OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET

Vedlegg til St.prp. nr. 1, 2006-2007, Energi- og vassdragsforvaltning

Meddelte vassdragskonsesjoner

Tillatelser meddelt i 2005

Innholdsfortegnelse

1. Statkraft Energi AS. Olje- og energidepartementets samtykke 3. januar 2005. Jf. kgl.res. 20.12.1996. 5
2. Statkraft AS og Statkraft Energi AS. Olje- og energidepartementets samtykke 3. januar 2005. 5
3. Elkem ASA. Olje- og energidepartementets samtykke 4. januar 2005. 7
4. Elkem Energi Sauda AS. Olje- og energidepartementets samtykke 4. januar 2005. Jf. kgl.res. 20.12.1996. 7
5. BKK AS. Olje- og energidepartementets samtykke 4. januar 2005..... 8
6. Lofotkraft-konsernet. Olje- og energidepartementets samtykke 7. januar 2005. 9
7. Mesna Kraftselskap DA. Olje- og energidepartementets samtykke 21. januar 2005. Jf. kgl.res. 2.7.1920, kgl.res. 5.11.1954, kgl.res. 20.12.1957, kgl.res. 15.8.1989, kgl.res. 25.8.2000. 9
8. Orkla ASA. Olje- og energidepartementets samtykke 3. februar 2005. Jf. kgl.res. 20.12.1996. 11
9. Sjøfossen Energi AS. Kongelig resolusjon 4. februar 2005. Jf. kgl.res. 4.3.1949, kgl.res. 7.7.1958, kgl.res. 9.6.1961, kgl.res. 24.9.1971, kgl.res. 1.10.1999. 11
10. Firma Albert Collett. Olje- og energidepartementets samtykke 7. februar 2005. Jf. kgl.res. 1.10.1954. 114
11. Ringeriks-Kraft Produksjon AS. Olje- og energidepartementets samtykke 9. februar 2005..... 114
12. Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk (NTE). Kongelig resolusjon 25. februar 2005. Jf. kgl.res. 4.12.1981. 115
13. Kvænangen Kraftverk AS. Kongelig resolusjon 25. februar 2005. Jf. kgl.res. 8.10.1999. 136
14. Luostejok Kraftlag A/L. Olje- og energidepartementets samtykke 4. mars 2005. Jf. kgl.res. 29.4.1955. 139
15. Statkraft. Olje- og energidepartementets samtykke 11. mars 2005. Jf. kronprinsreg.res. 13.6.1957, kgl.res. 22.12.1960, kgl.res. 7.2.1969, kronprinsreg.res. 19.12.2003..... 139
16. Numedalsverkene AS og Skagerak Kraft AS. Olje- og energidepartementets samtykke 18. mars 2005. 141
17. Eidsiva-konsernet. Olje- og energidepartementets samtykke 18. mars 2005. 142
18. Luster Energiverk AS. Kongelig resolusjon 29. april 2005. Jf. kgl.res. 5.8.1940, kgl.res. 1.11.1945. 143
19. SKS Produksjon AS. Kronprinsregentens resolusjon 29. april 2005. Jf. kgl.res. 18.1.2002. 165
20. Statkraft Energi AS. Kongelig resolusjon 13. mai 2005. Jf. kgl.res. 3.12.1915, kgl.res. 24.1.1964, kgl.res. 10.5.1991, kgl.res. 7.4.2000..... 167
21. Røros Elektrisitetsverk AS. Olje- og energidepartementets samtykke 23. juni 2005..... 178
22. Fortum Holding AB. Olje- og energidepartementets samtykke 9. juni 2005..... 179
23. Glommens og Laagens Brukseierforening. Kongelig resolusjon 24. juni 2005. Jf. kgl.res. 20.8.1948. 180
24. Statkraft Energi AS. Kongelig resolusjon 1. juli 2005. Jf. kgl.res. 18.7.1969, kronprinsreg.res. 26.3.1982. 185
25. Statkraft AS. Olje- og energidepartementets samtykke 5. juli 2005. 236
26. Statkraft AS. Olje- og energidepartementets samtykke 5. juli 2005. Jf. kgl.res. 20.12.1996. 237
27. Ballangen Energi AS. Olje- og energidepartementets samtykke 11. august 2005. Jf. kronprinsreg.res. 18.11.1955, kgl.res. 23.5.1986. 238
28. Risdal Energi. Kongelig resolusjon 19. august 2005. Jf. kronprinsreg.res. 22.3.1957, kgl.res. 1.8.1969. 238
29. Hammerfest Energi AS. Olje- og energidepartementets samtykke 26. august 2005. Jf. kgl.res. 19.9.1969, kgl.res. 2.10.1992. 273

30. Morten Sig. Bergersen m.fl.. Olje- og energidepartementets samtykke 30. august 2005. Jf. kgl.res. 20.12.1996. 273
31. Kjell Chr. Ulrichsen m.fl.. Olje- og energidepartementets samtykke 30. august 2005. Jf. kgl.res. 20.12.1996. 274
32. Erik Must m.fl.. Olje- og energidepartementets samtykke 30. august 2005. Jf. kgl.res. 20.12.1996. 274
33. Statkraft Energi AS - Numedals-Laugen Brugseierforening. Kongelig resolusjon 2. september 2005. Jf. kgl.res. 18.5.2001. 275
34. A/L Sørfold Kraftlag. Kongelig resolusjon 7. oktober 2005. Jf. kgl.res. 12.7.1974. 295
35. Byrkjelo Kraft AS. Kongelig resolusjon 7. oktober 2005..... 311
36. Eidsiva energi Holding AS. Olje- og energidepartementets samtykke 19. oktober 2005. 359
37. Eidsiva energi Holding AS. Olje- og energidepartementets samtykke 19. oktober 2005. 360
38. Mjøsenergi Invest AS. Olje- og energidepartementets samtykke 26. oktober 2005. Jf. kgl.res. 20.12.1996. 360
39. Nord-Fron, Ringebu, Øyer, Øystre Slindre, Vestre Slindre, Vang, Lesja og Skjåk kommuner. Olje- og energidepartementets samtykke 26. oktober 2005. Jf. kgl.res. 20.12.1996. 360
40. Mjøsenergi Invest AS. Olje- og energidepartementets samtykke 26. oktober 2005. 361
41. Krødsherad, Modum og Sigdal kommuner. Olje- og energidepartementets samtykke 27. oktober 2005. 361
42. Nordkyn kraftlag. Kongelig resolusjon 28. oktober 2005. Jf. kronprinsreg.res. 29.7.1955, kgl.res. 30.9.1988. 362
43. BKK Produksjon AS. Olje- og energidepartementets samtykke 30. november 2005. .....
44. Halvor H. Holta Holding AS. Olje- og energidepartementets samtykke 2. desember 2005. Jf. kgl.res. 20.12.1996. 381
45. Firma Albert Collett. Kongelig resolusjon 16. desember 2005. Jf. kgl.res. 1.10.1954..... 382
46. Tussa Kraft AS. Olje- og energidepartementets samtykke 19. desember 2005. 388

1. Statkraft Energi AS

(Konsesjon etter industrikonsesjonsloven § 36 for erverv av aksjer)

Olje- og energidepartementets samtykke 3. januar 2005.

Det vises til Deres brev av 23.9.04 og 4.10.04, der det søkes om konsesjon etter lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) § 36 for Statkraft Energi AS' erverv av samtlige aksjer i Statkraft Holding AS og 20,29 prosent av aksjene i Aktieselskapet Tyssefaldene.

Aksjeervervet er en del av omorganiseringsprosessen i Statkraft-konsernet. Prosessen innebærer også erverv som utløser konsesjonsplikt etter industrikonsesjonslovens kapittel I, og Statkraft SF har ved eget brev av 23.9.04 søkt om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett for disse ervervene etter loven § 1 fjerde ledd. Statkraft AS og Statkraft Energi AS er ved eget brev av d.d. meddelt vedtak om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett.

Statkraft Holding AS innehar følgende aksjeposter i selskap som direkte og indirekte innehar konsesjonspliktige rettigheter etter industrikonsesjonsloven:

- 49,9 prosent av aksjene i Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap AS
- 45,5 prosent av aksjene i Agder Energi AS
- 66,62 prosent av aksjene i Skagerak Energi AS
- 100 prosent av aksjene i Trondheim energiverk AS
- 49 prosent av aksjene i Hedmark Energi Holding AS
- 16,67 prosent av aksjene i Småkraft AS

Statkraft Energi AS' erverv av samtlige aksjer i Statkraft Holding AS utløser konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven § 36 annet ledd. Selskapets erverv av 20,29 prosent av aksjene i Aktieselskapet Tyssefaldene utløser konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven § 36.

I medhold av industrikonsesjonsloven § 36 og bemyndigelse gitt ved kgl.res. av 20. desember 1996, gis Statkraft Energi AS konsesjon for erverv av samtlige aksjer i Statkraft Holding AS og 20,29 prosent av aksjene i Aktieselskapet Tyssefaldene fra Statkraft SF.

Det gjøres oppmerksom på at det i og med dette vedtak ikke er gjort noen endring i de tidligere meddelte konsesjoner eller tilknyttede vilkår.

2. Statkraft AS og Statkraft Energi AS

(Fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd ved omorganisering)

Olje- og energidepartementets samtykke 3. januar 2005.

I

Det vises til Deres brev av 23.9.04 og 4.10.04, der det på vegne av de nyetablerte selskapene Statkraft AS og Statkraft Energi AS søkes om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) § 1 fjerde ledd i forbindelse med omorganisering av Statkraftkonsernet. Det vises også til e-post av 6.12.04 angående saken.

Ifølge søknaden består omorganiseringen av flere trinn. Første trinn består av etableringen av et nytt heleid datterselskap under Statkraft SF, Statkraft Energi AS. Samtlige virksomheter og eiendeler i Statkraft SF, med unntak for enkelte nærmere angitte kraftverk Statkraft SF for tiden leier ut, overføres fra Statkraft SF til Statkraft Energi AS. Overføringen innbefatter eiendomsrettigheter, bruksrettigheter og langsiktige disposisjonsrettigheter til konsesjonspliktige vannfall. Den omfatter videre samtlige aksjer i Finnmark Energiverk AS og Statkraft Holding AS. Sistnevnte innebærer indirekte erverv av samtlige aksjer i Trondheim Energiverk AS. Statkraft Energi AS erverver på denne bakgrunn vannfallsrettigheter som er konsesjonspliktige etter industrikonsesjonsloven kapittel I.

Umiddelbart etter overføringen av virksomheten til Statkraft Energi AS overdras samtlige aksjer i Statkraft Energi AS fra Statkraft SF til et annet nyetablert heleid datterselskap til statsforetaket, Statkraft AS. Da Statkraft Energi AS innehar konsesjonspliktige rettigheter, vil dette ervervet av samtlige aksjer i selskapet utløse konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven kapittel I.

Omorganiseringen utløser også konsesjonsplikt for erverv av aksjer etter industrikonsesjonsloven § 36. Statkraft Energi AS er ved eget brev av d.d. meddelt de nødvendige aksjeervervskonsesjoner for omorganiseringen.

II

Finnmark Energiverk AS ble ved Olje- og energidepartementets vedtak av 30.11.1992 meddelt unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omdannelsen av Finnmark Kraftforsyning til aksjeselskap. Statkraft Holding AS ble meddelt tilsvarende unntak ved departementets vedtak av 19.6.2002 i forbin-

delse med selskapets erverv av samtlige aksjer i Trondheim energiverk AS.

I vedtakene ble det blant annet satt vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i Finnmark Energiverk AS eller Statkraft Holding AS skulle meldes til konsesjonsmyndighetene. Staten forbeholdt seg videre blant annet retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene, å gjøre gjeldende den statlige forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1, samt å konsesjonsbehandle de rettigheter som ved de respektive vedtak ble unntatt fra konsesjonsbehandling.

Statkraft Energi AS erverver ifølge søknaden samtlige aksjer i Statkraft Holding AS og Finnmark Energiverk AS. Disse ervervene må vurderes opp mot de vilkår som ble satt ved de nevnte unntaksvedtak.

Olje- og energidepartementet kan ikke se at ervervet av samtlige aksjer i Statkraft Holding AS og Finnmark Energiverk AS foranlediger konsesjonsbehandling av de rettigheter som ved de nevnte vedtak ble unntatt fra konsesjonsbehandling eller at det gjøres bruk av den forkjøpsrett som ble forbeholdt staten i vedtakene.

III

Olje- og energidepartementet finner at den omsøkte omorganisering av Statkraft-konsernet er i tråd med de retningslinjer som i Ot.prp. nr. 31 (1989-90) er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftressursene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven.

Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd kan føre til at eierforholdene endres slik at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntaket.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser i selskapene skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet vil videre forbeholde seg retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapene har fått fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd. I den grad selskapene har fallrettigheter som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse i selskapene medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er til stede. Departementet forbeholder seg videre retten til å gjøre fortrinnsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 10 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene.

Med hjemmel i lov av 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom mv. § 1 fjerde ledd gis unntak fra konsesjonsplikt, forkjøpsrett og fortrinnsrett for erverv som omsøkt i brev av 23. september 2004 i forbindelse med omorganiseringen av Statkraftkonsernet. Statsreguleringer med tilhørende reguleringsbestemmelser, samt reguleringstillatelser overdras i uendret form.

Unntaket gis på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i Statkraft AS eller Statkraft Energi AS meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene, å gjøre den statlige forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 gjeldende for fallrettigheter som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle ervervet av de rettigheter selskapene ved dette vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg retten til å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse i selskapene medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede. Departementet forbeholder seg videre retten til å gjøre fortrinnsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 10 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene.

Dersom det senere overdras rettigheter i ansvarlige selskaper, sameier eller andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallrettigheter, utløses det konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven kapittel I. Forkjøpsrett utløses etter samme kapittel for så vidt gjelder fallrettigheter som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet.

Nyemisjon av aksjer i Statkraft AS eller Statkraft Energi AS, for eksempel i forbindelse med fusjon med andre selskaper, vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i forhold til de vilkår departementet har satt over.

Tidligere meddelte vedtak med tilhørende vilkår gjelder uendret etter dette vedtak.

Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energidirektorat slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.

3. Elkem ASA

(Unntak frå konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonslova § 1 fjerde ledd)

Olje- og energidepartementets samtykke 4. januar 2005.

Departementet viser til Elkem ASA sin søknad frå 8.1.2004 vedrørande overnemnde sett fram av advokatfirma PricewaterhouseCoopers. Vidare visast det til brev frå Elkem ASA frå 5.4.2004 og til møte med departementet den 26.5.2004.

I

Saka gjeld søknad om unntak frå konsesjonsplikt og forkjøpsrett i samband med omorganisering av Elkem ASA sin energidivisjon. Elkem ASA overfører fallrettar til Svelgen kraftverka i Sogn og Fjordane til Elkem Energi Bremanger AS, Siso kraftverk i Nordland til Elkem Energi Siso AS og Lakshola kraftverk i Nordland til Elkem Energi Lakshola AS. Alle aksjane i desse selskapa skal eigast av Elkem Energi Kraft AS som igjen er 100 % eigd av Elkem Energi AS. Sistnemnde selskap er igjen 100 % eigd av Elkem ASA.

Ved omorganiseringa blir òg 85 % av aksjane i AS Saudefaldene overført til Elkem Energi Sauda AS. Denne overføringa skal handsamast etter industrikonsesjonslova § 36, sjå eige vedtak frå dd. Elkem ASA eig alle aksjane i Elkem Energi AS som eig alle aksjane i Elkem Energi Sauda AS.

Omorganiseringa som vist til ovanfor inneber overdraging av fallrettar og bruksrettar som er konsesjonspliktige etter industrikonsesjonslova kapittel 1.

II

Olje- og energidepartementet finn at omorganiseringa er i tråd med dei retningsliner som er lagt til grunn for fritak frå konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonslova § 1 fjerde ledd, jf. Ot.prp. nr. 31 (1989-90).

Departementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltninga av vasskraftreservane vert teke vare på gjennom industrikonsesjonslova. Departementet er merksam på at framtidige sal av aksjar i selskap som har fått unntak etter industrikonsesjonslova § 1 fjerde ledd kan føre til at eigartilhøva i selskapa vert endra slik at dei ikkje lengre speglar dei tilhøva som låg til grunn for å gje unntak etter § 1 fjerde ledd.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonslova § 1 fjerde ledd vil det bli sett som vilkår at alle framtidige aksjeoverdragingar i Elkem Energi AS, Elkem Energi Kraft AS, Elkem Energi Bremanger AS, Elkem Energi Siso AS, Elkem Energi Lakshola AS og Elkem Energi Sauda AS skal meldast til konsesjonsstyresmaktene. Departementet tek samstundes atterhald ved alle framtidige aksjeoverdragingar i selskapa å konsesjonsbehandle dei rettane selskapa har fått fritatt frå konsesjonsbehandling.

I den grad selskapa har fallrettar eller bruksrettar som ikkje tidlegare har vore konsesjonsbehandla, tek departementet samstundes atterhald om å gjere statleg forkjøpsrett etter industrikonsesjonslova § 6 nr. 1 og statleg fortrinnsrett etter industrikonsesjonslova § 10 gjeldande ved alle framtidige aksjeoverdragingar i selskapa.

Med heimel i lov nr. 16 av 14.12.1917 om kjøp av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 1 fjerde ledd vert det gjeve fritak frå konsesjonsplikt, forkjøpsrett og fortrinnsrett ved erverv som omsøkt. Reguleringsløyve knytt til dei aktuelle vassfall vert overdrege i uendra form.

Fritaket etter industrikonsesjonslova § 1 fjerde ledd skjer på vilkår av at alle framtidige aksjeoverdragingar i Elkem Energi AS, Elkem Energi Kraft AS, Elkem Energi Bremanger AS, Elkem Energi Siso AS, Elkem Energi Lakshola AS og Elkem Energi Sauda AS skal meldast til konsesjonsstyresmaktene. Departementet tek samstundes atterhald ved alle framtidige aksjeoverdragingar i selskapa å konsesjonsbehandle overdragingar av dei rettane selskapa har fått fritatt frå konsesjonsbehandling.

I den grad selskapa har fallrettar eller bruksrettar som ikkje tidlegare har vore konsesjonsbehandla, tek departementet samstundes atterhald om å gjere statleg forkjøpsrett etter industrikonsesjonslova § 6 nr. 1 og statleg forkjøpsrett etter industrikonsesjonslova § 10 ved alle framtidige aksjeoverdragingar i selskapet.

Emisjon av aksjar i selskapa vil bli behandla på same måte som aksjeoverdraging i høve til dei vilkår departementet har sett i samband med aksjeoverdraging i selskapa.

Departementet ber om at konsesjonsdata sendast over til Noregs vassdrags- og energidirektorat slik at konsesjonsregistra bli ajourført.

4. Elkem Energi Sauda AS

(Konsesjon ved indirekte erverv av aksjer etter industrikonsesjonslova § 36)

Olje- og energidepartementets samtykke 4. januar 2005.

Departementet viser til søknaden frå Elkem Energi Sauda AS sett fram av advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers DA frå 8.1.2004.

Elkem ASA eig i dag 85 % av aksjane i AS Saudefaldene. Denne aksjeposten skal førast over til det nyskipa selskapet Elkem Energi Sauda AS. Elkem

Energi Sauda AS eigast 100 % av Elkem Energi AS. Sistnemnde selskap er igjen heileigd av Elkem ASA.

AS Saudefaldene innehar rettar som er omfatta av industrikonsesjonslova kapittel 1. Elkem Energi Sauda AS sitt erverv av disse aksjene er konsesjonspliktig etter industrikonsesjonslova § 36 fyste ledd.

I medhald av industrikonsesjonslova § 36 og delegert myndighet gjeve ved kongleg resolusjon frå 20. desember 1996 vert Elkem Energi Sauda AS gjeve konsesjon for erverv av 85 % av aksjane i AS Saudefaldene. Det vert ikkje sett nokre særskilte vilkår for konsesjonen.

Departementet gjer merksam på at det med dette vedtak ikkje er gjort nokre endringar i dei tidlegare meddelte konsesjonar eller tilknytta vilkår.

5. BKK AS

(Unntak frå konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonslova § 1 fjerde ledd ved fusjon mellom BKK Produksjon AS og Herlandsfoss Kraftverk AS)

Olje- og energidepartementets samtykke 4. januar 2005.

Departementet viser til Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap AS (BKK AS) sin søknad frå 23.9.2004 vedrørande overnemnde.

I

BKK AS er fullt ut offentleg eigd i høve til industrikonsesjonslova. BKK AS eig i dag alle kraftverka i konsernet unnateke dei kraftverka som Herlandsfoss Kraftverk AS eig. BKK AS har fire heileigde dotterselskap som er BKK Produksjon AS, Herlandsfoss Kraftverk AS, BKK Nett AS og BKK Bredbånd AS.

II

Fusjonen vil omfatte Herlandsfoss Kraftverk AS sine to kraftverk Herlandsfoss og Møllefoss, som produserar nærare 60 GWh pr år.

Fusjonen er konsesjonspliktig etter industrikonsesjonslova kapittel I.

Olje- og energidepartementet finn at fusjonen er i tråd med dei retningsliner som er lagt til grunn for fritak frå konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonslovas § 1 fjerde ledd, jf. Ot.prp. nr. 31 (1989-90).

Departementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltninga av vasskraftressursane ivaretas gjennom industrikonsesjonslova. Departementet er merksam på at framtidige sal av aksjar i selskap som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd kan føre til at eigartilhøvet i selskapa vert endra slik at det ikkje lengre speglar tilhøvet som låg til grunn for å gje unntak etter § 1 fjerde ledd.

Ved unntak etter industrikonsesjonslova § 1 fjerde ledd vil det bli sett som vilkår at alle framtidige aksjeoverdragingar i selskapa skal meldast til konsesjonsstyresmaktene. Departementet tek samstundes atterhald, ved alle framtidige aksjeoverdragingar i selskapa, å konsesjonsbehandle dei rettane selskapa har fått fritatt frå konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd.

I den grad selskapa har fallrettar som ikkje tidlegare har vore konsesjonsbehandla, tek departementet samstundes atterhald om å gjere statleg forkjøpsrett etter industrikonsesjonslova § 6 nr. 1 og statleg fortrinnsrett etter industrikonsesjonslova § 10 gjeldande ved alle framtidige aksjeoverdragingar i selskapa. For dei konsederte fall tek staten atterhald om å gjere statleg forkjøpsrett gjeldande etter industrikonsesjonslova § 4 fyrste ledd dersom ei aksjeoverdraging medfører at vilkåra for tidsuavgrensa konsesjon ikkje lenger er til stades.

Med heimel i lov nr. 16 av 14.12.1917 om kjøp av vannfall, bergverk og annen fast eigedom § 1 fjerde ledd vert det gjeve fritak frå konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved erverv som omsøkt. Reguleringsløyve knytt til dei aktuelle vassfall vert overdrege i uendra form.

Unntaket skjer på vilkår om at alle framtidige aksjeoverdragingar i BKK AS eller BKK Produksjon AS skal meldast til konsesjonsstyresmaktene. Departementet tek samstundes atterhald, ved alle framtidig aksjeoverdragingar i selskapa, å konsesjonsbehandle dei rettane selskapa har fått fritatt frå konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd.

I den grad selskapa har fallrettar som ikkje tidlegare har vore konsesjonsbehandla, tek departementet samstundes atterhald om å gjere statleg forkjøpsrett etter industrikonsesjonslova § 6 nr. 1 og statleg fortrinnsrett etter industrikonsesjonslova § 10 gjeldande ved alle framtidige aksjeoverdragingar i selskapa. For dei konsederte fall tek staten atterhald om å gjere statleg forkjøpsrett gjeldande etter industrikonsesjonslova § 4 fyrste ledd dersom ei aksjeoverdraging medfører at vilkåra for tidsuavgrensa konsesjon ikkje lenger er til stades.

Emisjon av aksjar i selskapa vil bli behandla på same måte som aksjeoverdraging i høve til dei vilkår departementet har sett i samband med aksjeoverdraging i selskapa.

Departementet ber om at konsesjonsdata oversendast Noregs vassdrags- og energidirektorat slik at konsesjonsregistra blir ajourført.

6. Lofotkraft-konsernet

(Unntak frå konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonslova § 1 fjerde ledd)

Olje- og energidepartementets samtykke 7. januar 2005.

Departementet viser til Lofotkraft-konsernet sin søknad frå 26.1.2004 vedrørande overnemnde, sett fram av advokatfirma Selmer. Vidare vises det til brev frå advokatfirma Selmer frå 4.6.2004 og 3.9.2004.

I

Saka gjeld søknad om unntak frå konsesjonsplikt og forkjøpsrett i samband med restruktureringa av Lofotkraft-konsernet. Lofotkraft Holding AS er etablert som morselskap. Verksemdene innanfor produksjon, nett og kraftomsetting er lagt i separate dotterselskap. Konsernet sin produksjonsverksemd er lagt i Lofotkraft Produksjon II AS.

Restruktureringa av Lofotkraft-konsernet inneber overføring av fallrettar som er konsesjonspliktige etter industrikonsesjonslova kapittel 1.

II

Olje- og energidepartementet finn at omorganisering er i tråd med dei retningsliner som er lagt til grunn for fritak frå konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonslova § 1 fjerde ledd, jf. Ot.prp. nr. 31 (1989-90).

Departementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltninga av vasskraftressursane vert teke vare på gjennom industrikonsesjonslova. Departementet er merksam på at framtidige sal av aksjar i selskap som har fått unntak etter industrikonsesjonslova § 1 fjerde ledd kan føre til at eigartilhøva i selskapa vert endra slik at dei ikkje lengre speglar dei tilhøva som låg til grunn for å gje unntak etter § 1 fjerde ledd.

Ved unntak etter industrikonsesjonslova § 1 fjerde ledd vil det bli sett som vilkår at alle framtidige aksjeoverdragingar i selskapa skal meldast til konsesjonsstyresmaktene. Departementet tek samstundes atterhald ved alle framtidige aksjeoverdragingar i selskapa å konsesjonsbehandle dei rettane selskapa har fått fritatt frå konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd.

I den grad selskapa har fallrettar som ikkje tidlegare har vore konsesjonsbehandla, tek departementet samstundes atterhald om å gjere statleg forkjøpsrett etter industrikonsesjonslova § 6 nr. 1 gjeldande ved alle framtidige aksjeoverdragingar i selskapa. For dei konsederte fall tek staten atterhald om å gjere statleg forkjøpsrett gjeldande etter industrikonsesjonslova § 4 fyrste ledd dersom ei aksjeoverdraging medfører at vilkåra for tidsuavgrensa konsesjon ikkje lenger er til stades.

Med heimel i lov nr. 16 av 14.12.1917 om kjøp av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 1 fjerde ledd vert det gjeve fritak frå konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omorganisering som omsøkt. Reguleringsløyve knytt til dei aktuelle vassfall vert overdrege i uendra form.

Fritaket etter industrikonsesjonslova § 1 fjerde ledd skjer på vilkår av at alle framtidige aksjeoverdragingar i Lofotkraft Produksjon II AS og Lofotkraft Holding AS skal meldast til konsesjonsstyresmaktene. Departementet tek samstundes atterhald ved alle framtidige aksjeoverdragingar i Lofotkraft Produksjon II AS og Lofotkraft Holding AS å konsesjonsbehandle dei rettane selskapa har fått fritatt frå konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd.

I den grad selskapa har fallrettar som ikkje tidlegare har vore konsesjonsbehandla, tek departementet samstundes atterhald om å gjere statleg forkjøpsrett etter industrikonsesjonslova § 6 nr. 1 gjeldande ved alle framtidige aksjeoverdragingar i selskapet. For dei konsederte fall tek staten atterhald om å gjere statleg forkjøpsrett gjeldande etter industrikonsesjonslova § 4 fyrste ledd dersom ei aksjeoverdraging medfører at vilkåra for tidsuavgrensa konsesjon ikkje lenger er til stades.

Emisjon av aksjar i selskapa vil bli behandla på same måte som aksjeoverdraging i høve til dei vilkår departementet har sett i samband med aksjeoverdraging i selskapa.

Departementet ber om at konsesjonsdata sendast over til Noregs vassdrags- og energidirektorat slik at konsesjonsregistra bli ajourført.

7. Mesna Kraftselskap DA

(Endring av konsesjonsvilkår)

Olje- og energidepartementets samtykke 21. januar 2005.

1. Innledning

Saken gjelder søknad av 29.10.2004 på vegne av Mesna Kraftselskap om endring av konsesjonsvilkår for vassdragsreguleringskonsesjoner i Mesnavassdraget, slik at disse gjøres tidsubegrenset.

Mesna Kraftselskap fikk ved kongelig resolusjon 5. november 1954 tillatelse til ytterligere regulering av Sjusjøen i Tyrilielven og ved kongelig resolusjon 20. desember 1957 tillatelse til å overføre en del av Brummundelvens nedslagsfelt til Mesnavassdraget. Begge tillatelsene ble gitt på ubegrenset tid, men tidsbegrenset til 50 år for private deltakere i reguleringene.

2. Søknaden

I søknaden fra Mesna Kraftselskap heter det blant annet:

> "I medhold av vregl § 10 nr. 3, annet ledd, søkes det om at konsesjonen til ytterligere regulering av Sjusjøen i Tyrilielven, gitt Mesna Kraftselskap ved kgl.res. 5. november 1954 og konsesjonen til å overføre en del av Brumundelvens nedslagsfelt til Mesnavassdraget, gitt Mesna Kraftselskap ved kgl.res. 20. desember 1957 endres til å gjelde på ubegrenset tid for de private vannfallseiere som utnytter reguleringen.
>
> Som følge av dette søkes det om at vilkårene i begge konsesjoners post 1, annet ledd, med bestemmelser om tidsbegrensning av konsesjonen for de private vannfallseieres vedkommende og med automatiske hjemfallsvilkår ved konsesjonstidens utløp oppheves. Konsesjonene vil etter dette gjelde for ubegrenset tid for alle deltagere som utnytter driftsvann innvunnet ved reguleringen og overføringen.
>
> Vi minner også om at de konsesjoner som senere er meddelt Mesna Kraftselskap i vassdraget er gitt på ubegrenset tid for samtlige deltagere, eksempelvis kgl.res. 15. august 1989 vedrørende ombygging av Mesna-fallene. Samtidig minnes det om at NVE i sin innstilling av 18. desember 2003 innstilte på at nye konsesjoner for Mesna Kraftselskap i tilknytning til regulering av Tyrilielven (kgl.res. 2. juli 1920) skulle gis på ubegrenset tid, også for de private deltagerne.
>
> Det søkes samtidig om at post 2 i konsesjonene vedrørende statens innløsningsrett til anleggene oppheves.
>
> Det vises i denne forbindelse til at bestemmelsene om statens innløsningsrett til konserderte vannfall i industrikonsesjonsloven (ikl) § 2, daværende tredje ledd, post 19 og innløsningsretten til reguleringsanlegg i vregl § 10 post 5 ble opphevet ved revisjonen av ikl og vregl i 1969.
>
> Det ble ikke ved noen av lovendringene i 1969 og 1993 foretatt en endring i oppstilte konsesjonsvilkår i allerede meddelte konsesjoner og tillatelser. Den enkelte konsesjonær må derfor selv søke om å få vilkårene i de enkelte konsesjoner endret, noe Mesna Kraftselskap med dette gjør for de angjeldende konsesjoner."

3. Olje- og energidepartementets bemerkninger

Vassdragsreguleringsloven er endret etter at konsesjonene ble meddelt. I medhold av loven § 10 nr. 2 kan konsesjon gis på ubegrenset tid når minst 2/3 av selskapets kapital og stemmer er offentlig eid og reguleringen hovedsakelig skal utnyttes til alminnelig kraftforsyning og hensynet til andre allmenne interesser ikke taler mot det.

Kompetansen til å endre konsesjonsvilkår fastsatt i medhold av vassdragsreguleringsloven tilligger i utgangspunktet "Kongen", jf. loven § 10 nr. 3 andre ledd. I henhold til kongelig resolusjon av 25.08.2000 er kompetansen delegert til Olje- og energidepartementet.

Hedmark-regionen Energiverk AS (HrE), Lillehammer og Gausdal Energiverk AS (LGE) og Hedmark Energi Holding AS (HEAS) ble i april 2004 vedtatt fusjonert til Eidsiva Energi Holding AS (EeH). Produksjonsvirksomheten i LGE ble overført til det heleide datterselskapet LGE Produksjon AS (LGE Produksjon). Ved Olje- og energidepartementets vedtak av 30.11.2004 ble det gitt unntak fra konsesjonsbehandling og forkjøpsrett i forbindelse med denne fusjonen mv. Etter fusjonen mv. vil Mesna Kraftselskap være eid med 50 prosent hver av LGE Produksjon og Hamar-regionen Energiverk Produksjon AS (HrE Produksjon), som begge vil være heleid av EeH, som igjen vil være eid av aktører som anses offentlige i konsesjonsrettslig forstand.

I oktober 2004 inngikk LGE Produksjon, HrE Produksjon, Mesna Kraftselskap og Eidsiva energi Vannkraft AS avtale om salg av all sin kraftproduksjonsvirksomhet til sitt nystiftede og i fellesskap heleide selskap Eidsiva Produksjon AS. Når dette nedsalget er gjennomført vil kraftproduksjonsvirksomheten som tidligere lå i Mesna Kraftselskap, herunder reguleringene, være overført til Eidsiva Produksjon AS, som igjen vil være heleid av selskaper som direkte eller indirekte eies av Eidsiva Energi Holding AS. Omorganiseringen er blant annet gjort betinget av at nødvendige reguleringskonsesjoner overføres til Eidsiva Produksjon AS. Søknad om unntak for konsesjonsplikt og forkjøpsrett i forbindelse med denne omorganiseringen er under behandling i Olje- og energidepartementet. Dersom det gis nødvendige tillatelser for gjennomføring av omorganiseringen vil reguleringskonsesjonene etter det søker opplyser også etter dette innehas av et selskap som anses offentlig eid i konsesjonsrettslig forstand.

Lovens krav til 2/3 offentlig eierskap er oppfylt slik at konsesjonene kan omgjøres til å gjelde på ubegrenset tid. Det er en forutsetning for omgjøringen at selskapene som vil inneha reguleringskonsesjonene etter omorganiseringen er offentlig eid i lovens forstand. Departementet forutsetter videre at reguleringene hovedsakelig skal nyttes til alminnelig kraftforsyning.

Vassdragsreguleringslovens bestemmelser om statlig innløsningsrett ble opphevet ved revisjon av loven i 1969. Departementet finner det ubetenkelig å oppheve konsesjonenes post 2 om statlig innløsningsrett.

Olje- og energidepartementet bemerker at en endring av konsesjonens varighet fra tidsbegrenset til tidsubegrenset ikke innskrenker departementets adgang til å revidere tidligere gitte konsesjoner, jf. lov om endringer i vassdragsreguleringsloven m.fl.

av 19. juni 1992 nr. 62, VI nr. 3. Denne bestemmelsen innebærer at konsesjonene kan revideres 50 år etter konsesjonstidspunktet. Det tas derfor inn nytt vilkår om revisjon for å tilpasse konsesjonsvilkårene til gjeldende lovverk.

I tillatelse til Mesna Kraftselskap til å foreta ytterligere regulering av Sjusjøen i Tyrilielven gitt ved kongelig resolusjon 5. november 1954 gjøres følgende endringer:

Post 1 skal heretter lyde:

"Konsesjonen gis for ubegrenset tid.
Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon 50 år etter konsesjonens dato. Dersom vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår.
Konsesjonen kan ikke overdras.
Det utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes, eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall nedenfor anlegget.
Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke."

Post 2 om innløsning oppheves.

I tillatelse til Mesna Kraftselskap til å overføre en del av Brummundelvens nedslagsfelt til Mesnavassdraget gitt ved kongelig resolusjon 20. desember 1957 gjøres følgende endringer:

Post 1 skal heretter lyde:

"Konsesjonen gis for ubegrenset tid.
Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon 50 år etter konsesjonens dato. Dersom vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår.
Konsesjonen kan ikke overdras.
Det utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes, eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vassfall nedenfor anlegget.
Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke."

Post 2 om innløsning oppheves.

8. Orkla ASA

(Konsesjon etter industrikonsesjonslova § 36 i samband med kjøp av aksjar Elkem ASA)

Olje- og energidepartementets samtykke 3. februar 2005.

Departementet viser til søknaden frå Orkla ASA frå 17.1.2005 og epost frå 21.1.2005 og 24.1.2005 vedrørande overnemnde.

Orkla ASA kjøpte 5 018 037 aksjar i Elkem ASA den 10.1.2005. Seljare var Folketrygdfondet, Storebrand Livsforsikring AS og Dnb NOR Bank ASA.

Den 13.1.2005 kjøpte Orkla ASA 200 496 aksjar i Elkem ASA frå Nordstjernen Holding AS og 7 aksjar i Elkem ASA frå Rederiaktieselskapet Orkla. Nordstjernen Holding AS og Rederiaktieselskapet Orkla er heileigde dotterselskap av Orkla ASA.

Orkla ASA søker såleis om konsesjon for kjøp av tilsaman 5 218 540 aksjar i Elkem ASA. Aksjekjøpet inneber at Orkla ASA sin eigardel utgjer 50,03 % av heile aksjekapitalen i Elkem ASA.

Elkem ASA har rettar som er omfatta av industrikonsesjonslova kapittel 1. Orkla ASA sitt erverv av desse aksjene er konsesjonspliktig etter industrikonsesjonslova § 36 fyrste ledd. Elkem ASA har i brev frå 19.1.2005 stadfesta at styret i Elkem ASA den 18.1.2005 godkjente aksjekjøpet.

I medhald av industrikonsesjonslova § 36 og delegert myndighet ved kongeleg resolusjon frå 20. desember 1996 vert Orkla ASA gjeve konsesjon for erverv av 5 218 540 aksjar i Elkem ASA. Det vert ikkje sett nokre særskilte vilkår for konsesjonen.

Departementet gjer merksam på at det med dette vedtak ikkje er gjort endringar i dei tidlegare meddelte konsesjonar eller tilknytta vilkår.

9. Sjøfossen Energi AS

(Tillatelse til bygging av Reinskar kraftverk i Gildeskål kommune i Nordland)

Kongelig resolusjon 4. februar 2005.

1. Innledning

Saken gjelder søknad fra Sjøfossen Energi AS om tillatelse til ytterligere regulering av Storvatnet og bygging av Reinskar kraftverk i Gildeskål kommune i Nordland.

2. Søknaden og NVEs innstilling

I NVEs innstilling av 03.12.2003 heter det:

NVE har mottatt følgende søknad fra Sjøfossen Energi AS datert 1. juli 2001:

"SØKNAD OM TILLATELSE TIL UTBYGGING AV REINSKAR KRAFTVERK

1. Sjøfossen Energi AS søker med dette om tillatelse til utbygging av Reinskar kraftverk, alternativ Reinskar 2 Vest etter de planer som her fremlegges, jf. vedlagte konsekvensutredning.
2. Planen for byggingen av Reinskar 2 Vest innebærer at mer av vannet i Sundsfjordvassdraget og en større del av fallet mellom Storvatnet og Sundsfjorden blir utnyttet til kraftproduksjon. Planene innebærer også økt regulering av Storvatnet ved økt senking av LRV.

   Overføringstunnelen er lagt på vestsiden av Sundsfjorddalen. Kraftstasjonen vil bli lagt i fjell ca. 450 meter vest for Sjøfossen kraftverk, og med utløp til Sundsfjorden omtrent 200 meter nord for Sjøfossen kraftverk.

   Hovedalternativet Reinskar 2 Vest omfatter følgende hovedelementer:
   - Bygging av kraftstasjon for Reinskar 2 Vest kraftverk i fjell vest for Sundsfjorden. Kraftverket nytter fallet mellom Storvatnet og Sundsfjorden.
   - Tilløpstunnel fra kraftstasjonen til inntak i Storvatnet. Og med tverrslag i Sundsfjorddalen.
   - Inntak av 3 bekker vest for Sundsfjorddalen på tilløpstunnelen for Reinskar 2 Vest kraftverk.
   - Legging av 22 kV jordkabel fra Reinskar 2 Vest kraftstasjon til koblingsanlegget for Sundsfjord kraftverk.
   - Bygging av midlertidig 22 kV kraftlinje fra Sundsfjord til tverrslaget i Sundsfjorddalen.
   - Forsterkning av eksisterende veg og bygging av ny veg fra Sundsfjord til området for tverrslaget for tilløpstunnelen.
   - Det eksisterende kraftverket Sjøfossen med utløp til Sundsfjorden blir beholdt uendret med hensyn til inntak, utløp og installasjon, men får tilsiget vesentlig redusert.

   Det er ikke foreslått minstevannføringer eller restriksjoner vedrørende magasinmanøvrering.

   Storvatnet beholdes som magasin, men LRV blir 14,1 meter lavere enn dagens. HRV blir som i dag. Det er uavhengig av utbygging av Reinskar 2 Vest kraftverk planlagt rehabilitering av dammen ved Storvatnet.

   Det blir ingen endringer vedrørende feltene som tidligere er overført fra Sundsfjordvassdraget til Sundsfjord kraftverk.
3. Det søkes i medhold vassdragsreguleringsloven om tillatelse til tilleggsregulering av Storvatnet og om tillatelse til overføring av tre bekker vest for Sundsfjorddalen til tilløpstunnelen for kraftverket.

   Det søkes i medhold av vannressursloven og oreigningsloven om tillatelse til erverv av nødvendig grunn og rettigheter for bygging av kraftverket.

   Det søkes i medhold av industrikonsesjonsloven og oreigningsloven, jf. vannressursloven, om tillatelse til erverv av de fallrettigheter Sjøfossen Energi ikke allerede har ervervet.

   Det søkes også i medhold av oreigningsloven om tillatelse til forhåndstiltredelse av eksproprierte rettigheter."

Vi siterer videre fra den vedlagte konsekvensutredningen:

"……

1.3 Presentasjon av tiltakshaver

Sjøfossen Energi AS ble etablert i 1945 og hovedadministrasjonen holder til på Inndyr, kommunesenteret i Gildeskål kommune. I 1997 gikk selskapet over fra å være privateiet til et offentlig eiet aksjeselskap. Aksjonærer er Gildeskål kommune med 43,2 %, Beiarn kommune med 25,4 % og private med 31,4 %.

Energiselskapet driver både produksjon og omsetning, samt distribusjon av kraft i kommunene Gildeskål og Beiarn. Midlere produksjonstilgang er ca. 75 GWh, hvorav ca. 18 GWh er produksjon fra Sjøfossen kraftverk. Sjøfossen kraftverk nederst i Sundsfjordvassdraget er selskapets eneste kraftverk, og ble satt i drift i 1950.

1.4 Begrunnelse for tiltaket

Prosjektområdet ligger i Gildeskål kommune i Nordland, om lag 40 kilometer sørvest for Bodø. Sundsfjorddalselva har sitt utspring i Storvatnet og munner ut i Sundsfjorden 7-8 kilometer lenger nord. Se figur 1 over prosjektområdet.

Sundsfjordvassdragets nedbørfelt er i overkant av 200 km^2. Storvatnet, Langvatnet, Fellvatnet, Fiskvatnet og Seglvatnet er de fem store vannene i vassdraget. Langvatnet og Fellvatnet er regulert og overført til Sundsfjord kraftverk som eies av Sundsfjord Kraftlag ANS. Sjøfossen kraftverk ble satt i drift i 1950. Kraftstasjonen ligger nederst i Sundsfjorddalselva og benytter bare de nederste 58 meter av fallet på i alt 187 meter mellom Storvatnet og fjorden til kraftproduksjon. Storvatnet er senket 1 meter og hevet 2,5 meter, noe som gir en liten reguleringsgrad. Kraftverket har en installasjon på 3,6 MW og en midlere årlig produksjon på om lag 17,5 GWh. Installasjonen var tilpasset det lokale forbruket når verket ble satt i drift. Middelvannføring ved kraftstasjonen er om lag 6,8 m^3/s, og nær halvparten av den totale vannmengden går i dag forbi kraftstasjonen som flomtap.

Sjøfossen kraftverk vil etter hvert kreve omfattende vedlikehold og oppgradering. I tillegg til dagens dårlige energiutnyttelse i vassdraget vil det være behov for rehabilitering av dammen i Storvatnet i henhold til nye damforskrifter og tiltak på rørgata. På bakgrunn av disse forholde-

ne ser Sjøfossen Energi seg tjent med å bygge et nytt Reinskar kraftverk i vassdraget.

1.5 Saksbehandling til nå

.....

Utbyggingsprosjektet Reinskar ble vurdert i Samlet Plan i 1990 (Vassdragsrapport nr. 681 02 Reinskar). Prosjektet innebar utnyttelse av fallet fra reguleringsmagasinet Storvatnet og nesten ned til inntaksnivået for eksisterende Sjøfossen kraftverk, en fallhøyde på 126 meter brutto. Prosjektet har senere fått navnet Reinskar 1.

For å kunne utnytte hele fallet fra Storvatnet til fjorden i ett kraftverk, ble et nytt prosjekt vurdert i Samlet Plan i 1996-97, kalt Reinskar 2. De to alternativene 2 Vest og 2 Øst ble også vurdert i Samlet Plan. Alle tre alternativene for Reinskar er plassert i kategori I i Samlet Plan, og kan derfor konsesjonssøkes.

.....

Arbeidet med konsekvensutredningen startet opp i 1997 og ble avsluttet i 2000. Underveis i utredningsarbeidet har man hatt kontakt med lokale og regionale myndigheter. Planendringer som har kommet opp etter meldingen ble sendt har blitt vurdert gjennom fagutredningene der tiltakene ville ha konsekvenser for fagfeltet. I desember 2000 ble det arrangert et møte i regi av utbygger med formannskapet og etatsjefene i Gildeskål kommune der det ble informert om planene, utredningsarbeidet og resultater av undersøkelsene.

1.6 Endringer i forhold til forhåndsmeldte planer

Det ble meldt tre alternative utbyggingsprosjekter, henholdsvis Reinskar 1, Reinskar 2 Vest og Reinskar 2 Øst med Reinskar 1 som hovedalternativ. Opprinnelig var det meldt om økt senkning av Storvatnet på 25,6 meter til kote 158,5. Gjennom høringsprosessen og videre arbeid med de forhåndsmeldte planene har utbygger kommet fram til at man ønsker en mindre senkning av Storvatnet. Sjøfossen Energi ønsker derfor å søke om en senkning på 14,1 meter til kote 170. I tillegg vil inntaket i Storvatnet flyttes nærmere dammen enn tidligere meldt.

Plasseringen av kraftstasjonene i Reinskar 2 Vest og Reinskar 1 er fortsatt den som er beskrevet i forhåndsmeldingen. Reinskar 2 Øst er imidlertid avhengig av en utvidelse av Sundsfjord kraftverk. Disse planene er ikke lenger aktuelle, slik at et Reinskar 2 Øst alternativt ansees som urealistisk, og ikke ønskelig å gå videre med.

I opprinnelige meldte planer skulle man koble seg på eksisterende 132 kV kraftlinje som går gjennom Sundsfjorddalen. I henhold til reviderte planer vil det isteden legges en kabel i veiskulder fra Reinskar 2 Vest til koblingsanlegget i Sundsfjord. For Reinskar 1 vil tilknytningen bli via en 6,5 km lang 22 kV luftledning.

Det er gjennomført konsekvensutredninger for planendringene.

1.7 Tillatelsesprosess og framdriftsplan

.....

Tabell 1.1 Forventet framdriftsplan for hovedalternativet Reinskar 2 Vest

Aktivitet/år	2001	2002	2003	2004	2005
Høring av søknad	⇒				
Saksbehandling	==	=======⇒			
Konsesjonsvedtak		⊗			
Detaljplanlegging			========	=======	====⇒
Bygging			========	=======	====⇒
Idriftsettelse av Reinskar 2 Vest					⊗

2. UTBYGGINGSPLANENE FOR REINSKAR KRAFTVERK

I kapittel 2.1 og 2.2 beskrives utbyggingsplanene for kraftverkene Reinskar 2 Vest (hovedalternativet) og Reinskar 1 (tilleggsalternativet). For å gi en oversiktlig sammenligning mellom alternativene er hoveddata, terrengmessige inngrep, produksjon, byggeprogram, kostnader og konsekvenser for Reinskar kraftverk beskrevet i kapittel 2.3. Opplysningene er hentet fra teknisk-økonomisk plan for prosjektet [1].

Andre vurderte alternativ samt en kortfattet oversikt over eksisterende kraftutbygging i Sundsfjordområdet er beskrevet i kapittel 3.

2.1 Kraftverk Reinskar 2 Vest

2.1.1 Hovedelementer

Hovedalternativet Reinskar 2 Vest omfatter følgende hovedelementer:

Kraftstasjon i fjell vest for Sundsfjorden. Kraftverket nytter fallet mellom Storvatnet og Sundsfjorden.

Tilløpstunnel fra kraftstasjonen til inntak i Storvatnet, samt lukehus i samme område.

Inntak av 3 bekker vest for Sundsfjorddalen på tilløpstunnelen.

22 kV kraftlinje i jordkabel fra Reinskar 2 Vest kraftstasjon til koblingsanlegget for Sundsfjord kraftverk, inkludert nødvendige arbeider

for opptransformering og tilknytning til regionalnettet.

Forsterkning av eksisterende vei og bygging av ny vei fra Sundsfjord til området for tverrslaget for tilløpstunnelen.

Midlertidig 22 kraftlinje fra Sundsfjord til tverrslaget i Sundsfjorddalen.

Det er ikke foreslått minstevannføringer eller restriksjoner vedrørende magasinmanøvrering.

Det eksisterende Sjøfossen kraftverk med utløp til Sundsfjorden blir beholdt uendret med hensyn til inntak, utløp og installasjon, men får tilsiget vesentlig redusert.

Storvatnet beholdes som magasin, men LRV blir 14,1 meter lavere enn dagens. HRV blir som i dag. Det er uavhengig av utbygging av Reinskar 2 Vest kraftverk planlagt rehabilitering av dammen ved Storvatnet.

Berørte vassdrag er som følger (inkluderer også eksisterende inngrep):

– Sundsfjordvassdraget (161.IZ) (Sundsfjorddalselva med Tverråga)

Tverråga har sammenløp med Sundsfjorddalselva ved Ågnes, like ved inntaksbassenget for Sjøfossen kraftverk.

Utbyggingsplanen for Reinskar 2 Vest innebærer ingen endringer vedrørende feltene til Fellvatnet og Langvatnet, som tidligere er overført fra Sundsfjordvassdraget til Sundsfjord kraftverk. Et kart som viser utbyggingsplanene for Reinskar 2 Vest er gitt i vedlegg 1, mens en oversikt over planlagte, eksisterende og berørte kraftverk i området er vist i vedlegg 3.

2.1.2 Magasin i Storvatnet

Eksisterende magasin og dam

Storvatnet er i dag reguleringsmagasin for Sjøfossen kraftverk, og er regulert 3,5 meter mellom HRV og LRV på hhv. kote 187,6 og 184,1. Naturlig vannstand er kote 185,1. Magasinvolumet er 10,7 mill. m^3. Dette gir en magasinprosent på 7 for feltet til Storvatnet, når flomtapene fra Fellvatnet og Langvatnet medregnes som tilløp.

HRV er etablert ved at det er bygget en fyllingsdam i utløpet fra vatnet. Eksisterende dam består av en steinfyllingsdam med frontal tetning av plank. Kronelengden er 55 meter og største damhøyde er om lag 7 meter. Flomoverløpet er i betong og har en lengde på 16 meter. Dammen ble bygget i 1948/50, og med omfattende rehabilitering 1970/71. Vannet tappes til elva nedstrøms magasinet (ev. overløp), og nyttes deretter i Sjøfossen kraftverk.

Det ble foretatt revurdering av dammen ved Storvatnet i 1999. Det ble konkludert med at dammen etter de nye flomforskriftene ikke er høy nok til å tåle dimensjonerende flomvannstand, og at den bør forhøyes og forsterkes. Som et alternativ til høyere dam kan rehabiliteringen utføres ved at topp dam blir på HRV. Nedstrøms damskråning gjøres slak, og utføres slik at den er sikker mot erosjon.

Uavhengig av om det blir ny utbygging må det derfor foretas rehabiliteringsarbeider på dammen ved Storvatnet. Arbeidene vil omfatte selve dammen så vel som flomavledningsarrangementet. Utførelsen er foreløpig ikke bestemt, men arbeidene vil bli tilpasset en eventuell nyutbygging. Dersom det blir ny utbygging, kan noe masser til dammen tas fra sprengningsarbeider i forbindelse med inntaket og senkningstunnel i magasinet.

Reinskar 2 Vest

Magasinkart og areal- og volumkurve er vist i vedlegg 4 a og 4 b. Storvatnet blir inntaks- og reguleringsmagasin for Reinskar 2 Vest. Magasinet vil bli regulert med HRV/LRV på kote 187,6 og 170,0. HRV blir dermed som dagens, mens det blir endring av LRV i forhold til eksisterende utbygging med LRV kote 184,1. Dette gir en magasinkapasitet på 43,1 mill. m^3. Midlere årstilløp til Storvatnet og inntakene på tilløpstunnelen er 170,3 mill. m^3. I tillegg kommer midlere årlig flomtap på 16,1 mill. m^3 fra magasinene Langvatnet og Fellvatnet i Sundsfjordutbyggingen. Totalt midlere tilsig blir dermed 186,4 mill. m^3. Tabellen viser magasinvolum før og etter utbygging av Reinskar 2 Vest. Magasinprosenten for Reinskar 2 Vest blir 25, eks. flomtapene fra Langvatnet og Fellvatnet. Dersom flomtapene inkluderes, er magasinprosenten 23.

Tabell 2.1 Magasinvolum før og etter utbygging av Reinskar 2 Vest

Magasin	NV	HRV	LRV	Magasinvolum (Mill. m^3)		
				Opp	Ned	Sum
Storvatnet	185,1	187,6	184,1	7,8	2,9	10,7
Storvatnet	185,1	187,6	170,0	7,8	35,3	43,1

Fastsettelse av HRV og LRV

Demningsmagasinet i Storvatnet har et volum på 7,8 mill. m^3, og har en beregnet verdi på *ca. 5 mill. kroner.* Det er da forutsatt et senkningsmagasinet mellom kote NV 185,1 og LRV kote 170,0. Kostnader knyttet til nødvendig rehabilitering er beregnet til 1 mill. kr. (± 50 %).

Beregningene viser at den økonomisk gunstigste LRV er kote 170, og at det derfor uansett ikke ville vært lønnsomt med lavere LRV.

Manøvrering av magasinet

I produksjonsberegningene og optimalisering av magasinet er det forutsatt at kraftverket kjøres slik at magasinet benyttes til foredling av kraften fra sommer- til vinterkraft. Det er forutsatt at magasinet skal kunne manøvreres uten konsesjonspålagte restriksjoner, men det er i simuleringene lagt inn at magasinet skal fylles så raskt som mulig fram til ca. 1. juli. For simulerte magasinvariasjoner vises det til kapittel 2.4.4.

Kurvene indikerer en jevn nedtapping til LRV i løpet av vintersesongen (fra nyttår og fram til slutten av april) i de aller fleste år. Magasinet fylles deretter til opp mot HRV i løpet av juni. Deretter holder vannstanden seg på dette nivået til tappesesongen starter igjen omkring årsskiftet.

2.3.1 Tilløpstunnel

Planen for bygging av Reinskar 2 Vest kraftverk innebærer at det blir en 6,3 kilometer lang tunnel fra inntaket i Storvatnet til kraftstasjonen. Traseen for tilløpstunnelen blir lagt på vestsiden av Sundsfjorddalselva, og tar underveis inn tilsigene fra felter i Kjerrslettdalen og Breiddalen via tre bekkeinntak. Samlet årlig tilsig fra de tre bekkene er 23,7 mill. m^3, og vil gi en produksjonsøkning på ca. 7 GWh/år, hvorav 2,5 GWh / år er vinterkraft. Marginale utbyggingskostnader for inntakene er beregnet til 11 mill. kroner.

Tilløpstunnelen er planlagt med tverrsnitt 22 m^2 (antatt minimumstverrsnitt). Tunnelen er planlagt drevet konvensjonelt fra to steder, hhv. kraftstasjonsområdet og tverrslaget i Sundsfjorddalen, ca. 3 km fra Sjøfossen.

Inntaket i Storvatnet blir dykket med overkant inntak i nivå med LRV i magasinet. Inntaksluka styres ved hjelp av fjernstyring, og utstyres med nødstengefunksjon. Mot vannet blir det plassert ei grovvaregrind. Det blir lukehus i dagen. Sandfanget like oppstrøms inntakskonus får en lengde på ca. 40 meter og tverrsnitt på ca. 35 m^2, og skal sedimentere og samle opp bunntransporterte sand- og steinmasser.

2.1.4 Kraftstasjon, adkomsttunnel og utløpstunnel

Kraftstasjonen er planlagt utsprengt i fjell vest for eksisterende Sjøfossen kraftstasjon. Kraftverket vil utnytte hele fallhøyden ned til Sundsfjorden.

Valg av installasjon

Det er i utgangspunktet forutsatt at kraftverket kan kjøres fritt både med hensyn til magasinmanøvrering og vannføring ut i fjorden, og at det ikke er krav til minstevannføringer i Sundsfjorddalselva.

Ut fra forutsetninger om å forsøke å minimalisere flomtapet, få en høy andel vinterproduksjon og størst produksjon på dagtid når prisene er høyest, blir det en installasjon for Reinskar 2 Vest på 18 MW. Tilhørende maksimal driftsvannføring vil være ca. 11 m^3/s. Bestpunktdrift vil bli i størrelsesorden 9 m^3/s, og det antas at en relativt stor del av kjøringen av kraftverket vil foretas med denne vannføringen.

Kraftstasjonsarrangement

I stasjonshallen blir det installert en vertikal Francisturbin med ytelse 18 MW, og med midlere netto fallhøyde på 179 meter. Maksimal ytelse ved maksimal vannføring og maksimal netto fallhøyde er 18,8 MW. Omdreiningstallet blir 600 o/min, og turbinsenteret er på kote –5,8.

Generatoren blir på 20 MVA, 600 o/min. Hovedtransformatoren på 20 MVA transformerer kraften opp fra generatorspenningen på 8 kV til 22 kV. Kraftverket vil bli fjernstyrt fra kontrollanlegg i kraftstasjonen eller fra driftssentral.

Kraftstasjonen får et volum på ca. 5.000 m^3, og med største lengde og bredde på henholdsvis ca. 30 og ca. 9,5 meter.

Adkomsttunnel

Adkomsten til stasjonen blir via en 385 meter lang tunnel med tverrsnitt 30 m^2. I forskjæringen bygges det et enkelt portalbygg med bl.a. plassering av stasjonenes nødstrømsaggregat.

Påhugget for adkomsttunnelen er lagt i en skråning noen få titalls meter vest for fjorden, med adkomst som etableres ved bygging av vei med lengde ca. 100 meter fra eksisterende vei forbi Sjøfossen kraftverk.

Utløpstunnel

Utløpstunnelen blir totalt ca. 440 meter. Tverrsnittet blir 22 m^2. Tunnelen drives via en transporttunnel som grener av fra adkomsttunnelen. Transporttunnelen vil få funksjon som svingetunnel for undervannet. Undervannet (Sundsfjorden) er oppgitt å kunne variere fra kote 2,2 til kote –2,1. Noen kanaliseringsarbeider i utløpet må påregnes. Det blir et bjelkestengsel i utløpet.

2.1.5 Elektriske anlegg og overføringslinjer

Kabelanlegg for 22 kV legges i sandfylt grøft ut gjennom adkomsttunnelen, og deretter i jordkabel med lengde ca. 400 meter fram til 22 kV bryter i Sundsfjord koblingsanlegg for opptransformering til 132 kV. For spesifikasjon av elektrisk utstyr vises det til kapittel 12 i teknisk-økonomisk plan, som også gjelder som søknad for elektrisk konsesjon.

2.2 Kraftverk Reinskar 1

2.2.1 Hovedelementer

Tilleggsalternativ Reinskar 1 omfatter følgende hovedelementer:

Kraftstasjon for Reinskar 1 kraftverk i dagen ved Sundsfjorddalselva ca. 3 km sør for Sundsfjord. Kraftverket nytter fallet mellom Storvatnet og kraftverkets utløp på kote 63 i elva.

Rørgate og tilløpstunnel fra kraftstasjonen til inntak i Storvatnet, samt lukehus i samme område.

22 kV kraftlinje fra Reinskar 1 kraftstasjon til koblingsanlegget for Sundsfjord kraftverk, inkludert nødvendige arbeider for opptransformering og tilknytning til regionalnettet.

Forsterkning av eksisterende vei og bygging av ny vei fra Sundsfjord til kraftstasjonsområdet.

Storvatnet beholdes som magasin, med LRV blir 14,1 meter lavere enn dagens og HRV som i dag. Det er uavhengig av utbygging av Reinskar 1 planlagt rehabilitering av dammen ved Storvatnet. Det er ikke foreslått minstevannføringer eller restriksjoner vedrørende magasinmanøvrering.

Det eksisterende Sjøfossen kraftverk med utløp til Sundsfjorden blir beholdt uendret med hensyn til inntak, utløp og installasjon. Tilgjengelig tilsig blir som i dag, men på grunn av mindre flomtap blir produksjonen litt større.

Utbyggingsplanen for Reinskar 1 innebærer ingen endringer vedrørende feltene til Fellvatnet og Langvatnet, som tidligere er overført fra Sundsfjordvassdraget til Sundsfjord kraftverk. Oversikt over alternativet er vist i vedlegg 2.

2.2.2 Magasin

Det er foreslått samme reguleringsgrenser for Reinskar 1 som for Reinskar 2 Vest, dvs. at HRV/LRV blir 187,6/170,0. Det vises til begrunnelse for Reinskar 2 Vest i kapittel 2.1.1. Midlere årstilløp til Storvatnet er 146,6 mill. m³. I tillegg kommer midlere årlig flomtap på 16,1 mill. m³ fra magasinene Langvatnet og Fellvatnet i Sundsfjordutbyggingen. Totalt midlere tilsig blir dermed 162,7 mill. m³.

Magasinprosenten for Reinskar 1 blir 29, eks. flomtapene fra Langvatnet og Fellvatnet. Dersom flomtapene inkluderes, er magasinprosenten 26.

Magasinkart og areal- og volumkurve er vist i vedleggene 4 a og 4 b.

Manøvrering av magasinet

I produksjonsberegningene og optimalisering av magasinet er det forutsatt at kraftverket kjøres slik at magasinet benyttes til foredling av kraften fra sommer- til vinterkraft. Det forutsettes også at det kan opereres fritt mellom kjøring på dagtid og nattid. Det er forutsatt at magasinet skal kunne manøvreres uten konsesjonspålagte restriksjoner, men det er lagt inn i simuleringene at magasinet skal fylles så raskt som mulig fram til ca. 1. juli. For simulerte magasinvariasjoner vises det til kapittel 2.4.4.

Simuleringskurvene indikerer en jevn nedtapping til LRV i løpet av vintersesongen (fra 1. oktober og fram ca. 1. mai) i de aller fleste år. Magasinet fylles deretter til opp mot HRV i løpet av juni. Deretter holder vannstanden seg på dette nivået til tappesesongen starter igjen ca. 1. oktober.

2.2.3 Tilløpstunnel

Planene for bygging av Reinskar 1 kraftverk innebærer at det blir en ca. 3,1 kilometer lang tunnel fra inntaket i Storvatnet til inntakskonus for kraftstasjonen. De siste 175 meter til kraftstasjonen består vannveien av rør, som legges delvis i tunnel og delvis i dagen. Tunnelen vil bli drevet fra tverrslaget like sør for kraftstasjonen, samt en kort strekning som kan bli drevet fra et påhugg rett ovenfor kraftstasjonen. Inntaket i Storvatnet blir som for Reinskar 2 Vest.

2.2.4 Kraftstasjon

Kraftstasjonen vil bli lagt i dagen i en skjæring ved elvebredden helt oppunder den nederste fossen, om lag 3 km oppstrøms (sør for) Sjøfossen kraftverk.

Installasjonen er optimalisert analogt med vurderingene for Reinskar 2 Vest, og gir en optimal maksimal driftsvannføring på 9 m³/s, og med bestpunktdrift på ca. 7,5 m³/s. Det vil bli benyttet et aggregat (Francisturbin) som yter 9 MW ved maksimal slukeevne på 9 m³/s og midlere netto fallhøyde på 116 meter. Maksimal ytelse ved maksimal vannføring og maksimal netto fallhøyde blir 9,4 MW. Omdreiningstallet blir 428 o/min, og turbinsenteret er på kote 63,8. Generatoren blir på 10 MVA, 428 o/min. Hovedtransformatoren på 10 MVA transformerer kraften opp fra generatorspenningen på 7 kV til 22 kV, og blir plassert i kraftstasjonsbygningen. Kraftverket vil bli fjernstyrt fra kontrollanlegg i kraftstasjonen, eller fra driftssentral. Kraftstasjonsbygningen får et grunnareal på ca. 140 m², og med største lengde og bredde på hhv. 16,75 og 9,2 meter. Største høyde blir ca. 11 meter.

2.2.5 Elektriske anlegg og overføringslinjer

Kraften føres i 22 kV luftlinje fram til koblingsanlegg for Sundsfjord kraftverk (siste 300 meter i jordkabel) for opptransformering til 132 kV. For spesifikasjon av elektrisk utstyr vises det til kapittel 12 i teknisk-økonomisk plan, som også gjelder som søknad for elektrisk konsesjon.

2.3 Inngrep og andre konsekvenser

2.3.1 Hoveddata

Tabell 2.2 Hoveddata for hoved- og tilleggsalternativ

	Hovedalternativ Utbygging Reinskar 2			Tilleggsalternativ Utbygging Reinskar 1		
	Reinskar 2	Sjøfossen	Sum	Reinskar 1	Sjøfossen	Sum
1.0 Tilløpsdata						
Nedbørfelt (km^2)	64,0	16,3	80,3	54,0	80,3	80,3
Midl. tilløp 1931-90 ($mill.m^3$/år)	170,3	35,1	205,4	146,6	205,4	205,4
Fra Langvatnet/Fellvatnet	16,1		16,1	16,1	16,1	16,1
Sum midlere tilløp	186,4	35,1	221,5	162,7	221,5	221,5
Midlere tilløp 1931-90 (m^3/s)	5,4	1,1	6,5	4,6	6,5	6,5
Inkl. Langvatnet/Fellvatnet (m^3/s)	5,9	1,1	7,0	5,2	7,0	7,0
Nyttbart tilløp [1] (mill. m^3/år)	176	43,5	219,5	155,5	186	
Sum magasin (mill. m^3)	43,1	0,2	43,3	43,1	43,3	43,3
Magasinprosent [2] (%)	23	0,6		26	20	20
2.0 Stasjonsdata						
Midlere netto fallhøyde (m)	179	51		116	52	
Midl. energiekvivalent (kWh/m^3)	0,443	0,122		0,289	0,126	0,415
Maks ytelse v/ midlere fallh. (MW)	18,0	3,6	21,6	9,0	3,6	12,6
Maks ytelse ved HRV (MW)	18,8	3,6		9,7	3,6	
Antall aggregater	1	2	3	1	2	3
Maks slukeevne ved midlere fallhøyde (m^3/s)	11,0	8,0		9,0	8,0	
Brukstid, brutto [3] (timer)	4360	1470		5040	6530	
3.0 Produksjon						
Potensiale [4] (GWh/år)	82,6	4,3	86,9	47,0	27,9	74,9
Midlere sommer prod. (GWh/år)	35,8	3,6	39,4	20,9	11,0	31,9
Midlere vinter prod. (GWh/år)	42,6	1,7	44,3	24,5	12,5	37,0
Midlere total prod. (GWh/år)	78,4	5,3	83,7	45,4	23,5	68,9
Dagens Sjøfossen [5] (GWh/år)			21,5			21,5
Midlere netto prod. (GWh/år)			62,2			47,4
4.0 Utbyggingskostnad						
Utbyggingskostnad (mill. kr)			202			110
Byggetid (år)			2,25			2,25

[1] Nyttbart tilløp er midlere tilløp fratrukket flomtap. For Sjøfossen i alternativ Reinskar 2 Vest er nyttbart tilløp større enn hva som er satt opp som midlere tilløp. Dette skyldes flomtap fra Storvatnet. Se også 4) under.
[2] Magasinprosent er magasinvolum dividert med midlere årlig tilløp. Flomtapene fra Fellvatnet og Langvatnet er inkludert i midlere årlig tilløp.
[3] Brukstid er midlere total produksjon dividert med maksimal ytelse ved midlere netto fallhøyde.
[4] For alternativ Reinskar 2 Vest har Sjøfossen større produksjon enn potensiale. Dette skyldes at potensialet er satt opp kun ut fra egenfeltet. Flomtap fra Storvatnet er ikke regnet med som potensiale. Se også 1) over. Dersom flomtapet inkluderes, er potensialet 5,6 GWh/år.
[5] Simulert produksjon. Det er oppgitt at dagens produksjon er 17,5 GWh/år. I tillegg kommer 8,5 GWh/år, som er kompensasjon fra Sundsfjord Kraftlag for fraføringen av Langvatnet og Fellvatnet.

Produksjonstallene gjelder ved "kraftstasjons vegg", dvs. at tap i lokalt overføringsnett ikke er fratrukket.

Under utarbeidelsen av planen er det lagt inn en rekke forutsetninger, bl.a. når det gjelder utbyggingskostnader og kraftpriser samt geologiske og hydrologiske forhold. Det ligger usikkerheter inne i disse forutsetningene og dersom disse endres eller nye forhold avdekkes, vil det kunne påvirke endelig prosjekt. Det tas derfor forbehold om mulige justeringer når det gjelder installasjoner, inntakshøyder for bekkeinntak, tunneltverrsnitt, anleggstekniske arrangementer m.m.

De siste justeringer for å få fram et optimalisert prosjekt vil ikke kunne skje før tilbudene fra entreprenører og leverandører foreligger.

2.3.2 Arbeidssteder og riggområder

Det skilles i det følgende mellom hovedarbeidssteder og mindre arbeidssteder. Følgende arbeidssteder betraktes som hovedarbeidssteder for hovedalternativet Reinskar 2 Vest:

- Kraftstasjonsområde Reinskar 2 Vest
- Tverrslagsområde Reinskar 2 Vest
- Området ved Storvatnet

For tilleggsalternativet Reinskar 1:

- Kraftstasjons- og tverrslagsområde Reinskar 1
- Området ved Storvatnet

Det blir etablert riggområder med de nødvendige funksjoner for driften av hovedarbeidsstedene. For tilleggsalternativet blir kraftstasjonen og tverrslaget plassert innen et sammenhengende område. Det er utarbeidet en samlet arealdisponeringsplan for dette området.

Riggområdene er planlagt ut fra at arbeidsstedene i stor grad skal være selvstendige med hensyn til administrasjon, drift, vedlikehold, innkvartering, osv. Riggområder og fasiliteter må også etableres og vedlikeholdes i samsvar med de lov- og avtalemessige krav som myndigheter og arbeidsorganisasjoner stiller. Nedrigging og landskapspleie ved avslutning av arbeidene skal utføres ut fra krav fra myndigheter og utbygger. Det vil stort sett være de samme krav til hvert riggområde hva funksjoner angår, men arealbehov, fasiliteter og arrangement vil avhenge av arbeidenes omfang og type, beliggenhet, adkomst, etc. Typiske funksjoner innen et riggområde vil være:

- Verksted
- Lager
- Betongblandeanlegg
- Ventilasjonsanlegg
- Anleggskontor
- Hvilebuer
- Slam- og oljeavskilleranlegg
- Drikkevannsforsyning
- Rense– og avløpsanlegg
- Parkeringsplass
- Landingsplass for helikopter
- Brakkerigg for innkvartering

Hva som blir plassert innen hvert av riggområdene vil i noen grad avhenge av entreprenørens driftsopplegg.

Arbeidssted kraftstasjonsområde Reinskar 2 Vest

Riggområdet er foreslått plassert på en furumo mellom grustaket og inntaksbassenget for Sjøfossen kraftverk (hovedalternativ). Alternativt kan riggområdet plasseres rett vest for inntaksbassenget. Det antas at anleggets hovedkontor blir plassert på dette området. Det antas brakkerigg med kapasitet for anslagsvis 30-40 mann, som skal dekke behovet for alle arbeidsstedene. I tillegg vil det bli noe tilrigging etc. like ved påhugget til adkomsttunnelen til kraftstasjonen. Arealdisponeringsplanen er vist i vedlegg 5.

Arbeidssted tverrslag for tilløpstunnelen

Riggområdet plasseres anslagsvis 250 meter sør for påhugget for tverrslaget. Det blir vei fra Sundsfjord og fram til arbeidsstedet. Anleggskraft vil bli ført fram ved at det bygges en midlertidig 22 kV linje fra Sundsfjord kraftverk, med avgrening fra 22 kV linje til Novik.

Det er ikke utarbeidet separat tegning for Reinskar 2 Vest. Det vises til vedlegg 10, som viser tilsvarende rigg for Reinskar 1 i samme område. For Reinskar 2 Vest er det ikke er regnet med brakkerigg i dette området.

Arbeidssted Storvatnet

Det regnes med at en enkel rigg er tilstrekkelig for arbeidene som skal utføres ved Storvatnet. Adkomsten til inntaksområdet og dammen vil bli gjennom en avgrening fra tilløpstunnelen, samt med helikopter og eventuelt vintertransport. Fra avgreningen blir det en kort vei fram til lukehus, inntaksområde og dammen. Kraftforsyning vil bli skaffet til veie via avgrening fra passerende 132 kV linje til Glomfjord, eller fra dieselaggregat. Strømforsyning til manøvrering av inntakslukene ved Storvatnet vil bli besørget via eksisterende 1 kV linje.

Det er regnet med at arbeidene ved Storvatnet, damarbeidene inkludert, blir utført i løpet av en sommersesong. Arealdisponeringsplanen er vist i vedlegg 6.

Arbeidssteder bekkeinntak i Breiddalen

Det er forutsatt at arbeidsstedene for de tre bekkeinntakene i Breiddalen drives veiløst, og at transport til og fra i stor grad vil bli basert på helikoptertransport. Det er regnet med at arbeidene med bekkeinntakene blir utført i løpet av en sommersesong. Tilriggingen vil bære preg av dette, og vil i hovedsak bestå av containerenheter som fraktes inn til byggeplassene om våren/sommeren og rigges ned på høsten. Anleggskraft blir framskaffet fra dieselaggregat, ev. ved avgrening fra eksisterende 22 kV linje. I driftsperioden vil det bli brukt bærbart dieselaggregat. Arealdisponeringsplan er vist i vedlegg 7.

Arbeidssted kraftstasjonsområdet Reinskar 1

Riggområdet blir i hovedsak som tverrslagsområdet for Reinskar 2 Vest, men får i tillegg kraftstasjon i dagen og en brakkerigg.

Riggområdet plasseres anslagsvis 250 meter sør for påhugget for tverrslaget, og kan inkludere funksjoner som kontor, hvilebuer, verksted, lager, ventilasjons- og renseanlegg, en intern vei mellom påhugg, rigg og tipp, lengde ca. 300 meter, samt en avgrening ned til kraftstasjonen, lengde ca. 100 meter. Det er planlagt brakkeleir for 20-30 mann på ei slette ca. 500 meter nord for kraftstasjonen. Dette dekker behovet for innkvartering for arbeidsstedene ved kraftstasjonsområdet og Storvatnet. Det blir veiadkomst fra Sundsfjord og fram til arbeidsstedet. Kraftforsyning i anleggsperioden blir fra 22 kV linjen som bygges for senere tilknytning til nettet.

Arealdisponeringsplanen er vist i vedlegg 10.

2.3.3 Tipper

Massene fra sprengning vil bli plassert i tipper ved de respektive arbeidssteder. Tippene vil bli tilpasset terrenget og tilsådd. Endelig utforming vil bli foretatt i samarbeid med landskapsarkitekt. Tippene er tegnet inn på de respektive arealdisponeringsplanene.

Tippvolumene er beregnet ut fra teoretisk fast masse for konvensjonell sprengning. Som utvidelsesesfaktor fra fast masse til masse plassert i tipp er det brukt 1,75. For oversikt over tippvolumene vises til tabell 2.3.

*Tabell 2.3 Oversikt over tippvolumer for Reinskar 1 og Reinskar 2 Ves*t

Plassering av tipp	Vedlegg	Totalt volum (m^3)
Kraftstasjonsområde Reinskar 2 Vest	5	120.000
Tverrslagsområde Reinskar 2 Vest	10	195.000
Kraftstasjonsområdet Reinskar 1	10	160.000

Tipp kraftstasjonsområde Reinskar 2 Vest

Det forutsettes at sprengsteinmassene kan deponeres i eksisterende grustak ca. 500 meter sør for arbeidsstedet. Noe av massene kan også bli brukt til fyllings-, planeringsarbeider og veibygging lokalt i Sundsfjord, eller til andre formål. Hovedpoenget er imidlertid at alle massene *kan* deponeres i grustaket, enten det nå blir permanent eller midlertidig.

Tipp tverrslagsområde Reinskar 2 Vest

Tippen i Sundsfjordalen er planlagt lagt ut i skråningen ned i det vestre løpet av Sundsfjorddalselva ca. 400 meter sør for tverrslaget. Tippen er planlagt plassert delvis ut på øya, i elveløpet mellom øya og vestre elvebredd og oppover lia til ca. kote 120. Et forberedende tiltak før utleggingen vil være å etablere en terskel/liten dam for å stenge sideløpet. Det er også viktig at tippen sikres tilstrekkelig mot graving og utvasking.

Profiler for tippen er vist i kapittel 8.6.

Tipp kraftstasjonsområde Reinskar 1

Plassering av tippen blir som for Reinskar 2 Vest, se over.

2.3.4 Steinbrudd ved Storvatnet

Det blir åpnet et steinbrudd for uttak av stein til støttefylling og beskyttelsessonene for Storvassdammen. Steinbruddet blir plassert på vestsiden av Storvatnet, litt oppstrøms dammen. Bruddet vil få en utforming som gjør at det er dykket ved høyeste regulerte vannstand i Storvatnet. Et anslag for masser fra brudd, og dermed størrelsen av bruddet, vil ikke foreligge før detaljert plan for rehabiliteringsarbeidene for dammen er utarbeidet. Det bemerkes at rehabiliteringsarbeidene på dammen skal utføres uavhengig av om det blir en Reinskarutbygging eller ikke.

2.3.5 Veier

Følgende veier er forutsatt:

Utbedring og ny vei til Sundsfjorddalen. (Se egen beskrivelse under).

Permanent vei fram til adkomsttunnel (portalbygg) Reinskar 2 Vest. Lengde 100 meter.

Midlertidig vei fra tverrslag til rigg og tipp i Sundsfjorddalen. Lengde 300 meter.

Midlertidig vei fra tunnelavgrening ved Storvatnet. Lengde 200 meter.

Permanent vei til kraftstasjon Reinskar 1. Lengde 100 meter. Permanent.

De fire første gjelder for begge utbyggingsalternativene. Den siste gjelder kun for alternativet Reinskar 1.

Adkomst til Storvatnet

Det vil ikke bli anlagt vei til Storvatnet. Adkomsten vil bli via en avgrening fra tilløpstunnelen, og en kort intern vei fram til og innen arbeidsstedet. Utover dette vil det bli noe helikoptertransport, samt eventuelt framkjøring av utstyr på vinterstid. Beskrivelsen gjelder for begge alternativ.

Vei Sjøfossen – Sundsfjorddalen

Strekningen blir totalt ca. 3 km fra Sundsfjord. Det er regnet med 600 meter med opprusting av eksisterende vei/traktorvei fra Storåmoen samt 400 ny vei fram til tverrslaget. Beskrivelsen gjelder for begge alternativ.

2.3.6 Kraftlinjer

Permanente kraftlinjer/jordkabel

Fra Reinskar 1 blir det ny 22 kV linje til koblingsanlegget for Sundsfjord kraftverk. Linjen legges i jordkabel de siste ca. 300 meter fram til koblingsanlegget. Normalt rettighetsbelte for kraftlinjen er vist i vedlegg 9.

For Reinskar 2 Vest blir det jordkabel med lengde ca. 400 meter fra adkomsttunnelen og fram til koblingsanlegget for Sundsfjord kraftverk.

Anleggskraft

Noen av arbeidsstedene har behov for så store kraftmengder under anleggsperioden at aggregatdrift ikke er tilstrekkelig. Til disse stedene blir det etablert strømforsyning basert på framføring av kraft via linje. Noen av linjene som bygges for forsyning av anleggskraft, fjernes etter anleggsperioden, mens noen også blir permanente for senere forsyning.

For anleggskraft alene er det kun til riggområdet i Sundsfjorddalen i alternativ Reinskar 2 Vest at det blir bygd linje med lengde av noe betydning. Linjen får kapasitet 22 kV, og får en lengde på ca. 3 km. Traseen blir som for permanent linje i alternativ Reinskar 1.

Under er det satt opp en oversikt over kraftforsyning til arbeidsstedene i anleggs- og driftsperioden:

Alt.	Arbeidssted	Anleggskraftforsyning
R2V	Kraftstasjonsområdet	Tilknytning til eksisterende 22 kV linje
R2V	Sundsfjorddalen	Midlertidig 22 kV linje, tilkoblet 22 kV linje til Novik
R2V	Breiddalen	Dieselaggregat, ev. tilknytning til eksisterende 22 kV linje
Begge	Storvatnet	Dieselaggregat, ev. tilknytning til eksisterende 132 kV linje
R1	Sundsfjorddalen	22 kV linje, som senere tilknyttes nettet
Begge	Inntaksluker, Storvatnet	Driftsperiode. Eksisterende 1 kV linje

2.3.7 Arealbruk

Generelt gjelder at det skilles mellom areal til midlertidig bruk og areal til permanent bruk. Arealer til midlertidig bruk benyttes kun i anleggsperioden, og tilbakeleveres grunneier i oppryddet og etterbehandlet stand i tråd med direktiver gitt av NVE. Arealer til permanent bruk erverves til full eiendom. Det gjøres oppmerksom på at disse arealene foruten å omfatte tekniske installasjoner, også skal sikre muligheten til å utføre framtidig drift/tilsyn og vedlikehold. Også disse arealene blir gjenstand for en opprydding/etterbehandling i tråd med direktiver gitt av NVE.

Det er foretatt foreløpige anslag for arealbehov. Arealbehovet er heller ikke knyttet til de enkelte grunneiere. Det forutsettes at arealene bestemmes nøyere senere i prosessen, sammen med hvor mye som skal erverves fra hver enkelt grunneier. En foreløpig oversikt er gitt under. Arealbehov for damarbeidene ved Storvatnet er også tatt med.

Tabell 2.4 Permanent arealbehov Reinskar 2 Vest

Sted, type	Areal (da)
Lukehus Storvatnet	0,4
Tunnelåpning Storvatnet	0,4
Påhugg, portalbygg tverrslag Sundsfjorddalen	0,4
Bekkeinntak Breiddalen, 3 stk+kanal	7
Portalbygg, etc. adkomsttunnel Reinskar 2 Vest	0,5
Utløp Sundsfjorden	0,5
Tipp Sundsfjorddalen	18-20
Tipp Sundsfjord (i grustaket)	(20-25)
Vei Sundsfjorddalen	2
Vei til kraftstasjonen	0,5

Tabell 2.5 Midlertidig arealbehov Reinskar 2 Vest

Sted, type	Areal (da)
Vei ved Storvatnet	1,0
Vei til tipp, Sundsfjorddalen	1,5
Rigg, arbeidssteder Storvatnet	3
Rigg, arbeidssteder Sundsfjorddalen	6
Rigg, arbeidssteder Sundsfjord	18
Kraftstasjonsområdet (ute), Sundsfjord	1,5
Anleggskraftlinje til tverrslaget, Sundsfjorddalen	

Tabell 2.6 Permanent arealbehov Reinskar 1

Sted, type	Areal (da)
Lukehus Storvatnet	0,4
Tunnelåpning Storvatnet	0,4
Påhugg, portalbygg tverrslag	0,5
Kraftstasjon, etc.	1
Tipp Sundsfjorddalen	18-20
Vei Sundsfjorddalen	2,0
Vei til kraftstasjonen	0,5
Kraftlinje Reinskar 1-Sundsfjord	55

Tabell 2.7 Midlertidig arealbehov Reinskar 1

Sted, type	Areal (da)
Vei ved Storvatnet	1
Vei til tipp, Sundsfjorddalen	1,5
Rigg, arbeidssteder Storvatnet	3
Anleggsrigg, arbeidssteder Sundsfjorddalen	8
Brakkerigg, Sundsfjorddalen	12

2.3.8 Produksjonsberegninger

Produksjonssimuleringene er utført for perioden 1931-1990. Tilløpene til modulene for simuleringsmodellene er beregnet ut fra generert tilsigsserie for vannmerke VM 716-Ågnes (nytt nr. 161.1). For modulen for flomtap fra Storvatnet er observerte data for perioden 1975-1990 benyttet, ved at serien er gjentatt tilstrekkelig mange ganger til at hele perioden 1931-1990 er dekket.

Det er ikke forutsatt restriksjoner verken med hensyn til vannføringer eller til manøvreringen av magasinet i Storvatnet.

Produksjon i eksisterende Sjøfossen kraftverk

Tallene angitt i tabell 2.8 nedenfor er beregnede produksjonstall for eksisterende Sjøfossen kraftverk. Det presiseres at tallene er basert på produksjonssimuleringer for perioden 1931-1990, og derfor ikke nødvendigvis er den samme som registrert produksjon.

Tabell 2.8 Beregnede produksjonstall for eksisterende Sjøfossen kraftverk

	Sjøfossen	Sum
Årsproduksjon (GWh)	21,5	21,5
- sommer (GWh/år)	12,2	12,2
- vinter (GWh/år)	9,3	9,3

Hovedalternativ Reinskar 2 Vest

Tallene i tabell 2.9 og 2.10 nedenfor er beregnede brutto og netto produksjonstall for utbygging etter hovedalternativet Reinskar 2 Vest.

Tabell 2.9 Beregnede brutto produksjonstall for Reinskar 2 Vest

	Sjøfossen	Reinskar 2 Vest	Sum
Årsproduksjon (GWh)	5,3	78,4	83,7
- sommer (GWh/år)	3,6	35,8	39,4
- vinter (GWh/år) (GWh/år)	1,7	42,6	44,3

Tabell 2.10 Netto produksjonsendring hovedalternativ Reinskar 2 Vest

	Sjøfossen	Reinskar 2V	Sum
Årsproduksjon (GWh)	-16,2	78,4	62,2
- sommer (GWh/år)	-8,6	35,8	27,2
- vinter (GWh/år)	-7,6	42,6	35,0

Tilleggsalternativ Reinskar 1

Tallene i tabell 2.11 og 2.12 nedenfor er beregnede brutto og netto produksjonstall for utbygging etter Reinskar 1.

Tabell 2.11 Brutto produksjonstall for Reinskar 1

	Sjøfossen	Reinskar 1	Sum
Årsproduksjon (GWh)	23,5	45,4	68,9
- sommer (GWh/år)	11,0	20,9	31,9
- vinter (GWh/år)	12,5	24,5	37,0

Tabell 2.12 Netto produksjonsendring for Reinskar 1

	Sjøfossen	Reinskar 1	Sum
Årsproduksjon (GWh)	2,0	45,4	47,4
- sommer (GWh/år)	-1,2	20,9	19,7
- vinter (GWh/år)	3,2	24,5	27,7

2.3.9 Byggeprogram

……

Framdriftsplaner

De oppsatte forslagene til framdriftsplan gir for begge alternativ en byggetid for utbyggingen på noe i overkant av 2 år. Framdriftsplanene viser hovedaktivitetene ved de forskjellige arbeidsstedene, antatt tidsbehov, og når de forskjellige hovedaktivitetene er plassert tidsmessig.

Bemanning

Det er foretatt en relativt grov vurdering av bemanningsbehov og årsverk. Det totale antall årsverk for Reinskar 2 vil være ca. 100 årsverk. Utbyggingen er planlagt oppdelt med 3 hovedarbeidssteder som alle vil få stedlig administrasjon, og med tilhørende fasiliteter. Det vil være hensiktsmessig å etablere en hovedadministrasjon sentralt i Sundsfjord med anleggsleder og sentrale funksjoner forøvrig.

Total vil Reinskar 1 medføre omkring 60 årsverk. Utbyggingen er planlagt oppdelt med 2 hovedarbeidssteder som begge vil få stedlig administrasjon, og med tilhørende fasiliteter.

2.3.10 Byggekostnader

Det er utarbeidet detaljerte kostnadsoverslag for Reinskar 2 Vest og Reinskar 1. Overslagene inkluderer alle kostnader som er nødvendige for å produsere og levere kraften med tilkobling til Sundsfjord koblingsanlegg. I tabell 2.13 og 2.14 er det vist et sammendrag av utbyggingskostnadene for hhv. Reinskar 2 Vest og Reinskar 1. Beløpene er i millioner kroner.

Tabell 2.13 Byggekostnader Reinskar 2 Vest

	Sum	År 1	År 2	År 3
Bygg	145,1	25,4	78,3	41,4
Mekanisk utstyr	14,8	0,0	6,9	7,9
Elektroteknisk utstyr	30,0	4,0	6,6	19,7
Rentabilitetsgrunnlag	189,9	29,4	91,5	69,0
Renter i byggetiden, 6% p.a.	12,1	0,4	4,5	7,2
Totalkostnad	*202,0*	*29,8*	*96,0*	*76,2*

Tabell 2.14 Byggekostnader Reinskar 1

	Sum	År 1	År 2	År 3
Bygg	67,8	15,7	31,3	20,8
Mekanisk utstyr	13,0	0,0	3,1	9,9
Elektroteknisk utstyr	23,2	3,2	4,6	15,4
Rentabilitetsgrunnlag	104,0	18,9	39,0	46,1
Renter i byggetiden, 6% p.a.	6,0	0,3	2,3	3,4
Totalkostnad	110,0	19,2	41,3	49,5

For begge alternativene gjelder at kraften er planlagt matet inn på regionalnettet via Sundsfjord. Ombygging i Sundsfjord er beregnet til 5,9 mill. kr, og er inkludert i ovenstående. Dette er beregnet å bli fordelt med 3,6 mill. kr på Sjøfossen Energi og 2,3 mill. kr på Sundsfjord Kraftlag.

Utbyggingskostnad (kr/kWh)

Utbyggingskostnad for alternativene satt opp i kr/kWh ny kraft, inkludert finansieringskostnader, er fremstilt i tabell 2.15. Det er en relativt enkel framstilling av utbyggingskostnaden, og uttrykker ikke for eksempel andel vinterkraft. I sine betraktninger bruker utbyggeren andre beregningsmåter som nåverdi, intern rente, nytte/kostfaktorer. Slike beregninger inkluderer faktorer som prognoser for framtidig kraftpris, tidspunkt for bygging og idriftsettelse, vedlikeholds- og rehabiliteringskostnader, skatter og avgifter, m.m. Resultatene av slike beregninger er ikke tatt med i denne planen.

I alternativet med Reinskar 2 Vest er det inkludert en overføring av 3 bekker. Produksjonen ved disse overføringene er beregnet til 7 GWh/år, til en kostnad på 11 mill. kroner.

Tabell 2.15 Utbyggingskostnad ved Reinskarutbyggingen

	Produksjon (GWh/år)	Kostnad (mill. kr)	Utbyggingskostnad (kr/kWh)
R2V uten bekker	52,2	191	3,46
Bekker	7 ,0	11	1,57
Reinskar 2 Vest	62,2	202	3,25
Reinskar 1	47,4	110	2,32

Andel vinterkraft for Reinskar 2 Vest er 58 % mens andel vinterkraft for Reinskar 1 er 56 %.

2.3.11 Sjøfossen kraftverk

Sjøfossen kraftverk utnytter tilsiget fra lokalfeltet nedstrøms Langvatnet og Fellvatnet. Sjøfossen kraftverk har reguleringsmagasin i Storvatnet, mens inntaksmagasinet er ved Ågnes, om lag 450 m fra sjøen. Inntaksmagasinet er et døgnreguleringsmagasin på 160.000 m^3. Nåværende utbygging av Sjøfossen kraftverk utnytter avløpet fra et samlet nedbørfelt på ca. 80 km^2.

Det er forutsatt at Sjøfossen kraftverk skal være i drift også etter en utbygging av Reinskar kraftverk. Kraftstasjonen vil bli som i dag, men tilsig og produksjon vil være forskjellig alt ettersom Reinskar 2 Vest eller Reinskar 1 realiseres. Det må påregnes relativt store vedlikeholds- og oppgraderingsarbeider for Sjøfossen kraftverk uansett alternativ, inkludert alternativet med at dagens situasjon fortsetter. Omfang og kostnader for disse arbeidene er ikke inkludert i denne planen.

Hoveddata for Sjøfossen kraftverk ved de to omsøkte alternativene framgår av hoveddata i kapittel 2.3.1.

Sjøfossen kraftverk med Reinskar 2 Vest

Ved en utbygging etter alternativ Reinskar 2 Vest beholdes inntaksmagasin, vannvei og kraftstasjon som i dag. Tilløpet blir vesentlig redusert, fra 221,5 mill. m^3/år (inkl. flomtapene fra Langvatnet og Fellvatnet) til 35,1 mill. m^3/år. Produksjonen avtar fra 21,5 GWh/år til 5,3 GWh/år. Brukstiden blir dermed redusert fra 5970 timer til 1470 timer.

Det er ikke sett på om det vil være lønnsomt å fase ut ett av aggregatene.

Sjøfossen kraftverk med Reinskar 1

Ved en utbygging etter alternativ Reinskar 1 beholdes inntaksmagasin, vannvei og kraftstasjon som i dag. Midlere årlig tilløp blir som i dag, 221,5 mill. Produksjonen øker fra 21,5 GWh/år til 23,5 GWh/år. Brukstiden øker dermed fra 5970 timer til 6530 timer. Produksjonsøkningen skyldes økt magasinkapasitet i Storvatnet, og dermed mindre flomtap.

Sjøfossen kraftverk som i dag

Alternativet innebærer at dagens situasjon opprettholdes, og innebærer følgelig ingen nye reguleringer eller overføringer. Sjøfossen kraftverk er 50 år, og vil etter hvert kreve omfattende vedlikehold og oppgradering. Det vil være behov for oppgradering av dammen i Storvatnet i tillegg til tiltak knyttet til eksisterende rørgate. Alternativet innebærer ingen konsekvenser for natur og miljø ut over dagens situasjon.

Fra inntaket går det en 150 meter lang driftstunnel med tverrsnitt 8 m^2 fram til rørinntaket. Turbinrøret er av tre, og har en lengde på 310 meter og diameter 2,1 meter. De nederste 30 meter av turbinrøret går i tunnel.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen er plassert i dagen, og er sprengt inn i en fjellskjæring. Stasjonen har 2 horisontalakslede Francisturbiner, med samlet ytelse 3,6 MW (merkeytelse 3,2 MW) ved netto midlere fallhøyde 58 meter og maksimal vannføring på ca. 8 m^3/s.

2.4 Hydrologi

Det er utarbeidet en egen fagrapport for hydrologi [2], og for mer utførlige opplysninger om-

kring hydrologien i området henvises det til denne.

2.4.1 Hydrologisk grunnlag

Det er store nedbørgradienter i området, jf. tabell 2.16. Dette danner grunnlaget for de store variasjonene det er i tilsiget i de ulike deler innen reguleringsområdet. Videre er det påvist en sterk økning i nedbørmengden i området for perioden 1930 til 1990, noe som også korrelerer med nasjonale observasjoner.

Tilsiget til Sjøfossen kan sammenlignes med tilsiget til vannmerket (VM) Ågnes. VM Ågnes har imidlertid ikke gått i hele perioden 1930 til 1990, en forlengelse av vannføringsregistreringene ble derfor foretatt. Det var imidlertid signifikante forskjeller mellom tilsiget til VM 161.1 Ågnes for perioden 1930-60 og tilsiget til Sjøfossen kraftverk i perioden 1980-96. Avviket kan dels skyldes ulik tidsperiode, men også forhold som feil i observert avløp og driftsdata.

Det ble vurdert at tilsiget har økt tilsvarende midlere nedbørøkning i området. Tilsiget til hvert delfelt er funnet ved planimetrering av isohydatkartet 1930-60 og justert med ca. 10 % opp til 1961-90 verdier.

Tabell 2.16 Nedbørnormaler for tre stasjoner i nærheten av reguleringsområdet. Data fra DNMI

Navn	DNMI nr.	m.o.h.	Normal nedbør 1931-60 [mm]	Normal nedbør 1961-90 [mm]	Nedbør 1980-95 [mm]	Endring i % 1931-60 vs 1961-90	Endring i % 1931-60 vs 1980-95
Sundsfjord	8085	11	1850	1975	2093	+ 6.8	+ 13.1
Beiarn	8108	15	1240	1400	1378	+ 12.9	+ 11.1
Leiråmo	8125	217	1100	1240	1229	+ 12.7	+ 11.7

2.4.2 Delfelt og restfelt

Tabell 2.17 Avløpsdata ved utbygging av Reinskar 2 Vest

Alternativ Reinskar 2 Vest		Normalperioden 1931-1990			
Felt	Feltnavn	Areal (km^2)	Avløp (m^3/s)	Avløp $l/s*km^2$	Avløp (mill. m^3/ år)
	Reinskar 2 kraftverk				
	Storvatnet	54,0	4,65	86,4	146,6
	Tverråga	5,4	0,42	77,7	13,4
	Bekk 1	3,6	0,26	72,8	8,3
	Bekk 2	1,0	0,06	65,2	2,0
	Sum felter	64,0	5,39	84,2	170,3
	Fellvatnet/Langvatnet				16,1
	Sum Reinskar 2				186,4
	Sjøfossen kraftverk				
	Bekk fra Nonsfjellet	0,9	0,07	73,1	2,1
	Øvre Stigvatnet	3,8	0,27	71,2	8,5
	Restfelt for øvrig	11,6	0,78	67,0	24,5
	Sum Sjøfossen	16,3	1,05	64,4	35,1

Tabell 2.17 viser en oversikt over areal og avløp fra delfelt ved en utbygging av Reinskar 2 Vest mens tabell 2.18 viser forholdene ved Reinskar 1. Det er oppgitt et flomtap fra Langvatnet/ Fellvatnet for begge utbyggingsalternativene. Bekk fra Nonsfjellet og Øvre Stigvatnet er satt opp som delfelter. Grunnen til dette er at disse feltene er nevnt separat i andre sammenhenger. I realiteten er begge disse kun deler av restfeltet til Sjøfossen kraftverk.

Tabell 2.18 Avløpsdata utbygging Reinskar 1

Alternativ Reinskar 1		Normalperioden 1931-1990			
Felt	Feltnavn	Areal (km^2)	Avløp (m^3/s)	Avløp $l/s*km^2$	Avløp (mill. m^3/ år)
	Reinskar 1 kraftverk				
	Storvatnet	54,0	4,65	86,4	146,6
	Fellvatnet/Langvatnet				16,1
	Sum Reinskar 1				162,7
	Sjøfossen kraftverk				
	Reinskar 1 kraftverk				162,7
	Bekk fra Nonsfjellet	0,9	0,07	73,1	2,1
	Øvre Stigvatn	3,8	0,27	71,2	8,5
	Tverråga	5,4	0,42	77,7	13,4
	Bekk 1	3,6	0,26	72,8	8,3
	Bekk 2	1,0	0,06	65,2	2,0
	Restfelt for øvrig	11,6	0,78	67,0	24,5
	Sum restfelt	26,3	1,86	70,7	58,8
	Sum felter	80,3	6,51	81,1	205,4
	Sum Sjøfossen				221,5

De seks separate delfeltene i tabell 2.18 er i realiteten deler av ett og samme restfelt fra utløpet av Reinskar 1 kraftverk til inntaket for Sjøfossen kraftverk.

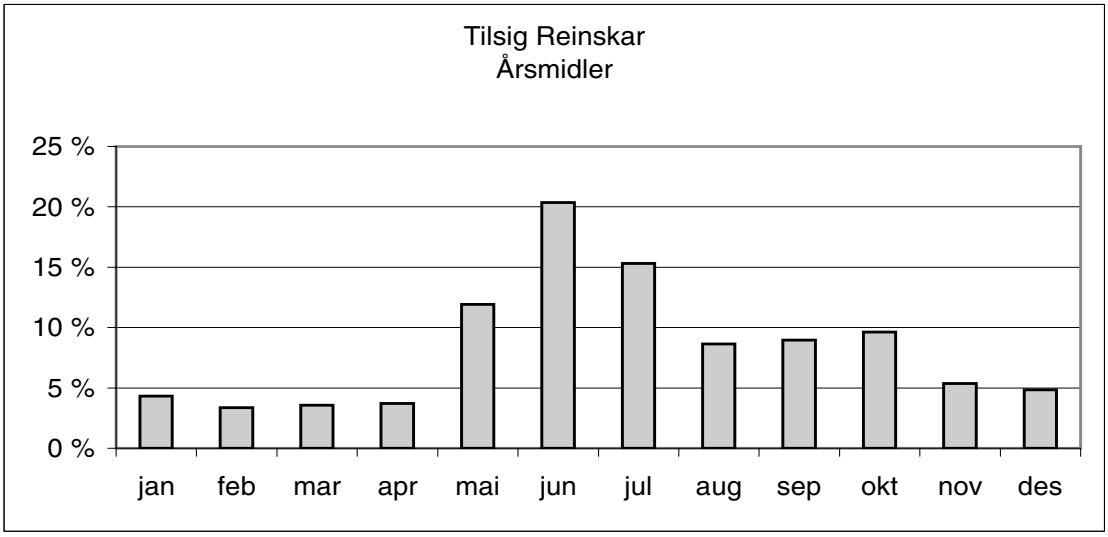

Figur 2 Fordeling over året fra delfelt og tilsig til magasinet (% av årlig tilsig pr. mnd)

2.4.3 Vannføringer og vannstandsendringer

Restvannføringene er beregnet ved hjelp av programmet VANSIMTAP.

Vannmerket som er benyttet i beregningene er 161.1 Ågnes (gammelt NVE-nummer er 716). Ågnes har en breprosent lik 1,5, og midlere spesifikk årsavrenning er for normalperioden 1931-60 lik 79,1 $l/s*km^2$. Grunnlaget for valg av disse vannføringsstasjonene er omtalt i hydrologirapporten.

For dagens reguleringshøyder i Storvatnet er HRV/LRV lik 187,6/184,1 moh. Ved utbygging av alternativene Reinskar 2 og Reinskar 1, er det planlagt ny reguleringshøyde i Storvatnet, HRV/LRV lik 187,6/170,0 moh. Planene for Reinskar 2 vil føre til at vannføringen reduseres helt ned til Sjøfossen kraftverk. For Reinskar 1

vil vannføringen i Sundsfjorddalselva bli sterkt redusert i elvestrekningen fra nedstrøms dammen ved Storvatnet og ned til det planlagte utløpet i Sundsfjorddalselva. Utbyggingen av Reinskar 1 vil også få følger for Sundsfjordelva fra utløpet fra Reinskar 1 og ned til Sundsfjorden. Dette avhenger imidlertid av kraftverkets manøvreringsreglement.

Det er utført beregninger for midlere vannføringer før og etter utbyggingen av Reinskar 2 Vest og Reinskar 1 for tre punkter i Sundsfjorddalselva, P3 (nedstrøms Samelvvatnet), P2 (rett nedstrøms utløpet av Reinskar 1) og P1 (rett før utløp i inntaksmagasinet til Sjøfossen kraftverk). Punktenes beliggenhet er vist i vedlegg 12.

Middelår

Figur 3 viser at ved P3 reduseres vannføringen forholdsvis mye. Kun forbitapping og flomoverløp renner i elva i tillegg til tilsiget fra restfeltet.

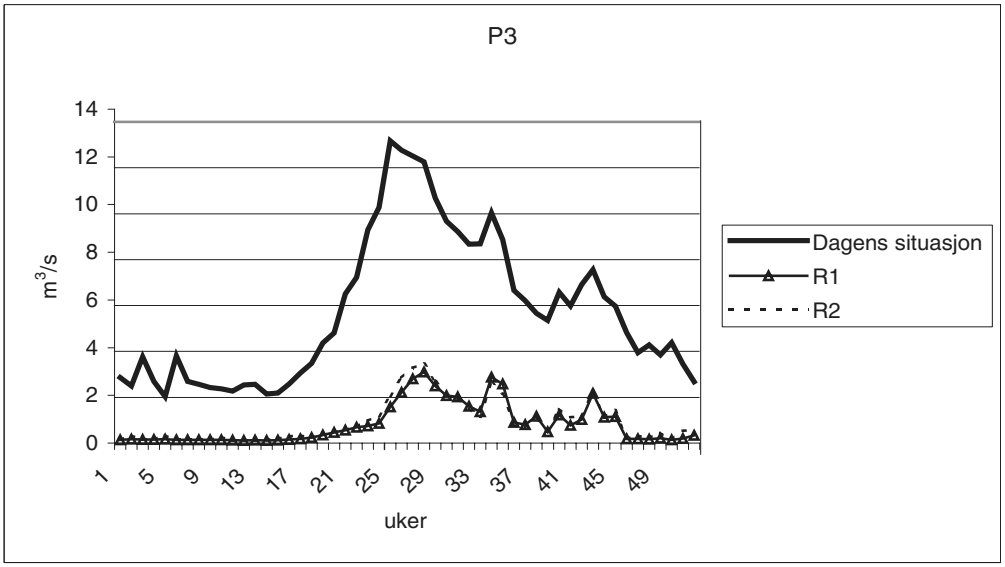

Figur 3 Beregnet ukesmiddelvannføring før og etter utbyggingsalternativene Reinskar 1 og Reinskar 2 Vest i Sundsfjorddalselva ved P3. Tallene er oppgitt i m³/s

Ved P2 (figur 4) tilføres vannet fra Reinskar 1. Vintervannføringen ser ut til å øke, den gjør imidlertid en forholdsvis kraftig reduksjon ved ca. uke 17, på grunn av at kraftverket i ukene 17 til 23 ikke tapper noe vann fra magasinet. Magasinet fylles opp igjen i disse ukene. Reduksjonen i vannføring fra P2 og ned til fjorden reduseres mest ved alternativ Reinskar 2. Dette vises også i punkt P1 (figur 5).

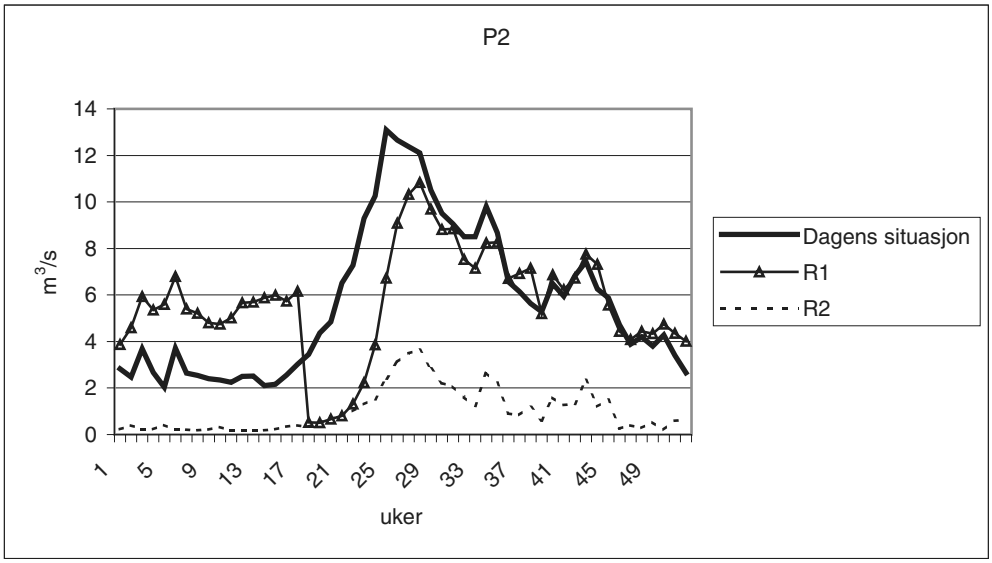

Figur 4 Beregnet ukesmiddelvannføring før og etter utbyggingsalternativene Reinskar 1 og Reinskar 2 Vest i Sundsfjorddalselva ved P2. Tallene er oppgitt i m³/s

.....

Tørt år

Det er gjort en studie av vannføringsdataene i perioden 1931-90. Året 1960 er valgt ut som representativt tørt år. Vannføringene for et tørt år før og etter utbyggingen av Reinskar 1 og Reinskar 2 Vest for tre punkter i Sundsfjorddalselva er presentert i figurene 6 - 8.

Figurene 6 - 8 viser at ved punkt P3 er situasjonen omtrent lik for de to alternativene Reinskar 1 og Reinskar 2 Vest, kun forbitapping og flomoverløp renner i elva i tillegg til tilsiget fra restfeltet. Forbitapping og flomoverløp forekommer i beskjeden grad i forbindelse med tørre år. Ved P2 tilføres vannet fra Reinskar 1, mens ved kjøring av Reinskar 2 Vest vil vannføringen fremdeles i hovedsak bestå av tilsiget fra restfeltet.

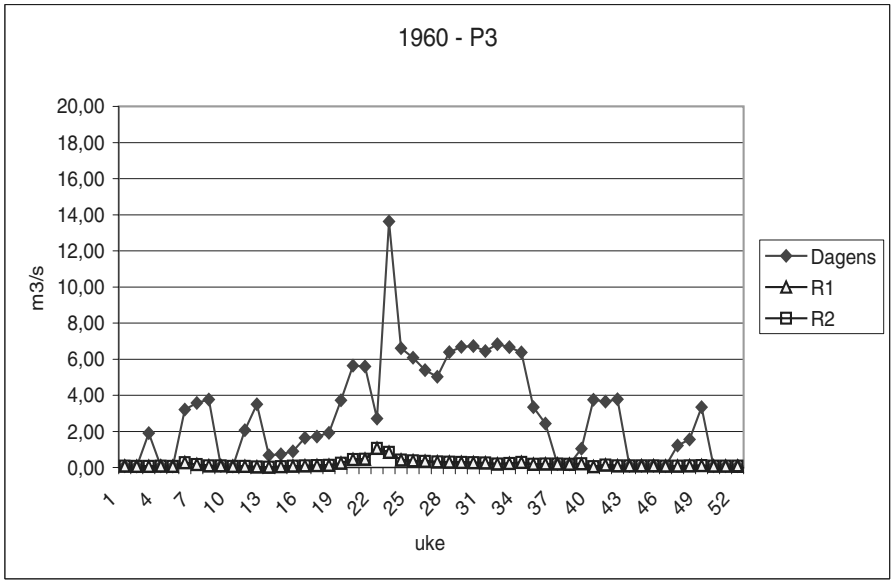

Figur 6 Figuren av vannføring for de tre alternativene, dagens situasjon, Reinskar 1 og Reinskar 2 Vest ved punkt P3 i et tørt år

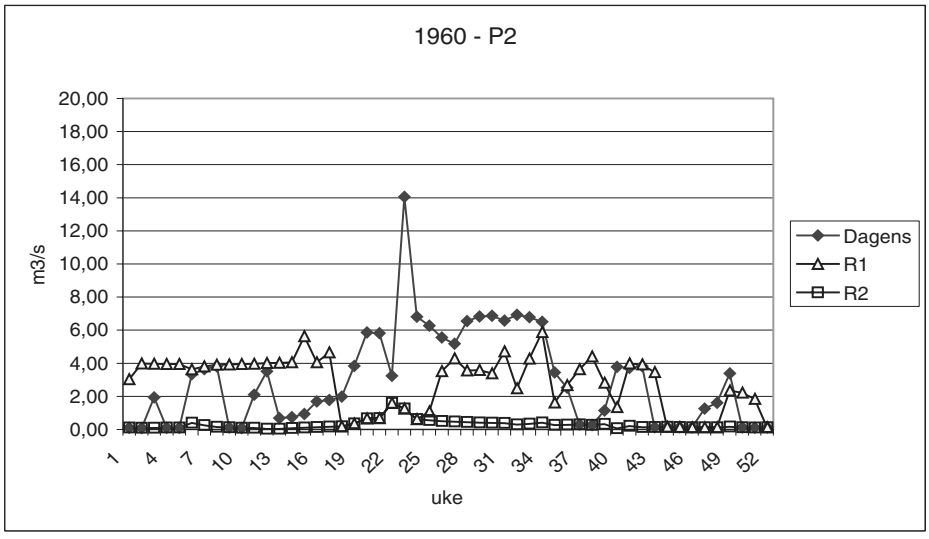

Figur 7 Figuren viser vannføring for de tre alternativene, dagens situasjon, Reinskar 1 og Reinskar 2 Vest ved punkt P2 for et tørt år

.....

Våte år

Året 1946 er valgt ut som representativt vått år. Vannføringsberegninger for et vått år før og etter utbyggingen av Reinskar 2 Vest og Reinskar 1 for tre punkter i Sundsfjorddalselva er her presentert. Resultatene er presentert i figurene 9 - 11.

Figurene viser at ved punkt P3 er situasjonen omtrent lik for de to alternativene Reinskar 1 og Reinskar 2 Vest, forbitapping og flomover-

løp renner i elva i tillegg til tilsiget fra restfeltet. Ved P2 tilføres vannet fra Reinskar 1, mens ved kjøring av Reinskar 2 Vest vil vannføringen fremdeles i hovedsak bestå av tilsiget fra restfeltet.

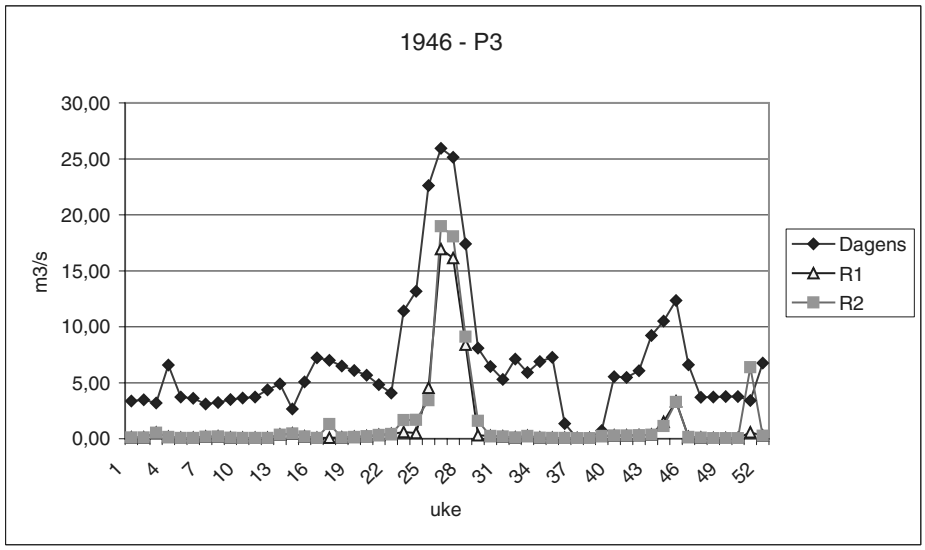

Figur 9 Figuren viser vannføring for året 1946 for de tre alternativene, dagens situasjon, Reinskar 1 og Reinskar 2 Vest ved punkt P3

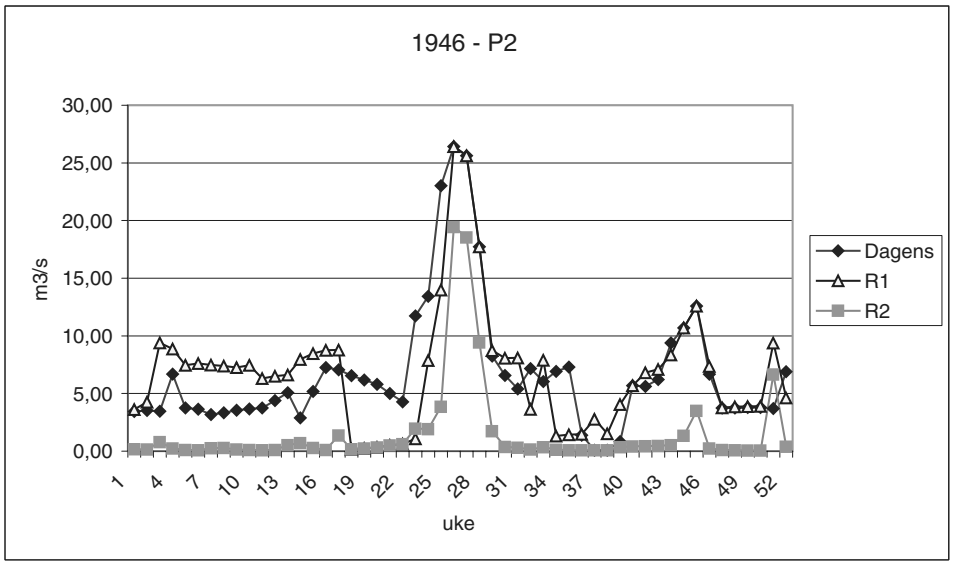

Figur 10 Figuren viser vannføring for året 1946 for de tre alternativene, dagens situasjon, Reinskar 1 og Reinskar 2 Vest ved punkt P2

2.4.4 Flommer i vassdraget

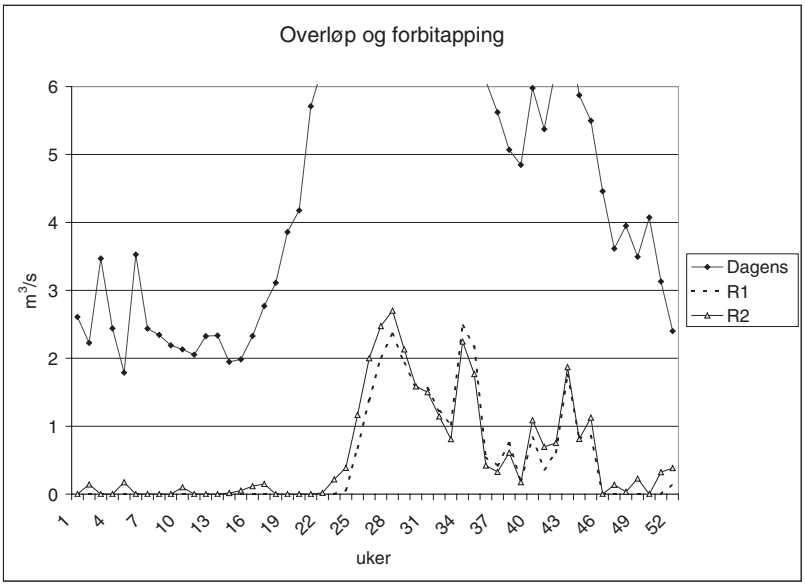

Figur 12 Figuren viser gjennomsnittlige ukesverdier for overløp og forbitapping fra Storvatnet ved de tre alternativene. Sommerukene defineres fra uke 18 til 39, vinter fra uke 40 til 17

Flomtap for de to alternativene Reinskar 2 Vest og Reinskar 1 er beregnet ved hjelp av simuleringsprogrammet VANSIMTAP. Gjennomsnittlig ukesverdier for forbitapping og overløp fra Storvatnet for de tre alternativene er presentert i figur 12. Sommerukene er definert fra uke 18 til 39, vinterukene fra uke 40 til 17.

2.4.5 Magasinvolum og fyllingsberegninger

Fyllingstidskurvene for Storvatnet ved dagens situasjon samt etter utbygging av Reinskar 2 Vest og Reinskar 1 er fremstilt i figur 13 - 15.

Magasinets fyllingskurve avhenger av hvor mye snø det er i tilsigsfeltet, og hvor store mengder nedbør som faller i feltet fordelt over året. Figurene viser hvilken vannstand det normalt kan regnes med i Storvatnet over året ved bygging av de ulike alternativene. En fyllingskurve ligger i vedlegg 4b. Et kart som viser hvilke arealer som er berørt ved ulik magasinfylling (magasinfyllingskart) ligger i vedlegg 4a.

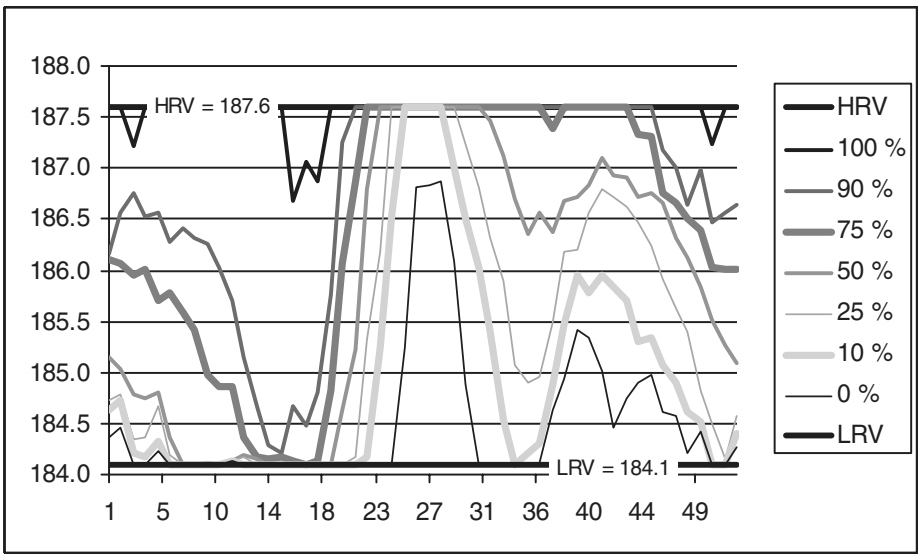

Figur 13 Magasinfylling for Storvatnet ved eksisterende regulering

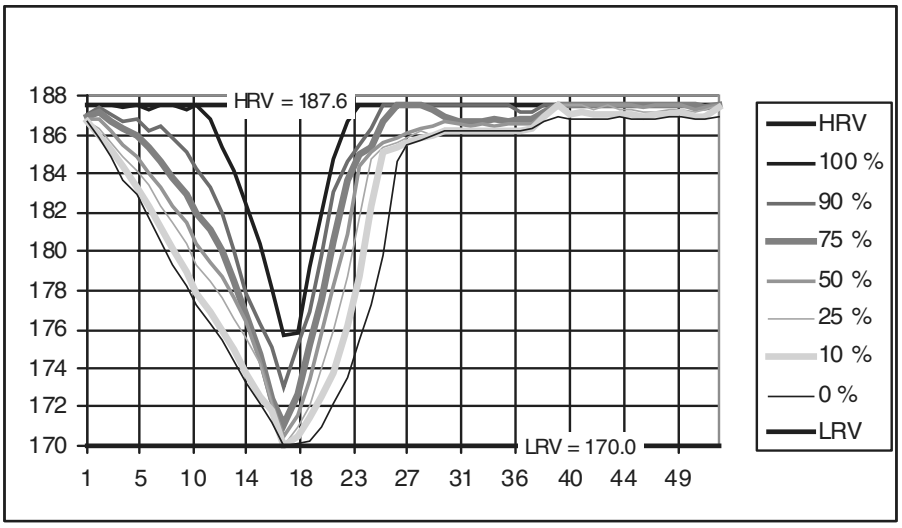

Figur 14 Fyllingstidskurve for Storvatnet ved alternativ Reinskar 2 Vest.

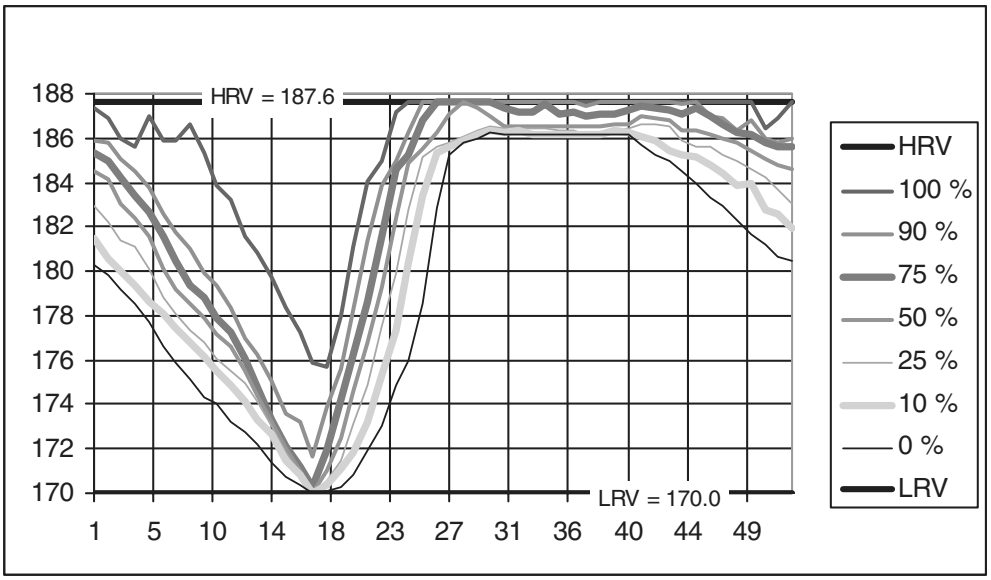

Figur 15 Fyllingstidskurve for Storvatnet ved alternativ Reinskar 1.

2.5 Manøvreringsreglement

2.5.1 Eksisterende manøvreringsreglement

Opprinnelig reguleringstillatelse for Sjøfossen kraftverk er gitt ved kgl.res. av 4. mars 1949. Dette inkluderer også manøvreringsreglement for regulering av Storvatnet. Kgl.res. av 24. september 1971 gir forlengelse av reguleringstillatelsen til 4. juli 2018.

Endringer av vilkår fastsatt i tidligere konsesjon til regulering av Sundsfjordvassdraget er gitt i kongelig resolusjon 1. oktober 1999.

Manøvreringsreglementet fastsetter reguleringsgrenser for Storvatnet og Langvatnet. I forbindelse med søknad om utbygging av Reinskar kraftverk anses kun reguleringen av Storvatnet som relevant, hvorfor gjengis:

Magasin	Nåv. vannstand kote	Reguleringsgrenser kote		Reguleringshøyde
		Øvre	Nedre	m
Storvatnet	185,1	187,6	184,1	3,5

Høydene refererer seg til framlagte kart over damstedene, tegning nr. 1545 og 1622.

2.5.2 Forslag til manøvreringsreglement – Reinskar 2 Vest

Forslag til manøvreringsreglement for regulering og overføring i Sundsfjordvassdraget i Gildeskål kommune i Nordland fylke.

1

A. Reguleringer

Magasin	Naturlig vannstand (kote)	Reguleringsgrenser		Oppdemming (m)	Senkning (m)	Reguleringshøyde (m)
		HRV (kote)	LRV (kote)			
Storvatnet	184,1	187,6	170,0	3,5	14,1	17,6

Høydene refererer seg til kart over damstedene, tegning nr. 1545 og 1622. Reguleringsgrensene i Storvatnet skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker godkjent av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE).

B. Overføringer

a) Avløpet fra sidebekk (Bekk 1) til sidebekk (Bekk 2) til Tverråga (1,0 km^2) overføres til sidebekk (Bekk 2) til Tverråga.
b) Avløpene fra a) ovenfor, sidebekk (Bekk 2) til Tverråga (3,6 km^2) og Tverråga (5,4 km^2), til sammen 10,0 km^2 overføres til Storvatnet og kan magasineres der.
c) Avløpene fra b) ovenfor og Storvatnet (54,0 km^2), til sammen 64,0 km^2 benyttes i Reinskar 2 Vest kraftverk med utløp i Sundsfjorden.

2

Kraftverket kan kjøres fritt, men med styrt stopp og start av kraftverket for å unngå problemer for utøvelse av fiske ved utløpsområdet fra kraftstasjonen. Magasinet kan manøvreres etter kraftverkets behov.

Det skal ved manøvreringen ellers has for øye at vassdragets flomvannføring nedenfor magasinet så vidt mulig ikke økes.

3

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller liknende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det skal føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander i henhold til internkontrollforskriften. Dersom det forlanges skal også nedbørsmengder, temperatur, snødybder mv. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt kopi av protokoll som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringsperioden.

4

Viser det seg at slippingen etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at berørte interessenter har hatt anledning til å uttale seg.

Mulig tvist om forståelse av dette reglementet avgjøres med bindende virkning av Olje- og energidepartementet.

2.5.3 Forslag til manøvreringsreglement – Reinskar 1

Forslaget har følgende endringer i forhold til Reinskar 2 Vest over:

Post 1 bokstav B lyder:

a) Avløpet fra Storvatnet (54,0 km^2), benyttes i Reinskar 1 kraftverk med utløp i Sundsfjorddalselva.

Post 2, første avsnitt lyder:

Kraftverket kan kjøres fritt. Magasinet kan manøvreres etter kraftverkets behov.

3. ALTERNATIVE PLANER

.....

3.1 Alternativ 0 - Dagens anlegg i Sundsfjordsystemet

Det vises til vedlegg 3, som viser eksisterende utbygginger i området.

3.1.1 Kraftverkene i Sundsfjordsystemet

Dagens utbygging i Sundsfjordvassdaget består av Sjøfossen, Langvatn og Sundsfjord kraftverk. Av disse er det bare Sjøfossen kraftverk som direkte benytter fall i Sundsfjordvassdraget. Langvatnet og Fellvatnet i Sundsfjordvassdraget er tidligere overført til Sundsfjordutbyggingen, der de nyttes i Sundsfjord kraftverk. Fellvatnet utnyttes også i Langvatn kraftverk. Flomtapene fra magasinene Langvatnet og Fellvatnet går til Storvatnet. Verken Langvatn kraftverk eller Sundsfjord kraftverk blir berørt av en utbygging av Reinskar 2 Vest kraftverk eller Reinskar 1 kraftverk.

Langvatn kraftverk utnytter vassdraget til og med Fellvatnet ved installasjon av et horisontalt Francisaggregat på 5,4 MW i den gamle overføringstunnelen Fellvatnet-Langvatnet. Anlegget eies av Sundsfjord Kraftlag ANS, og ble satt i drift i 1979.

Avløpet fra Langvatn kraftverk nyttes sammen med lokalfeltet til Langvatnet og andre felter i Sundsfjord kraftverk, som nytter fallet mellom Langvatnet/Sokumvatnet og Sundsfjorden. Installasjonen er 96 MW, fordelt på 3 like store aggregater. Anlegget eies av Sundsfjord Kraftlag ANS, og ble satt i drift 1960-1963.

Kraftverkene i Sundsfjordområdet omfatter også Forså kraftverk, men dette kraftverket nytter ikke felter til Sundsfjorddalselva. Forså kraftverk har en installasjon på 12 MW, og ble satt i drift i 1963. Også dette kraftverket eies av Sundsfjord Kraftlag ANS.

……

3.3 Reinskar 2 Øst

Alternativ Reinskar 2 Øst var planlagt slik at en kunne dra nytte av deler av fasilitetene ved eksisterende Sundsfjord kraftverk og en utvidelse av dette kraftverket. Det foreligger imidlertid ingen konkrete planer for realisering av de mulige utvidelsene, og utbygger vurderer derfor situasjonen slik at det da heller ikke er aktuelt med søknad for utbygging av Reinskar 2 Øst. I søknadsfasen er alternativet derfor ikke utredet utover hva som foreligger fra prosjektet.

……

4. NØDVENDIGE OFFENTLIGE OG PRIVATE TILTAK

Utbyggingen vil ikke kreve opprusting eller ny bygging av offentlige vei. Nødvendig opprusting av eksisterende skogsbilveier og bygging av ny anleggsvei inngår i utbyggingsplanene. Sjøfossen Energi AS vil sørge for nødvendig vedlikehold i driftsfasen.

Vannforsyning og avløp i drifts- og anleggsfasen ordnes av utbygger. Nødvendige tillatelser innhentes før start av anleggsarbeidene. Ved Reinskar 2 Vest kan det være aktuelt å knytte seg til eksisterende vann- og avløpsnett.

Den planlagte utbyggingen skaper trolig ikke nye arbeidsplasser i driftsfasen, men er et bidrag til å sikre dagens arbeidsplasser. Det er derfor ikke behov for ny infrastruktur knyttet til skole, barnehagetilbud, kollektivtransport mv.

5. FORHOLDET TIL GJELDENDE OFFENTLIGE PLANER

5.1 Kommunale planer

Arealdelen til kommuneplan for Gildeskål kommune med kart og bestemmelser ble vedtatt av kommunestyret 14. oktober 1999 [3].

Hele det berørte området er i kommuneplanens arealdel avmerket som landbruks-, natur- og friluftsområde (LNF). Sundsfjorddalen blir betegnet som et turområde med muligheter for bær- og sopplukking og utøvelse av jakt og fiske i lokal sammenheng. På vestsiden av Langvatnet øst for Storvatnet er det vedtatt tre reguleringsplaner for hytter.

Gildeskål kommune har en kystsoneplan med arealdel for sjøområdene som ble vedtatt 12. mars 1998. Sundsfjorden mot Hamn er avmerket som et område egnet til røyeoppdrett på grunn av at fjorden er isfri [4].

Skauvollvassdraget, nabovassdraget vest for Sundsfjordvassdraget, er varig vernet og er lagt ut som LNF-område hvor de rikspolitiske retningslinjene for vernede vassdrag gjelder.

5.2 Fylkeskommunale planer

Fylkestinget i Nordland har i fylkesplanen for 2000-2003 som målsetting å øke livskvaliteten til Nordlands befolkning. Som grunn for målsettingen ligger Regional Agenda 21, som ble vedtatt i juni 1998. Visjonen i planen er at Nordland skal bli et av de fremste miljøfylkene i Europa ut i fra prinsippet om en bærekraftig utvikling.

Nordlands næringsliv er sterkt avhengig av tilgang på ressurser. Forvaltning av energi og andre naturressurser er grunnleggende for næringslivet og vil således alltid måtte stå på dagsorden [5].

5.3 Verneplaner

Arbeidet med Verneplan for vassdrag ble startet i 1960 og avsluttet ved Stortingets vedtak av Verneplan IV i 1993. Skauvollvassdraget, vest for det berørte området, er vernet i Verneplan IV [6]. Se kap. 5.1.

Sundsfjordfjella er foreslått vernet etter naturvernloven, jf. St.meld. nr. 62 (1991-92); Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder [7].

Den planlagte utbyggingen i Sundsfjordvassdraget berører ikke områder som er vernet eller er foreslått vernet. En oversikt over vernede og foreslått vernede områder er framstilt på kart i vedlegg 3.

5.4 Samlet Plan

Utbyggingsprosjektet Reinskar, som i dag betegnes Reinskar 1, ble vurdert i Samlet Plan i 1990. Det ble søkt om forenklet behandling av Reinskar 2 som inneholdt både et øst og et vestalternativ i 1996-97. I tillegg ble alternativet Reinskar 2 Vest 2 gitt forenklet behandling og plassert i kategori 1. Alle prosjektene er plassert i kategori 1 i Samlet Plan og kan konsesjonssøkes.

5.5 Andre planer

Statskog Nordland, som er den største grunneieren i området, har utarbeidet en friluftsplan for fjellområdene mellom Meløy, Gildeskål og Beiarn (desember 1998). Planen omfatter i første rekke Statskogs grunn i fjellområdene i de tre kommunene, og vil være styrende for Statskog

sin virksomhet i området. For kommunene, Storglomfjordfondet og andre interesser og brukere av området er planen veiledende. Storglomfjordfondet er et friluftsfond som skal kompensere for tap av verdier og tidligere muligheter for friluftsliv og fiske i berørte områder etter reguleringen av Lille Storglomvatn i Meløy i 1995 [8].

5.6 Eiendomsforhold

Arealene i utbyggingsområdet eies av private grunneiere og Statskog SF.

5.7 Fallrettigheter

Opprinnelig reguleringstillatelse for Sjøfossen kraftverk er gitt ved kgl.res. av 4. mars 1949. Denne inkluderer også manøvreringsreglement for regulering av Storvatnet. Kgl.res. av 24. september 1971 gir forlengelse av reguleringskonsesjonen så lenge Sjøfossen AS leier fallrettighetene, men ikke lenger enn til 4. juli 2018.

I ekstraordinær generalforsamling 15. november 1997 ble det gjennomført endring av selskapets eierstruktur, slik at selskapet kunne defineres som offentlig eid, og det ble derfor søkt om tidsubegrenset reguleringskonsesjon.

Endringer av vilkår fastsatt i tidligere konsesjon til regulering av Sundsfjordvassdraget er gitt i kongelig resolusjon 1. oktober 1999. Dette innebærer at konsesjonen er gitt for ubegrenset tid, dog begrenset til den tid leieavtalen for fallrettighetene varer.

6. NØDVENDIGE TILLATELSER OG PLANPROSESS

6.1 Nødvendige tillatelser for å gjennomføre planene

For anleggs- og driftsfasen vil det være nødvendig med tillatelser etter følgende lover:

Vassdragsreguleringsloven (Lov av 14. desember 1917 nr. 17). Konsesjon for tilleggsregulering av Storvatnet. I tillegg må det søkes konsesjon om overføring av tre bekker. Godkjenning av arealplaner for midlertidige og permanente anlegg.

Vannressursloven, lov om vassdrag og grunnvann (Lov av 24. november 2000 nr. 82). Konsesjon for erverv av nødvendig grunn og rettigheter.

Industrikonsesjonsloven (Lov av 14. desember 1917 nr. 16). Konsesjon for erverv eller leie av de fallrettighetene som Sjøfossen Energi ikke allerede har ervervet.

Energiloven (Lov av 29. juni 1990 nr. 50). Konsesjon for bygging av anlegg for produksjon, omforming og overføring av elektrisk kraft.

Forurensningsloven (Lov av 13. mars 1981 nr. 6). Tillatelse for midlertidige utslipp i anleggsperioden. Redusert vannføring i Sundsfjorddalselva vil påvirke resipientforholdene og kan endre vannkvaliteten i vassdraget.

Kulturminneloven (Lov av 9. juni 1978 nr. 50). Ved eventuelle konflikter med fredede kulturminner kreves tillatelse etter kulturminneloven før gjennomføring av tiltaket.

Motorferdselsloven (Lov av10. juni 1977 nr. 82). Tillatelse til motorisert ferdsel i utmark og vassdrag i anleggs- og driftsperioden.

Plan- og bygningsloven kap. VIIa (Lov av 14. juni 1985 nr. 77). Godkjenning av konsekvensutredning. Unntak fra kommuneplanbestemmelsene til Gildeskål kommune fordi utbyggingstiltaket finner sted innenfor kommuneplanens LNF-områder.

Oreigningsloven (Lov av 23. oktober 1959 nr. 3). Forhåndstiltredelse til fall og grunn i den grad det ikke lykkes å komme til minnelig ordning før eiendommene eller rettighetene tas i bruk.

For anleggsgjennomføringen kreves også en rekke tillatelser fra kommunen til oppføring av midlertidige anlegg, midlertidig utslippstillatelse etc.

7. METODE OG DATAGRUNNLAG

Konsekvensutredningene for de ulike deltemaene er gjennomført i perioden september 1997 til november 2000. I kapittel 8 og 9 omtales konsekvensene for ulike miljøtemaer samt naturressurser og samfunn. Presentasjonen av konsekvensene er basert på sammendrag av i alt 16 fagutredninger. En oversikt over tilgjengelige fagutredninger er gitt i kapittel 13.

7.1 Innhold i konsekvensutredningen og fagrapportene

For hvert virkningstema gis det først en beskrivelse av status i det berørte området før utbygging. Statusbeskrivelsen dekker området som vil bli direkte eller indirekte berørt av utbyggingsplanene og varierer mellom fagtemaene. Deretter beskrives konsekvenser av utbyggingen i anleggs- og driftsfasen. Til slutt gis forslag til avbøtende tiltak. I de tilfeller tiltakshaver er uenig eller har synspunkter på konklusjoner i fagutredningen fremgår kommentarene i egen ramme.

Utredningene er basert på gjennomgang av eksisterende dokumentasjon, befaringer, kontakt med lokalkjente og myndigheter, feltregistreringer og målinger i vassdraget.

7.2 Verdi- og konsekvensvurdering

Konsekvensene for de ulike interessene er vurdert med utgangspunkt i et 0-alternativ som beskriver den antatte situasjonen i de berørte områder dersom utbyggingstiltaket ikke blir gjennomført. I dette tilfellet er 0-alternativet definert som dagens situasjon.

Når det gjelder gradering av konsekvensnivå for hver enkelt brukerinteresse/tema, er det benyttet en metode utviklet av Statens vegvesen, Vegdirektoratet. I korte trekk forsøker den-

ne metoden, basert på en verdivurdering av berørte områder og vurdering av inngrepets omfang, å gradere miljøkonsekvensene etter en 9-delt skala som går fra meget store negative konsekvenser, via ingen konsekvenser til meget store positive konsekvenser. Det henvises til håndbok 140 for nærmere beskrivelser.

I tillegg har man i denne konsekvensutredningen gjort en vurdering av datamateriale som ligger bak utredningen. Datagrunnlaget har blitt vurdert ut i fra en 4-delt skala fra meget godt, via godt, middels til mindre tilfredsstillende. Dette er identisk med evalueringsmetoden som er benyttet under Samlet Plan. I tabell 7.1 vises en oversikt over metode og vurdering av datagrunnlaget for hvert enkelt fagtema.

Tabell 7.1 Metode og datagrunnlag for konsekvensutredningen

Utredningstema	Metode	Datagrunnlag*
Hydrologi	Produksjonssimuleringer	Godt
Is, vanntemperatur og lokalklima	Målinger i felt supplert med utbyggers egne målinger	Godt
Erosjon og sedimenttransport, skred	Befaring i utbyggingsområdet samt seismiske undersøkelser i utløpet av Ruffedalselva. Kontakt mot lokalkjente	Meget godt
Forurensning og vannkvalitet	Befaring i utbyggingsområdet. Målinger i felt, eksisterende dokumentasjon	Godt
Fisk og ferskvannsøkologi	Prøvefiske i Storvatnet, Kliptjønn, Samelvvatnet. El. fiske i Sundsfjorddalselva, inntaksmagasinet til Sjøfossen og nedstrøms inntaksmagasinet. Befaring og vannprøver i utløpsområdet. Litteraturstudie og kontakt mot lokale brukere	Meget godt
Naturmiljø, flora og fauna	Eksisterende dokumentasjon. Feltregistreringer av vegetasjon og naturtyper samt befaring mht. fauna	Meget godt
Landskap	Eksisterende dokumentasjon, befaring, visualiseringer	Meget godt
Kulturminner	Eksisterende dokumentasjon, lokale ressurspersoner, befaringer	Meget godt
Friluftsliv	Eksisterende dokumentasjon, lokale ressurspersoner, befaringer	Godt
Landbruk	Rettsbøker, kontakt med lokale myndigheter og ressurspersoner	Godt
Reinsdrift	Eksisterende dokumentasjon, lokale ressurspersoner, befaringer	Meget godt
Samfunn	Eksisterende dokumentasjon og kontakt mot kommunen og fylket.	Godt

*Datagrunnlaget er vurdert etter en 4-delt skala fra meget godt, via godt, middels til mindre tilfredsstillende.

8. VIRKNINGER PÅ MILJØ

8.1 Grunnvann

En reduksjon av vannføringen i Sundsfjorddalselva vil ikke føre til at grunnvannsstanden synker i nevneverdig grad. Grunnvannet blir for en stor del matet fra nedbøren og sig fra det kuperte terrenget langs Sundsfjorddalen.

8.2 Vanntemperatur og is

Det er utarbeidet en egen fagrapport for vanntemperatur og is, hvor temaet er nærmere beskrevet [9]. Vurderingene er basert på befaring og temperaturmålinger i vassdraget høsten 1997.

8.2.1 Dagens situasjon

Når Sundsfjord kraftverk er i drift ligger det et omtrent en meter tykt ferskvannslag i Sundsfjorden og Holmsundsfjorden. Om vinteren fører dette til at det lett legger seg is i Holmsundfjorden. Isen ligger vanligvis fra november til ut i april, men kan ligge til ut i mai enkelte år. Utenfor Tverrsundet og i Morsdalsfjorden er det sjelden is.

Storvatnet og inntaksmagasinet til Sjøfossen kraftverk islegges før jul og isløsningen på Storvatnet skjer i mai, og noe tidligere på inntaksmagasinet. Det er en smal 800 m lang naturlig "kanal" som leder fra hovedmagasinet til dammen i Storvatnet. Ytterst er det en terskel som er 1-4 m dyp. Over den blandes de øverste vannmassene (anslagsvis de øverste 5 meter) så det blir nær isoterme forhold i "kanalen", og om vinteren blir det åpent eller dårlig is i "kanalen". Forøvrig er det liten trafikk på isen på Storvatnet i dag, men noe isfiske. Vindomrøringen blander sommervarmen ned til 10-20 m dyp i Storvatnet.

Vinterstid er Sundsfjorddalselva stort sett åpen ned til inntaksmagasinet til Sjøfossen kraftverk. Driftsvannet i Sjøfossen kraftverk er nær frysepunktet om vinteren og trolig 12-15 °C om sommeren.

Vannet som tappes fra Storvatnet er i dag varmere om sommeren og kaldere om vinteren enn det vil bli etter en utbygging.

8.2.2 Konsekvenser av utbyggingen og mulige avbøtende tiltak

Storvatnet

Det ventes kun små endringer i temperaturforholdene i Storvatnet. Driftsvannets temperatur vil ligge rundt 8-11 °C om sommeren. Om vinteren ved fullt magasin vil temperaturen ligge rundt 1-2 °C. Temperaturen avtar utover vinteren mot 1-1,5 °C når vannstanden synker og det tappes nær overflaten. Dette er middeltall, for det vil variere fra år til år. Vintertemperaturene vil stort sett variere mellom 1 og 2,5 °C, og det blir noe mer variasjon fra sommer til sommer.

Det må presiseres at det er store usikkerheter rundt anslagene på grunn av få målinger. Inntaket innerst i kanalen gir hydraulisk kompliserte forhold, og det vil sannsynligvis bli en blanding av "varme" vannmasser over termoklinen og "kalde" vannmasser under termoklinen. Ved høy vannstand kommer det varme vannet over terskelen og det kalde i tunnelen, og ved lavere vannstander er inntaket så nær termoklinen at det også drar med seg vann derfra. Vi har antatt at forholdet mellom varmt og kaldt vann til 1:1 (noe som er usikkert og vil variere), noe som gir temperaturer i området 8-11 °C.

Isen vil legge seg før jul, men isløsningen starter trolig noe tidligere. Isløsningen vil imidlertid avsluttes som i dag i mai måned. Ved nedtapping vil isen legge seg på bunnen i store områder. Det vil bli vesentlig vanskeligere å ferdes på isen i slike områder der bunnen er ujevn. I sundet nord for Forneset vil det være så grunt ved LRV at det er fare for svekking av isen.

Sundsfjorddalselva

Strekningen mellom Storvatnet og utløpet av Reinskar 1 vil ved alle alternativene få redusert vannføring. Om sommeren venter vi anslagsvis 1-3 °C høyere temperaturer enn i dag på strekningen, og vinterstid vil temperaturen fort nå frysepunktet. Elva går i dag åpen på strekningen med dårlig is på kulpene og på Samelvvatnet, men etter en utbygging vil det bli stabile isforhold.

Ved bygging av Reinskar 2 vil dette gjelde for hele strekningen ned til Sjøfossen.

Ved utbygging av Reinskar 1 vil sommertemperaturer reduseres fra nåværende 12-15 °C til 8-12 °C på strekningen fra utløpet av kraftstasjonen ned til samløpet med Sundsfjord kraftverk. Vinterstid vil elva gå åpen. Det er risiko for isingsproblemer i ekstreme værsituasjoner ved Sjøfossen kraftverk. En bør derfor være varsom med å senke magasinet helt ned til LRV før ut i mars.

Nedenfor Sjøfossen kraftverk renner kun restvannføringen nedstrøms Storvatnet når Reinskar 1 står. Vanntemperaturen om sommeren ved utløpet av Sjøfossen blir da litt høyere enn i dag, avhengig av vannføringen og været. Om vinteren blir den omtrent som i dag eller litt kaldere.

Det vil bli brå temperaturendringer dersom kraftverkene slås helt av og restvannføringen blir det eneste som renner.

Også nedenfor samløpet med driftsvannet fra Sundsfjord kraftstasjon er temperaturendringen merkbar. Om sommeren vil det samlete avløpsvannet avkjøles med 0,3-0,7 °C, og om vinteren økes temperaturen med 0,2-0,5 °C. Dersom Sundsfjord kraftverk er utvidet før utbyggingen av Reinskar kraftverk, noe som anses som lite sannsynlig, vil det samlede avløpsvannet avkjøles med 0,1 C sommerstid. Om vinteren vil temperaturen øke med 0,1-0,2 °C.

Fjordene

Bygging av Reinskar kraftverk vil gi en merkbar endring i temperaturen i ferskvannet som renner ut i Sundsfjorden. Som nevnt ovenfor vil temperaturfallet bli 0,3-0,7 C (~0,1 °C) om sommeren. Om vinteren stiger temperaturen 0,2-0,5 °C (~0,1-0,2 °C). Temperaturendringene fra før utbyggingen vil avta jo lengre vekk fra kraftverket en kommer. Mengden av ferskvann til fjorden vinterstid vil derimot bare øke med beskjedne 1,9 m^3/s, og vil ikke ha spesiell betydning for saltholdigheten i fjordsystemet.

Vinterstid må en forvente at det noe varmere vannet vil gi oftere åpent vann i de nærmeste to kilometerne øst/nordøst for Hamnneset. (Virkningen vil nå omtrent en kilometer lengre dersom Sundsfjord kraftverk allerede er utvidet.) Isforholdene kan bli litt dårligere i indre Holmsundfjorden, men neppe vesentlig. Lenger ute vil en ikke merke forskjell hverken i vanntemperatur eller isforhold.

Avbøtende tiltak

På grunn av fare for ising i Sjøfossen kraftverk bør man være varsom med å senke magasinet til LRV tidligere enn i mars.

8.2.3 Andre vurderte alternativer

I fagutredningen er også det forhåndsmeldte senkningsalternativet av Storvatnet til kote 159,5 moh. vurdert. En senkning med 29 meter i Storvatnet ville ført til at driftsvannets temperatur vil ligget fra 4-7 °C om sommeren, og varmest sent på sommeren. Om vinteren ved fullt magasin vil temperaturen ligge rundt 2 °C.

På varme sommerdager kan temperaturforskjellene være nær 10 °C mellom driftsvannet i

Reinskar og restvannføringen fra feltet nedenfor Storvatnet.

Det vil bli en merkbar endring i temperaturen i ferskvannet som renner ut i Sundsfjorden, og temperaturen vil falle med hele 0,8-2,0 °C.

8.3 Lokalklima

Det er utarbeidet en egen fagrapport for lokalklima [10] som i hovedsak omtaler problemer knyttet til frostrøyk som følge av endringer i lufttemperaturen nær vannoverflaten ved en eventuell utbygging av Reinskar kraftverk.

8.3.1 Dagens situasjon

Det forekommer i dag ingen problemer med frostrøyk verken ved Storvatnet, Samelvvatnet eller ved inntaksmagasinet til Sjøfossen kraftverk. Kraftverket stoppes en periode før jul slik at isen på inntaksmagasinet legger seg.

Bebyggelsen i Sundsfjorden ligger ca. 10-20 meter over vannflaten, og temperaturen er sjelden nede i –20 °C. Sundsfjorddalselva går i dag åpen med dårlig is på kulpene ned til inntaksmagasinet til Sjøfossen kraftverk, slik at muligheten for frostrøyk er til stede når værforholdene tillater det.

8.3.2 Konsekvenser i driftsfasen og mulige avbøtende tiltak

Endringene i isforholdene på Storvatnet som følge av de planlagte endringer i reguleringen av Storvatnet kan føre til at mulighetene for at frostrøyk kan forekomme hyppigere og i større vertikal utstrekning enn tidligere. Storvatnet har imidlertid et typisk kystklima med forholdsvis milde, nedbørrike og vindfulle vintre. Frostrøyk over og i nærheten av Storvatnet vil derfor ikke bli noe stort problem.

Ved utbygging av Reinskar 1 vil mulighetene for frostrøyk øke fra utløpet fra Reinskar 1. Dette gjelder også ved inntaksmagasinet til Sjøfossen kraftverk, hvor frostrøyk kan forekomme i større grad som følge av mer overvann nær land. Planene medfører små negative konsekvenser for lokalklimaet.

Utbygging av Reinskar 2 vil opprettholde et stabilt isdekke på hele Sundsfjorddalselva, og vil derfor ikke føre til økt frostrøykdannelse. Reinskar 2-alternativene medfører ingen konsekvenser for lokalklimaet.

Avbøtende tiltak

Det foreslås ingen avbøtende tiltak.

Rangering av alternativene

Reinskar 1 antas å være noe mer konfliktfylt enn Reinskar 2 Vest og 2 Øst.

8.4 Skred

Sjøfossen kraftverk har vært i drift i ca. 50 år, og veien inn Sundsfjorddalen benyttes jevnlig for å komme inn til dammen i Storvatnet. Det er ikke registrert skred eller tegn på at det har foregått skred langs eksisterende vei innover dalen, eller på de planlagte arbeidssteder og riggområder.

Det vurderes heller ikke som sannsynlig at det vil gå større skred i magasinet (se kap. 8.5 om erosjon), men det kan forekomme små utglidninger av deltaskråningen utenfor Ruffedalen.

8.5 Erosjon

Det er gjennomført en befaring i forbindelse med fagtema erosjon i 1997 og seismiske undersøkelser av Ruffedalsdeltaet i 2000 [11]. På bakgrunn av tidligere befaringer og nye undersøkelser er det utarbeidet en egen fagrapport for erosjon [12].

8.5.1 Dagens situasjon

Med dagens regulering i Storvatnet er det ingen erosjonsmessige konsekvenser utover at det er dannet nye strandsoner langs HRV. Det er ingen tegn til ras eller utglidning av betydning.

Vegetasjonen mellom opprinnelig, naturlig vannstand og ny regulert vannstand er naturlig nok forsvunnet. Det er spesielt våtmark og deltaområdet i utløpet av Ruffedalselva som ble påvirket gjennom den tidligere reguleringen av Storvatnet. Området besto tidligere av myr og torv, og bildet over viser hvordan utløpet av Ruffedalselva ser ut i dag.

I Sundfjorddalselva er det noe erosjon i strandsonen ved eksisterende inntaksmagasin for Sjøfossen kraftverk. Ellers er det ingen bekker eller elver det har oppstått erosjonsmessige konsekvenser av betydning som følge av overføringer eller endret vannføring.

8.5.2 Konsekvenser i anleggsfasen og mulige avbøtende tiltak

Det er ingen regulerings- eller overføringsmessige endringer eller forhold som vil ha spesielle erosjonsmessige konsekvenser i anleggsfasen.

Avbøtende tiltak

Det foreslås ingen avbøtende tiltak.

8.5.3 Konsekvenser i driftsfasen og mulige avbøtende tiltak

Storvatnet

For magasinet i Storvatnet vil en senkning av laveste regulerte vannstand på 14,1 meter i forhold til dagens forhold kunne medføre erosjon i løsmasser i magasinet, spesielt ved innløpsos fra bekker og elver.

På vestsiden av Storvatnet, ved innløpet av Ruffedalselva, er det et flatt og grunt parti med løsmasser, der en ytterligere senkning av LRV fra dagens nivå vil kunne medføre erosjon. De seismiske undersøkelsene viser at massene stort sett består av steinholdig morene, og omfanget av erosjonen antas å bli beskjedent.

I utkanten av deltaområdet i øst er det en bratt skråning som heller ut i magasinet. Ved en senking av magasinvannstand kan skråningen bli ustabil slik at nye ras og utglidninger skjer inntil ny likevekt er oppnådd.

Også i sørenden av Storvatnet, ved innløpene av Fellvassåga og elv fra Fagerdalen, er det løsmasseavsetninger der det forventes at tilbakevirkende erosjon ved lave vannstander kan bli synlig i området over HRV. Omfanget forventes å bli beskjedent, da massene er relativt grovfraksjonerte med et betydelig innhold av stein.

Endrede vannstander vil ikke føre til ras eller utglidning av betydning i urer eller andre løsmasser.

Sundsfjorddalselva

Det er lite erosjon i Sundsfjorddalen i dag, med unntak av et parti ved inntaksmagasinet til Sjøfossen kraftverk. Ved utbygging av Reinskar 2 forventes det ikke økt erosjon i Sundsfjorddalselva, mens utbygging av Reinskar 1 kan føre til økt erosjon i inntaksmagasinet.

Fjordsystemet

Det forventes ingen sedimenttilførsel av betydning fra magasinet i Storvatnet eller elvestrekningen til fjordsystemet.

For Reinskar 2 Vest er utløpet fra den nye kraftstasjonen tenkt plassert ca. 200 meter nedstrøms Sjøfossen kraftverk. Et nytt utløp vil medføre erosjon i utløpsområdet ved kraftverket. Omfanget avhenger av utløpets eksakte utforming. Eroderte løsmasser transporteres lenger ut i fjorden der det sedimenterer. Erosjonen vil bli av kortvarig karakter fram til det innstiller seg en ny likevekt i massene.

Avbøtende tiltak

- Ruffedalen bør holdes under regelmessig oppsyn for å se hvordan en eventuell tilbakegravende erosjon utvikler seg i elveløpet.
- I Sundsfjorddalen vil det bli vurdert å erosjonsbeskytte enkelte utsatte partier i inntaksmagasinet til Sjøfossen kraftverk for å hindre videre erosjon.
- Tippen i Sundsfjorddalen må etableres slik at man unngår utvasking og erosjon i tippmassene.
- Utløpet fra Reinskar 2 Vest må utformes på en slik måte at erosjon i utløpsområdet begrenses.

I de øvrige områder som blir berørt foreslås ingen oppfølgende undersøkelser eller avbøtende tiltak.

8.6 Landskap

Det er utarbeidet en egen fagrapport for landskap [13], samt tatt bilder ved ulike vannføringer i Sundsfjorddalelva (7 og 2,3 m^3/s). Det er også utarbeidet visualiseringer av reguleringsmagasinet ved ulike fyllingshøyder i Storvatnet [14]. I utredningsprogrammet står det at samisk og annen kulturhistorie skal inngå i beskrivelsen. Det henvises til kap. 9.4 for beskrivelse av disse forholdene, hvor også landskapet sees i sammenheng med kulturminnene.

8.6.1 Dagens situasjon

Landskapsbeskrivelse

Delområdet er nedre del av et vassdrag som starter ved Svalvatnet i sørøst og fortsetter via Fiskvatnet/Seglvatnet, Fellvatnet og ned i Storvatnet.

Storvatnet er tyngdepunktet i landskapsrommet sør i undersøkelsesområdet. Videre nedover mot nord blir dalen trangere og elva passerer gjennom et gjel og dalrommets åpninger mot nord og sør snevres inn. I en større skala er Sundsfjorddalen likevel et ubrutt landskapsrom ned mot fjorden. De ulike hovedelementene i landskapsrommet fra tettstedet Sundsfjord til Storvatnet er fremstilt i figurene 17 - 20.

Teksturen har stort sett et forrevent og knudrete preg. Selv om det er mye bart fjell, er det likevel vegetasjonsdekket som dominerer fargeuttrykket i en blanding av grønt og brunt som stedvis går over i gult der mosemattene iherdig prøver å dekke det nakne berget.

Det er vassdraget som gir dalrommet liv og som er det landskapselementet som er i mest kontrast til det øvrige landskapet. Flere steder går Sundsfjorddalselva i foss, bl.a. nedenfor Samelvvatnet der den strømmer over lave brede brinker og danner lave brede fossefall og store kulper. Kraftverkene og bebyggelsen ved Sundsfjorden preger i stor grad landskapet i nordre del av delområdet. Ei 132 kV kraftlinje følger dalen på vestsiden av elva sørover forbi Storvatnet og inn Ruffedalen (og videre til Glomfjord). En 420 kV kraftlinje krysser sørsiden av Storvatnet og parallellføres med 132 kV ledningen fra Ruffedalen, mens en kraftlinje på 1 kV følger østsiden av dalen inn til dammen ved Storvatnet. Storvatnet er i dag regulert med totalt 3,5 meter.

Landskapets toleranse overfor inngrep

Dalførets mangfold av romdannelser i liten skala gjør at evnen til å skjule inngrep er relativt stor. Delområdet har dessuten for det meste god skogdekning i dalbunnen, noe som forsterker denne evnen. Nede ved Sundsfjord er landskapet påvirket i betydelig grad både gjennom industrimessige inngrep (vannkraft), massetak, veier og bebyggelse. 132 kV kraftlinja setter et betydelig preg på dallandskapet helt til den forsvinner ut av delområdet ved Ruffedalen. Ved Storvatnet er det 132 og 420 kV kraftlinjene som er de tydeligste inngrepene, i tillegg til punktinngrepet som selve dammen representerer og reguleringssonen rundt vatnet. Delområdet er

karakterisert ved en viss toleranse overfor inngrep.

8.6.2 Konsekvenser i anleggsfasen og mulige avbøtende tiltak

Reinskar 2 alternativ Vest og Øst

Justeringen av planene for alternativ 2 Vest i forhold til meldte planer, medfører mer anleggsvirksomhet oppe i dalen og derved større negative konsekvenser i anleggsperioden.

Anleggsarbeidet vil ikke medføre en ny type aktivitet i landskapet ved Sundsfjord. Landskapskarakteren vil ikke bli endret, men forsterkes i retning av mer menneskelig aktivitet. Anleggsarbeidene ved bekkeinntakene ansees ikke å påvirke landskapet i særlig grad. For alternativ Vest vil det foregå anleggsvirksomhet i forbindelse med tverrslag og tipp ved elvebredden helt til opp under den første fossen, om lag 3 km oppstrøms inntaksdammen til Sjøfossen kraftverk. Dette vil prege denne delen av dalføret i betydelig grad i anleggsperioden.

For Reinskar 2 Øst vil anleggsvirksomheten for en stor del foregå nede i Sundsfjord og samle inngrepene der. Inngrepene ved Storvatnet blir som i alternativ Vest. Sundsfjord er allerede sterkt påvirket av tekniske inngrep.

For Reinskar 2 Øst innebærer planene små negative konsekvenser for landskapet i anleggsperioden. For Reinskar 2 Vest innebærer planene middels store negative konsekvenser for landskapet i anleggsperioden.

Reinskar 1

I tillegg til anleggsarbeid i dagen i forbindelse med bygging av kraftverket og veien, er det transport av tunnelmasse som i størst grad endrer landskapskarakteren i anleggsperioden. Det vil foregå anleggsvirksomhet i forbindelse med tverrslag og tipp ved elvebredden helt til opp under den første fossen, om lag 3 km oppstrøms inntaksdammen til Sjøfossen kraftverk. Virksomheten vil prege denne delen av dalføret i betydelig grad i anleggsperioden.

Planene innebærer middels store negative konsekvenser for landskapet i anleggsperioden.

Forslag til avbøtende tiltak

Det anbefales å beholde skogen så tett inntil anleggene som mulig og benytte landskapsarkitekt ved plassering av tippmasser.

Veiløs drift anbefales ved Storvatnet.

8.6.3 Konsekvenser i driftsfasen og mulige avbøtende tiltak

Reinskar 2 alternativ Vest og Øst

Det er reguleringen av Storvatnet som vil gi størst innvirkning på landskapet i undersøkelsesområdet. Det nye senkningsalternativet innebærer en forbedring med hensyn til tidligere meldt løsning. De store gruntvannsområdene blir likevel eksponert relativt lenge utover i fyllingsperioden og vil prege landskapet omkring Storvatnet.

En reguleringshøyde på 17,6 meter vil medføre en betydelig endring av landskapets karakter i dalrommet omkring vatnet (inkludert deler av hytteområdet sør for Langvatnet). Sonens størrelse vil minke gjennom fyllingsperioden utover sommeren og høsten, men vil hele sommersesongen likevel være framtredende i landskapet. Selv om vatnet også i dag er regulert, er reguleringshøyden på 3,5 meter lite framtredende i forhold til den store vannflaten, og reguleringen preger landskapet i beskjeden grad (kraftlinjene har større innflytelse i så måte).

Terrengmodeller (Statkraft Grøner 2000) viser en svært framtredende reguleringssone ved vannstand på 182 moh., som er 12 meter over LRV. Det antas etter beregninger at 182 moh. vil nås ca. 15. juni i et middelår (se figur 21).

Gruntvannsområdet sør for Forneset ved utløpet av Ruffedalselva, og store partier av de grunne områdene ved utløpet av Fellvassåga og elva fra Fagerdalen sør i Storvatnet, er blottlagte ved denne reguleringshøyden. Laveste vannstand (170 moh.) vil normalt være på senvinteren. Terrengmodell for denne vannstanden viser svært framtredende reguleringssoner (se vedlegg 13). I denne perioden er det vanligvis snø og is på magasinet. Fullt magasin vil normalt oppnås i september/oktober.

I vedlegg 14 ligger et oversiktsbilde over Sundsfjorddalelva. Elva ble fotografert under en vannføring på 2,3 m^3/s. Reguleringen vil føre til redusert vannføring i Sundsfjorddalselva mellom Storvatnet og inntaksmagasinet til Sjøfossen kraftverk. Gjennomstrømningen av vann forbi Samelvvatnområdet vil være svært liten. Vannspeilene i vatn og kulper vil beholdes, men fossefall vil i praksis forsvinne. Det skaper et stillere og mindre kontrastrikt landskap som vil skille seg tydelig fra dagens uttrykk. Også strykene nord for Samelvvatn vil miste sin kraft, og sildrebekker vil overta i det brede elveleiet.

Alternativ Vest vil også ta inn tre bekker på vestsiden av dalføret ved Kjerrslettdalen og Breiddalen. I en stor skala er disse i dag lite framtredende i landskapet både på grunn av delvis nedsenkede bekkeløp og skogdekning. Inntak av disse vil derfor bare til en viss grad endre landskapets karakter. Den planlagte kanalen vil mest sannsynlig bli skjermet av skog, men det er en viss fare for at det kan dannes sår i terrenget som trer fram i dalrommet, særlig dersom man holder seg strengt til en rettlinjet utførelse.

For alternativ Vest synes lokaliseringen av tippen på 115.000 m^3 i massetaket på Ågnes å være en løsning som i liten grad endrer landskapets karakter. Tippen på 200.000 m^3 sør for tverrslaget vil eksponeres lokalt innenfor det trange landskapsrommet omkring elveleiet. Størrelsen medfører imidlertid at tippen her vil være et dominerende landskapselement fram til tilplanta skog får etablert seg og etterhvert dekket tippmassene.

For alternativ Øst var massene tenkt deponert på flaten ved utløpet fra kraftstasjonen. Tunnelmassene på om lag 300.000 m³ vil gi negativ innvirkning på landskapet. Tippen vil ha en mørkere fargetone enn sandmassene i elva, og massene vil være vanskelig å skjule.

Selv om dagens landskap i stor grad preges av eksisterende vannkraftanlegg, vil den store tippen forsterke dette preget og til en viss grad endre landskapets karakter. Massene vil sannsynligvis vegeteres raskt, og dette vil gradvis dempe den negative virkningen.

Det legges en 22 kV kabel i veiskulderen fra Reinskar 2 til koblingsanlegget i Sundsfjord. Dette vil ikke ha noen landskapsmessig konsekvens.

Planene innebærer store negative konsekvenser for landskapet i driftsperioden. Konfliktgraden gjelder for begge alternativene. Alternativ 2 Vest regnes likevel å være mest konfliktfylt av de to.

Forslag til avbøtende tiltak

Utformingen av tipper bør skje gjennom detaljplanlegging i samråd med landskapsarkitekt.

Kanalen som skal graves i Breiddalen må legges slik at den følger eksisterende småskalalandskapsformer og dermed føyer seg etter landskapsuttrykket slik det framstår i dag.

Det bør vurderes å lage terskler i Sundsfjorddalselva på strekningen fra inntaksmagasinet til eksisterende Sjøfossen kraftstasjon og opp til "Ringkipa". Fallet er lite på denne strekningen, slik at relativt få terskler vil kunne opprettholde mye av vannspeilet i elva.

Reinskar 1

Reguleringen av Storvatnet gir de samme konsekvensene som beskrevet for Reinskar 2. Plasseringen av kraftverket innebærer at kulturpåvirkningen av den art som er sterkt framtredende ved Sundsfjorden i dag, flyttes lenger opp i dalen. Landskapskarakteren vil til en viss grad endres i retning av et industrielt preget kulturlandskap. Tippen på 130.000 m³ sør for tverrslaget (like nord for Ringkipa) vil på grunn av landskapets romlige struktur eksponeres lokalt innenfor det trange landskapsrommet omkring elveleiet. Størrelsen medfører imidlertid at tippen her vil være et dominerende landskapselement fram til tilplanta skog får etablert seg og etter hvert dekker tippmassene.

I oppfyllingsperioden vil også elva nedstrøms kraftverket få redusert vannføring. Her vil det likevel sannsynligvis dannes brede vannspeil enkelte steder fordi fallet er så lite. Det er derfor usikkert om den reduserte vannføringen vil ha særlig mye å si for landskapsuttrykket på strekningen ned til inntaket for Sjøfossen kraftverk. Planene innebærer etablering av en 22 kV kraftlinje fra kraftstasjonen ned til Sundsfjord. Kraftlinjen er lagt parallelt med anleggsveien inn dalen.

Planene innebærer store negative konsekvenser for landskapet i driftsperioden.

Forslag til mulige avbøtende tiltak

Ingen kjente avbøtende tiltak vil kunne medføre endringer som i særlig grad demper den negative virkningen på landskapet, planene sett under ett. Skånsom plassering av kraftverksbygninger (mest mulig inn i skjæring), vei og tipp vil lokalt holde negativ virkning på lavest mulig nivå.

Utformingen av tippen bør skje gjennom detaljplanlegging i samråd med landskapsarkitekt.

Rangering av alternativene

Alle alternativene har samme negative konsekvens når det gjelder reguleringen av Storvatnet. De skiller seg fra hverandre med hensyn på restvannføring i Sundsfjorddalselva, bekkeinntak og plassering av overskuddsmasser, kraftstasjon og tverrslag.

- Alternativ Reinskar 2 Vest er mest konfliktfylt av de tre alternativene fordi det medfører størst reduksjon av vannføring i Sundsfjorddalselva. Påvirkning fra tverrslag vei og tipp 3 km opp i dalen skiller også alternativet negativt ut fra Alternativ Reinskar 2 Øst.
- Reinskar 1 er noe mindre konfliktfylt fordi alternativet gir vannføring i Sundsfjorddalselva mellom kraftverket og inntaksmagasinet til Sjøfossen. Det er dessuten færre bekkeinntak. Plassering av kraftstasjon, vei og tipp oppe i dalen samt kraftlinje fra kraftstasjonen til Sundsfjord regnes å gjøre alternativet mer konfliktfylt enn alternativ 2 Øst på tross av en noe mindre negativ effekt med hensyn på reduksjon av vannføring.
- Reinskar 2 Øst er minst konfliktfylt fordi det ikke har bekkeinntak, og fordi tipp utelukkende er lokalisert nede ved fjorden.

Utbyggers kommentar:

Planene for en utvidelse av Sundsfjord kraftverk er ikke lenger aktuelle, og alternativet Reinskar 2 Øst faller dermed bort. Det kan derfor ikke tillegges vekt at alternativet rangeres som det minst konfliktfylte.
Utbygger er av den oppfatning av at terskelbygging vil avhjelpe konfliktene for det visuelle inntrykk av Reinskar 2 i betydelig grad.
Ved utbygging av Reinskar 2 vil man i tillegg unngå etablering av kraftlinje inn dalen.
Det er planer om å transportere anleggsmateriell gjennom tilløpstunnelen, med et utslag 200-400 meter sør for Storvatnet. Det er nødvendig med en midlertidig vei de siste 200-400 meter opp til Storvatnet. Veien vil bli fjernet etter anleggsperioden er avsluttet.

8.7 Planteliv

Hovedvekten av arbeidet med utredningen for planteliv har vært på karplanter, men også lav, moser og sopp har blitt registrert og vurdert. Det har blitt lagt vekt på å registrere arter og naturtyper som regnes for sjeldne, truet eller på andre måter er av spesiell naturverdi. Arbeidet har konsentrert seg om arealer som blir direkte eller indirekte berørt av planene. Foruten innsamling av opplysninger fra området, baserer resultatene seg på feltarbeid gjennomført sensommeren 1997 [15]. Fagrapporten er ikke oppdatert med hensyn på de nye tekniske planene, da planendringene ikke har noen innvirkning på konklusjonene i rapporten.

Navnsetting og systematikk for karplanter følger Elven, Lid & Lid (1994). Karplanter er bestemt til art, eller i noen tilfeller bare til slekt. De er normalt ikke bestemt til underart, men det hender underarten kommer fram gjennom navnsettingen. For lav følger navnsetting og systematikk til makrolav Krog m.fl. (1994). For sopp følges Soppnavnkomitéen av 1992 (1996) for norske navn. Systematikk er etter Boertmann (1995) for vokssopp (Hygrocybe). For vegetasjonstyper følger inndelingen Fremstad (1997).

8.7.1 Tidligere undersøkelser

Det er få kjente botaniske registreringer fra undersøkelsesområdet. To unntak er havstrandundersøkelsene til Elven m.fl. (1988) og spredte botaniske undersøkelser av en lokal botaniker (Breivik 1997). Ett eksempel på eksisterende kunnskapsnivå er utbredelseskartet til den sørlige, noe varmekjære arten storklokke hos Aune & Kjærem (1978a). Den er tidligere påvist spredt rundt Saltfjellet, men ingen funn er gjort ved Sundsfjorden, på tross av at den ble funnet to steder i området i forbindelse med forundersøkelser til Reinskarutbyggingen.

Derimot foreligger det til dels omfattende undersøkelser i nærområdet til undersøkelsesområdet, særlig tilknyttet tidligere utbyggings- og verneplaner for vassdrag og fjellområder nærmere Svartisen (Aune & Kjærem 1978a, b, Alm 1991). Disse gir et godt sammenligningsgrunnlag for våre registreringer i undersøkelsesområdet, og Aune & Kjærem (1978a) har i tillegg en grundig gjennomgang av tidligere botaniske undersøkelser i regionen (side 11 og 16). For øvrig gir Skoglund (1996) en oversikt over aktuell faglitteratur for området.

For lav, sopp og moser er det tatt enkelte kontakter for å sjekke om det er gjennomført spesielle undersøkelser av disse gruppene. Det har ikke kommet fram noe som tyder på det, og en rask gjennomgang av lokalitetsangivelser for rødlistede arter (Frisvoll & Blom 1992 (moser), Tønsberg m.fl. 1996 (lav), Bendiksen m.fl. i trykk (sopp)) gir ikke indikasjoner på at spesielt sjeldne eller truede arter er funnet tidligere i området.

8.7.2 Dagens situasjon

Et kystnært klima med til dels store nedbørsmengder preger undersøkelsesområdet. Berggrunnsforholdene er varierte, men med dominans av næringsfattige til middels næringsrike bergarter. Store deler av undersøkelsesområdet ligger i fjellbjørkeskog, men det er også områder i låglandet og dels på snaufjellet som blir påvirket av planene.

Under feltarbeidet ble det registrert 180 taxa/arter innen undersøkelsesområdet, som gir et ganske dekkende bilde av artsmangfoldet av karplanter innen de arealene som blir direkte eller indirekte berørt av utbyggingsplanene. Under gis en beskrivelse av vegetasjonen i de ulike delområdene som er undersøkt.

Storvatnet

Områdene i sørøst består av fattig til intermediær myr, bl.a. med en del molte. Innslag av svarttopp, sløke, fjellfrøstjerne, gulsildre og gulstarr, særlig på bekkekanter ned mot Storvatnet tyder på innslag av rikmyr og rik kildevegetasjon. I mindre søkk og i skråninger er høgstaudeskog vanlig, og ned mot vatnet er dette dominerende vegetasjonstype. Blåbærbjørkeskog forekommer på tørrere partier. Et område ned mot vannet er tilplantet med gran. For øvrig ble myrvokssopp (Hygrocybe coccineocrenata) påvist ett sted.

Rundt vatnet i sør forekommer høgstaudeliер med rike bekkedrag, som går over i blåbærskrubbær-bjørkeskog på slakere mark og tørrere grunn. Vest for Fellvassåga er det et fattig område med furumyrskog og fattigmyrer rike på rome i kombinasjon med røsslyng-blokkebærfuruskog. I deltaet til Ruffedalselva var det også innslag av litt vierkratt. Hevinga av Storvatnet har medført erosjon i kanten av bakkemyrene langs søndre deler av vatnet og ved deltaet til Ruffedalselva.

Fra Forneset og ett stykke nordover er vegetasjonen gjennomgående fattig med lite løsmasser og mye bart fjell. I Storvika er det gjennomgående frodigere vegetasjon med en del høgstaudeskog, mens det videre mot nordenden av vatnet igjen er gjennomgående fattig med fattigmyr og blåbær/røsslyngskog. Helt nord, ved utløpsdammen, blir det igjen litt frodigere med innslag av høgstaudevegetasjon, og bl.a. er noe uvanlige og dels kravfulle arter som skogmarihand, stortveblad og olavsstake påvist.

Sundsfjorddalen

I nedre deler ligger inntaksdammen til kraftverket, mens elva etter mindre partier med stryk danner et trangt gjel (Reinskaret) opp mot Samelvvatnet. Opp til gjelet er liene stort sett skogkledt, mens det er mer åpen fjellhei ovenfor.

Det var en god del høgstaudeskog langs vassdraget, særlig på vestsiden. I tillegg forekom litt småbregneskog og lokalt også blåbær-

skog på vestsiden. På østsiden var det også litt av disse typene, og her kom i tillegg fattig røsslyngfuruskog inn, dels sammen med fattig knausskog. Her er det også innslag av åpne høgstaudeenger, bergskrenter og sigvegetasjon. Gjelet nedenfor Samelvvatnet er dominert av mosekledte bergvegger med nøysom karplantevegetasjon, trolig overganger mellom fosseengsamfunn og bergknaussamfunn. På nordvestkanten av gjelet er det også innslag av rikere samfunn med høgstaudeenger på skredmark og baserike bergknaus /bergsprekksamfunn. I en smal og usammenhengende stripe langs vannkanten av inntaksdammen ovenfor Storåmoen, er det litt artsrik og kravfull grasurteør med ganske stort innslag av fjellplanter.

Foruten eksisterende regulering er vassdraget en del påvirket av andre menneskelige inngrep. I lia på vestsiden av elva går det to traktorveier, samt flere relativt store granplantefelt.

Tverråga

Langs nedre deler av elva er vegetasjonen generelt fattig. Det forekommer flekkvis høgstaudevegetasjon i forsenkingene, mens det er blåbærskog som ellers dominerer. Lenger opp i lia kom det inn noe intermediære myrer med arter som jåblom og gulstarr, og ovenfor disse fattigmyrer med mye rome. Elva går i terrasser forårsaket av lagdelte bergarter med fall mot øst, og danner flere små fosser mellom disse terrassene. Området er ellers preget av at det er plantet til en god del med gran.

Sundsfjorden

Deltaområdet ved utløpet av Sundfjorddalselva innerst i Sundsfjorden er sterkt påvirket av inngrep. Rv. 17 krysser osen, det er bygd 2 kraftstasjoner med utløpskanal for vatnet, utfyllinger i ytre deler av oset og det er foretatt en del masseuttak/-forflytninger i indre deler av oset. Det er derfor lite igjen av naturlige vegetasjonssamfunn på havstrandengene.

På de gamle massetakene i indre deler av øra forekom litt sumpsivaksenger, og enger med smårørkvein, saltsiv og ryllsiv. Ytre deler hadde gamle, gjengroende rikenger ovenfor flomålet med sølvmure, mjødurt m.m. Bare fragmenter av havstrand forekom med tangvoller på grovt substrat med strandrug, strandkryp o.l.

8.7.3 Konsekvenser og mulige avbøtende tiltak

Floraen i området er generelt sett ikke spesielt rik, men lokalt forekommer artsrike partier med innslag av kravfulle arter. Dette gjelder i første rekke rundt Storåmoen der det er innslag både av fjellplanter, varmekjære låglandsarter og dels også østlige arter og havstrandplanter. Bare området ved Storåmoen vurderes som lokalt verdifullt.

Det er generelt små konflikter knyttet til alle alternativene.

For både Reinskar 1 og Reinskar 2 Vest er konfliktene i første rekke knyttet til arealbeslag til veien opp til kraftstasjonen og tverrslaget. Det er ikke kjent at tippen, anleggsveien eller anleggsriggen berører noen særlig verdifulle arealer i dalføret, men opprustingen av eksisterende skogsvei kan gi negative innvirkninger på den artsrike floraen i strandsonen langs inntaksdammen.

Samlet konfliktnivå for prosjektet er likevel ikke større enn små negative, og med enkle hensyn vil det ligge på grensa til ingen konsekvenser.

For alternativ Øst er det små konflikter både i anleggsfasen og driftsfasen.

Ved generelt hensynsfull gjennomføring av prosjektet vil tiltaket ikke få konsekvenser av betydning for plantelivet. Utbygging av de tre alternativene innebærer små negative konsekvenser for planteliv i både anleggs- og driftsfasen.

Avbøtende tiltak

Unngå eller minimalisere inngrepene i strandsonen nedstrøms kraftstasjonen (Reinskar 1) og i inntaksmagasinet til Sjøfossen kraftstasjon i anleggsfasen og driftsfasen.

Rangering av alternativene

De tre alternativene vurderes likt med hensyn til konfliktgrad

Utbyggers kommentar:

Entreprenører er interessert i masse, spesielt tatt ut fra tippen i grustaket (Reinskar 2), fordi transportlengden er kort ned til dypvannskaia i Sundsfjord. Det finnes ikke alternative muligheter til tipp plassering inne i Sundsfjorddalen. Utbygger vil søke å begrense inngrepene i størst mulig grad nær elvekanten.

8.8 Dyreliv

I utarbeidelsen av konsekvensutredning for tema dyreliv [16] har det blitt lagt vekt på å registrere arter og naturtyper som regnes for sjeldne, truet eller på andre måter av spesiell biologisk verdi. Arbeidet har konsentrert seg om arter som blir direkte eller indirekte berørt av planene. Opplysningene baserer seg i første rekke på innsamlede opplysninger basert på skriftlige kilder eller lokalkjente personer. I tillegg har det blitt gjennomført feltarbeid som ga nyttig informasjon om planområdet mht. naturgrunnlaget og potensiale for arter. Fagrapporten er ikke oppdatert med hensyn på de nye tekniske planene, da planendringene ikke har noen innvirkning på beskrivelsene og konklusjonene i rapporten.

8.8.1 Dagens situasjon

Høystaudeliene omkring Sundsfjorddalen med Storvatnet gir et meget godt sommerbeite for

elg, rype og orrfugl. Stor årsnedbør og rike myrsig, vann og vassdrag gir også opphav til en rik insektsproduksjon som bl.a. kyllinger av hønsefuglene, sangere og vadefugl (småspove, strandsnipe) nyter godt av. Området har god bestand av lirype og fjellrype i høyden, her finnes også orrfugl og storfugl, tretåspett og flaggspett. På fjellet sør og øst for Storvatnet hekker sjøorre og havelle. En generelt rik rovfuglfauna indikerer at produksjonsgrunnlaget er godt.

Omkring Storvatnet hekker bl.a. 4-5 par dvergfalk, fjellvåk, hubro (klassifisert som sårbar i Norge), kongeørn (sjelden) og jaktfalk (sjelden). Ved vannet hekker også småspove og strandsnipe. Storlom (hensynskrevende) hekker i Samelvvatnet, mens smålom (hensynskrevende) hekker i inntaksmagasinet til Sjøfossen kraftverk og i Langvasstjønna (ligger ved reguleringsmagasinet Langvatnet). I Sundsfjorddalen omkring Samelvvatnet er det gode biotoper for sangere, bl.a. bøksanger, munk og hagesanger hekker i området.

Sundsfjorddalen er et typisk sommerbeiteområde for elg. De store snømengdene som kommer vinterstid gjør at elgen trekker ut til kysten, eller over til Beiardalen. I vassdraget er det bestand av oter (hensynskrevende). Sporadisk forekommer gaupe (hensynskrevende) og jerv (sjelden) i området. Nede i dalen finnes også en liten bestand av rådyr.

8.8.2 Konsekvenser og mulige avbøtende tiltak

Reinskar 2 Vest og 2 Øst

For Reinskar 2 Vest og 2 Øst er det små konflikter i anleggsfasen, ingen kjente lokaliteter for verdifulle arter blir direkte berørt. I driftsfasen kan noe konflikt føres til redusert vannføring i Tverråga og de negative virkningene dette kan ha for oterens vandringsvei, men dette vil ha liten betydning på oterbestanden, som er god i regionen.

Reinskar 1

For Reinskar 1 vil ingen kjente lokaliteter for verdifulle arter bli berørt i anleggsfasen. Konfliktene i driftsfasen er i første rekke knyttet til smålom og vannstandsnivået i inntaksmagasinet til Sjøfossen kraftverk i hekketida. Plutselige økninger av vannstanden i hekketida kan ødelegge hekkingen for smålom ved vannet. Redusert vannføring i Sundsfjorddalselva vil være negativt for oterens vandringsvei, men dette vil ha liten betydning på oterbestanden som er god i regionen. I Samelvvatnet vil trolig vannet som hekkelokalitet for storlom bli lite berørt av redusert vanngjennomstrømning. Samlet konfliktnivå vil ligge på små negative konsekvenser.

Avbøtende tiltak

Kjøring av Reinskar 1 slik at man unngår økning av vannstanden i inntaksmagasinet til Sjøfossen kraftstasjon i løpet av smålommens fire ukers rugeperioden omkring juni måned.

Utforme massedeponiet ved elva med små dammer og viker for å bedre forholdene for vannfugl (Reinskar 2 Øst).

Rangering av alternativene

Reinskar 1 har små negative konsekvenser for dyreliv i både anleggs- og driftsfasen, mens de to Reinskar 2-alternativene har små negative konsekvenser i anleggsfasen og ingen konsekvenser i driftsfasen.

Reinskar 1 er mest konfliktfylt fordi en hekkelokalitet for smålom kan bli påvirket.

Reinskar 2 Vest og Øst er minst konfliktfylt fordi ingen kjente lokaliteter for verdifulle arter blir berørt.

8.9 Fiskebiologi

Det er utarbeidet en egen fagrapport for temaet fisk [17]. Beskrivelsen av dagens situasjon er basert på resultater fra prøvefiske med garn i Storvatnet, Samelvvatnet i 1997, og Kliptjønn og Sundsfjorddalselva i 2000, samt el-fiske i Sundsfjorddalselva begge år. Der det eksisterer data fra tilsvarende undersøkelser foretatt i de senere år er de vurdert mot resultatene fra disse undersøkelsene.

8.9.1 Dagens situasjon

Storvatnet

Storvatnet ble prøvefisket 03.09.97- 04.09.97 med 2 KWJ-serier. Utbyttet ble 38 ørret og 14 røye. Fangstutbyttet i 1997 var jevnt over lavere enn for et tilsvarende prøvefiske i 1994. Gjennomsnittlig utbytte for ørret i denne undersøkelsen var 267,8 gram/garnnatt mot 575 gram/garnnatt i 1994. For røye var reduksjonen enda klarere hhv. 49,4 mot 218 gram/garnnatt. Det var i hovedsak finmaskete (< 26 mm) garn som fanget best.

Fiskens kvalitet må karakteriseres som relativt dårlig. Gjennomsnittlig kondisjonsfaktor var lav både for ørret og røye, det var lite fettlagring rundt innvollene og kjøttfargen var stort sett hvit. For 1997 materialet kan ørretens vekst fram til kjønnsmodning karakteriseres som middels, mens røya har en vekst fram til kjønnsmodning som ligger noe under middels.

Det ble observert enkelte gytemodne hunnfisk i lengdegruppene 15,1-20 cm. Tidlig kjønnsmodning hos hunner er et tegn på næringsmangel. Til sammenlikning ble det i 1994 ikke funnet en eneste kjønnsmoden hunn.

Samelvvatnet

Samelvvatnet ble prøvefisket 03.09.97- 04.09.97 med 5 multigarn. Utbyttet ble 29 ørret og 5 røyer, og var best på maskeviddene 12,5, 15 og 18,5 mm.

Ørretbestanden i Samelvvatnet må karakteriseres som småfallen. Dominerende størrelse

var mellom 15 og 25 cm. Veksten fram til kjønnsmodning var under middels, hvilket tyder på at bestanden er for tett i forhold til næringstilgangen. Andel kjønnsmodne individer var relativt lav. Dette kan tyde på høy dødelighet etter første gyting, sannsynligvis som følge av fiske med grovmaskede garn. Kondisjonsfaktoren var lav og fisken karakteriseres som mager. Ørreten var hovedsakelig hvit i kjøttet og hadde beskjedne mengder med parasitter. Det var generelt lite fettavleiring rundt innvollene.

Kliptjønn

Det ble totalt fanget 24 ørret under prøvefisket 29.08-30.08.00, herav 11 hunnfisk og 13 hannfisk. Ørretbestanden i Kliptjønn synes å være dominert av mindre fisk. Vanligste størrelse var mellom 10 og 20 cm. Veksten fram til kjønnsmodning synes imidlertid å være middels. Andel kjønnsmodne individer var relativt lav noe som hovedsakelig skyldes høy andel av ung fisk. Kondisjonsfaktoren var lav og fisken karakteriseres som mager. Bekken mellom Kliptjønn og Samelvvatnet er godt egnet for gyting. Innløpsbekken til Kliptjønn, som i en tidligere fase var planlagt overført til Storvatnet har også meget gode gytemuligheter for ørret i den nederste delen (ca. 100 m).

Sundsfjorddalselva

Resultatene fra elfiske i Sundsfjorddalselva viser at elva er et viktig gyteområde for ørret. I inntaksmagasinet til Sjøfossen kraftstasjon ble det fanget 116 ørret på 7 multigarn. Ørretbestanden i inntaksmagasinet er for tett i forhold til næringstilgangen. Ørreten stagnerer i vekst når den er rundt 30 cm lang. I følge lokale kilder fanges det imidlertid større fisk fra tid til annen. Fisk på opptil 2 kg skal være tatt på garn. Inntaksmagasinet fungerer som et viktig oppvekstområde for fisk i Sundsfjorddalselva. Tilførselen av ungfisk til magasinet fra elva er god.

Bekkeinntak i Breidalen og Kjerslettdalen

Bekkene er grunne, men med enkelte større kulper. Bunnsubstratet varierte fra ren berggrunn til områder med fint gytesubstrat. Det ble observert småørret i flere kulper. I følge lokale kilder er det generelt lite fisk i disse bekkene og de har begrenset verdi i sportsfiskesammenheng.

Utløpet av Sundsfjorddalselva i fjorden

Et viktig fiskeområde finnes fra utløpet av Sjøfossen kraftstasjon og ned til sjøen. På denne strekningen drives et utstrakt fiske etter anadrom laksefisk fra juni til ut oktober måned. Enkelte år tas det over ett tonn med laks og ørret. I 1998 ble det fanget 453 laks, 94 sjøørret og 5 sjørøyer, med en samlet vekt på 1348 kg. I perioden 14/9 til 31/10 samme år ble det tatt skjellprøver av 79 laks. Av disse var 71 oppdrett. Hovedsakelig fanges det oppdrettslaks og annen laksefisk som ikke naturlig hører hjemme i vassdraget. Lokalbefolkningen hevder imidlertid at det fortsatt finnes en stedegen stamme Sundsfjordlaks (karakterisert av langstrakt kroppsform og vekt under 3 kg) i elva.

Strekningen påvirkes i sin helhet av flo og fjære, og det er få områder som er egnet for gyting. Bare unntaksvis har det blitt funnet fiskeyngel på strekningen ved el-fisk gjennomført av fylkesmannens miljøvernavdeling i Nordland, noe som indikerer at en ev. stedegen stamme er svært tynn. I forbindelse med utarbeidelse av fagutredningen i 2000 ble det gjennomført et enkelt el-fiske på to stasjoner rett nedstrøms brua, samt oppstrøms brua som ligger nærmest utløp av stasjonen. Fisket ble gjennomført på lavvann. Det ble fanget en årsyngel av ørret, tre stingsild og en skrubbe. Det ble ikke fanget eller observert ungfisk av laks. Hvorvidt ørretyngelen har kommet fra inntaksmagasinet, eller er gytt i elva er ikke mulig å avgjøre. Ved høyvann ble det tatt vannprøver i overflaten og langs bunn for å se om det var forskjell i saltinnhold. Resultatene fra vannprøvene viste at overflatevannet og bunnvannet var tilnærmet like ferskt. Dette indikerer at gyting kan være mulig hvis ferskvannstilsiget fra Sjøfossen er stort. I perioder med liten tilrenning fra Sjøfossen kraftstasjon er det imidlertid rimelig å anta at saltinnholdet er betraktelig høyere.

Med bakgrunn i områdets *svært begrensede* muligheter for gyting og oppvekst, manglende påvisning av ungfisk av laks ved el-fiske på aktuelle oppvekstområder, lav fangst av villaks, samt det faktum at floa går helt opp til utløpet av stasjonen, må en eventuell stedegen stamme være svært tynn.

8.9.2 Konsekvenser i anleggsfasen og mulige avbøtende tiltak

Det vil ikke være konsekvenser av betydning i anleggsfasen for fisk i Storvatnet, Samelvvatnet og Kliptjønn. Det kan imidlertid bli noe støy, men dette vil være avgrenset i tid og rom.

I forbindelse med sprenging av en overføringstunnel vil en kunne oppleve perioder hvor deler av elva nedstrøms planlagt kraftstasjon blir blakket av støv fra sprengningsmasser. Det er viktig å begrense tilførselen av partikler og slam til elva. Store utslipp av partikler kan skade rogn og yngel. De negative virkningene av slike utslipp ved oppstart av stasjonen vil være størst for Reinskar 1. Dette fordi strekningen nedstrøms planlagt kraftstasjon er et viktig gyteområde for ørreten i Sundsfjorddalselva.

Avbøtende tiltak

Eventuelle utslipp av partikler bør skje i perioder med stor restvannføring.

8.9.3 Konsekvenser i driftsfasen og mulige avbøtende tiltak

En senkning av Storvatnet på ytterligere 14,1 m vil få negative følger for ørret- og røyebestanden. Ved en slik senkning vil grunnlaget for produksjon av bunndyr falle bort og fisken vil miste en viktig næringskilde. Gyteområder for ørret og røye blir redusert ved en slik senkning og en vil forvente redusert naturlig rekruttering. Røya vil normalt klare en slik regulering bedre enn ørreten. Storvatnet vil imidlertid være lite interessant som fiskevann etter en senkning på 14,1 m.

Gjennomstrømningen i Samelvvatnet vil bli redusert og stort sett være begrenset til naturlig tilsig fra nærliggende områder. Mindre gjennomstrømning kan føre til økt begroing i vassdraget. Ørretens gytemuligheter i utløpselva fra Storvatnet vil trolig reduseres noe, men andre gyteområder finnes slik at naturlig rekruttering kan opprettholdes.

Utbyggingsalternativ Reinskar 1 vil medføre kraftig redusert vannføring på strekningen fra utløpet av Storvatnet til utløpet av planlagt kraftstasjon. Med unntak av Samelvvatnet og de store kulpene rett nedstrøms Samelvvatnet, vil strekningen bli uegnet for fisk. Strekningen nedstrøms utløpet av planlagt kraftstasjonen vil ikke få endring i middelvannføring over året. Planlagt slukevne i kraftstasjonen er ca. 9 m^3/s. Ved en ytterligere senkning av Storvatnet på 14,1 m vil driftsvannets temperatur ved utløp av stasjonen ligge rundt 8-11 °C om sommeren. Vanntemperaturen om sommeren forventes å stige med 1 til 2 °C på strekningen fra utløp av kraftstasjon til sjøen. Vintertemperaturen forventes å ligge mellom 1 og 2,5 °C. Det opprinnelig meldte alternativet med en senkning på 29 meter ville gitt vesentlig lavere vanntemperatur om sommeren og dårligere forhold for sportsfiske etter laksefisk på strekningen nedstrøms Sjøfossen.

Ved alternativ Reinskar 1 vil en kunne forvente betydelig stranding av fisk nedstrøms planlagt kraftstasjon dersom det kjøres effekt, eller en får utfall i stasjonen. For å redusere strandingsfaren bør stasjonen kjøres slik at vannstandsendringene, og særlig nedkjøringene, skjer sakte.

Alternativ Reinskar 2 Vest og 2 Øst vil innebære at hele elvestrekningen fra Storvatnet til planlagt stasjon ved Sundsfjord får sterkt redusert vannføring. Inntaksmagasinet til Sjøfossen og områdene litt oppstrøms dette vil være de eneste brukbare leveområdene for fisk. Etablering av terskler på de stilleflytende delene av elva kan imidlertid gi brukbare forhold for fisk. Minstevannføring bør vurderes dersom naturlig tilsig viser seg å være utilstrekkelig.

Alternativ Reinskar 2 Vest innebærer bygging av en ny stasjon med utløp i fjorden. Utløpet vil i en overgangsperiode føre til økt erosjon av bunnmateriale i utløpet av stasjonen og bunnens topografi vil endres. Vanntemperaturen vil endres som for alternativ 1, med kaldere vann om sommeren og varmere vann om vinteren. En vanntemperatur på 8-11°C (14,1 m ytterligere senkning av Storvatnet) vil imidlertid ikke forandre forholdene for sportsfiske etter laks, sjøørret og sjørøye nedstrøms Sjøfossen kraftstasjon vesentlig. Derimot vil en vanntemperatur på 4-7 °C om sommeren (25,6 m senkning) gitt dårligere forhold for sportsfiske.

Utbyggers kommentar:

Utbygger er av den oppfatning av at overløp fra dammen, tilførsler fra restfeltet og etablering av terskler er tilstrekkelig for å opprettholde tilfredsstillende forhold for stasjonær ørret i Sundsfjorddalselva etter bygging av Reinskar 2. I dag foregår det meste av fisket i inntaksmagasinet til Sjøfossen kraftverk. Fiske i dette området vil ikke bli påvirket av utbygging av Reinskar 2.

8.10 Ferskvannsressurser, forurensning og vannkvalitet

8.10.1 Dagens situasjon

Vannkvaliteten i de områdene som berøres av utbyggingen ble undersøkt i september 1997, og det er utarbeidet to fagrapporter på henholdsvis vannkvalitet og forurensning [18,19]. Det er ikke gjennomført en fullstendig kartlegging av vannkvaliteten gjennom året. Vassdraget er svært næringsfattig og lite preget av lokal forurensning.

Bergartene innenfor utbyggingsområdet består overveiende av glimmerskifer og den noe surere bergarten granodioritt. Dette fører til at pH ligger rundt 7,0 og at vassdragene har en middels bufringsevne. Klassifisert etter TA-905 faller vannkvaliteten innenfor tilstandsklasse 1 (god) for alle parametere. Det er ingen deler av vassdraget som har kritisk vannkjemi for fisk.

Det er ingen helårsboliger langs Sundsfjorddalselva, som i liten grad benyttes som resipient. Tverråga er drikkevannskilde for gården Ågnes. Foruten Ågnes går avløpet fra enkelte hus nærmest Sundsfjorddalselva ut i vassdraget etter slamavskilling. I tillegg kan det være noe avrenning fra landbruksareal i nedre del av vassdraget.

Gildeskål kommune har innført kildesortering, og er tilknyttet den interkommunale avfallsordningen i Salten. Kommunen har et sentralt spesialavfallsmottak på Inndyr.

8.10.2 Konsekvenser i anleggsfasen og mulige avbøtende tiltak

Under anleggsarbeidet kan det oppstå virkninger på vannkvaliteten i forbindelse med grave- og tunnelarbeidet samt overflateavrenning og avløp fra brakkeriggene. I hovedsak dreier det seg om tilførsel av nitratderivater fra sprengstoff, oljeprodukter, avfettingsmidler, partikler

og bergartsfragmenter samt tilførsel av fosfor, nitrogen og organisk stoff fra boligavløp. Dette kan føre til økt næringsrikhet og tilgrumsing av vannet. Vannkvaliteten i Tverråga kan bli påvirket av partikler under arbeidet med bekkeinntaket. Tverråga er vannkilde til gården Ågnes.

Forurensning via tunnelavløp vil sannsynligvis være den største forurensningskilden under anleggsarbeidene, og tunnelavløpsvann må behandles på en tilfredsstillende måte gjennom slam- og oljeavskiller. Ved konvensjonell drift av tunnelen kan man forvente økt innhold av nitrogen i vannmassene, samt en økning i turbiditet (redusert lysgjennomgang).

Vassdraget er fra naturens side næringsfattig, og både innholdet av nitrogen og fosfor er lavt. Det er ofte fosfor som er begrensende for produksjonen i ferskvann, og i så måte vil ikke en økt nitrogentilførsel over en kort periode ha alvorlige konsekvenser for elva.

Både Reinskar 1 og Reinskar 2 Vest har konsekvenser i form av at store deler av elvestrekningen fra anleggsområdet ned til Sundsfjord og utløpet i fjorden kan bli eksponert for partikkelforurensning under anleggsarbeidet. I tillegg er det planer om å ruste opp en skogsbilvei som går parallelt med elva. Dette vil bli gjort ved å fylle på med sprengstein langs og delvis i elva. Det vil også være en potensiell risiko for partikkelforurensning fra tippen i Sundsfjorddalen.

For Reinskar 2 Vest er noe masse i tillegg planlagt deponert i tilknytning til et massetak i Sundsfjord. Her vil det være liten forurensningsfare knyttet til avrenning fra tippområdet.

Ved et eventuelt Reinskar 2 Øst vil anleggsområdet ligge nær bebyggelsen i Sundsfjord, som blir eksponert for støy under anleggsfasen. Det er begrensninger på areal i Sundsfjord, og det kan bli vanskelig å finne et egnet sted for tilfredsstillende deponering av tunnelmassene. Farene for forurensning fra tunnelavløpsvann gjelder også for dette alternativet.

Avløpsvann fra brakkeriggen inneholder bl.a. bakterier, fosfor, nitrogen og organisk stoff. Konsekvensen av fosfor og nitrogentilførsel kan være økt begroing i elven. Det er også viktig å ta hånd om overflatevann slik at man forhindrer erosjon og økt tilførsel av sedimenter til vassdraget under anleggsarbeidet.

Avløpsvann fra vaskeplasser kan inneholde olje og avfettingsmidler som er uønskede kjemiske stoffer i et vassdrag

Man kan forvente økt støybelastning i anleggsområdene av maskinelt utstyr i tillegg til tunnelvifter. Støyproblemer er ikke til å unngå i en anleggsfase.

Mange potensielle forurensningsproblemer som skyldes feilaktig omgang med kjemikalier og manglende rutiner kan avhjelpes gjennom god anleggsplanlegging.

Forutsatt tilfredsstillende håndtering av kjemikalier og god beredskap mot utslipp av forurensende stoffer vil de tre alternativene ha små negative konsekvenser i anleggsfasen.

Avbøtende tiltak

Det må etableres en tilfredsstillende vannforsyning til gården Ågnes før anleggsarbeidet på bekkeinntakene startes opp.

Utarbeide rutiner for håndtering av forurensende stoff.

Tunnelavløpsvann renses gjennom slam- og oljeavskiller før infiltrasjon i løsmasser. Det samme gjelder avløpsvann fra vaskeplasser og verksted.

Avløpsvannet fra riggområdet må renses gjennom oppsamling av svartvann i tett tank og infiltrasjon av gråvann i løsmasser eller andre tilfredsstillende løsninger.

Riggområder bør dreneres med avskjærende grøfter og tiltak som hindrer erosjon.

Avfall sorteres og behandles i henhold til de rutiner som til enhver tid er gjeldende i Gildeskål kommune.

Anleggstrafikk i tettbygde strøk bør begrenses på kveldstid.

Utarbeides en plan for opprydding på anleggssteder og riggområdet.

Plan for oppbygging, tilplanting og tilsyn/etterkontroll av tippområdene.

8.10.3 Konsekvenser i driftsfasen og mulige avbøtende tiltak

Gjennomstrømningshastigheten i Samelvvatnet vil bli noe redusert som en følge av redusert vannføring ut fra Storvatnet. Dette vil føre til økt oppholdstid for vannet og bedret næringsrikhet. Negativt kan den reduserte vannføringen føre til en økt gjengroingshastighet i Samelvvatnet som mister deler av tilførselen. Dette gjelder både for Reinskar 1 og 2.

Resipientkapasiteten i nedre del av Sundsfjorddalselva vil bli redusert som en følge av den reduserte vannføringen ved utbygging av Reinskar 2 Vest, og man kan forvente økt begroing. Vannkvaliteten i Sundsfjorddalselva vil i større grad bli influert av vannkvaliteten i restfeltet etter overføringen fra Storvatnet. Inntaket av Tverrelva ved en eventuell utbygging av Reinskar 2 Vest vil ha innvirkning på drikkevannsforsyningen til gården Ågnes. Det vil være aktuelt å etablere en alternativ vannforsyningskilde til gården. Tilførselen av ferskvann til fjorden vinterstid vil bli noe større etter utbyggingen avhengig av kjøringen av kraftverket.

Forutsatt at det blir gjennomført opprydningsarbeid på anleggsstedene og riggområdene etter avsluttet anleggsperiode forventes ingen forurensning i driftsfasen.

De tre utbyggingsalternativene har små til middels negative konsekvenser for forurensningssituasjonen og resipientkapasiteten i driftsfasen.

Avbøtende tiltak

Etablering av alternativ vannkilde til gården Ågnes (Reinskar 2 Vest).

Rangering av alternativene

Resipientkapasiteten i nedre del av Sundsfjorddalselva vil bli dårligere ved utbyggingsalternativ 2 Vest (og 2 Øst). Det er ingen helårsboliger langs elva, så konsekvensene vurderes å være små.

9. VIRKNINGER PÅ NATURRESSURSER OG SAMFUNN

9.1 Jord- og skogbruk

Det er utarbeidet en egen fagrapport for temaet jord- og skogbruk [20].

9.1.1 Dagens situasjon

Jord- og skogbruksnæringen har lange tradisjoner i Gildeskål kommune. I kommunen er om lag 60 årsverk knyttet til jordbruksnæring, mens 5 – 10 årsverk er knyttet til skogbruksnæringen.

I Sundsfjord er det 4 småbruk, hvorav bare ett er i drift. På dette bruket er det for tiden 4 vinterforede sau. Det er noe dyrket areal i nedre del av Sundsfjorddalen. Sundsfjorddalen domineres av skog og totalt er det om lag 3.000 daa produktiv skog i liene. Gran et plantet på ca. 1.300 daa. På vestsiden av elva er Gildeskål kommune en stor grunneier, som driver skogen aktivt. Noe av skogsarealene er også på privat grunn. På østsiden av elva er skogen i privat eie.

Ved Storvatnet er det plantet noe gran på Statskog sin grunn, men skogen er i dag ikke i drift.

Noen grunneiere nedenfor Sjøfossen har inntekter fra fiskekortsalg for den lakseførende strekningen. Det leies også ut elgjakt på privat grunn. En grunneier har også inntekter fra et massetak i Sundsfjorddalen.

9.1.2 Konsekvenser i anleggsfasen og mulig avbøtende tiltak

Byggingen av Reinskar kraftverk vil medføre anleggsvirksomhet i midtre og nedre del av Sundsfjorddalen og ved Sundsfjord. Dette vil skape en del støy og anleggsvirksomheten vil legge beslag på arealer.

Alternativene Reinskar 1 og 2 Vest vil generelt medføre forstyrrelser i Sundsfjorddalen. Anleggsvirksomheten med etablering av anleggssted i dalbunnen, tverrslag og tipp i dalsiden, anleggsvei fra Storåmoen vil legge beslag på skogsarealer, og kan medføre noen konsekvenser for produktive skogsarealer. Totalt arealbeslag ved Reinskar 1 er beregnet til 93 daa mens totalt arealbeslag ved Reinskar 2 Vest er på ca. 143 daa.

Ved alternativet Reinskar 1 vil en 22 kV kraftlinje langs anleggsveien ned til koblingsanlegget i Sundsfjord kunne gi noe vanskeligere forhold for avvirkning av skogen. For Reinskar 2 Vest må man hugge noen dekar skog rundt stasjonsområdet på vestsiden av utløpet av Sundsfjorddalselva.

Det siste alternativet, Reinskar 2 Øst, medfører ingen konsekvenser på skogbruket.

Ingen av alternativene vil komme i konflikt med beiteareal eller annet jordbruksareal.

Anleggsvirksomheten kan medføre partikkelforurensning i elva nedstrøms anleggsområdet. Dette kan påvirke fisken og verdien av fisket i inntaksmagasinet til Sjøfossen kraftverk samt den fiskbare strekningen rett før utløpet i fjorden. Dette kan igjen virke inn på antall solgte fiskekort. Forstyrrelser ved anleggsområdet kan også påvirke elg som beiter i dalen og redusere verdien av elgjakt i dalen.

Reinskar 1 og Reinskar 2 Vest har små negative konsekvenser, mens Reinskar 2 Øst har ingen konsekvenser for landbruk i anleggsfasen.

Avbøtende tiltak

Begrense partikkelforurensning til vassdraget for å ivareta fiskeinteressene.
Føre anleggsområder tilbake til naturlig tilstand pga. skogsdrift.
Stoppe anleggsdriften rett før og under elgjakta.

9.1.3 Konsekvenser i driftsfasen og mulige avbøtende tiltak

Senkning av Storvatnet vil ikke virke inn på skogsdrift eller beitearealer rundt vannet. I forbindelse med sauesanking, som ofte foregår i september, blir Storvatnet benyttet som transportvei til utløpet av Ruffedalen. Normalt vil ikke denne bruken av Storvatnet bli skadelidende. Enkelte tørre år kan det bli noe vanskeligere å legge ut med båt fra land.

Ingen av alternativene vil påvirke beitearealer eller annet jordbruksareal. Noe skogsareal vil bli permanent beslaglagt i forbindelse med kraftlinjen ved alternativ 1. Ved Reinskar 1 og 2 Vest vil det bli anlagt ca. 450 meter ny vei. Større ferdsel langs veien inn til tverrslaget og ved stasjonsområdet kan påvirke jaktmulighetene i nedre deler av dalen ved at viltet blir forstyrret og trekker lenger opp i dalen.

Utbyggingen innebærer små negative konsekvenser for jord- og skogbruk i driftsfasen ved alle tre alternativer.

Avbøtende tiltak

Gjøre anleggsveien tilgjengelig for skogsdrift rask fylling av Storvatnet sommerstid.

Rangering av alternativene

De tre alternativene vurderes likt med hensyn til konfliktgrad.

9.2 Reindrift

Sommeren 1997 ble det gjennomført befaring i området og samtaler med reindriftsinteressene. Det er utarbeidet en egen fagrapport for reindrift som er revidert i 2000 med hensyn på ny distriktsinndeling og planendringene [21].

9.2.1 Dagens situasjon

Inngrepene er planlagt i reinbeitedistrikt nr. 24 Saltfjellet (forslag til ny distriktsinndeling), som omfatter områdene fra Saltfjellet og riksgrensa i øst til havet i vest. Områdene lengst nord og vest, ut mot sjøen, er best egnet som vinterbeite, mens de høyere områdene mot øst og sør i første rekke er vår-, sommer- og høstbeite.

For tiden er det ikke fast reindrift i de delene av distriktet som omfatter områdene nord for Svartisen/Holandsfjorden og vest for Beiardalen.

9.2.2 Konsekvenser i anleggsfasen og mulige avbøtende tiltak

Dersom det ikke etableres reindrift her før eller under anleggsperioden, vil det ikke oppstå ulemper eller problem for reindrifta i anleggsfasen. Etableres det derimot fast reindrift i distriktet før eller under anleggsperioden, vil den kunne bli påført tap og ulemper i et begrenset område i perioden på grunn av trafikk, selve anleggsområdet og uro. Mye bruk av helikopter er spesielt uheldig dersom rein beiter i området under anleggsfasen. Forutsatt at det ikke etableres reindrift i området før anleggsstart, har anleggsdriften ingen konsekvenser for reindriften.

Avbøtende tiltak

Begrense bruken av helikopter under anleggsfasen dersom det er rein i området.

9.2.3 Konsekvenser i driftsfasen og mulige avbøtende tiltak

Inngrepene vil i beskjeden grad redusere naturgrunnlaget for reindrifta i distriktet. Beitet som berøres er i første rekke vår-, høst- og tidlig vinterbeite.

Drivings- og trekkleier for rein kan bli innsnevret og det blir farligere å nytte isen på Storvatnet i forbindelse med driving og trekk av rein.

De tre alternativene har små negative konsekvenser for reindrift i driftsfasen.

Avbøtende tiltak

Planlegging og gjennomføring av arbeidene bør skje i samråd med Reindriftsforvaltningen i Nordland.

Rangering av alternativene

De tre alternativene vurderes likt med hensyn til konfliktgrad.

9.3 Marine ressurser

Konsekvenser med hensyn på marine ressurser er beskrevet i en egen fagrapport [22].

9.3.1 Dagens situasjon

Sundsfjorddalselva har sitt utspring i Storvatnet og munner ut i Sundsfjorden om lag 7 kilometer lenger nord. Morsdalsfjorden og Holmsundfjorden møtes i enden av Sundsfjorden.

Fiskeoppdrett er en av de viktigste næringene i Gildeskål kommune. Det er avsatt 21 ulike områder til oppdrett i kommunen. I Morsdalsfjorden og Sundsfjorden er det til sammen avsatt tre områder til oppdrett, hvorav ett av områdene, (Sundsfjorden mot Hamn), er avsatt som et mulig område for røyeoppdrett, se figur 29. I Holmsundfjorden er det ikke avsatt områder, mens det i Nordfjorden er avsatt tre områder for oppdrett.

Fiskerinæringen er også en viktig næring i Gildeskål kommune med tanke på sysselsetting og bosetning. Innerst i Morsdalsfjorden og Holmsundfjorden er det gyteområder for kysttorsk (Gadus morhua) og her drives det en del fiske i vinterhalvåret avhengig av innsiget. Det drives også tidvis fiske etter sild (Clupea harengus) om høsten. Til sammen er 5 områder avsatt som kaste- og låssettingsplasser i Holmsund- og Morsdalsfjorden, se figur 29.

På 1960-tallet ble det foretatt omfattende målinger av temperatur og saltholdighet i fjordene vinterstid. Ferskvannslaget i Holmsundfjorden var ca. én meter tykt, mens ferskvannet i Morsdalsfjorden og Nordfjorden nord for Tverrsundet stort sett var blandet med underliggende saltvann. Vannmassene ble gradvis avkjølt på vei ut fra Sundsfjorden og nådde frysepunktet i Holmsundfjorden.

9.3.2 Konsekvenser i anleggsfasen og mulige avbøtende tiltak

Det ventes ingen spesielle konsekvenser før anleggene tas i bruk, og det foreslås ingen avbøtende tiltak.

9.3.3 Konsekvenser i driftsfasen og mulige avbøtende tiltak

Vanntemperaturen på ferskvannet som renner ut i Sundsfjorden endrer seg etter en eventuell utbygging. Om sommeren synker vanntemperaturen med 0,3-0,7°C ved en regulering av Storvatnet på 18 meter. Vanntemperaturen øker med 0,2-0,5°C om vinteren. Temperaturendringen avtar jo lenger unna kraftverket man kommer.

Ferskvannstilførselen til fjorden endrer seg ikke året sett under ett, men øker med 1,9 m^3/s om vinteren, og reduseres med 2,6 m^3/s om sommeren. Om vinteren vil det noe varmere vannet medføre oftere åpent vann i de nærmeste to kilometerne øst/nordøst for Hamnneset. Isforholdene kan bli litt dårligere i indre Holmsundfjord, men neppe noe vesentlig. Lenger ute vil en ikke merke forskjell i verken vanntemperatur eller isforhold. Reinskar 2 Vest kan gi økt erosjon i utløpsområdet til kraftstasjonen inntil likevekt innstiller seg. Eventuelle effekter på bunnlevende organismer i de indre delene av Sundsfjorden som følge av erosjon ved oppstart

av kraftverket er vanskelig å forutsi, men blir sannsynligvis av lokal art.

Mulighetene for å benytte Sundsfjorden til røyeoppdrett endrer seg sannsynligvis lite som følge av årtidsforskyvningen i ferskvannsutslipp. Lavere sommertemperaturer kan gi noe dårligere vekstforhold i et eventuelt oppdrettsanlegg. Oppdrettsområdene i Morsdalsfjorden berøres sannsynligvis ikke av de planlagte inngrepene. På grunn av noe varmere vann om vinteren kan det bli større områder som er isfrie innerst i Holmsund- og Morsdalsfjorden, og dermed lettere tilgjengelige for torskefiske om vinteren. Endringen i fordelingen av ferskvannstilførsel gjennom året er relativt liten og medfører at konsekvensene for det marine livet i fjorden sannsynligvis blir minimale. Eventuelle effekter på de marinbiologiske forhold i Sundsfjorden og utenforliggende fjorder som følge av erosjon og sedimenttransport forventes å være minimale.

Avbøtende tiltak

Det foreslås ingen avbøtende tiltak for de ulike utbyggingsalternativene.

Rangering av alternativene

De tre alternativene vurderes likt med hensyn til konfliktgrad.

9.4 Kulturminner

På bakgrunn av befaring i utbyggingsområdet høsten 1997 og kildesøk er det utarbeidet en fagrapport av Samisk kulturminneråd [23]. Fagrapporten er ikke oppdatert med hensyn på planendringene, men dersom det er behov tar utbygger sikte på å få gjennomført nødvendige tilleggsregistreringer når reguleringsplanen for det aktuelle tiltaket er fattet.

9.4.1 Dagens situasjon

Fram til slutten av 1500 - tallet hadde deler av den samiske befolkningen en veidekultur, som flyttet mellom ulike steder i sitt lokale ressursområde, og hvor jakt, fiske og fangst var de viktigste næringsveiene. Samtidig var det en bofast, samisk befolkning på deler av kysten. Utover på 1600 - tallet ble det tradisjonelle veidesamfunnet splittet i nye former, og mens noen ble bofaste fiskere/bønder satset andre på intensivert tamreindrift (reinnomadisme). I Sundsfjordområdet finnes det både spor etter reinnomader og den bofaste samiske befolkningen. I området mellom Sundsfjorddalen og Beiardalen er det registrert over 100 kulturminner som kan relateres til ulike tidsepoker.

De første opplysningene om bofaste samer i Sundsfjordvassdraget er fra 1740-årene. Karakteristisk for vassdraget var at nybyggerne var samer som tidligere hadde vært tilknyttet reindriften. I Salten ble den samiske befolkningen blandet med den norske befolkningen på et tidlig stadium (1700 – tallet).

De gamle samiske rydningsplassene eller gårdene er Storåmoen, Ågnes, Tverlia, Stia og Vasshaumoen. Storåmoen ligger midtveis opp i Sundsfjorddalen ca. ½ times gange fra fjorden. Ågnes ligger i Sundsfjorddalen ved Sjøfossen. Tverlia ligger bare noen få hundre meter nord for Ågnes. Stia ligger på østsiden av Nedre Stigvatn mens Vasshaugmoen ligger på nordsiden av Samelvvatnet.

Det er også registrert kulturminner ved Storvatnet, hvorav en boplass og en boheller er eldre enn 100 år, og dermed er automatisk fredet iht. kulturminneloven. Langs "Lappteltveien" er det registrert en rekke kulturminner. Navnet kommer sannsynligvis fra at reindriftssamene hadde teltplasser i tilknytning til reinflytting langs denne traséen. Fastboende benyttet også traséen til frakting av tømmer og tømmerfløting, samt som alternativ adkomstvei til Storvatnet.

9.4.2 Konsekvenser i anleggsfasen og mulige avbøtende tiltak

De største inngrepene vil bli nedtapping av Storvatnet, sterk redusert vannføring i Sundsfjorddalselva, deponiområdet ved tverrslaget og kraftstasjonen til Reinskar 1. Kulturminnene vil ikke bli direkte fysisk berørt av utbyggingen, men vil bli berørt ved at utbyggingen griper inn i kulturlandskapet som kulturminnene er en del av.

Ved Storvatnet vil en hengebro fra 1930, Storvasshytta fra 1917, en boplass ved utløpet av Langvasselva og en boheller kunne bli berørt av en senkning. Av disse kulturminnene er det bare boplassen og bohelleren som kan datere bruken over 100 år, og som er automatisk fredet iht. kulturminneloven. Kulturminnene blir ikke direkte berørt av tiltaket.

Ved Samelvvatnet og videre nordover langs Sundsfjordvassdraget er det registrert en bohelle, samiske gravplasser, Jogammen og Samelvheimen. I tillegg er det utslåtter knyttet til bruk i Sundsfjorddalen. Flere av disse kulturminnene er automatisk fredet, men det er ingen som blir berørt av utbyggingen.

Det er ikke gjort noen nye registreringer knyttet til kraftstasjonsområdet for Reinskar 1, og det er heller ikke tidligere påvist automatisk fredete kulturminner innenfor området som kraftstasjonen er tenkt bygget.

På østsiden av Sundsfjorddalselva går "Lappteltveien" hvor det ble registrert en rekke kulturminner. Følgende kulturminner ble registrert langs "Lappteltveien"; Johannessteinen (Heller), Røyskattfelle, Oksporten, Hellig og rensende kilde "Gaudo", Heller (dødsleie for reindriftssame), Hornskje (gjemt under Klemetsteinen), Stia gård. Det er ingen av disse kulturminnene som blir direkte berørt som følge av utbyggingen av Reinskar kraftverk.

9.4.3 Konsekvenser i driftsfasen og mulige avbøtende tiltak

Negative konsekvenser for kulturminnene vil først og fremst gjøre seg gjeldende i driftsfasen gjennom regulering av Storvatnet og redusert vannføring i Sundsfjorddalselva. Reguleringen av Storvatnet vil først og fremst ha betydning i barmarksperioden når kulturminnene er synlige og tilknytningen til vassdraget er mest åpenbar. Storvatnet er regulert totalt 3,5 meter i dag. En ytterligere regulering på 14,1 meter vil ha negative konsekvenser for kulturlandskapet rundt Storvatnet.

Utbyggers kommentar:

Det er ikke foreslått avbøtende tiltak i rapporten. Vi regner imidlertid med at et avbøtende tiltak kan være å nå HRV så tidlig som mulig i fyllingssesongen. Kulturminnene ved Storvatnet vil da i mindre grad kunne bli satt ut av sin sammenheng. Etablering av terskler for å opprettholde et vannspeil i Sundsfjorddalselva ved utbygging av Reinskar 2 ansees også av utbygger til å være et tiltak som i mindre grad gjør at kulturminnene blir satt ut av sin sammenheng.

9.5 Mineral- og løsmasseressurser

Det er utarbeidet en egen fagrapport for temaet mineraler og løsmasseressurser [24].

9.5.1 Dagens situasjon

Malmforekomster og naturstein

Det berørte området er generelt fattig på industrimineraler og naturstein. Glimmerskifer og glimmergneis dominerer berggrunnen i området rundt Storvatnet og Sundsfjorddalselva. I lia mellom Langvatnet og Storvatnet er det marmor.

Ved Nonsfjellet er det registrert en kvartsittforekomst. Ingen malmforekomster er registrert innenfor Sundsfjorddalsvassdragets nedbørfelt.

Forekomster av sand og grus

I Gildeskål kommune er det flere registrerte sand- og grusforekomster. Ved to av disse foregår det uttak. Den største forekomsten ligger på vestsiden av elva i nedre del av Sundsfjorddalen. Det er også registrert mindre forekomster av sand og grus nord og sør for kystriksveien gjennom Sundsfjord og i et område ytterst i Ruffedalen.

9.5.2 Konsekvenser i anleggsfasen og mulige avbøtende tiltak

Det er ingen kjente mineral- eller masseforekomster i områdene som blir direkte berørt i form av neddemming. Det er foreslått å deponere tunnelmassene i grustaket i Sundsfjord. Anleggsvirksomheten vil ikke redusere verdien av eller tilgangen til kjente løsmasseressurser.

Reinskar 1 og Reinskar 2 vil gi de samme virkningene. De tre alternativene har ingen konsekvenser for mineral- og løsmasseressurser i anleggsfasen.

Det er et generelt underskudd på løsmasser i Salten regionen. Tunnelmassene kan lagres midlertidig i grustaket i Sundsfjord, med videre transport fra dypvannskaien i Sundsfjord til Bodøområdet.

Avbøtende tiltak

Det foreslås ingen avbøtende tiltak.

9.5.3 Konsekvenser i driftsfasen og mulige avbøtende tiltak

Massene fra tunnelene kan tenkes å utgjøre en ressurs for bedrifter i området med tilgang på nødvendig teknisk utstyr, se kap. 9.5.2.

De tre alternativene har ingen konsekvenser for mineral- og løsmasseressurser i driftsfasen.

Avbøtende tiltak

Det foreslås ingen avbøtende tiltak.

Rangering av alternativene

De tre alternativene vurderes likt med hensyn til konfliktgrad.

9.6 Næringsliv, sysselsetting og kommunal økonomi

Det er utarbeidet en egen fagrapport for samfunnsmessige virkninger av utbyggingen. Rapporten er basert på tilgjengelige planer samt kontakt mot lokale og regionale myndigheter [25].

9.6.1 Dagens situasjon

Gildeskål kommune hadde i 1950 vel 4.700 innbyggere, mens folketallet i 2000 var 2.250. Den negative befolkningsveksten i perioden fra 1990 til 2000 var på 9,4%. Enkelte år i denne perioden var det en netto innflytting i kommunen, noe som fører til at tilbakegangen på 90-tallet ikke har vært så stor som tidligere. Omkring 22% av befolkningen er over 67 år. Prognosene fram til 2010 viser en fortsatt befolkningsnedgang og økning av den eldre delen av befolkningen.

I 4. kvartal i 1999 var det 903 sysselsatte personer i Gildeskål kommune, som er en nedgang på 14% i forhold til 1990. Kommunen har en stor andel av de sysselsatte innen næringsgruppene jordbruk, skogbruk, fiske og fangst, bygg og anlegg samt offentlige og private tjenester.

Kommunen har et godt utbygd kommunalt og privat tjenestetilbud. De fleste tjenestetilbudene finnes på kommunesenteret Inndyr. Gildeskål kommune har vel 9 millioner kroner i direkte årlige inntekter fra kraftbransjen. I tillegg

kommer skatter fra driftsansatte og aksjeutbytte fra Sjøfossen Energi.

Ulykkesberedskapen i kommunen og i tilknytning til kraftanleggene vurderes som god.

9.6.2 Konsekvenser i anleggsfasen og mulig avbøtende tiltak

I forbindelse med bygging av Reinskar 2 vil det bli foretatt en total investering på ca. 190 millioner kroner. Dersom Reinskar 1-løsningen blir valgt, vil investeringen bli i størrelsesorden 110 millioner kroner. Av den totale investeringen utgjør de bygningstekniske kostnadene ca. 2/3 mens maskintekniske og elektrotekniske kostnader utgjør den siste tredjedelen.

Anleggstiden anslås å bli i overkant av 2 år for både Reinskar 1 og 2. Totalt vil Reinskar 1 sysselsette omkring 60 årsverk mens Reinskar 2 vil sysselsette ca. 100 årsverk. Det antas at det årlig blir en arbeidsstokk for de to alternativene på mellom 20 og 40 mann. Det antas at de fleste av disse vil være direkte tilknyttet hovedentreprenøren som benytter egne folk. Man kan imidlertid regne med at lokale entreprenører og transportører vil bli benyttet som underleverandører på deler av prosjektet. Også i forbindelse med catering og forpleining kan man regne med oppdrag til lokalt næringsliv.

Erfaringer fra tilsvarende prosjekter viser at den norske andelen av verdiskapningen ofte ligger rundt 70%.

Moderne anleggsarbeidere har lange arbeidsdager og liten kapasitet til sosial aktivitet. Anleggsarbeidere blir vanligvis lite integrert i lokalsamfunnet. Det forventes ikke at en anleggsleir i Sundsfjord med fra 20 til i overkant av 40 personer vil skape sosiale problemer av betydning.

Det forventes ikke at det blir noen endring i rutetilbudet for kollektivtransport i forbindelse med tiltaket. Dersom det blir aktuelt med utskiping av tippmassene fra tunneldriften kan det bli noe økning i anløp av større lastebåter til dypvannskaien i Sundsfjord.

9.6.3 Konsekvenser i driftsfasen og mulige avbøtende tiltak

Nytt Reinskar kraftverk vil være et viktig bidrag for å sikre eksisterende arbeidsplasser ved Sjøfossen Energi AS, men vil trolig ikke bidra til mange nye stillinger. Drift av kraftverket fører til en viss økning av leveranser fra lokalsamfunnet. Planer om utnytting og videre salg av tunnelmassene vil ha en marginal sysselsettingseffekt. Det er derfor heller ikke sannsynlig at planene medfører nye arbeidsplasser i andre bransjer i kommunen. Av den grunn forventes ingen befolkningsvekst i kommunen.

Kommunen får inntekter fra kraftverket i form av naturressursskatt, kommunal eiendomsskatt og kommunal konsesjonskraft, men kommunen vil også få inntektsskatt fra driftsansatte og til tider fra overskudd ved kraftverket. Kommunens inntekter fra Sjøfossen Energi AS antas å stige ved gjennomføring av planene.

Inntektsøkningen for kommunen er vanskelig å beregne eksakt på grunn av endringer i beskatningsreglene. Naturressursskatten vil være ca. 680.000,- ved Reinskar 2 og 520.000,- ved Reinskar 1. I henhold til gjeldende forslag til eiendomsskatt (pr. 01.10.00) vil eiendomsskatten minimum beløpe seg fra 3,1 mill. kroner (Reinskar 2) til 2,4 mill. kroner (Reinskar 1). Det er da tatt utgangspunkt i 50 øre pr. kWh.

Begge alternativene vil ha små positive konsekvenser for samfunnsøkonomi og sysselsetting i driftsfasen.

Avbøtende tiltak

Det foreslås ingen avbøtende tiltak.

Rangering av alternativene

Alternativene vurderes likt med hensyn til konfliktgrad.

9.7 Sosiale forhold, befolkningsutvikling og bosetning

Deler av befolkningen i Sundsfjord er etterkommere etter den samiske befolkningen i området. En utbygging vil kunne føre til at ressursgrunnlaget for denne gruppen blir noe redusert tilsvarende som for resten av befolkningen i området. Dette gjelder først og fremst endringer i forhold til fiskebestanden i Storvatnet (alle tre alternativene) og i Sundsfjorddalselva (Reinskar 2).

Det er ingen aktiv reindrift i området i dag, men dersom reindriften blir gjenopptatt vil reguleringen av Storvatnet medføre at det er vanskeligere å krysse over vannet med reinsdyrene på senvinteren på grunn av oppsprukket is i strandsonene.

En anleggsleir med mellom 20-40 mann i Sundsfjord vil ha en viss betydning for lokalbefolkningen i Sundsfjord, som over en periode på ca. 2 år får doblet innbyggertallet. Det er pr. i dag ingen virksomheter i Sundsfjord bortsett fra kraftverkene og ordinær bosetning. Det forventes at anleggsarbeiderne vil reise til henholdsvis Bodø, Ørnes, Inndyr eller Nygårdssjøen i fritiden.

Utbyggingen av Reinskar kraftverk vil ikke ha noen betydning for befolkningsutviklingen og bosetningen verken i Sundsfjord eller Gildeskål kommune under driftsfasen.

9.8 Friluftsliv, jakt og fiske

Det er utarbeidet en egen fagrapport for friluftsliv og turisme [26]. I tillegg finnes en del opplysninger om jakt og fiske i fagrapportene som omhandler dyreliv og fiskebiologi [16, 17].

9.8.1 Dagens situasjon

Sundsfjorddalen strekker seg fra Storvatnet i sør og til utløpet av Sundsfjorddalselva ved

Sundsfjorden, om lag ei mil lenger nord. Området er tilgjengelig fra Rv 17 i nord. Fra fjorden går det en kjørbar grusvei om lag 2 km sørover dalen. Tettstedet Sundsfjord er eneste faste bebyggelsen innen området. Kommunesenteret Inndyr ligger om lag ei mil nordvest for området, mens Bodø ligger om lag halvannen times kjøring nordover.

Dagens situasjon kan beskrives etter en oppdeling av området i to delområder.

Sundsfjorddalen

Sundsfjorddalen er et lett tilgjengelig friluftslivsområde med rike opplevelsesmuligheter særlig knyttet til elva, men også til kulturhistorie og landskapskarakter.

Fiskemulighetene er gode og stort sett åpne for allmennheten. Det er røye og ørret av brukbar kvalitet i Samelvvatnet. Samelvvatnet ligger på statsgrunn, og er en del besøkt av folk fra Gildeskål kommune. Sundsfjorddalselva har en brukbar ørretbestand, og det aksepteres fiske med stang. Nedstrøms kraftstasjonen er vassdraget laks- og sjøørretførende, og strekningen er besøkt av fiskere fra hele fylket.

Det jaktes småvilt i dalføret, som også er regnet for et godt elgvald. Sundsfjorddalen er et værsikkert og lett tilgjengelig skituområde som også benyttes av skole, lag og foreninger.

Storvatnet

Storvatnet er regulert i dag, men fremstår likevel som lite berørt sammenliknet med andre vann i området. Vannet ligger på statsgrunn, og det drives et relativt omfattende fritidsfiske i Storvatnet fra båt, særlig med garn. Det går en anleggsveien fra Sundsfjord til Langvatnet, og det ligger 29 private hytter og to foreningshytter i nærområdet til Storvatnet. Hyttene er en del benyttet vinterstid, men tilkomsten er vanskeligere og mange hytteeiere har privat snøscooter.

Rypeterrenget rundt Storvatnet, særlig østsida, er svært mye besøkt av tilreisende jegere fra regionen de første ukene. Det samme terrenget inngår også i elgvald som er åpne for allmennheten gjennom søknad.

9.8.2 Konsekvenser og mulige avbøtende tiltak i anleggsfasen

De nye planene medfører en redusert senkning av Storvatnet for samtlige alternativ i forhold til forhåndsmeldte planer. Denne endringen er en forbedring. Senkningen er imidlertid fremdeles så omfattende at endringen ikke medfører en annen konsekvensgrad. For alternativ Reinskar 2 Vest oppveies de positive endringene av tiltakene (anleggsvei, massedeponi) som er lokalisert til sentrale deler av Sundsfjorddalen.

Alternativene Reinskar 1 og Reinskar 2 Vest medfører anleggsaktivitet knyttet til veibygging, linjebygging og massetransport sentralt i Sundsfjorddalen. Sprengning og massetransport forstyrrer og delvis beslaglegger de mest brukte traséene for fiske og annen ferdsel i dalføret. Fiskere langs den korte laks- og sjøørretførende strekningen nedstrøms eksisterende Sjøfossen kraftverk vil forstyrres av anleggsdrift og transport fra samtlige alternativ.

Avbøtende tiltak

Anleggsstopp rett før og under elgjakta.

Unngå å legge sprengstein ut i vassdraget.

Forsterket jakt- og fiskeoppsyn under anleggsperioden.

Omlegging av stier som kommer i direkte arealkonflikt med anlegget eller som er særlig utsatte for støy.

9.8.3 Konsekvenser og mulige avbøtende tiltak i driftsfasen

Alle utbyggingsalternativ berører Storvatnet gjennom en tilleggsregulering. Konsekvensene av en 14,1 m senkning av Storvatnet er svært store for friluftslivet lokalt og for hytteeiere. Storvatnet vil ødelegges som fiskevann, og vil bli periodevis forringet estetisk sett.

Massedeponi, anleggsvei og 22kV-linje (gjelder bare Reinskar 1) i nedre halvdel av Sundsfjorddalen vil være skjemmende innslag godt synlig fra den vanlige traséen gjennom dalføret.

Reinskar 1 med stasjonsområdet inne i Sundsfjorddalen vil etterlate en fiskbar strekning nedstrøms den planlagte kraftstasjonen, mens de øvrige alternativene medfører redusert vannføring for hele Sundsfjorddalselva.

Både Reinskar 2 Vest og Reinskar 2 Øst vil medføre en forringelse av den korte lakseførende strekningen fra Sjøfossen kraftverk til fjorden. Denne er svært attraktiv i dag. Inntaket av Tverråga som del av alternativet Reinskar 2 Vest vil i tillegg ødelegge et uttrykksfullt landskapselement i Sundsfjorddalen.

Avbøtende tiltak

Tidlig oppfylling til 3-4 m under HRV i Storvatnet av hensyn til estetikk og båtbruk i sommersesongen (fra 15.07).

Sikre minstevannføring i Sundsfjorddalselva.

Fiskekultivering i Storvatnet etter samråd med Statskog og lokale jeger- og fiskeforeninger med interesser i Storvatnet.

Tilbakeføre anleggsveien til kun nødvendig standard i driftsfasen.

Bygg anleggsriggen på påler slik at området lettere kan tilbakeføres (Reinskar 1 og Reinskar 2 Vest).

Vurdere terskel i utløp av Samelvvatnet sammen med Statskog og lokale jeger- og fiskeforeninger.

Utbyggers kommentar:

I manøvreringen av Storvatnet er det lagt opp til en så tidlig fylling av magasinet som mulig avhengig av tilsig.
Utbygger er av den oppfatning av at overløp fra dammen, tilførsler fra restfeltet og etablering av terskler er tilstrekkelig for å opprettholde tilfredsstillende forhold for stasjonær ørret i Sundsfjorddalselva etter bygging av Reinskar 2. I dag foregår det meste av fisket i inntaksmagasinet til Sjøfossen kraftverk. Fiske i dette området vil ikke bli påvirket av utbygging av Reinskar 2.
Fiskeundersøkelser i den nedre delen av vassdraget stiller et spørsmålstegn ved at det er en lokal laksestamme i vassdraget, og mener den fangede laksen i stor grad består av rømt oppdrettslaks og feilvandret fisk.
Tiltakshaver mener at utredningen i for stor grad overvurderer bruken av området. De tilgrensende områdene som det vernede Skauvollvassdraget og Sundsfjordfjellet brukes i større utstrekning på grunn av bl.a. enklere adkomst og tilgjengelighet.

10. SAMMENSTILLING OG AVBØTENDE TILTAK

10.1 Innledning

På bakgrunn av vurderingene som er gjort for hvert enkelt fagfelt er konsekvensene av de tre alternativene sammenfattet i tabellene 10.1 og 10.2. Det er bare tatt med fagfelt hvor det er relevant å vurdere konsekvenser for brukerinteresser. For de to fagfeltene hydrologi og vanntemperatur og is er det valgt å ikke definere konsekvensgrad.

I tabellene er det brukt de syv betegnelsene store negative, middels store negative, små negative, ingen, små positive, middels store positive og store positive konsekvenser for å beskrive konsekvensgrad.

Ved bruk av denne typen forenklede betegnelser for konsekvensgrad vil en del nyanseforskjeller mellom de ulike alternativene forsvinne. Hvilke forhold som ligger til grunn for vurderingene og hva som skiller de ulike alternativene kommer tydeligere fram under presentasjonen av det enkelte fagfelt i denne rapporten og i fagrapportene.

10.2 Konsekvenser i anleggsfasen

Alternativene Reinskar 1 og Reinskar 2 Vest skiller seg ikke fra hverandre i konsekvenser gjennom anleggsperioden. Konsekvensgraden til Reinskar 2 Øst er tatt med, selv om dette utbyggingsalternativet ikke vurderes som aktuelt fra utbyggers synspunkt.

Avbøtende tiltak vil kunne bidra til å redusere de negative konsekvensene ved en utbygging.

Tabell 10.1 Konsekvensgrad for de berørte fagfeltene i anleggsfasen. Konsekvensene er vist før eventuelle avbøtende tiltak

Fagfelt	Reinskar 1	Reinskar 2 Vest	Reinskar 2 Øst
Landskap	middels store negative	middels store negative	små negative
Erosjon	ingen	ingen	ingen
Vannkvalitet og forurensning	små negative	små negative	små negative
Fiskebiologi	små negative	små negative	ingen
Planteliv	små negative	små negative	små negative
Dyreliv	små negative	små negative	små negative
Jord- og skogbruk	små negative	små negative	ingen
Reindrift	ingen	ingen	ingen
Mineral- og løsmasseressurser	ingen	ingen	ingen
Samfunnsøkonomi og sysselsetting	små positive	små positive	små positive
Friluftsliv	middels store negative	middels store negative	små negative

10.3 Konsekvenser i driftsfasen

Tabell 10.2 viser at de to alternative utbyggingsprosjektene har relativt like konsekvenser. Av dette kan man også slutte at graden av konflikt i stor grad er samsvarende. Reinskar 2 Vest har en noe høyere konsekvensgrad med hensyn på fisk og fiske.

Tabell 10.2 Konsekvensgrad for de berørte fagfeltene i driftsfasen. Konsekvensene er vist før eventuelle avbøtende tiltak

Fagfelt	Reinskar 1	Reinskar 2 Vest	Reinskar 2 Øst
Lokalklima	små negative	ingen	ingen
Landskap	store negative	store negative	store negative
Erosjon	små negative	små negative	små negative
Vannkvalitet og forurensning	små negative	små negative	små negative
Fiskebiologi	middels negative	store negative	middel negative
Planteliv	små negative	små negative	små negative
Dyreliv	små negative	ingen	ingen
Kulturminner	ikke vurdert konsekvensgrad	ikke vurdert konsekvensgrad	ikke vurdert konsekvensgrad
Jord- og skogbruk	små negative	små negative	små negative
Reindrift	små negative	små negative	små negative
Mineral- og løsmasseressurser	ingen	ingen	ingen
Samfunnsøkonomi og sysselsetting	små positive	små positive	små positive
Friluftsliv	store negative	store negative	middels store negative

Konsekvensomfanget for Reinskar 2 Vest og Reinskar 1 er for en stor del identisk, og prioritering av alternativ vil kunne variere avhengig av hvilke muligheter alternativene rommer for avbøtende tiltak.

Reinskar 1 innebærer etablering av en tipp, kraftstasjon og kraftlinje i Sundsfjorddalen. Vannføringen fram til kraftstasjonen blir sterkt redusert, mens vannføringen nedstrøms kraftverket vil avhenge av kjøringen av kraftstasjonen.

Reinskar 2 Vest innebærer etablering av en tipp i Sundsfjorddalen. Kraftstasjonen blir lagt i fjell i Sundsfjord, med tilkobling til eksisterende nett via kabel. Inngrepene i Sundsfjorddalen blir noe mindre. Alternativet innebærer imidlertid at vannføringen i Sundsfjorddalselva blir sterkt redusert på en lengere strekning enn for Reinskar 1 (fra Storvatnet ned til fjorden).

For begge alternativene er senkningen av Storvatnet det største inngrepet som i liten grad kan avbøtes. Konsekvensene for øvrig kan begrenses ved en skånsom anleggsgjennomføring og bevisst driftspolicy med hensyn til gjennomføring av avbøtende tiltak og oppfølgende undersøkelser.

10.4 Avbøtende tiltak

Miljøoppfølgingsprogram

I anleggsfasen vil det i hovedsak være virkningene av selve anleggsdriften som medfører konsekvenser på miljø, naturressurser og samfunn. Anleggsdriften medfører ulike former for forstyrrelser, fare for forurensning samt ulike inngrep.

Forstyrrelsene fra anleggsdriften blir i form av lyd/støy, visuelle forstyrrelser og økt aktivitet/transport. Disse forstyrrelsene rammer både dyr og mennesker. Bygging av Reinskar 1 vil medføre minst forstyrrelser for boligområdet i Sundsfjord, men mest forstyrrelse for friluftsbrukerne og dyrelivet i dalen. Alternativene 2 Vest og 2 Øst vil i perioder også kunne medføre forstyrrelser for beboere i Sundsfjord. For boligområdet i Sundsfjord vil det være av verdi å unngå anleggsstøy på kvelds- og nattestid.

Anleggsdrift medfører fare for utslipp av forurensende stoff til luft, jord og vann. Det må derfor etableres tilfredsstillende oppsamlings- og rensings/infiltrasjonsordninger. Eventuelle utslipp må ikke overskride de grenser SFT gir tillatelse til. For å unngå store partikkelkonsentrasjoner ved oppstart av tunnelen, bør vannmengden økes over tid.

For å begrense inngrepenes omfang er det viktig at de forskjellige anleggsområdene avgrenses til et minimum. Arealene bør derfor avgrenses klart før anleggsstart. Det er videre viktig at tipp og riggområdet blir arrondert og tilplantet ved anleggsslutt.

For å sikre en god og systematisk håndtering av miljøutfordringene i anleggsfasen er det utarbeidet et utkast til miljøoppfølgingsprogram (vedlegg 15). Programmet vil bli revidert i henhold til de innspill som kommer gjennom høringen av konsekvensutredningen. Miljøoppfølgingsprogrammet har følgende hovedinnhold:

Vedtatte miljømål for prioriterte fagtema.

Sentrale problemstillinger som følges opp i anleggsfasen.

Delmål og krav som skal oppfylles i anleggsfasen (fra myndigheter og byggherre).

Tiltak for å oppnå fastsatte mål.

Krav til kontroll og dokumentasjon.

Utbygger vil evaluere anleggsdriften i forhold til miljøoppfølgingsprogrammet.

Terskler og restaureringstiltak

Ut i fra hensynet til landskap, friluftsliv og fisk anbefales det vurdert etablering av terskler ved utbygging av Reinskar 2 Vest. Den nedre delen av elva med lite fall ser ut til å være godt egnet for etablering av terskler. En nærmere vurdering av egnede lokaliteter foreslås utsatt til etter utbyggingen er gjennomført, slik at man kan få et bilde av hvor forbedringsmulighetene er størst.

Som en forlengelse av terskelprosjektet kan man også se for seg rene vassdragsrestauringstiltak som tar sikte på å bl.a. samle elveløpet i dypere kulper og lomer.

Tidlig fylling av magasinet

Ut ifra hensynet til landskap og friluftsliv anbefales det en så rask fylling av magasinet som mulig i sommersesongen.

Merking av usikker is

Etter senkningen av Storvatnet vil det kunne bli usikker is i inntaksområdet og på grunnere partier av magasinet. Områdene med usikker is må merkes.

Minstevannføring

Under arbeidet med de tekniske planene var det vurdert å ta inn Nonsfjellbekken med utløp i Samelvvatn på overføringstunnelen. Hensynet til å opprettholde en tilstrekkelig restvannføring og forholdet til fisk og fiske gjorde at man frafalt denne løsningen.

Minstevannføring har derfor ikke vært vurdert som et avbøtende tiltak. Fagutredningen med hensyn på fisk peker på minstevannføring som et aktuelt avbøtende tiltak ved utbygging av Reinskar 2 Vest dersom terskeletablering ikke gir tilstrekkelige oppvekstområder for fisken.

11. FORSLAG TIL OPPFØLGENDE UNDERSØKELSER

I dette kapitlet blir det vurdert hvilke oppfølgende undersøkelser som synes aktuelle å gjennomføre.

11.1 Oppfølgende undersøkelser

I driftsfasen vil virkningene av utbyggingen bli spesielt merkbar i Storvatnet for begge alternativene. Elvestrekningen mellom Storvatnet og utløpet fra kraftstasjonen Reinskar 1 får redusert vannføring på elvestrekningen nedstrøms kraftstasjonen, som får et nytt vannføringsregime. Nytt vannføringsregime medfører også endrede vanntemperaturforhold nedstrøms kraftstasjonen. For Reinskar 2 Vest innebærer utbyggingen redusert vannføring i Sundsfjorddalselva fra Storvatnet ned til fjorden. Nytt vannføringsregime innebærer også her endrede temperaturforhold.

Det bør gjennomføres temperaturmålinger i vassdraget før og etter utbygging.

Fiske er en viktig brukerinteresse i Storvatnet og elva, inkludert Samelvvatnet. Dette gjelder både for magasinet, Samelvvatnet, elvestrekningen med redusert vannføring og for elvestrekningen som får endrede vannførings- og temperaturforhold.

Fiskebestanden bør overvåkes etter at anlegget er satt i drift.

Senkning av LRV i Storvatnet har landskapsestetiske konsekvenser og kan skape problemer med ferdsel på magasinet på deler av sommer og vinter. Økt senkning vil også øke faren for erosjon, særskilt ved innløpsbekkene.

Erosjonsutviklingen i utløpet av Ruffedalselva bør overvåkes etter at anlegget er satt i drift.

12. UTBYGGINGSALTERNATIVENE OG BEGRUNNELSE FOR UTBYGGERS PRIORITERING

Alternativ 0

0-alternativet tilsvarer dagens situasjon. Det vil si at reguleringen i Storvatnet beholdes som i dag med HRV 187,6 moh. og LRV 184,1 moh. Sjøfossen kraftverk utnytter som i dag fallet mellom inntaksmagasinet og sjøen, i alt 58 meter.

Reinskar 1

Alternativet er utbyggers 2. valg. Storvatnet senkes 14,1 meter fra dagens LRV til 170 moh. Det er tidligere meldt en senkning på 158,6 moh., men dette senkningsalternativet er frafalt. Det drives en 3 km lang tilløpstunnel, og det blir kraftstasjon i dagen ca. 3 km oppstrøms inntaksdammen til Sjøfossen kraftverk. Nonsfjellbekken har vært vurdert tatt inn på tilløpstunnelen via et bekkeinntak, men vurderinger av konsekvensene m.h.p. fisk, landskap og friluftsliv gjorde at man frafalt inntaket. Tippmassene deponeres ved tverrslaget i Sundsfjorddalen.

Begrunnelse for utbyggers prioritering:

Reinskar 1 gir en dårligere utnyttelse av energipotensialet enn Reinskar 2 Vest. Selv om Reinskar 1 vil være det økonomiske gunstigste alternativet på kort sikt, vil det slik utbygger vurderer det ikke være det med den tidshorisont en bør legge til grunn ved kraftprosjekter. Kraftverket blir liggende 3-4 kilometer ovenfor kraftverkene nede i Sundsfjord. Det betyr veivedlikehold på denne strekningen, og den ulempen som avstanden ellers vil bety i driftssituasjonen. I tillegg er ikke alternativet tilpasset en framtidig utnytting av vann fra Storvatnet kraftverk, som kan bli aktuelt utbygd i regi av Sundsfjord Kraftlag ANS.

Reinskar 2 Vest

Alternativet er utbyggers hovedalternativ og 1. valg. Storvatnet senkes 14,1 meter fra dagens LRV til 170 moh. Det er tidligere meldt en senkning til 158,6 moh. Som et resultat av prosess i

etterkant av meldingen er senkningen nå redusert med 14,9 meter.

Det etableres en ca. 6,3 km lang tilløpstunnel fra Storvatnet med inntak av tre sidebekker (Tverråga og to mindre sidebekker) via bekkeinntak og sjakt. Alternativet innebærer et nytt kraftverk (Reinskar 2 Vest) i fjell med utløp i fjorden ved Sundsfjord. Tippmassene deponeres i massetaket i Sundsfjord samt ved tverrslag i Sundsfjorddalen. Eventuelt kan noe av tippmassene deponeres langs utløpskanalen fra Sundsfjord kraftverk. Det har vært vurdert å ta inn Nonsfjellbekken via et bekkeinntak, men vurderinger av konsekvensene gjorde at man frafalt inntaket.

Begrunnelse for utbyggers prioritering:

Prosjektet gir best utnyttelse av energipotensialet, og er på lang sikt det økonomisk gunstigste alternativet. På grunn av at kraftverket har utløp i sjø er det bedre tilpasset rammebetingelsene i energiloven, ved at en vil stå mye friere i kjøringen av kraftverket. Av driftshensyn vil det være en fordel å samle kraftverkene nede i Sundsfjord. I tillegg vil alternativet med enkle utvidelser være tilpasset økt tilsig ved et eventuell Storvatnet kraftverk.

Reinskar 2 Øst

Alternativet innebærer en senkning av Storvatnet på 25,6 meter fra dagens LRV, ny tilløpstunnel og felles stasjonsløsning med Sundsfjord kraftverk knyttet til utvidelse av Sundsfjord kraftverk. Planene om utvidelse av Sundsfjord kraftverk er ikke lenger aktuelle, og utbygger har derfor gått bort fra dette utbyggingsalternativet som ble meldt i 1997.

Begrunnelse til utbyggers prioritering:

Prosjektet er i for stor grad koblet opp mot en eventuell utvidelse av Sundsfjord kraftverk. Disse planene ser ikke lenger ut til å være aktuelle.

……."

Tilleggsopplysninger

Ved befaring og møte med Gildeskål kommune ble det brakt på det rene at opplysningene som er gitt i konsekvensutredningen om kommunens antatte inntekter er basert på gamle regler. Det viste seg også å være noe uklart i forhold til fallretter. Sjøfossen energi ble derfor bedt om å skrive et klargjørende brev om fallretter og med oppdaterte beregninger på antatte kommunale inntekter. NVE mottok følgende brev med tilleggsopplysninger av 22.10.01:

"I KU rapport, vedlagt konsesjonssøknad, kap. 5.6 og 5.7 er henholdsvis eiendomsforhold og fallrettigheter beskrevet. Det beklages at nevnte kapitler er mangelfulle.

I grunneierliste med kart, også vedlagt søknaden, fremgår detaljert oversikt over grunneiere, og fallrettighetene i den aktuelle delen av Sundsfjordvassdraget. Oversikten er utarbeidet av Salten Kartdata (SKD) på vårt oppdrag. Grunnet Deres spørsmål har vi bedt SKD kontrollere den utarbeidede oversikten. Vedlagt følger i 2 eksemplarer en revidert oversikt.

Ut fra denne oversikten fremgår at *fallrettighetene* i det aktuelle parti av vassdraget, fra sjøen til utløp av reguleringsmagasinet Storvann eies av følgende:

Gnr.40, bnr.4, eies av Statkraft SF. Fallrettigheten leies av Sjøfossen Energi AS
Gnr.40, bnr.2, eies av Knut Helge P. Sundsfjord, adr. 8120 Nygårdsjøen
Gnr.35, bnr.1, eies av Arthur Tverli, Sulitjelmaveien 16 C, 8007 Bodø
Gnr.36, bnr.1, eies av Edbjørg Ågnes, 8140 Inndyr
Gnr.36, bnr.2, eies av Karl Ågnes, Kongens gt. 53, 8009 Bodø
Gnr.39, bnr.2, eies av Statkraft SF.
Gnr.37, bnr.2, eies av Statkraft SF.
Gnr.93, bnr.1, eies av Statskog SF

Vedr. fordeling av fall tilliggende de respektive eierne vises til vedlagte justerte oversikt fra SKD, samt særskilte oversiktskart for så vidt angår fallrettighetene. Vi vil samtidig peke på kommentarene fra SKD, hvorfra fremgår at det i forhold til noen eiendomsgrenser hersker uklarheter.

Det fremgår av denne oversikten at Sjøfossen Energi AS leier fallrett knyttet til Gnr. 40, bnr.4, som eies av Statkraft SF. Kopi av leieavtale vedlegges. Sjøfossen har fra 1997, i møter og gjennom brev hatt dialog med så vel Statkraft SF som Statskog SF, dels for å orientere om prosjektplanene, dels for å søke å få ervervet fallrettighetene ved minnelig overenskomst. Dette har vi ikke lykkes med.

Vi håper at oversikt over grunneiere og fallrettighetshavere er tilfredsstillende, i motsatt fall vennligst kontakt undertegnede.

Skatt

Det vises i Deres brev til at det i informasjonsmøtet med Gildeskål kommune fremkom at opplysninger i KU rapport, kap. 9.6.3 er foreldede/ feilaktige. Dette gjaldt spesielt eiendomsskatt. Opplysninger innhentet fra vår revisor bekrefter dette. Nedenfor er kommunens inntekter beregnet ut fra forutsetninger som fremgår av tabell. Beregningene må sees på som eksempel ut fra gitte forutsetninger. Det pekes særskilt på beregning av konsesjonsavgift hvor det er benyttet samme sats som for dagens Sjøfossen kraftverk, noe som antas kan være lavt. Hvilke netto virkninger disse direkte inntektene vil gi for kommunen som følge av skatteutjevnings-

systemet antas at kommunen selv best kan vurdere.

	Reinskar 1 kr	Reinskar 2 kr
Eiendomsskatt:		
Beregningsforutsetning:		
skattegrunnlag kr 1,10 /kWh (min.grunnlag)		
skattesats : 7 promille	365 000	480 000
Naturressursskatt:		
Beregningsforutsetning:		
Etter 7 år (1. året 1/7 del)	521 000	684 000
Konsesjonskraft:		
Fastsettes av NVE		
Beregningsforutsetning:		
10 % av årsproduksjon (maks)		
Konsesjonskraftpris 11,59 øre /kWh		
Markedspris kraft, 20 øre /kWh	398 000	522 000
Konsesjonsavgifter:		
Fastsettes av NVE		
Beregningseksempel her ut fra TU rapportens beregninger av økning i naturhestekrefter og konsesjonsavgiftssats benyttet i Sjøfossen kraftverk i år 2000	114 000	122 000
Sum årlig beregnet inntekt:	1 398 000	1 808 000
Næringsfond:		
Fastsettes av NVE		
Engangsutbetaling		

Vi beklager til sist at forannevnte områder var utilstrekkelig belyst i vedlegg til konsesjonssøknad og håper at opplysninger ovenfor er tilfredsstillende."

HØRING OG DISTRIKTSBEHANDLING

Søknaden med KU har vært kunngjort og sendt på høring på vanlig måte. NVE har arrangert offentlig møte på Inndyr i Gildeskål kommune, der NVE informerte om saksgangen og Sjøfossen Energi orienterte om de tekniske planene og resultatet av konsekvensutredningen. Det ble også gjennomført en befaring der grunneiere og en stor del av kommunestyret i Gildeskål deltok, i tillegg til Sjøfossen Energi og NVE.

Gildeskål kommune gjorde følgende endelige vedtak i kommunestyremøte 28.01.02, med 13 mot 8 stemmer:

"Gildeskål formannskap er positiv til konsesjonssøknaden og anbefaler fortrinnsvis utbygging etter alternativ Reinskar 2 Vest under forutsetning av at kommunens forslag til konsesjonsbetingelser/ avbøtende tiltak klargjort i utredningens pkt. 2.6 imøtekommes.

Sekundært foreslås gitt konsesjon etter alternativ Reinskar 1 under forutsetning av at kommunens forslag til konsesjonsbetingelser/ avbøtende tiltak klargjort i utredningens pkt. 2.6 imøtekommes.

Som forutsetning for anbefalingen ligger tilbudet fra Sjøfossen Energi AS med endringer tatt opp i Kommunestyremøtet 28.01.02."

Den nevnte avtalen ble fremmet direkte for kommunestyret 22.01.02 og lyder som følger:

"Tillegg til fremforhandlet tilbud om avtale, datert 21.12.01, mellom Gildeskål kommune og Sjøfossen Energi AS om ytelser knyttet til eventuell utbygging av Reinskar Kraftverk.

Under forutsetning av positiv høringsuttalelse fra Gildeskål kommune vedr. Sjøfossen Energis konsesjonssøknad for bygging av Reinskar kraftverk, og at det blir gitt konsesjon, tilbys i tillegg til allerede framforhandlet avtale, følgende:

1 Ved bygging av Reinskar 2 garanterer Sjøfossen Energi AS vannspeil i Sundsfjordelvas flate parti, fra inntaksdammen til "Ringklipa", ved opprettelse av "naturlige" terskler. Ved bygging av Reinskar 1 garanteres

vannføring nedstrøms kraftverket, på minimum 2,03 kubikkmeter pr. sek.

Det påligger SE å vedlikeholde de terskler som bygges.

2 SE AS etablerer, eventuelt sammen med andre, et kommersielt utviklingsselskap, i første omgang geografisk avgrenset til Gildeskål kommune. Selskapet skal gjennom sin kapitalbase og kompetanse bidra til nyetableringer og videreutvikling av næringsvirksomhet innenfor Gildeskål kommunes grenser.

SE AS tilfører utviklingsselskapet 10 mill. kr.

SE AS skal eie minimum 51 % av utviklingsselskapet.

3 Selskapets formål, vedtekter, m.m. opprettes i samarbeid med Gildeskål kommune.

4 SE AS vil forelegge nåværende tilbud for konsesjonsmyndigheter med anmodning om at det som er omhandlet i pkt. I inntas i konsesjonsvilkårene."

Saksutredningen til kommunen anbefaler i utgangspunktet å gå imot at det gis konsesjon. Utredningen er svært omfattende, og omtaler mange aspekter ved konsesjonssøknaden. Nedenfor følger utdrag fra de delene av dokumentet som inneholder kommunens egne oppfatninger om saken, eller som refererer momenter som er nevnt av kommunens egen innleide fagkompetanse, og som man ikke finner i referatet fra KU:

"Gildeskål kommune har i forhold til Sjøfossen Energi AS flere roller som det er viktig at vi skiller på i denne saken. Gildeskål kommune er majoritetseier i selskapet og har igjennom dette eierskap økonomiske interesser i om det blir utbygging, og i så fall av hvilket alternativ. Disse interessene skal vi imidlertid i denne saken helt se bort ifra. Kommunens interesser i denne sammenhengen utøver kommunen gjennom sine styremedlemmer i selskapet, eventuelt gjennom generalforsamling i selskapet.

I denne saken er Gildeskål kommunes rolle rollen som vertskommune for en omsøkt kraftutbygging. Det er disse, og kun disse, interessene vi skal ivareta i denne saken. Det vil si at vi skal vurdere de forhold som taler for en utbygging, de forhold som taler imot en utbygging og til slutt gjøre en helhetlig vurdering av utbyggingsspørsmålet.

.....

1.4 Forhold knyttet til kommuneplanen

Kommuneplanens arealdel ble godkjent av kommunestyret 14.10.99. Planen er behandlet i henhold til plan- og bygningsloven og arealbruken er juridisk bindende.

Kommuneplanens arealdel er utarbeidet med utgangspunkt i vedtatt målsetting om å opprettholde nåværende bosetningsmønster ved å utvikle gode og livskraftige lokalsamfunn.

Arealdisponeringen i Sundsfjorddalen er i hovedsak Landbruk-, natur og friluftsområde (LNF) hvor tiltak utenom det som er behov tilknyttet landbruksnæring, natur- og friluftsliv ikke tillates.

Begrunnelsen for arealbruken i området er at Sundsfjorddalen og Storvatnet har spesiell verdi i friluftssammenheng. Området er lite berørt. Det tilhører Sundsfjordfjellet som er et friluftsområde med regional verdi.

Landbruksverdien i området er i stor grad knyttet til skogen i området. Til området er også knyttet viltinteresser. Flere elgvald har sitt vesentligste areal her.

Annen arealbruk i området er:

- Tverrli hyttefelt, benevnt H30 og R 44 i arealplan. Området er regulert med 11 hytter. Dette området er lagt ved inngangen til Sundsfjorddalen. I arealplanen er det et prinsipp å legge hytteområder i tilknytning til, og ikke i friluftsområdene.
- Grustaket i Sundsfjorden er avsatt til masseuttak i arealdelplanen. Dette er det største grustaket med støypsand som er i drift i kommunen.
- Området ved bebyggelsen i Sundsfjord er avsatt til LNF- område hvor spredt boligbebyggelse tillates.
- Området i sjøen utenfor Sundsfjord er avsatt til område hvor akvakultur tillates.

1.5 Samlet Plan behandling av videre kraftutbygging i Sundsfjordvassdraget

Utbyggingen Sjøfossen Energi AS har søkt om er tatt inn i Samlet Plan for vassdrag. Begge alternativene er plassert i kategori 1 Samlet Plan og kan dermed konsesjonssøkes.

Gildeskål formannskap behandlet i 1984 kommunens uttalelse til Samlet Plan for vassdrag - vassdragsrapport 681/682 Sundsfjord.

Hovedtrekkene i kommunens uttalelse er følgende:

A: Faglige merknader

I den faglige vassdragsrapporten er det vurdert de forskjellige brukerinteressene og konsekvensene for disse ved en eventuell utbygging. Av denne framgår at områdene har store verdier for naturvern, friluftsliv, vilt, fiske, kulturminner og reindrift.

Friluftsliv: Generelt kan en si at områdene brukes mye i friluftssammenheng. De øvre delene av Sundsfjordvassdraget har hatt en økende bruk i friluftssammenheng.

Fisk: Fisking i fjellvannene har hatt en økende interesse. Det drives mer kultiveringsarbeid nå enn før.

Videre peker innlandsfiskenemnda på at Storvann i dag ikke er ødelagt som fiskevann, men at det vil bli det ved en regulering fra 3,5 til 14 meter senkning.

Transport: Sundsfjordelva kan ha fremtidig betydning som fløtningselv, hvis det ikke blir bygd veier. Det er store skogressurser i Sundsfjorddalen. Skal disse utnyttes må det bygges veier.

Regionaløkonomi: Kommunen vurderer den økonomiske gevinst ved en kraftutbygging som meget viktig. En del av de andre interessene er også viktig, men kommunen har ikke råd til å si nei til den økonomiske gevinst som en kraftutbygging kan gi.

B: Øvrige synspunkter

Kommunen vurderer dette med den økonomiske gevinsten som kan gis med en eventuell utbygging som meget viktig. Tross de verneinteressene som er foreslått, har kommunen ikke råd til å si nei til en utbygging hvis det ikke blir gitt kompensasjon for vern.

2 VURDERINGER

2.1 Lokal høring om saken

Gildeskål kommune har i denne saken, pga. sakens viktighet for kommunen, og kommunens innbyggere, valgt å la saken gå ut på en lokal høring til følgende;

- de politiske partiene i kommunen
- lokalutvalgene i kommunen
- skolene i kommunen
- grunneiere i området
- diverse organisasjoner/etater i Gildeskål

Av de til sammen 43 som ble invitert til å uttale seg i saken, har 14 svart. Disse følger vedlagt som vedlegg nr. 3.

Av de 14 svarene har kun ett vært positiv til utbyggingen, 4 har ikke konkludert i noen bestemt retning, mens 9 har vært negative til utbyggingen.

2.2 Vurderinger av konsekvensutredningen

……

Bakgrunnsmaterialet for søknaden er svært omfattende. Materialet bærer dessverre i betydelig grad preg av å være utarbeidet over lang tid. Dette gir seg utslag i at det for en "ukyndig" leser av enkelte av fagrapportene vil være vanskelig å vite hvilket alternativ Sjøfossen Energi AS har som sitt hovedalternativ. I selve søknaden framgår dette klart, men i ulike fagrapporter veksles det mellom Reinskar 1 og Reinskar 2 Vest som hovedalternativ. Også en del andre opplysninger varierer fra rapport til rapport (for eksempel utbyggingskostnad, heving/senkning av Storvatnet, om Nonsfjellbekken er medtatt eller ikke, etc.) Etter vår mening ville materialet vært lettere tilgjengelig for den ikke spesielt innvidde leser dersom utreder/søker hadde tatt seg tid til å kontrollere materialet og oppdatere "gamle" rapporter i forhold til hva endelig søknad inneholdt av valg.

Videre ville en oppdatering for viktige endringer i lovverket styrket tiltroen til innholdet i materialet. Dette gjelder kanskje spesielt de forhold som gjelder hvilke økonomiske virkninger en eventuell utbygging vil få for Gildeskål kommunes inntekter. Denne delen av rapporten om samfunnsmessige virkninger er beheftet med en del regelrette feil, her tenker vi på nivået på eiendomsskatten til kommunen. Andre elementer inneholder for så vidt riktige tall, men det er ikke forklart at nettovirkninger ikke står i samsvar med bruttotallenes tale, da det skjer en samordning av kommunens inntekter som gir naturressursskatten en helt annen virkning enn beskrevet. I sum framstilles de økonomiske konsekvensene som noe langt mer positivt enn det som vil bli den virkelige virkningen for kommunen.

2.3 Virkninger på miljøet

Her vil det bli foretatt en kort oppsummering av en eventuell utbyggings innvirkning på ulike sider av miljøet. Oppsummeringen bygger i all hovedsak på konsesjonssøkers fagrapporter. Der andre kilder er benyttet oppgis disse.

……

2.3.5 Erosjon

……

Hydrologiservice AS har følgende merknader til fagrapporten om erosjon:

"Ruffedalselva kommer inn på vestsiden av Storvatnet i et flatt grunt område med myr og vegetasjon. I fagrapporten om erosjon er det uttalt at det allerede med dagens beskjedne senkning har skjedd erosjon i bunnen av elva. I rapporten uttales at seismiske målinger viser at grunnen her trolig består av morene som anslås å være middels fast og bestå av sand, grus og stein. Det synes å framgå at man ikke vet dette med sikkerhet. Det uttales at det er liten grunn til å forvente at morenemassene er lett eroderbare. Det anbefales derfor at det ikke utføres tiltak.

Vår oppfatning er at hvis det viser seg at morenen inneholder mindre stein enn antatt, vil erosjonen, spesielt ved vårflommen etter første nedtapping, kunne bli meget stor og bli godt synlig også over HRV. Inntil man har sikrere opplysninger om hva grunnen består av synes det derfor som om man tar en stor sjanse ved å vente med eventuelle tiltak til man har sett hvordan forholdene utvikler seg. Det kan da raskt vise seg at det er for sent å gjøre noe."

……

2.3.11 Hydrologiske forhold

Kommunens innleide hydrologiske kompetanse, Einar Østvold, har i sin utredning tatt spesielt fatt i en del problemstillinger etter å ha vurdert en eventuell utbyggings virkning på de hydrologiske forholdene. Hydrologen har ikke

vurdert alle hydrologiske forhold, men har konsentrert seg om de forhold han mener kunne vært omtalt mer omfattende i søknaden og forhold der kommunen bør stille spesielle krav.

Foran utløpet av inntakstunnelen er det en terskel i magasinet. For å oppnå den ønskede senkning er det planlagt skjæring eller tunnel, kombinert med skjæring, gjennom denne terskelen. De kanaler som etableres i denne forbindelse vil kunne utgjøre et faremoment når vannstanden i magasinet blir lav på ettervinteren. Faren består i at man til å begynne med vil få partier med svekket is over kanalen. Når vannstanden senkes ytterligere vil kanalen framstå som en åpen elv med så bratte kanter at det vil kunne by på problemer å komme opp hvis man faller nedi. Det bør derfor kreves at dette området sikres på forsvarlig vis.

Det søkes om at magasinet kan manøvreres fritt, uten konsesjonspålagte restriksjoner. Ved de simuleringsberegninger som er utført, som viser hvordan de fremtidige vannstandene vil bli, har man imidlertid lagt til grunn at magasinet skal fylles så raskt som mulig fram til ca. 1. juli. Dette er gjort ved at man i beregningene har lagt til grunn at kraftverket står i noen uker fra ca. 1. mai og til magasinet er nær fullt. Man ønsker imidlertid, som nevnt, ikke å være bundet av en slik manøvrering. Av hensyn til fortsatt bruk av vannet og områdene i tilknytning til dette, og ikke minst fordi det er resultatene av en slik kjøring av magasinet kommunen blir invitert til å fatte sin beslutning om aksept – ikke aksept om utbygging på grunnlag av, bør en slik restriksjon på kjøringen tas inn i manøvreringsreglementet.

Med de forutsetningene som er gjort er de beregnede vannstandskurver som er gjengitt i søknaden greit framstilt. Vi presiserer imidlertid at søker forbeholder seg å stå helt fritt ved sin kjøring av kraftverket. Dette betyr at den faktiske kjøringen av kraftverket kan avvike sterkt fra det som ligger til grunn for de framstilte kurver.

Det er ikke foreslått noen minstevannføring. Dette betyr at elva vil være helt tørrlagt umiddelbart nedenfor dammen ved Storvatn. Fordi hele tilleggsmagasinvolumet innvinnes ved senkning gjennom driftstunnelen, vil det ikke bli mulig å slippe en eventuell minstevannføring når vannstanden i magasinet er lavere enn tidligere LRV, kote 184,1 uten at det utføres ytterligere tiltak. Man kan tenke seg at det sprenges/bores en horisontal tunnel fra tilløpstunnelen til elva nedenfor dammen i Storvatn for slipping av en eventuell minstevannføring. Av det kartmaterialet som følger søknaden synes det som at en slik tunnel eventuelt vil måtte bli ca. 350 m lang.

Simuleringsberegningene av vannstanden i Storvatnet viser for alternativ Reinskar 2 at vannstanden i uke 14-17 ikke i noe år er høyere enn ca. kote 182. Likevel viser beregningene for midlere vannføring at det i alle uker blir sluppet vann fra Storvatn. Fordi det som nevnt ikke er mulig å tappe/slippe ut vann fra magasinet når vannstanden er lavere enn nåværende LRV, kote 184,1, må det framlagte resultat karakteriseres som lite tillitvekkende.

……

2.4.4 Mineral- og løsmasseressurser

……

På berggrunnskartet for området er et relativt stort område ytterst i Ruffedalen ved Storvatnet avmerket med kvartære avsetninger. Utnyttelse av disse ressursene krever veiframførelse og vil forårsake relativt store inngrep i området. Med den store tilgangen på sand og grus det er i Nordland, synes det lite sannsynlig at forekomsten vil bli vurdert utnyttet i uoverskuelig framtid.

……

2.5.2 Næringsliv, sysselsetting og kommunal økonomi

……

For kommunen er det av stor viktighet å finne ut hvordan en eventuell utbygging vil virke økonomisk. Hydrologiservice AS har derfor forsøkt å se på hva kommunen vil sitte igjen med dersom utbyggingen realiseres.

Etter at selskapsskatten ble overført til staten, vil kommunen i dag kunne få inntekter fra følgende skattetyper/avgifter fra et nytt kraftverk:

- konsesjonsavgift
- konsesjonskraft
- naturressursskatt
- eiendomsskatt

Sammendrag av inntekter:

Inntektstype	Reinskar 1	Reinskar 2
Konsesjonsavgifter (a)	Kr 165 000	Kr 175 000
Salg av konsesjonskraft	Kr 215 000	Kr 225 000
Naturressursskatt (b)	Kr 520 000	Kr 685 000
Eiendomsskatt	Kr 350 000	Kr 605 000
Sum inntekter (c)	Kr 730 000	Kr 1 005 000

a) Konsesjonsavgifter skal settes inn på fond, og er ikke fritt disponibel for kommunen

b) Naturressursskatten antas å bli samordnet med tildeling av skatteutjevningsmidler slik

at denne ikke fører til noen netto inntektsøkning for kommunen. Beløpet er derfor ikke medtatt ved summering av inntektene

c) Ved summeringen er det satt bort fra naturressursskatten.

For nærmere beskrivelse vises det til vedlegg nr. 4.

Det man kan merke seg er at dette er beløp som er betydelig lavere enn det som av utreder er anslått for denne utbyggingen.

Både i anleggsfasen og driftsfasen anses begge utbyggingsalternativene å ville få små positive konsekvenser for samfunnsøkonomi og sysselsetting.

I tillegg til dette som er inntekter som reguleres av lover og regelverk har kommunen vært i forhandlinger med konsesjonssøker Sjøfossen Energi AS for å forsøke å få til "et tilbud om avtale mellom kommunen og Sjøfossen Energi om ytelser knyttet til en eventuell utbygging av Reinskar kraftverk". Dette er vanlig praksis i utbyggingssaker. Her har Sjøfossen kommet med et tilbud som betyr at dersom en konsesjon blir gitt, og Sjøfossen gjør en investeringsbeslutning, vil følgende ytelser komme til utbetaling til Gildeskål kommune;

Ytelser	Reinskar 1	Reinskar 2
Utviklingsfond	Kr 460 000	Kr 2 500 000
Tettstedsutvikling kommunesenteret	Kr 300 000	Kr 300 000
Industriområde Sundsfjord	Kr 1 340 000	Kr 0
Sum	Kr 2 100 000	Kr 2 800 000

For nærmere detaljer om avtalen vises det til avtaleteksten som følger vedlagt som vedlegg nr. 5.

Beløpene er framkommet etter forhandlinger mellom partene der selvsagt også prosjektenes "tåleevne" rent økonomisk har vært med på å avgjøre tilbudets totalramme. Utbetalingene er engangsutbetalinger, men forvaltet som man kunne forutsette vil et utviklingsfond kunne gi årlig avkastning som kunne benyttes til utvikling av kommunen. Dersom utbygging blir realisert må kommunen vedta vedtekter for dette fondet.

2.5.3 Friluftsliv, jakt og fiske

……

Alle utbyggingsalternativer berører Storvatnet gjennom en svært hard tilleggsregulering. Konsekvensene av en 15,1 meter senkning av Storvatnet er svært store for friluftslivet lokalt og for tilreisende hytteeiere. Storvatnet vil ødelegges som fiskevann, og vil bli periodevis forringet estetisk sett. Dette er et radikalt inngrep i et svært verdifullt friluftsområde uten alternative lokaliteter av samme kvalitet innen vid omkrets. Det finnes flere utmerkede eksempler i nærområdet på hvordan fisken påvirkes av en reguleringshøyde på over 15 meter. Det er med god grunn at de fleste søker vekk fra Langvatnet og Sokumvatnet for heller å sette garnene sine i Storvatnet.

……

Reinskar 1 med stasjonsområde inne i Sundsfjorddalen vil etterlate en fiskbar strekning nedstrøms den planlagte kraftstasjonen, mens Reinskar 2 medfører redusert vannføring i hele Sundsfjorddalselva. Deler av dagens lakseførende strekning vil forringes som følge av den reduserte vannføringen mellom utløpet fra Sjøfossen kraftverk og det planlagte utløpet fra Reinskar 2 Vest. En redusert vannføring mellom Storvatnet og stasjonsområdet vil redusere opplevelsesmulighetene over en lang delstrekning av Sundsfjorddalen. Fisket vil miste sin attraksjon gjennom dårligere fangstmuligheter og reduserte opplevelser langs elva for øvrig.

……

Ordningen med et tålt fritt fiske og jakt på småvilt etter avtale med grunneier vil ikke være god nok under de helt spesielle forhold som en slik anleggsperiode er hvor et stort antall potensielle brukere av jakt- og fiskemulighetene er samlet.

Anlegget medfører reell risiko i perioder for brukere av dalføret nær stasjonsområdet og tverrslagsområdet. Fysiske sikringstiltak vil tydeliggjøre anleggsarbeidet, og ytterligere redusere kvaliteten av Sundsfjorddalen som lokalt, lett tilgjengelig friluftsområde.

Konsekvensene for friluftslivet nedstrøms kraftstasjonen vil være avhengig av hvordan manøvreringsreglementet utformes. Fisket vil antakelig reduseres, men ikke ødelegges. Laks- og sjøørretfisket vil bli berørt av redusert sommertemperatur i utløpet."

Kommunen har videre vurdert opplevelsesmuligheter, egnethet for bruk, dagens bruk og regional betydning knyttet til delområdene Sundsfjorddalen og Storvatnet:

"Delområde 1 – Sundsfjorddalen

Opplevelsesmuligheter:

- Sundsfjorddalselva er det dominerende landskapselementet gjennom delområdet. Elva går hvit i trange fall.
- Vegetasjonen er variert, med store granplantefelt på vestsida og furu på skrinn mark i øst.
- Storlomen hekker i Samelvvatnet og vassdraget har bestand av oter. Gaupe forekom-

mer sporadisk i området. Det er hekkeplass for flere rovfuglarter i området.
- En gammel samisk boplass ved nedre-Stigvatnet.
- Det er registrert jettegryter vest for Laushaugen.
- Storvatnet er regulert, og det foreligger ingen krav i henhold til konsesjonsvilkårene om minstevannføring i Sundsfjorddalselva i dag. Vannstanden er imidlertid tilstrekkelig til å opprettholde en brukbar ørretbestand. Nedenfor kraftstasjonen er elva laks- og sjøørretførende.

Opplevelsesmulighetene i delområdet er store.

Egnethet:
- Dalføret er lett tilgjengelig med vei fra kystriksveien og opp til Storåmoen. Videre en brukbar sti til Storvatnet.
- Bodø og Omegn Turistforening planlegger en oppmarsj og påkobling til nåværende stinett fra Sundsfjorden gjennom østre del av Sundsfjorddalen.
- Det er stedegen ørret i elva.
- Nedenfor kraftstasjonene ligger fylkets tredje største lakseelv målt i årlig oppfisket kvantum. På tross av en svært kort laks- og sjøørretførende strekning (om lag 1 km) er dette regnet som en svært god fiskeelv.
- Sundsfjorddalen er regnet som et godt elgvald. Det kan også jaktes småvilt innenfor delområdet.

Delområdet er godt egnet for tradisjonelt friluftsliv.

Dagens bruk:
- Dalføret er lite brukt som oppmarsjområde til Storvatnet og Sundsfjordfjella. Bruken av indre del er i all hovedsak lokal og knyttet til fiske i elva og bærplukking.
- Samelvvatnet er mye brukt av lokale fiskere og skoler har faste turer hit med sine elever.
- Det er utviklet et tålt fritt fiske ovenfor inntaket i Sundsfjorddalselva og fisket utøves av kommunens innbyggere.
- Den lakseførende strekningen er mye brukt av lokale og tilreisende fra hele fylket.
- På vårvinteren arrangeres det årlig en skimarsj mellom Sundsfjord og Glomfjord.

Dagens bruk av delområdet er stor i brakkvannssonen nord for kraftstasjonen, for øvrig middels stor.

Regional situasjon:

Den lakseførende strekningen av Sundsfjorddalselva er av stor regional betydning.

Delområdets regionale betydning er stor/middels.

Delområde 2 – Storvatnet:

Opplevelsesmuligheter:
- Vannet er regulert 3,5 meter i dag, men bortsett fra dammen er det lite tydelige tegn på inngrep i området.
- Nordenden av Storvatnet ligger nedsunket i terrenget med bratte lier på begge sider, men i sør åpner terrenget for Fagerdalens og Ruffedalens vide, frodige skogkledte dalfører. I lia mellom Langvatnet og Storvatnet står fremdeles enkelte store furutrær.
- Det er registrert en rekke rovfuglarter i området rundt Storvatnet.
- Det er brukbar røye og ørret i Storvatnet etter omfattende kultiveringsarbeid.
- Skogsliene rundt sørlige deler av Storvatnet er regnet som godt rypeterreng. Det er også bra med elg i området.

Opplevelsesmulighetene i delområdet er store.

Egnethet:
- Tilgjengeligheten er rimelig god både gjennom Sundsfjorddalen og fra anleggsveien sør for Langvatnet. Anleggsveien fra Sundsfjord sikrer en enkel adkomst til fjellet sommerstid, men vinterstid er situasjonen en annen.
- Det ligger tre regulerte hyttefelt mellom Hellarfjellet og Langvatn kraftstasjon. Ferdig utbygd vil disse hyttefeltene inneholde 64 hytter med eiere fra hele regionen. Hyttefeltene ligger utenfor delområdet, men en stor del av aktiviteten på og omkring Storvatnet har sitt utspring i disse hyttene. I dag er 29 hytter bygget hvorav ca. 2/3 av eierne er utenbygds fra og ca. 1/3 bosatt i kommunen.
- Det tillates stang- og garnfiske i Storvatnet.
- Elgjakta foregår innenfor hele delområdet.
- Småviltjakta innenfor delområdet er særlig attraktiv, og samler jegere fra hele regionen de første jaktukene.
- Det finnes brukbart med molter i området.

Delområdet er godt egnet for friluftsliv.

Dagens bruk:
- Brukerne av det store antall hytter i utkanten av delområdet har Storvatnet som sitt viktigste aktivitetsområde. Både de private og foreningshyttene benyttes hele året.
- Det er en alminnelig oppfatning at Storvatnet er foretrukket for fiske av svært mange og fiske er omfattende.
- Delområdet tiltrekker seg en stor del tilreisende rypejegere fra hele regionen.

Dagens bruk av delområdet er stor.

Regional situasjon:

Hytter og enkel adkomst tilrettelegger for en regional bruk av området. Delområdet har også regional betydning under første del av småviltjakta.

Delområdets regionale betydning er middels stor.

Sett under ett vurderes både Reinskar 1 og Reinskar 2 å ha middels store negative konsekvenser for friluftsliv i anleggsfasen og store negative konsekvenser i driftsfasen."

Kommunen har anbefalt en lang rekke avbøtende tiltak dersom det skulle bli gitt konsesjon til et av utbyggingsalternativene:

"2.6 Forslag til konsesjonsvilkår/avbøtende tiltak

……

Konsesjonsvilkår/avbøtende tiltak ved utbygging etter Reinskar 1:

- Alle steder hvor isforholdene endres som følge av endrede reguleringer må det skiltes grundig.
- Foran utløpet av inntakstunnelen i Storvatnet er det en terskel i magasinet. For å oppnå den ønskede senkning er det planlagt skjæring eller tunnel, kombinert med skjæring, gjennom denne terskelen. De kanaler som etableres i denne forbindelse vil kunne utgjøre et faremoment når vannstanden i magasinet blir lav på ettervinteren. Faren består i at man til å begynne med vil få partier med svekket is over kanalen. Når vannstanden senkes ytterligere vil kanalen framstå som en åpen elv med så bratte kanter at det vil kunne by på problemer å komme opp hvis man faller nedi. Det kreves at dette området sikres på forsvarlig vis.
- Sammensetningen av morenene ved utløpet av Ruffedalselva undersøkes før utbygging iverksettes for eventuelle nødvendige erosjonsbeskyttende tiltak.
- Enkelte erosjonsutsatte partier i inntaksmagasinet til Sjøfossen kraftverk erosjonsbeskyttes for å hindre videre erosjon etter at slike undersøkelser er foretatt.
- På overflaten i veigrøfter og på deler av skjæringer som er spesielt erosjonsutsatt skal det tilbakeføres grovt materiale for å redusere erosjonsfaren.
- Tippen i Sundsfjorddalen etableres slik at man unngår utvasking og erosjon i tippmassene. Det etableres plan for tilsåing og tilplanting samt tilsyn av tippområder.
- Tippen ved tverrslaget plastres slik at vannet ledes ut i hovedløpet.
- Skogen beholdes så tett inntil veier og anlegg som mulig for å gi skjul og at det benyttes landskapsarkitekt ved plassering av tippmasser.
- Veiløs drift benyttes ved anleggsarbeidene ved Storvatnet.
- Det bør helst benyttes tunnelboremaskin (TBM) for å minske mengden av tunnelmasse.
- Som anleggskraft benyttes strøm fra eksisterende kraftlinje i stedet for dieselaggregat.
- Skånsom plassering av kraftverksbygningen, vei og tipp vil lokalt holde negative virkninger på lavest mulig nivå.
- Plassering av slike installasjoner gjøres i samarbeid med kommunens planmyndighet og i tråd med vedtatte arealplaner.
- Kraftstasjonen må minimalisere arealbeslaget i eller helt inntil strandsonen.
- Veien langs vatnet utvides inn mot lia slik at en vegetasjonssone mot elva beholdes av hensyn til fuglelivet og faren for utvasking av tippmassene. Utfylling av anleggsvei delvis ut i elva er uheldig ut i fra en forurensningsmessig vurdering.
- Man må unngå, eller minimalisere, inngrep i strandsonen nedstrøms kraftstasjonen til Reinskar 1 og i inntaksmagasinet til Sjøfossen kraftstasjon i anleggsfasen og driftsfasen.
- Kjøring av Reinskar 1 slik at man unngår økning i vannstanden i inntaksmagasinet til Sjøfossen kraftstasjon i løpet av smålomens fire ukers rugeperiode omkring juni måned.
- Vannføringsendringer må foregå sakte for å forhindre stranding av fisk. For å unngå tørrlegging ved utfall av stasjonen kan det etableres en omløpstunnel.
- Første gangs oppstart av kraftstasjonen (utspyling av partikler) må skje rolig og over en viss tid slik at større punktutslipp av partikler ikke forekommer. Videre må oppstart skje utenom gytetid (høst) og klekketidspunkt (vår) og i en periode med stor restvannføring.
- Spyleflommer i vassdraget vurderes dersom reguleringen fører til begroingsproblemer.
- Utsetting av større ørret (over 25 cm) i Storvatnet gjennomføres dersom røyebestanden viser seg å bli overtallig og småfallen. Utsetting av fisk andre steder gjøres også dersom undersøkelser tilsier rekrutteringssvikt. All fiskekultivering gjøres etter samråd med Gildeskål Jeger- og Fiskeforening og Statskog.
- I perioden fra vårflommens begynnelse, dog ikke senere enn 10. mai, og til vannstanden i Storvatnet har nådd kote 186,1, skal det ikke tappes fra magasinet. Vannstanden skal ikke senkes under dette nivå før 1. oktober. Vannstanden i magasinet må ligge så høyt som mulig fram til slutten av oktober, slik at ørretens tilgang til gytebekkene opprettholdes.
- Ved eksisterende regulering er det ikke krav til minstevannføring, men i praksis (gjennom lekkasje i dammen, flomoverløp og gjennomført tapping) har vannføringen

vært som om det var slikt krav. Krav til minstevannføring settes lik kravet i vannressurslovens § 10, dvs. alminnelig lavvannføring.
- Miljøaspektet må vies stor oppmerksomhet under byggherrens utarbeidelse av detaljplaner samt entreprenørens oppfølging og dokumentasjon i forbindelse med arbeidet.
- Tiltak for å redusere partikkelinnholdet i tunnelavløpsvannet må etableres i form av sedimenteringsbasseng eller tilsvarende.
- Oljeprodukter samt finpartikler fra tunneldrift, avløp fra vaskehaller og verkstedhaller må renses ved å kjøre avløpsvannet gjennom en slam- og oljeavskiller for deretter å infiltrere avløpsvannet i løsmasser før utslipp til elva.
- Avløpsvannet fra riggområdet må også renses på en tilfredsstillende måte. Aller helst bør tette anlegg for svartvann benyttes, mens gråvann kan filtreres i løsmasser på anleggsområdet. Alternativet er å ha oppsamling av alt avløpsvannet fra brakkeriggene.
- Det forutsettes at avfallet fra anleggsarbeidet og riggområdene sorteres og behandles i henhold til de rutiner som til en hver tid gjelder i Gildeskål kommune. Spesialavfall skal ikke håndteres sammen med ordinært avfall. Videre skal ikke de ulike spesialavfallstypene blandes.
- Det må etableres eget lager for oppbevaring av kjemikalier.
- Drivstofftanker skal lagres over bakken med lekkasjesikring og overløp via godkjent oljeavskiller.
- Det gjennomføres et oppryddingsarbeid på anleggsstedene og riggområdet etter avsluttet anleggsperiode.
- Riggområdet bør lokaliseres så langt vekk fra vassdraget som praktisk mulig slik at reneseevnen i løsmassene blir maksimalt utnyttet ved et eventuelt uhell. Rigg plasseres i samarbeid med kommunens planmyndighet.
- Anleggsområdene tilbakeføres til naturlig tilstand ved avslutning av anleggsperiode slik at skogsdrift igjen blir mulig. Anleggsriggene må bygges på påler slik at området lettere kan tilbakeføres.
- Anleggsveier som ikke er nødvendige for framtidig drift av anleggene, skal fjernes når anleggene er ferdige.
- Anleggsveiene gjøres tilgjengelig for skogsdrift.
- Bruk av helikopter begrenses til et minimum dersom det er rein i distriktet i anleggstida.
- Der trekk- og drivningsleier for rein påvirkes eller innsnevres/stenges, skal eventuelt nye leier utbedres i samråd med Reindriftsforvaltningen.
- Planlegging og gjennomføring av arbeidene må skje i samråd med Reindriftsforvaltningen i Nordland og ei eventuell reindrift i distriktet for å unngå unødige tap og ulemper.
- Anleggstrafikk i Sundsfjord skal begrenses på kveldstid.
- Forsterket jakt- og fiskeoppsyn under anleggsperioden.
- Anleggsdriften stoppes opp rett før og under elgjakta.
- Omlegging av stier som kommer i direkte arealkonflikt med anlegget eller som er særlig utsatt for støy.
- Det bør vurderes terskel i utløpet av Samelvvatnet sammen med Statskog og Gildeskål Jeger – og Fiskerforening. Også terskler nedstrøms kraftstasjon ved Reinskar 1 vurderes.
- Kommunen krever konsesjonsavgift lik kr 30,- pr. naturhestekraft. Begrunnelsen er de store skadevirkningene utbyggingen medfører og at det ikke er fremmet forslag til minstevannføring fra utbygger. Kommunen har krevd minstevannføring, men dersom slik ikke oppnås må avgiften settes etter maksimal sats for konsesjonsavgift."

Kravene til avbøtende tiltak for Reinskar 2 Vest er for en stor del de samme som for Reinskar 1. Nedenfor er derfor referert kun de kravene som knytter seg til Reinskar 2 Vest spesielt:

"Avbøtende tiltak ved utbygging etter Reinskar 2 Vest:

.....
- Utløpet fra Reinskar 2 Vest i fjorden må utformes på en slik måte at erosjon i utløpsområdet begrenses.

.....
- Kanalene som skal graves/sprenges i Breidalen må legges slik at den følger eksisterende småskal landskapsformer slik at den føyer seg etter landskapsuttrykket slik det framstår i dag. Detaljplanlegging skjer i samråd med landskapsarkitekt. Minst mulig skog felles i forbindelse med etableringen av kanalen ved bekkeinntaket og kanalene må sikres med gjerder for å hindre fare for mennesker og dyr.
- Det lages terskler i Sundsfjorddalselva på strekningen fra inntaksmagasinet til eksisterende Sjøfossen kraftstasjon og opp til "Ringkipa". Fallet er lite på denne strekningen, slik at relativt få terskler vil kunne opprettholde mye av vannspeilet i elva.
- Av hensyn til utøvelse av sportsfiske må det ikke effektreguleres i fiskesesongen.

.....
- Det må etableres en tilfredsstillende alternativ vannforsyning til gården Ågnes før anleggsarbeidet på bekkeinntaket startes opp.

.....
- Vurder terskel i utløpet av Samelvvatnet sammen med Statskog og Gildeskål Jeger – og Fiskerforening.

……

Forslag til oppfølgende undersøkelser:

- Sammensetningen av morenene ved utløpet av Ruffedalselva undersøkes for eventuelt å føre til erosjonsbeskyttende tiltak.
- Begroingsproblemene må kartlegges for eventuelt å føre til iverksetting av spyleflommer.
- Kartlegging av fiskebestandene i de ulike delområdene for å eventuelt påvise behov for utsetting av fisk."

Vi refererer til sist fra kommunens avsluttende vurderinger og konklusjon:

"Sammenfattede konsekvenser i anleggsfasen:

……

Reinskar 2 vil i anleggsfasen ha akkurat samme konsekvensgrad som Reinskar 1.

Sammenfattede konsekvenser i driftsfasen:

……

Reinskar 2 vil i driftsfasen skille seg ut fra Reinskar 1 ved å ha større negativ effekt på fiskebiologi, ellers er konsekvensene relativt like.

De negative konsekvensene både i anleggsfasen og driftsfasen vil kunne reduseres noe ved hjelp av avbøtende tiltak. For enkelte inngrep finnes det imidlertid i liten grad avbøtende tiltak som kan avhjelpe konsekvensene.

……

For begge alternativene er senkning av Storvatnet det største inngrepet som i liten grad kan avbøtes.

Avsluttende vurderinger

De største positive konsekvenser en eventuell utbygging vil kunne få, er utbyggingens forventede positive innvirkning på selskapet Sjøfossen Energi. Selskapet anses for å være et veldrevet lokalt lite selskap med gode utviklingsmuligheter og fremtidsutsikter. Selskapet har flere utbyggingsprosjekter under utredning/evaluering hvor dette prosjektet er ett av de største. Det er veldig positivt for et lokalsamfunn å ha et slikt selskap som har positiv tro på fremtiden og har ledelse som har syn for utvikling.For selskapets del vil en fortsatt utvikling av kraftpotensialet i de to kommunene Gildeskål og Beiarn være avgjørende for bl.a. å sikre sysselsettingen i selskapet. Det forventes ingen økt sysselsetting som følge av denne utbyggingen, men den vil være med på å sikre sysselsettingen.

Selskapets valg av alternativ Reinskar 2 Vest som sitt hovedalternativ er fattet ut i fra at prosjektet gir best utnyttelse av energipotensialet og regnes på lang sikt etter nåverdiberegninger å være det økonomisk gunstigste prosjektet. Selskapet har pr. dato kun en leieavtale for fallrettighetene til Sjøfossen kraftstasjon. Eier av fallet er Statkraft og leieavtalens varighet er til 2018. Dersom selskapet innen den tid ikke har fått forlenget leieavtalen, eventuelt ervervet fallrettighetene, vil selskapet miste produksjonen i Sjøfossen kraftstasjon. Selskapet opplyser å kontinuerlig arbeide for å forlenge leieavtalen eller erverve fallet, men at dette til nå ikke har vært mulig å få til.

Dersom selskapet får konsesjon til Reinskar 2 Vest vil selskapet kunne erverve fallrettighetene som Statkraft nå sitter på og dermed slippe å miste produksjonen i Sjøfossen kraftstasjon. Dermed vil selskapet med dette alternativet, sammenlignet med alternativet å miste produksjonen fra 2018, få en økt produksjon på summen av utbyggingen isolert sett og produksjonen i Sjøfossen kraftstasjon. Dette resulterer i at denne utbyggingen gir en marginalt lavere utbyggingskostnad pr. kWh enn den mindre og billigere utbyggingen Reinskar 1. Ingen av utbyggingsalternativene regnes imidlertid i landssammenheng for å være spesielt billige.

For lokalt næringsliv ville en utbygging kunne føre til oppdrag direkte spesielt innenfor forpleining og catering, men også indirekte gjennom muligheten for at entreprenører og transportører kan bli benyttet som underentreprenører på deler av prosjektet. For et tynt lokalt næringsliv vil dette sannsynligvis være positivt. Imidlertid finnes det eksempler på at lokale transportører opplever å bli sysselsatt, men ikke komme spesielt gunstig ut økonomisk sett siden underentreprenører vanligvis presses hardt i pris. Bortsett fra i anleggsfasen vil betydningen for lokalt næringsliv være minimal.

Samfunnsøkonomisk gir utbyggingen kommunen marginalt høyere inntekter. Disse inntektene er imidlertid betydelig lavere enn det selskapets utredere har konkludert med i fagrapporten om samfunnsmessige virkninger. Virkningene av tilbudet om kompensasjon fra selskapet bidrar i positiv retning, men siden utbyggingen verken er stor eller spesielt lønnsom, har ikke denne avtalen engang kunnet oppveie utreders feilberegninger i inntekter til kommunen. Økonomisk sett vil derfor ikke en utbygging bety spesielt mye for kommunen, men selvsagt være et positivt bidrag dersom konsesjon gis.

Man bør også ha et perspektiv for hvor mye av kraftproduksjonspotensialet i Gildeskål kommune som er utnyttet, og hvilke konsekvenser dette har gitt bl.a. for friluftslivet. Store deler av det kraftpotensialet som ikke befinner seg innenfor allerede vernede områder, eller foreslåtte vernede områder, er allerede utnyttet. Dette har ført til at alle de større vannene på Sundsfjordfjellet allerede er regulert og området har dermed fått sin verdi som friluftsområde betydelig redusert. Storvatnet har til nå vært moderat regulert. En ytterligere regulering av Storvatnet, med store konsekvenser også for Sundsfjorddalselva, vil gi store negative konsekvenser for de lettest tilgjengelige, hittil nesten uberørte områdene, som benyttes i friluftssam-

menheng. Retningen i de aller fleste høringsuttalelsene kommunen har fått går også i retning av at konsekvensene for friluftslivet er uakseptabelt store ved begge de foreslåtte alternativene. Disse bør det også tas hensyn til i en vurdering.

I kommuneplanens arealdel som ble godkjent av kommunestyret 14.10.99, er arealdisponeringen i Sundsfjorddalen i hovedsak Landbruk-, natur og friluftsområde (LNF) hvor tiltak utenom det som er behov tilknyttet landbruksnæring, natur- og friluftsliv ikke tillates. Begrunnelsen for arealbruken i området er at Sundsfjorddalen og Storvatnet har spesiell verdi i friluftssammenheng da området er lite berørt. Det tilhører Sundsfjordfjellet som er et friluftsområde med regional verdi. Også dette er signaler som bør tas hensyn til i en total vurdering.

Den totale vurderingen av de totale negative konsekvensene og de positive konsekvensene tilsier at de negative konsekvensene overstiger de positive. Ut i fra dette konkluderes det med at kommunen bør anbefale alternativ 0, dvs. ingen utbygging. Dersom det likevel blir gitt konsesjon for utbygging, bør alternativ Reinskar 1 foretrekkes da dette totalt sett har minst negative konsekvenser."

Hovedutvalget for drift og næring gikk også imot utbygging med fem mot to stemmer. Det samme gjorde *formannskapet* med tre mot to stemmer.

Nordland fylkeskommune har i brev av 25.02.02 informert om følgende vedtak:

"1. Fylkestinget mener at konsekvensutredningsprogrammet er oppfylt og vil ikke kreve tilleggsutredninger.
2. Fylkestinget vil ikke tilrå at det gis konsesjon for ytterligere regulering av Storvatnet og bygging av Reinskar kraftverk.
3. Dersom en konsesjon likevel gis, tilrår fylkestinget at Gildeskål kommunes forslag til avbøtende tiltak innarbeides i konsesjonsvilkårene."

Vedtaket er bl.a. basert på Fylkesrådets vurdering:

"Utbygging av Reinskar 2 Vest eller Reinskar 1 vil hovedsakelig få negative konsekvenser for friluftsliv, landskap, fisk og fiske. Dette skjer gjennom en vesentlig større regulering av Storvatnet og redusert vannføring i Sundsfjorddalselva. Med avbøtende tiltak kan konsekvensene av utbyggingen reduseres noe. Fylkesrådet mener likevel at mulige avbøtende tiltak ikke vil redusere konsekvensene tilstrekkelig til fordel for friluftsliv, landskap, fisk og fiske.

Konsekvensutredningen ansees i hovedsak for å oppfylle kravene fastsatt i konsekvensutredningsprogrammet og dermed er utredningsplikten fullført.

Utbyggingsprisen for Reinskar 2 Vest er på 3,25 kr/kWh og for Reinskar 1 på 2,32 kr/kWh. Begge utbyggingsalternativene regnes som forholdsvis dyre sett i landssammenheng.

Utbygging i allerede berørte vassdrag og som ikke reduserer villmarkspregede områder, kan være ukompliserte, men virkningen av kraftutbygginger må vurderes i hvert enkelt tilfelle. En ytterligere regulering av Storvatnet, med store konsekvenser for Sundsfjorddalselva, vil gi store negative konsekvenser for de lettest tilgjengelige, hittil nesten uberørte områdene, som benyttes i friluftssammenheng. Sett i sammenheng med at alle de større vannene i nærheten av Storvatnet på Sundsfjordfjella allerede er regulert, vil dette ha stor betydning for mulighetene for friluftsliv i kommunen. Fylkesrådet mener mulighetene for å kunne utøve friluftsliv i nærområdet er svært viktig. Vurdert mot at dette er en svært kostbar utbygging og gir store negative konsekvenser for friluftsliv, landskap, fisk og fiske, anbefaler ikke Fylkesrådet at det gis tillatelse for utbygging av Reinskar kraftverk.

Hvis Sjøfossen Energi likevel får konsesjon for utbygging av Reinskar kraftverk, bør Gildeskål kommune sine forslag til avbøtende tiltak bli innarbeidet i konsesjonsvilkårene. Forslagene til avbøtende tiltak er opplistet i saksutredningen til Gildeskål kommune og Fylkesrådet mener det ikke er nødvendig å liste de opp på nytt.

Følgende utdrag er hentet fra fylkeskommunens vurdering av konsekvensutredningen:

"Noen av fagrapportene utarbeidet i forbindelse med KU'en er fra 1997. Det kan bidra til at opplysninger er foreldet og ikke representativ for dagens forhold. Det er ikke oppdaget feil eller mangler i KU'en, foruten for utredningen om reindrift. Reindriften fikk i 1999 en ny reinbeitedistrikt – inndeling. I KU – programmet er det krav om å undersøke om en eventuell ny inndeling vil endre dagens bruk av området. Dette er ikke omtalt i utredningen.

Kulturavdelingen hos Fylkeskommunen er regional myndighet for å ivareta friluftsliv og kulturminner i arealplanleggingen, i hht. Lov om kulturminner av 1978 og Plan- og bygningsloven av 1985. De har følgende uttalelse:

Området som omfattes av søknaden er sjekket mot våre arkiver. Så langt vi kjenner til, er de planlagte tiltakene ikke i konflikt med registrerte verneverdige kulturminner. Alle kulturminner er imidlertid ikke registrert. Fylkeskommunen vil derfor vise til tiltakshavers aktsomhets- og meldeplikt dersom en under markinngrep skulle støte på fornminner, jf. kulturminnelovens § 8 andre ledd. Det forutsettes at nevnte pålegg bringes videre til dem som skal utføre arbeidet i marken. Uttalelsen gjelder ikke samiske kulturminner; vi viser til egen uttalelse fra Sametinget. Utredningsplikten i forhold til kulturminner, friluftsliv og turisme ansees som oppfylt i forhold til KU-programmet."

Fylkesmannen i Nordland har disse synspunktene i brev av 17.01.02:

"Store sammenhengende naturområder uten tyngre tekniske inngrep (INON)

Det er i dag et nasjonalt miljøpolitisk mål å sikre store sammenhengende naturområder uten tyngre tekniske inngrep. Dette går fram av Stortingsmelding nr. 29 (1996-97) Regional planlegging og arealpolitikk, Stortingsmelding nr. 58 (1996-97) Miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling og Stortingets behandling av disse.

Tekniske inngrep har i løpet av det siste århundret ført til at antallet og størrelsen på de større sammenhengende naturområdene er sterkt redusert. I perioden 1988 til 1998 mistet vi i Norge 1620 km^2 villmarksprega naturområder. Av dette mistet Nordland hele 750 km^2, klart mer enn noe annet fylke i Norge.

Ingen av alternativene i Reinskar kraftverk vil i nevneverdig grad påvirke INON. Vi vil få en liten reduksjon i INONSONE 2 (1-3 km fra tyngre, tekniske inngrep). Vi vektlegger i svært liten grad INON ved vurdering av denne søknaden.

Landskap

KU beskriver de landskapsmessige konsekvensene godt. Vi er enig i at begge utbyggingsalternativene vil gi store negative konsekvenser for landskapsverdiene. De største inngrepene er knyttet til reguleringen/senkningen av Storvatnet og den sterke reduksjonen av vannføringen i Sundsfjorddalselva. Vi mener konsekvensene ved utbygging etter alternativ Reinskar 2 Vest vil bli noe større enn for Reinskar 1, fordi en større del av Sundsfjorddalselva får redusert vannføring og pga. bekkeinntakene i Tverråga.

Vannkvalitet/forurensning

Vi har ingen bemerkninger utover vurderingene i KU.

Planteliv

Vi er enig i vurderingene i KU som konkluderer med at de negative konsekvensene for botaniske verdier vil bli små.

Dyreliv/sårbare arter

Her mener vi det er betydelige mangler i rapporten som ligger til grunn for vurderingene i KU. Feltarbeidet burde vært gjennomført tidligere i sesongen, september er seint både i forhold til forekomster av våtmarksfugler og rovfugler. Juni ville ha vært riktig periode. Vi savner dessuten mer detaljerte opplysninger om hekkelokaliteter for hubro, kongeørn og jaktfalk. Alle disse tre artene angis som hekkende/mulig hekkende i Sundsfjorddalsområdet. Uten mer detaljerte opplysninger om hekkelokaliteter er det ikke mulig å vurdere konsekvensene for disse artene på bakgrunn av foreliggende rapport.

I området hekker det flere fuglearter som er plassert på den nasjonale rødlista for truede arter i Norge (DN-rapport 1999-3). Omkring Storvatnet hekker bl.a. 4-5 par dvergfalk samt fjellvåk og hubro som alle er klassifisert som sårbare arter i Norge. I tillegg har kongeørn og jaktfalk (sjeldne) hekkelokaliteter i området. I følge KU vil ingen av de registrerte hekkeplassene for rovfugl bli direkte berørt av en eventuell utbygging. De hensynskrevende artene Storlom og Smålom hekker i henholdsvis Samelvatnet og i inntaksmagasinet til Sjøfossen kraftverk, mens sjøorre og havelle som også er klassifisert som hensynskrevende, er registrert i høyfjellet flere steder i området.

I rapporten vurderes de negative konsekvensene for fauna/sårbare arter som små ved en eventuell utbygging. Det pekes imidlertid på at smålom og storlom som hekker i vannkanten er svært sårbare ovenfor endringer i vannstanden i hekketida. Reirlokalitetene til disse artene ligger like i vannkanten. Lomene kan ikke gå på land og de er derfor avhengig av å kunne svømme bort til reiret for deretter å "jumpe" opp på eggene for å ruge. Dersom vannstanden øker etter egglegging vil reir og egg settes under vann og eggene kan skylles bort. Dersom vannstanden synker etter egglegging vil fuglene ikke kunne nå fram til reir/egg.

Ved utbygging etter alt. Reinskar 1 vil hekkingen av smålom i inntaksmagasinet til Sjøfossen trolig bli ødelagt dersom manøvreringen av kraftverket fører til en økning av vannføringen/vannstanden i den ca. 4 uker lange rugeperioden i mai - juli.

Både rovfugl og lommer er sårbare for forstyrrelser i hekketida. Både Reinskar 2 Vest og Reinskar 1 vil i anleggsperioden føre til stor aktivitet i Sundsfjorddalen opp til ca. "Ringkipa" og ved dammen/inntaket i utløpet av Storvatnet. Spesielt hekkelokaliteten for smålom som blir liggende svært nær veg/anleggsområde vil være utsatt dersom anleggsarbeidet foregår i hekkeperioden.

Vi er enig i at Reinskar 1 er mest konfliktfyllt, fordi en hekkelokalitet for smålom kan bli negativt påvirket. For begge alternativene vil anleggsperioden kunne forstyrre hekkingen av smålom og rovfugl. Dersom det ikke blir gjennomført tiltak for å hindre negative effekter på hekkingen, mener vi de sannsynlige negative effektene på dyreliv/sårbare arter vil bli noe større enn det som er antatt i KU. Det vil si at de negative konsekvensene for Reinskar 1 bør settes til middels store både i anleggsfasen og i driftsfasen. For Reinskar 2 Vest mener vi de negative konsekvensene i anleggsfasen vil bli middels store dersom det ikke tas hensyn til hekketida for rovfugl og lommer. Dersom det stilles vilkår om at vannføringen i Sundsfjorddalselva ikke skal øke i hekketida for smålom og at det i anleggsperioden (og driftsperioden) ikke skal arbeides i Sundsfjorddalen og ved dammen i Stor-

vatnet mener vi vurderingene av konsekvensgrad i KU er riktig.

Jordbruk og skogbruk

Vi er enig i vurderingene i KU som konkluderer med at de negative konsekvensene for jord- og skogbruk vil bli små.

Fiskebiologi og fiske

Her mener vi det er betydelige mangler ved de undersøkelser som er gjort, spesielt gjelder dette for Storvatnet. En fangst på 28 ørret og 10 røyer er for lite til å kunne si noe sikkert om bestandssituasjonen i dette store vatnet. Spesielt er materialet av røye altfor lite. I det mye mindre og grunnere Samelvvatnet var også fangsten av røye svært liten (5 stk.). For ørret var fangsten 29 stk. Statistisk sett bør en ha et materiale på 50 fisk av hver art.

Under prøvefisket i Storvatnet den 03.09.97 ble det brukt 2 KWJ-serier (bunngarn) over ei natt, dvs. 14 garnnetter. Dette er for liten garninnsats i et såpass stort vatn. I tillegg burde det vært fisket i alle fiskens leveområder (i strandsonen, på dypet og i de frie vannmassene) og ikke bare i strandsonen. I Samelvvatnet som er mye mindre og grunnere, ble det fisket ei natt med 5 multigarn (bunngarn). Her burde det i tillegg vært fisket ute i de frie vannmassene dersom det viser seg at røya går pelagisk.

På grunn av for lite materiale mener vi vurderingen i KU av bestandssituasjonen i Storvatnet og Samelvvatnet er gjort på sviktende grunnlag og at det bør gjennomføres et mer omfattende prøvefiske i 2002 før en trekker en endelig konklusjon når det gjelder status for fiskebestandene i de to vatna. Dette prøvefisket bør gjennomføres etter samme metodikk som beskrevet i rapportene fra "Regulantprosjektet" i Nordland som er et samarbeidsprosjekt mellom Fylkesmannen og de fleste kraftregulantene i fylket. Sjøfossen Energi er per dato ikke med i dette samarbeidsprosjektet. Dersom kraftselskapet melder seg inn i prosjektet vil et eventuelt prøvefisket i Storvatnet og Samelvvatnet kunne tas inn i feltplanene for 2002 da det uansett er planer om å gjennomføre prøvefiske i flere andre vatn i det samme området.

Dersom resultatet av et nytt prøvefiske i 2002 viser seg at bestandssituasjonen i Storvatnet og eventuelt Samelvvatnet er bedre enn det som er antatt i KU-rapporten, vil dette kunne få betydning for vår konsekvensvurdering i forhold til fiskebestander/fiske og friluftsliv. Dersom det viser seg at fiskebestandene er av en bedre kvalitet enn det som er antatt i KU-rapporten vil de negative konsekvensene for fiskebestander/fiske og friluftsliv bli enda større.

Utover dette er vi enig i de vurderingene som er gjort i KU.

Friluftsliv

Vi er i utgangspunktet enig i de vurderingene som er gjort i KU. I tillegg vil vi opplyse om at Bodø og Omegn turistforening har fått bygd ei ny turisthytte ved Fellvatnet. Denne turisthytta som ble åpnet i 2001, vil trolig føre til økt fiske i Storvatnet og til økt bruk av området rundt til turer, bærplukking og jakt.

Dersom det viser seg at resultatene fra et eventuelt prøvefiske i 2002 viser at fiskebestandene i Storvatnet og Samelvvatnet er av en bedre kvalitet enn antatt i KU, vil de negative konsekvensene av en utbygging bli enda større.

Avbøtende tiltak

Dersom det blir gitt konsesjon for utbyggende mener vi følgende tiltak vil være de viktigste:

1. En hekkelokalitet for storlom (Samelvvatnet) og en hekkelokalitet for smålom (inntaksdam for Sundsfjord kraftverk) berøres direkte. Det må stilles krav om at driften av anlegget tar hensyn til disse. I hekkeperioden (20. mai til 10. juli) må det være stabil og tilnærmet naturlig vannstand i disse vatna.
2. Dersom hekking av rovfugl og lommer kan bli forstyrret av arbeid/ferdsel i anleggsperioden (og driftsperioden) må det stilles vilkår om at aktivitet som medfører forstyrrelser skal unngås i hekkeperiodene. For å kunne fastsette hvilke områder som bør underlegges restriksjoner må vi få tilgang på mer detaljerte opplysninger om hekkelokaliteter for rovfugl.
3. Magasinet (Storvatnet) må fylles opp så raskt som mulig i sommersesongen av hensyn til landskap, friluftsliv, fisk og vanntilknyttede fuglearter.
4. Ut fra hensynet til landskap, friluftsliv, fisk og vanntilknyttede fuglearter må det utarbeides en plan for biotoptiltak i Sundsfjorddalselva mellom Storvatnet og utløpet i sjøen.
5. For at Sundsfjorddalselvas nåværende funksjon som leveområde for vannlevende organismer skal bevares i størst mulig grad bør det stilles krav om at elva alltid skal ha en minstevannføring som tilsvarer minst alminnelig lavvannføring.

Utover dette viser vi til forslagene i de enkelte konsekvensutredningsrapportene.

.....

Konklusjon

Vår konklusjon er at de omsøkte utbyggingsprosjektene vil gi såpass store negative konsekvenser på miljøverdiene i området at det ikke bør gis konsesjon. Dette er vår vurdering uansett om det bygges ut etter alternativ Reinskar 2 Vest eller Reinskar 1.

De fiskebiologiske undersøkelsene i Storvatnet og Samelvvatnet er mangelfulle og det

bør gjennomføres et nytt og mer omfattende prøvefiske i 2002 før det trekkes en konklusjon når det gjelder bestandssituasjonen i de to vatna. Det bør også gjennomføres mer detaljerte undersøkelser for å kartlegge hekkelokalitetene for rovfugl (primært kongeørn, hubro og jaktfalk) i Sundsfjorddalsområdet for dermed å kunne fastsette hvilke områder som bør underlegges restriksjoner på anleggsarbeid og ferdsel i hekketida dersom det blir gitt konsesjon for utbygging.

Dersom det blir gitt konsesjon til tross for vår fraråding mener vi alternativ Reinskar 1 bør velges, fordi dette alternativet totalt sett vil gi noe mindre naturinngrep enn Reinskar 2 Vest.

Våre hovedinnvendinger mot utbyggingen er:

- Sterk reduksjon av produksjonsmulighetene for fiskebestandene i Storvatnet og Sundsfjorddalselva. Spesielt vil vi peke på ørret- og delvis også røyebestanden i Storvatnet som vil bli sterkt rammet pga. av den store reguleringen som vil utarme strandsonen og næringsgrunnlaget.
- Betydelig reduksjon av landskapskvalitetene ved Storvatnet og i Sundsfjorddalen pga. reguleringa av Storvatnet og tørrlegging/ mindre vannføring i Sundsfjorddalselva.
- Sterkt reduserte muligheter for friluftsliv på grunn av dårligere fiske og sterkt reduserte opplevelseskvaliteter. Storvatnet ligger i et område sterkt prega av kraftutbygging. Vatnet fungerer tilnærma som "uregulert" og har svært stor verdi for brukerne i området i og med at så mange av de andre vatna i området er til dels sterkt regulerte.
- Sannsynlige negative effekter på rovfugl og lommer pga. av forstyrrelser i hekketida (primært i anleggsperioden) og fare for økt vannføring/vannstand i inntaksmagasinet til Sjøfossen kraftverk i hekketida for smålom. Disse negative effektene vil imidlertid kunne minimaliseres dersom det settes spesielle vilkår til anleggsarbeidet og manøvreringen av et eventuelt Reinskar l kraftverk."

Direktoratet for naturforvaltning (DN) har kommet med følgende uttalelse av 25.01.02:

"DN vil ikke motsette seg at det gis konsesjon for en videre utbygging av kraftressursene i Sundsfjorddalsvassdraget. DN mener imidlertid at det kan være grunnlag for å fastsette strengere konsesjonsvilkår enn omsøkt knyttet til bl.a. krav om minstevannføring, begrensninger for manøvrering av magasin og kjøring av kraftverk, og reguleringshøyden i Storvatnet.

DN foreslår at det ved en eventuell konsesjon skal gis årlige utbetalinger til Gildeskål kommune for å fremme fisk, vilt og friluftsliv.

……

Konsekvensutredningen

Som grunnlag for KU er det utarbeidet en rekke fagrapporter. DN viser til vurderingene fylkesmannen i Nordland har gjort til KU's behandling av temaene dyreliv/sårbare arter og fiskebiologi og støtter disse.

DN mener i tillegg at noen beslutningsrelevante tema er mangelfullt utredet. Minstevannføring foreslås som et mulig avbøtende tiltak i flere av fagrapportene. I Vannressurslovens § 10 er opprettholdelse av minstevannføring minst tilsvarende alminnelig lavvannsføring hovedregelen. For konsesjonspliktige anlegg gjelder bestemmelsene i Vassdragsreguleringsloven. Vårt poeng er at det i konsesjonssaker, uavhengig av hvilket lovverk saker blir behandlet etter, bør foretas en konkret avveining mellom fordeler og ulemper knyttet til minstevannføring i hele eller deler av året.

Det søkes om konsesjon for å kunne manøvrere reguleringsmagasinet, og kjøre kraftverket, uten spesielle begrensninger. DN kan ikke se at KU eller søknad belyser konsekvenser av ulike kjørestrategier.

I søknaden er det valgt et nivå for reguleringen som innebærer en tapping på ytterligere 14,1 meter i forhold til dagens utnytting av magasinet. Selv om LRV er hevet betraktelig i forhold til de meldte prosjektene mener DN at grunnlaget for regningssvarende utnytting med mindre reguleringshøyder burde vært utredet. Redusert reguleringshøyde vil kunne bidra til at magasinet kan holdes høyt i større deler av sommersesongen.

I hovedsak mener DN konsekvensutredningen er tilstrekkelig for å ta stilling til hovedproblemstillingen; dvs. om konsesjon bør gis eller ikke. For å ta stilling til vilkårene i en eventuell konsesjon mener DN det er behov for tilleggsutredninger knyttet til spørsmål om minstevannføring, kjørestrategier og behovet for magasinkapasitet.

Konsesjonssøknaden

De omsøkte planene er i konflikt med viktige naturforvaltningsinteresser. Konfliktene synes spesielt knyttet til virkninger på landskapsverdier, fiske- og friluftslivsinteressene og muligens også sårbare dyrearter. Reguleringen av Storvatnet, redusert vannføringen i Sundsfjordelva og tekniske inngrep i terrenget, gir negative effekter på landskapet og opplevelsen av landskapet i et område med betydelige kvaliteter. Reinskar 2 Vest vil også medføre noe reduksjon av inngrepsfrie områder vest for Sundsfjorddalen. Verdien av fisk og fiske vil bli vesentlig redusert.

DN vil allikevel ikke for egen del gå i mot at konsesjon for utbygging blir gitt. DN legger vekt på at vassdraget allerede er utbygget og at en videre utbygging medføre tilgang på ekstra kraft med et konfliktnivå som sannsynligvis vil være lavere enn utbygginger i u-utbygde vassdrag. DN vil derfor ikke prinsipielt motsette seg

at det åpnes for en mer effektiv utnyttelse av Sundsfjordvassdraget.

Vi mener imidlertid at det kan være grunnlag for å pålegge strengere konsesjonsvilkår enn det søker legger opp til. Det vises til våre kommentarer til KU. Vi mener følgende momenter utredes nærmere;

- Krav om minstevannføring til Sundsfjordelva og Tverråga,
- Begrensninger i manøvreringsreglementet knyttet til kjørestrategier,
- Mindre reguleringshøyde i Storvatnet.

På linje med fylkesmannen i Nordland vurderer vi Reinskar 2 vest som noe mer konfliktfylt enn Reinskar 1. På den annen side gir Reinskar 2 vest en høyere produksjon og en bedre utnyttelse av kraftressursen. Vi vil derfor for egen del ikke prioritere alternativene.

Avbøtende tiltak

Vi viser til forslag fremmet av fylkesmannen i Nordland og slutter oss til disse.

Konsesjonsvilkår - Naturforvaltning

Dersom konsesjon blir gitt forutsetter vi at standard vilkår for naturforvaltning gjøres gjeldene. En utbygging vil gi negative effekter for fiske og friluftsliv. DN mener derfor det er grunnlag for å pålegge regulant å utbetale årlige tilskudd for å fremme vilt/fisk /friluftsliv. Dersom det blir gitt konsesjon foreslår vi at følgende tas inn under posten naturforvaltning: "Fra og med det år konsesjon er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale et årlig beløp til Gildeskål kommune på kr 50.000 til opphjelp av fisk/vilt/friluftslivet. Beløpene skal justeres etter de tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer. Beløpene skal nyttes etter nærmere bestemmelse av kommunestyrene til opphjelp av fisk/vilt i kommunen. Med hensyn til tiltak som kommer friluftslivet til gode skal beløpene nyttes etter nærmere bestemmelse gitt av DN."

Sluttkommentarer

Prosjekt tilsvarende alt. I ble behandlet i St.meld. nr. 60 (1991-92). Prosjektet ble plassert i gruppe 1, kategori 1. Behandlingen viste imidlertid at det var betydelig lokal motstand mot utbyggingsplanene. Gildeskål kommune foreslo en plassering i kategori II. Nordland fylkeskommune foreslo en plassering i kategori II. DN er ikke kjent med hvordan de kommunale holdningene til utbygging er i dag. Generelt mener DN at det bør legges betydelig vekt på lokale holdninger til utbygging. "Objektive"-kriteriesett og nasjonale vurderinger vil ikke alltid kunne fange opp de følelser og holdninger en lokalbefolkning har til en utbygging. Uansett er det snakk om store naturinngrep som vil prege området i overskuelig framtid. Spesielt for mindre prosjekt, som isolert sett ikke er avgjørende for den nasjonale energiforsyningen, mener DN det vil være riktig å forutsette en rimelig grad av aksept i lokalsamfunnet før inngrep finner sted."

Fiskeridirektoratet har kommet med følgende uttalelse av 15.11.01:

"I brev av 13. januar 1998 fremmet Fiskeridirektoratet, gjennom daværende Fiskerisjefen i Nordland, en sterk tilråding om utredning av mulige konsekvenser for fiskeri- og oppdrettsnæringen. Inkludert i denne tilråding var alt innen isleggingsproblematikk, endret salinitet (miljø) og hvilke virkninger dette vil ha for det biologiske artsmangfold i fjordsystemet og tilgrensende områder.

Videre var det anbefalt at man spesielt fokuserte på fjordsystemets terskler og de egenskaper disse ville kunne få for å holde på vannmasser av bestemt (endret) beskaffenhet. Dette ble av Fiskeridirektoratet ansett, da som nå, å være svært viktig mhp. artsmangfold og miljøendring på og omkring gyteområdene.

Det vises videre til mottatt konsekvensutredning med tilhørende fagrapporter, Fiskeridirektoratet region Nordland vil i det etterfølgende stort sett knytte kommentarer til "Konsesjonssøknad med konsekvensutredning" (hovedrapport) og "Fagrapport Marine ressurser".

KOMMENTARER TIL KONSESJONSSØKNAD MED KONSEKVENSUTREDNING (HOVEDRAPPORT)

Fiskeridirektoratet region Nordland vil bare kort rette oppmerksomheten mot denne delen da det er Fagrapport Marine ressurser som i det vesentligste vil danne grunnlag for våre kommentarer og konklusjoner.

Innledningsvis vil Fiskeridirektoratet region Nordland likevel henvise til "Fagrapport is- og vanntemperatur", kap. 4 underpunkt 4.1 og 4.2. Av disse to underkapitler fremkommer at det reellt sett ikke er gjort temperaturmålinger etter 1966 som er av et slikt omfang at det vil være mulig å bruke materialet i en konsekvensanalyse. I kap. 4. 1, siste setning sies sågar at en i stor grad må basere seg på erfaringer fra andre utbygginger for vurdering av endringer i temperaturforholdene.

Fiskeridirektoratet region Nordland synes at dette som utgangspunkt for en konsekvensutredning vedrørende det marine miljø blir for tynt. Saksbehandler for Fiskeridirektoratet region Nordland har vært i kontakt med Carl A. Boe som sammen med Devik foretok temperaturmålingene i 1965-66. Fordi erfaringskunnskapen har økt gjennom de siste 35 år, opplyser C.A. Boe at dataene fra 1965 - 66 ikke nødvendigvis ville gitt de samme konklusjoner i dag som den gang. Like viktig er det at han også sier at heller ikke målingene nødvendigvis ville bli av samme karakter, lagt til samme områder og til samme

tid som den gang. Dette fordi en i dag har fått en langt større forståelse for hvilke forhold som influerer og hvordan disse påvirker hverandre.

5.1 KOMMUNALE PLANER

Her henviser rapporten til kystsoneplan vedtatt 12. mars 1998. At det i nærområdet er gyteområde for torsk og næringsområde for utøvelse av torske- og sildefiske er fakta som bare kan konstateres i nevnte plan. Det at det er avsatt bare ett område til oppdrett er imidlertid et forhold som vil kunne endres ved rullering av kystsoneplanen. I så måte er potensialet i området ikke uttømmende belyst i kystsoneplanen. Dette er av vesentlig betydning i forhold til den måten som verdi- og konsekvensvurderingene foretas på (se nedenfor).

Kap. 7

……

Det opplyses at det i tabell 7.1 vises en oversikt over metode og vurdering av datagrunnlaget for hvert enkelt tema.

Fiskeridirektoratet region Nordland registrerer at temaet "Marine ressurser" ikke er å finne i denne tabellen. Dette er for så vidt i samsvar med vårt inntrykk om at det ikke er foretatt en reell verdivurdering av de marine ressurser tilknyttet området. Heller ikke har man foretatt nye undersøkelser for å avklare konsekvenser for dette tema og for de brukerinteresser som er tilknyttet dette.

I forhold til det store potensialet fjordsystemet har i form av høsting av fornybare ressurser anses det ikke tilstrekkelig å trekke konklusjoner som .. "Muligheten for å benytte Sundsfjorden til røyeoppdrett endrer seg *sannsynligvis* lite som følge av årstidsforskyvningen i ferskvannsutslipp" og "lavere sommertemperaturer *kan* gi *noe* dårligere vekst…." og "Oppdrettsområdene i Morsdalsfjorden berøres *sannsynligvis* ikke av …. "

Fiskeridirektoratet region Nordland konstaterer at det i konsesjonssøknad med konsekvensutredning ikke fremkommer noe som helst av holdbare/ brukbare datainnsamlinger som danner grunnlag for å trekke konklusjoner. Spesielt stiller fiskerimyndighetene seg kritisk til vurderingen mhp. muligheten til å benytte Sundsfjorden til røyeoppdrett, og ber om at det legges fram dokumentasjon i denne sammenheng.

Den dokumentasjon som utredningen bygger på er et nærmere 40 år gammelt skjønn foretatt av Devik og Boe i 1965 og 1966.

KOMMENTARER TIL "FAGRAPPORT MARINE RESSURSER"

Innledningsvis vil Fiskeridirektoratet region Nordland påpeke at det ikke kan ses å være gjort forsøk på å kartlegge virkninger/ konsekvenser av en eventuell utbygging slik vi sterkt tilrådde i vårt brev av 13. jan. 1998. "Fagrapporten" har et meget høyt innhold av ord som sannsynligvis (lite), høyst sannsynlig (ikke), noe dårligere, forventes å være minimale mv. Fiskeridirektoratet region Nordland kan knapt finne noe i det foreliggende materiale som underbygger disse og øvrige konklusjoner om sannsynligheter. Ikke en metodebeskrivelse er nevnt og underlagsmateriale finnes det kun henvisninger til; da er det i tillegg nesten antikvarisk uten at det nødvendigvis har betydning.

KOMMENTAR TIL ENKELTPUNKTER

Kap. 3 DAGENS SITUASJON

3. 1 Oppdrettsnæringen

Da fagrapporten ble utarbeidet var det nok riktig at det var 3 selskaper som drev med oppdrett av laks i Gildeskål, i tillegg kommer Gildeskål Forskningsstasjon, som nevnt i rapporten. Det er verd å merke seg at det etter denne tid er etablert flere blåskjellanlegg i kommunen og at det også er søkt om flere lokaliteter i blant annet Morsdalsfjorden. Disse ble ikke innvilget da de lå utenfor områder avsatt til oppdrettsformål og Gildeskål kommune ikke innvilget dispensasjon. Likeledes ville det selvsagt vært flere som drev med lakseoppdrett både i og i tilknytning til dette området dersom det ikke hadde vært restriksjoner i forhold til etablering.

Da rapporten kan gi inntrykk av at det er mangel på egnede områder for oppdrett som har begrenset virksomheten til kun 3 selskaper, presiseres det fra Fiskeridirektoratet region Nordland at dette absolutt ikke er tilfelle. Potensialet for oppdrett i og omkring dette fjordsystemet er meget stort.

3.2 Fiskerinæringen

Fiskeridirektoratet region Nordland mener at gyteområdet for torsk (Gadus morhua) innerst i Morsdalsfjorden og Holmsundfjorden vil bli påvirket av en eventuell utbygging. Torsk gyter pelagisk i februar-april. Dette er den årstiden da kraftproduksjonen vil være på det største og dermed også størst tilførsel av ferskvann til fjordsystemet. Dette påvirker både temperatur og salinitet som begge er av meget stor viktighet mht. resultat av gytingen. I denne sammenheng ønsker fiskerimyndighetene å vise til forskning i Østersjøen, der man har påvist at økt innslag av ferskvann kan ha stor innvirkning på reproduksjon hos torsk. (Rapporter på dette foreligger hos Havforskningsinstituttet.)

Fiskeridirektoratet region Nordland er innforstått med at det åpne, isfrie området fra innerst i Sundsfjorden vil øke med økt utslipp av ferskvann. Ut fra våre erfaringer vil imidlertid et større isfritt område her være ensbetydende med økte ismengder lengre ut i fjordsystemet. Dette viste seg i søndre del av Meløy kommune etter oppstart av Svartisen kraftverk i Nordfjord. Tapene for industri, fiskeri- og oppdrettsnæringen i dette området har summert seg til 10-talls

millioner. Ovennevnte medfører økt risiko for at både Morsdalsfjorden og Holmsundfjorden fryser til slik at fiskefartøy og infrastruktur til et eventuelt røyeoppdrett i området er avskåret. Det kan heller ikke utelukkes at Beiarfjorden blir ispåvirket, ettersom isen med dagens drift, faktisk har ligget så langt nord.

Morsdalsfjorden er relativt dyp, men med markante terskler på to geografiske områder. En av disse tersklene er helt inne (sør) i fjorden. Av det som fremkommer i rapporten er det ikke foretatt beregninger som konkluderer med at ferskvann ikke vil kunne nå inn i Morsdalsfjorden. Dette burde absolutt vært gjort. Corioliskraften er svært sterk selv på disse breddegrader. Likevel ikke avgjørende under gitte betingelser.

Holmsundfjorden er relativt grunn over størsteparten av fjordarealet. Likevel er det også her klare terskler som under gitt forhold vil kunne holde på tungt vann med "høyt" saltinnhold, mens det lettere ferske vannet vil kunne "renne" over og nordover og sørge for isdannelse langt utover det man tidligere har sett.

Kap. 6

Av Forslag til oppfølgende undersøkelser (fagrapport marine ressurser kap. 6) fremgår hvor lite påaktet både det marine miljø og de som har sitt levebrød av dette, er.

KONKLUSJON

Rio-konvensjonen legger til grunn et føre-var prinsipp vi som offentlig forvaltningsorgan har å forholde oss til. Fiskeridirektoratet region Nordland regner med at også de øvrige parter i denne saken føler et visst ansvar for iallfall å prøve å ivareta øvrige interesser ved realisering av egeninteresse.

På bakgrunn av ovennevnte setter Fiskeridirektoratet region Nordland frem krav om ny konsekvensutredning for marine ressurser.

Utredningen skal belyse konsekvenser for artsmangfold som følge av endret salinitet/ temperatur og betydning for gyteområdene i området som følge av det samme. Her kommer også tersklenes mulighet for å holde tilbake/ slippe forbi vann av bestemt karakter.

I tillegg er det av største viktighet at konsekvenser mhp. islegging (tykkelse og geografisk utbredelse) kartlegges.

Det bør etter vårt syn også trekkes inn ekstern kompetanse for å vurdere avbøtende tiltak.

Fiskeridirektoratet region Nordland krever at vårt krav tas til etterretning da tidligere kraftutbygginger har resultert i dramatiske endringer spesielt mht. isproblematikk og dermed konsekvenser for eksisterende og fremtidig næringsvirksomhet."

Reindriftsforvaltningen i Nordland har sendt denne uttalelsen av 05.02.02:

"Reindriftsforvaltningen viser til konsesjonssøknad med konsekvensutredning der konsekvensene for reindrift er omtalt på s. 87. Her hevdes det i kap. 9.2.1 at det ikke er fast reindrift i de delene av distriktet som omfatter områdene nord for Svartisen/Holandsfjorden og vest for Beiardalen. Dette stemmer *ikke* fordi det berørte området omfattes av Saltfjellet reinbeitedistrikt.

Saltfjellet reinbeitedistrikt har 7 driftsenheter og har oppgitt 1531 rein pr. 01.04.2001. Bruken av det området som omfattes av konsesjonssøknaden, er beskrevet i fagrapport reindrift utarbeidet av Hans Prestbakkmo. Prestbakkmos beskrivelse forklarer hvordan området har vært brukt, de naturgeografiske forhold osv. Dette er opplysninger som er relevante også i dag.

Den eneste merknad til Prestbakkmos framstilling, er at det er fast etablert reindrift i distriktet i dag, noe som ikke var tilfelle da fagrapporten ble utarbeidet i 1997. Det omsøkte området ligger riktignok i ytre deler av distriktet, og bruken av området vil variere etter årstid og over år. De ytre delene av distriktet er imidlertid svært viktig som kystnære vinterbeiteområder, noe som er en minimumsfaktor for reindriften i Nordland. Således vil beliggenheten av området det søkes konsesjon i, ha større betydning i dag enn i 1997 da fagrapporten ble utarbeidet. Dette har sammenheng med at området omfattes av Saltfjellet reinbeitedistrikt og kan disponeres slik reindriften selv ser det hensiktsmessig. Tidligere måtte distriktet ha årlige tillatelser fra områdestyret for å kunne bruke området. Det sier seg selv at en slik praksis gjorde det vanskelig å etablere et fast driftsmønster, noe som Prestbakkmos fagrapport bærer preg av.

Derfor vil Prestbakkmos framstilling ikke være riktig der reindriften omtales som en fraværende eller sporadisk virksomhet. Dette gjelder bl.a. i fagrapporten s. 4 og 10 -13 og konsesjonssøknad/KU s. 87.

For øvrig vil vi bemerke at omtalen av reinens reaksjoner på inngrep (s. 9 i fagrapporten), kunne vært beskrevet mye grundigere ut fra nyere forskning på dette området. Nyere forskning (etter 1992) omkring rein og inngrep viser at reinen påvirkes mye sterkere av inngrep enn tidligere antatt. Det er dokumentert langvarige unnvikelseseffekter etter inngrep. Slik dokumentasjon foreligger på rein for områder i Russland, Norge, Finland, Canada og Alaska. Unnvikelseseffekten viser seg ved en reduksjon i bruken av områder der det er foretatt inngrep. I sum kan det innebære tap av beiteland. 2 - 10 km fra inngrep. Tidligere antakelser om inngrepenes innvirkning på reindriften kan derfor ikke legges til grunn uten videre.

Reindriftsforvaltningen mener at de negative konsekvenser som beskrives for reindriften, er minimumseffekter. Det vil derfor være nødvendig med en løpende vurdering av konsekvensene etter hvert som utbygging foretas og under driftsfasen.

På denne bakgrunn mener Reindriftsforvaltningen at konsesjonsbehandlingen tydelig må få fram at det er etablert fast reindrift i distriktet, og at *denne vil påføres skader ved en utbygging, både i anleggsperioden og i driftsfasen.* Mulige avbøtende tiltak må utformes i samråd med Saltfjellet reinbeitedistrikt og Reindriftsforvaltningen."

Sametinget har kommet med følgende uttalelse av 28.02.02:

"Sametinget vil i denne høringsuttalelsen gi faglige merknader til konsesjonssøknaden og konsekvensutredningen i forhold til følgende punkter:

- oppfyller konsekvensutredningen utredningsprogrammet
- vurdere tiltakshavers beskrivelse av konsekvensene, sammenstilling og vurdering
- gi ev. supplerende opplysninger og vurderinger av konsekvensene som er relevant for beslutningen
- vurdere behovet for, og gi ev. innspill til, nærmere undersøkelser og overvåking
- gi innspill til avbøtende tiltak
- gi uttrykk for ev. gjenstående konflikter knyttet til gjennomføring av tiltaket.

.....

1.2 Samisk kulturminneråds befaring av de berørte områdene 1997

Sametinget har utarbeidet en delutredning om samiske kulturminner og kulturmiljøer for områdene Sundsfjorddalen – Beiardalen. Befaringen ble gjennomført i perioden 29. september – 3. oktober 1997. De knappe tidsrammene tillot imidlertid kun en oversiktsbefaring, der formålet var å få kartlagt områdene uten dermed å foreta systematiske kulturminneregistreringer. I enkelte deler av områdene ble det imidlertid foretatt en mer grundig befaring, hvor det også ble registrert kulturminner. I området for utbygging ble det registrert 101 kulturminner som kan relateres til ulike tidsperioder. 39 av disse er automatisk fredete kulturminner, jf. Lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner (kulturminneloven) § 4. Delutredningen var ferdig i desember 1997.

2 Uttalelse til konsekvensutredning for Reinskar kraftverk

2.1 Innledning

Sametinget avga 12.12.1997 sitt innspill til melding om konsekvensutredning for Reinskar kraftverk. Generelt ble det pekt på at tiltakets konsekvenser for samiske kulturmiljøer og kulturminner må sees i sammenheng med både det fortidige og nåtidige samiske samfunn ut i fra en forståelse av at de samiske kulturmiljøene og kulturminnene er ledd i den samiske kulturhistoriske utviklingen i området.

2.2 Landskap

Visualiseringen av tiltakets virkning på landskapet er generelt tilfredsstillende i konsekvensutredningen, men vi savner en visuell beskrivelse av hvilke konsekvenser tiltaket vil få på registrerte kulturminner og kulturmiljøer. Tiltaket planlegges innenfor et landskap hvor den samiske befolkningen har lange historiske tradisjoner. Etter vår vurdering er visualiseringen av landskap(-er) mangelfulle når det gjelder kulturminner og kulturmiljø, og vurderingene tenderer til det positive.

2.3 Kulturmiljøer og kulturminner

Utredningsprogrammet fastsetter at konsekvensene for samiske kulturmiljøer og –minner skal utredes. Da skal selvsagt konsekvensene beskrives like grundig for samiske kulturmiljøer og –minner som for øvrige kulturmiljøer og kulturminner.

2.3.1 Kulturhistorisk bakgrunn

I Sametingets brev av 25.01.1999 fremgår det at de undersøkelser som er gjort tidligere viser at området har vært og til en viss grad fortsatt er et samisk bosettings- og ressursområde, hvor det er registrert en mengde samiske kulturmiljøer og –minner. Som grunnlag for vurderingene av konsekvensene for samiske samfunnsforhold og samiske kulturmiljøer må områdets kulturhistoriske utvikling og situasjon beskrives tilfredsstillende i konsekvensutredningen.

Etter vår vurdering er den kulturhistoriske beskrivelsen av landskapet generelt sett mangelfull. Sametinget foretok i 1997 en oversiktsbefaring av området. Selv om befaringen var av kort varighet resulterte den i over 100 registreringer av kulturminner. Tiltakshaver har fått oversendt denne rapporten og burde dermed være innforstått med landskapets kulturhistoriske kontekst.

Vi foreslår derfor nærmere undersøkelser, jf. pkt. 3.

2.3.2 Registrering av samiske kulturmiljøer og –minner

Som tidligere nevnt gjennomførte Sametinget en begrenset oversiktsbefaring som viste et stort potensiale for nye registreringer av samiske kulturmiljøer og –minner. Rapporten slår fast at de knappe tidsrammene kun tillot en oversiktsbefaring. Tettheten av kulturminner viser at vi har å gjøre med et rikt samisk ressursområde, hvor bruken både har vært relatert til hav og fjell. Kulturminnene og kulturmiljø viser at reindrift og ulike næringskombinasjoner tilknyttet bofasthet har hatt særlig betydning i dette området. Registreringene som er foretatt er basert på en begrenset oversiktsbefaring. Dette gir meget

usikre resultater, og konsekvensene av tiltakets virkninger på samiske kulturmiljøer og –minner blir dermed også usikre. Videre er bare enkelte utvalgte områder befart. Utreder har lagt til grunn Sametingets fagrapport fra 1997 ved utarbeidelse av utredningen. Fagrapporten er ikke oppdatert med hensyn på de planendringer som er foretatt. På denne bakgrunn er det heller ikke gjort noe forsøk på å beskrive potensialet for funn av samiske kulturmiljøer og –minner. I konsekvensutredningen er metode- og datagrunnlaget for kulturminner vurdert som meget godt etter en 4-delt skala. Metodisk sett inngår her eksisterende dokumentasjon, lokale ressurspersoner og befaringer. Utredningens konklusjon er at ingen registrerte kulturminner vil bli direkte fysisk berørt av utbyggingen. Når reguleringssonen øker ved Storvatnet og ved redusert vannføring i Sundsfjorddalselva, så kan likevel noen kulturminner miste noe av den tilknytningen de har til kulturlandskapet. Konsekvensutredningen sier videre at det er 14 automatiske fredete samiske kulturminner som kan bli indirekte berørt ved at utbyggingen griper inn i kulturlandskapet som kulturminnene er en del av.

Sametinget har i sin uttalelse til meldingen og utredningsprogrammet gjort oppmerksom på at det vil være behov for systematiske registreringer og nærmere undersøkelser. Se nærmere om dette under pkt. 3.

2.3.3 Konsekvensene for kulturmiljøer og kulturminner

I området hvor tiltak planlegges iverksatt er det registrert 101 kulturminner. Utredningen beskriver konsekvensene for disse som indirekte. De direkte og indirekte konsekvenser for kulturmiljø og kulturminner i kraftverkets visuelle influenssone er etter vår vurdering tilfredsstillende beskrevet. Det er imidlertid en svakhet at det ikke er utarbeidet et kart over området som viser tiltakets visuelle territorium, visuelle influenssone og kulturmiljøer og kulturminner som blir påvirket.

2.4 Oppfyllelse av utredningsplikten

Utredningsplikten jf. Plan- og bygningslovens § 33-2 er etter våre oppfatninger oppfylt. Utredningen har likevel svakheter i sin behandling av den samiske kulturhistorien i området for utbygging.

3. Oppfyllelse av undersøkelsesplikten etter Lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner (kulturminneloven) § 9, nærmere undersøkelser etc.

Utredningsprogrammet fastsetter at undersøkelsesplikten etter kulturminnelovens § 1. ledd skal oppfylles før konsesjonsvedtak fattes. Etter vår oppfatning er det mest hensiktsmessig å oppfylle undersøkelsesplikten når det er utarbeidet detaljplaner for Reinskar kraftverk. Vi har i vår uttalelse til melding og utredningsprogrammet gjort oppmerksom på at det vil være behov for systematiske registreringer og nærmere undersøkelser for å oppfylle undersøkelsesplikten.

Det vil være nødvendig med detaljregistreringer for å undersøke om tiltakene berører automatisk fredete samiske kulturminner på en måte som nevnt i kulturminnelovens § 3, første ledd og fastslå på hvilken måte tiltaket eventuelt kan fremmes og for å vurdere dispensasjon fra en eventuell automatisk fredning, jf. § 9, andre ledd.

Konsekvensutredningen beskriver ikke landskapets kulturverdi, kulturhistorie og kulturhistoriske sammenheng i en samisk kontekst. Vi mener at dette kan gjøres i sammenheng med oppfyllelsen av undersøkelsesplikten, eventuelt som nærmere undersøkelser etter forskriftens vedlegg IV, bokstav i. Kostnadene for slike undersøkelser bæres av tiltakshaver etter kulturminnelovens § 10, jf. Plan- og bygningslovens § 33-11.

Formålet med undersøkelser etter kulturminnelovens § 9 omfatter søk og registreringer for å kartlegge bestanden av automatisk fredete samiske kulturminner og kulturmiljø i de berørte områder og så langt som det er mulig angi graden av konflikt mellom eventuelle automatisk fredete samiske kulturminner og kulturmiljø, og planene for tiltaket. Formålet med undersøkelsene er også å fastslå om tiltak kan gjennomføres og om det må søkes dispensasjon fra kulturminnelovens fredningsbestemmelser. Etter befaring og registrering må materialet bearbeides. Arbeidet vil også omfatte arkiv- og kildestudier og intervjuer. Resultater vil sammenfattes i en feltrapport.

Disse undersøkelser må gjennomføres før et eventuelt konsesjonsvedtak.

Til slutt gjør vi oppmerksom på at dersom konflikten mellom tiltak og samiske kulturminner av nasjonal interesse er av en slik karakter at de er uakseptable for Sametinget vil vi ikke kunne anbefale at det gis konsesjon for Reinskar kraftverk."

Landbruksdepartementet har i brev av 04.12.01 ingen merknader til søknaden. Det har heller ikke Vegdirektoratet i sitt brev av 22.11.01, eller Statens vegvesen, Nordland i brev av 21.09.01.

Bergvesenet skriver i brev av 31.10.01 at de mener fagrapporten om mineral- og løsmasseressurser er tilfredsstillende, og har ellers ingen merknader.

Norges geologiske undersøkelser (NGU) har disse merknadene i brev av 08.10.01:

"Det er i NGUs industrimineral- og natursteinsdatabaser registrert 3 forekomster av kvartsitt i nærheten av reguleringsområdet. Forekomstene er små, og det er ikke sannsynlig at de vil komme i konflikt med utbyggingen.

I NGUs malmdatabase er det ingen registrerte malmforekomster i området som berøres av utbyggingsplanene, og berggrunnen indikerer heller ikke et potensiale for funn av nye malmforekomster.

Opplegget med utnyttelse av tunnelmassene til pukk vil være god ressursbruk."

Statskog har kommet med følgende uttalelse av 30.01.02:

"Dette brev inneholder to forhold :

- erverv av Statskogs fallrettigheter i Sundsfjordelva.
- uttalelse til foreslått kraftutbygging, Reinskar kraftverk.

Erverv av Statskogs fallrettigheter i Sundsfjordelva

I brev av 15.11.01 settes det fram en påstand om at det fra 1997 har vært en dialog mellom Sjøfossen og Statskog SF angående et eventuelt erverv av Statskogs fallrettigheter i Sundsfjordelva. Statskog Nordland er ikke kjent med at det har foregått slik dialog, i hvert fall ikke skriftlig. Vi er villige til å leie ut fallet til Sjøfossen energi med avtale på tradisjonell måte med årlige erstatninger. Vi ber om en oversikt over hvor store kraftmengder som taes ut fra statens grunn og forslag til avtale/erstatning.

Det samme gjelder også for bygging av kraftledninger samt andre inngrep som berører statens grunn. Vi ønsker å komme i dialog med utbygger med forslag til avtale og erstatningsbeløp på inngrepene.

Høringsuttalelse vedrørende forslag til ytterligere regulering av Storvatnet. Bygging av Reinskar kraftverk.

Statskog har laget en friluftsplan for fjellområdene mellom Meløy, Gildeskål og Beiarn. Planen er fra 1998 og laget i nært samarbeid med Meløy kommune, Gildeskål kommune, Beiarn kommune, Salten friluftsråd, Nordland Fylkeskommune og Fylkesmannen i Nordland. Området som denne kraftutbygging berører ligger i sone A. Planens tilrådninger er som følger:

- det bør ikke foretas nye inngrep i sone A som hindrer ferdsel eller sterkt forringer kvalitetene for friluftslivet.
- dersom tilleggsreguleringer blir foretatt bør det være med konsesjonsvilkår om tiltak for friluftslivet i forbindelse med både gamle og nye inngrep.

Storvatnet blir hovedmagasinet i utbygginga, og blir senket 16,6 meter. Utbygginga skisserer to alternativ og i begge alternativer planlegges overføringstunneler som tar elvevatnet fra hele eller deler av utløpselva. Samelvvatnet vil miste det meste av tilsig.

Senkning av Storvatnet på 16,6 meter vil ha store konsekvenser på ørretbestanden i vatnet. Storvatnet har i dag en god bestand av ørret av middels kvalitet (K 0,98). Røyebestanden er av dårligere kvalitet (K 0,82). Storvatnet er et populært fiskevatn for fangst av matfisk, også til raking. Vi er ikke enige i det som står i rapporten om at ørreten er "relativt dårlig". Middels kvalitet er ikke det samme som "relativt dårlig." Ved en eventuell utbygging vil vatnet være ødelagt som ørretvatn, og røyra vil bli dominerende. Ved regulering vil kvaliteten på røyra bli ytterligere forverret, på grunn av nedsatt matproduksjon.

I og med at Storvatnet er et populært fiskevatn er også området populært som fritidsområde. Dette bekreftes ved at Gildeskål jeger- og fiskeforening har hytte, naust og båt til utleie for allmennheten ved vatnet, og i tillegg er det flere private båter ved vatnet. Hvis jeger- og fiskerforeninga ønsker å flytte hytta og naustet fra Storvatnet til et annet sted bekostes dette i sin helhet av utbygger.

Erfaringen tilsier også at det i anleggstiden blir fisket hardt med lovlige/ulovlige redskaper i vatn og elver i nærområdet til kraftutbygginga samt at motorisert ferdsel øker. Ekstraordinært oppsyn må etableres i anleggstiden og utgiftene dekkes i sin helhet av utbygger. Statskog stiller som krav at dette oppsynet koordineres med det oppsynet som allerede er etablert i området og som utføres av Statskog, Fjelltjenesten.

I og med at Storvatnet vil bli ødelagt som fiskevatn vil vi kreve erstatninger for tapt fiske, terskelbygging i elveløpet nedenfor Samelvvatnet, pålegg om minstevannføring samt pålegg om utsetting av stor fiskespisende ørret i Storvatnet. Vi krever at det opprettes vilt-, fiske- og friluftsfond for området.

Områdene på Sundsfjordfjellet er rike småvilt- og storviltområder samt at området inngår i reinbeitedistrikt. Over Storvatnet trekker det både elg og rein. Ved at Storvatnet blir kraftmagasin vil isen bli usikker. Erfaringen tilsier at det vil bli en del dyr som går igjennom isen og drukner. Tap av dyr må erstattes.

I og med at Storvatnet blir tapt som attraktivt fritidsfiskevatn vil belastningen på andre vatn/områder bli større. Vi krever at det blir lagt til rette forbruk av andre områder og krever at det blir gitt støtte/blir bygd sommer og vinterparkeringsplasser ved eksisterende fjellveg som går opp fra Sundsfjord og til enden av Langvatnet. I tillegg krever vi at det bygges/gies støtte til å sette opp bord, benker, gapahuker, hengebroer og lignende på egnede plasser.

I og med at jakt, fiske og friluftsliv står sterkt i utbyggingsområdet, ser vi det som naturlig at det blir avsatt midler til bygging av lerduebane og elgbane i Gildeskål kommune i nært samarbeid med den lokale jeger- og fiskerforening og skytterlaget.

Rundt Storvatnet er det betydelige mengder skog, også plantinger av gran. Hvis det viser seg

at det blir skade på denne skogen, for eksempel ved frostrøk, vil Statskog ta forbehold om at erstatningskrav blir fremmet.

Hvis det er private hytter som blir skadet av utbygginga, får sine tomter forringet vil utgiftene til erstatning/skader i sin helhet måtte dekkes av utbyggeren.

Vi er kjent med de krav som Gildeskål kommune har kommet med ved en eventuell utbygging, og støtter disse krav fullt ut.

Statskogs krav oppsummeres slik, og skal bekostes av utbygger: (i rekkefølge slik de fremkommer i brevet ovenfor) :

1) Eventuell flytting av Gildeskål J.f.f hytte og naust ved Storvatnet.
2) Ekstraordinært jakt, fiske og motorferdseloppsyn. Oppsynet koordineres med eksisterende oppsyn som Statskog, Fjelltjenesten har i området.
3) Erstatning for tapt fiske i de vatn og vassdrag som blir berørt av utbygginga, inklusive årlig utsetting av stor fiskespisende ørret i Storvatnet.
4) Terskelbygging nedenfor Samelvvatnet, samt minstevannføring i elva nedenfor Storvatnet.
5) Opprettelse av vilt-, fiske- og friluftsfond.
6) Erstatning for tap av elg og rein og lignende som drukner/mister livet på grunn av usikker is/åpent vatn i utbyggingsområdet.
7) Bygging av vinter- og sommerparkeringsplasser ved eksisterende fjellveg fra Sundsfjord til Langvatnet.
8) Bygging/tilskudd til etablering av bord, benker, gapahuk, hengebroer og lignende.
9) Bygging/tilskudd til etablering av elg- og/eller lerduebane.
10) Erstatning på skog som skades på grunn av utbygginga.
11) Erstatning til private hytteeiere for skade på hytte og/eller forringelse av hyttetomt på grunn av utbygginga."

Statkraft har disse synspunktene på søknaden i brev av 25.01.02:

"Bakgrunn

Sjøfossen Energi AS har leieavtale med Statkraft SF (opprinnelig med NVE) for utnyttelse av fall i Sundsfjorddalselva i Sjøfossen kraftverk. Leieavtalen har varighet ut 2018 (konsesjonstidens varighet), og omfatter fallet fra ca. k 58 til sjøen, samt grunn og andre rettigheter. Fra 2019 vil fallene kunne disponeres av Statkraft, som etter avtalen kan kreve eksisterende anlegg mv. overdratt til seg.

l tillegg har IS Sundsfjord kraftlag leieavtale med Statkraft og Statskog om overføring av vann fra samme vassdrag over til Forsåvassdraget, for utnyttelse i Sundsfjord kraftverk og Langvatn kraftverk. Vannet overføres fra ca. k 395.

Planene

Statkraft har foretatt en vurdering av de teknisk-/økonomiske planene, og kommet til at investeringene pr. i dag (2002) vil bli ca. 15-20 % høyere enn de Sjøfossen Energi har benyttet (2000). Det er dessuten usikkerheter knyttet til etableringen av økt magasinvolum (størrelse og/eller kostnader).

Begge alternativene som er framlagt er pr. i dag ulønnsomme. Alternativ Reinskar 1 kan imidlertid gjøres lønnsom forutsatt at vannet som nå føres over til Sundsfjord kraftverk tilbakeføres. Dette må i så fall ses i sammenheng med konsesjonen for Sundsfjordutbyggingen, som også går ut i 2018. Reinskar 2 vil etter vår vurdering uansett ikke kunne gjøres lønnsom med de kostnader og priser vi pr. i dag ser for oss.

Konklusjon

Statkrafts syn er etter dette at et eventuelt Reinskar kraftverk ikke er gjennomførbart uten at det ses i sammenheng med overført vann fra Sundsfjorddalselva til Sundsfjord kraftverk.

Ut fra dette foreligger det etter vårt syn ikke planer som gir grunnlag for å fremme ekspropriasjon av fallretter her. Hvis forholdene senere skulle aktualisere en utbygging, vil vi vurdere vår rolle på nytt."

Forum for natur og friluftsliv Nordland kom med følgende uttalelse av 20.02.02:

"En utbygging av Storevatn vil få svært negative konsekvenser for landskap, fiske og friluftsliv og FNF Nordland vil derfor sterkt gå mot konsesjon for Reinskar kraftverk som omsøkt.

- I søknaden fra Sjøfossen energi blir det hevdet at Storevatn er utbygget fra før og rent teknisk er det riktig. Men, utbyggingen ble gjort for over 50 år siden og var en meget skånsom utbygging som ikke fikk store konsekvenser for fiske eller annen bruk av vannet.
- Den omsøkte utbyggingen vil tappe vannet med opp mot 17 meter og vil ødelegge vannet som fiskevann for alltid.
- I utredningen er det ikke tatt nok hensyn til de utrasningene som vil skje i vannet etter nedtapping. Det er svært sannsynlig at store humusmasser vil rase ut og skape umulige leveforhold for liv i vatnet, elva og fjorden.
- Vassdraget nedover i dalen vil bli ødelagt og dette området er brukt av folk til fiske og rekreasjon. Vestsiden av dalen er fra før "vernet" gjennom samla plan for vassdrag, men det vil miste mye av sin bredde og betydning som følge av en utbygging.
- Storevatn er det siste av de store vatna i Sundsfjordfjella som ikke er regulert og det er relativt lett tilgjengelig med en halv times fottur fra bilveg. Området er brukt av skoler,

barnehager og folk flest og er således svært viktig for en fri utfoldelse av friluftsliv. Arealene som blir igjen til friluftsliv blir stadig mindre og mer regulert og dette bør det tas hensyn til med behandlingen om konsesjon. Gildeskål kommune har allerede utbygd 70 % av sitt vannkraftspotensial og det bør være nok belastning på naturen i området.

Gildeskål Jeger- og Fiskerforening har sendt likelydende brev av 24.10.01 til Gildeskål kommune og NVE:

"Viser til Gildeskål Jeger- og Fiskerforenings saksbehandling vedr. samme sak av 14.01.98 og 19.01.99.

I styremøte den 18.10.01 ble konsekvensutredningen fremlagt til behandling. Gildeskål Jeger- og Fiskerforening vil påpeke følgende:

Gildeskål Jeger og Fiskerforening konstaterer at det i utredningen fremsettes påstander som er mer fremtredende og bastante i sammendrag enn i selve utredningene.

Vedr.: 9.8 Friluftsliv, jakt og fiske

Det essensielle ved utbyggingen er en nedtapping av Storvatnet med totalt 17,6 m. Dette innebærer en total ødeleggelse av Storvatn som fiskevann. Dette har sin bakgrunn i at 85 % av et vatnets produksjonspotensiale ligger i de bunnlevende bunndyrs produksjon og grunnlag som byttedyr for ørret og røye. På grunn av utvasking av humus vil all den botnbaserte primærproduksjon opphøre. Det vil kun være til rest de 15 % produksjon i de frie vannmasser. Vatnet er etter dette totalt ødelagt som fiskevatn. Det hevdes på side 8 under avbøtende tiltak at man som kompensasjon kan sette ut ørret for å bøte på reduserte formeringsmuligheter. Dette vil ikke være nok da det ikke vil være mat for den utsatte fisken.

Det blir i konsekvensutredningen påstått at Storvatnet har en bestand bestående av røye og ørret av relativt dårlig kvalitet. Denne påstand er basert i to foretatte prøvefiske hvor man har vært uheldige med fangsten. Vår erfaring og eget prøvefiske viser at bestanden består av et stort antall småfallen røyr og en relativt stor bestand av ørret på 2 til 4 hg, samt et stort antall kannibalørreter mellom 1 og 4 kg. Det er i løpet av 90- tallet tatt flere ørreter på nærmere 4 kg.

Fisket har de siste to tre år vært dårligere, dette skyldes etter all sannsynlighet overbeskatning, men forringer allikevel ikke vatnet sitt store potensiale som fiskevann. Alle robåtene som ligger langs vatnet er en bekreftelse på vatnets utstrakte bruk og potensiale.

Vedr.: Dyreliv, jakt og fiske, side 7 første avsnitt

Det hevdes at området er vanskelig tilgjengelig. Vår klare oppfatning er at området er lett tilgjengelig. Storvatnet nås med en halv times gange fra bilvei ved Langvatn. Storvatnet er det siste av de større vatn på Sundsfjordfjellet som ikke er ødelagt av regulering. Gildeskål Jeger- og Fiskerforening driver utleie av foreningshytte til allmennheten, det er stor etterspørsel etter hytta hele sommeren og høsten samt ved påsketider.

Vi har også hytter ved Fiskvatnet og ved Sundvatnet, men hytta ved Storvatnet er den som er mest utleid, pga. sin lette tilgjengelighet. Det er også denne som brukes mest av barnefamilier og eldre. Årlige skoleturer med elever fra hele kommunen benytter Storvannshytta i forbindelse med opplæring i fiske og friluftsliv.

Det påstås at Skauvollvassdraget og Sundsfjordfjellet brukes i større utstrekning til friluftsliv uten at dette dokumenteres i noen form for analyse.

Vedr. 8.9 Fiskebiologi

Utløpet av Sundsfjordelva i fjorden side 79:

Det har i alle år vært et godt laksefiske i nedre del av Sundsfjordelva, dette også før oppdrett av laks og ørret ble normalt. I dag er det organisert lakse- og ørretfiske med salg av 12 fiskekort pr. døgn. Konsekvensen for dette fiske som hovedsakelig drives opp mot den eldre kraftstasjon er ikke klarlagt. Realiteten er at gamle Sjøfossen stasjon får kun en vannføring på 20 % av dagens nivå. Dette vil tilsi at laks og dermed laksefiske etter en eventuell utbygging ikke vil eksistere i dette området av elva, og at den produksjon av lakseyngel som skjer i elva vil opphøre.

Vedtak

Gildeskål Jeger- og Fiskerforening går fortsatt på det sterkeste mot en utbygging av Reinskar kraftverk. Prosjektet har som resultat en total ødeleggelse av Storvann. Dette kan ikke aksepteres i en kommune som allerede har bygd ut 70 % av vannkraftpotensialet. Gildeskål kommune har betalt nok til storsamfunnet ved allerede utnyttede kraftressurser."

Salten jakt- og fiskeadministrasjon gjorde følgende enstemmige vedtak på årsmøtet 02.03.02:

"Årsmøtet viser til at Storvatnet og Sundsfjordelva har regional verdi i jakt-, fiske og friluftssammenheng. I tillegg er alle andre større vatn i nærområdet regulert med over 20 meter, og er da ødelagt som fiskevatn.

Da Storvatnet er det siste større fiskevatnet i området, mener årsmøtet at det må bevares slik at også etterkommere kan få oppleve gleden og rekreasjonen det er i å kunne drive sportsfiske. Den store etterspørselen etter Gildeskål JFF's hytte ved Storvatnet viser da også at vatnet ligger i et populært og ettertraktet friluftsområde.

Den lakseførende delen av Sundsfjordelva er mye brukt og det blir i dag tatt store mengder fisk der både av gildeskålværinger og tilreisen-

de. Denne fiskemuligheten vil bli totalt ødelagt ved den foreslåtte utbygging.

Årsmøtet vil sammen med Gildeskål JFF si et klart nei til de utbyggingsplaner som foreligger – og ber NVE sørge for at prosjektet blir skrinlagt."

Lokalutvalget for Inndyr krets ga følgende uttalelse til Gildeskål kommune i brev av 08.11.01:

"Det er ikke enighet i lokalutvalget vedrørende denne kraftutbyggingen. Det er usikkerhet om hvilke konsekvenser utbyggingen vil få for miljøet, både for hyttefolk og friluftsliv. Vi er også usikre på hvilke fordeler kommunens innbyggere vil få av en ev. utbygging, om det i det hele tatt blir noen.

Konklusjonen er at flertallet er negativ til kraftutbygging, under noen tvil går derfor lokalutvalget mot denne kraftutbyggingen."

Lokalutvalget for Storvikbukta ga følgende uttalelse til Gildeskål kommune i brev av 13.11.01:

"Lokalutvalget har gjennomgått den forelagte "Orientering om søknad og konsekvensutredning 2001 - Reinskar kraftverk" fra Sjøfossen Energi AS.

Som grunnlag for å avgi høringsuttalelse i ovennevnte sak kan dette være et noe spinkelt grunnlagsmateriale. Et bredere materiale for å avgi høringsuttalelse hadde vært å foretrekke.

Alle former for kraftutbygging vil representere inngrep i naturen, til dels store inngrep. I de fremlagte utbyggingsplanene er det planlagt en største reguleringshøyde på ca. 17 meter. I tillegg til dette vil vannføringen i elveleiet mellom Storvatnet og den fremtidige plasseringen av kraftverket til tider bli sterkt redusert. De største negative virkningene ved tørrleggingen av elveleiet kan ivaretas med krav om terskelbygging og krav til minstevannføring i nedbørsfattige perioder av året.

Lokalutvalget har ingen prinsipielle innvendinger til selve kraftutbyggingen, men vil peke på at utbyggeren bør pålegges tiltak som nevnt ovenfor, terskelbygging og krav om minstevannføring."

Lokalutvalget for Sørfinnset og Forstranda informerer om følgende enstemmige vedtak i brev av 08.11.01 til Gildeskål kommune, med kopi til NVE:

"Lokalutvalget for Sørfinnset og Forstranda går i mot ytterligere regulering av Storvatnet. Til tross for dagens oppdemning og regulering på 3 m, er Storvatnet det viktigste ikke-private fiskevatnet i Gildeskål kommune. Det er et svært viktig rekreasjonsområde med mulighet for kortere dagsturer, og brukes i dag også i utstrakt grad av barn og ungdomsgrupper. En regulering hvor Storvatnet i deler av året skal kunne tappes ned hele 17 m er helt uakseptabelt ut fra et friluft- og rekreasjonssynspunkt.

Områdene i vatnet hvor produksjonen av bunndyr foregår og gyteområdene vil bli ødelagt og dermed også fisket. Det vil bli nakne klipper, urer og skråninger. Ved Ruffedalselvas utløp vil det bli et meget skjemmende sumpområde og bruk av båt for å komme over til Ruffedalen vil i perioder bli svært vanskelig. Skiløyper og ferdsel på isen vil bli svært begrenset på grunn av stor fare ved nedtapping.

Sundsfjordelva med Samelvvatnet som er et flott og sjeldent vakkert rekreasjonsområde vil helt miste sin verdi med en delvis tørrlagt elv uten fosser og stryk.

Det produseres vel 650 GWh elektrisk energi pr. år i Gildeskål kommune, nær 70 % av vannkraftressursene er bygget ut. Dagens forbruk i Beiarn og Gildeskål kommuner utgjør ca. 50 GWh. Vi kan trygt si at Gildeskål har bidratt med sin del av naturressursene for å dekke storsamfunnets kraftbehov når over 600 GWh går ut av kommunen årlig.

Sjøfossen Energi og Gildeskål kommune som største aksjonær bør heller bidra til å få hånd over allerede utbygget kraft i kommunen ved å søke å kjøpe seg inn i I/S Sundsfjord kraftlag. Det vil være en tryggere investering enn et økonomisk marginalt kraftutbyggingsprosjekt som Reinskar 1I er. Et viktig argument da Sjøfossen Energi vedtok utredning om kraftutbygging var at man måtte bygge ut mer kraft for å forsyne egne abonnenter med rimelig strøm, Dette argumentet gjelder ikke lenger da all strøm kjøpes og selges til markedspris."

Gildeskål turlag har skrevet følgende til Gildeskål kommune i brev av 14.10.01:

"Gildeskål turlag har satt seg inn i planene for Reinskarutbygginga og vil påpeke følgende forhold: Sundsfjordfjellet er fra før sterkt berørt av vannkraftutbygging med relativt store inngrep. Ytterlig utbygging i dette området vil redusere muligheten for naturopplevelse.

Det er spesielt uheldig at Sundsfjordelva får sterkt redusert vannføring. Sundsfjordelva er et attraktivt nærområde med mange naturkvaliteter og i den sammenheng er utbygging av Reinskar 1 å foretrekke. Sterkere reduksjon i vannføring vil ødelegge naturopplevelsen langs elva.

Storvatnet er til tross for dagens reguleringshøgde på 3 m et brukbart fiskevatn, ved ytterlig regulering til 17 m reguleringshøgde vil også dette store vatnet være ødelagt."

Sundsfjordfjellet hytteforening har sendt uttalelse av 10.10.01 til Gildeskål kommune:

Sundsfjordfjellet hytteforenings medlemmer har sine hytter på Hellarfjellet, ved Langvatnet og ved Fellvatnet. Langvatnet og Fellvatnet er i dag fullregulerte vann, som kan være helt ned-

tappet fra april til uti juni måned. Og da er disse kratrene lite sammenlignbare med den friluftsidyllen de fleste kjenner fra bær og jakttida.

Storvannet er her det store trekkplastret, med bare 3,5 m reguleringsforskjell og kun 20 min gangtid fra Langvatnet, og dermed lett tilgjengelig også for barnefamilier. Dette vannet er et yndet mål for isfiske, sommerfiske og bading.

I vår tid når stat, fylke og kommune til sammen setter av millioner av kroner til prosjekter for å få folk ut i naturen (jf. kommuneplan for friluftsliv og FYSAK), blir det lite logisk at en vil rasere et supert friluftsområde, som sannsynligvis vil gi ytterst få kroner i kommunekassen.

At Storvannet er søkt tappet med ytterligere 14 m, vil medføre at fra tidlig vinter og kanskje ut i august vil der ligge et nytt krater med litt vann i bunnen. Kommunens satsing på friluftsliv på Sundsfjordfjellet vil i denne sammenheng bli underlig dersom en bestemmer seg for å gi tillatelse til dette store inngrepet.

De store vannene på Sundsfjordfjellet: Fellvatnet, Langvatnet og Sokumvatnet er allerede tilnærmet fullregulert, med de konsekvenser det medfører for fiskens mulighet til å overleve og naturinngrepene det medfører. Selv om Storvannet allerede er regulert, vil det svære inngrepet som nå er planlagt få store konsekvenser for plante-, fiske- og dyreliv ved vannet (jf. konsekvensanalyser som er foretatt). Disse store vannene som her er nevnt ligger i nerkant av fjellområdet, og har dermed tilsig fra mesteparten av vannene lengre inn på fjellet.

Vi håper at politikerne i Gildeskål tenker nøye over konsekvensene ved en slik utbygging. Siden størsteparten av vannene i dette fjellområdet allerede er innregulert til de store vannene, bør det være en selvfølge at et større vann kan ligge tilnærmet uregulert til kommende generasjoner. Slik kraftmarkedet fungerer i dag kan vi om noen år bli oppkjøpt av utenlandske selskaper og da blir det i alle fall lite å hente til slunkne kommunekasser.

Vi ser frem til et vedtak som ivaretar de naturverdiene som aldri kan kjøpes for penger."

Salten Pitesamiske forening har sendt denne uttalelsen, datert 13.01.01, både til Gildeskål kommune og NVE:

"Sàlto bihtamsàmiid searvi avholdt møte i Sundsfjord 12/10- 01, og etter å ha gått gjennom sakens realiteter ble følgende uttalelse vedtatt:

Sàlto bihtamsàmiid searvi finner ikke å kunne anbefale denne utbygginga, verken Reinskar 1 eller Reinskar 2.

Sett ut fra reindrift, fiske, turisme, friluftsinteresser og muligheten til utøvelse av tradisjonelt samisk levesett, med videre, finner vi dette helt forkastelig.

Kommunens inntekter vil heller ikke stå i forhold til de skader og ulemper dette inngrep medfører."

Grunneiere v/ Geir Nordby har sendt følgende protest mot utbyggingen:

"I utgangspunktet er vi for kraftutbygging generelt. Det er en ren form for utnyttelse av energi. I tillegg gir det gode arbeidsplasser og inntekter til nærområdet, kommunen og Norge. Og ikke minst elektrisitet. Akkurat derfor var vi for utbygging av vannkraft i Gildeskål etter krigen som berørte våre eiendommer.

Først kom Sjøfossen Energi A/S som startet opp i 1948, og stod ferdig i 1950. Så startet Sundsfjord Kraftlag ANS opp i 1958, og der første del var ferdig i 1960. Da ble de 8 største vatnene på Sundsfjordfjellet bygd ut, pluss at øverste del av Arstaddalen i Beiarn kommune ble demt opp. Disse er Storvatnet, Fellvatnet, Langvatnet, Sokumvatnet, Øvre Forsåvatnet, Lille Sokumvatnet, Namnlausvatnet og Øvre Nævervatnet, pluss Arstaddammen. Nesten alle ble ødelagt som fiskevann og stygt er det når disse er nedtappet. Dette var man imidlertid klar over og godtok, fordi fordelene var større enn ulempene.

Det ene vatnet som har skilt seg ut er Storvatnet. Her er reguleringen kun 3,5 meter mellom høyeste og laveste vannstand. Dermed så har fisken og vassdraget ned til Sundsfjord klart seg. Dette vil økes til 17,6 meter og det som da skjer er at vatnet og vassdraget ødelegges.

For å ta fordelene først så er de at Gildeskål kommune får inn noen få hundre tusen kroner ekstra i inntekter i året når anlegget har kommet seg i drift, og Sjøfossen Energi A/S styrkes litt. Det var folkemøte på Inndyr 18. september i fjor og i en fullsatt sal var dette det eneste positive som kom frem. Sjøfossen Energi A/S mente at det da ville bli mulig å etablere et smoltanlegg i Sundsfjord, men for det første kan man spørre seg om det kan lønne seg med så mange smoltanlegg som allerede er etablert i distriktet og Nordland for øvrig. For det andre så kan man starte opp et smoltanlegg uansett slik situasjonen er nå.

Ulempene er mange.

- Fra Sjøfossen Energi A/S er det ikke lovet nye arbeidsplasser.
- Det blir en dyr utbygging.
- Storvatnet ødelegges som fiskevann.
- Vassdraget ned til Sjøfossen sin kraftstasjon ødelegges.
- Den siste biten av vassdraget fra kraftstasjonen og ut i Sundsfjorden ødelegges.

Her har vi fått til Sundsfjord elveierlag som selger fiskekort til dem som vil prøve fiskelykken og det er mange! I fjor ble det solgt over 400 fiskekort. Det antallet kunne ha blitt doblet hvis det hadde vært plass. Til sammen ble det fisket

320 stk. laks, sjøørret og sjørøye. Disse veide til sammen 832 kg. Og det er veldig bra i en elv som bare er 500 – 600 meter lang. Til sammenligning er Saltdalselva i Saltdal 6500 meter lang. Her ble det fisket i underkant av 1000 kg sjøørret. Sånn sett ligger Sundsfjordelva i toppen av de beste elvene i Salten, noe mange har merket seg.

Det kommer til å ta mange år, av erfaring, før vannet som kommer ut av den nye kraftstasjonen blir rent, hvis det blir det. Hvor attraktivt er det å fiske i en slik elv, hvis fisken i det hele tatt vil være der?

- Og man kan fortsette med dårlig is vinterstid på selve Storvatnet.
- Sundsfjorden kan fryse helt igjen vinterstid.
- Det blir stygt med så stor regulering og tørre elver.
- Folk blir sure, mistrives og kanskje flytter?

Vel, man kan dra det langt hvis en er motstander, MEN! ;

Hvorfor ikke utnytte et nei til utbygging, Gildeskål kommune? Salten Regionråd og Saltenkommunene arrangerte et "KOM HEIM! – treff" på Sjølystsenteret i Oslo i april 2001. Målet var å få utflyttede saltenværinger til å flytte tilbake fra sør – Norge. Undertegnede som er sønn til Janny Sundsfjord Nordby og skriver på vegne av grunneierne + familier, bodde da i Fredrikstad. Jeg ble invitert til treffet og ble ordentlig rørt av åpningen. Da viste de naturbilder fra alle de ti kommunene Salten tilhører, mens de spilte det som kunne ha blitt nasjonalsangen av Elias Blix; " Å eg veit meg eit land ". Gjett om jeg var stolt av å være fra Salten! Hadde jeg da midt i dette fått høre at Storvatnet og hele vassdraget skulle ødelegges, hadde det blitt som om de plutselig bare tok og dro stiften over LP – platen!

Med andre ord så betyr det at å kunne bevare dette flotte vassdraget betyr mye mer enn noen få hundre tusen kroner per år! Som grunneiere er det ikke interessant i det hele tatt å tenke på hva man kan få i eventuelle erstatninger. Naturen betyr mye mer for oss og våre etterkommere. Og slik tenker ikke bare vi, men alle som vil har jo muligheten til å benytte disse områdene til jakt, fiske og friluftsliv. Mange fra Meløy, Gildeskål og Bodø gjør det allerede.

Gildeskål kommune kan utnytte dette i sin reklame for å få utflyttere til å flytte tilbake. De kan da stolt si for eksempel at penger betyr ikke alt, men trivsel! De har hindret en rasering av et flott vassdrag! De har lærere i grunnskolen som aktivt bruker Storvatnet i undervisningen! I disse datatider trenger ungdommen et spark bak for å se hvor flott naturen er. Og da blir de garantert bitt av basillen! Kommunen har en jeger- og fiskeforening som har hytter på fjellet bl.a. ved Storvatnet, og som følger med og passer på naturen i Gildeskål!

Sjøfossen Energi A/S kan jo se på andre alternativer som for eksempel vindmøller. Gildeskål kommune har jo en drøss av skjær ut mot havgapet disse eventuelt kan stå på. Bølgekraftverk er en annen energikilde hvor danskene er langt fremme. Oppfordringen er tenk nytt! til Gildeskål kommune og Sjøfossen Energi A/S. Og vær ikke redd for å spørre hvis det er ting vi kan samarbeide om. Vi skal gjøre det vi kan hvis planene om utbygging av Reinskar Kraftverk begraves en gang for alle!"

Arthur Tverli har følgende uttalelse av 27.09.01, sendt både Gildeskål kommune og NVE:

"Undertegnede grunneier til gården Tverrlien, gnr. 35, bnr. 1 i Sundsfjorddalen, har følgende bemerkninger til det konsesjonssøkte prosjektet:

1. Det forutsettes at verdien av utnyttelse av fall i Tverråga fra inntak til sjøen kompenseres økonomisk.
2. Undertegnedes bolig i Tverlien, gnr.35, bnr. 1, har vanninntak fra Tverråga. Ved inntak av Tverråga til Reinskar kraftverk tapes vannforsyningen til boligen. Det forutsettes at det kompenseres økonomisk for dette."

Knut Sundsfjord har sendt denne uttalelsen av 14.11.01, både til Gildeskål kommune og til NVE:

"Som grunneier av eiendommene 39.1, 40.2 og 40.11, som alle grenser til det aktuelle vassdraget, har jeg følgende meninger om utbyggingen: Den store reduksjon i vannføring dette inngrepet vil medføre, vil gi store negative konsekvenser og begrensninger for bruk av eiendommene.

1) Mulighetene for inntektsbringende utnyttelse av eiendommene til reiselivsformål vil bli sterkt redusert, siden kvaliteten på områdets utseende og fiskemuligheter nærmest blir ødelagt. Dermed forsvinner også de mulighetene for arbeidsplasser som ligger i slik virksomhet. Dette gjelder også for kommunens egen eiendom Storåmoen.
2) Jeg har holdt i hevd fløteretten for eiendommene i vassdraget. Muligheten for å fløte ved og tømmer på elva vil bli ødelagt av ytterligere kraftutbygging. Og her nytter det ikke å lage terskler, siden fløting er avhengig av en vannvei med straum / uten hindrer.
3) Muligheten for utøvelse av tradisjonelt samisk levesett, så som elvefiske, fløting og ferdsel på vassdraget med båt forsvinner. Dette er rettigheter som er nedfelt i FNs ILO- konvensjon om urfolks rettigheter. Selv om dette i dag utgjør bare en liten del av vårt næringsgrunnlag, er det en stor verdi i å kunne gjøre disse tingene som rekreasjon, og som videreføring av tradisjoner, teknikker og annen lærdom fra generasjon til generasjon.

4) Både inntektsmulighetene og rekreasjonsverdien av laksefisket står i fare pga. den måten det nye kraftanlegget er planlagt drevet på.

For befolkningen ellers vil senkingen av Storvatnet og vannføringsreduksjonen i elva bety begrensede muligheter for fiske og friluftsliv. Utbyggingen vil heller ikke gi tilstrekkelig med positive ringvirkninger i form av inntekter og arbeidsplasser til å veie opp for de negative konsekvensene dette vil medføre for store deler av befolkningen. Dessuten har Sundsfjordområdet allerede bidratt rikelig til energiforsyningen.

På bakgrunn av dette vil jeg på det sterkeste motsette meg den planlagte utbyggingen i Sundsfjordvassdraget, det være seg både Reinskar 1 og 2."

Alice Sundsfjord har skrevet denne uttalelsen til Gildeskål kommune 03.10.01:

"Jeg har mottatt informasjon vedr. Reinskar Kraftlag. Jeg overtok ansvaret for mitt barndomshjem i Sundsfjord etter mine foreldre Magnus og Sigrids død. Huset er i bruk som fritidsbolig store deler av året og er et yndet sted for mine 4 barn og 8 barnebarn. I tillegg brukes huset av nære slektninger. Det mest attraktive med å disponere huset i Sundsfjord er utgangspunktet for fiske og friluftsliv. Interessen for stedet er oppbygd møysommelig gjennom mange år. Ting tar tid!

Sist sommer hadde to av mine barnebarn på 12 år flere fine fisketurer på dammen ved Ågnes. Den største fangsten på en kveld var 5 fine fisker hvor 2 av fiskene veide ½ kg. Det var to stolte unger som kom med fangsten som de kunne gjøre på egenhånd uten voksne tilstede.

Når jeg så leser informasjonen vedr. Reinskar Kraftlag ser jeg at elva og dammen blir nærmest tørrlagt. Det vil si at muligheten for slike fine fisketurer, som mine barnebarn opplevde i sommer, blir borte. Som sagt er det muligheten for utfoldelse i naturen som tiltrekker mine etterkommere og jeg er redd for at hvis disse mulighetene plukkes bort vil stedet miste mye av det som gjør at huset brukes så ofte.

Jeg har nevnt bare et enkelt sommerminne, men jeg frykter ei ny utbygging vil ødelegge mye mer. Vi er nødt til å tenke på den oppvoksende slekt og ivareta deres muligheter for tilhørighet og trivsel. Dette vil også komme Gildeskål kommune til gode.

Det har tatt tid å forme seg med de forandringer som er gjort i Sundsfjord siden den første utbyggingen startet. Jeg mener at Sundsfjordbygda har blitt berørt nok som den nå allerede er. Derfor ønsker jeg ikke ei ny utbygging med de inngrep den påfører naturen."

Åge Nystad har følgende krav i brev av 20.11.01:

"Undertegnede kjøpte høsten 1990 "Maskinistboligen" i Sundsfjord, gnr. 40 bnr. 9, til fritidsbolig for familien.

Omkringliggende elver og vann, skog og fjellområder var med på å avgjøre kjøpet. Videre planer om kraftutbygging var den gang ikke kjent.

Ved en ny kraftutbygging blir eiendommen etter vårt syn så sterkt forringet at vi ser ingen hensikt i å beholde stedet. Det kreves derfor at utbygger overtar "Maskinistboligen", og at eier utbetales erstatning for tapet."

Gunnar Sundsfjord har kommet med følgende uttalelse i brev av 19.11.01:

"Som hytteeier ved Samelvvann gjennom mange år er jeg imot denne utbyggingen og begrunner det med følgende:

Sundsfjordfjellet og Sundsfjorddalen er allerede nok utbygget fra før, er det ikke nok, skal en absolutt også rasere det lille som er igjen av naturen i dette området. Sundsfjorddalen er nok ødelagt etter forrige utbygging når Storvannet ble oppdemmet. Samtidig vil jeg påpeke at fossefallene (som er verneverdig) ned klypa nedenfor Samelvvannet vil forsvinne.

Hele den nedre del av vannet, mange tusen kvadratmeter nedover mot hytta hvor det er fra 10-15 cm til 40 - 50 cm vannstand i dag vil bli utilgjengelig og gro totalt igjen fordi det ikke vil opprettholde den naturlige gjennomstrømningen det har i dag. Fra hytta vil det i fremtiden bli helt umulig å ta ut robåten uten å måtte bære den rundt vannet, en strekning på flere hundre meter.

Dette er mitt rekreasjonssted som brukes mye, spesielt om sommeren, og den idyllen jeg har her ved Samelvvannet med å være alene som eneste hytteeier vil forsvinne helt.

Ved eventuell utbygging må Sjøfossen Energi AS pålegges å bygge demning ved utløpet av Samelvvann og heve vannstanden med minimum 80 - 100 cm for å unngå at det gror igjen. Denne oppdemningen vil være en enkel sak å gjøre, fordi det er smalt ved utløpet. Det vil medføre minimale kostnader å gjøre dette samtidig med utbyggingen.

Denne hevingen av vannstanden vil heller ikke skade naturen eller mat og mikroorganismer for fisken i vannet, det vil tvert imot øke mattilgangen for fisken og bedre vekstvilkårene. Dette er godt kjent fra andre fiskevann hvor en har hevet vannstanden innenfor en viss høyde for å øke næringstilgangen med meget gode resultater.

Det som er nevnt ovenfor er alt jeg har å si, men som vanlig menigmann blir en jo som vanlig ikke hørt i slike sammenhenger."

Søkers kommentarer til innkomne uttalelser

Høringsuttalelsene er forelagt Sjøfossen Energi, som har gitt følgende kommentarer i brev datert 15.04.02:

> "Vi har avventet noe med våre kommentarer bl.a. fordi det i tilknytning til Gildeskål kommunes behandling av sin høringsuttalelse har vært reist tvil om kommunestyrets habilitet og behandling av saken. Kommunestyrets behandling av saken har prosedyremessig og habilitetsmessig vært vurdert av fylkesmannen, uten at det konkluderes med krav om ny behandling av Gildeskål kommune.

Våre kommentarer

En del av høringsuttalelsene gir uttrykk for krav og/ eller ønske om ytterlige konsekvensutredninger. Dette gjelder Sametinget vedr. kulturminner, Fylkesmannen vedr. prøvefiske og Fiskeridirektoratet vedr. marine ressurser. Vi legger til grunn at foretatte undersøkelser med tilhørende rapporter i omfang og dybde er tilstrekkelig til å tilfredsstille undersøkelsesplikten som kreves for behandling av konsesjonssøknaden. Imidlertid vil vi selvsagt forholde oss til ev. krav som måtte komme fra konsesjonsmyndighetene i denne forbindelse.

I det etterfølgende kommenteres *konkrete forhold/ argumentasjon* som etter vår oppfatning enten er feil/ eller misvisende. Høringsuttalelser som er basert på prinsipiell motstand mot vannkraftutbygging har vi valgt å ikke kommentere.

Nordland Fylkeskommune

Det fremgår av fylkesrådets konkluderende vurdering at:

- Det berørte området er lett tilgjengelig og brukes mye i friluftsammenheng
- Det berørte området oppfattes som nesten uberørt.

Det er utvilsomt riktig at det berørte området er lett tilgjengelig i dag, i hovedsak pga. tidligere kraftutbygging som har åpnet området for allmennheten. Når det gjelder Sundsfjorddalen og Storvatnet kjenner vi ikke noen dokumentasjon som forteller hvor mye området er benyttet. Når det således er lagt betydelig vekt på dette antar vi dette er basert på antakelser. For Storvatnets del *antar vi* at dette er en del benyttet pga. betydelig nærliggende fritidsbebyggelse og lett adkomst. Når det gjelder Sundsfjorddalen tillater vi oss, ikke bare å trekke i tvil påstand om omfanget av hvor mye dalen er benyttet til friluftssammenheng, men også å hevde det motsatte ut fra slik vi oppfatter bruken.

Det hevdes som et vesentlig argument at området oppfattes som nesten uberørt. Det er en realitet at det berørte området sett fra Sundsfjorden opp Sundsfjorddalen til Storvatnet og området rundt Storvatnet i dag er betydelig berørt av inngrep i naturen, kort oppsummert er disse inngrepene:

- Nederste del av Sundsfjordelva er preget av eksisterende kraftutbygging og tekniske inngrep i denne forbindelse
- Sjøfossen kraftverk
- Rørgate i dagen
- Inntaksdam med lukehus
- 1000 V kraftledning i hele Sundsfjorddalens lengde
- Flere kryssende 22 kV ledninger i nedre del av Sundsfjorddalen
- 132 kV kraftledning langs hele Sundsfjorddalen opp til Storvann og videre til Glomfjord
- Omfattende grustak i nedre del av Sundsfjorddalen
- Skogsveger
- Skogsdrift
- Regulert vannføring i elva uten krav til minstevannføring. Vannføring kan i dag variere fra ned mot 0 m^3/s til normalt 27 m^3/s (under ekstrem flom den 10. og 11. januar 2002 registerert 240 m^3/s)
- Reguleringsmagasin i Storvann, LRV 184,10, HRV 187,60:
  - Steinfyllingsdam
  - Lukehus
  - Steinbrudd
  - Driftshytte
  - Naust
  - Kryssende 420 kV ledning

Sett hen til redegjørelse foran vedr. hvilke inngrep som området faktisk er berørt av i dag, faller det oss vanskelig å forstå beskrivelser og vedtaksgrunnlag som "området er lite, eller nesten ikke berørt". Hvordan området er berørt og ytterligere blir berørt, og hvilke virkninger dette har, fremgår selvsagt ellers av foreliggende konsekvensutredninger.

Vi vil ellers i denne forbindelse bemerke at betydelig arealer av Sundsfjordfjellet*, med uberørt natur,* i dag er vernet /foreslått vernet mot kraftutbygging. Dette gjelder også Skaugvollvassdraget, et svært attraktivt område så vel ut fra tilgjengelighet som naturkvaliteter.

Grunneiere v/ Geir Nordby

Ingen kommentarer.

Gildeskål kommune

Gildeskål kommune har under visse forutsetninger som fremgår av vedtak gått inn for utbygging som omsøkt. I denne forbindelse henledes oppmerksomheten til :
Avtale med Gildeskål kommune, i sin helhet vedlagt her. Det vises særskilt til "Tillegg til fremforhandlet tilbud om avtale, datert 21.12.01, mellom Gildeskål kommune og Sjøfossen Ener-

gi AS om ytelser knyttet til eventuell utbygging av Reinskar kraftverk", pkt. 1 om forpliktelser til etablering av terskler og minstevannføring, og pkt. 4, hvor det forutsettes at Sjøfossen Energi AS anmoder konsesjonsmyndighetene om at det som er omhandlet i avtalens pkt. 1 vedr. terskler og minstevannføring inntas i konsesjonsvilkårene, hvilket med dette anses for utført.

Statskog

I høringsbrev fra Statskog hevdes at det ikke har vært en dialog mellom Sjøfossen Energi AS og Statskog. Det har vært avholdt to møter mellom Statskog og Sjøfossen Energi AS, hvor det dels er orientert om prosjektet, men hvor spørsmålet vedr. fallrettigheter er tatt opp til innledende drøftelse, senest ble dette gjort i møte den 20. april 1998 på Statskogs kontor på Fauske. For Statskog møtte Eilif Mevassvik og Odd Vestgård, fra Sjøfossen møtte Perry Strømdal. Konklusjon i møtet for så vidt angår fallrettigheter var at Statskog v/Mevassvik skulle gi en formell tilbakemelding om Statskogs holdninger til salg eller utleie av det aktuelle fallet. Vi har ikke mottatt slik tilbakemelding. Vi tillater oss å stille oss noe undrende når det hevdes at det ikke har vært noen dialog mellom Sjøfossen Energi AS og Statskog.

Vi registrerer nå Statskogs uttrykte positive vilje til utleie av det aktuelle fallet.

Vi registrerer også Statskogs kravsliste. Vi vil ikke nå kommentere de enkelte punkter i kravslisten, men tillater oss å gi uttrykk for at kravene trekkes noe langt. Dette gjelder f.eks. krav om bygging av vinter- og sommerparkeringsplasser ved eksisterende fjellveg i Sundsfjord mv.

Reindriftsforvaltningen

Ingen kommentarer.

Direktoratet for naturforvaltning

Ingen kommentarer.

Statkraft

Vi noterer oss Statkrafts vurderinger vedr. prosjektets økonomi. Vi har til grunn for konsesjonssøknaden benyttet kostnadstall fra Statkraft Grøner, fremkommet etter en lang og etter vår oppfatning grundig prosess.

Det er i vår søknad lagt til grunn at utbygger kan nyttiggjøre seg all kraftproduksjon fra Reinskar 2, også etter 2018, hvilket er en forutsetning for hovedalternativets økonomi.

Vi vil fortsette en dialog med Statkraft for å avklare situasjonen i 2018, dvs. ved utløp av eksisterende leieavtale av de i dag utnyttede fallrettigheter. En slik avklaring bør kunne finne sted før sommerferien d.å.

Salten Pitesamiske forening v/ Knut Sundsfjord

Ingen kommentarer.

Grunneier Knut Sundsfjord

Ingen kommentarer.

Fylkesmannen i Nordland

Ingen kommentarer utover de generelle som innledningsvis er anført.

Lokalutvalget for Sørfinnset og Forstranda

Ingen kommentarer.

Landbruksdepartementet

Ingen kommentarer.

Statens vegvesen

Ingen kommentarer.

Åge Nystad, eier av fritidsbolig i Sundsfjord

Ingen kommentarer.

Gunnar Sundsfjord

Ingen kommentarer.

Fiskeridirektoratet, region Nordland

Ingen kommentarer utover hva som innledningsvis er anført.

Bergvesenet

Ingen kommentarer.

Gildeskål Jeger og Fiskerforening

Ingen spesielle kommentarer.

NGU

Ingen kommentarer.

Arthur Tverli, grunneier

Ingen kommentarer.

Statens vegvesen Nordland

Ingen kommentarer.

Forum for natur og friluftsliv i Nordland

Ingen særskilte kommentarer, dog vises til kommentar vedr. Nordland fylkeskommune".

ENDRET VALG AV HOVEDALTERNATIV

Sjøfossen Energi ba etter dette om at søknadsbehandlingen ble stilt i bero inntil de hadde gjort et nytt forsøk på å komme til en avklaring med Statkraft om Statkraft sine fallrettigheter nederst i Sundsfjordelva, som i dag leies av Sjøfossen Energi.

I brev av 07.01.03 skriver Sjøfossen Energi følgende:

"Det vises til konsesjonssøknad, våre kommentarer til høringsuttalelser - særskilt fra Statkraft

SF, og muntlige orienteringer, og senest vårt brev av 2.12.2002

Valgt hovedalternativ i konsesjonssøknad, Reinskar 2, er basert på at nødvendige rettigheter kan erverves ved minnelige ordninger eller ved ekspropriasjon. Som kjent har vi en privatrettslig avtale med Statkraft SF vedr. nedre del av fallet i dag. Avtalen har følgende hovedinnhold:

- Regulerer leien av fallet, verdi og varighet.
- Avtalen forutsetter at Statkraft SF har rett til å overta kraftanlegget til teknisk verdi i år 2018, og da også tilhørende kraftproduksjon.

Før utarbeidelse av konsesjonssøknad ble det gjennom møter/dialog med Statkraft søkt avklart muligheter for erverv av det leide fallet, det ble videre søkt avklart en felles forståelse av dagens leieavtale og virkningene av denne ved valg av hhv. R2 - og R1.

I ettertid ser vi at det herunder er særlig viktig hvorvidt Statkraft SF, ved ev. ekspropriasjon av det leide fallet, vil kreve erstattet bortfalt produksjon fra idriftsettelse av et ev. R2.

En slik erstatning vil belaste R2 alternativet utover hva som er påregnet - og grunnlegge for en revurdering av hovedalternativ.

Etter at problemstillingen er forelagt Statkraft har Statkraft meddelt oss at "de ikke ser behov for å gjøre avtale om Statkrafts rettigheter i vassdraget og Sjøfossen kraftverk, før en ser hvilken løsning som det ev. gis konsesjon for og at Sjøfossen ev. beslutter utbygging."

Ut fra våre vurderinger og tolkning av Statkraft er det påregnelig at Statkraft i tilknytning til ev. ekspropriasjon av den i dag utnyttede fallrett vil kunne ha krav på erstatning av kraftproduksjon som bortfaller i Sjøfossen kraftverk ved utbygging av Reinskar 2. Dette vil gjelde fra 2018. En slik erstatning vil belaste Reinskar 2 og det vil være vanskelig å finne lønnsomhet i dette alternativet.

Ut fra dette ber vi om at hovedalternativ endres fra Reinskar 2 til Reinskar 1."

NVEs MERKNADER

Innledning

Sjøfossen Energi ble opprettet i 1945. I 1997 gikk selskapet over fra å være privateid til et offentlig eid aksjeselskap, hvor hovedaksjonærene er Gildeskål og Beiarn kommuner. Selskapet både produserer, omsetter og distribuerer kraft. Midlere produksjonstilgang er ca. 75 GWh, hvorav ca. 18 GWh er produksjon fra Sjøfossen kraftverk, som er selskapets eneste heleide kraftverk.

Sjøfossen Energi AS søker konsesjon etter vannressursloven for bygging av Reinskar kraftverk og etter vassdragsreguleringsloven for tilleggsregulering av Storvatnet. Etter industrikonsesjonsloven er det søkt om erverv av de fallrettigheter som ikke allerede eies av Sjøfossen Energi, og det er søkt om tillatelse etter oreigningslova til erverv av nødvendig grunn for bygging av kraftverket og erverv av fallrettigheter, dersom det ikke lykkes å komme til minnelige ordninger.

Samtidig er det etter energiloven søkt om tillatelse til bygging av nødvendige anlegg for produksjon, omforming og overføring av elektrisk kraft.

Eksisterende forhold i vassdraget

Svalvatnet, Fiskvatnet, Seglvatnet, Fellvatnet, Langvatnet og Storvatnet hører naturlig til Sundsfjordvassdraget. De tre førstnevnte drenerer til Fellvatnet. Langvatnet og Fellvatnet, som naturlig drenerer til Storvatnet, er regulert hhv. 26,3 m og 30 m og overført til Sundsfjord kraftverk, som eies av Sundsfjord Kraftlag. Storvatnet og Sundsfjordelva er derfor fraført en stor del av sitt naturlige nedbørsfelt. Storvatnet er regulert 3,5 m. Medregnet flomtap fra Fellvatnet og Langvatnet gir dette en magasinprosent på 7 %. Konsesjon til å regulere Storvatnet og bygge Sjøfossen kraftverk ble gitt ved kgl.res. 04.03.49. Det er ikke krav til minstevannføring. Sjøfossen kraftverk ble satt i drift i 1959 og ligger nesten helt nede ved Sundsfjorden. Kraftverket utnytter 58 m av totalt 187 m fall mellom Storvatnet og fjorden, har maks slukeevne på 8 m^3/s og produserer ca. 18 GWh/år. Nær halvparten av den totale vannmengden går i dag forbi Sjøfossen som flomtap.

Uavhengig av en eventuell utbygging av Reinskar kraftverk vil det være nødvendig å rehabilitere dammen ved Storvatnet i henhold til nye damforskrifter. Sjøfossen kraftverk vil etter hvert også kreve omfattende vedlikehold og oppgradering.

I tillegg til Sjøfossen kraftverk ligger også Sundsfjord kraftverk innerst i Sundsfjorden. Tillatelse til bygging av Sundsfjord kraftverk med tilhørende reguleringer og overføring av store deler av Forsågas nedbørsfelt, som har naturlig utløp i Morsdalsfjorden, ble gitt ved kgl.res. 04.07.58. Ved kgl. res. av 09.06.61 ble det videre gitt tillatelse til regulering og overføring av magasiner som naturlig drenerer til Arstadåga. Dette kraftverket medfører således tilførsel av betydelig mer ferskvann til Sundsfjorden enn det som naturlig drenerer hit. Sundsfjord kraftverk produserer ca. 570 GWh/år og har maks slukeevne på ca. 35 m^3/s.

Fra Sundsfjord, opp langs Sundsfjorddalen til Storvatn og videre til Glomfjord går det en 132 kV kraftledning. Nesten parallelt går det en 1 kV ledning fra Sundsfjord og opp til Storvatnet. Ved den sørlige enden av Storvatnet krysser en 420 kV ledning. Nederst i Sundsfjorddalen krysser flere 22 kV ledninger.

Det er kjørbar vei ca. 2 km innover i Sundsfjorddalen. Det er bare i Sundsfjord at det er fast bosetting. I selve Sundsfjorddalen og ved Storvatnet er

det enkelte fritidsboliger og hytter. En del hytter som er bygget i tilknytning til anleggsveien opp på Sundsfjordfjellet har Storvatnet som nærområde. I Sundsfjord ligger det også et større massetak.

I vest grenser Sundsfjordvassdraget mot det varig vernede Skauvollvassdraget. På østsiden ligger reguleringsmagasinene som utnyttes i Sundsfjord kraftverk. Den sørøstlige delen av Sundsfjordfjella, hvor Fiskvatnet og Seglvatnet ligger sentralt, vurderes vernet etter naturvernloven. De omsøkte planene for Reinskar kraftverk vil ikke berøre dette området.

Kystriksveien (RV 17) passerer gjennom Sundsfjord.

Omsøkt plan

I søknaden er Reinskar 2 Vest prioritert som hovedalternativ. I ettertid har Sjøfossen Energi endret ønsket hovedalternativ til Reinskar 1. Årsaken til dette er usikkerhet om konsekvenser av en mulig ekspropriasjon av fallrettigheter. Sjøfossen Energi leier i dag fallet som utnyttes i eksisterende Sjøfossen kraftverk av Statkraft. Leieavtalen løpet ut i 2018. Ved en eventuell ekspropriasjon av dette fallet vil Sjøfossen Energi måtte regne med å betale erstatning til Statkraft ut fra at Statkraft mister muligheten til inntekt fra Sjøfossen kraftverk. Det kan medføre at erstatningssummen blir relativt stor. Sjøfossen Energi anser de økonomiske konsekvensene av en eventuell ekspropriasjon av Statkraft sine fallretter som usikre og uforutsigbare, og har altså endret hovedalternativet til Reinskar 1.

Reinskar 1 vil bli et kraftverk i dagen omtrent halvveis ned i Sundsfjorddalen. Dette vil kreve forsterkning av ca. 600 m eksisterende vei og forlengelse av denne med ca. 1 km ny anleggsvei oppover Sundsfjorddalen. Anleggsområdet midt i Sundsfjorddalen vil foruten selve kraftstasjonen omfatte en brakkeleir for arbeidsmannskapet og en tipp. Dette blir eneste massedeponi, og volumet er beregnet å bli ca. 160 000 m^3.

Storvatnet vil bli både regulerings- og inntaksmagasin, og søkes senket med ytterligere 14,1 m i forhold til dagens 3,5 m regulering. Mellom hovedbassenget i Storvatnet og det planlagte inntaket er det en naturlig terskel, som er bestemmende for dagens LRV. En ytterligere senkning av Storvatnet innebærer skjæring/sprengning eller tunnelboring gjennom terskelen. Ved Storvatnet er det planlagt en enkel, veiløs rigg med 200 - 400 m midlertidig intern anleggsvei.

Det vil ikke bli bygget noen ny inntaksdam, men den eksisterende dammen vil kreve en del oppgraderingsarbeid uavhengig av et ev. nytt kraftverk. Luketerskelen på eksisterende dam er på kote 182, altså 12 m høyere enn omsøkt LRV. Dette gjør slipp av en eventuell minstevannføring fra Storvatnet problematisk.

For Reinskar 1 er det ikke planlagt noen bekkeinntak på tilløpstunnelen, som blir ca. 3,1 km lang. En kort strekning nederst mot kraftverket vil vannveien bestå av rør delvis i dagen.

Totalt nedbørsfelt er 54 km^2, og årstilsiget er beregnet til 162,7 mill. m^3 inkludert flomavløp fra Langvatn og Fellvatn. Kraftverket vil utnytte et fall på 116 m. Det er beregnet en installasjon på 9 MW og en slukeevne på 9 m^3/s. Nedbørsfeltet og totalt tilsig til Sjøfossen kraftverk vil bli uendret, men produksjonen øker noe pga. økt magasinkapasitet i Storvatnet. Dette vil sannsynligvis også medføre at vannføringen ut av Sjøfossen generelt vil bli noe høyere vinterstid, og noe lavere om sommeren.

Kraftverket knyttes til koblingsanlegget i Sundsfjord via en ca. 3 km lang 22 kV linje fra kraftstasjonen og ned Sundsfjorddalen. De siste 300 m legges i jordkabel.

Reinskar 2 Vest er en utvidet versjon av Reinskar 1. Kraftverket er planlagt som et anlegg i fjell, like vest for Sundsfjord, og vil utnytte hele fallet fra Storvatnet og ned til fjorden. Planen innebærer samme regulering av Storvatnet som Reinskar 1.

Det er planlagt å ta inn 3 bekker, som i dag drenerer til Tverråga, på den 6,3 km lange tilløpstunnelen. 2 av bekkene samles i én sjakt via en kanal på overflaten.

Avløpstunnelen fra kraftstasjonen vil få dykket utløp innerst i Sundsfjorden, et stykke nedenfor utløpet fra Sjøfossen kraftverk.

Det er planlagt et tverrslag midt i Sundsfjorddalen, på samme sted som plasseringen av Reinskar 1. Dette medfører tilsvarende behov for bygging av anleggsvei. Det vil bli større riggområder i kraftstasjonsområdet (ved grustaket) og ved tverrslaget i Sundsfjorddalen. Ved Storvatnet vil det bli tilsvarende rigg som for Reinskar 1. Bekkeinntakene vil også medføre mindre, veiløse riggområder.

Det totale tippvolumet er beregnet til 315 000 m^3. 120 000 m^3 av sprengningsmassene vil bli deponert i det eksisterende massetaket i Sundsfjord, mens 195 000 m^3 vil bli plassert i tippen ved tverrslaget i Sundsfjorddalen. Noe av massene fra utsprengningen av terskelen ved inntaket nyttes til utbedring av dammen.

Totalt nedbørsfelt er 64 km^2, og årstilsiget er beregnet til 186,4 mill. m^3 inkludert flomavløp fra Langvatn og Fellvatn. Kraftverket vil utnytte et fall på 179 m. Det er beregnet en installasjon på 18 MW og en slukeevne på 11 m^3/s. Reinskar 2 Vest vil innebære en reduksjon av nedbørsfeltet til Sjøfossen kraftverk fra 80,3 til 16,3 km^2, som er restfeltet nedenfor Storvatnet, med tilsvarende redusert årlig tilsig og produksjon.

Kraftverket knyttes til eksisterende koblingsanlegg i Sundsfjord via en 400 m lang jordkabel. Det vil bli bygget en midlertidig 22 kV linje langs samme trasé som permanent linje fra Reinskar 1 til arbeids-

området i Sundsfjorddalen. Øvrige riggområder vil trenge korte, midlertidige linjer eller dieselaggregat for anleggsforsyning. Inntakslukene i Storvatnet knyttes til eksisterende 1 kV linje.

Fallrettigheter og grunneierforhold

Fallrettighetene i de nedre delene av Sundsfjordelva eies av Statkraft SF, mens Statskog SF eier fallrettene opp mot Storvatnet. Fallet som i dag utnyttes i Sjøfossen kraftverk eies av Statkraft og leies av Sjøfossen Energi. Sjøfossen Energi må derfor erverve hele fallet som skal utnyttes i Reinskar kraftverk uansett alternativ. Dette krever konsesjon etter ervervsloven og ev. tillatelse til ekspropriasjon etter oreigningslova dersom partene ikke kommer frem til en minnelig avtale. Gjeldende leieavtale for Sjøfossen kraftverk løper fram til 2018.

Arealene som grenser til Sundsfjordelva og som kan bli berørt av anleggsvei, tipper og riggområder eies av private, Gildeskål kommune og Statkraft. Statskog er grunneier i damområdet ved Storvatnet. Det søkes tillatelse til ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter, men Sjøfossen Energi vil i første omgang søke å komme til enighet med de aktuelle parter.

NVE har i brev av 15.11.01 henvendt seg til Statskog og Statkraft for å klarlegge eventuelle alternative planer for utnyttelse av fallet i Sundsfjorddalselva. Statskog ønsker å leie ut fallet etter avtale på tradisjonell måte. Statkraft har hittil ikke vært villig til å inngå noen form for avtale med Sjøfossen Energi, heller ikke når det gjelder framtida for Sjøfossen kraftverk etter 2018. Statkraft ser den omsøkte utbyggingen som uaktuell av økonomiske årsaker, og ønsker å avvente utfallet av konsesjonssøknaden før de eventuelt går i videre dialog med Sjøfossen Energi om fallretter. Som nevnt anser Sjøfossen Energi disse framtidsutsiktene som så usikre at de har endret hovedalternativ til Reinskar 1.

Kraftproduksjon og utbyggingskostnader

Faktisk produksjon i Sjøfossen kraftverk er i dag ca. 18 GWh/år. Det er imidlertid gjort simuleringer for Sjøfossen på samme grunnlag som for Reinskar 2 Vest og Reinskar 1 (perioden 1931-1990), og teoretisk middelproduksjon for Sjøfossen er da 21,5 GWh. I det videre tas det utgangspunkt i teoretisk produksjon ved Sjøfossen fordi det sammenlignes med teoretisk produksjon ved Reinskar.

Sjøfossen Energi har beregnet middelproduksjonen for *Reinskar 1* til 45,4 GWh. Ved dette alternativet vil produksjonen i Sjøfossen kraftverk øke med 2 GWh pga. mindre flomtap, og netto produksjonsøkning blir derfor 47,4 GWh.

Reinskar 2 Vest er beregnet å gi en midlere årlig produksjon på 78,4 GWh. Av dette er bekkeinntakene beregnet å gi en produksjonsøkning på 7 GWh/år. Årlig produksjon ved Sjøfossen vil imidlertid bli redusert med 16,2 GWh, slik at netto produksjonsøkning blir 62,2 GWh/år.

Søker har beregnet at utbyggingskostnaden vil bli 202 mill. kr for Reinskar 2 Vest og 110 mill. kr for Reinskar 1. NVEs beregninger er i samme størrelsesorden, men noe høyere for begge kraftverkene; hhv. 207 og 113 mill. kr. Dette ligger godt innenfor akseptabel usikkerhet.

NVE har beregnet fastkraftkostnaden til 33 øre/kWh for Reinskar 2 Vest og 23 øre/kWh for Reinskar 1. Produksjonsendringene i Sjøfossen kraftverk er da tatt med i regnestykket, men det er ikke tatt hensyn til at kraftverket etter hvert vil kreve omfattende vedlikehold og oppgradering. Midlere fastkraftkostnad for gjenværende tilgjengelig vannkraft er 23 øre/kWh. Ut ifra NVEs beregninger er derfor Reinskar 1 et bedre alternativ enn Reinskar 2 Vest, men vi har ingen innvendinger mot noen av alternativene ut fra en ren teknisk/økonomisk vurdering. Det er utbyggers eget ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten.

Forholdet til Samlet Plan

Reinskar 1 ble vurdert i Samlet Plan i 1990, vassdragsrapport nr. 681 02 Reinskar. Prosjektet ble plassert i kategori 1. Ved brev av 19.06.97 ble alternativene Reinskar 2 Vest og Reinskar 2 Øst plassert i samme kategori etter forenklet behandling. I meldingsfasen dukket det også opp et alternativ Reinskar 2 Vest 2, som likeledes ble plassert i kategori 1 etter forenklet behandling ved brev fra DN av 02.10.98. Det er i dag bare Reinskar 1 og Reinskar 2 Vest som er reelle alternativer.

Tiltakets virkninger

Med utgangspunkt i hva som er kommet fram av KU og høringsuttalelser kan de viktigste positive og negative virkningene av tiltaket oppsummeres i følgende punkter:

Fordeler

- Utbygging vil gi ny årlig kraftproduksjon på ca. 47,4 GWh for Reinskar 1 og ca. 62,2 GWh for Reinskar 2 Vest.
- Begge alternativene vil bidra til å styrke kommuneøkonomien i form av skatter, avgifter og konsesjonskraft. I følge Sjøfossen Energi sin korrigerte beregning vil dette dreie seg om ca. 1,4 mill. kr for Reinskar 1 og 1,8 mill. kr for Reinskar 2 Vest, inkludert naturressursskatt. Kommunen antar at tildeling av skatteutjevningsmidler vil bli samordnet med naturressursskatten og utligne denne, slik at beløpene i praksis blir en del lavere.
- Dersom det blir gitt konsesjon har Sjøfossen Energi i en egen avtale forpliktet seg til å utbetale 2,1 mill. kr for Reinskar 1 og 2,8 mill. kr for

Reinskar 2 Vest til kommunale fond og næringsutvikling. I en tilleggsavtale har Sjøfossen Energi videre forpliktet seg til å etablere et utviklingsselskap med startkapital på 10 mill. kr, som skal bidra til nyetableringer og videreutvikling av næringsvirksomhet i Gildeskål kommune.
- Som følge av større magasineringsmulighet vil en større andel av produksjonen i vassdraget være vinterkraft.
- Tiltaket vil sannsynligvis ikke skape nye permanente arbeidsplasser i kommunen, men vil bidra til å sikre de eksisterende. Det vil til en viss grad bli positive ringvirkninger for lokal sysselsetting i anleggsfasen.

Skader og ulemper

Begge alternativer:

- Spesielt ørretfisket i Storvatnet vil bli sterkt skadelidende. Økt regulering vil gi sterkt redusert næringstilgang i form av redusert bunndyrproduksjon og kan medføre vanskeligere gyteforhold.
- Forringelse av landskapsverdien ved betydelig større reguleringssone, tap av fossefall og sterkt redusert vannføring i hele eller deler av Sundsfjorddalselva.
- Lokalt godt synlig tipp i Sundsfjorddalen (ved tverrslag for Reinskar 2 Vest, kraftstasjon for Reinskar 1).
- Fare for erosjon i løsmasser, spesielt ved Ruffedalsdeltaet.
- Vanskeligere og farligere å ferdes på isen på Storvatnet i tappeperioden.
- Redusert gjennomstrømning i Samelvvatn.
- Forstyrrelser av hekkende fugl i anleggsfasen.
- Negativ påvirkning av samiske kulturminner.

Reinskar 2 Vest:

- Forringede forhold for fisk i store deler av Sundsfjorddalselva pga. sterkt redusert vannføring.
- Forringelse av lakseførende strekning mellom Sjøfossen kraftverk og fjorden pga. endret vannstrøm.
- Lokalt synlige bekkeinntak.

Reinskar 1:

- Forringede forhold for fisk i øvre del av Sundsfjorddalselva pga. sterkt redusert vannføring.
- Forverrede forhold for hekkende smålom (hensynskrevende) i inntaksbassenget til Sjøfossen kraftverk på grunn av fare for varierende vannstand.

Godkjenning av konsekvensutredningen

Melding om den planlagte utbyggingen ble sendt på høring 17.11.97. Konsekvensutredningen som fulgte søknaden er utarbeidet med utgangspunkt i utredningsprogrammet som ble fastsatt av NVE 09.12.99 etter rådføring med Miljøverndepartementet.

Sjøfossen Energi har fått utarbeidet en egen teknisk-økonomisk plan og egne fagrapporter for temaene hydrologi, lokalklima, is- og vanntemperatur, vannkvalitet, forurensning, erosjon, marine ressurser, fiskebiologi, reindrift, landskap, friluftsliv og turisme, samfunnsmessige virkninger, mineral- og løsmasseressurser, planteliv, dyreliv og jord- og skogbruk. Det er også utarbeidet en fagrapport for samiske kulturmiljøer og kulturminner i området. Øvrige fagtemaer er vurdert ut fra SEs egen kunnskap om lokale forhold.

Gildeskål kommune, Nordland fylkeskommune, Fylkesmannen i Nordland, Direktoratet for naturforvaltning, Fiskeridirektoratet, Reindriftsforvaltningen i Nordland, Sametinget og Gildeskål Jeger- og Fiskerforening har alle hatt kommentarer til konsekvensutredningen.

Fylkesmannen i Nordland, DN, Fiskeridirektoratet og Sametinget krever ulike tilleggsutredninger. Fiskeridirektoratet krever ny fagrapport for marine ressurser.

I vår vurdering av KU vil vi primært diskutere krav som er fremmet om tilleggsutredninger. Kritikk av KU som ikke har resultert i krav om ytterligere utredninger vil i liten grad bli kommentert her. Ved vår vurdering av krav om tilleggsutredninger legger vi vekt på om vi anser at eventuelle nye utredninger vil være beslutningsrelevante.

Merknader til KU

Gildeskål kommune kritiserer fagrapportene for å bygge på delvis foreldet materiale og gammelt regelverk. Spesielt i forhold til omtale av gamle, uaktuelle alternativer og feilaktig fremstilling av økonomisk gevinst for kommunen. Det siste har Sjøfossen Energi kommet med oppdaterte opplysninger om etter at søknad med KU ble sendt på høring.

Kommunen kritiserer også vurderingene som er gjort ang. erosjonsfare og avbøtende tiltak for Ruffedalsdeltaet. I tillegg påpekes enkelte mangler og feil ved hydrologirapporten.

Kommunen formulerer ingen konkrete krav om tilleggsutredninger. De foreslår imidlertid å undersøke Ruffedalsdeltaet nærmere for å kunne fastslå behovet for eventuell erosjonssikring, kartlegging av fiskebestandene som grunnlag for å vurdere behovet for fiskeutsetting og kartlegging av begroingsforhold som grunnlag for å vurdere behovet for spyleflommer.

Nordland fylkeskommune anbefaler at konsekvensutredningen godkjennes, men bemerker bl.a.

at reindriften har fått en ny inndeling av reinbeitedistrikter etter at fagrapporten om reindrift ble utarbeidet.

Fylkesmannen i Nordland kritiserer sterkt fagrapporten om dyreliv. Han mener at feltarbeidet er utført på feil tidspunkt (på høsten istedenfor i hekketida) og at det er mangelfulle opplysninger om hekkelokaliteter for store rovfugler. Fylkesmannen mener også at fiskeundersøkelsene som er gjort er svært mangelfulle metodisk sett, og at materialet som vurderingene i KU bygger på er for spinkelt. Fylkesmannen mener det bør gjøres et nytt prøvefiske og mer detaljerte undersøkelser for å kartlegge hekkelokalitetene for rovfugl.

Direktoratet for naturforvaltning (DN) støtter Fylkesmannens vurdering ang. dyreliv/sårbare arter og fiskebiologi. I tillegg mener DN det er behov for tilleggsutredninger knyttet til spørsmål om minstevannføring, kjørestrategier og behovet for magasinkapasitet. I hovedsak mener likevel DN at KUen er tilstrekkelig for å ta stilling til konsesjonssøknaden.

Fiskeridirektoratet mener at fagrapporten om is- og vanntemperatur bygger på foreldet materiale (målinger fra 1965/66) og at dette ikke er godt nok som utgangspunkt for fagrapporten om marine ressurser. Direktoratet mener at det ikke er foretatt en reell verdivurdering av de marine ressursene som er tilknyttet området og konsekvenser for brukerinteresser, og at konklusjonene for dette temaet er for vage og trekkes på sviktende grunnlag. Fiskeridirektoratet presiserer at potensialet for oppdrett i og omkring Sundsfjorden er meget stort. I motsetning til vurderingen som er gjort i fagrapporten mener direktoratet at en utbygging vil påvirke gyteområdet for torsk innerst i Morsdalsfjorden og Holmsundfjorden, og at ispåvirkningen utover i fjordarmene vil bli større enn hva fagrapporten konkluderer med. På bakgrunn av dette krever fiskeridirektoratet ny konsekvensutredning for marine ressurser.

Reindriftsforvaltningen i Nordland påpeker at det er fast etablert reindrift i området i dag, noe som ikke var tilfelle da fagrapporten ble utarbeidet i 1997. Det bemerkes også at omtalen av reinens reaksjoner på inngrep kunne vært beskrevet grundigere ut fra nyere forskning (etter 1992) på dette området. Reindriftsforvaltningen har ingen krav til ytterligere utredninger, men henstiller om at mulige avbøtende tiltak må utformes i samråd med Saltfjellet reinbeitedistrikt og Reindriftsforvaltningen.

Sametinget mener at konsekvensutredningen har svakheter i sin behandling av den samiske kulturhistorien i området for utbygging. *Utredningsplikten etter Plan- og bygningsloven* anses imidlertid som oppfylt. *Undersøkelsesplikten etter kulturminneloven* anses derimot ikke som oppfylt, og Sametinget mener det vil være nødvendig med detaljregistreringer for å undersøke om tiltakene berører automatisk fredete samiske kulturminner. Sametinget tolker utredningsprogrammet slik at undersøkelsesplikten skal være oppfylt før konsesjonsvedtak fattes, men mener samtidig det vil være mest hensiktsmessig å vente til det er utarbeidet detaljplaner for Reinskar kraftverk.

Gildeskål Jeger- og Fiskerforening er uenige i resultatene fra KU når det gjelder kvaliteten på fisken i Storvatnet, og mener vannet er lettere tilgjengelig og brukt i større grad enn hva som framkommer i KU. Foreningen mener også at konsekvensen for laksefisket nedenfor Sjøfossen kraftverk ikke er klarlagt, og mener at Reinskar 2 Vest vil innebære alvorlige følger for dette fisket. Foreningen har ingen konkrete krav om tilleggsutredninger.

Alternativer

Sjøfossen Energi har i etterkant av høringsrunden forsøkt å komme til en avtale med Statkraft om fallrettighetene nederst i Sundsfjordelva, uten å lykkes i dette. Derfor har SE valgt å omprioritere alternativene, slik at Reinskar 1 nå er ønsket som hovedalternativ. I søknaden er alternativ Reinskar 2 Vest valgt som hovedalternativ. Reinskar 1 var for øvrig hovedalternativet også i meldingen. I meldingsfasen ble det også varslet to andre alternativer: Reinskar 2 Vest 2 og Reinskar Øst. Begge er i dag uaktuelle fordi de avhenger av planer som Sundsfjord Kraftlag har for alternativ utnyttelse av Fellvatnet og Langvatnet og utvidelse av Sundsfjord kraftverk. Disse planene er foreløpig lagt på is, og Reinskar 2 Vest 2 og Reinskar Øst er derfor ikke reelle alternativer pr. i dag. Et Storvatn kraftverk (Reinskar 2 Vest 2) kan tas opp som en separat sak senere dersom dette blir aktuelt.

Siden det ikke lenger er noe grunnlag for å vurdere Reinskar 2 Vest 2 og Reinskar Øst, godtar NVE at disse alternativene bare er kort omtalt i KU og ikke grundig presentert, slik det kreves i utredningsprogrammet. Reinskar 1 er derimot like grundig presentert og utredet som Reinskar 2 Vest, og NVE ser ingen problemer i forhold til utredningsprogrammet og KU med å endre prioriteringen mellom disse to alternativene.

I meldinga var det planlagt en økt senkning av Storvatnet på 25,6 m. I de omsøkte alternativene er den planlagte senkningen redusert til 14,1 m. Så lenge endringene i planene bare innebærer reduksjon av de forhåndsmeldte planene og ingen nye elementer eller utvidelser er dette uproblematisk i forhold til KU-programmet.

For øvrig finner vi at alternativene som er utredet i KU er i tråd med fastsatt utredningsprogram.

Faglig innhold

Fisk

NVE er til dels enig i kritikken av fagrapporten om fiskebiologi. Resultatet fra prøvefisket synes noe spinkelt å bygge konklusjoner på. Svært mange høringsuttalelser omtaler imidlertid fisk og fiskeinteresser i Storvatnet og Sundsfjordelva. Vi mener derfor at høringsuttalelsene og fagrapporten til sammen gir et tilfredsstillende beslutningsgrunnlag i forhold til selve konsesjonsspørsmålet. Når det gjelder behovet for en eventuell tilleggsundersøkelse som grunnlag for oppfølging og fiskeutsetting vil dette være mulig å pålegge ut fra vilkåret om naturforvaltning i etterkant av et eventuelt konsesjonsvedtak. Ansvaret for å vurdere dette ligger til Direktoratet for naturforvaltning (DN).

Dyreliv

I KU-programmet står det at truede arter skal kartlegges. Fylkesmannen savner spesielt mer detaljerte opplysninger om hekkelokaliteter for jaktfalk, hubro og kongeørn, som alle er oppført på rødlista. Konflikt mellom en utbygging og disse artene vil i hovedsak være knyttet til anleggsfasen, fordi artene er sårbare for forstyrrelser i hekketida. I driftsfasen vil virkningene for disse rovfuglene være små eller ingen. NVE anser derfor ikke detaljkunnskaper om hekkelokalitetene for disse rovfuglene som vesentlig for å kunne vurdere konsesjonssøknaden. Slik kunnskap er derimot viktig som grunnlag for å ta nødvendig hensyn i en eventuell byggeperiode. På samme måte som for fisk gir vilkåret om naturforvaltning DN mulighet til å pålegge nøyaktige registreringer av hekkeplasser for rovfugl. Det vil være tilstrekkelig tid til å gjennomføre dette i tidsrommet mellom et konsesjonsvedtak og eventuell anleggsstart. NVE mener at en slik registrering bare skal omfatte de områdene som blir direkte berørt av anleggsstøy. Behovet for restriksjoner på anleggsvirksomheten i hekketida kan følges opp gjennom vanlig tilsyn og standardvilkårene som gis ved eventuell konsesjon.

Minstevannføring, kjørestrategier og behovet for magasinkapasitet

Det er ikke krav i KU-programmet om at minstevannføringer eller alternative reguleringshøyder skal utredes. Det er likevel ingenting i veien for at det kan fastsettes en minstevannføring eller at reguleringsmagasinet innskrenkes i forhold til det som er omsøkt ved et eventuelt konsesjonsvedtak. I den teknisk-økonomiske planen er ellers valg av HRV og LRV begrunnet og planlagt kjørestrategi grundig beskrevet. Vi mener at KU sammen med høringsuttalelsene gir tilstrekkelig grunnlag for å vurdere spørsmål rundt minstevannføring, reguleringshøyde og mulige restriksjoner på kjøringen av kraftverket. Vi vil derfor ikke pålegge Sjøfossen Energi ytterlige utredninger om disse forholdene.

Marine ressurser

KU-programmet sier at det skal gis en oversikt over havbruksanleggene i *nærområdet*, og en kort omtale av fiskeriet. Dette anser vi som oppfylt. Fiskeridirektoratet påpeker at det er etablert flere blåskjellanlegg i kommunen etter at fagrapporten gikk i trykken. Disse ligger imidlertid ikke i nærområdet til Sundsfjorden. Fagrapporten er for øvrig datert 19.11.2000. Det kan vanskelig kreves at materialet skal være nyere enn dette. NVE forholder seg ellers til den kystsoneplanen og de restriksjonene som faktisk eksisterer i forhold til etablering av oppdrettsanlegg, og tar til etterretning at Gildeskål kommune har avslått søknader om anlegg utenfor de avsatte områdene i Morsdalsfjorden. Fagrapporten sier at området som er avsatt til oppdrett i Sundsfjorden, er avsatt med tanke på mulig røyeoppdrett. Det skal være stor ferskvannstilførsel og isfri fjord pga. tilførsel fra kraftverkene som gjør Sundsfjorden egnet til dette.

KU-programmet sier videre at det skal gis en vurdering av om anleggene og fiskeriet blir berørt av utbyggingen og i så fall hvilke virkninger dette vil dreie seg om. En viktig bakgrunnsinformasjon i forhold til dette er hvordan ferskvannstilførselen til fjorden vil endres ved eventuell utbygging. Denne er beregnet å øke med 1,9 m^3/s om vinteren og reduseres med 2,6 m^3/s om sommeren. I vinterhalvåret slippes det i dag maksimalt 43 m^3/s fra Sundsfjord og Sjøfossen kraftverk, hvorav 8 m^3/s fra Sjøfossen. Endringene i ferskvannstilførsel til Sundsfjorden som følge av et eventuelt Reinskar kraftverk vil derfor være relativt små.

Vi vil også påpeke at Svartisen kraftverk, som Fiskeridirektoratet sammenligner med, har en slukeevne på 74 m^3/s og et reguleringsmagasin på 3506 mill m^3. Reinskar 2 Vest-alternativet, som er det største, er planlagt med en slukeevne på 11 m^3/s og et totalt magasinvolum på 43,1 mill. m^3. I tillegg kommer at dette må sees på som en utvidelse i forhold til det allerede eksisterende Sjøfossen kraftverk. Virkningene av en Reinskar-utbygging vil derfor på ingen måte kunne sammenlignes med virkningene av Svartisen kraftverk. Reinskar 1, som nå er ønsket hovedalternativ, vil også ha mindre virkning på fjorden enn Reinskar 2 Vest fordi utløpet fra kraftverket blir liggende oppe i Sundsfjorddalen. Nedstrøms utløpet vil vannet renne i elva og nyttes i Sjøfossen kraftverk som før.

Med bakgrunn i utbyggingens relativt begrensede størrelse og små endringer i ferskvannstilførsel mener NVE det er en rimelig antagelse at en utbygging som omsøkt ikke vil medføre virkninger av vesentlig betydning for eventuelle oppdrettsanlegg eller fiskeriet for øvrig. Vi anser også vurderingene

i forhold til virkninger på is- og vanntemperatur i fjorden for å være rimelige. NVE mener at kravene i KU-programmet er oppfylt og at den informasjonen som foreligger er beslutningsrelevant. Vi vil derfor ikke etterkomme Fiskeridirektoratets krav om ny konsekvensutredning for marine ressurser.

Kulturminner og kulturmiljøer

Sametinget mener at kravene i KU-programmet er oppfylt (utredningsplikten etter pbl § 33-2), men at det er behov for ytterligere undersøkelser for å oppfylle undersøkelsesplikten etter § 9 i kulturminneloven. De mener det vil være mest hensiktsmessig å vente med dette til det er utarbeidet detaljplaner for Reinskar kraftverk, men sier samtidig at det må gjøres før et eventuelt konsesjonsvedtak. Det vil imidlertid ikke bli utarbeidet detaljplaner for kraftverket før det er gitt konsesjon.

Når en konsesjonssøknad omfatter flere alternativer, mener NVE det er lite hensiktsmessig å gjennomføre detaljerte undersøkelser om kulturminner før konsesjonsvedtaket er gjort og det er bestemt hvilket alternativ som skal gjennomføres. Det er likevel viktig at KU avdekker konfliktnivået tilstrekkelig til å ta stilling til om prosjektet kan gjennomføres. Søknaden om Reinskar kraftverk omfatter to alternativer, som vil medføre forskjellig behov for detaljundersøkelser. KU-programmet sier at det kan vurderes å oppfylle undersøkelsesplikten på et senere tidspunkt dersom konfliktnivået vurderes som lavt. Verken KU eller uttalelsen fra Sametinget indikerer et konfliktnivå med samiske kulturminner som er uforenlig med en utbygging, selv om det går klart fram at området har mange verdifulle samiske kulturminner. Fagrapporten er for øvrig utarbeidet av Samisk kulturminneråd, og det er samme instans som nå uttaler seg til konsekvensutredningen.

Vi vil ellers bemerke at i følge fagrapporten er det registrert 19 kulturminner som vil bli berørt ved utbygging av Reinskar 1, og ikke 101, slik Sametinget gir inntrykk av. Dette antallet gjelder hele rapporten, som omhandler et mye større område fordi den også omfatter planene for utvidelse av Sundsfjord kraftverk. 6 av de 19 registrerte kulturminnene er automatisk fredete. I følge rapporten vil ingen av kulturminnene bli fysisk berørt ved alternativ Reinskar 1.

Det går også fram av rapporten at enkelte av de berørte områdene er grundigere befart og at det her er gjort mer detaljerte registreringer av kulturminner. Så vidt vi kan se tilhører Sundsfjorddalen og Storvatnet til de områdene som er til dels grundig befart i forbindelse med rapporten, og NVEs inntrykk er at det er god kunnskap om samiske kulturminner i det aktuelle utbyggingsområdet.

NVE anser KU og fagrapporten om samiske kulturmiljøer og kulturminner som et tilstrekkelig grunnlag for å ta stilling til konsesjonsspørsmålet. Dersom det blir gitt konsesjon blir det opp til Sametinget i dialog med Sjøfossen Energi å vurdere behovet for detaljregistreringer under arbeidet med detaljplanleggingen. Det er NVEs oppfatning at registreringene må avgrenses til områder som blir direkte berørt av tiltaket.

Konklusjon om KU

NVE mener konsekvensutredningen for bygging av Reinskar kraftverk, regulering av Storvatnet og bekkeinntak i Tverråga, sammen med foreliggende kunnskap, høringsuttalelsene og tiltakshavers kommentarer til disse, tilfredsstiller fastsatt utredningsprogram og plan- og bygningslovens krav til konsekvensutredninger. Vi konkluderer derfor med at utredningsplikten for søknaden om bygging av Reinskar kraftverk er oppfylt, jf. plan- og bygningslovens § 33-6.

NVEs KOMMENTARER, VURDERING OG KONKLUSJON

Vurdering av andre

Gildeskål kommune er positive til konsesjonssøknaden, men har en lang rekke betingelser og forslag til avbøtende tiltak. Kommunen anbefaler fortrinnsvis å gi konsesjon til Reinskar 2 Vest.

Mange av kommunens krav til konsesjonsvilkår/avbøtende tiltak dreier seg om praktiske, estetiske og miljømessige forhold som vil bli ivaretatt av NVE og kommunen ved detaljplanleggingen etter et eventuelt konsesjonsvedtak. Standardvilkårene gir ellers mulighet til å ivareta de fleste forhold som kommunen nevner.

En del av kravene dreier seg om innholdet i manøvreringsreglementet og om fiskeforhold:

- Minstevannføring lik alminnelig lavvannføring.
- Jevn vannføring fra Reinskar 1 i rugeperioden for smålom i juni måned.
- Unngå raske vannstandsendringer ved Reinskar 1 for å unngå stranding av fisk, og sikre muligheter for momentant vannslipp ved utfall for å unngå tørrlegging.
- I perioden fra vårflommens begynnelse, men ikke senere enn 10. mai, og til vannstanden i Storvatnet har nådd kote 186,1, skal det ikke tappes fra magasinet. Vannstanden skal ikke senkes under dette nivå før 1. oktober, og skal ligge så høyt som mulig fram til slutten av oktober for å lette ørretens tilgang til gytebekkene.
- Rolig oppstart av kraftstasjonen første gang for å unngå større punktutslipp av partikler, og utenom gytetid og klekketidspunkt for fisk.
- Utsetting av større ørret i Storvatnet dersom røyebestanden blir overtallig, og ellers i vassdraget dersom det oppstår rekrutteringssvikt.
- Av hensyn til utøvelse av sportsfiske må det ikke effektreguleres i fiskesesongen.

Kommunen krever til sist en konsesjonsavgift på 30,- kr pr. naturhestekraft. Slik NVE forstår det, gjelder dette kravet dersom det ikke pålegges minstevannføring.

Nordland fylkeskommune er negativ til å gi konsesjon for Reinskar kraftverk. Fylkeskommunen mener at utbyggingen er for kostbar til at den kan forsvares i forhold til de negative konsekvensene den vil få for friluftsliv, landskap, fisk og fiske. Dersom det likevel gis konsesjon mener Fylkestinget at kravene til Gildeskål kommune bør innarbeides i konsesjonsvilkårene.

Fylkesmannen i Nordland mener også at konsekvensene for natur og miljø er så store at det ikke bør gis konsesjon. Fylkesmannen fremhever særlig konsekvensene for fisk i Storvatnet og Sundsfjorddalselva, redusert landskapsverdi, sterkt reduserte muligheter for friluftsliv og sannsynlige negative effekter på rovfugl og lom, særlig i anleggsperioden. Dersom det likevel gis konsesjon prioriteres Reinskar 1 fordi dette alternativet anses totalt sett å medføre noe mindre naturinngrep enn Reinskar 2 Vest.

Direktoratet for naturforvaltning (DN) er ikke imot å gi konsesjon til det omsøkte prosjektet fordi vassdraget allerede er utbygget. DN mener at en ytterligere utbygging i Sundsfjordvassdraget sannsynligvis vil medføre tilgang på ny kraft med et lavere konfliktnivå enn utbygging i uberørte vassdrag. DN ser samtidig at prosjektet er i konflikt med viktige naturforvaltningsinteresser, spesielt i forhold til landskapsverdier, fiske- og friluftsinteresser. For å avbøte dette mener DN det bør stilles krav om minstevannføring, tapperestriksjoner i manøvreringsreglementet og mindre reguleringshøyde i Storvatnet. DN vurderer også Reinskar 1 som minst konfliktfylt i forhold til natur og miljø, men ser at Reinskar 2 Vest vil innebære en bedre utnyttelse av kraftressursen, og prioriterer derfor ikke alternativene. DN foreslår å pålegge årlige innbetalinger på kr 50 000 til opphjelp av fisk/vilt/friluftsliv i kommunen dersom det gis konsesjon. DN mener ellers at det bør legges betydelig vekt på lokale holdninger til utbyggingen.

Fiskeridirektoratet tar ikke stilling til selve konsesjonsspørsmålet, men krever ny konsekvensutredning for marine ressurser.

Reindriftsforvaltningen i Nordland tar heller ikke direkte stilling til konsesjonsspørsmålet, men vurderer i hovedsak fagrapporten på reindrift og kommer med tilleggsopplysninger til denne. NVE oppfatter det likevel slik at Reindriftsforvaltningen ikke er negative til å gi konsesjon, men er opptatt av at konsekvensene for reindrift skal vurderes fortløpende under anleggs- og driftsfasen og om nødvendig pålegge avbøtende tiltak.

Sametinget mener det ikke bør gis konsesjon dersom detaljundersøkelsene for kulturminner viser at konflikten mellom utbygging og samiske kulturminner av nasjonal interesse er for stor.

Landbruksdepartementet, Vegvesenet og Bergvesenet har ingen merknader.

Norges geologiske undersøkelser ser ingen spesielle konflikter, og mener utnyttelse av tunnelmassene til pukk vil være god ressursbruk.

Statskog understreker den negative effekten en større senkning av Storvatnet vil ha for fisk, særlig ørret, og hvordan dette i sin tur vil få ringvirkninger for friluftslivet knyttet til fisket. Statskog mener også at det trekker både elg og rein over Storvatnet, og at usikker is vil øke faren for at en del av disse går gjennom isen og drukner. Statskog tar ikke direkte stilling til konsesjonsspørsmålet, men har en rekke krav i forhold til en eventuell utbygging. Disse dreier seg i hovedsak om erstatning for mulige skader og midler til kompenserende eller avbøtende tiltak.

Statkraft mener at de omsøkte planene ikke er gjennomførbare pga. for dårlig økonomi, og tar derfor ikke stilling til søknaden.

Forum for natur og friluftsliv Nordland går sterkt imot søknaden. De legger vekt på at Storvatnet i dag framstår som lite berørt og vil bli ødelagt som fiskevann. Storvatnets betydning for friluftsliv, også i pedagogisk sammenheng, understrekes. FNF Nordland mener også det er svært sannsynlig at store humusmasser vil rase ut i vannet og skape umulige leveforhold for liv i vannet, elva og fjorden. Også Sundsfjordelvas betydning for fiske og rekreasjon vektlegges. FNF Nordland mener at vestsiden av dalen fra før er "vernet" gjennom Samlet Plan for vassdrag.

Gildeskål Jeger- og Fiskerforening er også sterkt imot utbyggingen. Hovedargumentet er ødeleggelse av Storvatnet som fiskevann. Jeger- og Fiskerforeningen mener at 85 % av vannets produksjonspotensial i form av bunndyrproduksjon vil forsvinne pga. utvasking av humus. De ser derfor heller ikke nytten i å sette ut fisk som avbøtende tiltak, da de mener det ikke er næringsgrunnlag for denne fisken. Foreningen mener også at vannet har et større potensiale som fiskevann enn hva som blir lagt til grunn i KU, og viser til fangst av en god del ørret mellom en og fire kg på 90-tallet. Det blir understreket at vannet er lett tilgjengelig og ikke ødelagt av reguleringen. Det er derfor stor etterspørsel etter foreningens hytte ved Storvatnet.

Negative konsekvenser for laksefisket nedenfor Sjøfossen kraftverk er et annet viktig argument for at Jeger- og Fiskerforeningen er imot utbygging. Dette fisket har i dag relativt stort omfang og betydning, med salg av 12 fiskekort pr. døgn i sesongen.

Salten jakt- og fiskeadministrasjon er negative til utbyggingen av samme årsaker som Gildeskål Jff.

Medlemmene i *Lokalutvalget for Inndyr* krets er delt i sitt syn på søknaden, men flertallet gikk imot utbygging.

Lokalutvalget for Storvikbukta har ingen prinsipielle innvendinger til søknaden, men mener det må settes krav til bygging av terskler og minstevannføring.

Lokalutvalget for Sørfinnset og Forstranda går enstemmig imot utbygging. Bakgrunnen er ødeleggelse av Storvatnet som fiskevatn og rekreasjonsområde. Det antas at Ruffedalsdeltaet vil bli svært skjemmende og i perioder vanskelig tilgjengelig med båt. Det påpekes at skigåing og annen ferdsel på isen om vinteren vil bli svært begrenset. Den estetiske verdien av Sundsfjordelva med fosser og stryk understrekes. Utvalget mener at kraftproduksjon ikke er et godt nok argument for å bygge ut fordi nesten 70 % av kraftressursene i kommunen allerede er bygget ut.

Gildeskål turlag tar ikke direkte stilling til konsesjonsspørsmålet, men ser bare negative konsekvenser av en utbygging. Turlaget mener det er spesielt uheldig at Sundsfjordelva får sterkt redusert vannføring, og prioriterer i denne sammenheng Reinskar 1.

Sundsfjordfjellet hytteforening er sterkt negative til utbygging og fremhever Storvatnets store betydning som friluftsidyll for hyttefolket i nærheten. Vannet er særlig attraktivt fordi de øvrige store vannene i området allerede er sterkt regulert. Vannet fremstilles som lett tilgjengelig og brukes bl.a. til isfiske, sommerfiske og bading.

Salten Pitesamiske forening er imot utbyggingen pga. negative konsekvenser for reindrift, fiske, turisme, friluftsliv og muligheten til å utøve et tradisjonelt samisk levesett.

Grunneiere representert ved Geir Nordby er svært negative til utbygging. De legger vekt på at alle de største vannene på Sundsfjordfjellet allerede er bygget ut, og at Storvatnet er spesielt fordi det er så lite regulert. De anser de største ulempene for å være ødelagt fiske i Storvatnet og ødeleggelse av Sundsfjordelva helt ned til fjorden, samt at utbyggingen er dyr og ikke medfører nye arbeidsplasser. Sundsfjordelvas betydning for fiske etter anadrom fisk poengteres. Selv om grunneierne prinsipielt er positive til vannkraft og var positive til tidligere utbygging i Sundsfjordfjellet, anser de det nå som viktigere å verne om de resterende naturverdiene enn å bygge Reinskar kraftverk. Fordelen med ekstra inntekter til kommunen anses ikke som stor nok til å veie opp for ulempene.

Arthur Tverli krever kompensasjon for fallretter og tapt vannforsyning i Tverråga.

Knut Sundsfjord, som har eiendom som grenser til Sundsfjordelva, er sterkt imot den planlagte utbyggingen. Han nevner fire hovedårsaker til dette: Sterkt reduserte muligheter for utnyttelse av vassdraget til reiselivsformål, bortfall av fløtningsmuligheter, redusert mulighet for utøvelse av tradisjonelt samisk levesett knyttet til vassdraget og redusert inntekt og rekreasjonsmuligheter ved laksefisket.

Alice Sundsfjord benytter i utstrakt grad sitt barndomshjem i Sundsfjord som fritidsbolig, sammen med barn og barnebarn. Hun er sterkt bekymret for videre mulighet til å benytte området til fiske og friluftsliv dersom det gis konsesjon til Reinskar kraftverk.

Åge Nystad kjøpte i 1990 en fritidsbolig i Sundsfjord pga. naturkvalitetene i nærområdet. Dersom det blir utbygging krever han at Sjøfossen Energi overtar boligen og erstatter tapet.

Gunnar Sundsfjord eier den eneste hytta ved Samelvvatn og er imot utbygging. Han mener området er nok preget av utbygging fra før. Hovedargumenter er fare for gjengroing av Samelvvatn og forringelse av naturkvalitetene ved hytta. Han påpeker også at fossefallene nedenfor vannet vil forsvinne. Dersom det blir utbygging krever han at det bygges en terskel ved utløpet av Samelvvatn, som hever vannstanden med minimum 80-100 cm.

NVEs vurdering og konklusjon

Et Reinskar kraftverk vil bety en bedre utnyttelse av vannkraftressursene i et allerede utbygd vassdrag. Storvatnet er allerede regulert med 3,5 m, og Sundsfjordelva er preget av regulert vannføring da driftsvannet til Sjøfossen kraftverk slippes i elva. Det er ikke pålegg om minstevannføring eller restriksjoner på manøvrering av magasinet i dag. Flere større og mindre kraftlinjer passerer også i området, og i selve Sundsfjord er det allerede to kraftverk. Området øst og nordøst for Sundsfjorddalen er også sterkt preget av vannkraftutbygging. Skauvollvassdraget rett vest for Sundsfjorddalen er imidlertid varig vernet mot utbygging, og et stort område av Sundsfjordfjellene øst og sørøst for Storvatnet vurderes vernet etter naturvernloven.

Reinskar 1, som nå er prioritert som hovedalternativ, vil gjennomsnittlig gi 47,4 GWh ny kraft pr. år. Reinskar 2 Vest vil gi 62,2 GWh/år. NVE anser dette som et positivt bidrag til den nasjonale kraftbalansen, spesielt siden en vesentlig del av kraften vil være vinterkraft.

Samtidig er det til dels uttrykt stor lokal motstand mot en videre utbygging i Sundsfjorddalen, både fra privatpersoner og fra lag og foreninger. Både fylkeskommunen og fylkesmannen er negative til utbyggingsplanene. Kommunen har imidlertid vedtatt å gå inn for utbygging. I tillegg er DN positive, da de mener at videre utbygging av allerede regulerte vassdrag bør prioriteres framfor utbygging av uberørte områder.

Ut fra høringsuttalelsene er NVEs oppfatning at de største konfliktene knytter seg til økt reguleringshøyde i Storvatnet. Virkningene er de samme for begge utbyggingsalternativer. Vannet er et mye brukt og relativt godt fiskevann, da den eksisteren-

de reguleringen på bare 3,5 m har medført at gyte- og vekstforholdene for fisk likevel har vært forholdsvis bra. For øvrig anses Storvatnet som et verdifullt landskapselement og verdifullt for friluftsliv generelt, da det er ganske lett tilgjengelig og mindre preget av regulering enn magasinene på Sundsfjordfjellet. I tillegg kommer at økt reguleringshøyde øker faren for erosjon og ras, spesielt i Ruffedalsdeltaet.

Basert på kunnskap og erfaring om konsekvenser av regulering mener NVE at dersom dagens økosystem og dagens produksjon av røye og ørret i Storvatnet skal ivaretas, kan reguleringshøyden ikke være større enn 5 m. Øker reguleringshøyden utover dette vil grunnlaget for bunndyrproduksjon ganske raskt bli dårligere og artsmangfoldet vil bli endret/redusert. Tilgangen på gytebekker vil også bli forverret i økende grad ved økende regulering. Fisken vil da i stor grad måtte klare seg med å beite på plankton og overflateinsekter. Dette vil først og fremst virke negativt på ørreten. Det er likevel trolig at det fortsatt vil bestå både en ørretstamme og en røyestamme i Storvatnet med større regulering, selv om begge fiskearter vil bli negativt påvirket. Dersom tilgangen på gytebekker blir en begrensende faktor kan dette eventuelt avbøtes noe ved fiskeutsetting.

Når det gjelder Storvatnet som landskapselement og betydning for friluftslivet for øvrig mener NVE at dette har klart størst betydning om sommeren og høsten. Etter vårt syn vil derfor mindre reguleringshøyde redusere de negative virkningene. Dersom det i tillegg pålegges fyllingsrestriksjoner om våren og tapperestriksjoner om sommeren/høsten anser vi at den negative virkningen av økt reguleringshøyde i stor grad kan avbøtes.

Det er fare for en viss erosjon i omkringliggende løsmasser dersom reguleringshøyden økes. NVE mener imidlertid at dette i tilstrekkelig grad kan avbøtes ved fysiske tiltak og/eller begrensninger på manøvreringen. Vi anser derfor ikke dette som avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Når det gjelder virkninger av redusert vannføring i Sundsfjorddalen er høringspartene i hovedsak opptatt av forverrede forhold for fisk og negative konsekvenser for landskap og friluftsliv. I så måte mener NVE at Reinskar 1 er et bedre alternativ enn Reinskar 2 Vest, da strekningen med fraført vann blir halvert. Dette vil særlig være et bedre alternativ for fisken i elva, da det lange partiet med slake stryk nedenfor utløpet av kraftverket og inntaksbassenget til Sjøfossen kraftverk vil bli berørt i betydelig mindre grad. Begge deler skal være viktige oppvekst- og leveområder for fisk. Mellom Storvatnet og utløpet av Reinskar 1 består elva mest av fosser og kulper, samt Samelvvatnet som ligger rett nedenfor Storvatnet. Fossene vil bli borte, noe som er negativt for landskapsopplevelsen. Kulpene og Samelvvatnet vil likevel bestå og fisk vil fortsatt kunne leve her, selv om det blir betydelig mindre vanngjennomstrømming over året og habitatet vil endre seg. Bygging av en terskel i utløpet av Samelvvatn, slik at vannstanden opprettholdes som i dag, vil etter NVEs syn være et tiltak med god avbøtende virkning for fisken i vannet.

Sundsfjordelvas verdi som lakseelv har blitt fremhevet av flere. Den korte lakseførende strekningen har regional betydning i sportsfiskesammenheng, selv om det er usikkert om laksen faktisk gyter i Sundsfjordelva i særlig grad. En del av laksen som tas er også rømt oppdrettsfisk. Det er sannsynlig at en realisering av Reinskar 2 Vest i betydelig grad vil forringe den lakseførende strekningen, mens Reinskar 1 vil ha ubetydelige negative konsekvenser for lakseoppgangen. Dette ser NVE som en viktig forskjell mellom de to utbyggingsalternativene.

Det er påpekt av flere at hekkende smålom vil få problemer dersom Reinskar 1 medfører varierende vannstand i inntaksbassenget til Sjøfossen kraftverk. Etter NVEs syn kan dette fullt ut avbøtes ved restriksjoner på kjøringen av kraftverket som sikrer jevn vannstand i rugeperioden, og det vurderes ikke som avgjørende for konsesjonsspørsmålet. Det skal videre være hekkende storlom i Samelvvatnet. Ved en utbygging vil vannstanden her bli mer stabil enn før fordi driftsvannet ikke lenger slippes i elva. Dette vurderes derfor heller ikke å være av betydning for konsesjonsspørsmålet.

Som nevnt tidligere er det så vidt NVE kan se, i følge fagrapporten om samiske kulturminner, registrert 19 kulturminner som vil bli berørt ved utbygging av Reinskar 1, hvorav 6 er automatisk fredete. Ingen av kulturminnene vil bli direkte fysisk berørt ved foreliggende utbyggingsplan. Som nevnt anser vi samiske kulturmiljøer og kulturminner som relativt godt kartlagt i det aktuelle utbyggingsområdet. NVEs oppfatning er at konflikten mellom de samiske kulturminnene som er kjent og omsøkte utbygging ikke er større enn at en utbygging kan aksepteres. Sametinget har heller ikke gitt signaler om noe annet. Gjennom detaljplanleggingen kan også den endelige utformingen av anlegget tilpasses slik at konflikten reduseres mest mulig.

Fylkesmannen er bekymret for forstyrrelse av hekkende fugl, særlig rovfugl, i anleggsperioden. NVE mener det er mulig å ta hensyn til hekkende fugl ved anleggsvirksomheten dersom det er nødvendig. I driftsperioden vil påvirkningen på hekkende fugl være minimal. Vi legger derfor liten vekt på dette i vurderingen av selve konsesjonsspørsmålet.

NVE anser Reinskar som et utvidelsesprosjekt i forhold til eksisterende anlegg. Det er NVEs oppfatning at opprustnings- og utvidelsesprosjekter generelt er en god måte å få tilgang til ny kraft på, og at slike prosjekter bør prioriteres framfor prosjekter

som griper inn i uberørte områder. I utgangspunktet mener NVE at det bør ligge godt til rette for en realisering av planene om bedre utnyttelse av ressursene i Sundsfjorddalen. Dette vil innebære økte inngrep i det aktuelle området, men samtidig er viktige naturverdier vernet eller vurdert vernet i nærområdet, slik at hensynet til naturopplevelser og friluftsliv burde være godt ivaretatt.

I dette tilfellet oppfattes imidlertid det aktuelle området av mange som lite berørt og lett tilgjengelig, og NVE ser at området har naturkvaliteter som bør ivaretas så langt som mulig. På denne bakgrunn mener NVE at Reinskar 1 er et noe bedre alternativ enn Reinskar 2 Vest. Bortsett fra kommunen har også alle som har prioritert mellom alternativene foretrukket Reinskar 1.

Av miljømessige hensyn mener NVE også at reguleringshøyden i Storvatnet bør reduseres i forhold til den omsøkte tilleggsreguleringen. Dersom prosjektet skal være bedriftsøkonomisk lønnsomt, er det imidlertid en grense for hvor lite magasinet kan være. NVE anser det som lite sannsynlig at et prosjekt der det kun tillates 5 m regulering vil bli gjennomført. Det er derfor ikke mulig å gjennomføre en lønnsom utbygging av Reinskar 1 uten noen negative virkninger for fiskestammen i Storvatnet.

Dersom reguleringshøyden i Storvatnet begrenses til 10 m totalt, altså en tilleggsregulering på 6,5 m mener NVE imidlertid at øvrige natur- og friluftsinteresser ved Storvatnet vil kunne ivaretas på en akseptabel måte. I forhold til en total reguleringshøyde på 17,6 m, som omsøkt, vil den skjemmende reguleringssonen bli betydelig mindre, og vannet vil fylles tidligere opp om våren. Kombinert med tapperestriksjoner om sommeren/høsten vil vannet fremstå som før på den tiden av året det er mest aktuelt å ferdes i området.

Redusert magasin og tapperestriksjoner vil fordyre prosjektet, som i utgangspunktet ligger helt opp mot øvre grense for hva som regnes som lønnsomt i dag. Totalproduksjonen, inkludert Sjøfossen kraftverk, vil ikke bli vesentlig redusert (omtrent 2,5 GWh), men andelen vinterkraft vil bli redusert med rundt 6 % (ca. 5 GWh), og dette reduserer lønnsomheten. NVE mener likevel at det av miljøhensyn ikke bør tillates større reguleringshøyde enn 10 m, og at det bør gis noen restriksjoner på tappingen i sommerhalvåret.

Pålegg om minstevannføring er nevnt av flere som et ønsket avbøtende tiltak ved en eventuell konsesjon. NVE anser nytten av en minstevannføring på strekningen Storvatn – utløpet av Reinskar 1 som relativt begrenset, samtidig som det ville redusere lønnsomheten i prosjektet ytterligere. Det viktigste området for fisk på strekningen som blir berørt ved Reinskar 1 er Samelvvatn, og her mener NVE som nevnt at en terskel i utløpet av vannet vil ha god avbøtende virkning. Resttilsig fra en liten sidebekk vil også bidra til at det fortsatt vil være en viss gjennomstrømming i vannet. Det er ellers ikke påpekt spesielle biologiske verdier på strekningen, verken i KU eller høringsuttalelsene. Pålegg om minstevannføring for å ivareta inntrykket av fosser og stryk anser vi som uaktuelt fordi det i så fall ville være nødvendig med svært høy minstevannføring for å oppnå ønsket virkning. NVE mener samlet sett at det vil gi større miljømessig gevinst å prioritere avbøtende tiltak ved Storvatnet framfor å pålegge minstevannføring i øvre del av Sundsfjordelva, og at Reinskar 1 er et miljømessig akseptabelt prosjekt uten pålegg om minstevannføring på nevnte strekning.

Med en reguleringshøyde begrenset til 10 m i Storvatnet og pålegg om tapperestriksjoner i sommerhalvåret, mener NVE at skadene ved utbyggingsprosjektet blir relativt moderate, tatt i betraktning at vassdraget i utgangspunktet er berørt av vannkraftutbygging.

Konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene, finner NVE at fordelene og den samfunnsmessige nytten ved bygging av Reinskar kraftverk etter alternativ Reinskar 1 er større enn skadene og ulempene for allmenne interesser, jf. vassdragsreguleringslovens § 8 og vannressurslovens § 25, forutsatt at reguleringshøyden i Storvatnet begrenses til 10 m istedenfor 17,6 som omsøkt.

Vi anbefaler derfor at Sjøfossen Energi får tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging og drift av Reinskar kraftverk, alternativ Reinskar 1 og tillatelse etter vassdragsreguleringsloven, jf. § 8, til ytterligere regulering av Storvatnet på 6,5 m. Tillatelse etter vassdragsreguleringsloven gir samtidig rett til ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter i forbindelse med utvidelse av reguleringsmagasinet og etablering av inntaket.

Vi anbefaler videre at det gis tillatelse etter ervervsloven til erverv av nødvendige fallrettigheter, samt tillatelse etter oreigningsloven til ekspropriasjon av fallrettigheter og nødvendig grunn for bygging av kraftverket, dersom det ikke lykkes å komme til minnelige ordninger. Det anbefales også at det i medhold av oreigningsloven gis tillatelse til forhåndstiltredelse av nødvendige rettigheter før skjønn er avholdt.

Tillatelsen anbefales gitt på de vilkår som er vedlagt.

Det er en forutsetning at en tilleggsregulering av Storvatnet skjer i tilknytning til bygging av Reinskar 1 kraftverk. Sjøfossen Energi kan ikke velge å gjennomføre en tilleggsregulering av Storvatnet uten at det samtidig bygges et kraftverk som kan utnytte det økte magasinet.

I NVEs helhetsvurdering inngår også virkningene av kraftlinjer og øvrige elektriske anlegg som er nødvendig for å gjennomføre planen. Etter NVEs vurdering medfører ikke de elektriske anleggene

skader av et slikt omfang at det har avgjørende betydning for om det omsøkte tiltaket kan tillates eller ikke. NVE vil sluttbehandle søknaden etter energiloven om bygging og drift av de elektriske anleggene når spørsmålet om tillatelse etter vassdragslovgivningen er avgjort.

Kommentarer til vilkårene

Av praktiske hensyn er det foreslått tre separate vilkårsett. Ett sett etter ervervsloven for erverv av fallrettighetene mellom Storvatnet og Reinskar kraftverk, ett sett etter vannressursloven for bygging og drift av Reinskar kraftverk, og ett sett etter vassdragsreguleringsloven for regulering av Storvatnet, som samtidig er en oppdatering og revisjon av vilkårene for konsesjon av 04.03.1949. Det er utarbeidet et felles manøvreringsreglement for konsesjonene.

Merknader til vilkår etter ervervsloven

Post 1, konsesjonstid

Sjøfossen Energi tilfredsstiller kravene i § 4 i ervervsloven om offentlig eierskap, og NVE anbefaler at konsesjonen gis på ubegrenset tid, og med vanlig revisjonsadgang etter 30 år.

Post 2, konsesjonsavgifter

Kommunen krever konsesjonsavgift på kr 30 pr. nat.hk. dersom det ikke pålegges minstevannføring. Begrunnelsen er at skadevirkningene av utbyggingen anses som store. Når det gjelder vurderinger i forhold til minstevannføring viser vi til merknadene under post 14 for reguleringskonsesjonen, manøvreringsreglement m.v. NVE bemerker ellers at Gildeskål kommune selv har inngått avtale med Sjøfossen Energi om en minstevannføring på 2,03 m^3/s nedenfor et Reinskar 1 kraftverk.

Etter NVEs anbefaling blir Reinskar 1 et forholdsvis lite prosjekt, og som nevnt anser NVE at når reguleringshøyden begrenses til 10 m i Storvatnet, og det i tillegg blir gitt restriksjoner på manøvreringen, blir skadene ved utbyggingsprosjektet relativt moderate. Særlig tatt i betraktning at vassdraget i utgangspunktet er berørt av vannkraftutbygging. NVE ser ingen grunn til å pålegge konsesjonsavgifter som er høyere enn det som normalt gis ved nye konsesjoner i dag.

Vi foreslår derfor følgende avgiftssatser: til staten kr 8 pr. nat.hk. og til kommunen kr 24 pr. nat.hk.

Post 7, godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.

Det vises til kommentarene til post 7 for vilkår for reguleringskonsesjonen.

Merknader til vilkår etter vannressursloven og vassdragsreguleringsloven

Vilkårene etter vannressursloven gjelder utbyggingsstrekningen fra Storvatnet og ned til Reinskar kraftverk, og forhold ved bygging og drift av selve kraftverket. Disse vilkårene er i hovedsak likelydende som vilkårene etter reguleringsloven, og i praksis vil hele anlegget bli sett under ett ved tilsyn og oppfølging. Vilkårene for konsesjon etter vannressursloven og vilkårene for konsesjon etter reguleringsloven kommenteres derfor under ett nedenfor. Postnumrene er ikke helt sammenfallende, og henvisningene viser til nummereringen i vilkårssettet for reguleringskonsesjon.

Sjøfossen Energi har i dag tillatelse til å regulere Storvatn 3,5 m, hvorav 2,5 m oppdemming og 1 m senkning. En ny reguleringskonsesjon i forbindelse med Reinskar kraftverk vil derfor bli konsesjon til en tilleggsregulering av Storvatnet. NVE anbefaler at det gis konsesjon til 6,5 m ytterligere senkning av magasinet, slik at reguleringshøyden totalt blir 10 m.

Tillatelsen til dagens regulering av Storvatnet ble gitt ved kgl.res. 4. mars 1949. Konsesjonen ble i 1999 gjort om til å gjelde på ubegrenset tid, med revisjonsadgang 50 år etter konsesjonens dato. Dvs. at det fra og med 1999 har vært adgang til å revidere vilkårene for reguleringen.

NVE anbefaler at vilkårene for reguleringstillatelsen fra 1949 revideres samtidig med at det gis konsesjon til tilleggsregulering av Storvatnet, slik at vilkårene som her er foreslått blir gjort gjeldende for hele reguleringen.

Post 1, konsesjonstid (vannressursloven: revisjon av vilkårene)

Som for ervervskonsesjonen foreslås at konsesjon gis på ubegrenset tid og med vanlig revisjonsadgang etter 30 år.

Post 2, konsesjonsavgifter

I tråd med det som er sagt om å benytte revisjonsadgangen til å utforme ett enkelt, felles vilkårssett for hele reguleringen, foreslår NVE å sette én felles avgiftssats både for avgiften til staten og til kommunen.

NVE anser imidlertid at formålet med revisjon av vilkår primært er å sette nye vilkår for å kunne rette opp eller avbøte miljøskader som har oppstått som følge av utbygging. Endring av gjeldende konsesjonsavgifter ligger ikke innenfor det som etter vårt syn kan gjøres ved revisjon av vilkår.

Felles avgiftssatser for hele reguleringen kan likevel oppnås ved å finne en vektet middel mellom satsene for gjeldende konsesjon og satsene for tilleggsreguleringen. NVE mener at en slik løsning er svært hensiktsmessig i forhold til oppfølging av vil-

kåret både for regulant og NVE, og at det ligger innenfor rammene av det en har mulighet til ved revisjon av vilkår.

For den nye delen av reguleringen foreslår NVE samme avgiftssatser som er foreslått for ervervskonsesjonen, dvs. kr 8 pr. nat.hk. til staten og kr 24 pr. nat.hk. til kommunen.

Avgiftssatsene som betales til kommune og stat for reguleringen av Storvatnet ligger i dag på hhv. kr 14,16 og kr 1,38, og kraftgrunnlaget ble 27.09.2000 fastsatt til 843 nat.hk. Avgiftssatsen til staten er sist indeksjustert 01.01.1998 og avgiftssatsen til kommunen er sist justert 01.01.1999. Oppjustert til 01.01.2003 blir årlig beløp kr 14 451.

En foreløpig beregning viser at konsesjon til tilleggsregulering av Storvatnet vil innebære en økning i kraftgrunnlaget for Sjøfossen kraftverk med 1135 nat.hk. Etter de foreslåtte satsene gir dette en økning av de totale avgiftene for Sjøfossen kraftverk på kr 37 453, dvs. at det til sammen skal betales kr 51 904 i konsesjonsavgifter for det eksisterende kraftverket.

Når det gjelder Reinskar kraftverk viser foreløpige beregninger at kraftgrunnlaget etter gammel konsesjon er 1580 nat.hk. Økningen i kraftgrunnlaget ved tilleggsregulering er beregnet til 1749 nat.hk. Dette gir en samlet avgift på kr 27 081 for eksisterende regulering og kr 57 703 for tilleggsmagasinet, totalt kr 84 784.

Samlete avgifter etter 2003-nivå for både Reinskar og Sjøfossen kraftverker vil således bli kr 136 689. Vektede avgiftssatser blir på dette grunnlaget kr 20,70 pr. nat.hk. til kommunen og kr 5,05 pr. nat.hk. til staten.

NVE foreslår derfor at konsesjonsavgiften til staten settes til kr 5,05 pr. nat.hk. og at den for kommunen settes til kr 20,70 pr. nat.hk. for hele reguleringen pr. 2003.

Når de gamle vilkårene revideres samtidig med at det gis ny konsesjon vil de nye satsene bli gjeldende for hele reguleringen fra og med konsesjonstidspunktet. Samtlige avgiftssatser skal derfor indeksjusteres på vanlig måte med utgangspunkt i denne datoen. Dagens justeringstidspunkt vil utgå.

Beregningene av kraftgrunnlaget for gjeldende regulering er gjort ut ifra størrelsene som ble benyttet ved fastsettelse av nytt grunnlag i 2000. Ved de foreløpige anslagene for økningen i kraftgrunnlag ved tilleggsregulering er det brukt nyere tilsigstall, og det er derfor regnet med et større tilsig enn tidligere. Når det gjelder beregning av magasinvolum for 10 m regulering er det søkers tall som er lagt til grunn.

Avgiftssatsene vil bli fastsatt samtidig som det gis en eventuell konsesjon. Kraftgrunnlaget vil imidlertid ikke bli endelig fastsatt av NVE før etter at konsesjon er gitt. Dette vil sannsynligvis innebære mindre endringer i forhold til de foreløpige beregninger som er gjort her. Den totale avgiftssummen kan derfor bli noe forskjellig fra hva som er oppgitt ovenfor.

Næringsfond

Utbyggingsprosjektet som NVE anbefaler å gi tillatelse til er forholdsvis lite, og med våre forslag til restriksjoner og begrensninger vurderes skadene som relativt moderate. Næringsinteresser i utbyggingsområdet blir svært lite berørt. NVE mener derfor at det ikke er grunnlag for å foreslå næringsfond.

Som nevnt tidligere har Sjøfossen Energi for øvrig inngått avtale med kommunen om økonomisk og annen kompensasjon dersom det blir gitt konsesjon. NVE er ikke kjent med i hvilken grad denne avtalen vil gjelde dersom det blir gitt konsesjon med begrensninger i forhold til omsøkt utbyggingsplan. NVEs innstilling om næringsfond er uavhengig av disse forholdene. Den videre oppfølging av avtalen er opp til partene.

Post 7, godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.

Kommunen har flere krav som omhandler utførelsen av tipper og anleggsveier i forhold til erosjon og forurensning, og krav som dreier seg om ulike typer landskapstilpasninger og –hensyn samt detaljplassering av anleggsdeler. Slike forhold vil bli fulgt opp av NVE gjennom dette vilkåret. Vilkåret innebærer at detaljplanene skal godkjennes før byggestart. Videre vil det bli gjennomført tilsyn med utførelsen så vel som senere vedlikehold av hele anlegget, samt opprydding i anleggsområdene og landskapsmessige tiltak. I tråd med standardvilkåret skal planer for anleggsveier, massetak og plassering av overskuddsmasser forelegges kommunen.

Ved detaljplanleggingen av anleggsvirksomheten for Reinskar 1 forutsetter NVE for øvrig at det tas hensyn til behovet for ro i hekketida for fugl, spesielt for store rovfuglarter.

Post 8, naturforvaltning

Både kommunen og Statskog ønsker fiskeutsetting i Storvatnet dersom det viser seg å bli nødvendig, og forsterket jakt- og fiskeoppsyn under anleggsperioden. Det følger direkte av standard vilkår for naturforvaltning at DN har mulighet til å pålegge slike tiltak. Det vil også være DN som ev. må vurdere om det er grunnlag for å stanse anleggsarbeidene under elgjakta.

Fylkesmannens ønske om mer detaljerte opplysninger om hekkelokaliteter for rovfugl kan også følges opp med hjemmel i naturforvaltningsvilkåret, punkt IV, om naturfaglige undersøkelser.

DN forutsetter at standard vilkår for naturforvaltning gjøres gjeldende, og mener det er grunnlag for å pålegge en årlig innbetaling på kr 50 000 til Gil-

deskål kommune til opphjelp av fisk/vilt/friluftsliv. Statskog krever også at det opprettes fond for dette formålet, og nevner flere tiltak som de mener det bør gis støtte til i forhold til ferdsel og friluftsliv i nærliggende områder da de mener belastningen på andre områder vil øke når Storvatnet mister verdi som fiskevann. Statskog ønsker også støtte til bygging av skytebaner i kommunen. Midler til tiltak som ønsket av Statskog måtte ev. ha kommet fra et slikt fond som nevnt.

NVE mener at de negative konsekvensene av utbyggingen for fisk, vilt og friluftsliv vil være relativt moderate med våre forslag til redusert reguleringshøyde, minstevannføring nedenfor kraftverket, manøvrering og tapperestriksjoner. Vi mener at de foreslåtte begrensningene i forhold til omsøkt plan vil ha betydelig avbøtende virkning og miljømessig gevinst. Etter NVEs anbefaling vil utbyggingen medføre betydelig mindre negative virkninger enn det opprinnelig omsøkte hovedalternativet som vi går ut ifra at DN har lagt til grunn for sitt forslag om fiskefond. NVE mener derfor det ikke er grunnlag for å pålegge så høy årlig sum til opphjelp av fisk/vilt/friluftsliv i kommunen som DN foreslår, og anbefaler at det gis pålegg om fiskefond på kr 25 000. Kommunen har for øvrig ikke nevnt dette i sin svært utfyllende liste over krav til konsesjonsvilkår og avbøtende tiltak. Vilkårene gir også mulighet til å pålegge en rekke tiltak rettet spesielt mot virkningene av Reinskar-utbyggingen om det skulle vise seg nødvendig.

NVE vil ellers bemerke at det foreslåtte naturforvaltningsvilkåret er omfattende, og at DN må vurdere eventuelle tiltak nøye med hensyn på kost/nytte. Eventuelle pålegg skal ha direkte sammenheng med reguleringen eller bygging og drift av kraftverket.

Post 9, automatisk fredete kulturminner

NVE forutsetter at Sjøfossen Energi tar kontakt med kulturminnemyndighetene for å avklare forholdet til de automatisk fredete kulturminnene som allerede er kjent og at behovet for ytterligere detaljregistreringer av kulturminner blir avklart så snart detaljplanleggingen av prosjektet starter.

Post 10, forurensning mv.

Kommunen har også flere krav som omhandler tiltak mot forurensning. Etter standard vilkår om forurensning, som er foreslått tatt inn, kan fylkesmannen pålegge nødvendige tiltak for å hindre forurensning, samt oppfølgende undersøkelser.

Utbygger plikter ellers å forholde seg til bestemmelsene i forurensningsloven under bygging og drift av anlegget, for eksempel ved håndtering av avløpsvann, kjemikalier og annet spesialavfall fra byggevirksomheten. Utbygger må selv ta kontakt med fylkesmannen for å avklare spørsmål rundt dette.

Post 11, ferdsel mv.

Kommunen krever at stier som kommer i direkte arealkonflikt med anlegget eller som er særlig utsatt for støy blir lagt om. NVE kan pålegge slike tiltak ut fra dette vilkåret. Vi anser for øvrig ikke støy i anleggsfasen som noen grunn til å legge om stier, da dette er et forbigående og begrenset problem.

Post 12, terskler mv.

Kommunen krever terskler i Sundsfjordelva og erosjonssikring i Ruffedalsdeltaet og på utsatte partier i inntaksmagasinet til Sjøfossen kraftverk. Fylkesmannen mener det bør utarbeides en plan for biotoptiltak i Sundsfjordelva. Statskog vil ha terskel i utløpet av Samelvvatn. Krav om terskler er også nevnt av andre, men da i forhold til Reinskar 2 Vest som hovedalternativ.

NVE anser at det er særlig behov for å vurdere om det bør bygges en terskel i utløpet av Samelvvatn, for å opprettholde vannstanden her.

Utover dette anbefaler NVE at behovet for eventuelle pålegg om terskler/biotoptiltak eller erosjonssikring vurderes etter at utbyggingen er gjennomført og kraftverket satt i drift.

Post 14, manøvreringsreglement mv.

I det gamle manøvreringsreglementet fra 1949 er det gitt tillatelse til 13 m regulering av Langvatn. Denne reguleringen ble aldri tatt i bruk av Gildeskål Kraftlag og I/S Sundsfjord Kraftlag ble senere gitt tillatelse til bl.a. å regulere Langvatn med 26,2 m. Ved forlengelse av reguleringskonsesjonen til den gang Sjøfossen Kraftlag (tidligere Gildeskål k.l.) ved kgl.res. av 24. september 1971, bemerker Departementet at "For så vidt angår Langevatn, er konsesjon bortfalt." Reglementet er aldri formelt oppdatert. I reglementet som er foreslått her er bestemmelsene om Langvatn utelatt. Reglementet gjelder ellers hele reguleringen, og er utformet etter dagens standard med henvisning til revisjonsadgangen. Dersom det ikke gis konsesjon til tilleggsregulering, eller Sjøfossen Energi velger ikke å bygge Reinskar 1, bør det uansett utformes et oppdatert reglement for den gamle reguleringen.

Fylkesmannen ønsker at det slippes alminnelig lavvannføring hele året, og at magasinet fylles raskt opp om våren. Statskog og Lokalutvalget for Storvikbukta krever også minstevannføring. Sjøfossen Energi har for øvrig inngått en foreløpig avtale med Gildeskål kommune om å slippe minst 2,03 m^3/s nedenfor Reinskar kraftverk.

Hva angår innholdet og utformingen av manøvreringsreglementet vil NVE gå inn for det reglementet vi mener er den faglig beste løsningen ut fra

både miljø- og utbyggingsinteresser. Dersom SE og Gildeskål kommune inngår avtaler utover dette blir det en sak mellom partene, så lenge det lovpålagte reglementet følges. NVE vil ellers understreke at vannføringsbestemmelser generelt bør fastsettes i et manøvreringsreglement, og er en oppgave som bør overlates til konsesjonsmyndighetene.

NVE anser at de viktigste negative konsekvensene av redusert vannføring på strekningen mellom Storvatnet og utløpet fra Reinskar kraftverk er knyttet til fisk i Samelvvatnet og tap av fossefall/redusert landskapsopplevelse. For å bevare inntrykket av fossefall kreves det relativt store vannmengder. Slike vannmengder vil være uforenlig med muligheten til å oppnå økonomisk lønnsomhet i prosjektet.

Når det gjelder fisk i Samelvvatnet, mener NVE at forholdene kan gjøres akseptable ved å bygge en terskel i utløpet, som sikrer at vannstanden opprettholdes på dagens nivå. Samelvvatnet er grunt, og det vil trolig være god oksygenmetning i vannet selv om gjennomstrømmingen blir betydelig mindre. Det lever for eksempel ørret i det mye mindre Kliptjønn, som må antas å ha tilnærmet null tilsig i perioder med lav vannføring i vassdraget. Kliptjønn er for øvrig forbundet med Samelvvatnet gjennom en liten bekk, som etter søkers beregning bidrar med 70 l/s i middeltilsig over året og altså vil bidra til en viss vanngjennomstrømming i Samelvvatn etter en eventuell utbygging. Denne bekken antas å være en viktig gytebekk for ørreten, slik at gytemulighetene i Samelvvatn sannsynligvis ikke vil bli vesentlig forverret ved utbygging. Under forutsetning av at det gjennomføres enkelte avbøtende tiltak, anser NVE at skadevirkningene for fisken i Samelvvatnet etter all sannsynlighet vil bli begrensede selv om det ikke pålegges minstevannføring på denne strekningen. Ved plassering av en eventuell terskel må det påses at mulige gyteområder i utløpet ivaretas i størst mulig grad. NVE anser faren for begroing som liten.

For øvrig har verken KU eller noen av høringsuttalelsene pekt på spesielle biologiske verdier langs strekningen som vil bli berørt av Reinskar 1.

Totalt sett mener NVE at den miljømessige nytten av å slippe minstevannføring i øvre del av Sundsfjordelva er mindre enn nytten av å bruke vannet til kraftproduksjon, og vil derfor ikke anbefale at det pålegges minstevannføring her ved bygging av Reinskar 1.

Nedenfor Reinskar kraftverk mener NVE derimot at det bør sikres kontinuerlig vannføring gjennom hele året, for å unngå tørrlegging av de slake strykstrekningene nedenfor. Dette av hensyn til strekningens verdi som gyte- og oppvekstområde for fisk. Etter de opprinnelige planene er kraftverket ment å stå i oppfyllingsperioden, slik at magasinet fylles så raskt som mulig. I en slik situasjon vil vannføringen i elva kun bestå av tilsig fra restfeltet, og NVE mener dette ikke vil være tilstrekkelig.

Ved de hydrologiske beregningene i forbindelse med fastsettelse av kraftgrunnlaget for Sjøfossen kraftverk, er det regnet med en alminnelig lavvannføring på ca. 1 m^3/s. NVE legger dette til grunn og anbefaler at det pålegges en minstevannføring nedenfor utløpet av kraftverket på 1 m^3/s. Tilsiget fra restfeltet nedenfor Storvatnet er inkludert i dette.

Av hensyn til fisk i elva nedenfor kraftverket er det også tatt inn i reglementet å sørge for at vannføringsendringer, spesielt vannføringsreduksjoner, skjer ved myke overganger slik at fisken får tid til å trekke inn mot midten av elva. NVE mener det er nødvendig å installere en form for automatisk omløp, som sikrer at vannføringen ikke reduseres brått ved eventuelle utfall av kraftstasjonen. Bestemmelsen om myke overganger medfører også at muligheten for effektkjøring (start/stopp) vil være svært begrenset.

Primært av hensyn til friluftslivsinteressene ved Storvatnet foreslår NVE at etter nedtappingsperioden, eller senest fra 1. april, skal alt vann utover det som slippes i pålagt minstevannføring gå til oppfylling av magasinet, inntil vannstanden har nådd kote 186.1 (HRV – 1,5 m). Etter dette skal vannstanden ikke underskride kote 186.1 før 30. september. Dette vil sikre høy vannstand i magasinet i den perioden det er mest aktuelt å ferdes i området.

Videre foreslås det at det pålegges å holde jevn vannstand i inntaksbassenget til Sjøfossen kraftverk fra og med 20. mai og fram til 10. juli av hensyn til hekkende smålom.

Post 16, merking av usikker is

Av dette vilkåret går det fram at alle partier av isen som antas å bli usikre ved nedtapping om vinteren skal merkes eller sikres etter nærmere anvisning av NVE. Vi forutsetter at sonen rundt terskelen i Storvatnet vies spesiell oppmerksomhet i denne forbindelse.

Post 19, konsesjonskraft

Konsesjonskraften fastsettes i henhold til gjeldende regelverk, jf. vassdragsreguleringsloven § 12, punkt 15. NVE mener det ligger innenfor revisjonsadgangen å oppdatere vilkåret, slik at dagens regler blir gjort gjeldende for hele reguleringen.

Øvrige merknader

NVE kan ikke se at reindrift og reindriftsinteresser berøres i nevneverdig grad og anser at det ikke er nødvendig å utforme noe eget vilkår i forhold til dette. Vi forutsetter imidlertid at det tas kontakt med Reindriftsforvaltningen og eventuelle andre aktuelle parter for å avklare om det bør tas spesielle hensyn i anleggs- eller driftsfasen.

Kommunen har for øvrig en lang og svært detaljert liste med krav i forhold til utbyggingen. Enkelte

av kravene, for eksempel ønsket om hvordan tunnelen skal drives, ser NVE ingen grunn til å detaljstyre. Det må bli opp til utbygger å finne en hensiktsmessig drift. For øvrig vil de fleste av kommunens krav være ivaretatt eller kunne følges opp gjennom standardvilkårene og de lover og forskrifter som anlegget vil være underlagt. Reinskar kraftverk vil være underlagt tilsyn av NVE både i anleggs- og driftsfasen. Sjøfossen Energi er ellers ansvarlig for vedlikehold av alle deler av anlegget, også eventuelle biotoptiltak.

Merknader i forhold til ekspropriasjonstillatelse

NVE har anbefalt at det gis tillatelse etter oreigningsloven til ekspropriasjon av fallrettigheter og nødvendig grunn for bygging av kraftverket, dersom det ikke lykkes å komme til minnelige ordninger.

Erstatninger og forholdet til berørte rettighetshavere vil bli avklart gjennom minnelige avtaler eller skjønn. Dette gjelder for eksempel Statskogs krav om midler til å flytte Gildeskål JFF sin hytte ved Storvatnet, erstatning for tapt fiske og krav om ev. erstatning for skader på skog.

NVE minner om at det må begjæres skjønn innen et år etter at konsesjon og tillatelse til ekspropriasjon er gitt.

Forslag til vilkår for tillatelse for Sjøfossen Energi til å foreta regulering av Storvatnet i Gildeskål kommune, Nordland fylke

1

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10, post 3, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler i dem kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter og næringsfond)

For den øking av vannkraften som innvinnes ved reguleringen for eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse betale følgende årlige avgifter: Til statens konsesjonsavgiftsfond kr 5,05 pr. nat.hk. Til konsesjonsavgiftsfondet i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr 20,70 pr. nat.hk.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Økingen av vannkraften skal beregnes på grunnlag av den øking av vannføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året.

Ved beregningen av økingen forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva som i hvert enkelt tilfelle skal regnes som innvunnet øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av Olje- og energidepartementet.

Plikten til å betale avgiftene inntrer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdelsesloven kap. 7.

Etter forfall påløper rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

Konsesjonsavgiftsmidler danner et fond for kommunen, som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret skal anvendes til fremme av næringslivet i kommunen. Vedtekter for fondet skal godkjennes av fylkesmannen.

3

(Kontroll med betaling av avgift mv.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket og avgivelse av kraft, jf. post 19 kan med bindende virkning fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Byggefrister mv.)

Arbeidet må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonens dato og fullføres innen ytterligere 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen. I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversittes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen på kr 1 000,-.

5

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal vedkommende myndighet underrettes i god tid på forhånd.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

8

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

a. å sørge for at forholdene i *Sundsfjordelva* er slik at de stedegne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

V

Fra og med det år konsesjon er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale et årlig beløp til Gildeskål kommune på kr 25 000 til opphjelp av fisk/vilt/ friluftsliv. Beløpet skal justeres etter de tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer. Beløpet til fisk/ vilt skal nyttes etter nærmere bestemmelse av kommunestyret. Med hensyn til tiltak som kommer friluftslivet til gode, skal beløpet nyttes etter nærmere bestemmelse gitt av DN.

VI

Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VII

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

9

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

10

(Forurensning mv.)

Konsesjonæren plikter etter fylkesmannens nærmere bestemmelse:

- å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.
- å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersøkelser i berørte vassdragsavsnitt.

11

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utilgjengelige.

12

(Terskler mv.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprenskinger mv. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

13

(Rydding av reguleringssonen)

Neddemmede områder skal ryddes for trær og busker på en tilfredsstillende måte. Generelt gjelder at stubbene skal bli så korte som praktisk mulig, maksimalt 25 cm høye. Ryddingen må utføres på snøbar mark. Avfallet fjernes eller brennes.

Dersom ikke annet blir pålagt konsesjonæren, skal reguleringssonen holdes fri for trær og busker som er over 0,5 m høye. I rimelig grad kan Olje- og energidepartementet pålegge ytterligere rydding. Dersom vegetasjon over HRV dør som følge av reguleringen, skal den ryddes etter de samme retningslinjene som ellers er angitt i denne posten.

Rydding av reguleringssonen skal være gjennomført før første neddemming og bør så vidt mulig unngås lagt til yngletiden for viltet i området.

Tilsyn med overholdelsen av bestemmelsene i denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

14

(Manøvreringsreglement mv.)

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd fastsetter.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

15

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

16

(Merking av usikker is)

De partier av isen på vann og inntaksmagasiner som mister bæreevnen på grunn av reguleringene og overføringene må merkes eller sikres etter nærmere anvisning av NVE.

17

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av reguleringens virkninger for berørte interesser. Undersøkelsesrapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. Olje- og energidepartementet kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

18

(Militære foranstaltninger)

Ved reguleringsanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

19

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den for hvert vannfall innvunne øking av vannkraften, beregnet etter reglene i vassdragsreguleringsloven § 11 nr. 1, jf. § 3. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Staten forbeholdes rett til inntil 5 % av kraftøkningen, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverkene for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

20

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

21

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 4, 14, 19 og 21 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven § 12, post 21.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år.

22

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger. Olje- og energidepartementet kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene kan medføre forpliktelser.

Forslag til vilkår for tillatelse etter vannressursloven § 8 for Sjøfossen Energi til å bygge Reinskar kraftverk i Gildeskål kommune, Nordland fylke

1

(Revisjon av vilkårene)

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10, post 3, 1.ledd.

2

(Byggefrister mv.)

Arbeidet må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonens dato og fullføres innen ytterligere 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen. I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

3

(Konsesjonærs ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal rette myndigheter underrettes i god tid på forhånd.

4

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

5

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

a. å sørge for at forholdene i *Sundsfjordelva* er slik at de stedegne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av utbyggingen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og kraftverksdrift tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

V

Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VI

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

6

(Automatisk fredete og andre kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

7

(Forurensning mv.)

Konsesjonæren plikter etter fylkesmannens nærmere bestemmelse:

– å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med utbyggingen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.
– å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersøkelser i berørte vassdragsavsnitt.

8

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utilgjengelige.

9

(Terskler mv.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprenskinger mv. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

10

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

11

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av reguleringens virkninger for berørte interesser. Undersøkelsesrapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. Olje- og energidepartementet kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

12

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

13

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpet hvert 5. år.

Forslag til vilkår for tillatelse for Sjøfossen Energi AS til å erverve fallrettigheter i Sundsfjordvassdraget

1

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. industrikonsesjonsloven § 5a, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter og næringsfond)

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten på kr 8,- pr. nat.hk., beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som det konsederte vannfall etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer på kr 24,- pr. nat.hk., beregnet på samme måte.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Plikten til å betale avgiftene inntrer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdelsesloven kap. 7.

Etter forfall svares rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

Konsesjonsavgiftsmidler danner et fond for kommunen, som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret skal anvendes til fremme av næringslivet i kommunen. Vedtektene for fondet skal være undergitt godkjennelse av fylkesmannen.

3

(Kontroll med betaling av avgift mv.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jf. post 11 skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Byggefrister mv.)

Arbeidet må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonens datum og fullføres innen ytterligere 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversittes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen på kr 1000.

5

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal naturvernmyndighetene underrettes.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for vassdragets utbygging. Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

8

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket

kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

9

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

10

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som i det offentliges interesser finnes påkrevet og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

11

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den gjennomsnittlige kraftmengden som vannfallet etter foretatt utbygging kan yte med påregnelig vannføring år om annet. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Konsesjonæren kan i tillegg pålegges å avstå til staten inntil 5 % av kraften, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverket for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

12

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 4, 11 og 12 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i industrikonsesjonsloven § 26.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år.

13

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger, jf. industrikonsesjonsloven § 2.

Forslag til Manøvreringsreglement for regulering av Storvatn i Sundsfjordvassdraget, Gildeskål kommune i Nordland fylke

(erstatter reglement gitt ved kgl.res. av 04.03.1949)

1. *Reguleringer*

Magasin	Naturlig vannst. kote	Reg.grenser Øvre kote	Reg.grenser Nedre kote	Oppd. m	Senkn m	Reg. høyde m
Storvatnet	185,1	187,6	177,6	2,5	7,5	10

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Høydene refererer seg til SKs høydesystem (NN 1954).

2.

Ved manøvreringen skal det has for øyet at vassdragets naturlige flomvannføring nedenfor magasinene og overføringsstedene såvidt mulig ikke økes.

Restriksjoner på manøvreringen

Nedenfor utløpet av Reinskar kraftverk skal det gå minst 1 m^3/s hele året. Dersom tilsiget skulle bli lavere enn 1 m^3/s slippes hele tilsiget.

Fra slutten av lavvannsperioden, senest fra 1. april, skal alt tilsig til Storvatnet, utover pålagt minstevannføring, gå til oppfylling av magasinet inntil vannstanden har nådd HRV ÷ 1,5 m (kote 186,1). Deretter skal vannstanden holdes mellom HRV og HRV ÷ 1,5 m fram til og med 30. september.

Fra og med 20. mai og fram til 10. juli skal det holdes jevn vannstand i inntaksbassenget til Sjøfossen kraftverk av hensyn til hekkende fugl.

Konsesjonæren plikter ved kraftverksdriften å sørge for at alle vannføringsendringer skjer ved myke overganger. Spesiell forsiktighet må utvises ved reduksjon av vannføringen for at fisk i elveprofilets ytterkant skal få tid til å trekke mot sentrum.

Forøvrig kan tappingen skje etter kraftverkseiers behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde mv. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringstiden.

4.

Viser det seg at slippingen etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet."

3. Høringsuttalelser til NVEs innstilling

Kommunal- og regionaldepartementet har ikke merknader til NVEs innstilling.

Gildeskål kommune uttaler i brev av 15.01.2004:

> "Gildeskål kommune har tidligere gitt en positiv høringsuttalelse både til Reinskar 1 og Reinskar 2. Vi vil med dette bekrefte vår holdning i saken.
>
> Gildeskål kommune håper på en snarlig behandling av søknaden."

Nordland fylkeskommune fattet 16. april 2004 følgende vedtak:

> "1. Fylkestinget vurderer NVEs innstilling med redusert regulering av Storvatnet og utbygging av Reinskar 1 til å være en akseptabel utbygging med tanke på konsekvenser for andre interesser.
> 2. Fylkestinget henstiller Sjøfossen Energi AS til å følge opp lista over avbøtende tiltak utarbeidet av Gildeskål kommune."

Landbruksdepartementet uttaler i brev av 16.01.2004:

> "Departementet vil peke på Reindriftsforvaltningen i Nordland sin uttalelse vedrørende konsesjonssøknad med konsekvensutredning. På side 95 og 96 i NVE sin fremleggelse og innstilling til saken peker reindriftsforvaltningen på en rekke forhold de mener bør korrigeres i NVE sin fremstilling. Det dreier seg bl.a. om reindriften i området og vurdering av beiteressursene. Landbruksdepartementet mener at NVE ikke i tilstrekkelig grad har synliggjort disse opplysninger i sin innstilling.
>
> Departementet forutsetter også at det foretas nødvendige avbøtende tiltak for reindriften i området.

Ut over dette har ikke Landbruksdepartementet merknader."

Miljøverndepartementet uttaler i brev av 18. mars 2004:

"Det vises til Olje- og energidepartementets brev av 9. desember vedlagt NVEs innstilling og til avtale om utsettelse av høringsfristen.
Vi har følgende merknader til NVEs innstilling:

1. Vi foreslår at NVEs forslag til restriksjoner på bruken av inntaksmagasinet til Sjøfossen kraftverk omformuleres som følger:
   "Fra isen går og 6 uker framover skal det holdes jevn vannstand i inntaksbassenget til Sjøfossen kraftverk av hensyn til hekkende fugl."
2. Vi foreslår at krav om undersøkelser av hekkende rovfugl som grunnlag for restriksjoner på anleggsdriften tas inn i vilkårenes post 7: "Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv." som er tillagt NVE.
3. Vi foreslår at det årlige beløpet til opphjelp av fisk/vilt/friluftsliv økes til 50 000 kr og at vilkåret får en noe annen ordlyd slik at DN ikke skal godkjenne kommunens forslag til bestemmelser for bruken av midlene. Post 8 V får dermed følgende ordlyd:
   "Fra og med det året konsesjon er gitt plikter konsesjonæren å innbetale et årlig beløp på kr 50.000 til Gildeskål kommune til opphjelp av vilt/fisk/friluftsliv. Beløpet skal benyttes etter nærmere bestemmelser gitt av kommunestyret. Beløpet skal justeres etter de tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer."

Når det gjelder begrunnelse for forslagene slutter vi oss til merknadene i DNs og fylkesmannens uttalelser som følger vedlagt i kopi.

Vilkår vedr. kulturminner

Vi ber om at NVEs forslag til vilkår endres som følger (våre forslag til endringer er understreket):

" Konsesjonæren plikter i god tid før tiltaket *(inkludert midlertidige arbeider og anlegg)* gjennomføres å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf § 3 og 4 *før tiltaket igangsettes.*

"Viser det seg … … sendes *Sametinget og* fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme …".

TILLATELSE ETTER LOV OM VERN MOT FORURENSNINGER OG OM AVFALL

Det kan gis tillatelse til reguleringen etter lov om vern mot forurensninger og om avfall § 11 dersom de vilkår som NVE har foreslått som post 10 i vilkårene etter vassdragsreguleringsloven og post 7 i vilkårene etter vannressursloven blir fastsatt."

I brevet til Miljøverndepartementet fra fylkesmannen i Nordland av 20.01.2004 heter det:

"Innledning

Sjøfossen Energi AS søker om å få bygge Reinskar 1 kraftverk. De vil øke reguleringa av Storvatnet fra 3,5 til 17 meter og bygge tunnel og nytt kraftverk ca. 3 km lenger ned i vassdraget. I utgangspunktet søkte Sjøfossen Energi AS (SE) om å bygge Reinskar 2 Vest kraftverk, som ville ligge på havnivå. Pga. usikkerhet om leie av fallrettigheter og mulig ekspropriasjon av disse fra Statkraft SF, ønsker SE utbygging av Reinskar 1 kraftverk.

Fylkesmannen gikk i mot bygging av Reinskar 2 Vest kraftverk i brev av 17. januar 2002. Våre hovedankepunkter var:

- Reduksjon av produksjonsmulighetene for fisk i Storvatnet og Sundsfjordelva.
- Betydelig reduserte landskapskvaliteter i Sundsfjorddalen og langs Storvatnet.
- Sterkt reduserte muligheter for friluftsliv på grunn av dårligere fiske og sterkt reduserte opplevelseskvaliteter.
- Negative effekter for lommer og rovfugl pga. forstyrrelse i anleggsperioden og ødeleggelse av hekkeplasser.

NVE sin innstilling til Reinskar kraftverk

NVE finner fordelene større enn ulempene ved bygging av Reinskar 1 kraftverk og anbefaler at det gis konsesjon til utbyggingen. De setter imidlertid strenge krav til manøvreringsreglement og kjøring av kraftverket. Vi vil kommentere en del av krava til NVE:

1. Redusert reguleringshøyde fra 17,6 meter til 10 meter. NVE vil tillate SE å regulere Storvatnet 7,6 meter mindre enn de søker om. Videre skal magasinet fylles opp fra senest 1. april og ligge på høyeste regulerte vannstand (HRV) minus 1,5 meter fram til 30. september.

   Fylkesmannen mener fremdeles det er viktig å se på Storvatnet som et forholdsvis urørt vatn i et område som ellers er svært sterkt påvirka av kraftutbygging. Vi mener forslaget til NVE om redusert reguleringshøyde og krav om tilnærma HRV fra det blir fylt opp om våren og ut september er et brukbart kompromiss. Vannstanden vil være høy i hele den produktive delen av se-

songen. Landskapet vil og bli mindre skadelidende med høy reguleringssone det aller meste av barmarkssesongen. Videre vil ørreten ha mulighet til å gå opp i gytebekkene på høsten. Med 10 meter regulering må en likevel anta at produksjonen av fisk går ned. Et viktig næringsdyr som marflo vil mest sannsynlig ikke klare ei så stor regulering.

2. Av hensyn til smålomhekkinga i inntaksmagasinet til den eksisterende kraftstasjonen i Sjøfossen, foreslår NVE at regulanten skal holde jevn vannstand fra 20. mai til 10. juli i dette inntaksmagasinet.

   Vi er positive til dette tiltaket for å forsøke å ta vare på smålomhekkinga. Dette kravet bør imidlertid omformes. Smålommen vil ta i bruk inntaksmagasinet / vatnet umiddelbart etter at isen går og så bruke dette i ca. 1,5 – 2 måneder. Isgangen kan variere sterkt fra år til år. Det er derfor uheldig å datofeste denne perioda. Vi anbefaler at dette blir endra til "Fra isen går og 6 uker framover skal det holdes jevn vannstand i inntaksbassenget til Sjøfossen kraftverk av hensyn til hekkende fugl". Videre vil vi påpeke at etablering av et betydelig større magasin i Storvatnet nødvendigvis vil føre til store endringer i vannhusholdningen i elva nedstrøms magasinet. Til tross for kravet om å holde jevn vannstand i inntaksmagasinet kan denne endringa i vannføringa mellom Storvatnet og inntaksbassenget gjøre forholda ulevelige for smålom.

3. For å ta hensyn til hekkende rovfugl i anleggsperioden mener NVE at naturforvaltningsvilkåret bør benyttes (post 8 i vilkårene). Naturforvaltningsvilkåret er det DN som er ansvarlig for å følge opp.

   Vi er uenige i dette. Det viser seg at i vanlige utbyggingssaker kommer naturforvaltningsvilkåret svært sjelden til anvendelse før ei utbygging er satt i gang. Vi mener derfor hensynet til mulig hekkende rovfugl eller andre sårbare viltarter må inn i post 7 (godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.). Når detaljplaner for anleggsvirksomheten er ferdige, må det gjøres ei analyse for å finne arealene som kan bli negativt påvirka av støy og trafikk fra anlegget. På disse arealene må fagpersoner undersøke om det er hekkeplasser for rovfugl, og dersom det er det, må hensyn til disse legges inn i detaljplanene for anlegget. Dette er etter vår mening eneste måte dette hensynet kan ivaretaes.

4. NVE foreslår minstevannføring på strekningen mellom Reinskar 1 kraftverk og inntaksbasseng for Sjøfossen kraftverk på totalt 1 m^3/s. I tillegg foreligger det en avtale mellom Sjøfossen Energi og Gildeskål kommune om slipp av minst 2,03 m^3/s.

   Vi ønsker også minstevannføring på strekningen mellom Storvatnet og Reinskar 1 kraftverk, men aksepterer NVE sin argumentasjon om at dette vil svekke økonomien i prosjektet ytterligere og at det er viktigere å sette inn tiltak rundt Storvatnet.

Konklusjon

Fylkesmannen i Nordland mener det nye Reinskar 1 kraftverk har betydelig mindre negative konsekvenser enn Reinskar 2 Vest. Forutsatt at vilkåra blir justert på punktene nevnt over, går vi ikke mot bygging av Reinskar 1 kraftverk."

I brevet til Miljøverndepartementet fra Direktoratet for naturforvaltning av 26.01.2004 heter det:

"Bakgrunn

NVE innstiller på at Sjøfossen Energi AS gis konsesjon for bygging av Reinskar kraftverk, etter alternativet Reinskar 1. I sin høringsuttalelse gikk ikke DN, i motsetning til fylkesmannen i Nordland, mot at konsesjon for en utbygging ble gitt. DN begrunnet sin holdning bl.a. med at en mer effektiv utnytting av et allerede regulert vassdrag synes mindre konfliktfylt enn utbygginger i nye vassdrag, og at utvidelser og opprustinger er i tråd med sentrale politiske føringer. DN hadde imidlertid flere synspunkter om tilpasninger av prosjektet som kan begrense miljøkonfliktene, bl.a. i form av utbyggingsalternativ, redusert reguleringshøyde i magasiner og krav om minstevannføring. Flere av DN's synspunkter er ivaretatt i innstillingen.

Kommentarer til NVE's innstilling

Det innstilles på å gi konsesjon til det utbyggingsalternativet som de fleste høringsinstansene, deriblant DN, vurderte som minst konfliktfylt.

NVE har innstilt på en reguleringshøyde på 10 meter i Storvatnet, og foreslått begrensninger på utnytting av magasinet i perioden 1.4 – 30.09. Det var søkt om å øke reguleringshøyden i Storvatnet til 17,6 meter fra dagens regulering på 3,5 meter. DN finner NVE's forslag tilfredsstillende. Selv om økt reguleringshøyde øker miljøkonfliktene, blant annet må det forventes redusert fiskeproduksjon, vil NVE's forslag medføre vesentlig mindre konflikter enn omsøkt utbygging.

NVE har ikke foreslått minstevannføring fra Storvatnet. I høringsrunden foreslo flere høringsinstanser en minstevannføring tilsvarende alminnelig lavvannsføring. NVE begrunner forslaget med at verdier, spesielt mht. fisk, på den berørte strekningen er begrenset, og at andre forhold (bl.a. hekkeforekomster av smålom og storlom) like godt kan sikres ved andre tiltak.

Prinsipielt vil DN påpeke at det ikke er gjennomført undersøkelser som gir informasjon om eventuelle forekomster av rødlistearter (utover fugl) og/eller sjeldne eller trua naturtyper, i det berørte vassdragsavsnittet. I utgangspunktet burde en slik dokumentasjon foreligge for at vannressurslovens forutsetninger for å fastsette

vilkår om minstevannføring er oppfylt. Vi tolker fylkesmannens formulering om at "…det er viktigere å sette inn tiltak rundt Storvatnet" som en indikasjon på at sannsynligheten for å påvise spesielle BM-verdier, utover det som er beskrevet i konsesjonssøknaden, er begrenset. Vi vil derfor kunne akseptere at det ikke stilles krav om minstevannføring fra Storvatnet.

For å ta hensyn til hekkende smålom i inntaksmagasinet til Sjøfossen kraftverk har NVE i innstillingen foreslått at vannstanden i magasinet skal holdes jevn i perioden 20.05 – 10.06. Restriksjoner på utnyttelsen av inntaksmagasinet i hekkeperioden er en nødvendig, men kanskje ikke tilstrekkelig, forutsetning for at smålom fortsatt vil hekke i området. På linje med fylkesmannen i Nordland vil vi anbefale at kravet omformes, slik at det tilpasser seg årlige klimavariasjoner, og smålommens biologi. Blant annet vil økt regulering av Storvatnet kunne påvirke tidspunkt for isløsing.

Når det gjelder minstevannføringen mellom Reinskar 1 og inntak til Sjøfossen kraftverk har vi ikke spesielle kommentarer til NVE's innstilling. Vi registrerer at utbygger og kommunen har inngått en foreløpig avtale om at det skal slippes enda mer vann.

I innstillingen kommenterer NVE et mulig behov for restriksjoner på anleggsarbeidet på grunn av konflikt med hekkende rovfugl; "På samme måte som for fisk gir vilkåret om naturforvaltning DN mulighet til å pålegge nøyaktige registreringer av hekkeplasser for rovfugl. Det vil være tilstrekkelig tid til å gjennomføre dette i tidsrommet mellom et konsesjonsvedtak og eventuell anleggsstart. NVE mener at en slik registrering bare skal omfatte de områdene som blir direkte berørt av anleggsstøy. Behovet for restriksjoner på anleggsvirksomheten i hekketida kan følges opp gjennom vanlig tilsyn og standardvilkårene som gis ved eventuell konsesjon." Vi mener klart at slike restriksjoner, og grunnlaget for å fastsette restriksjoner, skal beskrives under post 7 - Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold mv.. Å pålegge undersøkelser, som er nødvendige for detaljplanlegging, i medhold av naturforvaltningsvilkårene er unødvendig tungvint og byråkratisk.

NVE har foreslått et årlig beløp til opphjelp av fisk/vilt/friluftsliv på kr 25.000. DN's forslag var kr 50.000. DN opprettholder forslaget, som vi mener forsvares av tiltakets størrelse og virkning, og inngrepssituasjonen i regionen. Vi anbefaler at konsesjonsvilkåret på dette punktet får en litt annen ordlyd enn i standardvilkårene; "Fra og med det året konsesjon er gitt plikter konsesjonæren å innbetale et årlig beløp på kr 50.000 til Gildeskål kommune til opphjelp av vilt/fisk/friluftsliv. Beløpet skal benyttes etter nærmere bestemmelser gitt av kommunestyret. Beløpet skal justeres etter de tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer." Mer og mer ansvar og myndighet er og vil bli overført til kommunene. DN finner det ikke naturlig å viderefø-

re formuleringer som: "tiltak som kommer friluftslivet til gode skal beløpene nyttes etter nærmere bestemmelser gitt av DN". Statlig miljøforvaltnings engasjement bør begrenses til kontroll med at midlene faktisk benyttes til opphjelp av vilt/fisk/friluftsliv. Fortrinnsvis bør dette skje gjennom fylkesmannens oppfølging av kommunens budsjett og regnskap.

Oppsummering

DN anbefaler Miljøverndepartementet spesielt å ta følgende moment opp i sine diskusjoner med Olje- og energidepartementet;

- endret innretning på bestemmelser knyttet til utnytting av inntaksmagasinet for Sjøfossen kraftverk,
- at krav om undersøkelser av hekkende rovfugl som grunnlag for detaljplaner tas inn i post 7 – Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold mv.,
- størrelsen på, og formuleringene om, årlige tilskudd til opphjelp av vilt/fisk/friluftsliv."

4. Olje- og energidepartementets bemerkninger

4.1 Innledning

Sjøfossen Energi AS er et offentlig eid selskap hvor Gildeskål og Beiarn kommuner er hovedaksjonærer. Selskapet produserer, omsetter og distribuerer kraft. Midlere produksjonstilgang er ca. 75 GWh hvorav ca. 18 GWh er produksjon fra Sjøfossen kraftverk som er selskapets eneste heleide kraftverk.

Konsesjon til regulering av Storvatnet og bygging av Sjøfossen kraftverk ble gitt ved kongelig resolusjon av 04.03.1949. Storvatnet er i dag regulert med 3,5 meter, og kraftverket utnytter 58 meter av fallet på 187 meter mellom vannet og fjorden. Nær halvparten av den totale vannmengden går i dag forbi Sjøfossen som flomtap.

Uavhengig av en ny utbygging av Reinskar kraftverk vil dammen ved Storvatnet måtte rehabiliteres i henhold til kravene i forskrift om sikkerhet og tilsyn med vassdragsanlegg. Sjøfossen kraftverk vil etter hvert også kreve omfattende vedlikehold og oppgradering.

Området øst og nordøst for Sundsfjorddalen er også preget av vannkraftutbygging. Skauvollvassdraget rett vest for Sundsfjorddalen er varig vernet mot kraftutbygging og et stort område av Sundsfjordfjellene øst og sørøst for Storvatnet vurderes vernet etter naturvernloven. De omsøkte planene for Reinskar kraftverk vil ikke berøre dette området.

4.2 Søknaden

I den opprinnelige søknaden fra Sjøfossen Energi AS er Reinskar 2 Vest det omsøkte hovedalternativ. Selskapet har i ettertid endret hovedalternativ til

Reinskar 1. Bakgrunnen for dette er usikkerhet om konsekvensene av en mulig ekspropriasjon av nødvendige fallrettigheter ved utbygging av Reinskar 2 Vest.

Etter begge alternativer søkes Storvatnet senket ytterligere 14,1 meter. Senkningen krever sprengning/boring gjennom en naturlig terskel mellom hovedbassenget og inntaksdammen i Storvatnet. For Reinskar 2 Vest søkes det i tillegg overført tre bekker til tilløpstunnelen til kraftstasjonen.

Hovedalternativ Reinskar 1 omfatter bygging av kraftverk i dagen omtrent halvveis ned i Sundsfjorddalen. Den eksisterende veien må forsterkes på en strekning av ca. 600 meter, og må forlenges med ca. 1 km ny anleggsvei oppover Sundsfjorddalen. Det anlegges tipp ved anleggsområdet i Sundsfjorddalen. En kort strekning nederst mot kraftverket vil vannveien bestå av rør delvis i dagen. Kraftverket knyttes til koblingsanlegget i Sundsfjord via en ca. 3 kilometer lang 22 kV linje fra kraftstasjonen ned Sundsfjorddalen.

Alternativet Reinskar 2 Vest er planlagt som et anlegg i fjell like vest for Sundsfjord og vil utnytte hele fallet mellom Storvatnet og fjorden. Det blir tverrslag midt i Sundsfjorddalen på samme sted som for Reinskar 1. Massene plasseres i det eksisterende massetaket i Sundsfjorddalen og ved tippen i tverrslaget i Sundsfjorddalen. Kraftverket knyttes til eksisterende koblingsanlegg i Sundsfjord via en 400 meter lang jordkabel.

4.3 Kraftproduksjon og andre fordeler ved utbygging

Faktisk middelproduksjon for Sjøfossen kraftverk er i dag ca. 18 GWh, mens simuleringer viser at den teoretiske middelproduksjon er ca. 21,5 GWh. I det videre tas det utgangspunkt i teoretisk middelproduksjonen i Sjøfossen kraftverk da det sammenlignes med teoretisk produksjon i Reinskar.

Årlig middelproduksjon for Reinskar 1 er beregnet til 45,4 GWh. På grunn av mindre flomtap vil produksjonen i Sjøfossen kraftverk også øke med 2 GWh. Netto produksjonsøkning for dette alternativet blir etter dette 47,4 GWh/år.

Reinskar 2 Vest er beregnet å gi en midlere årlig produksjon på 78,4 GWh. Av dette utgjør bekkeinntakene 7 GWh/år. Årlig produksjon ved Sjøfossen kraftverk vil reduseres med 16,2 GWh, og netto produksjonsøkning blir 62,2 GWh.

Begge alternativer vil bidra til styrket kommuneøkonomi i form av skatter, avgifter og konsesjonskraft. Sjøfossen Energi har dessuten i avtale forpliktet seg til fondsutbetaling til næringsutvikling og til kapital for opprettelse av et utviklingsselskap for næringslivet.

4.4 Skader og ulemper

Etter begge alternativer vil landskapsverdien forringes ved betydelig økt reguleringssone, tap av fossefall og sterkt redusert vannføring i hele eller deler av Sundsfjordelva. Ørretbestanden og ørretfisket i Storvatnet vil bli sterkt skadelidende ved økt regulering som følge av redusert næringstilgang.

Tipp i Sundsfjorddalen vil etter begge alternativer bli godt synlig. Gjennomstrømningen i Samelvvatn vil reduseres. Utbyggingen kan gi negativ virkning på samiske kulturminner. Under anleggsperioden kan hekkende fugl forstyrres.

Reinskar 2 Vest vil forringe forholdene for fisk i Sundsfjordelva på grunn av sterkt redusert vannføring, og den lakseførende strekningen mellom Sjøfossen kraftverk og fjorden vil forringes betydelig.

For Reinskar 1 vil forholdene for fisk forringes i øvre del av Sundsfjordelva.

Forholdene for hekkende smålom i inntaksbassenget til Sjøfossen kraftverk kan forverres på grunn av fare for varierende vannstand.

4.5 Olje- og energidepartementets vurdering

En utbygging av Reinskar kraftverk vil gi en bedre utnyttelse av et allerede utbygd vassdrag. Det prioriterte utbyggingsalternativet, Reinskar 1, vil gi en årlig produksjonsøkning på 47,4 GWh. Utvidelsen vil gi større magasineringsmulighet med en større andel vinterkraft. Utbyggingen vil videre bidra til å sikre eksisterende arbeidsplasser i kommunen, ha positiv virkning for lokal sysselsetting i anleggsfasen, og styrke den kommunale økonomien på sikt.

De største konfliktene ved den omsøkte utbyggingen knytter seg til økt regulering av Storvatnet. Storvatnet anses som et verdifullt landskapselement og er viktig for friluftslivet da det er relativt lett tilgjengelig. Den eksisterende reguleringen på 3,5 meter har kun hatt begrenset negativ betydning for gyte- og vekstforholdene for fisk. En økt regulering som omsøkt vil forringe landskapsopplevelsen ved en betydelig større reguleringssone og virke negativt inn på fiske og friluftsliv.

Den reduserte vannføringen i Sundsfjorddalen vil også gi negative konsekvenser for fisk og friluftsliv. Reinskar 1 vil her være det minst inngripende alternativ da strekningen med fraført vann blir halvert i forhold til Reinskar 2 Vest. Ved utbygging av Reinskar 1 vil kulpene fortsatt bestå og sikre eksistensgrunnlaget for fisk, men vannstrømmingen gjennom året vil reduseres og habitatet endre seg. Bygging av terskel i utløpet av Samelvvatn vil kunne avbøte virkningen for fisk ved at dagens vannstand da kan opprettholdes.

En viktig forskjell mellom de to utbyggingsalternativene er påvirkningen på den lakseførende delen av Sundsfjordelva. Etter Reinskar 2 Vest vil den lakseførende strekningen betydelig forringes, mens Reinskar 1 vil ha ubetydelige konsekvenser for lakseoppgangen.

NVE tilrår at det gis tillatelse til utbygging av Reinskar kraftverk alternativ Reinskar 1, men me-

ner den omsøkte reguleringen av Storvatnet må reduseres av miljømessige hensyn. NVE anser at ved en total regulering av Storvatnet begrenset til 10 meter kan hensynet til miljø og friluftsliv ivaretas på en akseptabel måte. Den totale reguleringssonen vil da bli betydelig mindre og vannet vil fylles opp tidligere om våren. NVE tilrår videre at det fastsettes pålegg om tapperestriksjoner om sommeren/høsten slik at vannet vil fremstå som tidligere på denne tiden av året, som er den perioden området blir mest benyttet. En utbygging med begrenset regulering og tapperestriksjoner vil redusere den totale kraftproduksjonen med om lag 2,5 GWh/år, samtidig som andelen vinterkraft reduseres med om lag 5 GWh til om lag 20 GWh.

Av de samiske kulturminnene som er kartlagt i området, vil ingen bli direkte berørt av en utbygging. NVE kan ikke se at forholdet til disse kulturminnene eller en negativ påvirkning av hekkende fugl under anleggsperioden, kan være avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Ingen av høringsinstansene i departementets høringsrunde vil fraråd at det gis konsesjon til utbyggingen i samsvar med NVEs innstilling i saken. Gildeskål kommune er positive til utbygging både etter Reinskar 1 og Reinskar 2 Vest. Nordland fylkeskommune gir uttrykk for at en utbygging i samsvar med NVEs innstilling er akseptabel og tilrår at alternativ Reinskar 1 tillates.

Miljøverndepartementet har ikke avgjørende innvendinger mot at det blir gitt konsesjon, men har enkelte merknader til de foreslåtte vilkårene for tillatelsen.

Landbruksdepartementet har ikke avgjørende innvendinger mot at det blir gitt konsesjon, men fremhever at NVEs omtale av forholdet til rein og reindrift bør korrigeres. Landbruksdepartementet viser til uttalelsen fra Reindriftsforvaltningen i Nordland når det gjelder reindriften i området og verdien av beiteinteressene. Landbruksdepartementet forutsetter også at det foretas nødvendige avbøtende tiltak for reindriften i området.

Olje- og energidepartementet viser til uttalelsen fra Reindriftsforvaltningen i Nordland, hvor det påpekes at det er etablert fast reindrift i distriktet og at denne vil påføres skade ved en utbygging både i anleggsfasen og driftsfasen. Departementet mener de negative konsekvensene for reindriften ikke kan være avgjørende for konsesjonsspørsmålet. I anleggsfasen vil de negative konsekvensene kunne reduseres gjennom avbøtende tiltak. Det vises her til departementets bemerkninger til vilkårene.

Olje- og energidepartementet anser samlet sett at fordelene ved en økt regulering av Storvatnet med 6,5 meter og bygging av Reinskar kraftverk i samsvar med alternativ Reinskar 1 er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser i vassdraget, og vil tilrå at det gis konsesjon i samsvar med NVEs innstilling.

I tillatelsen etter vassdragsreguleringsloven inngår også tillatelse etter § 11 i lov om forurensning og om avfall og tillatelse til ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter for gjennomføring av reguleringer og overføringer etter vassdragsreguleringsloven § 16 nr. 1.

Det tilrås også at Sjøfossen Energi AS gis tillatelse etter vannressursloven til bygging av Reinskar kraftverk og etter industrikonsesjonsloven for erverv av nødvendige fallrettigheter. Det tilrås at Sjøfossen Energi AS får tillatelse etter § 11 i lov om forurensning og om avfall for bygging av Reinskar kraftverk.

Departementet vil videre tilrå at Sjøfossen Energi AS gis tillatelse etter § 2 nr. 51 i lov om oreigning av fast eigedom til ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter til gjennomføring av utbyggingen.

Før skjønn er krevd kan tillatelse til forhåndstiltredelse av eksproprierte rettigheter bare gis "i særhøve dersom det kom til å valda urimeleg tidhefta å bia til skjønskravet er framsett", jf. oreigningsloven § 25. Departementet kan ikke se at vilkårene for forhåndstiltredelse før skjønn er krevd foreligger, og vil henstille Sjøfossen Energi AS om å komme tilbake med ny søknad om forhåndstiltredelse når skjønn er krevd.

4.6 Departementets bemerkninger til vilkårene

Det er utarbeidet tre vilkårssett for henholdsvis tillatelsene etter industrikonsesjonsloven, vassdragsreguleringsloven og vannressursloven.

Flere av vilkårene er identiske etter de ulike tillatelsene og kommenteres under ett.

Vilkårene etter industrikonsesjonsloven, vassdragsreguleringsloven og vannressursloven

Postene 7, 7, og 4 (Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Miljøverndepartementet foreslår at det under denne posten fastsettes krav til undersøkelser av hekkende rovfugl som grunnlag for restriksjoner på anleggsdriften.

Miljøverndepartementet viser i denne sammenheng til uttalelser fra Direktoratet for naturforvaltning (DN) og fylkesmannen i Nordland. NVE har lagt til grunn at fylkesmannens ønske om mer detaljerte opplysninger om hekkelokaliteter for rovfugl kan følges opp med hjemmel i naturforvaltningsvilkåret i post 8, romertall IV om naturfaglige undersøkelser. Fylkesmannen kan ikke se at naturforvaltningsvilkåret i tilstrekkelig grad vil ivareta hensynet til hekkende rovfugl i anleggsfasen ettersom vilkåret etter fylkesmannens oppfatning svært sjelden kommer til anvendelse før en utbygging er igang-

satt. Fylkesmannen mener at eventuelle hekkeplasser for rovfugl må klarlegges slik at disse kan tas hensyn til under utarbeidelsen av detaljplanene.

Olje- og energidepartementet anser det ikke hensiktsmessig å særskilt ta inn krav til undersøkelser av lokaliteter for hekkende rovfugl i selve vilkåret. Departementet forutsetter likevel at slike undersøkelser blir foretatt i forbindelse med utformingen av detaljplanene, slik at NVE kan ta hensyn til dette ved godkjenningen av detaljplanene.

Postene 8, 9 og 6 (Automatisk fredete kulturminner)

Miljøverndepartementet foreslår at vilkåret presiseres slik at det fremgår at undersøkelser av automatisk fredete kulturminner og eventuelle dispensasjonsbehandlinger etter kulturminneloven § 9, skal foretas før tiltaket igangsettes, herunder også før midlertidige arbeider og anlegg.

Olje- og energidepartementet viser til at NVE i sine merknader til vilkåret har forutsatt at Sjøfossen Energi AS kontakter kulturminnemyndighetene for å avklare forholdet til automatisk fredete kulturminner som allerede er kjent, og behov for ytterligere detaljregistreringer så snart detaljplanleggingen av anlegget starter. Departementet vil også presisere at dispensasjon på vanlig måte må være avklart før igangsetting. Departementet kan derfor ikke se at en utpensling av vilkåret som foreslått av Miljøverndepartementet skulle være nødvendig. Det anses derfor mest hensiktsmessig å opprettholde standardvilkåret slik det er foreslått av NVE. I tråd med forslag fra Miljøverndepartementet likestilles Sametinget med fylkeskommunens kulturminneforvaltning i postens annet ledd om eventuell innsendelse av melding.

Vilkårene etter vassdragsreguleringsloven

Post 8, (Naturforvaltning)

På bakgrunn av inngrepets størrelse og virkning, og inngrepsituasjonen i området foreslår Miljøverndepartementet at den årlige innbetalingen til fond til opphjelp av fisk/vilt/friluftsliv økes til 50 000 kroner, og at ordlyden endres slik at DN ikke skal godkjenne kommunens forslag til bestemmelser om bruk av midlene som gjelder friluftsliv. Bakgrunnen for sistnevnte forslag er at mer og mer ansvar og myndighet blir overført til kommunen. Den statlige miljøforvaltningens engasjement bør begrenses til kontroll med at midlene faktisk benyttes til opphjelp av fisk/vilt/friluftsliv. Fortrinnsvis bør dette skje gjennom fylkesmannes oppfølging av kommunenes budsjett og regnskap.

NVE har foreslått at den årlige innbetalingen til fond for opphjelp av fisk/vilt/ friluftsliv settes til 25 000 kroner. Olje- og energidepartementet mener de negative konsekvensene for fisk, fiske og friluftsliv her kan tilsi en økning av fondets størrelse. Departementet mener samtidig at Miljøverndepartementets forslag ligger over det som er vanlig i tilsvarende saker, og foreslår at fondet settes til kroner 30 000,-. Departementet slutter seg for øvrig til at vilkåret endres slik at bestemmelsene om bruk av midlene ikke skal godkjennes av DN. Vilkåret får etter dette følgende ordlyd:

> "Fra og med det år konsesjonen er gitt plikter konsesjonæren å innbetale et årlig beløp på kroner 30.000 til Gildeskål kommune til opphjelp av fisk/vilt og friluftsliv. Beløpet skal benyttes etter nærmere bestemmelser gitt av kommunestyret. Beløpet skal justeres etter de tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer."

Manøvreringsreglementet

Miljøverndepartementet foreslår å endre restriksjonskravet for jevn vannstand i inntaksmagasinet til kraftverket som foreslått av NVE fra og med 20. mai til og med 10. juli til *"fra isen går og 6 uker framover"*. Olje- og energidepartementet slutter seg til Miljøverndepartementets endringsforslag for å få med den nødvendige fleksibilitet av hensyn til hekkende fugl.

Andre merknader

Tiltakene kan gi negative virkninger på reindriften i området. Departementet forutsetter at dette avklares nærmere i forbindelse med detaljplanleggingen av anleggene, og at de avbøtende tiltak som er nødvendige utarbeides i samråd med Reindriftsforvaltningen i Nordland.

Departementet slutter seg for øvrig til NVEs merknader til vilkårene.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov 14. desember 1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer gis Sjøfossen Energi AS tillatelse til ytterligere regulering av Storvatnet i Sundsfjordvassdraget på de vilkår og med det manøvreringsreglement som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 4. februar 2005.
2. I medhold av lov 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom mv. gis Sjøfossen Energi AS tillatelse til erverv av fallrettigheter for bygging av Reinskar kraftverk på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 4. februar 2005.
3. I medhold av lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann § 8, jf. § 25 gis Sjøfossen Energi AS tillatelse til bygging av Reinskar kraftverk på de vilkår som er inntatt i Olje- og

energidepartementets foredrag av 4. februar 2005.

4. I medhold av lov 23. oktober 1959 nr. 3 om oreigning av fast eigedom § 2 nr. 51 gis Sjøfossen Energi AS tillatelse til ekspropriasjon av nødvendig grunn og rettigheter for bygging av Reinskar kraftverk.
5. I medhold av lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall § 11 gis Sjøfossen Energi AS tillatelse til bygging av Reinskar kraftverk.

10. Firma Albert Collett

(Midlertidig tillatelse til regulering og overføring av Mjøsundvatn mv. i Nærøy og Fosnes kommuner i Nord-Trøndelag)

Olje- og energidepartementets samtykke 7. februar 2005.

Det vises til brev av 30. desember 2004.

Ved kongelig resolusjon av 1. oktober 1954 ble Firma Albert Collett gitt tillatelse til regulering av Mjøsundvatn og Hustjern i Opløyvassdraget i Nord-Trøndelag fylke og overføring av avløpet fra de to vannene til Storvatn i samme vassdrag. Konsesjonen utløp 01.10.04.

Forenklet melding om fornyelse av konsesjonen ble sendt NVE i begynnelsen av 2002. Meldingen var deretter på høring. Dette resulterte i at NVE, ved brev av 9. desember 2004, fremla et utredningsprogram som må gjennomføres i forbindelse med søknad om fornyelse av reguleringskonsesjonen.

Firma Albert Collett søker om en midlertidig forlengelse av gjeldende reguleringskonsesjon, inntil utredningsprogrammet er gjennomført og en søknad er ferdigbehandlet.

Olje- og energidepartementet gir Firma Albert Collett tillatelse til videre regulering av Mjøsundvatn og Hustjern i Opløyvassdraget i Nord-Trøndelag fylke og overføring av avløpet fra de to vannene til Storvatn i samme vassdrag inntil den nye søknaden om konsesjon er avgjort. Tillatelsen gis på de vilkår som følger av tidligere konsesjon, gitt ved kongelig resolusjon av 1. oktober 1954.

Departementet vil presisere at vilkår som gis i en eventuell ny reguleringskonsesjon kan gis med virkning fra utløpstidspunktet av tidligere reguleringskonsesjon, 1. oktober 2004.

11. Ringeriks-Kraft Produksjon AS

(Unntak fra konsesjonsplikt ved erverv av fallrettigheter tilknyttet Vittingfoss kraftstasjon i Numedalsvassdraget)

Olje- og energidepartementets samtykke 9. februar 2005.

Det vises til Deres brev av 14.10.04, der De på vegne av Ringeriks-Kraft Produksjon AS søker om unntak fra konsesjonsplikt i forbindelse med selskapets erverv av fallrettigheter knyttet til Vittingfoss kraftstasjon i Numedalsvassdraget.

I

Ringeriks-Kraft AS ble meddelt unntak fra konsesjonsplikt på vanlige vilkår ved departementets vedtak av 24.9.04 for ervervet av Vittingfoss kraftstasjon med tilhørende fallrettigheter.

Selskapets erverv av kraftstasjonen utløste også konsesjonsplikt etter energiloven. Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) meddelte selskapet ved vedtak av 14.6.04 tidsbegrensede konsesjoner etter energiloven. Meddelelse av varige konsesjoner ville i følge NVE forutsette etablering av selskapsmessig skille mellom monopol- og konkurranseutsatt virksomhet i Ringeriks-Kraft-konsernet.

I følge søknaden skal Ringeriks-Kraft-konsernet følge opp NVEs vedtak etter energiloven ved at produksjonsvirksomheten i Ringeriks-Kraft AS legges i det heleide datterselskapet Ringeriks-Kraft Produksjon AS og konsernets nettvirksomhet overdras til det heleide datterselskapet Ringeriks-Kraft Nett AS. Nærværende søknad retter seg kun mot en overdragelse av eiendomsretten til kraftanlegg og fallrettigheter knyttet til Vittingfoss kraftstasjon fra Ringeriks-Kraft AS til Ringeriks-Kraft Produksjon AS. Dette er de samme rettigheter som omfattes av departementets vedtak av 24.9.04.

II

Saken gjelder søknad om unntak fra konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd i forbindelse med Ringeriks-Kraft Produksjon AS' erverv av Vittingfoss kraftstasjon med tilhørende rettigheter. Ervervet er konsesjonspliktig i henhold til industrikonsesjonsloven kapittel I. De berørte fallrettighetene er i følge Deres søknad av 28.1.04 tidligere konsesjonsbehandlet ved Tønsberg kommunes ervervskonsesjon av 25. februar 1921 for erverv av Vittingfoss bruk og vannfall. Konsesjonen er meddelt på ubegrenset tid. Det søkes også om at de nødvendige reguleringstillatelser overføres til Ringeriks-Kraft Produksjon AS.

III

Departementet finner at det omsøkte erverv er i tråd med de retningslinjer som Ot.prp. nr. 31 (1989-90) fremhever for fritak fra konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd.

Departementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftressursene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven. I denne forbindelse er departementet oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd kan føre til at eierforholdene i selskapene endres slik at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntaket.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige aksjeoverdragelser i Ringeriks-Kraft AS eller Ringeriks-Kraft Produksjon AS skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver aksjeoverdragelse i selskapene, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapene har fått fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er til stede.

Med hjemmel i lov av 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 1 fjerde ledd gis unntak fra konsesjonsplikt ved erverv som omsøkt i brev av 14.10.04. Unntaket medfører overføring av de konsesjoner med tilhørende vilkår som Vittingfoss Kraftstasjon AS var underlagt. Reguleringstillatelse tilknyttet de respektive vannfall overdras i uendret form.

Unntaket gis på vilkår om at enhver aksjeoverdragelse i Ringeriks-Kraft AS eller Ringeriks-Kraft Produksjon AS skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver aksjeoverdragelse i selskapene, å konsesjonsbehandle de rettigheter selskapene ved dette og tidligere vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg retten til å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse i selskapene medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er til stede.

Dersom det overdras andeler i ansvarlige selskaper, sameier eller andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter, utløses konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven kapittel I. Forkjøpsrett utløses etter samme kapittel for så vidt gjelder fallrettigheter som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet.

Nyemisjon av aksjer i selskapene, for eksempel i forbindelse med fusjon med andre selskaper, vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i forhold til de vilkår departementet har satt.

Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energidirektorat slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.

12. Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk (NTE)

(Tillatelse til endring av manøvreringsreglement for Meltingvatn mv. i Mossavassdraget i Mosvik kommune i Nord-Trøndelag)

Kongelig resolusjon 25. februar 2005.

I Innledning

Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk (NTE) søkte 06.01.1997 om endring av manøvreringsreglementet for Meltingvatn i Mossavassdraget.

Ved kgl.res. av 04.12.1981 fikk NTE tillatelse til å erverve fallrettigheter og å foreta regulering av Mossa mv. i Mosvik og Leksvik kommuner. I manøvreringsreglementets post 2 ble det fastsatt bestemmelser for tapping av vann fra kraftverkets reguleringsmagasin Meltingvatn til Mossa via Åfjorden. Det ble videre fastsatt bestemmelser om at vannslippet etter forutgående fiskeribiologiske undersøkelser skulle tas opp til revisjon etter 5 år. I konsesjonsvilkårene ble det også fastsatt at det skulle opprettes et magasin i Åfjorden som skulle brukes til å tappe lokkeflommer til Mossa for å lette lakseoppgangen.

Etter forutgående fiskeribiologiske undersøkelser foretatt av Norsk Institutt for naturforskning (NINA), ble bestemmelsen om vannslippet tatt opp. Årsaken til at undersøkelsene tok lengre tid enn forutsatt var bl.a. at det var ønskelig å dokumentere virkningene av tiltak (terskler) som etter hvert ble etablert i Mossa.

II Søknaden og NVEs innstilling

I NVEs innstilling av 20.02.03 heter det:

"Bestemmelsen om vannslippet tas opp etter forutgående fiskeribiologiske undersøkelser. Slike undersøkelser er gjennomført. NVE vil anbefale at det slippes/pumpes henholdsvis 0,1 og 0,05 m^3/s vann fra Meltingen via Åfjorden til Mossa om sommeren (15. mai – 30. september) og vinteren (1. oktober – 14. mai) for å sikre minstevannføring fra Åfjorden til Mossa hele året. I tillegg anbefales det slipping av vann til en lokkeflom på 1,5 m^3/s i 3 døgn når vannstanden i Meltingen er over kote 214,60. Den anbefalte slipping/pumping av vann til minste-

vannføringer vil føre til vesentlige forbedringer for laks/laksefiske og miljøet i Mossa.

NVE har mottatt følgende søknad om endring av vannslippet til Mossa datert 06.01.1997:

"0. INNLEDNING – BAKGRUNN

Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk (NTE) fikk ved kgl.res. av 4. desember 1981 tillatelse til erverv og regulering mv. for utbygging av Mosvik kraftverk. Jf. kopi av tillatelse med konsesjonsvilkår, vedlegg 1.

I manøvreringsreglementets post 2 ble det fastsatt bestemmelser for tapping av vann fra Meltingmagasinet (kraftverkets reguleringsmagasin) til Mossa via Åfjorden. Det ble videre fastsatt bestemmelser om at vannslippet etter forutgående fiskeribiologiske undersøkelser skulle tas opp til revisjon etter 5 år.

I konsesjonsvilkårene ble det også fastsatt at det skulle opprettes et magasin i Åfjorden som skulle brukes til å tappe lokkeflommer til Mossa for å lette lakseoppgangen.

Fiskeribiologiske undersøkelser i Mossa ble gjennomført i flere perioder. Først for å kartlegge situasjonen før regulering, og senere i perioden 1985 - 1991, for å undersøke virkningene av reguleringsinngrepet. Årsaken til at undersøkelsene tok lenger tid enn forutsatt var bl.a. at det var ønskelig å dokumentere virkningene av tiltak (terskler) som etter hvert ble etablert i Mossa.

Sluttrapport fra de fiskeribiologiske undersøkelsene forelå i 1993, og undersøkelsene ble gjennomført av Norsk Institutt for naturforskning (NINA - Hvidsten, Bremset & Johnsen, 1992).

1. BESKRIVELSE AV KRAFTVERKET

1.1 Omfang og beliggenhet

Mosvik kraftverk ligger på Fosen-halvøya i et skog- og fjellområde mellom Verrasundet og Trondheimsfjorden i Mosvik og Leksvik kommuner, vedlegg 2.

Hovedelva, Mossa, har et nedbørsfelt på 131 km^2 ved utløpet i sjøen. Det største vatnet i nedbørsfeltet er Meltingvatnet med et areal på ca. 9 km^2. Andre større vatn er Lille og Store Grønsjø som til sammen har et areal på ca. 3 km^2.

Fra Meltingvatnet renner Mossa i østlig retning og munner ut i sjøen ved tettstedet Mosvik. Elva har en lengde på ca. 11 km. Sør for nedbørsfeltet til Meltingvatnet ligger en rekke mindre vatn og bekker som løper sammen i Kalddalselva. Den renner ut i fjorden nær grensen mot Leksvik kommune. Kalddalselva har et nedbørsfelt på ca. 49 km^2 ved utløp i sjøen.

1.2 Topografi

Størstedelen av området ligger mellom 100 og 400 moh. Kun ved utløpet av Mossa er det løsmasseavsetninger av betydning.

Området er for en stor del bevokst med granskog. Bare i noen små arealer med høyde over 400 m er det snaufjell.

1.3 Hydrologi

Vassdraget ligger i skillet mellom innlands- og kystvassdrag. De spesifikke avløp er vesentlig høyere enn de en finner øst for Trondheimsfjorden, men lavere enn vassdragene lenger vest. Under pkt. 2.2 er det gjort nærmere rede for vannføringen til Mossa etter regulering.

1.4 Reguleringsmagasin

Kraftverkets eneste reguleringsmagasin er etablert ved en senkningsregulering av Meltingen på 21 m (mellom kote 216 og 195).

1.5 Overføringer

Kalddalselva er overført inn på tilløpstunnelen like nedstrøms Ålvatnet. Når kraftverket står blir alt vannet fra Kalddalselva overført til Meltingen.

1.6 Kraftstasjon

Mosvik kraftverk utnytter et midlere brutto fall på 209,0 m mellom Meltingvatnet og sjøen. Inntaket til kraftverket er plassert i Kilabukta i sør-østre del av Meltingvatnet.

Kraftstasjonen ligger i fjell vest for Kalddalselvas utløp i sjøen, og har en midlere produksjon på 85 GWh pr. år.

2. DRIFTSERFARINGER

2.1 Regulering av Meltingen

I diagram D-956.41.4 og D-957.42.4, vedlegg 3 og 4, er prognoser for magasinfylling i Meltingen satt opp. Prognosene er fremstilt ved hjelp av driftssimuleringer med avløpsdata for perioden 1931 - 1960 som grunnlag. Vedlegg 4 viser spesielt fyllingsforhold i det tørreste og i et midlere vannår.

I vedlegg 5 er midlere vannstand i Meltingen satt opp for driftsperioden 1984 - 1994. Erfaringer med kjøring av kraftverket til nå viser bedre fyllingsforhold enn de simulerte fyllingsprognoser.

I manøvreringsreglementets post 2 er det fastsatt følgende bestemmelse mht. vannslipping fra Meltingen:

> "Det slippes vann fra Meltingmagasinet til Mossa via Åfjorden i tidsrommet 1. august - 31. august når vannstanden er over kote 214,60. Tappeløpene i terskelen i innløpet til Bjørkvatnet og i hoveddammen skal utformes slik at vannslippet til Mossa blir min. 1,5 m^3/sek. og 3,5 m^3/sek. ved vannstand i Meltingmagasinet på hhv. 214,75 og 215,5.
>
> Når vannstanden i Meltingmagasinet overstiger kote 215,50, kan stasjonen kjøres inntil vannstanden igjen når dette nivå. For

øvrig kan tappingen skje etter Mosvik kraftverks behov.

Vannslippet etter dette reglement tas etter forutgående fiskeribiologiske undersøkelser opp til revisjon etter 5 år".

Ut i fra de driftssimuleringer som fulgte konsesjonssøknaden var det påregnelig med slipping av vann fra Meltingvatnet til Mossa hvert 4. år, jf. vedlegg 2.

Etter at kraftverket ble satt i drift, har det i hele eller deler av august vært tappet vann fra Meltingen til Mossa via Åfjorden i følgende år: 1987, 1988, 1990, 1993 og 1995. I to år, 1989 og 1992, var vannstanden i Meltingen over kote 214,60 men på grunn av flom ble det ikke tappet ekstra vann til Mossa.

Som det fremgår er det i perioden sluppet vann til Mossa hyppigere enn det som var forutsatt. Dette har sin årsak at det i denne perioden har vært høyere avrenning enn normalt, samtidig som det fra NTEs side er lagt inn en viss begrensning på bruken av magasinet.

Tidligere har det vært en diskusjon om selve manøvreringsreglementet for regulering av Meltingen skulle være gjenstand for en revisjon. I uttalelse fra NVE er det presisert at det kun er vannslippet fra Meltingen til Mossa som skal være gjenstand for revisjon etter forutgående fiskeribiologiske undersøkelser.

2.2. Vannføring til Mossa etter regulering

Vannføringen til Mossa etter regulering er bestemt av avrenningen fra restfeltet, samt avgivelse av vann fra Meltingen i spesielt vannrike år (tapping i august).

I den fiskeribiologiske rapporten fra NINA (Hvidsten, Bremset & Johnsen, 1992) er det stilt spørsmål om vannføringen til Mossa er blitt mindre enn det som ble forutsatt under konsesjonsbehandlingen. Bakgrunnen for dette skal være opplysninger som tidligere er gitt fra NTE, og en sammenligning av vannføringen i Mossa ved Oppgrande bru i perioden 1916-31 med perioden 1984-91 etter regulering, for månedene juni, juli og august.

Vi har rekapitulert de forutsetninger som er lagt til grunn i konsesjonssøknaden av februar 1980:

"Det finnes avløpsdata for perioden 1916 - 1932 i Mossa. For å fastlegge spesifikt avløp for området, er de tilgjengelige data for Mossa benyttet, samt data for Årgårdselv, Øyungen vassmerke og Svartelv, Storvatn vassmerke. Vi har valgt middel av medianverdi for Øyungen og Storvatn q = 50 l/sek. km^2.

Avløpets fordeling over året er basert på VM 680 Rødsjø og VM 1668 Krinsvatn. Avløpets fordeling over året før/etter regulering er vist i bilag 1122 for Mossa ved utløp i sjøen".

Ut fra planens bilag 1122 omregnet fra Mossas utløp til Oppgrande bru får en verdier i juni, juli og august som vist i nedenstående tabell. Disse verdier er sammenstilt med dagens simulerte verdier og målte verdier for 1984 - 93.

Dagens simulerte verdier er fremskaffet ved å nytte VM 680 Rødsjø og samme observasjonsperiode som i plan av februar 1980, 1931 - 1960, overført til Mossa ved Oppgrande bru.

Målte verdier for månedsmiddel ved Oppgrande bru for perioden 1984 - 1993 er hentet fra hydrologisk avdeling NVE. Dette er faktiske verdier for vannføring ved Oppgrande bru etter utbygging, og omfatter bare 10 år.

Vannføring (m^3/s månedsmiddel) ved Oppgrande bru etter utbygging:

Grunnlag/Måned	Juni	Juli	August
Planens bilag 1122 omregnet til Oppgrande bru (korr. for Åfjordens felt som kommer i tillegg)	1,69	0,71	1,04
Dagens simulering med VM 680 Rødsjø som grunnlag	1,07	0,46	0,62
Målt 1984-93.....	0,63	0,54	1,32

Resultatet med planens bilag 1122 som grunnlag, korrigert for Åfjordens nedbørsfelt som renner til Mossa, og dagens simulering med VM 680 Rødsjø, burde gitt samme resultat. Det kan virke som at det i plan av 1980 ikke er tatt hensyn til at Rødsjø har et spesifikt avløp på 61,9 l/s/km^2 mens Mossavassdraget er stipulert til 50 l/s/km^2, men dette er ikke hele forklaringen.

Resultatene fra målinger 1984 - 93 gjelder en kort observasjonsperiode hvor det delvis i juni måned er magasinert vann i Åfjordmagasinet, og i enkelte år i august er overført vann fra Meltingenmagasinet slik at tallene ikke er direkte sammenlignbare.

KOMPENSERENDE TILTAK

3.1 Etablering av magasin i Åfjorden for tapping av lokkeflommer til Mossa

I konsesjonsvilkårene er det gitt bestemmelser om at det skal opprettes et magasin i Åfjorden mellom kote 215,85 og kote 214,60. Dette magasinet skal i sin helhet disponeres for å slippe vann (lokkeflommer) til Mossa. Direktoratet for naturforvaltning har fastsatt nærmere bestemmelser for manøvrering av magasinet:

"1. Luken i dammen mot Mossa skal stenges 15. april for magasinering av vårflommen i Åfjorden. Dersom det er grunn til å tro at Åfjordmagasinet vil fylles opp tilstrekkelig raskt, kan det imidlertid i perioden 15. april

til 1. august slippes en jevn vassføring på 0,1 m^3/sek. til Mossa.
2. Det kan slippes ukentlige lokkeflommer i fiskeperioden etter nærmere bestemmelser gitt av Fylkesmannen i Nord-Trøndelag.
3. Åfjordmagasinet skal vanligvis være nedtappet til kote 214,60 pr. 1. august.
4. Fylkesmannen oppnevner en oppsynsmann som bor eller arbeider i kommunen. Oppsynsmannen er ansvarlig for det daglige tilsyn med at dette reglement og bestemmelser gitt av fylkesmannen blir overholdt. Fylkesmannen i Nord-Trøndelag avgjør om det skal slippes vann etter 15. april og hvilke lokkeflommer som skal slippes. De erfaringer som høstes ved de pågående fiskeribiologiske undersøkelser i Mossa skal legges til grunn for størrelsen og antallet lokkeflommer."

Tapping av lokkeflommer i perioder med stor naturlig avrenning har vist seg effektiv for å få laks til å gå opp i vassdraget.

Det er gitt en nærmere orientering om tappingen av lokkeflommer i den fiskeribiologiske rapporten fra NINA (Hvidsten, Bremset & Johnsen, 1992).

3.2 Terskelbygging i Mossa

Det er i alt bygget 9 terskler nedenfor Oppgrande bru. Tersklene er bygget for å kompensere for dårligere oppgangsmuligheter, og for om mulig opprettholde fiske etter laks og sjøørret i nedre deler av elva. Tersklene bidrar også i noen grad til å begrense skadene på smoltproduksjonen.

3.3 Pålegg om utsetting av smolt

NTE fikk i 1989 et midlertidig pålegg om utsetting av 20.000 laksesmolt av stedegen stamme i Mossa.

Antall smolt som er utsatt i perioden 1989 - 1995 fremgår av tabellen nedenfor.

År	Antall smolt
1989	2.935
1990	5.130
1991	18.000
1992	20.000
1993	13.000
1994	20.000
1995	23.000
1996	20.000

Årsaken til at utsettingene i enkelte år ikke har nådd opp i det forutsatte antall er delvis mangel på stamfisk, samt påvisning av IPN-virus i det klekkeriet fisken er levert i fra.

Det er ikke foretatt undersøkelser som dokumenterer tilbakevending til Mossa av utsatt smolt, men ut i fra et samlet tap i lakseproduksjonen på 10.500 skal dette tilsvare en utsetting på 21.000 oppforede smolt (to-årig smolt > 13,9 cm) (Hvidsten, Bremset & Johnsen, 1992).

3.4 Spørsmål om minstevannføringer

I forbindelse med behandlingen av konsesjonssøknaden var det en omfattende vurdering om NTE skulle pålegges å slippe minstevannføringer til Mossa:

Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk (DVF) krevde at det måtte slippes så mye vann fra Meltingen at det ble opprettholdt bestemte minstevannføringer ved Oppgrande bru. DVF foreslo minimum 3,0 m^3/sek. i perioden 15. juni - 15. august, 1,0 m^3/sek. i overgangsperioder vår og høst på til sammen 2 måneder og 0,5 m^3/sek. i årets 8 øvrige måneder. I tillegg kom forslag om lokkeflommer inntil 2 ganger pr. uke i sommerperioden.

DVFs opplegg til minstevannføringer ville gjøre det nødvendig med pumping fra Meltingen.

Hovedstyret i NVE pekte på at i tillegg til kostnadene med pumpearrangementet ville det bli et betydelig produksjonstap ved de foreslåtte minstevannføringer. Hovedstyret uttalte at for å rettferdiggjøre pålegg om tiltak i et slikt omfang som foreslått av DVF, måtte de interesser som skulle tilgodeses være betydelige.

Hovedstyret konkluderte med at det ikke var noe rimelig forhold mellom det som kunne forventes oppnådd ved vannslipping og kostnadene ved et slikt tiltak, og gikk derfor mot pålegg om minstevannføringsbestemmelser.

Mosvik kommune satte i sine uttalelser ikke fram noe krav om minstevannføringer, men ba om at det måtte klarlegges alternative muligheter for å sikre restvannføringen til Mossa.

Miljøverndepartementet uttalte at de på grunn av kostnadene ikke kunne godta DVFs forslag til minstevannføringsbestemmelser, uten at det på forhånd var utprøvd om lavere vannslipp kunne gi akseptable resultater.

Miljøverndepartementet foreslo isteden å øke restfeltet til Mossa mest mulig, etablere et magasin (Åfjorden) for å kunne samle opp vann i flomperioder til bruk i perioder med mindre avrenning og/eller til lokkevann og videre å slippe vann til Mossa fra Meltingmagasinet når dette ikke krevde pumping.

Olje- og energidepartementet sluttet seg i hovedsak til Miljøverndepartementets forslag til vannslipping, og manøvreringsreglementet ble utferdiget i samsvar med dette.

4. FISKERIBIOLOGISKE UNDERSØKELSER

Fiskeribiologiske undersøkelser i Mossa er gjennomført i 2 perioder. Dette for å sammenligne vassdraget før og etter regulering.

4.1 Forslag om ytterligere kompenserende tiltak

Rapport fra NINA (Hvidsten, Bremset & Johnsen, 1992) gir en oversikt over forholdene etter regulering, en vurdering av reguleringens virkninger og hvilke tiltak som er aktuelle for å avbøte skadene ved reguleringen.

I rapporten er det foreslått følgende pålegg for å kompensere for skade på fisk og fiske i Mossa:

a) Det har skjedd et vesentlig tap i oppvekstarealer for laks og sjøauresmolt. For å kompensere for dette foreslås at det årlig blir satt ut 21.000 laksesmolt og 5.000 sjøauresmolt i Mossa.
b) Det foreslås at det primært blir sluppet 1,5 m^3/sek. i oppvandringsperioden for laks i perioden 15. juni til ut i august. Samtidig foreslås at det slippes vann i tre perioder for å gi et begrenset fiske i Mossa. Vannføringen økes fra 1,5 m^3/sek. til 3,0 m^3/sek. i løpet av 6 dager. Dette for å sikre at oppvandringen av laks ikke stopper opp, vannføringen skal deretter trappes ned til 1,5 m^3/sek. i løpet av 6 timer for å unngå at fisk dør som følge av stranding. Det foreslås at slippingene starter omkring 20. juni, 5. juli og 20. august.
c) Alternativt forslag til sommervannføringsreglement i Mossa, er at en prioriterer å sikre oppvandring av laks. Dette oppnås ved å holde en fast vannføring på 1,5 m^3 /sek. i perioden 15. juni til ut august måned. Det slippes samtidig tre lokkeflommer som når en vannføring på 2 m^3/sek. etter 6 dager. Tidspunktene for vannslippene er de samme som underpunkt b.
d) Det må i tillegg sikres en minimumsvannføring på 0,10 m^3/sek. om vinteren (fra 1. november til 1. mai). Dette for at ikke vinterdødeligheten hos ungfisk blir så stor at laksen dør ut i Mossa. Det er også viktig for voksen sjøaure at det sikres en minimumsvannføring om vinteren.

Det foreslås at tapte oppvekst- og oppvandringsmuligheter for fisken og fiske i Mossa som følge av reguleringen blir kompensert ved at forslagene under punkt a), b) og d) blir gjennomført.

5. OPPSUMMERING – KONKLUSJON

I manøvreringsreglementets post 2 ble det fastsatt bestemmelser for tapping av vann fra Meltingmagasinet til Mossa via Åfjorden. Det ble videre fastsatt bestemmelser om at vannslippet etter forutgående fiskeribiologiske undersøkelser skulle tas opp til revisjon etter 5 år.

Fiskeribiologiske undersøkelser i Mossa ble gjennomført i flere perioder og sluttrapport fra disse undersøkelsene forelå i 1993.

I tillegg til de kompenserende tiltak som allerede er gjennomført foreslås det ytterligere tiltak, som f.eks. minstevannføring i oppvandringsperioden (juni - august) og vinterstid.

NTEs konklusjon er at de oppvekstarealer som har gått tapt for laks og sjøaure blir kompensert gjennom utsetting. Dette betyr at det foreløpige pålegg for laks blir øket fra 20.000 til 21.000 smolt pr. år. I tillegg gis et utsettingspålegg for sjøauresmolt på 5.000 pr. år.

De skadevirkninger som er blitt dokumentert på laks- og sjøørretproduksjonen har skjedd under gjeldende tappebestemmelser, dvs. i all hovedsak har vannføringen vært bestemt av avrenningen fra Mossas frifelt.

Tappingen fra Meltingmagasinet til Mossa via Åfjorden har skjedd så sporadisk at dette har hatt liten eller ingen innvirkning på de fiskeribiologiske forhold i Mossa. NTEs oppfatning er at den gjeldende bestemmelsen kan tas ut av manøvreringsreglementet.

De forslag til minstevannføringer som NINA har foreslått er uaktuelle ut i fra de forutsetninger som ble gjort i forbindelse med behandlingen av konsesjonssøknaden. Spørsmålet om minstevannføringer kan ikke tas opp før konsesjonsvilkårene eventuelt skal revideres i år 2022.

Når det gjelder magasinet i Åfjorden, som er opprettet for å tappe lokkeflommer, forutsetter vi at DN på grunnlag av de erfaringer som er gjort i prøveperioden fastsetter nytt endelig manøvreringsreglement."

Etter at søknaden var mottatt ble det foretatt en intern gjennomgang og vurdering i NVE med forslag til alternativ løsning på minstevannføringsspørsmålet spesielt på vinterstid, og utsettingspålegg for fisk, jf. vårt brev av 02.12.1997 til NTE.

Fra *NTEs* brev av 01.11.1999 refereres følgende:

"I brev fra NVE til NTE, av 02.12.1997, er det skissert et alternativt forslag til løsning på minstevannføringsspørsmålet og utsettingspålegg for fisk i Mossa. Dette gikk ut på å etablere tre mindre magasiner henholdsvis i Lille Meltingen, Kattmagen og Langen, og redusere utsettingspålegget til halvparten av antallet og erstatte smolten med sommergammel yngel.

Vi tok umiddelbart opp saken med Mosvik kommune for å innhente opplysninger om hvordan de lokale myndigheter vurderte løsningen, og om eventuelle andre miljø- og brukerinteresser ville bli berørt av planene.

Samtidig vurderte vi den teknisk/økonomiske gjennomføringen, og i møte den 08.09.1999 ble NVEs alternative forslag diskutert mellom representanter fra bl.a. Direktoratet for naturforvaltning, Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Mosvik kommune og NTE. Partene ble under møtet enige om at NVEs alternative løsning, med visse endringer, ville være et godt alternativ for å sikre en minstevannføring til Mossa.

I samsvar med den enighet som NTE oppfattet partene kom frem til under møtet, oversendte vi til møtedeltagerne et forslag til revisjon av vannslippet med anmodning om tilbakemelding om eventuelle merknader innen 15.10.1999.

Til orientering oversendes vedlagt kopi av vårt forslag datert 27.09.1999.

Når vi i ettertid har fått tilbakemelding fra møtedeltakerne må vi imidlertid beklage at den enigheten som vi oppfattet fremkom under tidligere drøftelser tydeligvis ikke er til stede lenger. Fra Direktoratet for naturforvaltning, Fylkesmannen i Nord-Trøndelag og Mosvik kommune er nå konklusjonen den at det ikke anbefales å skaffe minstevannføring til Mossa ved ytterligere reguleringer i vassdraget. Vi viser til vedlagte kopi av brev fra henholdsvis Direktoratet for naturforvaltning, Fylkesmannen i Nord-Trøndelag og Mosvik kommune.

NINA har i sin rapport fra de fiskeribiologiske undersøkelser i Mossa konkludert med at det er nødvendig med en minstevannføring om vinteren på 100 l/sek, målt ved Oppgrande bru. Ved å nytte magasinet i Åfjorden til minstevannføring, og ikke som nå til tilfeldige lokkeflommer, vil Åfjordmagasinet lokalt gi en regulert vannføring i bestemmende år på 70 - 80 l/sek. Denne vannmengden, sammen med en regulering i sidevassdragene som foreslått av NVE (eventuelt reduserte til kun å gjelde Lille Meltingen og Langen), kunne samlet gitt en minstevannføring ved Oppgrande bru i størrelsesorden 280 - 330 l/sek.

Dessverre er uttalelsene fra miljømyndighetene etter NTEs oppfatning så entydige at vi ikke ser noen hensikt i å arbeide videre med NVEs alternative løsning.

Pumping av minstevannføring fra Meltingen til Mossa, som bl.a. Direktoratet for naturforvaltning foreslår, er helt uaktuelt for oss å drøfte på grunn av de forutsetninger som ble gjort i forbindelse med behandlingen av konsesjonssøknaden. Vi kan heller ikke se at det er forsvarlig å bygge et kostbart pumpeanlegg når en langt på veg ivaretar minstevannføringsbehovet i Mossa med en annen disponering av Åfjordmagasinet.

Også NVE har tidligere uttalt at det ikke er grunnlag for å ta opp spørsmålet om å avgi minstevannføring fra Meltingen.

NTEs konklusjon er derfor at vårt tidligere forslag til revisjon av vannslippet til Mossa som ble oversendt til NVE 06.01.1997, bør danne grunnlag for NVEs videre behandling av saken."

Høring og distriktets behandling

Søknaden av 06.01.1997 har vært kunngjort og sendt på høring på vanlig måte. NVE har mottatt følgende uttalelser til søknaden:

Mosvik kommune har i formannskapsmøte den 14.02.2001 vedtatt følgende uttalelse:

" For Mosvik kommune er det 3 viktige målsettinger som må (bør) oppfylles i forbindelse med innføringen av et nytt manøvreringsreglement for Meltingenmagasinet og nytt utsettingspålegg for laks- og sjøørretsmolt, dette er:

1. at endringene i manøvreringsreglementet fører til vesentlige miljøforbedringer i vassdraget. (Hvorfor endre manøvreringsreglementet hvis ikke dette er hovedmålet?)
2. at lakse- og sjøørretstammen sikres, slik at man i perioder av sesongen igjen kan fiske laks og sjøørret i elva. I dette ligger at utsettingspålegget for smolt opprettholdes.
3. at man lokalt kan få tilført større ansvar i samband med manøvreringen av Meltingen- og Åfjordsmagasinet.

Ut fra disse mål foreslår Mosvik kommune følgende endringer i manøvreringsreglementet og utsettingspålegget:

§ 2 andre ledd i eksisterende manøvreringsreglement foreslås endret til:

1. Fra og med 15. april, til og med 31. august skal det slippes vann fra Meltingenmagasinet via Åfjordsmagasinet til Mossa så snart vannstanden i Meltingenmagasinet overstiger kote 215,00. Luken i dammen mot Mossa skal stenges 15. april for magasinering av vårflommen i Åfjorden, dog kun om vannstanden i Meltingen er under kote 215,00. Oppmagasinert vann i Åfjorden kan i perioder uten overløp på terskelen ved innløpet til Bjørkvatnet benyttes til slipp av lokkeflommer og minstevannføring. Fra og med 31. august og utover høsten og vinteren kan Åfjorden tappes ned til kote 214,60.
   § 2, første ledd beholdes uendret.
   § 2, tredje og fjerde ledd tas ut.
2. Utsettingspålegget for laksesmolt må minst opprettholdes på dagens nivå. I tillegg må det innføres et pålegg om utsetting av 5000 sjøørretsmolt i Mossa og sideelva Skjerva.
3. Manøvreringen av Åfjorden skal ledes av lokal oppsynsmann i nært samarbeid med Fylkesmannen og NTE."

Fra saksfremstillingen refereres følgende:

"……

Ingen merknader innkom til forslaget, men dessverre er det ikke blitt utformet, behandlet og oversendt noen uttalelse innen fristens utløp. Dette må nå gjøres, og kontakt med NVE viser at det fortsatt er anledning til det før saken behandles.

I forslaget fra NTE til endringer av reglementet er følgende pkt. det viktigste for Mosvik kommune.

"Vannslipp med tapping fra Meltingmagasinet via Åfjorden til Mossa tas ut av reglementet."

For å kompensere for dette forslaget har NTE tidligere tilbudt seg å bidra til tilleggsreguleringer for å sikre vannføring i Mossa. Dette har strandet på grunn av innsigelser fra miljømyndighetene, jf. sak F – 16/00."

Fra saken (F-16/00) som Mosvik kommune viser til ovenfor gjengis følgende:

Vedtak i formannskapets møte 16.02.2000:

"Formannskapet vil fremme denne saken for høyeste politisk nivå - Miljøverndepartementet og Næringsdepartementet. Formannskapet ber rådmannen utarbeide nødvendig dokumentasjon for denne henvendelsen. Dokumentasjonen og forslag til henvendelse fremmes for kommunestyret."

Fra saksfremstillingen refereres følgende:

"Lakseelva Mossa er i ferd med å gå tapt som lakseelv, fordi partene ikke kan enes om løsninger for vanntilførsel.

……

Dette er en sak som har gått frem og tilbake mellom de involverte parter – NTE, Fylkesmannens fiskeforvalter, Direktoratet for naturforvaltning og Mosvik kommune i en rekke år. Hvor mange år tør jeg ikke fastslå med sikkerhet, men det er uansett altfor lenge og uten at det er kommet til enighet om tiltak som kan redde laksen i Mossa. Nåværende rådmann fikk saken på sitt bord like etter tiltredelse høsten 99, og deltok i september 99 på et møte mellom partene hos fylkesmannen. Temaet var det samme som 6 år tidligere, da denne saken ble tatt opp første gang - revisjon av vannslippet i elva Mossa.

Det var rådmannens oppfatning - ved slutten av møtet i september 99 - at det var faglig tilslutning både fra fylkesmannen og direktoratets fagfolk om en revisjon av vannslippet som NTE kunne godta. Og etter vårt beste skjønn var dette en løsning som kunne bidra til å nå kommunens overordnede mål, som er at det igjen kan fiskes laks i Mossa, om enn i begrenset omfang.

To problemstillinger var sentrale på dette møtet for å finne en løsning for fremtiden:

1. Endring av manøvreringsreglementet for Meltingen.
2. En del mindre nye reguleringsinngrep for å sikre økt vannføring i elva.

Den 28.09. fikk vi fra NTE et forslag til revisjon av vannslippet til Mossa basert på de siste drøftinger, som inneholdt følgende forslag til tiltak:

- Det opprettes tre mindre magasiner i henholdsvis Lille Meltingen, Kattmagen og Langen.
- NTE bærer alle kostnadene med etableringen av disse magasinene, og har også ansvaret for fortløpende vedlikehold av reguleringsanleggene.
- Åfjordmagasinet beholdes som i dag, men med mindre endringer i manøvreringsreglementet for Meltingmagasinet.
- Direktoratet for naturforvaltning utarbeider et manøvreringsreglement for bruken av magasinene i Åfjorden, lille Meltingen, Kattmagen og Langen som sikrer en høyest mulig minstevannføring i Mossa, og at noe vann eventuelt kan benyttes til lokkeflommer for laksen.
- Direktoratet vurderer om eksisterende utsettingspålegg på 20.000 laksesmolt kan gjøres om til yngelpålegg, eventuelt pålegg som gjelder både smolt og yngel.

Etter møtet i september mente rådmannen at dette var en løsning som ville bety klare forbedringer for Mossa som lakseelv. Det trodde rådmannen at fagfolkene fra fylkesmann og direktoratet også var enig i.

Men da uttalelsene fra fylkesmann og direktorat kom i oktober, oppdaget vi at de slett ikke var enig i forslaget. Direktoratet frarår - på prinsipielt grunnlag - å foreta nye reguleringer for å kompensere for negative virkninger av tidligere reguleringer. Samtidig foreslår de - etter deres mening - et bedre alternativ - som de allerede vet at NTE går i mot.

Fylkesmannens fiskeforvalter avgir i hovedsak en likelydende uttalelse som direktoratet, og kommer med tilsvarende alternative forslag til løsning. Også de vet at NTE ikke vil gå med på dette forslaget.

Med uttalelse fra to faginstanser på høyeste nivå, avgir rådmannen en uttalelse på vegne av kommunen som følger fagfolkene. Det innser rådmannen i dag, at han ikke burde gjort. Selv om det ikke hadde endret realitetene i saken.

Resultatet ble at NTE i brev av 01.11.99 overfor NVE trekker tilbake sine nye forslag. Samtidig avviser de nok en gang forslagene fra fagfolkene om tapping av minstevannføring fra Meltingen til Mossa som uaktuelt å drøfte, under henvisning til forutsetningene i konsesjonssøknaden.

Slik står saken og vi er inne i det syvende året med forsøk på få til en fremtid for lakseelva Mossa - ei lakseelv som meget snart ikke lenger har noen fremtid. Det er også fagfolkene enig om, dersom ingenting gjøres.

Vurdering

På denne bakgrunn finner rådmannen det nødvendig på nytt å fremme saken politisk. For noe må skje, og det raskt. Og det trenges å si fra meget kraftig politisk, for om mulig å bringe saken ut av det "dødvann" den har vært i altfor mange år.

Etter rådmannens oppfatning er denne saken dessverre et tragisk eksempel på hvor maktesløs en kommune er overfor det som skjer - eller i dette tilfelle ikke skjer - når det er styringsnivåene på fylkes- og statlig nivå som representerer fagkompetansen og skal treffe avgjørelsen for oss som kommune. Når prinsipper og forslag til løsninger av problemet støter sammen, blir prinsippene viktigst og løsningene uteblir.

I denne saken er det en fylkeskommunal bedrift - NTE - på den ene siden, og fylkesmannens miljøavdeling ved fiskeforvalteren og direktoratet for naturforvaltning som gjennom en årrekke ikke har klart å finne løsninger de kan enes om. Løsninger som er svært viktige - for lokalsamfunnet Mosvik - men tilsynelatende mindre viktig for fylkes- og statlige organer som sitter lengre unna problemene, og derfor ikke merker de praktiske virkningene. Det må være årsaken til at det fortsatt ikke er funnet løsninger, og at prinsipielle holdninger blir det viktigste. Selv om det i denne saken medfører at en lakseelv forsvinner. Derfor finner rådmannen grunn til å stille spørsmål om hva slags miljøvern som egentlig utøves av våre statlige miljøvernmyndigheter i denne saken.

Når det gjelder NTE, kan de selvsagt - med rette - påberope seg konsesjonsbetingelsene. Men kan det forsvares fullt ut, når en vet at vassdraget som de henter inntektene ved kraftproduksjon fra, er i ferd med å forsvinne som lakseelv. Samtidig synes det å være klart at de konsesjonsbetingelser NTE fikk i begynnelsen av 80 tallet for denne utbyggingen, ville de ikke fått i dag. Årsaken er at miljøvernmyndighetene innrømmer, at de ikke forutså konsekvensene for Mossa som lakseelv da de godkjente disse konsesjonsvilkårene. Og konsekvensene har blitt langt større, enn hva man trodde den gangen. Da blir det kanskje for enkelt at NTE selv skal kunne diktere hvilke forbedringer de vil gjøre for å rette på skaden. Men rett skal være rett, de har tross alt vist vilje til å bidra noe.

Men hva hjelper det når saken står låst, og har gjort det i lang tid. Da må Mosvik kommune ta saken opp på høyeste nivå politisk - både innen fylkeskommunen og overfor departementet og stortinget. Og det må skje raskt om lakseelva Mossa i det hele tatt skal kunne reddes. Derfor fremmes saken til ny drøfting i formannskapet."

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Miljøvernavdelingen har i brev av 27.07.2000 kommet med følgende uttalelse:

"Vi viser til Deres brev av 9/5-00, samt til tidligere korrespondanse i saken, senest vårt brev av 18/10-99.

Bakgrunn

Laksebestanden i Mossa er sterkt redusert og truet som følge av sterkt redusert vassføring og periodevis tørrlegging av øvre deler av vassdraget (Åfjorden-Lille Meltingen). Reell minstevassføring mangler i vassdraget. Enkelte vintre er det målt ned i 30 liter/sek i Mossa. I forsøk på å opprettholde laksestammen utsettes 20.000 laksesmolt årlig som produseres ved Mosvik klekkeri.

"Villaksutvalget" la fram sin innstilling i mars 1999 "Til laks åt alle kan ingen gjera". Utvalget konkluderte med at mange norske laksebestander er truet og ga forslag til strategier og tiltak for å bedre situasjonen. I kap. 9, side 136 foreslår utvalget en plan for modernisering og effektivisering av kompensasjonstiltakene ved vassdragsregulering. Utvalget sier bl.a.: "Der det ikke foreligger krav om minstevassføring, må dette vurderes seriøst ved revisjon".

Fylkesmannen er klar over at pumping av vatn fra Meltingen ble vurdert i forbindelse med konsesjonsbehandlingen, men avvist som uaktuelt på grunn av at kostnadene ikke ville stå i forhold til det man kunne oppnå ved en slik løsning. Det ble forutsatt at Åfjordmagasinet skulle nyttes for å skaffe minstevassføring/lokkeflommer. Åfjordmagasinet har vært nyttet til lokkeflommer, men magasinet er for lite til å skaffe kontinuerlig minstevassføring i vassdraget. NTE har derfor foreslått magasinering i innsjøene Kattmagen, Langen og Lille Meltingen for å øke minstevassføringen. Fylkesmannen og DN mener at det ikke er forsvarlig å gjøre nye inngrep i vassdragsnaturen for å kompensere for negative virkninger av tidligere inngrep. Vårt forslag var at NTE heller brukte de ressursene som var tiltenkt dammer i tilleggsmagasinene, til pumping av vatn fra Meltingen. NTEs argument mot pumping nevnt innledningsvis i dette avsnittet faller derfor bort.

Fylkesmannen vil av faglige årsaker prioritere minstevassføring foran både lokkeflommer og fiskeutsettinger. Lokkeflommer forbruker mye av Åfjordens magasin og lokker laks opp på strekninger i øvre deler av vassdraget som senere kan tørrlegges. Dessuten er det for tiden ikke åpnet for fiske i vassdraget. Vi er derfor innstilt på endringer i manøvreringen i Åfjorden, slik at elva på strekningen Åfjorden-Lille Meltingen aldri tørrlegges, men magasinet er som sagt for lite til å skaffe tilstrekkelig minstevassføring i Mossa. I dag settes det årlig ut ca. 20.000 laksesmolt. Forutsatt ca. 1 % tilbakevandring (erfaringstall fra andre vassdrag) skaffer dette grunnlag for en oppgang av ca. 200 smålaks, bl.a. til fangst av stamlaks for å produsere nye 20.000 smolt pr. år. Forskning viser at all kunstig oppdrett har negative effekter på den genuine laksestammen. Naturlig reproduksjon ville derfor være å foretrekke. Ved økt minstevassføring vil lakse- og sjøaurestammen reprodusere naturlig og de stedegne fiskestammene overlever uten omfattende kompensasjonstiltak. Følgelig vil også behovet for å sette ut fisk i Mossa bli betydelig redusert.

Konklusjon

Den beste måten å ta vare på de stedegne lakse- og sjøaurestammene i Mossa er å øke minstevassføringen generelt og spesielt sikre at strekningen Lille Meltingen-Åfjorden aldri tørrlegges. Dette kan gjøres ved å nytte de kostnadene som i dag nyttes til fiskeutsettinger (ca. 0,5 mill. kr årlig), samt de kostnader som vil medgå til bygging av dammer i Kattmagen, Langen og Lille Meltingen, til å pumpe litt vatn fra Meltingen til Åfjorden gjennom hele året. Videre er det viktig at bestemmelsen om tapping fra Meltingsmagasinet via Åfjorden til Mossa i august måned, når vannstanden er over kote 214,60, i det minste opprettholdes, men helst utvides slik at det tappes fra Meltingen straks magasinet er fullt (dette skjer av og til i juli).

Saken har versert fram og tilbake i 10 år, og fylkesmannen ber om at det tas en snarlig avgjørelse."

Søkers kommentarer til de innkomne uttalelser

NTE har i brev av 05.03.2001 kommet med følgende kommentarer til de innkomne uttalelsene:

" Vi viser til Deres brev av 21.02.2001 med vedlagte høringsuttalelser fra Fylkesmannen i Nord-Trøndelag og Mosvik kommune.

I høringsuttalelsen fra Fylkesmannen i Nord-Trøndelag tas det på nytt opp spørsmål om å pumpe vann fra Meltingen for å sikre minstevannføring til Mossa. Begrunnelsen er at de kostnadene som var tiltenkt ved etablering av tilleggsmagasin i Lille Meltingen, Kattmagen og Langen kan brukes til å pumpe vann fra Meltingen. Vi vil imidlertid presisere at uansett om vi bruker de planlagte kostnadene som var tiltenkt ved etablering av tilleggsmagasinene, vil kostnadene med pumping bli uforholdsmessig store. Pumping på dette grunnlaget vil vi i tillegg prinsipielt avvise ut i fra de vurderinger som ble gjort i forbindelse med behandling av konsesjonssøknaden.

Et annet moment som tas opp av fylkesmannen, og som for så vidt er nytt for oss, er å sløyfe fiskeutsettingene mot at det isteden pumpes vann fra Meltingen. Dette kan for så vidt være en aktuell problemstilling, men vi er usikre på om Direktoratet for naturforvaltning, som påleggmyndighet, også går god for en slik løsning. Dersom det er tilfelle kan vi være villig til å vurdere pumping, og under forutsetning av at augusttappingen i tillegg tas ut av manøvreringsreglementet. Augusttappingen skjer så sporadisk at den etter vår oppfatning har liten innvirkning på de fiskeribiologiske forholdene i Mossa. Dersom det er aktuell problemstilling å vurdere pumping i forhold til fiskeutsettinger, bør det skje en avklaring i forhold til myndighetene snarest mulig, og før vårt forslag til revisjon av vannslippet til Mossa tas opp til sluttbehandling i NVE.

Når det gjelder høringsuttalelsen fra Mosvik kommune er det forslag om å endre forutsetningene i manøvreringsreglementets post 2, andre ledd, slik at tapping fra Meltingen foregår fra og med 15. april til og med 31. august. Kommunen foreslår videre at nivået som skal utløse tapping fra Meltingen, heves fra kote 214,60 til kote 215. Vi vil gjøre oppmerksom på at dette forslaget vil innebære sjeldnere tapping fra Meltingen enn det som er tilfelle i dag. I tillegg forstår vi det også slik at første setning i andre ledd skal sløyfes (alt tilløp til kraftverket i perioden 15. april til 31. august skal magasineres), og dette vil i praksis innebære at vi gjennom kjøring av kraftverket kan påvirke vannstanden i Meltingen i hele sommersesongen!

Vi er også uenige i at tredje og fjerde ledd i manøvreringsreglementets post 2 tas ut da dette er forhold som etter vår mening ikke er underlagt revisjon.

For øvrig har vi ikke merknader til uttalelsen fra Mosvik kommune.

Vi vil anmode NVE om å ta saken opp til sluttbehandling så fort som mulig. Som antydet ovenfor kan det imidlertid være grunnlag for å se på muligheten for pumping fra Meltingen, dersom dette bl.a. sees i sammenheng med pålegg om utsetting av fisk. Vi vil derfor anmode NVE om å ta kontakt med Direktoratet for naturforvaltning for å undersøke en slik mulig løsning, og vi stiller gjerne opp i et avklarende møte dersom det er behov for det."

På bakgrunn av forslaget om å sløyfe fiskeutsetting mot at det isteden blir pumpet av vann fra Meltingen, samt at augusttappingen sløyfes ba NVE om kommentarer til nevnte forslag.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har i e-mail 14.03.2001 følgende kommentarer:

"1. Bestemmelsene om tapping fra Meltingsmagasinet til Åfjorden når vannstanden er over kote 214,60 må opprettholdes, men helst utvides, slik at det tappes fra Meltingen så snart det er muligheter for det.
2. Manøvreringen av Åfjorden avtales direkte mellom Fylkesmannen og Mosvik kommune (som i dag). Fylkesmannen foreslår en manøvrering fra Åfjorden, slik at strekningen mellom Åfjorden og Lille Meltingen aldri tørrlegges. Kommunen tar ansvaret for vannslippingen når avtalen er klar.
3. Vi viser til vår uttalelse av 29/6-00, der vi prinsipielt heller vil ha mer vatn overført til Mossa i stedet for fiskeutsettinger, men hvis dette ikke lar seg gjøre, vil vi ikke motsette oss det forslag som NINA har til fiskeutsettinger. Utsettingspålegget fastsettes av Direktoratet for naturforvaltning.
4. Heving av terskelen i Lille Meltingen er et mindre inngrep enn regulering av Kattmagen/Langen, men arealet av Lille Meltingen

er lite og vil sannsynligvis bety lite for vassføringa i Mossa. Det vil også vanskeliggjøre oppgangen av laks til øvre deler av vassdraget.

5. Det bør utarbeides en driftsplan for fiskeforvaltning i Mossa. Det kan søkes midler fra Fiskefondet til dette. Driftsplanen sammen med tilstanden for laksestammen vil avgjøre om det er grunnlag for åpning av laksefiske i vassdraget.

Vi minner om at inngrepene ved regulering i 1981-84 var såpass store (21 m regulering av Meltingen) og vilkårene for fisk så dårlige (ingen minstevassføring), at Mossa aldri kan bli den lakselv den en gang var. Her er det snakk om å berge stumpene."

Mosvik kommune har i brev av 23.03.2001 følgende kommentarer:

"Vi viser til tidligere uttalelse oversendt 16.02.01 vedrørende revisjon av manøvreringsreglementet for Meltingen. Senere har vi mottatt kopi av brev til NVE fra NTE datert 05.03.01, og avholdt møte med representanter for Miljøvernavdelingen hos Fylkesmannen den 12.03.01. Formålet med møtet var å undersøke om vi kunne samordne tidligere avgitte uttalelser fra begge parter - både miljøavdelingen og kommunen.

Møte med Fylkesmannens Miljøvernavdeling, resulterte i enighet om alle vesentlige punkter slik det er listet opp i E - mail fra Fylkesmannen v/Anton Rikstad datert 14.03. Vi ber om at denne fellesuttalelsen blir vektlagt av NVE i sitt videre arbeid med revisjonen.

For Mosvik kommune er opprettholdelse av utsettingspålegget av smolt produsert av Mosvik Klekkeri, helt sentralt. Basert på uttalelser tidlig i prosessen med revideringen, fikk kommunen det bestemte inntrykk at alle parter var enig i en videreføring av utsettingspålegget.

Derfor satte Mosvik Klekkeri i gang arbeidet med prosjektering av nytt anlegg, siden de måtte flytte fra de lokaler de hadde. NTE deltok i oppstarten av prosjektet og ga tilsagn om å bidra med kr 500.000 i tilskudd til bygging av nytt klekkeri. Mosvik kommune har gitt samlet kr 400.000 i tilskudd til prosjektet, og nybygget står nå ferdig og er tatt i bruk med en samlet investering på kr 1.300.000.

Mosvik kommune og de som står bak Mosvik Klekkeri vil føle seg ført bak lyset, dersom man nå plutselig skal frafalle utsettingspålegget, som er selve bærebjelken i denne virksomheten. Vi har tidligere mottatt helt andre signaler, og handlet ut fra det. Allerede i 1999 - i et møte hos Fylkesmannen - hvor alle parter i denne saken inklusiv Direktoratet for naturforvaltning - var representert ble det ikke gitt slike signaler, snarere tvert i mot. Vi har heller ikke senere fått det fra noen av partene, før spørsmålet plutselig bringes på bane i tolvte time, etter at en millioninvestering er foretatt og nytt klekkeri er ferdigstillet.

På denne bakgrunn forventer Mosvik kommune at utsettingspålegget videreføres ved revisjonen, uansett hvilke andre endringer som gjennomføres. Derfor er alle parter orientert med kopi av dette brevet."

Direktoratet for naturforvaltning har i brev av 06.04.2001 bedt om utfyllende informasjon:

"Vi viser til Deres brev av 19.03.01 angående revisjon av manøvreringsreglement for Meltingenmagasinet i Mossavassdraget, samt til brev fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk (NTE) av 05.03.01 og Mosvik kommune av 23.03.01.

På grunn av svært kort uttalelsesfrist samt mangelfulle opplysninger med hensyn til hvilket omfang eventuell pumping av vann fra Meltingenmagasinet til Mossa er tenkt å ha, finner vi det ikke faglig forsvarlig å gi våre kommentarer til hvorvidt pumping av vann helt eller delvis kan erstatte nåværende utsettinger av smolt i Mossavassdraget.

Med bakgrunn i den lange prosessen som ligger bak miljømyndighetenes gjentatte ønsker om å få revidert manøvreringsreglementet for Meltingeutbyggingen, kan vi ikke se at det på dette tidspunkt bør iverksettes noe hastevedtak uten at de framlagte forslag underlegges grundige vurderinger av de aktuelle forvaltningsorganer.

Direktoratet for naturforvaltning (DN) ønsker derfor å bli forelagt mer detaljert informasjon om planene, og spesielt informasjon om hvordan middelvannføringen vil endres ved pumping:

- Hvor mye vann (l/s) er tenkt pumpet over fra Meltingen til Åfjorden til en hver tid?
- Hvor stor samlet middelvannføring vil det være ut av Åfjorden til en hver tid?
- Hvor stor vil den ny middelvannføringen være sammenliknet med den opprinnelige?

Så snart utfyllende informasjon om planene for pumping av vann fra Meltingen til Åfjorden foreligger, kan DN ta stilling til om deler av eller hele det eksisterende utsettingspålegget kan sløyfes."

NTE har i brev av 07.08.2001 gitt følgende opplysninger:

"Vi viser til Deres brev av 12.07.2001, med vedlagt kopi av brev fra Direktoratet for naturforvaltning (DN) av 06.04.2001.

I brevet fra DN er det tatt opp en del spørsmål om forutsetninger vedr. en eventuell pumping fra Meltingen:

- NTE har forutsatt at det pumpes 50 l/sek fra Meltingen til Åfjorden.

– Åfjordens lokalfelt vil gi en midlere vannføring på 145 l/sek i tillegg til det som pumpes fra Meltingen. Dersom Åfjordmagasinet brukes til minstevannføring, og ikke som nå til slipp av lokkeflommer, kan magasinet gi en regulert vannføring på 70 - 80 l/sek + 50 l/sek = 120 - 130 l/sek.
– Uregulert middelvannføring fra Åfjorden (før regulering) utgjorde ca. 3,59 m^3/sek sammenlignet med ca. 0,2 m^3/sek i dag (inkludert eventuell pumping)."

Direktoratet for naturforvaltning har i brev av 01.02.2002 uttalt følgende:

"Vi viser til dykkar brev dagsett 16.08.01 gjeldande revisjon av manøvreringsreglement for Meltingen, samt til tidlegare korrespondanse i same sak, og ber om orsaking for at vi grunne kapasitetsproblem ikkje har hatt høve til å respondera tidlegare.

Vi vil i vår vurdering leggja spesiell vekt på følgjande tilhøve:

– Føresetnadene i konsesjonshandsaminga
– Førebels manøvreringsreglement
– Tilrådingar frå forskingsinstitusjonen NINA
– Status for fiskebestandane i Mossavassdraget
– Villaksutvalet si innstilling.

Føresetnadene i konsesjonshandsaminga

I konsesjonshandsaminga vart dei anadrome laksefiskstammene og fisket i Mossavassdraget tillagt ein del vekt, mellom anna på grunn av at Mossa på den tid var det viktigaste laksevassdraget på vestsida av Trondheimsfjorden. Direktoratet for vilt og ferskvannsfiske (DVF) og Miljøverndepartementet gjorde merksam på at lakseproduksjon og laksefiske ville verta sterkt skadelidande dersom reguleringa vart gjennomført som omsøkt. DVF opplyste i brev dagsett 26.05.81 om at restvassføringa etter regulering ville vera utilstrekkeleg for å oppretthalda eit sportsfiske etter laks, og meinte vidare at Mossa etter regulering ville verta totalt øydelagt som lakselv viss ikkje særskilde tiltak vart gjort. På denne bakgrunn gjorde DVF framlegg om minstevassføringar i Mossa på mellom 0,5 og 3 m^3/sek i respektive vinter- og sommarhalvåret. Miljøverndepartementet beklaga i brev dagsett 13.11.81 at viktige tiltak som vasslipp ikkje var grundig handsama frå søkar og konsesjonsgjevar si side.

Hovedstyret i NVE la i si innstilling vesentleg meir vekt på dei økonomiske enn dei fiskebiologiske sidene, og fråråddе ut frå reine økonomiske argument at det skulle sikrast minstevassføring i Mossa gjennom pumping av vatn frå Meltingen. Hovedstyret overprøvde vidare miljøstyresmaktene sine vurderingar av skadelege effektar på dei anadrorne fiskebestandane (brev dagsett 06.07.81):

"Etter hovedstyrets syn vil det etter reguleringen neppe bli tale om at laksefisket vil borfalle totalt, - i vassrike år vil det trolig alltid bli en viss oppgang selv om ingen fysiske forbedringstiltak blir iverksatt."

Ein annan føresetnad som hovedstyret hadde i si innstilling, var at det var mogleg å kompensera for dei fleste negative verknader av reguleringa på fiskebestandane i Mossavassdraget:

"For de fleste skaders vedkommende vil det være mulig å avbøte en god del ved hjelp av forskjellige tiltak."

Desse føresetnadene til NVE sitt hovudstyre fekk fullt gjennomslag i fastsetjing av konsesjonsvilkår for reguleringane i Mossavassdraget, og det vart i liten grad teke omsyn til dei faglege innvendingane frå DVF når det gjaldt restvassføringa i lakseførande del av vassdraget. Imidlertid viser både den påfølgjande utviklinga og noverande status for fiskebestandane i Mossavassdraget at hovudstyret sine føresetnader ikkje var riktige. Desse tilhøva vil verta utdypt og gjennomgått i meir detalj nedanfor.

Førebels manøvreringsreglement

I kongeleg resolusjon dagsett 04.12.81 er det i manøvreringsreglementet fastsett vannslipp frå Meltingen og Åfjorden. Det er ikkje fastsett nokon generell minstevassføring for dei regulerte delane av vassdraget, men vasslippet om sommaren er direkte knytt til oppvandringstilhøva for anadrom laksefisk (lokkeflaumar). I manøvreringsreglementet slåast det fast at vasslippet, i etterkant av fiskebiologiske undersøkingar, skal takast opp til revisjon etter fem år. Fiskebiologiske undersøkingar vart utført i vassdraget fram til og med 1991, og sluttrapport vart lagt fram i 1993 (sjå nedanfor). I perioden etter dette har det vore ein omfattande korrespondanse mellom regulant, kommune, miljøstyresmakter og konsesjonsstyresmakt, utan at det fram til no har vorte fastsett noko endeleg reglement for vasslippet i vassdraget.

Tilrådingar frå forskingsinstitusjonen NINA

Norsk institutt for naturforskning (NINA) gjorde i perioden 1983-1991 fiskebiologiske undersøkingar i Mossavassdraget i samband med vassdragsreguleringa, og kom i 1993 ut med ein sluttrapport med tilrådingar om naudsynte åtgjerder for å sikra og styrkja dei anadrorne fiskebestandane i vassdraget. NINA tilrådde ei auke i pålegget om årlege utsetjingar av fisk frå 20 000 laksesmolt til 21 000 laksesmolt, og dessutan eit nytt pålegg om årlege utsetjingar av 5 000 sjøauresmolt. Ut over det auka omfanget av utsetjingane, ga NINA tilråding om slipp av vatn i oppvandringsperioden (i form av lokkeflaumar) samt innføring av minstevassføring i vinterperioden. Lokkeflaumar har som primært føremål å letta oppgangen av vaksenfisk og betra fiskehøva, medan minstevassføring i dei øvre

delane av den naturleg lakseførande strekningen skal gje livsgrunnlag for ungfisk i vinterhalvåret. Auka vassføring om vinteren må ifølgje NINA sikrast gjennom pumping av vatn frå Meltingen til Åfjorden. Åfjorden utgjer etter regulering i praksis mykje av kjeldeområda til Mossavassdraget, og Åfjorden drenerer via ei tilløpselv og Lille Meltingen til sjølve Mossa.

Status for fiskebestandane i Mossavassdraget

Laksestamma i Mossa har vorte kraftig redusert etter at vassdraget vart regulert. Den kraftige bestandsnedgangen kan i stor grad forklarast med reduksjon i produksjonsarealet for ungfisk. Arealreduksjonen er ein direkte funksjon av at middels vassføring som følgje av overføringar av vatn er seinka til om lag halvparten av det som var normalt i uregulert tilstand. Den mest påfallande negative effekten av reguleringa på laksebestanden er at dei øvre 3,5 km av den opprinnelege lakseførande strekninga er tørrlagt i store periodar av året, slik at desse områda i praksis er nullproduktive i regulert tilstand. Ut frå fiskebiologiske undersøkingar var desse områda før reguleringa relativt sett dei aller viktigaste oppvekstområda for Mossa-laksen. Dei noverande smoltutsetjingane har i avgrensa grad kompensert for smolttapet, men har truleg hindra at den stadeigne laksestamma i Mossa har vorte utrydda. Til tross for dei relativt omfattande kompensasjonsutsetjingane (20 000 laksesmolt), har den tidlegare livskraftige laksestamma i Mossa vorte redusert til eit så lågt nivå at ho no er kategorisert som sårbar for utrydding. Ei direkte følgje av dette er at det ikkje har vore opna for laksefiske i Mossa dei siste åra.

Villaksutvalet si innstilling

Restaurering av laksen sine leveområder i vassdrag er blant dei primære verkemidla som det såkalla Villaksutvalet gjorde framlegg om i si innstilling (NOU 1999:9). Villaksutvalet fokuserte spesielt på minstevassføring som eit generelt kompensasjonstiltak i regulerte vassdrag, noko som er heilt i tråd med Direktoratet for naturforvaltning sin oppfatning. Direktoratet for naturforvaltning meiner at det uventa omfanget av miljøskadane, i alle fall viss ein legg til grunn dei føresetnadene som vart tillagt avgjerande vekt i konsesjonshandsaminga, gjer at Mossavassdraget må sjåast på som eit restaureringsobjekt, med tanke på at ungfisk av laks og sjøaure må få langt betre fysiske og biologiske føresetnader for sin eksistens.

Avklarande møte

På grunn av dei viktige prinsipielle sidene ved denne saka, som mellom anna omhandlar kva som bør gjerast når vektlagte føresetnader under konsesjonshandsaminga viser seg ikkje å vera riktige, finn vi det ønskjeleg å ha eit møte mellom NVE og DN. Dette møtet bør etter vår vurdering haldast innan det fattast avgjerd om endeleg manøvreringsreglement for Meltingen.

Konklusjon

Direktoratet for naturforvaltning (DN) meiner at viktige føresetnader som vart vektlagt i samband med konsesjonshandsaminga har vist seg å vera uriktige, og at reguleringa i Mossavassdraget har ført med seg langt meir alvorlege skader på fiskebestandane og laksefisket enn det konsesjonsstyresmaktene la til grunn. Dette kan grunngjevast med at laksestammen i Mossavassdraget er utryddingstruga, at det ikkje har vore forsvarleg å oppretthalda eit laksefiske i vassdraget, og at dei moglege kompensasjonsåtgjerdene ikkje er tilstrekkelege for å sikra laksebestanden og oppretthalda laksefisket. Norsk institutt for naturforskning (NINA) har etter fleirårige fiskebiologiske undersøkingar i vassdraget tilrådd at det må innførast minstevassføring i dei tidlegare høgproduktive, øvre delane av lakseførande strekning. NINA framhevar vidare dette som hovudåtgjerda ved sida av relativt store smoltutsetjingar. DN deler oppfatninga til forskingsinstitusjonen, og ønskjer at det vert halde eit møte mellom dei to direktorata for å diskutera dei viktige prinsipielle sidene i denne saka, innan det fattast avgjerd om endeleg manøvreringsreglement."

Mosvik kommune har i brev av 19.06.2002 presisert at uttalelsen i brev av 23. mars 2001 står fast, som kommunens endelige uttalelse i denne saken. Videre har Mosvik kommune i brev av 24.06.2002 blant annet uttalt at utsettingspålegget må videreføres ved revisjonen, uansett hvilke andre endringer som gjennomføres.

Fra *DN* ble det i brev av 01.02.2002 bedt om et møte med NVE. Videre ble NVE i brev av 28.02.2002 fra DN informert om at Mosvik kommune også ønsket å delta på møtet mellom DN og NVE. Berørte parter ble invitert til et møte i NVE den 18.04.2002. I forbindelse med andre møter mellom DN og NVE ble det 09.04.2002 avholdt et møte om revisjon av manøvreringsreglementet for Meltingen og vannslipping til Mossa. Etter dette møtet kunne NVE ikke se at det var behov for et nytt møte 18.04.2002 og følgelig ble dette møtet avlyst.

I ettertid har det imidlertid vist seg at det likevel var behov for et nytt møte, og den 29.11.2002 ble det avholdt et møte i Mosvik der representanter fra NVE og berørte parter deltok. Forskjellige sider ved saken ble gjennomgått og forslagene/anbefalingene gikk i store trekk ut på:

i) slipping/pumping av vann fra Meltingen til Mossa via Åfjorden hele året for å opprettholde en minstevannføring i Mossa. Spesielt gjøres det oppmerksom på at forslaget fra NTE gikk ut på å ta ut augusttappingen mot å slippe/pumpe en minstevannføring fra Meltingen hele året.

ii) endring av manøvreringsreglementet for Åfjorden slik at vann fra dette magasinet sammen med vann fra Meltingen kan disponeres til minstevannføring i Mossa. Det var også ønske om disponering av noe vann til lokkeflommer, men slik at vann til lokkeflommer ville ha prioritet etter minstevannføring. Det gjøres oppmerksom på at eventuelle endringer i manøvreringsreglementet for Åfjorden fastsettes av DN.
iii) endring/redusering av utsettingspålegg av settefisk. Dette gjelder pålegg som i henhold til konsesjonsvilkårene fastsettes av DN.

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader:

Innledning

Sakens bakgrunn

Ved kgl.res. av 04.12.1981 fikk NTE tillatelse til å erverve fallrettigheter og å foreta regulering av Mossa mv. i Mosvik og Leksvik kommuner.

Vedrørende behandlingen av konsesjonssøknaden og forutsetningene for konsesjon vises det til Meddelte vassdragskonsesjoner 1981, s. 243 - 294. Fra Miljøverndepartementets uttalelse (s. 279-280) refereres følgende:

"……
På bakgrunn av en nærmere vurdering av prosjektet og plasseringen i ovennevnte gruppering, er departementet likevel kommet til at det ikke vil fraråd konsesjon, men med det uttrykkelige forbehold at det slippes tilstrekkelig vann i Mossa til at et visst laksefiske kan opprettholdes. Departementet har nedenfor angitt hva en anser som et minimumskrav til vannslipp og tiltak.
……
Departementet finner det derfor i denne saken absolutt påkrevet med en prøveperiode for vannslippet.
……"

Fra Olje- og energidepartementets merknader (s. 283 - 288) gjengis noen utdrag som omhandler bakgrunn for bestemmelsen om foreløpig fastsettelse av vannslippet til Mossa:

"……
Søknaden forutsetter at Meltingvatns tilløp i sin helhet nyttes til kraftproduksjon slik at det ikke skal avgis minstevannføring til Mossa.
……
En utbygging etter den fremlagte plan vil medføre at Mossa blir tørrlagt ovenfor Lille Meltingen og vil få redusert vassføring nedenfor. På de nederste 1,5 km vil det bli en restvannføring på ca. 40% sammenlignet med naturlige forhold, og på de neste 5 km opp til Lille Meltingen vil restvannføringen være 25-30%. Det vil etter dette bli vesentlige skader for laksefiske i Mossa. De fiskerisakkyndige hevder at Mossa er en god smålakselv, gjennomsnittsfangsten i de siste 10 år er 880 kg pr. år, men med store variasjoner mellom nedbørrike og nedbørfattige år.

Departementet har imidlertid foreslått pålegg om minstevannføring, noe som vil gi noe bedre forhold for laksefiske enn den fremlagte plan.

……

Post 19. Fiske og vilt: Direktoratet for vilt og ferskvannsfiske (DVF) har krevd at det må slippes så mye fra Meltingen at det opprettholder bestemte minstevannføringer ved Oppgrande bru ca. 2 km fra sjøen. DVF foreslår minimum 3,0 m^3/sek. i perioden 15. juni - 15. august, 1,0 m^3/sek. i overgangsperioder vår og høst på til sammen 2 måneder og 0,5 m^3/sek. i årets 8 øvrige måneder. I tillegg har DVF foreslått pålegg om lokkeflommer på 3,0 m^3/sek. av inntil 12 timers varighet inntil 2 ganger pr. uke i sommerperioden.

DVF's forslag til minstevannføring vil gjøre det nødvendig med pumping.

……

Hovedstyret konkluderer med at det mener å ha påvist at det ikke er noe rimelig forhold mellom det som kan ventes oppnådd ved vannslipping og kostnadene ved et slikt tiltak og går derfor imot pålegg om minstevannføringsbestemmelser.

Kommunen har i sine uttalelser ikke satt fram noen krav om minstevannføringer. Mosvik kommune har imidlertid i møte med departementet bedt om at det klarlegges alternative muligheter til sikring av restvannføringen i Mossa. Det er konkret blitt nevnt utredninger om etablering av magasin i Åfjorden og/eller i Langen og Kattmagen for dette formål.

Miljøverndepartementet viser til DVFs uttalelse om at Mossa sannsynligvis vil bli ødelagt som lakseelv uten spesielle tiltak som vannslipping og biotopforbedrende tiltak og har som forutsetning at det skal opprettholdes et visst laksefiske i Mossa. Miljøverndepartementet har funnet grunn til å beklage at spørsmålet om vannslipping ikke er grundigere behandlet fra søkerens og Hovedstyrets side og peker i denne forbindelse på alternativer som har vært nevnt bl.a. i den fiskeribiologiske rapporten. Når det gjelder DVFs forslag, uttaler Miljøverndepartementet at det finner vanskelig å gå inn for et slikt kostbart tiltak uten at det på forhånd er utprøvd om lavere vannslipp kan gi akseptable resultater.

Miljøverndepartementets forslag går ut på å øke restfeltet til Mossa mest mulig, etablere magasin for å kunne samle opp vann i flomperioder til bruk i perioder med mindre avrenning og/eller til lokkevann og slippe vann til Mossa fra Meltingmagasinet når dette ikke krever pumping.

……."

Miljøverndepartementets forslag som i det alt vesentligste ble tatt inn i konsesjonsvilkårene, gikk ut på å ekskludere Bjørkvatnet/Åfjorden (senere kalt Åfjorden) fra Meltingvatnmagasinet og opprette et magasin i Åfjorden for minstevannslipp og slipping av lokkeflommer, jf. konsesjonsvilkårenes post 19, II h. Videre ble det foreslått bestemmelser om oppfylling av Meltingvatn og vannslipping til Mossa via Åfjorden, jf. manøvreringsreglementet for Meltingvatn. Videre refereres:

> "Miljøverndepartementets forslag til vannslipping vil medføre at vannstanden i Åfjorden i lengre perioder om sommeren vil ligge på kote 214,60 og således føre til noe skjemmet utseende.
>
> Olje- og energidepartementet finner å måtte legge mer vekt på å skaffe tilstrekkelig minstevannføring til Mossa enn på de estetiske forholdene ved Åfjorden. Når det gjelder spørsmålet om tidspunkt for stans i kraftproduksjonen, finner departementet å ville legge vekt på at en tidlig stans kan medføre at en får stigende vannstand mens det enda er vinterforhold med de uheldige virkninger dette vil ha, samt at en tidlig stans vil være uheldig også sett ut fra kraftproduksjonsforhold.
>
> Olje- og energidepartementet finner etter dette å ville slutte seg til Miljøverndepartementets forslag til vannslipping, men slik at tidspunktet for stans i kraftverket settes til "fra vårflommens begynnelse, dog senest 15. april" og vil tilrå at manøvreringsreglementets vilkår endres i samsvar med dette."

Konsesjonsvilkårenes post 19, pkt. II h refereres:

> "Det opprettelse et magasin i Åfjorden mellom kote 215,85 og kote 214,60. Vannstanden skal være på kote 214,60 når det skal tappes fra Meltingmagasinet til Mossa. Manøvreringen av magasinet skjer for øvrig etter nærmere bestemmelse av DVF."

Det ble etablert et "laksemagasin" i Åfjorden med en terskel mot Mossa. I terskelen er det luke for å kunne slippe vann/lokkeflommer til Mossa. DN har fastsatt manøvreringsreglement for Åfjordenmagasinet.

I manøvreringsreglementet for Meltingen, post 2, ble det forutsatt at det skulle foretas fiskeribiologiske undersøkelser som skulle danne grunnlag for at det kunne foretas revisjon av vannslippet.

Kraftverket ble satt i drift i 1984. Det ble foretatt fiskeribiologiske undersøkelser både før konsesjonen ble gitt i 1981 og etter at reguleringen ble tatt i bruk, jf. oppdragsmelding nr. 186 (rapport) fra Norsk institutt for naturforskning (NINA) vedrørende de fiskeribiologiske undersøkelsene.

I rapporten er det gitt en vurdering av fiskebestandene og utøvelse av fiske samt behov for kompenserende tiltak. Videre er det gitt en vurdering av endringer i vannføringsregime og behov for vannslipping til Mossa av hensyn til oppvandring og fiske av laks og sjøørret, jf. søknaden ovenfor.

I nevnte rapport ble det stilt spørsmål om vannføringen i Mossa er blitt mindre enn forutsatt under konsesjonsbehandlingen. Dette gjelder spesielt i juni og juli, men også om vinteren synes vannføringen å ha blitt lang mindre enn forventet ut fra overført areal ved reguleringen.

Det har vært gjennomført en rekke møter mellom berørte parter for å komme frem til et omforent forslag til manøvreringsreglement. Da det ikke lyktes å komme frem til enighet om et forslag til revisjon av vannslippet til Mossa, ba NVE om at NTE utarbeidet forslag til endring av vannslippet til Mossa.

Søknaden

I søknaden er det gitt en beskrivelse av kraftverket og redegjort for driftserfaringer, vannføringsforhold, kompenserende tiltak mv.

Vannføringsforholdene før og etter reguleringen er som det også fremgår av ovennevnte rapport meget sentrale i denne saken. Det vises til beskrivelse av vannføringsforholdene i søknaden med sammenligninger før og etter regulering. Nye simuleringer viser lavere vannføring enn de simulerte verdiene som fulgte med konsesjonssøknaden. Resultatet fra målingene i perioden 1984 - 93 viser også lavere gjennomsnittlige månedsverdier enn de simulerte verdiene. Det gjøres oppmerksom på at målingene gjelder for en relativt kort periode. Det pekes også på at ulike forhold som tilsier at dataene ikke er direkte sammenlignbare.

Videre vises det til vedlegg 3 og 4 til søknaden der det er gitt kurver med simulerte vannstander basert på perioden 1931- 60. I ugunstige år (tørre år) viser kurvene at laveste vannstanden ligger på kote 195 i månedsskifte mars/april, mens i median (midlere) år ligger laveste vannstand på kote 202 – 204.

I gjennomsnitt for driftsperioden 1984 – 1994 lå midlere laveste vannstand på kote 206,5 medio april.

Erfaringene fra ovennevnte periode viser at fyllingsforholdene har vært bedre enn de simulerte fyllingsprognosene.

Det har i nevnte periode vært sluppet vann fra Meltingen til Åfjorden i om lag halvparten av årene, mens det i konsesjonssøknaden var beregnet slipping hver 4. år.

Av kompenserende tiltak er det i tillegg til "laksemagasin" i Åfjorden, gjennomført bygging av 9 terskler nedenfor Oppgrande bru og satt ut smolt etter midlertidig pålegg fra DN.

På bakgrunn av de pålegg som er foreslått i oppdragsmeldingen går NTEs konklusjon i søknaden ut på:

– at oppvekstarealer som har gått tapt for laks og

sjøaure blir kompensert gjennom utsetting. Dette betyr at det foreløpige pålegg for laks blir øket fra 20.000 til 21.000 smolt per år. I tillegg gis et utsettingspålegg for sjøørretsmolt på 5.000 per år.
- at tappingen fra Meltingmagasinet til Mossa via Åfjorden har skjedd så sporadisk at dette har hatt liten eller ingen innvirkning på de fiskeribiologiske forholdene i Mossa. NTE mener at bestemmelsen om augusttapping kan tas ut av manøvreringsreglementet.
- NTE gjør oppmerksom på at de forslag til minstevannføringer som NINA har foreslått er uaktuelle ut i fra de forutsetninger som ble gjort i forbindelse med behandlingen av konsesjonssøknaden. Spørsmålet om minstevannføringer kan ikke tas opp før konsesjonsvilkårene eventuelt skal revideres i år 2022.
- NTE forutsetter at DN på grunnlag av de erfaringer som er gjort i prøveperioden fastsetter nytt endelig manøvreringsreglement for magasinet i Åfjorden.

Virkningene av de omsøkte endringene

Virkningene for kraftproduksjonen, forholdene i Meltingen og resten av Mossavassdraget av de omsøte endringene vil bli helt marginale.

NVEs kommentarer

Møter og befaringer

Representanter fra NVE har i tillegg til å delta på møter om revisjon av manøvreringsreglementet også ved flere anledninger vært på befaring av Mossavassdraget - Meltingvatn - Åfjorden mv.

Vannføringsforhold

I forbindelse med påstander om lavere vannføringer etter reguleringen av Mossavassdraget, har NVE gjennomgått og sammenlignet data for vannføringsforholdene. Målestasjonen ved Oppgrande bru har vært i drift både før og etter reguleringen. Under naturlige forhold foreligger det data for perioden 1916-31, mens målingene i perioden 1984-93 dekker den regulerte perioden. For fisk/fiske er det månedene juni – august som er mest interessante, og målingene viser følgende middelverdier for vannføringen ved Oppgrande bru (m^3/s):

	Juni	Juli	August
Uregulert (1916-31)	7,45	3,32	2,43
Regulert (1984-93)	0,63	0,54	1,32

Nedenfor følger opplysninger om nedbørsfeltarealer:

Mossas totalfelt:	131,0 km^2
Herav regulert:	71,8 km^2
Uregulert restfelt:	59,2 km^2
Oppgrande bru, totalfelt:	108,7 km^2
Oppgrande bru, restfelt:	36,9 km^2
Felt Oppgrande bru-sjøen:	22,3 km^2

I den regulerte perioden registrerte målestasjonen ved Oppgrande bru avløpet fra 36,9 km^2 av restfeltet på 59,2 km^2 til sjøen.

Dersom man ser bort fra at det spesifikke avløpet i den nedre delen av nedbørsfeltet trolig er noe lavere enn avløpet i den øvre delen og skalerer data fra registreringene ved Oppgrande bru (avløp fra et nedbørsfelt på 36,9 km^2 av nedbørsfeltet på 59,2 km^2 ved sjøen/utløpet av Mossa) får man følgende månedlige middelverdier for vannføringen nederst i Mossa i den regulerte perioden (1984-93) i m^3/s:

Juni	Juli	August
1,01	0,87	2,12

Junitallet avviker betydelig fra den verdi som NTE antok i sin plan av februar 1980, mens for juli og august er avvikene noe mindre.

I konsesjonssøknaden er det vist til månedlige verdier ved utløpet i sjøen før utbygging og forventede verdier etter utbyggingen. For sistnevnte forhold viser diagrammene:

Juni	Juli	August
2,6	1,1	1,6

Årsaken til det store avviket i juni kan ha sammenheng med snøsmelting i de lavereliggende restfeltene, mens det fortsatt er snø i det høyereliggende utbygde feltet. For juli og august er avvikene forholdsvis mindre. Vi gjør oppmerksom på at for den regulerte perioden bygger de målte dataene tross alt på en relativt kort periode som omfatter kun 10 år.

Revisjon av konsesjonsvilkår

Når det i søknaden er tatt opp spørsmålet om at minstevannføring ikke kan tas opp før konsesjonsvilkårene eventuelt skal revideres i år 2022, så må dette bero på en misforståelse. Det er nettopp vannslippet som kan tas opp til revisjon etter forutgående fiskeribiologiske undersøkelser. Ved flere anledninger har det vært tatt opp forhold knyttet til selve konsesjonen som ikke kan tas opp til revisjon eller forhold relatert til manøvreringsreglementet som heller ikke er gjenstand for revisjon nå. I forbindelse med andre forhold enn vannslippingen har NVE tid-

ligere gjort det klart at det kun er vannslippingen i manøvreringsreglementets post 2, 2. ledd som kan tas opp til revisjon. Etter vårt syn er revisjon av post 2 derfor bare aktuelt i forbindelse med en ny vurdering av forholdene for fisk i hovedvassdraget nedenfor Meltingen.

Fangst av fisk før og etter reguleringen

Før reguleringen ble det i perioden fra 1967 – 1983 registrert fangst av laks på 100 – 2200 kg/år. Etter reguleringen ble den lakseførende strekningen redusert fra 9,5 til 6,5 km. I perioden etter reguleringen har fangst av laks blitt redusert fra 0 – 50 kg/år. Det har i mange år vært innført fiskestopp på grunn av at laksestammen har vært liten og er utrydningstruet.

Spørsmål om minstevannføring i Mossa

Hovedspørsmålet i denne saken er om det er mulig å gjenopprette brukbare leveforhold for fisken i vassdraget ved å pålegge slipping av minstevannføring over året uten altfor store kostnader.

Vurdering av andre

Mosvik kommune

For Mosvik kommune er det et hovedmål at endringene i manøvreringsreglementet fører til vesentlige miljøforbedringer i vassdraget.

Videre er det av stor betydning for kommunen at lakse- og sjøørretstammen sikres, slik at man i perioder av sesongen igjen kan fiske laks og sjøørret i elva. Videre er det viktig for kommunen at utsettingspålegget for smolt opprettholdes. Kommunen har sammen med NTE og Mosvik Klekkeri investert relativt mye i et nytt settefiskanlegg.

Kommunen ønsker at man lokalt kan få tilført større ansvar i samband med manøvreringen av Meltingen- og Åfjordsmagasinet.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag mener at den beste måten å ta vare på de stedegne lakse- og sjøørretstammene i Mossa er å øke minstevassføringen generelt og spesielt sikre at strekningen Lille Meltingen-Åfjorden aldri tørrlegges. Dette kan gjøres ved å benytte de kostnadene som i dag nyttes til fiskeutsettinger (ca. 0,5 mill. kr årlig), samt de kostnader som vil medgå til bygging av dammer i Kattmagen, Langen og Lille Meltingen, til å pumpe litt vatn fra Meltingen til Åfjorden gjennom hele året. Videre er det viktig at bestemmelsen om tapping fra Meltingsmagasinet via Åfjorden til Mossa i august måned, når vannstanden er over kote 214,60, i det minste opprettholdes, men helst utvides slik at det tappes fra Meltingen straks magasinet er fullt (dette skjer av og til i juli).

Direktoratet for naturforvaltning (DN) mener at viktige forutsetninger som ble vektlagt i forbindelse med konsesjonsbehandlingen har vist seg å være uriktige, og at reguleringen i Mossavassdraget har ført til langt mer alvorlige skader på fiskebestandene og laksefisket enn det konsesjonsmyndighetene i sin tid la til grunn. Dette begrunnes med at laksestammen i Mossavassdraget er utryddingstruet, at det ikke har vært forsvarlig å opprettholde et laksefiske i vassdraget, og at kompensasjonstiltakene ikke har vært tilstrekkelige for å sikre laksebestanden og opprettholde laksefisket. NINA har etter flere år med fiskeribiologiske undersøkelser i vassdraget anbefalt at det må innføres minstevassføring i de tidligere høyproduktive, øvre deler av den lakseførende strekningen. NINA framhever videre dette som et hovedtiltak ved sida av relativt store smoltutsettinger. DN deler NINAs oppfatning.

NVEs vurdering

Under konsesjonsbehandlingen ble det fra daværende DVFs side fremsatt forslag om minstevannføringer og slipping av vann til lokkeflommer av en slik størrelse at disse ble vurdert til å være uakseptable. Det ble regnet med et produksjonstap på ca. 6 GWh i et medianår og 9 GWh i et ugunstig år. Kostnadene med pumping og produksjonstap for å kunne skaffe minstevannføring ved Oppgrande bru på minimum 3 m^3/s i 2 sommermåneder, 1,0 m^3/s i 2 overgangsperioder og 0,5 m^3/s i de resterende 8 månedene samt slipping av relativt mye vann til lokkeflommer i sommerperioden førte til at konsesjonsmyndighetene gikk imot forslagene om minstevannføring i 1981. Det ble isteden gitt bestemmelser om å opprette et "laksemagasin" i Åfjorden ved å avsnøre en del av Meltingen. I tillegg ble det bestemt at det skulle tappes fra Meltingen i august måned når vannstanden var over kote 214,60, videre skulle det tappes 1,5 og 3,5 m^3/s dersom vannstanden var på henholdsvis 214,75 og 215,50.

Det ble bygget 9 terskler i den nedre delen av Mossa for å bedre oppgangsmulighetene og legge forholdene til rette for et visst fiske etter laks og sjøørret.

Basert på målte vannføringsverdier for perioden 1984-93 og sammenligninger med simulerte vannføringsverdier før utbyggingen, har det vist seg at de målte verdiene for deler av sommer er lavere enn antatt i forbindelse med konsesjonssøknaden. Dette har sannsynligvis bidratt til at forholdene for fisk/fiske har blitt noe dårligere enn antatt under konsesjonsbehandlingen.

I forbindelse med en vurdering av minstevannføring til Mossa, vil vi bemerke at Åfjordens lokalfelt har en midlere vannføring på 0,145 m^3/s. Ved å benytte Åfjordmagasinet til minstevannføring og ikke bare til lokkeflommer, vil dette magasinet kunne gi en regulert vannføring på 0,075 m^3/s i bestemmende år. Videre vil Mossas restfeltet (59,2 km^2) bidra med noe vann nedover vassdraget.

I rapporten fra NINA foreslås det blant annet et alternativ med en fast sommervannføring på 1,5 m^3/s fra midten av juni til utgangen av august og en minimumsvannføring på 0,1 m^3/s om vinteren. I tillegg foreslår NINA at det slippes 3 lokkeflommer som når en vannføring på 2 m^3/s etter 6 døgn.

En minstevannføring i Mossa hele året ville etter NVEs vurdering være ønskelig og føre til en vesentlig miljøforbedring i vassdraget, spesielt er det viktig å sikre at strekningen Åfjorden – Lille-Meltingen ikke tørrlegges i fremtiden.

NVE vil anbefale at det slippes/pumpes 0,1 m^3/s i perioden 15. mai – 30. september (4,5 måneder) og 0,05 m^3/s i perioden 1. oktober – 14. mai (7,5 måneder) fra Meltingen til Åfjorden. I tillegg bør det i en periode om sommeren slippes en lokkeflom på 1,5 m^3/s i 3 døgn når vannstanden i Meltingen er over 214,60.

Den anbefalte slipping/pumping av vann fra Meltingen vil for det meste av året sammen med regulert vann fra Åfjorden og bidrag fra Mossas restfelt, kunne gi tilnærmet de minstevannføringene ved Oppgrande bru som NINA har foreslått i ovennevnte alternativ.

De anbefalte minstevannføringene vil gi et produksjonstap i størrelsesorden 0,6 GWh om sommeren og 0,5 GWh om vinteren, til sammen 1,1 GWh/år i forhold til en midlere kraftproduksjon på 96,3 GWh/år i Mosvik kraftverk (midlere kraftproduksjon i Mosvik kraftverk er basert på NVEs tall for tilsigsperioden 1970-99). I tillegg til produksjonstapet kommer pumpekostnadene. NVE vil bemerke at den nå anbefalte slipping/pumping av vannmengder vil medføre forholdsvis langt lavere kostnader enn det som var aktuelt under konsesjonsbehandlingen i 1981.

Dersom den anbefalte slipping/pumping av vann til minstevannføring i Mossa hele året gjennomføres og at det i tillegg slippes vann til en lokkeflom, mener NVE at augusttappingen ikke lenger er nødvendig og kan utgå av manøvreringsreglementet.

For øvrig kan det være aktuelt å vurdere flere biotopjusterende tiltak i forbindelse med en best mulig utnyttelse av de anbefalte minstevannføringene i Mossa både på strekningen fra Åfjorden – Lille-Meltingen og videre nedover vassdraget.

NVE regner med at en minstevannføring i Mossa hele året vil gi en sikrere naturlig reproduksjon og redusere behovet for utsetting av yngel/smolt. I forbindelse med oppfølging av naturforvaltningsvilkårene er det DN som vurderer behovet for utsetting av yngel/smolt.

Dersom den anbefalte slipping/pumping av vann til Åfjorden/Mossa gjennomføres, vil NVE oppfordre DN til å revidere manøvreringsreglementet for Åfjorden slik at deler av det regulerte vannet kan bidra til økt minstevannføring i Mossa hele året.

Etter en totalvurdering mener NVE at minstevannføring i Mossa hele året vil gi en vesentlig miljøforbedring i vassdraget og at kostnadene med å skaffe minstevannføring til Mossa vil ligge på et slikt nivå at dette bør kunne aksepteres.

Konklusjon:

Ut fra en helhetlig vurdering vil NVE anbefale at det slippes/pumpes minimum 0,1 m^3/s om sommeren (15. mai – 30. september) og 0,05 m^3/s vinteren (1. oktober – 14. mai) fra Meltingen for å sikre minstevannføring fra Åfjorden til Mossa hele året. I tillegg bør det i en periode om sommeren slippes vann til en lokkeflom på 1,5 m^3/s i 3 døgn når vannstanden i Meltingen er over kote 214,60.

Den anbefalte slipping/pumping av vann til minstevannføringer vil føre til vesentlige miljøforbedringer i Mossa.

Dersom de anbefalte vannmengdene slippes/pumpes, mener NVE at augusttappingen ikke lenger er nødvendig og kan utgå av manøvreringsreglementet.

For øvrig vil anbefale NVE at reglementet beholdes mest mulig slik som det ble utformet i 1981, men dog med noen mindre justeringer av formaliteter.

NVE vil anbefale at DN vurderer fordelene ved en minstevannføring i Mossa hele året i sammenheng med en revisjon av manøvreringsreglementet for Åfjorden.

NVEs forslag til endringer i manøvreringsreglementet

NVE foreslår følgende endringer *(kursiv)* i manøvreringsreglementets post 2:
"Ved manøvreringen skal det has for øye at vassdragets flomvassføring så vidt mulig ikke økes.

Fra vårflommens begynnelse, dog senest 15. april, til 31. august skal alt tilløpet til kraftverket magasineres, *dog med unntak av nedenfor nevnte minstevannføringspålegg.*

Det slippes*/pumpes en minstevannføring på 0,1 m^3/s i perioden 15. mai – 30. september og 0,05 m^3/s i perioden 1. oktober – 14. mai, fra Meltingsmagasinet via Åfjorden til Mossa for å sikre minstevannføring hele året. I tillegg slippes det 1,5 m^3/s i 3 døgn til en lokkeflom når vannstanden i Meltingsmagasinet er over kote 214,60.*

Når vannstanden i Meltingsmagasinet overstiger kote 215,50, kan stasjonene kjøres inntil vannstanden igjen når dette nivå*, dog med unntak av ovenfor nevnte minstevannføringspålegg.*

For øvrig kan tappingen skje etter Mosvik kraftverks behov, *dog med unntak av ovenfor nevnte minstevannføringspålegg.*"

Av estetiske grunner er det viktig at magasinet fylles opp så tidlig som mulig om våren og at det holdes en høy vannstand i magasinet om sommeren.

Siste avsnittet av post 2 bør tas ut.

I post 3 foreslår vi å endre "Hovedstyret for Norges vassdrags- og elektristitetsvesen" til *Norges vassdrags- og energidirektorat.*

Videre foreslår vi å ta ut post 4 da denne ikke er aktuell lengre."

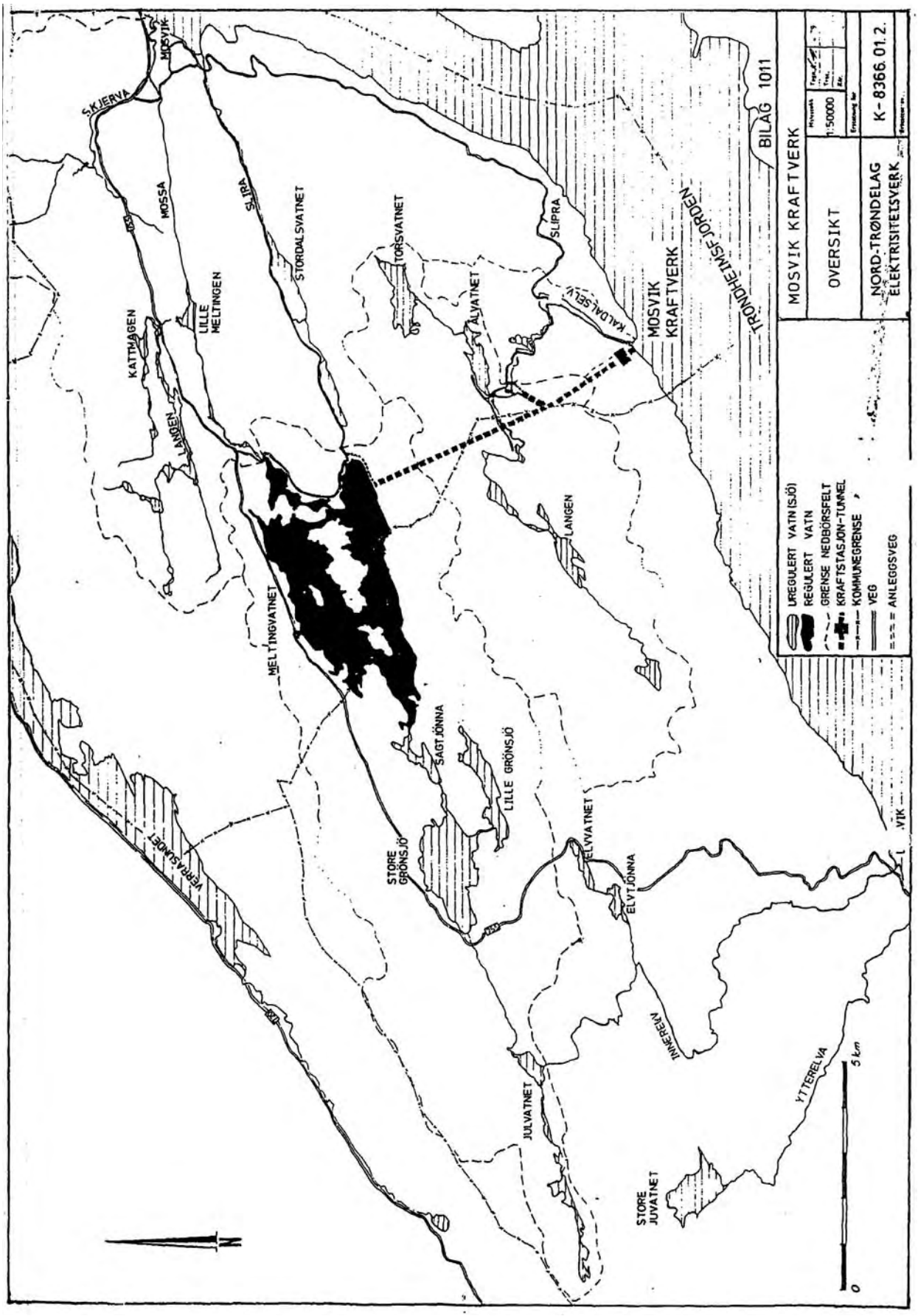

III Høringsinstansenes bemerkninger til NVEs innstilling

NVEs innstilling har vært på høring hos Mosvik kommune, Nord-Trøndelag fylkeskommune og Miljøverndepartementet. Også Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk har kommentert innstillingen.

Mosvik kommune slutter seg til NVEs konklusjon og forslag til endringer i manøvreringsreglementet. Kommunen viser til at NVEs tilråding i stor grad vil bidra til å sikre kommunens hovedmålsetting om vesentlige miljøforbedringer i vassdraget, særlig når det gjelder oppvekstvilkårene for laks- og sjøørretstammen.

Nord-Trøndelag fylkeskommune slutter seg også til NVEs konklusjon og forslag til endringer, og anbefaler at Direktoratet for naturforvaltning viderefører utsettingspålegg for laks og sjøørret i Mossa.

Miljøverndepartementet har forelagt NVEs innstilling for Fylkesmannen i Nord-Trøndelag og for Direktoratet for naturforvaltning. I brev av 19.08.03 har Miljøverndepartementet på bakgrunn av uttalelsen fra DN, kommet med følgende merknader til NVEs innstilling:

> "I sin uttalelse i 1981 til konsesjonssøknaden for Mosvik kraftverk påpekte Miljøverndepartementet at reguleringen ville gå sterkt ut over ørretfisket i Meltingen og at laksefisket i Mossa ville bli sterkt skadelidende. Departementet ville likevel ikke fraråd at det ble gitt konsesjon, men satte som et uttrykkelig forbehold at et visst laksefiske kunne opprettholdes. De vilkår som departementet anså som minimumskrav ble i det vesentligste fastsatt som konsesjonsvilkår.
>
> Vilkårene gikk for det første ut på å opprette et "laksemagasin" for minstevannslipp og slipp av lokkeflommer ved å ekskludere den såkalte Åfjorden fra Meltingvatnmagasinet. Videre ble det fastsatt bestemmelser om manøvrering av Meltingvatn og om vannslipp.
>
> Bestemmelsen om vannslippet skulle tas opp til revisjon etter 5 år etter forutgående fiskeribiologiske undersøkelser. Denne revisjonsbestemmelsen ble fastsatt på bakgrunn av at Miljøverndepartementets forslag som var utarbeidet i samråd med konsesjonæren, var å anse som en minimumsløsning. Departementet fant det derfor i denne saken absolutt påkrevet med en prøveperiode for vannslipp. Bakgrunnen for dette var at Miljøverndepartementet av kostnadsmessige hensyn fant det vanskelig å gå inn for forslaget til vannslipp fra Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk (DVF) uten at man på forhånd prøvde ut om lavere vannslipp (som bl.a. ikke krevde etablering av et dyrt pumpearrangement slik DVFs forslag gjorde) kunne gi akseptable resultater.
>
> Vi har forelagt NVEs innstilling for Fylkesmannen i Nord- Trøndelag og for Direktoratet for naturforvaltning (DN). Kopi av uttalelsene som er datert henholdsvis 19.5. og 20.5. følger vedlagt.
>
> DN peker i sin uttalelse på at laksestammen i Mossa har blitt kraftig redusert etter reguleringen og at den i kategorisystemet for anadrome laksefisk er kategorisert som sårbar for utrydding. Vi siterer videre fra DNs uttalelse:
>
> > "Vår vurdering er at ein av dei viktigaste føresetnadene som vart lagt til grunn i konsesjonshandsaminga, mellom anna formulert i innstillinga fra NVE sitt hovudstyre, har vist seg å vera uriktig. Vi konstaterer vidare at målsettinga til Miljøverndepartementet om at eit visst laksefiske skulle verta oppretthalde også etter regulering, på ingen måte kan seiast å vera oppnådd per dato"
> >
> > …
>
> I konsesjonsprosessen vurderte Direktoratet for vilt og ferskvannsfisk (DVF) i brev dagsett 26.05.81 at restvassføringa etter regulering ville vera utilstrekkeleg for å oppretthalda eit sportsfiske etter laks, og meinte vidare at Mossa etter regulering ville verta totalt øydelagt som lakselv viss det ikkje vart innført minstevassføringar i Mossa. Hovedstyret i NVE la i si innstilling avgjerande vekt på dei reine økonomiske sidene, og fråråddе ut frå redusert kraftproduksjon at det skulle sikrast minstevassføring i Mossa gjennom pumping av vatn frå Meltingen. Hovedstyret overprøvde vidare miljøstyresmaktene sine vurderingar av skadelege effektar på dei anadrome fiskebestandane (brev dagsett 06.07.81): *Etter Hovedstyrets syn vil det etter reguleringen neppe bli tale om at laksefisket vil bortfalle totalt - i vassrike år vil det trolig alltid bli en viss oppgang selv om ingen fysiske forbedringstiltak blir iverksatt."*
>
> …
>
> I samband med konsesjonsprosessen nemnd ovanfor tilrådde DVF innføring av minstevassføringar på respektive 3 m^3/s i sommarperioden og 0,5 m^3/s i vinterperioden. Med bakgrunn i at dette ville føra med seg ein redusert kraftproduksjon på inntil 9 GWh på årsbasis, vart ikkje denne tilrådinga frå DVF fylgd når konsesjon for utbygging vart gjeve i kongeleg resolusjon dagsett 04.12.81. Det er verdt å merka seg at dette var eit klart avvik frå det som har vore praksis i reguleringskonsesjonar gitt dei siste 20-25 åra, der innføring av minstevassføring etter kvart har vore eit standard miljøkrav i samband med konsesjonshandsaming."

Direktoratets konklusjon er som følger:

"Direktoratet for naturforvaltning er nøgde med at det er utsikter for å få på plass eit meir miljøvenleg reguleringsregime i Mossavassdraget. Vi meiner at noverande reguleringsregime ikkje er i tråd med intensjonen om å oppretthalda livskraftige fiskebestandar og laksefiske, og at laksevassdraget Mossa må vurderast som eit restaureringsobjekt der eit sett av verkemiddel

må verta nytta. Aktuelle verkemiddel er biotopjusterande tiltak, annan husholdering av Åfjorden-magasinet, utsetjingar av laks – men først og fremst sikring av tilstrekkeleg minstevassføring frå Meltingen.

Vårt faglege skjønn tilseier at dei minstevassføringar som er framlagd i NVE si innstilling ikkje er tilstrekkeleg for å sikra ei levedyktig laksestamme i Mossavassdraget. Vår tilråding er at det vert stilt krav om slepp/pumping av *minimum* 0,1 m^3/s frå Meltingen i vinterperioden (1. oktober – 14. mai) – som er i tråd med dei faglege tilrådingar som ligg føre frå Norsk institutt for naturforskning."

Miljøverndepartementet slutter seg til DNs vurderinger og støtter direktoratets forslag til vannslipp. Vi presiserer at dette må anses som et minimumskrav for å kunne opprettholde en viss laksestamme i Mossa, noe som var en forutsetning da det ble gitt konsesjon til kraftverket. Sammen med NVEs forslag til vannslipp om sommeren vil dette forslaget etter det vi kan se føre til en tapt kraftproduksjon kun på 1,6 GWh i året, dvs. 0,5 GWh mer enn NVEs forslag. Dette representerer under 2 % av årsproduksjonen og må etter vår vurdering betegnes som et relativt lite krafttap sammenliknet med hva som i andre konsesjonssaker i de senere år har vært ansett som akseptable tap pga. minstevannføringskrav av hensyn til viktige miljøinteresser. Produksjonstapet er for øvrig også langt mindre enn det tapet som ville være en følge av DVFs forslag under konsesjonsbehandlingen.

Vi slutter oss til NVEs forslag om slipp av lokkeflommer, men mener at bestemmelsen i manøvreringsreglementet om tapping fra Meltingen i august bør beholdes. Vi støtter fylkesmannens forslag om at bestemmelsen helst blir utvidet, slik at det tappes fra Meltingen så snart det er muligheter for det."

Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk har i brev av 27.05.03 kommet med følgende merknader til NVEs innstilling:

På side 25 i NVEs innstilling er følgende anført: *"Når det i søknaden er tatt opp spørsmålet om at minstevannføring ikke kan tas opp før konsesjonsvilkårene eventuelt skal revideres i år 2022, så må dette bero på en misforståelse. Det er nettopp vannslippet som skal tas opp til revisjon etter forutgående fiskeribiologiske undersøkelser."*

NTE står imidlertid fast på at det ikke er noe formelt grunnlag for å kreve at konsesjonæren skal pålegges pumping av vann fra Meltingen for å sikre Mossa en minstevannføring, og etter vår oppfatning kan dette ikke gjøres før vilkårene skal revideres i 2022. Spørsmålet om pumping ble grundig vurdert da konsesjonssøknaden for utbyggingen ble behandlet i 1981. Som det fremgår av Olje- og energidepartementets merknader til saken den gangen, var det en forutsetning at Meltingens tilløp i sin helhet skulle nyttes til kraftproduksjon og at det ikke skulle avgis minstevannføring til Mossa.

Det forslaget som etter en del frem og tilbake ble inntatt i manøvreringsreglementet ble opprinnelig foreslått av Miljøverndepartementet. Forutsetningen var å øke restfeltet til Mossa mest mulig, etablere et magasin i Åfjorden for å kunne samle opp vann i flomperioder til bruk i perioder med mindre avrenning og/eller til lokkevann, *og å slippe vann til Mossa når dette ikke krever pumping.*

Vi viser til Olje- og energidepartementets innstilling da konsesjonssøknaden for utbygging av Mossavassdraget ble behandlet (Meddelte vassdragskonsesjoner 1981, øverst på side 287).

Riktig nok er bakgrunnen for nærværende sak den bestemmelsen som er inntatt i manøvreringsreglementets post 2 om at vannslippet etter forutgående fiskeribiologiske undersøkelser skulle tas opp til revisjon etter 5 år. Dette gjelder imidlertid etter NTEs oppfatning ikke en ny runde mht. vurdering av spørsmålet om pumping, men kun det vannslippet som for øvrig er bygget inn i manøvreringsreglementet (bruk av Åfjorden, samt augusttappingen fra Meltingen).

Et annet forhold som vi ønsker å påpeke er at den faktiske kraftproduksjon i Mosvik kraftverk er langt lavere enn det som ble forutsatt i konsesjonssøknaden.

Vi viser til vedlagte oversikt over kraftproduksjon i Mosvik kraftverk i perioden 1984 – 2002.

Som det fremgår var det en gjennomsnittlig årsproduksjon i den aktuelle perioden på 78 GWh, noe som utgjør 8 % lavere kraftproduksjon enn det som ble beregnet i konsesjonssøknaden (85 GWh pr. år). Dette er en langt lavere kraftproduksjon enn de tall som NVE har beregnet for Mosvik kraftverk og som det er referert til i NVEs innstilling side 27 (96,3 GWh pr. år for tilsigsperioden 1970 – 99). Årsaken til avviket er delt. For det første har det vist seg at det er mindre avrenning til de regulerte nedbørsfelt enn det som var beregnet i konsesjonssøknaden. Dette er for så vidt kommentert i NVEs innstilling side 24 og 25. For det andre legger vi ikke skjul på at vi av estetiske hensyn har praktisert en selvpålagt restriksjon mht. bruken av reguleringsmagasinet i Meltingen. Dette har medført mindre disponibelt magasinvolum samt hyppigere tapping av vann til Mossa i august enn det som var forutsatt.

Mindre avrenning samt restriksjoner på bruken av magasinet, og derav mindre kraftproduksjon i Mosvik kraftverk, har svekket økonomien i prosjektet vesentlig.

NVEs forslag til minstevannføringer vil ytterligere forverre de økonomiske betingelsene for kraftverket.

På tross av at det etter vår oppfatning ikke er grunnlag for å vurdere pumping fra Meltingen i tilknytning til foreliggende revisjonssak, kan NTE på

frivillig basis gå med på en avgivelse av minstevannføring fra Meltingen ved pumping. Som følge av lavere produksjon i Mosvik kraftverk enn forventet og dermed dårligere rentabilitet av utbyggingen, kan vi imidlertid ikke følge den anbefaling til minstevannføringer som NVE har lagt seg på i sitt forslag. Videre er vi skeptisk til å operere med en differensiert minstevannføring gjennom året. Dette vil rent teknisk komplisere og fordyre et pumpeanlegg i vesentlig grad.

NTE kan være med å diskutere følgende løsning til avgivelse av minstevannføring fra Meltingen:

- Maksimal pumping 50 liter/sek hele året
- Augusttappingen tas ut av manøvreringsreglementet
- Forslaget om lokkeflommer sløyfes

Vi vil også reservere oss mot en situasjon hvor vi ikke kan pumpe minstevannføring til Mossa på grunn av tekniske problemer, som for eksempel pumpehavari, strømbrudd, mv. Dette trenger imidlertid ikke være kritisk for korte avbrudd i og med at magasinet i Åfjorden normalt vil sikre en minstevannføring til Mossa.

Nedenfor er det laget en sammenstilling av de alternativer som foreligger for minstevannføringer til Mossa:

	Dagens situasjon (Augusttapping)	NVEs forslag til minstevannføringer (50 l/sek + 100 l/sek + lokkefl.)	NTEs forslag til minstevannføringer (50 l/sek)
Tapt produksjon	0,7 GWh pr. år	1,1 GWh	0,7 GWh pr. år
Årlig pumpeenergi		70.800 kWh	40.000 kWh
Investeringer [1)]		2,5 mill. kr	2,4 mill. kr

1) Investeringskostnadene er et grovt overslag, samtidig som det gjenstår å se nærmere på gjennomførbarheten av en etablering av pumping ned til 21 meters dybde.

Vi vil på det sterkeste henstille Olje- og energidepartementet om å følge vårt forslag til minstevannføringer.

For øvrig har NVE tatt inn et helt nytt avsnitt i manøvreringsreglementets post 2 som har følgende ordlyd: *"Av estetiske grunner er det viktig at magasinet fylles opp så tidlig som mulig om våren og at det holdes en høy vannstand i magasinet om sommeren."*

Spørsmålet om estetiske hensyn rundt magasinet mener vi ikke er gjenstand for revisjon/vurdering nå. Jamfør NVEs egen argumentasjon i innstillingen side 25, under punktet om Revisjon av vilkår. Videre mener vi at denne formuleringen er unødvendig fordi kraftverket i henhold til manøvreringsreglementet skal stå i perioden 15. april til 31. august, med unntak av når vannstanden i Meltingen kommer over kote 215,50.

I tillegg har det sneket seg inn en trykkfeil i 4. avsnitt i manøvreringsreglementets post 2. Her står det "stasjonene". Det riktige skal være stasjonen.

IV Olje- og energidepartementets bemerkninger

Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk (NTE) har søkt om endring av manøvreringsreglement for Meltingvatn i Mossavassdraget. Gjeldende tillatelse til regulering av Meltingvatn ble gitt i kgl.res. av 04.12.1981. Manøvreringsreglementets post 2, femte ledd pålegger at reglementet, etter forutgående fiskeribiologiske undersøkelser, tas opp til revisjon etter 5 år.

Det eksisterende manøvreringsreglementet påla NTE å slippe vann fra Meltingmagasinet til Mossa via Åfjorden i tidsrommet 1. august – 31. august når vannstanden er over kote 214,60. Det skulle minst slippes 1,5 m^3/s når vannstanden i magasinet var på 214,75, og 3,5 m^3/s når den var på 215,5.

De målte vannføringsverdiene etter utbyggingen sammenlignet med simulerte vannføringsverdier fra før utbyggingen har vist at de målte verdiene for deler av sommeren er lavere enn antatt i forbindelse med konsesjonssøknaden. Dette har etter NVEs syn sannsynligvis bidratt til at forholdene for fisk har blitt noe dårligere enn antatt under konsesjonsbehandlingen.

For å sikre at det går tilstrekkelig vann i Mossa, har NVE gått inn for at det slippes/pumpes minst 0,1 m^3/s om sommeren (15. mai – 30. september) og 0,05 m^3/s om vinteren (1. oktober – 14. mai) fra Meltingen via Åfjorden. Videre bør det i en periode om sommeren slippes vann til en lokkeflom på 1,5 m^3/s i 3 døgn når vannstanden i Meltingen er over kote 214,60. Etter NVEs vurdering innebærer dette at vannføringen i Mossa er tilstrekkelig stor gjennom hele året, slik at det eksisterende manøvreringsreglements bestemmelse om augusttapping fra Meltingen kan utgå. Forslaget gir et kraftproduksjonstap på 1,1 GWh/år.

Miljøverndepartementet har, med henvisning til uttalelse fra DN, fremsatt ønske om at det minst pumpes 0,1 m^3/s fra Meltingen til Mossa også i vinterhalvåret. De ønsker også at regelen om augusttapping beholdes. Det synes således å være enighet om at pålegg om slipp/pumping av 0,1 m^3/s i sommerhalvåret er tilstrekkelig.

En endring av manøvreringsreglementet forutsetter at man tar hensyn til både fiskeinteressene og kraftproduksjonen i kraftverket. Det er på det rene at det gjeldende manøvreringsreglement ikke godt nok ivaretar fiskeinteressene. Forholdene kan bedres gjennom pålegg om minstevannføring. På bakgrunn av uttalelser fra NTE finner departementet i denne sammenheng grunn til å presisere at den adgang man har til revisjonen av manøvreringsreglementet gjennom post 2, 5. ledd, også gir adgang til å pålegge slipp/pumping av minstevannføring til Mossa.

Olje- og energidepartementet er inneforstått med at jo større minstevannføring som pålegges, jo bedre vil vilkårene for fisken i Mossa bli. I foreliggende tilfelle har Norsk institutt for naturforskning (NINA) konkludert med at det må være en minimumsvannføring i Mossa om vinteren på 0,1 m^3/s for å sikre så vel ungfisk som voksen sjøaure. Departementet kan ikke se at det er nødvendig å pålegge slipp/pumping av denne vannmengden fra Meltingen om vinteren. Bidrag fra Mossas restfelt samt regulert vann fra Åfjorden vil etter NVEs beregninger føre til en vannføring tilnærmet det NINA anbefaler, og vil være tilstrekkelig til å sikre minstevannføring som foreslått av NINA.

Departementet slutter seg for øvrig til NVEs innstilling og går kun inn for mindre justeringer av manøvreringsreglementet. På bakgrunn av det ovennevnte tilrår departementet at manøvreringsreglementets post 2 gis følgende ordlyd:

> "Ved manøvreringen skal det has for øye at vassdragets flomvassføring så vidt mulig ikke økes.
>
> Fra vårflommens begynnelse, dog senest 15. april til 31. august skal alt tilløpet til kraftverket magasineres, med unntak av nedenfor nevnte minstevannføringspålegg.
>
> Det slippes/pumpes en minstevannføring på 0,1 m^3/s i perioden 15. mai – 30. september og 0,05 m^3/s i perioden 1. oktober – 14. mai, fra Meltingsmagasinet via Åfjorden til Mossa for å sikre minstevannføring hele året. Det slippes vann fra Meltingsmagasinet til Mossa via Åfjorden i tidsrommet 1.8.-31.8. når vannstanden er over kote 214,60. Tappeløpene i terskelen i innløpet til Bjørkvatnet og i hoveddammen skal utformes slik at vannslippet til Mossa blir min. 1,5 m^3/s og 3,5 m^3/s ved vannstand i Meltingsmagasinet på hhv. 214,75 og 215,5. I tillegg slippes det 1,5 m^3/s i 3 døgn til en lokkeflom når vannstanden i Meltingsmagasinet er over kote 214,60. Målingen av vannslippet skal skje ved det gamle utløpet av Meltingen.
>
> Når vannstanden i Meltingsmagasinet overstiger kote 215,50, kan stasjonen kjøres inntil vannstanden igjen når dette nivå, med unntak av ovenfor nevnte minstevannføringspålegg.
>
> For øvrig kan tappingen skje etter Mosvik kraftverks behov."

I post 3 erstattes "Hovestyret for Norges vassdrags- og elektrisitetsvesen" med "Norges vassdrags- og energidirektorat".

Post 4 om krav til statsborgerskap for å forestå manøvreringen utgår i tråd med praksis.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

I medhold av vassdragsreguleringsloven av 14. desember 1917 endres manøvreringsreglementet for Meltingvatn mv., fastsatt ved kongelig resolusjon av 4. desember 1981, i samsvar med forslag inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 25. februar 2005.

13. Kvænangen Kraftverk AS

(Tillatelse til overføring av Boullanjåkka, Slædoijåkka og Ålmaijåkka til Lassajavri i Kvænangen kommune i Troms)

Kongelig resolusjon 25. februar 2005.

I Innledning

Ved kongelig resolusjon av 8. oktober 1999 ble A/S Kvænangen Kraftverk gitt tillatelse til overføring av Boullanjåkka, Slædoijåkka og Ålmaijåkka til Lassajavri for utnytting i Småvatna og Kvænangsbotn kraftverk. Overføringen øker kraftproduksjonen i kraftverkene med om lag 22 GWh.

Kvænangen Kraftverk AS har oversittet fristen etter vassdragsreguleringsloven for å begjære ekspropriasjonsskjønn og kan ikke gjennomføre overføringen uten ny tillatelse.

Kvænangen Kraftverk AS søker derfor om at tillatelsen som ble meddelt 8. oktober 1999, men som ikke lenger har rettsvirkning, blir gitt på nytt.

II Søknaden

Olje- og energidepartementet har mottatt slik søknad fra Kvænangen Kraftverk AS, datert 4. august 2004:

> " Ved kongelig resolusjon av 8. oktober 1999 ble AS Kvænangen kraftverk (KK) gitt tillatelse til overføring av Boullanjåkka, Slædoijåkka og Ålmaijåkka til Lassajavri i Kvænangen kommune i Troms.
>
> Utbyggingen som det er gitt konsesjon på gir minimale naturinngrep. Nye veier skal ikke anlegges, påhugget til tunnelen vil være i veiskjæringen like ved der eksisterende overføringstunnel fra Abbujåkka kommer ut i dag. Tunnelmassene skal deponeres i Lassojavri

(inntaksmagasinet til Småvatnan kraftverk) under høyeste regulerte vannstand. Bekkinntakene vil bli plassert i elveleiene. Etter at anleggsperioden er over vil utbyggingen ikke øke KK`s aktivitet på fjellet eller langs veiene innover fjellet. Utbyggingen vil derfor representere en minimal merbelastning for naturen og miljøet i området.

KK ble bygget i en tid da kravet til miljø- og landskapstiltak var et annet enn tilfellet er i dag. Med bakgrunn i at KK er en miljøbedrift, er det de siste årene foretatt omfattende tiltak for å heve den landskapsmessige standarden etter utbyggingen på 60-tallet. Tiltakene er utført i samarbeide med NVE, Statskog og Reindriftsnæringen. Arbeidene har i hovedsak vært rettet mot opprydding, arrondering og revegetering. Totalt er ca. 150.000 m^2 areal lagt tilbake til tilnærmet opprinnelig natur, som benyttes som beiteland for reinen. Nordnorsk kompetansesenter Holt i Tromsø har utført revegeteringen som pågår fortsatt. I NVE`s veileder 1-2003 (Natur-, miljø- og landskapsmessige forhold ved vassdragsanlegg) er det vist eksempel fra revegeteringen utført langs anleggsveiene til KK.

I konsesjonsdokumentet for Boullanjåkka er det angitt hvilke økonomiske kompensasjoner og andre forpliktelser som følger av konsesjon. Selv om Reindriftsnæringen ikke er nevnt i denne sammenhengen har KK, siden konsesjon ble gitt, forsøkt å komme til en minnelig økonomisk ordning med Reindriftsnæringen. Kravet fra Reindriftsnæringen (Reinbeitedistrikt 34-Abborassa) er at KK finansierer et ca. 25 km langt sperregjerde i reinbeitedistrikts 34 – Abborossa`s vestre grense mot reinbeitedistrikt 35 fra Mollisjavri, via Sarvvesjarvi til Vuohttaoaivi. Kostnadene for et slikt gjerde vil beløpe seg til ca. kr 5 mill.

Med bakgrunn i det positive samarbeidet som de siste årene har vært mellom KK og reindriftsnæringen ifbm. forvaltningen av nedbørsfeltene og gjennomføringen av revegeteringen har KK tilbudt følgende kompensasjon for utbyggingen av Boullanjåkka-overføringen:

1. Økonomisk kompensasjon kr 300.000,-. Beløpet utbetales ved anleggsstart.
2. Revegetering av veier og massetak langs Abojavri (avstikkeren mot Mollis).
3. Revegetering av anleggstrasé som ikke er i bruk ved Lassajavri.
4. Etter ønske fra reinbeitedistriktet flyttes veitraseen like ved påhugget for å gjøre traseen sikrere vinterstid med scooter.

I tillegg til dette, og for å redusere eventuelle ulemper i kalvingstiden for reinen, har KK eksempelvis foreslått at arbeidet med Boullanjåkka-overføring gjennomføres slik:

- Arbeidet med rigging av brakker ved påhugget påbegynnes 01.07.200X.
- Arbeidet med utbyggingen gjennomføres i perioden fra 01.08.200X til 31.12.200Y med en byggetid på 16 måneder.
- Oppryddingen etter utbyggingen gjennomføres sommeren etter at arbeidet er avsluttet i perioden fra 01.07. til 01.09.

Entreprisekostnadene for hele Buollanjåkka-utbyggingen er kalkulert til kr 55 mill. Kravet om et sperregjerde, som beløper seg til opp mot ca. 10 % av entreprisekostnadene, er ikke akseptabel for KK. Så langt er partene ikke kommet til enighet. Med bakgrunn i at denne utbyggingen medfører minimale natur- og miljøinngrep, samt ingen konsekvenser for reindriftsnæringen etter at utbyggingen er gjennomført, stiller KK seg tvilende til om Reindriftsnæringen i det hele tatt er berettiget til noen kompensasjon.

Den 30. august 2001 ble det gjennomført en befaring til fots og ved hjelp av helikopter. Oppmøtested for befaringen var ved Lassojavri ved planlagt påhugg for tunnelen. Etter orientering ved Lassojavri ble deltakerne transportert i helikopter til bekkinntakene Boullanjåkka, Slædoijåkka og Ålmaijåkka.

Deltakere ved befaringen var Kvænangen kommune, Fylkemannen i Troms, Statskog, NVE (Narvik), Sametinget, miljø- og kulturavdelingen, samt Reinbeitedistrikt 34.

Fra Kvænangen kommune har KK ikke mottatt skriftlige kommentarer. Muntlig tilbakemelding fra kommunen var at settefiskanlegget i Kvænangsbotn (Dåfjord Settefisk AS) ikke måtte settes i en slik situasjon at vannforsyningen ble ødelagt. Etter at konsesjon ble gitt er settefiskanlegget gått konkurs.

Konsesjon ble gitt 8. oktober 1999. KK har derfor oversittet ettårs fristen for å begjære skjønn, jf. vassdragsreguleringsloven § 16 nr. 6 og oreigningslovens § 16. Det er derfor ikke mulig for KK å gjennomføre utbyggingen uten at det blir gitt ny konsesjon.

Med bakgrunn i ovennevnte redegjørelse, konsesjonssøknaden datert 8. april 1987 med vedlegg, samt brev fra KK datert 30. januar 1997, søker AS Kvænangen Kraftverk Olje- og energidepartementet om følgende:

- Ny konsesjon på ubegrenset tid etter lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917, samt etter lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven av 2000) for overføring av Boullanjåkka, Slædoijåkka og Ålmaijåkka til Lassajavri i Kvænangen kommune i Troms.
- Ekspropriasjonstillatelse (rett til å påstevne ekspropriasjonsskjønn) etter vassdragsreguleringsloven og oreigningsloven med rett til å begjære skjønn for:
  - å erverve nødvendig grunn og rettigheter å gjennomføre konsesjon
  - å erverve nødvendige fallrettigheter
  - midlertidig bruksrett til grunn for lagerplasser, massetipper, provisoriske rig-

ger/boliger, eventuell provisoriske veger, bruer, m.m. i anleggsperioden.
- Da det ikke kan utelukkes at overføringen av de nevnte vassdrag kan føre til erstatningsansvar ovenfor ukjente parter, er det nødvendig å få adgang til å benytte allmannastevning. Etter oreigningslovens § 20 søkes det derfor om samtykke til å benytte allmannastevning.
- Forhåndstiltredelse etter oreigningsloven § 25 slik at utbyggingen kan starte umiddelbart etter at konsesjon foreligger."

Til søknaden lå en rekke vedlegg, blant annet bilder fra tiltaksstedet samt uttalelser fra Reinbeitedistrikt 34 – Abborassa, fylkesmannen i Troms, NVE og Sametinget ved miljø- og kulturavdelingen.

III Olje- og energidepartementets bemerkninger

Innledning

Tillatelse til overføring av Boullanjåkka, Slædoijåkka og Ålmaijåkka til Lassajavri for utnytting i Småvatna og Kvænangsbotn kraftverk ble gitt ved kongelig resolusjon av 8. oktober 1999, men Kvænangen Kraftverk AS har oversittet fristen etter vassdragsreguleringsloven for å begjære ekspropriasjonsskjønn. Overføringen, med adgang til å ekspropriere nødvendige rettigheter, kan derfor ikke gjennomføres uten at det gis ny tillatelse.

Søknaden om ny tillatelse til overføring har ikke vært sendt på høring. Olje- og energidepartementet merker seg at søkeren, etter at konsesjon ble gitt i 1999, har anstrengt seg for å finne frem til minnelige ordninger med reindriftsnæringen. Søkeren er innstilt på at anleggsarbeidene skal tilpasses kalvingstiden for rein, samtidig som veitraséen anlegges slik at den blir sikrere vinterstid for reindriftsnæringens scooterbruk. Finansiering av sperregjerde er det derimot ikke oppnådd enighet om, slik at det vil være nødvendig med hjemmel for å begjære ekspropriasjonsskjønn, hvilket en fornyet overføringstillatelse vil gi anledning til.

Olje- og energidepartementets vurdering

Konsesjonen av 8. oktober 1999 ga Kvænangen Kraftverk AS tillatelse til overføring av Boullanjåkka, Slædoijåkka og Ålmaijåkka til Lassajavri etter vassdragsreguleringsloven.

Kvænangen Kraftverk AS har oversittet fristen for å begjære ekspropriasjonsskjønn i henhold til tillatelsen etter vassdragsreguleringsloven. Reguleringen kan da ikke fremmes uten ny konsesjon, jf. vassdragsreguleringsloven § 16 nr. 6. På denne bakgrunn har Kvænangen Kraftverk AS søkt om at tillatelsen blir gitt på nytt.

Ny konsesjon etter vassdragsreguleringsloven i tilfeller som det foreliggende, kan gis uten at saksbehandlingsreglene etter vassdragsreguleringsloven § 6 og plan- og bygningslovens regler om konsekvensutredninger kommer til anvendelse. Vilkåret for slik fremgangsmåte er at "det finnes ubetenkelig" å unnlate en slik saksbehandling, jf. vassdragsreguleringsloven § 16 nr. 6.

Det er over fem år siden konsesjon ble gitt. Ved Olje- og energidepartementets høring av NVEs innstilling gikk ingen av instansene den gang i mot utbyggingen.

Departementet kan ikke se at det er kommet frem nye forhold i saken som ikke var kjent da konsesjon ble meddelt. Departementet anser derfor at kravene til utredninger og høring er forsvarlig ivaretatt gjennom den tidligere konsesjonsbehandlingen etter vassdragsreguleringsloven.

Det kan ikke gis tillatelser ved denne behandlingen utover tillatelsen som ble gitt ved kongelig resolusjon av 8. oktober 1999. Konsesjonen gis følgelig på samme vilkår som denne konsesjonen Dette innebærer at det gis tillatelse til å foreta overføring av Boullanjåkka, Slædoijåkka og Ålmaijåkka til Lassajavri. Konsesjonen gir ekspropriasjonstillatelse etter vassdragsreguleringsloven § 16 nr. 1, med rett til å begjære skjønn for å erverve nødvendig grunn og rettigheter til å foreta overføringen.

I medhold av vassdragsreguleringsloven § 16 nr. 1, 2. ledd gis det tillatelse til å benytte allmannastevning til ekspropriasjonsskjønn. Stevning skjer på den måte som er foreskrevet i lov av 19. juni 1992 nr. 59 om bygdeallmenninger § 1-8, jf. samme lovs § 1-7.

Tillatelse til forhåndstiltredelse etter oreigningsloven § 25, kan som hovedregel først skje når det er krevd skjønn. Når skjønn ikke er krevd, kan unntak gjøres dersom det foreligger særlige forhold som gjør at det vil volde "*urimeleg tidhefte å bia til skjønskravet er framsett*", jf. oreigningsloven § 25, første ledd, andre punktum. Departementet kan ikke se at det foreligger slike særlige forhold som tilsier at lovens hovedregel fravikes. Departementet finner derfor ikke å kunne gi tillatelse til forhåndstiltredelse til oreigning etter oreigningsloven § 25. Det må eventuelt søkes på nytt når skjønn er påstevnet.

Det følger av fast praksis at det ikke er nødvendig med tillatelse etter industrikonsesjonsloven til å erverve fallrettigheter når det gis tillatelse til overføring etter vassdragsreguleringsloven.

Departementet viser for øvrig til merknadene i kongelig resolusjon av 8. oktober 1999.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

I medhold av lov 14. desember 1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer gis Kvænangen Kraftverk AS ny tillatelse til å foreta overføring av Boullanjåkka, Slædoijåkka og Ålmaijåkka til Lassajavri i samsvar med Olje- og energidepartementets foredrag av

25. februar 2005, og på de vilkår som fremgår av tidligere tillatelse gitt ved kongelig resolusjon av 8. oktober 1999.

I medhold av lov 14. desember 1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer § 16 nr. 1, annet ledd gis Kvænangen Kraftverk AS tillatelse til å benytte allmannastevning til ekspropriasjonsskjønn.

14. Luostejok Kraftlag A/L

(Midlertidig samtykke til fortsatt drift)

Olje- og energidepartementets samtykke 4. mars 2005.

Det vises til brev av 7. februar d.å. vedrørende ovennevnte.

Luostejok Kraftlag A/L erververt ved avtale av 17. mars 1954 med Finnmark Jordsalgskommisjon bruksrett til fallrettigheter i Luostejokvassdraget i Porsanger kommune. Avtalen ble gitt en varighet av 50 år, og er senere avløst av festekontrakt av 14. februar 2000 inngått med Statskog SF. Festekontrakten gjelder "inntil videre".

Luostejok Kraftlag A/L fikk ved kongelig resolusjon 29. april 1955 tillatelse til regulering av Gaggavatn i Luostejokka. Konsesjonstiden ble satt til 50 år fra 17. mars 1954.

Ved søknad datert 22.10.2002 har Luostejok Kraftlag A/L søkt om fornyelse av reguleringskonsesjonen for Gaggavatn og om bruksrettskonsesjon for fallrettighetene som utnyttes i Luostejok kraftverk. Søknaden er under behandling av konsesjonsmyndighetene.

Fortsatt drift frem til konsesjon eventuelt blir gitt vil ikke innebære noen endring av forholdene i vassdraget.

Olje- og energidepartementet gir Luostejok Kraftlag A/L tillatelse til midlertidig regulering av Gaggavatn i Luostejokvassdraget frem til endelig vedtak i konsesjonssaken foreligger. Tillatelsen gis på de vilkår som er fastsatt i kongelig resolusjon av 29. april 1955. Departementet vil samtidig presisere at vilkår som gis ved en ny reguleringskonsesjon kan gis virkning fra utløpet av den opprinnelige konsesjon 17. mars 2004.

15. Statkraft

(Tilleggsoverføringer til Altevatn – søknad om endring av vilkår fastsatt i tillatelse til regulering av Altevatn)

Olje- og energidepartementets samtykke 11. mars 2005.

Det vises til brev av 15.10.2002.

Ved brev av 30.08.2002 fra Olje- og energidepartementet ble Statkrafts tillatelser til regulering av Altevatn og Salvasskarelva til Altevatn, gitt ved kronprinsregentens resolusjon 13. juni 1957, omgjort til å gjelde for ubestemt tid.

I brevet av 15.10.02 opplyser Statkraft at ved en forglemmelse ble to tillatelser til tilleggsoverføringer for Altevatn utelatt i søknaden av 03.06.02.

Dette gjelder "*Reguleringsbestemmelser for overføring av Mouldajokka og Irggasjaurie til Altevatn*", fastsatt ved kgl.res. 22. desember 1960, samt "*Reguleringsbestemmelser for innføring av Straumsli -tverrelv på driftstunnelen for Straumsmo Kraftverk*", fastsatt ved kgl.res. 7. februar 1969.

Søknaden av 15.10.2002 ble stilt i bero i påvente av klagebehandlingen av vedtaket av 30.08.2002. Ved kronprinsregentens resolusjon 19. desember 2003 ble klagen ikke tatt til følge.

1. Oversikt over saken

Saken gjelder søknad fra Statkraft om endring av vilkår i tillatelser for to tilleggsoverføringer til Altevatn.

Søknaden gjelder endring av reguleringskonsesjon fra tidsbegrenset til ubegrenset tid.

Grunnlaget for søknaden er at Statkraft oppfyller kravene til offentlig eierskap, jf. vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 2.

2. Søknaden

Søknaden fra Statkraft lyder som følger:

> "Det vises til vår søknad av 03.06.2002 vedrørende endring av vilkår for statsregulering av Tokke/Vinje og Altevatn, samt departementets brev av 30.08.2002 der det fremgår at de i søknaden nevnte tillatelser til statsreguleringer ("konsesjoner") endres til å gjelde på ubegrenset tid.
>
> Som det fremgår av ovennevnte søknad fra Statkraft ble tillatelse til statsregulering av Altevatn og overføring av Salvasskarelva til Altevatn gitt ved Kronprinsregentens resolusjon av 13. juni 1957. Vilkårene ble gjort tidsbegrenset (60 år). Ved departementets brev av 30.08.2002 ble konsesjonen endret til å gjelde på ubegrenset tid.
>
> For Altevann foreligger tillatelser til to tilleggsoverføringer, som ved en forglemmelse ble utelatt i vår søknad av 03.06.2002. Dette gjelder for det første "Reguleringsbestemmelser for overføring av Mouldajokka og Irggasjaurie til

Altevatn", fastsatt ved kgl.res. 22. desember 1960, samt "Reguleringsbestemmelser for innføring av Straumsli-tverrelv på driftstunnelen for Straumsmo kraftverk", fastsatt ved kgl.res. av 7. februar 1969.

I begge konsesjoner heter det i vilkårenes punkt I, 1:

> "Reguleringsbestemmelsene gjelder i 60 år regnet fra 13. juni 1957".

Av Hovedstyrets og departementets bemerkninger fremgår det at bestemmelsenes gyldighetstid er fastsatt slik at tidspunktet faller sammen med øvrige reguleringsbestemmelser for statsreguleringer (og overføringer) i vassdraget.

Vilkårene for disse to tillatelsene løper således ut i 2017. For å skape samsvar med vilkårenes pkt. I, 1 i "Tillatelse til statsregulering av Altevatn og overføring av Salvasskarelva til Altevatn", søker vi om endring i vilkårenes pkt. I, 1 i "Reguleringsbestemmelser for overføring av Mouldajokka og Irggasjaurie til Altevatn" og "Reguleringsbestemmelser for innføring av Straumsli-tverrelv på driftstunnelen for Straumsmo kraftverk", slik at vilkårene også for tillatelsene til disse overføringene fastsettes på ubegrenset tid, jf. vassdragsreguleringslovens § 10 nr. 2 og 3, 2. ledd. Det vises til den begrunnelse som er gitt i vår søknad av 03.06.2002 som gjelder tilsvarende.

Reglene om revisjon av konsesjonsvilkår, jf. vassdragsreguleringslovens § 10 nr. 3, samt overgangsreglene vedtatt i forbindelse med lovendringen i 1992, vil komme til anvendelse. Tilsvarende gjelder for reglene om prøving av konsesjonsavgifter, jf. vassdragsreguleringslovens § 11 nr. 1, 2. ledd. "

3. Olje- og energidepartementets merknader

Det er søkt om endring av konsesjonsvilkår, som vil medføre endring av konsesjonene fra å være tidsbegrenset til å gjelde på ubegrenset tid.

Hjemmel for behandling av foreliggende endringssøknad er vassdragsreguleringsloven § 10, nr. 3, annet ledd.

Myndighet til å endre vilkår etter vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 3, annet ledd var tidligere tillagt Kongen. Ved kongelig resolusjon 25. august 2000 ble Olje- og energidepartementet delegert fullmakt til å endre konsesjonsvilkår i medhold av ovennevnte bestemmelse.

Etter vassdragsreguleringsloven § 10, nr. 2 kan reguleringskonsesjoner gis på ubegrenset tid bl.a. til aksjeselskap hvor minst 2/3 av kapitalen og stemmene eies av foretak organisert etter lov om statsforetak. En forutsetning er at kraften nyttes til alminnelig kraftforsyning, og at hensynet til allmenne interesser ikke taler imot.

Olje- og energidepartementet finner at vilkårene i vassdragsreguleringsloven § 10, nr. 2 er oppfylt. Konsesjonene kan derfor endres til å gjelde på ubegrenset tid.

I. Som en følge av ovennevnte, gjøres følgende endringer i vilkår fastsatt ved kgl.res. 22. desember 1960 vedrørende "*Fastsettelse av reguleringsbestemmelser for overføring av Mouldajokka og Irggasjaurie til Altevatn*":

Betingelsenes I, post 1, 1. ledd skal lyde:

> "*Reguleringsbestemmelsene gjelder for ubegrenset tid.* "

Departementet bemerker at en endring av konsesjonsvilkår fra tidsbegrensning til ubegrenset tid ikke innebærer noen innskrenkning i departementets adgang til å revidere tidligere gitte konsesjoner, jf. lov om endringer i vassdragsreguleringsloven m.fl. 19. juni 1992 nr. 62 VI nr. 3. Denne bestemmelsen innebærer at konsesjonen kan revideres 50 år etter konsesjonstidspunktet.

Det tas derfor inn et nytt standardvilkår om revisjon for å justere konsesjonsvilkårene i henhold til gjeldende lovverk.

Som *nytt 2. ledd i post 1* inntas følgende:

> "*Vilkårene for tillatelsen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år regnet fra 13. juni 1957. Dersom vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår.* "

II. Det gjøres følgende endringer i "*Reguleringsbestemmelser for innføring av Straumsli-tverrelv på driftstunnelen for Straumsmo Kraftverk mv.",* fastsatt ved kgl.res. 7. februar 1969:

Betingelsenes *I, post 1, første ledd skal* lyde:

> "*Reguleringsbestemmelsene gjelder for ubegrenset tid.* "

Departementet bemerker at en endring av konsesjonsvilkår fra tidsbegrensning til ubegrenset tid ikke innebærer noen innskrenkning i departementets adgang til å revidere tidligere gitte konsesjoner, jf. lov om endringer i vassdragsreguleringsloven m.fl. 19. juni 1992 nr. 62 VI nr. 3. Denne bestemmelsen innebærer at konsesjonen kan revideres 50 år etter konsesjonstidspunktet.

Det tas derfor inn et nytt standardvilkår om revisjon for å justere konsesjonsvilkårene i henhold til gjeldende lovverk.

Som *nytt 2. ledd i post 1* inntas følgende:

> "*Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år regnet fra 13. juni 1957. Dersom vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjonen innen 3 må-*

neder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår. "

16. Numedalsverkene AS og Skagerak Kraft AS

(Unntak frå konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonslova § 1 fjerde ledd ved innfusjonering av Numedalsverkene AS i Skagerak Kraft AS)

Olje- og energidepartementets samtykke 18. mars 2005.

Departementet viser til Numedalsverkene AS og Skagerak Kraft AS sin søknad frå 14.12.2004 vedrørande overnemnde, sett fram av advokatfirma Lyng Giltun & Co. Det visast òg til brev frå 31.1.2005 frå same advokatfirma knytt til innstillinga frå NVE frå 20.1.2005.

I

Numedalsverkene AS er eit heileigd dotterselskap til Skagerak Kraft AS. Skagerak Energi AS eig 100 % av aksjane i Skagerak Kraft AS.

Numedalsverkene AS eig 90 % av kraftverka Uvdal I og Uvdal II som tilsaman produserar ca. 410 GWh pr. år. Eco Energi AS eig dei resterande 10 %. Numedalsverkene AS eig vidare 100 % av kraftverka Vrenga og Hølseter som tilsaman produserar ca. 79 GWh pr år.

Fallrettane i Numedalsverkene AS er ikkje tidlegare konsesjonsbehandla etter industrikonsesjonslova.

Fusjonen mellom Numedalsverkene AS og Skagerak Kraft AS inneber overdraging av fallrettar som er konsesjonspliktige etter industrikonsesjonslova kapittel 1.

II

Olje- og energidepartementet finn at fusjonen er i tråd med dei retningsliner som er lagt til grunn for fritak frå konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonslova § 1 fjerde ledd, jf. Ot.prp. nr. 31 (1989-90).

Departementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltninga av vasskraftressursane vert teke vare på gjennom industrikonsesjonslova. Departementet er merksam på at framtidige sal av aksjar i selskap som har fått unntak etter industrikonsesjonslova § 1 fjerde ledd kan føre til at eigartilhøva i selskapa vert endra slik at dei ikkje lengre speglar dei tilhøva som låg til grunn for å gje unntak etter § 1 fjerde ledd.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonslova § 1 fjerde ledd vil det bli sett som vilkår at alle framtidige aksjeoverdragingar i Skagerak Kraft AS og Skagerak Energi AS skal meldast til konsesjonsstyresmaktene. Departementet tek samstundes atterhald ved alle framtidige aksjeoverdragingar i selskapa å konsesjonsbehandle dei rettane selskapa har fått fritatt frå konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd.

I den grad selskapa har fallrettar som ikkje tidlegare har vore konsesjonsbehandla, tek departementet samstundes atterhald om å gjere statleg forkjøpsrett etter industrikonsesjonslova § 6 nr. 1 gjeldande ved alle framtidige aksjeoverdragingar i selskapa. For konsederte fall tek staten atterhald om å gjere statleg forkjøpsrett gjeldande etter industrikonsesjonslova § 4 fyrste ledd dersom ei aksjeoverdraging medfører at vilkåra for tidsuavgrensa konsesjon ikkje lenger er til stades.

Med heimel i lov nr. 16 av 14.12.1917 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom § 1 fjerde ledd vert det gjeve fritak frå konsesjonsplikt, forkjøpsrett og fortrinnsrett ved erverv som omsøkt. Reguleringsløyve knytt til dei aktuelle vassfall vert overdrege i uendra form.

Fritaket etter industrikonsesjonslova § 1 fjerde ledd skjer på vilkår av at alle framtidige aksjeoverdragingar i Skagerak Kraft AS og Skagerak Energi AS skal meldast til konsesjonsstyresmaktene. Departementet tek samstundes atterhald ved alle framtidige aksjeoverdragingar i selskapa å konsesjonsbehandle overdragingar av dei rettane selskapa har fått fritatt frå konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd.

I den grad selskapa har fallrettar som ikkje tidlegare har vore konsesjonsbehandla, tek departementet samstundes atterhald om å gjere statleg forkjøpsrett etter industrikonsesjonslova § 6 nr. 1 gjeldande ved alle framtidige aksjeoverdragingar i selskapa. For konsederte fall tek staten atterhald om å gjere statleg forkjøpsrett gjeldande etter industrikonsesjonslova § 4 fyrste ledd dersom ei aksjeoverdraging medfører at vilkåra for tidsuavgrensa konsesjon ikkje lenger er til stades.

Dersom det seinare overdragast rettar i ansvarlege selskap, sameiger, eller andre samanslutningar med konsesjonspliktige rettar, utløysast det konsesjonsplikt etter industrikonsesjonslova kapittel I. Forkjøpsrett utløysast etter same kapittel knytt til fallrettar som ikkje tidlegare er konsesjonsbehandla.

Emisjon av aksjar i selskapa vil bli behandla på same måte som aksjeoverdraging i høve til dei vilkår departementet har sett i samband med aksjeoverdraging i selskapa.

Departementet ber om at konsesjonsdata sendast over til Noregs vassdrags- og energidirektorat slik at konsesjonsregistra bli ajourført.

17. Eidsiva-konsernet

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved omorganisering av kraftproduksjonsvirksomheten)

Olje- og energidepartementets samtykke 18. mars 2005.

Det vises til Deres brev av 1. oktober 2004, der De på vegne av Eidsiva energi Holding AS (EeH), Eidsiva energi Produksjon AS (EP) og Eidsiva Andelsverk AS (EA) søker om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) § 1 fjerde ledd i forbindelse med omorganiseringen av kraftproduksjonsvirksomheten i konsernet. Det vises også til Deres brev av 22. oktober og 26. november 2004, samt 21. februar 2005 i anledning saken.

I

Under omorganiseringsprosessens første fase vil EeHs heleide datterselskap Lillehammer og Gausdal Energiverk Produksjon AS (LGE Produksjon), Hamar-regionen Energiverk Produksjon AS (HrE Produksjon), Eidsiva energi Vannkraft AS (EeV) selge alle konsesjonspliktige rettigheter knyttet til kraftproduksjon til det nyopprettede selskapet EP. Samtidig overdras samtlige konsesjonspliktige rettigheter i Mesna Kraftselskap DA (Mesna) til EP. Som oppgjør for overdragelsene mottar de overdragende selskapene aksjer i det nyetablerte produksjonsselskapet. Selskapet eies etter dette fullt ut av LGE Produksjon, HrE Produksjon, EeV og Mesna.

EeP overdrar i sin tur en 12 prosent eierandel i Kraftverkene i Orkla (KVO) til et nyopprettet heleid datterselskap EA.

Annet trinn av omorganiseringsprosessen innebærer overdragelse av 1 prosent i Mesna fra LGE Produksjon til EP. Deretter fusjoneres LGE Produksjon, HrE Produksjon og EeV inn i morselskapet EeH. EeH vil etter dette eie direkte 93,09 prosent av aksjene i EP og indirekte 6,91 prosent av aksjene i EP gjennom eierskapet til 99 prosent av andelene i Mesna.

Både omorganiseringens første og annet trinn innebærer erverv som utløser konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven kapittel I.

II

Flere av de selskap som er involvert i omorganiseringen er tidligere meddelt unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd. Vedtakene er meddelt blant annet på vilkår om at statlig forkjøprett og rett til å konsesjonsbehandle de erverv som ble unntatt fra konsesjonsbehandling ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene. Departementet kan ikke se at nærværende omsøkte omorganisering foranlediger bruk av de tidligere oppstilte vilkår om forkjøpsrett eller konsesjonsbehandling.

III

Olje- og energidepartementet finner at den omsøkte omorganiseringen er i tråd med de retningslinjer som i Ot.prp. nr. 31 (1989-90) er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd. Det vises i denne forbindelse til at omorganiseringen synliggjør de reelle styringsforhold i Eidsiva-konsernet, samtidig som det blant annet legges til rette for en samfunnsmessig ønsket effektivisering av driften og en effektiv utnyttelse av fallrettighetene i konsernet. Den forenklede konsernstrukturen legger også til rette for eventuelle senere strukturendringer.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftressursene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven.

Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd kan føre til at eierforholdene i selskapene endres slik at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntaket.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser i de involverte selskapene skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet vil videre forbeholde seg retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapene har fått fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd. I den grad selskapene har fallrettigheter som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er til stede.

Med hjemmel i lov av 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom mv. § 1 fjerde ledd gis unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett for erverv som omsøkt i forbindelse med omorganisering av produksjonsvirksomheten i Eidsiva-konsernet. Det gis samtidig tillatelse til overføring av de tilhørende reguleringstillatelser. Når det gjelder tillatelser meddelt etter den nå opphevede vassdragsloven av 1940, vil departementet påpeke at eventuelle slike tillatelser er tiltakskonsesjoner som forutsettes oppfylt av den som til enhver tid er eier av tiltaket.

Unntakene gis på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i Eidsiva energi Holding AS, Eidsiva Produksjon AS eller Eidsiva Andelsverk AS skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene, å gjøre den statlige forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 gjeldende for fallrettigheter som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle de rettigheter selskapene ved dette og tidligere vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg retten til å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse i selskapene medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede.

Dersom det senere overdras rettigheter i ansvarlige selskaper, sameier eller andre sammenslutninger med konsesjonspliktige rettigheter, utløses det konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven kapittel I. Forkjøpsrett utløses etter samme kapittel for så vidt gjelder fallrettigheter som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet.

Nyemisjon av aksjer i Eidsiva energi Holding AS, Eidsiva Produksjon AS eller Eidsiva Andelsverk AS, for eksempel i forbindelse med fusjon med andre selskaper, vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i forhold til de vilkår departementet har satt over.

Statkraft Holding AS har inngått en avtale om salgsopsjon med de øvrige aksjonærer i Eidsiva energi Holding AS. Når det gjelder forholdet til Statkraft Holding AS uttreden av Eidsiva-konsernet i henhold til opsjonen, viser departementet til vedtak av 30.11.2004 om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett. Departementet kan ikke se at utøvelse av salgsopsjonen foranlediger bruk av vilkår som oppstilles i nærværende vedtak om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett.

Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energidirektorat slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.

18. Luster Energiverk A/S

(Tillatelse til ny konsesjon for bruksrett og regulering av Kolstadelva i Luster kommune, Sogn og Fjordane)

Kongelig resolusjon 29. april 2005.

I. Innledning

Luster Energiverk AS fikk ved Administrasjonsrådets vedtak av 05.08.40 og senere stadfestelse ved kongelig resolusjon 01.11.45, tillatelser til bruk og regulering av Kolstadelv mv. i Luster kommune i Sogn og Fjordane. Konsesjonen utløp 05.08.90. I brev av 06.06.90 innvilget departementet midlertidig forlengelse av tillatelsene frem til ny konsesjon blir gitt.

Saken gjelder søknad fra Luster Energiverk AS om ny reguleringskonsesjon for Smørvivatn og Kringlevatn og bruksrettskonsesjon for fall i Kolstadelva som utnyttes i Sage kraftverk.

II. Søknaden og NVEs innstilling

I NVEs innstilling av 2. november 1995 til departementet heter det:

> ”Fra Luster Energiverk A/S er det kommet inn følgende søknad datert 02.07.90:
>
> ”Med dette søkes om ny konsesjon for bruksrett og regulering av Kolstadelv mv.
>
> *1) Gjeldende tillatelser*
>
> Ved Administrasjonsrådets vedtak av 5. august 1940 og ved kgl.res. av 1. november 1945 ble Luster Energiverk A/S meddelt tillatelse for bruksrett og regulering av Kolstadelv mv. De to tillatelser har felles utløpsdato 5. august 1990.
>
> Tillatelsen med de betingelser og manøvreringsreglement som ble fastsatt ved kgl.res. av 1. november 1945 siteres:
>
> ”1. Det tillates i medhold av vassdragsreguleringsloven av 14. desember 1917 L/L Luster Kraftlag å foreta en ytterligere regulering av Smørvivatn og Kringlevatn i Kolstadelva i Luster i det vesentlige overensstemmende med søknad av 20. januar 1945. Tillatelsen meddeles på de betingelser som er tatt inn i Arbeidsdepartementets tilråding av 1. november 1945.
> 2. Det fastsettes manøvreringsreglement for den ytterligere regulering overensstemmende med det utkast som er tatt inn i Arbeidsdepartementets ovennevnte tilråding som gjeldende inntil videre.
> 3. Den ved Administrasjonsrådets vedtak 5. august 1940 meddelte tillatelse for kraftlaget til å erverve bruksrett til samt til å regulere Kolstadelva i Luster stadfestes i henhold til restitusjonsanordningen av 17. august 1945 § 4”.

Fra søknaden siteres videre:

> *”2) Rettighetsforhold*
>
> De fallrettighetene som utnyttes – Kolstadfallet – ble opprinnelig ervervet av Luster Energiverk A/S (den gang AS Luster Elektricitetsverk) og senere overdratt til Luster kommune. Skjøte til Luster kommune av 23. februar 1940 vedlegges under skilleblad 1. Som det fremgår, gjaldt overdragelsen bare fallene – ikke bygninger og anlegg, rørledninger og damanlegg mv. Jeg vedlegger også leiekontrakt mellom Luster kommune og A/S Luster Elektricitetsverk datert 27.

november 1939, der Elektricitetsverket sikres bruksrett til fallene "for den tid Elektricitetsverket får konsesjon til å utnytte dem". Leien ble satt til et engangsbeløp tilsvarende overdragelsesprisen.

Ved denne ordning ervervet Luster kommune uten konsesjon fallene i henhold til konsesjonsfritaksbestemmelsen for kommuner i dagjeldende konsesjonslov av 14. desember 1917 § 1. Luster Energiverk A/S har bruksrett til fallene og har oppført og eier kraftstasjon med rørgater og reguleringsdam.

Leiekontrakten gir Luster Energiverk A/S "ytterligere rett på samme betingelser, og for like lang tid til "å leie rettighetene såfremt der er lovlig adgang til det".

I henhold til dette har Luster Energiverk A/S søkt Luster kommune om vederlagsfri forlengelse av leieavtalen primært for samme tidsrom som tidligere, subsidiært til 1. januar 2016 da områdekonsesjonen løper ut.

Luster formannskap har 27. juni d.å. enstemmig anbefalt at kraftlaget får forlenget leieavtalen vederlagsfritt til 1. januar 2016. Dette spørsmål ansees dermed i realiteten for avgjort, men skal endelig avgjøres i kommunestyret i august d.å.

Utskrift av Luster formannskapsvedtak av 20.06.90 refereres:

"Formannskapet har ikkje noko å merke til at L/L Luster kraftlag søkjer fornying av konsesjon for Sage kraftverk.

Formannskapet vil overfor kommunestyret tilrå at kommunen sine fallrettar til kraftverket kan nyttast vederlagsfritt fram til år 2016. Saka vil verta lagt fram for kommunestyret for endeleg vedtak i samband med kommunen sin uttale til konsesjonssøknaden."

Fra søknaden siteres videre:

"3) Søknad om ny tillatelse

Søknaden gjelder forlengelse av bruksrettskonsesjon og reguleringskonsesjon fra någjeldende konsesjonstids utløp til 1. januar 2016, med tillatelse til fortsatt regulering av Smørvivatn og Kringlevatn med de samme reguleringshøyder som tidligere."

I søknadens vedlegg 2 er inntatt notat fra Luster Energiverk med hoveddata for reguleringsanlegget, reguleringsmagasinet og kraftverket. Fra dette siteres:

"1. Hovuddata for reguleringsanlegget

1.1 Dam ved Kringlevatn

Dammen er oppført mellom 1940 og 1945 som turrmur, med avtrappa (trassert) luftside, ca. 2.1 og vertikal side mot vatnet. Muren står delvis på fjell og delvis på lausmasse. Der muren står på lausmasse, er tetninga på side mot vatnet utført med stampa jordfylling og steinplastring i fall, ca. 1:3.

På muren si side mot vatnet er det støypt tetningsplate (ca. 150 m.m.) i armert betong.

Total lengde av damkrone er 44 m, oppdemning 4,4 m.

Dammen vart reparert i 1978 ved boring og injisering av fjell på sammen si side mot vatnet, og støyping av ny armert betongplate mot eksisterande plate. På dammen si overside vart eit lag stein teke av og ny horisontal betongplate påstøypt.

1.2 Dam ved Smørvivatn

Dammen er konstruert som turrmur, og er bygd i same periode og etter same prinsipp som dam ved Kringlevatn.

Austre side av dammen er utført som vanleg jordfyllingsdam med steinplastring på begge sider i fall, ca. 1:2 og med sentrisk betongplatetetning i forlenginga av tetningsplata på turrmursdammen si side mot vatnet.

Total lengde av damkrone er 110 m, oppdemning 5 m.

I 1978 vart dammen reparert på same måte som dam Kringlevatn.

1.3 Inntaksdam

På kote 490 er det murt inntaksdam ved sida av elva. Høgde ca. 4 m. Vatnet er ført i kanal frå elva til inntaksdam.

Ut frå dei reparasjonane som vart gjorde i 1978, og seinare inspeksjonar, tør ein påstå at dammane er i god stand.

1.4 Hovuddata for reguleringsmagasina

Kringlevatn, kote 672, er heva 5 m og senka 2 m, magasin 2,8 mill. m^3

Smørvivatn, kote 777,4 er heva 4,6 m og senka 9,4 m, magasin 4,2 mill. m^3.

1.5 Hovuddata for kraftverket

Horisontal 2- stråla Peltonturbin, hjul med lause skovler.

N = 2100 hk = 1,54 MW, He = 310 m, N = 750 o/min. Q^0 = 0,61 m^3/s.

Røyrbrotsventil D = 700 mm, luke 0,7x0,7 m.

Varegrind 1,6x2,2 m og diverse utstyr.

Smisveisa stålrøyrledning D = 500 og 550 mm, L = 932 m.

Trerøyrledning D = 600 mm, L = 433 m.

1.5.1 Revisjonar

I november 1987 foretok Sørumsand Verkstad total revisjon av turbin, lager og sluseventil.

I september 1988 foretok same verkstad revisjon av regulator.

1.5.2 Inspeksjon

I oktober 1989 foretok EB Kraftgenerering inspeksjon av generator.

Konklusjon var at "- det er ingen ting som tilsier at den ikke skulle gå i noen år til".

1.5.3 Røyrgate

Hausten 1988 vart alle betongfundament med erosjonsskader reparert.

Sommaren 1989 vart alle stålband på trerøyr stålbørsta og behandle med rusthindrande måling.

Alle synlege rustangrep på stålrøyret fekk same behandling.

September 1989 vart røyrbruddsventil og styre/utløysemekanisme nøye overhalt og funksjonsprøvd.

1.6 Vurdering av kraftverket sin tilstand

1.6.1 Maskinteknisk: Turbin, lager, ventil og regulator

Dette er anlegg som har vore i drift i 50 år, men pga. systematisk vedlikehold vil ein tru at denne delen av kraftverket enno kan nyttast i svært mange år utan store vedlikeholdsutgifter.

1.6.2 Generator

50 år gamle viklingar tilseier omvikling innan få år.

1.6.3 Elektrisk styring/overvåkning

I samband med eventuell omvikling av generator bør også styring/overvåkning av stasjon byggast om (moderniserast).

1.6.4 Røyrgate

Trerøyret er nok her den dårligaste delen. I brev av 26.10.88 frå NVE vert det antyda ei ytterligare brukstid på 10-12 år avhengig av nøye ettersyn.

Gjenverande brukstid for stålrøyret er vanskeleg å fastslå, men det burde vera minst det same som for trerøyret.

Konklusjon:

Ut frå desse vurderingar vil vi tru at kraftverket kan drivast som det er i ytterligare om lag 10 år med minimale vedlikeholdskostnader.

Før 10 års perioden er omme må ein ha planlagt dei nødvendige reparasjonar med omvikling av generator og modernisering av styring/overvåkning.

Truleg må også både trerøyret og stålrøyret skiftast ut på same tid.

Alternativet er å byggja om heile anlegget i samsvar med skisserte planar i "Samla Plan nr. 309 Dalsdalselva". I det tilfelle må ein ha heilt ny konsesjon.

2. Beskrivelse av reguleringa si fysiske virkning

2.1 Turrlagde elvestrekningar (redusert vassføring)

Sjå anmerkningar på oversiktskart, vedlegg 2.

Frå kanal i elva ca. kote 520 til kraftstasjon kote 150 har elva redusert vassføring, i periodar (sein haust/vinter) nærast turrlagd. Elva går her i fossar og stryk i djupt elvegjel. Avmerka med raudt på oversiktkart.

2.2

Alle andre elvestrekningar, frå Smørvivatn til Lusterfjorden, har fått endra vassføring pga. reguleringa. Endringane er vesentleg større vassføring om vinteren (tappeperioden) og mindre vassføring vår og forsommar (magasineringsperioden). Desse elvane vert aldri heilt turrlagde.

2.3

Så langt vi kjenner til har det ikkje vore flaumskader pga. reguleringa. Flaumtoppane kan vel få ei viss auke sommar/haust pga. reguleringa.

2.4

Vi er heller ikkje kjende med erosjonsskader pga. reguleringa. Det er særlig stor erosjon i sideelver, men til dels også i hovedelven ovenfor Øygard.

Det oppstår ganske store problemer når erosjonsmasser fra sideelvene legger seg opp i hovedelven.

Flomplagene ligger hovedsakelig i området Øygard – Skår.

3. Beskrivelse av reguleringa sine ettervirkningar

3.1

Klimaendringar ser vi som utelukka ved ei så lita regulering.

3.2

Noko beiteland er neddemt ved dei to magasina. Med den bruk fjellbeita har i dag har ikkje dette nemnande betydning.

3.3

Ein må her gå ut fra at tilhøva for fisk er vorte dårligare enn før reguleringa. Det gjeld både for dei regulerte vatna og for elva. Noko klage eller misnøye med tilhøve er likevel ikkje registrert.

3.4

Ein kan ikkje sjå at ei vidareføring av den same reguleringskonsesjon som ein har i dag kan ha noko negativ verknad på friluftsliv og turisme.

3.5

Det er av stor økonomisk verdi for kommunen/kraftlaget/abonnentane at konsesjonen vert fornya.

4 Beskrivelse av forureinande utslepp

Forureining er ikkje noko problem i vassdraget. Sjå pkt. 4.6 i Samla Plan der det heiter at "utbygginga vil ikkje gje nemnande konflikt med resipient-interessene."

5 Manøvreringsreglement

Gjeldande manøvreringsreglement er tidlegare referert under pkt. 1 "Gjeldende tillatelser". Oppgåve over variasjonar i vasstand i magasina for år 1985/86, som representerer eit middels vassrikt år, siteres:

"VASSTANDSVARIASJONAR KRINGLEVATN
Vasstandshøgd over lågast regulerte:

Dato	Kringlevatn m	Smørvivatn m
01/10-85	7,0	14,0
15/10	6,5	13,7
31/10	5,8	13,0
15/11	5,3	12,7
30/11	4,7	11,9
15/12	4,4	-
31/12	3,7	10,4
15/01-86	3,5	9,7
28/01	3,2	7,6
12/02	3,1	5,7
28/02	3,0	3,8
15/03	2,8	2,3
31/03	2,0	0,0
15/04	0,9	0,0
30/04	0,2	0,0
12/05	1,5	-
31/05	4,7	-
15/06	7,0	-
30/06	7,0	14,0

Etter denne tid var magasinene fulle sjølv om kraftstasjonen gjekk med full last.

Ny nedtapping byrja om lag 01. oktober 1986."

5.1 Praktisering av manøvereringsreglementet

Dette gjeld vesentleg praktisering av pkt. 2 i reglementet.

Dei år det er store snømengder og fare for skadeflaum i snøsmeltingsperioden mai-juni-juli, vert det teke fylgjande foranstaltninger: Luka i Smørvivatn vert ståande med opning på om lag 20 cm for å seinka oppfyllinga av magasinet.

Luka i Kringlevatn vert regulert slik at vatnet vert halde lågast mogeleg i snøsmeltingsperioden, men sjølv med full opning av luka vert vatnet fylt opp til overløp dersom snøsmeltinga/tilsiget er stort over lengre tid.

Elles over året, og i år med "normale" snøtilhøve, vert magasina tappa etter forbruket i kraftstasjonen. Normalt vert kraftstasjonen køyrt med full last heile året.

5.2 Reguleringa si endring i manøvreringsreglement

Det har vore vurdert nedtapping (senking) av vasstand i magasina sommar og haust for å redusera faren for flaumtappar om hausten, etter at magasina er oppfylte. Dette har likevel ikkje vore praktisert. Ein kjenner heller ikkje til at flaumtoppar med årsak i reguleringa har ført til skader i vassdraget.

6 Reguleringa sin rentabilitet for Luster Energiverk A/S

Ei oppstilling over årlege drifts- og vedlikeholdskostnader ved Sage kraftverk syner:

1 ½ årsverk for elektromaskinist l.tr. 19	kr 225.000,-
Sosiale utgifter og personalkostnader	" 82.000,-
Utgifter til lukeregulering og vasstandmåling	" 18.500,-
Driftsutgifter snøscooter	" 12.000,-
Vedlikehold og inspeksjon røyr og røyrbruddsventil	" 28.000,-
Vedlikehold Sage Kraftstasjon, maskin og elektro	" 85.000,-
Konsesjonsavgift (etter 1990)	" 60.000,-
Skattar	" 44.800,-
Forsikring	" 40.000,-
Kapitalkostnad fram til 1997	" 369.000,-
Sum pr. år (1990 kr)	" 964.800,-

Som det går fram av oppstillinga er den årlege kostnaden fram til 1997 *kr 964.800,-*.

Frå 1997 vert kostnaden redusert med kr 369.000,-, dette er renter og avdrag på lån som er oppteke i samband med damreparasjonar i 1978.

Kostnaden etter 1997 vert såleis *kr 595.800,-*

Normal produksjon ved Sage Kraftverk er 12 GWh (12.000.000 kWh) pr. år. Pris for tilsvarande kvantum, om Luster Energiverk A/S skulle kjøpa dette etter 13,02 øre/kWh som er den pris vi i dag betalar for konsesjonskraft kjøpt frå Luster kommune:

kr 0,1302 x 12.000.000 = *kr 1.562.400,-*.

Alle prisar og kostnader refererar seg til 1990 prisar.

Konklusjon

Det er god rentabilitet for Luster Energiverk A/S å få fornya konsesjon for Sage Kraftverk."

Det siteres fra søknadens vedlegg 3, Samlet Plan rapport 309 Dalsdalselva, avsnitt 5.2 s. 5-9:

"Regionaløkonomi

En utbygging av kraftprosjektet vil få beskjeden virkning for den regionale økonomien. Dette gjelder også for Luster kommune. I inntekts-, formue- og eiendomsskatt fra kraftanlegget kan en regne med at Luster får mellom 0,5 og 0,7 mill. kr. Dette er mindre enn det kommunen mottar i skatteutjamningsmidler. Den økonomiske effekten for kommunen kan derfor bli liten, i det en risikerer at skatteutjamningsmidlene blir redusert tilsvarende. I tillegg til dette kommer imidlertid inntekter fra konsesjonsavgifter og eventuelle gevinster fra salg av konsesjonskraft. Anlegget vil under utbyggingsperioden på 3 år i gjennomsnitt sysselsette ca. 15 personer fra Luster og regionen forøvrig".

Videre siteres fra søknaden:

"Ovennevnte opplysninger viser at forlenget konsesjon ikke medfører negative konsekvenser av betydning for andre brukerinteresser, og at fordelene med ny konsesjon er klart overveiende i forhold til ulempene.

Når det gjelder selve søknadsbehandlingen, viser jeg til NVE's brev av 16. januar 1990 til departementet der det heter:

"Det er ikke sannsynlig at søknaden kan være ferdig og behandlet innen konsesjonstidens utløp 05.08.90. Vi vil derfor anbefale at Departementet gir en midlertidig forlengelse av konsesjonen på uendrete vilkår inntil ny tillatelse er gitt."

De forundersøkelser som har vært nødvendig bl.a. i forhold til Luster kommune har medført at denne søknad kommer så nær konsesjonstidens utløp at midlertidig forlengelse vil være nødvendig. Jeg viser i den forbindelse til ovennevnte brev fra NVE.

4) Hjemfallsspørsmål

Luster Energiverk A/S regner med at det ikke blir aktuelt for staten å benytte hjemfallsrett i henhold til den foreliggende reguleringskonsesjon. Staten har selv ikke vannfall å utnytte i reguleringen og vil ha liten nytte av selve reguleringsanlegget i en utbygging der fallene eies av Luster kommune og selve kraftanlegget med tilhørende innretninger eies av Luster Energiverk A/S. Jeg viser i den sammenheng til de begrensninger vassdragsreguleringslovens § 14 nr. 2 og § 15 nr. 2 setter for statens disposisjonsrett dersom staten skulle tre inn med rettigheter kun til fallene."

Høringsuttalelser

Søknaden ble sendt ut på høring 10. desember 1990.

I brev av 19. april 1991 vedtar *Luster kommune* enstemmig rådmannens tilrådning

"1. Kommunestyret vedtek at Luster Energiverk får nytta kommunen sine fallrettar i vassdraget vederlagsfritt fram til år 2016.
2. Kommunestyret har ikkje merknad til at reguleringsog brukskonsesjonen som L/L Luster Energiverk har i Kolstadelvi vert fornya fram til år 2016.
3. Kommunestyret tilrår at gjeldande konsesjonsvilkår vert oppdaterte. Det bør i denne samanhengen verta vurdert om det bør krevjast utbetring av veg langs Kringlevatnet og om det bør setjast i verk tiltak for å få Dalsdalselva sjøaure- og lakseførande til Kilen.
4. Konsesjonssøkjaren må vurdere å ta del i kostnaden med sikrings- og forbyggingsarbeidet i Dalsdalselva på grunn av auka flaum- og erosjonsproblem etter utbygginga."

Luster landbruksnemnd behandlet saken i møte 21. mars 1991. Følgende uttalelse ble gitt:

"Søknaden gjeld fornya konsesjon for bruksrett og regulering av vassdraget. Energiverket fekk bruksrett og løyve til regulering ved kgl. resolusjon 5. august 1940 og 1. november 1945. Begge løyva gjekk ut 5. august 1990.

Reguleringshøgdene i Smørvivatnet og Kringlevatnet vil bli dei same som tidlegare og det er ikkje søkt om endring av manøvereringsreglementet. Konsekvensane for landbruket vil difor ikkje bli endra frå den situasjonen ein har hatt siste åra.

Grunneigarane i området som skulle kjenna godt til ev. skadeverknader etter 50 års drift, har gjeve uttale til søknaden med kopi til landbruksnemnda.

Dei peikar på at det var godt framkomeleg på begge sider av Kringlevatnet for folk og fe for utbygginga, og ber om at dette vert retta oppatt i samband med ny konsesjon. Vidare ber dei om at utbyggjaren tek vedlikehaldet av Lobrua, brua ved Kringledammen og brua ved Smørvidammen.

Dei har også eige skriv for det som vedrører fisket i vassdraget. Det vert peika på at dette har gått betydeleg tilbake etter reguleringa kring 1940, noko som også Energiverket i sitt eige notat om reguleringa sine etterverknader, reknar med. Som kompensasjon for det tapte fisket i Kolstadvassdraget, ber grunneigarane om at Energiverket føretek punktvise utbetringar av elveløpet på strekninga Kvåle Bru – Fella for å gjera elva lakse- og sjøaureførande heilt til Kilen.

I notatet der Energiverket omtalar reguleringa sin fysiske verknad, vert det kalkulert med at flaumatoppane somar og haust kan vera noko større etter reguleringa enn det dei ville vore om

vassdraget ikkje var regulert. NVE-Vassdragsdirektoratet, v/Forbyggingsavdelinga sitt Vestlandskontor har utarbeidd plan på senking og forbygging av Dalsdalselva, kalkulert til 3,0 mill. kr. I den grad reguleringa av Solstadelva har ført til auka flaumproblem, er det også naturleg at utbyggjaren tek del i kostnaden med å retta opp dette.

Energiverket er ikkje kjend med erosjonsproblem pga. reguleringa. Ein konsekvens av flaumane som år om anna opptrer i Dalsdalen, at mykje jordbruksland vert sett under vatn. Dette vanskeleggjer jordbruksdrifta på det utsette arealet, mellom anna er det stor fare for bortvasking av matjord ved ompløying. Dersom reguleringa har ført til større flaumar, har ho difor også ført til erosjonsproblem.

Uforutsette konsekvensar for landbruket, ut over det ein lett kunne forutsjå då ein gjekk i gang med utbygginga – neddemming av beiteområde o.a., kjenner eg ikkje til. Dei nemnde konsekvensane må også seiast vera aksepteble rekna ut frå dei store verdiane som ligg i utbygginga for kraftlag, kommune og abonnentar. På bakgrunn av dette er det også rimeleg at grunneigarane i området fullt ut vert haldne skadelause pga. utbygginga."

Følgende vedtak ble enstemmig fattet:

"Luster landbruksnemnd rår til at Luster Energiverk A/S får fornya konsesjon for bruksrett og regulering av Kolstadelv mv. fram til 1. januar 2016 på fylgjande vilkår:

- Konsesjonssøkjaren må opparbeida og halda vedlike veg på begge sider av Kringlevatnet slik at det på nytt vert framkomeleg for folk og fe.
- Konsesjonssøkjaren må påleggjast del av vedlikehaldet av Lobrua, brua ved Smørvidammen og brua ved Kringledammen.
- Konsesjonssøkjaren må ta del i kostnaden med sikrings- og forbyggingsarbeidet i Dalsdalselva på grunn av auka flaum- og erosjonsproblema etter utbygginga.
- På grunn av redusert fiske i Kolstadvassdraget etter utbygginga, må konsesjonssøkjaren påleggjast planlegging og kostnadsrekning av tiltak i Dalsdalselva på strekninga Kvåle Bru – Fella for å gjera elva lakse- og sjøaureførande til Kilen. Deretter må det vurderast pålegg om utføring av planlagde tiltak."

Luster kommune, helse- og sosialetaten, handsama saka i møte 19. mars 1991. Følgjande vedtak vart gjeven:

"Hovudutval for helsevern og sosial omsorg har ingen merknader til søknaden."

Fylkesrådmannen – Planavdelingen i Sogn og Fjordane fylkeskommune uttaler i brev av 25. mars 1991:

"Fylkesfriluftsnemnda har ikkje merknader til at konsesjonen blir fornya. Nemnda ber likevel om at gjeldande konsesjonsvilkår blir oppdaterte og at ein vurderer om konsesjonshavaren kan påleggjast arbeid med betring av friluftsinteressene i vassdraget. Dette er konkretisert til fisketilhøva, som fylkesrådmannen kan slutte seg til.

Næringssjefen har i si fråsegn ikkje merknader til konsesjonssøknaden."

Fra *fylkesenergisjefen* foreligger en uttalelse der det bl.a. heter:

"I Samla Plan for vassdrag er to alternativ for utviding av kraftanlegget vurdert og begge alternativa er plassert i kategori I. Både Samla Plan og ny energilov byggjer på intensjonar om at dei billegaste kraftprosjekta skal realiserast først, ved trong for ny energi. Etter som dei to utvidingsalternativa ikkje er blant dei rimelegaste kraftprosjekta, og fordi konsesjonstida for det omsøkte prosjektet er avgrensa til år 2016, meiner Energisjefen at det ikkje er aktuelt å be om at det vert søkt konsesjon for utviding av anlegget no.

Energisjefen meiner konsesjonsvilkåra bør oppdaterast til den standard som er vanleg i dag, t.d. når det gjeld miljømessige omsyn.

Energisjefen har elles ikkje merknader til sjølve søknaden, men vil hevde nokre synspunkt når det gjeld vilkåra for kommunen si bortleige av fallrettane til det lokale energiverket. Vi vil i denne samanhengen vise til ei utgreiing om organisering av elforsyninga i fylket som truleg skal handsamast i fylkeskommunale organ våren 1991.

I utgreiinga vert det sagt at eventuell avkasting av kraftproduksjon bør takast ut av eigaren og brukast til beste for innbyggarane i området. I denne sak kunne dette innebere at Luster kommune som eigar av fallrettane, skaffar seg inntekter ved bortleige av desse. Storleiken på leiga bør elles regulerast slik at prisen på den produserte krafta ikkje vert høgare enn marknadsprisen ved tilsvarande kjøp.

Fylkesrådmannen er samd i dei synspunkt som energisjefen legg fram med omsyn til fordeling av eventuell avkastning ved energiproduksjonen.

Utover dette har vi ikkje merknader til konsesjonssøknaden."

Fylkesfriluftsnemnda i Sogn og Fjordane fylkeskommune sier i sitt brev av 25. februar 1991:

"1. Fylkesfriluftsnemnda i Sogn og Fjordane har ikkje merknad til at regulerings- og brukskonsesjonen som L/L Luster Kraftlag

har i Kolstadelvi i Luster kommune vert fornya fram til 1. januar 2016.
2. Fylkesfriluftsnemnda tilrår at gjeldande konsesjonsvilkår vert oppdaterte.

Det bør i den samanhengen bli vurdert om det bør krevjast at konsesjonshavaraen yter ein innsats til betring av friluftsinteressene i vassdraget, t.d. fisketilhøva."

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, miljøvernavdelingen, har avgitt uttalelse i notat av juni 1991. Etter innledende omtale av søknaden sier miljøvernavdelingen videre:

"Naturfaglege verdiar og friluftsinteresser, konsekvensar

Ei vidareføring av den same reguleringskonsesjonen som ein har i dag vil ikkje ha større negativ verknad på naturvern-, vilt- og friluftslivsinteresser. Inngrepa er ikkje i konflikt med botaniske eller geologiske verneinteresser. Landskapet kring magasina Smørvivatnet og Kringlevatnet er likevel påverka av reguleringane. Vidare er røyrgata og tørrlagt elvestrekning skjemmande landskapsinngrep.

Tilhøva for fisk i dei regulerte vatna og i elva er, i følgje søknaden, vorte dårlegare enn før reguleringa. Som kompensasjon for dette bør ein vurdere tiltak for å gjere Dalsdalselva lakse- og sjøaureførande fram til Kilen. I tillegg bør det vurderast utsetting av fisk i reguleringsmagasina. Slike tiltak må heimlast i konsesjonsvilkåra (jf. standardvilkåra vedr. Naturforvaltning).

Vassforsyning og resipienttilhøve, konsekvensar

Ei vidareføring av den same reguleringskonsesjonen ein har i dag vil ikkje ha større negative verknader for vassforsyning og resipienttilhøve.

Konklusjon/tilråding

Miljøvernavdelinga vil, under føresetnad av at konsesjonsvilkåra vert oppdaterte, ikkje gå mot at Luster Energiverk A/S får fornya konsesjon for bruksrettar og reguleringar av Kolstadelvi mv. fram til 1. jan. 2016.

Framlegg til vilkår/manøvreringsreglement

Konsesjonsvilkåra må oppdaterast slik at dei for naturforvaltningsinteressene i hovudsak følgjer standardvilkåra."

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane har gjeve si uttale i brev dagsett 8. juli 1991. Etter å ha referert dei ulike uttalelsene som er kome inn slutter han brevet med denne kommentaren:

"Fylkesmannen er samd i konklusjonen frå miljøvernavdelinga, og viser elles til dei krava som er sett fram av m.a. kommunen når det gjeld innhald i konsesjonsvilkåra. Fylkesmannen rår såleis til at regulerings- og brukskonsesjonen vert forlenga fram til 1. januar 2016."

Direktoratet for naturforvaltning sier i sitt brev dagsett 1. august 1991 om landskap, fiske og friluftsliv:

"Naturfaglige verdier og friluftslivsinteresser, konsekvenser

Landskap

Områdene omkring de to vatna er påvirket av reguleringene. Vatna er imidlertid fulle i sommersesongen i normalår. Rørgata og tørrleggingen av Kolstadelva er skjemmende naturinngrep.

Det er ingen nye inngrep som følge av fornyet konsesjon. Manøvreringen av anlegget og påvirkningen på landskapet vil være som nå.

Fisk og fiske

Det antas at utbyggingen har virket negativt på fisken og fisket i de to regulerte vatna og i elva. Det er ørret i begge vatna og i Kolstadelva og Dalsdalselva. Den nederste kilometeren av denne elva har også en liten sjøørretbestand.

Fra lokalt hold har det kommet ønske om at Dalsdalselva må gjøres lakse- og sjøørretførende opp til Kilen, i alt 8-9 kilometer. Miljøvernavdelinga har bedt om at dette blir vurdert i forbindelse med konsesjonsfornyelsen som kompensasjonstiltak for dårligere fiske i de regulerte vatna og i elva.

Tiltakene som miljøvernavdelinga nevner vil kunne være aktuelle for å kompenseres for negative effekter på fisket som følge av endrede vannregimer i vassdraget.

Friluftsliv

Området som er berørt av reguleringen er mye brukt til friluftsliv. Med de effektene utbyggingen har hatt på landskap og fisk, er det klart at den også må ha påvirket bruks- og opplevelsesverdien av området. Hvordan dette har virket inn på friluftslivet er det ikke mulig å si noe om på grunnlag av søknadsdokumentene eller utredningene i forbindelse med Samla Plan.

Det er ikke fra noe hold pekt på spesielle tiltak for å kompensere for negative effekter for friluftslivet.

Oppsummering

Utbyggingen har særlig påvirket landskap og vilkårene for fisk. Det berørte området er også mye brukt til friluftsliv.

For fisken kan kompensasjons- og avbøtende tiltak settes inn både i Dalsdalselva og i Kolstadelvvassdraget.

Konklusjon

Vilkårene må hjemle pålegg om kompensasjons- og avbøtende tiltak for fisk. Fisketrapper i Dalsdalselva kan også bli vurdert i denne forbindelsen.

FORSLAG TIL VILKÅR

12.

(Naturforvaltning)

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelser av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

a. å sørge for at forholdene i Kolstadelva og Dalsdalselva er slik at de stedegne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
c. å sørge for fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at inntak og utløp ved kraftstasjoner og overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av DN å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser i de områder som berøres av utbyggingene og reguleringene. Dette kan være arkiveringsundersøkelser, langtidsundersøkelser og/eller etterundersøkelser.

III

Fra og med det år konsesjonene er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale årlige beløp til Luster kommune på kr 10.000 til opphjelp av fisk. Beløpene skal justeres etter de tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer. Beløpene skal nyttes etter nærmere bestemmelse av kommunestyret.

IV

Alle vilkår forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenfornevnte vilkår eller pålegg gitt i hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren."

Sogn og Fjordane Jeger – og Fiskerforbund uttaler i sitt brev av 12. mars 1991:

"Lokalforeninga i Luster og Fiskeriutvalet i Sogn og Fjordane Jeger- og Fiskerforbund har vurdert saka utan å ha merknad. Med bakgrunn i dette har ikkje styret i Sogn og Fjordane Jeger- og Fiskerforbund merknad til at reguleringskonsesjonen vert fornya."

Nedre Hornane sameige og Kringla sameige sier i sitt brev av 4. mars 1991:

"Underskrivne ber om at konsesjonssøkjaren vert pålagd:

1. Utbetring av stølsvegen (gangveg) på begge sider av Kringlevatnet slik at vegen vert farbar for sau og storfe. Før reguleringa var her godt framkomleg på begge sider av vatnet.
2. Vedlikehald av bruer:
   – Lobrua
   – Bru ved Kringledammen
   – Bru ved Smørvidammen

Det ligg fleire stølar i området. Desse er ikkje i drift, men området vert brukt til beite for sau og storfe. I tillegg til landbruksinteressene vert området mykje nytta som friluftsområde for bygdefolket."

Grunneiere i nedslagsfeltet til Sage kraftverk/ Kolstadelva gir følgende uttalelse av 4. mars 1991:

"Underskrivne grunneigarar i nedslagsfeltet til Sage Kraftverk/Kolstadelva er samde om å gje fylgjande uttale i samband med den nye konsesjonssøknaden.

Me har registrert at fisket i vassdraget har gått betydeleg tilbake etter reguleringa kring 1940 og finn det naturleg å setja fram krav om tiltak som betrar på dette.

Det er rel. små tiltak som skal til for å gjera Dalsdalelva lakse- og sjøaureførande heilt til Kilen. Dette kan lata som gjera ved punktvise utbetringar av elveløpet på strekninga Kvåle Bru – og Fella. Me ser det som lite realistisk å få tilbake fisket i øvre delen av vassdraget slik det var tidlegare, og kan godta nemnde tiltak som kompensasjon for dette.

Dette kravet finn me rimeleg også på bakgrunn av at utbyggjaren fekk hand om vassrettane svært rimeleg i 1940, totalt kr 6.700."

Søkers kommentarer til høringsuttalelser

Søker har i brev av 28.08.92 følgende kommentarer til høringsuttalelsene:

"Det går klart fram av uttalane at alle tilrår ny konsesjon til Luster Energiverk A/S fram til 1. januar år 2016. Det er likevel kome fram krav og ynskje frå fleire om ymse tiltak dei meinar bør knytast opp til ein ny konsesjon.

Etter det vi kan sjå er det alt vesentlege av krava/ynskja samla i 4. pkt. i vedtaket frå Luster Landbruksnemd i møte 21.03.91. Det same er også teke opp att i brev frå Fylkesmannen i Sogn og Fjordane den 11.07.91.

Vi meiner å sjå desse 4 pkt. som ein klar konklusjon/samandrag av dei samla uttalane som er gitt. Ut frå dette finn vi å kunne gi våre kommentarer til desse punkta og meinar såleis at

dette er dekkande for alle innkomne merknadar.

PKT. 1 KONSESJONSSØKJAREN MÅ OPPARBEIDA OG HALDA VEDLIKE VEG PÅ BEGGE SIDER AV KRINGLEVATNET SLIK AT DET PÅ NYTT VERT FRAMKOMELEG FOR FOLK OG FE

Det vert vist til fylgjande vedlegg:

Nr. 1: Kart i målestokk 1:1000, Kringlevatn.
Nr. 2: Utskrift frå A/S Luster Elektricitetsverks møtebok 24. januar 1940.
Nr. 3: Overskjønn 18. juni 1947.
Nr. 4: Kart i målestokk 1:1000 Dalsdalselva.

I vedlegg 3 side 7 har overskjønnet sagt at rekstevegen langs Kringlevatnet er sett i forsvarleg stand. Som nemnt i skjønnet er også vegen heva ½ m. Dette gjeld vegen langs vestsida av Kringlevatn, som også er stølsvegen til Kringla. I skjønnet er det ikkje nokon stad snakk om meir enn ein veg, her er heller ikkje nemnt noko om framtidig vedlikehald.

I vedlegg 2 side 1 er det også sagt at vegar skal setjast i forsvarleg stand, men det er heller ikkje her nemnt noko om framtidig vedlikehald.

Vegen (stien) på austsida av vatnet kan ein ikkje sjå er nemnt i noko tidligare dokument. Det vart halde synfaring saman med grunneigarane den 12. august 1992. Her vart det konstatert at denne stien er brukbar for folk, sau og geit, men ikkje for storfe. Vi har heller ikkje fått klare bevis for at det før regulering var veg for storfe på denne sida av vatnet. Grunnen til dette er at Hodnane støl ikkje har beiterett nord for Kringlestein, og buførvegen til Kringla går på vestsida av vatnet.

Det kan dessutan reisast tvil reint juridisk om det vil vera rett å kopla desse to stølsområda saman med ein betre veg som gjev felles beite, også for storfe.

Ut frå dei fakta vi kan finna om desse vegane meinar Luster Energiverk A/S at eit pålegg om opparbeiding av veg på austsida av Kringlevatnet er heilt urimeleg.

Når det gjeld vedlikehald av vegen på vestsida av vatnet vil vi ikkje setja oss imot å taka del i framtidig vedlikehald saman med grunneigarane.

PKT. 2 KONSESJONSSØKJAREN MÅ PÅLEGGJAST DEL AV VEDLIKEHALDET AV LØBRUA, BRUA VED SMØRVIDAMMEN OG BRUA VED KRINGLEDAMMEN

Luster Energiverk A/S vil ikkje setja seg imot eit slikt pålegg sjølv om dette går lenger enn kravet frå grunneigarane i 1940 og overskjønnet i 1947, (sjå vedlegg 2 og 3).

PKT. 3 KONSESJONSSØKJAREN MÅ TA DEL I KOSTNADEN MED SIKRINGS- OG FORBYGGINGSARBEIDET I DALSDALSELVA PÅ GRUNN AV AUKA FLAUM OG EROSJONSPROBLEM ETTER UTBYGGINGA

I vår konsesjonssøknad pkt. 2.3 er det sagt fylgjande: "Flaumtoppane kan vel få ei viss auke sommar/haust pga. reguleringa". I Samla Plan nr. 309 Dalsdalselva side 5-8 er det sagt fylgjande om Flaum- og erosjonssikring: "Erosjonsforholdene blir i det vesentlige uendret. Flomforholdene noe bedret på årsbasis. En kan vel likevel få flomskader i hovedelven på grunn av øket avlagring av erosjonsmasser fra sideelver".

Ein finn det ikkje med visse konstatert at reguleringa har ført til flaumskadar eller erosjonsskadar, men mogelegheita for dette kan heller ikkje avvisast.

Dersom NVE etter ei samla vurdering finn at reguleringa i Kolstadelva kan føra til skader langs Dalsdalselva finn ikkje Luster Energiverk A/S det unaturleg om ein må bera noko av kostnaden med ei forbygging.

PKT. 4 PÅ GRUNN AV REDUSERT FISKE I KOLSTADVASSDRAGET ETTER UTBYGGINGA, MÅ KONSESJONSSØKJAREN PÅLEGGJAST PLANLEGGING OG KOSTNADSREKNING AV TILTAK I DALSDALSELVA PÅ STREKNINGA KVÅLE BRU – FELLA FOR Å GJERA ELVA LAKSE- OG SJØAUREFØRANDE TIL KILEN. DERETTER MÅ DET VURDERAST PÅLEGG OM UTFØRING AV PLANLAGDE TILTAK

I overskjønnet, vedlegg 3 side 6 er det mellom anna sagt fylgjande: "Med hensyn til fiskeretten er å merke, at denne aldri har spillet noen særlig økonomisk betydning".

Prøvefiske i vatna har så langt vi kjenner ikkje vore gjennomført. Fiskebestanden og kvaliteten er elles så langt vi veit "toleg" god.

Ynskje/kravet om å få Dalsdalselva laks- og sjøaureførande fram til Kilen ser vi som heilt urealistisk. Ved synfaringa med grunneigarane 12. august i år prøvde vi også å sjå på dette, men svært ulendt terreng i elvegjelet, saman med noko stor vassføring, gjorde det uråd for oss å danna oss noko fullgodt bilde av tilhøva.

Sjølve elveløpet er fylt med store steinblokker der vatnet fosser delvis over og delvis under. Ut frå vedlagde kart (vedlegg nr. 4) går det fram at elveløpet stig 100 m på ei lengde av om lag 220 m (mellom kto. 25 og kto. 125). Den sterkaste stigninga ligg i området mellom kot. 75 og kto. 125, der stig elva 50 m på ei lengde av om lag 85 m.

Etter Luster Energiverk AS sine vurderingar vil kostnaden med ei laksetrapp i dette fossegjelet ikkje stå i noko rimeleg høve til nytteverdien. Når vi dessutan veit at den nederste de-

len av elva i dag berre har ein heller liten oppgang av sjøaure finn vi kravet heilt uakseptabelt.

Vi er sjølvsagt ikkje ekspertar på dette området, men vi kan tenkja oss at ei enkel synfaring av sakkunnige, kan avgjera på eit tidleg tidspunkt at den planlegging og kostnadsrekning som nemnt i framlegg frå landbrukskontoret, vil vera bortkasta.

Som sluttmerknad når det gjeld punktet om fisk, vil vi tru at det er betre å setja inn eventuelle ressursar på andre stadar i vassdraget istaden for å ofra store summar på eit prosjekt som etter vår meining er bortkasta."

NVEs merknader

Generelt

Luster Energiverk A/S (tidligere A/S Luster Elektricitetsverk) eies av Luster kommune med 13 % av aksjekapitalen og privatpersoner samt andre med 97 % og ble stiftet i 1915.

Luster Energiverk eier og driver ett kraftverk, Sage kraftverk i Dalsdalselva. Kraftverket ble satt i drift i november 1940.

Ved Administrasjonsrådets vedtak av 5. august 1940 og ved kgl.res. av 1. november 1945 ble Luster Energiverk A/S meddelt tillatelse til bruksrett til fall i Kolstadelv og til å regulere samme. De to tillatelser har felles utløpsdato 5. august 1990.

Sage kraftverk har inntak på kote 490 i Kolstadelva og utløp på kote 150. Utnyttet fall er på ca. 340 m, og installert effekt 1,54 MW med angitt turbinslukeevne 0,61 m^3/s. Midlere årsproduksjon er ca. 15,7 GWh/år.

Smørvivatn og Kringlevatn er de to konsederte reguleringsmagasiner som Sage kraftverk benytter. Det er noen uoverensstemmelser mht. oppgitte vannstandskoter og magasinvolum i søknaden sammenholdt med tilsvarende data oppgitt i kgl.res. av 05.08.40 og 01.11.45. Søker ble bedt om å redegjøre for dette. Søker oppgav etter denne henvendelsen følgende magasindata:

Magasin	Alm.vst.	LRV	HRV	Magasinvolum
Smørvivatn	787,4	778,0 (9,4 m ned)	792,0 (4,6 m opp)	4,2 mill. m^3
Kringlevatn	668,5	666,5 (2,0 m ned)	673,5 (5,0 m opp)	2,8 " "
Sum magasin				7,0 mill. m^3

Vannstandshøydene refererer seg til NGO-oppmåling i 1964.

Fallrettighetene ble opprinnelig erververt av Luster Energiverk A/S (den gang A/S Luster Elektricitetsverk) og senere overdratt til Luster kommune. Overdragelsen gjaldt kun fallene. Leiekontrakten mellom Luster kommune og A/S Luster Elektricitetsverk datert 27. november 1939 sikret Elektricitetsverket bruksrett til fallene "for den tid Elektricitetsverket får konsesjon til å utnytte dem".

På denne måten erververt Luster kommune uten konsesjon fallene i henhold til konsesjonsfritaksbestemmelsen for kommuner i dagjeldende ervervslov av 14. desember 1917 § 1. Luster Energiverk A/S har m.a.o. hatt bruksrett til fallene i konsesjonstiden, men eier kraftstasjon med rørgater og reguleringsdam.

Leiekontrakten ga Luster Energiverk A/S "ytterligere rett på samme betingelser, og for like lang tid til å leie rettighetene såfremt der er lovlig adgang til det".

På denne bakgrunn søkte Luster Energiverk A/S Luster kommune om vederlagsfri forlengelse av leieavtalen primært for samme tidsrom som tidligere, subsidiært til 1. januar 2016 da områdekonsesjonen løper ut.

Luster formannskap anbefalte imidlertid enstemmig at energiverket vederlagsfritt bare får forlenget leieavtalen til 1. januar 2016.

Søknaden

Søknaden gjelder etter dette forlengelse av bruksrettskonsesjon og reguleringskonsesjon fra någjeldende konsesjonsutløp til 1. januar 2016, med tillatelse til fortsatt regulering av Smørvivatn og Kringlevatn med de samme reguleringshøyder som tidligere.

I brev av 06.06.90 til energiverket innvilget departementet midlertidig forlengelse av nåværende tillatelser inntil tilsvarende nye foreligger.

Fordeler

Midlere årlig kraftproduksjon er på ca. 12 GWh og bedømmes av søker i dag til å representere meget billig kraft.

Skader og ulemper

Når det gjelder reguleringene har de variable vannstander medført negative virkninger på fisken og fisket. Det hevdes at det er ørret i begge de regulerte vatn. Reguleringene ligger i et mye brukt friluftsområde. Etter de oppgitte vannstandsvariasjoner for året 1985/86 vil imidlertid magasinene være fylt opp til topp vannstand i siste halvdel av juni og tappes først ned fra ca. 1. oktober. Året 1985/86 regnes som et middels vannrikt år. Reguleringens skjemmende virkning på landskapet vil således normalt kunne regnes å bli relativt liten største delen av sommeren og høsten.

Det synes derfor som det er tatt hensyn til turisttrafikken i området ved driften av magasinene. NVE forutsetter at en fortsatt regulering i tilfelle baseres på samme praksis.

Reguleringene antas også å ha medført redusert fiske i Dalsdalselva som i den nederste del er noe sjøørretførende.

Selve utbyggingen tørrlegger i stor grad elva over utbyggingsstrekningen, noe som gir en negativ virkning på landskapets utseende.

Vurdering av andre

Luster kommune, fylkesfriluftsnemnda og fylkesmannen anbefaler ny konsesjon gitt for tiden fram til 2016. *DN* stiller visse krav til tiltak for fremme av fisket. I distriktsuttalelsene er også fremmet visse krav som en skal komme tilbake til nedenfor.

NVE's oppsummerende vurdering og konklusjon

Det er ikke stilt krav om at staten skal gjøre gjeldende "hjemfall" på reguleringsanleggene. NVE kan heller ikke se det er grunnlag for å kreve hjemfall i dette tilfelle og viser til de drøftelser om tilsvarende spørsmål som er gjort bl.a. i sakene om nye konsesjoner i Arendalsvassdraget og for Randsfjorden. De samme grunner som ble anført der mot hjemfall gjelder også i denne saken.

Som det framgår er søknaden anbefalt imøtekommet av det berørte distrikt og NVE finner at vilkårene for å gi nye konsesjoner er oppfylt, jf. ervervslovens § 5 og regleringslovens § 8, og anbefaler søknaden innvilget på de vilkår som følger vedlagt. Man foreslår separate vilkår for bruksrett- respektive reguleringskonsesjoner. Dette er gjort med tanke på eventuelt salg av kraftverket i konsesjonsperioden.

Kommentarer til vilkårene

Om bruksrettsvilkårene bemerkes:

Konsesjonstid, post 1

Luster Energiverk regner med kort driftstid – 10 år – før det må foretas en så omfattende rehabilitering av kraftanlegget at det på det nærmeste blir en ny utbygging. Det er ikke tatt stilling til – eventuelt i hvilken grad – det da vil bli nødvendig med ytterligere behandling etter vassdragslovgivningen. I denne situasjon finner vi det riktig å gi vilkårene samme form og innhold som ved en ny utbygging. Vi foreslår således at bruksrettskonsesjonen gis for leietiden for fallene, men begrenset til 60 år fra den gamle konsesjons utløp 5. august 1990.

Det betinges vanlig rett til revisjon av vilkårene etter 30 år.

Vi bemerker at Luster kommune har begrenset leietiden til år 2016. Uten forlenget leietid vil konsesjonen løpe ut ved dette tidspunkt. En eventuell større ombygging vil imidlertid hovedsakelig bli basert på det fall som inngår i det bestående kraftanlegg. Utvidelse utover dette må i tilfelle bli tatt opp som egen sak.

Årlige avgifter, post 2

I dag betaler konsesjonæren følgende avgifter: til staten årlig kr 4 617,- etter en sats på kr 1,69 pr. nat.hk. Kommuneavgift er i henhold til brev av 12.05.1967 til fylkesmannen ikke innkrevd. Ved konsesjonsmeddelelsen var avgiftssatsene satt til kr 0,10 pr. nat.hk. både til staten og til kommuner og lik sats både for erverv av bruksrett og for regulering.

Det foreligger ingen krav vedrørende størrelsen av nye avgiftssatser. Etter dette vil NVE foreslå at det fastsettes kr 6,00 pr. nat.hk. til staten og kr 18,00 til kommuner. Disse satser er bl.a. brukt ved bruksrettskonsesjon til Oslo Energi A/S på fall i Flåmselva (Leinafossen). Avgiften regnes fra 5. august 1990 og det regnes med vanlige renter ved etterberegning.

Godkjenning av planer mv., post 7

Vilkåret forutsettes å gi hjemmel for godkjenning av planer og tilsyn med utførelse så vel som senere vedlikehold for utbyggingen samt for opprydding av anleggsområder og landskapsmessige tiltak. Det forutsettes at så vel gammel som eventuell ny utbygging dekkes av vilkåret.

Ferdsel, post 9

Fra grunneierhold er det krevd at søker utbedrer stølsveien (gangvei) på begge sider av Kringlevatn slik at den blir farbar for storfe og sau. Dessuten kreves vedlikehold av Lobrua og brua ved Kringedammen og ved Smørvidammen. Luster kommune mener det bør vurderes om det bør kreves utbedring av vei langs Kringlevatnet.

Luster Energiverk viser til at veispørsmålet er behandlet av skjønnsretten i 1940. Opparbeiding av vei på østsiden av Kringlevatn hevdes å være et helt urimelig krav. Energiverket tilbyr å delta i vedlikeholdet av veien på vestsiden av vannet og av de bruer som omfattes av kravet.

NVE finner her ikke grunn til å vilkårsfeste forpliktelser i en sak som er behandlet av skjønnet, men forutsetter at det forhandles om en minnelig ordning om energiverkets deltagelse i de vedlikeholdsarbeider det gjelder her.

Vilkåret anbefales tatt inn i sin vanlige form om konsesjonærens plikt til å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, bruer mv. hvis disse utgifter blir særlig økt ved anleggsarbeidet.

Om vilkårene for reguleringskonsesjonen bemerkes:

Konsesjonstid, post 1

Reguleringskonsesjonen foreslås gitt for den tid regulanten disponerer fallrettigheter i vassdraget, begrenset til 60 år fra 5. august 1990.

Det betinges vanlig rett til revisjon av vilkårene etter 30 år og rett for staten til å kreve reguleringsanleggene avstått til staten vederlagsfritt ved utløpet av konsesjonstiden.

Årlige avgifter, post 2

I dag betaler konsesjonæren følgende avgifter: til staten årlig kr 4 617,- etter en sats på kr 1,69 pr. nat.hk. Kommuneavgift er i henhold til brev av 12.05.1967 til fylkesmannen ikke innkrevd. Ved konsesjonsmeddelelsen var avgiftssatsene satt til kr 0,10 pr. nat.hk. både til staten og til kommuner og lik sats både for erverv av bruksrett og for regulering.

Det foreligger ingen krav vedrørende størrelsen av nye avgiftssatser. Etter dette vil NVE foreslå at det fastsettes samme satser som foreslått for bruksrettskonsesjonen, dvs. kr 6,- og kr 18,- pr. innvunnet nat.hk. til hhv. staten og kommuner regnet fra 5. august 1990 og tillagt vanlige renter ved etterberegning.

Godkjenning av planer mv., post 7

Vilkåret forutsettes å gi hjemmel for godkjenning av planer og tilsyn med utførelse så vel som senere vedlikehold av reguleringsanleggene samt for opprydding av anleggsområder og landskapsmesssige tiltak.

Naturforvaltning, post 9

NVE mener det er reguleringen av vassdraget som gir grunnlag for vilkår i denne forbindelse. Det gjelder magasinområdene og vassdraget ned til inntaket samt virkningen av reguleringen nedenfor kraftverket.

Det er fra lokalt hold reist ønske om at det legges til rette for oppvandring av anadrom fisk (laks, sjøørret) til potensielle gytestrekninger i dalen. Det må da eventuelt gjøres en del fysiske tiltak i vassdragets nedre del. Det foreslåtte vilkåret gir muligheter for å pålegge kompenserende tiltak for å bedre forholdene for fisk/fisket. I tillegg til fiskefaglige vurderinger, herunder virkninger for den stedegne ørretstammen, vil landskapsmessige virkninger være viktige i denne vurderingen. I tråd med vanlig praksis vil behovet for og kostnadene ved eventuelle tiltak bli vurdert etter at konsesjon er gitt.

Man vil imidlertid peke på de sterke motforestillinger som søkeren har med hensyn til å gjøre nedre del av Dalsdalselva lakseførende. Betenkeligheten går både på kostnader og egnethet av denne del av elva som leveområde for laks. Selv om tiltaket også er ønsket av grunneiere, Luster kommune og flere, forutsetter NVE at tiltakets berettigelse overveies nøye og at NVEs fagseksjon tas med i vurderingene. Man viser også til kommentarene til post 11.

Terskelbygging, erosjonssikring, post 11

Luster kommune krever at konsesjonssøkeren vurderer å ta del i kostnader med sikrings- og forbyggingsarbeidet i Dalsdalselva og mener reguleringen har ført til økte flom- og erosjonsproblemer. Luster Energiverk avviser ikke helt at påstanden i noen grad kan være riktig og sier seg villig til å ta noe av kostnadene ved en forbygging dersom NVE etter en samlet vurdering finner at erosjonsskader mv. kan oppstå.

NVE foreslår at det vanlige vilkår om terskelbygging og erosjonssikring stilles opp. Dette gir konsesjonsmyndighetene hjemmel til å trekke bestemmelser om tiltak for å motvirke slike skader. Slike tiltak bør vurderes i sammenheng med ev. pålegg i henhold til post 9.

Ferdsel, post 12

Fra grunneierhold er det krevd at søker utbedrer stølsveien (gangvei) på begge sider av Kringlevatn slik at den blir farbar for storfe og sau. Dessuten kreves vedlikehold av Lobrua og brua ved Kringedammen og ved Smørvidammen. Luster kommune mener det bør vurderes om det bør kreves utbedring av vei langs Kringlevatnet.

Luster Energiverk viser til at veispørsmålet er behandlet av skjønnsretten i 1940. Opparbeiding av vei på østsiden av Kringlevatn hevdes å være et helt urimelig krav. Energiverket tilbyr å delta i vedlikeholdet av veien på vestsiden av vannet og av de bruer som omfattes av kravet.

NVE finner her ikke grunn til å vilkårsfeste forpliktelser i en sak som er behandlet av skjønnet, men forutsetter at det treffes en minnelig ordning om energiverkets deltagelse i de vedlikeholdsarbeider det gjelder her.

Vilkåret anbefales tatt inn i sin vanlige form om konsesjonærens plikt til å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, bruer mv. hvis disse utgifter blir særlig økt ved anleggsarbeidet.

Kommentarer til manøvreringsreglementet

Manøvrering, post 8

Man har tatt med begrensninger for reguleringen av inntaksmagasinet. Start/stoppkjøring bør ikke tillates av hensyn til fiskeinteressene i vassdraget.

Manøvreringsreglementet for Smørvivatn og Kringlevatn er redigert om til den form som er brukt nå uten reelle endringer med hensyn til tap-

pingen av magasinene. I denne forbindelse forutsettes at de i framtiden blir manøvrert i samsvar med den beskrivelse som er gitt i søknaden for et år med normalt tilsig."

NVEs utkast til vilkår for tillatelse for Luster Energiverk A/S til å erverve bruksrett til fall i Kolstadelvi i Luster

1.

(Konsesjonstid)

Konsesjon gis for leietiden, begrenset til 60 år fra 5. august 1990.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. ervervslovens § 5a, første ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

(Konsesjonsavgifter)

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr 6,- pr. nat.hk., beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som det konsederte vannfall etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av **kr 18,- pr. nat.hk.**, beregnet på samme måte.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Plikten til å betale avgiftene inntrer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse.

Etter forfall påløper rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

Konsesjonsavgiftsmidlene danner ett fond som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret skal anvendes til fremme av næringslivet i kommunen.

Vedtektene for fondet skal godkjennes av fylkesmannen.

3.

(Kontroll med betaling av avgift mv.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket og avgivelse av kraft, jf. post 11, kan med bindende virkning fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4.

(Byggefrister mv.)

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 5 år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversittes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen på kr 1.000,- pr. dag.

5.

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre ev. etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6.

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal naturvernmyndighetene underrettes.

7.

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for vassdragets utbygging. Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVE's samtykke.

8.

(Fornminner mv.)

Konsesjonæren skal i god tid på forhånd undersøke om faste fornminner som er fredet i henhold til lov av 9. juni 1978 nr. 50, eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding om dette til vedkommende museum og/eller Riksantikvaren. Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fornminne som ikke har vært kjent, skal melding sendes med en gang og arbeidet stanses.

9.

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger og bruer, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet.

I tvilstilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

Veger og bruer som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

10.

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anlegget, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

11.

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den gjennomsnittlige kraftmengden som vannfallet etter foretatt utbygging kan yte med påregnelig vannføring år om annet. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Konsesjonæren kan i tillegg pålegges å avstå til staten inntil 5 % av kraften, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverkene for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

12.

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og ener-

gidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 4, 11 og 12 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i erververslovens § 26.

For overtredelse av de i konsesjonen inntatte bestemmelser påløper en tvangsmulkt på kr 1.000,- pr. dag eller kr 5.000,- for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Mulkten kan inndrives ved utpanting.

13.

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger. Olje- og energidepartementet kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene kan medføre forpliktelser.

NVEs utkast til vilkår for tillatelse for Luster Energiverk A/S til å regulere Smørvivatn og Kringlevatn

1.

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis for den tid regulanten disponerer fallrettigheter i vassdraget, begrenset til 60 år fra 5. august 1990.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringslovens § 10, post 3, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler i dem kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

(Konsesjonsavgifter)

For den øking av vannkraften som innvinnes ved reguleringen for eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse betale følgende årlige avgifter: til statens konsesjonsavgiftsfond kr 6,- pr. nat.hk. til konsesjonsavgiftsfondet i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr 18,- pr. nat.hk.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Økingen av vannkraften skal beregnes på grunnlag av den øking av vannføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året.

Ved beregningen av økingen forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva som i hvert enkelt tilfelle skal regnes som innvunnet øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av Olje- og energidepartementet.

Plikten til å betale avgiftene inntrer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse.

Etter forfall påløper rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

Vedtekter for fondet skal godkjennes av fylkesmannen.

3.

(Kontroll med betaling av avgift mv.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket og avgivelse av kraft, jf. post 14, kan med bindende virkning fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4.

(Byggefrister mv.)

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av ikke over 5 år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversittes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen på kr 1.000,- pr. dag.

5.

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og

energidepartementet pålegges å sikre ev. etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6.

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for vassdragets utbygging. Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende, og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVE's samtykke.

7.

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Eksisterende reguleringsanlegg skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand.

Reguleringsanleggene er underlagt NVE's tekniske tilsyn samt godkjenning for så vidt angår landskapsmessige forhold. NVE kan i denne forbindelse gi de pålegg som er nødvendige, gjennomføre ev. manglende tiltak sett i forhold til tiltak av denne art som er vanlige ved nye reguleringer.

Utgiftene som er forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

8.

(Manøvreringsreglement mv.)

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd fastsetter.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Dersom vannslippingen foregår i strid med reglementet, kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til staten av inntil kr 10.000,- for hver gang etter Olje- og energidepartementets nærmere bestemmelse.

9.

(Naturforvaltning)

Konsesjonæren plikter uten uforholdsmessige utgifter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

a. å sørge for at forholdene i den del av vassdraget som berøres av reguleringene er slik at de stedegne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
b. å kompensere for skader for den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter mellom magasiner og kraftstasjonsinntak opprettholdes,
d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av DN å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser i de områder som berøres av reguleringene. Dette kan være arkiveringsundersøkelser, langtidsundersøkelser og/eller etterundersøkelser.

III

Fra og med det år konsesjonene er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale årlige beløp til Luster kommune på kr 10.000,- til opphjelp av fisk. Beløpene skal justeres etter de tidsintervaller som loven til en hver tid bestemmer. Beløpene skal nyttes etter nærmere bestemmelse av kommunestyret.

IV

Alle vilkår forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenfornevnte vilkår eller pålegg gitt i hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

10.

(Fornminner mv.)

Ved et ev. anleggsarbeid tilknyttet reguleringen skal konsesjonæren i god tid på forhånd undersøke om faste fornminner som er fredet i henhold til lov av 9. juni 1978 nr. 50, eller andre kulturhistoriske lokaliteter blir berørt, og i tilfelle straks gi melding om dette til vedkommende museum og/eller Riksantikvaren. Viser det seg først mens arbeidet er i gang at det kan virke inn på fornminner som ikke har vært kjent, skal melding sendes med en gang og arbeidet stanses.

11.

(Terskler mv.)

I de deler av vassdraget hvor reguleringene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprenskinger mv. for å redusere skadevirkninger.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

12.

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger og bruer, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet.

I tvilstilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger og bruer som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utilgjengelige.

13.

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle kart som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

14.

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den for hvert vannfall innvunne øking av vannkraften, beregnet etter reglene i vassdragsreguleringslovens § 11 nr. 1, jf. § 3. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Staten forbeholdes rett til inntil 5 % av kraftøkningen, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverkene for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

15.

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 4, 14 og 15 første eller annet ledd kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i vassdragsreguleringslovens § 12, post 21.

For overtredelse av de i konsesjonen inntatte bestemmelser påløper en tvangsmulkt på kr 1.000 pr. dag eller kr 5.000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Mulkten kan inndrives ved utpanting.

16.

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene er beliggende. Olje- og energidepartementet kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene kan medføre forpliktelser.

NVEs utkast til Manøvreringsreglement for regulering av Smørvivatn og Kringlevatn i Kolstadelvi i Luster

1.

Reguleringer

Magasin	Naturlig vannst. kote	Reg.grenser Øvre kote	Reg.grenser Nedre kote	Oppd. m	Senkn. m	Reg. høyde m
Smørvivatn	787,4	792,0	778,0	4,6	9,4	14,0
Kringlevatn	668,5	673,5	666,5	5,0	2,0	7,0
Inntak						
Inntak	–	490,0	489,0	–	–	1,0

Start/stopp kjøring tillates ikke.

Reguleringsgrensene refererer seg til NGO-oppmåling i 1964.

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Ved manøvreringen skal det has for øyet at vassdragets naturlige flomvannføring nedenfor magasinene så vidt mulig ikke økes.

For øvrig kan tappingen skje etter kraftverkets behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørsmengder, temperaturer, snødybde mv. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringstiden.

4.

Viser det seg at slippingen etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til

konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet.

III Høringsinstansenes uttalelser

Luster kommune har i brev av 1. april 1996 uttalt følgende:

> "Formannskapet har hatt saka føre i møte 130396 og gjort slikt vedtak:
>
> 1. Formannskapet har ikkje merknader til innstilling frå Norges Vassdrags- og energiverk datert 2.11.95 ved. Luster Energiverk A/S sin søknad om ny konsesjon for bruksrett og regulering av Kostadelvi.
> 2. Regulerings- og bruksrettkonsesjon utover år 2016 forutset eigen avtale mellom energiverket og kommunen."

Miljøverndepartementet har i brev av 1. april 1996 kommet med følgende uttalelse:

> "Vi har forelagt NVE's innstilling for fylkesmannens miljøvernavdeling og for DN. Begge instanser uttalte seg til søknaden direkte til NVE. Når det gjelder beskrivelsen av skader og ulemper viser vi derfor til innstillingen. Verken fylkesmannen eller DN har innvendinger til at det blir gitt ny konsesjon.
>
> *DNs kommentarer til innstillingen*
>
> "Ifølge NVE's merknader regner Luster Energiverk med en kort driftstid – 10 år – før det må foretas en så omfattende rehabilitering av kraftanlegget at det på det nærmeste blir en ny utbygging. Ifølge NVE's innstiling er det ikke tatt stilling til – eventuelt i hvilken grad – det da vil bli nødvendig med ytterligere behandling etter vassdragslovgivningen.
>
> DN holder fast ved de standardvilkår for naturforvaltning som er gitt i uttalelse av 01.08.1991. I motsetning til NVE's innstilling (02.11.1995) mener vi at disse bør gjelde ved bruk og regulering av så vel Kolstadelvi i Luster som Smørvivatn og Kringlevatn. Vi mener at det er av stor betydning at disse vilkår også gjelder for Kolstadelvi, som i likhet med vatna har viktige gyte- og oppvekstbestander for innlandsørret og i tillegg er viktige områder for utøving av fiske (se Samla Plan for vassdrag, rapport fra Luster kommune i Sogn og Fjordane, 309 Dalsdalelva, 1984).
>
> Vi foreslår videre at NVE's reservasjon "uten uforholdsmessige utgifter" i setningen "Konsesjonæren plikter *uten uforholdsmessige utgifter* etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)" skal utgå fra foreliggende innstilling (se pkt. 9, NVE's innstilling side 2, utkast til vilkår for å regulere Smørvivatn og Kringlevatn). Vi begrunner dette med at vurdering av eventuelle utgifter må stå i forhold til de naturverdier som omhandles og ikke la økonomisk begrensning være utslagsgivende for hva som er rimelig eller ikke. Dette har vært, og er, et kardinalpunkt når miljøkonsekvensene skal vurderes og beslutningsgrunnlaget skal formes.
>
> I NVEs innstilling, utkast til vilkår for å regulere Smørvivatn og Kringlevatn, s. 2, pkt. 9c, foreslår vi at vårt opprinnelige forslag av 01.08.1991 pkt. c. blir tatt inn i sin helhet. Denne setning lyder som følger: "å sørge for fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at inntak og utløp ved kraftstasjoner og overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres". Dette begrunner vi i at det vil være viktig å ta slike hensyn som forhindrer tap av fisk ved inntak/utløp ved kraftstasjoner og overføringer for å verne om fiskepopulasjonene.
>
> Fylkesmannen i Sogn og Fjordane har pekt på at det er vanlig praksis å trekke inn aktuelle faglige instanser vedr. vurdering av nytteverdien ved fiskeforbedringstiltak. Vi støtter fylkesmannens forslag om at det bør gjøres en kartlegging av potensielle gyte- og oppvekstområder ovenfor vandringshindret. En slik kartlegging vil gi et bedre forvaltningsgrunnlag for så vel innlandsørret som anadrome laksefisker, i tillegg til at en får et bedre grunnlag for å vurdere nytteverdien i forhold til ev. tiltakskostnader.
>
> *Konklusjon*
>
> DN foreslår at standardvilkår for naturforvaltning gitt i uttalelse av 01.08.1991 tas inn for konsesjon for bruk og regulering av så vel Kolstadelvi som Smørvivatnet og Kringlevatn. Standardvilkårene gir mulighet for å vurdere tiltak og undersøkelser vedr. bl.a. fisk. Vi støtter Fylkesmannens forslag om kartlegging av potensielle gyte- og oppvekstområder ovenfor vandringshindret."

Miljøverndepartementets vurdering

Departementet har ingen innvendinger til at det blir gitt fornyet konsesjon.

Vilkår vedr. naturforvaltning

Vi støtter DN's forslag til vilkår vedr. naturforvaltning.

Når det gjelder NVE's merknader om kostnadene for ev. tiltak vedr. laks i Dalsdalselva vil vi peke på at det er vanlig praksis at kostnadene av aktuelle konkrete tiltak blir vurdert opp imot nytteverdien. Vi viser i den forbindelse også til fylkesmannens uttalelse som følger vedlagt.

Vilkår vedr. kulturminner (post 10 i reguleringskonsesjonen)

Ved fornyelse av konsesjoner har det i de senere år vært vanlig å fastsette vilkår om at konsesjonæren kan pålegges å betale for kulturminneregistreringer innenfor reguleringssoner (dvs. mellom HRV og tidligere normalvannstand), de nærmestliggende områder til reguleringssoner samt i andre inngrepsområder. Det mest aktuelle er å foreta arkeologiske undersøkelser i strandsonen til magasiner der det tidligere ikke har vært foretatt registreringer eller der det har vært foretatt mangelfulle registreringer, slik som i denne saken. Magasinene ligger i en seterdal. Ved henvendelse til Historisk Museum i Bergen får vi opplyst at det i slike daler i Luster er av stor interesse å foreta kulturminneregistreringer.

Vi foreslår derfor at det fastsettes vilkår om dette i reguleringskonsesjonen, men avstår fra å foreslå dette i bruksrettkonsesjonen.

Vi foreslår at vilkåret får følgende utforming:

"Konsesjonæren plikter å bekoste undersøkelser av kulturminner i reguleringssonen og i de nærmestliggende områder.

De arkeologiske undersøkelser i reguleringssonen skal foretas i den tiden magasinene likevel er nedtappet. Konsesjonæren skal så vidt mulig varsle fylkeskommunens kulturetat om nedtapping i god tid på forhånd.

Dersom det som følge av manøvreringen eller på annen måte kan oppstå skader som berører kulturminnene i området, plikter konsesjonæren å bekoste tiltak fastsatt av Miljøverndepartementet eller den dette bemyndiger".

TILLATELSE ETTER LOV OM FORURENSNINGER OG OM AVFALL

Det kan gis tillatelse til reguleringen etter lov om forurensninger og om avfall § 11 dersom det fastsettes vilkår som foreslått av fylkesmannen i brev av 14.3.96".

I *fylkesmannen i Sogn og Fjordane* sin uttalelse av 14. mars 1996 til Miljøverndepartementet heter det:

"Ureining

Fylkesmannen skal etter delegering frå Miljøverndepartementet, dagsett 05.05.93, gje uttale om ureiningstilhøva og gjera framlegg om vilkår etter § 11 og 16 i ureiningslova, jf. rettleiar 93:08 frå SFT. Etter det vi kjenner har ikkje reguleringa verknader for vasskvaliteten i Kolstadelvi eller Dalsdalselvi, men vasskvaliteten har ikkje vore analysert. Vi har heller ikkje opplysningar om at det skal vera vassverk knytt til vassdraget. Reguleringsreglementet bør likevel ta atterhald om at eigar av reguleringsanlegget heilt eller delvis må utføre og/eller koste ev. overvaking av vassdraga og avbøtande tiltak som viser seg nødvendige for å motverke urening pga. reguleringa. Fylkesmannen sitt framlegg til vilkår etter ureiningslova §§ 11 og 16 vert difor slik:

Etter nærare avgjerd/pålegg frå vedkommande departement pliktar utbyggjar:

- å utføre eller koste nødvendige tiltak for å hindre eller redusera verknad av ureining knytt til bruksrett og regulering av Kolstadelvi.
- å koste heilt eller delvis oppfølgingsundersøkingar av vasskvaliteten i dei vassdraga tiltaket vil gjelda.

Fisk

I utkastet til konsesjonsvilkår har ein teke inn standardvilkår for naturforvalting, jf. pkt. 9. Dette opnar for å pålegge tiltak som kan kompensere for negativ effekt av reguleringa på tilhøva for fisk og utøving av fiske i vassdraget. Søkjar har i kommentarane til dei innkomne høyringsfråsegna, påpeika at kostnadene med tiltak for å betre fiskeoppgangen etter deira meining ikkje vil stå i noko rimeleg høve til nytteverdien. Det er i dag vanleg praksis at aktuelle faglege instansar vert trekt inn i ei slik vurdering, og at kostnaden av aktuelle tiltak vert vurdert opp mot nytteverdien. I dette høvet bør det utførast ei kartlegging av potensielle gyte- og oppvekstområde ovanfor vandringshinderet.

Dersom ein ventar at opning av nye strekningar for sjøaure og laks vil medføre ein viss produksjonsauke, er det aktuelt å gå vidare med planlegging og kostnadsrekning av aktuelle tiltak. Utført kartleggingsarbeid vil i alle høve ha verdi for å kunne vurdere ev. tiltak for innlandsaure på strekninga ovanfor vandringshinderet for sjøaure og laks. Vidare opnar vilkåret for å pålegge prøvefiske og ev. kompenserande tiltak, herunder utsetjing av fisk, i reguleringsmagasina. På bakgrunn av dette finn vi at tilhøva for fisk vert teke omsyn til ved å ta standard vilkår for naturforvaltning inn i konsesjonsvilkåra."

IV. Olje- og energidepartementets bemerkninger

a) Innledning

Luster Energiverk A/S (tidligere A/S Luster Elektricitetsverk) ble stiftet i 1915. Selskapet eier og driver Sage kraftverk i Dalsdalselva. Kraftverket eies i dag med 50 prosent av Luster Energiverk AS og med 50 prosent av Luster kommune. Kraftverket ble opprustet og utvidet i 2000, hvoretter midlere årsproduksjon ble økt fra ca. 12,5 GWh til ca. 35 GWh. Dette tiltaket ble ikke ansett å utløse konsesjonsplikt, jf. NVEs vedtak av 09.02.1999.

Kraftverket benytter to konsederte reguleringsmagasiner, Smørvivatn og Kringlevatn. Begge dammene ble reparert i 1978.

Fallrettighetene som utnyttes ble opprinnelig erververt av A/S Luster Elektricitetsverk, og senere

overdratt til Luster kommune. Leiekontrakt (1939) mellom kommunen og Elektricitetsverket sikret bruksrett til fallene "for den tid Elektricitetsverket får konsesjon til å utnytte dem". Leiekontrakten ga Luster Energiverk A/S "ytterligere rett på samme betingelser, og for like lang tid til å leie rettighetene såfremt der er lovlig adgang til det".

Luster Energiverk søkte om vederlagsfri forlengelse av leieavtalen primært for samme tidsrom som tidligere, men Luster kommune gikk inn for å forlenge leieavtalen til 1. januar 2016 – den dato områdekonsesjonen løper ut. Luster Energiverk A/S har derfor søkt om ny bruksrettskonsesjon og reguleringskonsesjon fra utløpet av de tidligere konsesjoner frem til 1. januar 2016. Søknaden omfatter ingen endring av reguleringen av de to magasinene.

b) Skader og ulemper

De variable vannstandene ved reguleringene har medført negative virkninger på fisken og fisket. Det hevdes å være ørret i begge regulerte vatn. Reguleringene ligger i et populært friluftsområde. I et middels vannrikt år vil imidlertid magasinene etter de oppgitte vannstandsvariasjoner, være fylt opp til topp vannstand i siste halvdel i juni og først tappes ned fra ca. 1. oktober. Normalt vil det derfor kunne regnes å bli relativt liten skjemmende virkning på landskapet største delen av sommeren og høsten.

Reguleringene antas også å ha medført redusert fiske i Dalselva, som er noe sjøørettførende i sin nederste del. På selve utbyggingsstrekningen tørrlegges elva i betydelig grad, og dette gir en negativ virkning på landskapets utseende.

c) NVEs vurdering

NVE kan ikke se at det er grunnlag for å kreve hjemfall av reguleringsanleggene i dette tilfelle. NVE finner at vilkårene for å gi nye konsesjoner er oppfylt, jf. industrikonsesjonsloven § 5 og vassdragsreguleringsloven § 8, og anbefaler søknaden innvilget på de vilkår som vedlagt innstillingen. Med tanke på eventuelt salg av kraftverket i konsesjonsperioden, foreslår NVE separate vilkår for bruksretts- respektive reguleringskonsesjonen.

d) Høringsinstansenes bemerkninger

Miljøverndepartementet har ingen innvendinger mot at det blir gitt ny konsesjon, men har bemerkninger til enkelte av vilkårene. Luster kommune har ingen merknader til NVEs innstilling.

e) Departementets vurdering

Staten har rett til å kreve reguleringsanleggene avstått uten vederlag. Staten har imidlertid ingen rettigheter i vassdraget som grunnlag for å utnytte reguleringsanleggene. Fallrettigheter og kraftstasjon er ikke gjenstand for hjemfall. Vassdragsreguleringsloven er til hinder for at staten tar ut en økonomisk gevinst av selve reguleringsanleggene. For staten har reguleringene ingen økonomisk verdi. Departementet legger derfor til grunn at hjemfall ikke nyttes for reguleringsanleggene i Smørvivatn og Kringlevatn i tråd med langvarig praksis.

Departementet bemerker at det ikke er innvendinger mot at ny konsesjon gis.

Departementet anser at fordelene ved fortsatt drift av reguleringene og kraftverket overstiger skader og ulemper for allmenne og private interesser i vassdraget. Det tilrås at Luster Energiverk A/S gis ny reguleringskonsesjon for Smørvivatn og Kringlevatn og bruksrettskonsesjon for fallet som utnyttes i Sage kraftverk. I tillatelsen etter vassdragsreguleringsloven inngår også tillatelse etter lov om vern mot forurensning og om avfall.

f) Departementets bemerkninger til vilkårene i bruksrettskonsesjonen

Post 1 (Konsesjonstid)

Bruksrettskonsesjonen gis for 60 år fra den gamle konsesjons utløp 5. august 1990, men begrenset til leietiden for fallrettighetene.

Post 2 (Konsesjonsavgifter)

Det tilrås at konsesjonæren betaler en årlig avgift til staten på kr 6,- pr. nat.hk., og på kr 18,- til de fylkes, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer. Avgiften regnes fra 5. august 1990. Regulanten må dekke det rentetap som kommunen er påført, ettersom den nye konsesjonsavgiften ligger over den som betales etter den gamle konsesjonen. I tråd med praksis bør riktig rente fastsettes på grunnlag av gjennomsnittlig statsobligasjonsrente. Fastsettelsen av renten for reguleringen dreier seg om en femten års periode fra 1990 til 2005. Det finnes ikke statsobligasjoner som løper så langt tilbake i tid at man kan benytte en rente for hele perioden. Det er derfor benyttet en 10 års og en 5 års statsobligasjonsrente. Fra august 1990 til august 2000 er 10 års statsobligasjonsrente benyttet. Tillagt en differanse mellom interbankrenten og statsobligasjonsrenten på 0,3 pst., fastsettes renten ved etterbetaling av konsesjonsavgifter til 10,9 pst. for perioden august 1990 til august 2000. Videre er det lagt til grunn en 5 års statsobligasjonsrente for perioden fra september 2000. Tillagt en differanse mellom interbankrenten og statsobligasjonsrenten på 0,3 pst., fastsettes renten ved etterbetaling av konsesjonsavgifter til 7 pst. for perioden september 2000 og frem til konsesjonen meddeles. Det regnes ikke rentes rente i tråd med langvarig praksis.

Post 8 (Fornminner)

I tråd med dagens begrepsbruk skal posten betegnes "Automatisk fredete kulturminner".

Post 9 (Ferdsel)

Vilkåret er tatt inn i sin vanlige form. Departementet finner, i likhet med NVE, ikke grunn til å vilkårsfeste forpliktelser i en sak som er behandlet av skjønnet. Det forutsettes forhandlet en minnelig ordning om energiverkets deltagelse i de vedlikeholdsarbeider det gjelder.

Post 12 (Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Vilkåret har den vanlige form, men tvangsmulkten i siste ledd for overtredelser av konsesjonsbestemmelsene settes til kr 100.000,- pr. dag eller kr 500.000,- for hver overtredelse. Mulkten kan inndrives ved utlegg, og indeksjusteres hvert 5. år. Det vises til kommentarene til post 8 og 15 i reguleringskonsesjonen.

Naturforvaltning

Med støtte fra Miljøverndepartementet foreslår DN at standardvilkår for naturforvaltning tas inn for konsesjon for bruk av fallet i Kolstadelva. Standardvilkårene gir mulighet for å vurdere tiltak og undersøkelser vedrørende bl.a. fisk. Olje- og energidepartementet påpeker at det ikke er vanlig å ha med et slikt vilkår i ervervstillatelse for bruksrett eller eiendomsrett. Olje- og energidepartementet kan ikke se at det her gjør seg gjeldede spesielle forhold som taler for å innføre et slikt vilkår, og vil derfor ikke foreslå noe eget vilkår om naturforvaltning i bruksrettskonsesjonen. Det vises til post 9 i vilkårene for reguleringskonsesjonen ettersom det er reguleringen av vassdraget som gir grunnlag for vilkår om naturforvaltning enten det gjelder magasinområdene eller vassdraget ned til inntaket eller nedenfor kraftverket.

g) Departementets bemerkninger til vilkårene i reguleringskonsesjonen

Post 1 (Konsesjonstid)

Konsesjonen gis for den tid regulanten disponerer fallrettigheter i vassdraget, begrenset til 60 år fra 5. august 1990.

Post 2 (Konsesjonsavgifter)

Det tilrås at konsesjonæren betaler en årlig avgift til staten på kr 6,- pr. nat.hk., og på kr 18,- til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer. Avgiften regnes fra 5. august 1990. Regulanten må dekke det rentetap som kommunen er påført, ettersom den nye konsesjonsavgiften ligger over den som betales etter den gamle konsesjonen. I tråd med praksis bør riktig rente fastsettes på grunnlag av gjennomsnittlig statsobligasjonsrente. Fastsettelsen av renten for reguleringen dreier seg om en femten års periode fra 1990 til 2005. Det finnes ikke statsobligasjoner som løper så langt tilbake i tid at man kan benytte en rente for hele perioden. Det er derfor benyttet en 10 års og en 5 års statsobligasjonsrente. Fra august 1990 til august 2000 er 10 års statsobligasjonsrente benyttet. Tillagt en differanse mellom interbankrenten og statsobligasjonsrenten på 0,3 pst., fastsettes renten ved etterbetaling av konsesjonsavgifter til 10,9 pst. for perioden august 1990 til august 2000. Videre er det lagt til grunn en 5 års statsobligasjonsrente for perioden fra september 2000. Tillagt en differanse mellom interbankrenten og statsobligasjonsrenten på 0,3 pst., fastsettes renten ved etterbetaling av konsesjonsavgifter til 7 pst. for perioden september 2000 og frem til konsesjonen meddeles. Det regnes ikke rentes rente i tråd med langvarig praksis.

Post 8 (Manøvreringsreglement mv.)

Olje- og energidepartementet tilrår at post 8 tredje ledd utgår og viser til at de alminnelige tvangsmulktbestemmelsene i ny post 16 kan komme til anvendelse ved overtredelse av manøvreringsreglementet.

Post 9 (Naturforvaltning)

DN ber om at bisetningen "uten uforholdsmessige utgifter" blir tatt ut av ordlyden i punkt I første ledd. Olje- og energidepartementet vil bemerke at de kompenserende tiltak som iverksettes uansett må stå i et rimelig forhold til utgiftene. Ansvaret for å vurdere aktuelle og forholdsmessige tiltak er tillagt DN, og Olje- og energidepartementet er derfor enig i at bisetningen "uten uforholdsmessige utgifter" er unødvendig og bør strykes.

Videre foreslås DN at pkt. c endres til DNs opprinnelige forslag som var følgende:

> "å sørge for fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at inntak og utløp ved kraftstasjoner og overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres".

Da reguleringskonsesjonen ikke omfatter kraftstasjonen, foreslår Olje- og energidepartementet følgende ordlyd:

> "å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres".

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane med tilslutning fra DN og Miljøverndepartementet, ønsker kartlegging av potensielle gyte- og oppvekstområ-

der. Olje- og energidepartementet bemerker at behovet for og kostnadene ved eventuelle tiltak må vurderes etter at konsesjon er gitt. Etter Olje- og energidepartementets oppfatning er det tilstrekkelig hjemmel for et slikt pålegg i det alminnelige vilkåret gitt i pkt. II. Når det gjelder ønsket om å gjøre nedre del av Dalsdalselva til leveområde for laks, slutter departementet seg til NVEs merknader om at tiltakets berettigelse må overveies nøye og at NVE må tas med i disse vurderingene.

Konsesjonæren plikter å innbetale årlige beløp til Luster kommune på kr 10.000,- til opphjelp av fisk fra og med det året konsesjon er gitt.

Post 10 (Fornminner)

I tråd med dagens begrepsbruk skal posten betegnes "Automatisk fredete kulturminner".

Etter at NVE avga innstilling i saken har Miljøverndepartementet og Olje- og energidepartementet kommet frem til et standardvilkår som skal fastsettes i saker om fornyelser av eldre konsesjoner. Departementet tilrår derfor at det fastsettes nytt standardvilkår om kulturminner med følgende ordlyd:

> "Post 10 (Automatisk fredete kulturminner)
>
> Konsesjonæren plikter innen rimelig tid og senest innen 5 år, dersom vedkommende kulturminnemyndighet ikke forlenger fristen, å oppfylle lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner §§ 8 og 9 i områder som berøres av reguleringen. Program og budsjett for det arkeologiske arbeidet skal utformes under hensyn til at konsesjonen er en fornyelse som ikke medfører nye inngrep. Dersom det ikke foreligger særlige forhold som tilsier noe annet, skal undersøkelsene avgrenses til områder som er direkte berørt av tiltaket og søkes holdt på et rimelig økonomisk nivå. Kostnader knyttet til gjennomføringen av det arkeologiske arbeidet, herunder nødvendige for- og etterarbeider, bæres av tiltakshaver, jf. kulturminneloven § 10.
>
> Undersøkelser og eventuelle utgravinger skal foretas i den tiden magasinene likevel er nedtappet. Konsesjonæren må varsle fylkeskommunen i god tid før nedtappingen av magasinene."

Ny post 11 (Forurensning mv.)

NVE har ikke tatt inn eget vilkår om forurensning. Fylkesmannen har i sin uttalelse kommet med forslag til vilkår i henhold til forurensningsloven §§ 11 og 16 som Miljøverndepartementet har sluttet seg til. Olje- og energidepartementet tilrår at vilkåret tas inn som ny post 11. Myndigheten er nå delegert til fylkesmannen og ordlyden endres i samsvar med det. Vilkåret lyder da som følger:

> "Konsesjonæren plikter etter fylkesmannens nærmere bestemmelse:
>
> – å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget
> – å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersøkelser i berørte vassdragsavsnitt."

Ny post 13 (Ferdsel mv.)

Vilkåret er tatt inn i sin vanlige form. Departementet finner, i likhet med NVE, ikke grunn til å vilkårfeste forpliktelser i en sak som er behandlet av skjønnet. Det forutsettes fremforhandlet en minnelig ordning om energiverkets deltagelse i de vedlikeholdsarbeider det gjelder.

Ny post 16 (Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Vilkåret har den vanlige form, men tvangsmulkten i siste ledd for overtredelser av konsesjonsbestemmelsene settes til kr 100.000,- pr. dag eller kr 500.000,- for hver overtredelse. Mulkten kan inndrives ved utlegg, og indeksjusteres hvert 5. år. Det vises til kommentaren til post 8 ovenfor.

Post 16 (Tinglysning) blir ny post 17

Olje- og energidepartementet slutter seg for øvrig til NVEs bemerkninger til konsesjonsvilkårene og vilkårene i manøvreringsreglementet.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vannfall, bergverk og annen fast eiendom mv. av 14. desember 1917 nr. 16 gis Luster Energiverk AS tillatelse til erverv av bruksrett for fall i Kolstadelva i Luster kommune på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 29. april 2005.
2. I medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 nr. 17 gis Luster Energiverk AS tillatelse til fortsatt regulering av Smørvivatn og Kringlevatn i Kolstadelva på de vilkår som er inntatt i ovennevnte foredrag.
3. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med inntatte forslag i foredraget.

19. SKS Produksjon AS

(Fornyet tillatelse for utvidelse av kraftproduksjon i Oldereidvassdraget i Nordland)

Kronprinsregentens resolusjon 29. april 2005.

I Innledning

Ved kongelig resolusjon av 18. januar 2002 ble Salten Kraftsamband AS gitt tillatelse til overføring og

regulering av Tindvatn/Galtåga, Lurfjellbekken/Børelva, Langvatnet/Skredbekken og til tilleggsregulering i Mangevatn. Resolusjonen omfattet også tillatelse til ekspropriasjon etter oreigningsloven for bygging av Svartevatn kraftverk.

Tiltaket fører til at ledig produksjonskapasitet i Oldereid kraftverk blir utnyttet. Samlet produksjonsgevinst ved tiltaket er beregnet til om lag 14 GWh/år.

Salten Kraftsamband AS har oversittet fristen etter vassdragsreguleringsloven og oreigningsloven for å begjære ekspropriasjonsskjønn, og kan ikke gjennomføre tiltaket uten ny tillatelse.

Det søkes derfor om at tillatelsen som ble meddelt 18. januar 2002, men som ikke lenger har rettsvirkning, blir gitt på nytt.

II Søknaden

Olje- og energidepartementet har mottatt slik søknad fra SKS Produksjon AS, datert 3. januar 2005:

I.

Ved kgl.res. av 18. januar 2002 ble bestemt:

I medhold av vassdragsreguleringsloven av 14. desember 1917 nr. 17 gis Salten Kraftsamband AS tillatelse til overføring og regulering av Tindvatn/Galtåga, Lurfjellbekken/Børelva, Langvatnet/Skredbekken og til tilleggsregulering i Mangevatn på de vilkår som er tatt inn i Olje- og energidepartementets foredrag av 18. januar 2002.

I medhold av oreigningsloven av 23. oktober 1959 nr. 3 § 2 nr. 51 gis tillatelse for bygging av Svartevatn kraftverk i samsvar med ovennevnte foredrag.

Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringene i samsvar med det i ovennevnte foredrag inntatte utkast."

II.

Ved en feil fra kraftverkets side ble det ikke påstevnet skjønn innen 1 år, jf. vassdragsreguleringslovens § 16 nr. 6 og konsesjonen er derfor falt bort. På vegne av SKS Produksjon AS søkes om ny konsesjon.

III.

I forhold til den søknad som tidligere ble innsendt og som er datert desember 1997 gjøres følgende endringer:

A. Det har skjedd en omorganisering på søkersiden idet konsesjonssøker nå er SKS Produksjon AS som eies av Salten Kraftsamband AS med 79,67 % og Norsk Hydro Produksjon AS med 20,33 %, jf. brev datert 28. januar 2003 fra Olje- og energidepartementet til Advokatfirmaet Haavind Vislie DA. (Deres ref. OED 02/2016 EVJS.)
B. Søknaden av desember 1997 omfattet også å overføre avløpet fra Indre Lurfjelltjern i Moråga (3,5 km^2) og Beiarskardvatnet (1,4 km^2) til Gjømmervannet.

Det ble ikke gitt konsesjon for dette og konsekvensen er at denne søknad ikke omfatter disse to overføringene.

IV.

SKS Produksjon AS er nå i ferd med å utarbeide oppdaterte lister over berørte grunneiere.

Det er imidlertid atskillige uavklarte spørsmål om hvem som berøres av utbyggingen og i medhold av vassdragsreguleringslovens § 16 nr. 1 annet ledd søkes derfor om tillatelse til at berørte grunneiere og rettighetshavere kan stevnes til skjønn på den måte som nevnt i lov av 19. juni 1992 nr. 59 om bygdealmenninger § 1-8.

V.

Det er gått relativt kort tid siden 1-års fristen for å påstevne skjønn løp ut og det bør derfor være mulig å behandle denne søknad uten at den sendes ut på ny høring, jf. vassdragsreguleringslovens § 16 nr. 6.

III Olje- og energidepartementets bemerkninger

Tillatelse til overføring og regulering av Tindvatn/Galtåga, Lurfjellbekken/Børelva, Langvatnet/Skredbekken og til tilleggsregulering i Mangevatn ble gitt ved kongelig resolusjon av 18. januar 2002. Samtidig ble det gitt tillatelse til ekspropriasjon for bygging av Svartevatn kraftverk. Salten Kraftsamband AS har oversittet fristen etter vassdragsreguleringsloven og oreigningsloven for å begjære ekspropriasjonsskjønn. Overføringen og tilleggsreguleringen, med adgang til å ekspropriere nødvendige rettigheter, kan derfor ikke gjennomføres uten at det gis ny tillatelse. Ny tillatelse er likeledes nødvendig for ekspropriasjon for bygging av Svartevatn kraftverk.

SKS Produksjon AS (tidligere Salten Kraftsamband AS) har oversittet fristen for å begjære ekspropriasjonsskjønn i henhold til tillatelsen etter vassdragsreguleringsloven og etter oreigningsloven. Reguleringen kan da ikke fremmes uten ny konsesjon, jf. vassdragsreguleringsloven § 16 nr. 6.

Ved fristoversittelse kan ny konsesjon gis uten at saksbehandlingsreglene etter vassdragsreguleringsloven § 6 og plan- og bygningslovens regler om konsekvensutredninger kommer til anvendelse. Vilkåret for en slik fremgangsmåte er at "det finnes ubetenkelig" å unnlate en slik saksbehandling, jf. vassdragsreguleringsloven § 16 nr. 6.

Det er noe over tre år siden konsesjon ble gitt. Departementet kan ikke se at det er kommet frem nye forhold i saken som ikke var kjent da konsesjon ble meddelt. Departementet anser derfor at kravene til utredninger og høring er forsvarlig ivaretatt gjennom den tidligere konsesjonsbehandlingen etter vassdragsreguleringsloven.

Denne behandlingen er begrenset til spørsmålet om fornyelse av tillatelsen som ble gitt ved kongelig resolusjon av 18. januar 2002. Konsesjon gis på samme vilkår som den tidligere konsesjonen. Dette innebærer at det gis tillatelse til overføring og regulering av Tindvatn/Galtåga, Lurfjellbekken/Børelva, Langvatnet/Skredbekken og til tilleggsregulering i Mangevatn, samt tillatelse til ekspropriasjon for bygging av Svartevatn kraftverk.

I medhold av vassdragsreguleringsloven § 16 nr. 1, 2. ledd gis det tillatelse til å benytte allmannastevning til ekspropriasjonsskjønn. Stevning skjer på den måte som er foreskrevet i lov av 19. juni 1992 nr. 59 om bygdeallmenninger § 1-8, jf. samme lovs § 1-7.

Departementet viser for øvrig til merknadene i kongelig resolusjon av 18. januar 2002.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov 14. desember 1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer gis SKS Produksjon AS ny tillatelse til overføring og regulering av Tindvatn/Galtåga, Lurfjellbekken/Børelva, Langvatnet/Skredbekken og til tilleggsregulering i Mangevatn i samsvar med Olje- og energidepartementets foredrag av 29. april 2005, og på de vilkår og med det manøvreringsreglement som fremgår av kongelig resolusjon av 18. januar 2002.
2. I medhold av lov av 23. oktober 1959 nr. 3 om oreigning av fast eigedom § 2 nr. 51, gis SKS Produksjon AS ny tillatelse til ekspropriasjon for bygging av Svartevatn kraftverk i samsvar med foredrag til kongelig resolusjon av 18. januar 2002.
3. I medhold av lov 14. desember 1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer § 16 nr. 1, annet ledd gis SKS Produksjon AS tillatelse til å benytte allmannastevning til ekspropriasjonsskjønn.

20. Statkraft Energi AS

(Tillatelse til endring av manøvreringsreglement for Bjølvo kraftverk i Bjølvovassdraget i Hordaland)

Kongelig resolusjon 13. mai 2005.

I Innledning

Saken gjelder søknad fra Statkraft om tillatelse til endring av manøvreringsreglement for Bjølvo kraftverk i Bjølvovassdraget i Hordaland.

Ved kongelig resolusjon av 7. april 2000 ble Statkraft gitt tillatelse til reguleringer, overføringer og overdragelse av reguleringskonsesjoner for Bjølvovassdraget. Det ble også gitt tillatelse til ekspropriasjon i forbindelse med bygging av nye Bjølvo kraftverk. I tråd med vilkårene for tillatelsen ble et manøvreringsreglement fastsatt.

Søknaden gjelder endring av manøvreringsreglementets punkt 1 og 3, og knytter seg til forhold i vassdraget ved flom.

II Søknaden og NVEs innstilling

I NVEs innstilling av 29.04.2004 heter det:

NVE har mottatt følgende søknad fra Statkraft SF datert 30.06.2003:

"1. Bakgrunn

Bjølvo kraftverk er lokalisert i Ålvik i Kvam kommune, Hordaland fylke. Størstedelen av nedbørfeltet ligger også i Kvam kommune, mens en mindre del ligger i Voss kommune (jf. kartet i vedlegg 1). En ny kraftstasjon i fjell er for tiden under bygging. Prøvedrift forventes å komme i gang sent i 2003, med ordinær drift fra litt ut i 2004. Da vil den gamle kraftstasjonen nede ved fjorden bli faset ut. Under omlegging av strømforsyningen til Bjølvefossen i 1. kvartal 2004 vil både den nye og den gamle stasjonen være i drift. Deretter vil den gamle kraftstasjonen bli faset ut.

Ved reguleringskonsesjonen av 7. april 2000 ble det gitt tillatelse til nye overføringer til Bjølsegrøvatn, samt økt magasinvolum ved senking av LRV i vannet. I forhold til konsesjonen av 1964 ble det dessuten lagt inn en restriksjon for manøvreringen av Bjølsegrøvatn, med krav om raskest mulig oppfylling til kt. 865, som er nødvendig nivå for problemfri båtbruk på vannet. Høydegrunnlaget for angivelse av reguleringsgrensene i magasinene ble også endret i det nye reglementet. Utover disse endringene, var det fra Statkrafts side ikke meningen å endre bestemmelsene og intensjonene i det tidligere manøvreringsreglementet.

Formuleringer i gjeldende manøvreringsreglement har imidlertid medført utilsiktede endringer i forhold til tidligere reglement. Dette gjelder forhold knyttet til manøvreringen i flomsituasjoner.

Statkraft tok forholdet opp med NVE i brev datert 17.12.2001, og søkte da om en justering av reglementet samt dispensasjoner fra gjeldende reglement i behandlingstiden. NVE innvilget de omsøkte dispensasjoner i sitt svar av 14.05.2002, men ba samtidig om en mer utfyllende søknad om permanente endringer i reglementet.

2. Søknad om justert manøvreringsreglement

Statkraft søker om følgende endringer i punktene 1 og 3 i gjeldende manøvreringsreglement (se vedlegg 1). Endringene er vist med fet skrift i kursiv.

1

Reguleringer

	Reguleringsgrenser				
	Øvre kote	Nedre kote	Oppdemn., m	Senkn., m	Reg.høyde, m
Bjølsegrøvatn	878,9	850,0	16,0	12,9	28,9
Karaldevatn[1]	878,9	872,3	1,6	5,0	6,6
Tjørnadalsvatn[2]	878,9	876,4	4,6		2,5
Nedre Goddalsvatn	802,0	787,0	5,0	10,0	15,0

[1] For å begrense flomvannføringen i Dalselvi og flomtap skal overløpsterskelen for dam Karaldevatn ligge på kt. 879,9. Under flom tillates vannstanden økt med 1 m over HRV før det blir overløp fra magasinet.

[2] For å begrense flomtap til Kastdalselvi skal overløpsterskelen for dam Tjørnadalsvatn ligge på kt. 879,75. Under flom tillates vannstanden økt med 0,85 m over HRV før det blir overløp fra magasinet.

2

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner. Høydene refererer seg til Statens kartverks høydesystem N-N 1954.

3

Ved manøvreringen skal det has for øye at vassdragets naturlige flomvannføring nedenfor magasinene og overføringsstedene så vidt mulig ikke økes**, men flomøkning i Bjølvo kan forekomme.**

Det skal i Bjølsegrøvatn tas sikte på raskest mulig oppfylling til kt. 865, som er nødvendig nivå for problemfri båtbruk på vatnet.

For øvrig kan tappingen skje etter kraftverkseierens behov.

3. Begrunnelse for søknaden

Karaldevatn og Tjørnadalsvatn har samme HRV som hovedmagasinet Bjølsegrøvatn, og er hydraulisk bundet sammen med dette gjennom to overføringstunneler. I praksis betyr dette at Karaldevatn og Tjørnadalsvatn er delmagasiner i Bjølsegrøvatn. I tillegg overføres ytterligere vann til Bjølsegrøvatn, med det største bidraget gjennom en overføringstunnel fra vest. Vannsystemet er nærmere beskrevet i kapittel 3.1.

Både reglementet fra 1964 og 2000 inneholder krav til at vassdragets naturlige flomvannføring nedenfor magasinene og overføringsstedene så vidt mulig ikke økes (jf. vedlegg 2 og 3). I konsesjonen fra 1964 var det dessuten i pkt. 1 en bestemmelse om "Høyeste flomvannstand kote 880,65" for Nedre Tjørnadalsvatn (i gjeldende reglement bare kalt Tjørnadalsvatn) og Karaldevatn, som tilsvarte 1 m over HRV (høyeste regulerte vannstand) i begge magasinene. Denne bestemmelsen ble ikke med i det nye reglementet. Bemerk at høydegrunnlaget er endret i gjeldende reglement sammenlignet med reglementet fra 1964.

Med bakgrunn i bestemmelsen om "Høyeste flomvannstand" i reglementet fra 1964 ble overløpene på dammene i Karaldevatn og Tjørnadalsvatn lagt på en tilsvarende høyere kotehøyde enn overløpet på hoveddammen i Bjølsegrøvatn. Sammen med kapasitetsbegrensningen i tunnelene mellom delmagasinene fører dette, i flomsituasjoner med overløp på Bjølsegrødammen, til en oppstuing i Tjørnadalsvatn og Karaldevatn. Disse to delmagasinene har derfor reelt alltid hatt et høyere flomvannstandsnivå enn resten av magasinet. Dersom en derimot hadde hatt lik høyde på overløpstersklene i de tre delmagasinene kunne en i en flomsituasjon risikert at vann ble tilført Karaldevatn og Tjørnadalsvatn fra Bjølsegrøvatn. Dette ville ført til økt flomvannføring ut over den naturlige i Dalselvi og Kastdalselvi.

I den utbyggingen en har hatt siden 60-tallet har det derfor ligget implisitt at det var vannføringen i Bjølvo som skulle kunne bli forøket i en flomsituasjon, og ikke vannføringen i Dalselva og Kastdalselva. Dette, og det forholdet at overløpstersklene på dammene i Karaldevatn og Tjørnadalsvatn ble lagt godt over HRV, var det ikke var ment å endre på i den nye konsesjonen og det nye manøvreringsreglementet. Av den grunn søker derfor vi derfor om den foreliggende endringen i og presiseringen av reglementet.

Den omsøkte reglementsendringen krever ingen nye tekniske inngrep, og medfører ingen endringer på den situasjonen en har hatt siden 60-tallet.

3.1 Vannsystemet

Bjølvoutbyggingen er vist i kartet i vedlegg 1. På kartet er både eksisterende anlegg og nye konsesjonsgitte anlegg vist. Nye Bjølvo kraftverk berører syv større og mindre vassdrag, som fra vest mot øst er: Botnaelvi gjennom inntaket i Kannikebekken, Skårelvi, Kastdalselvi, Bjølvo, to mindre bekker fra Giljafjellet og Dalselvi.

I tillegg til lokalnedbørfeltet til inntaksmagasinet Bjølsegrøvatn overføres vann til magasinet fra de andre berørte elvene og bekkene. Fra øst overføres vann fra Dalselvi via magasinet Karaldevatn, fra syd vann fra to mindre bekker på Giljafjellet og fra vest overføres vann på to nivåer. På et høyt nivå tas vann fra Botnaelvi og Skårelvis nedbørfelter inn og overføres på fall til Bjølsegrøvatn via Jardalsvatn. På et lavere nivå tas vann fra Skårelvi og Kastdalselvi. Dette blir pumpet opp til Tjørnadalsvatn, hvorfra det overføres videre til Bjølsegrøvatn. En skisse over tunnelsystemer, magasiner og kraftstasjon finnes i vedlegg 4. I en flomsituasjon, med fare for overløp på dammene, vil Kastdal pumpe bli stoppet.

Den nye konsesjonen inkluderer åtte nye inntakssteder helt i øst, der vannet føres til Karaldevatn. I vest er det fire nye inntak på høyt nivå og et nytt på lavt nivå. Tilløpet til Bjølsegrøvatn, både fra eget felt og det som overføres, øker med i middel 9 % som følge av de nye inntakene, fra 159 til 173 mill. m³/år. I disse tallene er ikke det vannet som pumpes opp regnet med. Fra eget felt har Bjølsegrøvatn et årlig middeltilløp på 124 mill. m³.

Den maksimale driftsvannføringen gjennom kraftstasjonen er nær fordoblet i Nye Bjølvo kraftverk, sammenlignet med tidligere stasjon, fra 7,5 til 13,5 m³/s.

3.2 Alternativer

Det synes å være to alternativer for det framtidige manøvreringsreglementet; enten innvilges omsøkte endring eller så opprettholdes dagens reglement.

Dersom den omsøkte endringen innvilges, vil dette ikke medføre behov for nye tekniske inngrep i reguleringsområdet. Det vil bli en videreføring av den tidligere driftssituasjonen, som er videreført i dag gjennom den dispensasjonen Statkraft ble innvilget i mai 2002.

Om dagens reglement opprettholdes, vil dette kreve at en rekke tekniske endringer må gjennomføres. For å sikre at flomvannføringen i Bjølvo, eller andre berørte elver, ikke økes utover naturlig vannføring, må det etableres stengeanordninger på flere steder i overføringstunnelene. Disse anordningene må kunne stenges på kort varsel til ulike tider av året. Til sammen må følgende tiltak gjennomføres:

a) Overløpsterskel Tjørnadalsvatn må senkes 0,85 m.
b) Overløpsterskel Karaldevatn må senkes 1,0 m.
c) Eksisterende bjelkestengsler i overføringstunnelene fra Karaldevatn og Tjørnadalsvatn må erstattes, enten med nye bjelkestengsler eller med luker.
d) Eksisterende bjelkestengsel i inntaket i Jardalsvatn må bygges om slik at det blir enklere å stenge dette raskt.
e) Det må bygges ny stengeanordning i den øvre overføringstunnelen fra vest, mellom inntaket i Kannikebekken og inntakene i Skårelvi, for å sikre at ikke flomvannføringene i Skårelvi økes. Tilsvarende må det bygges en stengeanordning i overføringstunnelen fra inntakene på Giljafjellet.
f) Dersom de forskjellige stengeanordningene skal kunne fjernstyres kreves omfattende tiltak, bl.a. framføring av kraftlinjer og bygging av luker og lukehus med tilhørende installasjoner.

Kostnadene ved å gjennomføre disse tiltakene vil være betydelige.

4. Virkninger for kraftproduksjonen

Produksjonen i den nye kraftstasjonen består i produksjon med bakgrunn i tidligere reguleringer og utbyggingen av Bjølvo, samt i tilleggsreguleringer gjennom konsesjonen fra april 2000. Den omsøkte reglementsendringen vil medføre at produksjonen som stammer fra de tidligere reguleringene kan opprettholdes.

En opprettholdelse av dagens reglement vil i bestemte situasjoner medføre økt flomtap fra Karaldevatn og Tjørnadalsvatn, sammenlignet med den situasjonen en har hatt siden slutten av 60-tallet. Hvis overløpstersklene senkes med inntil 1 m vil flomtapene fra magasinene begynne noe tidligere og bli noe større enn med dagens overløp. I tillegg vil en senking av overløpstersklene i Karaldevatn og Tjørnadalsvatn kunne føre til en marginalt lavere vannstand i Bjølsegrøvatn, og dermed en marginalt lavere fallhøyde og noe mindre kraftproduksjon.

Produksjonstapet ved ikke å videreføre det gamle reglementet på dette punktet vil imidlertid ikke være så stort at det bør tillegges særlig vekt i vurderingen av om reglementet bør endres eller ikke.

Økonomisk vil en opprettholdelse av dagens reglement medføre økte investeringer, som beskrevet i kapittel 3.2. En vil også få en vanskeligere driftssituasjon med flere stengeanordninger i høyfjellet som må kunne stenges på kort varsel i alle værsituasjoner til omtrent alle årstider. Et avslag på den omsøkte reglementsendringen vil følgelig også medføre økte årlige drifts- og vedlikeholdsutgifter.

5. Virkninger for allmenne interesser

Statkraft mener virkningene med omsøkt reglementsendring er små, og uansett mindre enn om en skal opprettholde dagens reglement.

Det har vært manøvrert etter et reglement som i praksis har vært likt det omsøkte i snart 40 år, uten at dette har skapt alvorlige negative konsekvenser for allmennheten. Heller ikke for private interesser har vi kjennskap til at manøvreringen av Bjøvo kraftverk i flomsituasjoner har forårsaket problemer eller skader.

5.1 Med omsøkt justering av reglementet

Med omsøkt endring av manøvreringsreglementet, som innebærer en opprettholdelse av dagens manøvreringssituasjon, vil kraftproduksjonen bli opprettholdt som i dag. I tillegg vil en fortsatt sikre sjeldnere og uansett reduserte flommer i Dalselvi og Kastdalselvi sammenholdt med uregulerte, naturlige forhold. Dette antas å være spesielt viktig for Dalselvi som renner gjennom bebyggelsen i Ålvik før den når fjorden. I Kastdalen har reduserte flommer trolig liten eller ingen betydning, da det ikke er noen bebyggelse langs Kastdalselvi.

Ved en eventuell stans i kraftstasjonen i en flomsituasjon med fulle magasiner, vil flomvannføringen i Bjølvo øke i forhold til naturlig. Med tilleggsoverføringene etter konsesjonen fra 2000 vil økningen bli noe større enn den var med den tidligere utbyggingen. Norconsult har utført flomberegninger for magasinene, og bl.a. beregnet en forholdsvis vanlig flom, med gjentaksintervall 10 år, og en storflom, med gjentaksintervall 1000 år. Dette vil si flommer som det er en sannsynlighet på hhv. 10 % og 0,1 % vil inntreffe eller overskrides i løpet av et år. Med åpne overføringer til Bjølsegrøvatn vil en 10-års flom bli på 31 m^3/s i Bjølvo ut av Bjølsegrøvatn, mens en 1000-års flom er beregnet til 76 m^3/s. Dersom en ikke hadde hatt noen overføringer til Bjølsegrøvatn ville 1000-års flommen blitt redusert til 52 m^3/s.

Konsekvensene av økt flomvannføring i Bjølvo vil bli små på det meste av strekningen fra magasinet og ned til fjorden. Det er først når elva kommer ned til riksveien det kan påregnes økt mulighet for flomskader på brua og på en gammel (nedlagt) kraftstasjonsbygning rett ovenfor veien, og et uthus nesten nede ved sjøen, som begge er flomutsatte.

For å vurdere dette har Norconsult gjort vannlinjeberegninger for den nederste strekningen av Bjølvo, fra litt oppstrøms veien og ned til utløpet i sjøen. De har tatt utgangspunkt i de beregnede flomverdiene for avløpsflommen fra Bjølsegrøvatn, uten tillegg for bidraget fra restfeltet nedstrøms dammen. Dette er uansett et lite felt sammenlignet med hele nedbørfeltet til Bjølsegrøvatn. Alle beregningene til Norconsult tar utgangspunkt i dagens forhold i elva, og vurderer ikke virkninger av eventuelle avbøtende tiltak i elveleiet.

Beregningene viser at med en 10-års flom vil flomvannet bare marginalt berøre kraftstasjonen, brua går klar med god margin og ved uthuset nede ved sjøen vil vannet stå noe opp på veggen, men det er tidevannsstanden under flommen som blir mest avgjørende for hvor høyt vannet vil stå over bakkenivå nede ved uthuset.

Med en storflom som 1000-års flommen vil vannet stå godt opp på kraftstasjonsveggen, mens brua vil gå så vidt klar. Nede ved uthuset blir ikke forholdene veldig forskjellig fra 10-års flommen fordi der spiller tidevannsstanden en betydelig rolle og til dels overskygger effekten av litt ulike flomstørrelser.

Ved større flommer øker faren for erosjon i elvebredden. Østre elvebredd like nedenfor riksvegen, der elva svinger relativt krapt mot vest, kan i slike tilfeller være utsatt. Skader av stor flom i Bjølvo vil særlig kunne gå ut over området ved riksvegbrua og den gamle kraftstasjonen.

Disse skadepotensialene langs Bjølvo vil imidlertid være tilstede i omtrent like stor grad uavhengig av om en i flomsituasjoner stenger overføringene og lar flomvannet gå i sine respektive vassdrag eller ikke. Dette betyr at konsekvensene langs Bjølvo av at Bjølvo defineres som flomvannselv synes små.

For å unngå økt risiko for flomskader i nedre del av Bjølvo bør behovet for opprensking i elveløpet under riksvegbrua sjekkes, og eventuelt gjennomføres, etter hver større flom.

5.2 Med opprettholdelse av dagens reglement

Dersom den omsøkte endringen av reglementet avslås, vil det medføre økte flomvannføringer i Dalselvi og Kastdalselvi. For Dalselvis del vil dette kunne medføre fare for økte flomskader i Ålvik. Det er ikke gjennomført vannlinjeberegninger for Dalselvi med tanke på å vurdere virkningene av økte overløp fra Karaldevatn i tilfelle Bjølvo ikke defineres som flomvannselv for Bjølvoreguleringen. Det er heller ikke vurdert om kulverten som Dalselvi går i gjennom Bjølvefossens fabrikkområde har kapasitet for slike flommer. Men det er vanskelig å se for seg at faren for, og omfanget av, skader langs elva ved en stor flom i så fall vil bli mindre enn om flomvann som nå ledes til Bjølvo når kraftstasjonen står. Det er ikke sannsynlig at økte flommer vil medføre skader av betydning i Kastdalselvi.

I Bjølvo vil en kun få flommer tilsvarende naturlige, uregulerte flommer. Risikoen for flomskader vil bli litt mindre, jf. beskrivelsen i kapittelet foran. Også omfanget av skader – når slike inntrer – vil bli mindre.

Inntektene fra kraftproduksjonen vil bli marginalt lavere da noe økte flomtap og litt lavere fallhøyde vil gi litt lavere produksjon i flomsituasjoner. Betydelige anleggsmessige investeringer, og økte drifts- og vedlikeholdskostnader vil redusere kraftverkets lønnsomhet.

5.3 Konklusjon

Ut fra det ovenstående synes det å være miljømessig noe bedre med den omsøkte endringen av reglementet, mens det kostnadsmessig vil være klart bedre. For kraftproduksjonen vil en slik endring være noe, men helt marginalt, bedre.

Statkraft mener at det ut fra dette vil være riktig å endre manøvreringsreglementet for Bjølvo-reguleringen slik at Bjølvo elv defineres som flomvannselv, som den i realiteten også har vært etter overføringene i henhold til konsesjonen fra 1964. Som følge av dette mener vi at det i reglementet også må tas inn bestemmelser om høyde på overløpstersklene i Karaldevatn og Tjørnadalsvatn tilsvarende dagens høyder på disse slik de ble bygd på 1960-tallet. En slik endring vil bringe manøvreringsreglementet i overensstemmelse med det reglementet en har hatt siden 1964."

Høring av søknaden

Søknaden har vært sendt på høring, kunngjort lokalt og i Norsk Lysningsblad 2 ganger og ligget ute til offentlig ettersyn i tråd med bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven § 6. Høringsuttalelsene har vært forelagt søker for kommentar.

NVE har mottatt følgende høringsuttalelser:

Kvam herad har gjort følgende vedtak i heradsstyremøte 11.11.2003:

"Pkt. 1

Kvam herad sett som krav at justering av manøvreringsreglement også skal føre til ny fastsetjing av kraftgrunnlaget for fordeling av konsesjonskraft og konsesjonsavgifter.

Pkt. 2

Kvam herad er positive til justering av manøvreringsreglementet, då det ikkje vil føra til vesentlege konsekvensar for natur, miljø eller allmenne interesser.

Pkt. 3

Justering av manøvreringsreglementet er ikkje i strid med kommuneplanen sin arealdel frå 1999."

Til grunn for vedtaket i heradsstyret lå følgende vurdering fra heradsadministrasjonen:

"Rådmannen er samd med konklusjonane til fylkesmannen om at den omsøkte justeringa ikkje vil føra til negative konsekvensar for ålmenta, natur eller miljø. Dette gjeld både for Tjørnadalsvatnet, Karaldevatnet og Bjølvo.

I høve til kommuneplanen vil ikkje endringane vera i konflikt med kommuneplanen sin arealdel frå 1999, som er definert som LNF-område.

I søknaden om justering av manøvreringsreglement har Statkraft konkludert med at "for kraftproduksjonen vil ei slik endring være noe, men helt marginalt betre". Denne auken i kraftproduksjonen må synleggjerast og takast med som grunnlag for utrekning av konsesjonsavgift for Kvam. Det vert og vist til Kvam herad sin klage på fastsetjinga av kraftgrunnlaget samt deling av konsesjonsavgift."

Fylkesmannen i Hordaland uttaler følgende i brev av 04.09.2003:

"……

I den utbyggingen som har vært siden 60-tallet har det vært vannføringen i Bjølvo som er blitt øket i en flomsituasjon og ikke vannføringen i Dalselva og Kastdalselva. Det var ikke meningen å endre dette i den nye konsesjonen og det nye manøvreringsreglementet. Av den grunn søkes det om nevnte endring/tillegg og presisering i reglementet. Den omsøkte endringen krever ingen nye tekniske inngrep og medfører ingen endringer på den situasjonen som har vært siden 60-tallet. Endringen vil bringe reglementet mer i overensstemmelse med det reglementet som har vært siden 1964.

Fylkesmannens vurdering

Etter fylkesmannens vurdering vil den nevnte endring/tillegg og presisering i manøvreringsreglementet ikke medføre negative konsekvenser for de allmenne interesser i området og fylkesmannen vil tilrå at endringene i reglementet blir godkjent som omsøkt."

Direktoratet for naturforvaltning slutter seg i brev av 08.10.2003 til vurderingene som er gjort av fylkesmannen i Hordaland.

Riksantikvaren har i brev av 06.11.2003 uttalt bl.a. følgende:

"……

Hordaland fylkeskommune gjennomførte sommeren 2000 registreringer i forbindelse med ny konsesjon for Bjølvovassdraget i områder som ville bli berørt av anlegg og anleggsvirksomhet. I alt ble det registrert seks tufter, to hellere og tre bogesteller fra førreformatisk tid samt en rekke tufter og ruiner fra nyere tid. Det er også funnet et større muranlegg. Sammen med resultatene fra de vegetasjonshistoriske undersøkelsene samme år, gir dette ny kunnskap om bruken av området i tidligere tider. De viser at både jakt og setring har vært vanlig alt fra bronsealderen og opp til nyere tider. Det er imidlertid ikke funnet spor etter bruk av området i steinalderen. De kulturminnene som er registrert er ikke i konflikt med de tiltak som er planlagt i hht. konsesjonen av 07.04.2000.

Riksantikvaren er fra fylkeskommunen informert om at forslaget til endret manøvrerings-

reglement ikke vil medføre andre og nye inngrep i kulturminner i forhold til de som ble registrert i 2000. Direktoratet vil imidlertid samtidig påpeke at det ikke er gitt dispensasjon fra den automatiske fredningen for tiltak som kan vise seg å komme i konflikt med automatisk fredete kulturminner etter at tiltaket er satt i gang, jf. kml. § 8, 2. ledd.

I hht. konsesjonsvilkårenes post 12 for fortsatt regulering av Bjølvovassdraget, gitt ved kgl.res. av 10.05.1991, står det at arkeologiske undersøkelser skal foretas i reguleringssonen og de nærmest liggende områder og dekkes av konsesjonæren. Disse skal foretas når området er nedtappet eller har lav vannstand. Hordaland fylkeskommune ser det som ønskelig å bli varslet om dette slik at de nødvendige arkeologiske undersøkelser kan gjennomføres på en rasjonell og kvalitativt god måte. Riksantikvaren ber NVE minne konsesjonæren på dette slik at vilkåret gitt ved konsesjonen i 1991 oppfylles."

Fiskeridirektoratet, region Hordaland, uttaler i brev av 31.10.2003:

"Fiskeridirektoratet region Hordaland gjør oppmerksom på at Bjølve Bruk AS i det aktuelle området (Bjølvefossen) har et matfiskanlegg for røye, samt et klekkeri/settefiskanlegg som er godkjent for produksjon av 2,5 mill. stk. sjøklar settefisk av laksefisk. Ferskvannskilden til dette anlegget er Bjølsegrøvatnet, og vannet blir hentet fra utløpet til kraftstasjonen. Vi forutsetter at det anlegget er sikret videre vanntilførsel etter utfasing av den gamle kraftstasjonen.

I § 7, punkt 2) i "Forskrift om klekking av rogn og produksjon av settefisk"går det frem at "nødvendig minimumsbehov for ferskvann vil være 1,5 m^3/min. for en produksjon av 100 000 stk. sjødyktig settefisk". I dette tilfellet utgjør det et minimumsbehov på 37,5 m^3/min. Vi ber derfor om at det blir sørget for at tilførselen av ferskvann aldri blir lavere enn denne minimumsgrensen."

Statens vegvesen uttaler i brev av 08.09.2003:

"Statens vegvesen har ikkje registrert spesielle drifts- eller vedlikehaldsproblem på vegar og bruer langs riksveg 7 knytt til dei elvane som er omfatta av denne søknaden. Det vert på side 4/10 pkt. 2.3 peika på at flomauke i Bjølvo likevel kan førekoma. Vi er usikker på kva konsekvensar dette kan gje ved brua.

Ut over dette har vi ikkje andre merknader til tiltaket."

Bergvesenet har i brev av 11.08.2003 uttalt at de ikke har merknader til søknaden.

Havforskningsinstituttet uttaler i brev av 09.09.2003 at de ikke har merknader til saken.

Gerd Høydahl, grunneier, skriver i brev av 30.10.2003:

"Eg er ein av grunneigarane som har hus og eigedom rett ved sida av utløpet for Bjølvo. Eg finn ikkje å kunne anbefale at Bjølvo vert flomvassdrag. Ved store nedbørsmengder og overløp ved dammen i Bjølsegrøvatnet veks elva opp slik at det er ein fare for hus og grunn. Dette skjedde i veke 39/40 d.å. Vatnet fløymde inn på eigedomen min, og hadde det vore springflo i tillegg ville huset vere i stor fare. Dette gjeld eigedom 74/3 i Ytre Ålvik. Dersom de held fast på at dette skal vere ein flomelv må det i så fall verte bygd sikkerhetsgjerde/mur mellom elva og min eigedom. Har også brønn i elva som vert truga ved høg vassføring. Bed om at de kjem og ser på forholda før de avgjer noko endeleg."

Flere grunneiere i Ytre Ålvik har avgitt felles uttalelse gjennom brev fra advokat Gunnar Skei av 31.10.2003:

"……

Mine partar peikar på at elva Bjølvo ved stor flaum, og med dei tilleggsoverføringar som no er gjort mot Bjølsegrøvatnet, representerar eit skadepotensiale mot deira eigedomar. Ein kan opplysa at det er bygd ny skogsbilveg i lia. Vegen kryssar Bjølvo ved bru. Då Bjølvo med tilleggsoverføringane no, og særleg ved stopp i kraftproduksjonen, vil representera eit nytt og større fare/skadepotensiale enn i elva sitt naturlege leie, vil ein peika på dette.

Grunneigarane ynskjer sjølvsagt at reguleringa skjer slik at elva som flaumelv representerer minst mogeleg skadepotensiale. For det tilfelle at ein flaumsituasjon utløyser skade på mine partar sine eigedomar, vil ein sjølvsagt krevja skaden dekka fullt ut."

Statkraft har i brev av 13.02.2004 kommentert de innkomne høringsuttalelsene slik:

"Statkraft har følgende kommentarer til høringsuttalelsene:

Brev fra Kvam herad 12.11.2003

Kvam herad mener at justering av manøvreringsreglementet skal føre til ny fastsetting av kraftgrunnlaget og fordeling av konsesjonskraft og konsesjonsavgift.

Justering av reglementet som omsøkt vil ikke gi noen økning i regulert vannføring eller reelt magasinvolum, men vil gi en flomdemping og dermed i bestemte situasjoner også bidra til minsket flomtap slik det er beskrevet i søknaden. Årsaken til dette er den lave overføringskapasiteten i tunnelene mellom de ulike delmaga-

sinene. Uten justering av reglementet som omsøkt kunne det derimot vært grunnlag for nedjustering av kraftgrunnlaget med bakgrunn i flomtapet. Beregninger av dette flomtapet vil gi svært usikre tallstørrelser, men vil uansett være så lite at vi ikke ser noen grunn til å be NVE vurdere dette nærmere. En marginal produksjonsøkning vil imidlertid gi en marginal økning av naturressursskatten.

Brev fra Fiskeridirektoratet 31.10.2003

Spørsmålet om vanntilførsel til industri mv. er behandlet i konsesjonen, og er regulert i avtale med Bjølve Bruk. Den omsøkte endringen vil ikke kunne bety noe for vannforsyningen i Ålvik.

Brev fra Statens vegvesen 8.9.2003

I søknaden er det redegjort for beregnede flomvannstander nederst i Bjølvo ut fra forventede flomvannføringer med ulike tidsintervaller. Statens vegvesen uttrykker usikkerhet for konsekvensene ved brua (riksveg 7) over Bjølvo. Under flommen i uke 39/2003 var høyeste vannstand målt over Bjølsegrødammen +47 cm, målt 26.9.2003 kl. 20.00. Det hadde da vært oppholdsvær noen timer. Dette tilsvarer ifølge overløpskurven ca. 38,5 m^3/s. En 10-årsflom vil til sammenligning være ca. 31 m^3/s se vedlegg 1. Etter vannlinjeberegningene vil 10-årsflom marginalt berøre den gamle kraftstasjonsbygningen, og vannstanden vil ligge ca. 2 m under riksvegbrua. Dette stemmer godt overens med observasjoner gjort 26.9.2003, se vedlagte fotografier (vedlegg 2, 3 og 4).

Brev fra Gerd Høydal 30.10.2003

Vannlinjeberegningene viser at vannet vil stå ca. 0,5 m opp på veggen ved uthuset nede ved fjorden ved en 10-årsflom. Gerd Høydal skriver i sitt brev at ".. vatnet fløymde inn på eigedomen min, og hadde det vore springflo i tillegg ville huset vore i stor fare." Vi har ikke observasjoner som viser vannstanden under flommen i september 2003 eller data for flo. Men rapporten for vannlinjeberegningene viser at vannet vil gå inn på eiendommen ved 10-årsflom, selv ved 0-flo.

Som det framgår av bilder, vedlegg 5 – 8, er elveløpet fra riksvegbrua og nedover dels bevokst med busker. Elveløpet bør her ryddes og det bør også vurderes om det er nødvendig å gjøre ytterligere opprenskinger eller andre tiltak i elveløpet. Dette må imidlertid gjøres uavhengig av om manøvreringsreglementet endres eller ikke, og også tiltakenes art og omfang vil etter vårt syn ikke være avhengig av reglementets utforming.

Merker i elveløpet nedstrøms Karaldevatn viser at det også har vært overløp på dammene her under den nevnte flommen.

Vurderinger og konklusjon

Ut fra flomobservasjonene i september 2003 er det ikke grunn til å endre på konklusjonene om vannstander og risiko for skader slik de er beskrevet i vår søknad om endring av manøvreringsreglementet.

Ved overløpssituasjon i Bjølsegrøvatn vil den maksimale høydeforskjellen mellom Karaldevatn/Tjørnadalsvatn og Bjølsegrøvatn på 1 m teoretisk kunne medføre ca. 5 m^3/s økning i vannmengde til Bjøsegrøvatn (tallet er noe usikkert fordi vi bl.a. ikke kjenner tverrsnittet på tunnelene, men også fordi en i slike situasjoner vil ha overløp på sidemagasinene og fordi en slik vannføring nærmer seg maksimalt tilløp fra feltene). Men jo større en flom er, jo mindre vil tilleggsoverføringen bli, fordi oppstuingen da blir større i Bjølsegrøvatn enn i sidemagasinene. Ved Q_{10} er vannstanden i Karaldevatn ca. 70 cm over vannstanden i Bjølsegrøvatn, og ved Q_{1000} ca. 50 cm.

Overløpet til Bjølvo vil pga. flomdempingen i magasinet dessuten bli utjevnet med mindre flomsituasjonen blir langvarig. Endring av reglement som omsøkt vil av samme grunn heller ikke kunne føre til økning av betydning av hastigheten på vannstandsstigningen i Bjølvo under flom.

Etter vår vurdering kan en endring av manøvreringsreglementet etter dette ikke føre til tilleggsulemper av betydning. Det er imidlertid behov for opprensking i elveleiet nedenfor riksvegbrua i nedre del av Bjølvo, uavhengig av endringer i reglementet eller ikke, av hensyn til bygninger nede ved fjorden.

Vi opprettholder derfor søknaden om endringer i manøvreringsreglementet for Bjølvo kraftverk uten endringer."

Norges vassdrags- og energidirektorats merknader

Bakgrunn

Bjølvo kraftverk ligger i Kvam herad i Hordaland. Kraftverket utnytter vannføringen i Bjølvovassdraget inkludert reguleringer og overføringer av disse vassdragene til hovedmagasinet Bjølsegrøvatnet.

Kraftverket kom i drift i 1918 etter at A/S Bjølvefossen ved kgl.res. av 03.12.1915 ble gitt ervervs- og reguleringskonsesjon i Bjølvovassdraget. Konsesjonen ble gitt med varighet frem til 03.12.1980. Kraftverket ble utvidet i 1937, 1967 og 1971.

Staten overtok Bjølvo kraftverk gjennom foregrepet hjemfall, jf. vedtak i Stortinget av 26.06.1962. Kraftverket ble så tilbakeleid til A/S Bjølvefossen frem til 31.12.2006.

Ved kgl.res. av 24.01.1964 fikk A/S Bjølvefossen tillatelse til å foreta ytterligere reguleringer i Bjølvovassdraget. Konsesjonen ble gitt med varighet frem til 31.12.2006.

Ved kgl.res. av 10.05.1991 fikk A/S Bjølvefossen tillatelse til fortsatt regulering av Bjølvovassdraget etter at reguleringskonsesjonen av 03.12.1915 utløp 03.12.1980. Konsesjon ble gitt med virkning frem til 31.12.2006.

Etter dette hadde alle konsesjoner for A/S Bjølvefossen i Bjølvovassdraget samme varighet, dvs. frem til 31.12.2006.

I 1993 ble det gitt pålegg fra NVE om utfasing av de smisveiste trykkrørene i kraftstasjonen. På bakgrunn av dette, og et generelt opprustingsbehov for kraftverket, ble Statkraft SF og Bjølvefossen A/S enige om at overtakelsestidspunktet for kraftverket skulle fremskyndes fra 31.12.2006 til 01.01.1997.

Statkraft SF fikk ved kgl.res. av 07.04.2000 overført eksisterende reguleringskonsesjoner i Bjølvovassdraget, samt gitt ny konsesjon for ytterligere reguleringer og overføringer i vassdraget. I konsesjonen ble det fastsatt et nytt manøvreringsreglement til erstatning for det reglementet som ble fastsatt ved meddelelsen av konsesjon av 24.01.1964.

Manøvreringsreglementet i Bjølvovassdraget

Som nevnt ble det ved kgl.res. av 07.04.2000 fastsatt nytt manøvreringsreglement for Bjølvovassdraget. Reglementet erstatter det som ble fastsatt og har vært praktisert siden konsesjonsmeddelelse ved kgl.res. av 24.01.1964.

I den nye konsesjonen er det fastsatt reguleringshøyder for i alt 4 magasin. Dette er:

Magasin	HRV	LRV
Bjølsegrøvatnet.....	878,9	850,0
Karaldevatn	878,9	872,3
Tjørnadalsvatn	878,9	876,4
Nedre Goddalsvatn	802,0	787,0

I tillegg er det gitt tillatelse til en rekke overføringer, hvorav flere av disse ble gitt i forbindelse med konsesjonen av 06.04.2000.

Som det fremgår av kotehøydene i tabellen ovenfor er HRV lik for Bjølsegrøvatnet, Karaldevatnet og Tjørnadalsvatnet. Disse magasinene er forbundet med overføringstunneler og fungerer til dels som ett reguleringsmagasin, men det er ulik reguleringshøyde i de tre vannene.

I manøvreringsreglementet fra 1964 var det i tillegg gitt bestemmelse om at både i Karaldevatnet og Tjørnadalsvatnet kunne det tillates en høyeste flomvannstigning opp til 1 meter over HRV. Karaldevatnet og Tjørnadalsvatnet har sine overløpsterskler liggende henholdsvis 1,0 meter og 0,85 meter over HRV, slik at disse magasinene skal kunne ta imot en viss flomvannstigning og føre flomtilsiget over til Bjølsegrøvatn før det blir overløp fra disse magasinene. Det vil si at Bjølsegrøvatnet og Bjølvo har tatt unna flomvannføring også fra vann som har drenert til Karaldevatnet og Tjørnadalsvatnet inkludert overføringer til disse magasinene.

I det nye manøvreringsreglementet fastsatt ved kgl.res. av 07.04.2000 er bestemmelsen om at de to magasinene kan ha en høyeste flomvannstand på inntil 1 meter over HRV utelatt. Dette har ikke vært tilsiktet fra Statkraft SF sin side. Intensjonen har hele tiden vært å beholde den tidligere gitte tillatelsen til å ha en viss flomvannstigning i disse to magasinene, og dette fremgikk også i deres forslag til manøvreringsreglement for utvidet regulering av Bjølvovassdraget, jf. meddelte vassdragskonsesjoner 2000, side 35. Forholdet ble ikke vurdert fra myndighetene under behandlingen av søknaden, slik at det ikke er gitt noen begrunnelse for hvorfor dette nå er utelatt i det nye manøvreringsreglementet.

I det nå fastsatte manøvreringsreglementet heter det i post 3 bl.a.:

> "Ved manøvreringen skal det has for øye at vassdragets naturlige flomvannføring nedenfor magasinene og overføringsstedene så vidt mulig ikke økes…."

Dette er en standardbestemmelse som benyttes ved fastsettelse av nye manøvreringsreglement. For Statkraft SF vil dette bety at de eksisterende overløpstersklene i Karaldevatnet og Tjørnadalsvatnet må senkes med opp i mot 1 meter. I tillegg må det bygges stengeanordninger ved alle overføringsstedene. I alt vil dette medføre betydelige utgifter for regulanten uten at disse er tallfestet.

Statkraft SF har i brev av 14.05.2002 fra NVE fått tillatelse til å opprettholde flomvannstigningen i Karaldevatnet og Tjørnadalsvatnet inntil denne søknaden om en permanent endring av manøvreringsreglementet er avgjort.

Uttalelser fra andre høringsparter

Kvam herad viser til at en endring av manøvreringsreglementet som omsøkt ifølge Statkraft SF kan gi en beskjeden produksjonsøkning ved at det blir mindre flomtap. Heradet krever at dette må tas hensyn til ved fastsettelse av nytt kraftgrunnlag for konsesjonsavgifter og konsesjonskraft. Ut over dette har ikke heradet merknader til søknaden.

Fiskeridirektoratet viser til at Bjølve Bruk AS har et settefisk-/matfiskanlegg som bruker vann fra Bjølsegrøvatnet, og de ber om at det blir sørget for at tilførselen av ferskvann aldri blir lavere enn minimumsbehovet for vann til bedriften definert ut fra tillatelsen til fiskeoppdrett.

Statens vegvesen er usikker på hvilke konsekvenser det vil ha for veier og bruer som krysser Bjølvo om den skulle bli definert som flomelv.

Riksantikvaren uttaler at en endring ikke vil være i konflikt med kulturminneloven. Imidlertid minner Riksantikvaren om forpliktelsene som Statkraft har gjennom konsesjonsvilkårenes post 12 i konsesjon av 10.05.1991 om fortsatt regulering av Bjølvovassdraget. I vilkåret er det satt krav om at det skal gjøres kulturminneundersøkelser i de områder som er omfattet av den opprinnelige konsesjonen av 03.12.1915 for regulering av Bjølvovassdraget. Dette er i følge Riksantikvaren foreløpig ikke gjort, og de ber om at NVE følger opp dette overfor regulanten.

Flere grunneiere uttrykker bekymring for at hus, skogsbilveier og vannkilder kan bli utsatt for økt skadepotensiale ved at Bjølvo blir definert som flomelv. Det er særlig i et tenkt tilfelle hvor kraftverket står samtidig med at det er overløp fra Bjølsegrøvatnet at grunneierne er engstelige for hvilke skader deres eiendommer kan bli påført. Grunneierne krever at dersom en flomsituasjon utløser skade på eiendommene skal skadene dekkes fullt ut. Èn grunneier krever at det blir bygget et sikkerhetsgjerde eller en mur mellom hennes eiendom og elva.

De øvrige som har avgitt uttalelse har ikke merknader til saken.

Fordeler og ulemper

Fordeler

- Regulanten vil spare betydelige beløp som ellers må brukes på riving av eksisterende overløpsterskler i Karaldevatnet og Tjørnadalsvatnet, samt bygging av stengeanordninger ved de enkelte overføringsstedene i vassdraget slik at post 3 i manøvreringsreglementet er ivaretatt.
- En endring som omsøkt vil redusere flomfaren i Dalselvi og Kastdalselvi. For Dalselvis vedkommende kan en opprettholdelse av det fastsatte reglementet gi økte flomskader i Ålvik.
- Endringen gir redusert flomtap og dermed en viss økning i produksjonen i Bjølvo kraftverk.

Ulemper

En endring kan ved store flommer gi noe større vannføring enn tidligere i Bjølvo og med dertil økt skaderisiko for enkelte eiendommer. Dette skyldes de nye overføringene til Bjølsegrøvatnet som det nå er gitt tillatelse til.

NVEs vurdering

Statkraft SF har i medhold av vassdragsreguleringsloven § 10, nr. 3, 2. ledd søkt om en mindre endring av det manøvreringsreglement for Bjølvovassdraget som ble fastsatt ved kgl.res. av 07.04.2000.

Om det manøvreringsreglementet som nå er fastsatt skal beholdes må det gjøres betydelige tekniske endringer i den utbygging som er gjort i vassdraget. Manøvreringsreglementet fra 1964 som er praktisert frem til ny konsesjon ble meddelt 07.04.2000 har gitt regulanten anledning til å la vannstanden i Karaldevatnet og Tjørnadalsvatnet stige inntil 1 meter over HRV i flomsituasjoner før det blir overløp fra magasinene.

En opprettholdelse av det fastsatte reglementet kan gi en økt flomfare i de to elvene som renner ut av Karaldevatnet og Tjørnadalsvatnet. Store flommer i Dalselvi, som kommer fra Karaldevatnet, kan gi en økt skaderisiko i Ålvik, mens økt flomvannføring i Kastdalselvi ikke anses som noen sikkerhetsrisiko.

Ved å endre reglementet som omsøkt vil likevel flomvannføringen i Bjølvo kunne bli noe større enn tidligere. Dette fordi det nå er gitt tillatelse til ytterligere overføringer til vassdraget. Statkraft SF oppgir at tilløpet til Bjølsegrøvatnet etter de nye overføringene øker med ca. 9 %. Avgjørende for tilsiget til Bjølsegrøvatnet fra de overførte feltene i en flomsituasjon vil være kapasiteten på overføringstunnelene. Denne er beregnet til maksimalt 5 m^3/s. Det vil si at desto større flommen er, desto mindre vil den relative virkningen av overføringene være.

I og med at den omsøkte endringen innebærer en videreføring av den eksisterende situasjonen i vassdraget og ikke gir nye tekniske inngrep, vil en endring ikke ha innvirkning på allmenne interesser.

Statkraft viser ellers til at produksjonen i Bjølvo kraftverk kan bli noe økt som følge av redusert flomtap fra Karaldevatnet og Tjørnadalsvatnet. Den omsøkte endringen innebærer likevel bare at kraftverket utnytter vassdraget som tidligere. Flomtapet i vassdraget vil i utgangspunktet være lavt på grunn av høy reguleringsgrad, slik at produksjonsøkningen ikke vil være av særlig betydning.

Ut fra det skriv som Statkraft SF har gitt i brev av 13.02.2004 som svar på høringsuttalelsene, synes det klart at vegvesenets usikkerhet om forholdene for bru og veier synes ubegrunnet. Det er god kapasitet i elveløpet til å ta unna selv store flommer uten at det utgjør noen fare for riksvei 7 eller brua over Bjølvo.

NVE vil ellers vise til at de tidligere meddelte reguleringskonsesjonene i Bjølvovassdraget, inkl. manøvreringsreglement, i henhold til departementets merknader i tilknytning til ny konsesjon er overført på uendrede vilkår, med unntak av enkelte økonomiske forpliktelser. Ut fra dette skulle de flomvannstigningene som var fastsatt i manøvreringsreglementet av 1964 blitt videreført i det nye manøvreringsreglementet.

Konklusjon

NVE viser til at kostnader for konsesjonæren forbundet med det å tilpasse reguleringsanleggene til manøvreringsreglementet fastsatt ved kgl.res. av 07.04.2000 vil være betydelige. I tillegg vil en end-

ring gi redusert flomtap i vassdraget, samtidig som flomfaren i Dalselvi dempes. En endring som omsøkt vil ikke gi nye tekniske inngrep, og vil ikke innebære ulemper for allmenne interesser. Etter NVEs syn er fordelene ved endring større enn ulempene, jf. vassdragsreguleringsloven § 8, og vi anbefaler at det gis tillatelse til at manøvreringsreglementet for Bjølvovassdraget fastsatt ved kgl.res. av 07.04.2000 endres i tråd med søknad fra Statkraft SF.

Andre merknader

Riksantikvaren viser til at kulturminneregistreringene for de første reguleringene i Bjølvovassdraget ennå ikke er gjennomført. I konsesjonsvilkårenes post 12 om fornminner m.v. i konsesjon av 10.05.1991 for fortsatt regulering av Bjølvovassdraget, fremgår det helt klart at slike kulturminneundersøkelser skal gjennomføres. I departementets merknader til konsesjonen av 07.04.2000 uttales det at de tidligere reguleringskonsesjonene overføres på uendrede vilkår. Selv om det nå er ny konsesjonær siden konsesjonsmeddelelsen av 10.05.1991 står vilkåret ved lag, og NVE forutsetter at Statkraft SF tar kontakt med Hordaland fylkeskommune for oppfyllelse av dette vilkåret.

Kvam herad forutsetter at den økningen i produksjon som en endring i manøvreringsreglementet innebærer, også må resultere i en ny beregning av kraftgrunnlaget. NVE viser til fast og langvarig praksis med at det bare er det magasinvolum som er definert innenfor høyeste og laveste regulerte vannstand som skal regnes med ved beregning av regulert vannføring og som igjen legges til grunn ved fastsettelse av kraftgrunnlaget. Dette kravet tas derfor ikke til følge.

Fiskeridirektoratet påpeker at Bjølve Bruk AS må sikres tilstrekkelig vann til sitt fiskeoppdrettsanlegg som har vannforsyning fra Bjølsegrøvatnet. Statkraft SF bemerker i sin kommentar til høringsuttalelsene at dette forholdet er regulert i egen avtale med Bjølve Bruk AS. Forholdet er ellers ivaretatt gjennom konsesjonsvilkårenes post 17 i konsesjon av 07.04.2000. Spørsmålet er for øvrig denne saken uvedkommende og av privatrettslig karakter.

I og med at Bjølvo blir definert som en flomelv som skal ta unna et større tilsig enn tidligere, kan dette ha betydning for de private interessene langs vassdraget. NVE mener at de avtaler som er inngått og det skjønnet som er avholdt har lagt feil forutsetninger til grunn i så måte. Etter NVEs syn må Statkraft SF begjære et tilleggskjønn eller inngå nye avtaler med berørte grunneiere som følge av endrede forutsetninger.

Vi viser for øvrig til manøvreringsreglementets post 4 om at flomløp ikke skal hindres av is eller lignende. I dette ligger også at Statkraft SF må sørge for at elveleiet til Bjølvo holdes fri for vegetasjon for å sikre at den hydrauliske kapasiteten i elveløpet opprettholdes.

Som vedlegg til sin innstilling oversendte NVE følgende utkast til manøvreringsreglement for nye Bjølvo kraftverk:

Forslag til Manøvreringsreglement for regulering av magasiner for nytt Bjølvo kraftverk Kvam herad og Voss kommune, Hordaland fylke

(erstatter reglement fastsatt ved kgl.res. av 3. desember 1915, 24. januar 1964 og 7. april 2000)

1
Reguleringer

	Reguleringsgrenser				
	Øvre kote	Nedre kote	Oppdemn., m	Senkn., m	Reg.høyde, m
Bjølsegrøvatn	878,9	850,0	16,0	12,9	28,9
Karaldevatn[1]	878,9	872,3	1,6	5,0	6,6
Tjørnadalsvatn[2]	878,9	876,4	4,6		2,5
Nedre Goddalsvatn	802,0	787,0	5,0	10,0	15,0

[1] For å begrense flomvannføringen i Dalselvi og flomtap skal overløpsterskelen for dam Karaldevatn ligge på kt. 879,9. Under flom tillates vannstanden økt med 1 m over HRV før det blir overløp fra magasinet.

[2] For å begrense flomtap til Kastdalselvi skal overløpsterskelen for dam Tjørnadalsvatn ligge på kt. 879,75. Under flom tillates vannstanden økt med 0,85 m over HRV før det blir overløp fra magasinet.

Høydene refererer seg til SKs høydesystem (NN 1954). Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Overføringer

Kanikkebekken, en sidebekk til Skårelvi (3 bekkeinntak) og Skårelvi (2 bekkeinntak) overføres til Jardalsvatn. Avløpet herfra overføres videre til Bjølsegrøvatn.

En gren av sidebekken til Skårelvi overføres på et lavere nivå til Varlivatn.

Varlivatn og Kastdalselvi overføres til Nedre Goddalsvatn. Avløpet herfra pumpes over til Tjørnadalsvatn og overføres videre til Bjølsegrøvatn.

Avløpet fra Skåratjønn (bekk ned Kaldakjelgjeli) og to andre bekker i Giljafjell overføres til Bjølsegrøvatn.

Seks sidebekker til Dalselvi Øst overføres til Karaldevatn.

To sidebekker til Dalselvi Vest overføres til Karaldevatn.

Avløpet fra Karaldevatn overføres til Bjølsegrøvatn

3.

Ved manøvreringen skal det has for øye at vassdragets naturlige flomvannføring nedenfor magasinene og overføringsstedene så vidt mulig ikke økes*, men flomøkning i Bjølvo ut over tilsig fra naturlig felt kan forekomme.*

Det skal i Bjølsegrøvatn tas sikte på raskest mulig oppfylling til kt. 865, som er nødvendig nivå for problemfri båtbruk på vatnet.

For øvrig kan tappingen skje etter kraftverkseierens behov.

4.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde mv. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringstiden.

5.

Viser det seg at slippingen etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet.

III Departementets bemerkninger

På bakgrunn av uttalelsene i NVEs høringsrunde har departementet ikke funnet det hensiktsmessig å sende NVEs innstilling på høring til andre instanser enn Miljøverndepartementet. I brev av 18.06.04 uttaler Miljøverndepartementet at de ikke har noen merknader til innstillingen.

Søknaden fra Statkraft gjelder en endring av manøvreringsreglementet for Bjølvo kraftverk, gitt ved kongelig resolusjon av 7. april 2000. Søknaden gjelder endring av manøvreringsreglementets punkt 1 og 3, og knytter seg til forhold i vassdraget ved flom.

Følgende endringer ønskes:

I punkt 1, vedrørende reguleringen av Karaldevatn, inntas som note 1:

> "For å begrense flomvannføringen i Dalselvi og flomtap skal overløpsterskelen for dam Karaldevatn ligge på kt. 879,9. Under flom tillates vannstanden økt med 1 m over HRV før det blir overløp fra magasinet."

I punkt 1, vedrørende reguleringen av Tjørnadalsvatn, inntas som note 2:

> "For å begrense flomtap til Kastdalselvi skal overløpsterskelen for dam Tjørnadalsvatn ligge på kt. 879,75. Under flom tillates vannstanden økt med 0,85 m over HRV før det blir overløp fra magasinet."

I punkt 3, første punktum tilføyes "[…], men flomøkning i Bjølvo kan forekomme", slik at setningen blir som følger:

> "Ved manøvreringen skal det has for øye at vassdragets naturlige flomvannføring nedenfor magasinene og overføringsstedene så vidt mulig ikke økes, men flomøkning i Bjølvo kan forekomme."

NVE går i sin innstilling inn for at det gis tillatelse til den omsøkte endring.

Departementet vil peke på at manøvreringsreglementet av 7. april 2000 ikke kan følges uten at det foretas betydelige endringer i de eksisterende reguleringsanleggene. En slik omlegging av reguleringsanleggene vil medføre store utgifter for konsesjonæren.

En endring av manøvreringsreglementet i tråd med søknaden gjør at de eksisterende reguleringsanleggene kan bli stående uendret. Videre innebærer endringen at flomfaren i Dalselvi og Kastdalselvi reduseres. Det må også ses på som positivt at flomtapet fra Karaldevatn og Tjørnadalsvatn begrenses, og at kraftverket dermed får en noe større produksjon.

Departementet finner også grunn til å fremheve at gjeldende manøvreringsreglement var ment å skulle videreføre manøvreringsreglementene fastsatt for Bjølvo kraftverk ved kongelig resolusjon av 3. desember 1915 og kongelig resolusjon av 24. januar 1964. Manøvreringsreglementene gitt i medhold av disse konsesjoner hadde egne bestemmelser om flomvannstanden i både Karaldevatn og Tjør-

nadalsvatn som er overensstemmende med de omsøkte endringer.

Ved NVEs vedtak av 14.05.02 ble Statkraft gitt dispensasjon til å manøvrere i tråd med tidligere manøvreringsreglement, inntil spørsmålene knyttet til det gjeldende var avklart. En endring av manøvreringsreglementet som omsøkt innebærer følgelig ikke nye tekniske inngrep, men at den eksisterende situasjonen i vassdraget videreføres. Endringen vil ikke ha innvirkning på allmenne interesser.

Ulempen ved en slik endring er at Bjølvo kan få noe større vannføring ved flom i forhold til tidligere. Dette har sammenheng med at Bjølsegrøvatn har fått nye overføringer i forbindelse med konsesjonen av 7. april 2000. På grunn av overføringstunnelenes kapasitet vil imidlertid den relative virkningen av overføringen avta jo større flommen er.

Departementet finner at fordelene ved tiltaket er større enn ulempene, og tilrår at manøvreringsreglementet endres i samsvar med søknaden.

Det fastsettes oppdatert manøvreringsreglement for regulering av Bjølvovassdraget til erstatning for reglement fastsatt ved kongelig resolusjon av 7. april 2000.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

I medhold av lov 14. desember 1917 nr. 17 om vasdragsreguleringer § 8 endres manøvreringsreglement for regulering av magasiner for nytt Bjølvo kraftverk i Hordaland, i samsvar med Olje- og energidepartementets foredrag av 13. mai 2005.

21. Røros Elektrisitetsverk AS

(Vedtak om bygging av Ormhaugfossen kraftverk i Røros kommune i Sør-Trøndelag)

Olje- og energidepartementets samtykke 23. juni 2005.

Det vises til brev av 31. mars 2004 hvor NVEs vedtak av 5. februar 2004 påklages til Olje- og energidepartementet.

NVE har vurdert klagen i brev av 25. oktober 2004 til departementet, og har ikke funnet grunnlag for å omgjøre sitt vedtak.

Departementet har mottatt brev i saken fra Ragnar Eldøy datert 27. januar og 21. februar d.å.

12. mai d.å. var det befaring på området for utbyggingen. Med på befaringen var hytteeier ved utbyggingsområdet og representanter fra Røros Elektrisitetsverk AS, grunneierne, Røros kommune og Olje- og energidepartementet.

1. Bakgrunn

20. januar 2003 søkte Røros Elektrisitetsverk AS om tillatelse til å bygge Ormhaugfossen kraftverk i Glomma. Ved brev av 5. februar 2004 avslo NVE søknaden. Tiltakets fordeler ble ansett ikke å overstige skader og ulemper for allmenne og private interesser, jf. vannressursloven (vrl) § 25. I sin vurdering la NVE særlig vekt på tiltakets negative virkninger for fiske- og friluftsinteressene, og at Ormhaugfossen med tilhørende strykstrekninger er et særpreget vassdragselement i området. Det ble vektlagt at tiltaket er i strid med enkelte målformuleringer i nasjonal handlingsplan for Glomma, og at det var knyttet usikkerhet til tiltakets konsekvenser for Orvos camping og for utviklingen av fiskebestandene.

2. Klagen

Klager har i det vesentlige anført:

Politiske signaler knyttet til økt satsing på bygging av småkraftverk er ikke tatt hensyn til.

Videre fremheves at Rørosregionen er sårbar dersom 66 kV-ledningen sørfra skulle falle ut. Eneste reserve er 66 kV-ledningen til Nea i Tydal, men den har knapt ledig kapasitet i tunglastperioder.

Bygging av Ormhaugfossen kraftverk vil øke egenprodusert tilgjengelig effekt med ca. 10 %, noe som innebærer at forsyningssikkerheten vil bli bedret, også for nabokommunen Holtålen.

I forhold til grunneierne fremhever klager at man har inngått intensjonsavtale knyttet til fallrettighetene i Ormhaugfossen med rettighetshaverne Torgeir Øren og Statskog Sør-Norge. I tillegg er det inngått avtale med Torgeir Øren om grunnen hvor kraftstasjonen er planlagt bygget. Sistnevnte avtale omfatter blant annet planer om å lette tilgangen til området rundt elven med en sti, samt avbøtende tiltak som bygging av terskler.

Lokal næringsutvikling er avhengig av at man lokalt har grønn energi tilgjengelig. Dette vil Ormhaugfossen kraftverk bidra til.

Klager ønsker også å korrigere NVEs innstilling når det gjelder tiltakets virkninger. Når det gjelder tiltakets ulemper fremheves at det ikke vil bli behov for ny 22 kV-linje. Ny vei vil ikke bli anlagt, men den eksisterende må utbedres. Det er kun selve inntaket til kraftverket som blir synlig. Kanalen vil ikke være synlig. For øvrig påpekes det at det allerede eksisterer en kanal som er delvis synlig. Videre fremheves at det oppstrøms Ormhaugfossen ikke er noen strykstrekning. I dag er det en naturlig dam i området som ikke vil få noe mer preg av innsjø etter en eventuell regulering. Klager bestrider også at tiltaket vil ha særlige negative konsekvenser for

fisk, fiske og friluftsliv for øvrig. I og med at det hver sesong selges fiskekort for 7000 – 8000 kroner, kan det tyde på at NVE har overvurdert den antatte bruken av området rundt fossen. Området rundt Ormhaugfossen er lite brukt til naturopplevelser utenom fiske, som i hovedsak skyldes tilgjengeligheten.

Med hensyn til tiltakets fordeler bemerker klager at den årlige kraftproduksjonen på 7,6 GWh vil kunne selges som grønn kraft. Dette innebærer en merverdi for kjøper og selger. Byggingen av kraftverket vil styrke klagers og grunneiernes miljøprofil. Tiltaket er i tråd med politiske signaler om satsing på småkraftverk. Regionens forsyningssikkerhet bedres. Tiltakets grønne profil vil gjøre området mer kjent og attraktivt. Det siste bedres også gjennom økt tilgjengelighet. I tillegg vil Røros kommune få økte inntekter.

Nasjonal handlingsplan for Glomma kan ikke forstås slik at alle dens målsetninger skal oppnås for hver meter av vassdraget ettersom den gjelder for hele Glomma. Klager er uenig i at utbyggingen er i strid med målene. Det stilles også spørsmålstegn ved adgangen til å legge vekt på en handlingsplan som etter det klager er kjent med, ikke har vært gjenstand for politisk eller administrativ behandling.

Det fremheves at Røros kommune går inn for at klagen gis medhold og at området ved Ormhaugfossen er lagt ut til kraftverksdrift i ny arealplan.

3. Departementets bemerkninger

Bygging av Ormhaugfossen kraftverk krever konsesjon etter vannressursloven. Det følger av vrl § 25, første ledd at "*Konsesjon kan bare gis hvis fordelene ved tiltaket overstiger skader og ulemper for allmenne og private interesser som blir berørt i vassdraget eller nedbørfeltet*". Avgjørelsen beror på en konkret, skjønnsmessig vurdering.

Olje- og energidepartementet finner at ulempene knyttet til tiltaket særlig knytter seg til fraføring av vann i Ormhaugfossen. Dette innebærer at Ormhaugfossen får redusert betydning som landskapselement, og at forholdene for fisk og fiskemulighetene vil bli påvirket. Departementet er av den oppfatning at de negative virkningene i stor grad kan avhjelpes gjennom avbøtende tiltak slik som minstevannføring og bygging av terskler. Departementet vil også fremheve at området allerede i stor grad er preget av inngrep i form av vei, jernbane og kraftledning.

Fordelene ved tiltaket er ny årlig kraftproduksjonen på 7,6 GWh og en generell bedring av forsyningssikkerheten for området. Departementet vil i den sammenheng fremheve at produksjonen i kraftverket vil kunne forsyne om lag 20 % av boligene i Rørosområdet, noe som må kunne sies å være betydelig.

Departementet vil fremheve at tiltaket vil være positivt med tanke på videre næringsutvikling i området. Det er lagt vekt på at det er stor tilslutning til utbyggingen lokalt. Røros kommune har gjennom enstemmig formannskapsvedtak bedt om at klagen tas til følge. Fylkeskommunen vurderer de friluftsmessige forholdene som lokalt anliggende og vil av den grunn ikke gå i mot utbyggingen.

Departementet finner etter en samlet og helhetlig vurdering at fordelene ved tiltaket er større enn de skader og ulemper tiltaket medfører, jf. vrl § 25 og oreigningsloven § 2 første ledd nr. 51.

Klagen tas etter dette til følge.

Røros Elektrisitetsverk AS gis tillatelse etter vannressursloven § 25 til bygging av Ormhaugfossen kraftverk og tillatelse etter oreigningsloven § 2 første ledd nr. 51 til å ekspropriere nødvendige rettigheter for bygging av kraftverket.

Saken sendes tilbake til NVE som sørger for at det utarbeides og fastsettes vilkår for tillatelsen etter vannressursloven. Fylkesmannens forslag til avbøtende tiltak bes iakttatt. NVE må avklare om det må gis tillatelse etter forurensningsloven for bygging av kraftverket. NVE foretar behandling etter energiloven på vanlig måte.

Det gjøres oppmerksom på at departementets avgjørelse er endelig og ikke gjenstand for klage, jf. forvaltningsloven § 28, tredje ledd, første punktum.

22. Fortum Holding AB

(Konsesjon for erverv av alle aksjene i Fortum Forvaltning AS)

Olje- og energidepartementets samtykke 9. juni 2005.

Departementet viser til søknaden frå Fortum Holding AB frå 18.4.2005 sett fram av advokatfirmaet Thommessen.

Fortum Oyj er eit børsnotert finsk selskap som er morselskap i Fortum-konsernet. Selskapet eig 100 % av aksjane i Fortum Power and Heat Oy som igjen eig 100 % av aksjane i Fortum Sverige AB. Fortum Sverige AB eig 100 % av aksjane i Fortum Forvaltning AS.

Fortum Forvaltning AS einaste aktiva er 34,094 % av aksjane i Hafslund ASA.

I samband med ein omorganisering av Fortum-konsernet skal aksjane i Fortum Forvaltning AS overdragast til eit nystifta selskap som heiter Fortum Holding AB (norsk filial). Den norske filialen er ikkje eit eige rettssubjekt og difor er det svenske selskap Fortum Holding AB konsesjonssøkar.

Hafslund ASA har rettar som er omfatta av industrikonsesjonslova kapittel 1. Fortum Holding AB sitt erverv av desse aksjene er konsesjonspliktig etter industrikonsesjonslova § 36 fyrste ledd. Fortum Forvaltning AS har i styremøte frå 12.4.2005 godkjend aksjekjøpet.

I medhald av industrikonsesjonslova § 36 og delegert myndighet ved kongeleg resolusjon frå 20. desember 1996 vert Fortum Holding AB gjeve konsesjon for erverv av 100 % av aksjane i Fortum Forvaltning AS. Det vert ikkje sett nokre særskilte vilkår for konsesjonen.

Departementet gjer merksam på at det med dette vedtak ikkje er gjort endringar i dei tidlegare meddelte konsesjonar eller tilknytta vilkår.

23. Glommens og Laagens Brukseierforening

(Tillatelse til overføring av vann gjennom bygging av en tunnel mellom Breidalsvatnet og Raudalsvatnet)

Kongelig resolusjon 24. juni 2005.

Stortinget har i møte 8. juni 2005 fattet følgende vedtak:

> "Stortinget samtykkjer til at Kongen skal gi Glommens og Laagens Brukseierforening løyve til overføring av vatn gjennom bygging av ein tunnel mellom Breidalsvatnet og Raudalsvatnet på dei vilkåra som det er gjort greie for i St. prp. nr. 49 (2004-2005)."

Vedtaket var i samsvar med Innst. S. nr. 218 (2004-2005) fra energi- og miljøkomiteen.

Stortingets vedtak innbærer at det skal gis konsesjon på følgende vilkår og med følgende nye felles manøvreringsreglement for reguleringene:

1. Vilkår for tillatelse for Glommens og Laagens Brukseierforening til å foreta overføring av Breidalsvatnet til Raudalsvatnet i Skjåk kommune, Oppland

1

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10, post 3, 1. ledd. Revisjon av vilkårene for konsesjonen samordnes med revisjonsadgangen for konsesjonen av 20.08.1948 knyttet til Breidalsvatnet og Raudalsvatnet.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler i dem kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter og næringsfond)

For den øking av vannkraften som innvinnes ved reguleringen for eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse betale følgende årlige avgifter: Til statens konsesjonsavgiftsfond kr 8,- pr. nat.hk. Til konsesjonsavgiftsfondet i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr 24,- pr. nat.hk.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Økingen av vannkraften skal beregnes på grunnlag av den øking av vannføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året.

Ved beregningen av økingen forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva som i hvert enkelt tilfelle skal regnes som innvunnet øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av Olje- og energidepartementet.

Plikten til å betale avgiftene inntrer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdelsesloven kap. 7.

Etter forfall påløper rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

Når konsesjon er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale til Skjåk kommune kr 2 300 000 som avsettes til næringsfond for kommunen. Konsesjonsavgiftsmidler og næringsfond danner ett og samme fond særskilt for hver kommune som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret skal anvendes til fremme av næringslivet i kommunen. Vedtekter for fondet skal godkjennes av fylkesmannen.

3

(Kontroll med betaling av avgift mv.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket og avgivelse av kraft, jf. post 19 kan med bindende virkning fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Byggefrister mv.)

Arbeidet må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonens dato og fullføres innen ytterligere 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen. I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversittes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen på kr 1 000,-.

5

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal vedkommende myndighet underrettes i god tid på forhånd.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

8

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

a. å sørge for at forholdene i Ottaelv er slik at de stedegne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av regu-

leringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

V

Fra og med det år konsesjon er gitt, plikter konsesjonæren å innbetale et årlig beløp til Skjåk kommune på kr 50 000 til opphjelp av fisk/vilt/ friluftsliv. Beløpet skal justeres etter de tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer. Beløpet til fisk/vilt skal nyttes etter nærmere bestemmelse av kommunestyret. Med hensyn til tiltak som kommer friluftslivet til gode, skal beløpet nyttes etter nærmere bestemmelse gitt av DN.

VI

Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VII

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

9

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

10

(Forurensning mv.)

Konsesjonæren plikter etter fylkesmannens nærmere bestemmelse:

- å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.
- å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersøkelser i berørte vassdragsavsnitt.

11

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utilgjengelige.

12

(Terskler mv.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprenskinger mv. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

13

(Rydding av reguleringssonen)

Neddemmede områder skal ryddes for trær og busker på en tilfredsstillende måte. Generelt gjelder at stubbene skal bli så korte som praktisk mulig, maksimalt 25 cm høye. Ryddingen må utføres på snøbar mark. Avfallet fjernes eller brennes.

Dersom ikke annet blir pålagt konsesjonæren, skal reguleringssonen holdes fri for trær og busker som er over 0,5 m høye. I rimelig grad kan Olje- og energidepartementet pålegge ytterligere rydding. Dersom vegetasjon over HRV dør som følge av re-

guleringen, skal den ryddes etter de samme retningslinjene som ellers er angitt i denne posten.

Rydding av reguleringssonen skal være gjennomført før første neddemming og bør så vidt mulig unngås lagt til yngletiden for viltet i området.

Tilsyn med overholdelsen av bestemmelsene i denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

14

(Manøvreringsreglement mv.)

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd fastsetter.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

15

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

16

(Merking av usikker is)

De partier av isen på vann og inntaksmagasiner som mister bæreevnen på grunn av reguleringene og overføringen må merkes eller sikres etter nærmere anvisning av NVE.

17

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av reguleringens virkninger for berørte interesser. Undersøkelsesrapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. Olje- og energidepartementet kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

18

(Militære foranstaltninger)

Ved reguleringsanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

19

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den for hvert vannfall innvunne øking av vannkraften, beregnet etter reglene i vassdragsreguleringsloven § 11 nr. 1, jf. § 2 tredje ledd. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Staten forbeholdes rett til inntil 5 % av kraftøkningen, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets be-

stemmelse å overta driften av kraftverkene for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

20

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

21

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 4, 14, 19 og 21 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven § 12, post 21.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år

22

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger. Olje- og energidepartementet kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene kan medføre forpliktelser.

2. Manøvreringsreglement for regulering av Breidalsvatnet og Raudalsvatnet i Øvre Otta vassdraget i Skjåk kommune, Oppland fylke

(erstatter reglement gitt ved kgl.res. 20.08.1948)

1. *Reguleringer*

Magasin	Naturlig vannst. kote	Reg.grenser Øvre kote	Reg.grenser Nedre kote	Oppd. m	Senkn. m	Reg. høyde m
Breidalsvatn	898,39	900,39	887,39	2,0	11,0	13,0
Raudalsvatn.....	889,00	912,80	882,50	23,8	6,5	30,3

Høydene refererer seg til SKs høydesystem (NN 1954).

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Minstevannføring

Følgende minstevannføringer slippes hele året fra:

Breidalsvatn ..... 0,30 m^3/s
Raudalsvatn ..... 0,35 m^3/s

Overføringer

Avløpet fra Breidalsvatnet overføres til Raudalsvatnet.

Pumping

Vann fra Breidalsvatnet pumpes til Raudalsvatnet når det ikke kan overføres ved naturlig gravitasjon.

2.

Ved manøvreringen skal det has for øyet at vassdragets naturlige flomvannføring nedenfor magasinene og overføringsstedene såvidt mulig ikke økes.

Ved manøvrering skal det legges vekt på rask oppfylling til kote 899,39 i Breidalsvatnet. Vannstanden skal ikke senkes under kote 899,39 før 15. oktober.

Forøvrig kan tappingen skje etter kraftverkseiers behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde mv. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringstiden.

4.

Viser det seg at slippingen etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet.

Olje- og energidepartementets bemerkninger

Stortinget sluttet seg til departementets tilråding vedrørende konsesjonsvilkår og tilråding om at det fastsettes ett felles manøvreringsreglement for reguleringene.

Departementet bemerker at i tillatelsen etter vassdragsreguleringsloven inngår også tillatelse etter § 11 i lov om forurensning og om avfall, samt tillatelse til å ekspropriere nødvendig grunn og rettigheter etter vassdragsreguleringsloven § 16 nr. 1.

Olje- og energidepartementet tilrår at Glommens og Laagens Brukseierforening får tillatelse til overføring av vann gjennom bygging av en tunnel mellom Breidalsvatnet og Raudalsvatnet på de vilkår og med ett felles manøvreringsreglement slik det fremgår av Stortingets vedtak.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av vassdragsreguleringsloven av 14. desember 1917 nr. 17 gis Glommens og Laagens Brukseierforening tillatelse til overføring av vann gjennom bygging av en tunnel mellom Breidalsvatnet og Raudalsvatnet.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen i samsvar med det inntatte forslag i foredraget.

Tillatelsen gis på de vilkår som er tatt inn i Olje- og energidepartementets foredrag av 24. juni 2005.

24. Statkraft Energi AS

(Tillatelse til overføring av Kvangrevatnet og Markkjelkevatnet for utnyttelse i Jukla og Mauranger kraftverker i Kvinnherad kommune i Hordaland)

Kongelig resolusjon 1. juli 2005.

I Innledning

30.01.2003 søkte Statkraft SF, nå Statkraft Energi AS (Statkraft), om tillatelse til å overføre Kvangrevatnet til det eksisterende reguleringsmagasinet Langavatn. Det ble også søkt om tillatelse til å regulere Markkjelkevatnet med tre meter, og å pumpe vannet inn på eksisterende overføringstunnel mellom Jukla kraftverk og Svartedalsvatnet. Begge overføringene vil bli utnyttet i de eksisterende Jukla og Mauranger kraftverk.

Samlet vil overføringene gi en produksjonsøkning i Folgefonnverkene med om lag 26,8 GWh/år.

II Søknaden og NVEs innstilling

I NVEs inntilling av 07.09.2004 heter det:

"NVE har mottatt følgende søknad fra Statkraft SF (Statkraft) datert 30.01.2003, om tillatelse til å overføre Kvangrevatnet og Markkjelkevatnet i Kvinnherad kommune for utnyttelse i Folgefonnverkene.

"Statkraft SF søker med dette om:

1. Etter vassdragsreguleringsloven av 14. desember 1917 nr. 17 (§2) vert det søkt om:
   - Løyve til å overføre Kvangrevatnet til Langavatnet.
   - Løyve til å regulere Markkjelkevatnet med 3 m og å pumpe vatnet inn på eksisterande overføringstunnel mellom Jukla pumpekraftverk og Svartadalsvatnet.
2. Etter Energilova av 29. juni 1990 (§3-1), vert det med søkt om:
   - Konsesjon for å byggje ei pumpe med installert effekt 1,2 MW for pumping av tilsiget til Markkjelkevatnet inn på U-tunnel frå Jukla kraftverk.
   - Løyve til å byggje 100 m ny kraftleidning med spenningsnivå 22 kV frå eksisterande 22kV-leidning til planlagt pumpe.
3. Etter lov om vern mot forureiningar og avfall av 13. mars 1981, (§ 11):

– Løyve til å gjennomføre dei planlagde tiltaka."

Fra søknaden referer vi følgende:

"SAMANDRAG

Statkraft SF søkjer med dette om konsesjon etter vassdragsreguleringslova for to vasskraftprosjekt i Mauranger, Kvinnherad kommune. Det eine prosjektet inneber overføring av tilsiget til Kvangrevatnet (967 moh.) til det eksisterande magasinet Langavatn. Prosjektet vil gi ein produksjonsauke i dei eksisterande kraftverka Jukla og Mauranger på totalt 7,8 GWh/år. Det andre prosjektet inneber 3 meter regulering av Markkjelkevatnet (740-737 moh.) og overføring til eksisterande u-tunnel til Jukla kraftverk. Dette vil gi ein produksjonsauke i Jukla og Mauranger kraftverk på 19 GWh/år. Dei to prosjekta kan byggjast ut uavhengige av kvarandre. Prosjekta inngår i Statkraft sitt arbeid med tiltak for å utnytte eksisterande kraftverk på ein meir effektiv måte.

Områda som vil verta berørt er frå før sterkt påverka av Folgefonnutbygginga som vart gjennomført på 1970-talet. Dei planlagde utbyggingane krev ikkje bygging av nye vegar. Dei to elvene Tveitelva og Øyreselva, som båe har utløp i Nordrepollen i Maurangerfjorden, vil få noko redusert vassføring som følgje av utbyggingane. Årsmiddelvassføringa i Tveitelva ved utløpet i fjorden vil verta redusert frå 1,02 m^3/s til 0,89 m^3/s. Tilsvarande tal for Øyreselv ved utløpet i fjorden vil vera 2,03 m^3/s før utbygging og 1,71 m^3/s etter utbygging.

Tveitelva har ein svært kort strekning med noko sjøvandrande laksefisk. Øyreselva er laks- og sjøaureførande over ein strekning på ca. 1,3 km, og ein bør her vurdere tiltak mot for låg vassføring om sommaren. Utbygginga vil elles ikkje påverke forholda for fisken i vassdraga vesentleg.

Planområda ligg utanfor dei områda som vert vurdert som aktuelle for vern i ein ny Folgefonn nasjonalpark. Dei planlagde utbyggingane vil ikkje berøre verdfulle kulturminne eller verdfulle naturforekomstar. Verknadene på landskapsbiletet vil verta små, mest synleg nedst i Tveitelva der vassføringa i fossen vert noko redusert sommarstid.

1. Innleiing

1.1 Bakgrunn for søknaden

Statkraft vurderar til ei kvar tid korleis eksisterande kraftverk kan utnyttast betre. Gjennom eit program for energieffektivisering (ENEF-programmet) vart det i 1998 vurdert ei rekkje tiltak i Folgefonnområdet. Dei fleste av desse tiltaka vart vurdert som lønsame.

Statkraft ser ein aukande etterspurnad etter elektrisk kraft i Noreg og ynskjer å søkje om konsesjon for desse prosjekta som både synest å vera lite konfliktfylte i høve til brukar- og verneinteresser i området og ha god lønsemd.

1.2 Eksisterande vasskraftanlegg i området

I 1969 fekk Statskraftverka konsesjon til å gjennomføre "Folgefonnutbygginga" og anleggsarbeida vart avslutta i 1974. Folgefonnutbygginga utnyttar vassdraga på nordvestsida av Folgefonna frå Bondhusbreen i sør til Storelvi i Herand i nord. Utbygginga utnyttar vatnet frå eit nedbørfelt på om lag 165 km^2 i Kvinnherad og Jondal kommunar. Utbygginga består av eit komplisert takrennesystem ca. 900 moh. der vatnet vert utnytta i Jukla og Mauranger kraftverk før det vert ført ut i Maurangerfjorden ved Austrepollen, sjå vedlegg 1.1. Midlare årsproduksjon i dette systemet er 1226 GWh.

I samband med kraftutbygginga vart det bygd 50 km vegar i området, 50 km vasstunnelar, og 6 større fyllingsdammar i tillegg til dei to kraftstasjonane i fjell.

1.3 Innhald og avgrensing av konsesjonssøknaden

Konsesjonssøknaden gjeld overføring av to delfelt til eksisterande kraftverk i Folgefonnutbygginga, i Kvinnherad kommune. Det eine prosjektet inneber overføring av Kvangrevatnet til det eksisterande reguleringsmagasinet Langavatn. Kvangrevatnet vil ikkje verta regulert, men Tveitelva nedstraums vatnet vil få noko redusert vassføring. Overføringa vil gi ein produksjonsauke i Mauranger og Jukla kraftverk på 7,8 GWh/år. Det andre prosjektet inneber ca. 3 m regulering av Markkjelkevatnet og pumping av vatnet inn på eksisterande tunnelsystem. Utbygginga vil gi ein netto produksjonsauke i Mauranger og Jukla kraftverk på om lag 19 GWh/år. Goddalselva og Øyreselva vil få redusert vassføring.

Dette dokumentet er utforma i henhold til NVE sine retningsliner for konsesjonssøknadar etter vassdragsreguleringslova (NVE 1998). Dokumentet har følgjande hovudinnhald:

– Søknadar og formelle forhold
– Områdebeskriving
– Tekniske planar og hydrologigrunnlag
– Konsekvensar av den planlagde utbygginga
– Eigedomsforhold

1.4 Presentasjon av søkjar

Statkraft SF er eit statsforetak som er eigd av staten ved Nærings- og handelsdepartementet. Statkraft SF vart etablert i 1992 etter reorganisering av forvaltingsbedrifta Statskraftverkene. Selskapet vert drive etter forretningsmessige prinsipp, og er Norges største og Nordens nest største vasskraftprodusent. Statkraft driv 55

kraftstasjonar og er i tillegg medeigar i 36 andre. Statkraft står for ein kraftproduksjon på 34 TWh/år, om lag 30 % av den samla norske produksjonen av elektrisk energi. Årleg omset selskapet for ca. 6 milliardar NOK. I tillegg til at Statkraft vurderar mogelege nye utbyggingsprosjekt, ynskjer selskapet å få til ei betre utnytting av det kraftpotensialet som allereie er bygd ut.

2. Søknadar og formelle forhold

2.1 Søknadar

Søknad etter vassdragsreguleringslova

I medhald av Vassdragsreguleringsloven av 14. desember 1917 nr. 17 (§2) vert det søkt om løyve til å overføre Kvangrevatnet til Langavatnet og til å regulere Markkjelkevatnet med 3 m og å pumpe vatnet inn på eksisterande overføringstunnel mellom Jukla pumpekraftverk og Svartadalsvatnet. Det vert samstundes søkt om løyve til oreigning av naudsynt grunn og rettar for å gjennomføre dei planlagde tiltaka (§16).

Søknad etter energilova

I medhald av Energilova av 29. juni 1990 (§3-1), vert det med dette søkt om konsesjon for å byggje ei pumpe med installert effekt 1,2 MW for pumping av tilsiget til Markkjelkevatnet inn på U-tunnel frå Jukla kraftverk. I medhald av energilova vert det også søkt om løyve til å byggje 100 m ny kraftleidning med spenningsnivå 22 kV frå eksisterande 22kV-leidning til planlagt pumpe.

Søknad etter lov om forureining

Det vert med dette søkt om løyve etter Lov om vern mot forureiningar og avfall av 13. mars 1981, (§11) til å gjennomføre dei planlagde tiltaka.

2.2 Andre naudsynte løyve og godkjenningar

Forholdet til Samla Plan for vassdrag

Overføring av Kvangrevatnet til Langavatnet er omfatta av vassdragsrapport 204 Øvrehuselva frå 1986. I St.meld. nr. 60 (1991-92) Om Samlet Plan for vassdrag, vart prosjekta som var beskrivne i den nemnde vassdragsrapporten haldne utanfor Samla Plan og vart frigjort for konsesjonshandsaming.

Regulering og overføring av Markkjelkevatnet er ikkje handsama i Samla Plan. Statkraft SF søkte 1. februar 2000 Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) om unnatak frå handsaming i Samla Plan for dette prosjektet. NVE tilrådde i brev til Direktoratet for naturforvalting, dagsett 17. febr. 2000, at søknaden vart innvilga. Direktoratet for naturforvalting fritok frå handsaming i Samla Plan ved brev dagsett 21. mars 2001.

Dispensasjonar frå kommuneplanbestemmelsar

Områda som vert berørt av dei planlagde utbyggingane ligg i Kvinnherad kommune. I arealdelen av kommuneplanen for Kvinnherad, stadfesta 29. juni 1989, er områda kategorisert som landbruks-, natur og friluftsområde.

Undersøkingar etter lov om kulturminne

Kulturminnelova (Lov av 9. juni 1978 nr. 50). For inngrep som berører automatisk freda fornminne og kulturminne krevst det løyve frå kulturminnestyresmaktene til å frigi dei aktuelle kulturminna. Ein kjenner ikkje til at fornminne eller freda kulturminne vil verta berørt av den planlagde utbygginga.

Tilhøvet til oreigningslova

Statkraft har heimel til grunnen som krevst for bygging og drift av Markkjelke pumpe og tilhøyrande 22 kV-leidning og det er difor ikkje trong for å søkje om oreigningsløyve for desse areala.

2.3 Forholdet til offentlege og private planar

Fylkesmannen i Hordaland sende melding om oppstart av verneplanarbeid for Folgefonna nasjonalpark på høyring i desember 1998. Arbeidet med konsekvensvurdering av verneplanen pågår og ein reknar at endeleg vernevedtak tidlegast kan gjerast i 2005.

Statkrafts to vasskraftprosjekt ligg utanfor arbeidsgrensa for verneplanområdet og vert ikkje direkte berørt av eit ev. vernevedtak.

Det ligg føre private planar for bygging av minikraftverk i Tveitelva. Planlagt installasjon er 398 kW som skal nytta ei fallhøgde på 137 m mellom kote 157 og kote 20. Midlare årsproduksjon er berekna til 2,1 GWh. Maksimal driftsvassføring er anslått til 0,4 m^3/s.

I planane er det teke omsyn til Statkrafts planlagde overføring av Kvangrevatnet til Langavatnet. Det er såleis ikkje direkte konflikt mellom dei to vasskraftplanane.

2.4 Naudsynte offentlege og private tiltak

Det vil ikkje vera trong for utbetring av offentlege eller private vegar eller bygging av nye vegar ved anlegg eller drift av dei planlagde overføringane. Det er heller ikkje trong for andre offentlege eller private tiltak for å kunne gjennomføre planprosjekta.

2.5 Sakshandsaming

Sakshandsaming til no

Under førebuing av konsesjonssøknaden har Statkraft hatt informasjons- og samrådsmøte med Fylkesmannen i Hordaland/miljøvernavdelinga, Hordaland fylkeskommune, kulturavdelinga og Kvinnherad kommune. I tillegg har Statkraft hatt møte med Direktoratet for natur-

forvaltning og NVE under utarbeiding av søknaden.

Vidare sakshandsaming

NVE vil sende konsesjonssøknaden på høyring til berørte styresmakter og organisasjonar med minst 3 månaders høyringsfrist. Etter gjennomført høyring og gjennomgang av høyringsfråsegner er det vanleg at det vert halde sluttbefaring der kommunen og ev. berørte partar tek del. NVE utarbeider innstilling i saka, Olje- og energidepartementet sender denne på ei avgrensa høyring og endeleg vedtak vert fatta av Kongen i Statsråd.

3. Utbyggingsområdet

Planområdet ligg på nordvest-sida av Folgefonnhalvøya i Mauranger i Kvinnherad kommune, Hordaland fylke. Det berørte fjellområdet er frå før sterkt påverka av Folgefonnutbygginga som vart gjennomført på 1970-talet, med m.a. kraftstasjon, anleggsvegar, damanlegg, kraftleidningar, regulerte elvar og vatn. Desse utbyggingane reduserar på den eine sida områda si opplevingsverdi som turterreng, men gjer på den andre sida nye fjellområde lettare tilgjengelege på grunn av anleggsvegane.

Dei to planlagde vasskraftprosjekta vil berøre to vassdrag som har utløp i Nordrepollen i Maurangerfjorden. Det eine prosjektet berører Kvangrevatnet (967 moh.) med Kvangreelva og Tveitelva som renn ut i sjøen ved Flatebø. Dette vassdraget er idag ikkje påverka av kraftutbygging. Det andre utbyggingsprosjektet vil berøre Markkjelkevatnet (740 moh.) Goddalselva og Øyreselva som renn ut i sjøen ved Øyre. Øyreselva er frå før påverka av Folgefonnutbygginga og har idag sterkt redusert vassføring, sjå fig. 4.1.

Den næraste busetnaden er på Flatebø og Øyre inst inne i Nordrepollen ved utløpet av hhv. Tveitelva og Øyreselva. Avstanden til kommunesenteret Rosendal er om lag 36 km.

Området har eit maritimt klima med normal januartemperatur på ca. 1 °C og julitemperatur på ca. 15°C. Årsnedbøren er om lag 2000 mm nede ved fjorden og om lag 3500 mm oppe ved brekanten.

Naturgeografisk tilhøyrer området "Vestlandets lauv- og furuskogsregion, Midt-Hordalands fjordstrøk". Berggrunnen i området er næringsfattig slik at plantesamfunna i området består av lite næringskrevande arter.

Store geomorfologiske kontrastar pregar regionen. Med den nære tilknytinga til Folgefonna er området sterkt preget av glasiale prosessar. Nedslagsfeltet er dominert av einsarta landformer med glattskurt, opprive berg. Sjølve Folgefonna ligg over austlege område og utgjer eit framtredande landskapselement. Gamle, avrunda landformer står i kontrast til yngre, skarpt markerte former danna ved omfattande breerosjon gjennom fleire nedisingar i kvartærtida. Aktiv utvikling av former pågår enda under Folgefonna.

Ifølgje NIJOS si inndeling av landskapsregionar i Noreg tilhøyrer området region 22 "Midtre bygder på Vestlandet". Prosjektområda ligg i underregion 22.20 "Bygdene i Kvinnherad og Strandebarm". Underregionen har eit regionalt typisk landskap som kjenneteiknar dei midtre fjordbygdene på Vestlandet.

Både i Austrepollen og i Nordrepollen er det funne gjenstandar etter folk som utnytta området i steinalder og jernalder. Gravhaugar indikerar gardsbusetjing og at dette kan ha vore ein sentral stad i jernalderen.

Fjellområda vert nytta til turgåing og jakt og fiske.

4. Utbyggingsplanane

Denne konsesjonssøknaden omfattar søknad om to tilleggsoverføringar til eksisterande kraftverk. Dei to overføringane kan vurderast uavhengig av kvarandre, men er lokalisert i same område og er difor handsama i ein og same søknad.

4.1 Hydrologiske grunnlagsdata

For berekning av tilsig og andre hydrologiske forhold er isohydatkart frå NVE (1987) for perioden 1930-1960 nytta, sjå vedlegg 4.1. Vassmerka som er nytta er 46.3 Øyreselv, 46.4 Bondhus og 48.5 Reinsnosvatn. Eit meir detaljert oversyn over hydrologiske grunnlagsdata i området er gjeve i rapport nr. SE 99/59.

Det er noko uvisse knytt til avrenninga i Folgefonnområdet. Dette skuldast uvisse både med omsyn til feltgrensene i breområda og til kva verknad Folgefonna har på avrenninga i dei ulike delfelta. Det er generelt ei uvisse ved alle avrenningstal, anten dei er målt eller rekna ut frå isohydatkart. Uvissa reknast å variere frå 5 % til 20 %, og er størst for små nedbørfelt utan målingar.

Midlare spesifikk avrenning er sett ut frå Hoveddata for Statkraft SF og frå isohydatkartet. Statkraft SF nyttar eit forholdstall på 1,013 mellom normalperiodane 1931-1960 og 1931-1990, det vil sei ei auke på 1,3 %.

Eit oversyn over dei vassmerka som er nytta er vist under. Desse vassmerka er og nytta i produksjonssimuleringane.

VM	Navn	Obs. periode	Areal (km²)	Breandel (%)	Spesifikk avrenning l/s km²	Midlare avrenning m³/s
46.3	Øyreselv	1921-82	82,2	21,3	121	9,9
46.4	Bondhus	1964-96	63,6	39,5	95,6	6,1
48.5	Reinsnosvatn	1917-98	118,5	1,7	64,6	7,7

I Tveitelva vart det etablert ein vassføringsstasjon i 1973 namnsett 46.7 Brakhaug. Data frå denne stasjonen er ikkje nytta i rapport SE 99/59 eller i konstruksjonen av NVE sitt isohydatkart. Denne stasjonen og data frå den vert handsama nærare i kap 4.3.3.

Øyreselva vart regulert i samband med Folgefonnutbygginga på 1970-talet. Frå 1974 vart det meste av brevatnet ført frå vassdraget. Figur 4.1 syner middelvassføring i periodane 1931-73 og 1974-81. Årsmiddelvassføring i Øyreselva er redusert med 75 % frå 10,34 m³/s til 2,49 m³/s. Ein ser og at det no er to mindre toppar i vassføringa, ein i samband med snøsmeltinga i mai/juni og ein i september/oktober under haustregnet. Før utbygginga kom vassføringstoppen under største bresmeltinga i juli.

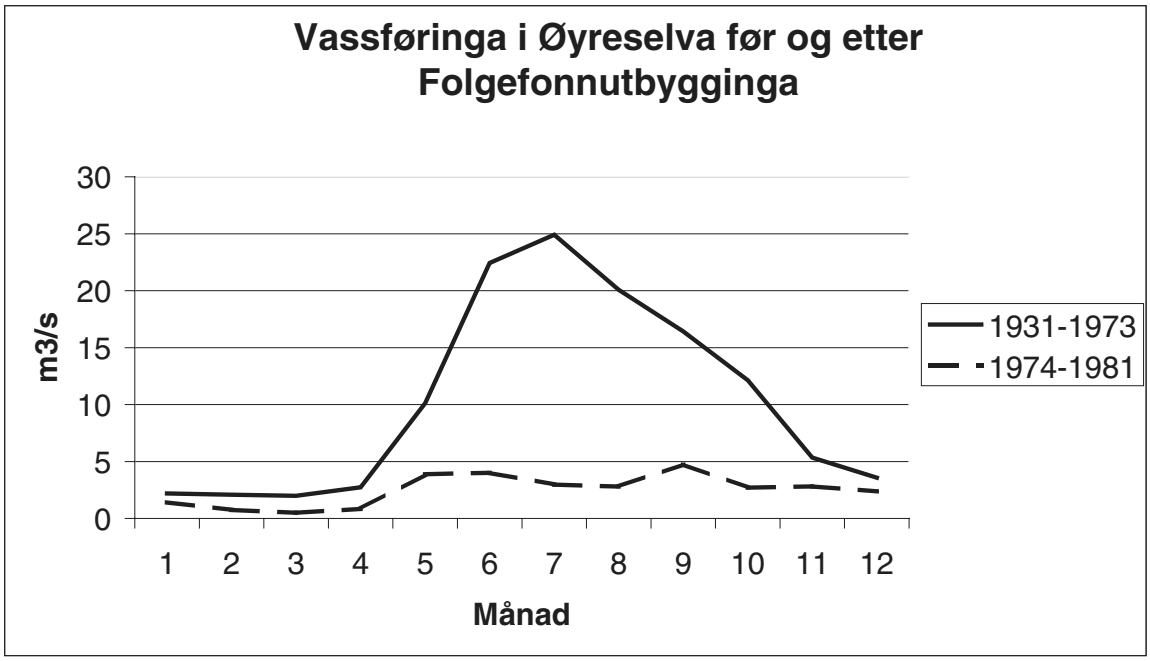

Figur 4.1 Middel månadsvassføringar ved målestasjon 46.3 Øyreselva før (1931-73) og etter (1974-81) Folgefonnutbygginga.

4.2 Eksisterande vasskraftanlegg

Folgefonnverka nyttar tilsiget frå nord-vestsida av Folgefonna frå Bondhusbreen i sør til Storelvi i Herand i nord. Vasskraftpotensialet er utnytta i to fall. Jukla kraftverk nyttar tilsiget frå 1000 meter nivået ned til Svartedalsvatnet som er regulert mellom kote 860 og 780 m. Mauranger kraftverk tek vatnet vidare ned til havet. Eksisterande kraftanlegg er vist på kart i vedlegg 1.1.

Konsesjonen til dei eksisterande anlegga vart gjeven i 1969 på grunnlag av utbyggingsplanar dagsett september 1967. Utbygginga har eit komplisert takrennesystem som fører vatnet ut i Maurangerfjorden ved Austrepollen. Kraftverka nytter vatnet frå eit nedbørfelt på om lag 165 km² som i hovudsak ligg i Kvinnherad og Jondal, med nokre mindre areal i Ullensvang og Odda, alle kommunane i Hordaland fylke.

Jukla kraftverk ligg i fjell ved Markkjelkevatnet. Regulerings- og tillløpsområdet omfattar overføringa Kvanngrøvatnet-Dravladalsvatnet, overføringa Bleielvi-inntak Revavatnet og Langavatnet samt tilløpstunnelar frå magasina Dravladalsvatnet, Juklavatnet og Langavatn. Kraftverket har to separate inntak, eitt i Juklavatnet med HRV/LRV på kote 1060/950 og eitt i Dravladalsvatnet med HRV/LRV på kote 957/880. Jukla er difor i praksis to kraftverk og vert drive på sjaltedrift mellom dei to falla. I tillegg kan stasjonen pumpe vatn frå 800 m nivået opp til Juklavatn. Den nominelle effekten på aggregata er 35 og 38 MW for turbin og pumpe.

Mauranger kraftverk ligg i fjell ved Austrepollen ved Maurangerfjorden og nyttar eit fall på om lag 840 meter. Regulerings- og tilløpsområdet omfattar dei tre magasina Blådalsvatnet, Svartedalsvatnet og Mysevatnet, overføringa Svartedalsvatnet-Mysevatnet og takrenneprosjektet Bondhusoverføringa. Svartedalsvatnet og Mysevatnet er inntaksmagasin og vert operert som eitt magasin. Mauranger kraftverk har ein installert effekt på 250 MW.

4.3 Overføring av Kvangrevatnet til Langavatnet

4.3.1 Teknisk plan m/kostnadsoverslag

Utbyggingsplanane

Tiltaket går ut på å overføre Kvangrevatnet sitt tilsig til Langavatnet, sjå vedlegg 4.2. Middelvassmengda er 4,1 mill. m³/år.

Det vert inga regulering av Kvangrevatnet (967 moh.), berre mindre endringar i vasstanden som skuldast naturlege tilsigsvariasjonar og

drift av anlegga. Høgste vasstand vil ligge om lag 0,3 meter over normal vasstand. Lågaste vasstand vil ligge om lag 0,2 meter under normal vasstand. Utbygginga vil omfatte inntak i Kvangrevatnet og overføringstunnel til Langavatn. I tillegg vert det ei sperre i utløpet frå Kvangrevatnet.

Overføringstunnelen er planlagt driven på stigning frå like over HRV ved Langavatnet til inntaksområdet i Kvangrevatnet. Lengda av tunnelen vert om lag 1100 meter. Tverrsnittet er sett til eit antatt minstetverrsnitt på 10-12 m^2 for konvensjonell sprenging og uttransport av massane ved hjelp av "last og ber" utstyr. Påhogget vert plassert i ein liten hammar om lag 20 m frå høgste strandsone (HRV). Dei første om lag 30 metrane av tunnelen vil få ei minste overdekning på 4-5 meter.

Sprengstein frå tunnelen, om lag 20.000 m^3 er tenkt plassert i magasinet, utfor ein bratt hammar i strandsona ved HRV. Då det er djupt på denne staden er det truleg at mykje av steinen vil leggje seg på djupet, under LRV.

Inntaket i Kvangrevatnet er tenkt utført utan synleg inntakskonstruksjon. Tunnelen vert driven fram til eit høgbrekk om lag 50 meter frå inntaket som kjem under vassflata, jf. vedlegg 4.3. Eit bjelkestengsel i høgbrekket av tunnelen vil tene som stengeorgan.

Kapasiteten til inntaket er sett til 20 * Q_{middel}, eller om lag 2,5 m^3/s. Varighetskurva for vassmerke 1529 Reinosvatn tilseier at det ikkje vil vera flaumtap når kapasiteten overstig 9-10 gonger middelvassføringa. Her er difor omsynet til små nedbørfelt medrekna.

I utløpet av Kvangrevatnet vert det bygd ei om lag 4 meter lang sperre i betong og med største høgde om lag 1 meter. Sperra vert utstyrt med eit enkelt bjelkestengsel for å kunne senke vasstanden ved stenging av tunnelen.

Kostnadane for tiltaket, jf. tabell 4.1, byggjer på Samla Plan kostnadar for tunneltverrsnitt og drivemåtar som nevnt over. Ein vil ved innhenting av anbud frå entreprenørar kunne vurdera andre alternativ som til dømes boring med miniboremaskin.

Tabell 4.1 Hovudkostnader for utbygginga. Kvangrevatnet

Hovudpost	Mill. kr
Tunnelarbeid	9,6
Uforutsett	0,9
Planlegging/administrasjon	0,9
Erstatningar, avbøtande tiltak o.a	0,6
Finansieringsutgifter	0,2
Totalsum	13,0
Utbyggingspris [kr/kWh]	1,7

4.3.2 Anleggsgjennomføring

Anleggstida er berekna å ta 6-7 månader, inkludert rigg, tunneldriving, opprydding og istandsetjing og nedrigg. Det er rekna med ei inndrift på 40 m per veke. Riggområdet vil verta like sør for tunnelpåhogget, og det vil truleg vera nok med ein enkel brakkerigg for bustad og enkle fasilitetar ut over dette. Transport må skje ved bruk av helikopter, og eventuelt framkjøring av utstyr om vinteren.

Det er forutsett at anlegget startar på forsommaren (tidleg i juni), og vert avslutta i desember. Alternativt kan tunneldrivinga gjerast over to sommarsesongar, men dette vil vera ei dyrare løysing då rigg må takast ned og setjast opp att. Framdriftsplan er vist i vedlegg 4.4. Angrepspunkt for tilkøyring av anleggsutstyr, vintertransport og helikopter, er dam Juklavatn. Vegen dit er i dag berre open om sommaren.

4.3.3 Hydrologi

Vassføringar - dagens situasjon

Vassføringsstasjonen 46.7 Brakhaug ligg i Tveitelva, ca. 125 moh. Restfeltet frå stasjonen ned til utløpet i fjorden er ubetydleg. Bestemmande profil er i fast fjell. Nedbørsfeltet til stasjonen er på 9,0 km^2. NVE har vurdert dataserien til å ha god kvalitet på låge og midlare vassføringer, men vassføringskurva er meir tvilsam i flaumsituasjonar (L. Bogetveit, muntleg utsegn juli 2000).

Årsmiddelvassføringa for perioden 1973-99 er målt til 1,13 m^3/s. Dette gjev ei middelavrenning på 125 l/s km^2 som er høgare enn det som kan reknast ut frå kurvene på isohydatkartet frå 1987. For å sjå på endringane i middelavrenninga frå perioden 1931-90 til perioden 1973-99, vart dei uregulerte vassføringstasjonane 41.1 Stordalsvatn i Etnevassdraget, 50.1 Hølen i Kinso og 48.5 Reinsnosvatn nytta.

Alle desse stasjonane har hatt ei auke på 8-12 % mellom desse periodene. Ut frå dette er det vurdert slik at og middelvassføringa i Tveitelva frå 1973 til 1999 skal reduserast med 10 % til 1,02 m^3/s for å få middelvassføringa i referanseperioden 1931-90.

Vassføringar etter planlagt utbygging

Etter fråføring av Kvangrevatnet vil årsmiddelvassføringa verta 0,89 m^3/s ved utløpet i fjorden. Mest reduksjon i vassføringa vert det under snøsmeltinga i månadene mai – juli, medan det vert lite endring i vintermånadene. Vedlegg 4.5 viser middelvassføring før og etter overføring av Kvangrevatnet, og 25 % og 10 % persentilane. Det er også gjeve ei forklaring på berekningsmetodane som er nytta.

For å vise korleis vassføringa vil verta påverka av overføring av Kvangrevatnet under ulike hydrologiske tilhøve, er det rekna ut døgnmiddel verdiar for 3 konkrete år. 1991 er døme på eit år som hadde om lag middels årsavrenning, 1992 var eit særskilt vått år medan 1996 var eit tørt år. I figurane 4.2 – 4.4 er synt avrenninga idag og etter ei fråføring av Kvangrevatnet for desse åra.

Årsmiddelvassføringa i eit middels vått år (1991) var 1,13 m³/s, av dette ville 0,14 m³/s vorte ført bort ved ei utbygging. Tilsvarande tal for eit vått år (1992) er 1,44 m³/s og 0,18 m³/s og for eit tørt år (1996) 0,71 m³/s og 0,10 m³/s. Tunnelen frå Kvangrevatnet til Langevatnet skal kunne ta 2,5 m³/s. Høgste vassføring i tunnelen desse tre åra ville vore 1,5 m³/s den 10. juli 1991.

Ein ser elles av figur 4.4 at det særleg var vinteren og våren som var tørre i 1996, og ein periode i september. I alle åra kom dei største flaumane utpå hausten.

Det er og sett på lågaste vassføring kvart år i perioden 1. juni – 30. september og kva som ville ha vorte att ved ei fråføring av Kvangrevatnet. Resultatet er synt i figur 4.5.

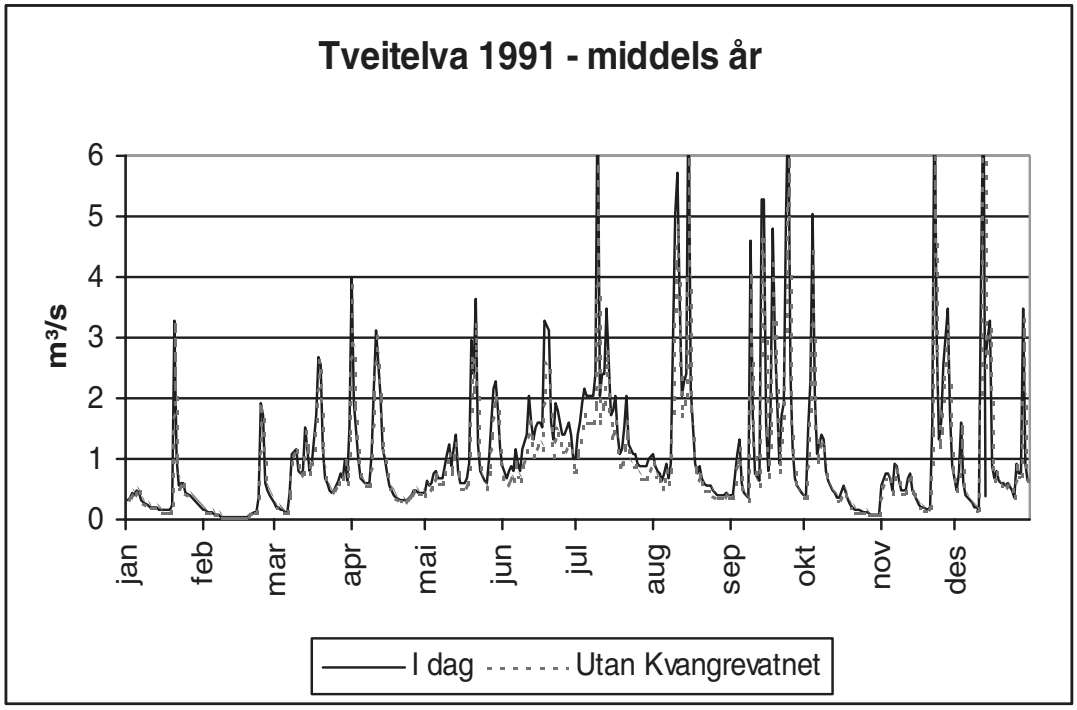

Figur 4.2 Døgnvassføring i Tveitelva ved utløp i fjorden i eit middels vått år (1991)

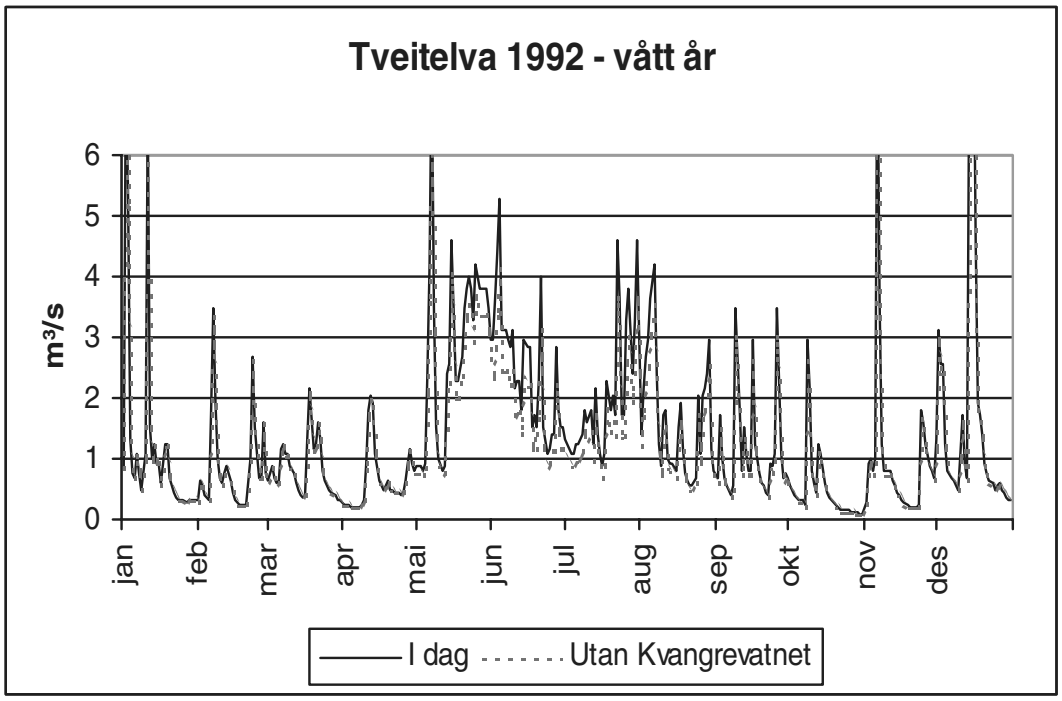

Figur 4.3 Døgnvassføring i Tveitelva ved utløp i fjorden i eit vått år (1992)

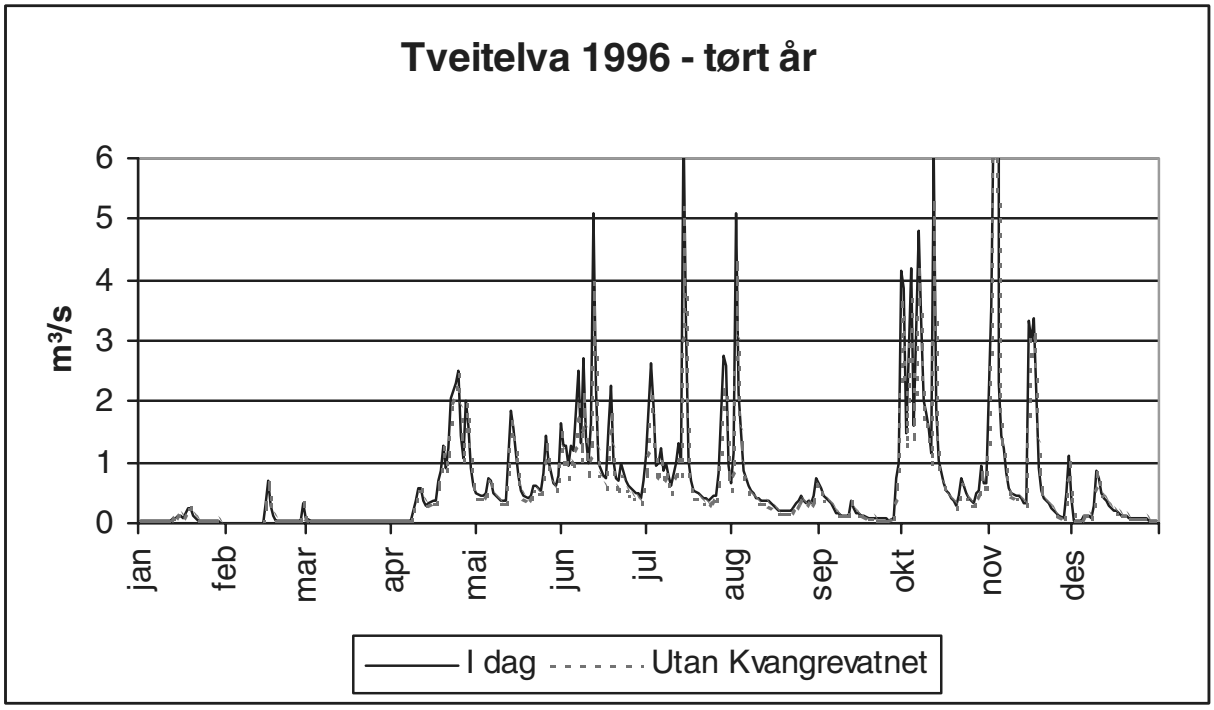

Figur 4.4 Døgnvassføring i Tveitelva ved utløp i fjorden i eit tørt år (1996)

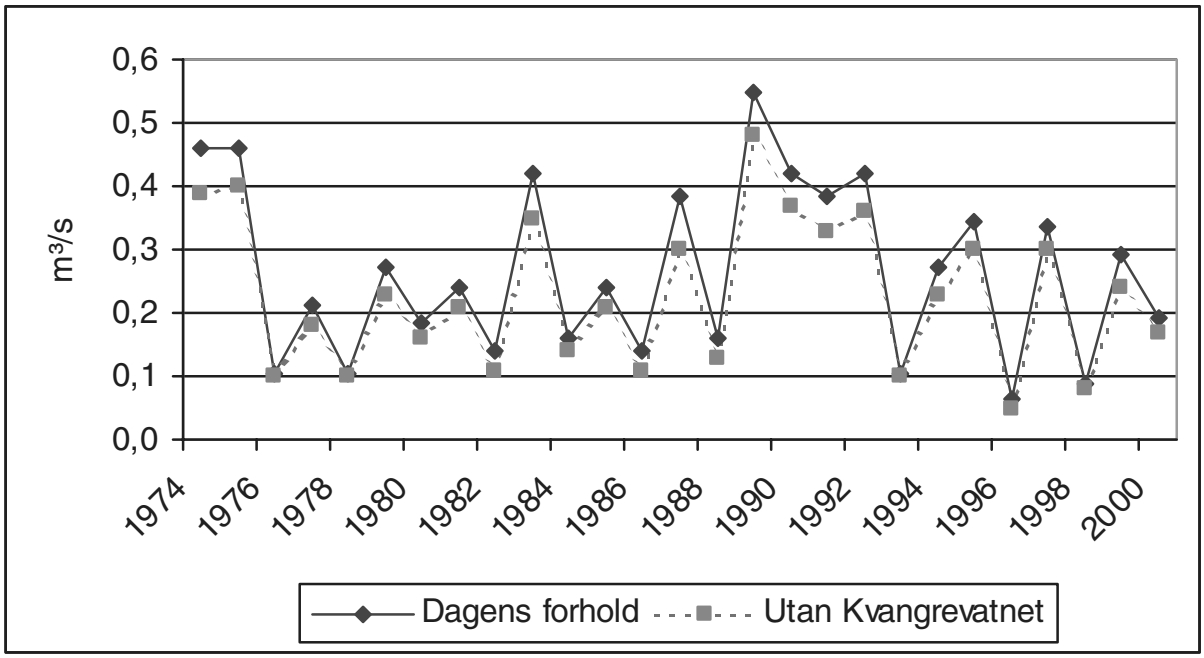

Figur 4.5 Årlege minimumsvassføringar i Tveitelva ved utløp i fjorden i perioden 1. juni – 30. september.

Minimumsvassføringa ligg ofte på rundt 0,1 - 0,2 m³/s, aller lågast var den i det tørre året 1996 med 0,06 m³/s den 26. september. I dei 27 åra som er med i dataserien frå Tveitelva, kom den lågaste vassføringa i 17 av åra i september, 7 år i august og i 2 år den 31. juli. I middel vil lågaste årlege vassføring verta senka frå 0,24 m³/s til 0,21 m³/s.

4.3.4 Produksjonsberekningar

Produksjonsberekningar er utført ved bruk av simuleringsmodellen VANSIMTAP. Modellen nyttar tilsig med vekesoppløysing, og det er simulert over den hydrologiske tilsigsperioden 1931-90. I modellen inngår både Mauranger kraftverk og Jukla pumpekraftverk, med alle utbygde overføringar. Modellen tek omsyn til delt

drift i Jukla ved å ha faste periodar for produksjon på det høge og låge fallet, og for pumping. Ei slik modellering vil difor ikkje vera optimal med hensyn til dei hydrologiske variasjonane, men er rekna å vera på den konservative sida. Auken i produksjon er berekna til å vera 7,8 GWh, 4,8 GWh om vinteren og 3,0 GWh om sommaren.

Produksjonsauken i dei ulike kraftverka er vist i tabellen under.

Tabell 4.2 Produksjonsauke i dei ulike kraftverka. Kvangrevatnet

Kraftverk	Vinter	Sommer	Sum
Jukla	0,9	0,1	1,0
Mauranger	3,9	2,9	6,8
Sum	4,8	3,0	7,8

Overføringa av Kvangrevatnet til Langavatnet inngår i tilløpet til det låge fallet på Jukla. Sidan Langavatnet er hydraulisk kopla til overføringa Kvanngrøvatnet-Dravladalsvatnet, vert den overførte vassmengda frå Kvangrevatnet liten i samanlikning med eksisterande utbygging. Det vil difor verta marginale endringar i magasintilhøva i Langavatn.

Langavatnet har eit magasinvolum på 14 mill. m^3.

4.4 Regulering og overføring av Markkjelkevatnet

4.4.1 Teknisk plan m/kostnadsoverslag

Utbygginga går ut på å overføre vatn frå Markkjelkevatnet til Svartadalsvatnet gjennom pumping mot den eksisterande undervasstunnelen til Jukla kraftverk, sjå vedlegg 4.2. Svartadalsvatnet er magasin i den eksisterande utbygginga.

Utbyggingsplanane inneber regulering av Markkjelkevatnet gjennom ei 3 meter senking frå den naturlege vasstanden på kote 740, dette tilsvarar 3 m oppdemming i høve til observert vasstand under befaring sommaren 2000, sjå figur 4.9. Markkjelkevatnet får då reguleringsgrenser mellom kote 740 og 737 moh. Magasinvolumet er berekna til 0,8 mill. m^3. Sjå nærare omtale av magasinbruken under kap. 4.4.3.

Vegen til Jukla kraftstasjon deler Markkjelkevatnet i to delar. Det vil difor vera naudsynt med ein kulvert i vegkroppen. Kulverten vert om lag 40 meter lang og får eit tverrsnitt på 2 m^2.

Elva frå Markkjelkevatnet renn ut i Goddalsvatnet og Goddalselva som renn gjennom Goddal til samløpet med Øyreselva med utløp i Nordrepollen innst i Maurangerfjorden. Utløpet av Markkjelkevatnet går gjennom ei stor ur og det er usikkert kor djupt det er til fjell. Ei tetting av utløpet er planlagd ved støyp av betong over ei strandline på 70 meter i ura og best mogeleg tetting mellom steinane djupare nedi. Det kan og verta naudsynt med boring og injisering hvis ein ikkje får det tett nok.

Sjølve overføringa er planlagt med hjelp av ein pumpestasjon som vert bygd på kote 737,5, like over lågaste regulerte vasstand, i sørenden av Markkjelkevatnet og som pumpar vatnet inn på den eksisterande U-tunnelen som går frå Jukla kraftstasjon til Svartedalsvatnet, sjå vedlegg 4.6. U-tunnelen vart i si tid driven frå tverrslag Markkjelkevatnet på kote 765,2. Lengda av tverrslaget frå påhogget til møtet med U-tunnelen er 394 meter. Lengst inne er det ein tverrslagspropp i betong, 17 meter frå tunnelkrysset. I proppen si høgre side er det støypt inn eit tapperøyr med utløpsdiameter ø=0,9 m. Tapperøyret er utstyrt med eit lokk skrudd fast til røyret gjennom ein flens. Gjennom proppens venstre side er det støypt inn eit tømmerøyr med ventil. Ytst i tverrslagstunnelen er det ein betongvegg med låsbar port.

I området for pumpehuset er det lausmassar med antatt djup 2-3 meter, maksimalt 5 meter. Pumpehuset vil få to horisontalt oppstilte pumper. Pumpehuset vert utført i betong og eventuelt forblenda for best mogeleg å passast inn i landskapet. Grunnflata vert på om lag 5 x 5 meter. Den samla pumpeeffekten vert på 1,2 MW med motoreffekt på 1,25 MW. Verkningsgraden er sett til 85 %. Pumpekapasiteten ved fullt mottrykk vert på 0,8 m^3/s som tilsvarar 2,5 x Q_{middel}. For denne kapasiteten er flaumtapet berekna til 3 %, sjå vedlegg 4.7.

Pumpehuset vert isolert for best mogeleg å ta vare på varmen som vert frigjort frå motoren. I tillegg kan det verta naudsynt med termostatstyrt oppvarming for å hindre frysing.

Pumpehuset vert forsynt med elektrisk kraft frå ein 22 kV kraftleidning som går like forbi. Ein ny kraftleidning på 100 meter vil verta bygd til pumpehuset, sjå vedlegg 4.6. For å sikre stabile driftsforhold vert tilkoblinga utstyrt med brytar.

Trykkrøyret vert eit støypejernsrøyr med innvendig diameter ø=0,6 m. Trykkrøyret fram til tverrslagsporten vert 80 meter langt, isolert og nedgravd. Ein liten hammar like nedanfor tverrslaget vert sprengt bort. Gjennom den 360 meter lange tverrslagstunnelen fram til tverrslagsproppen, vert røyret liggjande fritt. Tilkopling mot tapperøyret krev nedtapping av tunnelane.

Kostnadane ved utbygginga er gjevne i tabell 4.3.

Tabell 4.3 Hovudkostnader for utbygginga. Markkjelkevatnet

Hovudpost	mill. kr
Reguleringsanlegg	2,15
Bygningsmessige arbeid	1,11
Elektro- og maskinteknisk utstyr	3,90
Kraftliner	0,35
Uforutsett	1,13
Planlegging/administrasjon	0,70
Erstatningar, avbøtande tiltak o.a	0,17
Finansieringsutgifter	0,14
Totalsum	9,65
Utbyggingspris [kr/kWh]	0,51

4.4.2 Anleggsgjennomføring

Anleggstida er berekna til 0,5 år, inkludert rigg, inntaksarbeid, støypearbeid, istandsetjingstiltak og nedrigg.

Det vil verta naudsynt med to mindre brakkeriggar, ein ved utløpet av Markkjelkevatnet og ein ved pumpehuset.

Arbeida ved utløpet av Markkjelkevatnet vil skje med tiltransport av betong med helikopter. Ei enkel kvilebrakke vil verta sett opp der.

Ved pumpehuset vil det også berre vera naudsynt med ei enkel kvilebrakke. Dersom det ikkje kjem i konflikt med drifta, kan alternativt fasilitetane ved Jukla kraftstasjon nyttast.

4.4.3 Hydrologi

Vasstanden i Markkjelkevatnet

Markkjelkevatnet hadde tidlegare ei naturleg vasstand på 740 moh., men vasstanden vart senka til om lag kote 737 gjennom den eksisterande utbygginga ved at den naturlege tilførsla av vatn frå Botnabrefeltet vart teke bort. Dette feltet var på 10 km^2, restfeltet til Markkjelkevatnet er berre på 2,81 km^2. Vasstanden i Markkjelkevatnet er styrt av at dreneringa går gjennom ei stor ur i nordvestenden av vatnet. Denne ura verkar som ein buffer slik at vassstandsenkinga skjer sakte i tørrversperiodar slik ein hadde i september 2000. Sjå elles figurane 4.7 og 4.8.

Ved den planlagde utbygginga vil utløpet gjennom ura verta stengd med ein sperredam. Dette medfører at ein sjølv i tørre periodar vil ha vassspegel i den nord-vestre delen av vatnet og ein vil unngå slike situasjonar som er vist på biletet, fig. 4.8. Planlagte reguleringsgrenser er vist i figurane 4.9 og 4.10. Djupnforholda i Markkjelkevatnet vart kartlagt med ekkolodd under befaringa i august 2000. Vedlegg 4.8 syner tverrprofil for den sør-austlege delen av vatnet.

Vassføring og restvassføringar

Vassføringa i Øyreselva etter Folgefonnutbygginga er synt i figur 4.1. Det er i dag ikkje nokon vassføringsstasjon i drift. Utrekningar for å syne korleis vassføringa vil verta etter ei overføring av vatnet frå Markkjelkevatnet tek utgangspunkt i ei berekna normal årsavrenning frå Markkjelkevatnet på 0,32 m^3/s og ved Øyreselva sitt utløp i fjorden på 2,03 m^3/s (periode 1931-90). Desse årsmiddelverdiane er fordelt over året slik at fordelinga ved utløp i fjorden er den same som er målt ved vassføringstasjonen 46.7 Brakhaug i Tveitelva og avløpet frå Markkjelkevatnet er fordelt som avløpet frå 48.5 Reinsnosvatnet.

I figur 4.11 er synt den normale vassføringa i dag og etter ei fråføring av Markkjelkevatnet, ved utløpet av Goddalsvatnet. Fordelinga over året ved utløpet av Goddalsvatnet tek og utgangspunkt i fordelinga frå Reinsnosvatnet, men er litt justert med omsyn til noko ulike høgdetilhøve i nedbørfelta.

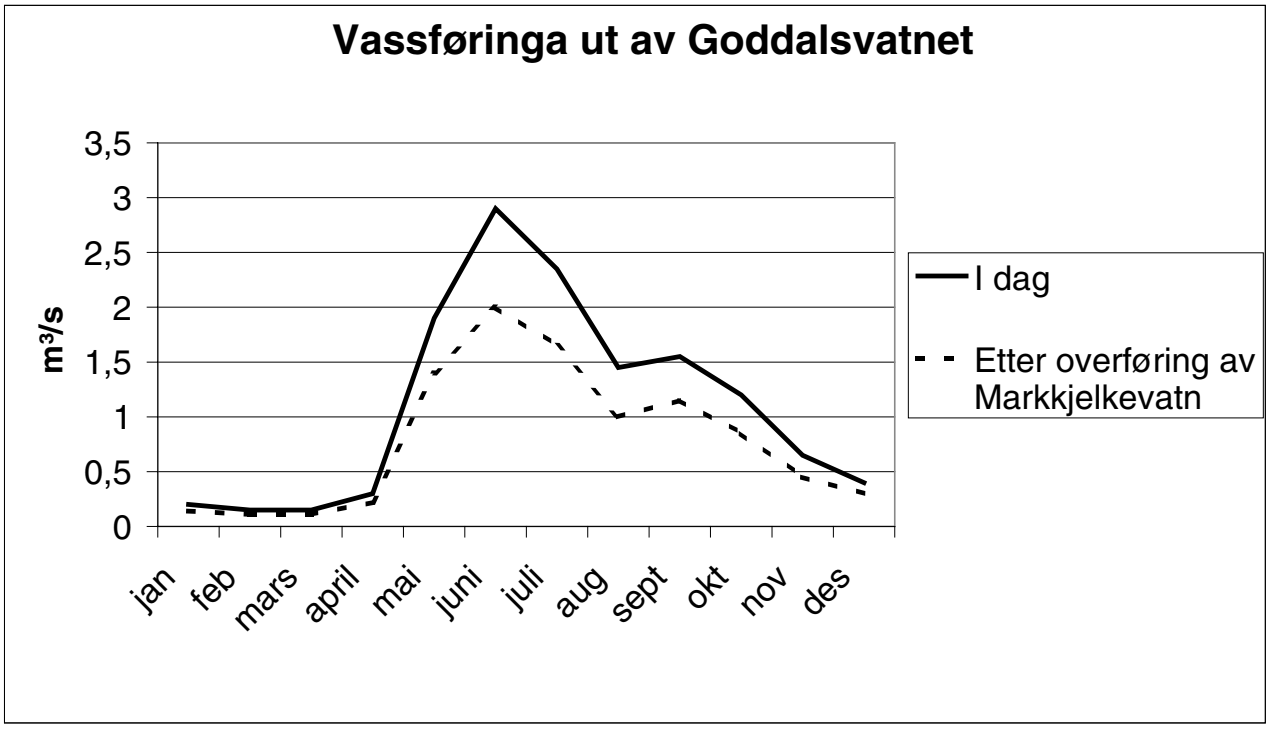

Figur 4.11 Middel månadvassføringar ved utløpet av Goddalsvatnet rekna for normalperioden 1931-90

Vedlegg 4.5 syner middelvassføring ved fjorden før og etter overføring av Markkjelkevatnet, saman med 25 % og 10 % persentilane. Det er òg gjeve ei forklaring på berekningsmetoden som er nytta. Etter fråføring av Markkjelkevatnet er det att 1,71 m³/s som årsmiddel ved utløpet i fjorden. Mest reduksjon i vassføringa vert det under snøsmeltinga i månadene mai – juli, medan det vert lite endring i vintermånadene.

For å synleggjere korleis vassføringsreduksjonen vert under ulike hydrologiske tilhøve, så er det rekna ut daglege verdiar for 3 konkrete år. 1991 er døme på eit år som hadde om lag middels årsavrenning, 1992 hadde særs høg årsavrenning, medan 1996 hadde særs låg avrenning. I figurane 4.12-4.14 er synt avrenninga idag og etter ei overføring av Markkjelkevatnet for desse åra.

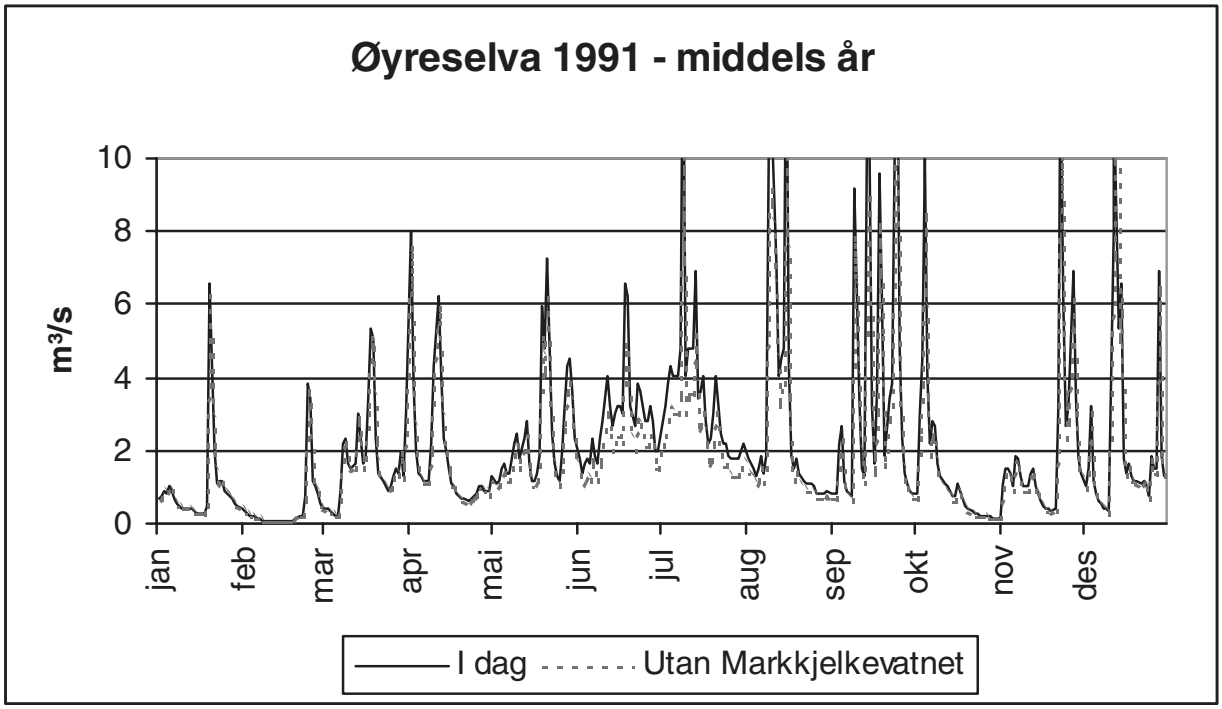

Figur 4.12 Døgnvassføringa i Øyreselva ved fjorden i 1991

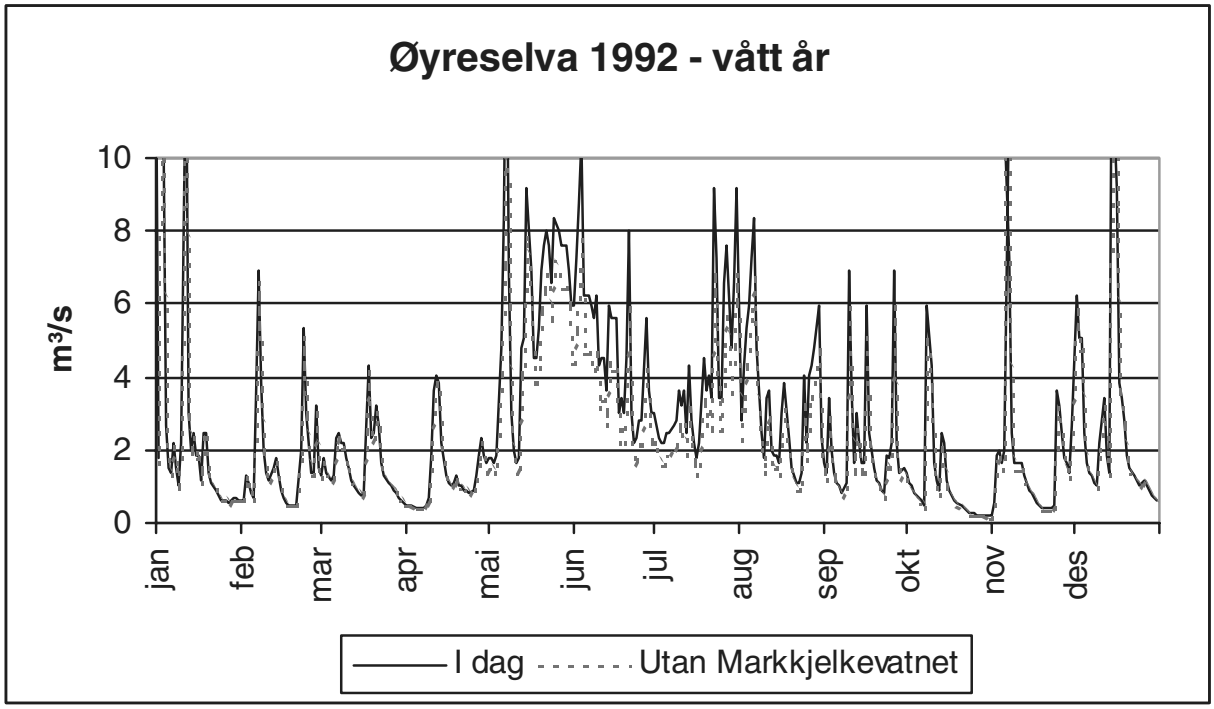

Figur 4.13 Døgnvassføringa i Øyreselva ved fjorden i 1992

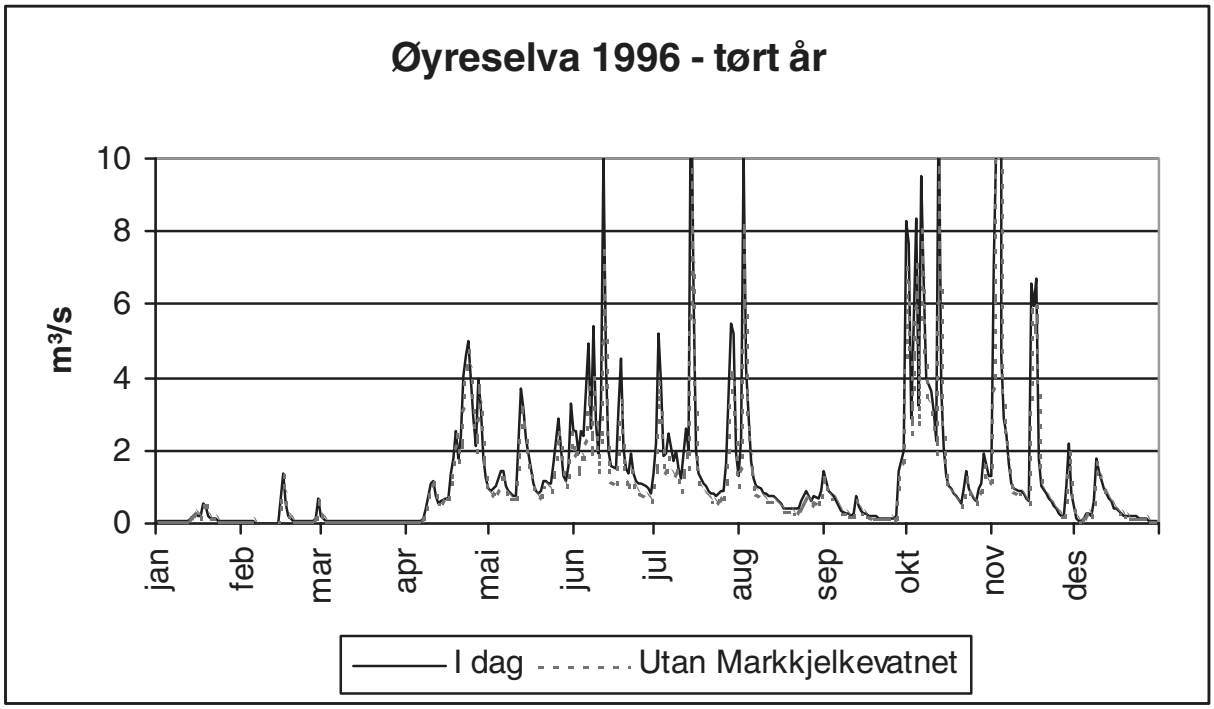

Figur 4.14 Døgnvassføringa i Øyreselva ved fjorden i 1996

Årsmiddelvassføringa i 1991 var 2,24 m³/s, av dette ville 0,35 m³/s vorte ført bort ved ei utbygging. Same tal for 1992 blei 2,87 m³/s og 0,44 m³/s og for 1996 1,41 m³/s og 0,24 m³/s. Ein ser elles av figur 4.14 at det serleg var vinteren og våren som var tørr i 1996, samt ei periode i september. I alle åra kom dei største flaumane utpå hausten knytta til regnver.

Det er og sett på kva som var lågaste vassføring kvart år i perioden 1. juni – 30. september og kva som ville ha vorte att ved ei overføring av Markkjelkevatnet. Resultatet er synt i figur 4.15.

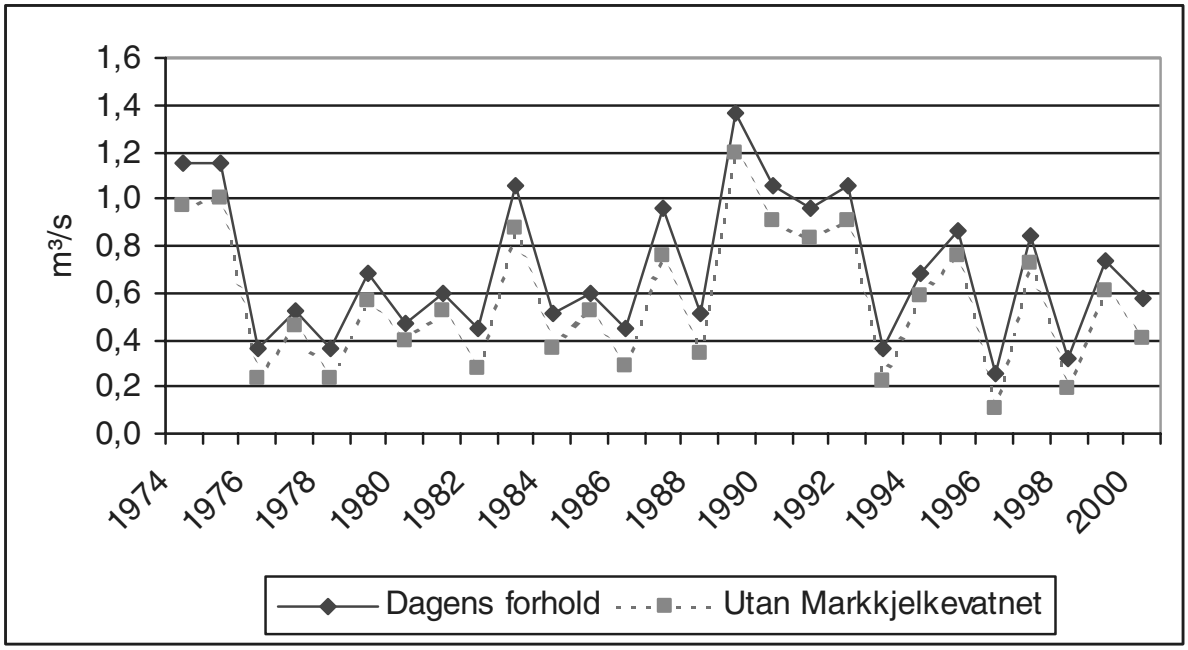

Figur 4.15 Årlege minimumsvassføringer i Øyreselva ved fjorden i perioden 1. juni – 30. september. Det er teke omsyn til Markkjelkevatnet sin påverknad.

Minimumsvassføringa ligg ofte på rundt 0,4 - 0,5 m³/s, aller lågast var den 26. september 1996 med 0,26 m³/s. I dei 27 åra som er med i dataserien frå Øyreselva, kom den lågaste vassføringa i 17 av åra i september, 7 år i august og i 2 år den 31. juli. I middel vil lågaste vassføring i denne perioden verta senka frå 0,60 m³/s til 0,52 m³/s.

Markkjelkevatnet si rolle ved låge vassføringer

Markkjelkevatnet har i dag, som alle innsjøar, ei viss sjølvregulering som held vassføringa i elva nedafor høgare enn om det ikkje hadde vore nokon innsjø. Kor stor denne verknaden er i Øyreselva, er det vanskeleg å kvantifisere når ein ikkje har noka kurve som syner samanhengen mellom vasstand og avløp. Av di utløpet er skjult under ei ur er det og sers vanskeleg å måle opp ei slik kurve. Under den tørre hausten 2000 såg ein at vasstanden i den nord-vestre (ytre) delen av Markkjelkevatnet seinka seg gjennom heile tørrversperioden og nesten heile vassarealet blei tørt (figur 4.8). Dette tyder på at det ikkje er nokon fjellterskel som set ei nedre senkingsgrense. Vasstanden i den sør-austre (indre) delen fylgjer med i senkinga ved drenering gjennom vegfyllinga som deler Markkjelkevatnet. Sommaren 2001 blei vasstanden i dei to delane målt opp fire gonger. Resultata er synt i tabell 4.4.

Tabell 4.4 Vasstanden i moh. i Markkjelkevatnet i 2001

Dato	Ytre del	Indre del	Skilnad i m
06.07	737,196	737,261	0,196
20.07	736,438	736,667	0,229
10.09	736,679	736,808	0,129
28.09	736,764	736,601	-0,163

Ved å knyte desse målingane saman med ei djupn/volum-kurve for Markkjelkevatnet, finn ein at vatnet sitt bidrag til vassføringa i tørkeperiodar minkar frå 0,13 m³/s ved vasstand 737 m til 0 ved vasstand 734 m då vatnet i Ytre delen er tømt. Som eit middeltal kan ein setje at Markkjelkevatnet bidrar med 0,09 m³/s i tørre periodar. Berekningsmåten er gjeven i vedlegg 4.9.

Ei anna tilnærmingsmåte er å samanlikne dei målte vassføringene i Tveitelva og i Øyreselva under tørrversperiodar på 1970-talet medan båe stasjonane var i drift. Dette er og gjort i vedlegg 4.9. Resultatet syner at Markkjelkevatnet sitt bidrag til dei lågaste vassføringane i middel var 0,1 m³/s. Dei to metodane syner altså om lag same resultat; når Markkjelkevatnet senkar seg er bidraget til lågvassføringa på ettersommaren og hausten om lag 0,1 m³/s.

I figur 4.15 er det teke omsyn til denne konklusjonen slik at dei lågaste vassføringane (under 0,5 m³/s) ved dagens tilhøve er auka med 0,1 m³/s i høve til dei verdiane ein får ved ei skalering av vassføringar frå Tveitelva.

For å synligjere korleis magasinet kan bli tappa i ulike år, er det simulert vasstandar for typiske tilsigsår, og simuleringa for eit tørt år er synt i figur 4.16. I eit tørt år (1996) vil vasstanden vera

låg gjennom heile vinteren og mykje av sommaren. Etter ein vinter med lite snø vil vatn frå snøsmeltinga gå rett til pumping utan auke av vasstanden. I eit middels år (1991) vil vasstanden halda seg låg frå november til snøsmeltinga tek til i slutten av juni. Magasinet vert så raskt fyllt opp, og kan variere med 1-1,5 m fram til tidleg i september når magasinet igjen vert tømt. I eit vått år (1992) vil vasstanden vera låg gjennom heile vinteren frå slutten av november til snøsmeltinga tek til, noko som i 1992 førte til oppfylling av magasinet frå midten av mai. Frå tidleg i juni til slutten av august vil vasstanden variere med 1-1,5 m. Tilsig utover hausten kan gje kortvarige fyllingar for både tørre, middels og våte år.

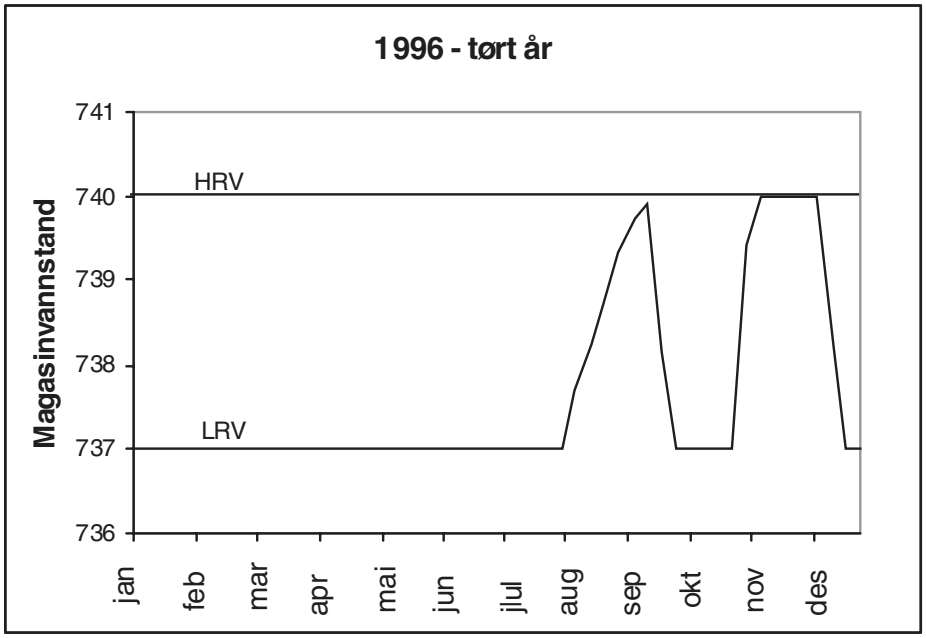

Figur 4.16 Simulert magasinvasstand for Markkjelkevatnet i eit tørt år

4.4.4 Produksjonsberekningar

Det er laga eigne produksjonssimuleringar med programmet VANSIMTAP for overføringa av Markkjelkevatnet. Modellen nyttar tilsig med vekesoppløysing, og det er simulert over den hydrologiske tilsigsperioden 1931-90. I modellen inngår både Mauranger kraftverk og Jukla pumpekraftverk, med alle utbygde overføringar. Modellen tek omsyn til delt drift i Jukla ved å ha faste periodar for produksjon på det høge og låge fallet, og for pumping. Vassmerket 1529 Reinosvatn er nytta. For andre delfelt i simuleringsmodellen er både dette vassmerket og vassmerka 1426 Bondhus og 962 Øyreselv nytta. Simulert magasinfyllingskurve er vist i figur 4.16. Overføringa vil gje små endringar i flomtap i Juklavatn.

Årleg midlare produksjonsauke er berekna til 19,0 GWh, 2,5 GWh om vinteren og 16,5 GWh om sommaren.

Produksjonsauken i GWh for dei einskilde kraftverka er vist i tabell 4.5.

Tabell 4.5 Produksjonauke i dei ulike kraftverka. Markkjelkevatnet

Kraftverk	Vinter	Sommer	Sum
Jukla	-1,0	1,5	0,5
Mauranger	4,4	17,6	22,0
Sum	3,4	19,1	22,5
Markkjelke pumpe	-0,9	-2,7	-3,6
Sum	2,5	16,5	19,0

4.5 Manøvreringsreglement

Gjeldande manøvreringsreglement for statsregulering av Maurangervassdraga vart fastsett ved Kronprinsregentens resolusjon av 26. mars 1982, jf. vedlegg 4.11. Dei planlagde overførings/reguleringsprosjekta vil ikkje krevja endringar i manøvrering av eksisterande magasin. Ein gjer difor framlegg om at følgjande endringar vert tekne inn i manøvreringsreglementet:

Under pkt. Reguleringar, i tabellen, vert det lagt til:

	Naturleg sommarv.st.	Reg. grenser Øvre	Reg. grenser Nedre	Maks. flaumstign.	Senkn. m	Oppd. m	Reg.h. m
Kvangrevatnet	967	967	967		0	0	0
Markkjelkevatnet	740	740	737		3	0	3

Under punktet overføringar vert det lagt til to nye delpunkt, g) og h):

g) Avløpet frå Kvangrevatnet sitt nedbørfelt, ca. 1,3 km^2, vert overført til Langavatnet.
h) Avløpet frå Markkjelkevatnet sitt nedbørfelt, ca. 2,81 km^2 vert overført til eksisterande overføringstunnel mellom Jukla og Svartadalsvatnet.

5. Konsekvensar

5.1 Innleiing

Dette kapitlet gir eit statusoversyn for brukar- og verneinteressene i dei berørte områda og vurdering av mogelege konsekvensar ved realisering av dei planlagde utbyggingsprosjekta. Konsekvensane er vurdert med utgangspunkt i eit "0-alternativ" som er den forventa situasjonen i området dersom utbyggingstiltaka ikkje vert gjennomført. I dette tilfellet er 0-alternativet definert lik dagens situasjon. Ved presentasjon av konsekvensane er dei to vasskraftprosjekta omtala kvar for seg og mogelege konsekvensar både i anleggs- og driftsfase er beskrivne.

Utgreiingane er for ein stor del basert på eksisterande dokumentasjon og kunnskapar om området. I samband med utgreiingsarbeidet har det vore gjennomført befaring i dei berørte områda og samtalar med lokalkjende. Data er elles henta inn frå kommunen, fylkesmannen i Hordaland og frå Hordaland fylkeskommune m.fl.

Det er gjennomført fiskebiologiske undersøkingar i dei berørte vatna og elvane. Desse undersøkingane er rapporterte i "Fiskebiologiske undersøkingar og vurderingar i samband med dei planlagte overføringane av Kvangrevatnet og Markkjelkevatnet i Hordaland". I tillegg er fagrapporten "Virkninger for landskap, friluftsliv og kulturminner av planlagte overføringer av Kvangrevatnet og Markkjelkevatnet i Hordaland" utarbeidd i samband med utgreiingane.

5.2 Vasstemperatur, isforhold og lokalklima

5.2.1 Områdebeskriving

Vasstemperaturen er ikkje målt på nokon fast stasjon i dei aktuelle vassdraga eller i andre vassdrag på Folgefonnhalvøya. Til å syne korleis vasstemperaturen mest sannsynleg er i Tveitelva og Øyreselva, har ein nytta temperaturdata frå Åbøelva i Saudafjella. Åbøelva kjem direkte til Saudafjorden frå eit høgfjellsfelt med samanliknbar topografi og klima som i Maurangerfjella. Figur 5.1 syner temperaturtilhøva i Åbøelva som middel for åra 1994-99. Denne kurva kan representere vasstemperaturen i lågtliggande delar av Tveitelva og Øyreselva. Under snøsmeltinga frå høgfjellet i mai-juli stig temperaturen vanlegvis seint, sjølv i varmt ver. Høgste temperaturen, 12-13 °C kjem vanlegvis midt i august då snøsmeltinga stort sett er over.

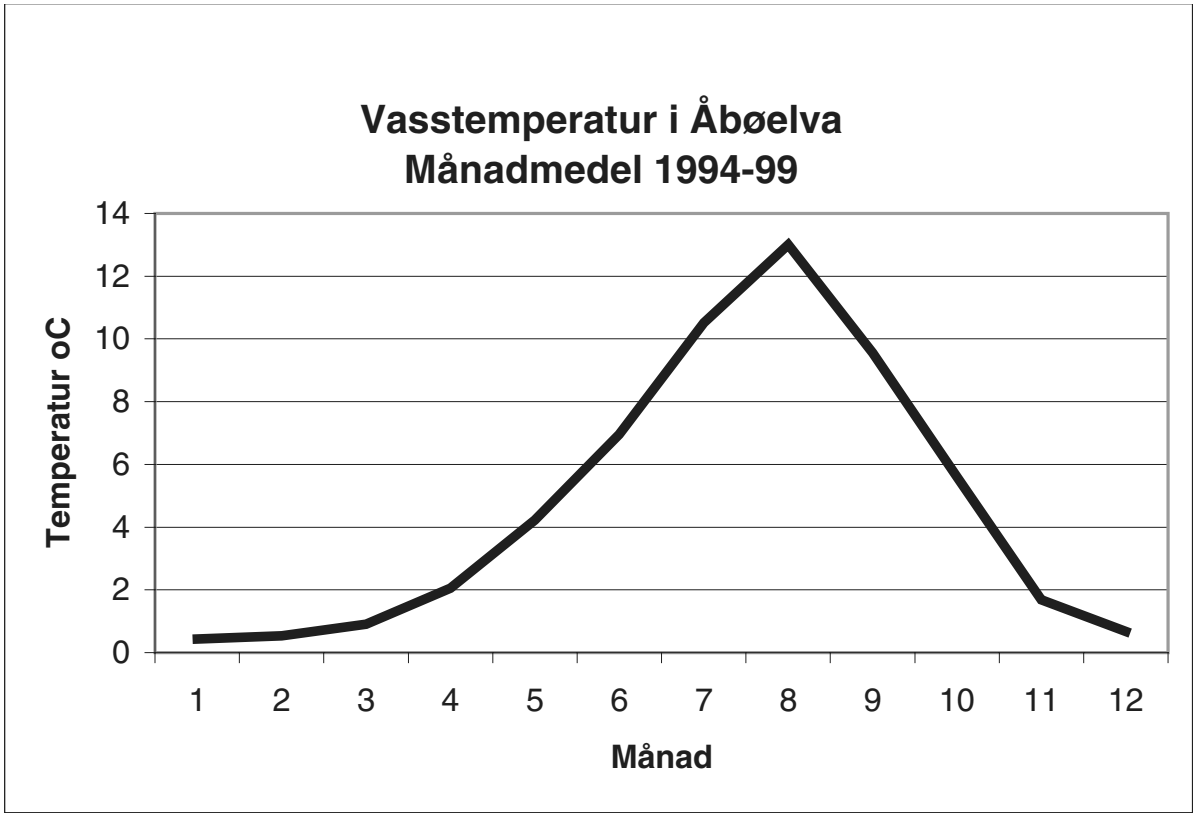

Figur 5.1 Vasstemperaturen i Åbøelva ved Sauda

Istilhøva er heller ikkje registrert systematisk i vassdraga. I Øyreselva og i Tveitelva må ein rekne med at det er store variasjonar både gjennom vinteren og frå vinter til vinter, særleg i dei lågastliggjande områda. Isen legg seg fyrst på dei rolege partia av elvane. I stryka bygg det seg vanlegvis opp isdammar med opne råker i mellom. Det er ikkje kjent at det går isgangar som gjer skade på bygningar eller på dyrka mark. På dei høgtliggjande delar av elvane er istilhøva meir stabile og isen går vanlegvis opp i april/ mai.

I Maurangerfjorden vart det på 1970-talet gjennomført eit program med kartlegging av istilhøva saman med målingar av saltinnhald i fjordvatnet. Desse iskarta syner at det er raske variasjonar i istilhøva. I typiske isvintrar kunne isen ligge i Nordrepollen i 2-3 månader, mens det i milde vintrar er fleire, men korte isperiodar. Dette siste synest å ha vore det vanlege mønsteret på 1990—talet då vintrane er vorte mildare.

Lokalklimaet langs fjorden vert påverka av istilhøva. Med ein islagt fjord vert lufttemperaturen i eit belte langs fjorden generelt lågare enn om det ikkje er is. Verknaden vil variere mykje frå stad til stad, men er mest merkbar i klårversituasjonar med stille ver.

Istilhøva på Kvangrevatnet (967 moh.) og Markkjelkevatnet (740 moh.) må ein anta er stabile og kan brukast til skigåing frå ein gong i november og til langt ut i mai. Grunna dei store snømengdene vil isen vera samansett av fleire islag med sørpe i mellom laga. Tjukkleiken av desse is- og sørpelaga kan verta både 2 og 3 meter i vintrar med mykje nedbør og vekslingar i temperaturen. Isløysinga på Markkjelkevatnet vil starte tidlegare enn på Kvangrevatnet. Vanlegvis vil Markkjelkevatnet vera isfritt til slutten av juni, mens Kvangrevatnet vil vera islagt det meste av juli. Den 16. august 2000 var Kvangrevatnet framleis om lag 50 % islagt, sjå fig. 5.2. Dette er nok ikkje uvanleg i slike år som i 2000 då ein har hatt ein nedbørrik vinter og ein om lag normal sommar.

5.2.2 Konsekvensar i anleggs- og driftsfase

Anleggsverksemda vil ikkje påverke istilhøve og vasstemperaturen i vassdraga.

Kvangrevatnet – Tveitelva - Nordrepollen

Etter utbygging kan vasstemperaturen i Tveitelva i månadane mai-august verta litt høgare (1-2 °C) av di mykje av det kalde smeltevatnet då vert ført bort. Størst auke vil ein få på dagtid i godversperiodar, i regnversperiodar vert det små endringar. I september og oktober kan vasstemperaturen i Tveitelva falle noko raskare enn i dag av di varmemagasinet i Kvangrevatnet vert borte. Vasstemperaturen i Kvangrevatnet vert ikkje endra.

Istilhøva på Kvangrevatnet vert berre endra lokalt ved det nye tunnelinntaket og ved dagens elveos. Den råka som i dag er ved elveosen, vert flytta til tunnelåpninga der det vert ei lita råk og eit lite område med svekka is rundt råka. Ved tunnelutløpet i Langavatnet vert det og ei ny råk. Storleiken på begge desse nye råkene vil variere med vassføringa. Midtvinters vil dei knapt vera synlege grunna store snømengder.

Istilhøva i Tveitelva og på Nordrepollen vert ikkje endra då vassføringa om vinteren vert så å sei uendra, sjå figur 4.2-4.4.

Lokalklimaet, inkludert frostrøyktilhøva, langs Nordrepollen vert heller ikkje endra då istilhøva ventast å verta som i dag. Litt varmare vatn i Tveitelva om sommaren, vil og kunne merkast som litt høgare lufttemperatur, men berre i eit smalt belte heilt inntil elvefaret.

Markkjelkevatnet – Øyreselva

Endringane i vasstemperaturen i Øyreselva vil verta den same som omtalt for Tveitelva, altså litt varmare i sommarmånadane, elles berre ubetydlege endringar. I Goddalsvatnet vert det mindre gjennomstrøyming i sommarmånadene. Dette kan gje litt høgare overflatetemperatur og meir stabil sjiktning på ettersommaren. I Markkjelkevatnet vil vasstraumen endra seg slik at det vert meir straum gjennom den sør-austre delen inn mot pumpa når denne går. Dette kan gje noko kaldare vatn i denne delen av Markkjelkevatnet og mindre stabil sjiktning i dette vatnet.

Istilhøva på Markkjelkevatnet endrar seg lite frå islegginga til ut i mai då pumpa tar unna tilsiget i vintermånadene, sjå figur 4.16. Når pumpa startar opp, vil vasstraumen gjennom vegkulverten og inn mot pumpeinntaket auke raskt og det kan opne seg råker i islaget. Samstundes vert vasstanden litt senka, dette kan gje litt oppsprekking av islaget langs stranda på stader der denne er ujamn og storsteinete.

Istilhøva og lokalklima på Nordrepollen er omtalt under Tveitelva.

Litt varmare vatn i Øyreselva om sommaren vil og kunne merkast som litt høgare lufttemperatur, men berre i eit smalt belte heilt inntil elvefaret.

5.2.3 Avbøtande tiltak

Istilhøva på Markkjelkevatnet kan verta meir usikre for skigåarar på seinvåren når pumpa går. Vanlegvis er det i dag særs få som nyttar dette området til skigåing. Det bør likevel setjast opp nokre skilt i strandsona som advarar mot å krysse over Markkjelkevatnet. Ved Langavatnet og Kvangrevatnet bør ein og setje opp slike skilt ved tunnelopningane.

5.3 Grunnvatn, flaum og erosjon

5.3.1 Områdebeskriving

Det er ikkje gjennomført grunnvassmålingar langs dei aktuelle vassdraga. Både Tveitelva og Øyreselva har deltaområde ved utløpet i Nordrepollen. Det er rimeleg å forvente at

grunnvatnet i desse deltaområda til ei viss grad vert påverka av vassføringa i elvene.

Sjølv om Øyreselva er sterkt regulert, kjem det framleis flaumar, mest under snøsmeltinga i mai og om hausten ved sterkt regn, sjå ellers kap 4.1. Tveitelva som er uregulert, har og både vår- og fleire haustflaumar. Haustflaumane er vanlegvis kortvarige. Tveitelva nedanfor Fossaskarvo er vorte erosjonssikra. Det er ikkje kjent at erosjon er noko problem langs andre delar av vassdraga.

5.3.2 Konsekvensar i anleggs- og driftsfase

Kvangrevatnet - Tveitelva

Det kan tenkjast at grunnvatnet i deltaområdet til Tveitelva vert lokalt påverka. Sjå elles kap. 5.10. Flaumane vert om lag 15 % mindre enn idag. Dersom det kjem ein flaumsituasjon med overløp frå Kvangrevatnet, kan denne flaumen verta like stor som i dag.

Markkjelkevatnet - Øyreselva

Markkjelkevatnet har i dag ei naturleg sjølvregulering på ca. 2 meter grunna utlaupet gjennom ei stor ur. Vasstanden skal kunne senkast raskt ned mot 3 meter under pumpinga. Dette kan tenkast å ville føre til erosjon i strandsona, men lausmassane synast å vera lite erosjonsutsette langs indre delen av Markkjelkevatnet. På botnen i ytre delen av vatnet er det observert lag med finare sediment. Litt blakking av vatnet frå utvasking av desse fine massane kan forekoma det første driftsåret. Seinare vert tilhøva som i dag.

Grunnvatnet i deltaområdet til Øyreselva kan verta lokalt påverka, sjå elles kap. 5.10.

Flaumane vert om lag 15 % mindre enn idag. Dersom det kjem ein flaumsituasjon med overløp frå Markkjelkevatnet, så kan denne flaumen verta like stor som i dag.

5.3.3 Avbøtande tiltak

Ingen tiltak.

5.4 Fisk og ferskvassøkologi

5.4.1 Områdebeskriving

I samband med dei planlagde overføringane av Kvangrevatnet og Markkjelkevatnet vart det i august 2000 gjennomført fiskebiologiske undersøkingar for å skaffe eit fagleg grunnlag for å vurdere verknader og moglege tiltak i samband med utbyggingsplanane. Det vart gjennomført prøvefiske i Markkjelkevatnet, Goddalsvatnet og Kvangrevatnet, bekkar inn i og ut frå desse samt Øyreselva og Tveitelva. Vassprøver er tekne både i 2000 og 2001, sjå vedlegg 5.1.

Markkjelkevatnet er i dag delt i to, men det er planlagt ein kulvert gjennom vegen som deler vatnet. Den sør-austre delen er den djupaste, om lag 40 m, medan den nord-vestre er grunnare enn 5 m. Siktedjupet var i august 2000 på 14 m. Elva frå Markkjelkevatnet renn ut i Goddalsvatnet, som er om lag 40 m djupt, og med eit siktedjup på 7 m i august 2000.

Øyreselva har eit nedbørfelt på 22,3 km² og ei lakse- og sjøaureførande strekning på 1,3 km. På dei nedste ca. 400 m er det eit fall på om lag 10 m, og her går elva i to løp, med lågast vassføring i det sørlege elveløpet. Substratet er dominert av store steinar, og det veks gråor langs elvebreiddene. Vintertemperaturen er relativt høg, medan sommartemperaturen er låg.

Mink og hegre er observerte ved fleire høve.

Det vart registrert relativt høg tettleik av aureungar og få laksungar ved elektrofiske i Øyreselva i 2000.

Borgstrøm og Skaala (1999) legg vekt på at ein må ha lange seriar, og kjem etter mange år med undersøkingar i Øyreselva fram til at det har vore store årlege variasjonar i talet på ungfisk. Det er laga ein modell for samanhengen mellom lengd og fangbarhet av laks- og aureungar. Dette er gjort på grunnlag av bestandsestimeringar basert på merking og gjenfangst. Dette forskingsarbeidet er gjort i det elveløpet som har lågast vassføring. Direktoratet for naturforvaltning ynskjer å få vurdert referanseverdien til dette forskingsarbeidet.

Fiske med botngarn i 2000 synte få aurar av særs god kvalitet i den grunne delen (sør-austre) av Markkjelkevatnet som er stengt frå resten av vatnet. I den djupe delen (nord-vestre) av Markkjelkevatnet og i Goddalsvatnet var det aurebestandar der kondisjonsfaktoren gjekk ned med aukande fiskelengde. Desse vatna var prega av å ha fleire fisk enn det er næringsgrunnlag for. I Markkjelkevatnet skuldast dette truleg utsetjingane og i Goddalsvatnet naturleg rekruttering. Auren gyt truleg i sjølve vatna både i Markkjelkevatnet og Goddalsvatnet.

Uavhengig av reguleringsplanane er det grunn til å sjå på pålegget om utsetjing i Markkjelkevatnet på ny.

Vassanalyser frå Markkjelkevatnet og Goddalsvatnet i 2000 synte låge verdiar av og pH låg rundt 6. I 2001 vart det teke prøver fleire stader mellom Markkjelkevatnet og utløpet til Øyreselva, og i tillegg av anna vatn som renn inn i Goddalsvatnet og frå Øyreselva før samløpet med elva frå Goddalsvatnet. Målingane frå stasjonane som ikkje vert berørte av planane syner om lag dei same verdiane som dei som er direkte knytta til vasstrengen frå Markkjelkevatnet til fjorden (pH over 6 og ikkje detekterbare verdiar av aluminium). Forringa vasskvalitet nedover i vassdraget ser difor ikkje ut til å vera noka problemstilling i samband med planane om overføring av Markkjelkevatnet.

Djupet i Kvangrevatnet er målt til opptil 50 m. I august 2000 var siktedjupet 18 m, og det syner at vatnet er næringsfattig.

Det er berre ei kort strekning sjøvandrande laksefisk kan gå opp i Tveitelva. Substratet er

generelt grovt, og elva er stri når det renn mykje vatn, men det er stor variasjon i vassføringa.

Fiske med botngarn synte få aurar av særs god kvalitet i Kvangrevatnet. I Tveitelva vart det fanga få aureungar, og elva er truleg lite eigna for sjøvandrande fisk. Vassanalyser frå Kvangrevatnet i 2000 synte låge verdiar av aluminium og pH låg under 5,3.

5.4.2 Konsekvensar i anleggs- og driftsfase

Kvangrevatnet - Tveitelva

Sprenging av tunnel kan i anleggsfasen gje uheldige trykkbølger, giftige gassar og skarpkanta partiklar i Kvangrevatnet/Langavatnet.

Kvangrevatnet vil ikkje verta regulert, og utbygginga vil ikkje medføre konsekvensar for fisk i driftsfasen. Auren gyt ikkje i dette vatnet, og ein vil også vidare vera avhengig av utsetjingar om ein vil ha fisk i vatnet.

Det er planlagt å deponere sprengstein frå tunnelen i Langavatnet. Jamvel om det er eit magasin med relativt stort vassvolum (14 mill. m^3), er det grunn til å nytta sprengstoff med minst mogleg giftverknad og å ta miljøomsyn under anleggsarbeidet. Dette for å redusere restar av ubrukt sprengstoff som vert ført ut saman med sprengsteinen eller tunnelvatnet, til eit minimum.

Fiskebestandane i Langavatnet vart ikkje undersøkt i august 2000, men der er det tidlegare registrert ein god/overbefolka bestand av aure og gode gyteforhold.

Målinga synte altså ein pH i Kvangrevatnet på under 5,3. Sidan det er særs lite aluminium i vatnet, og det er eit relativt stort vassvolum i Langavatnet, bør ikkje den planlagte overføringa vera problematisk med omsyn på vasskvalitet.

Kvangreelva vert tørrlagt, men elva har liten verdi for fisk. Tveitelva får i middel lågare vassføring, men framleis nok til at fisken kan gå opp der, og noko gyting vert det truleg framleis. Elva har frå før store variasjonar i vassføring, og det er berre ei kort strekning der sjøvandrande laksefisk kan gå opp. Det er inga veksling mellom kulpar og strykstrekningar og substratet er grovt. Det er såleis lite eigna gyte- og oppvekstområde i elva. Det er ikkje truleg at det kan etablerast ei eiga sjøaurestamme i elva.

Markkjelkevatnet - Øyreselva

Ved Markkjelkevatnet vert det noko arbeid med å grave og fundamentere pumpa og å grave ned trykkrøyr til det eksisterande tverrslaget. Under anleggstida og den første tida etter kan vatnet verta blakka, og det kan vera uheldig for fisken. Ein ny kulvert mellom dei to delane av Markkjelkevatnet vil gjere det mogleg for auren å vandre fritt mellom desse. Ei regulering på 3 meter vil i liten grad avvike frå variasjonane i dag. Det er difor liten grunn til å anta at den planlagde reguleringa vil gå ut over produksjonen av botndyr og fisk dersom ein unngår uheldige fluktuasjonar og for rask nedtapping. Markkjelkevatnet renn ut i ei ur. Dersom det vert bygd ei tett betongsperre der, kan vasstanden haldast oppe på eit høgare nivå enn han til dømes var hausten 2000. Ei slik stabilisering av vasstanden vil verke positivt for produksjonen av botndyr, og dermed også for den samla aurebestanden i Markkjelkevatnet.

Det skjer truleg ei rekruttering i sjølve Markkjelkevatnet. Næringstilgangen synest no avgrensande for produksjonen av aure, og ein viss reduksjon av potensielle gyteområde i strandsona vil truleg berre vera positivt.

Elva ned til Goddalsvatnet vert tørrlagt ved at utløpet i ura vert støypt att. Men elva vert korkje nytta for rekruttering av aure i dei to vatna eller til fiske. Goddalsvatnet får mindre gjennomstrøyming om sommaren, men det vert truleg nok oksygen for fisken, og ei mogleg auke i groinga er positivt for fisken sin del i eit så næringsfattig fiskevatn. I gytetida, og fram til yngelen kjem opp or grusen vert det lita endring i gjennomstrøyminga av vatn, og rekrutteringa vert oppretthalden. Næringstilgangen synest også her avgrensande for produksjonen av aure, og ein viss reduksjon av gyteområda vil truleg berre vera positivt også for Goddalsvatnet.

I Øyreselva vert reduksjonen i vassføring mindre enn rett nedanfor Markkjelkevatnet. Ei mindre vassføring i Øyreselva kan likevel gjere det vanskelegare for gytefisken å gå opp. Men gytefisken går opp i periodar med mykje nedbør og ikkje i tørre periodar. Dette bør følgjast opp med registreringar etter ei ny regulering.

Vasstemperaturen kan truleg verta 1-2 °C høgare i månadene mai-august sidan mykje av det kalde smeltevatnet vert ført vekk. Om hausten, i september og oktober, kan vasstemperaturen falle noko raskare enn i dag sidan Markkjelkevatnet fell bort som varmemagasin. For ungfisken kan dette gje betre vekst om sommaren, men litt dårlegare om hausten. Totalt sett vil det truleg verke positivt.

I dag er det ikkje tillate å fiske i Øyreselva, men det er ei administrativ avgjerd som sjølvsagt kan endrast på sikt. Dei naturlege endringane i vassføring, som fiskarane set pris på og som gjev gytefisken ein impuls, får ein likevel frå dei uregulerte sidefelta, jamvel om utslaga vert mindre.

I tidlegare rapportar finn ein ulike syn på vurderingar av Øyreselva. Det er kome framlegg om at pålegg om utsetjingar av sjøauresmolt bør byttast ut mot bygging av syvdetersklar og at ein bør sjå på om ein er tent med todelt elveløp med omsyn på betra gytetilhøve.

Etter ei befaring i 1992 med representantar frå fylkesmannen, regulanten og Direktoratet for naturforvaltning såg ein ikkje grunnlag for fysiske inngrep. Lokkeflaum vart vurdert, likeins nytta av to elveløp, men det sørlege løpet vart sett på som eit viktig område for oppvekst av laks og sjøaure, som ikkje burde tørrleggjast. Elva vart foreslått som referansevassdrag for

produksjon av laks og aure pga. stabil vasskvalitet, stabil rekruttering og at det ligg føre ein lang serie med data på ungfisk- og gytetettleik.

I Samla Plan-rapporten frå 1986 finn ein produksjonsverdien vurdert som liten for Øyreselva og Kvangreelv/Kvangrevatnet. Øyreselva har etter denne rapporten ingen referanseverdi fordi elva er sterkt regulert og har liten produksjon av sjøaure.

Vassføringa er til tider låg i Øyreselva (kap. 4.4.3 og vedlegg 4.5). Utrekningane syner bidraget frå Markkjelkevatnet til dei lågaste vassføringane på ettersommaren og hausten. I tørre periodar om vinteren og tidleg på våren vil Markkjelkevatnet knapt gje noko tilskot til vassføringa nedover i elva.

Det er difor av interesse å sjå på endringane i sommarhalvåret når Markkjelkevatnet har mest å seie for vassføringa i Øyreselva. Det er truleg dei lågare minimumsverdiane for vassføringa nedst i Øyreselva denne tida som er den viktigaste konsekvensen for fisk i samband med utbyggingsplanane. Botndyra kan tørke ut, og dei treng tid til å etablere seg på nytt på områda som er vorte tørrlagte. Fisken kan få redusert tilgang på næring, og han vert lettare eit bytte for rovdyr.

Dersom vassføringa i det minste elveløpet nedst i Øyreselva vert altfor låg og ungfiskbestandane vert skadelidande, vert lokaliteten ueigna for vidareføring av tidsserien der eksisterande data også vert mindre interessante.

5.4.3 Avbøtande tiltak

Bortsett frå redusert vassføring om sommaren i Øyreselva ser ein generelt små problem i samband med fisk og fiske. Det vert difor heller ikkje tilrådd særskilde avbøtande tiltak i Markkjelkevatnet, Goddalsvatnet og Kvangrevatnet, utan varsemd i samband med å føre steinblokker og finare partiklar ut i vassdraga under sprenging av tunnelane og deponering av sprengstein. Slike problemstillingar vil verta nærare vurdert i samband med utforming av eit opplegg for miljøoppfølging av anleggsverksemda. Nedtappinga bør ikkje vera for rask i Markkjelkevatnet og Kvangrevatnet, og ein bør unngå uheldige fluktuasjonar.

Vassføringa i Øyreselva vart kraftig redusert ved reguleringa i 1970-åra, og sjølv om det etter planane som no ligg føre vert enda lågare vassføring, er det, etter å ha vurdert vassdekking og substrat i elva, ikkje grunnlag for å tilrå fysiske inngrep i form av tersklar, og konklusjonen frå 1992 bør framleis gjelde. Tersklar vil også kunne favorisere aure framfor laks.

Dersom låg vassføring syner seg som eit problem, særleg i tørre periodar, kan ein vurdere minstevassføring. Sjølv om det ikkje vert krav til konstant vasslepp, er det særleg aktuelt å sikre at vassføringa ikkje vert for låg i perioden frå juni til september. Sidan Markkjelkevatnet renn ut i ei ur, er det lettare å ta vatn frå Goddalsvatnet for å sikre eit minimum nedover i elva.

For å sikre oppvekstforholda i elveløpet ved lågast vassføring, kan ein i tillegg til å sikre at vassføringa ikkje vert altfor låg i heile elva, vurdere tiltak i elva for å sikre at nok vatn vert ført til det minste løpet nedst i elva. Dette vil òg hjelpe dersom ein ynskje å halde fram forskningsarbeidet.

Øyreselva har vore freda for fiske etter laks og sjøaure i mange år, og ein manglar difor fangsttal som kan samanliknast med andre elvar. Men det er kjent at laksevassdraga generelt er truga, og elvane på Vestlandet er trekte fram som særleg utsette, jf. utgreiinga til DN: "Elvevis vurdering av bestandsstatus og årsaker til bestandsutviklingen av laks i Hordaland og Sogn og Fjordane."

Status for elvane i Kvinnherad i 1998 (Kjelde: Lakseregisteret til DN) syner at Øyreselva er gjeve kategori 3 både for laks og sjøaure. Det tyder "vassdrag som har nedsett produksjon eller der bestandane er sårbare på grunn av trusselfaktorar". I samband med utgreiinga til DN er det gjevne nye kategoriar. Men Øyreselva er ikkje teken med her, og direkte samanlikning vert vanskeleg.

5.5 Naturfaglege forhold

5.5.1 Områdebeskriving

Verneområde og urørte naturområde

I Kvinnherad er det tre vassdrag som er verna mot kraftutbygging gjennom verneplan IV; Hattebergvassdraget, Æneselvi og Furebergselvi, sjå vedlegg 1.1. Det finst ingen verna område eller vassdrag i eller nær inntil dei nedbørfelta som vil verta berørt av dei planlagde utbyggingane. Det pågår eit utgreiingsarbeid som førebuing til vern av Folgefonna nasjonalpark. Vasskraftprosjekta ligg utanfor arbeidsgrensa for nasjonalparken, sjå vedlegg 1.1.

Dei planlagde utbyggingsprosjekta ligg stort sett i område som frå før er sterkt påverka av kraftutbygging med tilhøyrande infrastrukturanlegg. Berre Kvangrevatnet ligg i eit område som er nokonlunde urørt, 1-3 km frå næraste tekniske inngrep, sjå vedlegg 5.2 og kap. 5.6 Landskap.

Geologi

Berggrunnen i utbyggingsområdet er svært einsarta og dominert av grunnfjellsbergartar granitt og gneis. Her er gjennomgåande lite lausmassar og stort innslag av bart fjell. Det er registrert ein ende- /sidemorene i Flatebødalen der elva frå Kvangrevatnet møter Tveitelva. Denne morenen vil ikkje verta berørt av utbyggingsplanane. Ved dalmunninga på Flatebø er det avsett eit stort breelvdelta. Det meste av massane er teke ut i eit massetak som har vore i drift sidan 1950-talet, sjå fig. 5.3.

Langs vestsida av Markkjelkevatnet er det ein morenavsetnad. Under Folgefonnutbygginga vart det teke ut betydelege mengder massar frå denne til dambygginga slik at avsetnaden ikkje lengre har si opphavelege form. Området vart ved avslutning av anleggsarbeidet sett istand og sådd til.

Ved utløpet av Øyredalen finst det tre forkomstar av breelvavsetnader som terrassar med ulik storleik.

Flora

Den tungtforvitrelege berggrunnen og det sparsame lausmassedekket gjer at vegetasjonen er fattig. Noko rikare vegetasjon finst i lune dalar, botnar og kløfter. Snødekket er jamt over langvarig og vekstsesongen er kort og kjølig. Det er ikkje gjennomført feltregistreringar av flora og naturtypar i planområdet. Ut frå kunnskapane om berggrunn, klimatiske tilhøve og andre tilgrensande område på Folgefonnhalvøya er det lite truleg at ein vil finna truga eller særskilt hensynskrevande naturtypar i dei områda som vil verta direkte berørt av den planlagde utbygginga, dvs. vassdragsnære område.

Fauna

Jaktbare viltartar i området er hjort, hare og fjellrype.

Kvinnherad kommune har hatt ein sterk vekst i hjortebestanden dei seinare åra og er no den kommunen i landet som feller flest hjort pr år. I 2000 vart det gjeve totalt fellingsløyve for 978 hjort i kommunen. I Nordrepollen vart det i 2000 gjeve 9 fellingsløyve i år og arealgrunnlaget var 9500 da.

Det er registrert elg som trekkjer gjennom området Goddalen – Markkjelkevatnet vest. Det er til tider gode rypebestandar i fjellområdet.

Den utsette reinstamma på Folgefonnhalvøya har ikkje nytta desse fjellområda dei siste 30 åra.

Det er registrert hekkeplassar for kongeørn innan området og spor etter jerv er registrert i fjellet. I lauvskogliene finst det rikt med varmekjære spurvefuglar.

5.5.2 Konsekvensar i anleggs- og driftsfase

Anleggsverksemda vil primært berøre dei høgareliggjande områda. Det er ikkje kjent at det er verdifulle naturtypar, planteartar, viktige fuglebiotopar eller særskilt verdfulle område for jaktbare artar eller raudlistartar ved Markkjelkevatnet, Kvangrevatnet eller Langavatn.

Områda, med unnatak for Kvangrevatnet, er også sterkt påverka av tidlegare kraftutbygging, kraftleidningar, massetak, tipp og vegar.

Svært lite areal vil verta permanent beslaglagt ved utbygginga, slik at produksjonsgrunnlaget vert lite berørt.

5.5.3 Avbøtande tiltak

Det synest ikkje å vera trong for særskilde avbøtande tiltak.

5.6 Landskap

5.6.1 Områdebeskriving

Etter NIJOS si inndeling av landskapsregionar i Noreg tilhøyrer området region 22 "Midtre bygder på Vestlandet". Dette er ein stor og innhaldsrik region som strekker seg frå Gjesdal i Rogaland til Tingvoll på Nordmøre. Regionen utgjer i grove trekk eit belte mellom fjordmunningane og fjellregionen. Prosjektområda ligg i underregion 22.20 "Bygdene i Kvinnherad og Strandebarm". Underregionen har eit regionalt typisk landskap som kjenneteiknar dei midtre fjordbygdene på Vestlandet. Maurangerfjorden har likevel snev av dei trekka som pregar dei indre fjordsystema med enkelt og strakt laup, og einsarta og bratte fjellveggar.

Topografi, landformer, vatn og vassdrag: Det er store geomorfologiske kontrastar i regionen. Med den nære tilknytinga til Folgefonna er området sterkt prega av glasiale prosessar. Gamle avrunda landformer står i kontrast til yngre og skarpt markerte former danna ved breerosjon. Vassdraget Markkjelkevatnet, Goddalselva, Goddalsvatnet og Øyreselva er sterkt prega av regulering. Nedre deler av Øyreselv renner gjennom Øyresdalen, som er ein brei u-dal. Langavatnet er også sterkt prega av regulering, men vassdraget Kvangrevatnet, Kvangreelva og Tveitelva er frå før ikkje rørt av vasskraftutbygging. Dei øvre delane av Kvangreelva dannar eit stryk i eit trongt gjel. Kvangreleva munnar ut i Tveitelva i øvre delar av Flatebødalen. Dette er ein u-dal som strekk seg ned mot Flatebø i Nordrepollen. Her dannar Tveitelva ein foss (Fossaskarvo) som er godt synleg frå store delar av Maurangerfjorden (sjå figur 5.3).

Arealbruk: Riksveg 48 er hovudveg i området og går fram til Eikenes kor vegen stoppar. Frå Øyre til Juklavatnet går det ein anleggsveg opp gjennom Øyresdalen, langs Goddalsvatnet og til Markkjelkevatnet. Vegen kryssar vatnet og går vidare til Juklavatn. Fleire kraftleidningar kryssar området. Området frå Kvangrevatnet ned mot Flatebø er i dag ikkje rørt korkje av kraftleidning eller veg. Sjå også kap. 5.8 Kulturminne og kulturmiljø og 5.9 Landbruk.

Visuelle forhold: Visuelt kan influensområda for dei to tiltaka delast i to hovudområde; fjellområda med vatn og vassdrag, og fjordområdet med busetnad, vassdragsutlaup, dalar og fjell. Folgefonna er synleg frå mange landskapsrom både i fjellet og ved fjorden. Eit stort landskapsrom kan avgrensast i Maurangefjorden mellom Sunndal i sør og Flatebø i Nordrepollen i Nord. Ved Flatebø dannar eit nedlagt masseuttak eit stort sår i landskapet. Uttaka har ført til utrasing som ikkje lett gror til.

Landskapet sin opplevingsverdi i influensområdet for overføring Markkjelkevatnet er i

dag betydelig redusert pga. fleire inngrep i samband med tidlegare kraftutbygging. Dette gjeld særleg for Markkjelkevatnet (sjå figur 4.9), og i noko mindre grad for Goddalsvatn/Goddalselva og Øyreselva/Øyresdalen. Landskapet i influensområdet for overføring av Kvangrevatnet er, med unnatak for Langavatnet, ikkje berørt av regulering (1-3 km frå næraste tekniske inngrep) (sjå vedlegg 5.2). Landskapskvalitetane ved Kvangrevatn/Kvangreelva og Tveitelva/Flatebødalen er likevel ikkje unike i regionen (sjå figur 5.2). Fossaskarvo i Flatebø har ei viss tyding for landskapsbiletet i Nordrepollen, men heilskapen er broten av masseuttaket like ved fossen (sjå figur 5.3).

5.6.2 Konsekvensar i anleggs- og driftsfase

Kvangrevatnet - Tveitelva

Arbeidet med inntaket i Kvangrevatnet vil utførast utan synlege inngrep. Ved Langavatnet vil tunnelpåhogget anleggast på ein hammar i strandsona. Eit riggområde vil vera synleg i terrenget, men landskapet ved Langavatnet er allereie prega av regulering så verknaden vil vera ubetydeleg. Massane frå tunnelen skal plasserast under HRV i magasinet. I driftsfasen vil Kvangreelva tørrleggast. Reduksjonen i vassføringa i Tveitelva vil vera størst i sommarmånadane med ein topp i juli (ca. 22 % reduksjon). Redusert vassføring vil vera synleg ved Fossaskarvo som har eit tynt og breidt vassdekke over berg (sjå figur 5.4). Urørt naturområde med 1-3 km til næraste tekniske inngrep vert redusert med om lag 7,15 km² (sjå vedlegg 5.3).

Markkjelkevatnet - Øyreselva

Bygging av pumpestasjon, røyrleidning og kraftleidning vil foregå på areal der grunnen i stor grad består av tippmassar frå tidlegare kraftutbyggingar. Anleggsmaskinar for bygging av betongsperra vil fraktast inn vinterstid, slik at sår etter anleggsarbeid vil vera ubetydelege. Konsekvensane for landskapet i anleggsfasen vil vera ubetydelege. Både pumpestasjon, røyrleidning og kraftleidning vil ha ubetydelege konsekvensar i driftsfasen. Inngrepa er små og landskapet er allereie i stor grad prega av kraftutbygging (figur 4.9). Reguleringsgrensene for vassstanden i sør-austre del av Markkjelkevatnet vil i liten grad avvike frå dagens naturlege variasjonar. I den nord-vestlege delen vil betongsperra i utløpet av vatnet føre til at vasstanden vil haldast oppe i tørre periodar, sjå under pkt. 4.4.3, noko som er positivt for landskapsbiletet (figur 4.7 og 4.8).

Rett nedanfor utløpet av vatnet ligg ei tjønn med eit myrområde. Her er fin utsikt mot Botnabreen og ein er relativt godt skjerma frå dei eksisterande inngrepa (figur 5.5). Betongsperra saman med tørrlegging av bekken, vil føre til endringar i våtområda nedanfor. Utløpsbekken frå Markkjelkevatnet går i ei ur. Ei tørrlegging vil difor ikkje vera synleg før like ovanfor samløpet mellom bekken frå Fagerdalen og bekken frå Markkjelkevatnet. Reduksjonen i vassføringa i vassdraget i Goddal og Øyresdal vil vera liten og ha ubetydelege verknader for landskapet.

5.6.3 Avbøtande tiltak

Det synest ikkje å vera trong for særskilde avbøtande tiltak i høve til den planlagde utbygginga. Det vil verta lagt vekt på opprydding etter anleggsverksemda. I samband med bygging av ny kulvert under vegen mellom dei to delane av Markkjelkevatnet vil ein også legge vekt på å rydde bort avfall som ligg att etter forrige utbygging.

5.7 Friluftsliv

5.7.1 Områdebeskriving

Breturismen har lange tradisjonar. Organisert turisttrafikk frå Sunndal til Odda starta på midten av 1800-talet. Trass i fleire kraftutbyggingar finnst framleis urørte område på Folgefonnhalvøya. Styresmaktene arbeider med å etablere Folgefonna nasjonalpark. Korkje områda for planlagt nasjonalpark eller dei regionale friluftslivsinteressene, vil verta berørt av prosjekta som omfattast av denne konsesjonssøknaden.

Kvangrevatnet – Tveitelva

Langavatnet og Kvangrevatnet er vanskeleg framkommelege område som er svært lite brukt til friluftsliv. Områda har heller ikkje spesielle kvalitetar, i forhold til andre område i regionen. Det går ein tursti gjennom Flatebødalen til Jondal, men denne er ikkje mykje brukt. Vatna og vassdraga i område egner seg lite til sportsfiske. Lokalbefolkninga driv noko jakt på hjort i både Flatebødalen og Øyresdalen.

Markkjelkevatnet - Øyreselv

Landskapet ved Markkjelkevatnet er i dag sterkt prega av kraftutbygging og har liten opplevingsverdi. Markkjelkevatnet vert nytta noko til fritidsfiske av lokalbefolkning og tilreisande. Lett tilgjenge er hovudårsaka til at det vert fiska her. Mange parkerar også bilen her og går inn til Svartedalsvatnet og fiskar. Anleggsvegen har også ført til at området ved Markkjelkevatnet vert nytta som innfallsport til austlege delar av Folgefonna og Botnabreen. Områda er hovudsakleg brukt av lokalbefolkningen, men også i nokon grad av bilturistar.

I Goddalsvatnet foregår noko fiske, elles er det lite fiske i vassdraga i området.

5.7.2 Konsekvenser i anleggs- og driftsfase

Kvangrevatnet - Tveitelva

Tørrlegging av dei øvre delane av Kvangreelva har lita tyding for friluftsliv ettersom området er svært lite brukt. Redusert vassføring i Tveitelva kan opplevast som negativt av dei som er vane

med å ferdast her. Fossaskarvo kan miste noko av si opplevingsverdi. Korkje i anleggs- eller driftsfasen er det forventa at tiltaket skal medføre andre ulemper for friluftsliv.

Markkjelkevatnet - Øyreselv

Sjølv om områda er mykje brukt til friluftsliv forventast det ikkje at tiltaket vil medføre ulemper for friluftslivet i anleggsfasen. I driftsfasen kan isen på Markkjelkevatnet verta meir utrygg på seinvåren når pumpa går, sjå kap. 5.2.2. Inngrepa vil ellers ha ubetydelege verknader for friluftsliv i driftsfasen.

5.7.3 Avbøtande tiltak

Det synest ikkje å vera trong for særskilde avbøtande tiltak utover merking av usikker is ved inntak til pumpa.

5.8 Kulturminne og kulturmiljø

5.8.1 Områdebeskriving

Tyngdepunktet for eldre tids kulturminne i Maurangerfjorden finst i Austrepollen, som ligg utanfor influensområda til dei omsøkte tiltaka. Her finst gravhaugar og – røyser som kan tyda på at delar av Maurangerfjorden hadde gardsbusetnad og kan hende var ein sentral stad i jernalderen. Kulturminne er også knytt til ferdsel over breen til Sørfjorden og Odda. Nyare tids kulturminne kan finnast frå den tidlege turisttrafikken over breen. På garden Flatebø i Nordrepollen er det funne gjenstandar frå folk som utnytta området i steinalder og jernalder. Samla sett vert desse kjende kulturminna vurdert til å ha middels til stor verdi, men dei vil ikkje verta berørt av tiltaka.

Generelt er det svært få kjende kulturminne i det ulendte terrenget i fjellet. Ved Markkjelkevatnet er landskapet noko opnare. Her vart det i 1970 gjort registreringar av ei setergrend med 13 tufter. Bruken av seterområdet kan gå tilbake til middelalderen. Bygginga av Folgefonnverka gjorde at desse kulturminna vart øydelagde. Dei ligg i dag under anleggsveg og tippområde.

Områda ved Kvangrevatnet og Langavatnet er vanskeleg tilgjengelege og det er lite truleg at det finst kulturminne i områda.

5.8.2 Konsekvensar i anleggs- og driftsfase

Tiltaka vil ikkje berøre kjende kulturminne korkje i anleggs- eller driftsfase. Redusert vassføring i vassdraga nedstrøms dei to overføringane vil heller ikkje ha konsekvensar for kulturminne.

5.8.3 Avbøtande tiltak

Det synest ikkje å vera trong for særskilde avbøtande tiltak.

5.9 Landbruk

5.9.1 Områdebeskriving

I grendene Flatebø og Øyre i Nordrepollen er det idag fem gardsbruk i drift. Det vert drive med sau, geit og mjølkekyr og ungdyr. Antal husdyr var pr. august 2000; 162 vinterfora sau, 63 geiter, 15 kyr og 17 ungdyr. Jordbruksareala vert nytta til grasproduksjon og beite. På Øyre og Flatebø er det totalt om lag 190 da fulldyrka mark, 70 da overflatedyrka og 53 da beite.

Ved dei nedre delar av Tveitelva er det om lag 300 da produktiv lauvskog og om lag 100 da dyrka jord, mykje av dette er beite.

Tveitelva vert nytta til jordbruksvatning. Inntaket til vatningsanlegget er ved kote 140.

Det er gardane på Flatebø og Øyre som også har beiterettane i fjellet og som nyttar desse areala hovudsakleg til sauebeite, men også til beite for storfe. Det er ikkje aktuelle dyrkingsområde i nedbørfelta til dei to vassdraga. Det er ikkje reindriftsinteresser i området. Bjørkeskogen går opp til 650 – 700 moh. Ved Øyreselva er det noko beite i tillegg til skog inntil elva.

5.9.2 Konsekvensar i anleggs- og driftsfase

Kvangrevatnet – Tveitelva

Anlegget vil verta utført utan ny vegbygging. Dyrka areal eller produktive skogareal vil ikkje verta berørt korkje i anleggs- eller driftsfasen. Riggområdet ved Langavatnet vil vera enkel og lite arealkrevjande, og vert liggjande i eit lågproduktivt område med ein del fjell i dagen.

I driftsfasen vil vassføringa i Tveitelva om sommaren verta redusert med opp til 0,3 m^3/s. Gjennomsnittleg vassføringsreduksjon ved Tveitelva sitt utløp i fjorden vert i sommarmånadene om lag 15 %. Denne vassføringsreduksjonen vil ikkje påverke mogelegheitene for jordbruksvatning. Det kan tenkjast at fulldyrka areal like inntil og vest for Tveitelva som idag ikkje har vatningsanlegg er kjenslege for redusert grunnvasstand. I tørre somrar kan ei reduksjon i vassføringa i elva på 0,3 m^3/s verke inn på grunnvasstanden inntil elva.

Markkjelkevatnet – Øyreselva

Det krevst ikkje nye vegar for å gjennomføre den planlagde utbygginga. Eksisterande veg inn til Markkjelkevatnet og Jukla pumpekraftverk vil verta nytta. Auka trafikk og aktivitetar i anleggsperioden kan forstyrre sau som beitar ved Markkjelkevatnet, men verksemda vil vera avgrensa i tid og berøre svært avgrensa areal.

Regulering av Markkjelkevatnet med 3 meter vil skje på eit nivå nær opphaveleg normalvasstand. Sjølve Markkjelke pumpe vil permanent leggje beslag på svært lite areal (grunnflata for pumpa er 5x5 m).

Vassføringa i Øyreselva vil i sommarmånadane verta redusert med om lag 20 % i høve til

dagens situasjon. Etter topografien langs elva å døma vil ikkje grunnvasstanden påverke produksjonsforholda for jordbruket.

5.9.3 Avbøtande tiltak

Det er ikkje grunnlag for å setje i verk konfliktreduserande tiltak korkje i anleggs- eller driftsfasen. Eventuelle verknader på produksjonsforholda langs Tveitelva som følgje av redusert grunnvasstand kan avbøtast ved vatningsanlegg.

5.10 Vassforsyning og resipientinteresser

5.10.1Områdebeskriving

Kvangrevatnet – Tveitelva
Der er ingen avlaupsanlegg til Tveitelva. På Flatebø vil det vera avrenning frå eit lite jordbruksareal.

Det vert teke vatn til jordbruksvatning frå elva på Flatebø ca. ved kote 140. Vatn frå dette inntaket vert også nytta til å etterfylle drikkevasskjelda til eit av bruka. Det vert også teke ut drikkevatn til ein sommarbustad på Flatebø.

Markkjelkevatnet – Øyreselv

Det er ingen avlaupsanlegg til Øyreselva. Nede ved fjorden vil det vera avrenning frå eit mindre jordbruksareal.

Det vert teke ut drikkevatn frå Øyreselva ved eit inntak på ca. kote 50. Åtte husstandar hentar her drikkevatn frå elva. Samla for Øyre og Flatebø reknar ein med 25 personar. Ein reknar eit vassbehov på 200 l/døger pr. person. I tillegg kjem vatn til dyra som er rekna til totalt om lag 1400 l/døger (basert på grunnlagstal frå NLH, 1994). Samla uttak til vassforsyning frå Øyreselva og Tveitelva vert då i middel om lag 6500 l/døger, eller 0,10 l/s.

5.10.2 Konsekvensar i anleggs- og driftsfase

Kvangrevatnet – Tveitelva

I anleggsfasen vil vatn frå tunneldrifta med noko forureiningar frå sprengstoff, olje etc. verta ført ut i Langavatnet. Dette vil vera små menger og vil pågå berre i ein kort periode (ein sesong). Problemstillingar knytt til forureining i anleggsfasen vil verta drøfta i samband med opplegg for miljøoppfølging av anleggsverksemda.

Utbygginga vil ikkje ha tyding for vasskvaliteten i Tveitelva eller for mogelegheitene til å ta ut dei vassvolum som vert henta frå elva idag.

Markkjelkevatnet - Øyreselva

Graving og bygging av sperredam ved utløpet av Markkjelkevatnet og graving i samband med bygging av pumpe ved vatnet kan mellombels medføre at partiklar går ut i vassdraget og vert ført med elva eit lite stykke nedover i vassdraget. Ved utløpet av Markkjelkevatnet er det registrert ein del finkornige massar som ved graving og bygging av sperredam dels vil gå ut i vatnet og gi blakking i ein periode. Ein blakkingseffekt vil raskt avta nedover i vassdraget og det meste vil sedimentere i Goddalsvatnet. Det er ikkje grunn til å tru at anleggsverksemda vil påverke drikkevasskvaliteten nede på Øyre.

Redusert vassføring i Øyreselva vil ikkje medføre konflikt med uttak av drikkevatn på Øyre. Aktuelt vassuttak til drikkevatn vil i middel vera om lag 0,1 l/s, medan restvassføringa i eit middelår går ned 750 l/s. I eit tørt år (om lag kvart 10. år) kan vassføringa gå ned i 80 l/s i den tørraste månaden, sjå vedlegg 4.5.

5.10.3 Avbøtande tiltak

Det synest ikkje å vera trong for særskilde avbøtande tiltak i anleggs- eller driftsfasen.

5.11 Samfunnsmessige verknader

5.11.1 Områdebeskriving

Folketal og busetnad

Folketalet i Kvinnherad har på 1990-talet lege stabilt rundt 13 200 menneske. Busetnadsstrukturen internt i kommunen har også vore relativt stabil, men folketalet har gått tilbake i ein del bygder, m.a. Mauranger som har hatt ein reduksjon i folketalet på om lag 16 % det siste 10-året. I Flatebø og Øyre i Nordrepollen, som er grendene nærast utbyggingsområdet, er det idag busett om lag 25 personar. I desse grendene har det vore ein sterk tilbakegang i folketalet når ein ser over ein noko lengre periode. Frå 1980 til 2000 gjekk tal fastbuande attende frå 78 til 25 personar.

Det er barneskule i Sunndal, 9 km frå Nordrepollen. Ungdomsskulen ligg i Rosendal, om lag 36 km unna.

Næringsliv og sysselsetjing

Kommunal sektor gir flest arbeidsplassar i Kvinnherad. Heile 30 % av den yrkesaktive befolkninga er sysselsett i kommunal verksemd. Andre viktige næringar i kommunen er skipsbyggingsindustrien, varehandel, metallurgisk industri og bygg- og anlegg. Om lag 120 personar (1,7 %) arbeidar innanfor kraft-, vassforsyning og fjernvarme. Statkraft har 13 tilsette i kommunen, kontora er i Austrepollen. Primærnæringane, jord- og skogbruk, fiske og fiskeoppdrett sysselset om lag 8 % av dei yrkesaktive i kommunen. Kvinnherad kommune vurderar reiseliv og havbruk som framtidige vekstnæringar i kommunen.

Dei som er busette i Nordrepollen har sitt arbeid i primærnæringa, men tre av dei fire aktive brukarane har anna arbeid ved sida av. I Sunndal er det to turistbedrifter og smoltanlegg. Det er ei positiv utvikling i naturbasert turisme og utsiktene for auka næringsverksemd knytt til bre-turisme er gode. Som nemnt er også havbruk eit satsingsområde i kommunen.

Kommunikasjon

Fylkesveg 107 går på søraustsida av Maurangerfjorden til Rosendal, og på nordvestsida til Eikenes/Gjetingsdalen. Det er ikkje ført veg fram til Jondal, men denne vegen har vore på planstadiet i lang tid. Det er no bygd tunnel under Folgefonna frå Austrepollen i Mauranger til Eitreim ved Sørfjorden. Avstanden frå Nordrepollen til Odda er om lag 20 km. Tunnelen under Folgefonna vil gi nye mogelegheiter for dagpendling til Odda. I samband med tunnelen er det også aktuelt å utbetre vegen frå Austrepollen til Rosendal og gi denne riksvegstatus.

Under arbeidet med vasskraftutbygginga i Folgefonnområdet vart det på 1970-talet bygd vegar opp i fjellet, m.a. langs Øyreselva inn forbi Markkjelkevatnet til dam Juklavatnet. Denne vegen er eigd og vert halden vedlike av Statkraft.

Kommunal økonomi

Kvinnherad kommune får størstedelen av sine inntekter frå inntekts- og formuesskatt, rammetilskot frå staten og frå eigedomsskatt. Desse inntektene utgjorde om lag 310 mill. kr i 1999. Av desse midlane bidrog Statkraft med om lag 18 mill. kr gjennom naturressursskatt, eigedomsskatt og konsesjonsavgifter.

Kvinnherad kommune har mange vasskraftanlegg, som er grunnlaget for ein vesentleg del av dei samla kommunale inntektene.

5.11.2 Konsekvensar i anleggs- og driftsfase

Anleggsfasen

Anleggsverksemda vil strekkja seg over to sommarsesongar. Ved ei utbygging av dei planlagde vasskraftprosjekta kan det vera aktuelt med leveransar frå lokale verksemder innan:

- Transport og entreprenør
- Materialleveransar, betong, trevyrke
- Servicenæringa

Totalvolumet av slike leveransar er anslått til 2,7 mill. kr for Kvangrevatnet, som i hovudsak omfattar tunnelarbeid med ekstern entreprenør (74 % av totalleveransane). For Markkjelkevatnet er det rimeleg å rekna med ein høgare lokal andel i og med at hovudinnsatsen er knytt til byggarbeid. Dersom ein anslår den lokale andelen til 80 %, vert volumet av leveransar lokalt om lag 2,8 mill. kr ved utbygging av Markkjelkevatnet.

Anleggsverksemda vil medføre noko meir tunge transportar på fylkesveg 51 og langs vegen opp til Markkjelkevatnet enn det som er vanleg i ein rein driftssituasjon.

Anleggsverksemda vil gå over så kort tid og ha så lite omfang at det ikkje vil medføre utfordringar for lokalsamfunnet sosialt eller kulturelt.

Driftsfasen

Dei planlagde anlegga vil ikkje gje nye permanente arbeidsplassar i kommunen, men vil inngå i drifta til Statkraft i Mauranger.

Utbygging av dei to vasskraftprosjekta vil gi kommunen noko auka naturressursskatt, eigedomsskatt og konsesjonsavgifter. Naturressursskatten vert rekna ut pr. kWt auka produksjon og vil for kommunen utgjere om lag 280.000 kr/år for dei to prosjekta. I tillegg vil naturressursskatten til fylket utgjere ca. 50.000 kr/år for dei to prosjekta samla.

Kvinnherad kommune skriv ut eigedomsskatt etter satsen 0,07 %. Eigedomsskatten vert rekna ut frå ein fastsett takst på eigedommen som er basert på gjennomsnittleg kontantstraum dei 5 siste åra. Eit minimumsanslag over eigedomsskatten kan reknast ut basert på eit takstgrunnlag på 1 kr/kWt. I dette tilfellet gjer det ein minimums eigedomsskatt knytt til dei to prosjekta på om lag 186.000 kr/år, sjå tabell 5.1.

Tilleggsoverføringane vil medføre auka konsesjonsavgifter til kommunen og staten. Konsesjonsavgiftene vert rekna ut frå innvunne naturhestekrefter og ein sats som vert fastsett for kvart kraftverk. Kommunens inntektsauke er rekna ut frå gjeldande sats for Jukla og Mauranger kraftverk, fastsett i 1999. Denne satsen vert justert kvart 5. år i høve til konsumprisindeksen. Konsesjonsavgiftene til kommunen er då rekna til om lag 115.000 kr/år for dei to prosjekta samla. Tabell 5.1 gir eit samla og førebels anslag over kommunale inntekter ved realisering av dei to vasskraftprosjekta.

Tabell 5.1 Førebels anslag over årlege kommunale inntekter i NOK frå dei to planlagde vasskraftprosjekta og oversyn over kommunens inntekter frå Statkraft sine eksisterande anlegg i 1999

Inntektskategori	Markkjelkevatn	Kvangrevatn
Naturressursskatt	200.000	80.000
Eigedomsskatt	132.000	54.000
Konsesjonsavgift	75.000	40.000
Totalt	607.000	174.000

Auka inntekter til kommunen i form av naturressursskatt vil medføre reduksjonar i rammetilskota frå staten i storleiksorden 50 % av beløpet. Det inneber at netto inntektsauke vert redusert med om lag NOK 140.000.

5.11.3 Avbøtande tiltak

Det er ikkje trong for særskilde avbøtande tiltak.

(……)

5.13 Avbøtande tiltak

Trong for skadeforebyggjande/avbøtande tiltak er drøfta for kvart verknadstema i søknaden. Det synest ikkje å vera trong for å gjennomføre

omfattande avbøtande tiltak. Grunnen til dette er at omfanget av utbygginga er relativt beskjeden og at konsekvensane for berørte interesser også er moderate.

Det vil verta utarbeidd eit miljøoppfølgjingsprogram som skal sikre at anleggsverksemda vert gjennomført på ein miljømessig forsvarleg måte.

6. EIGEDOMSFORHOLD

Kvangrevatnet – Tveitelva

Kvangrevatnet ligg på eigedommen gnr. 54 Flatebø felles (bnr. 1-4). Kvangreelva – Tveitelva renn hovudsakeleg over eigedom gnr. 54 Flatebø felles. Ned mot sjøen renn elva i tillegg over gnr. 54 bnr. 6 og 9. Fallrettane er frådelte i heile elva og overtekne av gnr. 54 bnr. 7 der Statkraft er heimelshavar. Sperredam ved utløpet av Kvangrevatnet og tippområde ved Langavatnet vil berøre gnr. 54 felles.

Markkjelkevatnet – Øyreselva

Markkjelkevatnet ligg på gnr. 55 bnr. 7 som Statkraft har heimelen til. Dette er ein eigedom som vart makeskifta med Skiensfjordens kommunale kraftselskap (SKK) 16.01.98. Elva som renn frå Markkjelkevatnet og ned til sjøen ligg i hovudsak på gnr. 55 bnr. 7, nede ved sjøen også over gnr. 55 bnr. 3 – 6. Fallrettane i heile elva er frådelt og overteke av gnr. 55 bnr. 7.

Alle areal som vil verta berørt ligg innafor Statkrafts eigedom."

Høring av søknaden

Søknaden har på vanlig måte vært sendt på høring til berørte offentlige organer og andre organisasjoner og lag som ivaretar allmenne interesser. I tillegg har søknaden vært kunngjort 2 ganger og ligget ute til offentlig ettersyn.

NVE har mottatt følgende uttalelser i høringsperioden:

Kvinnherad kommune har vedtatt følgende i kommunestyremøte 19.06.2003:

1. Kvinnherad kommune tilrår søknaden om overføring av Kvangrevatn og Markkjelkevatn til Folgefonnverka.
2. Kvinnherad kommune ber NVE vurdere krav om minstevassføring i Øyreselva.
3. Kvinnherad kommune ber NVE vurdere krav om mest mogleg fulle magasin i Markkjelkevatnet i sommarsesongen, ev. at reguleringshøgda vert redusert.

Fra kommunens saksutredning refererer vi:

"Vurdering

Kommunen skal særleg vurdere søknaden i høve til kommuneplan og lokale interesser. Området har i eksisterande kommuneplan status som LNF-område (landbruks-, natur- og friluftsområde). Det vert for tida arbeidd med ny kommuneplan for Maurangerområdet utan at dette vil føre til særlege endringar i dagens plan i dei aktuelle fjellområda.

Overføringa frå Kvangrevatn vil ikkje ha store verknader bortsett frå at vassføringa i Tveitelva vert redusert. Fossaskarvo på Flatebø kan med dette missa noko av sin opplevingsverdi. Som nemnt ovanfor er det planar om minikraftverk i denne elva. I det prosjektet er det teke omsyn til den planlagde overføringa frå Kvangrevatn og prosjektet er klarert av NVE.

Når det gjeld overføringa frå Markkjelkevatn, reknar rådmannen med at dei fiskerifaglege interessene vert godt ivaretekne av miljøvernavdelinga hos fylkesmannen. Rådmannen kjenner elles til at det vert arbeidd med planar om tilrettelegging av gyte- og oppveksttilhøva i Øyreselva, noko liknande som alt er gjort i Austrepollelva. Desse tiltaka er tenkt gjennomførde uavhengig av Statkraft sine planar om overføring av Markkjelkevatn.

I Øyreselva har det vore drive aktiv forskning og overvaking i regi av Havforskningsinstituttet og Norges Landbrukshøgskole i fleire år. For at dette arbeidet skal kunne halde fram, bør det vurderast å sikre ei minstevassføring i denne elva.

Tetting av ura i utløpet av Markkjelkevatn fører til at dette vatnet ikkje vert heilt uttappa i tørre periodar, slik det kan skje i dag. Dette tiltaket vil difor vera positivt for landskapsopplevinga i området.

Markkjelkeområdet er mykje brukt som utfartsplass både av innbyggjarane i kommunen og tilreisande. Sjølv om dette området alt er utbygt med tekniske anlegg, vil det vera viktig at området framstår utan store synlege inngrep i sommarsesongen. Særleg vil dette gjelda reguleringa av Markkjelkevatn, og det vil difor vera ein fordel om dette vatnet er tilnærma fullt heile sommarsesongen eller at reguleringshøgda vert redusert, t.d. frå tre til to meter.

Ut frå ei samla vurdering av søknaden, bør kommunen kunna tilrå dei omsøkte overføringane av Kvangrevatn og Markkjelkevatn."

Fylkesmannen i Hordaland uttaler i brev av 21.05.2003:

"……

Fylkesmannens vurdering

Naturvern/friluftsliv

Området rundt Markkjelkevatnet er fra før av preget av tidligere vannkraftutbygging. Kulturminner som fantes i området er ved tidligere ut-

bygginger blitt ødelagt og området har i dag anleggsvei og kraftlinjer. Det synes likevel rett å påpeke at Markkjelkevatnet er et av svært få fiskevatn i Kvinnherad som er tilgjengelig fra vei, og at kraftverksveien gjør dette til en viktig innfallsport til den planlagte nasjonalparken. Det er mange turister som benytter denne adkomsten til fjellene i området, eller bare stopper ved Markkjelkevatnet. På tross av kraftlinjer og selve veien, fremstår dette området som vakkert, og for de fleste øyne som relativt urørt. I det meste av turistsesongen er også Markkjelkevatnet fylt opp med vann, fordi tilrenningen er større enn lekkasjen ved utløpet av det nederste bassenget. Det kan også stilles spørsmål om ikke det spesielle naturfenomenet med lekkasjen gjennom uren er verneverdig i seg selv, og derfor ikke burde tettes. Denne lekkasjen gir i dag en verdifull porsjonering av vann til de nedre vassdragsdeler i tørre perioder. Uansett vil en regulering av Markkjelkevatnet med 3 meter skape et stort sår i landskapet når innsjøen er nedtappet. Begge vannene har langgrunne områder, noe som vil forsterke virkningen. Dette vil sammen med de andre inngrepene som er gjennomført i området endre helhetsinntrykket av området i negativ retning.

Vannstanden i Markkjelkevatnet er i dag styrt av at dreneringen går gjennom en ur i nordvestre ende av vannet. Dreneringen skjer hele tiden og fører til at i ekstreme tørrværsperioder er nordvest delen av Markkjelkevatnet nesten tørrlagt. Siste gang dette skjedde var høsten 2000. Ved den planlagte utbyggingen vil utløpet i uren bli tettet og dette medfører at selv i tørre perioder vil nordvestre del av Markkjelkevatnet ha et vannspeil. Dette kan karakteriseres som å være positivt for opplevelsen av området. Fossen mellom Markkjelkevatnet og Goddalsvatn vil forsvinne, noe som vil redusere naturopplevelsen av et unikt og vilt landskap. Overføringsledningen fra Markkjelkevatnet til driftstunnelen vil bli nedgravd og pumpestasjonen er planlagt bygd på en slik måte at den vil kunne gli inn i terrenget uten å synes for mye.

Når det gjelder overføring av Kvangrevatn til Langevatn vil dette føre til at urørt naturområde med 1-3 km til nærmeste tekniske inngrep blir redusert med 7,15 km^2. Dette vurderer fylkesmannen som svært uheldig. I tillegg vil vannføringen i fossen i Tveitelven bli redusert, noe som vil redusere naturopplevelsen i innerste del av Maurangerfjorden. Vi mener at Fossaskarvos betydning for landskapsbildet i Nordrepollen er vesentlig viktigere enn det som fremkommer i konsesjonssøknaden. På tross av det nærliggende masseuttaket er denne fossen et av de mest spektakulære og viktige innslagene i landskapet i indre Mauranger, og kanskje det viktigste etter Bondhusbreen og de bratte fjellene i området. Fossaskarvo er særlig godt synlig fra Sunndal, som er senteret for dette viktige turistområdet.

Fisk

Overføringen av Kvangrevatnet vil antagelig gi kun små konsekvenser for fisk. Det vil redusere mulighetene for å opprettholde en liten bestand av sjøørret nederst mot sjøen, men ut fra fiskeundersøkelsene i forbindelse med konsekvensutredningene synes det som om det er lite sjøørret der i dag. Dette resultatet forbauser oss, for det synes å være forhold for en liten bestand der. Vi har imidlertid ikke data som motsier konklusjonene.

Fraføringen av vannet i Markkjelkevatnene vil imidlertid kunne få store konsekvenser for både fisk og fiske. Vi mener at konsekvensutredningene og opplysningene gitt i konsesjonssøknaden er både misvisende og mangelfulle på dette feltet. Blant annet er det beklagelig at ikke det diskuteres at de fiskefaglige vurderingene bygger på prøvefiske gjennomført i et ekstremt år, da det var sen isgang og svært tynn fisk i innsjøene i dette området. Vi har blant annet fulgt bestanden i det nærliggende Svartadalsvatnet, som til vanlig har særdeles feit ørret, men som dette året bare hadde tynn fisk. Vi mener derfor at det i de fiskefaglige uttalelsene er lite representative konklusjoner om kvaliteten på ørretene i de berørte innsjøene. Dette påpekte vi på et tidlig stadium, uten at det synes å ha vært tatt hensyn til. Vi vil hevde at ørretene i både Markkjelkevatnet og Goddalsvatnet er populære bestander, og at fisken derfra godt kan brukes som matfisk.

For fisken i Markkjelkevatnet er det ikke sikkert at de negative konsekvensene vil bli så store. Det er nok riktig som det hevdes i konsekvensutredningene, at det i dag er en tett bestand av ørret der, og at det antagelig settes ut for mye fisk. Vi slutter oss til konklusjonene om at utsettingstallet bør revurderes (noe vi allerede er i ferd med å gjennomføre), men ikke til påstanden om at det er positivt at eventuell innsjøgyting vil bli redusert ved å opprette en reguleringshøyde på tre meter. Uansett vil en reguleringshøyde på tre meter gi betydelig redusert næringstilgang for fisken i den produktive sesongen, når disse vatnene oftest er fulle.

Det vil nok bli større konsekvenser for ørretbestanden i Goddalsvatnet. Det er en vesentlig mangel ved de fiskebiologiske utredningene at ikke gyteplassene til denne ørretbestanden ble lokalisert. En undersøkelse utført av oss ("Fiskeressursprosjektet i Hordaland") i 2002 avdekket imidlertid at det er på grusbanken utenfor innløpet av elven fra Markkjelkevatnet at gytingen foregår (prosjektleder Gunnar Lehmann, pers. med.). Det er derfor ikke som det hevdes i utredningene, at fraføringen vil få små konsekvenser for denne bestanden. Det er tvert i mot grunn for å frykte at hele gyteområdet blir ødelagt som en følge av tiltaket.

De største konsekvensene for fisk og fiske vil antagelig komme i Øyreselva. Dette er en vesentlig sjøørretelv, som også har en liten lakse-

bestand. Anadrom strekning er 1,5 km. Elven fremstår som relativt uberørt, og er godt egnet for sportsfiske. Vannføringen er allerede redusert med 75 %, og restfeltet er nå bare vel 22 kvadratkilometer. Dette er likevel stort nok til at det fortsatt er brukbar vannføring for sportsfiske i deler av fiskesesongen. Fraføringen av Markkjelkevatnet vil ikke ta bort mer enn i underkant av 3 kvadratkilometer av nedbørfeltet til Øyreselva, men dette vil få relativt størst virkning om sommeren. Det vil bli igjen så liten vannføring at en beveger seg ned på et nivå som begynner å bli lite interessant for sportsfiske. Øyreselva har vært stengt for sportsfiske i ca. 6 år på grunn av problemene med lakselus i sjøen, men dette er tenkt revurdert i løpet av få år, ettersom problemene nå er redusert.

Det vil fortsatt bli igjen tilstrekkelig middelvannføring til oppvekst av småfisk i Øyreselva, men det er i lavvannperiodene at det kan bli kritisk. Markkjelkevatnet utgjør en vesentlig del av gjenværende innsjøavrenning, som i dette området er avgjørende for at en har vannføring i tørkeperioder. Denne innsjøen har nok spesielt stor betydning for å opprettholde lavvannføringen i Øyreselva i tørkeperioder, særlig om sommeren, ettersom den naturlige lekkasjen gjennom uren porsjonerer vannet ut over tid.

Øyreselva har i ca. 15 år vært gjenstand for årlige fiskeundersøkelser i regi av Havforskningsinstituttet og Norges Landbruksskole. Dette utgjør etter hvert et verdifullt referansemateriale, som vil få redusert verdi om den planlagte fraføringen av Markkjelkevatnet gjennomføres.

Konflikten ved regulering av Markkjelkevatn er i hovedsak knyttet til reguleringssonen (3 meter) og til den reduserte vannføringen nedstrøms Markkjelkevatnet. Konsekvensene vurderes å bli små til middels negative for naturvern/friluftsliv og store for fiskeinteressene og for forskningsinteressene i Øyreselva. For overføring av Kvangrevatn er det uheldig at urørt naturområde ytterligere blir beskåret og at Tveitefossen får redusert vannføring. Konsekvensene vurderes å bli middels negative.

Forslag til avbøtende tiltak

Konfliktene med fiskebestandene og opplevelsesverdien i og ved Markkjelkevatnet vil kunne bli vesentlig redusert dersom reguleringshøyden reduseres. Med et slikt pumpesystem som er planlagt, synes det unødvendig å ha en så stor reguleringshøyde, eller forsåvidt reguleringshøyde i det hele tatt. Dersom en i tillegg legger selve pumpestasjonen inni fjellet, vil det bli nesten ingen synlige inngrep i dette området, og opplevelsesverdien opprettholdes.

Dersom en vil bevare gyteplassen til ørretbestanden i Goddalsvatnet, må det etableres en minstevannføring ut fra Markkjelkevatnet. Dette vil også bedre landskapsinntrykket ved innløpet til Goddalsvatnet.

For å unngå negative virkninger på ungfiskproduksjonen i Øyreselva, må det etableres en såkalt "miljøbasert minstevannføring", som forhindrer at vannføringen blir kritisk lav i tørkeperioder. Dette kan blant annet ordnes ved at lekkasjen i utløpet av Markkjelkevatnet ikke tettes, og at den planlagte reguleringshøyden reduseres. For å unngå negative virkninger på sportsfiskemulighetene i Øyreselva, må det ikke fraføres vann fra Markkjelkevatnet i det som kan antas å bli en normal fiskesesong for denne elven, dvs. ca. 1. juli - 15. september.

Verdien av den lange tidsserien for forskning og overvåking i Øyreselva kan vanskelig kompenseres for på noen måte, dersom vannføringen i Øyreselva påvirkes.

Konklusjon

De negative konsekvensene ved overføringen av Kvangrevatn er vanskelig å kompensere for, men ikke så store at fylkesmannen vil fraråd en utbygging. Det er likevel uheldig at arealet for urørt naturområde blir redusert, og at opplevelsesverdien av Fossaskarvo blir påvirket. Dette er særlig uheldig ut fra nærheten til den kommende nasjonalparken, og at dette er en viktig innfallsport til området. Ettersom reduksjonen av fossen i hovedsak vil ramme turismen kun i Kvinnherad, og kommunen ikke har motforestillinger selv, velger vi å ikke legge avgjørende vekt på den konsekvensen.

Fraføringen av Markkjelkevatnet gir så store, negative konsekvenser for fisk, friluftsliv og forskning at fylkesmannen vil fraråd at det gis konsesjon. Det er vanskelig å kompensere for de negative virkningene uten at økonomien i prosjektet reduseres vesentlig. Og de negative konsekvensene må anses å være betydelige i forhold til netto kraftgevinst."

Hordaland fylkeskommune uttaler i brev av 12.2003:

Fylkesutvalet handsama 22.05.03 sak 115/03, og gjorde følgjande vedtak:

"……

1. Fylkesutvalet i Hordaland meiner samlokalisering av inngrep og meir effektiv utnytting av eksisterande kraftanlegg er viktig for å minske interesserkonfliktane ved vasskraftutbygging.
2. Fylkesutvalet vurderar at dei omsøkte prosjekta ikkje vil vere i vesentleg konflikt med viktige regionale interesser, og rår til at Statkraft får løyve som omsøkt."

Vi referer følgende fra fylkeskommunens saksutredning:

"Vurdering og tilråding

Gjennom fylkesdelplan for energi 2001-2012 har ein vedteke visjon, mål og fylkespolitiske ret-

ningsliner for regional energipolitikk. Planar om etablering av ny energiproduksjon i Hordaland vert vurdert ut frå desse, og for vasskraftutbygging er følgjande mål og retningsliner aktuelle:
Aktuelle mål frå fylkesdelplan for energi:

3	Ny produksjon og bruk av energi i Hordaland må ta omsyn til miljø og arealkonfliktar
7	Tilgangen på energiressursar skal gje verdiskaping i fylket og danne grunnlag for næring

Aktuelle retningsliner frå fylkesdelplan for energi

A1*	Hordaland skal satsa på utnytting av miljøvenlege og fornybare energikjelder, utan store konsekvensar for verdifulle natur-, friluft- og kulturlandskap og større inngrepsfrie naturområde
A2	Nye anlegg for produksjon og overføring av energi må ikkje lokaliserast i område som er verna etter naturvernlova, kulturminnelova, i nasjonalpark eller i verna vassdrag. Ein bør vera varsam med plassering av nye anlegg tett opp til verna område
A3	Nye anlegg for produksjon og overføring av energi bør lokaliserast slik at dei ikkje kjem i vesentleg konflikt med viktige natur- og kulturlandskap, kulturmiljø, større inngrepsfrie område, strandsona og viktige område for friluftsliv. Det vert her vist til eigne fylkesdelplanar for kulturminne, friluftsliv og kystsona
A4	Samlokalisering med tekniske inngrep og etablert arealbruk er ønskeleg for å samle inngrep, og det er ønskeleg at etablering av nye energianlegg skjer nær eksisterande infrastruktur
A5	Undersøkingsplikta etter kulturminnelova bør oppfyllast i samband med konsekvensutgreiing, og før iverksetting av tiltak i marka
A6	I samband med konsekvensutgreiing bør: Større inngrep visualiserast Kartunderlag synleggjere område som er omfatta av vern, område med nasjonal og regional verdi tiltaket sine konsekvensar for "inngrepsfrie område"
A12	Alternativ bruk av tunnelmassar skal vurderast framfor etablering av tippar i terrenget

* Retningsline A1 har same ordlyd som retningsline 1.5 i fylkesplan for Hordaland 2001 - 2004

Mål 3 og retningsline A1 syner at det ikkje er noko prinsipielt standpunkt mot ny vasskraftutbygging i Hordaland, men at tiltaka må ta omsyn til miljø og arealkonfliktar. Retningsline A2 og A3 er nærare spesifisering kring dette.

Områda for tiltaka er ikkje omfatta av vern i dag. A2 signaliserar varsemd når det gjeld plassering tett opp til verna område. Tiltaka ligg utafor verna område, men særleg Markkjelkevatn ligg nær areal som kan kome til å inngå i Folgefonna nasjonalpark. Markkjelkevatn har inngrep frå tidlegare kraftutbygging med både veg og kraftline, og dei nye tiltaka vil slik ikkje prege landskapsopplevinga her i vesentleg grad. Ein vurderer difor ikkje tiltaket å vere i strid med retningsline A2.

Når det gjeld retningsline A3 er det fleire regionale interesser som vert vurdert:

Kulturmiljø og kulturminne: Utbygginga vil ikkje få konsekvensar for kjende kulturminne eller viktige kulturmiljø.

Større samanhengande inngrepsfrie naturområde: Eit tidlegare større samanhangande inngrepsfritt område på grensa mellom Kvinnherad og Jondal er splitta i tre mindre deler som følgje av to kraftlinetrasear og reguleringsmagasina til Folgefonnverka. Tiltaket med bygging av dam og overføring av Kvangrevatn til Langavatn vil redusere arealet av inngrepsfri natur (1 – 3 km frå teknisk inngrep) med 7,15 km^2 i ytterkanten av det eine av desse inngrepsfrie områda. Dette området vert ikkje vurdert som "eit større samanhengjande inngrepsfritt område".

Friluftsliv: Når det gjeld friluftsliv inngår området i det ein reknar som turområde av nasjonal verdi. Hovudkjernen i dette området er ferdsla over breen med ulike innfallssportar til denne. Vegen som går forbi Markkjelkevatn kan nyttast som utgangspunkt for turar i området. Det er ikkje kjent ferdsel av vesentleg omfang ved Kvangrevatn. Lenger ned i Tveitaelva vil redusert vassføring ved Fossaskarvo gje noko redusert opplevingsverdi.

Sjølv om det er element som påverkar viktige regionale interesser negativt, vurderer ein ikkje tiltaket å vere i vesentleg konflikt med dei regionale interessene.

Tiltaket er i samsvar med retningsline A4 med samlokalisering av inngrep og utnytting av eksisterande inngrep og utbyggingar.

Retningsline A5: I samband med tidlegare utbygging er det gjort kulturminnegranskingar i området. Ved Markkjelkevatn vart 13 stølsruinar øydelagt i samband med anleggsarbeidet. Potensialet for funn av til no ikkje registrerte kulturminne er liten i områda som vert berørt av dei nye utbyggingsplanane. Utgreiingsplikta etter §9 i kulturminnelova må som alltid utførast før arbeidet i marka startar opp.

I konsesjonssøknaden er delar av tiltaka visualisert, og kart er presentert med arbeidsgrense for Folgefonna nasjonalpark og endringar i inngrepsfri natur som følgje av utbygginga. Retningsline A6 er oppfylt.

Gjennom retningsline A 12 ønskjer ein vurdert alternativ bruk av tunnelmassar. Det er ikkje veg til Langavatn, og etablering av anleggsveg vil vere eit større inngrep enn lagring av massane under lågaste regulerte vasstand i

Langavatn. Ein vil difor ikkje rå til å krevje at tunnelmassane vert transportert ut av området.

Oppsummering og tilråding

Tiltaket inneber samlokalisering av inngrep og betre utnytting av eksisterande kraftverk. Etter ein gjennomgang av aktuelle fylkespolitiske retningsliner vurderer ein at tiltaka ikkje vil vere i vesentleg konflikt med viktige regionale interesser, og ein vil rå til at Statkraft får løyve som omsøkt."

Direktoratet for naturforvaltning uttaler i brev av 22.04.2003:

"……

DNs vurdering

Markkjelkevatnet

Unntak for behandling i Samlet Plan ble gitt i brev fra DN datert 21.03.2001. I konklusjonen i dette brevet skrev vi blant annet:

"Etter DNs foreløpige vurdering vil prosjektet ligge på grensen mellom kategori I og II ... DN vil minne om at tiltaket har et betydelig konfliktpotensiale og at det ikke er noen automatikk i at unntak fra Samlet Plan skal bety at det blir gitt konsesjon...."

I konsekvensvurderingene som er gjort i konsesjonssøknaden legges det til grunn at miljøkonfliktene, kanskje med unntak av fisk i Øyreselva, er svært begrensede. Fylkesmannen i Hordaland vurderer konfliktene i forhold til friluftslivsinteresser, fiskeinteresser i Markkjelkevatnet, Goddalsvatnet og Øyreselva og forskning på fisk i Øyreselva, som så store at fylkesmannen frarår at det gis konsesjon. Som mulige avbøtende tiltak har fylkesmannen skissert lavere/ingen regulering av Markkjelkevatnet, minstevannføring ut av Markkjelkevatnet som sikrer sannsynlig gytelokalitet i Goddalsvatnet og minstevannføring i Øyreselva.

DN slutter seg til fylkesmannens vurderinger om at det ikke bør gis konsesjon til prosjektet slik det er omsøkt. En forutsetning for at vi ikke skal frarå konsesjon er at det fastsettes konsesjonsvilkår og manøvreringsreglement som reduserer skadevirkningene.

Den viktigste forutsetningen er at produksjonspotensialet for anadrom fisk i Øyreselva opprettholdes på dagens nivå. Forekomster av laks og sjøørret kan benyttes som en indikator på miljøbasert vannføring i elva. En forutsetning for å opprettholde produksjonen i vassdraget er sannsynligvis at lavvannsføringene i elva ikke reduseres ytterligere. Det vil si at det må fastsettes et manøvreringsreglement som stiller krav om minstevannføring på den anadrome strekningen. I tillegg kan det bli nødvendig å slippe vann for å sikre oppvandring.

Dersom konsesjon blir gitt mener DN det bør pålegges avbøtende tiltak for å sikre friluftslivsinteressene rundt Markkjelkevatnet. DN vil på linje med fylkesmannen stille spørsmål om det er behov for en reguleringssone på tre meter. En høg og stabil vannføring i sommerhalvåret er viktig for å videreføre inntrykket av relativ uberørthet i områdene rundt vatnet. Et manøvreringsreglement bør derfor inneholde begrensninger for hvordan vatnet reguleres. For å bevare inntrykket av relativ uberørthet rundt vatnet bør pumpestasjonen fortrinnsvis legges i fjell.

Kvangrevatn

En overføring av Kvangrevatn vil føre til en betydelig reduksjon av inngrepsfrie områder. Vi har imidlertid ikke indikasjoner på at viktige områder for biologisk mangfold og friluftsliv blir spesielt berørt. Tveitelva er imidlertid den siste uregulerte elva som renner ut i Maurangerfjorden. En reduksjon av vannføringen i Fossaskarvo er uheldig. DN vurderer likevel ikke konfliktnivået til å være så høyt at vi vil fraråd konsesjon.

Ved en eventuell konsesjon forutsetter DN at standard vilkår for naturforvaltning blir gjort gjeldende. Forutsatt at avbøtende tiltak blir gjennomført for overføringen av Markkjelkevatnet finner vi ikke grunnlag for å pålegge konsesjonær å utbetale årlige tilskudd til ophjelp av vilt, fisk og friluftsliv."

Fiskeridirektoratet, region Hordaland uttaler i brev av 09.04.2003:

"…..

Fiskeridirektoratet region Hordaland kan ikkje sjå at utbygginga vil ha verknader for fiske og havbruk, og har difor ingen merknader til konsesjonssøknaden."

Bergvesenet uttaler i brev av 07.03.2003 at de ikke har merknader til saken.

Kvinnherad turlag uttaler i brev av 04.06.2003:

"Reguleringa av Markkjelkevatn med 3 meter: Dette skjer i eit område som allereie er sterkt prega av naturinngrep. Vi har difor ikkje store motforestillingar til denne reguleringa.

Overføring av Kvangrevatnet til Langavatnet: Dette er eit inngrep som vi går imot fordi det vil tørrleggja Kvanngrøelva og gje redusert vassføring i Tveitelva i Flatebødalen. Kvinnherad Turlag ser alvorleg på at Folgefonnverkene med denne reguleringa gjer inngrep i nye, til no uberørte lokalitetar.

Flatebødalen og tilgrensande område representerer særmerkte og interessante naturområde som må sparast, ikkje minst fordi inngrepa i omkringliggjande område er store.

Til slutt: Dersom utbyggjaren ville gjera noko som kan bøta på følgjer av inngrep, ville vi foreslå at det vart gjort noko med utløpet av Goddalsvatnet for å skapa meir stabil vasstand i vatnet."

Bergen turlag uttaler i brev av 06.06.2003:

"Bergen Turlag er Vestlandets største friluftslivorganisasjon med 18.000 medlemmer.

Vi går i mot overføring av Kvangrevatnet til Langavatnet. Grunnen til dette er at Kvanngrøelva blir tørrlagt og det blir redusert vannføring i Tveitelva i Flatebødalen. Slike inngrep mener vi er uakseptabelt i et område som til nå er uberørt. Flatebødalen og områdene i nærheten av denne dalen er etter vårt syn områder som må spares. De tekniske inngrepene i omkringliggende områder er store og vi ser det derfor som ekstra viktig at noe av den opprinnelige naturen blir tatt vare på. De uberørte naturområdene på Folgefonnhalvøya blir stadig mindre pga. en økende mengde tekniske inngrep. Det er nå avgjørende å ta vare på de områdene som er igjen for å sikre de enestående naturkvalitetene i området.

Regulering av Markkjelkevatn med 3 meter mener vi kan aksepteres siden området alt er preget av tekniske inngrep og utbygginger, og sånn sett alt er ødelagt."

Grunneier Jakob Gjerde uttaler følgende i brev av 05.06.2003:

"Vassmerka som er nytta for utrekning av tilsig med vidare er 46.3 Øyreselv (nedlagt), 46.4 Bondhus og 48.5 Reinsnosvatn. Øyreselva vart regulert i samband med Folgefonnutbygginga på 1970-tallet. Frå 1970 vart det aller meste av brevatnet ført frå vassdraget. I følgje opplysningar i konsesjonssøknaden vart årsmiddelvassføringa i Øyreselva redusert med 75 % frå 10,34 m^3/s til 2,49 m^3/s. Dette er årsmiddel og i dei tørraste periodane vil reduksjonen i vassføringa bli monaleg større (opp mot 90 %).

Det er stor uvisse med omsyn til avrenninga i Folgefonnområdet. Noko som skuldast uvisse med omsyn til feltgrense i breområda og kva verknad Folgefonna har på avrenninga i dei ulike felta. For små nedbørsfelt utan målingar må ein rekna med uvisse på ± 20 % feil eller meir i følgje "Veileder i planlegging, bygging og drift av små kraftverk". Det er i dag ikkje noko vassføringstasjon i drift. Bruk av årsmiddel og bruk av Reinsnosvatnet som fordelingsrunnlag for Goddalsvatnet er ikkje godt nok når ein snakkar om så små og marginale verdiar. Det bør setjast opp målestasjonar for å få eit betre utrekningsgrunnlag før ein i det heile bør tenkja på ytterlegare utarming av vassdraget.

Regulering og overføring av Markjelkevatn

Redusert vassføring

Elva frå Markkjelkevatnet renn ned i Fagerdalen og vidare nedover Fagerdalsskarva og ut i Goddalsvatnet. Vasstanden i Markkjelkevatnet blir styrt av at dreneringa går gjennom ei stor ur i enden av vatnet. Denne ura verkar då som ein buffer slik at Fagerdalselva, Goddalsvatnet og Øyreselva får tilførsel herfrå også i tørre periodar. Ved å stengje utløpet i ura vil elva ned til Goddalsvatnet, Fagerdalselva, nærast bli tørrlagt over ein strekning på over ca. 1 km. Utanom snøsmeltinga er det hovudsakleg frå Markkjelkevatn elva får tilsig. Dette kan stadfestast av kjentfolk. Elva renn nedover skarva og er godt synleg frå vegen oppover frå Goddalen og Fagerdalen. Ja, alt frå du kjem opp frå Øyresdalen til utløp Goddalsvatnet har ein god utsikt mot Fagerdalen. I det heile er Goddalsvatnet og Fagerdalselva nokså iaugefallande når ein kjem opp anleggsvegen. Med tanke på Folgefonna nasjonalpark vil ein med planlagt utbygging bryta vasstrengen og missar på den måten, heilskapen mellom fonn og fjord i dette området.

Goddalsvatnet vil som det står i konsesjonssøknaden få mindre gjennomstrøyming om sommaren og at det truleg vil bli nok oksygen for fisken. Dette "truleg" er ikkje godt nok. Slik eg ser det er det fare for at Goddalsvatnet i periodar ikkje får noko vasstilførsel i det heile teke. Skyrdalselva er tørrlagt ved regulering av Jukla. Dersom Markkjelkevatnet blir regulert, kvar skal då vatnet koma frå? Rett nok kjem det litt vatn frå Tjødnane, men det er alt for lite. Derfor stiller eg meg sterkt tvilande til at fisken vil få det særleg bra.

Kor stor tilførsel/gjennomstrøyming må ein ha for at fisken får nok tilførsel av oksygen for å overleva? Kva garantier får ein for at fisken vil overleva i Goddalsvatnet?

I tillegg har ein sett at vannstanden i Goddalsvatnet kan bli temmeleg låg i tørre periodar, utløpet renn gjennom ei ur slik at det er vanskeleg å sei kor mykje vatnet vil senka seg. Etter ei eventuell regulering vil eit lågt Goddalsvatn bli ein meir permanent situasjon og vil forringa naturopplevinga frå områda rundt vatnet kor det og ligg ei gammal seter.

Øyreselva

I følgje konsesjonssøknaden vil Øyreselva ved utløpet i fjorden få redusert årsmiddelen frå 2,03 m^3/s til 1,71 m^3/s. (Eg skulle gjerne vist korleis det går an å rekna vassføringa med 2 desimalar når det ikkje har vore vassføringsmålar i drift etter 1982). Dette er årsmiddel, det vil seia at i tørre periodar kan det bli svært lite vatn i elva. Årsmiddelverdien er ikkje så viktig i denne samanhangen, men tillaupet i tørre periodar.

Også for Øyreselva er tillaupet frå Markkjelkevatn i tørre periodar veldig viktig fordi det berre er Goddalsvatn og Markkjelkevatn som kan gje noko bidrag til Øyreselva då. Avlaupet frå Pytten tørkar rimeleg fort ut dersom ein ikkje får nedbør. Det er i dag til tider for lite vatn i elva til at fisken kan gå opp i elva og gyta. Det er derfor fare for at Øyreselva vil gå heilt ut som fiskeelv, gyte- og oppvekstområde. I følgje fagfolk eg har snakka med er vatnet i elva av svært

god kvalitet, stabil og god produksjon av sjøaure og laks.

Minstevassføring

I konsesjonssøknaden står det at det kan vera aktuelt å vurdera minstevassføring ved å ta vatn frå Goddalsvatnet. Er det planlagt noko form for regulering i Goddalsvatnet? Nei, då må det vel vera enklare og betre å sleppa vatn frå Svartedalsvatnet eller installere luke i dam Markkjelkevatn! Då vil ein få større gjennomstrøyming til Goddalsvatnet også.

Ved ei eventuell utbygging må det setjast krav om minstevassføring for Fagerdalselva og Øyreselva frå 1. mai til i oktober.

Dam Markkjelkevatn

Utløpet av Markkjelkevatn går gjennom ei ur der ein er usikker kor djupt det er. Det er planlagt tetting med støyp og betong over ein strekning på ca. 70 m. Men i følgje konsesjonssøknaden kan det verta naudsynt med boring og injisering. Med Romeriksporten og andre slike injiseringstiltak friskt i minne kor det blir brukt stoffer med giftige tilsetningar er det grunn til *å minna om at vatn frå Øyreselva blir nytta til vassforsyning.*

Tiltak kan vera at utbyggjar skaffar andre kjelder for vassforsyning eventuelt bora etter grunnvatn.

Øyreselva som sjølvgjerde

Øyreselva har virka som grensegjerde for buskapen. Det foreligg ei uløyst sak mellom Statkraft og Øyre felles. Det er i dag problemer med at buskapen passerer elva. Dette vil ikkje bli noko betre etter ein ytterlegare reduksjon av vassføringa.

Det vil vera aktuelt å ta opp att denne tvistesaka.

Oppsummering

1. Redusert vassføring i Øyreselva kan føra til at den ikkje vil kunne fungera som fiskeelv og oppvekstområde for yngel.
2. Redusert og mindre attraktivt fiske i Goddalsvatnet (om det i heile blir mogelege tilhøve for fisken).
3. Goddalselva vil få for liten gjennomstrøyming til at fisken får nok oksygen.
4. Vannstanden i Goddalsvatnet vil gå ned noko som blir skjemmande.
5. Redusert naturoppleving i område Goddalen og Fagerdalen.
6. Fagerdalselva vil på næraste bli tørrlagt over ein strekning på ca. 1 km.
7. Øyreselva vil ikkje lenger kunna fungera som gjerde for buskapen.
8. Fare for forgiftning av drikkevatnet i samband med injisering av dam Markkjelkevatn.

Det kan vel ikkje vera slik at når ein fyrst har bygt ut og teke det meste av vatnet så må kvar drope takast vekk frå vassdraget. Utviklinga i dag har vore og bør vera at ein prøver bøta på einskilde uheldige verknader av tidlegare utbygging - ikkje ytterlegare tiltak som forringar naturopplevingane i vassdraga og fjellheimen. NEI NOK ER NOK!!!"

Jan Flatebø uttaler på vegne av grunneiere på Flatebø følgende i brev av 05.06.2003:

"Grunneier for gårdsnr. 54 bruksnummer 1-4 har ønske om minstevannføring i elva fra Kvangrevatn.

Klarlegging i fallrettigheter på Flatebø, gardsnummer 54, bruksnummer 1-4.

Under byggeperioden *må* det tas hensyn til at vannet i Tveitelva blir brukt til drikkevann."

Søkers kommentar til høringsuttalelsene

Statkraft SF har besvart høringsuttalelsene i brev av 12.09.2003 som følger:

"……

Vi registrerer at det jevnt over er få kommentarer til planene. Det miljøvernmyndighetene fokuserer på, er forholdene for fisk i Øyreselvvassdraget. Mye av våre kommentarer vil derfor være tilsvar til disse synspunktene.

I det følgende har vi summert opp konklusjonene i høringsuttalelsene og de innstillinger som er foretatt.

Bergvesenet, Fiskeridirektoratet, region Hordaland, Hordaland fylkeskommune og Riksantikvaren har ingen merknader til søknaden. Riksantikvaren viser til Hordaland fylkeskommunes uttalelse, der det anføres at utbyggingen *ikke* vil få konsekvenser for kjente kulturminner eller viktige kulturmiljø. Fylkeskommunen tilrår at tillatelse til utbygging blir gitt med begrunnelse i at prosjektet ikke vil være i vesentlig konflikt med regionale interesser og at samlokalisering av inngrep og bedre utnyttelse av eksisterende kraftverk er i samsvar med fylkeskommunens syn.

Fylkesmannen i Hordaland og Direktoratet for naturforvaltning

Fylkesmannen i Hordaland peker i sin høringsuttalelse på at fraføringen av vannet i Markkjelkevatnet vil kunne få "store konsekvenser for både fisk og fiske." Fylkesmannen mener at "konsekvensutredningene og opplysningene gitt i konsesjonssøknaden er både misvisende og mangelfulle på dette feltet." Det samme tas opp av DN som også konkluderer med at konsesjon ikke bør gis for Markkjelkevatnet, med mindre "det fastsettes konsesjonsvilkår og manøvreringsreglement som reduserer skadevirkningene."

Kritikken dreier seg om følgende forhold:

- Prøvefisket ble gjennomført i et ekstremt år, da det var svært tynn fisk i innsjøene og vurderingen av fiskens kvalitet er følgelig ikke representativ.
- Det er en vesentlig mangel ved de fiskebiologiske utredningene at gyteplassene til ørretbestanden i Goddalsvatnet ikke er lokalisert.
- Virkningen av fraføringen av vannet fra Markkjelkevatnet er undervurdert for Øyreselva i lavvannsperiodene.

Fylkemannen konkluderer bl.a. med at: "Fraføringen av Markkjelkevatnet gir så store, negative konsekvenser for fisk, friluftsliv og forskning at fylkesmannen vil fraråat det gis konsesjon. Det er vanskelig å kompensere for de negative virkningene uten at økonomien i prosjektet reduseres vesentlig. Og de negative konsekvensene må ansees å være betydelige i forhold til netto kraftgevinst. "

Når det gjelder Kvangrevatnet, anser både fylkesmannen og DN de negative konsekvensene av denne overføringen for ikke å være så store at en vil fraråen utbygging.

Kvinnherad kommune

Kommunen tilrår, ut fra en samlet vurdering, at tillatelse til overføring av Kvangrevatnet og Markkjelkevatnet gis. Det anføres at en bør vurdere å sikre en minstevannføring i Øyreselva og at det er en fordel om en kan holde høy vannstand i Markkjelkevatnene samt redusert regulering fra tre til to meter.

Kvinnherad Turlag og Bergen Turlag har ikke store motforestillinger mot overføringen av Markkjelkevatnet, men går imot overføringen av Kvangrevatnet med begrunnelse i at vassdraget er uberørt og har store naturverdier.

Grunneiere på Flatabø ønsker minstevannføring i elva fra Kvangrevatnet og at det tas hensyn til at Tveitelva blir brukt til drikkevann.

Jakob Gjerde (privat kommentar)

Denne privatpersonen har en rekke synspunkter på ulike sider ved utbyggingsplanene som langt på vei er omtalt i de øvrige høringsuttalelsene. Disse vil bli kommentert samlet i Statkrafts kommentarer til høringsuttalelsene.

Statkrafts kommentarer

De viktigste innvendingene mot de omsøkte utbyggingsplanene gjelder som nevnt fisk og friluftslivsinteresser. Statkraft har derfor i det følgende valgt å kommentere de fremkomne synspunktene på disse temaene spesielt.

Fiskebiologiske forhold i Markkjelkevatnet, Goddalsvatnet og Øyreselva og behovet for tiltak

Høsten 2000 gjennomførte firmaet Statkraft Grøner AS en fiskebiologisk undersøkelse av innsjøen. Undersøkelsen viste at ørreten var av god kvalitet i den grunne, nordre delen av Markkjelkevatnet, men at bestanden i den søndre og dypere delen hadde lav kondisjonsfaktor.

Bestanden i Goddalsvatnet var overtallig og i dårlig kondisjon. lnnsjøene var generelt preget av at fiskebestandene var større enn det var næringsgrunnlag for og at dette for Markkjelkevatnet trolig skyldtes utsetting, mens det i Goddalsvatnet var naturlig rekruttering. For Øyreselva var de aktuelle problemstillingene; lokkeflom kontra gunstigere, høyere temperatur ved mindre vannføring og behovet for minstevannføring i lavvannføringssituasjoner.

Statkraft vil på bakgrunn av dette, på et faglig grunnlag, hevde at den omsøkte planen trolig i liten grad vil berøre fiskebestandene i selve Markkjelkevatnet. I så fall kanskje snarere litt positivt gjennom høyere vannstand i den nordvestre delen av vatnet. Fylkesmannen sier da også i sin uttalelse at "For fisken i Markkjelkevatnet er det ikke sikkert at de negative konsekvensene vil bli så store." En høyere vannstand er for øvrig ønsket av Kvinnherad kommune.

For Goddalsvatnet var det, før ovennevnte undersøkelser ble gjennomført i 2000, allment antatt at det i hovedsak foregikk strandgyting i vatnet og at redusert vannføring inn fra Markkjelkevatnet ikke hadde betyding for gytingen. Det fantes da heller ikke gytegrus i bekken, som faller bratt på fjellgrunn. Senere undersøkelser (av fylkesmannen) har vist at det på en sandbanke i vatnet, like utenfor denne bekkens innløp, foregår gyting. Hvilken betydning dette har for fiskebestanden er imidlertid ikke dokumentert, og innsjøen har i dag en bestand som indikerer for mye fisk i forhold til "matfatet." Statkraft vil derfor hevde at en eventuelt redusert gyting i Goddalsvatnet, som følge av liten vannføring i bekken fra Markkjelkevatnet, ikke behøver å få vesentlig negative konsekvenser for en ørretstamme tilpasset de naturgitte næringsforhold.

Øyreselva fremstår i dag som en god sjøørretelv med en liten laksebestand. Den fungerer i følge fylkesmannen godt og fylkesmannen har derfor overfor DN foreslått et midlertidig redusert pålegg om utsetting av sjøørretsmolt, nå 1000 stk. Fraføringen av Markkjelkevatnet medfører en reduksjon på i underkant av 3 km^2 av et gjenværende restfelt på vel 22. Hvor kritisk dette vil være, kan naturlig nok diskuteres. Statkraft vil allikevel, på bakgrunn av de synspunkter miljøvernmyndighetene har på minstevannføringsbehovet, se på mulighetene for å sikre en viss tilførsel fra Markkjelkevatnet i tørre perioder, dersom dette er teknisk/økonomisk gjennomførbart. En slik minstevannføring vil imøtekomme bl.a. DNs krav om tiltak som reduserer skadevirkningene.

Minstevannføring

Statkraft har, som nevnt i det foregående, igangsatt en vurdering av muligheten for en "naturlig" minstevannføring fra Markkjelkevatnet via

dagens utløp gjennom en steinrøys. En ser for seg en delvis tetting av dette "utløpet", slik at det fortsatt blir et visst sig gjennom røysa, samtidig som en sikrer en lavvannstand i den nordre delen av Markkjelkevatnet, ved hel tetting under LRV. Den praktisk/tekniske løsningen på dette er under utredning.

Friluftslivet

Fagrapporten over temaet konkluderer med at overføringen av Kvangrevatnet berører et område som er lite benyttet til friluftsliv, og at redusert vannføring i Kvangreelva og Tveitelva vil ha moderate virkninger for landskapet.

Statkraft har merket seg at turlagene spesielt, og fylkesmannen delvis, har hevdet at viktige naturlandskapsverdier går tapt. Vi vurderer allikevel inngrepet som svært moderat, da fraføringen av vann fra Tveitelva på det meste bare resulterer i en reduksjon på 22 % (sommer). For øvrig bør nevnes at det foreligger lokale planer for småkraftverk i dette området, som bl.a. vil berøre det omtalte fossestryket Fossaskarvo.

Andre forhold

Hensynet til drikkevannsinteressene i Tveitelva vil bli ivaretatt under anleggsperioden og ev. alternativ vannforsyning vil bli framskaffet."

Statkraft har kommet med ytterligere merknader i brev av 10.05.2004 når det gjelder forslag til minstevannføring i Øyreselva. Fra dette brevet refererer vi:

"Det vises til konsesjonssøknad for overføring av Kvangrevatn og Markkjelkevatn til Folgefonnverkene av 30.01.03, samt til sluttbefaring 9.10.03.

Under sluttbefaringen ble det drøftet muligheter for å kompensere for redusert vannføring i Øyreselva, hvis Markkjelkevatn blir overført til Mauranger kraftverk. Det ble av fylkesmannens representant spesielt fokusert på ekstreme lavvannsperioder som kan være kritiske for fisken.

Statkraft har vurdert mulige forslag for å bedre forholdene.

1. Problemstillingen – hydrologiske data

Overføringen av Markkjelkevatnet vil medføre en relativt liten vannføringsendring i Øyreselva. Fraføringen reduserer gjenværende nedbørfelt med 13 %. Selv om bidraget fra vatnet til elva altså er relativt beskjedent, antas det allikevel å være viktig for fiskebestandene i elva i perioder med lite tilsig. Forholdene for fisken er generelt gode i dag, til tross for tidligere fraføring av vann, men lave vannføringer sommerstid kan være kritiske. Bl.a. blir et sideløp nederst i elva da nærmest tørrlagt (se foto nest siste side).

I konsesjonssøknaden kap. 4.4.3 er det gjort en vurdering av hvilken vannføring Markkjelkevatn bidrar med i tørre perioder, og en har kommet frem til at det kan dreie seg om ca. 100 l/s. Senere vurdering av dette kan tyde på at det er for høyt vurdert.

Figurene på neste side viser vannføring i Øyreselva i et middels (1991), tørt (1996) og vannrikt år (1992) i en før- og ettersituasjon. Dette er beregnede vannføringstall angitt for elvas utløp i fjorden. I vintersesongen med frost vil vanntilførselen hovedsaklig bestå i grunnvannstilsiget.

Tilsvarende beregninger for perioden 1974 – 2000 viser at det bare er et mindre antall år at tilsiget er kritisk.

Det er avgjørende at vannslippet kommer på ønsket tidspunkt til Øyreselva. Dette medfører behov for en overvåkning og måling av vannføringen i Øyreselva samt vurderinger og beregninger som indikerer når påslipp av vann skal finne sted. At tilførselen går via Goddalsvatnet med den utjevnende og forsinkende effekt dette har, må også tas med i vurderingen av Markkjelkevatnets bidrag.

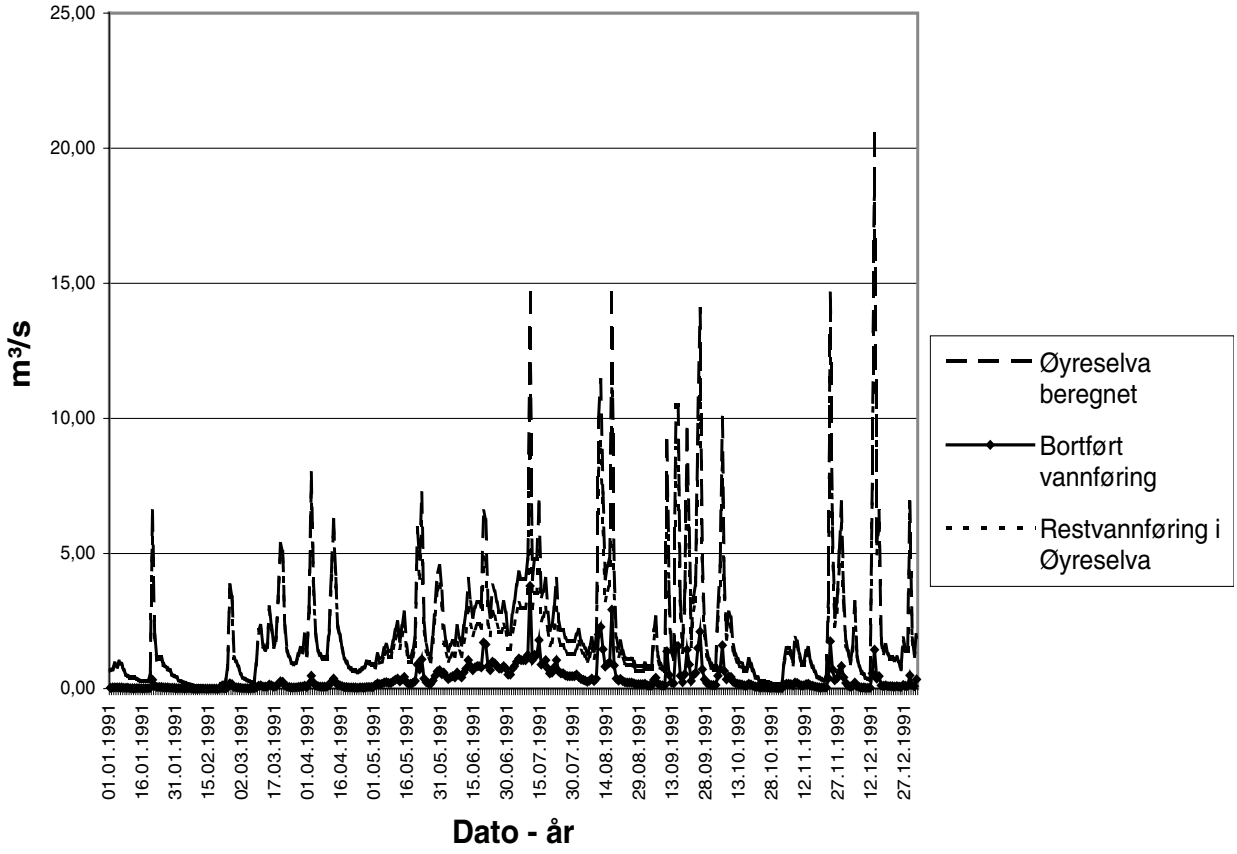

Figur 1 Beregnet vannføring i Øyreselva referert til utløp fjord 1991 - middelsår i dag og uten Markkjelkevatnet

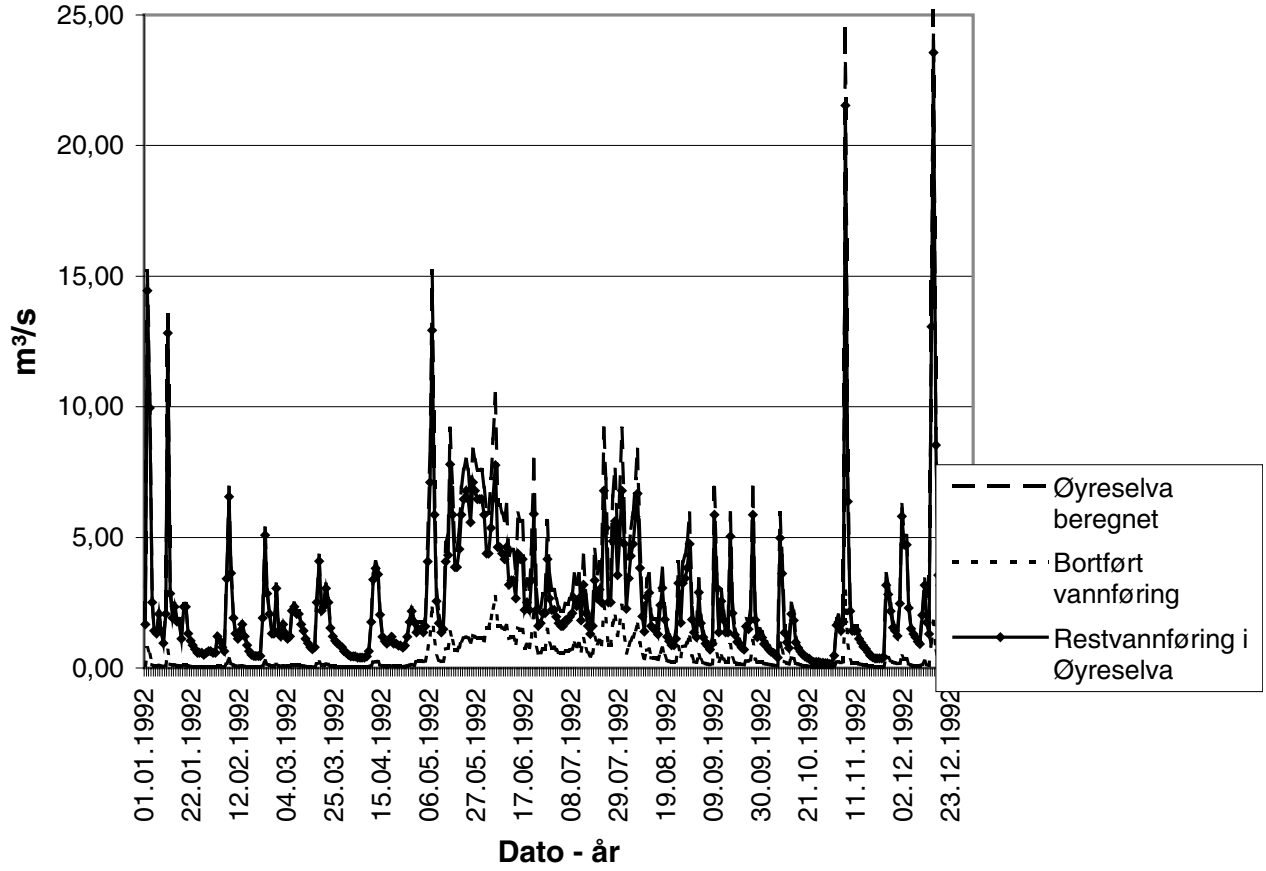

Figur 2 Beregnet vannføring i Øyreselva referert til utløp fjord 1992 - vått år i dag og uten Markkjelkevatn

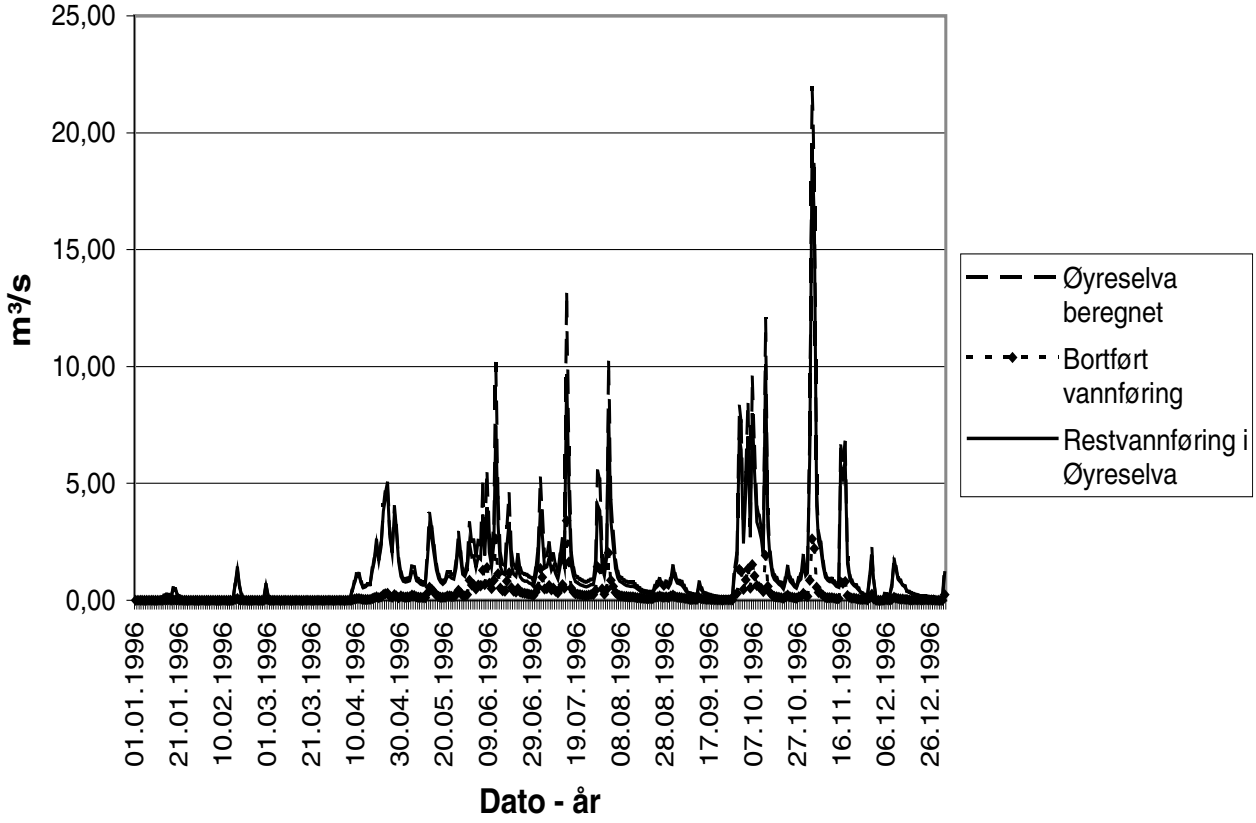

Figur 3 Beregnet vannføring i Øyreselva referert til utløp fjord 1996 - tørt år i dag og uten Markkjelkevatn

2. Slipping av vann – ulike løsninger

Pumping

Under befaringen kom det fram forslag om å etablere en mindre pumpe, som i spesielle situasjoner kan overføre vann som vil følge elveløpet fra Svartedalsvatn. Denne pumpen kunne eventuelt plasseres i samme bygg som den omsøkte pumpen ved Markkjelkevatnet. Det er nå sett grundigere på dette og en er kommet til at dette vil bli en uforholdsmessig dyr løsning sett i forhold til den nytten en kan forvente å få.

Tapping fra dam ved utløpet av Markkjelkevatnet

Det naturgitte utløpet fra Markkjelkevatnet går gjennom en grov ur i vannets vestre ende og det finnes ikke noen synlig utløpsos. I perioder med liten tilførsel fra nedbørfeltet kan den vestre delen av vannet tømmes helt, noe som indikerer vanngjennomtrengning også i finere masser på innsjøbunnen.

Det er derfor vurdert som krevende å etablere og manøvrere et tapperør her. Allikevel anser nå Statkraft dette som den beste løsningen, etter å ha vurdert fordeler og ulemper ved en rekke alternativer. I det følgende er Statkrafts forslag presentert med de forutsetninger som må knyttes til en slik løsning.

3. Statkrafts forslag til slipping av vann fra Markkjelkevatnet

Prinsippet bak forslaget er at vannet slippes etter behov, styrt av vannføringen i Øyreselva. Dette antas å være i tråd med fylkesmannens ønsker. Vi ser for oss et rør som har en kapasitet på 200 l/s med manuell ventil. Ventilen vil være vanskelig tilgjengelig vinterstid, men det er jo sommerstid med liten vannføring det vil være aktuelt å åpne denne.
Slippingen er basert på følgende forutsetninger:

1. Det slippes maksimalt 200 l/s innenfor perioden 1. juli til 1. november.
2. Maksimal varighet er totalt 31 døgn.
3. Slippingen styres av målt vannføring i en målestasjon på et egnet sted på den anadrome strekningen av Øyreselva.
4. Når vannføringen i perioden kommer under 300 l/s, vil en åpne ventilen. Den vil da stå åpen til vannføringen ved målestasjonen overstiger 350 l/s.
5. Det totale volumet som kan slippes i hver periode, skal begrenses til halve magasinvolumet i Markkjelkevatnet.

Et slipp på 200 l/s vil være et vesentlig bidrag til vannføringen i Øyreselva i lavvannsperioder og muliggjøres gjennom oppmagasineringen i Markkjelkevatnet. Dersom en ikke oppnår 350 l/s i Øyreselva, vil ventilen fortsatt stå åpen og gi vann så lenge det er vann igjen i magasinet, og i alle fall tilføre naturlig tilsig.

Det er ikke kjent hvor lang tid det vil gå før vann som slippes vil nå frem til den anadrome strekningen. Det foreslås derfor en forsøksperiode for å skaffe seg erfaring. Dersom effekten uteblir, bør en revurdere praksis for slippingen.

4. Tiltak i nedre del av elva

I tillegg til den minstevannføringen som foreslås sluppet fra Markkjelkevatnet vil det være aktuelt å foreta vannfordelings- og biotopjusterende tiltak i nedre del av elva. Dette er, ifølge fiskeforvalteren hos fylkesmannen, svært viktig for å kunne kontrollere vannfordelingen mellom de to utløpsgrenene av elva. En slik fordeling, sammen med andre tiltak, som etablering av kulper og lignende, vil gjøre det mulig å opprettholde/sikre livsvilkår for egg og ungfisk i den grenen som ved svært lav vannføring blir "tørrlagt". Et foto av elva er vist nedenfor.

Som grunnlag for disse tiltakene vil det være nødvendig med en grundig gjennomgang av det fiskebiologiske materialet som finnes, i samarbeid med fylkesmannen, kommune og lokale fiskeinteresser.

5. Konklusjon

For å bøte på de ulempene fraføring av Markkjelkevatn vil kunne få for Øyreselva, foreslår Statkraft en kombinasjon av slipp etter behov fra Markkjelkevatnet med ulike tiltak i Øyreselva som beskrevet ovenfor."

NVEs merknader

Om søker

Statkraft er et statsforetak som er eid av staten ved Nærings- og handelsdepartementet. Statkraft ble etablert i 1992 etter reorganisering av forvaltingsbedriften Statskraftverkene. Selskapet blir drevet etter forretningsmessige prinsipp, og er Norges største og Nordens nest største vasskraftprodusent. Statkraft driv 55 kraftstasjoner og er i tillegg medeier i 36 andre. Statkraft står for en kraftproduksjon på 34 TWh/år, om lag 30 % av den samlede norske produksjonen av elektrisk energi. Selskapet omsetter årlig for ca. 6 milliarder NOK. I tillegg til at Statkraft vurderer mulige nye utbyggingsprosjekt, ønsker selskapet å få til en bedre utnytting av det gjenværende kraftpotensialet i vassdrag som allerede er bygget ut.

Gitte tillatelser

Ved kgl.res. av 18.07.1969 ble det gitt tillatelse til statsregulering av Maurangervassdragene (heretter kalt Folgefonnutbyggingen). Konsesjonen er senere overtatt av Statkraft. I konsesjonen er det gitt tillatelse til å utnytte flere vassdrag på nordvestsiden av Folgefonna, fra Bondhusbreen i sør til Storelvi i Herand i nord.

Utbyggingen som er foretatt i forbindelse med Folgefonnutbyggingen utnytter vann fra et felt på ca. 165 km² i Kvinnherad, Ullensvang og Jondal kommuner. Utbyggingen omfatter etablering av flere reguleringsmagasin og et takrennesystem på ca. 900 moh. som overfører vann for utnyttelse i de to kraftverkene Jukla og Mauranger. Samlet kraftproduksjon i de to kraftverkene er på ca. 1226 GWh/år.

Søknaden

Det er søkt om tillatelse etter vassdragsreguleringsloven til regulering og overføring av to vatn som kan utnyttes i de kraftverkene som ble etablert gjennom Folgefonnutbyggingen. Det søkes samtidig om rett til å ekspropriere nødvendig grunn og rettigheter for å gjennomføre planene. Slik tillatelse følger automatisk av en eventuell tillatelse etter vassdragsreguleringsloven.

Det er dessuten søkt om tillatelse etter energiloven til å bygge en pumpe med effekt på 1,2 MW ved Markkjelkevatnet og en ca. 100 m lang 22kV kraftledning fra eksisterende linje og frem til pumpen.

Eksisterende forhold i vassdraget

Markkjelkevatnet og Øyreselva

Markkjelkevatnet ligger på ca. kote 740 nedenfor Jukla kraftverk. Vatnet er delt i to av anleggsveien som går opp til Jukla kraftverk. Etter Maurangerutbyggingen ble feltet som drenerer til Markkjelkevatnet redusert fra 10 km² til nåværende 2,81 km². Store deler av vestre del av vatnet er svært grunt, og tørrlegges i perioder med lavt tilsig på grunn av lekkasje i utløpsområdet.

Avløpet fra vatnet renner først ca. 1,5 km ned til Goddalsvatnet på ca. kote 530. Halvveis ned til dette vatnet kommer tilsiget fra Fagerdalen inn i elva. Dette vatnet består av restfeltet nedenfor Svartedalsvatnet som er regulert og overført i forbindelse med den tidligere utbyggingen. Samlet er det dette feltet som bidrar med størst tilsig til Goddalsvatnet, men det kommer også andre mindre felt inn i Goddalsvatnet. Fra Goddalsvatnet renner vatnet ned Goddalen til samløp med Øyreselva før det renner ut i fjorden ved Øyre i Nordrepollen innerst i Maurangerfjorden.

Området ved Markkjelkevatnet er preget av nærheten til Folgefonna med en del ur og grov stein og generelt karrig landskap. Det går både anleggsvei og kraftlinjer ved vatnet og Jukla kraftverk ligger synlig til på oversiden av vatnet. Det er ørret i vatnet og med den enkle tilgjengeligheten via den åpne anleggsveien blir området brukt noe til fritidsfiske og som utgangspunkt for turer opp til Folgefonna.

Også Goddalsvatnet har en bestand av ørret. I og med at det ikke er noen god gytebekk foregår gytingen i vatnet, hvorav en vesentlig del trolig på en grusbanke utenfor innløpsbekken fra Markkjelkevatnet.

Øyreselva har fått fraført store deler av sitt opprinnelige felt i forbindelse med den tidligere utbyggingen. Til tross for dette er det fortsatt en bestand av anadrom fisk i nedre deler av elva. Elva har vært stengt for allment fiske i flere år for å sikre bestanden, men det vurderes å heve dette forbudet. Det foreligger ellers pålegg om fiskeutsetting i elva. På grunn av at store deler av feltet er overført, kan lavvannsperiodene være kritiske for fisken i elva.

Noen husstander bruker Øyreselva som drikkevannskilde.

Kvangrevatnet og Tveitelva

Kvangrevatnet ligger på ca. kote 969 i et karrig og lite tilgjengelig område. På grunn av høyden over havet og de klimatiske forholdene er vatnet islagt langt utover sommeren. Det er ingen inngrep ved vatnet i dag og mye av vatnet ligger innenfor inngrepsfrie områder 1 – 3 km fra tekniske anlegg. Fra vatnet renner Kvangreelva i et trangt gjel ned i Flatebødalen hvor den etter samløp med en annen elv danner Tveitelva som munner ut ved Flatebø innerst i Nordrepollen. Ved utløpet i fjorden danner elva et markert fossefall, Fosseskarvo, som er synlig fra store områder. Ved fossen er det etablert et massetak som reduserer verdien av fossen som landskapselement.

Det går en tursti gjennom Flatebødalen og over til Jondal, men denne blir ikke mye brukt. Det er ørret av god kvalitet i Kvangrevatnet men den opptrer fåtallig og vatnet er lite nyttet til fiske. I Tveitelva er det registrert lite fisk. Vassdraget benyttes til noe lokal drikkevannsforsyning.

Teknisk plan

Søknaden omfatter to delprosjekt som kan realiseres uavhengig av hverandre.

Overføring av Kvangrevatn til Langavatn

Det ene prosjektet går ut på å overføre Kvangrevatnet til Langavatnet via en ca. 1100 m lang tunnel. Langevatnet er et eksisterende reguleringsmagasin hvor avløpet er overført til Juklavatnet som er det ene inntaksmagasinet for Jukla kraftverk. Det vil bli bygget en mindre sperredam, ca. 4 m lang og med største høyde på ca. 1 m, i utløpet av Kvangrevatnet. Det er ikke planlagt noen regulering av Kvangrevatnet, og det vil bare bli mindre vannstandsvariasjoner på ca. 0,5 m i vatnet.

Tunnelen vil bli drevet på stigning fra Langavatnet med påslag fra like over HRV og opp til Kvangrevatnet. Tunnelen vil få et tverrsnitt på ca. 10 - 12 m². Tunnelmassene på ca. 20 000 m³ er tenkt plassert i Langavatnet ned mot og til dels under LRV.

Avløpet fra Kvangrevatnet går via Kvangreelva ut i Tveitelva som munner ut innerst i Maurangerfjorden ved Flatebø. Ved utløpet i fjorden har Tveitelva en middelvannføring på ca. 1,02 m^3/s. Hvis Kvangrevatnet blir overført vil middelavløpet bli redusert til 0,89 m^3/s, dvs. at vannføringen i gjennomsnitt blir redusert med ca. 13 % ved utløpet i fjorden.

Minimumsvassføringen i vassdraget ligger i størrelsesorden 0,1 – 0,2 m^3/s ved utløpet i fjorden.

Vassdraget er et av de få gjenværende uregulerte vassdragene i området etter Maurangerutbyggingen. En overføring av Kvangrevatnet vil redusere inngrepsfrie områder i kategori I med ca. 7,15 km^2.

Overføring av Markkjelkevatn til Svartadalsvatn

Prosjektet går ut på å pumpe tilsiget til Markkjelkevatnet inn på undervannstunnelen til Jukla kraftverk som har avløp til Svartadalsvatnet. Det overførte vatnet vil bli utnyttet i Mauranger kraftverk, eventuelt kan det pumpes videre opp til Juklavatnet. Det er planlagt å etablere et senkningsmagasin i Markkjelkevatnet på 3 meter, mellom kote 740,0 og 737,0. Vannstanden i dette vatnet kan i tørre perioder variere like mye i dag på grunn av lekkasjer gjennom en ur ved utløpet av vatnet. Magasinvolumet er beregnet til 0,8 mill. m^3.

Eksisterende anleggsvei til Jukla kraftverk deler Markkjelkevatnet i to. Det er derfor planlagt en kulvert i veikroppen. Denne blir omtrent 40 meter lang og får et tverrsnitt på ca. 2 m^2.

For å tette lekkasjene i ura ved utløpet er det planlagt å støpe betong over ei strandlinje på 70 meter langs ura, og best mulig tetting mellom steinene lenger ned. Eventuelt kan det bli aktuelt med boring og injisering hvis ikke dette er tilstrekkelig til å tette avløpet.

Det er planlagt en pumpestasjon som skal ligge en halv meter over planlagt laveste regulerte vannstand. Beliggenheten blir i sørenden av Markkjelkevatnet. Pumpen vil få en effekt på 1,2 MW. Kraft til pumpene vil bli ført frem fra en 22 kV kraftlinje som passerer rett ved.

Restfeltet til Markkjelkevatnet er på 2,81 km^2 etter at et 10 km^2 stort felt ble fraført i forbindelse med Maurangerutbyggingen. Det gir et langt lavere tilsig til vatnet enn før og lekkasjen i ura gjør at vatnet tidvis senkes godt under den opprinnelige naturlige vannstanden på kote 740,0. Ved den planlagte utbyggingen vil ura bli tettet slik at vannspeilet kan holdes innenfor den omsøkte reguleringshøyden.

Det er antatt at middelvannføringen i Øyreselva ved utløpet i fjorden vil reduseres fra 2,03 m^3/s til 1,71 m^3/s, dvs. en reduksjon på ca. 16 %. Minimumsvannføringen i vassdraget ligger vanligvis i størrelsesorden 0,4 – 0,5 m^3/s, men i tørre perioder kan den være ned mot 0,3 m^3/s. På grunn av lekkasjen gjennom ura er det antatt at Markkjelkevatnet bidrar med en større vannføring i tørre perioder enn hva feltstørrelsen skulle tilsi, anslagsvis 0,1 m^3/s eller 20 %, mens feltet utgjør en noe mindre andel ved utløpet i fjorden.

Produksjon og kostnader

Kvangrevatnet

Det er beregnet at overføringen vil gi en produksjonsøkning i Jukla kraftverk på 1,0 GWh og i Mauranger kraftverk 6,8 GWh, samlet 7,8 GWh. Kostnadene er beregnet til 13,0 mill. kr, hvilket gir en utbyggingspris på ca. 1,7 kr/kWh.

Markkjelkevatnet

Ny netto produksjon er beregnet til ca. 19 GWh/år. Kostnadene er på ca. 9,7 mill. kr, hvilket gir en utbyggingspris på ca. 0,51 kr/kWh.

NVE har gått gjennom søkers produksjons- og kostnadsoverslag og har ingen merknader til disse. Det er likevel søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten i prosjektet.

Forholdet til offentlige planer

Kommunens arealplan

I kommuneplanen for Kvinnherad er de berørte områdene avsatt til LNF-område. Det vil av den grunn være nødvendig med dispensasjon fra arealplanbestemmelsene.

Samlet Plan for vassdrag (SP)

Overføringen av Kvangrevatnet til Langavatnet var ett av flere prosjekt som ble beskrevet i vassdragsrapport 204, Øvrehuselva, i 1986. Ved siste rullering av SP gjennom behandling av St.meld. nr. 60 (1991-92) ble prosjektene i denne rapporten holdt utenfor SP og frigjort for konsesjonsbehandling.

Regulering og overføring av Markkjelkevatnet er etter søknad fra Statkraft unntatt fra behandling i SP gjennom brev fra DN av 21.03.2001.

Folgefonna nasjonalpark

Begge prosjektene ligger utenfor de foreslåtte grensene for Folgefonna nasjonalpark slik de er foreslått av fylkesmannen i Hordaland ved oversendelse til DN i brev datert 29.03.2004. Anleggsveien til Markkjelkevatnet brukes som utgangspunkt for flere som ønsker å ta seg opp på Folgefonna i dette området.

Inngrepsfrie naturområder

En overføring av Kvangrevatnet vil gi en reduksjon i inngrepsfrie områder kategori I på 7,15 km^2. Dette er ikke areal som ligger innenfor de foreslåtte nasjonalparkgrensene. Markkjelkevatnet ligger i et om-

råde med flere tekniske inngrep og en overføring vil ikke berøre inngrepsfrie naturområder.

Andre planer

Det er planlagt et minikraftverk som skal utnytte fallet Fosseskarvo nederst i Tveitelva. Fallhøyden er på 137 meter og installert effekt er på 398 kW. Planene er utarbeidet med kjennskap til planene fra Statkraft om overføring av øvre deler av nedbørfeltet.

NVE har forelagt planene for fylkesmannen i Hordaland som i brev av 20.10.2000 konkluderer med at tiltaket ikke berører allmenne interesser i særlig grad. I brev av 28.02.2002 har NVE vedtatt at planene ikke er konsesjonspliktig i henhold til §8 i vannressursloven forutsatt at det slippes en minstevannføring på 67 l/s, noe som tilsvarer alminnelig lavvannføring.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden har vært kunngjort og sendt på høring i tråd med bestemmelsene om behandling av søknader etter vassdragsreguleringsloven.

I forbindelse med sluttbehandlingen av saken har det vært avholdt en befaring i deler av planområdet sammen med representanter for Statkraft, fylkesmannen, grunneiere og NVE. På grunn av værforhold ble ikke området ved Kvangrevatnet befart, og NVE har der forholdt seg til søkers beskrivelse med bilder, fagrapport og høringsuttalelser i tillegg til egen generell fagkunnskap.

I høringsperioden ble det også avholdt et åpent møte der NVE redegjorde for saksbehandlingen og Statkraft gjorde rede for utbyggingsplanene.

Innkomne uttalelser er referert foran. Vi vil her bare referere hovedpunktene i de uttalelsene som inneholder merknader til søknaden:

Kvinnherad kommune tilrår at Statkraft får tillatelse til de omsøkte tiltakene. Kommunen ønsker at NVE vurderer en minstevannføring i Øyreselva av hensyn til forholdene for anadrom fisk. Dessuten ber kommunen NVE vurdere om det er mulig å redusere reguleringshøyden i Markkjelkevatnet om sommeren for å opprettholde et høyest mulig vannspeil i turistsesongen.

Fylkesmannen i Hordaland mener at regulering og overføring av Markkjelkevatnet vil ha flere negative konsekvenser. Vatnet fremstår etter fylkesmannens syn som relativt urørt til tross for nærhet til flere tekniske inngrep. En regulering vil medføre at vatnet tidvis kan fremstå som et skjemmende landskapselement. Videre gis det uttrykk for at dreneringen av vatnet gjennom ura ved utløpet sikrer et verdifullt tilskudd av vann videre nedover i vassdraget i tørre perioder. Fylkesmannen mener denne dreneringen også kan oppfattes som et naturfenomen som er verneverdig i seg selv.

Fylkesmannen peker på at fossen mellom Markkjelkevatnet og Goddalsvatnet forsvinner og at dette er uheldig for landskapsbildet i området. Det er heller ikke gytebekker for fisk i Goddalsvatnet, men det er sannsynliggjort at det gyter fisk på en sandbanke ved innoset til elva som kommer fra Markkjelkevatnet. Fylkesmannen mener at en tilnærmet tørrlegging av denne elven gjennom overføringen vil kunne ha uheldige virkninger på ørretbestanden i Goddalsvatnet.

En reduksjon av vannføringen i Øyreselva vil slik fylkesmannen ser det, være uheldig for anadrom fisk, spesielt i tørre perioder om sommeren, og også for utøvelsen av fiske. Markkjelkevatnet har gjennom lekkasjen i ura en større positiv effekt enn hva feltstørrelsen skulle tilsi da dette fenomenet gjør at magasinet har en viss selvregulering som sikrer tilskudd av vann i tørre perioder.

Fylkesmannen påpeker dessuten at det foreligger en langvarig serie med fiskeundersøkelser i vassdraget, og at verdien av denne blir redusert om det blir fraført vann fra vassdraget.

Fylkesmannen mener at med alle negative konsekvenser ved en regulering av Markkjelkevatnet, bør det ikke gis konsesjon til dette prosjektet.

Når det gjelder den planlagte overføringen av Kvangrevatnet er det spesielt reduksjonen av inngrepsfrie naturområder som påpekes som en negativ følge. I tillegg blir det vist til at reduksjonen av vannføring i Fossaskarvo er uheldig for landskapsopplevelsen. Fylkesmannen tilrår likevel etter en helhetsvurdering av det blir gitt konsesjon for denne overføringen.

Direktoratet for naturforvaltning (DN) slutter seg til konklusjonene gitt fra fylkesmannen, men DN kan akseptere en overføring av Markkjelkevatnet hvis det gjennomføres tilstrekkelige avbøtende tiltak som minstevannføring i Øyreselva for å opprettholde lavvannføringene. I tillegg må reguleringshøyden i Markkjelkevatnet reduseres, i hvert fall i sommersesongen.

DN vil ikke fråra at det gis konsesjon for overføring av Kvangrevatnet.

Hordaland fylkeskommune anbefaler at Statkraft får tillatelse til de omsøkte prosjektene. Fylkeskommunen ser positivt på en bedre utnytting av ressursene i allerede utbygde vassdrag, og at det her blir en samlokalisering av inngrep.

Kvinnherad turlag og Bergen turlag mener det kan gis konsesjon for overføring av Markkjelkevatnet da dette området allerede er sterkt preget av den eksisterende utbyggingen. Turlagene går imot en overføring av Kvangrevatnet da vassdraget innehar store naturkvaliteter og dessuten er et av de siste urørte vassdragene i området.

Jan Flatebø uttaler seg på vegne av grunneiere for 4 bruksnr. lokalt. Disse ønsker en minstevannføring i elva fra Kvangrevatnet og at det i byggeperio-

den må tas hensyn til at vannet i Tveitelva brukes til drikkevann.

Jacob Gjerde er grunneier og uttaler seg kritisk til planene. Gjerde stiller spørsmål ved om de hydrologiske beregningene er gode nok, spesielt gjelder dette lavvannføringsberegningene. Gjerde viser til mye av det samme som fylkesmannen når det gjelder forholdene for fisk i Øyreselva i lavvannsperiodene.

Videre er Gjerde opptatt av at en regulering og overføring av Markkjelkevatnet vil ødelegge landskapsopplevelsen i dalen mellom Goddalsvatnet og Markkjelkevatnet, og at det kan bli oksygenmangel i Goddalsvatnet på grunn av fraføringen av vann og at dette vatnet kan få lav vannstand i tørre perioder på grunn av lekkasje i utløpet av vatnet.

Gjerde viser ellers til at støpingen av dam i utløpet av Markkjelkevatnet kan medføre fare for forurensning og at Øyreselva vil få redusert gjerdeeffekt.

Fiskeridirektoratet og Bergvesenet har ingen merknader til søknaden.

Tiltakets virkninger

Fordeler

Samlet vil tiltakene gi ny årlig produksjon på ca. 26,8 GWh gjennom en utvidelse av allerede eksisterende utbygging.

Markkjelkevatnets vestre del vil få en mer stabil vannstand i tørre perioder i og med at ura nå blir tettet og lekkasjene stoppes. Dette kan gi noe bedre forhold for fisk i vatnet.

Kvinnherad kommune vil etter Statkrafts anslag få årlige inntekter på ca. 780 000 kr.

Ulemper

Tveitelva vil få en reduksjon i vannføring som reduserer opplevelsesverdien av fossen Fosseskarvo nær utløpet i sjøen.

Utløpselvene fra Markkjelkevatnet og Kvangrevatnet vil bli tørrlagt store deler av året. Dette vil ha en uheldig virkning på landskapsopplevelsen i de dalene som ligger opp mot disse vatnene.

Øyreselva vil få en reduksjon i vannføringen som vil innvirke på forholdene for anadrom fisk i nedre del av vassdraget, særlig i tørre perioder når Markkjelkevatnet trolig gir et positivt bidrag ut over hva feltstørrelsen tilsier på grunn av forholdene ved utløpet.

NVEs vurdering

Statkraft har søkt om tilleggsoverføringer av to vann for utnyttelse i Jukla kraftverk og Mauranger kraftverk. Kvangrevatnet vil bli overført til Langavatnet slik at det kan utnyttes i begge kraftverkene. Fallhøyden i dette kraftverket varierer avhengig av magasinvannstanden i inntak og utløp, men kan anslagsvis settes til ca. 100 meter. Vatnet vil utnyttes videre fra Svartedalsvatnet som er undervann til Jukla kraftverk og ned til havet i Mauranger kraftverk. Samlet fallhøyde for utnyttelsen blir på inntil 957 meter. Denne betydelige fallhøyden gjør at selv mindre vannmengder kan gi en relativt stor produksjon.

Markkjelkevatnet vil bli pumpet opp til Svartedalsvatnet for utnyttelse i Mauranger kraftverk, eventuelt kan det pumpes videre via Jukla pumpekraftverk til mellomlagring i Juklavatnet. Markkjelkevatnet har et større felt enn Kvangrevatnet, og det meste av produksjonsøkningen kommer fra denne overføringen.

De to overføringene kan gjennomføres uavhengig av hverandre, slik at prosjektene kan vurderes enkeltvis.

Overføringen av Kvangrevatnet vil gi en produksjonsøkning på ca. 7,8 GWh/år til en pris på ca. kr 1,70/kWh. Kvinnherad turlag og Bergen turlag går imot overføringen da de viser til at dette er et av de siste urørte områdene og at dette bør spares siden det er gjort så mange inngrep fra før i området. En overføring vil tørrlegge Kvangreelva og føre til redusert vannføring i Tveitelva i Flatebødalen. Kvangrevatnet er det eneste større vatnet i dette vassdraget, og bidrar sannsynligvis med noe mer vann i tørre perioder enn hva feltstørrelsen alene tilsier. Det er bare et annet lite vann i feltet, og for øvrig bratte skråninger med rask avrenning.

Etter NVEs syn vil selve de tekniske inngrepene i tilknytning til overføringen være svært beskjedne. I Kvangrevatnet vil det eneste synlige være en mindre dam i utløpet av vatnet. Det er lite folk som ferdes i området, slik at vatnet har liten verdi for friluftsinteresser. Det er heller ingen vesentlige fiske- eller andre biologiske interesser knyttet til Kvangrevatnet. Den mest negative konsekvensen er etter vårt syn knyttet til fraføringen av vann. Dette vil tørrlegge Kvangreelva og redusere vannføringen i Tveitelva. Kvangreelva er det få som opplever, og en redusert vannføring i Tveitelva er etter vårt syn ikke av avgjørende betydning sett opp mot de få som i det hele tatt bruker området. Elva blir ikke tørrlagt og det blir ingen synlige inngrep i Flatebødalen. Naturopplevelsen vil etter vårt syn bli forholdsvis uendret for de som går stien over til Jondal.

Tveitelva vil få redusert vannføring med ca. 1/7 ved utløpet i fjorden. Ut fra dette vil Fosseskarvo fortsatt fremstå som et landskapselement av betydning. Det vil være et større synlig inngrep om det planlagte minikraftverket som skal utnytte selve fossefallet blir bygget. Dette vil i perioder medføre at det bare renner en minstevannføring på 67 l/s i fossen.

Selv om inngrepet innebærer en viss reduksjon i den laveste kategorien av inngrepsfrie områder, vil vi vise til at det pågår et arbeid med å verne store de-

ler av Folgefonnahalvøya som enten nasjonalpark eller landskapsvernområder. Det vil da være betydelige områder på halvøya som for all tid vil fremstå som urørte områder med store kvaliteter. Vi viser ellers til at verken fylkesmannen eller DN har motsatt seg overføringen på grunn av reduksjonen i inngrepsfrie områder.

Når det gjelder overføringen av Markkjelkevatnet så berører dette allmenne interesser i større grad enn overføringen av Kvangrevatnet. Vatnet har god tilgjengelighet med bilvei som passerer helt inntil. Selv om det er flere tekniske inngrep ved vatnet, slik som kraftlinje, tipp, vei som deler vatnet i to og et kraftverk sentralt plassert, brukes området både av de som ønsker å fiske i vatnet og også av en del som skal opp på Folgefonna i dette området. Av nye tekniske inngrep vil pumpestasjonen bli det mest synlige, men den er planlagt plassert på en tidligere tipp i enden av vatnet nær eksisterende kraftlinje. NVE tror ikke et pumpehus hvor det er lagt vekt på utforming og plassering vil innebære at færre bruker området enn i dag. De øvrige inngrep er allerede dominerende, og til tross for dette er det et populært utfartsområde.

Med den planlagte reguleringen med 3 meter senkning vil store deler av den vestre delen av Markkjelkevatnet bli tørrlagt når vannstanden nærmer seg LRV. Den andre delen av vatnet har bratte skråninger, og reguleringen vil her være mindre synlig. Vi viser til vedlegg 4.8 i søknaden som viser dette i mer detalj.

På grunn av drenasje gjennom ura i utløpet, uten noen terskel som holder tilbake vatnet, fremstår Markkjelkevatnets vestre del i tørre perioder i dag tilsvarende hvordan vatnet vil være med den omsøkte reguleringshøyden når det er nedtappet. En tetting av ura kan gi en tidvis høyere vannstand i denne delen av vatnet til glede for de som bruker området. Dette forutsetter at Statkraft SF holder vannstanden over LRV. Kommunen har bedt NVE vurdere å ta dette med i manøvreringsreglementet av hensyn til friluftsinteressene i området. Statkraft SF har planlagt at pumpen skal installeres med en kapasitet tilsvarende 2,5 ganger middelvannføringen. Dette vil gi et beregnet flomtap på 3 %. I henhold til de oppmålte profilene for Markkjelkevatnets vestre del, (vedlegg 4.8), ligger svært mye av det arealet som blir blottlagt på en dybde mellom 2 og 3 meter. Ved å heve nedre grense for vannstand om sommeren fra kote 637 til kote 638 vil det gi et vesentlig bidrag til landskapsopplevelsen i turistsesongen.

Det er mye fisk i Markkjelkevatnet, men det er en viss uenighet mellom Statkraft og Fylkesmannen om kvaliteten på fisken. NVE viser til at Fylkesmannen selv uttaler at for fisken i Markkjelkevatnet blir ikke nødvendigvis konsekvensene store og at det eksisterende pålegget om utsetting av fisk trolig er satt for høyt. Vi mener at en reduksjon i reguleringshøyden om sommeren ytterligere vil reduserere ulempene for fisk i Markkjelkevatnet, ved at det blir et langt større beiteareal tilgjengelig, jf. også uttalelsen fra fylkesmannen om dette.

Avløpet fra Markkjelkevatnet renner ned til Goddalsvatnet. Vassdraget danner her en strykstrekning som utgjør et tiltalende landskapselement. Vatnet vil i stor grad forsvinne på denne strekningen. Store deler av vannføringen på denne strekningen er allerede fraført gjennom de tidligere reguleringene. I fagrapporten om landskap vises det til at landskapet ikke er enestående i området, og det blir klassifisert som et landskap med middels verdi med uheldige inngrep. De inngrepene det siktes til er anleggsveien som går gjennom dalen, og en kraftlinjetrasé. Etter vårt syn er det ikke avgjørende at det blir mindre vann på en forholdsvis kort strekning da hele området er sterkt preget av Folgefonnutbyggingen og i tørre perioder er det også i dag lite vann i bekken på grunn av tidligere overføringer som har redusert de aktuelle feltene.

Goddalsvatnet har en bra bestand av ørret, men den er av middels kvalitet. Gytebanken ved innoset kan få redusert funksjon ved at det i mindre grad vil strømme vann over denne banken. Etter vårt syn kan fiskebestanden i vatnet opprettholdes gjennom utsettingspålegg, eventuelt i kombinasjon med utlegging av grus ved en annen av innløpsbekkene. For Goddalsvatnet mener vi at konsekvensene ikke vil være av særlig betydning. Vi kan ikke se at det er faglig grunnlag for å hevde at det er fare for oksygenmangel i vatnet på grunn av mindre gjennomstrømming som følge av overføringen, slik en av grunneierne gjør.

De vesentligste konsekvensene av overføringen av Markkjelkevatnet er knyttet til redusert vannføring i Øyreselva. Elva har en anadrom strekning på ca. 1,5 km. Store deler av det opprinnelige nedbørfeltet er allerede fraført vassdraget. Gjenværende felt på ca. 22 km^2 er på ca. 25 % av det opprinnelige, og den vannføringen som er igjen i vassdraget i tørre perioder er trolig ned mot det laveste vassdraget kan tåle for å opprettholde en bestand av anadrom fisk.

Fylkesmannen uttrykker spesielt bekymring for at overføringen av Markkjelkevatnet kan redusere vannføringen i Øyreselva ned mot et kritisk nivå i tørre perioder om sommeren på grunn av vatnets evne til å porsjonere ut avløpet over lengre tid. Det innebærer at dette feltet kan ha en større betydning i lavvannføringsperioder om sommeren enn hva feltstørrelsen tilsier. Jacob Gjerde som grunneier er skeptisk til de vannføringsberegninger som er foretatt. NVE har kontrollert disse og har ikke noen avgjørende merknader til beregningene. Om vinteren bidrar feltet med lite vann grunnet sin høye beliggenhet og nærhet til breen, slik at en fraføring da vil ha mindre betydning.

Middelvannføringen i Øyreselva ved utløpet i fjorden er på ca. 1,7 m^3/s. Som det fremgår både av søknad, fagrapporter og høringsuttalelse fra fylkesmannen er det imidlertid minimumsvannføringene i vassdraget som er kritiske. Statkraft SF har gjort beregninger over hva som har vært minimumsvannføringen de enkelte år siden reguleringen ble tatt i bruk i 1974 og frem til år 2000. Denne minimumsverdien ligger i størrelsesorden 0,4 – 0,5 m^3/s, men den er beregnet til 0,26 m^3/s som absolutt laveste verdi. I tørre perioder vil Markkjelkevatnet gi et bidrag på ca. 100 l/s, altså noe høyere enn det feltstørrelsen skulle tilsi, da feltet til Markkjelkevatnet utgjør ca. 13 % av Øyreselvas totale gjenværende nedbørfelt. Statkraft SF har i sin kommentar til høringsuttalelsene foreslått at det skal slippes vann fra Markkjelkevatnet når vannføringen i Øyreselva på anadrom strekning nærmer seg minimumsnivå. Selskapet har gjort en konkret tallfesting av den verdien som skal slippes. Det er foreslått at når vannføringen i Øyreselva underskrider 300 l/s så skal det slippes 200 l/s fra Markkjelkevatnet ved åpning av en ventil i et rør som legges i utløpet av vatnet. Denne vannslippingen skal opprettholdes inntil vannføringen i Øyreselva har nådd 350 l/s. Selskapet foreslår i tillegg en begrensning i forhold til at slippingen skal ha en maksimal varighet på 31 dager og at slippingen i hver periode skal begrenses til halvparten av magasinvolumet i Markkjelkevatnet. Magasinvolumet i Markkjelkevatnet er beregnet til 0,8 mill. m^3. Det vil si at maksimal varighet på slipperioden vil være på ca. 15 dager.

Uten tilførsel av vann fra Markkjelkevatnets felt, vil minimumsvannføringen de fleste år komme ned på et nivå som vil gjøre det påkrevet med slipping av vann fra Markkjelkevatnet for å opprettholde en vannføring over 300 l/s. Grensen for når det skal slippes vann fra Markkjelkevatnet synes for NVE å være satt på et riktig nivå i forhold til hva den resterende delen av vassdraget bidrar med, men varighet og volum bør vurderes nærmere, jf. vårt forslag til manøvreringsreglement.

En positiv bieffekt av et vannslipp av hensyn til laks i nedre del, vil være at øvre del av elva, spesielt mellom Markkjelkevatnet og Goddalsvatnet vil få tilført noe vann og dermed vil ikke det øverste elveleiet fremstå som helt tørrlagt.

Med et slipp av minstevannføring til Øyreselva vil forholdene for anadrom fisk i kritiske perioder om sommeren ikke bli vesentlig endret. De absolutt laveste vannføringene vil det være mulig å unngå med mindre tørken blir langvarig, slik at det ikke lenger er noe magasinvann å bidra med fra Markkjelkevatnet. Med krav om at alt tilsig da skal slippes fra vatnet vil situasjonen likevel være uendret fra dagens forhold.

Konklusjon

En overføring av Kvangrevatnet og Markkjelkevatnet for utnyttelse i eksisterende kraftverk i Folgefonnutbyggingen, vil gi ca. 27 GWh i ny årlig kraft med små tekniske inngrep og til en gunstig pris. NVE mener at fordelene med en overføring av Kvangrevatnet til Langavatnet og en regulering og overføring av Markkjelkevatnet til Svartedalsvatnet, forutsatt tidvis minstevannføringsslipp fra Markkjelkevatnet, er større enn ulempene, slik at kravet i vassdragsreguleringsloven §6 er oppfylt. Vi anbefaler at Statkraft SF får tillatelse etter vassdragsreguleringsloven til å gjennomføre de omsøkte tiltakene. En slik tillatelse medfører rett til å ekspropriere grunn og rettigheter som er nødvendig for gjennomføring av tiltakene.

I NVEs helhetsvurdering inngår også miljøvirkningene av bygging av kraftlinjer og elektriske anlegg som er nødvendig for gjennomføring av planen. Etter NVEs vurdering medfører ikke en etablering av de elektriske anleggene skader av et slikt omfang at det har avgjørende betydning for om den omsøkte utbyggingen kan tillates eller ikke. Søknaden om tillatelse etter energiloven vil bli sluttbehandlet etter at en eventuell konsesjon etter vassdragsreguleringsloven foreligger.

Merknader til konsesjonsvilkårene

Post 1, konsesjonstid

Statkraft er et offentlig eid selskap og vi foreslår at konsesjonen gis på ubegrenset tid. For å ha mulighet til å kunne gjennomføre en eventuell helhetlig revisjon i vassdragene foreslår vi at vilkårene for konsesjonen kan tas opp til revisjon samtidig med resten av Folgefonnutbyggingen. Konsesjon for denne utbyggingen ble gitt ved kgl.res. av 18.07.1969, og med adgang til å revidere vilkårene etter 50 år, dvs. 18.07.2019. Vi foreslår derfor at dette blir felles revisjonstidspunkt for begge disse konsesjonene.

Post 2, konsesjonsavgifter

I likhet med hva som er vanlig ved nye konsesjoner foreslår vi at avgiftene settes til kr 24,-/nat.hk. til kommuner og kr 8,-/nat.hk. til staten. Det er ikke kommet krav om næringsfond, og konsesjonens omfang og virkninger er heller ikke av en slik størrelse at det etter NVEs syn betinger opprettelsen av et slikt fond.

Post 7, godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.

Vi minner om at detaljplanene må være godkjent av NVE før anleggsarbeidene kan påbegynnes.

Post 8, naturforvaltning

Vilkåret gir anledning til pålegg om fiskeutsetting i berørte vann og vassdrag om dette skulle vise seg nødvendig. Det kan også gis pålegg om andre type tiltak som sikrer best mulig forhold for fisk i berørte vassdrag. Særlig kan dette være aktuelt i nedre del av Øyreselva hvor det anses som viktig å opprettholde vannføring i begge løpene. Ved lave vannføringer vil det meste av vatnet gå i det ene løpet, mens et annet løp som har gunstig bunnsubstrat for fisk vil få tilført mindre vann. Det vil være hensiktsmessig å se dette vilkåret i sammenheng med post 12, (se nedenfor), for å sikre at vatnet fordeles mest mulig hensiktsmessig i forhold til å få maksimal effekt ut av det.

Verken fylkesmannen eller DN har foreslått at det skal avsettes et beløp til et fond for fisk, vilt og friluftsliv. NVE vil heller ikke foreslå dette.

Vilkåret er ellers omfattende, og pålegg om tiltak/undersøkelser i medhold av vilkåret må stå i forhold til kostnadene og nytten forbundet med pålegget.

Post 9, automatisk fredete kulturminner

Fylkesarkeologen i Hordaland fylkeskommune har deltatt på befaring i planområdene. Hordaland fylkeskommune uttaler at utbyggingen ikke vil få konsekvenser for kjente kulturminner, men presiserer at utredningsplikten skal være oppfylt før byggearbeidene settes i gang. Statkraft må avklare dette forholdet med fylkeskommunen.

Post 10, forurensning mv.

Jacob Gjerde er bekymret for at injisering av ura i utløpet av Markkjelkevatnet kan medføre forurensning til skade for drikkevannsuttak i Øyreselva.

Det vil være behov for egen tillatelse etter forurensningsloven for anleggsperioden. En søknad om dette vil bli behandlet av fylkesmannen, og de forhold som Gjerde tar opp vil bli ivaretatt ved den behandlingen.

Post 12, terskler mv.

Denne posten vil som nevnt være naturlig å se i sammenheng med post 7, naturforvaltning som nevnt over. Vilkåret gir anledning til å pålegge tiltak som elvekorreksjoner, kulpgraving, terskelbygging eller andre biotopjusterende tiltak for å sikre fiskens gyte-, oppvekst- og levevilkår bl.a. i Øyreselva.

Goddalsvatnet har noe av samme utløpsfenomen som Markkjelkevatnet, og om Goddalsvatnet skulle senkes som følge av mindre tilsig, kan det være aktuelt å vurdere en terskel med tetting av ura i utløpet av dette vatnet.

Tiltak i medhold av dette vilkåret må vurderes nærmere etter at en konsesjon er gitt, eventuelt når en ser virkningene av overføringene i de berørte vassdragene.

Post 14, manøvreringsreglement mv.

NVE foreslår at det fastsettes et manøvreringsreglement som omfatter hele Maurangerutbyggingen, slik at det nye manøvreringsreglementet erstatter reglementet fastsatt ved kgl.res. av 18.07.1969, med mindre endringer gitt ved kgl.res. av 26.03.1982. Det er gjort enkelte endringer i teksten for at det skal samsvare med dagens standardtekst for manøvreringsreglement.

Post 15, hydrologiske, observasjoner kart mv.

Det skal være etablert en hydrologisk målestasjon i Øyreselva på anadrom strekning ovenfor punktet der elva deler seg i to løp senest når overføringen av Markkjelkevatnet tas i bruk, jf. våre kommentarer til manøvreringsreglementet.

Kommentarer til manøvreringsreglementet

Når det gjelder overføringen av Kvangrevatnet til Langavatnet kan NVE ikke se at det er behov for å sette noen spesielle restriksjoner på reguleringen. Vannstanden kan fluktuere innenfor en halv meter, i form av 0,3 meter heving og 0,2 meter senkning. Dette på grunn av tilsigsforhold, beliggenhet til tunnelen og drift av anleggene. En slik variasjon ligger innenfor det som er naturlige vannstandsvariasjoner. Kvangrevatnet vil ikke fungere som et reguleringsmagasin, og vatnet er derfor ikke ført opp som et reguleringsmagasin, men som et overført felt, jf. reglementets post 1, punkt g).

Markkjelkevatnet har en naturlig vannstand på kote 740,0. På grunn av lekkasjer gjennom grunnen ved utløpet senkes vannstanden i tørre perioder ned mot det som er foreslått som laveste regulerte vannstand, kote 737,0. Denne senkningen blottlegger store områder i vatnets vestre del. En dam i utløpet med tetting av ura gjør det mulig å opprettholde en vannstand som er høyere enn den foreslåtte LRV. NVE mener det vil være fordelaktig både av hensyn til friluftsinteresser og forhold for fisk, å holde en noe høyere sommervannstand. Ved å sette vannstanden i denne perioden til 1 meter høyere enn LRV vil det meste av arealet i vatnets vestre del bli vanndekt. Vannet ligger såpass høyt til fjells at det ikke vil være mye folk i området før godt ut på sommeren. Isen forsvinner heller ikke før tidligst godt ut i juni, og vi vil foreslå at det settes en restriksjon på vannstandsnivået i perioden 01.07 – 30.09. I denne perioden skal vannstanden ikke være lavere enn kote 738,0.

NVE mener at det av hensyn til laksefisk må settes et krav til minstevannføringsslipp fra Markkjelkevatnet når vannføringen på anadrom strekning i Øyreselva underskrider et gitt nivå. Det er i som-

merperioden at slike tørre perioder er kritiske. Statkraft har foreslått at minstevannføringsslipp skal iverksettes når vannføringen i Øyreselva ved utløpet i fjorden er på 300 l/s. Dette samsvarer bra med det resterende feltets minimumsvannføring. Om vinteren har feltet lav naturlig avrenning og gir derfor bare et ytterst lite bidrag. Vi viser i den forbindelse til kurvene både i søknaden og i Statkrafts kommentar til høringsuttalelsene som viser at tilskuddet fra Markkjelkevatnets felt relativt sett betyr mest om sommeren. I mai og juni vil smelting gi et tilstrekkelig tilskudd av vann til vassdraget. NVE kan derfor slutte seg til at det er om sommeren og høsten det vil være viktig med tilskudd fra Markkjelkevatnet, jf. også uttalelse fra fylkesmannen om dette. Statkraft har foreslått at kravet til minstevannføringsslipp settes til perioden 01.07. – 01.11. NVE kan slutte seg til dette synspunktet, da en så nært opp til breen kan regne november som en måned med lite naturlig tilsig.

Statkraft har i sitt brev av 10.05.2004 foreslått begrensninger på maksimal varighet og maksimalt volum som skal slippes. NVE forstår forslaget dit hen at det ikke skal slippes mer enn maksimalt 0,4 mill. m^3 i hver periode, dvs. ca. 14 dagers varighet, og at det samlet ikke skal slippes vann i mer enn 31 døgn hvert år.

NVE kan ikke slutte seg til slike begrensninger i minstevannføringskravet. Desto lenger en tørkeperiode varer jo viktigere vil et hvert tilskudd av vann være. Slik det blir foreslått av Statkraft kan tilskudd av vann fra Markkjelkevatnet plutselig opphøre hvis tørrværsperioden varer lenger enn 14 dager. Etter vårt syn vil dette være uheldig. Det samme gjelder om det er flere perioder med lave tilsig, slik at det må slippes vann i mer enn 31 dager. NVE mener hensynet til laksefisk her må gå foran, da vassdragets tåleevne på grunn av tidligere fraføringer kan være nede på et minimumsnivå i tørkeperiodene. Vi har derfor sett bort fra disse forslagene til Statkraft i utkastet til manøvreringsreglement. For at tilgjengelig magasinvann skal vare lengst mulig mener vi også at det må settes krav om at Markkjelkevatnets pumpe ikke skal være i drift når det slippes minstevannføring.

Vi har ellers referert vannføringen i Øyreselva til utløpet i fjorden. Den anadrome strekningen er på ca. 1,3 km, og med et ytterst begrenset delfelt. Vi mener derfor at det viktigste her er å finne et egnet målested på anadrom strekning ovenfor der elva deler seg i to, da vannføringsnivået i praksis vil være det samme som ved utløpet når tilsiget er lavt.

Krav til sommervannstand i Markkjelkevatnet og minstevannføringsslipp kan tidvis komme i konflikt og vi er av den oppfatning at hensynet til laksefisk må gå foran et krav til sommervannstand i Markkjelkevatnet. NVE foreslår derfor at vannstanden kan tappes ned til LRV for å opprettholde minstevannføringskravet også i den perioden det i utgangspunktet er satt krav om sommervannstand. Når vannstanden er på laveste regulerte vannstand (kote 737,0), og tilsiget er lavere enn minstevannføringskravet, må hele tilsiget slippes. En vil da ha en situasjon tilsvarende normalsituasjonen før overføring av Markkjelkevatnet.

Når vannføringen i Øyreselva overstiger 350 l/s kan minstevannføringsslippet opphøre. I perioden om sommeren med restriksjoner på vannstanden i Markkjelkevatnet skal ikke pumpen settes i drift før vannstanden har nådd kote 738,0 slik at vannstanden hurtigst mulig når ønsket sommernivå.

Det er et godt stykke fra utløpet av Markkjelkevatnet og ned til anadrom strekning i Øyreselva. I tillegg vil det mellomliggende Goddalsvatnet til en viss grad kunne holde tilbake minstevannføringen en periode. Statkraft anbefaler at vannslippingskravet i første omgang gjøres i en forsøksperiode for å skaffe seg erfaringsgrunnlag. NVE støtter et slikt syn. Det må være en målsetting at minstevannføringsslippet når ned tidsnok til å gi den ønskede effekt. Det vil ikke være behov for en lang prøveperiode for å finne responstiden i vassdraget. Hvis det tar svært lang tid før en merker virkningene av et vannslipp må det vurderes om en skal sette innslagspunktet noe høyere. Vi anbefaler derfor at reglementet kan tas opp til ny vurdering etter to år når det gjelder fastsettelsen av hvilken grense som gjelder for når minstevannføringsslipp skal iverksettes. Det betyr at det samtidig med at overføringen tas i bruk må være etablert en hydrologisk målestasjon i Øyreselva.

Andre merknader

Det er fra grunneierhold vist til at det er et visst uttak av vann til vannforsyning både i Tveitelva og Øyreselva, og at vannforsyningen og kvaliteten må opprettholdes både i anleggs- og driftsfase. Statkraft har i sin kommentar til høringsuttalelsene gitt uttrykk for at de vil sikre vannforsyningsinteressene som blir berørt av tiltaket. Dette er vanlig praksis i slike saker, og omfanget av et eventuelt tiltak må avklares mellom partene da det er et privatrettslig forhold.

Det samme gjelder Øyreselvas gjerdefunksjon. Dette er også noe som ligger innenfor privatrettslige forhold og som overlates til avtale mellom partene, eventuelt til skjønnet."

Som vedlegg til sin innstilling oversendte NVE følgende utkast til vilkår og manøvreringsreglement for regulering og overføring av Markkjelkevatnet og overføring av Kvangrevatnet:

NVEs forslag til vilkår for tillatelse for Statkraft SF til å foreta regulering og overføring av Markkjelkevatnet til Svartedalsvatnet og overføring av Kvangrevatnet til Langavatnet Kvinnherad kommune

1

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon samtidig med hovedkonsesjonen for Folgefonnutbyggingen, gitt ved kgl.res. 18.07.1969. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10, post 3, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler i dem kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter)

For den øking av vannkraften som innvinnes ved reguleringen for eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse betale følgende årlige avgifter: Til statens konsesjonsavgiftsfond kr *8,-* pr. nat.hk. Til konsesjonsavgiftsfondet i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr **24**,- pr. nat.hk.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Økingen av vannkraften skal beregnes på grunnlag av den øking av vannføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året.

Ved beregningen av økingen forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva som i hvert enkelt tilfelle skal regnes som innvunnet øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av Olje- og energidepartementet.

Plikten til å betale avgiftene inntrer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdelsesloven kap. 7.

Etter forfall påløper rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

Konsesjonsavgiftsmidler og næringsfond danner ett og samme fond særskilt for hver kommune som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret skal anvendes til fremme av næringslivet i kommunen. Vedtekter for fondet skal godkjennes av fylkesmannen.

3

(Kontroll med betaling av avgift mv.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket og avgivelse av kraft, jf. post **19** kan med bindende virkning fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Byggefrister mv.)

Arbeidet må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonens dato og fullføres innen ytterligere 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen. I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversittes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen på kr 1 000,-.

5

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal vedkommende myndighet underrettes i god tid på forhånd.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsan-

leggene. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

8

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

a. å sørge for at forholdene i *de berørte vassdragene* er slik at de stedegne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

V

Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VI

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

9

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

10

(Forurensning mv.)

Konsesjonæren plikter etter fylkesmannens nærmere bestemmelse:

– å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.
– å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersøkelser i berørte vassdragsavsnitt.

11

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utilgjengelige.

12

(Terskler mv.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprenskinger mv. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

13

(Rydding av reguleringssonen)

Neddemmede områder skal ryddes for trær og busker på en tilfredsstillende måte. Generelt gjelder at stubbene skal bli så korte som praktisk mulig, maksimalt 25 cm høye. Ryddingen må utføres på snøbar mark. Avfallet fjernes eller brennes.

Dersom ikke annet blir pålagt konsesjonæren, skal reguleringssonen holdes fri for trær og busker som er over 0,5 m høye. I rimelig grad kan Olje- og energidepartementet pålegge ytterligere rydding. Dersom vegetasjon over HRV dør som følge av reguleringen, skal den ryddes etter de samme retningslinjene som ellers er angitt i denne posten.

Rydding av reguleringssonen skal være gjennomført før første neddemming og bør så vidt mulig unngås lagt til yngletiden for viltet i området.

Tilsyn med overholdelsen av bestemmelsene i denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

14

(Manøvreringsreglement mv.)

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd fastsetter.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

15

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

16

(Merking av usikker is)

De partier av isen på vann og inntaksmagasiner som mister bæreevnen på grunn av reguleringene og overføringene må merkes eller sikres etter nærmere anvisning av NVE.

17

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av reguleringens virkninger for berørte interesser. Undersøkelsesrapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det

offentlige. Olje- og energidepartementet kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

18

(Militære foranstaltninger)

Ved reguleringsanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

19

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den for hvert vannfall innvunne øking av vannkraften, beregnet etter reglene i vassdragsreguleringsloven § 11 nr. 1, jf. § 3. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Staten forbeholdes rett til inntil 5 % av kraftøkningen, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverkene for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

20

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

21

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene **2, 4, 14, 19, og 21** kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven § 12, post 21.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år.

22

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger. Olje- og energidepartementet kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene kan medføre forpliktelser.

NVEs forslag til Manøvreringsreglement for regulering av Maurangervassdragene i Kvinnherad, Jondal og Ullensvang kommuner, Hordaland fylke

(erstatter reglement gitt ved kgl.res. av 18.07.1969, sist endret ved kgl.res. av 26.03.1982)

1. *Reguleringer*

Magasin	Naturlig vannst. kote	*Reg.grenser* Øvre kote	Nedre kote	Oppd. m	Senkn. m	Reg. Høyde m	Maks flom
Kvanngrøvatn	970,5	972,0	937,0	1,5	33,5	35,0	973,5
Dravladalsvatn	938,5	957,0	880,0	18,5	58,5	77,0	958,5
Jukladalsvatn	1082,9	1082,9	990,0	-	92,9	92,9	-
Heimste Revavatn	1146,0	1147,0	1141,0	1,0	5,0	6,0	1147,5
Juklavatn	1010,4	1060,0	950,0	49,6	60,4	110,0	1061,0
Langavatn	962,0	962,0	927,0	-	35,0	35,0	-
Heimste Svartedalsvatn	833,6	860,0	780,0	26,4	53,6	80,0	861,5
Innste Svartedalsvatn	837,6	860,0	780,0	22,4	57,6	80,0	861,5
Blådalsvatn	1072,1	1104,0	1018,0	31,9	54,1	86,0	1105,0
Mysevatn	814,9	855,0	775,0	40,1	39,9	80,0	856,5
Stutatjern	1216,0	1217,0	1214,0	1,0	2,0	3,0	1217,5
Holmavatn	1132,0	1133,0	1127,0	1,9	4,1	6,0	1133,5
Markkjelkevatnet	740,0	740,0	737,0	-	3,0	3,0	-

For Dravladalsvatns og Jukladalsvatns vedkommende refererer høydene seg til vassdragsvesenets nivellement L.nr.523 for 1963, for Juklavatn og Svartedalsvatns vedkommende til L.nr.535 for 1964 og for Mysevatns vedkommende til L.nr.516 for 1960.

For Markkjelkevatnet refererer høydene seg til SKs høydesystem (NN 1954).

De øvrige vatn har høydegrunnlaget fra fotogrametrisk kart fra 1963.

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Pumping

Avløpet fra Markkjelkevatnet sitt nedbørfelt på 2,81 km² pumpes inn på tunnelen mellom Jukla kraftverk og Svartedalsvatn for utnyttelse i Mauranger kraftverk, eventuelt videre pumping opp til Juklavatnet.

Overføringer

a. Avløpet fra Kvanngrøvatn sammen med avløpet fra Skarvabotn, nedbørfelter oppgitt til henholdsvis 10,8 og 3,2 km², overføres til Dravladalsvatn.
b. Avløpet fra 2,8 km² av Bleelvas nedbørfelt overføres til Revevatn.
c. Avløpet fra 10,5 km² av Dravladalsvatns partielle nedbørfelt med tillegg av avløpet fra Langavatns og Botnanes felt er på henholdsvis 2,8 og 7,7 km² samt de under a. nevnte felter): samlet avløp fra 35,0 km², overføres gjennom Jukla kraftverks tunnelsystem til Svartedalsvatn.
d. Avløpet fra Heimste Revavatns nedbørfelt på 7,5 km² med tillegg av avløpet under b. overføres til Jukladalsvatn og kan sammen med avløpet fra dettes partielle felt på 6,4 km² og fra Jordalstjerns felt på 3,6 km²): totalt 20,3 km² - overføres til Juklavatn, eller om ønskes direkte til driftstunnelen for Jukla kraftverk.
e. Med opptagelse av avløpet fra Juklavatns partielle nedbørfelt på 15,8 km² overføres avløpet under d) -): tilsammen 36,1 km² til Svartedalsvatn.
f. Det samlede avløp fra feltene nevnt ovenfor med tillegg av avløpet fra Svartedalsvatns partielle nedbørfelt -): 71,1 + 32,9 = 104,0 km² samt avløpet fra 23,7 km² av Bondhuselvis og fra 1,0 km² av Rednedalsbekkens nedbørfelter - overføres til Mysevatn i Austrepollelvi.

g. avløpet fra Kvanngrevatnets felt på ca. 1,3 km² overføres til Langavatn for utnyttelse i Jukla kraftverk og Mauranger kraftverk.

2.

Ved manøvreringen skal has for øyet at de naturlige flommene i vassdragene ikke økes. Ved overløp i magasinene skal disse ikke tilføres vatn gjennom overføringsorgan og ved overløp i Dravladalsvatn skal driftsvatn for kraftverket fortrinnsvis tas fra dette magasin. Vannslipping fra magasinene forhåndsvarsles ved oppslag på sentralt trafikkerte steder.

I tidsrommet 01.07 – 30.09 skal vannstanden i Markkjelkevatnet ikke underskride kote 738,0 med mindre dette er nødvendig for å opprettholde pålagt minstevannføring (se neste avsnitt). Dersom vannstanden i Markkjelkevatnet når kote 737 (LRV) og tilsiget er lavere enn minstevannføringskravet, slippes hele tilsiget.

Når vannføringen i Øyreselva ved utløpet til fjorden er lavere enn 300 l/s i tiden 1. juli til 1. november skal det slippes en vannføring fra Markkjelkevatnet på minst 200 l/s. Vannslippet skal pågå inntil vannføringen i Øyreselva overstiger 350 l/s.

Markkjelkevatnet pumpe skal ikke være i drift når det slippes minstevannføring fra Markkjelkevatnet.

Når vannstanden i Markkjelkevatnet i tidsrommet 01.07. – 30.09 er lavere enn kote 738 på grunn av minstevannføringsslipp skal vannstanden hurtigst mulig bringes opp til dette nivået når kravet til minstevannføringsslipp opphører. Pumpen kan ikke settes i drift før vannstanden har nådd kote 738,0.

Forøvrig kan tappingen skje etter kraftverkseiers behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde mv. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringstiden.

4.

Viser det seg at slippingen etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet.

III Høringsinstansenes bemerkninger til NVEs innstilling

NVEs innstilling har vært på høring hos Kvinnherad kommune, Hordaland fylkeskommune og Miljøverndepartementet.

Kvinnherad kommune og *Miljøverndepartementet* har ikke bemerkninger til innstillingen. *Hordaland fylkeskommune* tilrår at Statkraft får tillatelse til overføringene som omsøkt, med vilkår som fastsatt av NVE.

IV Olje- og energidepartementets bemerkninger

Innledning

Statkraft har søkt om tillatelse til å overføre Kvangrevatnet, og å regulere og overføre Markkjelkevatnet for utnyttelse i Jukla og Mauranger kraftverker.

Kvangrevatnet søkes overført til det eksisterende reguleringsmagasinet Langavatn. Markkjelkevatnet søkes regulert med tre meter, for så å pumpe vannet inn på eksisterende overføringstunnel mellom Jukla kraftverk og Svartedalsvatn.

Samlet vil overføringene gi en produksjonsøkning i de to kraftverkene med 26,8 GWh/år.

Søknaden

For overføringen av Kvangrevatn til Langavatn vil det ved utløpet av Kvangrevatn bygges en mindre sperredam, ca. fire meter lang og med en maksimal høyde på én meter. Kvangrevatnet vil ikke bli regulert, men vannstandsvariasjoner på om lag 0,5 meter må påregnes. Selve overføringen av vannet fra Kvangrevatn til Langavatn vil skje via en 1100 meter lang tunnel. Overføringen innbærer at vannføringen i elva ved utløpet i Maurangerfjorden vil bli redusert med ca. 13 %. Tiltaket reduserer inngrepsfrie områder i kategori I med 7,15 km². Overføringen vil gi en produksjonsøkning i Jukla kraftverk på 1,0 GWh/år og 6,8 GWh/år i Mauranger kraftverk.

Overføringen av Markkjelkevatn til Svartedalsvatn vil skje gjennom å pumpe tilsiget til Markjelkevatn inn på undervannstunnelen til Jukla kraftverk som har avløp til Svartedalsvatn. Markkjelkevatn vil bli etablert som senkingsmagasin med regulering på tre meter mellom kote 740,0 og 737,0. Ura ved utløpet av vannet vil bli tettet igjen. Middelvannføringen i Øyreselva vil bli redusert med ca. 16 % målt ved utløpet i Maurangerfjorden. Overføringen vil gi en produksjonsøkning på ca. 19 GWh/år.

Prosjektene kan gjennomføres uavhengig av hverandre.

NVEs innstilling

De tekniske inngrepene i tilknytning til overføringen av Kvangrevatnet vil etter NVEs syn være svært beskjedne. Det er få miljøinteresser knyttet til vannet. En negativ konsekvens av tiltaket vil være tørrlegging av Kvangreelva og reduksjon av vannføringen i Tveitelva. Imidlertid anses dette ikke å ha avgjørende betydning ettersom det er få som benytter seg av områdene som blir sterkest berørt. NVE går derfor inn for at det gis tillatelse til regulering av Kvangrevatn.

Overføringen av Markkjelkevatnet berører allmenne interesser i større grad enn overføringen av Kvangrevatnet.

De største konsekvensene ved tiltaket er knyttet til redusert vannføring i Øyreselva. Elven er allerede fraført store deler av sitt opprinnelige nedbørfelt. Derfor er vannføringen, i tørre perioder, trolig ned mot hva vassdraget tåler for å opprettholde bestanden av anadrom fisk. NVE går derfor inn for slipp av minstevannføring. Ved slipp av minstevannføring finner NVE at fordelene ved tiltaket overstiger ulempene, og går derfor inn for at det gis tillatelse til regulering og overføring av Markkjelkevatnet.

Olje- og energidepartementets vurdering

Det er på det rene at tiltakene kan gjennomføres uavhengig av hverandre. Departementet vil i det følgende vurdere de to omsøkte tiltakene adskilt.

Overføring av Kvangrevatn til Langavatn

Kvangrevatnet ligger på kote 969 i et lite tilgjengelig område. Det er få brukerinteresser knyttet til vannet. De tekniske inngrepene ved overføringen anses av NVE å være svært beskjedne.

Ulempene forbundet med overføring av Kvangrevatnet knytter seg særlig til reduksjon av vannføringen i Tveitelva og tørrlegging av Kvangreelva. Det er imidlertid få som bruker området til friluftsliv. I forhold til Tveitelva er det særlig tiltakets konsekvenser for fossen Fosseskarvo, ved utløpet i fjorden som har vært fremhevet. Departementet vil her vise til at Tveitelva vil få redusert vannføring med ca. 1/7 ved utløpet i fjorden, og mener ut fra dette at Fosseskarvo fortsatt vil være et landskapselement av betydning.

Når det gjelder reduksjonen av inngrepsfrie områder, viser Olje- og energidepartementet til at man ved opprettelsen av Folgefonna nasjonalpark har vernet store områder på Folgefonnhalvøya som sikrer at områder med stor kvalitet forblir urørt. Departementet viser også til at DN ikke frarår at konsesjon gis, og at fylkesmannen tilrår at det gis konsesjon.

Fordelene ved overføringen er at ledig kapasitet i Jukla og Mauranger kraftverker utnyttes. Overføringen vil gi 7,8 GWh/år ny kraft.

Etter en helhetsvurdering er Olje- og energidepartementet kommet til at fordelene ved tiltaket er større enn ulempene for allmenne og private interesser, jf. vassdragsreguleringsloven § 8, og tilrår at det gis konsesjon for overføring av Kvangrevatnet som omsøkt.

Overføring av Markkjelkevatn til Svartedalsvatn

Markkjelkevatnet ligger på kote 740, i et lett tilgjengelig område. Området er preget av tidligere kraftutbygging, blant annet ved at anleggsvei deler vannet. I tillegg går det kraftlinjer langs vannet, og Jukla kraftverk ligger synlig til ved oversiden av vannet.

Ulempene forbundet med regulering av Markkjelkevatnet som omsøkt er blant annet knyttet til at store deler av vannets vestre del vil bli tørrlagt når en regulering på tre meter nyttes fullt ut. Fisken i vannet vil også kunne bli skadelidende. Mellom Markkjelkevatnet og Goddalsvatnet vil vannet for en stor del forsvinne. Goddalsvatnet har ørret med middels kvalitet som vil kunne bli berørt. De største negative virkningene knytter seg til minsket vannføring i Øyreselva. 1,5 km av elven er anadrom. Den omsøkte overføringen, sammen med effekten av tidligere fraført vann, kan medføre at vannføringen går ned mot det laveste vassdraget tåler for å opprettholde den anadrome fiskebestanden.

Olje- og energidepartementet mener at de største ulempene kan minskes gjennom avbøtende tiltak. I forhold til Markkjelkevatnet har NVE foreslått at maksimal regulering om sommeren skal være to meter. Sammen med tetting av ura ved utløpet vil forholdene både med hensyn til estetikk og fisk bedres. For å sikre at det går tilstrekkelig vann i den anadrome delen av Øyreselva i perioden 1. juli til 1. november har NVE foreslått at det skal slippes 200 l/s fra Markkjelkevatnet, dersom vannføringen i elven, målt ved utløpet i fjorden, er under 300 l/s. Departementet slutter seg til NVEs forslag, og viser til at dette innebærer at det ikke blir noen endring for anadrom fisk i de kritiske perioder om sommeren. Departementet vil også fremheve den positive bieffekt at elvestrekningen mellom Markkjelkevatnet og Goddalsvatnet ved vannslippingen vil bli tilført noe vann.

Fordelene ved tiltaket er at tetting av ura i utløpet av Markkjelkevatnet vil bidra til en mer stabil vannstand i vannets vestre del, noe som også vil kunne ha positiv virkning for de som bruker området. Tiltaket vil gi 19 GWh/år ny kraft.

Etter en helhetsvurdering er Olje- og energidepartementet kommet til at fordelene ved tiltaket er større enn ulempene for allmenne og private inter-

esser, jf. vassdragsreguleringsloven § 8 og tilrår at det gis konsesjon for regulering og overføring av Markkjelkevatnet.

Det tilrås fastsatt nytt manøvreringsreglement for hele Maurangerutbyggingen i samsvar med NVEs forslag.

Departementer viser for øvrig til NVEs merknader til vilkårene.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov av 14. desember 1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer gis Statkraft Energi AS tillatelse til regulering og overføring av Markkjelkevatnet og overføring av Kvangrevatnet for utnyttelse i Jukla og Mauranger kraftverker i Kvinnherad kommune. Tillatelsen gis på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 1. juli 2005.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement i samsvar med det i ovennevnte foredrag inntatte utkast.

25. Statkraft AS

(Fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd ved omorganisering)

Olje- og energidepartementets samtykke 5. juli 2005.

I

Det vises til Deres brev av 31.03.2005, der det på vegne av Statkraft AS søkes om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) § 1 fjerde ledd i forbindelse med at Statkraft AS erverver samtlige aksjer i Statkraft Holding AS, fra Statkraft Energi AS.

Statkraft AS er et heleid datterselskap av Statkraft SF og Statkraft AS innehar samtlige aksjer i Statkraft Energi AS. Statkraft Energi AS eier samtlige aksjer i Statkraft Holding AS. Søknaden gjelder overføringen av samtlige aksjer i Statkraft Holding AS til Statkraft AS. Dette innebærer at Statkraft Holding AS blir et søsterselskap til Statkraft Energi AS.

Statkraft Holding AS eier flere aksjeposter i selskap som direkte eller indirekte innehar rettigheter etter industrikonsesjonsloven kapittel I. Blant annet eier Statkraft Holding AS samtlige aksjer i Trondheim Energiverk AS. Trondheim Energiverk AS innehar konsesjonspliktige fallrettigheter gjennom sitt heleide datterselskap Trondheim Energiverk Kraft AS. Statkraft AS' erverv av samtlige aksjer i Statkraft Holding AS utløser derfor konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven kapittel I.

Ervervet av samtlige aksjer i Statkraft Holding AS utløser også konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven § 36. I denne forbindelse vises det til eget vedtak av dags dato hvor Statkraft AS er meddelt aksjeervervskonsesjon for ervervet.

II

Statkraft Holding AS ble meddelt unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved departementets vedtak av 19.06.2002 i forbindelse med selskapets erverv av samtlige aksjer i Trondheim Energiverk AS.

I vedtaket ble det satt vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i Statkraft Holding AS, Trondheim Energiverk AS og Trondheim Energiverk Kraft AS skulle meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholdt seg videre blant annet retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene, å gjøre gjeldende den statlige forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1, samt å konsesjonsbehandle de rettigheter som ved vedtaket ble unntatt fra konsesjonsbehandling.

Statkraft AS erverver i følge søknaden samtlige aksjer i Statkraft Holding AS. Ervervet må vurderes opp mot de vilkår som ble satt ved ovennevnte unntaksvedtak.

Olje- og energidepartementet kan ikke se at ervervet av samtlige aksjer i Statkraft Holding AS foranlediger konsesjonsbehandling av de rettigheter som ved det nevnte vedtak ble unntatt fra konsesjonsbehandling eller at det gjøres bruk av den forkjøpsrett som ble forbeholdt staten i vedtaket.

III

Olje- og energidepartementet finner at den omsøkte omorganiseringen av Statkraftkonsernet er i tråd med de retningslinjer som i Ot.prp. nr. 31 (1989 – 90) er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftressursene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven.

Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonens § 1 fjerde ledd kan føre til at eierforholdene endres slik at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntaket.

Ved unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser i selskapene skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet vil videre forbeholde seg retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapene har fått fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd. I den grad selskapene har fallret-

tigheter som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene. For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse i selskapene medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er til stede.

Med hjemmel i lov av 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom mv. § 1 fjerde ledd gis unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett for erverv omsøkt i brev av 31.03.2005 i forbindelse med Statkraft AS' erverv av samtlige aksjer i Statkraft Holding AS.

Unntaket gis på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i Statkraft AS, Statkraft Holding AS, Trondheim Energiverk AS eller Trondheim Energiverk Kraft AS meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene, å gjøre den statlige forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 gjeldende for fallrettigheter som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle de rettigheter selskapene ved dette og tidligere unntak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg retten til å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse i selskapene medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede.

Dersom det senere overdras rettigheter i ansvarlige selskaper, sameier eller andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallrettigheter, utløses det konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven kapittel I. Forkjøpsrett utløses etter samme kapittel for så vidt gjelder fallrettigheter som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet.

Emisjon av aksjer i selskapene, for eksempel i forbindelse med fusjon med andre selskaper, vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i forhold til de vilkår departementet har satt over.

Tidligere meddelte vedtak med tilhørende vilkår gjelder uendret etter dette vedtak.

Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energidirektorat slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.

26. Statkraft AS

(Aksjeervervskonsesjon etter industrikonsesjonsloven § 36 i forbindelse med videre omorganisering av konsernet)

Olje- og energidepartementets samtykke 5. juli 2005.

Det vises til Deres brev av 31.3.2005, hvor det søkes om konsesjon etter lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) § 36 for Statkraft AS' erverv av samtlige aksjer i Statkraft Holding AS.

Aksjeervervet er en del av omorganiseringsprosessen i Statkraftkonsernet. Statkraft AS er ved eget brev av dags dato meddelt vedtak om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd for erverv av samtlige aksjer i Statkraft Holding AS.

Statkraft Holding AS innehar følgende aksjeposter i selskaper som direkte eller indirekte innehar konsesjonspliktige rettigheter etter industrikonsesjonsloven:

- 49,9 prosent av aksjene i Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap AS
- 45,5 prosent av aksjene i Agder Energi AS
- 66,62 prosent av aksjene i Skagerak Energi AS
- 100 prosent av aksjene i Trondheim Energiverk AS
- 25,6 prosent av aksjene i Eidsiva Energi Holding AS
- 16,67 prosent av aksjene i Småkraft AS – de øvrige eierne er selskaper hvor Statkraft Holding AS har eierinteresser, reell eierandel overstiger derfor 20 %

Statkraft AS' erverv av samtlige aksjer i Statkraft Holding AS utløser konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven kapittel I for det indirekte ervervet av samtlige aksjer i Trondheim Energiverk AS og dets heleide datterselskap Trondheim Energiverk Kraft AS som innehar vannfallsrettigheter med tilhørende konsesjoner og vilkår. Trondheim Energiverk Kraft AS eier en andel på 48,6 % av Kraftverkene i Orkla. Ervervet omfattes av eget vedtak av dags dato om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett.

Statkraft AS' erverv av samtlige aksjer i Statkraft Holding AS utløser konsesjonsplikt etter industrikonsesjonslovens § 36 for det indirekte ervervet av de øvrige ovennevnte aksjeposter. Ervervet utløser videre konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven § 36 for det indirekte erverv av 49,005 % av aksjene i Istad AS gjennom eierskapet til Trondheim Energiverk AS.

I medhold av industrikonsesjonsloven § 36 og bemyndigelse gitt ved kgl.res. av 20. desember 1996, gis Statkraft AS konsesjon for erverv av samt-

lige aksjer i Statkraft Holding AS fra Statkraft Energi AS.

Det gjøres oppmerksom på at det i og med dette vedtak ikke er gjort noen endring i de tidligere meddelte konsesjoner eller tilknyttede vilkår.

27. Ballangen Energi AS

(Midlertidig tillatelse til fortsatt regulering av Hjertevatn i Ballangen, Nordland)

Olje- og energidepartementets samtykke 11. august 2005.

Det vises til Deres brev av 19.05 d.å. til Olje- og energidepartementet hvor det søkes om midlertidig tillatelse til å fortsette reguleringen av Hjertevatn inntil søknaden om ny konsesjon er avgjort.

Ballangen Energi AS fikk ved kgl.res. av 23. mai 1986 tillatelse til å erverve bruksrett til fallrettighetene for Hjertevatn kraftverk og til overføring av reguleringskonsesjonen for Hjertevatn. Tillatelsen til å regulere Hjertevatn mv. ble gitt ved kronprinsregentens resolusjon av 18. november 1955. Konsesjonen ble gitt med en varighet på 50 år regnet fra 12. september 1955, hvilket tilsvarer varigheten på leieavtalen til nødvendige vassdragsrettigheter. Konsesjonen utløper dermed den 12. september 2005. Ballangen Energi har søkt NVE om ny og utvidet reguleringskonsesjon, men en eventuell ny tillatelse vil ikke bli gitt før den gjeldende konsesjonen utløper. På den bakgrunn har Ballangen Energi søkt Olje- og energidepartementet om midlertidig tillatelse til fortsatt regulering av Hjertevatn.

Olje- og energidepartementet gir med dette Ballangen Energi tillatelse til å fortsette reguleringen av Hjertevatn inntil søknaden om fornyet konsesjon er avgjort. Tillatelsen gis på de vilkår som følger av konsesjonen av 23. mai 1986.

Departementet vil presisere at vilkår som gis i en eventuelt ny reguleringskonsesjon kan gis virkning fra utløpstidspunktet av den gjeldende reguleringskonsesjonen, 12. september 2005.

28. Risdal Energi

(Tillatelse til bygging av Vassfossen kraftverk i Froland kommune i Aust Agder)

Kongelig resolusjon 19. august 2005.

I Innledning

Risdal Energi AS har søkt om tillatelse til bygging av Vassfossen kraftverk i Froland kommune i Aust-Agder.

Vassfossen ligger i Vatnedalselva som er en gren av Uldalsvassdraget. Uldalsvassdraget er sterkt regulert av hensyn til Hanefossen kraftverk som ligger ved Herefoss. Kraftverket vil ha en årlig middelproduksjon på om lag 29 GWh og en installert effekt på rundt 8,4 MW.

Prosjektet ble fritatt fra behandling i Samlet Plan ved brev fra NVE datert 04.12.01.

Prosjektet berører ikke vernede vassdrag eller områder vernet i medhold av naturvernloven.

II Søknaden og NVEs innstilling

Olje- og energidepartementet har mottatt følgende innstilling, datert 01.10.2004, fra NVE:

"Risdal Energi har sendt følgende søknad til NVE datert 31.10.03 om utbygging av Vassfossen kraftverk:

*"*Risdal Energi AS (under etablering) ønsker å utnytte vannfallet mellom Eptevanndammen og Vassvann til kraftproduksjon og søker herved om tillatelse til følgende tiltak:

1. Etter industrikonsesjonsloven av 14. des. 1917, nr. 16, om ervervskonsesjon til:
   - Å overta fallrettene på strekningen Vassvann kote 209 - Homstølvann kote 350 i Froland kommune.
2. Etter lov om vassdrag og grunnvann av 24. nov. 2000, nr. 82, om tillatelse til:
   - Å bygge og drive Vassfossen Kraftverk i samsvar med fremlagte planer.
3. Etter energiloven av 29. juni 1990, nr. 50, om anleggskonsesjon for:
   - 2 stk. generatorer på henholdsvis 8 MW og 0,4 MW.
   - 9 MVA transformator fra generatorspenning til 132 kV, med tilkobling til eksisterende 132 kV linje (Brokke-Senumstad).
   - 0,5 MVA transformator fra maskinspenning til 22 kV, med tilkobling til distribusjonsnettet, 22 kV linje fra Åmli.
4. Etter forurensingsloven av 13. mars 1981:
   - Tillatelse til å gjennomføre tiltaket.

Det opplyses at punkt 1 muligens utgår, da det i fremtiden kan komme teknisk/juridiske forandringer som tilsier at det ikke er nødvendig med konsesjon etter industrikonsesjonsloven.

Nødvendige opplysninger om utbyggingen vil framgå av følgende utredning."

Vi refererer videre fra den vedlagte søknaden:

"1. Om søkeren og rettighetshavere

1.1 Søker

Risdal Energi AS (under etablering) står som søker og vil forestå utbygging og drift av Vassfossen Kraftverk. Risdal Energi AS (ue) vil bli et selskap som er 100 % eid av Guttorm Risdal og

hans etterkommere: Gunhild Risdal Konnestad, Tallak Risdal og Torbjørn Risdal.

Guttorm og Tallak Risdal er i dag eiere av gården Risdal Vestre. Gården har grunnen på østsiden av Vassfossen. Til gården tilhører om lag 60 % av fallrettighetene som skal til for en utbygging av Vassfossen.

1.2 Forhold til Fallrettighetshavere

Fallrettighetene som tilhører gårdsnummer 82, bruksnummer 4 vil bli overdratt til Risdal Energi AS. Gården eies av Guttorm Risdal og Tallak Risdal. Eierne av disse fallrettighetene vil bli aksjonærer i Risdal Energi AS.

Fallrettighetene som tilhører gårdsnummer 81, bruksnummer 1 er håndgitt til Risdal Energi. Gården er eid av Inger Kristin Watne Moe. Dette utgjør rundt 30 % av fallrettighetene som skal til for å gjennomføre tiltaket. Avtalen ble inngått 12. juli 2002 og varer i 10 år. Avtalen er tinglyst.

Fallrettighetene som tilhører Agder Energi Produksjon er håndgitt til Risdal Energi. Disse fallrettighetene befinner seg mellom LRV og HRV i Eptevannsdammen. Fallrettene utgjør om lag 10 % av de samlede rettighetene for å gjennomføre en utbygging slik den er beskrevet i denne søknaden. Avtalen ble inngått i mars 2003 og varer i 10 år.

Risdal Energi har med dette 100 % av fallrettighetene som skal til for å gjennomføre prosjektet.

1.3 Forhold til Grunnrettighetshavere

I området hvor utbyggingen vil finne sted, er det to eiendommer som kommer til å bli berørt av utbyggingen, med hensyn på arealbruk mv.:

Gårdsnummer 82, bruksnummer 4, som eies av kommende aksjonærer i Risdal Energi. Disse rettighetene vil inngå i selskapet.

Gårdsnummer 81, bruksnummer 1: Det er inngått avtale om de nødvendige grunnrettighetene som skal til for å gjennomføre utbyggingen. Dette er inngått avtale med både nødvendig areal som utbyggingen krever, og bruk av veier i området, m.m. Avtalen er datert 12. juli 2002.

Når det gjelder 132 kV ledning vil 100 meter av denne gå over Gnr. 81, Bnr. 1. Resten av linja utgjør 1900 meter og går over Gnr. 82, Bnr. 4 (egen grunn).

Risdal Energi har med dette alle rettigheter som skal til for å gjennomføre tiltaket uten at man behøver å ekspropriere arealer m.m.

1.4 Andre erstatningsberettigede

I tillegg til grunnrettighetene som er ervervet, er det også inngått avtale med Gårdsnummer 81, bruksnummer 1 om frafall av eventuelle erstatningskrav. Avtalen av 12. juni 2002 innebærer i korte trekk at grunneieren mottar et vederlag for de ulemper og skader utbyggingen måtte føre med seg. Dette er skader som endret vannføring mellom Eptevannsdammen og Vassvann, støy fra byggevirksomheten etc.

Det finnes ingen andre erstatningsberettigede i området.

2. Lokalisering

2.1 Lokalisering

Vassfossen som søkes utbygd ligger i Froland kommune, Aust-Agder. Vassfossen ligger i Vatnedalselva som er en gren av Uldalsvassdraget. Uldalsvassdraget er igjen en gren av Tovdalsvassdraget. Vassdraget er registrert som vassdrag 020.BCZ.

2.2 Vassdraget

I Uldalsvassdraget finnes det i dag seks reguleringer og et kraftverk. Alle de seks reguleringene er bygget i forbindelse med Hanefossen Kraftverk. 5 av reguleringene ble det gitt konsesjon til å bygge ved kronprinsens resolusjon av 22. mars 1957. Eptevannsdammen ble gitt tillatelse til å bygge ved kongelig resolusjon 1. august 1969.

Uldalsvassdraget er sterkt regulert av hensyn til Hanefossen kraftverk som ligger ved Herefoss.

(…)

3. Hydrologi

De hydrologiske dataene er hentet fra Samla Plan for Tovdal. Der er nedbørsfeltet satt til 72,4 km², med en midlere avrenning på 2,7 m³. Videre i beregningene er det antatt at denne midlere avrenningen er snittet fra 1931-1960.

Vannmerkeserien for Flaksvann er benyttet. Dette er den samme som tilsigsserien som Agder Energi har basert seg på. Denne blir benyttet ved beregninger for Hanefossen kraftverk som ligger i samme vassdraget.

Det bemerkes forøvrig at NVE ved Thomas Væringstad, seksjon for vannbalanse har gått gjennom hydrologien i området. Rapporten er arkivert i NVE under arkivkode 911-883/ 020.BCZ. Verktøy som ble brukt i forbindelse med gjennomgangen var bruk av Hydra II og Kartulf.

Hovedtall fra rapporten:

Nedslagsfelt	72,2 km²
Middelavrenning 1961- 1990	37,5 l/s pr. km²
Tilgjengelig årsvolum	85.553 mill. m²
Høydeforskjeller i feltet	350 – 717 moh
Sjøprosent	9,5 %
Effektiv sjøprosent	6,5 %

Videre konkluderer rapporten med at reguleringskurven for Myglevatn velges som den reguleringskurven som korrelerer best til reguleringskurven for Vassfossen. Valget av reguleringskurven er tatt med et innslag av skjønn.

Resultatene som er fremkommet i rapporten vil bli tatt hensyn til ved detaljprosjekteringen av Vassfossen Kraftverk.

4. Endret vannføring i Uldalsvassdraget

4.1 Bakgrunn for endret vannføring

En konsekvens av utbygging av Vassfossen er at vannmassene i Eptevannsmagasinet vil bli disponert noe annerledes enn tidligere. Dette vil også ha en viss innvirkning på driftsmønsteret til de andre reguleringene i vassdraget. Disse endringene synes imidlertid å være marginale.

For å synliggjøre hvilke konsekvenser det vil ha, er vassdraget simulert i "Vansimtap" slik vassdraget er i dag og slik det vil bli etter en utbygging. Simuleringene er gjort for årrekken 1931 til 2000.

Resultatene av simuleringene er presentert i Vedlegg B "Simulering av Uldalsvassdraget - Før og etter utbyggingen av Vassfossen Kraftverk".

Forøvrig blir det presentert i kapittel 5 hvordan utbyggingen vil påvirke lokalmiljøet like nedstrøms Vassfossen og nærområdet rundt Vassfossen.

4.2 Eptevannsmagasinet

Vannføring:

Dette er stedet som kommer til å bli mest påvirket av utbyggingen. Strekningen fra Vassvann og ned til Kolstraumsfjorden vil få en jevnere vannføring. Prosentilpresentasjonen av vannføringen gir et meget godt bilde av flomtapene som kan ventes ved en utbygging med 8 MW i Vassfossen. Som presentasjonen viser er det mindre fare for overfylling av dammen og en påfølgende flom.

Magasinfylling:

Ved driftingen av Vassfossen Kraftverk er det viktig å holde en så høy magasinfylling som mulig. Dette gjøres for å maksimere kraftproduksjonen siden man får en større kraftmengde ut av vannmassene dersom vannivået ligger nær opp til HRV. Det er dog samtidig viktig å ikke ha for mye vann i magasinet da dette kan forårsake flomtap (produksjonstap).

4.3 Øvrige reguleringer

Det er kun marginale endringer både på vannføring og magasinfylling for de fem andre reguleringene i Uldalsvassdraget dersom Vassfossen blir bygd ut slik det er beskrevet i denne søknaden. For øvrig henvises det til rapporten fra Markedskraft (vedlegg B) for en utfyllende grafisk beskrivelse av vannføring og fyllingsgrad med og uten installasjon i Vassfossen.

4.4 Tovdalsvassdraget

Tovdalselva er helt uregulert. Siden den aktuelle utbyggingen ligger i Uldalsvassdraget, er Tovdalselva ikke behandlet her. Det er kun marginale endringer utbyggingen av Vassfossen Kraftverk vil ha for Tovdalsvassdraget. Dette begrunnes ved at det kun blir marginale endringene i vannslipp fra Hanefossen, som er stedet der de to vassdragene møtes.

5. Endret vannføring i nærheten av Vassfossen

5.1 Innledning

Området i nærheten av Vassfossen Kraftverk er området som kommer til å bli mest berørt av utbyggingen. Like nedstrøms Vassvann ligger et kalkingsanlegg. I dialoger med Fylkesmannen og Fiskelaget er det blitt stilt spørsmål om hvordan utbyggingen kommer til å påvirke driften av denne.

Strekningen mellom Eptevannsdammen og Vassvann kommer til å miste størsteparten av vannføringen. Denne strekningen er ca. 2,5 km.

5.2 Hydrologiske betraktninger

For å belyse hydrologien i området hvor det skal bygges ut, er nedslagsfeltene tegnet inn nedenfor.

Situasjonen i området rundt Vassfossen og Vassvann er som følger:

Nedbørsfelt A:

- *Renner direkte ned i Lomsvann uavhengig av Eptevannsdammen*
- *Størrelsen på nedslagsfeltet er om lag 4 km²*
- *Dette utgjør ca. 149 l/s i midlere avrenning*

Nedbørsfelt B:

- *Renner ned i Vassvann*
- *Størrelsen på nedslagsfeltet er om lag 15 km²*
- *Dette utgjør ca. 566 l/s i midlere avrenning*

Nedbørsfelt C:

- *Renner ned i hovedelva, før kalkdoseren*
- *Størrelsen på nedslagsfeltet er om lag 4 km²*
- *Dette utgjør ca. 149 l/s i midlere avrenning*

Den midlere avrenningen baserer seg på for måltallet for nedbørsfeltet til Eptevannsdammen som har et gjennomsnittlig spesifikt avløp på 37,3 l/s/km².

I tillegg til hovedelva som kommer fra Lomsvann og renner ned til Vassvann, har vi følgende bekker:

Område A	Skjølvskotdalsbekken
	Surtemyrbekken
Område B	Brennesbekken
	Bjørndalsbekken
Område C	Hidalsbekken
	Lislelibekken

5.3 Vannføringspresentasjoner

Det er tatt utgangspunkt i beregningene fra Markedskraft for å gi et bilde hvordan vannføringene kommer til å bli. Det er så plusset på vannføringsdata som er nedskalert fra Flaksvann. Det er ellers brukt de samme forutsetningene som er gjort i rapporten fra Markedskraft.

5.3.1 Vannføring ut fra Lomsvann

Vannføringen ut fra Lomsvann før og etter en utbygging av Vassfossen er representert ved de to neste figurene.

(…)

Vannføringen i typeår ut fra Lomsvann før utbyggingen av Vassfossen.

(...)

Vannføringen i typeår ut fra Lomsvann etter utbyggingen av Vassfossen.

Når det gjelder vannmengder som går ut fra Lomsvann, representert ved nedbørsfelt A, viser figuren ovenfor hva man kan komme til å forvente etter en utbygging. I tillegg kommer en del av det østre nedslagsfeltet til å renne ut i Vassfossen/Juvet.

En prosentilpresentasjon av hvordan situasjonen kommer til å bli vises i de to følgende figurer. Disse tar utgangspunkt i årrekken 1931-2000.

(…)

Vannføringen i prosentiler ut fra Lomsvann før utbyggingen av Vassfossen.

(…)

Vannføringen i prosentiler ut fra Lomsvann etter utbyggingen av Vassfossen.

Som en følge av disse beregningene, vil man kunne sikre vannspeilet i Lomsvann på et stabilt nivå. Kapittel 12.1.2 "Sikring av vannspeil i Lomsvann" tar for seg denne problemstillingen.

5.3.2 Vannføring ved kalkdoseren

Nedbørsfeltet som er plusset på her er nedbørsfelt A, B og C som beskrevet i kapittel 5.2.

(…)

Vannføringen i typeår ved kalkdoseren før utbyggingen av Vassfossen.

(…)

Vannføringen i typeår ved kalkdoseren etter utbyggingen av Vassfossen.

Prosentilpresentasjoner er også tatt med for vannføringene ved kalkdoseren. Disse tar også utgangspunkt i årrekken 1931-2000.

(…)

Som man kan se ut i fra de foregående presentasjonene, vil vannføringene bli betraktelig mer stabil enn dagens situasjon. En stabil vannføring er positivt for kalkdoseren. For lite vannføring er ikke bra, men heller ikke for mye da man ikke vil få ut tilstrekkelig med kalk.

6. Teknisk plan

6.1 Nøkkeldata for utbyggingen

Følgende nøkkeldata er fremskaffet for prosjektet. Tallene er i hovedsak hentet inn fra Samla Plan for Tovdalsvassdraget utgitt 1986.

Eptevann HRV	350 moh.
Eptevann LRV	328,6 moh.
Eptevann magasinvolum	44 mill. m^3
Nedbørsfeltets areal	72,4 km^2
Spesifikt avløp	37,3 l/s/km^2
Middelavløp	2,7 m^3/s
Middel årsavløp	85,2 mill m^3
Vassvann kote	209 moh.

De produksjonsmessige tallene er som følger:

Snitt sommerproduksjon 8 MW aggregat	6,69 GWh
Snitt vinterproduksjon 8 MW aggregat	19,66 GWh
Snitt produksjon 0,4 MW aggregat	2,32 GWh
Snitt samlet produksjon	28,67 GWh

Tallene baserer seg på beregninger utført i forbindelse med simuleringene utført av Markedskraft i år 2003.

6.2 Hovedelementer i utbyggingen

I vedlegg A finnes et oversiktskart over hva som er planlagt. Alle de fysiske tiltakene i terrenget som er tenkt gjennomført er inntegnet på denne.

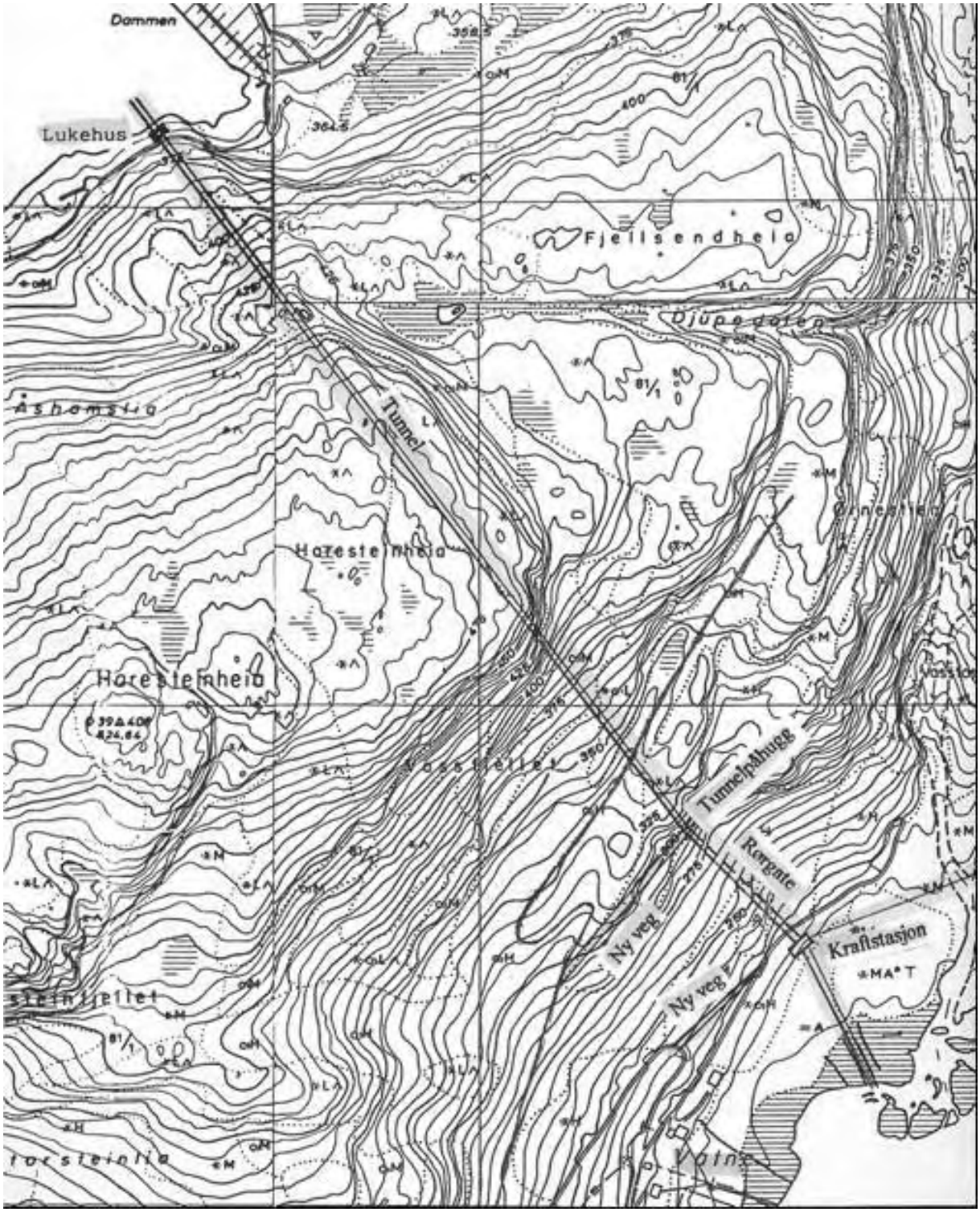

Utsnitt av kart (Vedlegg A)

6.2.1 Reguleringer

Vassfossen Kraftverk skal ha inntak direkte inne i Eptevannsmagasinet.

6.2.2 Inntak

Inntaket er plassert på kote 328 ca. 100 meter oppstrøms dammen. Her er det fjell i dagen der det vil bli bygget stengeluke i lukehus.

6.2.3 Vannveg

Fra inntaket blir driftsvannet ført i en 900 m lang tunnel gjennom fjellet, deretter i rør med diameter 1,20 m i en lengde av 170 m fram til kraftstasjonen. Røret vil bli gravet ned i hele sin lengde.

6.2.4 Kraftstasjon

Kraftstasjonen vil bli plassert ved elva og ca. 120 m fra utløpet til Vassvann. Kraftstasjonen vil bli bygget av betong. Det er planlagt en stk. 8 MW Horisontal Francis turbin. I tillegg er det planlagt en 0,4 MW turbin som er påtenkt å utnytte minstevannføringen til kraftproduksjon.

6.2.5 Transformatorstasjoner

Transformatorstasjonene er planlagt på utsiden av kraftstasjonen. Disse er på henholdsvis:

- 9 MVA med transformasjon fra maskinspenning til 132 kV.
- 0,5 MVA med transformasjon fra maskinspenning til 22 kV.

Maskinspenningen føres med kabler ut til transformatorområdet, og videre i luftlinje ut fra området.

6.2.6 Nettilknytning

Fra 9 MVA transformator det planlagt tilkobling 132 kV Brokke-Senumstad ved mast 251. Linjen eies av Otrakraft og det er gitt klarsignal for denne tilkoblingen.

Fra 0,5 MVA transformator er det planlagt tilkobling til distrubusjonsnettet på 22 kV ledning som kommer fra Åmli. Linjen eies av Agder Energi Nett og det er gitt klarsignal for denne tilkoblingen.

6.2.7 Utløpskanal

Fra kraftstasjonen og ned til Vassvann vil det bli bygget utløpskanal. Denne strekningen er ca. 150 meter.

6.2.8 Vegbygging

Det er nødvendig med to korte vegparseller for å gjennomføre prosjektet.

- Ny veg til tunnelpåhogg, ca. 200 m.
- Ny veg til kraftstasjon, ca. 130 m. Her vil en bruke ca. 150 m allerede bygget skogsbilveg.

6.2.9 Tunnelmasse

Tunnelmassen er planlagt lagret i et dalsøkk ca. 600 m sørvest for tunnelpåhugget.

Det er planlagt å anlegge et midlertidig pukkverk for å knuse tunnelmassen til vedlikehold av skogsbilveger i distriktet. Massen vil høyst sannsynligvis ikke bli vanskelig å få avsetning på, da knust steinmasse er vanskelig å få tak på i distriktet.

6.2.10 Bygninger knyttet til driften

Det er planlagt to bygninger knyttet til driften av kraftstasjonen.

- Bygning som er tiltenkt som garasje/verksted. Denne vil i hovedsak bli brukt ved revisjoner, lagring av materiell, kjøretøy. Bygningen er også tenkt benyttet under selve utbyggingen. Denne bygningen vil bli på om lag 200 m² grunnflate.
- Bygning som er tiltenkt som vaktrom, i forbindelse med revisjoner etc. Denne bygningen vil bli på om lag 50 m² grunnflate.

Begge bygningene vil bli bygd i nærheten av kraftstasjonen av praktiske årsaker.

6.3 Framdriftsplan

Dersom konsesjon blir gitt, vil det umiddelbart bli satt i gang med fullstendig detaljplanlegging. Anbudspapirer vil gå ut fra Risdal Energi i etterkant. Når utbyggingen kan starte i terrenget er avhengig av tidsforbruket på denne prosessen. Selve byggetida er beregnet til i underkant av 12 måneder.

6.4 Kjøremønster og drift av kraftverket

Vassfossen Kraftverk vil ha en god mulighet til å magasinere vann. Magasinkapasiteten er på om lag 50 % av årlig påregnelig vannmengde. Det er derfor naturlig at en stor del av produksjonen blir i vinter I og vinter II. Sommerproduksjon vil finne sted dersom magasinkapasiteten nærmer seg full, eller sommerprisene på kraft vil gjøre det gunstig å produsere fremfor å vente til vintersesongen.

For en mest lønnsom driftsoptimering kommer det til å bli benyttet blant annet dataverktøy som VANSIMTAP og lignende. Det henvises blant annet til rapport fra Markedskraft angående dette punktet.

7. Alternativ teknisk plan

Det søkes om å kunne velge mellom de tekniske løsningene beskrevet i dette kapitlet og foregående kapittel. I den alternative planen beskrevet i dette kapitlet er anlegget plassert inne i fjellet.

Det må grundigere undersøkelser av fjellmassene til før man kan ta stilling til om dette alternativet er det mest hensiktsmessige. Prøvesprengninger og fjerning av løsmasse vil bli en del av disse undersøkelsene. Det vil måtte bli opp til entreprenør å avgjøre om stasjonen skal plasseres i fjell eller i dagen. Først ved igangsettelse av det fysiske fjellarbeidet vil det bli endelig klart om fjellkvaliteten er god nok til å anlegge en fjellhall og stasjonen inne i fjellet.

Geologien som her er avgjørende, er allerede undersøkt: Risdal – Vatnedalsområdet ligger i Agderkomplekset. Dette er prekambrisk grunnfjell. Det vil si at fjellet her er noe av det eldste vi har, og består i det vesentlige av granittiske gneiser.

Tunneltraseen Eptevann – Vassvann består av øyegneis og båndgneis som er migmatittisk finkornet, grå, med stedvise bånd av amfibolitt.

Den alternative planen hvor stasjonen er plassert i fjell, vises under.

Det henvises også til vedlegg A hvor løsningen er tegnet inn på kart i målestokk 1:5000.

(…)

Alternativ løsning med kraftstasjonen i fjell og tunnel helt fram til stasjonen.

8. Økonomi

8.1 Byggekostnader

Byggekostnader er beregnet til om lag 45.000.000 NOK. Dette vil fordele seg omtrent halvparten på henholdsvis elektromekanisk og byggteknisk arbeide.

8.2 Damleie

Dersom det blir gitt klarsignal fra myndighetene til å inngå en leieavtale, taes det sikte på å få til en avtale med nåværende dameier, Agder Energi om leie av reguleringsanlegget. Summen på denne leien vil ligge i størrelsesorden en halv million NOK årlig.

8.3 Årlige utgifter

I tillegg til årlig leiesum av damanlegget, vil driftspersonale til stasjonen være nødvendig. I tillegg vil antakeligvis en del av operasjonsoppgavene bli satt ut til eksterne aktører. Dette er funksjoner som tilsyn til høyspentanlegg, driftsplanlegging, regnskapsføring, avregning etc. Noen sum på disse funksjonene er det vanskelig per i dag å forutse, men det er snakk om et sekssifferet beløp. I tillegg vil skatt til det offentlige bli en utgiftspost.

8.4 Produksjon

Gjennomsnittlig årsproduksjon er beregnet til 28,67 GWh. Det er grunn til å tro at Risdal Energi vil komme til å inngå langsiktige avtaler for salg av strømmen.

8.5 Sammendrag

Det ovenforstående er kun ment for å gi hovedtrekk i de økonomiske aspektene ved utbyggingen. Mye er enda ikke avklart når det gjelder budsjetter og finansieringen. Slik det i øyeblikket ser ut, vil byggekostnadene inkludert diskonterte utgifter til damleie og damutbedringer komme på under 2 NOK per kWh.

9. Forhold til andre planer

9.1 Samla Plan for vassdrag

Ved brev av 4. desember 2001 har Direktoratet for Naturforvaltning i samråd med NVE gitt prosjektet unntak fra Samla Plan (Arkivkode 363.2 V 020.BZ).

Vedtaket peker på at da det er vedtatt vern av øvre del av Tovdalsvassdraget, sperrer dette for alternativ C i Samla Plan. Man står da igjen med alternativ D, Skjeggedalsfoss.

Konsekvensutredninger knyttet opp mot alternativ D, Skjeggedalsfoss, er behandlet under kapittel 10 "Konsekvenser i forhold til Samla Plan".

NVE påpeker i vedtaket at det er flomproblematikk i vassdraget som er dårlig behandlet under SP-arbeidet. Flomproblematikken er kategorisert med klasse C som betyr at det er middels undersøkt. Det er derfor sett nøyere på hva slags konsekvenser utbyggingen av Vassfossen Kraftverk vil føre med seg. Dette er behandlet i kapittel 4 og 5.

9.2 Verneplaner

Det foreligger ingen verneplaner innenfor området som utbyggingen omfatter og heller ingen planer om fremtidig vern. Det bemerkes her at øvre del av hovedvassdraget (Tovdalsvassdraget) er vernet og det er også forslag om å utvide vernet av hovedstrengen. Disse verneplanene kommer ikke i konflikt med en utbygging i Uldalsvassdraget.

9.3 Kommunale og fylkeskommunale planer

Vassfossen Kraftverk er innarbeidet i kommuneplanen for Froland 2000-2012. I kommuneplanen finnes det ikke andre planer eller andre særegenheter der Vassfossen Kraftverk er planlagt bygget.

I fylkeskommunens delplan for arealbruk er området ikke disponert for spesielle formål.

9.4 Arealbruk

For å gjennomføre utbygginga vil det være behov for areal til midlertidige og permanente anlegg. Midlertidige arealer behøves for anlegg som riggområde, mellomlager etc.

Permanent arealbehov når anlegget er ferdig vil bli:

Inntaksområde	ca. 1 da
Kraftstasjonsområde med rørgate og utløpskanal	ca. 7 da
132 kV ledning med tilkobling:	ca. 50 da
Transformatorområde:	ca. 3 da
Tilhørende kontorlokale etc.	ca. 1 da

10. Konsekvenser i forhold til Samla Plan

10.1 Innledning

Som nevnt tidligere i kapittel 9 er det mest naturlig å sammenligne utbyggingen av Vassfossen kraftverk med alternativ D i Samla Plan. Dette er blitt påpekt av Fylkesmannen og Direktoratet for Naturforvaltning.

Prosjektet som det her søkes om, har betraktelig færre inngrep enn Skjeggedalsfoss, og konsekvensene blir følgelig mindre. I Skjeggedalsfoss alternativ D var det planer om å utnytte

ressursene samlet for Vatnedalselva og Skjeggedalselva. Et kartutsnitt er vist i kapittel 9.

I Samla Plan er inngrepene som alternativ D innebærer karakterisert ved følgende punkter:

Tema	Konsekvenser
Naturvern	Middels negative
Vilt	Middels negative
Vern mot forurensning	Middels negative
Kulturminnevern	Meget store negative
Jord og skogbruk	Små positive/middels negative

Vassfossen Kraftverk er en del av Skjeggedalsfoss Kraftverk alternativ D som er beskrevet i Samla Plan utredningen. Resterende punkter er klassifisert som "små negative" til "små positive".

10.2 Naturvern

Vassfossen Kraftverk vil bli langt mer "naturvennlig" enn Skjeggedalfoss alternativ D. Det blir ikke snakk om ytterligere oppdemninger, og de tørrlagte elvestrekningene vil reduseres betraktelig.

Miljøvernavdelingen hos Fylkesmannen i Aust-Agder foretok den 27/6-2001 en befaring i vassdraget, der også Fylkeskommunens kulturavdeling var deltaker. I sin uttalelse etterpå lyder det:

"Vassfossen er et av de få gjenværende vannfall av Uldalsgreina som har relativt stor vannføring i store deler av året. ....Det er derfor et viktig moment å ivareta noe av det naturlige gjenværende fallet."

Av store gjenværende vannfall i området hvor Skjeggedalsfoss alt. D ville vært er:

1. Skinnaren

På oversiden av Eptevann/Homstølvann ligger fallet Skinnaren. Dette er en foss som i fallhøyde er like stort som Vassfossen. Den befinner seg mellom Heddevann på kote 455 og Juvann på kote 358. Fallet er uregulert.

2. Skjeggedalsfoss

Dette er fallet mellom Høgeli på kote 345 og Skjeggedal på kote 210. Fallet er uregulert.

3. I tillegg finner en mange mindre uregulerte vannfall som kort nevnes:

Skjevlevann - Koltj , fallhøyde 97m
Vissje - Leivsvann , fallhøyde 84m
Leivsvann - Tveitli, fallhøyde 60m
Bjårvann - Heddevann, fallhøyde 17m

Alle disse vannfall som er nevnt ovenfor ligger i Skjeggedalselva/Vatnedalselva, som kun er en del av Uldalsvassdraget. Vassfossen er det eneste av disse fallene som er regulert.

De landskapsmessige konsekvensene kommer til å bli betraktelig mindre enn beskrevet i Samla Plan.

10.3 Vilt

Konsekvensene det ville hatt for bever og andefugl i vassdraget og elg og rådyr langs vassdraget ville ved Skjeggedalfoss alternativ D bli større enn ved utbyggingen av Vassfossen. Det var det planer om å tørrlegge over en mil av vassdraget. Dette er ikke tilfelle ved utbyggingene det nå søkes om. Konsekvensene blir følgelig mindre.

10.4 Vern mot forurensning

I Samla Plan er dette punktet vurdert til middels negative. Dette har sammenheng med den store tørrleggingen utbyggingen ville ha medført. Dette gjør seg ikke gjeldende for Vassfossen Kraftverk, da det kun er en liten strekning som vil få sterkt redusert vannføring. I området hvor utbyggingen vil finne sted er det heller ingen landbruk eller bosetninger som vil kunne være en forurensningsfaktor.

10.5 Kulturminnevern

I Samla Plan er konsekvensene for Skjeggedalfoss alternativ D vurdert til svært negative i sammenheng med kulturminnevern. Dette skyldes en påbygging av eksisterende damanlegg. Eptevannsdammen er i Skjeggedalsfoss alternativ D forutsatt hevet slik at HRV kommer 6 meter høyere enn dagens nivå.

"reguleringshøyden økes med 6 m vil ytterligere skade ennå ikke kartlagte fornminner på et sted med usedvanlig høy konsentrasjon av steinalderboplasser og jernvinneanlegg."

Vassfossen Kraftverk skal bruke det magasinvolumet som allerede eksisterer. Dette er hovedgrunnen til at Vassfossen Kraftverk ikke kommer i konflikt med kulturminnevern.

Fylkesmannen og Direktoratet for Naturforvaltning påpeker videre:

"En stor del av vassdragets kulturhistoriske verdi ligger i at det utgjør en helhet med hele spekteret av landskapstyper og ulike kulturminner. Området bør derfor vurderes under ett, og ethvert inngrep av betydning i en del av vassdraget vil få konsekvenser for hele vassdraget."

Dette er en generell uttalelse som gjelder hele Tovdalsvassdraget og ikke bare på Uldalsvassdraget. Etter søkers oppfatning er uttalelsen myntet på de ulike delprosjektene som til sammen utgjør Samla Plan for Tovdalsvassdraget - det vil si konsekvensene dersom et av de store prosjektene med tilhørende regulering som blir beskrevet i Samla Plan skulle bli realisert.

Da konfliktgraden er såpass liten ved byggingen av Vassfossen Kraftverk, kan en derfor

ikke se at Vassfossen Kraftverk på dette grunnlaget vil påvirke Tovdalsvassdraget som helhet.

Et annet ankepunkt mot Skjeggedalsfoss alternativ D er: "Bekkeinntak, tørrlegging av bekker samt anleggsvei i Skjeggedal, kan forringe kulturlandskap."

Området som her er beskrevet ligger ved Skjeggedalselva, og inngår følgelig ikke i Vassfossen Kraftverk.

10.6 Jord og skogbruk

Hovedargumentet mot Skjeggedalsfoss alternativ D for dette er:

"Tipp vil kunne berøre bygningsmiljø knyttet til skogsdrift og uteslått på Surtemyr."

Det refereres her til tunnelmasse som er planlagt tatt ut ved overføringa av Skjeggedalselva til Eptevann/Homstølmagasinet og byggingen av Skjeggedalsfoss Kraftverk. Dette momentet vil falle bort i og med at overføringen ikke inngår i utbyggingsplanene for byggingen av Vassfossen Kraftverk.

11. Konsekvenser ved utbyggingen

I forbindelse med konsekvensutredningen er det gjennomført to undersøkelser for å avdekke mulige konflikter utbyggingen ville kunne føre med seg. Disse konkluderer med at utbyggingen synes å være lite konfliktfylt. Det har vært særlig fokus på rødlisteartfunn i området. Disse blir med stor sannsynlighet ikke påvirket av den reduserte vannføringen mellom Eptevann og Vassvann.

11.1 Fysiske inngrep

Utbyggingen medfører følgende tekniske anlegg og inngrep:

- Inntak med inntakskonstruksjon under bakkenivå med lukehus i betong over HRV nivå.
- 900 meter tunnel.
- 170 meter nedgravd tilløpsrør.
- Kraftstasjon.
- Utløp ca. 150 meter (kanal).
- 2,0 km 132 kV kraftlinje med tilkobling til 132 kV Brokke - Senumstad.
- Midlertidig lagring av tunnelmasse.

11.2 Endra vannføring

Vatnedalselva - fra Homstølvann til Hanefossen er regulert, fastsatt ved kongelig resolusjon 1. august 1969. Vannføringen vil holde seg innenfor de manøvreringsregler som er satt i denne.

11.3 Vassfossen

Den del av Vatnedalselva som vil bli sterkt berørt er strekningen fra dammen og ned til Vassvann (ca. 2,5 km). Vannet vil her bli tappet gjennom Vassfossen Kraftverk for viderebruk i Hanefossen kraftverk. Vassfossen, slik den har fungert fra 1880 er nå helt tørrlagt ved liten vannstand. Dette er på grunn av at vannet har igjen tatt sitt gamle leie. Gamlefossen heter Juvet, og her gikk vannet før ombyggingen for tømmerfløtingen ca. 1880.

Anleggsinngrepet i forbindelse med inntak, tunnel, tilløpsrør og kraftstasjon vil bli utført så skånsomt som mulig og såra i terrenget vil fort gro igjen.

Forøvrig regner en ikke med at utbyggingen får konsekvenser for natur og landskap.

11.4 Kategoriserte konsekvensutredninger

11.4.1 Naturvern

Det som her kommer i konflikt med miljøvern er den reduserte vannføringen mellom Eptevann og Vassvann. Det bemerkes her at området har vært regulert i over 30 år og området er allerede påvirket av dette. Utbygger har engasjert to konsulenter til å gjennomføre undersøkelser på hva slags konsekvenser utbyggingen vil føre med seg. Disse to uavhengige rapportene finnes i vedlegg C og D.

11.4.2 Friluftsliv

Området Dammen - Vassvann er i dag lite benyttet som turområde. Det er kun en hytte i dette området - Surtemyr. Surtemyr var fra gammelt av driftshytte for skogen i området. Den ligger ca. 0,5 km rett øst for Lomsvann og tilhører Gnr. 82, Bnr. 1.

På grunn av tømmerfløting er det i dag to løp i den bratteste delen av elva mellom Lomsvann og Vassvann. Det gamle løpet kalles Juvet og går innerst i dalen (vestre løp). Det nye løpet er det som har blitt kalt Vassfossen (østre løp).

Det går en sti opp langs Vassfossen på den østre siden. Herfra kan fossens østre løp (Vassfossen) sees godt. Når det gjelder Juvet derimot er denne ganske utilgjengelig med tanke på stier grunnet dens beliggenhet innerst inne i dalen hvor terrenget er meget kupert.

Ved en utbygging vil den visuelle opplevelsen av Vassfossen bli lite redusert da man med dagens slippmønster kun vil se Vassfossen når det slippes mer vann enn den lovpålagte minstevannsføringen. Dette skjer i hovedsak på vinteren når prisene er høyere og kraftbehovet er større enn resten av året. På denne tiden av året er det mindre friluftsaktivitet enn på den varmere delen av året.

Rundt 1880 ble det ved hjelp av skråskjermer laget et nytt løp for tømmerfløting. Dette ble gjort for å lede vannet ned et parti hvor det var lettere å få ned tømmeret. Disse ble ombygget/nybygget i 1947. På neste side vises bilder av skjermene tatt i 1967. Siden den tid har det vært en betydelig "slitasje" på disse skjermene grunnet store vannmasser som har skylt nedover fossen.

Siden 1967 har disse skråskjermene forfalt vesentlig. Dette har i sin tur ført til at vannet har tatt sitt opprinnelige løp. Denne er ned "Juvet",

som ligger på vestsiden av Vassfossen. I dag er Vassfossen tørr så å si hele tiden. Det er kun ved store vannslipp at det renner vann i Vassfossen.

Med bakgrunn i dette, er det svært lite man kommer til å merke de landskapsmessige forskjellene utbyggingen vil medføre.

11.4.3 Vilt

Det er god elgbestand i området. De som jakter elg er stort sett grunneierne. Det foregår også en del rådyrjakt og jakt på hare og skogsfugl. Grunneierne ser det som positivt at det kommer beiteområder for elg og rådyr under kraftlinja.

For øvrig vil ikke utbyggingen få konsekvenser for vilt og jakt.

11.4.4 Fisk

Lenge før og etter at dammen ble bygget har det ikke vært fisk på den aktuelle elvestrekningen. Som beskrevet i kapittel 5 står det en kalkdoser nedstrøms Vassfossen. Denne vil få en jevnere vannføring. Utbyggingen kan da ha en positiv virkning for fisken, da man får en mer stabil vannføring ved kalkdoseren. I dag er det ikke fisk mellom dammen og Vassvann.

11.4.5 Vannforsyning

Elva mellom dammen og Vassvann - også videre nedover er ikke brukt til vannforsyning eller resipient. I byggetiden vil heller ikke elva bli påført forurensing, slam mv. av betydning.

11.4.6 Kulturminnevern

Det eneste registrerte kulturminne er et kvernhus mellom Lomsvann og Vassvann.

Nederst ved fossens vestre side kan en se antydning av at det har stått et kvernhus. Dette kvernhuset stod under en fjellskut. For ca. 70 år siden raste fjellet ut og begravde hele kvernhuset.

Ifølge Fylkeskommunen v/arkeolog Frank A. Juhl er dette den eneste antydningen av kulturminne som er funnet mellom Eptevannsdammen og Vassvann.

Sporene etter dette kvernhuset vil ligge like trygt, og vil følgelig ikke forsvinne på grunn av utbyggingen.

Dersom de gamle fløtningsinstallasjonene kan betraktes som kulturminner er utbyggingen positivt med hensyn til bevaring av disse for ettertiden. Vannmassene som renner i fossen vil bli mindre, og faren for at skråskjermene skal rase ut er da mindre.

Utbyggingen vil derfor ha ingen eller små positive virkninger for kulturminnevern.

11.4.7 Vern mot forurensning

Utbyggingen vil ikke medføre noen form for forurensning.

11.4.8 Jord- og skogbruk

En kan ikke se at denne utbyggingen får nevneverdige konsekvenser for jord- og skogbruk.

11.4.9 Reindrift

Det finnes ikke rein i området og det er derfor ikke konflikter knyttet til dette.

11.4.10 Flom- og erosjonssikring

Temaet er belyst i kapittel 4 og 5. I lys av dette kan man konkludere med at utbyggingen vil ha en liten positiv virkning på flomproblematikken i vassdraget. Særlig gjelder dette for Vatnedalselva, strekningen mellom Eptevann og Kolstraumen.

11.4.11 Transport

Tiltaket vil ikke ha noen innvirkning på transportmulighetene. Det er ca. 50 år siden det ble fløtet tømmer i vassdraget.

11.4.12 Is og vanntemperatur

Når det gjelder is, vanntemperatur, klima mv. kan en heller ikke se at utbyggingen vil få nevneverdige konsekvenser. Inntaket for Vassfossen Kraftverk vil ligge på LRV i dammen. Dagens tappeluke ligger også på dette nivået. Temperaturen til vannet vil her ligge på rundt 4°C, som den også gjør i dag.

11.4.13 Klima

I likhet med vurderingene for Skjeggedalfoss alternativ D regner man med at tiltaket ikke vil ha noen innvirkning på klimaet.

11.5 Sammendrag av fordeler og ulemper

11.5.1 Fordeler

- *Fordelene ved tiltaket er først og fremst av økonomisk karakter og knytta til energiproduksjon på 28,67 GWh. Næringsgrunnlaget for eierne blir styrket og det offentlige vil få skatteinntekter, avgifter mv.*
- *Positivt for å bevare fløtningsminner.*
- *Positivt med hensyn på flomsikring i øvre del av Uldalsvassdraget.*
- *Strømmen som blir produsert i det minste aggregatet sendes ut på nåværende 22 kV ledning som kommer fra Åmli. Dette vil bli en forbedring av forsyningssikkerheten i området.*
- *Jevnere vannføring for kalkdoseren.*

11.5.2 Ulemper

- Ulempene ved utbyggingen vil bli lite vann i Vassfossen / Juvet om vinteren. Vassdraget er allerede fullregulert slik at Vassfossen er så og si tørrlagt hele sommeren likevel.

– Landskapsmessige trekk ved kraftlinje og kraftstasjon.

12. Avbøtende tiltak

12.1 Tiltak som kompensasjon for minstevannføring

12.1.1 Stabil og høy lavvannføring

Ifølge fiskeplanlegger v/Agder Telemark Skog Dag Fagermyr, så er elva i dag preget av en noe ustabil mistevannsføring, antakeligvis grunnet dårlig lukefunksjon i Eptevannsdammen. Det kan ha forekommet noen ganger at vannslippet fra Eptevann har kommet under 0,22 m³ per sekund.

Som kompensasjon for dette vil Risdal Energi installere en turbin med slukeevne på over 0,22 m³, slik at minstevannføringen vil bli høyere enn dagens lovpålagte minstevannsføring på 0,22 m³.

12.1.2 Sikring av vannspeil i Lomsvann

Dersom det blir gitt tillatelse for bygging av det lille aggregatet, vil Risdal Energi bygge terskel i enden av Lomsvann. Det sies at fra gammelt av var store deler av det som i dag er Lomsvann tørt land, men så kom det et steinras over utløpet av vannet som førte til en permanent økning av vannstanden med ca. 1-2 m.

Slik det er i dag varierer vannstanden i Lomsvann i perioder hvor kun minstevannføringen fra Eptevannsdammen slippes. Dette forårsakes sannsynligvis av at vannet trenger gjennom steinraset.

"Lekkasjen" dagens steinras forårsaker, kan dokumenteres ved bilder fra da dammen ble bygget. Den gang ble det ikke sluppet noe vann fra Eptevann. Vannet gikk da igjennom steinraset og store deler av Lomsvann ble tørrlagt. Nedenfor vises bildene som er tatt i 1972, like etter byggingen av Eptevannsdammen. Det skal legges til at Lomsvann er meget grunn i den øvre enden (i nord).

Ved å bygge en terskel i enden av Lomsvann, vil vannspeilet bli sikret på et stabilt nivå.

12.2 Anleggstiden

Det vil bli lagt stor vekt på å utføre de fysiske inngrepene slik at de skjemmer minst mulig i naturen. Eksisterende veg vil bli brukt ved bygging av inntak. Ny veg forbi gården Vatne og fram til kraftstasjonen vil bli bygget for at ikke trafikken skal gå gjennom tunet på gården. Tunnelmassen vil bli kjørt og lagret og deretter knust ca. 600 m sørvest for tunnelpåhogget. Alle veger vil etter anleggstiden bli pusset opp og satt i god stand.

12.3 Driften av kraftstasjonen mv.

Anlegget er planlagt fjernstyrt. Trafikk til og fra anlegget vil ikke så langt en kan se få nevneverdige konsekvenser.

13. Alternative løsninger

13.1 0-alternativet

En kjenner ikke til andre planer i området. Dersom utbygginga av kraftverket ikke blir gjennomført, vil området i store trekk forbli slik det er i dag.

13.2 Andre alternativ

Dersom det ikke blir gitt klarsignal for å bygge et lite aggregat til å ta mistevannføringen, er det en mulighet for å bygge hovedturbin uten å bygge minstevannføringsturbin."

Høringsuttalelser

Søknaden har vært kunngjort i pressen og lagt ut til offentlig ettersyn i Froland kommune. Videre er søknaden sendt på høring til kommunen, fylkesmannen, fylkeskommunen og til berørte statlige forvaltningsorganer. NVE har mottatt følgende uttalelser:

Froland kommune uttaler i brev av 22.01.04:

"Rådmannens forslag til vedtak:

Froland kommune går inn for en utbygging av Vassfossen. Tiltakets utstrekning er i hovedsak innenfor de områder som er avsatt i Kommuneplanens arealdel for Froland kommune 2000 – 2012. Hvis det gis konsesjon etter vannressurslovens § 3 skal det etter utfyllende bestemmelser i kommuneplanens arealdel utarbeides reguleringsplan for området.

Såfremt det er praktisk gjennomførbart er det ønskelig at den alternative tekniske planen utbygger har foreslått, med skjult rørgate og skjult kraftstasjon, blir prioritert.

Det må sikres minstevannføring i Vindfetåna med målestasjon plassert ovenfor Lomsvatn.

Det må sikres at massedeponi langs Brennesbekken ikke negativt påvirker bekkens potensiale for produksjon av aure.

Rådmannens forslag ble enstemmig vedtatt unntatt for nest siste setning som utgår mot 3 stemmer."

Videre refereres følgende fra saksbehandlingen:

"Forholdet knyttet til kommuneplan for Froland 2000 – 2012:

På grunnlag av innspill fra grunneiere ble det i kommuneplanens arealdel for Froland 2000 – 2012 vedtatt avsatt to arealer til utbyggingsformål av Vassfossen Kraftverk. Skisser vedlagt søknaden om konsesjon fraviker noe i forhold til de arealene som er avsatt i gjeldene arealdel og de arealer som er tenkt disponert. Avviket, er slik vi ser det, ikke så omfattende at

det vil være i direkte strid med intensjonen med den vedtatte arealdelen for Froland.

Plankrav:

Det er i utfyllende planbestemmelser til kommuneplanens arealdel et plankrav for områder avsatt til utbyggingsformål. Det må derfor utarbeides en detaljplan/reguleringsplan etter Plan og bygningsloven (PBL) før tiltaket eventuelt kan iverksettes.

I prosessen med kommuneplanens arealdel og konsesjonssøknaden, er det grunneiere selv som ønsker en slik utvikling av området. Det er i kommuneplanprosessen heller ikke kommet negative bemerkninger til de avsatte byggeområdene.

De lokale interessene anses derfor ivaretatt gjennom kommuneplanarbeidet.

Generelt fra høringsinstansene:

Planene som er beskrevet i konsesjonssøknaden er i stor grad samsvarende med kommuneplanens arealdel 2000 – 2012 for Froland kommune. Det er i Froland kommunes interesse å tilrettelegge for bærekraftig utnytting av vannkraftpotensialet i kommunen.
Planene kan betraktes som bærekraftige fordi:

- Vassdraget allerede er sterkt påvirket av regulering og utnyttelsen av fallet anses å være av de minst kontroversielle i kommunen – ref. høring kommuneplanens arealdel for Froland kommune 2000 - 2012.
- Tiltaket vil føre til jevnere vannføring og dermed ha positiv innvirkning på eksisterende kalkdoserer i Vatnedalsåna.
- Tiltaket kan få mindre innvirkning på vilt, viktige, og/eller svært viktige naturtyper.
- Tiltaket vil ha liten innvirkning på eksisterende friluftsliv.
- Tiltaket vil ha liten eller ingen innvirkning på registrerte kulturminner.
- Tiltaket kan ha positiv innvirkning på fiskebestanden i forhold til bedre drift av kalkdoserer.
- Tiltaket berører ikke inngrepsfrie naturområder – INON-områder.
- Tiltaket kan gjøres estetisk ved å legge tunnel og kraftstasjon inn i fjell – Den alternative tekniske planen.

Planene kan betraktes som *ikke* bærekraftige fordi:

- Tiltaket vil føre til en jevnere vannføring som vil gjøre at Vassfossen i flomperioder vil miste sin opplevelsesverdi som fossefall.
- Tiltaket kan få mindre innvirkning på vilt, viktige, og/eller svært viktige naturtyper.
- Tiltaket vil ha negativ innvirkning på potensielt friluftsliv på grunn av lavere opplevelsesverdi.
- Tiltaket vil på grunn av beliggenhet til foreslått deponi og mobilt pukkverk kunne ha innvirkning på vann- og sedimentkvalitet på Brennesbekken. Bekken mottar i dag lokale kalkingsmidler for å bedre gyteforhold til aure.
- Tiltaket vil være svært estetisk skjemmende med ca. 170 meter åpen rørgate og kraftstasjon i dagen – omsøkt utforming.
- Tiltaket vil være estetisk skjemmende med den planlagte kraftgata opp Skreane frem til Brokkelinja.

Planen bør gjennomføres slik den foreligger omsøkt i dag, men:

- Det anbefales, såfremt geologiske forhold tillater det, at den alternative Tekniske planen gjennomføres med innebygd kraftstasjon og skjult rørgate.
- Det må sikres en minstevannsføring i Vindfetåna med målestasjon plassert ovenfor Lomsvatn.
- Det må sikres at massedeponi langs Brennesbekken ikke fører til utfylling av masser i bekken og endring av bekkeløp.
- Det må sikres at eventuell påvirkning fra massedeponi og mobilt pukkverk ikke vil utgjøre en trussel for Brennesbekkens produksjonspotensiale for aure.
- Det må sikres fornuftige driftstider for det mobile pukkverket på grunn av ulemper ved støy.

Begrunnede forslag til avbøtende tiltak som kan redusere skadene ved gjennomføring av planene:

Generelt:

- Såfremt det gis konsesjon etter vannressurslovens § 3, skal det etter kommuneplanens bestemmelser utarbeides en reguleringsplan for området. Gjennom utforming av denne skal det tas vare på estetiske og miljømessige verdier.

Spesielt:

- Estetiske hensyn bør ivaretas ved å gi konsesjon til den alternative tekniske planen.
- Ved sikring av minstevannføring i Vindfetåna vil vassdraget selv i tørkeperioder uansett ha en viss vannføring. Dette er positivt for vassdragets økologi.
- For å sikre produksjonspotensialet for aure i Brennesbekken bør det i reguleringsplanen for tiltaket avsettes en grøntsone mellom massedeponi og bekken.

Vurderinger

Miljømessige konsekvenser:

Hvis den alternative tekniske planen gjennomføres med skjult rørgate og innebygd kraftstasjon,

sikring av en viss minstevannføring i Vindfetåna og avbøtende tiltak for Brennesbekken vil de negative miljømessige konsekvensene for denne konsesjonssøknaden være svært lave.

Økonomiske konsekvenser:

Froland kommune vil kunne regne med en inntekt på grunnlag av eiendomsskatt i størrelsesorden 25.000.- til 30.000.- kroner årlig.

Konsesjonsavgifter og naturressursskatter som kommunen vil kunne få inn vil i hovedsak utjevnes og samordnes mot kommunens rammetilskudd.

Det vil i anleggsperioden og ved drift av mobilt pukkverk være arbeidsplasser i forbindelse med tiltaket.

Det vil være positivt for grunneiere i området med tilgang på lokale masser fra tunnelutboring til utbedring, oppgradering av skogsbilveier.

En investering i størrelsesorden 45 millioner kroner vil være positiv for Froland som kommune, og Risdal som lokalsamfunn.

Administrative konsekvenser:

Ingen."

Aust-Agder fylkeskommune uttaler i brev av 26.01.04:

"Fylkesrådmannen fremmer slikt forslag til vedtak:

Fylkeskommunen anbefaler at det gis konsesjon for utbygging av Vassfossen kraftverk i Uldalsvassdraget, Froland kommune, under forutsetning av en bedre terrengtilpassing av overføringsledningen frem til Brokkeledningen.

Fylkesrådmannens tilrådning ble enstemmig vedtatt."

Vi refererer videre fra saksbehandlingen:

"Utbyggingen berører ikke kjente fornminner. I og med at den skal benytte eksisterende magasin er det relativt små naturinngrep ved denne utbyggingen. Området er lite brukt til friluftsformål og en eventuell utbygging vil ikke legge begrensninger på denne bruken.
Utbyggingen vil medføre:

- redusert vannføring i vassdraget fra Eptevann og til Vassvann
- bygging av lukehus ved Eptevann
- en nedgravd rørgate på 170 m det siste stykket frem til kraftstasjonen
- ev. kraftstasjon i dagen
- en utløpskanal på ca. 150 m fra kraftstasjonen og ned til Vassvannet
- overføringskabler
- lagring av tunnelmasse
- bygging av 2 korte veitraséer, til sammen 300 m.

Ut fra de hensyn fylkeskommunen skal ivareta, må de fleste av disse inngrepene ansees som relativt beskjedne.

Det må imidlertid fremheves at overføringskabelen frem til Brokkelinjen må legges mer skånsomt i terrenget enn det fremgår av de fotografier som følger søknaden. Det må søkes å oppnå en bedre tilpassing til terrenget. Den bør legges slik at den blir minst mulig eksponert.

Konklusjon:

Fylkesrådmannen vil tilrå at det gis konsesjon for utbygging av Vassfossen kraftverk, med det forbehold at nettilknytningen frem til Brokkelinjen legges slik at den bli minst mulig eksponert".

Fylkesmannen i Aust-Agder uttaler i brev av 16.02.04:

"Miljøvern- og landbruksavdelingens vurderinger:

Vannressursloven § 10 setter klare grenser for vannuttak og minstevannføring: "Ved uttak og bortledning av vann med årssikker vannføring, skal minst den alminnelige lavvannføringen være tilbake, hvis annet ikke følger av denne paragraf" videre: "I konsesjon til uttak, bortledning eller oppdemming skal fastsetting av vilkår om minstevannføring i elver og bekker avgjøres etter en konkret vurdering".

Miljøvernavdelingen ser dette som grunnleggende for alle slike inngrep. Det er tidligere gjort betydelige inngrep i vassdraget i forbindelse med reguleringen av Homstøl/Eptevann. Selv om dette har hatt store konsekvenser for strekningen mellom dammen og Vassvatnet, er det viktig å opprettholde et minimum av vassføring for ikke ytterligere å forsterke virkningene av reguleringen på strekningen.

Kalkdosereren i utløpet av Vassvatnet fungerer i dag delvis utilfredsstillende, fordi den ikke har elektrisk drift og må justeres manuelt. Ved en eventuell utbygging bør det legges til rette for at kalkdoseringen flyttes til utløpskanalen for kraftstasjonen.

Tiltaket medfører blant annet bygging av anleggsveier, utløpskanal, bygninger og kraftlinjer. Massedeponi og midlertidig massedeponi med knuseverk må vurderes i forhold til lov om forurensninger og om avfall. Tiltak som kan føre til forurensning, slik dette er definert i forurensningsloven § 6, må i utgangspunktet ha konsesjon etter § 11. Forbeholdet er at det stilles tilstrekkelige krav til forurensningsreduserende tiltak i reguleringsplan etter plan- og bygningsloven.

Etter landbruksavdelingens vurdering synes det å være svært liten konfliktgrad mellom utbyggingsplanene og interesser i tradisjonelt jord- og skogbruk.

Konklusjon:

Vi mener at følgende krav må stilles som betingelser ved konsesjon:

- prinsippet om alminnelig lavvannsføring er et grunnleggende krav.
- forholdet til tidligere gitt konsesjon må avklares.
- må være innenfor de rammer for til enhver tid gjeldende konsesjon for hovedreguleringen. (Tas opp til revisjon i 2019).
- massedeponi med knuseverk må avklares i forhold til annet lovverk og tas med i konsesjonsvilkårene.

Direktoratet for naturforvaltning uttaler i brev av 20.02.04:

"Søknaden gir grundig innføring i planene med kartvedlegg og omtaler også alternative løsninger. Det er utført tilleggsundersøkelser og har vært utført en konsekvensvurdering for naturtyper og friluftsliv, og det er gjengitt vurderinger fra Samlet Plan –prosjekt som er av relevans for området. DN mener dette har gitt et godt utgangspunkt for vurderinger av dagens situasjon. DN har ingen motforestilling mot at søker gis konsesjon til alternativ med hovedturbin der driftsvannføringen til Hanefossen utnyttes. En slik utnytting vil være i tråd med sentrale styringssignaler om å utnytte eksisterende reguleringer bedre gjennom opprustinger og utvidelser. Det foreligger ikke heller noen dokumenterte konflikter med miljø, landskap eller friluftsliv av avgjørende betydning.

DN vurderer spørsmålet rundt minstevannføring som vesentlig.

Miljøvirkningene rettes i første rekke mot vannstrengen nedstrøms magasinet ved Eptevann, med Lomsvatn og Vassfossen/Juvet der 2,5 km elvestrekning som grunnet reduserte flomperioder og fravær av minstevannføring. Hydrologisk dynamikk og prosesser endres for vannstreng og utløp i Vassvatnet. Kartet viser et mindre innsjødelta ved utløpet til Vassvatn. Området bærer i dag preg av å være påvirket av regulering og redusert vannføring. Etter DNs vurdering vil utnyttelse av dagens vannføring i elva bidra til reduksjon av helhetsverdien i vassdraget. Ved utnytting av minstevannføringen i tillegg vil dette føre til fragmentering av vassdraget. Å fragmentere vassdragene ved tørrlegging har normalt store økologiske konsekvenser for planter og dyr, blant annet fordi vassdragene fungerer som naturlige spredningsveier. Vannkvaliteten i den berørte strekningen er sterkt påvirket av forsuring, men vil forhåpentlig bedres i framtiden. Det er nevnt i søknaden at vannkvaliteten som følge prosjektet vil bedres som grunnet bedrete driftsforhold av kalkdoserer da denne forsynes med mer jevn vannføring. DN utgår imidlertid fra at dagens minstevannføring med betydning for kalking nedstrøms Vassvatnet bør relateres til vilkår til dagens drift av Hanefoss kraftverk, og at mulige forbedringer kan ivaretas gjennom denne.

Når det gjelder spørsmålet om å utnytte minstevannføringen skriver fylkesmannen i Aust-Agder at: "Det er tidligere gjort betydelige inngrep i vassdraget i forbindelse med reguleringen av Homstøl/Eptevann. Selv om dette har hatt store konsekvenser for strekningen mellom dammen og Vassvatnet, er det viktig å opprettholde et minimum av vassføring for ikke ytterligere å forsterke virkningene av reguleringen på strekningen."

Minstevannføring over den berørte elvestrekningen reguleres i dag ved vilkår knyttet til manøvreringsregler gitt til hovedreguleringen fra Homstølvatnet til Hanefoss, gitt annen konsesjonær ved kgl.res. 1. aug. 1969. DN utgår fra at denne er begrunnet som avbøtende tiltak for konsesjon og driften av Hanefoss kraftverk, men vi har ikke kjennskap til det konkrete innholdet i begrunnelsen. Dersom helhetsbetraktninger for eksempel i forbindelse landskapstype og kulturhistorie eller verdier knyttet til den konkrete elvestrekningen, er med i begrunnelsen, mener vi det bør være problematisk å endre dette gjennom et nytt prosjekt uten at det blir foretatt en helhetlig avveiing og gjennomgang av vilkår knyttet til hovedreguleringen. Vi minner om tidligere uttalelser knyttet til betydningen av å beholde noe av det naturlige gjenværende fallet og helhetsbetraktninger knyttet til vassdragets verdier.

DN vil derfor anbefale at det fortsatt stilles krav om kontinuerlig minstevannføring utover naturlig tilrenning i restfeltet. Ev. begrunnelse om å gi unntak etter hovedbestemmelsen om minstevannføring, ut fra dårlig vannkvalitet, mener vi likevel vil være et lite framtidsrettet argument da konsesjoner gis over lang tid. Nedfallet av sur nedbør er sterkt redusert siste 20 år og dagens situasjon i vassdraget viser langsiktigheten med senvirkninger i naturen og poengterer betydningen av langsiktige vurderinger som begrunnelse for vedtak.

Dersom NVE har funnet det juridisk korrekt og velger å inkludere utnyttelse av minstevannføringen, bør dette etter vår mening formuleres med vilkår som sikrer framtidige muligheter til pålegg av minstevannføring i samråd med miljøforvaltningen, videre at konsesjonen gis under betingelser om at revisjon av vilkår samordnes med hovedreguleringen.

Andre forhold av betydning er avbøtende tiltak knyttet til hvordan kraftledningstraseen tilpasses i terrenget, håndtering av masser og plassering av massedepot. DN viser her til fylkesmannens uttalelse.

Konklusjon:

DN anbefaler at tiltaket gis konsesjon forutsatt ovenfor nevnte betingelser. Vi støtter fylkesmannens vurdering og uttalelse.

For øvrig forutsetter vi at standard vilkår for naturforvaltning blir gjort gjeldende. Vi finner ikke at skadevirkningene av en eventuell regulering er av en slik karakter at vi vil foreslå at utbygger blir pålagt å betale årlige beløp for opphjelp av vilt/fisk/friluftsliv til kommunen".

NJFF avd. Aust-Agder uttaler i brev av 22.12.04:

"Samfunnsmessig er det behov for mer strøm i Norge, så på denne måten er det positivt med utbygging. Ringvirkningene for lokalsamfunnet er også positivt.

NJFF-Aust-Agder er prinsipielt mot kraftutbygging for å bevare leveområder for vilt og fisk, men også for å bevare natur som friluftområder, og for å bevare estetikken i naturen.

Når det gjelder denne utbyggingen så ser det ikke ut til at den påvirker noen av disse tingene i noen stor grad.

Avbøtende tiltak NJFF ønsker blir tatt inn i konsesjonen:

- Inntakshuset bør ikke være i synlig betong. Dette bør være i tre utvendig for å gå mest mulig i ett med naturen.
- Vannrør må legges under bakkenivå slik at det ikke er synlig.
- Kraftstasjonen bør som inntakshus være i tre for å ikke skille seg ut fra naturen.
- Utløpskanal bør ikke være fjellskjæringer som går ned i vannet. Det bør være tilsådde "elvekanter". Dette av 2 grunner: Det vil ikke være et så synlig inngrep, og det medfører mindre fare for mennesker og jakthunder.
- Alle massedeponi av varig karakter bør tilplantes for å skjule de mest mulig. Det bør også prøves at disse deponiene ikke skiller seg ut fra naturen som store hauger.
- Kraftledningen på 2 km bør helst legges i kabel, men blir dette for dyrt må kraftledningen legges slik i terrenget at den ikke er "felle" for hønsefugl og annen fugl som er i området. NJFF-Aust-Agder har gjennom lest forskning sett at slike ledninger dreper mye fugl.
- Bygde veier må legges i terrenget på best mulig måte estetisk, og bygges på en miljømessig måte."

Norsk Ornitologisk forening avd. Aust-Agder uttaler i brev av 05.02.04:

"NOF avd. Aust-Agder kan ikke anbefale at det gis konsesjon til det omsøkte kraftverket i den form det er søkt om.

Kraftverket som det søkes konsesjon for, vil bli liggende midt i det beste kongeørnområdet i Aust-Agder og faktisk i ett av de bedre kongeørnområdene i hele landet med tanke på tetthet av par og produksjon av unger. Det er også en hekkeplass for hubro i nærområdet og tiltaket vil også bli liggende innenfor leveområdet til denne arten.

Hovedproblemet er luftspennet fra det planlagte kraftverket og opp til den gamle kraftlinja på Tverrfjellet i øst. Det vil øke kollisjonsfaren for kongeørn og hubro mot linjenett i området. Det vil dessuten passere like i nordenden av Vassvatnet og vil medføre stor kollisjonsfare også for vannfugl som storlom og svartand, og vadefugl som rødstilk og grønnstilk, som hekker i disse områdene eller bruker vannet med omegn som næringssøkområde. Vi minner om at så vel kongeørn som hubro og storlom er klassifisert som rødlistearter i Norge og må tas spesielt hensyn til.

Vi ser likevel for oss at tiltaket kan gjennomføres hvis det tas særskilte hensyn.

Luftspennet fra det nye kraftverket og opp til den gamle linjetraseen er det største problemet. En jordkabel hadde løst problemet, men det er kanskje uaktuelt?

Hvis det likevel gis tillatelse til tiltaket mot vår anbefaling, foreslår vi at det kompenseres for økt kollisjonsfare mot det nye luftspennet ved at det isoleres på det gamle ledningsstrekket som går langs veien oppover langs Vatnedalselva syd for Tverrfjellet og Telleivsfjellet. Isoleres ledningene her min. to meter ut fra hver stolpe på begge sider minskes faren for at rovfugler (særlig hubro) som bruker stolpene som sitteposter/jaktposter kommer borti to strømførende ledninger når de lander eller letter og dermed blir drept.

Ellers må støyende og forstyrrende anleggsaktiviteter i tilfelle utbygging foregå utenom kongeørnas hekketid, det vil si i perioden august-januar. "

Statnett AS uttaler i brev av 03.02.04:

"Vi viser til Deres brev av 06.01.04 der Statnett mottar konsesjonssøknad fra Risdal Energi vedrørende Vassfossen kraftverk til uttalelse.

Vi har ingen innsigelser til selve kraftverket. Imidlertid har vi flere innsigelser til den nettilknytningen som er foreslått. Dette utdypes i det følgende:

I medhold av Forskrift om Systemansvar (FoS) § 14 skal konsesjonær informere systemansvarlig (Statnett) om planer for nye anlegg eller endring av egne anlegg som kan påvirke driften og utnyttelsen av regional- og sentralnettet, når andre konsesjonærer blir berørt av det. Nye anlegg eller endringer kan ikke idriftsettes uten etter vedtak av systemansvarlig.

Statnetts saksbehandling etter FoS § 14 omfatter forhold som en vanlig konsesjonsbehandling normalt ikke berører. Valg av nettilknytning er ett eksempel. Bakgrunnen for at nye anlegg og endringer i eksisterende anlegg skal forelegges systemansvarlig for godkjenning før de settes i drift, er å sikre at anleggene bidrar til tilfredsstillende funksjonalitet og driftssikkerhet i regional- og sentralnettet. Anleggene må

derfor dimensjoneres og være utstyrt med de vern, styrings- og reguleringsutstyr som er nødvendige for å tilfredsstille målsettingene i FoS om samfunnsmessig rasjonell utvikling og utnyttelse av kraftsystemet.

Søknad om idriftsettelse av anlegget etter FoS § 14 bør sendes til Statnett i god tid før planlagt idriftsettelse, slik at denne ikke behøver å utskytes i tid fordi Statnett krever endringer i den tekniske løsning før idriftsettelse kan aksepteres. I den sammenheng vil vi påpeke at det er ønskelig at vår saksbehandling etter FoS § 14 i størst mulig grad kan fokusere på konsesjonærens begrunnede avvik i valg av tekniske løsninger i forhold til forslag gitt i "Retningslinjer for tekniske krav til anlegg i norsk hovednett" KtA (som har status som veileder). Dette dokumentet finnes på www.statnett.no.

Systemansvarlig vil bemerke:

Som systemansvarlig vil vi allerede på dette tidspunkt peke på at det er flere forhold som må vurderes når anlegget skal vurderes etter FoS § 14.

Statnett forutsetter at kraftverket får en nettilknytning som er akseptabel ut fra hensynet til leveringspåliteligheten i området. Konsesjonssøknaden opplyser i punkt 6.2.6 at anlegget er planlagt tilknyttet 132 kV ledningen Brokke-Senumstad som en T-avgrening. Avstanden fra kraftverket til tilknytningspunktet er ca. 2 km. Det opplyses at Otra Kraft har gitt klarsignal for denne tilkoblingen.

T-avgreninger er en teknisk løsning som av hensyn til nettdriften er lite ønsket. T-avgreninger introduserer driftsmessige problemstillinger. Ved feil på tilførselsledningen vil ikke vernene i Brokke og i Senumstad klare å detektere om feilen er på Brokke-Senumstad eller på tilførselsledningen. Ved feil på Brokke-Senumstad må Vassfossen kraftverk frakobles.

Brokke-Senumstad har en viktig funksjon i regionalnettet. Vi må derfor være sikker på at valgt løsning er teknisk akseptabel. I den anledning vil vi bemerke at Brokke-linjene utnyttes svært høyt dersom det er full produksjon i området. Det er nærmere 300 MW produksjon som skal ut gjennom regionalnettet. Dersom den ene linja faller, vil det kunne bli overlast på den andre. I ytterste fall kan det forårsake spenningskollaps i hele Senumstadnettet.

Konklusjon

Ut fra de problemstillinger som er skissert, anbefaler vi at utbygger sammen med Agder Energi Nett og Statnett avklarer hensiktsmessig nettilknytning nærmere. Dette gjelder både valg av spenningsnivå og bryterløsning. Hvis tilknytning til Brokke-Senumstad vurderes som mest hensiktsmessig, må bryterløsning og vernfunksjonalitet vurderes nærmere."

Agder Energi Nett uttaler i brev av 13.02.04:

"AEN vil med dette kommentere de elektriske anleggene i søknad om konsesjon for utbygging av Vassfossen kraftverk datert 31. oktober 2003.

Nevnte utbygging ligger i Froland kommune i Aust-Agder. Den omfatter to stk. generatorer på hhv. 8 og 0,4 MW.

8 MW generatoren er planlagt tilknyttet 132 kV linja mellom Senumstad-Brokke via en 9 MVA transformator og 2 km linje. Tilknytningen til den ene av de to dobbelt linjene mellom Senumstad og Brokke kommer ca. 29 km nord for Senumstad og ca. 21 km syd for avgreningen til Jørundland.

Den minste generatoren er tenkt knyttet til AENs eksisterende 22 kV nett via en 500 kVA transformator og en ca. 0,9 km 22 kV produksjonskabel (produksjonsrelatert nettanlegg). Utveksling/tilknytning til AENs fordelingsnett blir i Vatne nettstasjon, som normalt er forsynt via radielt nett fra Åmli transformatorstasjon.

132 kV linjen som Vassfossen kraftverk er tenkt tilknyttet eies av Otra Kraft. Som utredningsansvarlig selskap på Agder har AEN følgende kommentarer:

1. Tilknytningen er tenkt som en T-avgreining på 132 kV linjen Senumstad-Brokke. Her etterlyses en utredning av hvordan dette vil påvirke driften mhp. vernløsninger og bryterløsning. Vi er i utgangspunktet skeptisk til T-avgreining på en slik viktig linje for forsyningen av forbruksområdene fra Kristansand til Arendal transformatorstasjon. Vi vil her påse, når løsninger foreligger, at leveringspåliteligheten for forsyningen til Senumstad ikke forringes.
2. Alternativt kunne løsningen vært vurdert mot en T-tilknytning til 66 kV linjen mellom Evje og Hanefoss kraftverk ca. 11 km syd for Vassfossen kraftverk. Linjen er en FeAI 70 fra 1962 som fortsetter med samme kvadrat til Evenstad kraftstasjon.
3. Det anbefales videre at 8 MW generator av hensyn til aktuelle spennings-/taps- og driftsforhold på Brokke nettet, har tilstrekklig reguleringsgrad i området: -0,20 < tan cp < 0, 25.
4. Tilknytningslinjen til regionalnettet er tenkt eid av Risdal Energi. Her har ikke AEN noen innvendinger.

Forholdet til 22 kV nettet - tilknytning av 0,4 MW generator

AEN stiller spørsmål til den samfunnsmessige nytteverdien en slik nettilkopling vil ha i det aktuelle nettområdet. I hht. AENs vurdering vil Risdal Energi sin foreslåtte systemløsning medføre følgende:

– AEN får forverret spennings-, taps- og driftsforhold i fordelingsnettet.

- Risdal Energi sin 0,4 MW generatortilkopling reduserer muligheten for annen minikraftverktilkopling til eksisterende fordelingsnett. Dette da fordelingsnettet i utgangspunktet er svakt, men dog tilstrekkelig dimensjonert for våre uttakskunder.
- AEN må fremskynde trådskifte på 22 kV radial mellom Mykland og Vatne.
- Leveringspåliteligheten til det aktuelle fordelingsnettet blir marginalt forbedret med den aktuelle generatortilkoplingen. Dette fordi hovedfordelingsnettet i området har 2-sidig forsyning med innmating fra både Evje- og Åmli transformatorstasjon. Det er kun 22 kV radial mellom Mykland og Vatne - som har marginalt lastuttak, og som dermed vil få marginalt forbedret leveringspåliteligheit. Videre forutsetter dette at det etableres en synkrongenerator med mulighet for asynkrondrift på Vassfossen kraftverk, hvilket i seg selv er en fordyrende systemløsning.

Vi mener ut fra dette at den foreslåtte systemløsning med en egen 0,4 MW 22 kV innmating for minstevannføring, bør vurderes opp mot en alternativ systemløsning med innmating mot 132 kV nettet via 9 MVA transformatoren. Det er grunn til å tro at sistnevnte systemløsning vil gi lavere totale samfunnskostnader.

Hvis Risdal Energi sin planlagte systemløsning realiseres, vil vi presisere følgende:

1. AEN forutsetter at nødvendig produksjonsrelatert nettanlegg med bl.a. nettstasjon, generatortransformering, bryteranlegg, relevern, samt 22 kV produksjonskabel fra Vassfossen kraftverk fram til utvekslingspunkt med AEN, utbygges, eies og driftes av Risdal Energi.
2. Driftslederansvaret for nevnte høyspente produksjonsrelatert nettanlegg må avklares. AEN antar dog at det er mest hensiktsmessig at Risdal Energi selv påtar seg driftslederansvaret.
3. AEN forutsetter videre at Risdal Energi forestår søknad om "anleggskonsesjon i forbindelse med bygging og drift av nødvendig høyspente elektrisk anlegg", dvs. produksjonsrelatert nettanlegg, i forbindelse med tilknytning av Risdal kraftverks 0,4 MW generator.

For øvrig viser AEN til tilknytningsvilkår oppgitt i vårt brev til utbygger Guttorm Risdal den 17.07.03, som på nevnte tidspunkt var representant for Risdal Energi.

Agder Energi Produksjon uttaler i brev av 02.02.04:

"0. Innledning

Agder Energi Produksjon (AEP) er kjent med at Risdal Energi AS, parallelt med å fremme denne konsesjonssøknaden, har kontaktet NVE og Olje- og energidepartementet for å få tillatelse til å kunne leie seg inn i AEPs tidsubegrensede reguleringskonsesjon for magasinet Eptevann/ Homstølvatn. Vi har ikke blitt invitert til disse samtalene som eier av konsesjonen, men vi er holdt informert delvis av Risdal Energi og av NVE.

Ut fra den korrespondansen vi har fått kopi av, har vi forstått det slik at alle sider ved denne saken nå er samlet for en felles behandling hos NVE før Olje- og energidepartementet får denne til avgjørelse.

I forståelse med NVEs saksbehandler Eilif Brodtkorb, kommenterer vi i vår uttalelse også forholdet til en eventuell ny bruker av AEPs tidsubegrensede reguleringskonsesjon. Vi forutsetter at vi blir part i de videre samtaler om hvordan dette skal løses i forhold til vassdragslovgivningen.

I. Generelt

Hovedårsaken til at dette vil kunne bli et gunstig prosjekt i den form det nå foreligger, er reguleringen til Agder Energi Produksjon (AEP) av magasinet Eptevann/Homstølvatn. Reguleringskonsesjonen er fra august 1969, opprinnelig gitt til Arendal Elektrisitetsverk.

Magasinprosenten er på ca. 52 %, noe som gir en regulert vannføring i forhold til gjennomsnittlig vannføring på ca. 85 %. Uten denne reguleringen ville regulert vannføring sannsynligvis vært mindre enn 15 %.

Vannføringen fra dette magasinet benyttes i dag i Hanefossen kraftverk, som er eid av AEP, over et fall på ca. 71 m. I tillegg er det vann fra flere andre reguleringsmagasin samt uregulert felt som drenerer til dette kraftverket. Magasinprosenten ved Hanefossen kraftverk i forhold til total avrenning er mindre enn 11 %.

For å realisere det nye prosjektet er det en forutsetning at Risdal Energi inngår i en bruks-eierforening eller en leieavtale for å ivareta sine rettigheter og plikter. Se eget punkt II om dette.

Bruttofallhøyden til det nye kraftverket utgjør ca. 134 m mellom undervann og inntaksmagasin hvor 2/3 av reguleringshøyden er tatt med. Fallhøyden eies og/eller kontrolleres av Risdal Energi med ca. 90 % mens AEP eier ca. 10 %.

For ordens skyld nevnes det at Risdal Energi AS foreløpig ikke formelt er et opprettet selskap. Fallrettighetene eies/kontrolleres av grunneierne Guttorm og Tallak Risdal.

De siste ca. 3 årene har det pågått drøftelser mellom eierne av Risdal Energi og AEP.

Resultatet av disse drøftelsene er at grunneierne ikke ønsker å selge sine rettigheter til AEP. De ønsker ikke å inngå i et aksjeselskap hvor AEP eier mer enn 50 %, og de foretrekker

et eget selskap uten at AEP er med som eier med sine ca. 10 % av fallrettighetene.

Ut fra dette og prosjektets begrensede størrelse, valgte AEP å ikke benytte sin mulighet til å fremme en ekspropriasjonssøknad. AEP har akseptert å selge sine ca. 10 % av fallrettighetene til Risdal Energi til avtalt pris under forutsetning av at prosjektet blir realisert. I motsatt fall skal AEP få kjøpe deres fallrettigheter til tilsvarende prisnivå. Risdal Energi eier/kontrollerer ut fra dette 100 % av fallrettighetene per i dag.

Isolert sett for selve Vatnedalselva vil vannet fra reguleringsmagasinet benyttes over et bruttofall på ca. 134 m i det omsøkte kraftverket og 71 m i AEPs kraftverk Hanefossen. Eierforholdet til reguleringsanlegget ut fra fallhøyde blir dermed ca. 65 % til Risdal Energi og ca. 35 % AEP.

Trekkes naturhestekraftgrunnlaget inn for hele Uldalsvassdraget er dette i dag 11.778 nat.hk. ut fra grunnlaget for konsesjonsavgifter. Et overslag over naturhestekraftgrunnlaget (brutto) for det omsøkte kraftverket utgjør ca. 4000 nat.hk. basert på en gjennomsnittsvannføring på 2,7 m^3/s, 85 % regulert vannføring og 134 m fallhøyde (dette skal beregnes av NVE). I så fall vil det omsøkte kraftverket ut fra naturhestekraftgrunnlaget utgjøre ca. 25 % av totalgrunnlaget i Uldalsvassdraget.

AEP forutsetter at miljømessige forhold ivaretas av andre sine uttalelser (grunneiere, kommune, fylkesmann, NVE). Vi vil konsentrere uttalelsene våre om hovedområdene:

II. Forhold til AEPs reguleringskonsesjoner.
III. Forholdet til påkobling til Brokkenettet på 132 kV og lokalnettet.
IV. Produksjonssimuleringene i søknaden.
V. Enkeltkommentarer.

II. Forholdet til AEPs reguleringskonsesjoner

AEP forventer å kunne beholde reguleringskonsesjonen for magasinet Eptevann/Homstølvatn fra 1969 uendret, dvs. fortsatt en tidsubegrenset konsesjon eid av AEP.

Når en falleier skal bygge ut sine fall og benytte regulert vannføring fra et reguleringsanlegg, er vassdragsreguleringslovens hovedregel at vedkommende plikter å bli medeier i reguleringsanlegget. Alternativt kan vedkommende bli medlem av brukseierforeningen dersom en slik er etablert i vassdraget. Dette framgår av vassdragsreguleringsloven § 9.

Lovens § 9 punkt 7 åpner imidlertid for at Olje- og energidepartementet "under særlige omstendigheter" kan gi tillatelse til å inngå en form for leieavtale med eier av reguleringsanlegget.

Det eksisterer ingen brukseierforening i Uldalsvassdraget fra tidligere. Det har hittil vært én industriell aktør i vassdraget. Forholdet er diskutert med Risdal Energi og begge parter er enige om i første rekke å unngå en ny brukseierforening med det organisasjonsapparat dette krever.

Om en brukseierforening blir opprettet, vil det være denne som normalt skal eie konsesjonene. Dette vil medføre en formell overdragelse av dagens konsesjoner.

I loven er det et krav til offentlig eierandel for å kunne sitte med tidsubegrensede konsesjoner. Den offentlige eierandelen skal ikke være mindre enn 2/3. Hvorvidt en eventuell brukseierforening for hele Uldalsvassdraget som vil bli eid med mer enn 2/3 av AEP, kan bidra til å løse det formelle kravet til offentlig eierandel for dette ene reguleringsanlegget er usikkert. Vi avventer myndighetenes syn på dette.

Primært ønsker Risdal Energi å inngå en leieavtale (vrl § 9,7) om bruk av reguleringsanlegget. Kostnadsfordelingen vil være tilsvarende som i en forening. For reguleringsmagasinet Eptevann/Homstølvatn vil bruksretten til konsesjonen fordelt etter fallet dette utnyttes over, være ca. 65 % på Risdal Energi som er privat eid og ca. 35 % på AEP. En forutsetning for å få til en leieavtale med AEP til denne tidsubegrensede konsesjonen, vil være at myndighetene aksepterer at det er eierskapet til dagens eier av konsesjonenen (AEP) som styrer muligheten for at denne konsesjonen fortsatt blir tidsubegrenset og ikke bruken av denne.

AEP har fått utført en foreløpig juridisk betenkning for å finne retningslinjer i lovverket for betingelser for en ny medeier i en tidsubegrenset konsesjon. Forarbeidet til lovutviklingen fram til dagens lov omhandler bestemmelser om hvordan vederlaget skal beregnes for en ny privat eiers inntreden i reguleringsanlegg med tidsbegrenset konsesjon. Det finnes ikke noe om en ny privat eiers inntreden i tidsubegrensede konsesjoner. Det var tidligere ikke mulig for private eiere å komme inn i tidsubegrensede konsesjoner. Den private delen ble da gjort tidsbegrenset med hjemfall. Reglene om 2/3 offentlig eierskap til tidsubegrensede konsesjoner ble innført på et senere tidspunkt (1993/1994).

Det finnes så langt vi er kjent med heller ikke rettsavgjørelser om vederlag for å bli medeier i tidsubegrensede konsesjoner hvor denne problemstillingen er belyst.

Under forutsetning av at NVE/Olje- og energidepartementet aksepterer en leieavtale, har innholdet i en slik avtale blitt diskutert med Risdal Energi. Det foreligger per i dag ingen formell leieavtale, men leieavtalen skal blant annet inneholde følgende hovedpunkt:

1.

Andel av investerte historiske kostnader. Verdien skal ikke oppskrives eller indeksreguleres. De historiske kostnadene skal heller ikke reduseres basert på levetid. Risdal Energi må i dette tilfellet betale ca. 65 % av de historiske kostnadene. I en leieavtale vil de totale historiske kostnadene danne grunnlaget for et leiebeløp.

2.

Andel (ca. 65 %) av drift og vedlikehold av reguleringsanlegget inkl. hjelpeanleggene rundt dette som eksempelvis veier, lukehus/hus, fjernstyring, overvåking og vassdragsteknisk ansvar. Dette skal til enhver tid tilfredsstille myndighetenes krav og interne krav i AEP.

3.

Andel (ca. 65 %) av kommende reinvesteringer som følge av myndighetskrav og egne krav i AEP. Eksempelvis revisjoner etter revurderinger av dammene og tappeanordningene, dambruddsbølgeberegninger, beredskapsøvelser, modernisering av luker og styring av disse, minstevannføringskrav og overvåking av dette.

4.

Risdal Energi må inngå egne avtaler om påkobling og bruk av Brokkenettet (132 kV) med Otra Kraft som er eier av dette. Tilsvarende må det inngås egen avtale med Agder Energi Nett for bruk av/levering til det lokale 22 kV-nettet.

Ferdig utbygd vil det nye kraftverket ligge nærmest magasinet, utnytte vannet over det største fallet og være bestemmende for manøvreringen fra magasinet.

III. Forholdet til påkobling til Brokkenettet på 132 kV og lokalnettet på 22 kV

Se egen uttalelse til konsesjonssøknaden fra Otra Kraft.

Linjenettet på 132 kV eies av Otra Kraft. Det er en forutsetning av det inngås avtaler med Otra Kraft om dette mht. bruk, driftsansvar og sikkerhet.

Tilsvarende må det inngås egen avtale med Agder Energi Nett om levering til og bruk av det lokale 22-kV nettet.

IV. Produksjonssimuleringene i søknaden

Grunnlaget for produksjonssimuleringene avviker noe mht. tilsigserier, kraftverkets virkningsgrad og med eller uten minstevannføring fra dammen i forhold til AEPs egne simuleringer.

Korrigert for dette gir produksjonssimuleringene utført i søknaden små avvik fra AEPs simuleringer. Med slukeevnen til et aggregat på 8 MW og reguleringens høye magasinprosent vil det vesentlige av produksjonen bli vinterkraft.

Ut fra produksjonssimuleringer vil optimaliseringen av det nye kraftverket kunne gi et tap i størrelse 1 GWh i Hanefossen kraftverk. I et leieforhold som dette, hvor kostnadene fordelingsmessige er håndtert som i en brukseierforening, vil AEPs kompensasjon for dette være en del av leieavtalen.

V. Enkeltkommentarer

Til 12. Avbøtende tiltak

Det er i dag en minstevannføring ut fra magasinet på 220 l/s. Dette slippes via en større tappeluke og kontrollmåles i eget målepunkt.

Under punkt 12.1.1 i søknaden antydes det at AEP muligens ikke har overholdt dette kravet "noen ganger". Dette er ukjent for AEP. Vi mener tvert i mot at vi slipper mer enn kravet tilsier pga. stor luke for en så liten vannføring samt at det per i dag ikke er noe kraftverk før Hanefossen. Såfremt det ikke er overløp på Hanefossen kraftverk, har en vannføring større enn minstevannføringen liten økonomisk betydning i dagens situasjon.

Det søkes om å få redusere dagens konsesjonsbestemte minstevannføring til null mellom dammen og kraftverkets utløp. Formelt tror vi dette vil være vanskelig å behandle før en revisjon av eksisterende reguleringskonsesjon, men vi stiller oss velvillig til dette. Minstevannføringskravet er av nyere dato.

Kompensasjonen som omtales med større vannføring gjennom eget mindre aggregat har ingen effekt på denne strekningen, men vil få det nedstrøms det nye kraftverkets utløp.

Luketeknisk vil det være en fordel å unngå dagens minstevannføring fra magasinet. Det miljømessige på dette området forutsetter vi blir ivaretatt av uttalelser fra andre.

Manøvrering av kraftverket

Det nye kraftverket kan være ute av drift i perioder som følge av egne driftsproblemer eller som følge av feil/vedlikehold på Brokkenettet. I slike perioder vil AEP forbeholde seg rett til forbitapping for å optimalisere egen produksjon i Hanefossen og for å holde kravet til den minstevannføring som måtte bli resultatet av søknaden.

Drift og sikkerhet

Noe avhengig av hvordan eie- og/eller leieforholdet til reguleringskonsesjonen blir utformet, forutsettes det at en ny stor aktør i reguleringen innehar nødvendig vassdragsteknisk kompetanse for en dam i klasse 2.

Tilsvarende gjelder for driftsansvar av kraftstasjonen og drift mot 132 kV og 22 kV linjenett.

Dette er kompetanse Risdal Energi selv må ha eller leie eksternt, eksempelvis fra AEP.

Det er nødvendig med kontinuitet og tilstrekkelig langsiktighet i slike drift- og sikkerhetsforhold.."

Otra kraft uttaler i brev av 20.01.04:

"1. Nettilknytning

For vår del gjelder uttalelsen kun nettilknytningen. Otra Kraft er eier av 132 kV kraftledningen som kraftverket er tenkt tilkoplet. Vassfossen er planlagt tilkoplet ved mast 251. Tilkoplings-

punktet er ca. 30 km nord for Senumstad koplingsstasjon. Se vedlagt skisse.

2. Øvrige kraftverker som er tilkoplet linjen

Andre kraftverk som er tilkoplet denne linjen er:

1.	Brokke med (normalt) to aggregater ..... (Brokke har i alt 4 aggregater og leverer ca. 50 % av energien sørover mot Senumstad, og ca. 50 % østover mot Knardalstrand)	ca. 175 MW
2.	Hekni	ca. 30 MW
3.	Hovatn	ca. 45 MW
4.	Jørundland	ca. 50 MW
5.	Maksimal innmating mot Senumstad.....	ca. 300 MW

Tallene gjelder maksimal innmating. Dobbeltkursen har en kapasitet på ca. 2 x 150 MW=300 MW (2x150 MW fordi det er en dobbelt linje). Ser vi på innmatingen i Senumstad i årene 2000 — 2003 er denne i tunglastperioden i området 240 — 300 MW. Nettet er altså fullt utnyttet i perioder. Effekten i Vassfossen er kun 8 MW, i forhold til kapasiteten på ca. 300 MW utgjør Vassfossen ikke så mye fra eller til.

3. Krav til vernene i Vassfossen

Vi er tidligere gjort kjent med Vassfossen kraftverk og planene om tilkopling til Brokkenettet. Selskapsmøtet i Otra Kraft har behandlet saken i møte våren 2002 og har gitt tillatelse til dette under visse forutsetninger. Det som er viktig for Otra Kraft er at tilkoplingen skaper minst mulig ulemper i driften av Brokkenettet. Vi stiller derfor krav til brytere i tilkoplingspunktet og vernene i Vassfossen kraftstasjon. Feil i Vassfossen må koples vekk fra Brokkenettet hurtigst mulig. Når det gjelder konkret vernbestykning i Vassfossen forutsetter vi at det blir et samarbeid med Risdal Energi. Statnett stiller også krav til vern for anlegg i hovednettet (KtV).

4. Tilkoplingen til Brokkenettet og drift av stasjonen

Bryterutrustningen i selve tilkoplingspunktet forutsetter vi også at Risdal Energi samarbeider med oss om. Vi vil stille krav om to stk. skillebrytere i tilkoplingspunktet slik at kraftverket enkelt kan koples over fra linje 1 til linje 2 eller omvendt ved arbeider på Brokkenettet. Selve avgreningen fra mast 251 og til Vassfossen kraftverk (ca. 1900 m) er det Risdal Energi som står som eier av og er ansvarlig for i alle henseender. Selskapet må også kunne kople bryterne ved avgreningspunktet til enhver tid. Vi forutsetter at Risdal Energi oppretter tilsvarende ordninger som for de andre avgreningspunktene. For tiden overvåkes Brokkenettet og de kraftstasjonene som er nevnt fra Brokke Gruppesentral. Det ville være flere fordeler med koordineringen dersom også Vassfossen ble overvåket fra den samme driftsentralen. Dersom dette ikke er aktuelt, er det mulig vi vil stille krav om å få overført signaler slik at vi kan vite om stasjonen er i drift og med hvor stor produksjon. Vi forutsetter at det blir en dialog med Risdal Energi i detaljer om dette.

5. Konklusjon

Otra Kraft er positive til at Vasstassen kraftstasjon kan koples til Brokkenettet ved mast 251 under visse betingelser. Otra Kraft forutsetter at det blir et samarbeid med Risdal Energi om detaljer i vernbestykning og vernfunksjoner. For Otra Kraft er det viktig at tilkoblingen medfører minst mulig ulemper for driften av eksisterende Brokkenett.

Vi forutsetter også at aktuelle data overføres til den driftssentral som overvåker nettet. Det må være en vaktordning slik at avgreningen kan koples ut, innen rimelig tid, ved feil. Vi forutsetter også at Risdal Energi bærer alle ekstra kostnader som Otra kraft får på grunn av tilkoplingen."

Fiskeridirektoratet hadde ingen merknader til søknaden, jf. brev av 09.12.03

Søkers kommentarer til uttalelsene

Søker har i brev av 16.03.04 følgende kommentarer til uttalelsene:

"Generelt

Innledningsvis finner en grunn til å påpeke at de fleste av høringsinstansene uttrykker en positiv holdning til utbyggingen av Vassfossen. Det signaliseres at denne typen utbygginger er ønskelig fra myndighetene da den utnytter eksisterende regulering.

Det er likevel kommet en del ankepunkter mot utbyggingen. Det er derfor valgt å omtale disse under egne kapitler. Disse kapitlene er som følger:

- Bruk av minstevannføringen til kraftproduksjon.
- Fuglelivet i området.
- Nettilkobling.

Høringsinstansene har kommet med en del ytringer omkring detaljutformingen av anlegget.

Når det gjelder dette vil det normalt bli fastsatt vilkår om at konsesjonær skal legge fram detaljplaner for NVE for godkjenning i god tid før byggestart. Planene skal omfatte alle arealinngrep som anleggsveier, masseuttak, plassering av overskuddsmasser og utforming av tekniske inngrep. Dette vil da bli gjort i hjemmel av § 26 i Vannressursloven.

Risdal Energi vil for øvrig til en hver tid forholde seg til konsesjonsbetingelsene for Eptevannsdammen gitt ved kongelig resolusjon 1. august 1969.

Bruk av minstevannføring

Som en innledning vil vi påpeke at tillatelse til bruk av minstevannføringen til kraftproduksjon utgjør over 2 GWh som ellers vil gå utenom verket, dersom det ikke blir gitt tillatelse for bruk av denne. Risdal Energi er et selskap under oppstart, og økonomien er anstrengt i et nyetablert selskap som står foran betydelige investeringer. Det vil derfor være svært ønskelig å utnytte minstevannføringen da det er en forholdsvis lav investering som skal til for å kunne få denne kraftmengden.

Strekningen som kommer til å bli påvirket, ligger mellom dammen og Vassvann. Vi vil igjen understreke at strekningen hvor størstedelen av vannfallet befinner seg har et eget nedbørsfelt på 4 km² som utgjør ca. 149 l/s i midlere avrenning. (Jf. side 14 i konsesjonssøknaden.) Dette er vann som vil måtte renne her selv om minstevannføringen vil bli benyttet til kraftproduksjon.

Agder Energi påpeker i sin uttalelse at det er ønskelig for selskapet at Risdal Energi får tillatelse til å utnytte minstevannføringen til kraftproduksjon da det kan bli svært dyrt å modernisere det eksisterende lukeanlegget i dammen for lave vannføringer. Det har kun en marginal betydning for driften av Hanefossen Kraftverk, at minstevannføringen blir hevet ut fra Eptevann/Vassfossen kraftverk.

De lokale interessene som grunneiere, kommunen og fylkeskommunen ser positivt på at Risdal Energi får utnytte minstevannføringen til kraftproduksjon.

Kun to av høringspartene går imot bruk av minstevannføringen til kraftproduksjon:

- Fylkesmannens miljøvernavdeling, Aust Agder.
- Direktoratet for naturforvaltning.

Argumentene de to høringspartene fremsetter er:

1. Det er viktig å opprettholde et minimum av vassføring for ikke ytterligere å forsterke virkningene av reguleringen på strekningen.
2. Hydrologisk dynamikk og prosesser endres for vannstreng og utløp i Vassvatnet. Kartet viser et mindre innsjødelta ved utløpet av Vassvann.
3. Fragmentering av vassdraget ved tørrlegging har normalt store økologiske konsekvenser for planter og dyr.
4. Bevaring av noe av det naturlige gjenværende fallet og helhetsbetraktninger knyttet til vassdragets verdier.
5. Potensialet for forbedringer av forholdene i vassdraget på lang sikt.

Disse argumentene synes å være av generell karakter, bortsett fra DNs kommentar der de har påpekt at et elvedelta kan antydes på kartet.

Forholdet til minstevannføring skal behandles etter § 10 i Vannressursloven. En konkret vurdering skal gjøres for å sikre følgende elementer:

1. Vannspeil
2. Vassdragets betydning for plante- og dyreliv
3. Vannkvalitet
4. Grunnvannsforekomster

Hvert av disse temaene behandles følgende:

1. Vannspeil:

Dersom det blir gitt tillatelse til bruk av minstevannføringen til kraftproduksjon vil Risdal energi bygge overløpsdam ved utløpet av Lomsvatn. Dette vil da sikre vannspeilet på et vann som har et areal på 114,7 mål. (Tall hentet fra kartdatabasen til NVE). Det er altså snakk om et relativt stort vann som får sikret vannspeilet for fremtiden. Om det skulle være nødvendig, vil Risdal Energi installere en vannstandsmåler for å logge vannstanden her, og slippe vann fra dammen dersom det skulle være nødvendig for å opprettholde denne vannstanden.

2. Vassdragets betydning for plante- og dyreliv:

Det er her hovedargumentene til DN og FMVA passer inn. Betraktningene til høringspartene er satt opp på en generell basis, uten særlig spesifikke referanser til denne aktuelle utbyggingen. Positive sider ved å utnytte minstevannføringen vil være den stabile økede vannmengden som vil gå ut i Vassvann. Risdal Energi vil installere en turbin som har slukeevne på rundt 350 liter per sekund. Denne vil gå 24 timer i døgnet, 365 dager i året. Man vil altså få en økt minstevannføring ut fra Vassvann, noe som er positivt for fisk/det biologiske mangfoldet nedstrøms Vassvann.

Ved uttalelse fra Uldal fiskelag i forbindelse med nedleggelse av Kolstraumdammen skriver de bl.a. den 20/10-02: "Det Regulanten gjør, er ille nå i år, høsten 2002, har de slept ut så lite vatn i Hovelandselva og Vatnedalselva at gytemulighetene for ørret er falt bort. Vi mister et helt årskull med gyting i disse elvene. Men det er ingen som gjør noe som helst. Er dette lovlig? Hvorfor er ikke NVE og Fylket på banen?" Hele uttalelsen er for øvrig vedlagt dette skrivet. Fiskelag har sine rettigheter opp til kalkdoseren som ligger noen hundre meter nedenfor Vassvann.

Det er i søknaden fra Risdal Energi søkt om å bygge ut med et aggregat til å utnytte minstevannføringen på 0,4 MW. Dette tilsvarer en vannføring på om lag 350 liter per sekund. Ved normal drift av denne, vil man få en høyere vannføring ut av Vassvann/ forbi kalkdoseren i perio-

der med lite vann enn hva som er dagens situasjon. Dette vil være positivt for fisken i strekningen fra Vassvann til Mjåvassfjorden, da fisken bl.a. får bedre gytevilkår.

I tillegg henvises det til kapitlet "Linjetilkobling, miljøhensyn". Risdal Energi vil isolere den aktuelle strekningen på 22 KV siden dersom det blir gitt klarsignal om å utnytte minstevannføringen. Dette tiltaket er med på å sikre den lokale rovfuglbestanden i området.

3. Vannkvalitet:

Den forbedrede vannkvaliteten vil være knyttet til jevnere vannføring til kalkdoseren, i forbindelse med byggingen av hovedturbinen. Vannkvaliteten i Lomsvann kan også forbedres ved at vannet ikke er utsatt for tørrlegging ved bygging av overløpsdammen i enden av Lomsvann. Man vil slippe å risikere at bunnen på Lomsvann vil komme opp i dagen, med de forråtnelsesprosesser dette vil medføre.

4. Grunnvannsforekomster:

Vannstanden for Lomsvann blir sikret på et stabilt nivå. Ved at vannstanden da er på et stabilt nivå, vil grunnvannet i området følgelig også holde seg på et stabilt nivå.

Vi setter vår lit til at NVE ser helheten og de positive ringvirkninger ved å anbefale utnyttelse av minstevannføringen til kraftproduksjon.

Fylkesmannens miljøvernavdeling ønsker at Risdal Energi tilrettelegger å få flyttet kalkdoseren til utløpet av Kraftstasjonen. Dette er et ønske som Risdal Energi vil etterkomme ved å stille arealer til rådighet til Fylkesmannen vederlagsfritt til dette formålet.

Vannføringsmålinger og strømkabler til lokaliteten vil tilbys av Risdal Energi til selvkostpris.

Vi vil allikevel tillate oss å kommentere et lite paradoks i forbindelse med flyttingen:

Dersom det ikke blir gitt tillatelse til bruk av minstevannføringen til kraftproduksjon, vil kalkdoseren stå uvirksom over halvparten av tiden, det vil si når ikke hovedturbinen er i drift.

Vassdraget nedstrøms Vassvann kommer til å få en svært varierende PH. Særlig vil dette være kritisk ved gyteperioden på høsten når det vil være liten eller ingen produksjon i hovedaggregatet.

Linjetilkobling, miljøhensyn

Miljøhensynet med tilkobling av linja er fokusert på av Fylkeskommunen, Norges Jeger og Fiskeforbund (NJFF) og Norges Ornitologiske Forening (NOF).

Fylkeskommunen viser til en fotomontasje i konsesjonssøknaden hvor linjetilknytningen til Brokkelinja er tegnet inn. Dette var ment kun som en foreløpig illustrasjon. Tilpassingen til terrenget vil bli bedre enn dette. Dette er et punkt som vil bli utredet under detaljprosjekteringen av stasjonen.

NJFF skriver at linjen kan være et problem for hønsefugl i området. Dette vil bli tatt med i vurderingen når den tekniske detaljutformingen skal skje.

NOF fokuserer på rødlistearter av fugler i området slik som kongeørn og hubro. Storlom er også nevnt.

For å kunne forstå problemstillingene ble det invitert til møte med Risdal Energi og NOF. Møtet ble avholdt 12. mars 2004. Det ble på møtet fremsatt hvor reirpassene til hubro og kongeørn finnes i området. Det ble også diskutert hvorvidt storlom hadde hekkeplass i området. Dette ble betvilt av NOF, men arten har sporadisk blitt observert i området.

Det er ikke ønskelig fra NOF at det i dette skrivet blir utdypet i detalj hvor reirplassene til kongeørn og hubro finnes. Det ønskes at denne informasjonen ikke kommer ut i offentligheten grunnet en større sjanse for miljøkriminalitet mot disse artene. Det er derfor ikke belyst i dette skrivet.

Når det gjelder problemer som 132 kV tilkoblingen fører med seg, er det viktig å presisere at dette er kun med hensyn til fare for en potensiell kollisjon med fugl og høyspentlinja. Det er ikke et problem med at fuglene kan få overslag mellom fasene, da det er lengre mellom fasene enn hva vingespennet til fuglene er. Rovfugler har et meget godt syn og det er derfor utbyggers subjektive oppfatning at dette er et marginalt problem.

Området er preget av en stor tetthet av kongeørn. Dette til tross at det før i tiden ble skutt mange kongeørn og tatt mye egg. Dette er beskrevet i Nils Skjeggedal i "Jakt- og fangstopplevelser ifrå Tovdal og Setesdalen" utgitt i 1974. I tillegg ser Kongeørna ut til å ha greid seg fint tross i den store tettheten av høyspentledninger som i lengre tid har eksistert i området.

For øvrig er det en stor bestand med kongeørn i Aust-Agder. I følge en rapport av Arild Pfaff ved fylkesmannens miljøvernavdeling i Aust-Agder, var det i år 2001 ca. 40 territorielle par i 2001. Legges det til noen ungfugl, var bestanden på om lag 100 fugler i fylket.

Avbøtende tiltak som er foreslått av NOF og NJFF, er å legge 132 kV tilkoblingen i kabel i stedet for luftlinje. Dette ser Risdal Energi som et uaktuelt tiltak da det er snakk om ekstrainvesteringer på flere millioner for å få til denne løsningen.

Et annet kompenseringsforslag som blir fremsatt av NOF, er isolering av 22 kV linje på det gamle ledningsstrekket som går langs veien oppover langs Vatnedalselva syd for Tverrfjellet og Telleisfjellet. Linjen eies i dag av Agder Energi Nett. Risdal Energi ser dette som et aktuelt kompensasjonstiltak dersom det gies tillatelse til innmating fra det lille aggregatet på denne linjen.

På møtet med NOF 12. mars 2004 kom det frem at dette er et kompensasjonstiltak som

NOF ville være svært fornøyd med å få gjennomført og dermed frafalle andre "krav".

Når det gjelder støy i anleggstiden og hvordan dette vil påvirke hekkingen til fuglene i området, ser ikke Risdal Energi på dette som et stort problem da støyende anleggsarbeid i hovedsak kommer til å skje nede ved selve stasjonen og inntaket i Eptevann. Dette er langt fra registrerte reirsted for kongeørna. Videre er dette et moment som vil bli ivaretatt når detaljplanene med tilhørende fremdriftsplaner blir utformet. Risdal Energi vil da invitere NOF til å bli med å følge denne prosessen og komme med innspill.

Linjetilkobling, teknisk løsning

Det har vært en utfordring for Risdal Energi å finne den mest teknisk, kostnadsmessige og miljømessige optimale løsningen for å få ut kraften på ledningsnettet.

Agder Energi Nett har reist spørsmål om hvorvidt den beste løsningen ville være innmating av den minste generatoren vil være på 132 kV Brokkelinja.

Risdal Energi har vurdert dette i forprosjektet. Man kom da frem til at tilkoblingen på 22 kV linjen er den beste fordi man da vil få en redundant strømforsyning til Vassfossen kraftverk. Brokkelinja vil store deler av sommeren ikke være tilkoblet Vassfossen Kraftverk og kraftverket er da følgelig mindre utsatt for lynnedslag. I tillegg vil tapsprosenten bli stor ved drift av kun det minste aggregatet, fordi 0,4 MVA må kjøres gjennom hovedtransformatoren på rundt 9 MVA. Vi vil allikevel igjen se på dette alternativet og ser positivt på innspillet fra Agder Energi Nett, da vi tolker det dit hen at AEN ikke ser det som et sikkerhetsmessig aspekt for Brokkelinja at Vassfossen Kraftverk vil ligge inne 100 % av tiden inne på linja.

Videre er det stilt spørsmål fra AEN om en 11 km linje til 66 kV linje kunne være en optimal løsning. Denne løsningen ble også vurdert i forprosjektet. Man kom da frem til at dette ville innebære svært store kostnader i forhold til tilkoblingen på Brokkelinja. Det ville i tillegg være kontroversielt i forhold til miljøhensyn da ledningen måtte legges over Førevann hyttefelt og Himmelsyna som er en naturperle.

22 kV tilkobling

Det er kommet en del tekniske bemerkninger i forbindelse med tilkoblingen til 22 kV. Risdal Energi vil gå i dialog med Agder Energi Nett angående disse. Det er fra myndighetenes side gitt relativt klare retningslinjer hvordan disse reguleres med hensyn til tapsprosenter, investeringer på nettet etc. Risdal Energi har til hensikt å forholde seg til en hver tid til gjeldende regelverk og ser ikke noen grunn til å kommentere forholdene ytterligere.

132 kV tilkobling

Statnett og eieren av Brokkelinja, Otrakraft, stiller seg positive til tilkoblingen. Alle partene inkludert Agder Energi Nett påpeker at de tekniske løsningene må være klarert før tilkoblingen finner sted.

Statnett påpeker at tilkoblingen må oppfylle Forskrift for Systemansvar (FoS) § 14 og det som følger av denne (bl.a. KtV). Det er intensjonen til Risdal Energi å forholde seg til enhver tid hva som føler av FoS § 14.

Partene som vil bli trukket inn i utformingen av de tekniske løsningene er Risdal Energi og vår konsulent Norconsult, Otrakraft og deres konsulent Jacobsen elektro, samt Agder Energi Nett og Statnett. Det er innkalt til møte mellom partene i midten av april då.

Risdal Energi håper å finne en løsning som tilfredsstiller de tekniske kravene som vil være utkomme av dialogen mellom partene.

Generelt om andre uttalelser

Mange av uttalelsene inneholder kommentarer som angår detaljutformingen av anlegget. Disse er som nevnt i forordet ikke kommentert i dette skrivet, da prosessen i etterkant vil dekke dette. Vi håper det er forståelse fra høringsinstansene at mye av detaljene rundt anlegget ikke vil foreligge før hele anlegget er detaljprosjektert. Det er allikevel fint for Risdal Energi å ha uttalelsene fra partene når detaljprosjekteringen blir igangsatt.

Vi vil trekke frem en av høringsuttalelsene som vi mener bør kommenteres:

Agder Energi Produksjon

AEP belyser i sin uttalelse de eiermessige forholdene knyttet til dammen. Risdal Energi har tidligere vært i kontakt med NVE og Olje- og energidepartementet for å prøve å få tillatelse til å inngå leieavtale med AEP. Innholdet i avtalen har ikke tidligere vært belyst ovenfor myndighetene. Vi er i store trekk enig med AEP hvordan en leieavtale mellom partene bør utformes. Dersom det blir gitt klarsignal for å inngå en leieavtale av dammen etter vassdragsreguleringslovens § 9.7, er det privatrettslige innholdet i avtalen noe som bør fritt kunne avtales mellom de to selskapene."

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader

Innledning

Søker

Risdal Energi AS (under etablering) står som søker og vil forestå utbygging og drift av Vassfossen Kraftverk. Risdal Energi AS (u.e) vil bli et selskap som er 100 % eid av Guttorm Risdal og hans etterkommere: Gunhild Risdal Konnestad, Tallak Risdal og Torbjørn Risdal.

Eksisterende forhold i vassdraget

Vassfossen som søkes utbygd ligger i Froland kommune, Aust-Agder. Vassfossen ligger i Vatnedalselva som er en gren av Uldalsvassdraget. Uldalsvassdraget er igjen en gren av Tovdalsvassdraget. Uldalsvassdraget er sterkt regulert av hensyn til Hanefossen kraftverk som ligger ved Herefoss. Vannføringen fra magasinet Eptevann/Homstølvatn benyttes i dag i Hanefossen kraftverk, som er eid av AEP, over et fall på ca. 71 m. Vatnedalselva, på strekningen fra Eptevann/Homstølvatn via Lomsvatn til Vassvatn til Vassvatnet, har i dag en pålagt minstevannsføring på 220 l/s ut av Eptevann. Et uregulert nedbørfelt på 4 km² til Lomsvatn sørger i perioder for tilsig utover den pålagte minstevannføringen.

Søknaden

Søknaden gjelder tillatelse etter vannressursloven til å bygge Vassfossen kraftverk i Vatndalselva i Froland kommune.

Videre er det søkt anleggskonsesjon etter energiloven til å bygge og drive kraftverket og nødvendig ledningsnett.

Det er søkt om ervervskonsesjon etter industriloven til å overta fallrettene på strekningen Vassvann kote 209 - Homstølvann kote 350 i Froland kommune. Etter NVEs beregninger utgjør den planlagte utbygging *4337* naturhestekrefter. Olje- og energidepartementet har i brev av 17.12.2003 uttalt at staten ikke vil benytte sin forkjøpsrett til fallet. Aust-Agder fylkeskommune har etter dette subsidiær forkjøpsrett, jf. § 9, nr. 1 i ikl. Forkjøpsretten er imidlertid bortfalt da fylkeskommunen ikke har fattet beslutning om å gjøre den gjeldende.

Det er også søkt om tillatelse etter forurensingsloven for utslipp i forbindelse med utbyggingen.

Fallrettigheter og grunneierforhold

Familien Risdal kontrollerer 100 % av fallrettighetene som skal til for å gjennomføre prosjektet. Fallrettighetene må overføres til Risdal Energi AS.

Risdal Energi har også andre rettigheter som skal til for å gjennomføre tiltaket uten at man behøver å ekspropriere arealer med mer.

Forholdet til Samlet Plan (SP), Verneplan for vassdrag (VP) og andre planer

Forholdet til SP

Prosjektet ble fritatt fra behandling i Samlet Plan ved brev fra NVE datert 04.12.01.

Forholdet til VP

Prosjektet berører ikke vernede vassdrag eller områder vernet i medhold av naturvernloven.

Forholdet til andre planer

Området er avsatt til utbyggingsformål i kommuneplanens arealdel. Kommunen krever at det utarbeides en detaljplan/reguleringsplan etter Plan og bygningsloven (PBL) før tiltaket eventuelt kan iverksettes.

Utbyggingsplanen

Søknaden gjelder tillatelse til å bygge et inntaksarrangement i Eptevann, hvor Agder Energi har reguleringskonsesjon gitt ved kongelig res. av 1. august 1969. Utbyggingen medfører derfor ikke noen nye reguleringsmagasin. Det er planlagt å bygge en tunnel/rørgate til kraftstasjonen ved Vassvatnet. Kraftstasjonen vil utnytte et fall på 134 m og vil bli liggende i dagen ved elva ca. 120 m fra innløpet til Vassvatn, alternativt i fjell. Kraftstasjonen vil etter planen ha installert to aggregater, et på 8 MW og et på 0,4 MW. Det minste aggregatet er tenkt å nytte eksisterende minstevannføring fra Eptevannsmagasinet. I følge planene vil kraftverket ha en årlig middelproduksjon på totalt ca. 29 GWh og en installert effekt på rundt 8,4 MW.

Utbyggingen er basert på å bruke tilsiget til Eptevann/Homstølsmagasinet, inklusive dagens minstevannføring fra Eptevann til Vassvatn. Fra Lomsvatn til Vassvatn baserer planene seg på at naturlig tilsig for den nedre delen av fallet vil gi en viss vassføring. Det blir derfor foreslått å bygge en terskel ved utløpet av Lomsvatn for å holde en best mulig vannstand i tørre perioder.

Planen inkluderer anleggsveier til, og høgspentlinjer fra kraftverket. Steinmassene er tenkt lagt i et deponi for senere knusing til videre bruk/salg og et for permanent lagring. I en planendringssøknad datert 1. august 2004, er det gjort rede for to nye områder for massedeponi og knuseverk.

Økonomi

Søker har beregnet middelproduksjonen til ca. 29 GWh. Kostnadene ved tiltaket er beregnet til ca. 45 mill. kr, hvilket gir en estimert utbyggingskostnad på under 2 kr/kWh. Ut fra søkers eget kostnadsoverslag gir prosjektet god økonomi. NVE har ingen kommentarer til kostnadsoverslaget. I tråd med energiloven er det utbyggers eget ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten.

Alternative løsninger

Søker har fremmet to mulige løsninger for plassering av kraftstasjon, hhv. i dagen og i fjell. Dagalternativet vil medføre en nedgravd rørgate på 170 m i tillegg til tunnel i fjellet. Valg av løsning vil besluttes etter grundige vurderinger av berggrunnsforholdene.

Tiltakets virkninger i henhold til søknaden

Fordeler

- Fordelene ved tiltaket er først og fremst av økonomisk karakter og knyttet til en energiproduksjon på ca. 29 GWh. Næringsgrunnlaget for eierne blir styrket og det offentlige vil få skatteinntekter og avgifter mv.
- Positivt for å bevare fløtningsminner. Redusert vannføring på strekningen Eptevann-Vassvatn vil medføre mindre slitasje på skråskjermer som ble brukt i forbindelse med tømmerfløting.
- Positivt med hensyn på flomsikring i øvre del av Uldalsvassdraget.
- Strømmen som ev. blir produsert i det minste aggregatet sendes ut på nåværende 22 kV ledning som kommer fra Åmli. Dette vil forbedre forsyningssikkerheten i området.
- Ved utløp av Vassvatn ligger det et kalkingsanlegg. Utbygging av Vassfossen kraftverk vil medføre en jevnere vannføring over året ut av Vassvatn og således bedre forholdene for kalkdosereren.

Ulemper

- Utbyggingen vil føre til at det over året blir betydelig mindre vann på strekningen Eptevann - Vassvatn enn det er i dag. Tappingen fra magasinet i vinterperiodene vil opphøre og Vassfossen / Juvet vil miste fossepreget. Vassdraget er allerede fullregulert slik at vannføringen på denne strekningen om sommeren er begrenset til dagens minstevannføring.
- Landskapsmessige trekk ved kraftlinje, kraftstasjon, vei, ev. utløpskanal og tipp/massedeponi.

Saksbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kap. 3 i vannressursloven og gjelder tillatelse etter § 8. Konsesjon kan bare gis hvis fordelene med tiltaket overstiger skader for allmenne og private interesser som blir berørt i vassdraget eller nedbørfeltet, jf. § 25.

Søknaden er også behandlet etter industrikonsesjonsloven for erverv av fallrettighetene.

I forbindelse med sluttbehandlingen befarte NVE området i mars 2004 sammen med representanter fra kommunen, Agder Energi, Otra kraft og Risdal Energi.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden har vært kunngjort og sendt på høring. Innkomne uttalelser er referert foran. Vi vil her bare referere hovedpunktene i de uttalelsene som inneholder merknader til søknaden.

Froland kommune går inn for en utbygging av Vassfossen kraftverk. Kommunen ønsker at utbyggingsalternativet med skjult rørgate og kraftstasjon i fjell velges hvis mulig. Det må sikres at et massedeponi langs Brennebekken ikke medfører negative virkninger for livet i og langs denne.

Aust-Agder fylkeskommune er positive til bygging av Vassfossen kraftverk under forutsetning av en bedre terrengtilpassing av overføringsledningen frem til Brokkeledningen.

Fylkesmannen i Aust-Agder er ikke imot bygging av Vassfossen kraftverk, men stiller en del betingelser ved en ev. konsesjon. Blant annet må alminnelig lavvannføring være igjen i vassdraget og forholdet til tidligere gitte konsesjon avklares. Massedeponi med knuseverk må avklares i forhold til annet lovverk og tas med i konsesjonsvilkårene.

Direktoratet for naturforvaltning anbefaler at tiltaket gis konsesjon forutsatt at det stilles krav om kontinuerlig minstevannføring utover naturlig tilrenning i restfeltet. For øvrig forutsetter DN at standard vilkår for naturforvaltning blir gjort gjeldende.

NJFF-avd. Aust-Agder er prinsipielt i mot kraftutbygging, men vil i dette tilfelle godta en utbygging under forutsetning at det gjennomføres en rekke avbøtende tiltak. Tiltak av visuell karakter står sentralt i NJFFs forslag.

NOF avd. Aust-Agder kan ikke anbefale at det gis konsesjon til det omsøkte kraftverket med mindre det tas særskilte hensyn til kongeørn og hubro, som har leve- og hekkeområde her. Det planlagte luftspennet bør erstattes med jordkabel for å fjerne risikoen for at fugler kolliderer. Ellers må støyende og forstyrrende anleggsaktiviteter foregå utenom kongeørnas hekketid, det vil si i perioden august-januar.

Statnett AS har ingen innsigelser til selve kraftverket, men forutsetter at kraftverket får en nettilknytning som er akseptabel ut fra hensynet til leveringspåliteligheten i området. Statnett peker på at anlegget omfattes av Forskrift om systemansvaret (FoS), hvilket innebærer at de tekniske løsningene for nettilkobling, vern og liknende må godkjennes av Statnett før idriftsettelse. Statnett anbefaler at utbygger sammen med Agder Energi Nett og Statnett avklarer hensiktsmessig nettilknytning nærmere. Dette gjelder både valg av spenningsnivå og bryterløsning.

Agder Energi Nett har ingen kommentarer til selve kraftverket, men har innsigelser til den nettilknytningen som er foreslått. Bl.a. etterlyses en utredning av hvordan en T-tilknytning vil påvirke driften mhp. vernløsninger og bryterløsning. Dersom planlagte systemløsning gjennomføres har AEN en rekke forutsetninger.

Otra Kraft er positive til at Vassfossen kraftstasjon kan koples til Brokkenettet ved mast 251 under visse betingelser. Otra Kraft forutsetter at det blir et samarbeid med Risdal Energi om detaljer i vernbestykning og vernfunksjoner. For Otra Kraft er det viktig at tilkoblingen medfører minst mulig ulemper for driften av eksisterende Brokkenett.

Agder Energi Produksjon stiller seg i utgangspunktet positive til et Vassfossen kraftverk, men har kommentarer knyttet til AEPs reguleringskonsesjon i Eptevann, påkobling til Brokkenettet på 132 kV og lokalnettet og produksjonssimuleringene i søknaden. Når det gjelder bruken av Eptevann som magasin til Vassfossen kraftverk, vil AEP og Risdal Energi søke å inngå en leieavtale under forutsetning av at konsesjonen forblir tidsubegrenset selv om en av brukerne av konsesjonene er en privat aktør.

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) vurdering og konklusjon

Planlagt kraftverk skal utnytte energipotensialet i det eksisterende Homstøl/Eptevann magasinet. Magasinet er i dag regulert til fordel for kraftproduksjon i Hanefossen kraftverk lenger ned i Uldalsvassdraget. Utbyggingen vil ikke påvirke kraftproduksjonen i dette kraftverket vesentlig.

Pr. i dag tappes reguleringsmagasinet hurtig i forbindelse med vår- og høsttilrenning. Vannet fra dammen slippes i elva Vindfetåna som ender i Vassvatn. Strekningen fra dammen til Vassvatn er ca. 2,5 km. Ved bygging av Vassfossen kraftverk vil tappingen tilpasses kraftverkets slukeevne og gi roligere vannsenking i magasinet så vel som jevnere vannføring på regulert elvestrekning nedstrøms Vassvatn. Av hensyn til kraftproduksjonen vil regulanten søke å holde en så høy magasinfylling som mulig. NVE vurderer dette som positivt i forhold til landskapsinteresser så vel som for biologiske interesser. Vassfossen vil miste sin opplevelsesverdi som fossefall da vannet vil bli kjørt gjennom kraftstasjonen. NVE mener imidlertid at dette ikke vil være avgjørende for konsesjonsspørsmålet da tappingen i Vassfossen hovedsakelig skjer i vinterhalvåret hvor det normalt er liten ferdsel i området. Det må også bemerkes at det i Uldalsvassdraget finnes to store, uregulerte fall i tillegg til en rekke mindre uregulerte fall. I sommerhalvåret vil det som før være lite vann i fossen.

De fleste høringsinstansene er positive til en realisering av Vassfossen kraftverk. Flere av høringsinstansene har imidlertid forslag/krav til avbøtende tiltak dersom det gis konsesjon. Kravene er for en stor del knyttet til detaljer ved utformingen av anlegget, herunder inntakshus, rør, kraftstasjon etc. Dette er forhold som ev. vil bli nærmere vurdert i forbindelse med NVEs behandling av detaljplanene.

Hovedinteressene i saken synes å være knyttet til minstevannføringen ut av Eptevann, tekniske og miljøfaglige forhold angående linje/nettilknytningen til Brokkenettet og AEPs forhold til en ev. ny bruker av AEPs tidsubegrensede reguleringskonsesjon for Eptevann/Homstølvatn.

DN og FM forutsetter at dagens minstevannføring på strekningen fra Eptevann til Vassvatn videreføres. I dag foreligger det et pålegg om en minstevannføring på 220 l/s som er knyttet til reguleringskonsesjonen for Eptevann og Homstølsvatn, fastsatt ved kongelig res. av 1. august 1969. Størrelsen på dagens minstevannføringspålegg tilsvarer den alminnelige lavvannføring. Risdal Energi ønsker å bruke minstevannføringen til produksjon i kraftverket. Rent formelt har ikke søker anledning til å søke om dette. I henhold til reglene i vassdragsreguleringsloven § 10, pkt. 3 er det kun konsesjonæren, i dette tilfelle AEP, som kan søke om å få endret vilkårene. Vilkårene for ovennevnte konsesjon kan fra NVEs side tas opp til alminnelig revisjon etter 50 år, dvs. i 2019. Revisjonsadgangen gir primært muligheter for å sette nye vilkår for å rette opp miljøskader som er oppstått som følge av utbyggingene, men ved revisjon vil også vilkårene generelt bli modernisert og uaktuelle vilkår vil bli slettet. Konsesjonæren kan imidlertid når som helst søke om å få konsesjonen eller vilkårene endret. NVE kan av ovennevnte grunner ikke behandle Risdal Energis søknad om å få benytte dagens minstevannføring på strekningen Eptevann-Vassvatn.

NVE kan imidlertid vanskelig se at det foreligger forhold som skulle rettferdiggjøre bruk av dagens minstevannføring til kraftproduksjon. Vannføringen på strekningen Eptevann-Vassvatn (2,5 km) er pr. i dag vesentlig redusert i perioder sammenliknet med naturlig tilstand. En ev. utbygging av Vassfossen kraftverk vil redusere denne vannføringen ytterligere. Betydningen av en minstevannføring for det generelle naturmiljøet i Lomsvann og i og langs elva er derfor stor.

Norsk ornitologisk forening går i mot en realisering av det planlagte kraftverket på grunn av den planlagte 132 kV kraftlinjen fra kraftstasjonen til Brokkenettet og de negative virkningene av denne for kongeørn, hubro og annet fugleliv i området. Fylkeskommunen forutsetter en bedre terrengtilpasning for overføringsledningen før det kan gis konsesjon. I følge NOF er området et av de beste leve- og hekkeområder for kongeørn i hele landet, og også viktig for hubro og vanntilknyttede fugler som storlom, svartand, grønnstilk og rødstilk. For å redusere kollisjonsfaren har NOF krevd at det legges jordkabel. Kabling er kostbart, og en 132 kV jordkabel i dette området med grunnfjell i dagen vil bli minst 5 ganger så dyr som tilsvarende luftlinje. Når det gjelder kabel som avbøtende tiltak, sier St.prp. nr. 19 (2000-2001) at det for 66/132 kV normalt skal velges luftledning, men at kabling kan være aktuelt på kortere strekk i spesielle tilfeller med sterke verneinteresser eller store estetiske ulemper. I områder med spesielt viktige fuglebiotoper eller der det er registrert sjeldne fuglearter, kan spesielle tiltak vurderes – herunder kabling. I dette tilfellet mener NVE at kostnadene ved å legge en jordkabel vil være uforholdsmessig store i forhold til andre avbøtende tiltak. Området er preget av en stor tetthet av

kongeørn som synes å greie seg fint tross i den store tettheten av høyspentledninger som i lengre tid har eksistert i området. I sine kommentarer til høringsuttalelsene opplyser Risdal Energi at de har hatt møte med NOF angående ovennevnte tema. NOF avd. Aust-Agder foreslår som kompensasjonstiltak at gammel 22 kV linje isoleres dersom ny 132 kV linje må legges som luftlinje. NOF presiserer viktigheten av at luftlinja settes opp i høsthalvåret (august-desember) av hensyn til rovfuglenes hekking i området. Risdal Energi opplyser om at NOF vil bli invitert til å bidra med råd i forbindelse med utarbeidelsen av detaljplaner. Gjennom en god terrengtilpasning av linjetraseen bør kollisjonsfaren for fugl kunne reduseres. NVE anbefaler at detaljer rundt linjetraseer, kablingsmuligheter og ev. andre avbøtende tiltak blir gjenstand for grundigere vurderinger i forbindelse med behandlingen etter energiloven.

I forbindelse med den søkte tilkoblingen til Brokkenettet har flere av høringspartene en rekke synspunkter, krav og betingelser. Statnett påpeker blant annet at tilkoblingen må oppfylle Forskrift for Systemansvar (FoS) § 14 og det som følger av denne. Risdal Energi skriver i sine kommentarer til høringsuttalelsene at de vil forholde seg til gjeldende regelverk når det gjelder nettilknytning, og i dialog med Statnett, Agder Energi Nett og Otra kraft, komme frem til en hensiktsmessig løsning for nettilknytningen. NVE forutsetter at Risdal Energi finner en løsning som tilfredsstiller tekniske krav.

For å få realisert det omsøkte prosjekt med bruk av Agder Energi Produksjons (AEP) magasin Eptevann /Homstølvatn, er det en forutsetning at Risdal Energi enten inngår i en egen brukseierforening eller en leieavtale for å ivareta sine rettigheter og plikter jf. Vassdragsreguleringslovens § 9. Risdal Energi har i brev av 26.11.03 rettet en forespørsel til Olje- og energidepartementet om tillatelse til å inngå en leieavtale med AEP om leie av Eptevann. Både Risdal Energi og AEP ønsker å unngå opprettelsen av en ny brukseierforening med det organisasjonsapparatet det krever. Etter henstilling fra Olje- og energidepartementet i brev av 13.01.04 har NVE vurdert denne saken og anbefaler at Risdal Energi gis tillatelse etter vassdragsreguleringsloven § 9.7 til å leie seg inn i reguleringskonsesjonen for Eptevann/Homstølvatn gitt ved kgl.res. NVE anbefaler også at AEP får beholde sin konsesjon tidsubegrenset. Bakgrunnen for NVEs anbefaling er gitt i brev sendt i dag med ref. 200300817-35. Når det gjelder innholdet i en ev. leieavtale mener vi at dette er et privatrettslig forhold mellom Risdal Energi og Agder Energi.

Under forutsetning av at et Vassfossen kraftverk opererer innenfor rammene av gjeldende konsesjon for Eptevann/Homstølsmagasinet (herunder slipp av minstevannføring fra dammen), fremstår det fremlagte prosjektet som relativt lite konfliktfylt. Utbygging i et vassdrag som fra før er betydelig påvirket av regulering, og hvor en benytter et eksisterende magasin, bidrar til en fornuftig ressursutnyttelse. En slik utnyttelse er i tråd med sentrale styringssignaler om å utnytte eksisterende reguleringer bedre gjennom opprustinger og utvidelser. Basert på informasjon i søknad og høringsuttalelser, vil virkningene av prosjektet for naturmiljø/biologisk mangfold, landskap, fisk/fiske og friluftsliv etter vårt syn være moderate. Mulige negative virkninger bør kunne avbøtes ved tiltak.

Konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene og nytten med tiltaket overstiger skaden for private og allmenne interesser som blir berørt slik at kravet i vannressursloven § 25 er tilfredsstilt. Vi anbefaler derfor at Risdal Energi as får tillatelse etter § 8 i vannressursloven til å bygge Vassfossen kraftverk på de vilkår som følger vedlagt.

Ut fra en helhetsvurdering og tidligere praksis vil NVE tilrå at Risdal Energi AS får en ervervskonsesjon med standardvilkår som følger vedlagt.

NVE mener at alternativet med stasjonsplassering i fjell er det beste rent miljømessig og anbefaler at denne løsningen velges dersom forholdene ligger til rette for det. Valg av alternativ er imidlertid ikke avgjørende for konsesjonsspørsmålet. Valg av alternativ må avklares gjennom detaljplanleggingen.

I vår totalvurdering er det også sett på konsekvensene for elektriske anlegg som er nødvendige for å bygge og drive Vassfossen kraftverk. Etter NVEs vurdering medfører ikke disse anleggene skader og ulemper av et slikt omfang at det har avgjørende vekt om det omsøkte anlegget kan bygges eller ikke. NVE vil sluttbehandle søknaden om bygging og drift av elektriske anlegg når det er tatt endelig stilling til søknaden om utbygging etter vannressursloven.

Merknader til vilkår etter vannressursloven

Post 1: Reguleringsgrenser og vannslipping

NVE forutsetter at en konsesjon for Vassfossen kraftverk må være innenfor de til en hver tid gjeldende rammer for hovedreguleringen. Dette innebærer blant annet at dagens minstevannføring ut fra magasinet på 220 l/s forblir uendret.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn, mv.

NVE foreslår at standardvilkåret tas inn. Dette innebærer at detaljerte planer skal godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang. Kommunen skal også få anledning til å uttale seg til planene. Påpekte detaljer ved prosjektet som massedeponi, landskapsmes-

sige forhold, utforming av utløpskanal etc. vil ligge under denne post.

Post 5: Naturforvaltning

Vårt forslag er noe redusert i forhold til standard naturforvaltningsvilkår på bakgrunn av at vi vurderer virkningene som små og oversiktlige. Vi mener at det er tilstrekkelig med vilkår som ivaretar forholdene for fisk, flora og fauna langs elva. På linje med DN finner vi ikke grunnlag for å pålegge utbygger innbetaling av årlige beløp til kommunen til å fremme fiske, jakt og friluftsliv. NVE kan heller ikke se at det er behov for å pålegge konsesjonær dekning av utgifter til ekstra jaktoppsyn i anleggsperioden.

Eventuelle pålegg etter denne posten skal skje med bakgrunn i en nytte-kost vurdering, og må ses i sammenheng med prosjektets størrelse.

Post 7: Forurensning mv.

Vi foreslår at standardvilkåret settes inn. Vi gjør samtidig oppmerksom på at det ved eventuell konsesjon må søkes spesielt til fylkesmannen om utslippstillatelse i anleggsperioden.

Post 13: Kontroll med overholdelsen av vilkårene

I tråd med de nye bestemmelsene i vannressursloven er innholdet i post 13 justert noe i forhold til tidligere formuleringer.

Post 14: Revisjon av vilkårene

Da et Vassfossen kraftverk utnytter et eksisterende magasin (Eptevatn/Homstølsvatn), foreslår vi at vilkårene bør kunne revideres samtidig med vilkårene for konsesjonen for Eptevatn/Homstølsvatn i 2019.

Merknader til vilkår etter industrikonsesjonsloven

Post 1: Konsesjonstid

Risdal Energi AS er et privat selskap, og vi foreslår derfor at konsesjonstiden for erverv av fallet settes til det som er vanlig i slike tilfelle, dvs. 60 år. Fallrettighetene inkludert kraftstasjon med tilhørende innretninger vil deretter hjemfalle til staten.

Post 2: Konsesjonsavgifter og næringsfond

Vi foreslår en sats på kr 24,-/nat.hk. til kommuner og kr 8,-/nat.hk. til staten som tilsvarer det som er gjeldende for nyere konsesjoner.

Post 11: Konsesjonskraft

Det skal avgis konsesjonskraft etter gjeldende bestemmelser."

Forslag til vilkår for tillatelse etter vannressursloven § 8 for Risdal Energi til å bygge Vassfossen kraftverk i Froland kommune, Aust-Agder fylke

1

(Reguleringsgrenser og vannslipping)

Eksisterende magasin Eptevann/Homstølsvatn skal benyttes som inntaksmagasin. Reguleringen av magasinet skal skje i hht. rammene i foreliggende konsesjon gitt ved kgl.res. 1 aug. 1969.

2

(Bortfall av konsesjon)

Konsesjonen faller bort hvis ikke arbeidet er satt i gang senest fem år fra konsesjonens dato og fullføres innen ytterligere fem år jf. vassdragsreguleringsloven § 12 nr. 1 og vannressursloven §§ 19 tredje ledd og 26 første ledd. Olje- og energidepartementet kan forlenge fristen med inntil fem nye år. I fristene regnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

3

(Konsesjonærs ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal rette myndigheter underrettes i god tid på forhånd.

4

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

5

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

a. å sørge for at forholdene i *Vassvatnet og Vatnedalselva* er slik at de stedegne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon, og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

V

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

6

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

7

(Forurensning mv.)

Konsesjonæren plikter etter fylkesmannens nærmere bestemmelse å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.

8

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av all-

mennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utilgjengelige.

9

(Terskler mv.)

I de deler av vassdraget hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprenskinger mv. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

10

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

11

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av reguleringens virkninger for berørte interesser. Undersøkelsesrapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. Olje- og energidepartementet kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

12

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

13

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår. Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

For å sikre at vedtak i medhold av vannressursloven blir gjennomført, kan den ansvarlige pålegges tvangsmulkt til staten, jf. vannressursloven § 60. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Når et rettsstridig forhold er konstatert kan det gis pålegg om retting og om nødvendig pålegges stans i pågående virksomhet, jf. vannressursloven § 59.

Overskrides konsesjon eller konsesjonsvilkårene eller pålegg fastsatt med hjemmel i vannressursloven kan dette straffes med bøter eller fengsel inntil tre måneder, jf. vannressursloven § 63 første ledd bokstav c.

14

(Revisjon av vilkår)

Vilkårene for Vassfossen-konsesjonen kan revideres i 2019 sammen med revisjon av " *Reguleringskonsesjon for Eptevatn/Homstølsvatnet* " fastsatt ved kgl.res. 01.08.69.

Forslag til vilkår for tillatelse for Risdal Energi AS til å erverve fallrettigheter på strekningen Homstølvatn-Vassvatn, Uldalsvassdraget, Froland kommune i Aust-Agder.

1

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis for 60 år.

Ved konsesjonstidens utløp tilfaller vannfallet med alle de innretninger, hvorigjennom vannets løp og leie forandres, så som damanlegg, kanaler, tunneler, bassenger, rørledninger m.m., de til utbyggingen og kraftanlegget ervervede grunnstykker og

rettigheter, kraftstasjonene med tilhørende maskineri og annet tilbehør samt arbeiderboliger og andre bygninger, som hører med til kraftanlegget, staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger som hører med til kraftanlegget avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Det som ikke tilfaller staten, kan den innløse for dets verdi etter skjønn på sin bekostning eller forlange fjernet innen en av Olje- og energidepartementet fastsatt frist.

Ved konsesjonstidens utløp skal anlegget med bygninger og installert maskineri være i fullt ut driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. industrikonsesjonsloven § 5a, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter og næringsfond)

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten på kr *8,-* pr. nat.hk., beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som det konsederte vannfall etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer på kr *24,-* pr. nat.hk., beregnet på samme måte.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Plikten til å betale avgiftene inntrer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdelsesloven kap. 7.

Etter forfall svares rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

3

(Kontroll med betaling av avgift mv.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jf. post *11* skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Byggefrister mv.)

Arbeidet må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonens datum og fullføres innen ytterligere 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversittes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen på kr *1000,-*.

5

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal naturvernmyndighetene underrettes.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for vassdragets utbygging. Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

8

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

9

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

10

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som i det offentliges interesser finnes påkrevet og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

11

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den gjennomsnittlige kraftmengden som vannfallet etter foretatt utbygging kan yte med påregnelig vannføring år om annet. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Konsesjonæren kan i tillegg pålegges å avstå til staten inntil 5 % av kraften, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverket for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

12

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene *2, 11 og 12* kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i industrikonsesjonsloven § 26.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år.

13

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger, jf. industrikonsesjonsloven § 2.

III Høring

Olje- og energidepartementet har sendt NVEs innstilling på høring til Froland kommune, Aust-Agder fylkeskommune og mottatt følgende høringsuttalelser:

Froland kommune har i brev av 10.11.2004 uttalt følgende:

> "Froland kommune er positivt innstilt til utbygging av Vassfossen kraftverk. To kommentarer til søknaden om konsesjon.
>
> *Valg av alternativ:*
>
> Froland kommune vedtok i kommunestyret 22.01.2004:
>
> "Såfremt det er praktisk gjennomførbart er det ønskelig at den alternative tekniske planen utbygger har foreslått, med skjult rørgate og skjult kraftstasjon, blir prioritert."
>
> Dette vil si alternativ 2 i konsesjonssøknaden.
>
> Froland kommune ønsker at det gis klare signaler i konsesjonen hvilket alternativ som skal velges. Søker har etter hva vi vet ikke bestemt hvilket alternativ som velges, men gitt inntrykk på gjentatte befaringer at alternativ 2 er det mest aktuelle.
>
> En utbygging etter alternativ 1, kan ha negativ estetisk effekt for området, noe som ikke har vært godt nok vurdert.
>
> *Detaljplan v/s Reguleringsplan:*
>
> Froland kommunes administrasjon vil kunne anbefale en dispensasjon fra kommuneplanens arealdel og omgjøring av vedtak gjort av kommunestyret i sak 04/82 22.01.04 vedrørende krav om reguleringsplan for området.
>
> Det forutsettes at detaljplanen er så godt utformet at reguleringsplan ikke vil være nødvendig for å ivareta andre samfunnsinteresser. Det kan nevnes mulige konflikter i forhold til arealbruk, forurensning, massetak, pukk/knuseverk, inngrep i bekker og vassdrag, støy, biologisk mangfold m.m."

Aust-Agder fylkeskommune har i brev av 27.10.2004 uttalt følgende:

> "På side 114, pkt. 9.3 heter det: "I fylkeskommunens delplan for arealbruk er området ikke disponert for spesielle formål." Fylkeskommunen har ingen delplan for arealbruk, men har heller ingen andre planer som kan sies å være i konflikt med en ev. utbygging av Vassfossen.
>
> På side 38, slutten av 2. avsnitt heter det: "…fylkeskommunen ser positivt på at Risdal Energi får utnytte minstevannføringen til kraftproduksjon." Fylkeskommunen har ikke uttalt dette, men i fylkesutvalgssaken er det fremhevet at utbyggingen vil medføre redusert vannføring i vassdraget på aktuelle strekning. Fylkeskommunen finner ikke at dette er et så stort problem at utbyggingen bør frarådes.
>
> På side 40 i 2. avsnitt om Linjetilkopling, miljøhensyn, er det vist til fylkeskommunens uttalelse om at linjetilknytningen frem til Brokkeledningen må få en bedre terrengtilpassing. Vi er fornøyd med at dette vil bli tatt opp under detaljprosjekteringen."

IV Olje- og energidepartementets merknader

Bakgrunn

Risdal Energi AS har søkt om tillatelse til bygging av Vassfossen kraftverk i Froland kommune i Aust-Agder. Selskapet skal stå for utbygging og drift, og eies av Guttorm Risdal, Gunhild Risdal Konnestad, Tallak Risdal og Torbjørn Risdal.

Vassfossen ligger i Vatnedalselva som er en gren av Uldalsvassdraget. Uldalsvassdraget er sterkt regulert av hensyn til Hanefossen kraftverk som ligger ved Herefoss. Søknaden gjelder tillatelse til å bygge et inntaksarrangement i Eptevann, hvor Agder Energi har reguleringskonsesjon gitt ved kongelig res. av 1. august 1969. Utbyggingen medfører derfor ikke noen nye reguleringsmagasin. Det

er planlagt å bygge en tunnel/rørgate til kraftstasjonen ved Vassvatnet. Vannføringen fra magasinet Eptevann/Homstølvatn benyttes i dag i Hanefossen kraftverk, som er eid av Agder Energi Produksjon. Vatnedalselva, på strekningen fra Eptevann/Homstølvatn via Lomsvatn til Vassvatn, har i dag en pålagt minstevannføring på 220 l/s ut av Eptevann. Et uregulert nedbørfelt på 4 km² til Lomsvatn sørger i perioder for tilsig utover den pålagte minstevannføringen.

Kraftstasjonen vil utnytte et fall på 134 m og vil bli liggende i dagen ved elva ca. 120 m fra innløpet til Vassvatn, alternativt i fjell. Kraftstasjonen vil etter planen ha installert to aggregater, et på 8 MW og et på 0,4 MW. Det minste aggregatet er tenkt å nytte eksisterende minstevannføring fra Eptevannsmagasinet. Kraftverket vil ha en årlig middelproduksjon på om lag 29 GWh.

Søker har fremmet to mulige løsninger for plassering av kraftstasjon, hhv. i dagen og i fjell. Dagalternativet vil medføre en nedgravd rørgate på 170 m i tillegg til tunnel i fjellet. Valg av løsning vil besluttes etter grundige vurderinger av berggrunnsforholdene.

Prosjektet er fritatt for behandling i Samlet Plan

Ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 75 (2003-2004) *Supplering av Verneplan for vassdrag,* jf. Innst.S. nr. 116 (2004-2005), ble det fattet vedtak om at Tovdalsvassdraget ovenfor Herefossfjorden tas inn i verneplanen. Vedtaket omfatter hovedvassdraget ovenfor Herefossfjorden ettersom Uldalsgrenen er betydelig påvirket av kraftutbygging. Samtidig ble regjeringen anmodet om å iverksette forarbeider med sikte på vern av Tovdalsvassdraget nedenfor Herefossfjorden. Uldalsvassdraget omfattes ikke av vedtaket og er heller ikke vernet fra før. Utbyggingen er derfor ikke i konflikt med Verneplan for vassdrag.

Søknaden

Søknaden gjelder tillatelse etter vannressursloven til å bygge Vassfossen kraftverk.

Videre er det søkt anleggskonsesjon etter energiloven til å bygge og drive kraftverket og nødvendig ledningsnett.

Det er søkt om ervervskonsesjon etter industrikonsesjonsloven til å overta fallrettene på strekningen Vassvann kote 209 - Homstølvann kote 350 i Froland kommune. Etter NVEs beregninger utgjør den planlagte utbygging 4337 naturhestekrefter. Olje- og energidepartementet har i brev av 17.12.2003 uttalt at staten ikke vil benytte sin forkjøpsrett til fallet. Aust-Agder fylkeskommune har etter dette subsidiær forkjøpsrett. Forkjøpsretten er imidlertid bortfalt da fylkeskommunen ikke har fattet beslutning om å gjøre den gjeldende.

Det er søkt om tillatelse etter forurensningsloven for utslipp i forbindelse med utbyggingen.

Fordeler og ulemper

Utbyggingen vil gi en årlig energiproduksjon på om lag 29 GWh. Næringsgrunnlaget for eierne blir styrket og det offentlige vil få skatteinntekter og avgifter mv. Prosjektet vil medføre fordeler med hensyn til flomsikring i øvre del av Uldalsvassdraget. Strømmen som ev. blir produsert i det minste aggregatet sendes ut på nåværende 22 kV ledning som kommer fra Åmli. Dette vil forbedre forsyningssikkerheten i området. Ved utløp av Vassvatn ligger det et kalkingsanlegg. Utbygging av Vassfossen kraftverk vil medføre en jevnere vannføring over året ut av Vassvatn og bedre forholdene for kalkdosereren.

Over året blir det betydelig mindre vann på strekningen Eptevann - Vassvatn enn det er i dag. Tappingen fra magasinet i vinterperiodene vil opphøre og Vassfossen / Juvet vil miste fossepreget. Vassdraget er allerede fullregulert slik at vannføringen på denne strekningen om sommeren er begrenset til dagens minstevannføring. Videre vil tiltaket medføre inngrep i området i form av kraftledning, kraftstasjon, vei, ev. utløpskanal og tipp/massedeponi.

NVEs innstilling

NVE mener at fordelene og nytten med tiltaket overstiger skadene for private og allmenne interesser som blir berørt, jf. vannressursloven § 25. NVE anbefaler derfor at Risdal Energi AS får tillatelse etter § 8 i vannressursloven til å bygge Vassfossen kraftverk på nærmere bestemte vilkår.

Når det gjelder minstevannføringen i Vatndalselva som er knyttet til reguleringskonsesjonen for Eptevann og Homstølsvatn, fastsatt ved kgl.res. av 1. august 1969, kan NVE ikke se at det er grunnlag for å bruke denne minstevannføringen til kraftproduksjon av miljøhensyn.

Ut fra en helhetsvurdering og tidligere praksis vil NVE tilrå at Risdal Energi AS får en ervervskonsesjon med standardvilkår.

NVE mener at alternativet med stasjonsplassering i fjell er det beste rent miljømessig og anbefaler at denne løsningen velges dersom forholdene ligger til rette for det. Valg av alternativ er imidlertid ikke avgjørende for konsesjonsspørsmålet. Valg av alternativ må avklares gjennom detaljplanleggingen.

Høringsinstansenes merknader til NVEs innstilling

Froland kommune er positivt innstilt til utbyggingen, men ønsker helst en utbygging med stasjonsplassering i fjell. Kommunen vil kunne anbefale at det gis dispensasjon fra arealplanen og omgjøre vedtak om krav om reguleringsplan – forutsatt at detalj-

planene ivaretar samfunnsinteressene på en tilsvarende måte som en reguleringsplan.

Aust-Agder fylkeskommune anbefaler at det gis konsesjon for utbygging av Vassfossen kraftverk. Når det gjelder ledningstilknytningen frem til Brokkeledningen, er fylkeskommunen fornøyd med at dette blir tatt opp under detaljprosjekteringen.

Olje- og energidepartementets vurdering

Departementet vil vise til at pålegget om slipp av minstevannføring på strekningen fra Eptevann til Vassvatn er gitt som vilkår til reguleringskonsesjonen av 1. august 1969. Som påpekt av NVE følger det av vassdragsreguleringsloven § 10 pkt. 3 at bare konsesjonæren, her Agder Energi Produksjon, kan søke om å få endret konsesjonsvilkårene. Vilkårene kan for øvrig tas opp til alminnelig revisjon i 2019 - 50 år etter konsesjonstidspunktet. På denne bakgrunn kan ikke Olje- og energidepartementet se at det er formelt grunnlag for å gi Risdal Energi tillatelse til å benytte minstevannføringen i Vassfossen kraftverk. Departementet vil forøvrig påpeke at minstevannføringen har stor betydning for det generelle naturmiljøet både i Lomsvann og i og langs elva. Departementet er enig med NVE i at prosjektet fremstår som relativt lite konfliktfylt under forutsetning av at det drives innenfor rammene av gjeldende konsesjon for Eptevann/ Homstølmagasinet.

I likhet med NVE finner departementet at fordelene ved utbyggingen av Vassfossen kraftverk er større enn skadene og ulempene for allmenne og private interesser, jf. vannressursloven § 25 første ledd.

Olje- og energidepartementet tilrår at Risdal Energi får tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Vassfossen kraftverk på de vilkår som er foreslått av NVE. Departementet tilrår at Risdal Energi får ervervskonsesjon etter industrikonsesjonsloven med de standardvilkår som NVE har foreslått.

Departementet anbefaler at Risdal Energi gis tillatelse etter lov om vern mot forurensninger og om avfall.

Departementet viser til at detaljer rundt ledningstraseer, kablingsmuligheter og eventuelt andre avbøtende tiltak blir gjenstand for grundigere vurderinger i forbindelse med behandlingen etter energiloven. Når det gjelder de to alternative plasseringene av kraftstasjonen, anses stasjonsplasseringen i fjell for å være den beste i forhold til miljøet. Valg av alternativ avklares gjennom detaljplanleggingen. Departementet forutsetter at kommunen skal ha anledning til å uttale seg om de to alternativene i den forbindelse. Kommunens synspunkter vil være et viktig grunnlag for NVE i arbeidet med godkjenningen av detaljplanene for kraftverket.

Risdal Energi ønsker å benytte fallrettigheter nedenfor et regulert vann, Eptevann, og har i brev av 26.11.2003 søkt Olje- og energidepartementet om tillatelse til å leie seg inn i reguleringsanlegget. Agder Energi Produksjon har en tidsubegrenset reguleringskonsesjon der dette magasinet inngår. Begge parter ønsker en leieavtale fremfor at Risdal Energi kjøper seg inn i reguleringsanlegget, forutsatt at denne leieavtalen ikke får negative konsekvenser for den gjeldende konsesjonen til Agder Energi Produksjon.

NVE har i brev av 01.10.2004 til Olje- og energidepartementet anbefalt at Risdal Energi gis tillatelse etter vassdragsreguleringsloven § 9 pkt. 7 til å inngå slik leieavtale med Agder Energi Produksjon. Det fremheves at Agder Energi Produksjon per i dag er eneste regulant i Uldalsvassdraget. Forholdene i vassdraget vil være oversiktlige også etter en eventuell utbygging av Vassfossen kraftverk, som medfører at behovet for en brukseierforening er svært begrenset. Det legges også vekt på at begge parter primært ønsker å inngå en leieavtale. Dersom det blir aktuelt med ytterligere aktører i vassdraget, bør imidlertid behovet for en brukseierforening vurderes på nytt. Etter NVEs vurdering vil Agder Energi Produksjon kunne beholde sin tidsubegrensede reguleringskonsesjon, da vilkårene i vassdragsreguleringsloven § 10 fremdeles vil være oppfylt.

Olje- og energidepartementet viser til NVEs vurderinger og finner at det i dette tilfellet foreligger slike særlige omstendigheter som kreves for å kunne gi tillatelse etter vassdragsreguleringsloven § 9 pkt. 7. Departementet tilrår at Risdal Energi AS gis tillatelse etter vassdragsreguleringsloven § 9 pkt. 7 til å leie seg inn i reguleringsanlegget for Eptevatn/ Homstølvatn som omfattes av reguleringskonsesjon gitt ved kgl.res. av 01.08.1969. Tillatelsen medfører ingen endringer i Agder Energi Produksjons tidsubegrensede konsesjon.

Departementet viser til NVEs merknader til vilkårene og slutter seg til disse.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdrag og grunnvann av 24. november 2000 nr. 82 § 8, jf. § 25, gis Risdal Energi AS tillatelse til å bygge Vassfossen kraftverk i Froland kommune i Aust-Agder.
2. I medhold av lov om vannfall, bergverk og annen fast eiendom mv. av 14. desember 1917 nr. 16 § 2 gis Risdal Energi AS tillatelse til erverv av fallrettigheter i Uldalsvassdraget for bruk i Vassfossen kraftverk.
3. I medhold av lov om vern mot forurensninger og om avfall av 13. mars 1981 nr. 6 §11 gis Risdal Energi AS tillatelse til å bygge Vassfossen kraftverk.

4. I medhold av lov av 14. desember 1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer § 9 pkt. 7 gis Risdal Energi AS tillatelse til å leie seg inn i reguleringsanlegget for Eptevatn/Homstølvatn som omfattes av reguleringskonsesjon gitt ved kgl.res. av 1. august 1969.
5. Tillatelsene gis på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 19. august 2005.

29. Hammerfest Energi AS

(Overføring av reguleringskonsesjon for Eggevassdraget - Breivikbotn Kraftverk i Hasvik kommune fra Næring og Energi AS til Hammerfest Energi AS)

Olje- og energidepartementets samtykke 26. august 2005.

Det vises til søknad av 27.6.2005 på vegne av Hammerfest Energi AS om overføring av reguleringskonsesjon for Eggevassdraget – Breivikbotn Kraftverk i Hasvik kommune fra Næring og Energi AS til Hammerfest Energi AS.

1. Innledning

Sørøy Kraftlag ble ved kgl.res. av 19. september 1969 tildelt reguleringskonsesjon for Eggevassdraget i Hasvik kommune i Finnmark. Ved kgl.res. av 2. oktober 1992 ble reguleringskonsesjonen overført til Hammerfest El verk.

Olje- og energidepartementet fattet vedtak 28. april 2003 om overføring av reguleringskonsesjonen gitt ved kgl.res. av 19. september 1969 for Eggevassdraget i Hasvik kommune fra Hammerfest El verk til Næring og Energi AS på uendrede vilkår.

Hammerfest El verk DA ble i 2004 omdannet til Hammerfest Energi AS.

2. Søknaden

I søknaden fra Hammerfest Energi AS heter det bl.a.:

> *"Etter søknad i 2001/2002 ble konsesjonen overført til Hammerfest El verk DAs datterselskap, Næring og Energi AS.*
>
> *I forbindelse med omstrukturering og nye planer skal Næring og Energi AS fusjoneres inn i selskapet Barents NaturEnergi AS. Hammerfest Energi AS har derfor kjøpt tilbake Breivikbotn Kraftverk, se vedlagte kjøpekontrakt av 24.6.2005.*
>
> *I den forbindelse søkes det om tilbakeføring av reguleringskonsesjonen for Eggevassdraget – Breivikbotn Kraftverk til Hammerfest Energi AS på uendrede vilkår."*

3. Olje- og energidepartementets bemerkninger

Hammerfest Energi AS har søkt om overføring av reguleringskonsesjon for Eggevassdraget i Hasvik kommune, gitt ved kgl.res. av 19. september 1969 fra Næring og Energi AS til Hammerfest Energi AS.

Etter vassdragsreguleringsloven § 14 nr. 2 kan reguleringskonsesjoner i utgangspunktet ikke overdras. Det følger imidlertid av fortolkning og langvarig praksis at reguleringskonsesjoner med tilhørende vilkår kan overdras i uendret form dersom dette skjer i forbindelse med overdragelse av tilhørende fallrettigheter og kraftverk som utnytter reguleringen, og både fall og regulering disponeres av samme enhet.

Det foreligger leieavtale om leie av fallrettighetene til Breivikbotn Kraftverk. Ervervet av bruksrett til fallrettighetene er ikke konsesjonspliktige etter industrikonsesjonsloven § 1.

Hammerfest Energi AS eies 100 % av Hammerfest kommune, Hasvik kommune og Kvalsund kommune. Lovens krav til offentlig eierskap er oppfylt, slik av konsesjonen kan overdras på uendrede vilkår.

Olje- og energidepartementet finner at vilkårene for overføring av reguleringskonsesjon er oppfylt. Reguleringskonsesjon gitt ved kgl.res. av 19. september 1969 for Eggevassdraget i Hasvik kommune overføres herved fra Næring og Energi AS til Hammerfest Energi AS på uendrede vilkår.

30. Morten Sig. Bergesen m.fl.

(Konsesjon for økt eierandel i Arendals Fossekompani ASA i henhold til industrikonsesjonsloven § 36)

Olje- og energidepartementets samtykke 30. august 2005.

Det vises til Deres brev av 24. juni 2005, der De på vegne av Morten Sig. Bergesen m.fl. søker om konsesjon, i forbindelse med en økning av eierandel i Arendals Fossekompani ASA (Fossekompaniet).

Styret i Fossekompaniet besluttet på generalforsamling av 7. april 2005 å nedsette aksjekapitalen gjennom amortisering av aksjene tilsvarende 10 prosent av selskapet.

Morten Sig. Bergesen eier 92.016 aksjer i Fossekompaniet. Etter det opplyste er selskapene Snefonn AS, Solfonn AS, Langfonn AS og Breifonn AS registrert som eiere av 490.700 aksjer i Fossekompaniet, de tre siste som deltagere i indre selskap. I følge søknaden eier Morten Sig. Bergesen sammen med sin ektefelle Ragnhild Bergesen alle aksjene i Snefonn AS, og kontrollerer gjennom eierskap av 0,1 prosent av aksjene i selskapene alle stemmene i

Solfonn AS, Langfonn AS og Breifonn AS. Bergesens myndige barn eier 99,9 prosent av aksjene i disse resterende selskapene.

Morten Sig. Bergesens eierandel av aksjer i Fossekompaniet, Snefonn AS sin eierandel i Fossekompaniet samt de øvrige benevnte personers direkte eller indirekte innehav av aksjer i Fossekompaniet, skal konsolideres i henhold til lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) § 36 første ledd, annet og tredje punktum.

De nevnte parters samlede eierandel av aksjer i Fossekompaniet øker fra 23,44 prosent til 26,02 prosent etter nedsettelsen av aksjekapitalen. Økningen i eierandel er konsesjonspliktig fordi Fossekompaniet innehar vannfallsrettigheter i henhold til lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) kap. I. Morten Sig. Bergesen eier mer enn 1/5 av aksjene i selskapet, og gruppens økning av sin eierandel som følge av amortisering av Fossekompaniets egne aksjer medfører derfor konsesjonsplikt, jf. § 36 tredje ledd.

I medhold av industrikonsesjonsloven § 36 tredje ledd og bemyndigelse gitt ved kgl.res. av 20. desember 1996, gis Morten Sig. Bergesen m.fl. konsesjon for økningen av eierandelen i Fossekompaniet. Det settes ingen særskilte vilkår for konsesjonen.

En gjør oppmerksom på at det i og med dette vedtak ikke er gjort noen endringer i de tidligere meddelte konsesjoner eller tilknyttede vilkår.

31. Kjell Chr. Ulrichsen

(Konsesjon for økt eierandel i Arendals Fossekompani ASA i henhold til industrikonsesjonsloven § 36)

Olje- og energidepartementets samtykke 30. august 2005.

Det vises til Deres brev av 24. juni 2005, der De på vegne av Kjell Chr. Ulrichsen m.fl. søker om konsesjon, i forbindelse med en økning av eierandel i Arendals Fossekompani ASA (Fossekompaniet).

Styret i Fossekompaniet besluttet på generalforsamling av 7. april 2005 å nedsette aksjekapitalen gjennom amortisering av Fossekompaniets egne aksjer tilsvarende 10 prosent av aksjene i selskapet.

Kjell Chr. Ulrichsen eier 91.515 aksjer i Fossekompaniet. Selskapet Vicama AS eier etter det opplyste 404.831 aksjer i samme selskap. Kjell Chr. Ulrichsen kontrollerer etter det opplyste majoriteten av stemmene i Vicama AS, samtidig som Ulrichsens myndige barn eier 98 prosent av aksjene i Vicama AS. Hans ektefelle, Anne Marie Ulrichsen, eier personlig 1000 aksjer i Arendals Fossekompani. Kjell Chr. Ulrichsen eier alle aksjene i Skogan Gård AS, som etter det opplyste eier 86.057 aksjer i Fossekompaniet.

Kjell Chr. Ulrichsens eierandel av aksjer i Fossekompaniet, Vicama AS, Skogan Gård AS, samt de øvrige benevnte personers direkte eller indirekte innehav av aksjer i Fossekompaniet, skal konsolideres i henhold til lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) § 36 første ledd, første, annet og tredje punktum.

De nevnte parters samlede eierandel i selskapet øker fra 23,42 prosent til 26,05 prosent etter nedsettelsen av aksjekapitalen. Økningen i eierandel er konsesjonspliktig fordi Fossekompaniet innehar vannfallsrettigheter i henhold til lov av 14. desember 1917 nr. 16 kap. I. Kjell Chr. Ulrichsen m.fl. eier mer enn 1/5 av aksjene i selskapet, og gruppens økning av sin eierandel som følge av amortisering av Fossekompaniets egne aksjer medfører konsesjonsplikt, jf. § 36 tredje ledd.

I medhold av industrikonsesjonsloven § 36 tredje ledd og bemyndigelse gitt ved kgl.res. av 20. desember 1996, gis Kjell Chr. Ulrichsen m.fl. konsesjon for økningen av eierandelen i Fossekompaniet. Det settes ingen særskilte vilkår for konsesjonen.

En gjør oppmerksom på at det i og med dette vedtak ikke er gjort noen endringer i de tidligere meddelte konsesjoner eller tilknyttede vilkår.

32. Erik Must m.fl.

(Konsesjon for økt eierandel i Arendals Fossekompani ASA i henhold til industrikonsesjonsloven § 36)

Olje- og energidepartementets samtykke 30. august 2005.

Det vises til Deres brev av 24. juni 2005, der De på vegne av Erik Must m.fl. søker om konsesjon, i forbindelse med en økning av eierandelen i Arendals Fossekompani ASA (Fossekompaniet).

Styret i Fossekompaniet besluttet på generalforsamling av 7. april 2005 å nedsette aksjekapitalen gjennom amortisering av aksjene tilsvarende 10 prosent av selskapet.

I følge søknaden eier Erik Must 111.509 aksjer i Fossekompaniet. Erik Must AS eier 452.740 aksjer i samme selskap. Erik Must kontrollerer majoriteten av stemmene i Erik Must AS. Videre eier Erik Musts barn, Erik Christian Must og Trine Must direkte og indirekte 98,6 prosent av aksjene i Erik Must AS. Erik Christian Must og Trine Must eier også personlig 7200 aksjer hver i Fossekompaniet. Erik Musts ektefelle, Annelise Must, eier personlig 9467 aksjer i selskapet.

Erik Must, Annelise Must, Erik Christian Must, og Trine Musts eierandeler av aksjer i Fossekompaniet, skal konsolideres i henhold til lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) § 36 første ledd tredje punktum. Videre skal ovennevnte

personers innehav av aksjer i Fossekompaniet konsolideres med innehavet til Erik Must AS i henhold til industrikonsesjonsloven § 36 første ledd første og annet punktum.

De nevnte parters samlede eierandel av aksjer i Fossekompaniet øker fra 23,65 prosent til 26,25 prosent etter nedsettelsen av aksjekapitalen. Økningen er konsesjonspliktig fordi Fossekompaniet innehar vannfallsrettigheter i henhold til lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) kap. I. Erik Must m.fl. eier mer enn 1/5 av aksjene i selskapet, og gruppens økning av sin eierandel som følge av amortisering av Fossekompaniets egne aksjer medfører konsesjonsplikt, jf. § 36 tredje ledd.

I medhold av industrikonsesjonsloven § 36 tredje ledd og bemyndigelse gitt ved kgl.res. av 20. desember 1996, gis Erik Must m.fl. konsesjon for økningen av eierandelen i Fossekompaniet. Det settes ingen særskilte vilkår for konsesjonen.

En gjør oppmerksom på at det i og med dette vedtak ikke er gjort noen endringer i de tidligere meddelte konsesjoner eller tilknyttede vilkår.

33. Statkraft Energi AS – Numedals-Laugen Brugseierforening

(Tillatelse for Statkraft Energi AS og Numedals-Laugen Brugseierforening til å bygge Rødberg kraftverk og endring av manøvreringsreglementet i Uvdøla, Nore og Uvdal kommune, Buskerud)

Kongelig resolusjon 2. september 2005.

1. Innledning

Ved kgl.res. av 18. mai 2001 ble det gitt konsesjon til fortsatt regulering av Numedalslågen, herunder Rødbergdammen. Konsesjonen innebar krav om slipp av minstevannføring mellom Rødbergdammen og Norefjorden. Statkraft og Numedals-Laugen Brugseierforening (NLB) ønsker å bygge Rødberg kraftverk nedstrøms Rødbergdammen for å benytte den pålagte minstevannføringen til kraftproduksjon.

Det søkes om å endre utslippspunktet for minstevannføringen fra Rødbergdammen til utløpet fra Rødberg kraftverk.

2. NVEs innstilling

I NVEs innstilling av 24. februar 2005 heter det:

> "Statkraft SF og Numedals-Laugen Brugseierforening har søkt om å få bygge Rødberg kraftverk i Uvdøla samt å endre manøvreringsreglementets post 3, ref. kgl.res. av 18.05.01. Kraftverket vil ha en gjennomsnittlig årlig produksjon på ca. 16 GWh. Den planlagte utbyggingen berører et begrenset område og de fysiske inngrepene i natur og landskap er relativt små. Strekningen er ikke fiskeførende. Det er ikke påvist spesielle naturverdier i området som blir berørt. NVE vurderer det slik at fordelene ved utbyggingen er større enn ulempene og anbefaler at det gis konsesjon til bygging av Rødberg kraftverk.
>
> NVE vil anbefale at det gis tillatelse til at manøvreringsreglementet fastsatt ved kgl.res. av 18.05.01 endres i tråd med søknaden. Dette vil innebære at minstevannføringen vil bli sluppet fra utløpet i kraftverket istedenfor Rødbergdammen.

Søknad

Statkraft SF og Numedals-Laugen Brugseierforening har sendt følgende søknad til NVE datert 25.06.2004:

"Statkraft SF ønsker å utnytte en del av fallet i nedre del av Uvdøla i Nore og Uvdal kommune i Buskerud fylke, og søker herved sammen med Numedals-Laugens Brugseierforening (NLB) om følgende tillatelser:

1. Etter lov om vassdrag og grunnvann, jf. § 8, om tillatelse til:
   - Bygging og drift av Rødberg kraftverk gjennom utnyttelse av et nærmere avgrenset fall i Uvdøla som beskrevet i vedlagte søknadsdokument.
2. Etter energiloven om tillatelse til:
   - Bygging og drift av Rødberg kraftverk med tilhørende koblingsanlegg og jordkabel som beskrevet i vedlagte søknadsdokument.
3. Etter forurensningsloven om tillatelse til:
   - Gjennomføring av tiltaket.
4. Etter vassdragsreguleringsloven, jf. § 10 nr. 3 annet ledd, om tillatelse til:
   - Endring av manøvreringsreglementets post 3, ref. kgl.res. av 18.05.01.

Som en del av konsesjonssøknaden er det utarbeidet en arealdisponeringsplan for midlertidig og permanent arealbruk. En ber om at høringen av søknaden også omfatter en vurdering av skissert arealbruk slik at denne kan gis en forenklet behandling etter at et eventuelt konsesjonsvedtak foreligger.

En realisering av Rødberg kraftverk vil bidra til en betydelig kraftproduksjon i et allerede regulert vassdrag uten vesentlige konsekvenser for natur og miljø. Kommunen, fylkesmannens miljøvernavdeling og NVE er kjent med planene for kraftverket, jf. søknad om unntak fra Samlet Plan behandling av 05.02.04 og innvilget unntak av 02.04.04.

Nødvendige opplysninger om tiltaket fremgår av vedlagte utredning. En håper på en snarlig behandling av søknaden.

1. Innledning

1.1 Om søkeren

Statkraft SF søker om å bygge Rødberg kraftverk i Nore og Uvdal kommune i Buskerud. Dette skjer i samråd med Numedals-Laugens Brugseierforening (NLB) som samtidig søker om tillatelse til endret utslippspunkt for minstevannføring nedstrøms Rødbergdammen, ref. post 3 i gjeldende manøvreringsreglement fastsatt ved kgl.res. av 18.05.01.

Statkraft SF med hovedkontor på Lilleaker i Oslo, er et statseid kraftselskap etablert 1. januar 1992 og er Norges største produsent av elektrisk kraft og Norges tredje største selskap. Egen produksjonskapasitet utgjør gjennomsnittlig ca. 34 TWh årlig. Til sammen er dette rundt 1/3 av landets vannkraftproduksjon.

Numedals-Laugens Brugseierforening, som ble etablert i 1906 av brukseierne i Numedalen, er i dag eid av kraftprodusentene i vassdraget og har hovedkontor på Rødberg. Eierne er Statkraft SF, Numedalsverkene as, Buskerud Kraftproduksjon as, Kongsberg Energi Eiendom as, Skagerak Kraft as og Vittingfoss Kraftstasjon as.

1.2 Bakgrunn og begrunnelse for tiltaket

Nedre del av Uvdøla har fra tidlig i forrige århundre vært berørt av kraftutbygging gjennom den såkalte Nore-reguleringen. Rødbergdammen, beliggende i vassdragets nedre del, har siden 1940-tallet fungert som inntaksmagasin for Nore II kraftverk. Samtidig har Nore I kraftverk utløp direkte i dette magasinet.

Reguleringen av Numedalslågen, herunder Rødbergdammen, var i perioden 1994-2001 gjenstand for ny konsesjonsbehandling da den opprinnelige konsesjonen fra 1914 var tidsbegrenset. Ny konsesjon for fortsatt regulering av Numedalslågen ble gitt til Numedals-Laugens Brugseierforening ved kgl.res. av 18.05.01. Den nye konsesjonen innebar pålegg om slipp av minstevannføring på strekningen mellom Rødbergdammen og Norefjorden. På denne strekningen var det tidligere ikke slikt pålegg, og vannføringen var derfor meget beskjeden.

Bakgrunn for kravet om minstevannføring var i hovedsak biologisk begrunnet. Det ble fremmet med sikte på å bedre gytemuligheten for ørret fra Norefjorden. Det vises til St.prp. nr. 37 (2000-2001) "Numedals-Laugens Brugseierforening Ny konsesjon for fortsatt regulering av Numedalslågen", pkt. 4.8.14 hvor dette er nærmere omtalt. Det vises også til NVEs innstilling av januar 1997 vedrørende samme sak, hvor det framgår at det er strekningen fra Norefjorden til Sporan bru som i denne sammenheng har betydning, jf. innstillingen side 232.

Minstevannføringen som er pålagt sluppet fra Rødbergdammen er i den nye konsesjonen (ref. kgl.res. av 18.05.01) satt til 3 m³/s i tiden 1.september – 31.mai og 5 m³/s i tiden 1.juni til 31.august. Det er denne minstevannføringen som er planlagt utnyttet i Rødberg kraftverk.

Utbyggingen ønskes realisert for å utnytte energipotensialet i fallet i selve Rødbergdammen samt fallet ned mot Sporan bru. Denne strekningen har ikke betydning for fisk (ref. tidligere søknad om fritak Samlet Plan av 05.02.04). En slik utnyttelse, med kraftstasjonen lokalisert oppstrøms Sporan bru, anses ikke å være i konflikt med forutsetningene for minstevannføringspålegget. Utbyggingen vil gi en årlig kraftproduksjon på nær 16 GWh. Det vil kunne dekke årsforbruk til ca. 800 husstander. Utbyggingen vurderes ellers å bidra til lokal verdiskaping og sysselsetting.

Dagens underdekning av kraft, samt politiske signaler nedfelt i bl.a. St.meld. nr. 37 (2000-2001) "Vasskrafta og kraftbalansen" og St.meld. nr. 18 (2003-2004) "Om forsyningssikkerheten for strøm mv.", understreker betydningen av å søke etter muligheter for økt kraftproduksjon. Regjeringen har ellers ved flere anledninger signalisert at den ønsker å gå inn for små vannkraftprosjekter som kan bidra til økt kraftoppdekking i vassdrag som allerede er regulert. Utbygging av små kraftverk skal i følge Regjeringen prioriteres.

NVE definerer kraftverk med en installasjon på mellom 1 og 10 MW som "småkraftverk". Det planlagte kraftverket på Rødberg vil få en installasjon på omkring 3 MW, noe som gjør at det faller inn under denne betegnelsen.

Rødberg kraftverk vil ikke berøre områder som defineres som "urørt natur" eller inngrepsfrie naturområder. Slik planene for Rødberg kraftverk framstår, vurderes utbyggingen å være uten vesentlige konsekvenser for natur og miljø, og skulle således være i tråd med overordnede politiske føringer.

1.3 Geografisk plassering av tiltaket

Rødberg kraftverk vil ligge i Nore og Uvdal kommune nederst i Uvdalsvassdraget noen hundre meter nedstrøms Rødbergdammen ned mot Sporan bru. Utbyggingen vil berøre øvre deler av vassdragsstrekningen mellom Norefjorden og Rødbergdammen.

Kraftverket får navn etter det nærliggende tettstedet Rødberg som er kommunesenter i Nore og Uvdal kommune. Kraftverket vil utnytte øvre del av fallet ned mot Sporan bru/Norefjorden. Den berørte strekningen er ikke fiskeførende.

Kraftverket planlegges bygd som et ordinært "småkraftverk" med inntak i Rødbergdammen, rørgate (nedgravd, ev. delvis i fjell) og en kraftstasjonsbygning med tilhørende utløp som fører vannet tilbake til vassdraget.

1.4 Dagens situasjon og eksisterende inngrep

NLB ble ved kgl.res. av 18.05.2001 tildelt ny konsesjon for fortsatt regulering av Numedalslågen. Dette er en konsesjon gitt i medhold av vassdragsreguleringsloven, og den har i tilhø-

rende manøvreringsreglement bl.a. bestemmelser om slipp av minstevannføring.

Vassdraget er som nevnt sterkt preget av tidligere kraftutbygging. Rødbergdammen, som er inntaksdam for Nore II kraftverk, medførte at øvre del av elveløpet nedstrøms dammen til tider var nærmest tørt før kravet om minstevannføring kom i 2001. Etter mai 2001 (ref. kgl.res. av 18.05.01) er minstevannføringen 3 m³/s i vinterperioden og 5 m³/s i sommerperioden.

På strekningen nedstrøm Rødbergdammen mot Sporan bru, går elva i et trangt juv med innslag av kulper og strykpartier. I tilknytning til minstevannføringsslippet ble det høsten 2002 etablert en måleterskel like nedstrøms Rødbergdammen for å kunne dokumentere vannføringen. Denne terskelen danner en kulp med et visst vannspeil. Selve elveleiet er dominert av grov stein og blokker samt bart fjell. Det er derfor sparsomt med vegetasjon langs elvebreddene. På begge sider av elva er det bratte skråninger og skrenter som gjør området lite tilgjengelig og lite egnet for ferdsel. Innsynet til strekningen er av ovennevnte grunner også beskjedent. Det er kun fra selve Rødbergdammen at det er snakk om et visst innsyn.

Området langs vassdraget er ellers preget av ulike tekniske inngrep med fylkesveien og en 22 kV kraftlinje som dominerende innslag.

Strekningen kan bli utsatt for svært brå vannføringsøkninger. Et lastavslag i Nore II kraftverk vil medføre automatisk åpning av luken i Rødbergdammen, og driftsvannføringen (opp mot 60 m³/s) kjøres i sin helhet ut i elveleiet. En slik brå og betydelig vannføringsøkning har størst virkning nær Rødbergdammen, men gjør seg også gjeldende helt ned til Norefjorden. Slike lastavslag har begrenset hyppighet, men de skjer uforutsett. Området nedstrøms Rødbergdammen vurderes også av denne grunn ikke egnet for tiltak eller tilrettelegging i forhold til allmenne interesser.

1.5 Endring av gjeldende manøvreringsreglement

Bygging av Rødberg kraftverk forutsetter som beskrevet utnyttelse av minstevannføringen fra Rødbergdammen på en ca. 600 m lang strekning ned mot Sporan bru. En slik utnyttelse betinger tillatelse til endret utslippspunkt for minstevannføring nedstrøms Rødbergdammen, ref. post 3 i gjeldende manøvreringsreglement fastsatt ved kgl.res. av 18.05.01.

NLB søker derfor i samsvar med foreliggende planer for Rødberg kraftverk om endret utslippspunkt for minstevannføring nedstrøms Rødbergdammen.

Under forutsetning av at det innvilges konsesjon for kraftverket, anmoder NLB om tillatelse til at nytt utslippspunkt for minstevannføring nedstrøms Rødbergdammen knyttes til utløpet fra Rødberg kraftverk. Det legges til grunn at endringen trer i kraft fra det tidspunkt Rødberg kraftverk settes i ordinær drift, og ellers er i samsvar med de vilkår som følger en eventuell konsesjon for bygging og drift av Rødberg kraftverk.

2. Beskrivelse av tiltaket

2.1 Hoveddata for kraftverket

Hoveddata for Rødberg kraftverk

Data for tilsig	
Nedbørfelt	- km^2
Minstevannføring 1.sept. - 31.mai *	3,0 m^3/s
Minstevannføring 1.juni - 31.aug. *	5,0 m^3/s
Data for kraftverk	
Fallhøyde midlere	60,0 m
Slukeevne, maks.	5,5 m^3/s
Slukeevne, min.	2,0 m^3/s
Tilløpsrør, tverrsnitt ca.	1,3 m^2
Installert effekt, maks.	2,9 MW
Brukstid	Kontinuerlig
Magasinvolum mill. m^3	-
HRV	365,66
LRV (HRV – 1,0 m)	364,66
Data for produksjon	
Produksjon, vinter (1/10 – 30/4)	8,0 GWh
Produksjon, sommer (1/5 – 30/9)	7,5 GWh
Produksjon, årlig middel	15,5 GWh
Data for økonomi	
Utbyggingskostnad ca.	32 mill.kr
Utbyggingspris ca.	2,05 kr/kWh

* Pålagt minstevannføring fra Rødbergdammen, ref. kgl.res. av 18.05.01

2.2 Teknisk plan for det søkte alternativ

Rødberg kraftverk vil berøre en vassdragstrekning på ca. 600 m. Tilgjengelig fallhøyde er ca. 60 m, og av denne utgjør høyden i selve Rødbergdammen 23 m. Selve kraftstasjonen blir liggende på sørsiden av elveleiet ca. 400 m oppstrøms Sporan bru. Kraftverket vil få en installasjon på ca. 2,9 MW ved slukeevne 5,5 m^3/s. Midlere produksjon er beregnet til ca. 15,5 GWh/år.

I det følgende omtales det omsøkte tiltaket slik det er skissert på vedlagte detaljkart. Detaljkartet dekker området fra Rødbergdammen til Sporan bru.

Hydrologi og tilsig

Tilsiget til kraftverket styres fullt og helt av den pålagte minstevannføringen. For kraftverket kan det derfor legges til grunn at driftsvannføringen blir minimum 3 m^3/s i perioden 1. september til 31. mai, og minimum 5 m^3/s i perioden 1. juni til 31. august.

Restfeltets størrelse (nedbørfeltet mellom kraftverkets inntak og utløp) er begrenset. Utbyggingsstrekningen får imidlertid et visst naturlig tilsig, særlig fra nordsiden av vassdraget, hvor det i nedbørsperioder og etterkant av disse tilføres ikke ubetydelige vannmengder fra et par mindre sidebekker.

Tilsig utover det ovennevnte tilføres utbyggingsstrekningen i forbindelse med lastavslag i Nore II og ved flommer. Lastavslag medfører en momentan tilførsel av opptil 60 m^3/s, mens ved flommer kan strekningen tilføres vannføringer som er vesentlig høyere. Flommer godt over 100 m^3/s er ikke uvanlig, og i ekstreme tilfeller kan vannføringen bli på flere hundre m^3/s når Nore II ikke klarer å ta unna.

Inntak

Eksisterende bunntapperør i Rødbergdammen vil bli benyttet som inntak for kraftverket. På vannsiden av dammen er det etablert et nytt inntak med grind i tilknytning til dette røret. Det ble utført i forbindelse med vedlikeholdsarbeider på Nore II våren 2003. Inntaket er utstyrt med stengemulighet ved å kunne planke grinden med aluminiumslemmer. På nedstrøms side av dammen vil eksisterende ventil bli skiftet ut med en ny rørbruddsventil.

Slipp av sirkulasjonsvannføring planlegges utført ved en egen liten ventil i tilknytning til forestående ny luke i omløpstunnelen som har utløp 100 m nedenfor dammen. Alternativt kan dette anordnes med en tilsvarende ventil nær tilløpsrørets rørbruddsventil ved damfot (bunntappeløp).

Rørgate – vannvei

Vannveien får en total lengde på ca. 600 meter, og vil i sin helhet følge langs søndre side av elva. I øvre del (ca. 300 m) vil røret (Ø1,2m) bli lagt i løsmasser og utsprengt grøft. Forbi eksisterende flomløp blir det nødvendig å støpe inn og forankre røret for å sikre det mot skader når flomvann tappes via valseluken i Rødbergdammen. Overløp skjer enten når det er flom eller ved lastavslag i Nore II kraftverk.

Det går i dag en anleggsvei ned til området nedstrøms Rødbergdammen. I dette området vil deler av rørtraseen følge i/langs denne veien. Videre nedover vil røret følge parallelt med fylkesveien, dvs. legges i foten av eksisterende veifylling, og således medføre beskjedne terrenginngrep.

På nedre del foreligger det 2 alternativer med hensyn på vannvei. Det ene alternativet går ut på å legge rør også på denne strekningen dels i løsmasser/utsprengt grøft og dels ved krysssing av to gamle fyllingssøkk. Det andre alternativet er å drive en tunnel med minimumstverrsnitt (ca. 12 m^2) i bue inn under fylkesveien og ned til stasjonsområdet. Avhengig av fjellets beskaffenhet, føres da vannet enten i selve tunnelen eller så legges det rør gjennom tunnelen.

I nedre del vil tunnelalternativet ikke gi nye terrenginngrep. Det er ikke utført grunnundersøkelser og det er derfor knyttet usikkerhet til fjellforholdene for en tunnel. Legges derimot røret i løsmasser/utsprengt grøft må det påregnes ganske omfattende sprengningsarbeider i noen avgrensede partier i rørtraseens nedre del. Der røret skal krysse eksisterende fyllinger, kan det bli ført over terrenget. Etterbehandling og istandsetting samt begrenset innsyn gjør at også dette alternativet vurderes som landskapsmessig akseptabelt. Forholdet omtales nærmere under kap.3 og 4 i det følgende.

Kraftstasjon

Kraftstasjonsbygget vil ligge ca. 20 meter fra elvebredden tett inn mot en fjellskrent, og blir derfor lite synlig fra omgivelsene. Fra stasjonen blir det etablert en kort avløpskanal ut til elveleiet. I tilknytning til selve utløpet gjøres eksisterende kulp, som er den øverste på fiskeførende strekning, dypere og større gjennom utgraving. Utløpet av kulpen utformes med tanke på å opprettholde dagens mulighet for fiskevandring.

For å kunne håndtere slipp av minstevannføring i forbindelse med uforutsett driftsstans i kraftverket foreligger det to muligheter:

- Foretrukket løsning er at ny luke i eksisterende omløpstunnel ved Rødbergdammen programmeres så den åpner automatisk med korrekt spalte.
- Alternativt kan kraftstasjonen utstyres med en forbitappingsanordning (omløpsventil) som trer i funksjon automatisk.

Det skal settes inn en ny luke i omløpstunnelen i 2004, og denne vil da overta slipp av minstevannføringen som i dag skjer over valseluken. Det er derfor godt tilrettelagt for at fremtidig forbitapping også kan skje herfra. Alternativet med en egen forbitappingsanordning i kraftstasjonen vil gi kostnadsøkning. Dette er et forhold som omtales og kommenteres nærmere under kap. 4.

Adkomstmessig er lokaliseringen av kraftstasjonen gunstig da det allerede finnes en traktorvei i området. Denne har avkjøring ca. 75 m oppstrøms Sporan bru, og går vel 100 m innover mot kraftstasjonsområdet. Det vil bli nødvendig å oppgradere samt å forlenge denne veien med ca. 250 m. Både eksisterende og ny vei følger parallelt med eksisterende 22 kV linje og veiskråning til fylkesveien. Den nye veien legges slik at eksisterende kantsone mot vassdraget opprettholdes. De arealmessige inngrepene vurderes derfor å bli moderate.

Kraftstasjonen får en grunnflate på ca. 100 m^2 i en etasje og vil bli lagt i en utsprengt skjæring. Overbygget er tenkt oppført i lettklinkerblokker med utvendig kledning av tre. Utforming og farge vil bli tilpasset omgivelsene rundt. Bygget skal foruten turbin ha plass til generator, transformator, apparatanlegg og kontrollanlegg.

I utgangspunktet er det tenkt å benytte 1 turbin av typen Francis. Detaljprosjektering samt innhenting og evaluering av tilbud for turbiner, kan imidlertid endre dette. Velges 2 turbiner kan disse ha ulik størrelse og slukeevne. Uavhengig av turbintype og antall turbiner, legges det til grunn en samlet (maksimal) slukeevne og ytelse på henholdsvis 5,5 m^3/s og 2,9 MW.

Videre blir stasjonen utstyrt med transformatorkapasitet på inntil 3,2 MVA. Det er foreløpig ikke tatt standpunkt til om transformatoren skal være oljefylt eller tørrisolert. Transformatoren plasseres i eget rom med separat adkomst i kraftstasjonsbygget sammen med et 22 kV koblingsanlegg som får en utgående linje.

Elektriske anlegg:

Del	Ytelse	Spenning
1 stk. synkron generator	2,9 MW / 3,2MVA	3 kV
1 stk. transformator	3,2 MVA	3 kV / 22 kV
1 stk. stasjonstransformator	50 kVA	22 kV / 0,4 kV
1 stk. koblingsanlegg	3 stk. bryterfelt	22 kV

Det tas som nevnt over forbehold om justering av størrelsen på ovennevnte installasjoner i forbindelse med detaljprosjekteringen.

I direkte tilknytning til kraftstasjonstomta, vil det i anleggsperioden, bli aktuelt å bruke et begrenset areal til riggområde for lagring av utstyr og materiell. Dette området er beliggende mellom ny atkomstvei og eksisterende 22 kV linje.

Veibygging

Ut over den beskrevne forlengelsen av eksisterende traktorvei bort til selve kraftstasjonsbygningen, er det ikke behov for bygging av nye permanente veier.

Velges alternativet med tunnel for nedre del av rørtraseen vil tunnelmassene kunne brukes til bygging av atkomstveien inn til kraftstasjonen.

Kraftlinjer

Eksisterende 22 kV linje passerer ca. 25 m fra den planlagte kraftstasjonen. Det er planlagt å benytte jordkabel i forbindelse med tilkoblingen mot eksisterende nett. Netteier og områdekonsesjonær i området er Nore Energi AS som eier og drifter eksisterende 22 kV linje.

Etter energiloven søkes det om konsesjon for nettilkobling via ny 22 kV jordkabel (lengde ca. 30 m), fra kraftstasjonen fram til eksisterende 22 kV linje. Den omsøkte kabelen har følgende spesifikasjoner:

24 kV jordkabel – TXSE 3x50 mm^2 Al/25

Det legges også en lavspentkabel og signalkabel (nedgravd) parallelt med rørgata opp til inntaket.

Massetak og deponi

Det er ikke behov for særskilte massetak. Når det gjelder deponi av eventuelle tunnelmasser legges det til grunn at disse kan brukes direkte til bygging av atkomstveien. Hvis det skulle bli overskuddsmasser etter at veiarbeidet er sluttført vil disse bli deponert i umiddelbar nærhet av kraftstasjonen langs eksisterende veifylling (fylkesveien) og i traseen for eksisterende 22 kV linje.

Kjøremønster og drift av kraftverket

Kraftverket skal kjøres i tråd med pålagt minstevannføring.

Stasjonen vil være ubemannet, og driften vil bli fjernstyrt fra Statkrafts driftssentral på Dalen. Regelmessig tilsyn vil bli utført av driftspersonell fra kraftverksgruppe Nore som er stasjonert på Rødberg.

2.3 Kostnadsoverslag

Utbyggingskostnadene er beregnet til ca. 32,0 mill. kr. Det gir en utbyggingspris på ca. 2,05 kr/kWh.

2.4 Framdriftsplan

Byggetiden er beregnet til vel 1 år. En har forhåpninger om oppstart av anleggsarbeidene vinteren 2004/2005, og idriftsettelse vinteren 2005/2006.

2.5 Fordeler ved tiltaket

Det er gjennomført produksjonsberegninger basert på fallhøyde ca. 60 m, installert effekt på ca. 3 MW samt et tilsig som samsvarer med pålagt minstevannføring.

Produksjon til Rødberg kraftverk basert på ovennevnte forutsetninger er beregnet til nær 16 GWh/år. Det tilsvarer årsforbruket til 800 boliger (forutsatt et forbruk på 20 000 kWh pr. bolig), og bidrar således i lokal målestokk til en betydelig tilgang på ny kraft.

Størrelsen på kraftverket tilsier at lokale næringsinteresser vil få oppdrag og leveranser i forbindelse med anleggsarbeidene. Videre vil kommunen tilføres årlige inntekter i form av skatter mv. knyttet til drift av kraftverket.

Rødberg kraftverk vil ellers bidra til å sikre effekttilgangen til lokalsamfunnet i en gitt krisesituasjon, og det vil bidra til å sikre lokal strømforsyning ved eventuelle utfall i sentralnettet. Som følge av kontinuerlig minstevannføring vil brukstiden bli nær kontinuerlig og produksjonen får en uvanlig god stabilitet.

2.6 Arealbruk, eiendomsforhold og offentlige planer

Arealbruk

Med henvisning til beskrivelsen ovenfor, jf. pkt. 2.2, er det utarbeidet en enkel arealdisponeringsplan som gir oversikt over arealbruken i tilknytning til utbyggingen.

Arealdisponeringsplanen er kombinert med utbyggingskartet. Den angir eiendomsgrenser, areal til bruk i anleggsperioden og areal til permanent bruk i forbindelse med framtidig drift og vedlikehold av kraftverket. Berørte arealer vil bli ryddet og satt i stand.

Eiendomsforhold

Fall og arealer som direkte berøres av utbyggingen ligger i sin helhet på Statkrafts egen eiendom. Det tas forbehold om at rørgatetraseen vil kunne berøre areal som tilligger Statens vegvesen, dvs. veiskråninger langs fylkesveien. Dette vil bli avklart med Vegvesenet under detaljprosjekteringen.

Samlet Plan for vassdrag

Det er innvilget unntak fra Samlet Plan for bygging av Rødberg kraftverk, jf. NVEs brev av 02.04.04. Med henvisning til vurdering fra fylkesmannen i Buskerud (ref. brev av 15.03.04) har NVE anført følgende i sitt vedtak:

"Prosjektet anses ikke å komme i konflikt med forutsetningene for pålegget om minste-

vannføring på strekningen fra Rødbergdammen til Norefjorden, forutsatt at tiltak nevnt under Fylkesmannens vurdering innpasses."

Disse tiltakene omtales og kommenteres nærmere under kap. 4 " Avbøtende tiltak".

Verneplaner, kommuneplaner og andre offentlige planer

Prosjektet berører verken vernete vassdrag eller områder vernet i medhold av naturvernloven.

I gjeldende kommuneplan inngår området som berøres i et såkalt LNF-område (Landbruks-, natur- og friluftsområde).

Forholdet til gjeldende kommuneplan og behandling i medhold av plan- og bygningsloven (Pbl) vil bli tatt opp direkte med kommunen. Det legges til grunn at Nore og Uvdal kommune på anmodning vil fatte nødvendige vedtak i forhold til gjeldende kommuneplan, fortrinnsvis gjennom dispensasjon i medhold av Pbl's § 7. Slik anmodning vil bli forelagt kommunen parallelt med at konsesjonssøknaden er ute på høring.

2.7 Alternative utbyggingsløsninger

Andre utbyggingsløsninger er vurdert. En viser i den forbindelse til søknad om fritak fra Samlet Plan av 05.02.04 hvor det ble redegjort for dette.

Den opprinnelige utbyggingsplanen gikk ut på kun å utnytte fallet i selve Rødbergdammen. Den omsøkte løsningen gir nær 10 GWh mer per år til en likeverdig pris. Også lokalisering av kraftstasjonen nærmere Rødbergdammen er vurdert, men en har funnet disse mindre gunstige både adkomstmessig, teknisk og økonomisk. Flytting av kraftstasjonen lenger nedstrøms ville kunne påvirke den fiskeførende delen av elvestrekningen, og er derfor av miljømessige årsaker vurdert som lite aktuelt.

3. Virkninger for miljø, naturressurser og samfunn

3.1 Hydrologi

Det er på den om lag 600 m lange strekningen mellom Rødbergdammen og kraftstasjonsutløpet at det blir vannføringsendringer.

Tilsigsforholdene på utbyggingsstrekningen vil bli slik de var før sommeren 2001 da det ikke var pålegg om minstevannføring fra Rødbergdammen. I utgangspunktet vil igjen utbyggingsstrekningen kun få tilsig fra restfeltet, i første rekke mindre sidebekker fra nordsiden av elveleiet. Også i flomsituasjoner og ved lastavslag i Nore II kraftverk vil strekningen tilføres vann, og i slike situasjoner er det i hovedsak snakk om betydelige mengder.

Det forutsettes fra fylkesmannens side at det legges opp til slipp av en sirkulasjonsvannføring på ca. 50 l/s fra Rødbergdammen. I utgangspunktet er Statkraft positivt innstilt til denne forutsetningen. Det stilles imidlertid spørsmålstegn ved slikt slipp i vinterperioden. Sirkulasjonsvannføring vinterstid vil kunne få uttilsiktede virkninger i form av oppbygging av is. Inntreffer det lastavslag ved Nore II i vinterperioden vil isen som har bygd seg opp i elveleiet meget raskt bli ført nedover vassdraget med tilhørende mulighet for isoppstuving i terskelbassengene nedstrøms det planlagte kraftverksutløpet. Avhengig av opptredende ismengder vil dette kunne skape utilsiktede virkninger for natur og miljø.

Vassdraget vil både oppstrøms inntaket og nedstrøms kraftverksutløpet, herunder hele den fiskeførende delen av elva, få uendrete vannføringsforhold.

3.2 Vanntemperatur, isforhold og lokalklima

Utover det som er påpekt ovenfor mht. slipp av sirkulasjonsvannføring på utbyggingsstrekningen vinterstid, forventes utbyggingen ikke å medføre vesentlige endringer i vanntemperatur- og isforhold. Heller ikke i forhold til lokalklimaet forventes utbyggingen å ha vesentlig betydning. Bortfall av dagens vannslipp via valseluka i Rødbergdammen, vil imidlertid kunne bidra til mindre støy og frostrøyk like nedstrøms dammen. Det har de senere vintre periodevis vært ising på en kortere del av fylkesveien nedenfor dammen. Denne isingen forventes å bli redusert.

3.3 Grunnvann, flom og erosjon

Det forventes ingen vesentlige konsekvenser for grunnvannsforholdene langs den berørte strekningen. Det finnes meget begrenset med løsmasser i nærområdet til elva som er egnet til å ta opp og magasinere grunnvann.

Flomforholdene vil ikke bli endret. Strekningen vil fortsatt kunne få betydelige flomvannføringer. Det understrekes videre at lastavslag i Nore II vil kunne inntre uforutsett og med samme hyppighet som i dag. En momentan økning av vannføringen opp mot 60 m^3/s tilsier at det ikke gjøres tiltak som bedrer eller fremmer økt tilgjengelighet til strekningen.

I forhold til erosjon forventes ikke utbyggingen å få konsekvenser. Det legges i den forbindelse til grunn at utløpsarrangementet med tilhørende utgraving/-utvidelse av "utløpskulpen" utføres og dimensjoneres slik at det tåler flomvannføringer og lastavslag i Nore II.

3.4 Biologisk mangfold og verneinteresser

Før slipp av minstevannføring ble innført i 2001 var artsforekomsten i og langs elveleiet, kanskje særlig oppstrøms Sporan bru, beskjedent da elva til tider var nesten tørr.

Innføringen av minstevannføringen har først og fremst bidratt til en reetablering av elva som oppvandrings-, gyte- og oppvekstområde for ørret fra Norefjorden. Denne reetableringen

gjør seg gjeldende opp til det planlagte utløpsområdet for kraftverket.

På fallstrekningen oppstrøms fiskeførende strekning, må en også forvente at det har skjedd en viss reetablering av vannlevende organismer, men mangfoldet forventes å være beskjedent og basert på vanlige arter. Fraføring av minstevannføring på denne strekningen vil være negativt for den pågående biologiske reetableringen, men vurderes likevel å ha begrenset betydning.

Slipp av en sirkulasjonsvannføring tilsvarende 50 l/s vurderes å være tilstrekkelig til å opprettholde det reetablerte mangfoldet av bekkelevende organismer på den berørte strekningen. Mange av artene er temporære, og derfor ikke avhengig av et konstant vannslipp. Det bør derfor vurderes om det er tilstrekkelig å tilføre denne sirkulasjonsvannføringen i sommerperioden, da den på vintertid kan få utilsiktede virkninger i forbindelse med isoppbygging/lastavslag i Nore II, ref. pkt 3.1 overfor.

Det er ikke kjent at det finnes eller er registrert rødlistearter i utbyggingsområdet.

Det må forventes at det fra 2001 har funnet sted en forholdsvis beskjeden reetablering av et biologisk mangfold basert på vanlige arter på selve utbyggingsstrekningen. Av den grunn finner en ikke grunnlag for å gjennomføre særskilte miljøfaglige undersøkelser.

Samlet sett vurderes utbyggingen å gi beskjedne virkninger av lokal art mht. naturverdier. Det biologiske mangfoldet i, og langs selve elveleiet, vil naturlig nok bli påvirket på utbyggingsstrekningen. Men med tilførsel av sirkulasjonsvann i sommerperioden, eventuelt hele året, vurderes konsekvensene for det biologiske mangfoldet å ha begrenset og lokal betydning.

3.5 Fisk og ferskvannsbiologi

Den fiskeførende delen av vassdragsstrekningen mellom Rødbergdammen og Norefjorden blir bare berørt ved kraftverksutløpet i kulpen som er den øverste på fiskeførende strekning. Gjennom utgraving vil kulpen bli gjort større og dypere, og det vurderes å bidra positivt i forhold til fisk, særlig om vinteren i form av bedret oppholdslokalitet.

Det legges derfor til grunn at utbyggingen ikke vil få negative virkninger for den fiskeførende delen av strekningen mellom Norefjorden og kraftverksutløpet.

På selve utbyggingsstrekningen vurderes mulig forekomst av fisk å være meget beskjeden. Strekningens beskaffenhet (bratt fall, steinblokker og ur) er slik at det ikke er mulighet for fiskevandring av betydning.

Sett i forhold til fisk og fiske vurderes derfor utbyggingsstrekning å ha en ubetydelig verdi. Også i forhold til ferskvannsbiologi for øvrig vurderes strekning å ha beskjeden verdi.

3.6 Flora og fauna

Flora og vegetasjon langs selve elveleiet vurderes å ha et begrenset artsmangfold med arter som er vanlige i området. Dagens artsmangfold, som i hovedsak er uendret i forhold til tilstanden før 2001, vil etter vår vurdering ikke endres. Tilsvarende vurderes å gjelde for områdets fauna.

Når det gjelder arealene som direkte berøres av tekniske inngrep vurderes artsmangfoldet også å bestå av vanlige arter som er typiske for området. Også i forhold til fauna vurderes det å være tilfellet. Det vises for øvrig til pkt. 3.4 ovenfor.

3.7 Landskap

Landskapsmessig vurderes utbyggingen å ha beskjedne og kun lokale konsekvenser da inngrepene blir lite synlige for omgivelsene.

Selve utbyggingsstrekningen vil i praksis kun sees fra Rødbergdammens krone. Herfra vil øvre del av utbyggingsstrekningen være synlig. Eksisterende måleterskel og naturlige kulper nedstrøms vil sørge for at deler av strekningen vil få permanente vannspeil.

Selve kraftstasjonen vil også kunne sees fra området langs fylkesveien nede ved Sporan bru. På strekningen oppstrøms Sporan bru som er synlig fra denne, vil dagens vannføring bli uendret, og vassdraget vil derfor bli opprettholdt som landskapselement.

Rørgatetraseen er i øvre del godt tilpasset terrenget og eksisterende inngrep. Landskapsmessig vurderes denne delen av rørtraseen å være uproblematisk.

I nedre del av traseen vil de landskapsmessige konsekvensene avhenge av hvilket trasevalg som gjøres. Legges tilløpet i tunnel i nedre del får det naturlig nok ingen landskapsmessige konsekvenser. Fylkesmannen har forutsatt dette alternativet.

Legges røret i løsmasser/nedsprengt grøft også i nedre del vil dette få landskapsmessige konsekvenser, men de vurderes som lokale og av begrenset betydning.

Tunnelalternativet er beregnet til å bli vesentlig dyrere (i overkant av 2 mill. kr) enn alternativet med rør i løsmasser/nedspreng grøft. Det knytter seg også en betydelig usikkerhet til kostnadene som vil være svært avhengige av fjellkvaliteten på strekningen. Det gjør at en ønsker å opprettholde begge alternativer, i det minste fram til det er gjennomført ingeniørgeologisk kartlegging og til det foreligger anbudspriser som viser den reelle kostnadsforskjellen.

3.8 Kulturminner

Det er ikke kjent at det finnes automatisk fredete kulturminner i området som direkte berøres av tekniske inngrep. Det er heller ikke kjent at det finnes andre kulturminner i området. Utbyggingen antas derfor ikke å få konsekvenser for kulturmiljøet som sådan.

3.9 Landbruk

Utbyggingen vurderes ikke å få konsekvenser for jord- og skogbruksforhold.

3.10 Vannkvalitet, vannforsynings- og resipientinteresser

Utbyggingen vurderes ikke å få konsekvenser for vannkvalitet, vannforsyning eller resipientinteresser. Vassdragsstrekningen nyttes i dag ikke til vannforsyning eller jordvanning.

3.11 Brukerinteresser

Pga. topografi og eksisterende inngrep, benytter allmennheten nesten ikke området som blir berørt av utbyggingen. Det er heller ikke ønskelig at allmennheten gjør økt bruk av området i framtiden. Det har sammenheng med at det må påregnes uforutsette vannslipp via valseluka i Rødbergdammen ved lastavslag i Nore II. Brå slipp av opptil 60 m³/s er ikke forenlig med ferdsel langs elveleiet.

I forhold til friluftsliv vurderes utbyggingen å ha marginale virkninger. Inngrepene som følger av utbyggingen vil som tidligere beskrevet, være lite synlig fra områder med ferdsel. Også når det gjelder fritidsfiske vurderes utbyggingsstrekningen å være uten betydning.

3.12 Samfunnsmessige virkninger

De samfunnsmessige konsekvensene vurderes å være av positiv art, og disse er omtalt under pkt. 2.5 foran.

3.13 Konsekvenser av elektriske anlegg

I tilknytning til nettilkoblingen vil det bli benyttet jordkabel. Nærheten til eksisterende 22 kV linje (25 m) gjør ellers at inngrepet er uten konsekvenser.

4. Avbøtende tiltak

For å bøte på konsekvensene for det reetablerte biologiske mangfoldet på utbyggingsstrekningen (ref. slipp av minstevannføring fra 2001) legges det i tråd med fylkesmannens anførsler opp til slipp av en sirkulasjonsvannføring på 50 l/s fra Rødbergdammen. Det stilles imidlertid spørsmål ved om det er grunnlag for å slippe denne vannføringen hele året. Slipp vinterstid vil kunne få utilsiktede virkninger ved isoppbygging kombinert med lastavslag i Nore II, jf. pkt. 3.1, 3.2 og 3.4. På denne bakgrunn legger en i utgangspunktet til grunn at slipp av sirkulasjonsvann begrenses til perioden 1. mai til 1. november.

Fylkesmannens anførsel om etablering av enkelte vannspeil på utbyggingsstrekningen gjennom bygging av steinterskler er nærmere vurdert. Slike terskler vil bli uforholdsmessig kostbare da de må dimensjoneres for å tåle betydelige vannføringer ved flom og ikke minst lastavslag i Nore II. Det vises i den forbindelse til byggingen av eksisterende måleterskel som av ovennevnte grunner medførte en betydelig kostnad (over 1 mill. kr). Plutselig slipp av opptil 60 m³/s via valseluka i Rødbergdammen tilsier at eventuelle terskler må være meget solide. Det er heller ikke i forhold til lastavslag, ønskelig å etablere terskelbasseng som kan gi grunnlag for økt allmenn ferdsel. Statkraft og NLB mener at måleterskelen og eksisterende kulper nedstrøms vil gi tilstrekkelig med vannspeil på strekningen.

I forbindelse med etablering av kraftverksutløpet vil det bli gjennomført særskilte tiltak. Eksisterende kulp vil bli gravd ut for å gjøre den større og dypere. Kulpens utløp søkes utformet slik at dagens fiskevandring opprettholdes. Fisken får derved en endeplass med funksjon som overlevelseskulp om vinteren. Dette arbeidet med kulpen forutsettes å skje i samråd med fylkesmannens miljøvernavdeling og NVE.

De tekniske inngrepene vil søkes tilpasset terreng og omgivelser. En vil i størst mulig grad søke å unngå at kantsonen langs vassdraget berøres av inngrep. Atkomstveien inn til kraftstasjonen legges i trygg avstand fra eksisterende kantsone. Lokaliseringen av kraftstasjonen vil bli tilpasset omgivelsene ved at den legges inn mot eksisterende fjellskrent. Når det gjelder rørtraseens nedre del ønsker en foreløpig å opprettholde muligheten for framføring via løsmasser/nedsprengt grøft på hele strekningen. Det vises til pkt 3.7 ovenfor.

For å kunne håndtere slipp av minstevannføring i forbindelse med uforutsett driftsstans i kraftverket, foreligger det som nevnt under pkt. 2.2, to muligheter. Teknisk sett er begge løsninger kurante, men drifts- og kostnadsmessig er alternativet med slipp via eksisterende omløpstunnel ved Rødbergdammen å foretrekke. Det planlegges som nevnt i alle fall en utskifting av denne luken i 2004. Slipp oppe fra Rødbergdamområdet gir imidlertid en begrenset tidsforskyvning. Det vil ta anslagsvis fra 4 til 6 min. før slipp av 3 m³/s, henholdsvis 5 m³/s, fra omløpstunnelen når kraftverksutløpet. Utgraving av "utløpskulpen" samt eksisterende terskelbasseng nedstrøms kraftverksutløpet gjør at en slik tidsforskyvning vurderes å få begrensede konsekvenser for vannstandsforholdene og dermed fisk og bunndyr.

Ut over de avbøtende tiltak som er nevnt, nedgraving av jordkabel samt tiltak som gjøres i tilknytning til landskapspleie, dvs. opprydding/istandsetting/tilsåing, finner en ikke grunnlag for ytterligere avbøtende tiltak. Samtlige arealer som berøres vil bli gjenstand for etterbehandling i form av opprydding, planering og tilsåing".

Høringsuttalelser

Søknaden har vært kunngjort i Laagendalsposten, Drammens tidende og Hallingdølen og lagt ut til offentlig ettersyn på kommunehuset i Rødberg. Videre er søknaden sendt på høring på vanlig måte. NVE har mottatt følgende uttalelser:

Nore og Uvdal kommune uttaler i brev av 21.09.2004:

"Nore og Uvdal kommune er i utgangspunktet positive til bygging av Rødberg kraftverk.

Utnyttelse av pålagt minstevannføring til kraftproduksjon tilsvarende 800 husstander i et vassdrag sterkt påvirket av vannkraftutbygging, kan ikke kommunen annet enn stille seg positive til.

Særlig når utbyggingen vurderes å være uten vesentlige konsekvenser for natur og miljø. En vurdering Nore og Uvdal kommune støtter. Den berørte strekningen mellom Rødbergdammen og Sporan bru er ikke fiskeførende. Området er heller ikke et område som blir brukt som friluftsområde. Ved bygging av Rødberg kraftverk, vil vannføringen på den 600 meter lange strekningen bli slik den var fram til 2001.

Kommunen håper at lokale næringsinteresser vil få oppdrag og leveranser i forbindelse med anleggsarbeidene. Driften av kraftverket vil også gi årlige inntekter til kommunen.

I beredskapssammenheng vil Rødberg kraftverk bidra til å sikre lokal strømforsyning ved eventuelle utfall av sentralnettet.

I gjeldende arealdel av kommuneplan ligger kraftverket, mesteparten av rørgata og atkomstveien i landbruks-, natur- og friluftsområde. En eventuell bygging av Rødberg kraftverk vil kreve en dispensasjon fra kommuneplan".

Fylkesmannen i Buskerud uttaler i brev av 20.09.2004:

"Bakgrunn

Statkraft søker om å bygge et kraftverk plassert ca. 600 m nedstrøms Rødbergdammen. Formålet er å utnytte den pålagte minstevannføringen på den regulerte strekningen fra Rødberg til Norefjorden.

Minstevannføringen er på henholdsvis 5 m^3/sek i juni-august, og 3 m^3/sek resten av året. Hensikten er å ivareta fisk og generelt mangfold av akvatisk liv på den berørte elvestrekningen. Før regulering var elva et viktig gyte- og oppvekstområdet for ørret fra Norefjorden- / Kravikfjorden. Elvas beskaffenhet med hensyn på substrat og stryk er stort sett inntakt. Fram til minstevannføringen ble fastsatt, var imidlertid elva til tider nesten tørr. Strekningen var derfor lite egnet som leve- og oppvekstområde for ørret. Etter at elva nå har fått sikker minstevannføring, vil områdets funksjon for ørret kunne reetableres. Minstevannføringen kombinert med utbedring av eksisterende terskler vil gi bedre overlevelse for ørreten og dermed styrke rekrutteringen.

På strekningen som vil bli berørt av det prosjekterte kraftverket, går elva gjennom et trangt juv med kulper og mindre fossefall. På sørsida ligger det en tidligere søppelfylling med støttemur ned mot elva. Sidene er bratte og området er lite egnet og tilgjengelig for ferdsel. Flere fossefall gjør at fisk ikke kan vandre vesentlig lenger opp enn til utløpet av den planlagte kraftstasjon. Nedvandring av fisk anses også å være meget beskjeden, da det sjelden er overløp over Rødbergdammen. Imidlertid må en forvente normal forekomst av andre bekkelevende organismer.

I planfasen har Statkraft vært i dialog med fylkesmannen for å minimalisere eventuelle negative effekter for fisk og elvelevende organismer på strekningen fra dammen ned til den planlagte kraftstasjonen (ref. brev fra Fm-Bu 15.03.2004).

Vurdering

Effekt på fisk

I og med at fossene oppstrøms utløpet fra kraftverket er oppgangshinder, er de viktigste områdene for fisk og eventuelt fiske, strekningene videre nedover elva. Kraftverket anses derfor ikke å komme i konflikt med interesser knyttet til fisk på strekningen fra Rødbergdammen til Norefjorden.

Vannslipp

På strekningen oppstrøms det planlagte kraftverket opp mot Rødbergdammen, er det i dag en del kulper og mindre stryk. Hvis strekningen tørrlegges helt vil dette være negativt for generelt biologisk mangfold, selv om elva var tørr også før det nye reglementet trådde i kraft. Opphør av minstevannføringen som følge av ny kraftproduksjon, anses derfor i utgangspunktet å være i strid med forutsetningene, imidlertid anses det ikke nødvendig med full minstevannføring for å opprettholde et visst mangfold av bekkelevende organismer. Hvis det slippes en viss mengde sirkulasjonsvann, anses dette å være tilstrekkelig for å ta vare på de vanligste bekkeorganismene som insektlarver, snegl osv.

Statkraft har innarbeidet hensynet sirkulasjonsvann i søknaden. Det er foreslått et vannslipp på 50 l/sek eller ca. 1 % av minstevannføringen. Dette er i tråd med fylkesmannens forslag (ref. brev av 15.03.04). Statkraft foreslår imidlertid at sirkulasjonsvannføringen gjøres sesongbegrenset fra 1. mai til 1. november. Årsaken er bl.a. at den lave restvannføringen om vinteren, vil øke muligheten for kjøving og ising i elveleiet.

Forslaget om sirkulasjonsvannføring var i første rekke ment å gi en viss gjennomstrømning på gjenværende strekning. Fisk kan som nevnt ikke vandre opp i området. Strekningen er derfor ikke viktig oppholds- eller oppvekstområde. Vi anser derfor at en sirkulasjonsvannføring på 50 l/sek i perioden 1. mai til 1. november er tilstrekkelig. Dette vil bl.a. sikre de temporære vannlevende organismene på strekningen. Om vinteren vil det fortsatt stå vann i kulpene. På bakgrunn av dette finner vi det akseptabelt at

sirkulasjonsvannføringen på 50 l/sek, begrenses til perioden fra 1. mai til 1. november.

Vannspeil

I sin uttalelse var miljøvernavdelingen også opptatt av at det ble anlagt enkelte steinterskler, eventuelt at eksisterende terskler ble utbedret på den berørte strekningen. Formålet var å opprettholde en del vannspeil og kulper. Dette ville være positivt både i forhold til bekkelevende organismer, men også ut fra et landskapsmessig aspekt, sett fra Rødbergdammen.

Statkraft på sin side mener at slike terskler vil bli forholdsvis kostnadskrevende, i og med at de må dimensjoneres for store flomvannføringer. Vi kan for så vidt være enig i dette. Imidlertid er vi fortsatt av den oppfatning at en del av de kulpene som er på strekningen i dag, med fordel kan gjøres noe dypere og større uten at det anlegges terskler. Det kan også graves enkelte nye kulper der dette er mulig.

Vi går ut fra at det likevel må bringes maskiner inn i elveområdet. En slik utdyping og etablering av flere kulper, burde derfor ikke bli spesielt kostnadskrevende, sett i lys av de øvrige anleggsutgiftene. Slike kulper vil heller ikke kreve spesiell dimensjonering for å tåle flom. I den grad det er praktisk mulig, bør det derfor utdypes/graves enkelte flere kulper på den regulerte strekningen, slik at en får noen flere vannspeil.

Utløpskulp

Utløpet fra kraftstasjonen er tenkt plassert i kulpen nedstrøms første oppgangshinder for fisk. Statkraft har i henhold til fylkesmannens ønske, innarbeidet i søknaden at kulpen skal gjøres større og dypere. Den vil da få funksjon som endeplass for ørret som vandrer oppover fra strekningene nedstrøms. Kulpen vil også gi fisk bedre overlevelsesmuligheter om vinteren.

Kantsone

Anleggelse av veg opp til den planlagte kraftstasjonen, vil kunne komme i konflikt med kantsona til elva. Slike kantsoner er generelt viktig for biologisk produksjon i ei elv. Hvis et kraftverk skal etableres må det derfor forutsettes at vegen legges i god avstand fra elvekanten og at kantsona ikke berøres. Regulanten har til en viss grad innarbeidet hensynet til kantsona i planene. Vi anser derfor at kantsona vil bli ivaretatt.

Rørtrase og installasjoner

Når det gjelder rørledningen er alternativet med tunnel valgt. Dette er også i tråd med miljøvernavdelingens ønske. For øvrig er det viktig at kraftstasjonen gis en mest mulig diskré plassering med naturlig terrengtilpassing, slik at installasjonene ikke i vesentlig grad endrer dagens landskapsbilde inn mot juvet i bakkant.

Konklusjon

Sett under ett har Statskraft tatt hensyn til de fleste av de merknader fylkesmannen hadde til prosjektet i planleggingsfasen (ref. brev av 15.03.2004). Det prosjekterte kraftverket nedstrøms Rødbergdammen, anses derfor ikke i vesentlig grad å komme i konflikt med naturfaglige eller allmenne interesser.

Imidlertid forutsettes det at følgende tiltak innpasses:

1. Sirkulasjonsvannføring på 50 l/sek eller ca. 1 % på den regulerte strekningen nedenfor dammen opprettholdes fra 1. mai til 1. november.
2. Det etableres flere/større vannspeil ved å grave nye/fordype eksisterende kulper på den regulerte strekningen.
3. Etablering av større oppholdskulp ved å utdype dagens kulp ved utløpet av den planlagte kraftstasjonen.
4. Vegen opp til kraftstasjonen legges i god avstand fra kantsona og elvebredden.
5. Det forutsettes at alternativet med tunnel for rørtraseen velges.
6. Kraftstasjonen gis en diskré plassering for å opprettholde dagens landskapsbilde inn mot juvet".

Direktoratet for naturforvaltning (DN) uttaler i brev av:

"Viser til oversendelse fra 15.07.2004. Vi viser også til høringsuttalelse fra fylkesmannen i Buskerud datert 20.09.2004.

Direktoratet for naturforvaltning slutter seg til de anbefalingene fylkesmannen i Buskerud har gjort i sin høringsuttalelse.

DN mener standardvilkår for naturforvaltning bør gjøres gjeldende. Konsekvensene av en utbygging er ikke slik at vi vil foreslå å pålegge utbygger å betale årlige tilskudd til kommunen til opphjelp av vilt/fisk/friluftsliv. DN ser det som viktig at konsesjoner innen et vassdrag kommer til revisjon samtidig. Vi ber om at revisjonstidspunktet for denne konsesjonen koordineres med andre konsesjoner i vassdraget".

Statens vegvesen, region sør uttaler i brev av 17.08.2004:

"Bygging av eventuelle tunneler, rørgater og anleggsveier etter foreliggende planer vil kunne berøre eksisterende vegfyllinger på RV 40, som er hovedvegen gjennom Numedalen.

Alle tiltak og inngrep som kan tenkes å berøre riksvegen må detaljprosjekteres og gjennomføres etter avtale og i nært samarbeid med Vegvesenet slik at vegens stabilitet ikke forringes.

I prosjekteringsarbeidet må det tas hensyn til behov for mulige fremtidige vegutvidelser/omlegginger".

Naturvernforbundet i Buskerud (NIB) uttaler i brev av 07.10.2004:

> "NIB anser den planlagte utbygginga som relativt lite konfliktfylt. Opplevelses- og naturverdiene langs den aktuelle elvestrekningen er ødelagt av tidligere kraftutbygging, av en tidligere (?) avfallsdynge for Rødbergområdet og av steinfyllinger (RV40). Området er vanskelig tilgjengelig, og risikoen for plutselige slipp fra Rødbergdammen gjør det lite aktuelt som friluftsområde.
>
> *AVBØTENDE TILTAK*
>
> I dette avsnittet, side 14 i konsesjonssøknaden, skisseres prinsipper og konkrete tiltak for å redusere negative virkninger av de nye inngrepene. Slike tiltak vil være en naturlig oppfølging av det restaureringsarbeidet som ble foretatt sommeren -04 på elvestrekningen nedover fra Sporanbrua.
>
> *Fossen* som er avbildet i vedlegg 8, bilde 3 og 6, bidrar til å opprettholde inntrykket av et levende landskap. Den er godt synlig fra RV 40, og sjøl med vintervassføringa på 3 kubikkmeter/s er den en iøynefallende del av området.
>
> Fossen utgjør den aller nederste delen av strekningen som søkes utbygd. Fallhøyden er liten, og effekttapet ved å ta fossen ut av utbyggingsplanene vil være beskjedent.
>
> *KONKLUSJON*
>
> NIB finner den omsøkte utbygginga akseptabel under forutsetning av at gjeldende minstevassføring gjennom fossen opprettholdes, og at det gjennomføres restaureringstiltak i elveleiet ovafor Sporanbrua etter mønster av det arbeidet som ble gjennomført sommeren -04.

Søkers kommentarer til høringsuttalelsene

Søker har i brev av 05.11.2004 følgende kommentarer til uttalelsene:

> "Nedenfor følger samordnende kommentarer fra Numedals-Laugens Brugseierforening og Statkraft Energi AS til høringsuttalelsene.
>
> 1) *Nore og Uvdal kommune, brev av 21.09.2004:*
>
> Vedr. bidrag i beredskapssammenheng vil vi vurdere muligheten for å inkludere løsninger som gjør at Rødberg kraftverk kan driftes på lokalt nett for de tilfeller hvor sentralnettet skulle falle ut. Ved slike tidsbegrensede unntakssituasjoner må dog kraftverkets vannføring kunne aksepteres tilpasset faktisk forsyningsbehov fremfor minstevannføringskravet.
>
> Som angitt ligger store deler av det planlagte kraftanlegget i et LNF-område, og det vil følgelig bli anmodet om dispensasjon fra kommuneplanen, ref. for øvrig arealdisponeringsplanen som følger søknaden.
>
> 2) *Fylkesmannen i Buskerud, brev av 20.09.2004:*
>
> Vedr. å opprettholde vannspeil på den berørte strekningen, antas dette i hovedsak å være aktuelt for øvre del av strekningen der man kan komme til med tiltak. Tiltak kan være å gjøre de eksisterende kulpene dypere i den grad grunnforhold og adkomst gjør det praktisk mulig. Alternativt kan det graves ut nye kulper der forholdene ligger bedre til rette for det. Vi foreslår at mulige løsninger vurderes på stedet under gjennomføringen av utbyggingen i samråd med Fylkesmannen og NVE.
>
> Som angitt i søknaden vil endelig valg med tunnel for rørtraseen være avhengig av at de stedlige grunnforhold er tilstrekkelig egnet for slik løsning. En ingeniørgeologisk vurdering pågår i disse dager og foreløpig resultat indikerer at en tunnelløsning er mulig.
>
> For øvrige forhold vil vi søke å imøtekomme de angitte forutsetninger gjennom dialog under detaljprosjekteringen.
>
> 3) *Direktoratet for naturforvaltning, brev av 30.09.2004:*
>
> Ingen kommentarer.
>
> 4) *Statens vegvesen region sør, brev av 17.09.2004:*
>
> Alle tiltak og inngrep som kan tenkes å berøre Riksveg 40 vil bli planlagt og gjennomført etter avtale og i nært samarbeid med Vegvesenet slik at vegens stabilitet ikke forringes. Dette innbefatter også hensyn til behov for mulige fremtidige vegutvidelser/omlegginger.
>
> 5) *Naturvernforbundet i Buskerud, brev av 07.10.2004:*
>
> Alternativ plassering av stasjon oppstrøms foss/stryk 1 og 2;
>
> Det synlige fossefall i siste elvesving/juv sett fra fylkesveien (bilde 3 i søknadens Vedl. 8) består egentlig av 2 stryk i umiddelbar rekkefølge. Oppstrøms disse strykene ligger det et roligere parti nedenfor et større fossefall (bilde 5 i søknadens Vedl. 8). I en tidligere fase under gjennomgang av mulige alternativer, ble det sett på plassering av stasjon både rett nedstrøms stryk, mellom strykene og oppstrøms. Av disse ble en stasjonsplassering vurdert som mulig på sydsiden av elveløpet nedsprengt i fjell nedenfor gammel søppelfylling i knaus ved siste sving med de 2 etterfølgende stryk.
>
> Dette er et relativt trangt, bratt og utilgjengelig område av elveleiet, slik at alle anleggsarbeider ville bli relativt krevende og kostbare. Fjellforholdene mot nordsiden av elven nedenfor her antas å være rasutsatt. Adkomsten ned til området ville kreve veibygging med både skjæringer, fyllinger og hårnålskurver over en lengde på min. 200 m. Slike inngrep ville trolig sette spor nedover i skråningen synlig fra langt hold.

Vannveien kunne også i dette alternativ legges enten som rør eller dels i tunnel, men ev. tunneldrift ville kompliseres av de trange forhold som tidligere nevnt.

En kraftstasjon plassert her vil være komplisert fordi den må spesielt vannsikres mot ekstra høy flomvannstigning i dette meget trange parti av elven.

Oppmålt nivå på elven oppstrøms foss/stryk 1 og 2 er kote 318,0 som tilsvarer 16 m redusert fall i forhold til omsøkt plassering ved kote 302. Dette innebærer reduksjon av installasjon til ca. 2,1 MW og med en tilhørende midlere årsproduksjon ca. 11,3 GWh, dvs. 27 % mindre enn omsøkt løsning. Utbyggingsprisen kan også antas å bli en del høyere i kr/kWh.

Med hensyn til ovennevnte anses flytting av kraftstasjonen som uaktuelt.

Restaureringstiltak i elveleiet ovenfor Sporan bru anses lite aktuelt da det her kun er naturlig elveleie og ingen eksisterende terskler. Vannføringsforholdene forblir også uendret nedenfor kraftverkets utløp."

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) sine merknader

Søknaden

Statkraft Energi AS, tidligere kalt Statkraft SF, og Numedals-Laugen Brugseierforening søker om tillatelse etter vannressursloven § 8 om å bygge Rødberg kraftverk i Uvdøla i Nore og Uvdal kommune og etter vassdragsreguleringsloven, jf. § 10 nr. 3 annet ledd om tillatelse til endring av manøvreringsreglementet. Bakgrunnen er at det ønskes å utnytte energipotensialet i fallet i selve Rødbergdammen samt fallet ned mot Sporan bru.

Selv om utbyggingen isolert sett er under 10 MW slik at NVE kan gi tillatelse, har vi valgt å sende hele saken som innstilling fordi utbyggingen henger sammen med endring i manøvreringsreglementet.

Eksisterende forhold i vassdraget

Nedre del av Uvdøla har fra tidlig i forrige århundre vært berørt av kraftutbygging gjennom Nore-reguleringen. Minstevannføring er pålagt sluppet fra Rødbergdammen i den nye konsesjonen (ref. kgl.res. av 18.05.01). Elva går i et trangt juv med innslag av kulper og strykpartier ned mot Sporan bru. Selve elveleiet er dominert av grov stein og blokker samt bart fjell. Det er sparsomt med vegetasjon og området er lite tilgjengelig for allmennheten. Elva er fisketom på strekningen. Området langs vassdraget er preget av ulike tekniske inngrep så som fylkesvei og kraftledning. Strekningen kan bli utsatt for svært brå vannføringsøkninger og av denne grunn egner området seg ikke for ferdsel.

Strekningen nedenfor Sporan bru er dominert av grov stein og er den mest betydningsfulle strekningen når det gjelder gytemuligheter for ørret fra Norefjorden. Minstevannføringen fra Rødbergdammen i kombinasjon med ytterligere terskelbygging ville bidra til å fremme gytemulighetene og gi et bedre visuelt inntrykk av vassdraget. Området nedenfor Sporan bru blir ikke berørt av det planlagte Rødberg kraftverk.

Utbyggingsplan

Rødberg kraftverk vil utnytte minstevannføringen som er pålagt sluppet fra Rødbergdammen. Minstevannføringen er satt til 3 m^3/s i tiden 1. september – 31. mai og 5 m^3/s i tiden 1. juni – 31. august. Kraftverket vil utnytte en fallhøyde på 60 m. Planlagt installert effekt er 2,9 MW og maksimal slukeevne er 5,5 m^3/s. Midlere årsproduksjon er beregnet til 15,5 GWh. Det er foreslått minstevannføring på ca. 50 l/s fra Rødbergdammen. Søker er usikker på om det er hensiktsmessig å slippe minstevannføringen hele året. Eksisterende bunntapperør i Rødbergdammen vil bli benyttet som inntak for kraftverket. Rørgaten vil følge søndre side av elva og med en lengde på 600 m. Røret vil i øvre del (300 m) bli lagt i løsmasser og utsprengt grøft mens nedre del har to alternativer. Det ene alternativet er å legge rør dels i løsmasser og utsprengt grøft. Det andre alternativet er å drive en tunnel i bue under fylkesveien og ned til stasjonsområdet. Kraftstasjonen vil få en grunnflate på ca. 100 m^2 og ligge ca. 20 m fra elvebredden tett inn mot en fjellskrent ca. 400 m oppstrøms Sporan bru. Vannet ledes tilbake til elva med en kort avløpskanal. I forbindelse med kraftverksutløpet i eksisterende kulp, som er den øverste på fiskeførende strekning, vil kulpen bli dypere og større gjennom utgraving.

Det er planlagt en 30 m lang jordkabel med spenning 22 kV fra kraftstasjonen til eksisterende 22 kV linje.

Det finnes en traktorvei som har avkjøring 75 m oppstrøms Sporan bru og går ca. 100 m innover mot kraftstasjonen. Det vil bli nødvendig å oppgradere og forlenge denne veien med ca. 250 m.

Forholdet til Samla Plan (SP), verneplaner og andre planer

Prosjektet er innvilget unntak fra SP og det berører ikke verna vassdrag eller andre verneplaner. Berørt areal er i kommuneplanens arealdel avmerket som LNF-område.

Tiltakets virkning i følge søknad

Fordeler

Produksjonen til Rødberg kraftverk er beregnet til nær 16 GWh/år. Det tilsvarer årsforbruk til 800 boliger og bidrar således i lokal målestokk til en betydelig tilgang på ny kraft.

Størrelsen på kraftverket tilsier at lokale næringsinteresser vil få oppdrag og leveranser i forbindelse med anleggsarbeidene. Videre vil kommunen tilføres årlige inntekter i form av skatter mv. knyttet til drift av kraftverket.

Rødberg kraftverk vil ellers bidra til å sikre effekttilgangen til lokalsamfunnet i en gitt krisesituasjon, og det vil bidra til å sikre lokal strømforsyning ved eventuelle utfall i sentralnettet. Som følge av kontinuerlig minstevannføring vil brukstiden bli nær kontinuerlig og produksjonen får en uvanlig god stabilitet.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden har vært kunngjort og sendt på høring. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkerne for kommentarer.

Nore og Uvdal kommune er i utgangspunktet positive til bygging av Rødberg kraftverk.

Fylkesmannen i Buskerud ser at Statkraft har tatt hensyn til de fleste av de merknader fylkesmannen hadde til prosjektet i planleggingsfasen. Det prosjekterte kraftverket nedstrøms Rødbergdammen anses derfor ikke i vesentlig grad å komme i konflikt med naturfaglige eller allmenne interesser.

Imidlertid forutsettes det at følgende tiltak innpasses:

1. Sirkulasjonsvannføring på 50 l/sek eller ca. 1 % på den regulerte strekningen nedenfor dammen opprettholdes fra 1. mai til 1. november.
2. Det etableres flere/større vannspeil ved å grave nye/fordype eksisterende kulper på den regulerte strekningen.
3. Etablering av større oppholdskulp ved å utdype dagens kulp ved utløpet av den planlagte kraftstasjonen.
4. Vegen opp til kraftstasjonen legges i god avstand fra kantsona og elvebredden.
5. Det forutsettes at alternativet med tunnel i nedre del av rørtraseen velges.
6. Kraftstasjonen gis en diskré plassering for å opprettholde dagens landskapsbilde inn mot juvet.

Direktoratet for naturforvaltning (DN) slutter seg til de anbefalingene fylkesmannen i Buskerud har gitt i sin høringsuttalelse. DN mener også at standardvilkår for naturforvaltning bør gjøres gjeldende.

Statens vegvesen, region sør minner om at alle tiltak og inngrep som kan tenkes å berøre riksvegen må detaljprosjekteres og gjennomføres etter avtale og i nært samarbeid med Vegvesenet slik at vegens stabilitet ikke forringes.

Naturvernforbundet i Buskerud (NIB) finner den omsøkte utbyggingen akseptabel under forutsetning av at gjeldende minstevannføring i den nederste fossen på planlagt utbyggingsstrekning opprettholdes, dvs. at kraftverket flyttes. Videre at det gjennomføres restaureringstiltak i elveleiet ovenfor Sporan bru etter mønster av det arbeidet som ble gjennomført sommeren 2004.

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) vurdering og konklusjon

Den planlagte utbyggingen berører et begrenset område. Elva går i et trangt juv og strekningen kan bli utsatt for svært brå vannføringsøkninger på opp mot 60 m^3/s ved lastavslag i Nore II kraftverk. Av denne grunn egner ikke området seg for friluftsliv. Den aktuelle strekningen er ikke fiskeførende.

Eksisterende bunntapperør i Rødbergdammen vil bli benyttet som inntak for kraftverket. De fysiske inngrepene vil være rørgaten på ca. 600 m som vil følge søndre side av elva. De siste 300 m kan eventuelt legges i tunnel hvis det er praktisk og økonomisk mulig. Kraftstasjonen vil ligge ca. 20 m fra elvebredden tett inn mot en fjellskrent og det vil bli nødvendig med oppgradering og forlengelse av en eksisterende traktorvei inn mot kraftstasjonen.

Statkraft SF søker om å bygge Rødberg kraftverk i samråd med Numedals-Laugens Brugseierforening (NLB). NLB har i medhold av vassdragsreguleringsloven § 10, nr. 3, 2. ledd søkt om endring av manøvreringsreglementet som ble fastsatt ved kgl.res. av 18.05.01. Den nye konsesjonen innebærer pålegg om slipp av minstevannføring på strekningen mellom Rødbergdammen og Norefjorden hvor det tidligere ikke var noe slikt pålegg. Det søkes om å endre utslippspunktet for minstevannføringen fra Rødbergdammen til utløpet fra Rødberg kraftverk. Minstevannføringen som er pålagt i den nye konsesjonen er satt til 3 m^3/s i tiden 1. september – 31. mai og 5 m^3/s i tiden 1. juni – 31. august. Det er denne minstevannføringen som er planlagt utnyttet i Rødberg kraftverk. Det nye pålegget om minstevannføring ble gitt mye på grunn av fiskeinteressene. Strekningen det er snakk om, er ikke fiskeførende og ikke egnet for friluftsliv. NVE vurderer at flyttingen av utslippspunktet fra Rødbergdammen og ned til utløpet av kraftstasjonen vil gi små negative konsekvenser for allmenne interesser og biologisk mangfold forutsatt at det slippes en minstevannføring om sommeren.

Området nedenfor Sporan bru vil ikke bli påvirket av denne utbyggingen.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene, finner NVE at fordelene og nytten ved bygging av kraftverket er større enn skadene og ulempene for allmenne og private interesser og at vannressursloven § 25 dermed er oppfylt. Vi anbefaler derfor at Statkraft Energi AS får tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging og drift av Rødberg kraftverk. Vi anbefaler at tillatelsene gis på de vilkår som følger vedlagt.

Etter NVEs syn er fordelene ved endret sted for slipp av minstevannføringen, fra Rødbergdammen til utløp Rødberg kraftverk, større enn ulempene, jf. vassdragsreguleringsloven § 8, og vi anbefaler at manøvreringsreglementet fastsatt ved kgl.res. av 18.05.2001 endres i tråd med søknad fra Numedals-Laugens Brugseierforening.

Denne anbefalingen gjelder kun tillatelse etter vannressursloven og vassdragsreguleringsloven. Det er også søkt om tillatelse etter energiloven til bygging og drift av Rødberg kraftverk med tilhørende koblingsanlegg og en ca. 30 m lang 22 kV jordkabel til eksisterende linjenett. Nore Energi AS eier og drifter eksisterende 22 kV linje. Ingen av høringspartene har kommentert disse delene av planen. Virkningene av linjetilknytningen inngår i NVEs helhetsvurdering av prosjektet og er ikke avgjørende for konsesjonsspørsmålet. NVE vil senere vurdere om det er nødvendig med egen anleggskonsesjon eller om elektriske anlegg kan bygges i medhold av det lokale nettselskapets områdekonsesjon.

Merknader til manøvreringsreglementet

Post 1: Reguleringsgrenser og vannslipping

Fylkesmannen foreslår minstevannføringsslipp fra Rødbergdammen på ca. 50 l/s fra 1. mai til 1. november som er det samme som søker selv har foreslått. NVE anbefaler at det forslaget følges.

I manøvreringsreglementet fastsatt ved kgl.res. av 18.05.2001 er det pålagt minstevannføring 3 m^3/s i tiden 1. september – 31. mai og 5 m^3/s i tiden 1. juni – 31. august sluppet fra Rødbergdammen. NVE anbefaler nå at minstevannføringen blir sluppet fra utløpet av Rødberg kraftverk.

Vi legger ved et forslag til oppdatert manøvreringsreglement hvor endringene i manøvreringsreglementets post 3 i kgl.res. av 18.05.2001 er gitt med uthevet skrift.

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven for Rødberg kraftverk

Direktoratet for naturforvaltning ber om at revisjonstidspunktet for denne konsesjonen koordineres med andre konsesjoner i vassdraget. Manøvreringsreglementet for Numedalslågen er en del av konsesjonsvilkårene for regulering og utbygging av vassdraget og ble sist fastsatt ved kgl.res. av 18.05.01. Ved en eventuell revisjon av konsesjonsvilkårene for reguleringen av Numedalslågen, kan også minstevannføringsslippet fra Rødbergdammen og ved utløp av Rødberg kraftverk tas opp, jf. forslag til nytt manøvreringsreglement.

Post 1: Vannslipping

I søknaden er det skissert to muligheter for å kunne håndtere slipp av minstevannføring i forbindelse med uforutsett driftstans i kraftverket. Enten at en ny luke i eksisterende omløpstunnel ved Rødbergdammen programmeres så den åpner automatisk med korrekt spalte eller en omløpsventil i kraftverket. For å ivareta de primære interesser med minstevannføringen, som var å ivareta fiskeinteressene oppstrøms Norefjorden, vil det være logisk at bortfall av vann som en konsekvens av utfall i kraftstasjonen blir avbøtet med vann gjennom en omløpsventil i stasjonen fremfor slipp fra inntaksdammen.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.

Detaljerte planer skal godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang. Detaljer ved prosjektet som veger, landskapsmessige forhold, etc. vil ligge under denne post.

En tunnel istedenfor åpen rørtrase er under vurdering og NVE mener dette har klare fordeler hvis de geologiske forholdene ligger til rette for det samtidig som det er et økonomisk akseptabelt alternativ. Dette avklares i detaljplanfasen.

Naturvernforbundet i Buskerud (NIB) foreslår å opprettholde gjeldende minstevannføring gjennom det nederste fossefallet før planlagt kraftstasjon. Søker har vurdert dette men mener at en annen plassering av kraftverket vil bli mer komplisert adkomstmessig og teknisk og en dyrere løsning. Den løsningen vil også kreve flere inngrep i naturen, slik som lengre tilkomstvei til kraftverket som vil gi mer synlige sår i landskapet. Det vil også føre til et produksjonstap på 27 %. NVE er enig med søker om at den foreslåtte plasseringen av kraftstasjonen virker mest hensiktsmessig.

NIB foreslår at det gjennomføres restaureringstiltak i elveleiet ovenfor Sporan bru, men søker påpeker at dette er et naturlig elveleie uten terskler og vannføringsforholdene vil fortsatt være de samme som før utbygging. NVE er enig med søker om at vannføringsforholdene vil forbli uendret nedenfor kraftverket og at det i denne forbindelse ikke er behov for restaureringstiltak.

Post 5: Naturforvaltning

Standardvilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen selv om det på nåværende tidspunkt synes lite aktuelt å pålegge noen avbøtende tiltak i medhold av dette vilkåret. Eventuelle pålegg må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Post 9: Terskler mv.

Opprettholdelse av vannspeil ved hjelp av utdyping av eksisterende kulper eller graving av nye kulper på hele den berørte strekningen, er problematisk pga. at mye av området er lite tilgjengelig. I den øvre

delen av den berørte strekningen hvor tilgjengeligheten er bedre, mener NVE at dette er noe søker kan vurdere sammen med fylkesmannen og NVE under gjennomføringen av utbyggingen.

Andre merknader

Tiltakshaver må ta kontakt med fylkesmannen for å avklare behovet for tillatelse etter forurensningsloven i anleggsperioden.

Alle tiltak og inngrep som kan tenkes å berøre riksveien må detaljprosjekteres og gjennomføres etter avtale og i nært samarbeid med Statens vegvesen slik at vegens stabilitet ikke forringes.

Kommunen vil at Rødberg kraftverk skal bidra til å sikre lokal strømforsyning ved eventuelle utfall av sentralnettet. I kommentarene til høringsuttalelsene skriver søker "ved slike tidsbegrensende unntakssituasjoner må dog kraftverkets vannføring kunne aksepteres tilpasset faktisk forsyningsbehov fremfor minstevannføringskravet". I manøvreringsreglementet fastsatt ved kgl.res. av 18.05.2001 er pålagt minstevannføring 3 m^3/s i tiden 1. september – 31. mai og 5 m^3/s i tiden 1. juni – 31. august og skal ikke fravikes. Eventuelt bidrag til å sikre lokal strømforsyning ved eventuelle utfall i sentralnettet er opp til søker å vurdere innenfor bestemmelsene i reglementet. "

NVEs forslag til vilkår for tillatelse etter vannressursloven § 8 Statkraft Energi AS til å bygge Rødberg kraftverk i Nore og Uvdal kommune, Buskerud fylke

1

(Reguleringsgrenser og vannslipping)

Kraftverket manøvreres i henhold til reglementet fastsatt i medhold av konsesjon av 18. mai 2001.

2

(Bortfall av konsesjon)

Konsesjonen faller bort hvis ikke arbeidet er satt i gang senest fem år fra konsesjonens dato og fullføres innen ytterligere fem år jf. vannressursloven § 19 tredje ledd og vassdragsreguleringsloven § 12 nr. 1. Olje- og energidepartementet kan forlenge fristen med inntil fem nye år. I fristene regnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

3

(Konsesjonærs ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal rette myndigheter underrettes i god tid på forhånd.

4

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

5

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

a. å sørge for at forholdene i Uvdøla er slik at de stedegne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,

b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

V

Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VI

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

6

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

7

(Forurensning mv.)

Konsesjonæren plikter etter fylkesmannens nærmere bestemmelse å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.

8

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utilgjengelige.

9

(Terskler mv.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprenskinger mv. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE.

Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

10

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

11

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av reguleringens virkninger for berørte interesser. Undersøkelsesrapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. Olje- og energidepartementet kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

12

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

13

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår. Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

For å sikre at vedtak i medhold av vannressursloven blir gjennomført, kan den ansvarlige pålegges tvangsmulkt til staten, jf. vannressursloven § 60. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Når et rettstridig forhold er konstatert kan det gis pålegg om retting og om nødvendig pålegges stans i pågående virksomhet, jf. vannressursloven § 59.

Overskrides konsesjon eller konsesjonsvilkårene eller pålegg fastsatt med hjemmel i vannressursloven kan dette straffes med bøter eller fengsel inntil tre måneder, jf. vannressursloven § 63 første ledd bokstav c.

NVEs forslag til Manøvreringsreglement for regulering av Tunhovdfjorden, Pålsbufjorden og Halnefjorden med overføringer i Nore og Uvdal, Hol, Eidfjord og Ullensvang kommuner, Buskerud og Hordaland fylker

(erstatter reglement gitt ved kgl.res. 18. mai 2001)

1 Reguleringer

Magasin	Naturlig vannst. kote	Reg. grenser Øvre kote	Nedre kote	Oppd. m	Senkn. m	Reg. høyde m
Tunhovdfjorden	716,25	734,40	716,25	18,15	-	18,15
Pålsbufjorden	736,57	749,07	725,57	12,50	11,00	23,50
Halnefjorden	1127,63	1129,63	1125,63	2,00	2,00	4,00
Rødbergdammen	343,46	365,66	349,66	22,20	-	16,00

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Høydene refererer seg til Statens Kartverks (ICS) høydesystem og med følgende referansebolter:

Tunhovdfjorden: FM 91 i NVEs nivellementsplansje 9 med høyden (NN54): 675,13 moh.

Pålsbufjorden: FM 1 i Rødungselva i NVEs nivellementsplansje 10 med høyden (NN54): 737,13 moh.

Halnefjorden: FM 1 i NVEs nivellementsplansje 14, Slæpa (Numedal), med høyden (NN54): 1114,83 moh.

Rødbergdammen: FM 89 i NVEs nivellementsplansje 9 med høyden (NN54): 299,78 moh.

Overføringer

a) Til Tunhovdfjorden:

Høydene refererer seg til Tunhovdfjordens system.

Inntak Reg. grenser				
Avløp fra		Øvre	Nedre	Reg. høyde
Elv	km²	kote	kote	m
Økta	52,2	843,8	841,3	2,5
Borgåi	97,6	752,9	-	1,7
Smådøla	104,6	738,4	735,8	2,6

b) Til Pålsbufjorden:

Avløpet fra 15,8 km² av Vierslafeltet i Veig.

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2

Ved manøvreringen skal opprettholdes følgende vannføringer målt ved Skollenborg:

1. januar - 31. mars		min. 20 m³/s
1. april - 24. mai jevn opptrapping	til	min. 40 m³/s
25. mai - 30. juni		min. 65 m³/s
1. juli - 31. juli		min. 50 m³/s
1. aug. - 31. aug. jevn nedtrapping	til	min. 40 m³/s
1. sept. - 30. sept. jevn nedtrapping	til	min. 30 m³/s
1. okt - 10. okt. jevn nedtrapping	til	min. 20 m³/s
11. oktober - 31. desember		min. 20 m³/s

Dersom naturlig tilsig til Skollenborg i perioden 25. mai til 15. juli er større enn minstevannføringen, slippes tilsiget, begrenset oppad til 80 m³/s.

Dersom naturlig tilsig til Skollenborg i perioden 16. juli til 15. august er større enn minstevannføringen, slippes tilsiget, begrenset oppad til 60 m³/s.

Vannføringene i tiden 1. april til 10. oktober er referert til middelverdier over 3-døgnsperioder, men avvikene fra middelet skal minimaliseres gjennom løpende hydrologiske observasjoner bl.a. ved Bruhaug (nr. 822) avløpsstasjon og andre som måtte bli pålagt opprettet av NVE i medhold av konsesjonsvilkårene.

20 m³/s som minstevannføring skal ikke underskrides.

Bestemmelsene i denne post kan tas opp til ny vurdering, dersom undersøkelser vedrørende lakssens overlevelse, oppvandring til - og utvandring fra - vassdraget viser behov for det etter 10 år eventuelt samtidig med revisjon pr. 12.05.2011 av konsesjonsvilkårene tilknyttet tillatelse til å foreta reguleringer og overføringer i Uvdalsvassdraget. I den forbindelse kan også eventuelle slipp av lokkeflommer vurderes.

3

Ved manøvreringen skal has for øye at vassdragets naturlige flomvannføring nedenfor magasinene og overføringsstedene så vidt mulig reduseres.

Konsesjonæren plikter i denne forbindelse å prognosere flommer ved bruk av prognose- og simuleringsmodeller på basis av data innsamlet i hht. pkt. 4 og foreta forhåndstapping av magasinene. NVE varsles når det ventes kritiske flomsituasjoner.

Uten å komme i strid med bestemmelsene i post 2 gjelder for øvrig følgende fyllingsrestriksjoner:

Halnefjorden:

Fra vårflommens begynnelse skal alt tilløp gå til oppfylling av magasinet til HRV og denne vannstand holdes fram til 1. oktober. Det skal slippes en minstevannføring fra Halnefjorden på minimum 0,5 m³/sek hele året. Ved tapping av magasinet skal det tas hensyn til isforholdene i vassdraget.

Tunhovdfjorden og Pålsbufjorden:

I den grad det ikke er tekniske begrensninger skal alt tilløp nedenfor Halnefjorden fra 25. mai gå til oppfylling av Tunhovdfjorden til kote 725,90. Ved videre fylling av magasinet skal det tas sikte på å nå en minste vannstand på kote 732,40 til 1. juli.

Pålsbufjorden fylles så vidt mulig til en minste vannstand på kote 744,07. Det tas herunder hensyn til fiskeinteressene i kanalen mellom de to magasiner.

Før disse grensevannstander er nådd skal det ikke tappes fra magasinene mer enn nødvendig for å holde de vannføringer som er fastsatt i post 2.

Bortsett fra nødvendig tapping i hht. post 2 og eventuell flomtapping etter 1. ledd skal de angitte høyeste vannstander ikke underskrides før 1. september og vannstandene skal ikke stige over kote 733,90 i Tunhovdfjorden og kote 748,57 i Pålsbufjorden i tiden fram til 1. november før tilløpet til Noremagasinene overstiger 72 m³/s.

Rødbergdammen:

Vannstanden i Rødbergdammen skal holdes mellom HRV HRV -1 m gjennom hele året.

Følgende minstevannføringer gjelder:

Fra Rødbergdammen:
50 l/s i tiden 1. mai – 1. november

Ved utløpet av Rødberg kraftverk:
5 m³/s i tiden 1. juni - 31. august
3 m³/s i tiden 1. september - 31. mai

Inntak Smådøla
200 l/s i tiden 1. juni - 15. september
60 l/s i tiden 16. september - 31. mai

For øvrig kan tappingen skje etter kraftverkseiers behov.

4

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde mv. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringstiden.

5

Viser det seg at slippingen etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet.

3. Høring

NVEs innstilling er sendt til uttalelse til Nore og Uvdal kommune og Buskerud fylkeskommune. Høringsinstansene har ingen kommentarer til innstillingen.

4. Olje- og energidepartementets bemerkninger

4.1 Innledning

Statkraft Energi AS og Numedals-Laugen Brugseierforening har søkt om tillatelse til bygging av Rødberg kraftverk i Uvdal for å utnytte energipotensialet i fallet fra og med Rødbergdammen, ned mot Sporan bru. Kraftverket vil utnytte minstevannføringen som er pålagt sluppet fra Rødbergdammen. Det er derfor søkt om endring av manøvreringsreglementet for Numedalslågen.

Minstevannføringen konsesjonssøker ønsker å benytte til kraftproduksjon ble pålagt ved endring av manøvreringsreglementet for Rødbergdammen i forbindelse med fortsatt konsesjon til regulering av Numedalslågen i kgl.res. av 18. mai 2001. Minstevannføringen er på 5 m³/s i perioden 1. juni til 31. august og 3 m³/s resten av året. Ved den forrige konsesjonen for Numedalslågen fra 1914 var det ikke noe krav om minstevannføring. Vannføringsvilkåret er pålagt av hensyn til fisk og fiske i vassdraget. Utbyggingsstrekningen har ikke fiskeforekomster av betydning.

Utbyggingen vil berøre en vassdragsstrekning i Uvdøla på ca. 600 meter. Kraftstasjonen blir plassert på sørsiden av elveleiet ca. 400 meter oppstrøms Sporan bru. Fallhøyden er ca. 60 meter, inkludert 23 meter i selve Rødbergdammen. Kraftverket vil få en installasjon på ca. 2,9 MW og en slukeevne på 5,5 m³/s. Midlere årsproduksjon er beregnet til ca. 15,5 GWh.

Eksisterende bunntapperør i Rødbergdammen skal benyttes som inntak for kraftverket. De fysiske inngrep vil være rørgaten på om lag 600 meter som vil følge sørsiden av vassdraget. Kraftstasjonen vil ligge ca. 20 meter fra elva inn mot en fjellskrent. Det vil gå en avløpskanal fra kraftstasjonen til elva.

4.2 NVEs innstilling

NVE anbefaler at det blir gitt konsesjon etter vannressursloven til bygging av Rødberg kraftverk, og at manøvreringsreglementet for Rødbergdammen blir endret i tråd med søknaden.

4.3 Fordeler og ulemper

Fordeler

Byggingen av Rødberg kraftverk vil medføre en økt kraftproduksjon på ca. 16 GWh.
Kraftproduksjonen vil bidra til å sikre effekttilgangen for lokalsamfunnet, og sikre strømforsyningen lokalt ved et eventuelt utfall av sentralnettet. Minstevannføringspålegget vil sikre en stabil drift gjennom hele året.

Lokale næringsinteresser vil kunne få oppdrag og leveranser i forbindelse med anleggsarbeidet.

Nore og Uvdal kommune vil tilføres inntekter i form av skatter og avgifter knyttet til drift av kraftverket.

Ulemper

Elvestrekningen rett nedenfor Rødbergdammen, der det i henhold til dagens manøvreringsreglement slippes en vannføring på 5 eller 3 m³/s, vil bli delvis tørrlagt ettersom det tilføres et vist naturlig tilsig særlig fra nordsiden av vassdraget fra et par sidebekker. I tillegg foreslås en sirkulasjonsvannføring på 50 l/s i tiden 1. mai til 1. november.

4.4 Departementets vurderinger

Den omsøkte utbyggingen krever endring av manøvreringsreglementet fra 2001 for Rødbergdammen og vil i stor grad tørrlegge strekningen fra dammen og ned til kraftverksutløpet. Minstevannførin-

gen er i all hovedsak innført av hensyn til fisk og fiske i vassdraget, særlig med tanke på gytevandrende ørret. Strekningen fra Rødbergdammen og ned til det planlagte utløpet fra kraftverket, er ikke aktuelt gyte- og oppvekstområde for fisk i Norefjorden på grunn av vandringshindre og er i det vesentlige uten fiskeforekomster. Utbyggingen er derfor ikke i strid med hensynet bak pålegget om minstevannføring ettersom tiltaket ikke vil få negative virkninger for den fiskeførende strekningen mellom Norefjorden og utløpet av kraftverket.

Departementet finner at den omsøkte utbyggingen ikke i vesentlig grad kommer i konflikt med naturfaglige eller allmenne interesser. Kraftverket anses ikke å komme i konflikt med interessene knyttet til fisk på strekningen fra Rødbergdammen til Norefjorden. Området oppstrøms kraftverket er lite egnet og tilgjengelig for ferdsel.

Departementet finner at fordelene ved tiltaket er større enn de skader og ulemper det medfører, jf. vannressursloven § 25, og tilrår at Statkraft Energi AS gis konsesjon etter vannressursloven til bygging av Rødberg kraftverk.

Departementet finner at fordelene ved endring av manøvreringsreglementet er større enn ulempene, jf. vassdragsreguleringsloven § 8, og tilrår at manøvreringsreglementet endres i samsvar med NVEs innstilling.

Det tilrås også gitt tillatelse etter lov om vern mot forurensning og om avfall § 11.

Tillatelsen tilrås gitt på de vilkår som er foreslått av NVE. Departementet viser til NVEs merknader til disse, som departementet slutter seg til.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov av 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann § 25, gis Statkraft Energi AS tillatelse til bygging av Rødberg kraftverk på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 2. september 2005.
2. I medhold av lov om vern mot forurensning og om avfall av 13. mars 1981 nr. 6, § 11, gis Statkraft Energi AS tillatelse til bygging av Rødberg kraftverk.
3. I medhold av lov av 14. desember 1917 nr. 14 om vassdragsreguleringer, endres post 3 i manøvreringsreglementet i Uvdøla gitt ved kgl.res. av 18. mai 2001, i samsvar med forslag inntatt i ovennevnte foredrag.

34. A/L Sørfjord Kraftlag

(Tillatelse til bygging av nytt kraftverk i Røyrvasselva i Sørfold kommune, Nordland)

Kongelig resolusjon 7. oktober 2005.

1. Innledning

A/L Sørfjord Kraftlag har søkt tillatelse til bygging av nytt kraftverk i Røyrvasselva i Sørfold kommune.

Ved kgl.res. av 12. juli 1974 fikk A/L Sørfjord Kraftlag konsesjon til regulering av Røyrvatn og Nevervatn og til erverv av fallrettigheter og bruksrett til fall i Røyrvasselva. Hjemfall for den del av vannfallet som ikke allerede var eid av staten, ble satt til 60 år, regnet fra 1. mai 1966. Konsesjonen utløper 1. mai 2026.

I forbindelse med søknaden om bygging av nytt kraftverk er det også søkt om foregrepet hjemfall og ny ervervskonsesjon. A/L Sørfold Kraftlag har anmodet om at utbyggingssaken avgjøres uavhengig av søknaden om foregrepet hjemfall og ny ervervskonsesjon.

2. NVEs innstilling

I NVEs innstilling av 10. februar 2005, heter det:

”NVE har mottatt følgende søknad fra A/L Sørfold kraftlag datert 02.08.2004:

> ”A/L Sørfold kraftlag legger med dette fram planer for bygging av Røyrvatn kraftverk i Røyrvasselva i Sørfold kommune, og søker herved om nødvendige tillatelser for utbyggingen.
>
> Med henvisning til etterfølgende beskrivelse av teknisk utførelse og tiltakets virkninger gjelder søknaden følgende:
>
> 1. Etter Lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven) (Lov-2000-11-24-82), søkes det om tillatelse til å bygge Røyrvatn kraftverk etter de framlagte planer.
> 2. Etter Lov om produksjon, omforming, overføring, omsetning (Lov-1990-06-29-50), fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven), søkes det om tillatelse til oppføring av de elektriske anleggene som beskrevet i utbyggingsplanen.
> 3. Etter Lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom mv. (Lov-1917-12-14-16), søkes det om ervervskonsesjon for nytt Røyrvatn kraftverk.
> 4. Etter Lov om vern mot forurensninger og om avfall (Forurensningsloven) (Lov-1981-03-13-6), søkes det om tillatelse til å gjennomføre tiltaket.
>
> Etter § 41 i Lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom mv. (Lov-1917-12-

14-16) er det søkt om foregrepet hjemfall for eksisterende Røyrvatn kraftverk, ref. vårt brev 260/2004 datert 22/6 2004. Olje- og energidepartementet har i sitt svar (ref. OED 2004/1048 EV JJ) gitt tilsagn til at konsesjonssøknad kan sendes NVE umiddelbart. Det vises til kopi av korrespondanse i Vedlegg 4.

Nødvendig opplysninger om tiltaket fremgår av vedlagte utredning. Vi ber om en snarlig behandling av søknaden."

Fra søknaden refererer vi følgende:

"Sammendrag

A/L Sørfold kraftlag søker med dette om konsesjon for å bygge nytt Røyrvatn kraftverk for utnyttelse av hele fallet mellom Røyrvatn og Straumvatn. Vassdraget er tidligere utbygget, og i dag utnyttes de nederste 59 m av fallet mellom Røyrvatn og Straumvatn i Røyrvatn kraftverk. Kraftverket ble bygget i 1944, og i forbindelse med utbyggingen ble det foretatt en regulering av Nevervatn og Røyrvatn på henholdsvis 2 m og 3,8 m. Kraftverket er gammelt og investering i ny rørgate, ny kraftstasjon og nytt elektromekanisk utstyr er påkrevd i nær fremtid. Kraftverket eies og drives av A/L Sørfold Kraftlag.

Det er ikke planlagt endring av reguleringshøyder i eksisterende magasin.

Den planlagte utbyggingen vil ikke berøre inngrepsfrie naturområder. Området er sterkt preget av tidligere kraftutbygginger i forbindelse med utbyggingen av eksisterende Røyrvatn kraftverk og Siso kraftverk.

Midlere årlig produksjonen i eksisterende kraftverk er 6,2 GWh men det nye kraftverket vil gi en produksjon på 13,5 GWh.

Samlet sett er den planlagte utbyggingen vurdert å gi små eller ingen negative konsekvenser.

Omsøkte prosjekt er stort sett identisk med Samlet Plan prosjekt 70802 Straumvatn kraftverk som er behandlet i St.meld. nr. 63 (1984–85). Prosjektet ble plassert i kategori 1, gruppe 3 og kan dermed konsesjonsbehandles. I SP-prosjektet var det forutsatt 3 m tilleggsregulering av Røyrvatn, rørgate i dagen, samt overføring av vann fra Kjølvikelva (sideelv til Sulitjelmavassdraget). Omsøkte prosjekt medfører mindre inngrep enn prosjektet i Samlet Plan og forhindrer ikke en senere realisering av de øvrige delene av SP-prosjektet om dette senere blir aktuelt.

Innledning

Om søkeren

Søkeren A/L Sørfold Kraftlag er et andelslag med skiftende medlemstall og kapital og begrenset ansvar. Selskapet ble stiftet den 10. august 1958 etter en fusjon av flere mindre elverk. Andeler i selskapet eies av Sørfold kommune, samt av bedrifter, lag og privatpersoner som driver forretningsvirksomhet, har eiendom eller bor innen kraftlagets forsyningsområde.

Andelskapital pr. april 2004 er kr 375.800,-. Andelens pålydende er kr 100. Fordelingen av andelene er 18 % offentlig og 82 % bedrifter og privatpersoner.

Ifølge vedtektenes § 3 er andelslagets formål:

- å utnytte, overføre, produsere og omsette energi
- å bidra til en sikker og rasjonell energiforsyning
- å arbeide for en god energiøkonomi
- å drive annen virksomhet i forbindelse med de ovennevnte formål
- å delta i andre selskap innen rammen av ovennevnte formål
- å også forestå annen nært beslektet forretningsvirksomhet

Forretningskontoret er på Straumen i Sørfold kommune. Konsesjonsområdet omfatter den sydlige delen av kommunen.

Årlig total omsetning de seneste årene har vært ca. 17 mill. kr. Midlere årsproduksjon i egne anlegg er ca. 14 GWh. Overført energi i 2003 var 30,8 GWh.

"....."

Historikk

Vassdraget er tidligere utbygget. De nederste 59 m av fallet mellom Røyrvatn og Straumvatn utnyttes i dag i Røyrvatn kraftverk. Nevervatn og Røyrvatn er regulert henholdsvis 2 m og 3,8 m. Kraftverket eies og drives av A/L Sørfold Kraftlag.

Fra inntaket i elva går det en rørgate i tre ned til kraftstasjonen. I kraftstasjonen er det installert et horisontalt Francisaggregat med effekt 0,8 MW ved slukeevne 1,6 m^3/s. Energiproduksjonen ligger rundt 6,2 GWh/år.

Kraftverket ble påbegynt under 2. verdenskrig av tyskerne og arbeidet ble utført av organisasjonen Todt. Anlegget ble imidlertid ikke ferdig før kapitulasjonen og ble driftsatt 16. november 1945. NSB fikk hånd om kraftverket ved ekspropriasjon 25. juli 1946. Endelig driftstillatelse ble gitt 15. februar 1947.

Sommeren 1961 var Nordlandsbanen ferdig til Bodø, og året etter var det enighet om at kraftstasjonen skulle selges. I begynnelsen av 1966 var forhandlingene kommet så langt at det ble utarbeidet en kjøpekontrakt mellom NSB og A/L Sørfold kraftlag for både kraftstasjon, utstyr og 20 kV-linjen til Straumen. Overdragelsen fant sted 1. mai 1966.

Etter lang saksbehandlingstid ble det gitt konsesjon 24.7.1974 for erverv av fallrettigheter og regulering av vannene. Hjemfall ble satt til 60 år, regnet fra 1. mai 1966.

Begrunnelse for tiltaket

Kraftverket er gammelt og investering i ny rørgate, ny kraftstasjon og nytt elektro-mekanisk

utstyr er påkrevd i nær fremtid. For å øke kraftproduksjonen i kraftverket ønsker kraftlaget å utnytte hele fallet mellom Røyrvatn og Straumvatn. Driften av kraftverket blir også bedre ved å legge inntaket direkte i Røyrvatn.

Geografisk plassering og kort beskrivelse av tiltaket

Røyrvasselva ligger i Sørfold kommune i Nordland. Vassdragets totale nedbørfelt ved utløpet i fjorden ved Straumen er ca. 62,5 km² med midlere vannføring 3,7 m³/s. Røyrvasselva har sitt utspring i Nevervatn (HRV +406,5) og renner naturlig nordover til Røyrvatn (HRV +115,0) og videre til Straumvatn på kote +5,0.

Det er bilvei fra E6 ved Straumen til østre ende av Straumvatn. Ellers er vassdraget kun tilgjengelig til fots. Avstanden fra Straumen kommunesenter til kraftstasjonen er ca. 7 kilometer.

Tiltaket omfatter utnyttelse av hele fallhøyden mellom Røyrvatn og Straumvatn ved bygging av: (i) nytt kraftverksinntak i tilknytning til eksisterende dam ved Røyrvatn, (ii) ny 770 m lang nedgravd rørgate, (iii) ny kraftstasjon som plasseres like ved eksisterende kraftstasjon.

Eksisterende reguleringer beholdes. Midlere brutto fallhøyde blir 108,7 m. I stasjonen installeres et horisontalt Francisaggregat med slukeevne 2,9 m³/s og nominell effekt 2,7 MW.

Utbyggingskostnaden eksklusive skatter og eventuelle avgifter er beregnet til 16,6 mill. kr. Med en midlere årlig produksjon på 13,5 GWh gir dette en utbyggingspris på 1,23 kr/kWh.

Miljøkonsekvensene er vurdert å bli små.

Tiltaket er mer detaljert beskrevet i kapittel 2.

Dagens situasjon og eksisterende inngrep

Inngrep

I utløpet fra Røyrvatn er det en gravitasjonsdam i betong utrustet med fast overløp og tappeluke. Vannet tappes fra Røyrvatn via tappeluken ned til inntaket til kraftverket. Fra inntaksdammen på ca. kote 65 er det en frittliggende rørgate i tre ned til kraftstasjonen ved Straumvatn. Dagens rørgate ble bygget i 1963.

I kraftstasjonen er det installert et horisontalt Francis aggregat med effekt 0,8 MW ved slukeevne 1,6 m³/s. Energiproduksjonen ligger rundt 6,2 GWh/år, hvorav ca. 3,8 GWh (60 %) er vinterkraft. Brukstiden er 7750 timer. Kraftverket er gammelt og investering i ny rørgate, ny kraftstasjon og nytt elektro-mekanisk utstyr er påkrevd i nær fremtid.

Avløpet fra Siso kraftverk munner også ut i Straumvatn. Nedbørfeltet til Siso kraftverk er ca. 234 km² med et midlere avløp på 18,2 m³/s. Siso kraftverk eies og drives av Elkem, Salten verk.

Klima, hydrologiske og limnografiske forhold

Området har i hovedsak kystklima. Temperaturen vinterstid kommer derfor sjeldent under ÷25 °C. Antall dager pr. år hvor minimumstemperaturen er lavere enn ÷10 °C er ca. 50.

Vassdragets totale nedbørfelt ved utløpet i fjorden ved Straumen er ca. 62,5 km² med midlere vannføring 3,7 m³/s. Vassdragets nedbørfelt ved utløpet fra Røyrvatn er 30,2 km² med midlere vannføring 1,8 m³/s. Spesifikt avløp for nedbørfeltet til Røyrvatn varierer mellom 40 l/s/km² og 100 l/s/km² med et gjennomsnitt på 60 l/s/km². Arealene av Nevervatn og Røyrvatn utgjør 18,5 % av nedbørfeltet ved utløpet fra Røyrvatn.

Nevervatn er et næringsfattig vatn med lite humuspreg. Røyrvatn er også næringsfattig, men med mer humuspreg. Straumvatn er et turbid vatn, men av drikkevannskvalitet.

Røyrvatn er stort sett islagt fra oktober til ut mai. Straumvatn er alltid åpent i øvre del grunnet avløpet fra Siso kraftverk. Nedre del av Straumvatn er islagt fra juletider til begynnelsen av mai. Elvestrekningen mellom Røyrvatn og inntaket i elva på kote 65 er stort sett islagt med unntak for råker i strykpartier. Nedstrøms inntaket er elva i dag tørrlagt.

Geologi

Omtrent hele Røyrvasselvas felt ligger i det tektoniske grunnfjellsvinduet Rishaugfjell fra den kaledonske fjellkjedefoldingen. Rishaugfjellvinduet består i hovedsak av granittisk gneis og omsluttes hovedsakelig av skiferbergarter og karbonatbergarter tilhørende det såkalte Gasakdekket.

Straumvatn, Røyrvatn og Nevervatn ligger i markerte basseng eller botner. Isens påvirkning av landskapet er således utpreget. Fjellsidene er stort sett fullstendig blankskurte med urer under.

Alderen på moreneavsetningen ved utløpet av Straumvatn er antatt å være rundt 9400 år. Rundt Straumvatn kan man følge et terrassenivå omtrent på kote 100. Dette kan representer marin grense i dette området, og det vil si at omtrent hele utbyggingsområdet ligger under marin grense. Innover og høyere opp i Røyrvasselvas felt er det lite løsmasseavsetninger.

Beskrivelse av tiltaket

Hoveddata for kraftverket

Nedbørfelt, km²	30,2
Tilsig mill. m³	56,9
Magasin mill. m³	17,0
Magasin %	29,9
Midlere brutto fallhøyde m	108,7
Slukeevne m³/s	2,9
Rørlengde m	770
Rørdiameter m	1,0
Installasjon, total, MW	2,7
Produksjon, vinter GWh/år	8,1
Produksjon, sommer GWh/år	5,4

Produksjon, total GWh/år	13,5
Brukstid timer	5040
Utbyggingskostnad mill. kr	16,6
Utbyggingskostnad kr/kWh	1,23

Teknisk plan for det søkte alternativ

Hydrologisk grunnlag

Kartgrunnlaget for beregning av nedbørfelt og tilløp er Statens kartverks kart i målestokk 1: 50.000 med ekvidistanse 20 m. Det hydrologiske grunnlaget er basert på NVE's sist publiserte grunnlag basert på normalperioden 1961-90. Tilløpsdata er hentet fra NVE's database REGINE.

Tabell 2.1 Nedbørfelt og avløp

Delfelt-nummer	Navn	Areal km²	Spes. avløp l/s/km²	Midlere årlig avløp m³/s	Midlere årlig avløp mill. m³	Magasin mill. m³	Magasin %
1	Nevervatn	7,1	62	0,44	13,9	3,0	21,6
2	Røyrvatn	23,1	59	1,36	43,0	14,0	32,6
Sum		30,2	60	1,80	56,9	17,0	29,9
Restfelt	Til Straumvatn	1,0	50	0,05	1,6		

Reguleringer og overføringer

Eksisterende reguleringer i Nevervatn og Røyrvatn beholdes. Tiltaket omfatter ingen nye overføringer.

Inntak og rørgate

Inntaket legges i venstre vederlag av dammen ved Røyrvatn. Inntaket utrustes med varegrind med størrelse 3,5 – 4 m² med spalteåpninger mindre enn minste tverrsnitt i turbinen. For å hindre frostproblemer dykkes toppen av varegrinden ca. 1 m under LRV. Det må sprenges/graves en kanal fra inntaket mot dyppartiet i vannet oppstrøms tappeluken i eksisterende dam.

Fra inntaket legges det en rørgate i duktilt støpejern med innvendig diameter 1,0 m ned til kraftstasjonen. Rørgaten utrustes med en kombinert stenge- og rørbruddsventil i øvre ende.

Tilløpsrøret legges med kontinuerlig fall mot kraftstasjonen. Lengden er målt til ca. 770 m på kart i 1:5000. Det meste at rørtraséen går i lett terreng. Overdekningen over røret bør være minimum 0,5 m hvilket gir en grøftedybde på ca.2,0 m. Det benyttes sorterte masser både som grøftefundament og som omfylling direkte mot røret. Det anlegges en enkel anleggsvei i rørtraséen for tiltransport av rørene.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen foreslås plassert innenfor eksisterende kraftstasjon, med adkomst mellom bygningen og Straumvatn. Det er fjell i dagen i området og fundamenteringen synes enkel. Kraftstasjonen forutsettes utført i betong med grunnflate rundt minimum 60 m². Overbygningen isoleres. Aggregatet arrangeres på langs av bygget og det monteres en bjelke i røstet som utrustes med løpekatt og talje for bruk ved montasje og revisjoner. Utstyr kan da enkelt transporteres ut av inngangsporten.

Avløpet fra turbinen går via avløpskanal rett ut i Straumvatn.

Etter samtaler med potensiell leverandør foreslås det installert en horisontal Francisturbin med følgende data:

Nominell fallhøyde	He	=	103 m
Slukeevne	Q	=	2,9 m³/s
Ytelse	P	=	2,68 MW
Turtall	n	=	750 o/min

Endelig valg av installasjon vil bli foretatt ved forespørsel og kontrahering av maskinteknisk leveranse.

Turbinen er tørroppstilt slik at kraftstasjonen blir selvdrenerende. Foran turbinen anbringes en automatisk styrt spjeldventil.

Det installeres en 690 V synkrongenerator koblet i blokk til turbinen. Det er forutsatt at kraftverket ikke skal kjøres på separat nett, men med noe tilleggsinvestering (ca. 0,4 mill. kr) kan generatoren utrustes med svinghjul og frekvensreguleres for kjøring på eget nett helt opp mot full last.

Mellom generator og eksisterende 22 kV linje installeres det en transformator som transformerer spenningen fra 690 V generatorspenning til 22 kV. Mellom transformator og generator installeres det en effektbryter for innkobling og utkobling av generator. Effektbryter utrustes med overstrømsvern og kortslutningsvern for beskyttelse av generator mot overbelastning og kortslutninger. Kraftforsyning til kraftstasjonen hentes fra lavspentside av transformatoren uavhengig av om aggregatet går eller ikke.

Det installeres et kontrollanlegg og vernesystem i kraftstasjonen for automatisk start, regulering, stopp og overvåking av aggregatet. Aggregatet kan fjernstyres og overvåkes fra et enkelt PC-basert system som kan ringe opp kraftstasjonen via fast telefonlinje eller mobiltelefon, eller kraftstasjonen kan fjernstyres og overvåkes ved hjelp av mobiltelefon og tekstmeldinger.

Det installeres vannstandsmåling ved inntaket i Røyrvatn. Kontrollanlegget kan da f.eks. programmeres for å regulere aggregatet slik at vannstanden i inntaket holdes på et valgt nivå, starter automatisk på høy vannstand i magasinet og stopper automatisk på lav vannstand. Det må legges kabel fra kraftstasjonen til inntaket for kraftforsyning av trykkgiver og for å overføre signal vannstand til kraftstasjon.

Veibygging

Det vil bli bygget en enkel anleggsvei langs rørtraséen. Anleggsveien vil bli fjernet og berørte arealer arrondert etter anleggsperioden.

Eksisterende traktorvei til kraftstasjonen vil bli opprustet til en bedre standard.

Kraftlinjer

Det er ikke behov for nye kraftlinjer. Eksisterende 22 kV linje fra kraftverket til Elkem's eksisterende koblingsanlegg ved Valjord vil bli benyttet.

Massetak og deponi

Ikke aktuelt.

Kjøremønster og drift av kraftverket

Det er relativt bra regulering av tilsiget. Normalt vil Nevervatn og Røyrvatn bli fylt opp i løpet av perioden mai – september og tappet ned i vintersesongen oktober – april. Dette samsvarer stort sett med dagens manøvrering. Brukstiden for kraftverket blir imidlertid kortere enn dagens kraftverk, og dette muliggjør en kjøring bedre tilpasset døgn – og timevariasjoner i energiprisene uten at dette vil påvirke den generelle tappestrategien for Røyrvatn.

Nevervatn vil bli regulert som i dag ved at tappeluken åpnes noe på forvinteren. Magasinet tappes så jevnt ned ut over vinteren hvorpå luka stenges.

Kostnadsoverslag

Tabell 2.2 Kostnader pr 01.01.2004

Post	Beskrivelse	Kostnad (mill. kr)
1	Reguleringsanlegg	0,0
2	Overføringsanlegg	0,0
3	Driftsvannveier, bygningsteknisk	2,4
4	Kraftstasjon, bygningsteknisk	2,2
5	Driftsvannveier, maskinteknisk	2,5
6	Kraftstasjon, maskin- og elektroteknisk	5,6
7	Transportanlegg. Anleggskraft	0,0
8	Planlegging, prosjektering	0,7
9	Administrasjon, byggeledelse	0,4
10	Uforutsette kostnader.....	2,8
	Sum utbyggingskostnader	16,6
	Utbyggingskostnad kr/kWh	1,23

Framdriftsplan

Utbyggingen er antatt å ville ta ca. 1 år. Byggestart forutsettes å bli så snart det er mulig etter at konsesjon er gitt og det er forutsatt byggestart sommeren 2005 med ferdigstillelse sommeren 2006.

Fordeler med tiltaket

Fordelen med utbyggingen er at kraftproduksjonen øker fra 6,2 GWh til 13,5 GWh. Produksjonsøkningen skyldes øket fallhøyde og nytt aggregat med bedre virkningsgrad.

Utbyggingen vil ha positive konsekvenser for reindriftsnæringen ettersom eksisterende rørgate, som fungerer som et hinder for reindriften blir fjernet.

I tillegg vil kraftlaget få et moderne og driftsvennligere anlegg.

Naturhestekrefter

For Røyrvatn er årlig tilsig lik 56,9 mill. m^3. Dette gir en midlere vannføring på 56,9/31,536= 1,8 m^3/s til Røyrvatn. For eksisterende kraftverk er midlere tilsig 1,84 m^3/s.

Antall naturhestekrefter beregnes ut fra økning i regulert vannføring minus alminnelig lavvannføring. For å finne regulert vannføring beregnes denne ut fra en reguleringskurve fra et representativt nedbørfelt. For Røyrvatn er, etter samtale med NVE Region Nord, reguleringskurven for vannmerke 162.3 Skarsvatn i Misvær benyttet.

Reguleringsgraden (magasinvolum/tilsig) for Røyrvatn er ca. 30 %. Ved å gå inn på reguleringskurven finner en da en regulert vannmengde på 46 % av midlere vannføring.

Regulert vannføring for kraftverket er da 0,46 x 1,84 = 0,846 m^3/s for eksisterende kraftverk og 0,46 x 1,80 = 0,828 m^3/s for nytt kraftverk (basert på 30 % magasin og reguleringskurve for vannmerke 162.3 Skarsvatn).

Ved ervervskonsesjon trekkes *ikke* alminnelig lavvannføring fra regulert vannføring for beregning av nat.hk.

Beregning av naturhk. blir da

Eksisterende kraftverk:	13,33 x 0,846 m³/s x 58,5 m	=	660 nat.hk.
Nytt kraftverk:	13,33 x 0,828 m³/s x 109 m	=	1203 nat.hk.

Økningen er altså 543 naturhk.

Arealbruk, eiendomsforhold og offentlige planer

Arealbruk

Områdene for rørgate og kraftstasjon vil legge beslag på areal. For kraftstasjonsområdet blir beslaglagt areal ca. 400 m². For rørgaten vil det under anleggsperioden bli behov for en ca. 4 m bred adkomst langs rørtraseén, dvs. totalt ca. 3 mål. Rørgaten vil bli nedgravd. Eksisterende frittliggende rørgate vil bli fjernet, hvilket vil frigjøre rundt 1 mål.

Eiendomsforhold

Det er to grunneiere i området. Statskog er grunneier på begge sider av Røyrvasselva fra Røyrvatn og ned til ca. kote 50 (gnr. 91, bnr. 1). Fra dette punktet er Statskog eier på vestsiden av elva og Johanne Zahlsen (gnr. 53 bnr. 8) er eiere på østsiden av elva.

I henhold til kjøpekontrakt av 26. oktober 1973 mellom A/L Sørfold kraftlag og Johanne Zahlsen har A/L Sørfold kraftlag ervervet fallrettighetene til gnr. 53 bnr. 8 uten tidsbegrensning. Kjøpekontrakten er tinglyst som heftelse på eiendommen.

Det foreligger leiekontrakt mellom Staten v/Direktoratet for statens skoger (Statskog) og A/L Sørfold kraftlag. I henhold til kontrakten kan kontrakten sies opp med 1 – ett – års varsel. Rettigheten går tilbake til Statskog ved utløpet av ervervs- og bruksrettskonsesjonen.

Det er forhandlet frem avtale mellom A/L Sørfold kraftlag og Statskog om kjøp av grunn til kraftstasjon og eksisterende damanlegg ved Røyrvatn. For rørtraseen vil det trolig bli inngått avtale om leie av areal.

Samlet Plan for vassdrag

Omsøkte prosjekt er i hovedsak identisk med Samlet Plan prosjekt 70802 Straumvatn kraftverk som er behandlet i St.meld. nr. 63 (1984–85). Prosjektet ble plassert i kategori 1, gruppe 3 og kan dermed konsesjonsbehandles. I SP-prosjektet var det forutsatt 3 m tilleggsregulering av Røyrvatn, rørgate i dagen, samt overføring av vann fra Kjølvikelva (sideelv til Sulitjelmavassdraget). Omsøkte prosjekt medfører mindre inngrep enn prosjektet i Samlet Plan. Omsøkte prosjekt forhindrer imidlertid ikke en eventuell fremtidig overføring av avløpet fra Kjølvikelva eller tilleggsregulering av Røyrvatn.

Verneplaner, kommuneplaner og andre offentlige planer

Røyrvasselva er ikke med i noen av verneplanene I - IV for vassdrag.

Det er ikke kjent at det finnes andre bestemmelser eller utbyggingsplaner i området som vil komme i konflikt med den beskrevne planen for Røyrvatn kraftverk. Området er ikke omtalt spesielt i kommuneplan.

Kraftverket med rørgate og kraftstasjon ligger mindre enn en kilometer fra tyngre tekniske inngrep, og området betegnes derfor som inngrepsnært.

Følgende tiltak og anlegg er i henhold til Miljøstatus i Norge definert som tyngre tekniske inngrep:

- offentlige veier og jernbanelinjer, unntatt tunneler
- skogsbilveier
- traktorveier, landbruksveier, anleggs- og seterveier med lengde over 50 m
- gamle ferdselsveier rustet opp for bruk av traktor og/eller terrenggående kjøretøy
- godkjente barmarksløyper (Finnmark)
- kraftlinjer med spenning på 33 kV eller mer
- magasiner (hele vannkonturen ved høyeste regulerte vannstand), regulerte elver og bekker
- kraftstasjoner, rørgater, kanaler, forbygninger og flomverk.

Alternative utbyggingsløsninger

Følgende alternative utbygginger vurdert, men ikke nærmere beskrevet da alternativene ikke er så økonomisk gunstig som basisalternativet.

- Utnyttelse av eksisterende fall mellom eksisterende inntaksdam i Røyrvasselva og Straumvatn. Nedgravd rørgate fra dammen og ned til kraftstasjon like ved eksisterende kraftstasjon som for omsøkt alternativ.
- Som omsøkt alternativ, men med hele vannveien lagt i fjell.

VIRKNINGER FOR MILJØ, NATURRESSURSER OG SAMFUNN

Beskrivelse av virkninger av utbyggingen er i det vesentlige basert på beskrivelsen i vassdragsrapporten for Samlet Plan for 708 Røyrvasselva.

Hydrologi

Den 570 m lange elvestrekningen mellom dammen i Røyrvatn og eksisterende inntaksdam i

Røyrvasselva vil bli tørrlagt. I dag er det regulert vannføring på denne strekningen, men pga. den lange brukstiden i eksisterende kraftverk blir det tappet vann stort sett hele året. Avhengig av driftsmessige forhold er imidlertid elvestrekningen også i dag tørrlagt i kortere perioder. Det er ikke ført statistikk over periodene som elva har vært tørrlagt.

Ettersom eksisterende kraftverksinntak mellom Røyrvatn og Straumvatn blir satt ut av funksjon vil Røyrvasselva få marginalt noe mer vann enn i dagens situasjon da vann fra hele restfeltet nedstrøms dammen i Røyrvatn vil renne i elva. Vannføringen i hele elvestrekningen etter utbygging vil stort sett kunne sammenlignes med dagens vannføringsforhold nedstrøms inntaksdammen.

Vannføringsendringene synes så vidt klare at det er ikke funnet nødvendig å presentere kurver for vannføringen før/etter utbygging.

Vanntemperatur, isforhold og lokalklima

For Røyrvatn og Straumvatn vil det ikke bli merkbare endringer i vanntemperatur og isforhold. I dag er elvestrekningen mellom Røyrvatn og inntaksdammen stort sett åpen pga. tappingen i elva til kraftverket. Ved bygging av nytt Røyrvatn kraftverk vil elvestrekningens beskjedne vintervannføring fryse til.

Grunnvann, flom og erosjon

Ingen endringer.

Biologisk mangfold og verneinteresser

I henhold til NINA's minirapport om biologisk mangfold i Sørfold kommune er området mellom Røyrvatn og Straumvatn ikke avmerket som områder av spesiell interesse verken vedrørende biologisk mangfold, naturtype eller vilt og ferkvannsøkologi. I henhold til databasen Natur2000 for området er det ikke observert rødlistearter i området som blir påvirket av anleggsaktiviteten.

Flora og vegetasjon

Området er dekket av skog, hovedsakelig bjørkeskog. Skoggrensa varierer mellom 150 – 400 m. Vanligste skogtype er blåbærbjørkeskog med skrubbær i feltsjiktet.

Omkring Røyrvatn vokser en del til dels glissen blanding av furu- og lauvskog på lav og middels bonitet. Ned mot Straumvatn på vestsiden av Røyrvasselva er det en blanding av furu-, gran- og lauvskog på middels bonitet. Grasbevokst innmark finner en ved Røyrvasseidet på vestsiden av elva. Innmarka har vært brakk i lang tid og er til dels overgrodd av kratt og småskog.

Det må hugges et belte i skogen langs rørtraseen.

Fisk og ferskvannsbiologi

Røyrvatn er overbefolket med småfallen røye av dårlig kvalitet. Det finnes også litt ørret i vannet. En viss utfisking pågår i Røyrvatn.

Røyrvasselva mellom Røyrvatn og Straumvatn er ubetydelig som fiskeelv grunnet tidligere utbygging.

En utbygging av Røyrvatn kraftverk, med utnyttelse av hele fallet mellom Røyrvatn og Straumvatn, vil ha små negative konsekvenser for fisk og fiske.

Styret i Fauske - og Sørfold jeger og fiskerforening har behandlet planene i april 2004 og har ingen innvendinger.

Vilt og jakt

Elg forekommer som fast stamme, og det jaktes elg i området. Rådyr kan påtreffes som streifdyr. Av rovdyr finnes jerv, gaupe, rødrev, mår og røyskatt. Av andre pattedyr opptrer hare og trolig ekorn. Lirype og fjellrype forekommer hovedsakelig i vassdragets høyereliggende områder. Storfugl og orrfugl opptrer.

Området har et bra biotoputvalg, men artsutvalget er spredt og området er allerede kraftig berørt av tidligere utbygginger.

Området har ikke vesentlige verdier som produksjonsområde, verken kvantitativt eller kvalitativt.

Områdets verdi som bruksområde er hovedsakelig knyttet til korttidsbruk av jegere fra Straumen og Fauske. Både jaktbart og ikke jaktbart vilt vil bli forstyrret i anleggsperioden. Bygging av kraftverket vil imidlertid ha liten negativ effekt for vilt utover dette.

Natur og landskap

Området er sterkt preget av tidligere kraftutbygging. Nevervatn og Røyrvatn er regulert. Ved Straumvatn er det flere tekniske inngrep i forbindelse med tidligere utbygginger av Siso kraftverk og eksisterende Røyrvatn kraftverk.

Tidligere inngrep gjør området uegnet som referanseområde. Røyrvasselva er vurdert til å ha liten verdi for naturverninteressene, og en utbygging av kraftverket, med utnyttelse av hele fallet mellom Røyrvatn og Straumvatn, vil ha små negative konsekvenser.

Kulturminner

I Vassdragsrapporten som omhandlet mer omfattende tiltak enn omsøkte tiltak, er det ikke direkte påvist samiske kulturminner i traséen for rørgaten. Omtalte gamle gårdsanlegg er falt ned og er dermed totalt forfalt.

Hvis det blir påkrevd vil aktuelt område mellom inntak og kraftstasjon bli kartlagt før anleggstart og rørtraséen tilpasset eventuelle funn.

Landbruk

Langs vestsiden av Røyrvasselva er det anslagsvis ca. 30 daa med innmark. Bruket her er nedlagt for flere tiår siden og innmarken er gradvis grodd igjen av busker og kratt.

Det er noe vedhogst i skogen og enkelte år også noe hogst av furutømmer.

Rørgaten vil bli nedgravd med rundt 1 m overdekning og vil derfor ha små eller ingen konsekvenser for jord- og skogbruk.

Brukerinteresser

Det går vei inn på nordsiden av Straumvatn til Siso kraftverk. Fra Siso kraftverk går det en traktorvei videre inn til Røyrvatn kraftverk.

Det er hovedsakelig folk fra Straumen som bruker området. Med utgangspunkt i parkeringsplassen ved Siso kraftverk er hele vassdraget en del nyttet til turgåing. Som turområde er det imidlertid hovedsakelig Harlifjellet vest for Røyrvatn som blir brukt mest.

Det blir solgt fiskekort både for privat og statlig område, men det blir ikke fisket særlig mye i vannene. I elva mellom Røyrvatn og Straumvatn blir det ikke fisket. Området blir noe benyttet til jakt og bærplukking.

Det er noen få hytter i området. Ingen av hyttene vil bli berørt av utbyggingen.

Området har middels verdi for friluftsliv og rekreasjon. En utbygging av Røyrvatn kraftverk, med utnyttelse av hele fallet mellom Røyrvatn og Straumvatn, vil ha små negative konsekvenser for friluftsliv.

Samiske interesser

Planene har vært diskutert med berørte i Storskog/Sjunkfjell reinbeitedistrikt som uttaler at foreslåtte planer om fjerning av eksisterende rørgate og etablering av nedgravd rørgate er positivt i forhold til dagens situasjon. Dagens rørgate går oppe i dagen og fungerer som et effektivt hinder og har også medført ekstraarbeid for å flytte rein forbi kraftanlegget.

Utbyggingen vil ha positive konsekvenser for reindriftsnæringen.

Samfunnsmessige virkninger

Det er ikke gjort spesielle vurderinger av regionaløkonomiske virkninger for dette prosjektet, men grunnet prosjektets begrensede størrelse kan det konkluderes med at anlegget ikke vil ha innvirkning på befolkningsutviklingen.

Når det gjaldt sysselsetting, ville prosjektets virkning være av en midlertidig karakter.

AVBØTENDE TILTAK

Det anses ikke nødvendig med spesielle avbøtende tiltak bortsett fra slike ting som normalt følger med kraftutbyggingsinngrep i sin alminnelighet. Eksempelvis vil terrenget bli arrondert og tilsådd etter at anleggsdriften er ferdig etter anvisning fra og i samråd med NVE's distriktskontor.

Terskler egner seg ikke i dette vassdraget på den berørte elvestrekningen mellom eksisterende dam i Røyrvatn og eksisterende inntaksdam i Røyrvasselva.

A/L Sørfold kraftlag mener at vassføringen skal kunne utnyttes etter kraftverkets behov til enhver tid."

Høring og distriktsbehandling

Saken har vært behandlet etter reglene i kap. 3 i vassdragsloven. Den har vært sendt på høring til berørte parter og ligget ute til offentlig ettersyn. I løpet av høringsperioden har NVE mottatt følgende uttalelser:

Sørfold kommune gjorde følgende enstemmige vedtak i møte i kommunestyret den 09.11.2004:

"Sørfold kommunestyre anbefaler at søknad fra Sørfold Kraftlag om konsesjon for å bygge nytt Røyrvatn Kraftverk for utnyttelse av hele fallet mellom Røyrvatn og Straumvatn innvilges i tråd med søknad datert 30.07.04.

Sørfold kommunestyre vil allerede nå signalisere at kommunen ikke vil benytte sin fortrinnsrett i forbindelse med ervervs- og bruksskonsesjon etter industrikonsesjonsloven."

Det forelå ingen ytterligere vurdering fra kommunen annet enn en oppsummering av søkers beskrivelse av konsekvenser.

Fylkesmannen i Nordland har uttalt følgende i brev av 17.9.2004:

"……

Fylkesmannen i Nordland har vurdert søknaden i forhold til allmenne interesser, Lov om laksefisk og innlandsfisk og Forurensingsloven. Ut i fra vår eksisterende kjennskap og vedlagte beskrivelser av naturforholdene i området, kan vi ikke se at denne utbyggingen vil berøre verdifulle naturområder. Vi mener opprusting av eksisterende kraftverk er en positiv form for å produsere mer energi, og vil ikke gå i mot denne utbyggingen.

Vi ser at anleggsveien langs rørgata skal fjernes etter at arbeidet er ferdig. For å hindre erosjon, anbefaler vi at traseen planeres og sås til/beplantes med sledegen vegetasjon så raskt som mulig."

Sametinget har uttalt seg slik i brev av 10.11.2004:

"……

Sametinget befarte det omsøkte tiltak sammen med Roald Hansen fra A/L Sørfold kraftlag 9.11.2004 uten at det ble registrert auto-

matisk fredete samiske kulturminner. Vi har derfor ingen merknader til søknaden.

Det er flere spor etter nyere tids gårdsbosetting i planområdet, blant annet spor etter hus og fjøs. Det gamle kraftverket ble bygget av tyskerne under 2. verdenskrig, og i tillegg til selve kraftverket er det flere andre kulturminner fra denne aktiviteten innenfor planområdet. Verken kulturminnene etter den tidligere gårdsbosettingen eller krigsminnene er automatisk fredete kulturminner, men vi ber likevel om at tiltakshaver A/L Sørfold kraftlag tar hensyn til disse under byggingen av det nye kraftverket og den nye rørgaten. Kulturminnene vitner om eldre tiders nærvær i området, og er av stor kulturhistorisk verdi for både kultur- og landskapsforståelsen av området. Roald Hansen fra kraftlaget, som var med på befaringen, ga uttrykk for at disse ville ivaretas i den grad det lar seg gjøre og at tiltaket vil gjøres så skånsomt som mulig.

Skulle det imidlertid under arbeid i marken komme frem gjenstander eller andre levninger som viser eldre aktivitet i området, må arbeidet stanses og melding sendes Sametinget omgående, jf. Lov 9. Juni 1978 nr. 50 om kulturminner, § 8.

Sametinget forutsetter at dette pålegg formidles videre til dem som skal utføre arbeidet i marken.

Samiske kulturminner eldre enn 100 år er automatisk fredet, jf. kulturminneloven § 4 annet ledd. Samiske kulturminner er først og fremst fysiske spor, løse og faste, etter samisk virksomhet, men også immaterielle minner som for eksempel stedsnavn og lokal tradisjon hører inn under begrepet. F.eks. gammetufter, teltboplasser, gravplasser, offersteder, fangstanlegg, bogasteller, melke- og merkeplasser, melke-, merke og sperregjerder, sennegrassteder, urtesamlingsplasser, seljebarkplasser, sagnsteder som hellige fjell, hellige innsjøer, muntlige fortellinger og joik knyttet til bestemte steder, lekeplasser for barn, møteplasser, spøkelsesplasser."

Reindriftsforvaltningen Nordland uttaler i brev av 18.10.2004:

> "Saken har vært forelagt Storskog/Sjunkfjell reinbeitedistrikt for uttalelse. De har kommet med muntlig innspill til saken, samt at de har gitt uttrykk for sitt syn på saken under befaring av prosjektet.
>
> Reindriftsforvaltningen vil bemerke at man anser det for positivt dersom eksisterende rørgate fjernes og erstattes med ny rørgate som graves ned i terrenget. Dette vil lette reindriftens arbeid i det aktuelle området.
>
> Det er imidlertid ytret ønske fra Storskog/Sjunkfjell reinbeitedistrikt om en utbedring av adkomsten til å kunne krysse utløpet av Røyrvatnet, fortrinnsvis med ei bru i tilknytning til dammen. Det er særlig på våren det er meget vanskelig for reineierne å kunne krysse elva nedstrøms dammen. Isen på Røyrvatnet er ofte dårlig og ferdsel over damkrona er til dels både farefullt og vanskelig. Storskog/Sjunkfjell reinbeitedistrikt mener et slikt tiltak i tilknytning til omsøkte ombygging ville vært svært nyttig, både sett fra reindriftens ståsted og for allmennhetens adkomst til østsiden av vatnet."

Statens vegvesen uttaler i brev av 13.10.2004 at de ikke har merknader til søknaden.

Søkers kommentar til høringsuttalelsene

A/L Sørfold kraftlag har kommentert høringsuttalelsene i brev av 10.12.2004:

> "Viser til Deres brev av 25.11.2004 vedr. innkomne høringsuttalelser til vår konsesjonssøknad for bygging av nytt Røyrvatn Kraftverk.
>
> Vi registrerer at det ikke er framkommet noen innvendinger til planlagt utbygging. Vi vil imidlertid gi følgende kommentarer til Sametingets og Reindriftsforvaltningens uttalelse:
>
> *Sametinget*
>
> Sørfold Kraftlag bekrefter at dersom det under arbeidet i marken kommer fram gjenstander eller levninger som viser eldre aktivitet i området, så vil arbeidet midlertidig bli stanset og melding vil bli sendt Sametinget omgående. Dette pålegget vil bli videreformidlet til utførende entreprenør.
>
> *Reindriftsforvaltningen*
>
> Sørfold Kraftlag bekrefter at eksisterende rørgate vil bli fjernet etter at nytt kraftverk er bygget og satt i drift. Dette vil lette reindriftens arbeid i området. Kraftlaget ser imidlertid ikke noen grunn til å bygge bru/vadested nedstrøms dammen i Røyrvatn ettersom elva nedstrøms dammen vil bli tørrlagt med unntak for meget sjeldne perioder med overløp over dammen. Forholdene for passering av elva for mennesker og dyr vil dermed forbedres vesentlig sammenlignet med dagens tilstand og den naturlige tilstand før bygging av eksisterende kraftverk.
>
> Vi håper at våre kommentarer til uttalelsene er dekkende og at konsesjon for bygging av nytt kraftverk kan gis så snart som mulig."

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader

Søker

A/L Sørfold Kraftlag (SK) er et andelslag med skiftende medlemstall og begrenset ansvar. Selskapet ble stiftet 10.08.1954. Andeler i selskapet eies av Sørfold kommune, samt bedrifter, lag og privatpersoner innenfor kraftlagets forsyningsområde. Selskapet er lokalisert på Straumen i Sørfold kommune. Konsesjonsområdet for selskapet omfatter den

sydlige delen av kommunen. Et av selskapets hovedformål er å utnytte, overføre, produsere og omsette energi. Middelproduksjonen i egne kraftanlegg er på ca. 14 GWh/år.

Søknaden

Røyrvatn kraftverk i Røyrvasselva er gammelt, og investering i ny rørgate, ny kraftstasjon og nytt elektromekanisk utstyr er om kort tid påkrevd. Selskapet ønsker samtidig med en rehabilitering å øke fallhøyden som utnyttes i kraftverket. Det søkes derfor om tillatelse etter vannressursloven § 8 for bygging av nytt Røyrvatn kraftverk som skal utnytte fallet mellom Røyrvatnet og Straumvatnet.

I henhold til industrikonsesjonsloven (ikl.) § 41, er det søkt om foregrepet hjemfall for eksisterende kraftverk, og tilsagn om ny ervervs- og bruksrettskonsesjon for det fall som allerede utnyttes i eksisterende kraftverk, samt bruksrettskonsesjon for de nye fallrettighetene som skal tas i bruk.

Det er søkt om tillatelse etter energiloven for nye elektriske høyspentanlegg.

Til sist er det søkt om tillatelse etter forurensningsloven om tillatelse til å gjennomføre tiltaket.

Eksisterende reguleringskonsesjon for Røyrvatnet og Nevervatnet ble gitt ved kgl.res. av 12.7.1974. Denne konsesjonen utløper 1.5.2026, og det er ikke søkt om endringer for denne konsesjonen.

Om erverv av fall og bruksrett til fall

Eksisterende Røyrvatn kraftverk utnytter et kraftgrunnlag på 1160 nat.hk. Dersom saken hadde vært fremmet i tilknytning til bygging av et helt nytt kraftverk, er dette kraftgrunnlaget for lavt til å utløse krav om konsesjon etter industrikonsesjonsloven. I henhold til Ot.prp. nr. 54 (2003-2004) gjelder imidlertid fortsatt grensen på 1000 nat.hk. for tidligere ervervede fallrettigheter.

Det er søkt om at staten inngår avtale med SK om å benytte sin mulighet til foregrepet hjemfall og tilbakesalg av de hjemfalte rettighetene fra staten til SK for en ny konsesjonsperiode, jf. ikl. § 41. Gjennom å benytte en slik mulighet som lovverket gir, vil SK ha tilstrekkelig sikkerhet til å kunne gjennomføre en nødvendig opprusting og utvidelse av kraftverket og samtidig være sikret en akseptabel avkastning da de nå eventuelt vil få tilsagn for en ny konsesjonsperiode på 50 år.

Siden det i denne saken er aktuelt å benytte ikl. § 41 om foregrepet hjemfall for de fallrettighetene som hjemfaller til staten skal søknaden om ervervskonsesjon forelegges Stortinget for samtykke. NVE fremmer av den grunn hele saken som en innstilling til Olje- og energidepartementet, selv om NVE har delegert myndighet til å fatte vedtak etter vannressursloven for bygging av kraftverk i den størrelse det her er tale om.

Ervervs- og bruksrettskonsesjonen for eksisterende Røyrvatn kraftverk utløper 01.05.2026. Ervervskonsesjonen omfattet de fallrettene som tidligere var i eie av Johanne Zahlsen, (gnr. 53, bnr. 8), og gjelder fallet på østsiden av Røyrvasselva fra kote 50 og ned til Straumvatnet. Denne delen av fallet hjemfaller til staten pr. 1.5.2026. Den øvrige delen av fallet som utnyttes eies av Statskog. Det er gitt bruksrettskonsesjon for utnyttelsen av denne delen av fallet for den tid leiekontrakten med Statskog gjelder, dog begrenset til konsesjonens varighet. Det er søkt om ny bruksrettskonsesjon for fortsatt utnyttelse av disse fallrettighetene.

Den planlagte økningen i utnyttet fallhøyde medfører ikke at totalt kraftgrunnlag som utnyttes i kraftverket overstiger grensen på 4000 nat.hk. I henhold til merknadene i Ot.prp. nr. 54 (2003-2004) kan derfor SK etter NVEs syn inngå leieavtale med Statskog for de nye fallrettene som skal utnyttes uten at det utløser krav om bruksrettskonsesjon for den delen av fallet.

I og med at de nye fallrettighetene kan leies uten bruksrettskonsesjon og at forkjøps- og fortrinnsrett for stat, fylkeskommune og kommune avklares ved første gangs ervervs- og bruksrettskonsesjon gjelder ikke industrikonsesjonslovens § 6, § 9 og § 10 i denne saken.

Det er foreløpig ikke inngått noen bindende avtale mellom SK og Statskog om ny leieavtale, men i følge SK har Statskog signalisert at dette vil være uproblematisk å oppnå. NVE velger å sluttbehandle søknaden før en slik avtale er endelig på plass, og forventer at en slik avtale vil bli oversendt direkte til Olje- og energidepartementet når den er undertegnet av partene.

Historikk

Røyrvatn kraftverk ble påbegynt under 2. verdenskrig, men ble ikke satt i drift før 16.11.1945. NSB overtok kraftverket ved ekspropriasjon den 25.7.1946, mens endelig driftstillatelse ble gitt 15.2.1947. Røyrvatn kraftverk ble overdratt til SK 1.5.1966. I og med at selskapet er overveiende privateid var det nødvendig med egen regulerings- og ervervs-/bruksrettskonsesjon. Slik konsesjon ble gitt ved kgl.res. av 12.7.1974. Konsesjonen ble gjort tidsbegrenset med hjemfall etter 60 år, regnet fra 1.5.1966.

Beskrivelse og bruk av området

Røyrvasselva fra Røyrvatnet og ned til Straumvatnet renner gjennom et område preget av løvskog og spredte innslag av furuskog og noe myrlendt mark. I nedre del er det foretatt noe granplanting. Ved kraftstasjonen er det noe gjengrodd mark som nå er krattbevokst.

Vannføringen er preget av at vassdraget er regulert i de to magasinene Nevervatnet og Røyrvatnet, slik at vannføringen er jevnet mer ut over året enn i naturtilstand.

På grunn av eksisterende reguleringsforhold i vassdraget har elva minimal verdi for fisk og fiskeinteresser. Området blir noe brukt til friluftsliv, bærplukking og jakt, men alt i alt har det området en begrenset betydning. Det ligger noen få hytter i området, men disse blir ikke berørt av de fremlagte planene.

Reindriften bruker området noe til reinbeite og driving av rein. Eksisterende rørgate utgjør et hinder for reindriften, noen som har medført ekstraarbeid for næringen i forbindelse med å flytte rein forbi kraftanlegget.

Eksisterende forhold i vassdraget

Røyrvasselva munner i Straumvatnet som ligger øst for kommunesenteret Straumen i Sørfold kommune. Kraftverket er plassert nede ved vatnet. Det betydelig større Siso kraftverk har også utløp i Straumvatnet. Dette kraftverket eies og drives av Elkem – Salten verk. Den korte elvestrekningen fra Straumvatn gjennom Straumen til utløpet i fjorden er sterkt preget av de vassdragsreguleringer som har blitt foretatt ved de tidligere reguleringene.

Sidevassdraget Røyrvasselva har et samlet nedbørfelt på 31,2 km^2. Det alt vesentlige av feltet er regulert i magasinene Nevervatnet og Røyrvatnet som har en reguleringshøyde på henholdsvis 2,0 m og 3,8 m. Disse to magasinene har et samlet magasinvolum på 17,0 mill. m^3, hvilket gir en reguleringsprosent i vassdraget på 29,9 %. Middelvannføringen ved utløpet av Røyrvatnet er på 1,80 m^3/s. Det er ikke satt krav om slipping av minstevassføring i vassdraget.

Nevervatnet tappes stort sett ned på vinteren med fast lukeåpning. Når magasinet er tømt stenges lukene for ny oppfylling av magasinet. På grunn av begrenset magasinkapasitet og en slukeevne som er lavere enn middelvassføringen ved inntaket tappes Røyrvatnet over store deler av året. Dette gjenspeiler seg også i den høye brukstiden for kraftverket. Avhengig av driftsmessige forhold kan imidlertid strekningen også i dag være tørrlagt i kortere perioder.

Røyrvatn kraftverk har sitt nåværende inntak på kote 64. Vannet blir ført fra inntaket og ned til stasjonen på kote 5,0 ved Straumvatnet i en frittliggende rørgate. Utnyttet fallhøyde er på 59 meter. Kraftverket har en installert effekt på 0,8 MW, en slukeevne på 1,6 m^3/s og en midlere årsproduksjon på ca. 6,2 GWh.

Det er bygget vei frem til kraftstasjonen, og nedre del av vassdraget er sterkt preget av flere høyspentlinjer som krysser i dette området.

Teknisk plan

Inntaket til det nye kraftverket vil bli bygget inn som en del av den eksisterende reguleringsdammen for Røyrvatnet. Fra inntaket vil det bli lagt en rørgate med innvendig diameter på ca. 1,0 m ned til kraftstasjonen. Lengden på rørgaten blir ca. 770 m. Rørgaten er planlagt nedgravd, og det meste av rørgatetraseen vil gå i lett terreng med mye løsmasser. Det vil bli etablert en enkel anleggsvei for legging av rørgaten. Veien vil bli fjernet etter anleggsdriften, og berørte arealer vil bli arrondert.

Det vil bli bygget en ny kraftstasjon nær eksisterende Røyrvatn kraftverk. Stasjonen vil få en grunnflate på ca. 60 m^2 og er planlagt utført i betong. Kraftstasjonen vil bli utstyrt med en horisontal Francicturbin, med ytelse på 2,68 MW. Fallhøyden fra Røyrvatnet til Straumvatnet er på 108,7 meter. SK har beregnet at årsproduksjonen i det nye kraftverket vil bli på 13,5 GWh, dvs. en økning i årlig produksjon på ca. 7,3 GWh.

Bortsett fra ny transformator som skal transformere spenningen i generatoren fra 690 V til 22 kV for innmating inn på eksisterende linjenett, vil det ikke bli etablert nye elektriske høyspentanlegg.

Tiltaket krever ikke etablering av massetak og deponi.

Den eksisterende rørgaten i tre vil bli demontert og fjernet. Eksisterende inntaksdam i Røyrvasselva er planlagt beholdt og vedlikeholdt, da en fjerning av inntaksdammen vil være estetisk uheldig.

Det er planlagt drift uten slipp av minstevannføring, og det blir i den sammenheng vist til at det ikke er pålegg om slipp av minstevassføring fra Røyrvatn i dag, slik at elva er tilnærmet tørrlagt i kortere perioder.

Produksjon og kostnader

I følge SK vil det nye kraftverket få en middelproduksjon på ca. 13,5 GWh/år. Kostnadene er beregnet til 16,6 mill. kr. Det gir en utbyggingskostnad på kr 1,23/kWh. NVE har ingen vesentlige merknader i forhold til de presenterte beregningene. I henhold til våre kriterier har tiltaket god lønnsomhet. Det er likevel søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten i prosjektet.

Arealbruk og eiendomsforhold

Med unntak av de fallrettigheter som hjemfaller til staten, er det Statskog som er grunneier for alle de areal som blir berørt. SK har forhandlet frem avtale med Statskog om kjøp av tomt til kraftstasjonen og eksisterende damanlegg ved Røyrvatnet. For rørtraseen tas det sikte på å oppnå avtale om leie av areal. Det er ikke annet areal som vil bli tatt i bruk.

Kraftstasjonen vil legge beslag på et område på ca. 0,4 mål. Anleggsveien for utlegging av rørgate vil kreve ca. 3 mål som vil bli istandsatt etter anleggsar-

beidene, mens fjerningen av eksisterende rørgate vil frigjøre ca. 1 mål.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplanen

Det aktuelle området er ikke spesielt omtalt i kommuneplanen. Sørfold kommune har heller ikke omtalt temaet i sin høringsuttalelse og NVE antar at det ikke er forhold i kommuneplanen som er til hinder for en gjennomføring av utbyggingen.

Samlet Plan (SP)

Omsøkte prosjekt er en redusert versjon av SP-prosjekt Straumsvatn kraftverk som ved behandling av St.meld. nr. 63 (1984-85) ble plassert i kategori I, gruppe 3. I forhold til SP-prosjektet er tilleggsregulering av Røyrvatn utelatt, og det samme gjelder overføring av vann fra Kjølvikelva som utgjør en del av Sulitjelmavassdraget. En utbygging som omsøkt vil ikke forhindre en senere realisering av de delene som nå er utelatt dersom dette skulle bli aktuelt. Forholdet til SP anses for avklart.

Verneplan for vassdrag, nasjonale laksevassdrag og inngrepsfrie områder

Røyrvasselva er ikke vernet og er heller ikke kategorisert som et nasjonalt laksevassdrag. Den planlagte utbyggingen vil ikke redusere størrelsen på inngrepsfrie områder.

Høring og distriktsbehandling

NVE har hatt saken på høring slik det er foreskrevet i kap. 3 i vannressursloven. I tillegg til at den er sendt på høring til berørte parter har den vært kunngjort lokalt og ligget ute til offentlig ettersyn i kommunen. I forbindelse med sluttbehandlingen av saken har NVE vært på befaring sammen med representanter for søker, kommune og lokalt reinbeitedistrikt.

NVE har mottatt uttalelser fra *Sørfold kommune*, *Fylkesmannen i Nordland*, *Sametinget*, *Reindriftsforvaltningen Nordland* og *statens vegvesen*. Det er ikke fremkommet merknader til bygging av nytt Røyrvatn kraftverk.

Sametinget minner om den generelle aktsomhetsplikten ved markarbeidene.

Reindriftsforvaltningen Nordland fremmer et forslag om avbøtende tiltak ved at det bygges en passasje over Røyrvasselva nedenfor reguleringsdammen ved Røyrvatn. Ønsket er begrunnet i at det særlig om våren kan være vanskelig å krysse elva. For øvrig er reindriftsforvaltningen positiv til tiltaket som følge av at eksisterende rørgate vil bli fjernet. Dette vil lette forholdene for reindriftsnæringen i området.

Fordeler og ulemper

Fordeler

Kraftverket vil øke produksjonen i Røyrvasselva fra 6,2 GWh/år til 13,5 GWh/år, dvs. 7,3 GWh/år gjennom en økt utnyttelse av vannkraftressursene i et vassdrag som allerede er sterkt preget av eksisterende reguleringer og utbygging.

Den frittliggende rørgaten fra inntaket til Røyrvatn kraftverk og ned til kraftverket vil bli demontert og fjernet. Dette vil lette bruken av området for de lokale reindriftsutøvere.

Sørfold kommune vil få en økning i skatteinntekter, konsesjonsavgifter og konsesjonskraft. I henhold til vanlige fordelingsregler ved hjemfall og tilbakesalg av kraftverk kan kommunen påregne en tredjedel av verdien på de hjemfalte anleggene.

Skader og ulemper

Røyrvasselva vil stort sett bli tørrlagt hele året nedenfor Røyrvatnet. I dag er elva bare tørrlagt i perioder når magasinet fylles.

NVEs vurdering

Røyrvatn kraftverk begynner å bli nedslitt og SK har behov for å modernisere kraftanlegget. På grunn av at gjenstående konsesjonsperiode for anlegget er 21 år, er det søkt om foregrepet hjemfall og tilbakekjøp av de hjemfalte rettighetene, slik at oppgraderingen kan gjøres med en tilstrekkelig tidshorisont i forhold til avkastning på investeringen. Samtidig med opprustingen er det ønskelig å øke fallhøyden i kraftverket ved å utnytte hele fallet fra Røyrvatnet til utløpet ved Straumsvatnet.

De fremlagte planene vil medføre en økning i utnyttet fallhøyde på ca. 50 meter over en ca. 570 meter lang elvestrekning. Røyrvasselva er i dag tidvis tørrlagt ved oppfylling av ovenforliggende magasin, men det meste av året går det vann i elva ned til inntaket for Røyrvatn kraftverk. Nedenfor eksisterende inntak er elva i all hovedsak tørr. En flytting av inntaket til reguleringsdammen ved Røyrvatn vil medføre at Røyrvasselva i det alt vesentlige blir tørrlagt også i øvre del. Ettersom restfeltet nedenfor Røyrvatnet øker med avstanden til magasinet vil det bli noe vann i elva. Nedenfor eksisterende inntak vil dermed forholdene bli bedre ved at vannet fra hele restfeltet nedenfor Røyrvatnet får renne fritt forbi og ikke tas inn til kraftverket.

Reindriftsnæringen vil få bedre forhold for utøvelse av driften ved at eksisterende rørgate som utgjør et ferdselshinder, demonteres og fjernes. Den nye rørgaten vil bli gravd ned.

Sørfold kommune vil få en viss økning i både skatteinntekter, økte konsesjonsavgifter og økt konsesjonskraftmengde.

Røyrvasselva med tilgrensede områder er lite benyttet til friluftsliv. Det er ikke kommet merkna-

der fra noe hold til at SK får tillatelse til bygging av nytt Røyrvatn kraftverk.

NVE kan ikke se at det er allmenne interesser av betydning som blir negativt berørt, og tiltaket synes usedvanlig lite konfliktfylt.

Konklusjon

NVE mener bygging av nytt Røyrvatn kraftverk gir en bedre utnyttelse av vannkraftressursene i et regulert vassdrag og at fordelene ved en bygging av nytt kraftverk klart overstiger skader og ulemper for allmenne interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. Vi anbefaler at det i medhold av vannressursloven § 8 gis tillatelse til bygging av nytt Røyrvatn kraftverk i tråd med de fremlage planene og på nærmere fastsatte vilkår.

NVE anbefaler at staten benytter seg av muligheten for foregrepet hjemfall med tilbakesalg av de hjemfalte rettigheter til A/L Sørfold Kraftlag. Vi anbefaler at det gis ny ervervs- og bruksrettskonsesjon for fortsatt utnyttelse av utbygde fallrettigheter i Røyrvatn kraftverk.

I NVEs vurdering inngår også forholdet til elektriske høyspentanlegg. Vi har ikke mottatt merknader som omhandler etableringen av slike nye anlegg. Etter NVEs vurdering medfører ikke de elektriske anleggene skader og ulemper av et slikt omfang at det har avgjørende betydning for om det omsøkte tiltaket kan tillates eller ikke. NVE vil vurdere søknaden etter energiloven når en eventuell konsesjon etter vassdragslovgivningen foreligger. SK er områdekonsesjonær og det kan være aktuelt at de elektriske anleggene etableres i medhold av eksisterende områdekonsesjon.

Merknader til konsesjonsvilkårene

Vi anbefaler at det gis to vilkårssett for Røyrvatn kraftverk; ett sett etter ikl. for ny ervervs- og bruksrettskonsesjon og ett sett etter vannressursloven for bygging og drift av nytt Røyrvatn kraftverk.

Flere av vilkårene i de to settene er sammenfallende, og de er ikke kommentert for begge vilkårssettene. Det er som vanlig en forutsetning at pålegg gitt i medhold av vilkårene ikke skal ha kumulativ virkning ved at de gis i medhold av begge vilkårssettene.

Merknader til vilkår etter industrikonsesjonsloven

Post 1, konsesjonstid

I og med at SK i konsesjonsmessig sammenheng regnes som et privateid selskap gis konsesjonen med tidsbegrenset varighet. Konsesjonstiden gis for en periode på 50 år, jf. § 41 i ikl., men likevel begrenset til den tid leieavtalen med Statskog står ved lag. Vi foreslår at vilkårene for konsesjonen kan revideres samtidig med at en eventuell søknad om fornyet reguleringskonsesjon for regulering av Nevervatnet og Røyrvatnet blir behandlet, jf. kgl.res. av 12.7.1974.

Konsesjonens begrensninger knyttet til fremtidig hjemfall omfatter de rettigheter som i denne omgang tilbakefaller til staten. Hjemfallet er ikke knyttet til Statsskogs rettigheter, verken i forbindelse med det fall som allerede er bygget ut, eller de nye fallrettighetene som vil bli tatt i bruk ved bygging av nytt kraftverk.

Bruksrettskonsesjonen gjelder de fallrettigheter som i dag eies av Statsskog og som utnyttes i eksisterende Røyrvatn kraftverk.

Post 2, konsesjonsavgifter og næringsfond

Røyrvatn kraftverk har et fastsatt kraftgrunnlag på 1160 nat.hk., basert på en median regulert vannføring på 1,45 m^3/s og en fallhøyde på 60 meter. Konsesjonsavgiftssatsen er på ca. kr 4,6/nat.hk. til staten og kr 4,7/nat.hk. til kommuner. Konsesjonsavgiftene går i sin helhet til Sørfold kommune.

Vanlig sats ved nye konsesjoner i dag er kr 8,-/nat.hk. til staten og kr 24,-/nat.hk. til kommuner. Vi foreslår at de nye satsene settes til disse satsene.

Avgiftssatsene for reguleringskonsesjonen vil ikke bli endret, men kraftgrunnlaget vil bli høyere i og med at grunnlaget nå skal beregnes for en større fallhøyde.

Kraftgrunnlaget etter industrikonsesjonsloven vil bli beregnet for den delen av fallet som omfattes av ervervs- og bruksrettskonsesjonen. Endelig beregning av nytt kraftgrunnlag vil først bli gjort etter at det nye kraftverket er satt i drift.

Utbyggingen er ikke av en slik størrelse at det tilsier at det bør kreves avsatt noe beløp til næringsfond.

Post 8, automatisk fredete kulturminner

Vilkåret ivaretar merknadene fra Sametinget.

Merknader til vilkår etter vannressursloven

Vi har ikke funnet grunnlag for å sette krav om minstevannføring på nåværende tidspunkt, men ser heller at dette kan vurderes ved en behandling av ny søknad om reguleringskonsesjon for Nevervatnet og Røyrvatnet, jf. kgl.res. av 12.7.1974, jf. også merknader til post 1 for ervervskonsesjonen om revisjon av konsesjonsvilkårene.

Post 3, godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.

Vi minner om at NVE skal ha godkjent detaljplanene før arbeidene kan påbegynnes.

Post 4, naturforvaltning

Det er en forutsetning at pålegg gitt i medhold av vilkåret står i rimelig forhold til de virkninger som en bygging av nytt Røyrvatn kraftverk vil innebære.

Vi har ellers ikke foreslått noe eget fond til opphjelp av jakt, fiske og friluftsliv da virkningene synes å være svært beskjedne for alle disse forholdene.

Andre merknader

Reindriftsforvaltningen Nordland ønsker at det skal bygges bru eller lignende for å lette passasjen over Røyrvasselva nedenfor Røyrvatnet. Det blir vist til at særlig om våren kan det være vanskelig å passere vassdraget.

En utbygging som omsøkt vil medføre at elva stort sett vil være tørrlagt, og passasje over elva vil være vesentlig enklere enn i dag. Vi kan derfor ikke se at det er grunnlag for å imøtekomme dette kravet.

NVEs forslag til vilkår for tillatelse etter vannressursloven § 8 til A/L Sørfold Kraftlag til å bygge Røyrvatn kraftverk i Sørfold kommune, Nordland fylke

1

(Bortfall av konsesjon)

Konsesjonen faller bort hvis ikke arbeidet er satt i gang senest fem år fra konsesjonens dato og fullføres innen ytterligere fem år jf. vannressursloven § 19 tredje ledd og vassdragsreguleringsloven § 12 nr. 1. Olje- og energidepartementet kan forlenge fristen med inntil fem nye år. I fristene regnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

2

(Konsesjonærs ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal rette myndigheter underrettes i god tid på forhånd.

3

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

4

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

a. å sørge for at forholdene i *Røyrvasselva* er slik at de stedegne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

V

Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VI

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

5

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

6

(Forurensning mv.)

Konsesjonæren plikter etter fylkesmannens nærmere bestemmelse å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.

7

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utilgjengelige.

8

(Terskler mv.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprenskinger mv. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

9

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Sta-

tens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

10

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av reguleringens virkninger for berørte interesser. Undersøkelsesrapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. Olje- og energidepartementet kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

11

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

12

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår. Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

For å sikre at vedtak i medhold av vannressursloven blir gjennomført, kan den ansvarlige pålegges tvangsmulkt til staten, jf. vannressursloven § 60. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Når et rettsstridig forhold er konstatert kan det gis pålegg om retting og om nødvendig pålegges stans i pågående virksomhet, jf. vannressursloven § 59.

Overskrides konsesjon eller konsesjonsvilkårene eller pålegg fastsatt med hjemmel i vannressursloven kan dette straffes med bøter eller fengsel inntil tre måneder, jf. vannressursloven § 63 første ledd bokstav c.

3. Høringsuttalelser til NVEs innstilling

Kommunal- og regionaldepartementet uttaler følgende i brev av 10. mai 2005:

> "Ut fra det som fremkommer av saken vil hensynet til samiske kulturminner og reindriften i området bli ivaretatt ved en bygging av nytt Røyrvatn kraftverk.
>
> Kommunal- og regionaldepartementet har på denne bakgrunn ingen merknader til NVEs innstilling."

Sametinget/ Samedigge skriver i brev av 6. juni 2005:

> "Som det fremgår av Sametingets brev av 10.11.2004 til NVE har vi ingen merknader til det omsøkte tiltaket. Sametinget befarte området 09.10.2004 uten at det ble registret automatisk fredete samiske kulturminner.
>
> Vi har ingen øvrige merknader."

Landbruks- og matdepartementet, Nordland fylkeskommune og Sørfold kommune har ingen merknader til innstillingen.

4. Olje- og energidepartementets bemerkninger

4.1 Innledning

A/L Sørfold Kraftlag har søkt om konsesjon til bygging av nytt kraftverk i Røyrvasselva i Sørfold kommune. Kraftverket vil utnytte fallet på 108,7 meter i Røyrvasselva mellom Røyrvatn og Straumvatn. Kraftverket vil benytte eksisterende regulering i Røyrvatn og Nevervatn, regulert med hhv. 3,8 og 2 meter. Kraftverket vil gi en midlere årsproduksjon på 13,5 GWh.

Kraftverket er en videreføring og utvidelse av eksisterende utbygging. Deler av vassdraget utnyttes i dag i Røyrvatn kraftverk som benytter de nederste 59 meter av fallet. Det eksisterende kraftverket har en midlere årlig kraftproduksjon på 6,2 GWh.

A/L Sørfold Kraftlag har i samme forbindelse søkt om foregrepet hjemfall etter industrikonsesjonsloven § 41 for den del av vannfallet som ikke allerede er eid av staten.

Den omsøkte utbygging er av en slik størrelse at NVE etter fullmakt har kompetanse til å fatte avgjørelse. Saken er til behandling i departementet på grunn av det foregrepne hjemfallsspørsmålet.

A/L Sørfold Kraftlag har i brev av 19. september 2005 til departementet bedt om at selve utbyggingssaken behandles separat og at spørsmålet om foregrepet hjemfall stilles i bero inntil videre. Det innebærer at det ikke vil være nødvendig med tillatelse etter industrikonsesjonsloven, da det nye bruksrettservervet sett i sammenheng med tidligere erverv til vannfall og bruksrett til fall ligger under konsesjonsgrensen.

4.2 Fordeler og ulemper

Fordeler

Det omsøkte kraftverket er en videreføring og utvidelse av kraftutbygging i et vassdrag som allerede

er sterkt preget av utbygging og regulering. Kraftverket vil medføre en økt kraftproduksjon på om lag 7 GWh.

Dagens rørgate vil bli fjernet og den nye rørgaten vil bli gravd ned. Dette vil lette forholdene for reindriften som i dag er noe hemmet av at rørgaten stenger for reinens vandringer.

Ulemper

Røyrvasselva vil bli tilnærmet tørrlagt i hele sin lengde stort sett hele året. I dag er elva tørrlagt på strekningen fra Røyrvatn til dagens inntaksdam kun i de perioder da magasinene fylles. Nedenfor inntaksdammen er elva tørrlagt også i dag.

4.3 NVEs innstilling

NVE anbefaler at det gis konsesjon. Fordelene ved tillatelsen overstiger klart de skader og ulemper tiltaket medfører for allmenne interesser, jf. vannressursloven § 25.

4.4 Departementets vurderinger

Det følger av vannressursloven § 25 at konsesjon bare kan gis dersom fordelene ved tiltaket overstiger skader og ulemper det medfører.

Dagens kraftanlegg er gammelt og trenger en oppgradering. Ved den omsøkte utbygging får man et krafttilskudd på om lag 7 GWh ved å øke fallhøyden og forbedre virkningsgraden med nytt aggregat.

Røyrvasselva vil bli tørrlagt over en lengre strekning enn i dag. Elva er imidlertid vurdert til å være betydningsløs i fiskesammenheng. Det omliggende området er heller ikke særlig benyttet til friluftslivsformål. Ingen av høringsinstansene har merknader til utbyggingen. Departementet støtter NVEs syn om at utbyggingen synes å være usedvanlig lite konfliktfylt.

Reindriftsforvaltningen i Nordland ønsker at det blir oppført en bru nedenfor Røyrvatn. NVE har ikke tatt dette til følge i konsesjonsvilkårene. Departementet støtter NVEs syn, og viser til at adkomsten over elva blir vesentlig forenklet med den omsøkte utbygging, ettersom også den øvre del av elvestrekningen i all hovedsak tørrlegges.

Departementet finner at fordelene ved tiltaket klart er større enn skader og ulemper. Vilkårene for konsesjon etter vannressursloven § 8 jf. § 25, er derfor tilstede.

Departementet tilrår at det blir gitt konsesjon til utbygging av Røyrvasselva.

Det tilrås også gitt tillatelse etter lov om vern mot forurensning og om avfall § 11.

Konsesjon blir gitt på de vilkår som er foreslått av NVE for så vidt gjelder selve utbyggingen etter vannressursloven. Olje- og energidepartementet slutter seg til NVEs merknader til vilkårene for denne del.

Ettersom søknaden om foregrepet hjemfall og ny ervervskonsesjon er stilt i bero, utgår NVEs forslag til vilkår etter industrikonsesjonsloven. Vilkårene om konsesjonstid, konsesjonsavgifter og næringsfond, kontroll med betaling av avgift, erstatning til etterlatte, konsesjonskraft og tinglysing må derfor utelates. Det inntas i stedet standardvilkår om forurensning mv. og terskler mv.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov av 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann § 25, gis A/L Sørfold Kraftlag tillatelse til bygging av Røyrvatn kraftverk.
2. I medhold av lov av 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensning og om avfall § 11, gis A/L Sørfold Kraftlag tillatelse til bygging av Røyrvatn kraftverk.
3. Tillatelsene gis på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 7. oktober 2005.

35. Byrkjelo Kraft AS

(Tillatelse til bygging av Byrkjelo kraftverk i Myklebustdalselva, Gloppen kommune i Sogn og Fjordane)

Kongelig resolusjon 7. oktober 2005.

I Innledning

Byrkjelo Kraft AS søkte 24.5.2004 om tillatelse etter vannressursloven til utbygging av Myklebustdalselva mellom Byrkjelo sentrum og Lonevatnet for kraftproduksjon. Det omsøkte kraftverket er et elvekraftverk. Byrkjelo Kraft AS eies av grunneierne/fallrettighetshaverne på den nevnte elvestrekningen. Gloppen kommune, som eier 3,6 % av fallstrekningen, er ikke medeier i selskapet.

II Søknaden og NVEs innstilling

NVE har mottatt følgende søknad fra Byrkjelo Kraft AS, registrert her 24.05.2004:

> "Byrkjelo Kraft AS søker om løyve til utbygging av Myklebustdalselva mellom Byrkjelo Sentrum og Lonevatnet for kraftproduksjon etter alternativ 2 og permanent veg mellom Nymeieriet og Lonevatnet.
>
> 1. Etter lov av 24. november 2000 nr. 82, Vannressursloven.

2. Etter lov av 29. juni 1990 nr. 50, Energilova.
3. Etter lov av 13. mars 1981, Forureiningslova.

Byrkjelo Kraft AS er skipa av grunneigarane/fallrettseigarane unnateke kommunen i nemnde elvestrekning med formål å bygge ut fallet for kraftproduksjon.

Utbygginga av Byrkjelo kraftverk etter hovudalternativet er planlagt med heving av vasstanden i Lonevatnet med 3 meter saman med etablering av sperredemningar som omtala i kap. 2.2.2.

Utbygginga gjev 61,5 GWh, av dette er 15,4 GWh vinterkraft.

Installert effekt er 12,8 MW og maks slukeevne er 11,6 m³/sek."

Fra søknaden refererer vi videre:

"1 Samandrag

Denne konsekvensutgreiinga med beskriving av utbyggingsplanane er utarbeid med grunnlag i delutgreiingane utført etter utgreiingsprogrammet pålagt av NVE.

Delutgreiingane ligg ved denne søknaden om konsesjon.

Utbyggingsplanane vart handsama i Samla Plan i 1984, og vart då plasserte i kategori 1, noko som vil seie at vassdraget kan konsesjonshandsamast. Sidan utbyggingsplanane i dag er vesentleg større enn dei som vart handsama i Samla Plan, vart det søkt om forenkla handsaming i forhold til Samla Plan. Dette vart innvilga av Direktoratet for naturforvaltning (DN) den 8.6.2000.

Kraftstasjonen som vil bli tilpassa lokal byggeskikk og støysikra etter gjeldande norm, er planlagt på Rundøya i Byrkjelo sentrum, med rørgate opp til Lonevatnet som ligg 134 meter høgare oppe i Myklebustdalsvassdraget.

Det er utreda 3 ulike alternativ for utbygginga, i tillegg er dagens situasjon vurdert og ei samlokalisering av dam og inntak i osen.

Alt. 1 Kraftstasjon nede i sentrum, med overløpsdam i Lonevatnet som sikrar stabil sommarvasstand.
Alt. 2 Som alt. 1 med heving av Lonevatnet med 3 m.
Alt. 3 Som alt. 1 eller 2 med kraftstasjon på austsida av elva (utan elvekryssing).

Beskriving:

Byrkjelo kraftverk får inntak i Lonevatnet der ein liten dam i utløpet sikrar ein stabil vasstand. Lonevatnet er eit grunt lite vatn på 56 da. I tørre og kalde periodar vinterstid er det berre heilt i austenden og elvestrengen mot osen som ikkje er tørrlagt.

Nedbørsfeltet er på 112,3 km², spesifikk avrenning 81 l/sek. km², årleg tilsig 285 mill. m³ og ei middelavrenning på 9,0 m³/sek, planlagd minstevassføring er 300 l/sek.

Ettersom nedslagsfeltet har stort innslag av brefelt vil middelavrenninga i overløpet for dei tre sommarmånadane vere på 5,7 m³/sek. I snitt vil 30 % gå i overløp ved ei driftstid på 4700 t.

Det er ikkje planlagt noko form for effektkøyring på kraftverket som såleis vil fungere som eit reint elvekraftverk med ein stor inntaksdam. Inntaket er planlagt i ei lita vik 50 m sør for osen.

Brutto fallhøgd er 134 m for alt.1, 137 m for alt. 2 og 121/124 m for alt. 3. Røygatelengda for alt. 1 og 2 er 1200 m og 820 m for alt. 3, den vert gravd ned i heile sin lengde.

I elvekryssinga vert den nedsprengt i fjell og overdekt med betong.

Installasjon 12,8 MW, berekna årsproduksjon er 60,2, 61,5 og 56,5 GWh for dei ulike alternativa, av dette 75 % sommar - og 25 % vinterkraft.

Utbyggingskostnader er berekna til 75, 77 og 71,6 mill. for dei 3 alternativa.

Produsert straum frå stasjonen vert overført i ein 100 m lang jordkabel til SFE sin jordkabel like nord for gamlemeieriet.

Delutgreiingane som er gjennomførde kan samanfattast i følgjande slutningar:

Byrkjelo Vassverk tek i dag ut vatn med ei mengde varierande mellom 5 og 20 l/sek., framtidig forbruk er berekna til maks 12,6 l/sek. Dette dekker også Tine Meieriet Vest sitt vassforbruk, bortsett for kjølevatn som vert pumpa inn og slept ut att ved anlegget.

Minstevassføringa vil sikre vassverket rikeleg vatn, alternativt kan dei knytte seg til røyrgata eller legge inntaksrøyr i røyrgata til Lonevatnet for å sikre meir stabilt inntak.

Temaet *forureining og vasskvalitet* viser at vatnet er prega av leirtilførslene frå breområdet, men er klårt med omsyn til humus bortsett frå sommarmånadane.

Det er ikkje forsuringsproblem i vassdraget, innhaldet av kalsium er middels høgt og aluminiuminnhaldet er lågt.

Det er ikkje venta endringar etter utbygginga.

For *flaumar og erosjon* vert det ingen endringar.

Berggrunnen består av gneis, ein grovkorna kvartsmonzonit.

Lausmassane er botnmorene med samanhengande dekke av stein frå dei store fjellskreda, dei største er opp til 500 m³.

I nedste delen av fossestryka kjem fjellunderlaget fram i dagen.

Arealbruken vert ca.18 da fordelt på veg frå Nyemeieriet til Lonevatnet, dam, rørgate, stasjonsbygning og massedeponi. I tillegg vil 25 da verte neddemt med alt. 2.

Flora og fauna vert direkte berørt både med oppdemming av Lonevatnet, redusert vassføring i Myklebustdalselva, rørgate, massedeponi og ev. veg opp til inntaket. Berørt område er for

ein stor del dominert av mykje lauvskog, der dei vanlege treslaga er bjørk, selje, rogn og ein del osp. I øvste og nedste delen er det litt planta gran i hogstklasse 3 og 4.

Ei oppdemming av Lonevatnet vil berøre rikmyrsplantar på steinar og i kantsona, bl.a. gullstorr og klubbestorr, men gje betre forhold for songsvaner og andefuglar.

Myklebustdalselva vil få sterkt redusert vassføring, noko som gjev dårlegare forhold for blant anna fossekall, strandsnipe og fuktigheitkrevande plantertar i kantsona som for det alt vesentlege består av grov stein.

Elles er det ikkje venta vesentlege negative konsekvensar av redusert vassføring.

Konsekvensane ved ei utbygging er i første rekke knytte til bygginga av rørgate gjennom Bjørkeloura. Arealbeslag, støy og endra mikroklimatiske forhold vil ha negative konsekvensar for kravfulle artar knytta til den gamle lauvskogen, først og fremst fuglelivet.

Det er i anleggsperioden dette slår mest negativt ut, etter kvart som arealet vert revegetert vil verknadane bli mindre og sett over nokre år vil dei bli relativt små og spesielt dersom ein veg ikkje utløyser hogst i den gamle lauvskogen.

Konsekvensane er vurderte som middels til lite negativ for alt. 1 og 3, og middels for alt. 2.

Landskapet vil i første rekke verte påverka gjennom redusert vassføring i Myklebustdalselva og rørgate/anleggsveg samt dam i Lonevatnet.

Tett vegetasjon i stort sett heile influensområdet vil dempe den visuelle verknaden og gjere inngrepa lite synlege. Det er liten skilnad på dei ulike alternativa og prosjektet vert vurdert som lite konfliktfylt for landskapet i området.

Vasstemperaturen vil få ein svak auke ettersom ei oppdemning på av Lonevatnet vil gje litt djupare vatn og dermed ein svakt høgare temp. Det vert og ein svak temp. stigning gjennom turbinane, 0,3 – 0,6 C°. Dette kan lokalt føre til litt meir *frostrøyk*, men redusert vassføring ned gjennom elvestryka vil bidra til å motverke denne effekten. I dei kaldaste periodane vert vassføringa så liten at kraftverket stoppar og ei utbygging vil i desse periodane ikkje ha innverknad på lokalklimaet.

For *friluftslivet, jakt og fiske* vil konsekvensane først og fremst dreie seg om opplevelseskvaliteten ved redusert vassføring langs vassdraget. I dei tre sommarmånadane vil det renne så mykje vatn i overløp at det i denne perioden vil få liten verknad. Den reduserte vassføringa vil bidra til at elva vert meir tilgjengeleg som fiskeelv i denne perioden, medan det i vintermånadane sjeldan vert meir vatn enn minstevassføringa.

For jakt ventast det ingen konsekvensar bortsett frå anleggsåret.

Det er ingen skilnader på alternativa.

Basert på verdien til lokalitetane og konsekvensane av inngrepet vil verknadane for Myklebustdalselva vere små, og for Lonevatnet ingen for *fisk og ferskvassbiologi*.

Det er ingen skilnader på alternativa.

For *jordbruk og skogbruk* er det ingen negative verknader, utbygginga berører ingen brukte jordbruksområdar, og den gamle lauvskogen har liten eller ingen verdi.

Av miljøomsyn vil ikkje grunneigaren hogge meir enn det som er naudsynt for gjennomføring av utbygginga.

Ettersom det er bøndene i området som sjølve står for utbygginga vil kraftproduksjonen gje gode ekstrainntekter for denne næringa.

Under anleggsperioden vil i snitt 15 – 20 personar vere sysselsette, det vert lagt vinn på å nytte lokale entreprenørar i størst mogeleg grad og såleis ha ein positiv effekt på lokalt *næringsliv og sysselsetting*.

Kommunen sine inntekter vert kr 228.400 første heile driftsår stigande til kr 800.000 etter 7 driftsår i naturressursskatt, og kr 8760 i konsesjonsavgift.

Kulturminner vert ikkje direkte berørte av utbygginga, men kulturmiljøet Myklebustdalselva vert påverka gjennom redusert vassføring. Verknadene vert vurderte til liten.

Ettersom det vert nytta lokale entreprenørar vert det lite eller ingenting av *mellombelse anlegg*, men kvilebrakker og liknande vert fjerna etter anleggsperioden.

Massedeponi i Stølsgjølet og på Kvernhushaugen like ovanfor nyemeieriet og *røyrgatetraseen* vert *som resten av berørt område* tilordna, sett i stand og revegetert. Anleggsvegen er planlagt varig.

I *anleggsfasa* vert det noko støy frå anleggsmaskiner og transport langs røyrgata, det vert sprenging av fjell der røyrgata kryssar elva. Elvesusen vil verke dempande på støy frå anlegget.

Stasjonsbygningen vil verte tilpassa lokal byggeskikk og gjeldande norm for støy mot det ytre miljø.

Dei viktigaste *avbøtande tiltaka* er minstevassføring, unngå anleggsarbeid i lia ovanfor nyemeieriet i hekketida, tilordning og revegetering av alt anleggsområde og unngå unødig hogst i den gamle lauvskogen.

Samla vurdering for alle tema viser at bortsett frå flora og fauna gjev ei utbygging små eller ingen negative verknader, det er lite eller ingen skilnad på dei ulike alternativa dersom avbøtande tiltak vert sette i verk.

Dette gjeld minstevassføring, utforming og tilordning av damområdet og oppussing/revegetering av anleggsområder og rørgatetrase.

For flora og fauna er det først og fremst ein permanent veg som utløyser hogst av den gamle lauvskogen, og anleggsarbeid i lia mellom Lonevatnet og nyemeieriet i hekketida, som vil ha store negative konsekvensar. Dette gjeld alle alternativa.

Vert avbøtande tiltak sett i verk vil verknadane over tid verte små eller ubetydelege for alle alternativa.

Tiltaka gjeld:

- Anleggsarbeid i den viktigaste biotopen for hekkande fuglar utanom hekketida.
- Permanent veg opp til Lonevatnet vert tilpassa terrenget og ikkje utløyser hogst av den gamle lauvskogen.
- Hogst/halde i sjakk granskogen vil ha ein positiv effekt på naturmiljøet.

"……"

2 Beskrivelse av tiltaket og planer for gjennomføring

Byrkjelo Kraft AS ønskjer å utnytte delar av Myklebustdalselva sitt fall til kraftproduksjon, nærmare bestemt strekninga mellom Lonevatnet og Byrkjelo sentrum. Utbygginga er kostnadsrekna til 77,0 millionar kroner, og årleg produksjon vil ligge på om lag 61,5 GWh. Dette gjev ein utbyggingspris på kr 1,25/kWh.

Eigarinteressene bak Byrkjelo Kraft AS er alle grunneigarar til det omsøkte vassdraget og er i hovudsak brukarane til gnr. 92 Støyva, 93 Bjørnereim og 104 Bjørkelo. Gloppen kommune eig fallrettar i vassdraget, men er ikkje aksjonær. Totalt er det 25 aksjonærar i selskapet. Eigarandelane er fordelt etter prosentvis fallhøgde.

Det permanente anlegget vil i hovudsak bestå av:

- Overløpsdam ved utløp i Lonevatnet. Eventuelle sperredemningar er avhengig av vasstand i Lonevatnet.
- Inntakskonstruksjon med varegrind, luke og røyrbrotventil.
- Nedgravd rørgate.
- Kraftstasjon med utløpskanal.
- Tilkomstveg med trafikkareal for kraftstasjon.
- Kabel frå stasjon til SFE - Nett.
- Veg frå nyemeieriet opp til inntak og dam ved Lonevatn.

I tillegg vil det bli følgjande mellombelse anlegg i anleggsfasen:

- Anleggsveg langs rørgatetrase.
- Mellombels bruk av areal kring nye konstruksjonar.
- Område for rigg og massedeponi som vist på oversiktskart.

Lonevatn: Alternative utføringar på dam og inntak:

Elva gjennom Lonevatn har stor vassføring ved flaum. For å unngå høg vasstand i Lonevatnet bør derfor flaumoverløpet ha stor bredde. Spesielt gjeld dette ved 3 meter oppdemming. På planteikning 588-102 i vedlegg 1 er vist aktuelle sperredemningar. Elva har tidvis med seg kvistar, greiner o.l. For å unngå mykje reinsk av varegrind, er inntaket lagt til sides for hovudstraumen i ei bukt ca. 50 meter sør for utløpet og ekstra verna av ein dykka tilførsel av vatnet.

Dette er også den gunstigaste staden med tanke på trase for nedgraving av røyrgata.

Elva nedanfor utløpet går i ein dal med bratte skråningar. Det er ikkje ønskjeleg med nedgravne røyr i elv eller skråning på grunn av fare for utgraving. Det er og ein del uheldige retningsforandringar på første del av elva. (Dette er eit alternativ som er omtala i kapittel 5.7, 5.8 og 5.9, flora, fauna, landskap og friluftsliv, men som ikkje er med i KU programmet).

Det er i samsvar med utredningsprogrammet vurdert alternative løysing med dam og inntak samla, utan å finne løysingar som vi vil tilrå. På teikning 588-402 i vedlegg 1 er vist eit slikt alternativ.

Lonevatnet er grunt over det heile, og vi har derfor ikkje funne gode alternativ med å flytte inntaket lenger inn i vatnet.

"……"

2.1 Grunngjeving for tiltaket

Søkar ønskjer å utnytte noko av det potensialet for kraftproduksjon som finst i Myklebustdalselva, nærare bestemt på strekninga mellom Lonevatnet og Byrkjelo sentrum. Ei gjennomføring av den planlagde utbygginga vil vere eit viktig bidrag til å sikre økonomien for dei gardsbruka som er eigarar av elverettane i den omsøkte elvestrekninga, og dermed også bidra til å sikre busetnaden i eit distrikt der landbruket framleis er ei svært viktig næring.

2.2 Teknisk plan med tilhøyrande verksemder

For meir utfyllande informasjon sjå vedlegg 1: Teknisk plan av dei ulike alternativa

"……"

I vedlegg 1 er detaljteikningar for dei ulike alternativa og anleggskomponentar.

2.2.1 Generelt

Med unnatak av ein vesentleg større installasjon, 12,8 MW for dette prosjektet mot 4,0 MW i prosjektet som vart vurdert i Samla Plan, er utbyggingsplanane identiske med prosjektet som vart handsama i Samla Plan i 1984. Tabellen under viser dei viktigaste data for den planlagde utbygginga.

Hovuddata for prosjektet.

Alternativ	1	2	3
Nedbørfelt (km²)	112,3	112,3	112,3
Middelvassføring (m³/s)	9,0	9,0	9,0
Minste turbinvassføring (m³/s)	0,3	0,3	0,3
Brutto fallhøgde (m)	134,0	137	121/124
Maks slukeevne (m³/s)	11,6	11,6	11,6
Installert effekt (MW)	12,8	12,8	12,8
Produksjon (GWh)	60,2	61,5	56,5
Brukstid (timar)	4 700	4 700	4 700
Lengde på rørgate (m)	1 200	1 200	820
Kostnad (Mill. kr)	75,0	77,0	71,6
Utbyggingspris (kr/kWh)	1,25	1,25	1,27

2.2.2 Inntak og dam

Som nemnt i kapittel 1 er det 3 alternativ til utbyggingsløysingar med to ulike løysingar for inntak og dam. Alternativ 1 er med ein terskeldam som gjev stabil sommarvasstand.

Alternativ 2 har ein overløpsdam som gjev ei permanent oppdemming av Lonevatnet med 3 m.

Dette er det omsøkte alternativet.

Dammen er planlagt bygd i betong, og vil ha overløp i same bredde som noverande elvelaup. Det vil bli laga ei luke i botnen av dammen for tapping av minstevatn og slik at fisk lettare kan passere forbi, alternativt kan eit parti av dammen bli senka for tapping av minstevatn. Det vert då laga eit arrangement for at fisken kan passere.

Lonevatnet vil fungere som ein rein inntaksdam, og får ingen magasineringskapasitet.

Inntaket til rørgata er tenkt plassert i ei lita bukt ca. 50 m sør for utløpsosen med tilkomst langs rørgata. Inntaket vil bli eit tradisjonelt inntak med varegrind, ein enkel grindrenskar og ei luke som kan stengjast ved behov. Inntaket vil bli dimensjonert for ei vassføring på om lag 11,6 m³/s. I tillegg vil det bli bygd eit lite hus for å verne følsamt utstyr.

Det lave partiet mellom inntaksvika og utløpsosen må fyllast opp i ei lengd på ca. 30 meter, med høgd på 0,5 – 3 meter for å sikre inntaksområdet.

Tvers over vika vert det bygd ein 4 meter høg sperredam med den dykka tilførselen som skal sikre inntaket mot rekved og liknande.

I det lave partiet sør for inntaksvika vert det bygd ein 0,5 - 2 meter høg og 70 – 100 meter lang voll som skal sikre mot vasslekkasje sørover i ekstremflaumar.

"……"

2.2.3 Røyrgate

Røyrgata, som er planlagt på sørsida av elva med elvekryssing over på Langøya ved nyemeieriet, vil føre vatnet ned til kraftstasjonen i Byrkjelo sentrum. Alt. 3 er utan elvekryssing.

Røyrgata vil bli 1200 m lang for alt. 1 og 2, og 820 m for alt. 3 og vert nedgreven på heile strekninga. Røyrdiameteren vil bli 2 til 2,2 m. Alternativt kan det leggast to parallelle røyrgater med diameter 1,4 og 1,6 m. Aktuelle røyrtypar vil vere av GUP, betong eller duktile stålrør, som alle er godt eigna for nedgraving.

Røyrgata vil bli nedspreng i fjell der den kryssar elva og dekt med betong i plan med elvebotnen.

2.2.4 Kraftstasjon

Kraftstasjonen er tenkt plassert på Rundøya i Byrkjelo sentrum, om lag 150 m ovanfor E 39.

I stasjonen vil det bli installert tre horisontale Francis turbinar på til saman 12,8 MW. Bygget vil bli enklast mogeleg, med naudsynte rom for turbinar med styring og apparatanlegg. Transformatoren vil bli plassert i eige bygg i tilknyting til stasjonsbygget. Storleiken på bygget vil bli om lag 150 m². Høgda på bygget vil avhenge noko av type installasjon og naudsynte løfteanordningar, men mønehøgda vil kunne bli om lag 6 m. Bygningen vil bli tilpassa lokal byggeskikk. Vatnet frå stasjonen vil bli ført i ein ca. 20 m lang kanal til elva. Kraftstasjon vil oppta eit areal på om lag 1 dekar.

2.3 Hydrologi

For meir utfyllande informasjon, sjå vedlegg 2: Konsekvensutgreiing for utbygginga i Myklebustdalselva, Gloppen kommune. Hydrologi, sedimenttransport og erosjon.

"……"

2.3.1 Grunnlagsdata

Nedslagsfeltet til Byrkjelo kraftverk er på 112,3 km². I Samla Plan er den spesifikk avrenninga i området oppgjeve til 81 l/s/km², noko som er i samsvar med NVE sitt avrenningskart. Tabellen under viser avrenningstal for dette prosjektet:

Hydrologiske data for nedbørfeltet.

Nedbørfelt	112,3	km^2
Spesifikk avrenning	81	$l/s/km^2$
Årleg tilsig	285	mill. m^3
Middelavrenning	9,0	m^3/s

Figur 9 viser middelvassføring, 10 og 90 prosentilane for kvar dag i Lonevassosen, slukeevna for den planlagde kraftstasjonen, samt restvassføringa. Vassmerke 87.3 Teita bru, som ligg i hovudvassdraget like ovanfor samløpet med Myklebustdalselva, er nytta. For dette vassmerket finst det ein måleserie frå 21.10.1970 til 31.12.2001.

Berekningane for Myklebustdalselva viser at det i eit normalår vil gå mykje vatn i overløp over dammen, då primært i perioden frå midten av mai til rundt 1. oktober. Mesteparten av vinteren og i kalde og tørre somrar vil ein kunne oppleve at vassføringa er mindre enn slukeevna til kraftverket, og ei minstevassføring på 300 l/s og lokalt tilsig vil då garantere restvassføring.

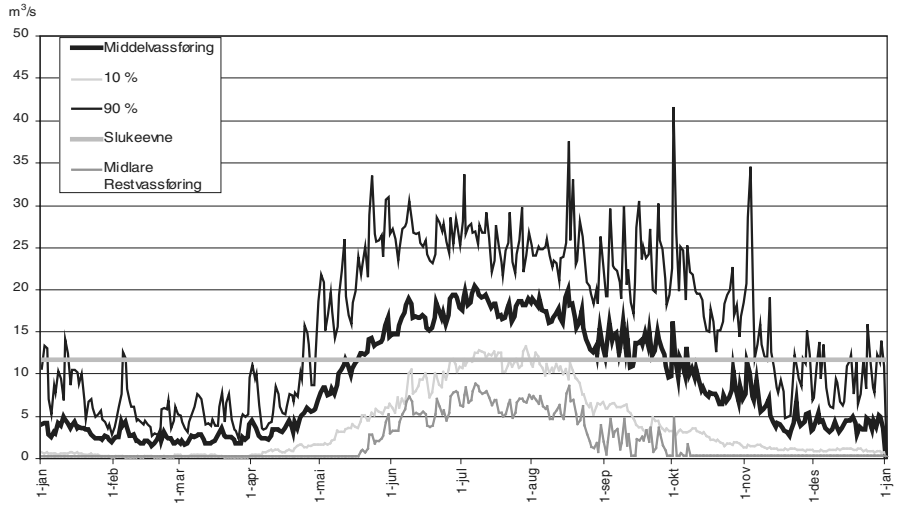

Figur 9 Samanlikning mellom ny restvassføring og dagens vassføringsvariasjon

"……"

2.3.2 Vassførings- og vasstandsendringar, restvassføringar

Alminnelig lågvassføring for Myklebustdalselva er berekna ut frå vassmerket Teita Bru for åra 1971-2003, 1970 er ikkje teke med sidan ein her ikkje har eit heilt år. Alminnelig lågvassføring er definert som tredjedelspunktet på grafen over den 16. lågaste vassføringa kvart år. Berekna alminneleg lågvassføring ved Teita Bru er 5,53 % av gjennomsnittsvassføringa, dette betyr at for Myklebustdalselva ved Lonevatnet er alminneleg lågvassføring 500 l/s. Turrversavrenninga varier ganske mykje over året. Viss ein ser på lågvassføringa på vinteren ligg den i gjennomsnitt på 2,8 m^3/s, men til tider kan vassføringa gå ned mot 0,2 m^3/s. Gjennomsnittet for dei tre månadane av dagleg 10 % verdi gjev 0,4 m^3/s. På sommaren er gjennomsnittsvassføringa for juni-august på 17,3 m^3/s, tilsvarande gjennomsnitt for 10 % verdi er 10 m^3/s. Det dette veldig klart viser er at det er på vinteren at ein får verkeleg låge vassføringar. På sommaren får ein ei jamt høg vassføring relativt uavhengig av nedbør, dette kjem at det er ein relativt stor andel med bre i feltet i tillegg til snø som smeltar ganske seint på året. Dersom ein får ein varm og turr periode på sommaren med lite nedbør får ein ei auke i avsmeltinga frå bre og snø.

Ut frå vurderingane rundt lågvassføringar synest det aktuelt å ha ulikt krav til minstevatn på sommar og vinter. I periodar på vinteren vil ein ikkje kunne oppretthalde den foreslegne minstevassføringa ettersom det er mindre vatn i elva enn minstevassføringa. Sidan det ikkje er noko regulering i Lonevatnet kan heller ikkje dette nyttast for å oppretthalde minstevassføringa.

2.4 Flaumar

For meir utfyllande informasjon, sjå vedlegg 2: Konsekvensutgreiing for utbygginga i Myklebustdalselva, Gloppen kommune. Hydrologi, sedimenttransport og erosjon.

Det er ikkje utført flaumberekningar for vassdraget. Analyser av vassføringsdata tyder på at flaumar kan inntreffe stort sett heile året og er dominert av tilfelle med kraftig nedbør, gjerne kombinert med snøsmelting. Ettersom prosjektet ikkje forutset noko regulering vil ein ikkje kunne forvente endra flaumforhold i elva. Ved å tilpasse overløpet på dammen ved Lonevatn kan ein legge inn ei lita demping men dette vil ha liten effekt ettersom Sandalsvatnet vil dempe flaumane mykje meir enn Lonevatnet kan på grunn av det forholdsvis vesle arealet på

vatnet. Ein bør uansett utforme overløpet på Lonevatn slik at ein ikkje får mindre flaumdemping enn i dag.

2.4.1 Fordeling av vassføring i dei ulike elvelaupa

Vurderingane av vassføringa i dei ulike elvelaupa er gjort av Nordfjord jordskifterett i samband med avklaring av eigedomsforholda til elveeigarane i jordskiftesak avslutta i 2003.
"……"

Dette er ei gjennomsnittsvassføring, berekna ut frå 3 ulike vassføringar.

Ved liten vassføring vil det renne forholdsvis meir vatn i vestre elvelaup for dei to øvste målepunkta enn ved stor vassføring. Nedste målingspunkt vert påverka av utbygginga av stasjonsområdet.

2.5 Elektrisk tilkopling

Straumen som vert produsert ved Byrkjelo kraftverk kan overførast til SFE sitt nett ved hjelp av ein ny jordkabel som blir kopla til SFE sin jordkabel, type 3x1x240 AL i eit koplingspunkt ca. 100 m frå kraftstasjonen. På denne måten unngår ein bygging av ei kraftlinje i dagen.

Traseen for kabelen er vist på teikning 588-103 i vedlegg 1.

Tekniske data:
Transformator:
Spenning: 6/22 kV. Effekt: 12800kVA
Generatorar:
Spenning: 6 kV. Samla effekt fordelt på 2 til 4 generatorar: 12 800 kVA

2.6 Installasjon

Det er planlagt med tre turbinar der den eine tar ca. 60 % av produksjonen og dei to andre høvesvis 25 % og 15 %. Dette for å utnytte vassføringa best mogeleg. Endeleg avgjerd vil bli teken på eit seinare tidspunkt.

Maksimal driftsvassføring er 11,6 m^3/sek., optimal driftsvassføring 90 % av maksimal driftsvassføring og den minimale driftsvassføringa vert 0,3m^3/sek.

Det blir vurdert å tilpasse turbinkapasiteten til reglane for Grøne sertifikat dersom regelverket gjer dette aktuelt.

2.7 Kostnadsoverslag

Tabellen nedanfor viser utbyggingskostnadane (i millionar kroner) pr. 1.1.2004:

Utbyggingskostnader (mill. kroner).
Alternativ

1	Driftsvassveg inkl. dam	15,3	17,3	11,9
2	Kraftstasjon (bygning)	3,6	3,6	3,6
3	Kraftstasjon (maskin og elektro)	37,8	37,8	37,8
4	Transportanlegg og anleggskraft	3,6	3,6	3,6
5	Tersklar og landskapspleie	0,3	0,3	0,3
6	Uforutsette utgifter	6,1	6,1	6,1
7	Planlegging og administrasjon	5,3	5,3	5,3
8	Erstatningar	0,7	0,7	0,7
9	Finansieringskostnader	2,3	2,3	2,3
	Totalt	75,0	77,0	71,6

2.8 Framdriftsplan

Byggjetida for anlegget er berekna til 8 – 12 månader. Bygginga av dam og nedste del av røyrgata må føregå i ein periode med låg vassføring, medan dei andre arbeida kan føregå uavhengig av årstida. Naudsynte riggområde er tenkt plassert i nærleiken av nyemeieriet (sjå figur 6 side 8), men eksakt lokalisering er ikkje vurdert på dette stadiet. Det er ikkje behov for ein eigen bustadrigg.
"……"

2.9 Produksjonsberekningar

Det er gjennomført produksjonsberekningar, basert på data frå andre vassdrag med tilsvarande hydrologisk regime. Produksjonen er forventa å vere:

Produksjon

Sommar	46,1 GWh
Vinter	15,4 GWh
Totalt	61,5 GWh

I produksjonsberekningane er det teke omsyn til ei minstevassføring på 300 l/s.

Sidan den planlagde utbygginga ikkje omfattar magasin, vil det ikkje vere aktuelt med effektkøyring av kraftverket.

2.10 Alternative løysingar – Samla Plan

Det er utreda tre ulike alternative løysingar. I tillegg er ei samlokalisering av dam og inntak i utløpet av Lonevatnet og dagens situasjon utan utbygging vurdert.

Alternativ 1:

Teikningane 588-101,-102,-103 (vedlegg 1) viser plan og snitt av vassveg frå inntak til kraftstasjon. Dette alternativet har ein mindre terskel i utløpet av Lonevatnet (ca. 1 meter høg) som gjev stabil sommarvasstand.

Alternativ 2:

Teikningane 588-201,-202,-203 (vedlegg 1) viser plan og snitt av vassveg frå inntak til kraftstasjon. Alternativet er basert på ein permanent heving av Lonevatnet med 3 meter over sommarvasstand.

Alternativ 3:

Teikningane 588-301, -303 (vedlegg 1) viser plan og snitt av vassveg frå inntak til kraftstasjon. Dette alternativet har kraftstasjonen plassert på austsida av elva. Utforming av inntak og vasstand i Lonevatnet er som for alternativ 1 og alternativ 2.

3 Naudsynte offentlege og private tiltak

Det er ikkje naudsynt å iverksetje tiltak utover det som Byrkjelo Kraft AS sjølv er ansvarleg for i samband med gjennomføringa av prosjektet.

4 Arealbruk, eigedomsforhold og offentlege planar

"……"

Deler av området langs elva er regulert til friluftsområde, medan resten er regulert til friområde. I praksis er det ingen forskjell når det gjeld forvaltninga av områda.

Gloppen kommune kjøpte deler av området for å sikre areal til eventuell utviding av gamlemeieriet. Då nytt meieri vart bygd på andre sida av elva vart det regulert til friluftsområde.

4.1 Arealbruk

Totalt vil 43 dekar utmarksareal bli berørt av utbygginga, fordelt slik:

Neddemming:	25 da
Rørgate:	3 da
Vegar:	12 da
Tippdeponi:	2 da
Kraftstasjon:	1 da

4.2 Eigedomsforhold

For meir utfyllande informasjon, sjå vedlegg 3: Uttale i høve utbygging av Myklebustdalselva i Gloppen Kommune.

Stasjonsområdet og dei nedste 200 m av rørgata er kommunal eigedom. Resten av arealet er eigd av andelseigarane til Byrkjelo Kraft AS. Gloppen kommune har for sin del godkjent avtale mellom Byrkjelo Kraft AS og fallrettseigarane i Myklebustdalselva. Denne avtalen regulerer forholdet til fallrettar, andre rettar og areal så langt det er turvande for å søke konsesjon.

Avtalen gjev fallrettseigarane rett til å vere med i selskapet med sin eigarpart.

Kommunen sin andel av totale fallrettar er 3,6 %. Det er ikkje teke stilling til om dei skal vere med i selskapet. Årsaka er blant anna med tanke på habilitet i ein uttale til konsesjonssøknad.

4.3 Forholdet til lokale, regionale og nasjonale planar

For meir utfyllande informasjon, sjå vedlegg 3. Gloppen kommune, Reguleringsplan ved ev. kraftutbygging.

Området rundt stasjonsbygningen og dei nedste 200 m av røyrgata var tidlegare regulert til industriområde i samband med meieriutbygging. Då meieriet blei plassert på andre sida av elva, vart området regulert til friluftsområde. Kommunen er positiv til å regulere området tilbake til industriområde når positivt løyve vert gjeve.

Det resterande området er LNF - område.

Ingen deler av influensområdet er omfatta av nasjonale eller regionale verneplanar.

Eit lite areal på 15 – 20 da oppe i den stupbratte fjellsida søraust for Lonevatn vert berørt av inngrepsfrie naturområde sone 2. Sjå figur 12 på side 35 i vedlegg 5 - Flora og fauna, landskap og friluftsliv.

"……"

5 Konsekvensar for miljø, naturressursar og samfunn

5.1 Områdeskildring og geofaglege forhold

"……"

Støyva, Bjørnereim og Torheimsura er på nordsida av vassdraget. Her er noko større innslag av gran ca. 30 %. Lauvskogen er her, som for Bjørkeloura på sørsida av elva, gamal med stort innslag av osp. Dei store steinblokkene frå fjellskreda har gjort hogst framimot umuleg for store deler av området.

Landskap

Landskapet er iserodert med bratte dalsider, slak dalbotn og hengande sidedalar.

Myklebustdalen er eit slikt eksempel. Dalen munnar ut ca. 100 m oppe i sida av Breimdalføret. Dette gir det aktuelle fossefallet som er planlagt å bygge ut.

Lausmassar

Fjellunderlaget kjem til syne eit par stader i Myklebustdalselva, ca. 175 moh. I overgangen mellom Myklebustdalen og Breimdalen er det truleg eit usamanhengande lag av botnmorene over fjell. Ein må rekne med at ein stor del av morenematerialet vart fanga opp av dei første fjellskreda. Over morenen ligg eit samanhengande dekke av fleire store fjellskred. Skreda har gått frå Vora og dekkjer eit 3 km langt felt frå Sandalsvatnet nedover mot Byrkjelo. Det ser ut

til at dei fleste, og i alle fall det største, av skreda er utløyste frå øvste kanten av Vora. Den største skredtunga når i motsett dalside opp mot Torheim 100 m høgare enn dalbotnen. Avgrensinga mot morenedekket utafor er svært markert.

Innafor den største skredtunga er det fleire mindre skred med tunger og ryggar. Lonevatnet er oppdemt av ein slik skredrygg.

Pga. fallet i fjelloverflata er den vestlege delen av skredtungene noko avbøygde mot vest, og den vestlegaste skredkanten ligg difor nede ved Meierianlegget.

Skredmassane vekslar mellom reine felt og ryggar av store blokker som kan vere så store som hus, opptil 500 m^3, og med opne rom imellom. Andre stader kan blokkene vere mindre, og romma fylte av meir finkorna massar som grus og sand. Det siste er tilfelle med ryggen som demmer Lonevatnet.

Seismiske målingar og georadaropptak kan tyde på skredmassane er ca. 15 m mektige langs ein strekning på 200 m nedafor Lonevatnet. Men målingane er ikkje ferdig tolka endå.

Berggrunn

I dette området finn vi den gneisen som har størst utbreiing i det nordvestnorske gneisområdet: Ein grovkorna kvartsmonzonitt med opptil 5 cm store feltspatkorn. Det er ein augegneis med raud kalifeltspat, bleikgrøn plagioklas og ein del biotitt (Etter Lutro og Tveitene 1996). Gneisen har djuperuptivt granittisk opphav, og er relativt homogen. I fjellsida Vora er det likevel lagdeling der laga har fall mot NNV. I den nordlege dalsida i Breimsbygda har laga fall mot sør.

Sidan laga er parallelle med dalsidene, tyder det på at dei er resultat av trykkavlasting. I heile regionen finst det større og mindre vertikale sprekker i N-S retning. Desse laga og sprekkene er ei årsak til fjellskreda i Vora.

Influensområdet ligg i overgangen mellom Myklebustdalen og hovuddalføret. Øvre del av området består av Lonevatnet, tett lauvskog og enkelte stader grov ur, og er lite prega av tyngre, tekniske inngrep, medan nedre del i stor grad er nedbygd (Byrkjelo sentrum). Frodige jordbrukslandskap nede i dalføret, kombinert med grøne lier, høge fjell og brear, gjev området store kvalitetar med tanke på landskap og landskapsopplevelse. Vassdraget er eit viktig element i landskapet lokalt, sjølv om det framstår som svært lite synleg i eit litt større perspektiv.

5.2 Hydrologiske verknader

Nedslagsfeltet til Byrkjelo kraftverk er på 112,3 km^2. Berekningane for Myklebustdalselva viser at det i eit normalår vil gå mykje vatn i overløp, då primært i perioden frå midten av mai til rundt 1. oktober. Mesteparten av vinteren og i kalde og tørre somrar vil ein kunne oppleve at vassføringa er mindre enn slukeevna til rørgata, og ei minstevassføring på 300 l/s og lokalt tilsig vil då garantere restvassføring.

5.3 Erosjon og sedimenttransport

For meir utfyllande informasjon, sjå vedlegg 2: Konsekvensutgreiing for utbygginga i Myklebustdalselva, Gloppen kommune. Hydrologi, sedimenttransport og erosjon.

Sandalsvatnet og i mindre grad Lonevatnet fungerer i dag som sedimentfeller for sedimenta som vert produserte av Myklebustdalsbreen. Lonevatnet er klart påverka av sedimenta som ein kan sjå av fargen på vatnet, dette kjem av finstoff som ikkje vert sedimentert i Sandalsvatnet. Utanom dette er det lite eller ingen sedimenttransport i vassdraget.

Erosjon er det ikkje i vassdraget før ein kjem ned på elvesletta ved nyemeieriet, men også her er det av lite eller marginalt.

Det er ikkje venta endringar frå dagens situasjon.

5.4 Isforhold

Det er ikkje venta andre endringar enn at Lonevatnet i kalde periodar kan verte islagt pga. auka vanstand. Dette vert då som for andre vatn i området.

Dagens situasjon er at i tørre og kalde periodar er det berre det vesle bassenget lengst aust i vatnet og vasstrengen mot osen som ikkje er tørrlagd.

5.5 Lokalklima, frostrøyk og temperaturendringar

For meir utfyllande informasjon, sjå vedlegg 4: Konsekvensutgreiing for utbygginga i Myklebustdalselva, Gloppen kommune. Deltema - Vasskvalitet og ferskvassbiologi.

Vasstemperaturen vil få ei svak auke ettersom ei oppdemning av Lonevatnet vil gje litt djupere vatn og dermed ein svakt høgare temperatur, det vert og ein svak temperaturstigning gjennom turbinane, 0,3 – 0,6 C°. Dette kan lokalt føre til litt meir frostrøyk, men redusert vassføring ned gjennom elvestryka vil ha ein viss motverkande effekt. I dei kaldaste periodane vert vassføringa så liten at kraftverket stoppar og ei utbygging vil i desse periodane ikkje ha innverknad på lokalklimaet.

I tråd med utgreiingsprogrammet er det etablert ein temperaturloggar i elva nedanfor den planlagde kraftstasjonen. Denne skal ikkje seie noko om kva konsekvensane for ei utbygging vil verte, men dokumentere temperaturen i elva før og etter ei ev. utbygging.

5.6 Fisk og ferskvassbiologi

For meir utfyllande informasjon, sjå vedlegg 4: Konsekvensutgreiing for utbygginga i Myklebustdalselva, Gloppen kommune. Deltema: Vasskvalitet og ferskvassbiologi.

Botndyrfaunaen er dokumentert ved botndyrprøvar. Det finst fleire forsuringsfølsame artar av botndyr, noko som stadfestar den gode vasskvaliteten med omsyn på forsuring. Det vart påvist ål og aure i vassdraget.

Elva renn bratt inn i det grunne Lonevatnet. Innsjøen er svært grunn, ved låg vassføring er djupet 30-60 cm, berre innerst ved innløpet finst det eit mindre område som er opptil 4 m djupt. Heile innsjøbotnen er dekka med eit tjukt lag silt og leire. Størstedelen av elva ut frå innsjøen er stri, bratt og grov, og ho flatar først ut like før Byrkjelo sentrum. Det er ikkje mogleg for aure å vandre opp elva frå Lonevatnet og vi fann ingen gytemoglegheiter i vassdraget frå innsjøen og ned til sletta ved meieriet i Byrkjelo. Auren som held til i dette området har dermed høgst sannsynleg sleppt seg ned frå strekningane ovanfor Lonevatnet, eigenrekruttering skjer ikkje her, og ein har ingen eigen aurebestand i dette området. Auren vi fann på strekninga var av fem ulike årsklassar og hadde relativt høg kondisjonsfaktor, noko som tyder på god næringstilgang. Frå sletta ved meieriet og nedover er det gytemoglegheiter og naturlig rekruttering.

Myklebustdalselva og Lonevatnet har middels til liten verdi vurdert ut frå dei miljøfaglige undersøkingane som er gjennomført. Konsekvensane ved bygging av demning i utløpet av Lonevatnet og fråføring av vatnet frå Myklebustdalselva frå Lonevatnet og ned til sletta der elva samlar seg til eit løp er også vurdert. For Lonevatnet ser vi små eller ingen konsekvensar for auren. Her vil vasstanden verte heva, men her er ingen gytemoglegheiter som kan verte øydelagde. For Myklebustdalselva er det planlagd ei minstevassføring på 0,3 m^3/s når naturleg vassføring tilseier det, slik at reguleringa i liten grad vil få konsekvensar for gytesubstrat og leveområde for fisk. Konsekvensane er her vurdert som lite til middels negative.

Basert på verdien til lokalitetane og konsekvensar av inngrepet er det laga ein samla konsekvensvurdering for heile inngrepet. For Myklebustdalselva har vi klassifisert dei samla effektane som små og for Lonevatnet ser vi ingen negative effektar for fisk og vassressursar. Vi ser ingen skilnader i konsekvensane ved å heve Lonevatnet 1 eller 3 meter.

Ei samla konsekvensvurdering tilseier at det ikkje blir noko særlege merkbare konsekvensar for økosystemet i Lonevatnet, medan det blir ein liten negativ konsekvens for økosystema i Myklebustdalselva.

Det er ikkje foreslått avbøtande tiltak for effektar på fisk utover minstevassføring, sidan dette ikkje er nødvendig. Reguleringa vil ikkje true rekruttering, eller fjerne vesentlege leveområde. Få prosent av elvearealet vert tørrlagd og påverka i periodane når vassføringa vert ført gjennom kraftverket, og med ei slukevne og driftstid for kraftverket på 70 % av årstilrenninga til Lonevatnet, vil årsvassføringa i Myklebustdalselva i gjennomsnitt framleis vere framimot ein tredel av den naturlege på den påverka strekninga.

"……"

5.7 Flora og fauna

"……"

Influensområdet er i stor grad dominert av tett lauvskog, med vanlege treslag som bjørk, selje, rogn og stadvis ein del osp. Enkelte stader i området opp mot Lonevatnet er det planta noko gran, og den er i ferd med å spreie seg i området.

Det er gjennomført ei kartlegging av det biologiske mangfaldet i området, og det er to lokalitetar som framstår som verdifulle:

Byrkjeloura består av gammal, ospedominert skog på grov blokkmark. Det er påvist fleire kravfulle og sjeldne artar av bl.a. sopp, mose og lav. I tillegg er raudlisteartane kvitryggspett og dvergspett påvist i dette området, begge sannsynlegvis hekkande. Området er i tillegg vurdert å ha eit stort potensiale for raudlista insekt. Lokaliteten er vurdert som svært viktig.

Lonevatnet og Gamleseta er to grunne småvatn i sørboreal sone som er svakt breslampåverka og som samtidig har naturleg store vasstandsvariasjonar. Enkelte artsfunn viser at lokaliteten har visse kvalitetar. Bl.a. veks det fleire rikmyrsplantar på steinar og i kantsoner til vatna, slik som gulstorr og regionalt sjeldne artar som klubbestorr og blystorr. Sistnemnde vart berre påvist ved Gamleseta, og er truleg regionalt svært sjeldan. I tillegg er raudlistartane songsvane og oter tidlegare registrert i Lonevatnet. Lokaliteten er vurdert som lokalt viktig.

Konsekvensane ved ei utbygging er i første rekkje knytt til bygging av rørgate gjennom Byrkjeloura. Arealbeslag, støy og endra mikroklimatiske forhold vil ha negative konsekvensar for kravfulle artar knytt til den fuktige gammalskogen. Konsekvensane er klart størst i anleggsperioden, og vil gradvis bli mindre etter kvart som arealet langs vegen blir revegetert. Dersom vegen ikkje utløyser hogst av gammal lauvskog, vil konsekvensane samla sett bli relativt små på sikt. Ein eventuell hogst av lauvskog vil ha svært store negative konsekvensar for lokaliteten. Uttak av gran vil derimot vere positivt.

Redusert vassføring i Myklebustdalselva vil kunne påverka artar i kantsona langs vassdraget som krev fukt negativt, og samtidig forverre forholda for artar som fossekall og strandsnipe. Elles er det ikkje forventa vesentlege negative konsekvensar av redusert vassføring.

Ei heving av vasstanden i Lonevatnet med 3 m (alt. 2) vil sannsynlegvis ha negative konsekvensar for enkelte regionalt sjeldne rikmyrsplantar. Ein stabilt høg vasstand i Lonevatnet vil kunne føre til betre forhold for bl.a. songsvaner, andefugl og oter.

Samla sett er konsekvensane av ei utbygging for flora og fauna vurdert som lite til mid-

dels negative. Alternativ 2 framstår som mest konfliktfylt, medan alternativ 4 er vurdert som minst konfliktfylt. Dei føreslegne avbøtande tiltaka vil bidra til å redusere konsekvensane noko.

Utbyggaren sin kommentar:

Frå utbyggaren sin side er det eit sterkt ønske at denne vegen vert permanent vegutløysing til inntaksområdet ved Lonevatnet. Ein slik veg vil også lette uttak av gran i området, noko som er positivt både for landbruk og naturmiljø.

Utbyggaren er kjent med at området er ein verdifull biotop for ein del sjeldne fuglearter, for at dei skal verte minst muleg skadelidande vil det ikkje verte hogst i den gamle lauvskogen utover det som er naudsynt for sjølve rørgatetraseen og vegen. Denne gamalskogen med mykje osp er sterkt prega av innråte og har såleis liten verdi og dei store steinblokkene gjer uthogging dyr og bortimot umuleg i store deler av området. Den har freda seg sjølv tidlegare og slik vil det fortsatt vere.

Ved Lonevatnet og nede ved det nye meieriet er det betre bonitet med mindre stein, her er det planta noko gran, ein veg oppover vil gjere desse granbonitetane tilgjengelege og kan såleis vere med på å holde i sjakk ein uønska vegetasjonstype med tanke på fuglelivet i området.

Ei utbygging vil ut frå dette ha små verknader for utnytting av skogressursane i berørte områder.

Det er ikkje planer for bygging av skogsvegar i området.

I KU er ikkje alternativ 4 med røyrgate langs elva nemnt.

Sjå ellers kapittel 2 alternative utføringar av dam og inntak side 6.

Sammenstilling av konsekvensar og samanlikning av alternativ

"……"

Dei vurderingane som er gjort her forutset at bygging av anleggsveg ikkje medfører hogst av lauvskog i Byrkjeloura. Dersom det skjer, vil vurderinga for alt. 1 – 3 vere middels til stor negativ konsekvens, medan det for alt. 4 vil vere middels negativ konsekvens.

5.8 Landskap

For meir utfyllande informasjon sjå vedlegg 5: Flora og fauna, landskap, friluftsliv.

"……"

Influensområdet ligg i overgangen mellom Myklebustdalen og hovuddalføret. Øvre del av området består av Lonevatnet, tett lauvskog og enkelte stader grov ur, og er lite prega av tyngre, tekniske inngrep, medan nedre del i stor grad er nedbygd (Byrkjelo sentrum). Frodige jordbrukslandskap nede i dalføret, kombinert med grøne lier, høge fjell og brear, gjev området store kvalitetar med tanke på landskap og landskapsopplevelse. Vassdraget er eit viktig element i landskapet lokalt, sjølv om det framstår som svært lite synleg i eit litt større perspektiv.

Dei landskapsmessige konsekvensane er i første rekkje knytt til redusert vassføring i Myklebustdalselva, samt bygging av rørgate/anleggsveg og dam ved Lonevatnet. Ei sterkt redusert vassføring vil ha negative konsekvensar for landskapsopplevinga for dei som ferdast langs elva. Både mangfald og inntrykkstyrke på denne elvestrekninga vert skadelidande når vassføringa blir svært låg og det er nesten berre stor stein igjen i elvelaupet.

Dammen i Lonevatnet vil medføre at vasstanden i Lonevatnet blir stabilisert på eit nivå ca. 3 m over dagens normalvasstand. Dette vil føre til tap av variasjon når det gjeld landskapsinntrykk gjennom året, sidan vasstanden blir stabilisert og dei åpne mudderflatene ikkje lenger blir eksponerte. Lonevatnet vil ikkje fungere som reguleringsmagasin, og ein unngår difor utvaska reguleringssoner langs vatnet.

Tett vegetasjon i stort sett heile influensområdet vil i stor grad dempe den visuelle verknaden av inngrepa på landskapet. Inngrepa vil i svært liten grad vere synlege for turistar og andre som ferdast langs vegar eller stiar i området.

Minstevassføring, landskapstilpassing og estetisk utforming av byggverk (kraftstasjon, dam, inntak m.m.) og landskapspleie (opprydding og revegetering) vil føre til at dei landskapsmessige konsekvensane gradvis blir redusert.

Det er liten forskjell mellom dei ulike alternativa med tanke på landskapsmessige konsekvensar, og totalt sett er prosjektet vurdert som lite konfliktfylt i forhold til landskapet i området.

Utbyggaren sin kommentar:

Grunneigaren vil ikkje hogge meir i den gamle lauvskogen enn det som må fjernast for rør - og vegtrase.

For ca. 20 år sidan vart det bygd ein traktorveg litt lenger aust opp til Lonevatnet for å ta ut eit granfelt. Dette har ikkje utløyst noko hogst av den gamle lauvskogen. Ei av hovudårsakene er at den i stor grad er prega av innråte og såleis har liten verdi.

5.9 Jakt, fiske og friluftsliv

For meir utfyllande informasjon sjå vedlegg 5: Flora og fauna, landskap, friluftsliv.

Influensområdet har fleire kvalitetar som gjer det interessant for friluftsliv, bl.a. ein rik flora og fauna, interessante geologiske førekomstar (Byrkjeloura) og vassdragstilknytta kulturminne. I tillegg framstår øvre delar av området som vilt, vakkert og lite påverka av tekniske inngrep. Vanskelege topografiske forhold og mangel på tilrettelegging for friluftsliv gjer at område er relativt lite brukt i dag, og då i første rekkje til turgåing, samt noko jakt og fiske.

Området sin verdi for friluftsliv er vurdert som liten til middels på lokalt nivå, og som liten på regionalt og nasjonalt nivå.

Kort oppsummert er konsekvensane av utbygginga for dei viktigaste aspekta knytta til friluftslivet i området vurdert som følgjande.

- Området/landskapet får ein noko redusert opplevingsverdi i anleggsfasen som følgje av anleggsarbeid og støy, og i driftsfasen som følgje av tekniske inngrep og redusert vassføring i elva.
- Redusert vassføring i elva mellom Lonevatnet og Byrkjelo sentrum får få eller ingen negative konsekvensar for fisket (som per i dag er av beskjedent omfang). Restvassføringa på rundt 5 m^3/s i sommarmånadane vil gjere elva meir fiskbar enn ved full vassføring. I vinterhalvåret vil ei minstevassføring på 0,3 m^3/s sikre rikeleg vatn til fisken i vassdraget.
- Ingen vesentlege konsekvensar for jakt.
- Ingen vesentlege konsekvensar for bruken av område som nær-turterreng.

Avbøtande tiltak som minstevassføring og landskapspleie (opprydding og revegetering av anleggsområda) vil bidra til å redusere konsekvensane for friluftslivet i området.

Totalt sett framstår prosjektet som lite konfliktfylt i forhold til jakt, fiske og friluftsliv.

5.10 Kulturminner

For meir utfyllande informasjon, sjå vedlegg 6: KU-rapport for kulturminner og kulturmiljø. Byrkjelo kraftverk, Gloppen kommune.

"……"

5.10.1 Sammenfatning (utdrag frå NIKU - rapport)

Det ble gjennomført § 9 registreringer parallelt med konsekvensutredningen, og søkt etter både automatisk fredete kulturminner og nyere tids kulturminner. Det ble ikke registrert noen automatisk fredete kulturminner, men enkelte nyere tids kulturminner ble registrert (kraftstasjoner, kvernhus, anvisergraver og forstøtningsmurer langs elva). Selve elva Myklebustdalselva og tettstedet Byrkjelo ble definert som egne kulturmiljøer.

Tiltaket kommer ikke i konflikt med automatisk fredete kulturminner (fornminner), verken direkte eller indirekte. Oppdemmingen av Lonevatnet vil føre til lavere vannføring i Myklebustdalselva, som igjen vil forringe lesbarheten og konteksten til kulturminnene langs elva. Tiltaket får liten negativ konsekvens i forhold til kulturmiljøet Myklebustdalselva. Kulturmiljøet Byrkjelo sentrum vil ikke bli direkte berørt av tiltaket etter ferdigstillelse, men noe i anleggsfasen. Tiltaket får ingen negativ konsekvens for kulturmiljøet.

Kulturminnet Mikrokraftverket er det eneste som er i drift i dag. Det vil få endret vanninntak, og dermed endret strømproduksjon (se omtale i kapittel 5.11.4). Tiltaket forventes å ha liten negativ konsekvens på kulturminnet.

Det best bevarte kvernhuset langs Myklebustdalselva vil ikke bli direkte berørt av tiltaket, men lesbarheten og opplevelsen av kulturminnet vil forringes noe. Tiltaket får allikevel ingen konsekvens for kvernhuset.

De to gjenværende anvisergravene til skytebanen vil ikke bli direkte berørt av tiltaket. Anvisergravene ligger på en øy i Myklebustdalselva, og har heller ingen relasjon til denne. Tiltaket har dermed ingen konsekvens for anvisergravene.

Inntak fra Lonevatn, rørgate fra Lonevatn til kraftstasjonen, massedeponi, riggområdet og vegutbedring til kraftstasjonen, samt traktorveg langs rørgate får ingen negative konsekvenser for kulturminner og kulturmiljø.

Alternativ plassering av kraftstasjonen på østre siden av elva vil ikke ha endrete konsekvenser på kulturmiljø og kulturminner i området.

5.11 Naturressursar

5.11.1 Jordbruk og skogbruk

For meir utfyllande informasjon, sjå vedlegg 3: Skriv frå Gloppen kommune – Uttale i høve utbygging av Myklebustdalselva i Gloppen Kommune.

Den planlagde utbygginga vil ikkje berøre brukte jordbruksområder og vil difor ikkje ha negative konsekvensar for jordbruket sitt ressursgrunnlag. All arealbruken vil gå i utmark, der grunnen på begge sider av elva er prega av store steinblokker og utilgjengeleg terreng for beitedyr frå Lonevatnet og ned til byggefelta og industriområda.

Elva har i alle tider vore eit effektiv sjølvgjerdande hinder for bufe grunna stor vassføring og mykje stein og steinblokker i elvelaupet. Det vil den framleis vere om den vert utbygd på grunn av stor avrenning frå breområdet og fylgjeleg rikelege mengder med restvassføring i beiteperioden.

Ettersom det eine og aleine er grunneigarane langs elva som står bak den planlagde utbygginga, vil inntekter frå kraftproduksjon på sikt vere med å styrke næringsgrunnlaget for berørte gardsbruk i området, sikre busetnaden og bidra til oppretthalding av landbruket.

I tørre periodar vert det teke ut vatn gjennom ein 1½″ slange til vatning av jordbruksområde.

I samband med bygging av rørgate vil det bli bygd ein anleggsveg opp til Lonevatnet.

5.11.2 Ferskvassressursar

Elvevifte

Nedover frå skredkanten ligg ei stor elvevifte, ca. 1,5 km frå rotpunktet til samløpet med Stor-

elva, og med overflateareal på over 1 km². Lengst nede er vifta 14 m djup ned til fjell. Dersom ein reknar dette som eit gjennomsnitt, blir volumet ca. 15 mill. m³. Med slike dimensjonar på vifta skulle ein vente eit større og djupare erosjonsløp langs Myklebustdalselva. Når dette manglar, er truleg forklaringa at fjellskreda har tilført nye lausmassar gjennom eit langt tidsrom, i alt 3 500 år.

Storparten av vifta kom nok på plass under isavsmeltinga for 9500 år sidan og dei første tiåra etterpå. Ein må på den tida sjå føre seg eit meir eller mindre samanhengande elvegjel oppover til der Sandalsvatnet ligg i dag. Etter to tusen rolege år kom dei store fjellskreda med jamne mellomrom og forandra landskapet til det blokkfeltet vi ser i dag.

Ei elvevifte oppbygd på land har ein serie av lag parallelle med overflata, og materiale frå blokker ved rotpunktet til grus eller finare lengst nede. Dette avheng av straumforholda.

Grunnvatn

Grunnvatnet vil i hovudsak følgje laga i den gamle vifta, avhengig av retninga på desse vil vatnet strøyme frå rotpunktet nedover og eit stykke ut til sidene. Der massane er så finkorna som sand, har grunnvatnet ein fart på opptil 10 m/døgn. Fallet spelar også inn, men dette er rask strøyming til å vere grunnvatn. Det tar difor 50 dagar før grunnvatnet frå stor vassføring i elva når 500 m ut til sidene.

Grunnvasstilhøva er lite undersøkte i denne vifta. For størstedelen manglar data heilt. I samband med vassressurskartet Breim 1318 III M 1:50 000 er det avmerka eit felt med "antatte grunnvannsmuligheter i løsmasser" nedafor riksvegen mot Våtedalen. Pga. intensivt jordbruk, busetnad, bensinstasjonar, idrettsplass osv. er feltet meir avgrensa enn lausmassane og tilførselen av vatn skulle tilseie. Grunnvassnivået er i det avmerka feltet styrt av Storelva og Myklebustdalselva. Nesten nede ved samløpet er det gjort ei sonderboring som syner 1 m grus og stein i overflata, så 1 m grus og sand. Finsand frå 2-10 m, så sand og grus ned til fjellunderlaget på 14 m djup.

Denne lokaliteten er også kort nemnd i NGU rapport 91.060 utan at det er gjort vidare undersøkingar.

Konsekvensane for grunnvatnet vert vurdert som små, busetnaden i heile det berørte området er tilknytte Byrkjelo Vassverk. Det er ikkje uttak for grunnvatn i området.

For busetnaden på Byrkjelo som ligg på grunnvasstunga vil ei senking av grunnvatnet berre vere fordelaktig. Mange av desse har i dag problem med vassinntrenging i kjellar.

Eit målepunkt på gnr. 92 bnr.61 som ligg ca. 60 m frå elva i Byrkjelo sentrum, viser ein variasjon mellom høgste og lægste nivå på 30 - 40 cm.

Jordbruket kan tenkast å verte berørt av ei eventuell senking av grunnvasstanden, men med Vestlandsklima og rikeleg nedbør i vekstperioden, vil ei utbygging truleg ikkje gje negative konsekvensar.

Erfaringane for jordbruket er at det i varme og tørre sommar med stor avsmelting frå breområda og følgjeleg stor vassføring i elva, vert det minst like fort tørt her som i andre områder av bygda.

5.11.3 Forureining og vasskvalitet

For meir utfyllande informasjon, sjå vedlegg 4: Konsekvensutgreiing for utbygginga i Myklebustdalselva, Gloppen kommune. Deltema: Vasskvalitet og ferskvassbiologi.

Vasskvaliteten i Lonevatnet og Myklebustdalselva er prega av leirtilførslane frå breane øvst i vassdraget. Det er ikkje forsuringsproblem i vassdraget, innhaldet av kalsium er middels høgt og aluminiumsinnhaldet er lågt. Vassdraget er næringsfattig og klårt med omsyn på humus, sjølv om innhaldet av leire kan vere høgt om sommaren. Berre ein gang om sommaren vart det påvist høgt innhald av tarmbakteriar. Botndyrfaunaen er dokumentert ved botndyrprøvar. Det finst fleire forsuringsfølsomme artar av botndyr, noko som stadfestar den gode vasskvaliteten med omsyn på forsuring.

Ei samla konsekvensvurdering tilseier at det ikkje blir noko særlege merkbare konsekvensar for økosystemet i Lonevatnet, medan det blir ein liten negativ konsekvens for økosystema i Myklebustdalselva.

5.11.4 Vassforsyning

For meir utfyllande informasjon sjå vedlegg 7: Brev frå Byrkjelo Vassverk og Byrkjelo Kraft AS.

Byrkjelo Vassverk tek i dag ut vatn frå Myklebustdalselva ca. 700 m nedanfor Lonevatnet. Med den føreslegne minstevassføringa vil det ikkje bli problem med for lite vatn til vassverket ettersom framtidig forbruk truleg ikkje vert større enn 12,7 l/s. I dag varierer det mellom 5 og 20 l/s.

Det er ikkje venta at vasskvaliteten på den planlagde regulerte elvestrekninga vil bli endra.

Bruksinteressene i samband med drikkevassuttaket vil i liten grad bli påverka med omsyn på endra vasskvalitet, fordi det ikkje er tilførslar på strekninga mellom Lonevatnet og inntaket. Så sjølv om resipientkapasiteten vert redusert i takt med redusert vassføring, vil dette ikkje få nokon verknad ei minstevassføring på 0,3 m³/s.

Utbygging – forhold til vassverket.

Vassverket sitt inntak vil i byggeperioden for overløpsdammen verte utsett for auka ureining.

Arbeidet med dammen vil medføre auka transport av slam og sand i ein periode på 1 – 2 månader.

Før dette arbeidet vert starta opp skal det gjerast tiltak slik at ein unngår ureining av drikkevatnet.

Tiltaka kan vere:

- Montering av renseeining på inntak som fjernar partiklar.
- Midlertidleg slange på ca. 800 meter med inntak i elva ovanfor anleggsområdet, som vert kopla direkte på vassverket sitt inntak via open kum.

Val av tiltak vil verte gjort under detaljplanlegging av kraftanlegget.

Dersom det blir semje mellom Byrkjelo vassverk og Byrkjelo Kraft AS, kan vassverket knytte seg til røyrgata eller legge inntaksleidning i røyrtraseen frå Lonevatnet.

Det ligg eit mikrokraftverk ein hundre og femti meter nedanfor vassverket sitt drikkevassinntak. Eigarane av mikrokraftverket er fallrettseigarar og aksjonærar i Byrkjelo Kraft AS. Eventuelt tap av produksjonskapasitet skal kompenserast økonomisk. Endeleg avtale er ikkje utforma.

5.12 Samfunn

5.12.1 Næringsliv og sysselsetting

Ei eventuell utbygging vil kunne verke positivt for næringslivet og sysselsettinga i nærområdet grunna etterspørsel etter varer og tenester, først og fremst i anleggsperioden.

Utbygginga vil ikkje føre til nye permanente arbeidsplassar lokalt sidan anlegget vert automatisert/fjernstyrt. I anleggsperioden vil utbygginga sysselsette ca. 15 – 20 personar.

Det vil i størst muleg grad verte nytta entreprenørar lokalt og frå omkringliggande distrikt, det er difor ikkje venta negativ innverknad på lokalmiljøet.

5.12.2 Befolkningsutvikling, bustadbygging, tenestetilbod og kommunal økonomi

For meir utfyllande informasjon sjå vedlegg 8: Skatt relatert til kraftverk i Byrkjelo.

År	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Selskapsskatt staten	0,9	1,8	1,8	1,7	1,6	1,5	1,5	1,5	1,6	1,6
Grunnrenteskatt staten	0,6	1,2	1,2	1,2	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4	1,4
Naturressursskatt kommune	0,05	0,2	0,3	0,5	0,6	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8
Naturessursskatt fylke	0,0006	0,002	0,003	0,005	0,006	0,007	0,008	0,008	0,008	0,008
Skattekostnad	1,6	3,2	3,3	3,4	3,5	3,5	3,7	3,7	3,8	3,8

Berekna skatteinntekter til stat, kommune og fylke i mill. kr. År 2006 er halv årsproduksjon.

Konsesjonsavgifter som er berekna ut frå fylgjande formel:

Kraftgrunnlaget = Lågvassføring (m^3/s) x fallhøgde(m) x 13,33 = 0,5 x137x13,33 = 913 nat.hk.
Frådrag for minstevassføring 0,3 x137x13,33 = 548 nat.hk.
Grunnlag for utrekning av konsesjonsavgifter = 365 nat.hk.

Dette gjev fylgjande konsesjonsavgifter:

Stat: kr 8 x 365 = kr 2920
Kommune: kr 24 x 365 = kr 8760

5.12.3 Sosiale og helsemessige forhold

Det er ikkje venta at utbygginga vil ha nemnande innverknad på temaene.

Støy frå anleggstrafikk og maskiner må reknast med, men suset frå elva vil verke dempande. Anleggsaktiviteten i Lonevatnområdet og øvste halvdel av rørgatetraseen vil ikkje berøre busetnader i det heile, anleggstrafikken vil for det meste gå på vegen opp til industriområdet i Furehaugane og på vegen inn til Myklebustdalen.

Stasjonsområdet ligg like inntil det gamle meieriet, som no har jordbruksrelatert verksemd, og eit sagbruk.

6 Verknader av anlegget

6.1 Anleggsfasa

Entreprenørane vil truleg setje opp kvilebrakker under byggeperioden, utover det vert det ikkje mellombelse bygningar eller utstyr i anleggstida.

Det må etablerast to mellombelse massedeponi, sjå figur 6, side 8.

Det kan påreknast noko støy frå anleggsmaskiner og transport langs røyrtraseen. Det vil også verte sprenging av fjell der røyrgata krysser elvelaupet. Elvesusen vil virke dempande på denne støyen i området ned mot sentrum.

6.2 Driftsfasa

Støyen frå stasjonsbygningen vil ikkje overskride krava i gjeldande regelverk.

Utforminga av stasjonsbygningen vil vere i tråd med lokal byggeskikk.

Det vert lagt vekt på å gjere den minst mogeleg dominerande i landskapsbildet.

Ved ei ukontrollert nedstenging av turbinane vil vassmengda i elva auke. Auken i vassmengda vil gå gradvis på grunn av ei viss magasinering i Lonevatnet samtidig som dei grove steinmengdene i elva vil ha ein dempande verknad.

6.3 Eventuelle uhell eller nedlegging

Einaste tenkelege uhell som kan få konsekvensar for omgjevnadane er brekkasje i røyrgata. Det vert difor vurdert å sette inn røyrbrotsventil ved inntaket. Eventuelt blir det bygd ein sikringsvoll ovanfor nyemeieriet.

Ved ei eventuell nedlegging kan overløpsdam og sperredemningar fjernast. Røyrgata er nedgreven og kan bli liggande. Stasjonsbygningen kan ombyggast til andre formål.

7 Avbøtande tiltak

Dei tiltaka som er føreslegne under er basert på dagens kunnskapsnivå om forholda i influensområdet og forventa konsekvensar av prosjektet.

7.1 Minstevassføring

For meir utfyllande informasjon, sjå vedlegg 2: Hydrologi, sedimenttransport og erosjon.

Minstevassføring vil vere det viktigaste tiltaket for å redusere dei negative konsekvensane av prosjektet. Utførde berekningane har teke omsyn til ei minstevassføring på 300 l/s, men i tillegg til dette vil overløp i Lonevatnet bidra til betydeleg høgare vassføring i perioden mai – oktober, i snitt vil 30 % av vassføringa gå i overløp.

Minstevassføring vil redusere konsekvensane for fisken og ferskvassøkosystemet elles, friluftslivet og bruken av ferskvassressursane (vassverk, meieri m.m.).

7.2 Utforming av dam og området rundt

Dammen i Lonevatnet vil bli bygd i betong med overløp i same bredde som noverande elvelaup. I botnen av terskelen vert det sett inn ei luke noko som vil lette passeringa for småfisk, alternativt kan eit parti av dammen bli senka for utslepp av minstevatn, dette vil bli forma slik at fisk kan passere forbi. Dammen blir såleis ikkje eit vandringshinder for fisk. Området rundt dammen vil bli sett i stand, dvs. rydda og revegetert, etter at anleggsarbeidet er over.

Dersom det vert bygd etter alt. 2 må det byggast ein sperredam over inntaksvika, den vert bygd i lausmassar eller betong og tilrettelagt som fiskeplass.

I tillegg må det lave området mellom osen og inntaket fyllast opp for å sikre inntaket, og i det lave partiet sør for inntaksvika vert det bygd ein 0,5 - 2 meter høg og 70 – 100 meter lang voll som skal sikre mot vasslekkasje sørover i ekstremflaumar.

7.3 Oppussing/revegetering av anleggsområde

Område berørt av prosjektet, slik som områda knytta til kraftstasjon, riggområde, mellombelse anleggsvegar, massedeponi og rørgate, vil i størst mogleg grad bli pussa opp og revegetert etter at anleggsarbeidet er over. På denne måten vil dei landskapsmessige konsekvensane av prosjektet etter få år vere sterkt reduserte.

8 Sammenstilling av konsekvensane og samanlikning og vurdering av alternativa

8.1 Samanstilling av tema og konsekvensar og samanlikning av alternativa

Tema		Alternativ *1*	Alternativ *2*	Alternativ *3*
Vasskvalitet:	Lonevatnet og elva	Ingen	Ingen	Ingen
Flaumar		Ingen	Ingen	Ingen
Grunnvatn		Ingen	Ingen	Ingen
Vassuttak –	Byrkjelo Vassverk: Som no	Ingen	Ingen	Ingen
	Tilknyting til røyrgata	Positiv	Positiv	Positiv
Arealbeslag:	Anleggsfasa	Lite/ middels neg	Lite/ middels neg	Lite/ middels neg
	Driftsfasa	lite/ingen	lite/ingen	lite/ingen
Ferskvassbiologi:	Lonevatnet	Ingen	Ingen	Ingen
	Elva	Lite neg	Lite neg	Lite neg
Flora og fauna		Midels/ lite neg	Middels lite neg	Middels/ lite neg
Permanent veg m. hogst av gamalskogen		Store neg	Store neg	Store neg
Permanent veg utan hogst		Middels/ lite neg	Middels/ lite neg	Middels/ lite neg
Permanent veg m. berre hogst av gran		Liten pos	Liten pos	Liten pos
Landskap		Liten neg	Liten neg.	Liten neg
Friluftsliv		Lite neg	Lite neg	Lite neg
Kulturmiljø:	Elva	Lite	Lite	Lite
	Byrkjelo sentrum	Ingen	Ingen	Ingen
Kulturminne:	Berørt område	Ingen	Ingen	Ingen
Jordbruk		Positivt	Positivt	Positivt
Skogbruk		Ingen/pos	Ingen/pos	Ingen/pos
Næringsliv og sysselsetting		Middels pos	Middels pos	Middels pos
Kommunal økonomi		Positiv	Positiv	Positiv

For andre tema ventast ingen eller marginal verknad.

Alternativ 0 - dagens situasjon: Det er ikkje venta endringar av betydning for berørte områder.

Alternativ med samlokalisering av dam og inntak: Ettersom røyrgata vil følgje same traseval som for dei utreda alternativa vil denne løysinga ha liten eller ingen positiv effekt på miljøet.

Årsaka til dette er at det er i lia mellom Lonevatnet og nyemeieriet ein finn dei verdfulle biotopane.

8.2 Vurdering av samanstillinga

Alle temaene bortsett frå flora og fauna gjev lite eller ingen negative verknader, det er lite eller ingen skilnad på dei ulike alternativa dersom avbøtande tiltak vert sette i verk.

Dette gjeld minstevassføring, utforming og tilordning av damområdet og oppussing/revegetering av anleggsområder, mellombelse anleggsvegar og røyrgatetrase.

For flora og fauna er det først og fremst ein permanent veg som utløyser hogst av den gamle lauvskogen, og anleggsarbeid i lia mellom Lonevatnet og nyemeieriet i hekketida, som vil ha store negative konsekvensar, dette gjeld alle alternativa.

Vert avbøtande tiltak sett i verk vil verknadane over tid verte små eller ubetydelege for alle alternativa.

Tiltaka gjeld:

- Anleggsarbeid i den viktigaste biotopen for hekkande fuglar utanom hekketida.
- Permanent veg opp til Lonevatnet vert tilpassa terrenget og ikkje utløyser hogst av den gamle lauvskogen.
- Hogst/hindre spreiing av granskogen vil ha ein positiv effekt på naturmiljøet.

Utbyggar sin kommentar:

For flora og fauna vil utbyggar sette i verk alle naudsynte avbøtande tiltak.

Bjørkeloura meiner vi er ein del av eit stort samanhengande nokolunde einsarta naturområde på ca. 2,5 km², men dette er ikkje vurdert i den naturfaglege rapporten. Sjå figur 14 side 19.

Ved å legge vegen til Lonevatnet mellom elva og rørgata vil landskapet bli minst mogeleg berørt. I tillegg vil vegen bli lagt i svingar slik at

den store gamalskogen vil gjere den lite synleg utanfrå.

Ei vegutløysing frå vegen til Myklebustdalen vert vurdert til eit dyrt og lite ønskjeleg alternativ ettersom det i ekstreme flaumperiodar kan verte vassføring på opp mot 100 m³/sek., største målte vassføring i perioden som ligg til grunn for den hydrologiske rapporten er 70 m³/sek. For å ta unna slike vassmassar krevst det eit overløp på minimum 25 – 30 m.

Ei bru over dammen vil verte svært dominerande i landskapet sett i forhold til andre inngrep i samanheng med utbygginga. Det kan derimot vere aktuelt med ei lett gangbru som også vil vere til stor nytte for friluftslivet, ettersom den i samanheng med ein permanent veg opp frå nyemeieriet opnar for ny turtrase.

9 Tiltakshavar si tilråding til val av alternativ

9.1 Vurdering av alternativa

Følgjande alternativ er utreda:

Alt. 1 Kraftstasjon nede i sentrum, med overløpsdam i Lonevatnet som sikrar stabil sommarvasstand.
Alt. 2 Som alt. 1 med heving av Lonevatnet med 3 m.
Alt. 3 Som alt. 1 eller 2 med kraftstasjon på austsida av elva (utan elvekryssing).

I tillegg er dagens situasjon og ei samlokalisering av dam og inntak i osen vurdert.

Alternativ 1:

Alternativet gjev eit mindre sikkert inntak med omsyn til isforhold og flaum.

Alternativ 2:

Tiltakshavar tilrår dette alternativet. Byrkjelo Kraft AS ynskjer primært å bygge ut etter alternativ 2 med oppdemming av Lonevatnet med 3 meter og stasjon på Rundøya i Byrkjelo sentrum med permanent veg opp til Lonevatnet.

Ut frå vurderingane i dei ulike fagrapportane meiner Byrkjelo Kraft AS det er så små konsekvensar og så små skilnader mellom dei ulike alternativa, at med å setje inn naudsynte avbøtande tiltak vil dette alternativet vere fullt ut forsvarleg både ut frå miljø- og naturfaglege omsyn.

Inntaksplasseringa er valt ut frå nøye vurderingar av lokalitetane i området. Dei er også samsvarande med alle tidlegare seriøse planer for utnytting av dette fallet til kraftproduksjon.

Etter Byrkjelo Kraft AS sine vurderingar vil ein permanent høgare vasstand på 3 meter i Lonevatnet gje eit langt sikrare og betre inntak enn dei andre alternativa både med omsyn til flaumar, isforhold, rekved og liknande som kjem med elva.

Dette vil verte ytterlegare forbetra med sperredammen over inntaksvika og dykka tilførsle for vatnet.

I flaumperiodar vil hovudstraumen i vatnet følgje noverande straummønster. Dette vil medføre at størstedelen av rusk og rask vil bli ført mot overløpsdammen og ikkje mot inntaket for rørgata.

Inntaket i vika sør for osen vert det minst skjemmande sett frå landskapsmessige omsyn.

Ein permanent veg frå Nyemeieriet opp til Lonevatnet vil gjere tilkomsten til inntaket langt lettare under alle vêrforhold. Ettersom det uansett må vere ein anleggsveg langs rørgata under byggeperioden vil dette vere eit langt billegare alternativ enn ei løysing med bru over dammen.

Ein permanent veg vil bli bygd inn i landskapet for å gjere den minst mogeleg synleg. Vegen vil også kunne tene som ein attraktiv lokal turveg.

Ein mellombels veg langs røyrgatetraseen vil ikkje ha etterbruksverdi.

Alternativ 3

Stasjonsområde på austsida av elva let seg gjere å få til, men det er trongt mellom nyemeieriet og elva.

Spesielt liten plass vert det for stasjonsbygningen på ca. 150 m², den vil også kome svært nær bustadhus, 20 – 25 meter.

5. mai 2003 hadde Byrkjelo Kraft AS møte med Tine meieriet Vest og Teknisk etat i kommunen der vi såg på det aktuelle området.

Tine var svært positive, men meinte som kommunen at her var for trongt for å få til ei fullgod løysing.

Kommunen si vurdering: sjå vedlegg 3. Skriv frå Gloppen kommune – Uttale i høve utbygging av Myklebustdalselva i Gloppen Kommune.

Samlokalisering av dam og inntak i utløpet til Lonevatnet vurderer vi som det klart dårlegaste alternativet med omsyn til inntaksløysing. Deler av nedslagsfeltet innover i Myklebustdalen er prega av mange og store rasområder. Dette medfører til dels store mengder av rekved i vassdraget i flaumperiodar. Ei samlokalisering av dam og inntaksstasjon vil i slike periodar lett føre til problem med inntaket.

Alternativet vil også gje ei lenger røyrgate.

9.1 Rangering av alternativa

Alternativa er rangert slik at 1 er det beste og 3 det dårlegaste alternativet.

1. Kraftstasjon nede i sentrum, heving av Lonevatnet med 3 m (alternativ 2).
2. Kraftstasjon nede i sentrum, inntaksdam i Lonevatnet (alternativ 1).
3. Kraftstasjon på austsida av elva, inntaksdam i Lonevatnet (alternativ 3).

10 Forslag til program for nærare undersøkingar og overvaking

Ut frå ei samla vurdering av ei utbygging vil konsekvensane vere så små at det etter utbyggar sitt synspunkt ikkje er naudsynt med vidare undersøkingar eller spesiell overvaking."

Høring av søknaden

Søknaden med konsekvensutredning og tilhørende fagrapporter er kunngjort og sendt på høring i tråd med bestemmelsene i vannressursloven § 24, jf. vassdragsreguleringsloven § 6 som gjelder for kraftverk med beregnet produksjon på over 40 GWh/år. I løpet av høringsperioden har NVE mottatt følgende høringsuttalelser:

Gloppen kommune har gjort følgende enstemmige vedtak i kommunestyremøte den 26.10.2004:

"Gloppen kommunestyre viser til Byrkjelo Kraft AS sin søknad (udatert) om utbygging av Byrkjelo Kraftverk i Myklebustdalselva og tilrår denne.

Kommunen vil ikkje krevje næringsfond, men føreset at konsesjonsavgift vert tildelt på vanleg måte.

Dersom konsesjon vert gitt, er kommunen innstilt på å – etter nærare avtale – å avstå nødvendig grunn.

Dersom konsesjon vert gitt, er kommunen innstilt på å tilpasse kommuneplanen og reguleringsplanar.

Gloppen kommunestyre legg til grunn at Byrkjelo Kraft tek omsyn til kraftstasjonen si plassering i Byrkjelo sentrum ved utforming av bygg, støyskjerming og linjeframføring."

Det forelå følgende faglige vurdering fra kommuneadministrasjonen:

"……

I høve opprinnelege planar er det ei vesentleg endring i at Lonevatnet er tenkt oppdemt om lag 3 m.

Når det gjeld tilhøvet til kommunale planar, kjem alternativa 1 og 2 i konflikt med reguleringsplan for Byrkjelo Vest. Røyrgata ligg i friluftsområdet, men sidan røyrgata skal gravast ned vil dette kunne tillatast utan reguleringsendring. Utbygging etter alternativ 3 kjem i konflikt med reguleringsplan for Furehaugane industriområde og truleg også Byrkjelo Aust. Også her er det friområdet langs elva som blir berørt.

I brev til Byrkjelo Kraft i mars i år har rådmannen sagt følgjande om dette forholdet:

"Friluftsområdet og friområdet er lite tilgjengelege og lite brukt av folk flest.

Kommunen har ingen planer om å gjere tilretteleggingstiltak i områda. Vi ønskjer ikkje å bruke ressursar på ei formell regulering før vi veit om Byrkjelo Kraft vil få konsesjon for utbygginga. Vi vurderer bruken av desse områda til kraftverk som lite konfliktfylt, og er rimeleg sikre på at noverande planstatus ikkje vil skape problem for prosjektet."

Den del av anlegget som ikkje er omfatta av reguleringsplanar ligg i landbruks-, natur- og friluftsområde (LNF-område) i kommuneplanen. I slike områder kan berre bygg og anlegg tilknytt landbruksdrift tillatast, men plan- og bygningslova § 7 opnar for at det kan gjevast dispensasjon der det ligg føre særlege grunnar.

Konsekvensane for landbruk mv. er omtala i konsekvensvurderinga, som konkluderer med at tiltaket er lite konfliktfylt. I forhold til kommuneplanen er det då mest interessant å sjå på om her kan vere andre samfunnsinteresser som tiltaket kjem i konflikt med. I kommuneplanen er det teikna inn eit bustadfelt frå om lag 150 m sør for røyrgata. Det eine massedeponiet som er skissert ligg i grensa til dette området. Her er areal i der røyrgata er planlagt som ut frå topografi kan vere eigna til utbyggingsområde.

Ved den nært forestående revisjonen av kommuneplanen vil det kunne bli diskutert om den plasseringa av framtidig bustadfelt som er vist i kommuneplanen er fornuftig i forhold til aktiviteten i industriområdet. Om her skulle bli aktuelt å vurdere området der røyrgata er plassert t.d. til bustadbygging, er det neppe avgjerande konflikt i det. Ei røyrgate nedgrave i bakken vil utan dei heilt store problem kunne gå gjennom eit bustadfelt.

Myklebustdalselva er i kommunen si vassforsyningsplan tenkt å vere vasskjelde for heile Byrkjeloområde. I dag forsyner den Byrkjelo Vassverk og det er kjølevasskjelde for meieriet.

Det er opplyst at minstevassføringa etter ei utbygging vil vere 300 l/sek og at det vil vere tilstrekkeleg til desse formåla.

I tillegg til å ha fallrettar i eigenskap av grunneigar langs elva er kraftstasjon m.m. tenkt bygd på kommunen sin grunn.

Formannskapet har i 2002 godkjent avtale mellom fallrettshavarane og Byrkjelo Kraft som regulerer forholdet mellom kraftverket og fallrettshavarane. M.a. seier avtalen at fallrettshavarane kan kjøpe aksjar i kraftverket med så mykje som deira fallrettar tilseier.

Anlegget vert søkt utbygd med heimel i vassressurslova (ikkje industrikonsesjonslova) og det gjer at kommunen ikkje kan krevje konsesjonskraft. Det vert derimot gitt konsesjonsavgift og det kan setjast fram krav om næringsfond.

Rådmannen si vurdering:

Etter rådmannen si vurdering er dette eit prosjekt som kommunen bør tilrå utbygd. Ut frå det som går fram av dokumenta i saka er det ei utbygging som er lite konfliktfylt. Dei aller fleste berørte grunneigarar er med som partar i utbygginga.

Med ein utbyggingspris på om lag 75 mill. som tilsvara 1,25 kr/kWh er det og eit anlegg med god lønnsemd.

Som det går fram ovanfor bryt anlegget med noverande kommunale arealplaner. Når det gjeld kommuneplan skal den reviderast og vi er no i ei oppstartingsfase. Reguleringsplanar må endrast når konsesjon ev. vert gitt.

Kommunen er som nemnt grunneigar til området for kraftstasjonen og dersom utbygging vert aktuelt bør partane kome fram til ei tilfredsstillande løysing. Truleg vil det vere fornuftig allereie no å drøfte nærare avtaler.

Konsesjonsavgifta vert fastsett av NVE. Sjølv om det på slike anlegg ikkje vert gitt konsesjonskraft kan sjølvsagt utbyggar og kommune avtale at kommunen kan kjøpe kraft til sjølvkost for deretter sjølv å selje denne krafta. I samband med utbygginga av Skogheim og Sagefossen kraftverk i Hyen vart det inngått slik avtale. Her kunne det t.d. tenkjast at det vert inngått avtale om uttak av 5 %. Dette er drøfta med formannskapet og konklusjonen er at det skal ikkje krevjast slik avtale. Grunngjevinga er vel først og fremst at det er ein attåtnæring som grunneigarane bør behalde fullt ut.

Ved utbygging av stasjonane i Hyen fekk kommunen tildelt eit næringsfond på kr 600.000,-.

Noko tilsvarande kunne det vere aktuelt å krevje her. Med grunngjeving i formannskapet si haldning til spørsmålet om sjølvkostkraft foreslår rådmannen ikkje krav om næringsfond.

Kommunen har sikra seg rett til å gå inn som eigar i forhold til fallretten, men det vil likevel bli drøfta med kraftverket om det er nødvendig med nærare avtale."

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane har avgitt følgende høringsuttalelse i brev av 11.11.2004:

"……

Konsekvensutgreiinga

Vårt inntrykk er at det er gjort eit godt og grundig arbeid med utgreiing av konsekvensane av ei utbygging. Det er nytta solide fagmiljø, den metodiske tilnærminga er god og heilskapleg, og vi har ikkje merknader til måten konsekvensutgreiinga er presentert på. Etter vårt skjøn gjev materialet svar på spørsmåla som vart stilte i utgreiingsprogrammet, og vi har ikkje merknader til at konsekvensutgreiinga vert godkjend og lagd til grunn for konsesjonsavgjerda.

Landbruksfaglege konsekvensar

I samband med uttale til melding om kraftverksplanane, spurte vi om i kva grad sjølvgjerdeffekten i elva ville bli redusert og om tilhøve kring jordbruksvatning. I konsekvensutgreiinga vert det konkludert med at det i beite- og vekstsesongen vil vere stor avrenning frå breområde og følgjeleg rikeleg restvassføring i elva. Vi reknar difor med at desse tilhøva er tilstrekkeleg ivaretekne. I følgje kommunen sine opplysningar er det ikkje nyttbart jordbruksareal eller skogressursar av stor verdi i dei berørte områda. Så langt vi kan sjå er omsyn til landbruk (jord- og skogbruk) tilstrekkeleg vurdert i konsekvensutgreiinga. Vi har ikkje andre merknader.

Miljøfaglege konsekvensar

Konsekvensar for naturmiljø, landskap og friluftsliv

Byrkjeloura og området kring Lonevatnet er eit område med store geologiske og biologiske kvalitetar. Uområdet er blitt danna av at blokker er transportert av breen og avsett i området, samt tilførsle av blokk og stein frå fleire store fjellskred frå fjellpartiet Vora. Dei store steinblokkene og grov ur har hindra vegbygging og hogst, noko som har skapt eit kontinuitetsprega miljø med førekomst av fleire kravfulle og sjeldne artar.

Flora og fauna vert påverka direkte gjennom oppdemming av Lonevatnet, redusert vassføring i Myklebustelva og legging av røyrgate, massedeponi og ev. bygging av permanent veg opp til inntaket. Røyrgatetraseen og bygging av permanent veg til inntaket vil gå gjennom Byrkjeloura, som er eit svært viktig område med tanke på biologisk mangfald. Byrkjeloura består av gamal, ospedominert skog på grov blokkmark. Konsekvensutgreiinga viser at det er påvist fleire kravfulle og sjeldne artar av bl.a. sopp, mose og lav. Raudlisteartane kvitryggspett og dvergspett er også påvist i dette området, begge sannsynlegvis hekkande. Området er i tillegg vurdert å ha eit stort potensiale for raudlista insekt. Denne naturtypen med gamal lauvskog er viktig med tanke på biologisk mangfald og verdien av området er sett til; "Svært viktig" (A-område) gjennom den kommunale registreringa av biologisk mangfald og undersøkinga av flora og fauna i samband med konsekvensutgreiinga. Det er uheldig at ei utbygging tek slike areal. Ved ei eventuell utbygging må det leggjast stor vekt på å ta vare på mest mogeleg av naturtypen. Ein eventuell hogst av lauvskogen vil ha store negative konsekvensar for lokaliteten. Uttak av gran kan derimot vere positivt. Med tanke på dei store geologiske og biologiske verdiane Byrkjeloura representerer bør ei eventuell utbygging skje med minst mogeleg inngrep og utan bygging av permanent veg gjennom ura.

Eit alternativ med dam og inntak ved utløpet av Lonevatnet vil redusere konflikten i forhold til Byrkjeloura og verdiane der dersom rørgata vert lagt lenger vest langs elva. Arealbeslaget skjer då i utkanten av ura og totalt sett er dette vurdert som det minst konfliktfylte alternativet i forhold til dei geologiske og biologiske kvalitetane til Byrkjeloura.

Eit avbøtande tiltak for fugl og biologisk mangfald vil vere å utføre anleggsarbeidet utanfor hekkesesongen for fugl, som grovt strekkjer seg frå april til slutten av juni.

Vassføringa nedanfor inntaksdam vil bli vesentleg redusert, noko som vil vere negativt for økosystem og biologisk mangfald knytt til elva. Å oppretthalde ei viss restvassføring i Myklebustelva vil redusere dei negative effektane for fisk, fugl som fossekall og strandsnipe, og fuktigheitskrevjande artar av lav og mose i kantsona langs elva. På sommaren er gjennomsnittsvassføringa for juni-august på 17,3 m^3/s. Ut frå den høge gjennomsnittsvassføringa om sommaren og variasjonen over året, bør det sleppast meir vatn om sommaren for å sikre minstevassføringa i periodar med låg vasstand i denne tida. Det er vanskeleg å anslå kva som er tilstrekkjeleg minstevassføring, men ei minstevassføring er spesielt viktig i hekkesesongen for fugl og i periodar med låg vassføring i vekstsesongen. For å avbøte på dei negative konsekvensane for økosystem og biologisk mangfald knytt til elva bør det oppretthaldast ei restvassføring på minst 3,0 m^3/s i tida 15. mai – 1. august.

For landskapet vil dei største negative effektane bli redusert vassføring, samt legging av røyrgate og bygging av permanent veg i Byrkjeloura og bygging av inntaksdam. Storparten av den påverka elvestrekninga ligg i skogsområde med tett vegetasjon, og er lite synleg i landskapet. Den tette vegetasjonen dempar den visuelle verknaden og gjer inngrepa relativt lite synleg for turistar og andre som ferdast langs vegar og stiar i området. Vassdraget er eit viktig element i landskapet lokalt, men framstår som lite synleg i eit litt større perspektiv. Av dei ulike alternativa vil ei utbygging med kraftstasjon på austsida av elva, og utan heving av Lonevatnet, vere det utbyggingsalternativet med minst konsekvensar for landskapsbiletet.

Dei topografiske og geologiske forholda i området bidreg til at bruken av området til friluftsføremål er beskjeden i forhold til andre område i regionen. Området er likevel relativt mykje brukt av lokalbefolkninga til småturar. Spesielt er stien frå meieriet og opp forbi Lonevatnet mykje brukt. Området langs elva frå meieriet til brua i sentrum er regulert til friluftsområde. Ved alternativet med kraftstasjonen i sentrum vil kraftstasjon, tilkomstveg og delar av røyrgata bli lagt gjennom delar av dette området. Kraftstasjonsplassering på austsida vil føre med seg mindre inngrep i dei sentrumsnære områda, og ei kortare elvestrekning vert påverka. Med tanke på bruken av dei sentrumsnære friluftsområda vil alternativet med plassering av kraftstasjonen aust for elva vere eit betre alternativ. Opplevingsverdien av Myklebustelva og området kring vert noko redusert ved mindre vassføring i elva og tekniske inngrep knytt til utbygginga. Totalt sett vil friluftslivet i liten grad bli påverka.

Langs elva skal det og oppretthaldast eit avgrensa naturleg vegetasjonsbelte for å motverke avrenning og gje levekår for plantar og dyr, jf. § 11 i vassressurslova.

Miljøvernavdelinga gjer ut frå dette framlegg om at følgjande vilkår og avbøtande tiltak vert vurdert av omsyn til naturmiljø, landskap og friluftsliv:

– Pålegg om minstevassføring minst tilsvarande 0,3 m^3/s i tida 1. september – 15. mai, og 3,0 m^3/s i tida 15. mai – 1. september

Samstundes som konsekvensutgreiingane ikkje reknar med dramatiske negative konsekvensar av ei utbygging, vil vi peike på nokre moment som verkar litt uavklarte: Blokkmarka frå utløpet av Sandalsvatnet og nedover har vore omtalt som geologisk særmerkt (sjå bygdeboka for Gloppen, geologikapitlet skrive av Noralf Rye, 1978). Det spesielle er storleiken, og at blokkmarka stammar frå istida, i motsetnad til aktive urer. Blokkmarka er då også dekt med skog og velutvikla humusdekke. Vi etterlyser ei geologifagleg vurdering av kor særmerkt dette er som naturfenomen, t.d. i form av kor mange tilsvarande blokkmarksområde som finst innanfor ein viss geografisk radius. Dette er også relevant for å vurdere området som økosystem. Det er velkjent at avvikande eller sjeldsynte naturtypar/livsmiljø kan ha sjeldsynte eller spesialiserte artar og artssamfunn. Totalinventering av det biologiske mangfaldet er ikkje praktisk og økonomisk mogleg, og vert difor heller ikkje kravt i kraftutbyggingssaker. Beste tilnærminga er i staden å vurdere naturtypar og eventuelle indikatorartar eller -karakterar. Skog på samanhengande grov blokkmark skil seg truleg ut økologisk på minst to måtar:

1) Vanskeleg terreng gjev vanskeleg tilgjenge, både for ulike beitedyr og menneskeleg bruk, både notidig og historisk, noko som kan gje spesielle konkurranseføremoner for visse artar og artssamfunn.
2) Tilnærma fråvær av vanleg, finkorna jordprofil over store areal kan utelukke ein del vanlege skogsartar (slik som skogsmaur, som har ei nøkkelrolle i ordinær skog) og såleis danne grunnlag for avvikande artssamfunn. Vegbygging og gravearbeid vil kunne endre på desse naturvilkåra ved å gjere området meir tilgjengeleg og meir utsett for "invasjon" av artar som ikkje trivst i grov blokkmark.

Før det eventuelt vert gjeve konsesjon til kraftverket, vil vi difor oppmode om at det vert sagt meir eksplisitt kor uvanleg denne blokkmarkskogen er som naturfenomen, og med det kva potensiale området har som levestad for spesielle artar og artsførekomstar, og i så fall i kva grad det er grunn til å tru at inngrepa vil vere til skade for desse.

Konsekvensar for fisk og fiske

Konsekvensutgreiinga viser at Lonevatnet med innløps- og utløpselvar og Myklebustelva ned til sletta ved meieriet ikkje har eigna gyteområde for aure. I Myklebustelva frå sletta ved meieriet og ned til kraftstasjonsplasseringa er delar av elvestrekninga eigna som gyte- og oppvekstområde. Rapporten konkluderer med at ei utbygging i liten grad vil få konsekvensar for gytesubstrat og leveområde for fisk dersom det blir sleppt ei minstevassføring på 0,3 m^3/s, samt naturleg restvassføring når vassføringa er lågare enn dette. Midtre og øvre del av elvestrekninga har liten betydning for fisket i området, medan Lonevatnet vert noko meir brukt til fiske. Dei viktige fiskeområda i området ligg ovanfor Lonevatnet og nedre del av Myklebustelva og Storelva. Fiskeinteressene i Lonevatnet vil i liten grad bli påverka, og det vil ikkje vere noko forskjell i konsekvensane mellom dei ulike alternativa for høgde på dam i Lonevatnet. Det er ikkje foreslått avbøtande tiltak for fisk.

Miljøvernavdelinga foreslår at Direktoratet for naturforvaltning sine standard vilkår for fisk og andre ferskvassorganismar, fiske og vitskapelege granskingar, må takast inn i konsesjonsvilkåra.

Ureining, støy og vassforsyning

Ureining

Søkjar må ved ei ev. utbygging utarbeide ein plan for sikring mot ureining frå anleggsdrifta. Dette gjeld anleggsdrifta der uhell/utslepp av olje m.m. kan skje. Vi føreset at entreprenør/utbyggjar har ein internkontroll som sikrar gode rutinar for oppfølging på dette området.

Vi ser det som lite sannsynleg at vasskvaliteten vil bli vesentleg endra av omsøkt tiltak. I høve til ureiningslova er tiltaket difor lovleg. Dersom det viser seg at tiltaket fører til skader eller ulemper ein ikkje er klar over eller har opplysningar om no, kan fylkesmannen vurdere tilhøvet til ureiningslova på nytt. Tiltakshavar kan vidare bli erstatningspliktig for ev. skader/ ulemper som følgjer av tiltaket.

Støy

Kraftstasjonen vert plassert nærme bustader. Det er ikkje dokumentert kva støynivå ein kraftstasjon i sentrum vil føre med seg og kva konsekvensar dette vil få for omgjevnadane. Det bør leggjast stor vekt på støydempande tiltak knytt til bygging og drift av kraftstasjonen. Støynivået bør halde seg innanfor rettleiande grenser gitt av Statens forurensningstilsyn (SFT). I rettleiaren "Retningslinjer for begrensning av støy fra industri mv." TA-506 frå SFT, er grenseverdiane sett til 40 db(A) for bustadar og undervisning, og 35 db(A) for hytter. Dersom støyen omfattar tydelege enkelttonar og/eller impulslyd skal grenseverdien for ekvivalentnivået reduserast med 5 db. I kva grad direkte støy og strukturoverført lyd gjennom grunnen kan vere til sjenanse for dei busetnadane som ligg nærast bør utgreiast før ei eventuell utbygging finn stad.

Vassforsyning

Byrkjelo vassverk har vassinntak i Myklebustelva ca. 700 m nedanfor Lonevatnet. Framtidig forbruk er berekna til maks 12,6 l/s som vert tatt frå restvassføringa på 300 l/s. Uttaket på 12,6 l/s dekkjer også Tine Meieri Vest sitt vassforbruk, bortsett frå kjølevatn som vert pumpa inn og slept ut att ved anlegget.

Myklebustelva som resipient vil bli forringa ved ei redusert vassføring. Redusert vassføring vil føre til noko større variasjon i temperatur og redusert vasskvalitet. Det kan vere aktuelt med avbøtande tiltak eller erstatning både når det gjeld kvantitet og kvalitet av drikkevatn, men dette er eit privatrettsleg spørsmål som partane må løyse seg imellom.

Med bakgrunn i dette gjer fylkesmannen framlegg om følgjande vilkår etter ureiningslova §§ 11 og 16 ved ev. konsesjon, jf. delegeringsskriv frå Miljøverndepartementet 5.5.93:

Etter nærare pålegg/avgjerd frå fylkesmannen pliktar utbyggjar:

- å utføre eller koste nødvendige tiltak for å hindre eller redusere verknaden av ureining knytt til utbygginga, herunder endra krav til minstevassføring.
- å koste heilt eller delvis oppfølgingsundersøkingar av vasskvalitet i vassdraget.

SAMLA VURDERING

Dei mest negative konsekvensane av ei ny utbygging blir etter vårt syn inngrep i Byrkjeloura. Eit alternativ med dam og inntak ved utløpet av Lonevatnet vil redusere konflikten i forhold til Byrkjeloura og verdiane der dersom rørgata vert lagt lenger vest, langs elva. Arealbeslaget skjer då i utkanten av ura og totalt sett er dette vurdert som det minst konfliktfylte alternativet i forhold til dei geologiske og biologiske kvalitetane til Byrkjeloura. Med tanke på dei store verdiane Byrkjeloura representerer bør ei utbygging skje med minst mogeleg inngrep og utan bygging av permanent veg gjennom ura.

Dersom ein klarer å ta vare på Byrkjeloura, ved å unngå store arealbeslag, og dersom dei naudsynte inngrepa ikkje er til vesentleg skade for sannsynlege biologiske verdiar, vil ei utbygging vere relativt lite konfliktfylt med tanke på andre allmenne interesser. Med desse atterhalda vil fylkesmannen ikkje gå imot at det på visse vilkår vert gjeve konsesjon for utbygging av Byrkjelo kraftverk. Vi føreset då at fleire av ulempene vil kunne reduserast ein god del ved å justere og tilpasse prosjektet, jf. framlegg til avbøtande tiltak ovanfor.

Fylkesmannen ber om at miljøvernavdelinga sine framlegg til vilkår og avbøtande tiltak

vert inkludert i ein eventuell konsesjon etter vassressurslova."

Sogn og Fjordane fylkeskommune har gjort følgende vedtak i fylkeutvalet 11.11.2004:

"Dei økonomiske fordelane ved utbygging av Byrkjelo kraftverk vert vurdert til å vere vesentleg større enn ulempene og kraftverket vil styrkje næringsgrunnlaget lokalt. Sogn og Fjordane fylkeskommune går difor inn for at konsesjon vert gjeve i tråd med søknaden."

Fra fylkeskommunens saksutredning refererer vi følgende:

"……

Samla vurdering av fordeler og ulemper, ev. forslag til avbøtande tiltak

Fordelane ved tiltaket er først og fremst av økonomisk karakter og knytt til energiproduksjonen på om lag 60 GWh/år. Den planlagde utbygginga vil vere eit viktig bidrag til å sikre økonomien for dei gardsbruka som er eigarar av elverettane langs den omsøkte elvestrekninga, og dermed også eit bidrag til å sikre busetnaden i eit distrikt der landbruket framleis er ei svært viktig næring.

Ulempene ved tiltaket vert vurderte til å bli små. Utbyggjaren har sjølv foreslått viktige avbøtande tiltak, m.a. ei minstevassføring på 300 liter/sek. Andre avbøtande tiltak er minimering av hogst i den gamle skogen i lia mellom Lonevatnet og meierianlegget, å unngå anleggsarbeid i hekketida for fugl i området og oppussing og tilsåing av anleggsområdet.

KONKLUSJON/TILRÅDING

Dei økonomiske fordelane av tiltaket vert vurderte til å vere vesentleg større enn ulempene og kraftverket vil styrkje næringsgrunnlaget lokalt. Sogn og Fjordane fylkeskommune bør difor støtte søknaden."

Sogn og Fjordane fylkeskommune v/kulturavdelinga har i brev av 22.10.2004 avgitt følgende uttalelse i forhold til konsekvensutredningen som er utført vedrørende kulturminner:

"……

Uttale til programmet for konsekvensutgreiinga

I uttale til programmet for konsekvensutgreiinga gjorde Kulturavdelinga det klart at vi ikkje hadde kunnskap om automatisk freda kulturminne i planområdet for kraftverk ved Byrkjelo i Breimsvassdraget. Det er likevel kjent automatisk freda kulturminner frå andre områder kring Byrkjelo sentrum. Kulturavdelinga såg det som viktig at Undersøkelsesplikta § 9 i Lov om kulturminne, med arkeologiske registreringar vart utført tidleg i prosessen. Dette med bakgrunn i at eventuelle dispensasjonar frå Lov om kulturminne for eventuelle automatisk freda kulturminne er avklara for konsesjon vert gjeven.

Det var i programmet gjort greie for kjende kulturminne frå nyare tid. Kulturavdelinga bad om at det skulle utarbeidast ei kulturminnefagleg vurdering som avklarar om og i kva grad desse utbyggingsplanane vil ha negative konsekvensar for desse kulturminna.

Konsekvensutgreiinga

NIKU har utarbeid fagrapporten for kulturminne og kulturmiljø. Det er utført arkeologiske registreringar i planområdet i form av prøvestikking og overflateregistrering. Det vart ikkje gjort funn av automatisk freda kulturminne ved registreringa. Det er såleis ikkje nokon konflikt knytt til tiltaket i høve omsynet til automatisk freda kulturminne verken direkte eller indirekte. På denne bakgrunn ser vi at undersøkelsesplikta § 9 i Lov om kulturminne er oppfylt.

I fagrapporten som er utarbeidd vart det gjort ein detaljert kartlegging av kulturminne frå nyare tid og med ein verdi- og konsekvensvurdering av desse.

Konklusjon

Ut i frå den fagrapporten som no ligg føre når det gjeld kulturminne og kulturmiljø ser Kulturavdelinga at dei krava som var sett opp i programmet for konsekvensutgreiinga i høve automatisk freda kulturminne og kulturminne frå nyare tid er oppfylt. Kulturavdelinga vil på denne bakgrunn anbefale at konsekvensutgreiinga vert godkjent."

Direktoratet for naturforvaltning uttaler i brev av 19.11.2004:

"Viser til oversendelse datert 18.06.2004. Vi viser også til høringsuttalelse fra fylkesmannen i Sogn og Fjordane fra 11.11.204.

DN vil ikke motsette seg at det gis konsesjon for utnytting av Myklebustelva på den omsøkte strekningen.

De største miljøkonfliktene ved en utbygging er knyttet til inngrep i Byrkjeloura, i form av en nedgravd rørgate og framføring av vei. FM anbefaler at det ikke bygges permanent veg gjennom ura. Fylkesmannen etterspør videre en geofaglig vurdering av hvor vanlig blokkmark som ble dannet allerede i istida er i en geologisk sammenheng. Søker framfører teknisk/økonomiske argumenter for å la vegen bli permanent, og å framføre rørledningen gjennom ura. Spesielt vises det til at usikkerheten ved en adkomst til dam/inntak som forutsetter kryssing av elv blir kostbar og usikker, i tillegg til at dam i Lonevatnet blir mer visuelt dominerende. Å legge rørledningen langs elva vil forlenge/fordyre den.

Inngrepene i Byrkjeloura er uheldige ut fra at området er av stor verdi for biologisk mangfold og har en særpreget kvartærgeologi. Det er ukjent i hvilken grad tilsvarende geologiske formasjoner finnes i regionen. DN vurderer det slik at miljøvirkningene av en utbygging ville blitt vesentlig redusert dersom den ikke forutsatte fysiske inngrep i ura. Vi vil derfor be NVE, og søker, å vurdere om det er teknisk og økonomisk mulig å legge vannveien i tunnel i stedet for nedgravd rørgate gjennom ura. På linje med fylkesmannen ser vi det som ønskelig at det ikke bygges permanent veg gjennom ura. Et alternativ med vegutløsning fra nord bør utredes videre. Veg til inntaket trenger ikke nødvendigvis legges over dammen.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane anbefaler krav om slipping av en minstevannføring på 3 m^3/s i perioden 15. mai til 1. august, og en minstevannføring på 0,3 m^3/s resten av året. DN er enige med fylkesmannen at det er grunnlag for å fastsette en årstidsavhengig minstevannføring for vassdraget. Konsesjonssøknaden gir i liten grad grunnlag for å vurdere biologiske og landskapsmessige effekter av ulike størrelser på minstevannføringen. I søknaden opplyses det at middelvannføringen om sommeren normalt er ca. 6 ganger større om sommeren enn om vinteren. For å simulere de naturlige vannføringssvingningene mener DN det kan være naturlig å ta utgangspunkt i dette forholdet, dvs. at vannføringskravet om sommeren blir 6 ganger så stor som vinterkravet. Dette tilsier et krav om minstevannføring på sommeren på 1,8 m^3/s. I praksis vil det bety restriksjoner på kjøringen av kraftverket kun i de periodene vannføringen synker under ca. 13,4 m^3/s. I år med normal vannføring om sommeren vil et slikt krav ikke utløse behov for ekstra vannslipping eller redusert produksjon.

For øvrig forventer vi at standard vilkår for naturforvaltning gjøres gjeldende. Vi finner i denne saken ikke grunnlag for å pålegge utbygger å betale årlige tilskudd til kommunen til opphjelp av vilt, fisk og friluftsliv. Vi ser det imidlertid som naturlig at utbygger i samband med utbyggingen kan bli pålagt å utføre praktiske tiltak for å tilrettelegge for friluftsliv, kanskje spesielt i områdene som er regulert til dette formålet."

Riksantikvaren uttaler i brev av 16.08.2004:

"……

For kulturminner og kulturmiljøer er konsekvensutredningen gjennomført av Norsk institutt for kulturminneforskning (NIKU). Det er ikke påvist konflikt med automatisk fredete kulturminner. For kulturminner fra nyere tid er konflikten med tiltaket vurdert å være av liten negativ til ingen konsekvens.

Riksantikvaren vil i denne saken ikke uttale seg til søknaden/konsekvensutredningen men viser til Sogn og Fjordane fylkeskommune som vil uttale seg på vegne av kulturminneforvaltningen. Vi gjør oppmerksom på at det er fylkeskommunen som har myndighet til å uttale seg til hvorvidt kulturminneloven § 9 om undersøkelsesplikt er oppfylt.

……"

Bergvesenet uttaler i brev av 27.09.2004 dette:

"Søknaden omtaler to planlagte massedeponier som for en stor del er tenkt benyttet til utjevning av terrenget i rørgaten. Deponiene vil til slutt bli pusset opp og revegetert. Massetypen er ikke nevnt.

Dersom det blir liggende igjen masser av noen størrelse, ber Bergvesenet om at disse blir dokumentert med tverrsnitt slik at volumet er fastlagt for ettertiden.

Bergvesenet har ingen ytterligere kommentarer til søknaden."

Statens vegvesen har avgitt følgende uttalelse i brev av 18.11.2004:

"Det er ikkje kome fram noko nytt i høve til vegvesenet. Vi har ikkje merknader til planen utover det vi tidlegare har sagt om at det må søkjast om eventuell avkøyrsle frå fylkesvegen."

Statens landbruksforvaltning uttaler i brev av 15.09.2004 at de ikke har merknader til saken.

TINE Meieriet vest har uttalt følgende i brev av 21.10.2004:

"TINE Meieriet vest Byrkjelo har nytta Myklebustdalselva som kjelde for store mengder kjølevatn i sin prosess sidan 1995. Uten dette vatnet vil produksjonen ved meieriet stoppa opp. Ved ei utbygging av kraftverket vil rørgata frå inntaket til kraftstasjon i flg. teikninga verte lagt nær meieriet.

Meieriet vil med dette komme med følgjande kommentar:

1. Meieriet må gjennom heile året vere sikra nok vatn, dette gjeld både kjølevatn og forbruksvatn, jf. dei mengder som vert nytta i dag. Ved lav vassføring i vinterhalvåret kan det vere fare for "frysing" i elva.
2. Framføring (plassering av rørgate) må ikkje hindre ei ev. vidare utbygging av meieriet.
3. Vatnet i og etter anleggsperioden (dette gjeld både kjølevatn og forbruksvatn) må vere av ein slik kvalitet at meieriet kan nytte det uten fare for at maskiner, utstyr og produkt tek skade, og med fare for produksjonsstopp.
4. At det ikkje vert støvplager i forbindelse med anleggsveg og deponi.
5. Massedeponia må ikkje plasserast i terrenget på ein slik måte at det naturlege bekkefar i området ovanfor meieriet endrar løp, el-

ler at det vert fare for oppdemming av vatn, og at det ikkje vert avrenning frå massedeponia.
6. At det vert sikring for vasslekkasje ev. brot på rørgate"

Byrkjelo vassverk BA uttaler i brev av 20.10.2004:

"Byrkjelo vassverk har i møte den 19.10.04 gjort vedtak om følgjande høyringsuttale:

Byrkjelo Vassverk BA har ikkje noko i mot Byrkjelo Kraft AS sine planer om kraftverk i Myklebustdalselva på følgjande vilkår:

1. NVE må ta med i konsesjonsvilkåra at kraftverket må legge ei vassleidning og ta alle kostnader med forsyning av vatn til vassverket frå oppstraums anleggsstaden i anleggstida og ned til dagens inntak i elva. Vassverket skal ha planer for denne leidninga til godkjenning i god tid før anleggsstart.
2. Etter at kraftverket er kome i drift må vassverket ha ei sikring av vasstilførsel ved å kunne ta ut vatn frå rørleidninga som vert lagt til oppstraums anleggsstaden. Ved uhell under tapping av minstevassføring i dammen kan kraftverket forårsake vassmangel ved dagens vassinntak til vassverket. *Det må gjerast tiltak for å sikre tilstrekkeleg vassmengde i dette punktet.*
3. Det skal inngåast ei avtale mellom vassverket og kraftverket som tek utgangspunkt i brev frå vår advokat Stig B. Harris i advokatfirmaet Harris dagsett 9. mars 04 og som har slik ordlyd:

I

Det foreligger ingen dokumenter som gir uttrykk for rettsforholdet mellom vassverket og grunneierne (elveeierne).

På den annen side er det etablert en ordning med uttak av vann fra Myklebustdalselven, en ordning som har vedvart i over 40 år.

Denne langvarige bruken gir grunnlag for rettserverv som igjen medfører at grunneierne ikke kan foreta seg noe i vassdraget som vil gjøre det utjenlig som vassforsyningskilde i samme omfang som hittil. Dette gjelder så vel kvantum som kvalitet.

II

Jeg forstår det slik at det hittil ikke har vært betalt noe for vannuttaket.

Grunneierne vil da være avskåret fra å starte opp innkrevning av vannavgift.

III

Hvorvidt det kan være grunnlag for vannuttak fra rørledningen til et planlagt elvekraftverk, er som utgangspunkt et hensiktsmessighetsspørsmål.

Tilsvarende vil eventuelle vilkår for en ordning være et forhandlingsspørsmål, der det selvsagt er avgjørende at vassverkets vannforsyningsrett ikke blir svekket.

Jeg er kjent med at i tilfelle der kraftverk taper produksjonsvann for å kunne opprettholde en vannforsyning, har det vært betalt en form for erstatning. Men det er i situasjoner der vannverket ikke som her har etablert en vannhentingsrett fra tidligere.

IV

Kraftverkutbyggerne vil ha det hele og fulle ansvar for at eksisterende vannforsyning ikke blir skadelidende, også i anleggstiden (sml. I ovenfor). Vassverket vil således kunne kreve at alle nødvendige sikringsarbeider blir utført i tilknyting til anleggstiden."

Johan Bjørereim, har skrevet dette i brev av 15.10.2004:

"Jeg viser til møte på Hole den 16.9.04 der Byrkjelo kraft AS sin plan om utnytting av Myklebustelva til kraftproduksjon vart gjennomgått.

Min merknad, eller uttalelse, til plana:

I. Ved oppdemming av Lonevatnet må det takast hensyn til "tillegs høg" vannstand ved storflaum, (100-års flaum).
II. *Erstatning,* (kompensasjon) for tap av vatn til eksisterande etablert anlegg.

Eg har i bruk på min eigedom, ved elva, gbn. 93/8 eit minikraftverk. Bygd av min far i 1933, og fornya av min bror og meg i 1949. Elva er delt av ein holme og eg eig tilgang på eine sida. Med ca. 250 l/s produserer mitt kraftverk *heilårleg.* Eg vil halde på min rett til vatn (kraft).

Vilkår for å støtte plana til Byrkjelo Kraft AS er at eg får kompensasjon for den tid eg ev. får for lite vatn."

Søker kommentar til høringsuttalelsene

Byrkjelo Kraft AS fikk seg forelagt høringsuttalelsene ved oversendelse fra NVE datert 24.11.2004. Selskapet har kommentert uttalelsene slik i brev av 15.12.2004:

"Merknad til uttale på våre konsekvensutgreiingar for bygging av kraftverk i Myklebustdalselva i Gloppen.

Gloppen Kommune

Byrkjelo Kraft vil som nemt i utgreiingane legge stor vekt på utforming av stasjonsbygningen som kjem like inn i sentrum og tilpasse seg gjeldande norm for støy.

Linjetilknytting vert via jordkabel.

Direktoratet for naturforvaltning

Vi viser her til merknad til uttalelse frå Fylkesmannen.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane

Konsekvensutgreiinga

I uttalen konkluderer ein med at det er nytta solide fagmiljø og det er gjort godt og grundig arbeid. Det er heller ingen merknader til at konsekvensutgreiinga vert godkjent og lagt til grunn for konsesjonsavgjerda.

Sjølv om konsekvensane for utbygginga med føreslegne avbøtande tiltak vert vurderte som små, vil Byrkjelo Kraft få utført ei fagleg vurdering på blokkmarksskogen som naturfenomen og potensialet området har som levestad for spesielle artar og artsforekomstar, samt kor vanleg denne type blokkmarksområde er lokalt, regionalt og nasjonalt.

Sistnemnde del ligg ved og er omtala under *Bjørkeloura*.

Landbruksfaglege konsekvensar

Vurderingane er her i tråd med konklusjonane i utgreiingane.

Miljøfaglege konsekvensar

Det er her mange og kritiske merknader til føreliggande planer som også heilt eller delvis bryt med konklusjonane i utgreiingane.

Ettersom det er så store innvendingar både mot valg av inntaksplassering, røyrgatetrasé og stasjonsplassering meiner tiltakshavar at det med fordel kunne vere befaring i området før rapporten vart utarbeid, gjerne saman med Byrkjelo Kraft og NVE.

Konsekvensar for naturmiljø, landskap og friluftsliv

Bjørkeloura

Korleis Bjørkeloura har oppstått er omtalt i den geofaglege rapporten. 6 – 7 fjellskred har tilført lausmassene i overflata for 3500 - 9800 år sidan. (Kjelde Asbjørn Rune Åa førsteamanuensis ved Distriktshøgskulen i Sogndal som har å skreve den geofaglege rapporten). I følgje han er Støyva, Bjørnereim og Bjørkeloura ei av dei best undersøkte i landet, undersøkingane er enno ikkje heilt avslutta.

Lausmasseprofilane ved nyemeieriet og på nordsida av Lonevatnet viser at under blokkene i overflata er lausmassene av same type som for områda utafor uområdet.

Skredurar frå perioden etter siste istid er det mange av. I *vedlegg 1* er ei nærmare omtale av fjellskreda som danna Byrkjeloura, og registrerte urar i Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal og Troms innplotta.

Det må her nemnast at det fortsatt er mange slike urar som enno ikkje er registrerte, ettersom det er først i dei siste åra at ein har vorte klar over at dei er frå perioden etter siste istid.

For nærmare omtale viser vi til vedlagte temahefter om emnet. *Vedlegg 2*.

Dei fleste av omtala urar er av mindre omfang enn Støyva, Bjørnereim og Bjørkeloura, men som kjent er det ikkje størrelsen det kjem an på. Ser vi på kvar i denne store ura denne viktige biotopen er registrert viser det at den ikkje ligg i kjerneområdet for ura, men tvert imot heilt i utkanten. *Sjå vedlegg 5 til konsekvensutgreiingane, flora fauna landskap og friluftsliv figur 5 side 16.*

Det totale uområdet er vist i *figur 14 side 19 i søknad og konsekvensutgreiing*.

Dette tyder på at det ikkje er størrelsen på ura som er viktig, men spesielle lokale forhold som gjev vilkår for meir sjeldne artssamfunn.

Det kan godt vere at det er fleire liknande lokalitetar andre stader i ura, men dette er ikkje undersøkt. Fin indikator på at det kan vere andre områder i ura med tilsvarande kvalitetar er den høge boniteten området har og som vi også finn att i eit stort område på nordsida av elva.

Massedeponi

Dei to skisserte massedeponia vil ikkje vere i konflikt med den verdfulle biotopen i Bjørkeloura.

Det eine ligg i nederste delen av Stølsgjølet like inntil Tine sitt anlegg, det andre nær elva i granskogen på Kvernhushaugen.

Meieriet har i samband med utbygginga etablert eit stort massedeponi ovanfor det planlagde deponiet i Stølsgjølet.

Dam, inntak og røyrgate

Samlokalisering av dam og inntak i Lonevassosen vil ikkje gje positive miljøeffektar ettersom røyrgata må gjennom det planlagde inntaket for å kome rundt den høge moreneryggen sørvest for osen.

Skal forslaget med at rørgata følger elva tolkas bokstaveleg så er dette den reine skjære galskapen.

Heile elvereina vert rasert på grunn av arbeid med dei digre blokkene som er i store deler av området og kantvegetasjonen må også fjernast noko som opnar for innsyn frå store deler av bygda. Det alvorlegaste er likevel følgene dette kan få for busetnaden ned på elvesletta i tilfelle ein 1000-årsflaum kjem før massene vert tilstrekkeleg stabiliserte.

Dette vil verte eit mykje større og meir skadeleg naturinngrep enn med føreliggande planer.

Det er ikkje byggetekniske problem med legging av røyrgata nærmare elva, men det vil vere med på å fordyre prosjektet ettersom det vert 70 - 100 m lenger røyrgate, med to ekstra knekkar der den eine krev store betongforankringar, ettersom det er berre lausmasser i området ved Olamyra.

Inntaket meiner vi uansett valg av alternativ må vere i vika der det er planlagt.

Eit slikt alternativ er vist i *vedlegg 3*.

Ei tunnelløysing ser ein som heilt urealistisk ettersom det er mellom 20 og 30 meter med lausmasser i området ved Lonevatnet. *Vedlegg 4*.

Plassering av kraftstasjonen

Når det gjeld alternativet med plassering av kraftstasjonen på austsida av elva så viser vi til vedlegg 3 for konsekvensutgreiingane, skriv frå Gloppen Kommune Teknisk etat, der dei etter befaring er samstemt negative til dette alternativet.

Ved meieriet er det framimot kontinuerleg byggeaktivitet og etter at kommunen var på synfaring 8. mai 2003 er det oppført to nye bygningar mot stasjonspasseringa etter alt. 3.

Slik vi ser det er dette alternativet ikkje lenger aktuelt.

Det er det også konkludert med i utgreiingane.

Turområde

Det er rett at stien frå meieriet er mykje nytta som tursti for lokalbefolkninga, men den går til Bjørkelostøylen og Skytebana der elva kan krysssast.

Grunnen til at den er mykje nytta som tursti har sitt opphav i ein traktorveg som vart bygd opp mot Lonevatnet for ca. 20 år sidan for å hogge ut eit granfelt som stod der.

Dette viser også at vil ein ha friluftsliv i slike områder så må det tilrettelegging til.

Området frå Rundøya og oppover regulerte kommunen til friluftsområde etter at Tine bygde nytt anlegg på austsida av elva, det vart kjøpt for å sikre areal til utviding av det eksisterande meierianlegget i tilfelle det vart aktuelt. Alle som har vore med på befaring i området sommarstid jordskifterett, kommune, NVE m. fleire kan nok berette om kamp gjennom brennenesle, bringebærkratt og tett granskog delvis på utvaska steingrunn.

Området vart ikkje regulert til friluftsområde på grunn av sine gode kvalitetar, men som vår herleg frittalande rådmannen så treffande svarte på spørsmål om kvifor dette arealet vart regulert til friluftsområde " kva p..... anna skulle vi regulere det til? Det er no ikkje brukande til noko som helst."

Det er heller ikkje kome inn ein einaste kritisk merknad frå lokalt hald på planene om å bruke dette friluftsområdet til røyrgatetrasé og kraftstasjon.

Frå lokalt hald vert nok utbygginga tvert i mot sett på som kjærkommen, ettersom det då kan verte ein ny turveg i lokalområdet. Tenker ein tilrettelegging for friluftslivet, er veg opp til Lonevatnet knytta til gangbrua over demninga eit svært godt tiltak.

Det kan også nemnast at Byrkjelo Camping, som er eigd av ein av aksjonærane i Byrkjelo Kraft har nyleg fått avsett ca. 20 da til friluftsformål, med bl.a. tilrettelegging langs elva for rullestolbrukarar. Campingplassen ligg heilt inn til sentrum på andre sida av E 39.

Minstevassføring

Eit krav om auka minstevassføring sommarstid verkar rimeleg med tanke på fiske, friluftsliv og turisme, sjølv om ingen av fagrapportane har konkludert med at det i deler av året skal vere større vassføring enn den føreslegne minstevassføringa.

I perioden 15. mai til ut august vil ei minstevassføring på 1,8 m^3/sek som DN finn naturleg vere ein størrelse kraftverket kan leve med vurdert ut frå avrenningsdata for vassdraget.

3 m^3/sek som Fylkesmannen vil gje pålegg om vil føre til redusert produksjon og lønsemd for prosjektet, spesielt først i perioden.

Fagrapporten for vasskvalitet og ferskvassbiologi seier at den foreslegne minstevassføringa vil vere tilstrekkeleg for økosystemet i elva.

Fisk

Undersøkingane viser også at det ikkje er behov for vidare granskingar for fisk og ferskvassorganismer.

Det kan her nemnast at elva vidare ned til Storelva og også Storelva har rikeleg med gode gyteområder.

Vassforsyning

I fagrapporten for vasskvalitet og ferskvassbiologi tabell 6 - Myklebustdalselva heiter det:

bruksverdi: Drikkevassuttak med variabel og dårleg vasskvalitet.

I samandraget skriv dei også: Det er ikkje venta at vasskvaliteten på den planlagd regulerte elvestrekninga vil bli endra.

Ut frå dette ser ikkje utbyggar det naudsynt med tiltak for å vasskvaliteten utanom i anleggsperioden.

Det skulle heller ikkje vere naudsynt med oppfølgingsundersøkingar av vasskvalitet i vassdraget, etter som det uansett vil vere marginale endringar det her vert snakk om.

Støy

Før valg av alternativ og plassering av stasjonen er endeleg bestemt og er det vanskeleg å seie meir bestemt om dette enn det som er gjort, men Byrkjelo Kraft tek dette på alvor.

Vi bur sjølve i bygda og det er også i vår interesse at dette er utført i tråd med gjeldande regelverk, slik at det vert til minst mogeleg sjenanse for alle.

Hogst

Byrkjelo Kraft har i samråd med grunneigaren pålagt seg sjølv å redusere hogsten av den gamle lauvskogen til eit absolutt minimum. Ein veg opp til Lonevatnet gjer det mogeleg å ta ut - halde i sjakk grana i området.

I vedlegg 5 til konsekvensutgreiingane, flora, fauna, landskap og friluftsliv 7.3 – mogelege av-

bøtande tiltak og deira effekt, er uttak av gran samstundes som ein unngår hogst av lauvtre omtalt som tiltak som vil ha ein positiv effekt på denne lokaliteten.

Utan hogst av grana vil den gradvis spreie seg i området.

Permanent veg

Fylkesmannen har ikkje kome med forslag til tilkomst til inntaksområdet etter at anleggsarbeidet er avslutta.

Utbyggaren vil på det sterkaste frarå ei vegutløysing med bru over overløpsdammen i osen. Skal det vere tilstrekkeleg sikkerheitsmarginar bør den vere ca. 3 m over dammen for å sikre fri passasje for vatn og drivved i tilfelle 1000-årsflaum.

Den vert då svært ruvande framme på osen og vert i tillegg eit dyrt alternativ.

Det er riktig som DN skriv at ein veg ikkje treng å ligge på demninga, i vedlegg 5 er det skissert ei løysing med elvekryssing eit stykke nedanfor dammen, ved den gamle sagakverna. Det er også mogeleg å gå med bru over elva litt lenger oppe ved Bygdevadet.

Vårt ynske er likevel heilt klart ein permanent veg opp lia frå meieriet til inntaksvika.

Ser ein litt framover vil kanskje det viktigaste tiltaket for å bevare ura som den viktige naturbiotopen den er vere å stoppe spreiinga av gran i området. I *vedlegg 6*, bestandskart frå Sogn og Fjordane Skogeigarlag er plantefelta i området innteikna, men i deler av området elles står det allereie no mange "granfrøstillingstre".

Dersom vurderingane i den miljøfaglege rapporten Byrkjelo Kraft får utarbeid om kor vanleg ura er som økosystem konkluderer med at den er spesiell sjeldan og verdfull, vil Byrkjelo Kraft vere positiv til at hogst av grana og hindring av ytterlegare spreiing av treslaget i området mellom røyrgata og elva vert teken inn i konsesjonsvilkåra som kompensasjon for bygging av permanent veg.

Vegen kan då gå gjennom den store granboniteten langs elva oppover frå meieriet som skissert i vedlegg 5.

Vi viser også til fagrapport for flora og fauna, landskap og friluftsliv, sitert under tema: Negative konsekvensar.

Ein veg opp til inntaksområdet i utkanten av ura kan godt vere stengt for motorisert ferdsel bortsett for til turvande tilsyn og vedlikehaldsarbeid i inntaksområdet og hogst av gran.

Vanleg tilsyn er naturleg å ta via gangbrua på dammen.

Om negative konsekvensar

Det er rett at konsekvensutgreiingane ikkje peikar på *dramatisk negative konsekvensar av utbygginga*.

Tvert i mot konkluderer dei med at med føreslegne avbøtande tiltak vil verknadene bli små, dette gjeld også for naturmiljøet dersom ein permanent veg ikkje utløyser hogst i lauvskogen. Hogst av granskogen som hindrer vidare spreiing vil gje ein positiv effekt. Dette er berre mogeleg dersom det kjem veg inn i området.

Sitat frå vedlegg 5 til konsekvensutgreiingane flora, fauna, landskap og friluftsliv 7.6, *mogelege konsekvensar etter avbøtande tiltak*.

"Tiltaka som er omtala ovanfor vil bidra til å redusere konsekvensane av ei eventuell utbygging på dyre- og plantelivet i området. Dersom ein klarer å ta vare på Byrkjeloura, dvs. unngå store arealbeslag og hogst av lauvtre, kombinert med uttak av gran, vil konsekvensane av ei utbygging for det biologiske mangfaldet totalt sett vere små."

Alle avbøtande tiltak nemnde under 7,5. i vedlegg 5 meiner utbyggar er oppfylte.

Ved å legge inntaket til den vesle vika der det er planlagt kjem det midt i største granboniteten i øverste delen av ura, lenger ned ved Kvernhushaugen er det også ein stor granbonitet som kjem inn i røyrgatetraseen og massedeponiet.

Sogn og Fjordane Fylkeskommune

Saksutgreiinga viser at sakshandsamar har sett seg grundig inn i utgreiingane.

Byrkjelo Vassverk

Slik Byrkjelo Kraft AS ser det er uttalelsen frå Stig S Harris i advokatfirmaet Harris denne saka uvedkomande.

Dette er eit privatrettsleg spørsmål med eit udokumentert parstsinnlegg med framstillinga til ein av partane for vurdering av rettane til Byrkjelo Vassverk i Myklebustdalselva.

Byrkjelo Kraft AS ser det som si oppgåve å gje vassverket ei like god og sikker vassforsyning som dei har no.

Dette vil vi gjere gjennom slepping av minstevassføring frå Lonevatnet.

Som nemnt i omtalen av vassverket i KU, har dei eit inntak som kan gje problem i periodar med svært liten vassføring. Byrkjelo Kraft har tilbode vassverket tilknytting til rørgata dersom det kjem til semje om vilkåra.

Dette gjeld først og fremst vederlag for vatn teke frå rørgata noko vassverket meiner dei ikkje skal gjere.

Vassverket sitt framtidige vassbehov er berekna til maksimalt 12,6 l/sek. Med ei minstevassføring på 3001/sek vil fortsatt 95 % av vatnet renne forbi vassverket sitt inntak.

I periodar med mindre tilsig enn dei 300 l/sek vil det naturlege tilsiget som før sikre vasstilførsla.

I anleggsperioden med arbeid i vassdraget oppstraums vassverket sitt inntak frå elva, vil det verte lagt ein vassledning frå fossane der elva renn inn i Lonevatnet til vassverket sitt inntak for å sikre vasskvaliteten.

Det kan også vere aktuelt å sette inn ei renseeining om det viser seg naudsynt.

Byrkjelo Kraft meiner at dei med disse tiltaka har oppfylt sine forpliktelsar overfor vassverket.

Som vår eigen sikkerheit vurderer Byrkjelo Kraft uttak frå røyrgata, eller legging av ein vassledning i røyrgata. Denne kan knyttast til ein reserveleidning vassverket har frå sitt inntak til meieriet.

Tine

Meieriet vil i heile året vere sikra nok vatn gjennom pålagt minstevassføring, ettersom dei slepper ut igjen vatnet berre få meter nedanfor inntaket vil det ikkje ha betydning for vassføringa i elva.

Meieriet har i kalde og tørre periodar ikkje hatt trang for meir vatn enn det som renn i elva.

I slike periodar vil kraftverket stå og utbygginga har såleis ingen innverknad på kjølevatnet.

I utbyggar sitt tilrådde alternativ vil ikkje røyrgate eller kraftstasjon kome i konflikt med framtidige utbyggingar ved anlegget.

Kjølevatnet vert det Byrkjelo Kraft sitt ansvar å halde på eksisterande nivå under anleggsperioden.

Forbruksvatn får anlegget frå Byrkjelo Vassverk.

Det er ikkje rekna med nemnande støvplager, men viser det seg likevel å verte problem vil Byrkjelo Kraft sette inn naudsynte tiltak for å begrense problema til akseptabelt nivå for meieriet.

Massedeponia vert plasserte slik i terrenget at dei ikkje medfører problem med vatn og avrenning.

For sikring mot vasslekkasje frå røyrgata vil inntaket verte sikra med røyrbrotsventil.

Johan Bjørnereim

Til å vurdere verdien av ev. tapt produksjon ser Byrkjelo Kraft det som mest naturleg å nytte ein uhilda tredjepart, alternativt ei nemd på 3 personar der kvar av partane er med og ein tredjepart som begge partar kan einast om.

Ev. økonomisk tap vert å erstatte av selskapet."

I e-post av 18.01.2005 har BK oversendt en fagrapport datert 14.01.2005 om supplerende biologiske undersøkelser og vurderinger for Byrkjelo kraftverk. Undersøkelsene er foretatt av firmaet "Miljøfaglig utredning as". Vi refererer her deler av rapporten. Det vises for øvrig til dokument 63 i saken:

"…….

Vurdering av foreslåtte planendringer

I mottatt oversikt med inntegnet planskisse fra Atle Støyva (e-post av 06.12.2004), er det foreslått å endre rørgatetraseen noe. Det er også vist til dette i notatet til Byrkjelo kraft AS (2004). I stedet for å gå i rett linje mellom inntaksdam og kraftstasjon, vinkler det nye alternativet noe mot nord. Dette betyr i praksis at det i større grad går gjennom plantefelt og får redusert strekningen gjennom det verdifulle lauvskogmiljøet noe. Samtidig kommer rørgata noe nærmere elva og dermed enda mer perifert innenfor lokaliteten. Hvis denne planendringen blir gjennomført vil dette medføre en liten, men klar reduksjon i konfliktnivå for tiltaket.

Byrkjelo kraft AS (2004) har i sine merknader til Fylkesmannens høringsuttalelse på konsekvensutgreiinga uttalt at "Byrkjelo kraft har i samråd med grunneigaren pålagt seg sjølv å redusere hogsten av den gamle lauvskogen til eit absolutt minimum. Ein veg opp til Lonevatnet gjer det mogeleg å ta ut – hald i sjakk grana i området. Hvis dette legges inn som en del av planen for området, vurderes konfliktene for naturmiljøet samlet sett å bli omtrent null (ngen). For skogsmiljøet vil planene medføre svakt positive konsekvenser, mens for våtmarksmiljøene fortsatt vil være små negative.

Konklusjon og sammendrag

For å tilfredsstille Fylkesmannen i Sogn og Fjordane sine ønsker om bedre kunnskapsgrunnlag for virkningene på naturmiljøet av den planlagte kraftutbygginga i Myklebustelva ved Byrkjelo, Gloppen kommune, ble det gjennomført en befaring i området 12.12.2004. Det ble da særlig lett etter nye forekomster av gammel lauvskog, helst med innslag av grov osp. To nye lokaliteter ble påvist. En lokalt viktig (C) sørvest for Torheim og en viktig (B) øst for Bjørkelostølen.

De to nye lokalitetene vurderes til bare i liten grad å kunne fungere som en erstatning av den svært verdifulle lauvskogen i Byrkjeloura (Stølsgilet), til det er det for lite grovstammet og gammel ospeskog i partiene med grov blokkmark. På den andre siden ligger den mest særpregede og verdifulle ospeskogen i Stølsgilet utenfor det området som er planlagt berørt av tiltaket. Byrkjelo Kraft AS (2004) har i tillegg lagt fram en alternativ rørgatetrasé som innebærer at den verdifulle skogen blir noe mer skånet for inngrep, samt enda viktigere, ett forslag om at framtidig skogbehandling i området skal begrense seg til uttak av gran, mens lauvskogen i hovedsak får stå i fred. Hvis dette gjennomføres vil konsekvensene av tiltaket for den berørte lokaliteten bli svakt positive, mens samlet konsekvensgrad for tiltaket vil bli omtrent lik null."

I etterkant av søkers kommentar til høringsuttalelsene og rett i forkant av sluttbefaringen, mottok NVE et notat fra fylkesmannen, datert 09.03.2005. Vi referer notatet i sin helhet:

"Notat om kraftutbygging i Byrkjeloelva og konfliktar med miljøverdiar i Byrkjeloura

Dette er eit utfyllande skriv for å klarleggje kva vi meiner er dei viktigaste uavklara miljømomenta ved omsøkte vasskraftutbygging i Byrkjeloelva.

I våre innspel tidlegare i saka har vi peika på at dette området framstår som geologisk spesielt, og at det difor er grunn til å vente at det også biologisk er potensiale for uvanlege livsmiljø, og med det eit potensiale for spesielle eller sjeldsynte artar. Det store blokkmarksområdet er omtalt i geologiske tekstar, men er ikkje merkt av i register som EDNA og Naturbasen. Det ser ut som den geologiske forståinga av historikken og prosessen i området er svært ny, jf. avisartikkel av geolog Asbjørn Rune Aa i Firda Tidend nyleg. Det verkar uklart for oss i kva grad eventuell geologisk verneverdi har vore vurdert, og vi etterlyser ei slik vurdering før avgjerd i vasskraftsaka. Likeins har vi reist spørsmål om kor vanleg eller spesielt eit slikt blokkmarksområde ("blokkmarkskog") er som naturfenomen og livsmiljø.

Det er lagt mykje arbeide i konsekvensutgreiingane og det har kome fram mykje verdifull informasjon. Tiltakshavar/utbyggjar har kome med tilleggsopplysningar og m.a. fått uttale frå geolog Asbjørn Rune Aa, som seier mykje om storleiken på ura, korleis den er bygd opp osv. Miljøfaglig Utredning AS har også gjort supplerande undersøkingar av området, der dei har vurdert området opp mot naturtypane i BM-kartleggingsprosjektet (DN-handbok 13-1999). Vi meiner likevel at det ikkje gjev noko fullgodt svar å berre vurdere dei einskilde, standardiserte naturtypane i DN-handboka, slik som t.d. "gammal lauvskog". Spørsmålet er heller kor interessant dette ras- og blokkmarksområdet samla sett er som naturfenomen, geologisk og biologisk, dvs. kor vanleg eller spesielt det er på lokal, regional eller nasjonal skala.

Følgjande er meint som ei supplerande og systematisk tilnærming til dei viktigaste konfliktelementa ved ei utbygging, jf. vår fråsegn datert 11.11.2004 til konsesjonssøknaden.

Geologiske verdiar

Byrkjeloura er ikkje nemnd i "Kvartærgeologiske verneverdige førekomstar og område i Sogn og Fjordane". Denne utgreiinga vart gjort i 1994 av Høgskulen i Sogn og Fjordane på oppdrag frå Direktoratet for naturforvaltning. Blokkmarka frå utløpet av Sandalsvatnet og nedover har likevel vore omtala som geologisk særmerkt i bygdeboka for Gloppen frå 1978, geologikapittelet, som er skrive av Noralf Rye. I avisartikkel av Asbjørn Rune Aa nyleg går det fram at ein no veit langt meir om korleis dette blokkmarksområdet vart danna, og at verdifull kunnskap om dette har kome fram m.a. gjennom studium av sediment i myr nær ved. Slik vi les artikkelen, er dette geologisk sett eit både interessant og spennande område, også pga. den dokumentasjonen ein har fått i form av datering av ulike fjellskred i løpet av dei seinare tusenåra. Samstundes er det uklart i kva grad dette fjellskredet (som er nemninga som no vert nytta) er reelt uvanleg, eller om ein ganske enkelt ikkje har forska så mykje på dei tidlegare. Ettersom ein del opplysningar om Byrkjeloura er av ny dato, og vi forstår at det er interessant å gjere nye undersøkingar i området, er det naturleg å reise spørsmål om verneverdien av området. Dette vert også underbygd av opplysningar frå NGU.

Vi har kontakta NGU ved Lars Harald Blikkra (tlf. 73904115). Han opplyser at det totalt er ca. 10 skredområde i Norge av denne storleiken. Det finst ikkje noka nedskriven liste der dei ulike områda er rangerte, men Byrkjeloura vil mest sannsynleg ikkje vere blant dei lågast prioriterte av desse. Urområdet viser fleire (geologiske) hendingar som er ganske klart definerte og lett tilgjengelege. Han peikar på at det er ein del inngrep i ura fordi delar av den ligg knytte til busette område. Samtidig gjer plasseringa at den er lett tilgjengeleg, og at den eignar seg godt til undervisning og "opplysning".

Biologiske verdiar

Generelt er det eit prinsipp at spesielle og sjeldsynte livsmiljø også er dei stadene ein kan vente å finne sjeldsynte og truga artssamfunn og artar. Dette gjeld særleg i tropiske strok, der økosystema er gamle. På mindre skala gjeld det også i vår natur, dels i form av gradvis, langsiktig utvikling av særmerkte økotypar (framtidige artar), dels i form av eksisterande, men spesielle artar som vert tiltrekte av spesielle kombinasjonar av miljøfaktorar. Sjølv om Jostedalsbreen berre er nokre få tusen år gammal, vart det beskrive to nye artar (endemiske) fjørmygg i breelvane frå Jostedalsbreen, noko som truleg har samanheng med at breelvar er (på internasjonal skala) eit spesielt og uvanleg livsmiljø. I nokre tilfelle kan fråvær av visse, viktige nøkkelorganismar gje grunnlag for eigne økosystem, med artar som elles ikkje ville ha trivst. På regional skala er fråværet av gran på Vestlandet eit døme på dette, ved å gje grunnlag for regionale særmerke, slik som blåbærfuruskogen.

Det er viktig å hugse at det totale biologiske mangfaldet, der vanskelege og dårleg kartlagde artsgrupper som insekt og sopp utgjer ein stor del, tel så mange artar at det i liten grad kan registrerast direkte. Å "totalinventere" område for å sjekke om dei har spesielt artsmangfald er altså vanskeleg eller umogleg. Det er då også grunnen til at ein i større grad fokuserer på naturtypar enn einskildartar, både i BM-kartlegginga, MiS-registreringa og andre kartleggingsprosjekt. Vi vil difor i staden trekkje fram nokre indisium på at Byrjeloura kan vere biologisk spesiell. Stikkord er då 1) jordbotntilhøve, 2) topografi, 3) hydrologi og til sist, som forsterkar desse tre, nemleg 4) storleik.

Store delar av Byrjeloura har grov blokkmark i overflata. I så måte skil den seg ikkje frå svært mange urer under brattfjell, som er eit vanleg fenomen i Sogn og Fjordane, som i fjellrike område generelt. Som oftast er derimot slike grove urer – av naturlege grunnar – knytte til bratte fjellsider der det meir og mindre jamt går steinsprang og ras. Slike rasmiljø har typisk god tilgang på mineralnæring, men har sparsam humusdanning og tresetnad. Byrkjeloura, som er eit stort fjellskred, skil seg truleg frå desse på følgjande måtar: Rasmassane ligg til dels også i relativt flatt eller moderat hallande terreng, og massane er så stabile at det er etablert til dels både tjukt råhumussjikt og jamn tresetnad i blokkmarka. Med det har ein også fått danna tilsynelatande ordinær blåbærmark, men utan eit normalt jordsmonn under. Det er grunn til å tru at dette held nokre viktige artar i skogsøkosystemet unna. Av makrofaunaen er det truleg at beitedyr som hjort held seg unna grov blokkmark (naturleg feristverknad) og at dette kan vere noko av grunnen til det store innslaget av osp i Byrkjeloura. Av den mindre faunaen vil skogsmaur (Formica sp.) truleg ha vanskar for å leve i slik blokkmark, då den er avhengig av å overvintre nede i jorda. Mangelen på skogsmaur kan langt på veg stadfestast etter vitjingar i området. Det er grunn til å vente at fråvær av ein så pass viktig nøkkelart i økosystemet (og som elles normalt er svært talrik i blåbærvegetasjon) har konsekvensar for resten av artssamfunnet. Hydrologien i blokkmark som dette vil venteleg også skape særeigne livsmiljø. I motsetnad til i normal skogsmark der vatnet strøymer i meir og mindre mikroskopiske jordporar, vil delar av "blokkmarkskogen" i Byrkjeloura ha opne, underjordiske rom i kontakt med strøymande vatn, til dels djupt under terrengoverflata. Det er grunn til å vente at det kan gje rom for livsmiljø tilsvarande ein kjenner frå grotter. Det høyrer med til biletet at elva frå Sandalsvatnet fører mykje breslam, som er rikt på finkornig mineralnæring, noko som truleg legg grunnlaget for planteartar som klubbestorr. Slik vatnet strøymer i dag, vil ein del av dette næringsslammet sedimentere ope i bakevjer der det kjem til nytte for karplantar, medan anna vil leggje seg på ulike måtar inne i sjølve ura, og alt etter eksponering etc. gje næring til algar, mikrobar m.m. Vi vil reise spørsmålet om denne tilførsla av mineralnæring (saman med humus m.m frå skogen på overflata) kan gje grunnlag for uvanlege artssamfunn også inni i dei mørke holromma inne i ura. Som ein illustrasjon kan nemnast at soppmygg, som er ei insektgruppe som inntil seinare år var lite utforska, har fleire hundre norske artar, og at mange av dei ser ut til å vere favoriserte av naturleg holrom med høg luftråme. Dei mange underjordiske holromma i Byrkjeloura, og som til dels står i kontakt med rennande (bre-) vatn og difor truleg har jamt høg luftråme (og jamn låg temperatur?) kan kort sagt vere av verdi både for artar som er avhengige av å kunne trekkje seg attende på varme dagar, og for artar som kanskje permanent (?) lever i mørket der nede.

Storleiken på eit område med visse, spesielle eigenskapar er viktig, både ved å redusere kanteffektar, og ved å gje større livsrom og populasjonsstorleik til eventuelt spesialiserte artar i det aktuelle miljøet. Dersom t.d. den grove blokkmarka i Byrkjeloura har spesielt tilpassa artar, vil desse artane vere meir levedyktige dersom avstanden til "normal" skogsmark er stor (for m.a. å skjerme mot konkurranse/inntrenging frå meir vanlege artar). At slik mark er lite brukt (lite eigna!) til friluftsliv tyder ikkje utan vidare at området har låg verdi. Det kan nettopp vere eit teikn på at området fungerer som naturleg fristad, der både menneske og andre viktige eller dominerande "nøkkelorganismar" held seg unna, og at nettopp det er viktig for nokre artar og funksjonar i økosystemet.

Dei undersøkingane som er gjort viser at området har raudlisteartar. Desse er stor sett knytte til livsmiljø/biotopar som er relativt godt kjende og omtalte, og som inngår i DN-handboka som interessante livsmiljø. Vel så viktig er det kanskje å få utgreidd i kva grad eit slikt fjellskredområde i seg sjølv utgjer ein interessant og særmerkt naturtype/naturfenomen, og om det gjev grunnlag for artssamfunn og artar som til no ikkje har vore fokuserte.

Vurdering

"Føre var"-prinsippet er eit grunnleggjande prinsipp i ei ansvarleg naturforvaltning. Å byggje ut alle, eller storparten av, småvassdraga våre vil neppe vere økologisk akseptabelt (jf. åtvaringane om konsekvensane for nasjonalfuglen, fossekallen). Dei fleste vil difor vere samde om at ein bør spare ein del av dei, og at det bør vere særleg dei vassdraga som har spesielle/uvanlege kvalitetar, dvs. vassdrag som det ikkje finst så mange "duplikat" av. Som hjelpemiddel i det arbeidet finst ulike databasar, slik som Naturbasen. Etter vår meining er Byrkjeloura ikkje "eit vanleg stykke norsk natur", men det verkar som grunnleggjande geologisk kunnskap om dette området er av så ny dato at verdien kanskje ikkje har vorte vurdert eksplisitt på line med andre naturførekomstar og område. Vi meiner difor det er grunn til å vurdere nærare i kva grad området bør haldast utanfor nye, større inngrep, slik som denne kraftutbygginga.

Tilråding

Vi meiner det vil vere rimeleg at NVE møter dei skisserte utfordringane og kunnskapshola på følgjande måte:

1. Få geologiske fagfolk til å vurdere den geologiske verneverdien av Byrjeloura etter same mal som rapporten om kvartærgeologisk verneverdige område i Sogn og Fjordane, dvs.: Kor vanleg eller sjeldsynt er dette

(lokalt, regionalt eller nasjonalt)? I kva grad er det verdifullt å ta vare på dette, og i kva grad vil den planlagde utbygginga vere til skade? Bør kraftutbyggingsprosjektet justerast på nokon måte, eventuelt skrinleggjast heilt? Vil kraftutbygginga vere OK så sant det vert gjort visse føreundersøkingar, t.d. sedimentprøver etc. frå Lonevatnet, eller annan dokumentasjon før inngrepet?

2. (Dersom området syner seg å vere så stort og uvanleg som vi får inntrykk av, m.a. i telefonsamtale med NGU): Få ei vurdering av området sitt potensiale for uvanlege livsmiljø og artar. Delar av dette er eit geofagleg spørsmål som kan svarast på i tilknyting til pkt. 1 ovanfor, dvs.: Kva typar av fysiske livsmiljø vil ein finne i Byrkjeloura? (med vekt på jordsmonntilhøve og det "underjordiske", dvs. det som ikkje er dekt så godt av DN-handboka og Miljøfaglig Utredning). I kva grad er det "grotteliknande" tilstandar inne i ura, med/utan ope, rennande vatn? Kva slags temperatur- og råmetilhøve, årstidsvekslingar m.m. vil det vere der?
3. Biologisk vurdering basert på pkt. 2: Kva kan ein seie om desse underjordiske livsmiljøa i høve til miljøkrav hjå ulike artsgrupper og samfunn? I kva grad er det grunn til å vente moglege førekomstar av spesielle, sjeldsynte artar, og i kva grad vil kraftutbygginga vere eit trugsmål mot desse?

Reint praktisk bør truleg pkt. 2 og 3 svarast på av geolog(ar) og biologar i nært samarbeid.

Konklusjonen vil kunne verte at prosjektet kan gjennomførast som planlagt, eller at det bør gjerast tilpassingar, anten i traséval for veg og røyrgate, eller kor mykje vatn som kan avleiast, eller anna, eller at området er så spesielt og verdifullt at nye inngrep ikkje er tilrådeleg.

Vi ønskjer altså ikkje å ta konklusjonane på førehand, men meiner det er klare indikasjonar på at spørsmåla bør reisast, og svarast på med basis i både geo- og biofagleg kunnskap."

BK har kommentert det siste brevet fra fylkesmannen slik i tilsvar til NVE datert 12.03.2005:

"Byrkjelo Kraft AS sine kommentarer til notatet frå Fylkesmannen v/miljøvernavdelinga datert 8. mars.

Først litt historikk

Byrkjelo Kraft AS, i det vidare omtala som BK, hadde i perioden 18/12.02 – 1/3.03 førehandsmelding liggande ute til offentleg høyring. Uttale frå høyringspartane danna så grunnlaget for konsekvensutgreiingane. Søknad og konsekvensutgreiingane vart utlagt til offentleg høyring og uttalefrist i tidsrommet 15/6.04 – 5/11.04.

I sin uttalelse til KU seier Miljøvernavdelinga ved Fylkesmannen i det vidare omtala som MF.

"Vårt inntrykk er at det er gjort eit godt og grundig arbeid med utgreiing av konsekvensane av ei utbygging. Det er nytta solide fagmiljø, den metodiske tilnærminga er god og heilskapleg, og vi har ikkje merknader til måten konsekvensutgreiinga er presentert på. Etter vårt skjønn gjev materialet svar på spørsmåla som vart stilte i utgreiingsprogrammet, og vi har ikkje merknader til at konsekvensutgreiinga vert godkjent og lagd til grunn for konsesjonsavgjerda."

Dei skriv også "med desse atterhalda vil fylkesmannen ikkje gå imot at det på visse vilkår vert gjeve konsesjon for bygging av Byrkjelo kraftverk."

BK har tilpassa sine planer til forbeholda nemt i uttalelsen med bl.a. omlegging av røyrgatetrase og vegtrase, og i tillegg tilbode å fjerne/halde grana i sjakk i området mellom elva og røyrgata.

Det er gitt utfyllande svar på uavklara spørsmål. Miljøfagleg Utredning har sett nærmare på biologidelen og konkluderer med at med dei tilpassingane som er gjort vil heile prosjektet kome ut med ein miljøstatus på 0 i forhold til dagens situasjon.

Asbjørn Rune Aa har gitt nærmare omtale av ura som naturfenomen og også om kor vanleg den er som naturtype i Sogn og Fjordane og også mot Møre og Romsdal og delvis Troms som også er komne langt i registrering av fjellskredurar. I denne perioden var det også kontakt mellom BK og sakshandsamar Bård Ottesen ved MF der BK teikna inn fjellskredurar i Breim på kart med beskrivelse av vegetasjonstype. I telefonsamtale med Ottesen var det mi heilt klare oppfatning at innformasjonen no var i orden.

Det er ikkje kome fram ny kunnskap om ura etter utarbeiding av konsekvensutgreiingane.

9/3.05 – dagen før sluttbefaringa som NVE held kom det ein usignert mail frå MF sendt av Eli Mundhjeld (som også var med på befaringa) der det vert krevd nye utgreiingar og også reist tvil om det i det heile kunne tillatast bygging av kraftverk i området avdi det er kome fram nye og viktige opplysningar og ho viser til ein avisartikkel i Firda Tidend skriven av Asbjørn Rune Aa. Dette er det same materiale som ligg i KU og i den nærmare omtalen frå Aa.

I sin uttale til konsekvensutgreiingane siterer MF bygdeboka for Gloppen der Noralf Rye i 1978 skriv at blokkmarka stammer frå istida.

Dette betyr at *dei ikkje har lest dei utgreiingane dei sjølve bad om i høyringsfasen*, men i staden valgt å bruke ein uoppdatert database for sine vurderingar.

MF har ved fleire anledningar knytta til seg Asbjørn Rune i spørsmål om geologi, dei veit

også at han har spesiell god kjennskap til nettopp denne ura. Likevel vart ikkje han kontakta i forbindelse med behandlinga av utgreiingane.

I notatet vert det poengtert at *rasmassene er stabile og ligg i relativt flatt terreng,* noko som har ført til tjukt råhumussjikt og jamn tresetnad i blokkmarka.

Dette stemmer ikkje, i alle fall ikkje for denne delen av ura. Under befaringa 10. mars såg vi på to terrengsnitt, ei høg skjæring nede ved nyemeieriet og ei i massetaket like nord for Lonevatnet. På begge stadene viste det tydleg og greitt at blokkene ligg i eit lag opp på tilsvarande botnmorenemasser som vi finn i bygda ellers.

Det viste godt kva jordsmonn trea etablerer seg i, at området har høg bonitet ser vi også godt på tilveksten av granbestanda. Skogstakseringa på nordsida av elva viser at tilsvarande område har bonitet 23 som er svært høgt.

I Brandateigane som ligg lenger inn mot Sandalsvatnet og midt i det største skredet på nordsida av elva er det lenger ned på moreneunderlaget og her er det så godt som ikkje tilvekst på den sparsomme skogen som veks her. Dette viser at der ura er djupare er det så godt som ikkje etablert råhumussjikt.

Det er også trekt fram at *området har fråvær av beitedyr og hjortedyr*. Dette er delvis riktig, det einaste området i ura som det i den seinare tid har vore beitedyr i er faktisk området som vert berørt av utbygginga. Her har Anders Bjørkelo hatt kalvane sine på beite heilt til nyemeieriet vart bygd i 1995. Området har aldri vore eit godt beiteområde, men det har årleg gått 8-10 kalvar her.

I tidlegare tider då Bjørkelostøylen var i drift var det beitedyr i store deler av ura på sørsida av Myklebustdalselva.

Hjort går det i meir eller mindre heile området, frå Lonevatnet og ned til Bygdevadet er det to – tre stader hjorten krysser elva.

Det kan også nemnast at sjølv om det har vore lite eller ingen hogst i store deler av ura, har her vore stort uttak av mose heilt fram til siste krig. Den vart brukt til underbrøysle for husdyra.

I den perioden var det ikkje mykje lav og mose som fekk etablere seg for lenger tidsrom.

Åpne underjordiske rom er også nemt som spesielt i blokkmarksområda, dette er ein type ur som det i alle fall er vanskeleg å finne i berørt område på sørsida av elva.

Underjordiske rom med rennande brevatn fins det uansett ikkje i nærheten av berørt område på sørsida av Lonevatnet og framover.

BK har i heile prosessen hatt eit nært og godt samarbeid med kommunen, og fylkeskommunen sin sakshandsamar Idar Sagen som fleire gonger tok kontakt med underteikna då han arbeidde med uttalelsen til konsekvensutgreiingane.

Både kommunen og fylkeskommunen sine uttalelsar viser at dei har sett seg grundig inn i konsekvensutgreiingane.

Det er derfor skuffande at MF, som er ein av dei viktigaste høyringsinstansane har teke så lett på si oppgåve. Det er altfor lettvint å kome i ettertid å skulde på ny viten om området når denne har vore kjent blant lokalbefolkninga i lange tider og også er med under eige tema i konsekvensutgreiingane.

MF har heller ikkje vore på befaring i området eller kontakta utbyggar eller andre lokalkjende for å skaffe seg grundigare kunnskap om forholda, noko som kjem tydeleg fram i deira uttalelse til konsekvensutgreiingane.

For oss som utbyggar ville ein MF som ein aktiv deltakar vore langt å foretrekke fram for den passive rolla som dei har hatt.

Miljøvernavdelinga har ein stor og viktig oppgåve med å ivareta miljøet og verneinteressene og redusere skadeomfang ved ulike menneskeskapte aktivitetar.

I denne prosessen vert det lett gnissingar, og det er derfor ekstra viktig å overholde tidsfristar og vere på banen når kampen går, og ikkje som her kome inn på overtid for å bestemme spelereglane.

Det er ikkje nødvendigvis slik at kraftutbyggarar treng å vere miljøverstingar. Bøndene som står bak utbyggingsplanene for dette prosjektet er også sterkt opptekne av å bevare miljøet på ein best muleg måte og på same tid også utnytte dei ressursane som er til rådighet. Dette meiner vi kjem klart fram i utbyggers kommentarer i konsekvensutgreiingane.

Det er ingen som kjenner området betre enn vi og det er i planene lagt stor vekt på å tilpasse prosjektet mest muleg til dei verdifulle biotopane som vert berørte.

Likevel føler vi at frå MF si side vert vi ikkje tekne på alvor. Johannes Anonby kom under synfaringa med nokolunde sliklydande uttalelse: "når eit så stort prosjekt kjem ut med ein miljøstatus på 0 i forhold til dagens nivå, då kan her vere andre ting som ikkje er oppdaga."

Han nemde då spesielt *fråvær av gyteplassar*. At elva frå Sandalsvatnet og ned til elvesletta i Byrkjelo sentrum er fri for gyteplassar veit alle som har ferdas ein del langs vassdraget. Det er ein svært så gamal viten i alle fall blant grunneigarar og fiskeinteresserte.

Notatet datert 8. mars, mottatt 9. var ukjent for utbyggar under befaringa, det kan ikkje takas for gitt at alle sjekkar e-posten kvar dag, i alle fall ikkje bønder som har arbeidsdagen sin ute. Dersom målet er å framprovosere frustrasjon og konflikter er dette perfekt tima. Eg velger å tru at det ikkje var hensikten, men det var det som vart resultatet.

Dette notatet kjem fleire år for seint, det er brukt mykje av både tid og ressursar med melding, høyringa på den, utarbeiding av KU-program, utgreiingar med ny høyring, fleire folkemøter osv. nettopp for å fange opp ting som bør vere med og belysast.

Den nye kunnskapen om ura som det vert hevda er komt til heilt i det siste, eg tenker ikkje

då på sjeldne arter av fuglar, plantar, mose og lav (det aller meste var også kjent frå før), men geologien og korleis ura oppstod og i kva for tidsrom, kunne MF fått med å ta ein telefon til td. leiaren i selskapet eller til Asbjørn Rune Aa allereie i meldingsfasen.

Den nye kunnskapen om dette er berre ei enda meir eksakt tidfesting av dei ulike rasa.

Det vert nok ikkje den menneskelege aktiviteten som øyelegg Byrkjeloura, men mangel på sådan. Vert denne ura verna vil her kanskje allereie om 100 år vere lite eller ingenting igjen av det som no er viktig å ta vare på. Grana vil innvadere og overta det meste av området, her er høg bonitet med gode vekstforhold som gjer at den etablerer seg lett. Skal ura også i framtida vere den naturbiotopen vi ser i dag er det ingen annen utveg enn å hindre invasjonen av dette treslaget."

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader

Innledning

Søker

Byrkjelo Kraft AS (BK) er et selskap som er dannet av de grunneiere og fallrettseiere som vil omfattes av en bygging av Byrkjelo kraftverk i Myklebustdalselva. Unntatt fra dette er Gloppen kommune som har ca. 3,6 % av fallrettsandelene på utbyggingsstrekningen. I tillegg eier kommunen det planlagte kraftstasjonsområdet og de nederste 200 m av rørgatestrekningen. Totalt er det 25 aksjeeiere i selskapet.

Søknaden

Det er søkt om tillatelse etter vannressursloven til utnyttelse av fallet i Myklebustdalselva fra Lonevatnet til Byrkjelo sentrum i et nytt kraftverk. Det er også søkt etter samme lov om tillatelse til permanent heving av Lonevatnet med 3 meter og etablering av sperredemninger ved vatnet, samt andre nødvendige terrenginngrep i tilknytning til anlegget, slik som legging av rørgate, fremføring av vei og plassering av massedeponier.

Det er videre søkt om tillatelse etter energiloven til etablering av nødvendige elektriske høyspentanlegg i kraftverket og etablering av en ca. 100 m lang jordkabel for tilknytning til eksisterende ledningsnett.

Til sist er det søkt om tillatelse etter forurensningsloven til drift av anlegget.

Kraftverket vil utnytte det uregulerte tilsiget til Lonevatnet. Tillatelse etter vassdragsreguleringsloven er ikke aktuelt, men enkelte av bestemmelsene i denne loven vil komme til anvendelse i og med at dette er et elvekraftverk med en årlig produksjon på mer enn 40 GWh, jf. vannressursloven § 19, 2. ledd.

Beregnet kraftgrunnlag etter bestemmelsene i industrikonsesjonsloven er mindre enn 4000 nat.hk. og det er således ikke nødvendig med egen tillatelse etter denne loven. På grunn av at årsproduksjonen er på mer enn 40 GWh gjelder imidlertid kravet i vannressursloven § 19, 2. ledd, siste punktum om avståelse av konsesjonsavgifter slik de beregnes etter bestemmelsene i industrikonsesjonsloven.

Med unntak av kommunen er samtlige grunn- og fallrettseiere deltakere i prosjektet. Kommunen har foreløpig ikke tatt stilling til om de ønsker å delta i aksjeselskapet eller om de skal leie ut/selge sine rettigheter. Kommunen har imidlertid ikke motsatt seg at rettighetene blir utnyttet, og det er ikke søkt om tillatelse etter oreigningsloven for ekspropriasjon av rettigheter.

Eksisterende forhold

Myklebustdalselva er et sidevassdrag til Breimselva som renner ut i Gloppenfjorden ved Sandane i Gloppen kommune. Myklebustdalselva har et totalt nedbørfelt ved samløpet med Breimselva rett nedenfor Byrkjelo på 115 km^2. Ved det planlagte inntaket i Lonevatnet er nedbørfeltet på 112,3 km^2. Ved inntaket er middelavrenningen over året på 9,0 m^3/s. Myklebustdalselva er sterkt påvirket av bresmelting, slik at det er stor forskjell mellom vinter- og sommeravrenning fra feltet. Alminnelig lavvannsføring er beregnet til 0,5 m^3/s ved inntaket.

Lonevatnet ligger ytterst i Myklebustdalen som er en hengende sidedal til Breimsdalføret. Fra utløpet av vatnet faller elva bratt ned til Byrkjelo og dalbunnen. Det er dette fallet som er tenkt utnyttet i Byrkjelo kraftverk. Videre innover fra Lonevatnet er Myklebustdalen preget av bratte iseroderte dalsider og slak dalbunn. Den ytre delen av dalen er noe preget av tekniske inngrep som vei langs hele elva til innenfor Sandalsvatnet, grustak ved Lonevatnet, skytebane innenfor vatnet og skogsbilvei som er anlagt for uttak av tømmer. Inne i Myklebustdalen er det også fast bosetting knyttet til gårdsbruk i dalen.

Store deler av området er preget av ur og blokkmark, og en av disse (Byrkjeloura) vil bli noe berørt ved en utbygging etter de fremlagte planene for etablering av rørgate og anleggsvei. Ura regnes for å ha stor verdi for biologisk mangfold på grunn av stor bestand av kontinuitetspreget eldre løvskog uten vesentlige inngrep. Det er bl.a. påvist flere ulike hakkespettarter, og flere sjeldne mose- og lavarter kan vokse i dette området. Ura er dannet ved at det har gått ett eller flere ras fra fjellet Vora etter siste istid. Byrkjeloura danner et uområde på ca. 3 km^2.

Øvre del av utbyggingsstrekningen, inkludert området rundt Lonevatnet, er skogsbevokst, for en stor del med lauvskog. Det er ellers plantefelt med gran både nedenfor Lonevatnet og ovenfor meieriet. I nedre del er området i større grad preget av bebyggelse og næringsvirksomhet.

Byrkjelo vassverk har vannuttak fra elva. Tine meierier har et direkte vannuttak for kjølevatn til produksjonsanleggene. På den planlagte utbyggingsstrekningen ligger det et mikrokraftverk som utnytter fallet i elva på en kort strekning.

Elva er lite tilgjengelig på strekningen fra Lonevatnet til Byrkjelo og er derfor lite nyttet til friluftsliv. Innenfor Lonevatnet åpner dalen seg opp, og breer og høyfjell sammen med elva i dalbunnen og noe landbruksvirksomhet med bebyggelse gir et rikt og variert landskapsbilde. Disse indre delene av Myklebustdalen er mer brukt til friluftsformål.

Store deler av Lonevatnet er grunt. Det er bare ved et mindre område ved innoset til vatnet det er dypt. Vanndybden for øvrig ligger på ca. 30 – 60 cm, og ved lav vannføring i elva blir store deler av bunnen blottlagt. I slike tilfelle er det bare vanndekning i selve elveløpet gjennom vatnet.

Det er ørret i hele vassdraget. I Lonevatnet og videre nedover i vassdraget er det ikke gytemuligheter og ørreten her er individer som har sluppet seg ned fra øvre deler av vassdraget. Ned mot Byrkjelo der elva flater ut er det i større grad gytemuligheter for fisk og her kan det foregå en viss selvproduksjon av ørret.

Teknisk plan

BK har lagt frem tre ulike alternativ for utbyggingen. Alternativene er forholdsvis like.

Alt. 1 innebærer etablering av en overløpsdam ved Lonevatnet, inntak i en vik sør for elveoset, og plassering av kraftstasjon på Rundøya i Byrkjelo sentrum.
Alt. 2 er det samme som alternativ 1 med unntak av at vannstanden i Lonevatnet heves med 3 meter for å ha et bedre inntak til kraftverket. Hevingen vil dessuten gi en økt fallhøyde i kraftverket.
Alt. 3 tilsvarer alt. 1 eller 2, men med plassering av kraftstasjonen på østsiden av elva slik at en unngår kryssing av elva med rørgaten. En vil her få en reduksjon i fallhøyde på grunn av at kraftstasjonen vil ligge lenger opp i vassdraget.

BK har primært søkt om konsesjon etter alternativ 2.

I tillegg er det på tidligere anmodning fra fylkesmannen vurdert et alternativ der dam og inntak har felles lokalisering i utløpet av Lonevatnet. Rørgaten kan ved dette alternativet i større grad følge elva slik at inngrepene blir ytterst i den naturbiotopen som eksisterer i urområdet nedenfor Lonevatnet. Eventuelt kan rørgaten legges rundt den moreneryggen som demmer opp Lonevatnet og deretter følge samme trasé som for de øvrige alternativene. Med unntak av annen plassering av inntak og rørgate vil dette alternativet være identisk med de øvrige alternativ og det er derfor ikke omtalt videre i dette avsnittet.

Kraftstasjon

Alt. 1 og 2

Kraftstasjonen vil bli plassert på Rundøya i Byrkjelo sentrum. I stasjonen vil det bli installert tre horisontale Francisturbiner med en samlet effekt på 12,8 MW. Maksimal slukeevne blir på 11,6 m^3/s og minste driftsvannføring blir på 0,3 m^3/s. Fallhøyden er på 134 m eller 137 m avhengig av om Lonevatnet demmes opp eller ikke. Kraftstasjonen vil ha en grunnflate på ca. 150 m^2 og den vil legge beslag på et areal på ca. 1 daa. Stasjonen vil bli oppført i tråd med lokal byggeskikk. Transformatoren vil bli plassert i eget bygg i direkte tilknytning til kraftstasjonsbygningen. Fra stasjonen vil vannet bli ledet tilbake til elva via en ca. 20 m lang kanal.

Alt. 3

Bortsett fra annen plassering av kraftstasjonen enn for alt. 1 og 2 er dette alternativet identisk med de to andre. I dette alternativet vil stasjonen bli plassert på østsiden av elva nær industriområdet for Nymeieriet. Fallhøyden vil bli noe mindre enn ved de to andre alternativene, enten 121 m eller 124 m.

Rørgate

Alt. 1 og 2

Rørgaten vil gå fra vika sør for elveoset, gjennom Byrkjeloura, krysse elva ut til Langøya og videre ned til kraftstasjonen på Rundøya. Lengden på rørgaten er på 1200 meter, og diameteren blir på mellom 2 og 2,2 meter. Rørtypen vil bli av GUP, betong eller duktilt stålrør, og den vil bli gravd ned på hele strekningen. Store deler av rørgatestrekningen vil gå gjennom Byrkjeloura som består av mye grov blokkmark og eldre løvskog, men også felt med bestander fra planting av gran i øvre og nedre del av de områder som kan bli berørt.

Ved kryssing av elva vil rørgaten bli gravd sprengt ned i fjell og få en overdekning med betong i plan med elvebunnen.

Alt. 3

Rørgaten vil få samme utførelse som de to andre alternativene ned til det planlagte stedet for elvekryssing. Herfra vil traseen i dette alternativet følge elvebredden ned til kraftstasjonen. Lengden på rørgaten vil ved dette alternativet bli på ca. 820 meter.

Inntak

Alt. 1, 2 og 3

Inntaket er tenkt plassert i en liten vik 50 m sør for utløpet i Lonevatnet. Tvers over vika vil det bli bygget en sperredam med dykket åpning for å beskytte

mot drivved og annet som kommer med vassdraget. Inntaket vil bli utstyrt med varegrind, en enkel grindrensker og luke som kan stenges ved behov. I tillegg vil det bli bygget et mindre lukehus.

Tilkomsten til inntaket vil bli på vei som er planlagt etablert fra Byrkjelo til Lonevatnet opp gjennom Byrkjeloura.

Som nevnt er det vurdert et annet alternativ med felles lokalisering av dam og inntak, men dette alternativet er ikke ønsket fra søkers side grunnet store mengder rekved og lignende som føres med vassdraget mot inntaket ved stor vannføring, samt at rørgata vil bli lenger og dermed mer kostbar, være utsatt for graving i elvebredden og ha uønskede knekkpunkter.

Dammer

Alt. 1

I dette alternativet er det planlagt en terskeldam i utløpet som sikrer en stabil sommervannstand.

Alt. 2

I dette alternativet vil det bli etablert en overløpsdam som demmer opp Lonevatnet med inntil 3 meter. Dammen er planlagt bygget i betong, og bredden vil bli tilsvarende eksisterende bredde i utløpet. Dammen vil bli bygget slik at den er tilpasset slipping av minstevannføring og fiskevandring og med god flomavledning.

I og med at Lonevatnet blir demmet opp vil det være nødvendig å etablere noen mindre sperredammer som sikrer mot ukontrollerte lekkasjer fra vatnet. En sperredam vil bli etablert ved det lave inntakspartiet mellom utløpsosen og inntaksvika. Denne vil få en lengde på ca. 30 meter og høyde på 0,5 – 3 meter. Sør for inntaksvika er det også et lavt parti hvor det er planlagt en demning. Denne blir 70 – 100 meter lang og får en høyde på 0,5 – 2 meter.

Alt. 3 blir som alt. 1 eller 2 når det gjelder inntak og dam.

Massedeponi

Det er planlagt to massedeponi i tilknytning til utbyggingen. Det største som er tenkt plassert i granskogen på Kvernhushaugen vil legge beslag på et areal på ca. 2 daa, og antatt volum på ca. 4000 m^3 masse. Dette området vil trolig bare fungere som et midlertidig deponisted.

Det andre planlagte deponiområdet ligger i Stølsgjølet ovenfor meieriet. Totalt volum blir på ca. 500 m^3 og arealet på ca. 1 daa. Deponiet kan eventuelt legges sammen med eksisterende deponi for meieriet i samme område. Dersom det legges masser her vil det være av varig karakter.

Anleggsrigger

Det vil i stor grad bli benyttet lokale entreprenører og det vil ikke bli noen egen brakkerigg ved en utbygging. Det kan likevel være aktuelt med et par brakker oppe ved inntaksområdet og 2 – 4 brakker nede ved kraftstasjonsområdet.

Veier

Det er planlagt etablert en permanent vei opp gjennom Byrkjeloura som skal tjene som adkomstvei til inntaket. Veien vil bli lagt i kurver for å unngå at veien blir for godt synlig i landskapsbildet, samtidig som den av hensyn til tungtransport i anleggsfasen ikke kan ha for sterk stigning. Avhengig av alternativ vil veien få en lengde på mellom 960 meter og 1020 meter. I tillegg vil det bli etablert en midlertidig anleggsvei i tilknytning til legging av rørgaten. På deler av strekningen kan den permanente veien benyttes for utlegging av rørgate.

Elektriske anlegg

Fra transformatoren som blir etablert ved kraftstasjonsbygningen vil kraften bli ført frem til eksisterende jordkabel via en ca. 100 m lang jordkabel.

Justering av planer

I sin kommentar til høringsuttalelsene har BK endret planene noe ved at rørgate og vei er trukket ut av den sentrale delen av Byrkjeloura og nærmere elva. Rørgate og vei vil da i større grad gå gjennom plantefelt for gran i øvre og nedre del og bare over en forholdsvis kort strekning gå gjennom selve urområdet og da i en randsone for denne. Vi viser til dok. 61, vedlegg 5 hvor dette er inntegnet på kart.

Arealbruk

Det er grunneierne i BK som sammen med Gloppen kommune eier de arealene og fallrettighetene som blir tatt i bruk.

De tekniske inngrepene vil medføre et totalt arealbeslag av varig karakter på ca. 43 da. Av dette er det oppdemmingen av Lonevatnet som utgjør det desidert største med et arealbeslag på ca. 25 da. Vei opp til inntaket vil legge beslag på ytterligere 12 da, mens for øvrige inngrep som deponi, kraftstasjon og rørgate er det bare snakk om små areal som blir båndlagt.

Hydrologiske virkninger

Vannføring før utbygging

Vassdraget er sterkt preget av at feltet har en høy breprosent som medfører at det blir en stor hydrologisk årsamplitude med jevnt stor vannføring om sommeren, mens vinteravrenningen kan bli svært lav. Middelvannføringen i vassdraget er på 9,0 m^3/s og alminnelig lavvannføring er på ca. 0,5 m^3/s.

I tiden juni - august er gjennomsnittlig vannføring på ca. 17,3 m^3/s, mens om vinteren er vannføringen gjennomsnittlig på 2,8 m^3/s, men med vesentlig lavere verdier i tørre år.

Spesifikk avrenning for feltet er på ca. 81 l/s/km^2. Feltet fra Lonevatnet til utløp av kraftstasjonen er på ca. 1 km^2, og det gir derfor ikke noe vesentlig bidrag til restvannføringen i elva.

Etter utbygging

Kraftverket er planlagt med en maksimal slukeevne på 11,6 m^3/s. Det betyr at i et normalår vil det være et til dels betydelig overløp ved Lonevatnet om sommeren, jf. midlere sommervannføring ovenfor. Beregningene viser at det normalt vil være overløp fra ca. midten av mai til slutten av oktober. I tørre perioder kan likevel vannføringen synke under slukeevnen til kraftverket, og all vannføring utenom pålagt minstevassføring vil da utnyttes i kraftverket.

Minste slukeevne til kraftverket er planlagt til 0,3 m^3/s. Med den foreslåtte minstevannføringen om vinteren på 0,3 m^3/s må det være en vannføring i vassdraget på mer enn 0,6 m^3/s for at kraftverket skal være i drift.

I søknaden er det foreslått at det skal slippes 0,3 m^3/s hele året. Etter innspill fra DN i høringsrunden har søker i sine merknader til høringsuttalelsene akseptert DNs forslag om at det i perioden 15. mai til 31. august skal slippes en minstevannføring på 1,8 m^3/s.

Forholdet til Samlet Plan (SP), Verneplan for vassdrag (VP) og andre planer

Forholdet til SP

Planer for bygging av Byrkjelo kraftverk ble første gang behandlet i St.meld. nr. 63, (1984-85), og plassert i kategori I, gruppe 2. Det opprinnelige SP-prosjektet var planlagt med en installasjon på 4 MW og en slukeevne på 3,8 m^3/s. Prosjektet var beskrevet både med og uten regulering av det ovenforliggende Sandalsvatnet og ville gitt en produksjon på ca. 25 GWh.

I de nye planene er det lagt opp til en vesentlig større effekt og slukeevne. Reguleringen av Sandalsvatnet er utelatt. Det ble søkt om fritak fra SP-behandling for dette nye alternativet, og slikt fritak ble innvilget av DN i brev av 08.06.2000. Prosjektet er således klarert for konsesjonsbehandling.

Forholdet til VP

Vassdraget er ikke vernet.

Nasjonale laksevassdrag

Hovedelva, Breimsvassdraget, er ikke inkludert som et nasjonalt laksevassdrag.

Inngrepsfrie naturområder

En oppdemming av Lonevatnet vil medføre en reduksjon på 15 – 20 daa for et inngrepsfritt område, sone 2 (1 – 3 km fra tyngre tekniske inngrep). Det berørte området ligger i en bratt fjellside sørøst for vatnet og utgjør en liten spiss av et betydelig større område.

Kommuneplanen

Store deler av det aktuelle området er regulert som friluftsområde. Rørgaten vil i alt. 1 og 2 ifølge kommunen kunne tillates uten reguleringsendring. En utbygging etter alt. 3 vil komme i konflikt med reguleringsplan for industriområde for Tine meierier sitt anlegg. Kraftstasjonsområdet i alt. 1 og 2 er regulert til friluftsområde, men kommunen anser dette området som lite verdifullt og er innstilt på en omregulering dersom det blir gitt konsesjon til prosjektet.

Resten av anlegget ligger i LNF-området og kommunen er innstilt på å gi nødvendige dispensasjoner ved eventuell konsesjon.

Produksjon og kostnader

Søker har beregnet produksjonen til 61,5 GWh/år, fordelt med 46,1 GWh om sommeren og 15,4 GWh om vinteren. Det er i beregningen forutsatt en minstevannføring på 300 l/s hele året. Kostnadene er beregnet til 71,6 mill. kr pr. 01.01.2004. Utbyggingskostnadene blir på kr 1,27 kr/kWh.

NVE har foretatt en egen vurdering av kostnader og produksjon i kraftverket. Vi har fått en noe høyere verdi både for kostnadene og produksjonen, men avvikene er ikke vesentlige.

Alle alternativene har en akseptabel lønnsomhet i henhold til våre kriterier. I henhold til energiloven er det likevel søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten i prosjektet.

Godkjenning av konsekvensutredningen (KU)

Melding om det planlagte tiltaket ble sendt til NVE den 13.12.2002 og sendt på høring den 18.12.2002. Etter at BK fikk oversendt de innkomne høringsuttalelsene for kommentar ble planene omarbeidet ved at Lonevatnet ble planlagt hevet med 3 meter. Disse endringene var såpass omfattende at det var nødvendig med en ny høring i form av et tillegg til forhåndsmeldingen. Denne ble sendt på høring 23.06.2003. NVE fastsatte utredningsprogrammet den 22.12.2003.

I forbindelse med utarbeidelsen av KU har BK fått utarbeidet fagrapporter om temaene hydrologi, erosjon og sedimenttransport - vannkvalitet og ferskvannsbiologi - flora, fauna, landskap og friluftsliv – kulturminner og kulturmiljø – og, skatter relatert til Byrkjelo kraftverk. Det er dessuten innhentet uttalelse fra Byrkjelo vassverk og en forhåndsvurdering fra Gloppen kommune.

Etter at høringen var avsluttet har BK etter fylkesmannens/DNs ønske fått utarbeidet en naturfaglig vurdering av blokkmarkskogen i Byrkjeloura som potensiale for spesielle arter og artssamfunn. I tillegg er det hentet inn ulikt materiale om urdannelsen i området og gitt en kort geofaglig vurdering av tykkelse og mektighet av urområdet.

I vår vurdering av KU vil vi diskutere de krav som er kommet om tilleggsutredninger og merknader til den KU som foreligger, og om disse kravene er beslutningsrelevante. Vi har også vurdert om det er dekning for slike krav i forhold til det KU-programmet som er fastsatt og som skal sikre at nødvendige utredningsbehov blir tilfredsstilt.

Merknader til KU

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane gir i sin høringsuttalelse uttrykk for at den KU som er gjennomført er grundig og god. Fylkesmannen har ikke merknader til at konsekvensutredninga blir godkjent og lagt til grunn for konsesjonsavgjørelsen.

Fylkesmannen har imidlertid enkelte merknader til konsekvensene for Byrkjeloura som følge av legging av rørgate og bygging av vei gjennom ura. Det blir vist til at det er et gammelt urområde i stabil tilstand uten tekniske inngrep. Dette har gitt et kontinuitetspreget miljø med et velutviklet artssamfunn knyttet til gammel løvskog. Naturmiljøet kan danne grunnlag for eksistens av flere sjeldne biologiske arter. Fylkesmannen anmoder derfor om at det blir gitt en geologifaglig vurdering av hvor særmerket det eldre urområdet dekket med skog og humus er som naturfenomen og om det kan forventes å finne lignende blokkmarksområde innenfor en viss geografisk radius. Dette vil kunne danne grunnlag for en vurdering av områdets økologiske verdi. En slik vurdering bør etter fylkesmannens syn inneholde en vurdering av naturtypen og hvilke arter og artssamfunn som området omfatter. Fylkesmannen ønsker også at det blir gjort en grundigere vurdering av hvor verdifull ura i seg selv er som et kvartærgeologisk element.

Ut over fylkesmannens merknader har ikke NVE mottatt merknader til den KU som er gjort.

Fagutredninger

Når det gjelder påpekte mangler viser vi til utredningsprogrammet, utredninger og tilleggsutredninger som er gjennomført og våre kommentarer nedenfor.

Fylkesmannens ønske om ytterligere utredninger gjelder forhold som i KU-programmet faller inn under begrepet *"Naturmiljø"* med de tilliggende undertemaene *"flora og fauna"*.

Om temaet "naturmiljø" som helhet er det bl.a. uttalt:

> *"KU skal generelt samle og systematisere tilgjengelig eksisterende kunnskap om det berørte området, i tillegg til fagundersøkelsene som gjøres spesielt i forbindelse med prosjektet. Ut fra resultatene fra de enkelte undersøkelser skal det gis en samlet vurdering av konsekvensene av en utbygging for det biologiske mangfoldet i og langs Myklebustdalselva, med særlig vekt på truede og sårbare arter."*

Om fagtemaet "flora" er det bl.a. uttalt:

> *"Konsekvenser for verdifulle naturtyper og truede eller sårbare (rødlistede) arter utredes iht. ND-håndbok 13:1999 "Kartlegging av naturtyper – Verdsetting av biologisk mangfold."*

Om fagtemaet "fauna" heter det bl.a.:

> *"I tillegg til kartlegging som nevnt ovenfor (flora, NVEs merknad) utarbeides en oppdatert oversikt over viktige viltområder og eventuelle forekomster av rødlistearter iht. DN-håndbok 11:2000 "Viltkartlegging". Det skal også gjennomføres en fugletaksering med vekt på truede eller sårbare (rødlistede) arter."*

For disse temaene har søker fått utarbeidet fagrapporten "*Konsekvensutgreiing for utbygginga i Myklebustdalselva, flora og fauna, landskap, friluftsliv*". Rapporten er utarbeidet av NVK Multiconsult.

Rapporten gir en grundig gjennomgang av de krav som er fastsatt i utredningsprogrammet og fylkesmannen har heller ikke kommet med konkrete merknader til denne. Ut fra fylkesmannens merknader har likevel BK fått utarbeidet ytterligere en naturfaglig vurdering av blokkmarkskogen som potensiale for spesielle arter og artssamfunn. Rapporten konkluderer med at det er flere lokaliteter innenfor urområdet som har stor verdi for biologisk mangfold, men at den lokaliteten som ligger nærmest utbyggingsområdet trolig har størst verdi. Det er likevel påpekt i denne rapporten at med det nye alternativet som BK har skissert i kommentaren til høringsuttalelsene, vil rørgate og veier gå helt i ytterkanten av denne biotopen og nær elv og fylkesvei som allerede danner naturlige, lokale avgrensninger for akkurat dette delområdet. Med hugging av granskog som er i ferd med å etablere seg blir det vist til at konsekvensene som helhet for dette området kan være positive.

I tillegg er det lagt ved et notat (notat nr. 3/2002) fra Høgskulen i Sogn og Fjordane om fjellskred i Sogn og Fjordane. Kartleggingen omfatter data for 30 eldre fjellskred bare i dette fylket. Av disse ligger, i tillegg til det aktuelle skredområdet, ytterligere 6 stk. innenfor samme kartblad (kartblad 1318 III, Breim). Disse er dannet etter siste istid og forskjellen mellom disse og Byrkjeloura når det gjelder ura som kvartærgeologisk fenomen synes for

NVE ikke å være annet enn at Byrkjeloura er en god del større enn de øvrige urene. Vi kan ikke se at innhenting av ytterligere informasjon om uras geologiske verdi vil tilføre saken et bedre beslutningsgrunnlag, tatt i betraktning de inngrep som er planlagt og den begrensede arealbruken for disse i forhold til hele uras mektighet og utstrekning.

Ut fra det materialet vi har tilgjengelig synes det ellers som om det ikke er helt rett som fylkesmannen uttaler at mye av opplysningene om dannelsen av ura er av ny dato. Blant annet er ura omtalt i rapporten fra Høgskolen i Sogn og Fjordane, datert 15.03.2002. Melding om tiltaket ble sendt etter at denne rapporten var publisert. Også en artikkel i avisen "Firda" fra julen 1992 viser at tidligere antagelser om at ura er dannet i løpet av istiden gjennom flytting av materiale ikke er riktig. Også i søknad og fagrapport om landskap m.m. går det frem at ura er dannet gjennom flere fjellskred etter siste istid, og vi kan ikke slutte oss til fylkesmannens vurdering av at dannelsen av ura er helt ny kunnskap og derfor kan rettferdiggjøre et krav om nye utredninger.

NVE mener at de utredninger som fylkesmannen ber om kunne vært avklart i meldingsfasen. BK har fått utført alle utredninger som det er bedt om i meldingsfasen, og også foretatt supplerende undersøkelser, basert på fylkesmannens uttalelse til konsesjonssøknaden. Vi finner også grunn til å nevne at fylkesmannen overhodet ikke kom inn på ura som kvartærgeologisk fenomen i høringsfasen til meldingen selv om dette er forhold som var kjent allerede på dette tidspunktet. Når fylkesmannen nå ber om nye undersøkelser knyttet til dette forholdet rett i forkant av sluttbefaringen mener NVE at det skal svært gode grunner til for å imøtekomme et slikt krav. Ved grundigere forarbeid fra fylkesmannens side i meldingsfasen kunne de tema som nå ønskes bedre belyst vært tatt opp da. Dette er hovedbegrunnelsen for å ha meldingsfaser for store prosjekter.

Etter NVEs syn er det samlet lagt frem en omfattende dokumentasjon på de naturfaglige verdiene som kan bli berørt ved en utbygging. Søker har fått utarbeidet grundige fagrapporter om temaet i tillegg til at det i ettertid er lagt frem fyldigere informasjon både på Bykjelouras verdi som naturtype med arter og artssamfunn. I tillegg er det lagt frem dokumentasjon på at ura ikke på langt nær er enestående i en lokal sammenheng som et eldre blokkmarksamfunn. Nye utredninger vil etter vårt syn ikke tilføre saken nytt relevant materiale i forhold til prosjektets omfang.

Vi mener at det ikke er samsvar mellom fylkesmannens uttalelse til konsekvensutredningen om at denne er god og kan legges til grunn for den endelige beslutning i saken, samtidig som det blir bedt om nye utredninger. Vi tenker spesielt da på notat av 09.03.2005 der det blir stilt flere nye krav om utredninger og undersøkelser. NVE legger både vekt på fylkesmannens første uttalelse i saken og at BK har gjort relevante tilleggsundersøkelser etter at fylkesmannen avga denne uttalelsen.

NVEs konklusjon om KU

NVE mener at konsekvensutredningen for Byrkjelo kraftverk, sammen med foreliggende kunnskap og kommentarer fremkommet gjennom høringen, i tillegg til tiltakhavers kommentarer og ytterligere utredninger/innspill for enkelte deltemaer, tilfredsstiller fastsatt utredningsprogram og plan- og bygningslovens krav til konsekvensutredninger. Vi konkluderer derfor med at utredningsplikten for søknaden om bygging av Byrkjelo kraftverk er oppfylt, jf. forskrift fastsatt i medhold av plan- og bygningsloven § 33-6.

NVEs kommentarer til og vurdering av konsesjonssøknaden

Søknaden med KU ble sendt på offentlig høring 14.06.2004. Det ble avholdt et offentlig møte på Hole grendehus i Byrkjelo den 16.09.2004 der det ble informert om saksgangen i tillegg til at de tekniske planene og resultatene av utredningene ble presentert. Uttalelsene fra høringen er forelagt søker for kommentar. NVE arrangerte sluttbefaring den 10. mars 2005 med representanter for søker, kommune, fylkesmannen i Sogn og Fjordane, Byrkjelo vassverk og Breim Bygdeutviklingslag som deltakere. NVE har også tidligere befart området sammen med BK.

Vurderinger fra andre

Gloppen kommune går enstemmig inn for at Byrkjelo Kraft AS får tillatelse til en bygging av kraftverket etter alt. 2 som er søkers primære alternativ. Kommunen er innstilt på å avstå nødvendig grunn og gjøre nødvendige endringer i kommuneplan og reguleringsplan. Kommunen ber om at BK tar hensyn til at kraftverket vil bli liggende i Byrkjelo sentrum ved utforming av bygg, støyskjerming og linjefremføring.

Kommunen har foreløpig ikke tatt standpunkt til om den ønsker å gå inn i aksjeselskapet med sin eierandel av fall og grunn eller om rettighetene skal leies ut/overdras til Byrkjelo kraft AS. Dette er uansett ikke av betydning for NVEs vurdering i denne saken.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane anbefaler at det blir gitt konsesjon til bygging av Byrkjelo kraftverk på bestemte forutsetninger.

Fylkesmannen er særlig opptatt av konsekvensene for naturmiljøet og det biologiske mangfoldet i Byrkjeloura ved bygging av vei og legging av rørgate gjennom dette området. Det blir vist til at området i kraft av sin langvarige urørthet og lauvskogdominerte vegetasjon kan være/er vertssamfunn for

flere sjeldne insekter, planter og fugler. Med tanke på de store biologiske og geologiske verdiene som ura representer bør en eventuell utbygging etter fylkesmannens syn skje med minst mulig inngrep og uten bygging av permanent vei gjennom ura. Fylkesmannen har ellers i eget notat utdypet sitt syn på uras egenverdi som kvartærgeologisk element og pekt på en del usikkerheter i forhold til konsekvenser både for biologi og ura som helhet dersom planene gjennomføres som omsøkt. På bakgrunn av dette mener fylkesmannen at en utbygging med samlokalisering av dam og inntak ved utoset i Lonevatnet og en legging av rørgata mest mulig langs elva vil være minst konfliktfylt da arealbeslagene dermed vil bli i utkanten av Byrkjeloura.

Med disse begrensningene mener fylkesmannen at landskapsinngrepene vil bli lite synlige og ikke være til vesentlig sjenanse for allmenne interesser. Områdets karakter gjør at det er lite brukt til friluftsliv, men det blir anbefalt at kraftstasjonen legges på østsiden av elva (alt. 3) på grunn av at det aktuelle kraftstasjonsområdet i alt. 1 og 2 er regulert til friluftsformål.

Fylkesmannen viser ellers til fremlagte fagrapport når det gjelder forhold for fisk og konkluderer med at med den foreslåtte minstevannføringen vil konsekvensene bli små.

For elva som økosystem og annet biologisk mangfold knyttet til elva mener fylkesmannen at det bør være en større minstevannføring om sommeren enn hva BK legger opp til. Av hensyn til vanntilknyttede fuglearter som fossekall og strandsnipe og fuktighetskrevende mose- og lavarter mener fylkesmannen at det i perioden 15. mai til 1. september bør være en minstevannføring på 3,0 m^3/s, og i øvrige deler av året bør det slippes 0,3 m^3/s slik som BK har foreslått.

Fylkesmannen har for øvrig etterlyst mer dokumentasjon om konsekvenser for biologisk mangfold og dokumentasjon på Byrkjelouras særegenhet. Dette er krav som er drøftet og avvist under våre merknader til godkjenning av konsekvensutredningen.

Sogn og Fjordane fylkeskommune viser til at kraftverket vil styrke lokalt næringsgrunnlag og at disse økonomiske fordelene er større enn ulempene for allmenne interesser. Fylkeskommunen anbefaler at det blir gitt konsesjon for bygging av Byrkjelo kraftverk uten andre forbehold enn hva søker selv har anført som avbøtende tiltak.

Direktoratet for naturforvaltning mener de største konfliktene ved en utbygging er knyttet til inngrep i Byrkjeloura i form av rørgate og vei. Det blir fra DNs side vist til at inngrep i dette området er uheldig ut fra at området har stor verdi for biologisk mangfold og har en særpreget kvartærgeologi. Av denne grunn slutter DN seg til fylkesmannens syn om at det ikke bør bygges vei gjennom ura opp til inntaket. DN mener søker i større grad bør vurdere veifremføring fra nord, og at vei til inntaket ikke nødvendigvis må legges over dammen. DN hadde sett det som ønskelig med en vurdering av muligheten for å erstatte rørgaten med tunnel for å unngå inngrep i ura.

DN mener at det bør være en større minstevannføring om sommeren enn om vinteren. Ut fra de naturlige forskjellene mellom sommer- og vintervannføring mener DN det bør slippes 6 ganger så mye vann om sommeren, dvs. en minstevannføring på 1,8 m^3/s om sommeren, og 0,3 m^3/s om vinteren.

For øvrig anbefaler DN at standardvilkår for naturforvaltning gjøres gjeldende. DN finner ikke grunnlag for avsetning av midler til fond for opphjelp av fisk, vilt og friluftsliv.

Statens landsbruksforvaltning har ingen merknader til søknaden.

Riksantikvaren viser til uttalelse fra Sogn og Fjordane fylkeskommune.

Bergvesenet ber om at dersom det eventuelt blir liggende igjen massedeponier av noen størrelse skal disse dokumenteres med tverrsnitt slik at volumet er fastlagt for ettertiden. Ut over dette har ikke Bergvesenet merknader til søknaden.

Tine Meieriet Vest krever at deres vannforsyning, (både forbruksvann og kjølevann) ikke blir skadelidende som følge av en utbygging. Dette gjelder både i anleggsfasen og driftsfasen. Meieriet viser til at ved lav vannføring kan det være risiko for "frysing" i elva. Videre blir det påpekt at en fremføring av rørgate ikke må være til hinder for senere utvidelser av bedriften.

Meieriet krever at det ikke blir støvplager i forbindelse med anleggsveier og deponi, og at deponiene ikke plasseres slik i terrenget at de demmer opp bekkeløp eller endrer det naturlige drenasjemønsteret. Til sist krever meieriet at det blir sikret mot vannlekkasje og ev. brudd på rørgaten.

Statens vegvesen har ikke andre merknader til søknaden enn at det må søkes om eventuell avkjørsel fra fylkesveien.

Byrkjelo vassverk BA setter krav om at BK må sørge for sikker vannforsyning i anleggstiden og ta kostnadene forbundet med dette. Vassverket vil i tillegg at det skal inngås avtale om at de sikres vann når anlegget er i drift. Det blir vist til at vassverkets eksisterende vanninntak ligger på utbyggingsstrekningen og at ved uforutsette avbrudd ved minstevannføringsslipp vil eksisterende inntak få for lite vann. Uttalelsen for øvrig gjelder økonomiske forhold mellom partene. Dette omhandler privatrettslige forhold.

Johan Bjørnereim ber om at det blir tatt hensyn til mulig flomvannstigning i Lonevatnet ved en oppdemming. I tillegg vil Bjørnereim ha erstattet mulig krafttap for sitt eksisterende mikrokraftverk som følge av redusert vannføring i elva.

Tiltakets virkninger

Nedenfor er det gitt en oppsummering av de viktigste positive og negative konsekvensene av en utbygging slik NVE ser det:

Fordeler

Byrkjelo kraftverk vil etter søkers anslag gi en ny årlig kraftproduksjon på ca. 61,5 GWh.

En utbygging vil styrke det lokale næringsgrunnlaget og samtidig gi kommunen inntekter i form av skatter og avgifter på snaut 1 mill. kr årlig etter 7 års drift.

Lonevatnet vil få et mer stabilt vannspeil. Dette kan bedre forholdene for fisk i vatnet og også gi bedre fiskemuligheter for de som bruker området til dette formålet.

En dam over utløpsoset vil samtidig gjøre det enklere å komme rundt vatnet og øke vatnets verdi som lokalt rekreasjonsområde.

Hogst av gran langs veien til inntaket vil bidra til å opprettholde den verdifulle løvskogdominerte naturbiotopen, og sikre at osp ikke blir fortrengt til fordel for gran.

Skader og ulemper

Inngrep i Byrkjeloura i form av vei og legging av rørgate vil kunne påvirke og redusere verdien av det biologiske mangfoldet knyttet til dette området som er en verdifull biotop med stort biologisk mangfold.

En oppdemming av Lonevatnet med 3 meter vil demme ned et større areal og medføre behov for etablering av to sperredammer.

Plassering av kraftstasjonen på Rundøya vil kunne medføre støy i driftsfasen for de mest nærliggende husene.

NVEs vurdering

Byrkjelo kraftverk vil bli et rent elvekraftverk som utnytter den til enhver tid rådende vannføring i Myklebustdalselva ved utløpet av Lonevatnet. Om sommeren er vannføringen som regel godt over den maksimale slukeevnen til kraftverket tillagt minstevannføringskravet. Dette overskuddet vil renne som fritt overløp til elva. Det samme vil gjelde i de perioder når vannføringen er mindre enn kraftverkets slukeevne. Vassdraget har naturlig stor variasjon i vannføring og med de planer som nå foreligger, med differensiert minstevannføringsslipp, vil vannføringen i elva variere over året til en viss grad avspeile naturlige avrenningsforhold, om enn i mindre målestokk.

Et pålegg om minstevannføring i den størrelse som søker har akseptert, sammen med jevnlige overløp, vil etter vårt syn være på et slikt nivå at konsekvensene for fisk i elva blir små. Fisk vil fortsatt kunne slippe seg nedover i vassdraget og minstevannføringen vil være på et slikt nivå at fisken kan oppholde seg i kulper på utbyggingsstrekningen. Eventuelle gyteplasser på den aller nederste delen vil fortsatt kunne benyttes. For de få som benytter vassdraget til fiske vil forholdene kunne bli noe bedret ved at en utbygging vil gjøre det enklere å komme til fiskeplassene på grunn av redusert vannføring i elva.

For øvrig biologisk mangfold langs selve vassdragsstrengen vil en betydelig minstevannføring sikre at det er gode forhold i vekstsesongen. I og med at Myklebustdalselva ofte har lav vannføring om vinteren, vil ikke forholdene bli særlig endret i denne årstiden.

På utbyggingsstrekningen er elva heller ikke mye brukt til friluftsliv, slik at for disse interessene er konsekvensene ubetydelige slik NVE ser det. Fylkesmannen peker på at området der kraftstasjonen er tenkt plassert i alt. 1 og 2 er regulert som friluftsområde, og at det ligger sentralt i Byrkjelo. Inngrep i dette området bør derfor etter fylkesmannens vurdering unngås, og en utbygging bør skje etter alt. 3. Gloppen kommune mener det aktuelle området har svært liten bruksverdi for friluftsliv. Etter å ha befart området slutter NVE seg til et slikt syn. Kommunen, NVE og søker har således et sammenfallende syn på at en plassering av kraftstasjon på Rundøya i svært liten grad vil være i konflikt med friluftslivsverdier. Kommunen er innstilt på å foreta en nødvendig omregulering i gjeldende reguleringsplan for området.

Det foreslåtte kraftstasjonsområdet ved alternativ 3 blir liggende tett inntil industriområdet for Tine meierier. Dette er den største arbeidsplassen i kommunen, og et kraftverk med tilhørende rørgate kan fort komme i konflikt både med nåværende bruk og fremtidige utvidelser av meieriet. En plassering av kraftstasjonen i dette området synes derfor å være en uheldig løsning som ikke gir miljømessige fordeler i forhold til øvrige alternativ, og vi vil derfor ikke vurdere dette nærmere da en slik løsning heller ikke er ønskelig fra søkers side.

Konfliktnivået for friluftsliv langs elva er etter vårt syn begrenset uansett valg av alternativ.

BK søker primært om å få lov til å demme opp Lonevatnet med 3 meter. NVE mener at en slik oppdemming kan synes unødig med tanke på arealbeslag og at det da vil være nødvendig med anleggelse av to sperredammer som skal hindre vannlekkasjer i andre retninger. I positiv retning trekker imidlertid at kraftverket vil få en viss økning i fallhøyde. Dette vil gi en årlig produksjonsøkning på ca. 3 GWh. Oppdemmingen vil også kunne ha visse positive konsekvenser ved at Lonevatnet får et mer stabilt vannspeil og i følge fagrapporten også kunne tjene som oppholdssted for blant annet svaner. Slik forholdene er i dag fremstår vatnet tidvis som et lite tiltalende landskapselement med store tørrlagte områder med bare elvestrekningen som renner gjen-

nom vatnet. En oppdemming vil sikre vannspeil i hele Lonevatnet uavhengig av tilsig. For friluftsbruk og fiske vil dermed forholdene bli forbedret.

Det er ikke påvist viktige naturfaglige forhold som vil bli negativt påvirket ved en oppdemming. To regionalt sjeldne arter av rikmyrsplanter kan forsvinne ved neddemming, men i hvert fall for en av disse er det en lokalitet lenger inn i Myklebustdalen. Artene er heller ikke sjeldne i større målestokk og står ikke på den nasjonale rødlista. Det er heller ikke kommet konkrete innvendinger verken fra kommune, miljøfaglig hold eller andre til en slik oppdemming. NVE kan ikke se at en oppdemming av Lonevatnet er av avgjørende betydning for konsesjonsspørsmålet.

I denne saken er det desidert største konfliktpunktet knyttet til valg av trasé for fremføring av rørgate og anleggelse av vei opp til inntaket. Slike valg blir normalt avgjort gjennom godkjennelse av detaljplanene for en utbygging. Spørsmålet er likevel så sentralt at NVE mener at det bør vurderes nærmere allerede i vår avveining av om det skal gis tillatelse til en utbygging eller ikke.

I søknaden er det foreslått at rørgate og vei skal anlegges i mest mulig rett linje fra kraftstasjon til inntak. Dette vil innebære at det blir gjort inngrep nokså sentralt i et område som har stor verdi som naturområde med flere rødlistede fugler og planter. Fylkesmannen er kritisk til en slik fremføring, og NVE er enig med fylkesmannen at inngrep så sentralt i biotopen bør unngås. BK har i sin kommentar til høringsuttalelsene, og etter at det var foretatt en grundigere vurdering av biotopens verdi og utstrekning, foreslått at traseene for anleggsvei og rørgate trekkes en del nærmere Myklebustdalselva. Vei og rørgate vil etter en slik justering gå gjennom granplantefelt i øvre og nedre del av traseen og det er bare over en forholdsvis kort strekning at det vil bli inngrep i selve den gamle, verdifulle løvskogen, og da i randsonen og ikke i de sentrale og viktigste områdene. Dermed vil ikke etablering av vei og rørgate være i konflikt med det området som har størst biologisk verdi verken for noen fuglearter eller for flora. Veien vil også kunne utløse noe granhogst og dermed gi et lite, men viktig bidrag til å opprettholde løvskogen i området og dermed det eksisterende biologiske mangfoldet. Dette støttes i tilleggsutredningen om de biologiske forholdene som er utført. Rørgaten vil bli gravet ned, og på sikt vil ikke denne ha særlig negativ betydning for biotopen.

Selve ura som fenomen kan etter vårt syn ikke tillegges avgjørende vekt. Det som i størst grad skiller denne fra andre urer er størrelsen på den. Tatt i betraktning av at vei og rørgate, kraftstasjon og massedeponi berører ca. 18 daa i randområdet, mens urområdet er på ca. 3 km^2, vil et slikt inngrep etter vårt syn uansett ha liten betydning for en forståelse av uras kvartærgeologiske historikk og verdi.

Etter NVEs syn innebærer etablering av anleggsvei og rørgate ikke komplikasjoner som ikke vil kunne la seg løse ved fornuftige plasseringer der det blir tatt tilbørlige hensyn til det biologiske mangfoldet som Byrkjeloura representerer. NVE mener at fremføring av vei og rørgate ikke er til hinder for at det kan gis konsesjon til Byrkjelo kraftverk.

Vi vil ellers bemerke at i likhet med oppdemming av Lonevatnet kan etablering av vei til vatnet ha en viss positiv effekt for friluftsliv ved at veien i kombinasjon med passasjemulighet over dammene ved Lonevatnet kan gi en fin turmulighet for lokalbefolkningen.

NVE mener at for øvrige allmenne interesser vil en utbygging ha små negative konsekvenser.

Konklusjon

NVE mener fordelene ved en utbygging av fallet i Myklebustdalselva er større enn skader og ulemper for allmenne interesser, slik at kravet i vannressursloven § 25, jf. vassdragsreguleringsloven § 8 er oppfylt. NVE anbefaler at Byrkjelo Kraft AS får tillatelse i medhold av vannressursloven § 8 til bygging av Byrkjelo kraftverk i det alt vesentlige etter det fremlagte alt. 2.

I NVEs helhetsvurdering inngår også konsekvensene ved etablering av elektriske anlegg som er nødvendig for bygging og drift av Byrkjelo kraftverk. NVE har ikke mottatt merknader vedrørende de elektriske anleggene. Etter NVEs vurdering medfører ikke de elektriske anleggene skader og ulemper av et slikt omfang at det har avgjørende betydning for om det omsøkte tiltaket kan tillates eller ikke. NVE vil sluttbehandle søknaden etter energiloven når en eventuell tillatelse etter vassdragslovgivningen foreligger.

Merknader til konsesjonsvilkårene

I og med at dette er et elvekraftverk med en årlig produksjon større enn 40 GWh vil flere av bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven komme til anvendelse, jf. vannressursloven § 19, 2. ledd.

Siden det heller ikke er behov for konsesjon etter industrikonsesjonsloven vil også bestemmelsen i vannressursloven § 19, 2. ledd, siste punktum om avståelse av konsesjonsavgifter beregnet etter reglene i industrikonsesjonsloven § 2, 4. ledd nr. 13 komme til anvendelse.

Post 1, vannslipping

I søknaden foreslo BK en minstevannføringsslipp på 300 l/s hele året. Fylkesmannen anbefalte i sin høringsuttalelse at det bør være en differensiert minstevannføring mellom sommer og vinter, med

størst minstevannføring om sommeren. Begrunnelsen for dette er hensynet til vanntilknyttede fuglearter og fuktighetskrevende mose- og lavarter. Fylkesmannen foreslår en minstevannføring på minst 3,0 m^3/s om sommeren.

I likhet med fylkesmannen mener også DN at det bør være større minstevannføring om sommeren enn om vinteren. DN har sett på de naturlige variasjonene i vassdraget, og mener av den grunn at minstevannføringen bør være seks ganger større om sommeren enn om vinteren, og foreslår at den settes til 1,8 m^3/s i sommersesongen og 0,3 m^3/s resten av året. DN har presisert overfor NVE at forslaget gjelder for tiden 15. mai til 31. august, og ikke til 1. august som en kan få inntrykk av ved å lese høringsuttalelsen.

Søker har i sine kommentarer til høringsuttalelsene akseptert en minstevannføring om sommeren på 1,8 m^3/s slik som DN anbefaler.

NVE er enig med fylkesmannen og DN i at det bør være større minstevannføring om sommeren enn om vinteren. Vi er enig med DN i at 1,8 m^3/s vil ivareta hensynet til økologien i elva og elva som landskapselement. Vi finner grunn til å understreke at i lange perioder om sommeren så vil det være overløp som langt vil overstige et slikt minstevannføringsnivå.

Vi anbefaler av den grunn at i tiden 1. september til 14. mai skal det slippes en minstevannføring på 300 l/s fra Lonevatnet, mens det i tiden 15. mai til 31. august skal slippes 1,8 m^3/s. Dersom det naturlige tilsiget er mindre enn kravet til minstevannføring skal hele tilsiget slippes. I de tørreste periodene vil da tilstanden etter en utbygging være den samme som naturtilstanden i vassdraget.

Byrkjelo vassverk BA har vannuttak i Myklebustdalselva ca. 700 meter nedenfor Lonevatnet. Vannuttaket varierer fra 5 – 20 l/s. I fremtiden er det forventet et vannforbruk på ca. 13 l/s. NVE mener at et slikt vannuttak ikke vil utgjøre noen skade sett i forhold til de interesser som et minstevannføringspålegg skal ivareta, og vi mener at Byrkjelo vassverk BA kan ta ut vann som før. Om vassverket senere velger en annen vannforsyningsløsning, for eksempel med vanninntak direkte fra kraftverksinntak eller rørgaten vil ikke NVE ha merknader til dette. Det vil bli en forhandlingssak mellom partene.

Byrkjelo vassverk BA forsyner også Tine meierier med vann fra sitt vannforsyningsanlegg. Meieriet vil derfor ikke få redusert vanntilgang så lenge vassverket fortsetter å ta ut vann fra vassdraget i den målestokk de gjør i dag.

Meieriet tar også kjølevatn direkte fra elva. Dette slippes tilbake på samme punkt. Vi kan ikke se at en utbygging skulle være til hinder for fremtidig kjølevannsuttak. Det er heller ikke i dag uvanlig med vannføringer ned mot, og tidvis under, det pålagte minstevannføringskravet om vinteren. NVE er ikke kjent med at bedriften har problemer med vanntilgangen i kalde lavvannsperioder.

Johan Bjørnereim er eier av et mikrokraftverk i Myklebustdalselva. Dette kraftverket har en slukeevne på 250 l/s og utnytter et lite konsentrert fall på ca. 8 meter i elva. Det foreslåtte minstevannføringskravet er større enn kraftverkets maksimale vannforbruk, men elveløpet er delt i to på den aktuelle strekningen, slik at det tidvis kan bli mindre vann i elveløpet enn hva kraftverket kan utnytte. Kraftverket utnytter bare en kort fallstrekning uten vesentlig verdi og NVE mener at fremtidig drift av mikrokraftverket ikke vil være til vesentlig ulempe for allmenne interesser i vassdraget. Eventuell erstatning for tapt kraftproduksjon som følge av redusert vannføring er av privatrettslig karakter og avklares gjennom avtale eller skjønn. Det kan likevel nevnes at Bjørnereim er deltaker i BK og vil få inntekter fra kraftproduksjonen tilsvarende sin eierandel.

Post 2, revisjon av vilkårene

Vassdragsreguleringsloven § 10, 3. ledd om adgang til revisjon av konsesjonsvilkår etter 30 år kommer til anvendelse for kraftverk med produksjon over 40 GWh/år.

Post 3, konsesjonsavgifter

Vi foreslår at satsene for konsesjonsavgifter fastsettes til det som er vanlig sats ved nye konsesjoner, dvs. kr 8,-/nat.hk. til staten og kr 24,-/nat.hk. til kommuner. Avgiftene beregnes etter reglene i industrikonsesjonsloven.

Post 7, godkjenning av detaljplaner

Vi har tidligere, i vår vurdering av søknaden, drøftet konsekvensene av vei og rørgate og vurdert om slike inngrep har så stor negativ innvirkning på de mest særpregede, kjente naturkvalitetene at det ikke kan gis tillatelse som omsøkt. NVE har konkludert med at disse inngrepene ikke vil ha avgjørende betydning, men vi vil her drøfte fordeler og ulemper ved ulike løsninger og derigjennom legge visse føringer for utarbeidelse av detaljplaner for anlegget.

BK fremholder at det er ønskelig at inntaket legges for seg i en vik rett sør for utløpsoset i Lonevatnet. Dette er begrunnet med at ved store vannføringer vil det bli mindre drivved som føres inn mot inntaket, slik at driftsforholdene kan bli mer stabile enn med inntak på samme sted som utløpet fra vatnet. Det er planlagt en mindre dam med dykket innløp frem mot inntaket slik at slike organiske rester ikke blir ført inn til selve inntakspartiet.

En etablering av inntaket som foreslått vil gi kortest rørgate, samtidig som en unngår uheldige retningsforandringer. Dersom rørgaten legges slik fylkesmannen anbefaler, dvs. mest mulig langs elva, vil den bli liggende i sterkt sidehellende terreng

mot elveleiet og kan være utsatt for undergraving og erosjon. Dette vil særlig gjelde før terrenget har stabilisert seg etter anleggsdriften. Dessuten vil et slikt alternativ gi flere retningsforandringer på rørgata som vil kreve større betongforankringer. Dette vil ha uheldig landskapsmessig virkning lokalt. NVE mener at det både av hensyn til landskapsinngrep og fremtidig drift og vedlikehold av anlegget er mest hensiktsmessig om inntaket etableres som omsøkt.

Søker har i sine kommentarer til høringsuttalelsene (vedlegg 5) kommet med et justert forslag til rørgatetrasé og vei for å dempe konfliktnivået med naturfaglige interesser. Traseene er der trukket nærmere elva. Med en slik løsning vil en i stor grad unngå konflikt med de verdifulle delene av naturbiotopen ved at rørgaten i stor grad vil gå gjennom plantefelt med unggranbestand og bare over en nokså kort strekning berøre selve ospeskogen.

NVE mener at med en skånsom anleggsdrift hvor det legges vekt på å minimalisere inngrepene i tilknytning til etablering av rørgate og anleggsvei, vil virkningene bli begrenset. Etter at anleggsperioden er ferdig vil rørgaten bli dekket over, og på sikt vil traseen gro igjen. Dersom en unngår inngrep i ura i hekkeperioden for fugler, slik søker selv foreslår, mener NVE at en rørgate fra inntaksvika og ned til kraftstasjonen etter den justerte traseen vil være en akseptabel løsning. Endelig trasé må fastsettes ved godkjenning av detaljplanene.

Etter vårt syn vil etablering av en permanent vei være det største inngrepet av varig karakter. DN har anbefalt at det vurderes nærmere om det kan være aktuelt med veifremføring via bru over elva.

På grunn av at vassdraget har store flommer, vil en bru over dammen ved Lonevatnet måtte dimensjoneres for å tåle store vannføringer. Brua vil da kunne fremstå som et ruvende inngrep. Kostnadene vil også kunne bli vesentlige, selv om en vil få en langt kortere vei til inntaket. Kryssing av elva med bru lenger ned langs vassdraget er mulig, men det er få steder som i det hele tatt er aktuelle.

Kryssing vil uansett medføre et stort landskapsinngrep, og dessuten vil en måtte føre veien gjennom noe av det samme løvskogområdet som nå blir berørt ved justert løsning. NVE mener at det ikke oppnås noen vesentlig miljømessig gevinst ved å krysse elva med bru.

Tunnelboring blir foreslått som et annet mulig alternativ fra DNs side. Vei og rørgate vil da bli overflødig. På grunn av løsmasser med stor mektighet og dyptliggende fjell er etablering av tunnel mindre relevant.

Vi minner om at anleggsarbeidene ikke kan settes i gang før NVE har godkjent detaljplanene. I denne saken må vi be om at det legges særlig vekt på at anleggsveien og rørgaten får en utforming og trasé som i minst mulig grad er til skade for biologisk mangfold i Byrkjeloura.

De største konfliktene knyttet til plassering av kraftstasjonen som foreslått i hovedalternativet synes å være flomfare for kraftverksbygningen og støy for naboområdet. NVE mener det er her det må legges vekt på å sikre kraftstasjonen mot flom, samtidig som stasjonen sikres best mulig mot støyavgivelse til nærliggende områder.

Tine Meierier krever at eventuelle massedeponi ikke må anlegges slik at de naturlige bekkefar endrer løp eller at det blir fare for oppdemming av vann og at deponiene ikke må anlegges slik at det er fare for avrenning fra disse.

NVE vil ved godkjenning av detaljplanene være oppmerksom på slike forhold og sørge for at tipper, både midlertidige og varige, vil få en plassering som er tilfredsstillende i forhold til de krav Tine meierier fremsetter.

Meieriet krever også at det blir sikret mot vannlekkasje, eventuelt brudd, på rørgaten. En rørgate av den dimensjon det her er snakk om, vil falle inn under sikkerhetsforskriftene, og NVE vil påse at rørgaten er riktig dimensjonert for det trykk som den vil bli utsatt for.

Johan Bjørnareim nevner at en oppdemming ikke må medføre ukontrollerte flomforhold fra Lonevatnet. NVE vil ved godkjennelse av detaljplanene påse og stille krav om at overløpsdammer er utformet slik at flomvannstigningen ikke blir større enn under naturlige forhold.

Post 8, naturforvaltning

Vi har tatt med vanlig standardvilkår for naturforvaltning. I likhet med DN mener vi at det ikke er grunnlag for fastsettelse av fond for opphjelp av fisk, vilt og friluftsliv.

Slik vi oppfatter post II i dette vilkåret kan det gis pålegg om uttak av gran innenfor løvskogområdet i urområdet som blir berørt for å kompensere på eventuelle ulemper som følge av legging av rørgate og vei. Dette er fremholdt å kunne ha en positiv effekt på biologisk mangfold i området. Det må være opp til fylkesmannen å vurdere et slikt pålegg.

I hekketiden må BK av hensyn til flere rødlistede fuglearter unngå arbeid i Byrkjeloura. Oppfølging av dette og fastsetting av hvilken tid dette gjelder, overlates til fylkesmannen i medhold av vilkåret.

Det er ellers en forutsetning at andre pålegg gitt i medhold av vilkåret skal stå i forhold til inngrepets størrelse og omfang.

Post 9, kulturminner

Slik vi oppfatter fylkeskommunen er undersøkelsesplikten oppfylt ved utarbeidelse av KU. Vi minner likevel om den generelle aktsomhetsplikten, og at

konsesjonæren må varsle vedkommende myndighet dersom det under arbeidene viser seg at hittil ukjente kulturminner kan bli skadet, jf. også vilkår nr. 6.

Post 10, forurensning mv.

Byrkjelo vassverk BA og Tine meierier er opptatt av at vannkvaliteten ikke blir redusert i anleggstiden for bygging av kraftverket.

Det vil være tiltakshavers ansvar å påse at kvaliteten på drikkevannet og kjølevatnet er tilfredsstillende i anleggstiden. Under befaring ble en løsning med inntak for drikkevann oppstrøms all anleggsaktivitet presentert. NVE fikk inntrykk av at dette er en løsning som vassverket kan godta.

Tine meierier har også sitt kjølevannsuttak til bedriften som det må tas hensyn til, slik at det ikke blir ført partikler inn i systemet. BK ser for seg å sette et partikkelfilter foran inntaket for å hindre uønskede sedimenter inn i kjølevannsystemet.

Disse spørsmålene vil uansett være av privatrettslig karakter som må løses ved forhandlinger mellom partene.

Vilkåret er ellers utformet i tråd med standardteksten for forurensningsvilkår. Teksten er noe avvikende i forhold til fylkesmannens forslag, men ivaretar likevel etter vårt syn de samme forhold.

Vi gjør oppmerksom på at det må søkes til fylkesmannen om særskilt tillatelse etter forurensningsloven knyttet til utslipp i anleggstiden.

Vi forutsetter at BK gjør seg kjent med gjeldende støyforskrifter både for anleggsdriften og i driftssituasjonen for kraftverket og holder seg innenfor disse.

Post 11, ferdsel

I utgangspunktet skal veier som bygges i tilknytning til kraftanlegg være åpne for allmenn ferdsel med mindre annet er bestemt. NVE mener at av hensyn til biologisk mangfold i Byrkjeloura bør veien til inntaket være stengt for annen motorisert ferdsel enn det som er nødvendig for ettersyn av anlegget. Dammen ved Lonevassosen og de andre sperredemningene må bygges på en slik måte at det er mulig å ta seg over til fots. Det vil åpne for at allmennheten i større grad kan benytte seg av terrenget rundt Lonevatnet til ulike friluftsformål.

Post 13, rydding av reguleringssonen

En oppdemming av Lonevatnet vil demme ned et areal på ca. 25 daa. Dette området er stort sett skogbevokst, og BK må sørge for at skogen er felt og fjernet/brent før oppdemmingen foretas. Dersom skog over oppdemmingsgrensen dør som følge av oppdemmingen, skal denne også fjernes.

Andre merknader

Som nevnt under merknadene til postene vannslipp, detaljplaner og forurensning så er eventuelle ulemper for vannforsyningsinteresser og erstatning for tapt kraftproduksjon privatrettslige forhold som overlates til forhandlinger mellom partene eller skjønnet.

Forslag til vilkår for tillatelse etter vannressursloven § 8 for Byrkjelo Kraft AS til å bygge Byrkjelo kraftverk i Myklebustdalselva Gloppen kommune, Sogn og Fjordane

1

(Vannslipping)

I tiden 15. mai til 31. august plikter konsesjonæren å holde en minstevannføring på 1,8 m^3/s ved utløpet av Lonevatnet. I resten av året skal det slippes 0,3 m^3/s ved samme målested.

Dersom det naturlige tilsiget er mindre enn det fastsatte minstevannføringsslippet skal hele tilsiget slippes forbi inntaket og kraftverket skal ikke være i drift.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

2

(Revisjon av vilkårene)

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10, post 3, 1.ledd.

3

(Konsesjonsavgifter)

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten på kr **8,-** pr. nat.hk., beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som det konsederte vannfall etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer på kr **24,-** pr. nat.hk., beregnet på samme måte.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Plikten til å betale avgiftene inntrer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdelsesloven kap. 7.

Etter forfall svares rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

4

(Byggefrister mv.)

Arbeidet må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonens dato og fullføres innen ytterligere 5 år. Under særlige omstendigheter kan fristene forlenges av Kongen. I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av særlige forhold (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag noen av disse fristene oversittes uten tillatelse fra Olje- og energidepartementet, betaler konsesjonæren en mulkt til statskassen på kr 1 000,-.

5

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal vedkommende myndighet underrettes i god tid på forhånd.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

8

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

a. å sørge for at forholdene i *Myklebustdalselva* er slik at de stedegne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av utbyggingen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og utbygging tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av utbyggingen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av utbyggingen.

V

Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VI

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

9

(Automatisk fredete og andre kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

10

(Forurensning mv.)

Konsesjonæren plikter etter fylkesmannens nærmere bestemmelse:

- å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med utbyggingen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.
- å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersøkelser i berørte vassdragsavsnitt.

11

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utilgjengelige.

12

(Terskler mv.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprenskinger mv. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

13

(Rydding av oppdemmingssonen)

Neddemmede områder skal ryddes for trær og busker på en tilfredsstillende måte. Generelt gjelder at stubbene skal bli så korte som praktisk mulig, maksimalt 25 cm høye. Ryddingen må utføres på snøbar mark. Avfallet fjernes eller brennes.

Dersom ikke annet blir pålagt konsesjonæren, skal reguleringssonen holdes fri for trær og busker som er over 0,5 m høye. I rimelig grad kan Olje- og energidepartementet pålegge ytterligere rydding. Dersom vegetasjon over ny naturlig vannstand dør som følge av oppdemmingen, skal den ryddes etter de samme retningslinjene som ellers er angitt i denne posten.

Rydding av oppdemmingssonen skal være gjennomført før første neddemming og bør så vidt mulig unngås lagt til yngletiden for viltet i området.

Tilsyn med overholdelsen av bestemmelsene i denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

14

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

15

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av reguleringens virkninger for berørte interesser. Undersøkelsesrapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. Olje- og energidepartementet kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

16

(Militære foranstaltninger)

Ved reguleringsanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

17

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

18

(Merking av usikker is)

De partier av isen på vann og inntaksmagasiner som mister bæreevnen på grunn av utbyggingen må merkes eller sikres etter nærmere anvisning av NVE.

19

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år.

20

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger. Olje- og energidepartementet kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene kan medføre forpliktelser.

III Høringsinstansenes bemerkninger til NVEs innstilling

NVEs innstilling har vært på høring hos Gloppen kommune og Sogn og Fjordane fylkeskommune. Gloppen kommune og Sogn og Fjordane fylkeskommune har i brev av 13.7.05 ingen bemerkninger til NVEs innstilling.

IV Olje- og energidepartementets bemerkninger

Innledning

Byrkjelo Kraft AS har søkt om tillatelse etter vannressursloven til bygging av et nytt kraftverk i Myklebustdalselva. Det planlagte kraftverket skal benytte fallet i Myklebustdalselva fra Lonevatnet til Byrkjelo sentrum i Gloppen kommune i Sogn og Fjordane.

Byrkjelo Kraft AS eies av grunneierne/fallrettighetshaverne i prosjektområdet. Gloppen kommune, som har resten av fallrettene på utbyggingsstrekningen, har ikke motsatt seg at disse rettighetene blir utnyttet.

Byrkjelo kraftverk er planlagt som et elvekraftverk, og kraftverket vil ligge i Myklebustdalselva som er et sidevassdrag til Breimselva som renner ut i Gloppenfjorden. Kraftverket vil ha en installert effekt på 12,8 MW, og en årlig produksjon beregnet til 61,5 GWh. Ettersom den årlige produksjonen overstiger 40 GWh følger det av vannressursloven § 19 annet ledd at også bestemmelser i vassdragsreguleringsloven får anvendelse.

Utbyggingsplaner for Myklebustdalselva er tidligere plassert i kategori I i Samlet Plan. Ettersom utbyggingsplanene i dag er annerledes enn de som tidligere er behandlet, ble det søkt om fritak fra behandling i forhold til Samlet Plan. Fritak ble innvilget av Direktoratet for naturforvaltning (DN) den 8.6.2000.

Søknaden

Det er søkt om tillatelse til bygging av et nytt kraftverk i Myklebustdalselva. Det planlagte kraftverket vil bli et rent elvekraftverk, som vil utnytte den til enhver tid rådende vannføring i Myklebustdalselva. Det er planlagt slipping av minstevannføring.

Etter vannressursloven er det videre søkt om tillatelse til en permanent heving av Lonevatnet med 3 meter og etablering av sperredemninger ved vannet, samt andre nødvendige terrenginngrep i tilknytning til anlegget, slik som legging av rørgate, fremføring av vei og plassering av massedeponier.

Det er også søkt om tillatelser etter energiloven og forurensningsloven for henholdsvis kabler og andre elektriske anlegg, og for bygging av anlegget.

Kraftgrunnlaget er mindre enn 4000 nat.hk., og det er derfor ikke nødvendig med tillatelse etter industrikonsesjonsloven.

Fordeler og ulemper

Ved siden av en produksjon på 61,5 GWh per år, vil kraftverket ha en positiv effekt på lokalt næringsliv og sysselsetting, særlig i anleggsperioden. Kommunen vil bli tilført inntekter gjennom skatter og avgifter fra kraftverket.

Lonevatnet vil få et mer stabilt vannspeil, som kan bedre forholdene for fisk i vannet og gi bedre fiskemuligheter. En dam over utløpsoset vil gjøre det enklere å komme rundt vannet, og dermed øke vannets verdi som lokalt rekreasjonsområde. Hogst av gran langs veien til inntaket vil bidra til å opprettholde den verdifulle løvskogdominerte naturbiotopen, og sikre at osp ikke blir fortrengt til fordel for gran.

Inngrep i Byrkjeloura i form av vei og legging av rør vil kunne påvirke og redusere verdien av det biologiske mangfoldet knyttet til dette området som er en verdifull biotop med stort biologisk mangfold. En oppdemming av Lonevatnet med 3 meter vil demme ned et større areal og medføre behov for etablering av to sperredammer. Plassering av kraftstasjonen på Rundøya vil kunne medføre støy i driftsfasen for de mest nærliggende husene.

NVEs innstilling

NVE er enig med fylkesmannen og Direktoratet for Naturforvaltning i at det bør være større minstevannføring om sommeren enn om vinteren. NVE mener at 1,8 m^3/s om sommeren i stor grad vil ivareta hensynet til fisk i elva, og sikre annet biologisk mangfold.

NVE mener det største konfliktpunktet i denne saken er knyttet til valg av trasé for fremføring av rørgate og av vei opp til inntaket. Dette spørsmålet er derfor vurdert nærmere i forbindelse med avveining av om tillatelse skal gis, og ikke som i normaltilfellene henvist til detaljplanleggingen. NVE er kommet til at fremføring av vei og rørgate etter justerte traseer som trekkes nærmere Myklebustdalselva ikke er til hinder for at det kan gis konsesjon. Rørgaten vil bli nedgravd, og vil på sikt ikke ha særlig negativ betydning for biotopen.

NVE tilrår at det blir gitt konsesjon til bygging av Byrkjelo kraftverk i Myklebustdalselva i det vesentlig i samsvar med søkers prioriterte alternativ. NVE mener at fordelene ved en slik utbygging av Myklebustdalselva er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at det kan gis konsesjon til prosjektet, jf. vannressursloven § 8.

Olje- og energidepartementets vurdering

Olje- og energidepartementet mener hensynet til de allmenne interesser er godt ivaretatt gjennom forslagene til minstevannføring og til trasé for anleggsvei og rørgate som NVE har foreslått. Departemen-

tet legger også vekt på at kommunen og fylkeskommunen går inn for søknaden.

I likhet med NVE finner departementet at fordelene ved utbygging av Byrkjelo kraftverk er større enn skader og ulemper for private og allmenne interesser, vassdragsreguleringsloven § 8 første ledd jf. vannressursloven § 19 annet ledd.

Olje- og energidepartementet anbefaler at Byrkjelo Kraft AS får tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Byrkjelo kraftverk på de vilkår som er foreslått av NVE.

Departementet anbefaler videre at Byrkjelo Kraft AS gis tillatelse etter lov om vern mot forurensninger og om avfall § 11.

Olje- og energidepartementets merknader til vilkårene

Post 1. Vannslipping

Olje- og energidepartementet er enig med NVE når det gjelder vurderingen av minstevannføringen. I tiden 1. september til 14. mai skal det slippes en minstevannføring på 0,3 m^3/s fra Lonevatnet, og 1,8 m^3/s i perioden fra 15. mai til 31. august. Dersom det naturlige tilsiget er mindre enn kravet til minstevannføring, skal hele tilsiget slippes.

Post 3. Konsesjonsavgifter

På grunn av at årsproduksjonen er større enn 40 GWh gjelder kravet i vannressursloven § 19, 2. ledd, siste punktum om fastsettelse av konsesjonsavgifter etter reglene i industrikonsesjonsloven. Departementet slutter seg til NVEs forslag til kr 8,- pr. nat.hk. til staten og kr 24,- pr. nat.hk. til kommunen i konsesjonsavgifter.

Post 7. Godkjenning av detaljplaner

Departementet slutter seg til NVEs merknader vedrørende etablering av inntaket. I likhet med NVE vil departementet understreke at det må legges særlig vekt på at anleggsveien og rørgaten får en utforming og trasé som i minst mulig grad er til skade for biologisk mangfold. Det vises til at anleggsarbeidene ikke kan settes i gang før NVE har godkjent detaljplanene.

Departementet slutter seg for øvrig til NVEs forslag til vilkår og merknader.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov om vassdrag og grunnvann av 24. november 2000 nr. 82 § 8, jf. § 19 annet ledd, gis Byrkjelo Kraft AS tillatelse til å bygge Byrkjelo kraftverk i Gloppen kommune i Sogn og Fjordane på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 7. oktober 2005.
2. I medhold av lov om vern mot forurensninger og om avfall av 13. mars 1981 nr. 6 § 11 gis Byrkjelo Kraft AS tillatelse til å bygge Byrkjelo kraftverk på de vilkår som er inntatt i ovennevnte foredrag.

36. Eidsiva energi Holding AS

Retta emisjon i Eidsiva energi Holding AS - industrikonsesjonslova § 1 fjerde ledd

Olje- og energidepartementets samtykke 19. oktober 2005.

Departementet viser til brev frå Eidsiva energi Holding AS ved advokat Gunnar Martinsen frå 7.10.2005, der det blir bede om stadfesting på at vilkår stilt i samband med unntaksvedtak etter industrikonsesjonslova § 1 fjerde ledd ikkje vil bli nytta av staten.

Den retta emisjonen medfører at det blir skrive ut 15 690 376 nye aksjar. Hamar Energi Holding AS, LGE Holding AS, Ringsaker, Løten, Engerdal, Åmot, Trysil, Stor-Elvdal, Nord-Odal, Kongsvinger, Eidskog, Grue, Våler og Åsnes kommunar vil auke sin eigardel i selskapet frå 65,284 % til 67,485 %.

Eidsiva energi Holding AS har i tillegg Hedmark Fylkeskraft AS, Gjøvik, Østre Toten og Sør-Odal kommunar som aksjonærar. Desse aksjonærane tek ikkje del i emisjonen.

Eidsiva energi Holding AS med tilhøyrande dotterselskap har tidlegare fått fleire unntak frå forkjøpsrett og konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd. Tidlegare vedtak er gjeve på vilkår om at alle framtidige overføringar av aksjar skal meddelast til konsesjonsstyresmaktene. Det går fram av vedtaka at emisjonar skal vurderast på same måte som aksjeoverdragingar. Den retta emisjonen som nemnd i brevet må difor vurderast opp mot dei vilkår som vart sett ved konsesjonsfritaka.

I dei tidlegare vedtaka er det blant anna sett vilkår om statleg forkjøpsrett og rett til å konsesjonsbehandle dei erverv som blei unntatt frå konsesjonsbehandling ved alle framtidige aksjeoverdragingar og emisjonar i selskapet. Departementet kan ikkje sjå at den aktuelle emisjonen i Eidsiva energi Holding AS medfører at staten vil nytte seg av vilkår fastsett for tidlegare vedtak om unntak for forkjøpsrett eller konsesjonsbehandling.

Departementet har i eige brev av i dag meddelt eigen aksjeervervskonsesjon i samband med emisjonen.

37. Eidsiva energi Holding AS

(Konsesjon etter industrikonsesjonslova § 36 ved retta emisjon i Eidsiva energi Holding AS)

Olje- og energidepartementets samtykke 19. oktober 2005.

Departementet viser til søknad frå 07.10.2005 på vegne av Hamar Energi Holding AS, LGE Holding AS, Ringsaker, Løten, Engerdal, Åmot, Trysil, Stor-Elvdal, Nord-Odal, Kongsvinger, Eidskog, Grue, Våler og Åsnes kommunar.

Ovannemnde aksjonærar søker om konsesjon etter industrikonsesjonslova § 36 i samband med at dei auker sin samla eigardel i Eidsiva energi Holding AS frå 65,284 % til 67,485% i selskapet. Gruppa sin auke av samla eigardel er konsesjonspliktig fordi Eidsiva energi Holding AS eig meir enn 20 prosent av aksjane i selskap som har rettar som er omfatta av industrikonsesjonslova, jf. § 36 andre ledd.

Eidsiva energi Holding AS med tilhøyrande dotterselskap har tidlegare fått fleire unntak frå forkjøpsrett og konsesjonsplikt etter industrikonsesjonslova § 1 fjerde ledd. Departementet har i eige brev av i dag meddelt at ein ikkje kan sjå at den aktuelle emisjonen i Eidsiva energi Holding AS medfører at staten vil nytte seg av vilkår fastsett for tidlegare vedtak om unntak for forkjøpsrett eller konsesjonsbehandling.

I medhald av industrikonsesjonslova § 36 og delegasjon gjeve ved kgl.res. frå 20. desember 1996 vert Hamar Energi Holding AS, LGE Holding AS, Ringsaker, Løten, Engerdal, Åmot, Trysil, Stor-Elvdal, Nord-Odal, Kongsvinger, Eidskog, Grue, Våler og Åsnes kommunar gjeve konsesjon for auke av eigardel i Eidsiva energi Holding AS frå 65,284 prosent til 67,485 prosent. Det vert ikkje sett nokre særskilte vilkår for konsesjonen.

Departementet gjer merksam på at det med dette vedtak ikkje er gjort endringar i dei tidlegare meddelte konsesjonar eller tilknytta vilkår.

38. Mjøsenergi Invest AS

(Konsesjon etter industrikonsesjonsloven § 36 - Erverv av aksjer i Oppland Energi AS)

Olje- og energidepartementets samtykke 26. oktober 2005.

Det vises til Deres brev av 25.8.2005, der det søkes om konsesjon i forbindelse med erverv av aksjer i Oppland Energi AS. Ervervet medfører at Mjøsenergi Invest AS øker sin aksjeportefølje i Oppland Energi AS fra 22,46 % til 29,67 %. Styret i Oppland Energi AS har samtykket i aksjeervervet ved styrevedtak av 23.8.2005.

Ervervet er konsesjonspliktig da Oppland Energi AS gjennom sitt eierskap i det heleide datterselskapet Oppland Energi Produksjon AS innehar rettigheter som omfattes av lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) kap I.

Oppland Energi AS med tilhørende datterselskap har tidligere fått flere unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd. Departementet har i brev av i dag til Oppland Energi AS meddelt at en ikke kan se at det aktuelle aksjeervervet medfører at staten vil benytte seg av vilkår fastsatt i tidligere vedtak om unntak fra forkjøpsrett eller konsesjonsbehandling.

Ved Olje- og energidepartementets vedtak av 11.2.2002 er Mjøsenergi Invest AS gitt konsesjon etter industrikonsesjonsloven § 36 for erverv av 21,792 % av aksjene i Oppland Energi AS. I 2003 ervervet Mjøsenergi Invest AS aksjer i Oppland Energi AS, slik at Mjøenergi Invest AS' samlede aksjepost utgjorde 22,46 % av aksjene i Oppland Energi AS.

I medhold av industrikonsesjonsloven § 36 og bemyndigelse gitt ved kgl.res. av 20. desember 1996, gis Mjøsenergi Invest AS konsesjon for erverv av aksjer i Oppland Energi AS, slik at den samlede posten utgjør 29,67 % av aksjene i selskapet. Det settes ingen særskilte vilkår for konsesjonen.

En gjør oppmerksom på at det i og med dette vedtaket ikke er gjort endring i de tidligere meddelte konsesjoner med tilknyttede vilkår.

39. Nord-Fron, Ringebu, Øyer, Øystre Slidre, Vestre Slidre, Vang, Lesja og Skjåk kommuner

(Konsesjon etter industrikonsesjonsloven § 36 – Erverv av aksjer i Mjøsenergi Invest AS)

Olje- og energidepartementets samtykke 26. oktober 2005.

Det vises til Deres brev av 25.8.2005, der det søkes om konsesjon etter industrikonsesjonsloven § 36 i forbindelse med aksjeerverv i Mjøsenergi Invest AS. Kommunene Nord-Fron, Ringebu, Øyer, Øystre Slidre, Vestre Slidre, Vang, Lesja og Skjåk har ervervet til sammen 1 612 097 nye aksjer i Mjøsenergi Invest AS gjennom en rettet emisjon. Etter ervervet innehar kommunene ifølge søknaden en aksjepost på 21,67 % av de samlede aksjer i Mjøsenergi Invest AS. Aksjene vil være fordelt mellom kommunene på følgende måte:

Nord-Fron kommune:	6,353 %
Ringebu kommune:	5,176 %
Øyer kommune:	4,795 %
Øystre Slidre kommune:	2,216 %
Vestre Slidre kommune:	2,091 %
Vang kommune:	0,500 %
Lesja kommune:	0,387 %
Skjåk kommune:	0,154 %

Ervervet er konsesjonspliktig da Mjøsenergi Invest AS eier over en femdel i Oppland Energi AS som gjennom sitt eierskap i det heleide datterselskapet Oppland Energi Produksjon AS innehar rettigheter som omfattes av lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) kap I.

Departementet legger til grunn at de 8 aksjonærkommunene i forhold til aksjeervervet i Mjøsenergi Invest AS må anses for å ha ervervet aksjene etter forutgående innbyrdes overenskomst, jf. industrikonsesjonsloven § 36 første ledd annet punktum. Kommunenes samlede erverv legges derfor til grunn for vurderingen av konsesjonspliktig grense etter bestemmelsens første ledd første punktum.

I medhold av industrikonsesjonsloven § 36 og bemyndigelse gitt ved kgl.res. av 20. desember 1996, gis kommunene Nord-Fron, Ringebu, Øyer, Øystre Slidre, Vestre Slidre, Vang, Lesja og Skjåk kommuner konsesjon for erverv av 1 612 097 aksjer i Mjøsenergi Invest AS, slik at den samlede posten utgjør 21,67 % av aksjene i selskapet. Det settes ingen særskilte vilkår for konsesjonen.

En gjør oppmerksom på at det i og med dette vedtaket ikke er gjort noen endring i de tidligere meddelte konsesjoner med tilknyttede vilkår.

40. Mjøsenergi Invest AS

(Erverv av aksjer i Oppland Energi AS)

Olje- og energidepartementets samtykke 26. oktober 2005.

Det vises til brev fra Advokatfirmaet Mageli & co på vegne av Mjøsenergi Invest AS av 25.8.2005. Det søkes om konsesjon etter industrikonsesjonsloven § 36 for erverv av aksjer i Oppland Energi AS, slik at den samlede posten utgjør 29,67 % av aksjene i Oppland Energi AS.

Oppland Energi AS med tilhørende datterselskap har tidligere fått flere unntak av Olje- og energidepartementet fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd. Departementet forbeholdt seg i vedtakene statlig forkjøpsrett og rett til å konsesjonsbehandle de rettigheter som ved vedtakene ble unntatt fra konsesjonsbehandling ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i Oppland Energi AS eller Oppland Energi Produksjon AS.

Det omsøkte ervervet må vurderes opp mot de vilkår som ble satt ved de tidligere vedtak.

Olje- og energidepartementet kan ikke se at ervervet foranlediger bruk av den forkjøpsrett staten betinget seg. Departementet kan heller ikke se at ervervet gjør det nødvendig å foreta konsesjonsbehandling av de rettigheter som Oppland Energi AS og Oppland Energi Produksjon AS fikk fritatt fra konsesjonsbehandling ved tidligere vedtak.

Mjøsenergi Invest AS' erverv av aksjer i Oppland Energi AS utløser konsesjonsplikt for Mjøsenergi Invest AS etter industrikonsesjonsloven § 36. Departementet har i brev av i dag meddelt Mjøsenergi Invest AS slik konsesjon for dette ervervet.

41. Krødsherad, Modum og Sigdal kommuner

(Fritak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd ved erverv av 10 prosent eierandel i Ramfoss Kraftlag fra Buskerud fylkeskommune)

Olje- og energidepartementets samtykke 27. oktober 2005.

I

Det vises til Deres brev av 14.02.2005, der det på vegne av Krødsherad, Modum og Sigdal kommuner søkes om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) § 1 fjerde ledd i forbindelse med at Krødsherad, Modum og Sigdal kommuner erverver 10 prosent eierandel i Ramfoss Kraftlag, fra Buskerud fylkeskommune.

Ramfoss Kraftlag er et interkommunalt selskap som eies av Buskerud fylkeskommune og kommunene Krødsherad, Modum og Sigdal. Fallrettighetene i selskapet er ikke tidligere konsesjonsbehandlet etter industrikonsesjonsloven.

Erverv av andel i ansvarlige selskaper som innehar konsesjonspliktige vannfallsrettigheter anses som erverv av eiendomsrett til ideell andel av fysisk fall. De nevnte kommuners erverv av eiendomsrett til Buskerud fylkeskommunes andel på 10 prosent i Ramfoss Kraftlag utløser konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven kapittel I.

II

Olje- og energidepartementet finner at den omsøkte overføringen er i tråd med de retningslinjer som i Ot.prp. nr. 31 (1989-90) er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftressursene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven.

Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av andeler i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonens § 1 fjerde ledd kan føre til at eierforholdene endres slik at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntaket.

Ved unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige andelsoverdragelser i Ramfoss Kraftlag skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet vil videre forbeholde seg retten til, ved enhver fremtidig andelsoverdragelse i selskapet, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter som ved dette vedtak er fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd.

I den grad selskapet har fallrettigheter som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig andelsoverdragelse i selskapet.

Med hjemmel i lov av 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom mv. § 1 fjerde ledd gis unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett for Krødsherad, Modum og Sigdal kommuner erverv av 10 prosent eierandel i Ramfoss Kraftlag fra Buskerud fylkeskommune som omsøkt.

Unntaket gis på vilkår om at enhver fremtidig andelsoverdragelse i Ramfoss Kraftlag meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig andelsoverdragelse i selskapet, å gjøre den statlige forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 gjeldende for fallrettigheter som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle de rettigheter som ved dette vedtak er unntatt fra konsesjonsbehandling etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd.

Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energidirektorat slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.

42. Nordkyn Kraftlag AL

(Ny konsesjon for Mårøyfjord kraftverk i Lebesby kommune i Finnmark)

Kongelig resolusjon 28. oktober 2005.

I Innledning

Nordkyn Kraftlag AL har søkt om fornyelse av reguleringskonsesjonen for Reinoksvatn og Fossvatn i Fosselvvassdraget i Lebesby kommune i Finnmark. Reinoksvatn og Fossvatn er henholdsvis hovedmagasin og inntaksmagasin for Mårøyfjord kraftverk som har en årlig middelproduksjon på om lag 30 GWh. Det søkes også om bruksrettskonsesjon etter industrikonsesjonsloven. Reguleringstillatelsen ble gitt ved kronprinsregentens res. av 29.07.1955. Konsesjonens varighet ble knyttet til leieavtalen for fallrettighetene som ble inngått den 11.06.1953 med en varighet på 50 år, og løp ut den 11.06.2003 mens fornyelsessøknaden var til behandling i NVE. Nordkyn Kraftlag AL søkte 25.11.2003 Olje- og energidepartementet om tillatelse til fortsatt drift av anlegget inntil søknad om ny konsesjon er avgjort. Slik tillatelse ble gitt ved Olje- og energidepartementets brev av 08.12.2003.

Nordkyn Kraftlag AL er et andelslag hvor Lebesby og Gamvik kommuner eier om lag 50 % og 50 % eies av privatpersoner og bedrifter.

II Søknaden og NVEs innstilling

Olje- og energidepartementet har mottatt følgende innstilling av 06.07.04 fra NVE:

"NVE har 14.02.03 mottatt følgende søknad fra Nordkyn Kraftlag AL om fornyelse av konsesjon:

"1. Søknad

Søknad om ny reguleringskonsesjon for Mårøyfjord kraftverk i Lebesby kommune etter utløpt konsesjonstid.

1.1 Søknad om reguleringskonsesjon

Ved kronprinsregentens res. av 29.07.1955 fikk Nordkyn Kraftlag AL tillatelse til å regulere Reinoksvatn og Reinkalvvatn i Fosselvvassdraget i Mårøyfjord i Lebesby kommune i Finnmark.

Ved kgl.res av 30.09.1988 fikk Nordkyn Kraftlag AL tillatelse til å øke reguleringen av Reinoksvatn med 2,25 m slik at tillatt regulering av Reinoksvatn er 7,25 m fra kt. 290,5 til kt. 297,75.

Reguleringskonsesjonen utløper 11. juni 2003. På grunnlag av vedlagte utredning søker Nordkyn Kraftlag AL, i henhold til Lov om vassdragsreguleringer av 14. desember 1917 nr. 17, om forlengelse av gjeldende reguleringstillatelse for Reinoksvatn og Fossvatn (Reinkalvvatn) i Fosselvvassdraget.

1.2 Søknad om bruksrettskonsesjon

Innvunnet effekt er beregnet til 4.668 naturhestekrefter. Utnyttet effekt er beregnet til 5.709 naturhestekrefter.

Innvunnet effekt er større enn 1.000 naturhestekrefter, og det søkes derfor om bruksrettskonsesjon etter Industrikonsesjonsloven § l.

Det er inngått leieavtale mellom Statsskog SF ved Finnmark Jordsalgskontor og Nordkyn kraftlag AL for en periode på 50 år frem til 2053, vedlegg nr. 12 til søknaden. På grunnlag av vedlagte utredning søker Nordkyn Kraftlag AL om bruksrettskonsesjon etter Industrikonsesjonslovens § l for samme tidsrom som ny reguleringskonsesjon.

1.3 Om søkeren

Nordkyn Kraftlag AL er et andelslag som eies av Lebesby kommune og Gamvik kommune. Ved etablering av kraftlaget var eierforholdet mellom kommunene 60 %/40 %. Privatpersoner og bedrifter har nå andeler i kraftlaget slik at de to kommunene eier ca. 50 %.

Representantskapet er det organ som representerer eierne, og oppnevnes av kommunestyrene i Lebesby og Gamvik. Andelseierne har derved kun indirekte innflytelse via den politiske styring av kommunen. Kundene er i hovedsak innbyggerne i kommunene Lebesby og Gamvik.

Nordkyn Kraftlag AL har områdekonsesjon for kommunene Lebesby og Gamvik, og har en kraftomsetning på ca. 60 GWh. Av dette utgjør egenproduksjonen ca. 29 GWh og konsesjonskraft 17,7 GWh. Konsesjonskraften kjøpes på kontrakt av Lebesby kommune, som ervervet konsesjonskraften ved utbyggingen av Adamselv kraftverk.

2. Grunnlag for søknad om ny konsesjon

2.1 Tekniske anlegg

Mårøyfjord kraftverk har to magasin, Reinoksvatn og Fossvatn.

Reinoksvatn er reguleringsmagasin og reguleres mellom kote 290,5 og kote 297,75. Magasinet Reinoksvatn har 2 dammer og separat flomløp.

Flomløp

Flomløpet er utført som 50 m lang betongterskel fundamentert på fjell.

Dam 1

Dammen ble bygget i 1956 og påbygget i 1989. Dammen er en steinfyllingsdam, ca. 190 m lang og opptil 9 m høy. Den har en 0,3 m tykk sentral tetningsvegg av armert betong, fundamentert på fjell.

Dam 2

Dam 2 er bygget i 1955 - 56 og påbygget i 1989. Dammen er utført som Dam 1, med lengde ca. 200 m og største høyde ca. 7 m.

Fossvatn

Inntaksmagasinet, reguleres mellom kote 223,0 og kote 234,0. Magasinet har en dam. Den er utført som buedam med største høyde ca. 13 m og kronelengde 31 m. Av dette er 25 m flomløp.

2.1.1 Reguleringsanleggenes tilstand

2.1.1.1 Flomløp Reinoksvatn

Betongen i flomløpet er i god stand. Ved høyre ende av terskelen står det igjen noe forskalingsmaterialer, og i området ved terskelen er det noen opp stikkende armeringsjern. Dette skal fjernes.

Damkrone

Dammen har kronevern av stein. På damkrona er det montert to kraftledningsstolper for antenne til overføring av vannstandsdata. Det er montert en vindmølle som kraftforsyning for overføringen. Stolpene er gravet ca. 2 m ned i damfyllingen. Noe av steinkledningen i området ved stolpene er flyttet. Det må rettes opp og kantene på krona må strammes opp slik at damkrona får rette kanter.

Vannsiden

Skråningsvernet er i bra stand og ligger stabilt. Det ble ikke registrert innsynkninger i damskråningen. Det er ingen forvitring å se i steinplastringen.

Luftsiden

Steinfyllinga er i bra stand, og det ble ikke registrert innsynkninger i flaten. I damfoten kommer det ut en del lekkasjevann på høyre side av ventilhuset, fra ventilhuset og ca. 30 m videre. Vannet kommer ut ganske jevnt over dette området, men mest på 15 m nærmest ventilhuset. Lekkasjen ble anslått til totalt ca. 200 1/s. Vannet er klart, og det er en del groing (grønske) der hvor vannet renner ut av damfyllinga. Det tyder på at lekkasjen ikke er av ny dato.

2.1.1.4 Dam ved Fossvatn

Dammen er en betong buedam med frostvegg i betong. Dammen er i bra stand. Det er noen sprekker på nedre del av frostveggen, men disse har ikke noen betydning for dammens funksjon. Betongoverflata på overløpskrona er i meget god stand. Innvendig i dammen er det på øverste nivå lagt ny gangbane i trykkimpregnert materiale. Leideren ned til lavere nivå må festes forsvarlig, og det må bygges gangbane for innvendig inspeksjon av nedre del av dammen.

2.1.2 Kraftverket med installasjoner

Driftsvannveier

Vannveien fra inntaket i Fossvatn til kraftstasjonen består av ca. 1150 m tunnel, tverrsnitt 4 m^2, og videre 530 m turbinrør i stål. Rørdiameteren er 950 mm på den øverste halvdelen og 850 mm på den nederste halvdelen.

Tilstand

Tunnelen ble ikke befart. Det har ikke vært driftsproblemer på grunn av at det har lagt seg opp løsmasse i tunnelen, og tunnelen ansees derfor for å være i god stand.

Turbinrøret er i bra stand.

2.1.3 Kraftstasjonen Bygning

Bygningen er utført i armert betong, og er godt vedlikeholdt.

Turbiner

Det er installert 2 stk. Peltonturbiner. Hver turbin har nominell ytelse 2,2 MW ved slukeevne 1,15 m^3/s. Optimal driftsvannføring 85 %, ca. 1,0 m^3/s, til sammen ca. 2,0 m^3/s. Minimal driftsvannføring ca. 40 %, 0,46 m^3/s, til sammen ca. 0,9 m^3/s når begge maskinene er i drift.

Generator

Det er installert to generatorer, hver med ytelse 2.700 kVA. Det antas at generatoren bør omisoleres om få år.

Kontrollanlegg

Det ble installert nytt kontrollanlegg med fjernstyring i 1972 - 73.

2.1.4 Anleggsveier

Adkomstveien til hoveddammen ved Reinoksvatn er en ca. 1,8 km anleggsvei fra RV888. Mellom de to dammene ved Reinoksvatn er det en anleggsvei fra 1954 - 56 da kraftverket ble bygget. Det er ikke adkomstvei til inntaksdammen.

2.2 Hydrologiske grunnlagsdata

2.2.1 Generelt

Hydrologiske grunnlagsdata er i hovedsak hentet fra søknad om tillatelse til å foreta tilleggsregulering av Reinoksvatn. Som hydrologisk grunnlag for vannføringsberegningene i nevnte tillatelse er Nordmannset vannmerke nr. 1314, samt vurdering av nedbørfeltene til Nordmannset vannmerke og Mårøyfjord kraftverk.

2.2.2 Spesifikt avløp

På grunnlag av vurderinger nevn under pkt. 2.2.1 er spesifikt avløp for nedbørfeltet til Mårøyfjord kraftverk satt til 43,0 1/s km^2.

2.2.3 Data for nedbørfelt

Mårøyfjord kraftverk har to nedbørsfelt, ett til Reinoksvatn og ett fra Reinoksvatn til Fossvatn. Kraftverkets nedbørsfelt er en del av 230.3Z Fosselva. Ref. Vassdragsregisterets kartbok.

Reinoksvatn 44,6 km^2.

Fossvatn 15.9 km^2.

Nedbørsfelt Mårøyfjord kraftverk 60.6 km^2.

2.3 Vannstander og restvannføringer

2.3.1 Vassdraget

Vassdraget fra Reinoksvatn og ned til sjøen er ca. 5 km langt. Det er ikke bebyggelse langs vassdraget. Ved utløpet er det en hytte.

2.3.2 Vassdraget fra inntaket til sjøen

Vassdraget går i et trangt gjel fra inntaksdammen og ned mot utløpet. På den siste delen flater elveleiet ut og karakteriseres med blokker og grov grus.

Flomtapet i kraftverket er forholdsvis stort, 21,4 mill. m^3 (26,0 %). Dette vannet kommer i snøsmeltinga, og om høsten når inntaksmagasinet er fullt. I vinterhalvåret tappes vannet gjennom kraftstasjonen, og det er meget lite vann i elveleiet. Det er ikke foretatt undersøkelser mht. biologisk mangfold. Det er ikke avklart om det går fisk i denne delen av vassdraget om sommeren.

Fra Reinoksvatn til inntaksmagasinet består vassdraget av korte elvestrekninger mellom små vann. Elva går i fjellterreng, og det har ikke forekommet erosjon.

2.4 Konsekvenser av tapping av minstevannføring fra Fossvatn

Et ev. fremtidig pålegg om tapping av minstevannføring fra inntaksmagasinet, Fossvatn, vil gi et årlig produksjonstap på ca. 2 GWh. Det vesentligste av produksjonstapet er tapt vinterproduksjon på 1,3 GWh, som vist i følgende tabell. Produksjonen er beregnet på programmet nMAG. Grunnlaget for tabellen er vist i vedlegg 19.

	Dagens situasjon Tot. Prod. GWh	Med minstevannf. Tot. Prod. GWh	Endring Endring GWh/%
Sommer	12,54	11,85	- 0,69/-5,5
Vinter	18,17	16,88	-1,29/-7,1
Året	30,71	28,73	-1,98/-6,4

Tallene i tabellen er basert på tilsigsserie for perioden 1962 - 1994.

Alminnelig lavvannføring er vurdert til 6 % av middelvannføring.

Middelvannføring ved utløp Fossvatn 60,5 km^2 til 43 1/s/km2 Q_m= 2,60 m^3/s

Som minstevannføring er brukt alminnelig lavvannføring ved utløp Fossvatn $Q_{alm\cdot lav}$= 0,15 m^3/s.

Ut fra vassdragets lokalisering, og etter vårt syn små konsekvenser for naturmiljøet, foreslår vi ikke slipp av minstevannføring forbi inntaksdammen i Fossvatn. Produksjonstapet vil ikke stå i forhold til den gevinst man oppnår i vassdraget nedenfor.

2.5 Bruken av reguleringen

I konsesjonsperioden er det ikke målt restvannføringer i vassdraget. Sannsynlige variasjoner i vannføring er for perioden 1962 - 1978, på grunnlag av data fra vannmerke 1314, Nordmannset og erfaringsdata fra produksjonen ved kraftverket, vist på en oversikt over vannhusholdning i et middelår, tegning 12 - 207 fra Finnmark Kraftforsyning, vedlegg nr. 10. Tabellen viser at vannføringen ut fra Reinoksvatn varierer fra nær 2,3 til 1,0 m^3/s f.o.m. mai t.o.m. september. I vinterhalvåret (1. oktober - 30. april), tappes det en konstant vannføring på ca. 2,0 m^3/s. Fra medio mai til medio juni er det ingen tapping mens magasinet fylles opp. Fra ca. 15. juni til ca. 1. oktober er det i middelåret overløp på dammen ved Reinoksvatn.

Det er ikke ønske om å endre reguleringen.

2.6 Vanntemperaturer, isforhold

2.6.1 Vanntemperatur

Det er ikke målt vanntemperatur utenfor utløpet fra kraftverket. Den vannmengden det er tale om, maksimalt 2,5 m^3/s, er så liten at den ikke forårsaker merkbar temperaturendring i sjøen ved utløpet.

2.6.2 Isforhold

Ved normal drift av kraftverket om vinteren holder utslippsvannet fra kraftstasjonen ca. + 2 - +4°.

Det har ikke vært isproblemer i fjorden utenfor kraftstasjonen.

Inntaksmagasinet er forholdsvis stort, 2,1 mill. m^3, og inntaket ligger 11 m under HRV. Det blir derfor ingen nedkjøling av vannet ut over det som skjer fra Reinoksvatn til inntaksmagasinet. Denne delen av vassdraget har lite fall og går gjennom flere vann.
tas av Kongen etter at de interesserte har hatt

2.7 Magasindata

2.7.1 Magasinvolum, magasinkart

Magasinvolum:
Reinoksvatn 26,0 mill m^3
Fossvatn 2,1 mill m^3.

Det er utarbeidet magasinkurve, vedlegg 8. Magasinkartet som er grunnlaget for kurven, har det ikke vært mulig å finne.

2.7.2 Beregning av magasinfylling

Det er lagt ved kurver for magasinfylling i Reinoksvatn i middelår og ugunstigste år for perioden 1962 -1978, vedlegg 8. Det er liten forskjell på kurvene, som viser at magasinet er nedtappet ca. 1. mai og fylles opp til ca. 15. juni i middelåret og ca. 25. juni i ugunstigste år.

Det er ikke aktuelt å endre bruken av reguleringen.

2.8 Manøvreringsreglement

2.8.1 Gjeldende manøvreringsreglement

Ved kgl.res. av 30. september 1988 er det fastsatt følgende manøvreringsreglement for regulering av Fossvatn og Reinoksvatn:

Reguleringsgrensene er:

Fossvatn:

Øvre grense kote 234,0, nedre grense 223.0, reguleringshøyde 11.0 m. Høydene refererer seg til FM nr.10 ved dammen. Dette fastmerket (jernbolt i fjell) har høyden 239,42.

Reinoksvatn:

Øvre kote 297,75, Nedre kote 290.50
Reguleringshøyde 7.25 m

Høydene refererer seg til FM nr. 3 ved dammen. Dette fastmerket (jernbolt i fjell) har høyden 298,00.

Reguleringsgrensene skal betegnes med faste og tydelige vannstandsmerker som godkjennes av NVE.

Ved manøvreringen skal has for øye at vassdragets flomvassføring ikke økes. For øvrig kan vannslippingen foregå etter kraftverkets behov.
3.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende departement.

Det skal påsees at flomløpet ikke hindres av is eller lignende og at dammen til enhver tid er i god stand.

Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Videre skal observeres og noteres - om det forlanges - regnmengder og temperatur mv. Avskrift av protokollen skal - hvis det forlanges - ved hver måneds utgang sendes til NVE.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglement blir å avgjøre av vedkommende departement. Forandringer i reglementet kan bare foreanledning til å uttale seg.

2.8.2 Praktisering av manøvreringsreglementet

Magasinet i Reinoksvatn tappes slik at LRV nås i perioden 20. april- 10. mai. Magasinfyllingen skjer i perioden 10. mai - 15. juni.

Under oppfyllingen av magasinet kjøres stasjonen med 4,4 MW og utnytter da tilsiget fra feltet mellom Fossvatn og Reinoksvatn.

I magasinet i Fossvatn, inntaksmagasinet, forsøkes vannstanden holdt nær HRV hele året. Manøvreringsreglementet fungerer godt. Det har ikke vært erosjon eller andre skadevirkninger, og en ønsker å beholde manøvreringsreglementet uten endringer. En viktig grunn til det er at kraftlinjen fra Adamselv kraftverk ikke har tilstrekkelig kapasitet til å forsyne Nordkynhalvøya i perioder med høyt kraftforbruk.

2.9 Flomdemping

Vårflommen dempes ved at magasinene fylles opp. Når vårflommen starter er magasinet normalt tomt, og vårflommen fyller opp magasinet. Sannsynligheten for overløp på grunn av høstflommer reduseres noe ved at magasinvannstanden i Reinoksvatn senkes litt under HRV fra oktober for å gi plass for eventuell høstflom.

2.10 Kraftproduksjon

2.10.1 Kraftproduksjon

Kraftproduksjonen er registrert for årene 1991-1998. (Etter påbygging av dammene ved Reinoksvatn.)

Gjennomsnittlig produksjon for denne perioden er 29,1 GWh.

I konsesjonssøknad om tilleggsregulering av Reinoksvatn er fordeling av årsproduksjonen etter det hydrologiske grunnlaget beregnet til sommer/vinter 41 %/59 %. Det gir følgende fordeling av registrert årsproduksjon:

Sommerkraft (01.05. - 30.09.):	41 %	11,9 GWh
Vinterkraft (01.10. - 30.04.):		17,2 GWh
Året:	100 %	29,1 GWh

2.10.2 Forholdet til industrikonsesjonsloven

Innvunnet effekt og utnyttet effekt ved reguleringen er beregnet i vedlegg 11. Innvunnet effekt er beregnet til 4668 naturhestekrefter. Utnyttet effekt er beregnet til 5709 nat.hk. Innvunnet effekt er større enn 1000 naturhestekrefter, og det må derfor søkes om bruksrettskonsesjon etter industrikonsesjonsloven.

2.11 Fordeler ved fortsatt drift av kraftverket

2.11.1 Økt kvalitet på kraftleveransen i forsyningsområdet

Kraftverkets beliggenhet bidrar til å redusere spenningstap på forsyningslinjen til Kjøllefjord og Mehamn, og bidrar til å holde oppe kvaliteten på kraftforsyningen.

2.11.2 Forsyningssikkerhet

Tilførselslinjen fra hovednettet og Adamselv kraftverk har ikke tilstrekkelig kapasitet til å forsyne Nordkynhalvøya i perioder med høyt kraftforbruk. Ved skader på tilførselslinjen er området helt avhengig av kraftforsyning fra Mårøyfjord kraftverk.

Kraftverkets beliggenhet bidrar til å øke sikkerheten for kraftleveranse til Nordkynhalvøya. Kraftverket gir redusert tap og spenningsfall i overføringssystemet, og derved nødvendig kvalitet på kraften.

2.11.3 Vannføring Reinoksvatn - inntaksmagasin

Vannføringen i vassdraget fra Reinoksvatn til inntaksmagasinet (Fossvatn) er i vinterhalvåret betydelig større enn uregulert vannføring. Vannføringen reduseres når magasinet i Reinoksvatn fylles, i tiden ca. 10. mai -15. juni. Når Reinoksvatn er fullt vil vannføringen i vassdraget variere mellom 10,0 og 6,0 m^3/s over en periode på ca. en måned. Om høsten vil vannføringen være noe høyere enn uregulert vannføring.

2.12 Skader og ulemper - virkninger

2.12.1 Generelt

Mårøyfjord kraftverk har vært i drift i nær 50 år, og forholdene i og rundt reguleringsmagasinet har stabilisert seg. Det er ikke registrert stranderosjon eller andre skader av betydning.

For å få foreløpige merknader som grunnlag for å beskrive virkninger av reguleringen ble det sendt en orientering med anmodning om uttalelse til forskjellige instanser og representanter for næringsinteresser.

2.12.2 Naturtilsyn

Etter befaring 30.08.00 har NVE utarbeidet en kort rapport om rydding på anlegget. Det gjelder mindre rydding av skrot som ligger igjen fra byggetiden:

Damområde Reinoksvatn

- Rørstuss inne i magasinet ved sør-østenden av dammen
- Armeringsjern i damfot
- Jernskrot i vannpytt nedstrøms dammen
- Planker og rester av flising/salinger ved dam 2

Damområde inntaksmagasin

I dette området kan det gjennomføres en generell rydding med samling og eventuelt brenning av materialet mv.

Rørgate og kraftstasjonsområdet

Generell rydding langs rørgata. I tillegg må ramper som er satt opp i forbindelse med sandblåsing av rørgata fjernes.

Kraftstasjonsområdet samt øvrig område som tilhører kraftlaget skal ryddes og skrot fjernes.

Vedlegg 13

2.12.3 Faste kulturminner

Finnmark fylkeskommune, Fylkeskulturetaten, har ingen merknader, men minner om at en må være oppmerksom på lov om kulturminner av 1978, § 8 jf. § 3, brev av 13.10.00, vedlegg 14.

Samisk kulturminneråd har ingen merknader, men minner om lovverket, spesielt om automatisk fredning av samiske kulturminner eldre enn 100 år og sikringssone på 5 m rundt kulturminner. Brev av 13.10.00, vedlegg 15.

2.12.4 Ferdsel, fiske og friluftsliv

Den største ulempen ved utbyggingen vurderes å være tørt elveløp fra inntaksdam til utløp i sjøen. Et eventuelt slipp av minstevannføring vil sannsynligvis ikke gi vesentlig bedring av forholdene, og vil ikke stå i forhold til det produksjonstapet som dette vil innebære.

Det er ikke registrert at nedtappingen har vært til hinder for ferdsel på magasinet.

Det siste prøvefisket ble utført i 1991. Rapporten er lagt ved som vedlegg 20.

Rapporten konkluderer med at vannet har en spaltet røyebestand, med dvergrøye og vanlig røye. Etter at riksveien ble bygget og vannet ble lett tilgjengelig har den store røya blitt hardt beskattet, mens dvergrøya har unnsluppet all fangst.

Vassdragsforvalteren i Finnmark nevner i e-post 13.11.2000 at det kan være aktuelt å be om revisjon av naturfaglige betingelser ved å ta inn i betingelsene formuleringer som i dag betraktes som standard. Det kan også være aktuelt å foreta et standard prøvefiske. Vedlegg 16.

I en periode rundt månedsskiftet mai - juni, da Reinoksvatn fylles opp, er vannføringen nær null ved dammen, mens den lenger nedover nærmer seg tidligere uregulert vannføring. De mange småvannene i vassdraget gir fisken retrettmuligheter ved lave vannføringer. Det er bra med fisk i denne delen av vassdraget, og bunndyrfaunaen antas å ha endret seg lite i den tiden da vassdraget har vært regulert. Det anses som positivt at vintervannføringen nå er vesentlig større enn uregulert vannføring.

Lebesby kommune har i brev av 14.11.2000 meddelt at kommunen ikke har innvendinger til at Nordkyn Kraftlag AL får fornyet konsesjonen.

Det er sendt forespørsel til Lebesby jeger- og fiskeforening om uttalelse. Det er ikke kommet svar. Det vurderes slik at fortsatt regulering har liten betydning for foreningens medlemmer.

2.12.5 Reindrift

Reindriftsforvaltningen Øst-Finnmark har i brev av 01.02.2001 uttalt: "Distriktsstyret har ingen merknader til konsesjonsfornyingen for Mårøyfjord kraftverk da Rbd 9 ikke berøres så mye av dette kraftverket. Da distriktene ikke har noen merknader har heller ikke vi noen innvendinger til at søknaden innvilges som omsøkt". Vedlegg 18.

2.12.6 Vannforsyningsinteresser

Reinoksvatn og Fossvatn har ingen interesse for vannforsyning.

2.12.7 Jord- og skogbruk

Det er ikke jordbruk i området. Området består av snaufjell.

2.12.8 Flom og erosjonsfare

Det er ikke registrert erosjon i magasinene. Vassdraget går i fjellterreng, og det er ingen erosjon.

2.12.9 Avbøtende tiltak

På grunnlag av erfaring fra ca. 50 års drift av kraftverket kan en ikke se behov for noen avbøtende tiltak."

Høring og distriktsbehandling

Søknaden har vært kunngjort, sendt på høring og lagt ut til offentlig ettersyn i tråd med praksis for saker som dette. NVE har mottatt følgende uttalelser:

Lebesby kommune, brev datert 14.11.00:

"Lebesby kommune har ingen innvendinger til at Nordkyn Kraftlag AL får fornyet konsesjon med regulering av Reinoksvannet og Fossvannet i forbindelse med produksjon av elektrisk kraft."

Fylkesmannen i Finnmark, brev datert 23.06.03:

"I slike saker skal vår uttale handle om forhold omkring landbruk, forurensning og miljø.

Fornyelse av konsesjonen vil ikke få betydning for landbruk eller forurensning i vassdraget.

Virkningene av reguleringen er beskrevet i kapittel 2.12.4, men mangler de faglige kvalitetene søknaden skal inneholde. Derfor ber vi om at regulanten blir pålagt å dokumentere forhold omkring miljø og virkningene av fortsatt regulering. Dokumentasjonen skal skje der regulerin-

gen virker på forhold i miljøet eller for Fossvatnet, Reinoksvatnet og området mellom dem.

Vi regner det biologiske mangfoldet i elva mellom Fossvatnet og sjøen som tapt etter mange tørrlegginger og vil derfor verken be om minstevannføring eller vurdering av virkningen for denne delen av vassdraget.

Vi er sikre på at eksiterende regulering har hatt effekt på miljøet i vassdraget, fordi vilkårene for planter og dyr ble endret. Vi er også sikre på at fortsatt regulering får betydning for plante- og dyrelivet i vassdraget. Derfor ber vi om dokumentasjon for miljø nevnt over og ber om å få gi ny uttale når denne blir klar."

Finnmark fylkeskommune, brev datert 21.03.03:

"Fylkeskulturetaten forstår søknaden slik at det ikke skal foretas inngrep i marka på de omsøkte arealene. Dersom dette er korrekt har vi ingen merknader til søknaden.

Hvis det ved en seinere anledning vil bli aktuelt å sette i gang tiltak (inngrep) på disse arealene, må søknad sendes kulturminnemyndighetene jf. lov om kulturminner § 8 jf. § 3. Det kan da bli nødvendig å foreta ei befaring.

Skulle det under arbeidet likevel komme fram gjenstander eller andre spor fra eldre tid, må arbeidet stanses omgående og melding sendes fylkeskulturetaten, jf. lov om kulturminner av 1978, § 8. Denne meldeplikt må formidles videre til de som skal utføre tiltaket.

Denne uttalelsen er gitt på vegne av Finnmark fylkeskommune. Saken er forelagt regionalutviklingsetaten, gruppe for plansaker som ikke har noen merknader til søknaden.

Vi gjør forøvrig oppmerksom på at det skal hentes inn en egen uttalelse fra Sametingets miljø- og kulturvernavdeling, Finnmark."

Sametinget, brev datert 25.04.03:

"Samediggi/Sametinget forstår det slik at det ikke skal gjøres nye inngrep i det omsøkte området. Dersom dette er riktig har vi ingen merknader til søknaden.

Skulle det under arbeid i marken komme fram gjenstander eller andre levninger som viser eldre aktivitet i området, må arbeidet stanses og melding sendes Samediggi/ Sametinget omgående, jf. Lov om kulturminner av 1978, § 8. Vi forutsetter at dette pålegg formidles videre til dem som skal utføre arbeidet i marken.

Vi minner om at alle samiske kulturminner eldre enn 100 år er automatisk freda i følge kulturminnelovens § 4.

Samiske kulturminner kan for eksempel være hustufter, gammetufter, teltboplasser (synlig som et steinsatt ildsted), ulike typer anlegg brukt ved jakt, fangst, fiske, reindrift eller husdyrhold, graver, offerplasser eller steder det knytter seg sagn til. Mange av disse er fortsatt ikke funnet og registrert av kulturminnevernet.

Det er ikke tillatt å skade eller skjemme fredet kulturminner, eller sikringssonen på 5 meter rundt kulturminnet, jf. kulturminnelovens §§ 3 og 6."

Reindriftsforvaltningen, brev datert 08.07.03:

"Søknaden er behandlet av Område styret for reindrift i Øst-Finnmark i møte 26.06.03 som sak 48/03. Av vedlagte særutskrift av møteboka fremgår hvilket vedtak som ble fattet.

Styret i reinbeitedistrikt 13 krever at det blir utarbeidet konsekvensanalyse før ny konsesjon blir gitt til Mårøyfjord kraftverk.

Vurdering:

Nordkyn Kraftlag AL søker om fornyelse av konsesjon for Mårøyfjord kraftverk som er gitt h.h.v. 29.07.55 og 30.09.88. Søknaden innebærer ingen fysiske endringer på reguleringsanleggene eller endringer i forhold til dagens drift.

Det omsøkte området er vår- og sommerbeiteområde for rein i reinbeitedistrikt 13. Reindriftsforvaltningen har forelagt saken for reinbeitedistrikt 9 og 13 for uttalelse. Reinbeitedistrikt 9 har ikke uttalt seg. Reinbeitedistrikt 13 har ikke gitt reindriftsfaglig uttalelse, men krever at det blir utarbeidet en konsekvensanalyse før ny konsesjon blir gitt til Mårøyfjord kraftverk.

Det omsøkte området er viktig vårbeite for rein i reinbeitedistrikt 13. Vårområdet er fra midten av april til midten/slutten av juni. Kalvingsland og tidlig vårland er de deler av vårområdet som beites tidligst og hvor hoveddelen av simleflokken oppholder seg i kalvings- og pregningsperioden. Dette er også den delen av vårbeitelandet hvor reinen oppholder seg om våren. Beiteplantene i vårområdet er i begynnelsen spesielt lav og litt lyng på framsmeltende rygger og hauger. Etter hvert blir det grønne planter, først på myrer og langs vassdrag.

Okseland og øvrig vårland. Lavtliggende deler av vårområdet der okserein og fjorårskalver oppholder seg i kalvingsperioden.

Omsøkt område er også sommerbeiteområdet for rein i reinbeitedistrikt 13. Sommerområdet er beiteområdet for perioden fra det tidspunktet vær, beiteforhold og insekter driver reinen over skoggrensa fram til sopptida, da den stort sett foretrekker å oppholde seg i lavereliggende trakter igjen. Noen steder er dette fra midten av juni til begynnelsen av september, andre steder fra slutten av juni til midten av august. Høysommerland er de deler av sommerområdet der reinen oppholder seg under den varmeste perioden. Høysommerlandet består av fjelldaler, snøleier og vegetasjonsfattig fjell med snøflekker og mindre breer.

Lavereliggende sommerland er de deler av sommerområdet som brukes i de kjølige periodene, det vil si som oftest første og siste del av sommerperioden. Mindre sentrale eller lite in-

tensivt brukte høyfjellsområder kan også inngå i denne kategorien.

Reinbeitedistrikt 9 flytter med reinen om våren og høsten til Nordkyn gjennom reinbeitedistrikt 13. Omsøkt område er oppsamlingsområde for rein i distrikt 9. Det er et område med naturlige avgrensninger hvor reinen samles under flytting gjennom Smielvdalen til Nordkyn halvøya som er sommerbeiteområde. Oppsamlingsområde er større eller mindre områder med naturlige avgrensninger hvor det er hensiktsmessig å samle hele eller deler av reinflokken midlertidig i forbindelse med flyttinger. Etter reindriftsagronomens vurdering vil ny konsesjon ikke medføre nye ulemper for reindriften i området, og har ingen merknader til at konsesjonen blir fornyet.

REINDRIFTSAGRONOMENS FORSLAG TIL VEDTAK:

Områdestyret for reindrift i Øst-Finnmark har ingen merknader til søknad om konsesjon for Mårfjord kraftverk i Lebesby kommune under forutsetning at fornyelsen ikke medfører endringer."

Direktoratet for naturforvaltning, brev datert 10.06.03:

"DN vil ikke motsette seg at det gis fortsatt konsesjon for reguleringen.

DN forutsetter at standard vilkår for naturforvaltning tilsvarende nyere konsesjoner blir gjort gjeldende. Vi finner ikke å ville foreslå at konsesjonær blir pålagt å betale inn årlige tilskudd til opphjelp av vilt/fisk/friluftsliv til Lebesby kommune. Dette blant annet på bakgrunn av at de fleste vassdragene i regionen er urørte.

Vi har ikke spesielle merknader til konsesjonærens forslag til manøvreringsreglement. Da vassdragene i regionen i stor grad er uregulert, og strekningen mellom Reinoksvatnet og Fossvatn får betydelige bidrag fra uregulerte restfelt, finner vi i dette tilfellet ikke spesielt grunnlag for å foreslå pålagt minstevannføring."

Riksantikvaren, brev datert 30.05.03:

"Riksantikvaren vil for fornyelse av konsesjon for regulering av Mårøyfjord ikke uttale seg til søknaden i forbindelse med NVE sin høring. I denne runden viser vi i stedet til høringsuttalelse fra den regionale kulturminneforvaltningen, her Finnmark fylkeskommune og Sametinget miljø- og kulturvernavdelinga.

I forbindelse med Olje- og energidepartementet sin høring av søknaden, bl.a. i de departementer som saken vedkommer, vil Riksantikvaren som direktorat for kulturminneforvaltning under Miljøverndepartementet, uttale seg til dette departementet.

Riksantikvaren er ikke kjent med hvorvidt det ved opprinnelig konsesjon i 1955 for Mårøyfjord kraftverk ble gjennomført undersøkelser av automatisk fredete kulturminner. Det vil derfor kunne være behov for å stille krav om dette i forbindelse med revisjonen. Det vises i denne forbindelse også til sakshåndteringen i forbindelse med fornyelse av konsesjon for bl.a. Møsvatn og Numedalslågen."

Bergvesenet, Fiskeridirektoratet og Statens vegvesen har ikke merknader til søknaden.

Nordkyn Kraftlags kommentar til uttalelsene.

"1.1 Reindriftsforvaltningen i Øst-Finnmark. Uttalelse datert 08.07.2003

Styret i Rb 13 krever utarbeidet konsekvensanalyse. Områdestyret for reindrift i Øst-Finnmark har ingen merknader til søknaden om ny konsesjon under forutsetning av at fornyelsen ikke medfører endringer i forhold til eksisterende situasjon og drift, men mener likevel at det er behov for en konsekvensutredning.

Kraftverket har vært i drift i nær 50 år, og i denne tiden har vi ikke blitt informert om noen ulemper for reindrifta. Konsekvensutredningen må da gå på hypotetiske ulemper, og vi finner ikke grunn til å sette i gang slike utredninger.

1.2 Fylkesmannen i Finnmark, Miljøvernavdelingen

Fylkesmannen i Finnmark, Miljøvernavdelingen, ber om dokumentasjon omkring miljø og virkningene av fortsatt regulering av Fossvatn, Reinoksvatn og området mellom dem. Det er i den tida kraftverket har vært i drift utført undersøkelser med hensyn til fiskebestanden i Reinoksvatn, den siste i 1991, vedlegg 20 til søknaden.

1.3 Direktorater for naturforvaltning

Direktoratet for naturforvaltning forutsetter at standard vilkår for naturforvaltning blir gjort gjeldende.

1.4 Vår generelle kommentar

Vi regner med at standard vilkår for naturforvaltning vil dekke de behov for undersøkelser som er nevnt i uttalelser fra Reinbeitedistrikt 13 og Fylkesmannen i Finnmark, Miljøvernavdelingen, og anbefaler at kravene fra Reinbeitedistrikt 13 og Fylkesmannen i Finnmark, Miljøvernavdelingen, ikke blir tatt til følge.

For øvrig har vi ingen kommentarer til høringsuttalelsene."

NVEs merknader

Søknaden

Nordkyn Kraftlag AL søker om fornyelse av reguleringskonsesjonen for Mårøyfjord kraftverk uten endringer i forhold til tidligere konsesjon, samt bruksrettskonsesjon etter industrikonsesjonsloven. Søknaden redegjør for statusen på anlegget, vannføringsforholdene i berørt vassdrag samt erfaringer fra 50 års drift av anlegget.

Eksisterende inngrep

Mårøyfjord kraftanlegg består av hovedmagasinet Reinoksvatn med reguleringshøyde 7,25 m, inntaksmagasin Fossvatn med reguleringshøyde 11,0 m, tunnel med tipp og 530 m rørgate fra Fossvatn til kraftstasjonen ved Mårøyfjord. I tillegg er elvestrekningen på ca. 2,5 km mellom Reinoksvatn og Fossvatn samt elvestrekningen fra Fossvatn til utløp i sjøen berørt.

Tiltakets virkninger

Ulemper

Reguleringen av Reinoksvatn og Fossvatn med tørrlagt elveløp mellom Fossvatn og sjøen medfører de største ulempene. Deretter er det negative visuelle effekter av fysiske installasjoner som dammer, rørgate mv.

Fordeler

Kraftverket bidrar med en gjennomsnittlig årlig kraftproduksjon på ca. 30 GWh.

Høring og distriktsbehandling

Lebesby kommune har ingen merknader til fornyelse av konsesjonen.

Fylkesmannen i Finnmark (FM) peker på at søknaden mangler dokumentasjon av virkningene av reguleringen og fortsatt regulering, herunder spesielt miljøforholdene. FM mener dette må gjennomføres før endelig uttalelse kan gis.

Finnmark fylkeskommune har ingen merknader til fornyelse av konsesjonen, men viser til aktsomhetsplikten i kulturminneloven.

Sametinget har ingen merknader forutsatt at det ikke skal gjøres nye terrenginngrep.

Reindriftsforvaltningen har ingen merknader forutsatt at fornyelsen ikke medfører endringer. Det er satt frem krav fra reinbeitedistriktet om en konsekvensutredning for å kunne gi en best mulig reindriftsfaglig uttalelse.

Direktoratet for naturforvaltning vil ikke motsette seg en fornyelse og forutsetter at standard vilkår for naturforvaltning tas inn.

Riksantikvaren viser til høringsuttalelsen til Finnmark fylkeskommune og Sametinget og vil gi sin uttalelse til Miljøverndepartementet i den departementale høringen av NVEs innstilling.

NVEs oppsummerende vurdering og konklusjon

Søknaden fra Nordkyn Kraftlag gjelder fornyelse av konsesjonen for Mårøyfjord kraftverk som ble gitt 29.07.1955. Konsesjonens varighet ble knyttet til leieavtalen med Statskog. Denne leieavtalen ble inngått 11.06.1953 for 50 år. Konsesjonen for Mårøyfjord utløp således 11.06.03 mens fornyelsessøknaden var til behandling i NVE. Nordkyn Kraftlag søkte 25.11.03 til Olje- og energidepartementet om midlertidig tillatelse til fortsatt drift av anlegget inntil søknad om ny konsesjon er avgjort. I brev av 08.12.03 fra Olje- og energidepartementet fikk Nordkyn kraftlag midlertidig tillatelse til fortsatt drift som omsøkt.

Nordkyn kraftlag AL har inngått ny leieavtale med Statskog SF for 50 år fra 11.06.2003. Det søkes derfor om bruksrettkonsesjon etter industrikonsesjonsloven for samme tidsrom som ny reguleringskonsesjon.

Regulanten mener i utgangspunktet at reguleringen generelt har hatt små negative virkninger. Dette baseres på de erfaringer som er gjort gjennom 50 års drift. Under arbeidet med søknaden ble det fra søker rettet en henvendelse til berørte regionale myndigheter for å få en tilbakemelding på eventuelle forhold som burde vært utredet før søknaden ble sendt inn. Det kom ikke inn noen angivelse av spesielle forhold som burde utredes. Endelig søknad ble utarbeidet på bakgrunn av dette.

I høringsrunden er det kommet inn merknader fra fylkesmannen til at søknaden mangler nødvendig faglig dokumentasjon av virkningene på miljøet og at det må gjennomføres undersøkelser som kan dokumentere virkningene på miljøet før søknaden sluttbehandles. Et av de berørte reinbeitedistrikt krever at det gjennomføres en konsekvensutredning for å kunne gi en reindriftsfaglig uttalelse. Distriktet har ikke gitt merknader basert på erfaringer fra reindriften i området i perioden kraftverket har vært i drift. For øvrig er det ikke kommet merknader til fornyelsessøknaden.

NVE vurderer at reguleringsmagasin og påvirket elvestrekninger representerer de største negative konsekvensene. Elva mellom Reinoksvatn og Fossvatn er ca. 2,5 km og består av en forholdsvis stilleflytende elv med partier bestående av små vann/kulper. Det er stort sett i perioden mellom 15. mai og 15. juni at det ikke slippes vann fra Reinoksvatn. For øvrig slippes det mellom 1 og 2,3 m^3/s. Dette innebærer at det er sikret en god minstevannføring i elva mellom magasinene største delen av året.

I gjeldende konsesjon for Mårøyfjord er det ikke krav om slipp av minstevannføring. Elvestrekningen fra Fossvatnet og ned til Mårøyfjord karakteri-

seres med et markert gjel som ender i en kort elvestrekning med flatt parti før utløpet i sjøen. Elva har i konsesjonsperioden vært tørrlagt i lange perioder. Dette har medført at naturtilstanden har endret seg og tilpasset seg et tørt regime hvor det med stor sannsynlighet har vært en reduksjon i spesielt fuktighetskrevende arter. Det er ikke kommet inn krav om slipp av minstevannføring fra Fossvatn. NVE vil ut fra dette, samt elvas lengde og lokalisering ikke anbefale at det pålegges slipp av minstevannføring.

I tiden fra søknaden ble utarbeidet og frem til i dag har fokuset på spesielt biologisk mangfold blitt større og det er bl.a. gitt ut retningslinjer for registreringer i forbindelse med søknader om bygging av små kraftverk. Det vil alltid være virkninger av utbygginger som dette. På bakgrunn av de tilbakemeldinger som ble gitt til innhold i søknaden, erfaringer fra driften samt omfang av reguleringen og kjennskap til det berørte området, ble det ikke pålagt spesielle utredninger.

I forbindelse med fornyelse av konsesjonen er det vanlig praksis at vilkårssettet oppdateres til dagens standard ordlyd. Dette innebærer spesielt at posten om "naturforvaltning" blir tatt inn i sin helhet. Denne posten vil etter vårt syn åpne muligheten for bl.a. å pålegge naturfaglige undersøkelser som vil kunne dokumentere de forhold som er påpekt av fylkesmannen. NVE ser derfor ikke nødvendigheten av å gjennomføre eventuelle undersøkelser før spørsmålet om fornyelse av konsesjonen avgjøres.

Virkningene av reguleringen er etter vår vurdering i det vesentlige knyttet til magasinene og tørrlagt elvestrekning nedstrøms Fossvatnet. Omsøkte anlegg produserer årlig ca. 30 GWh. Naturmiljøet og bruken av området er tilpasset dagens situasjon med regulering. Det er ikke planlagt nye inngrep, men en videreføring av etablert regulering. NVE anser skadevirkningene av reguleringen i Fosselvvassdraget som begrensede.

I henhold til post 1 i vilkårene gitt ved kgl.res. 30.09.88 har staten rett til å kreve avstått reguleringsanlegget med tilliggende grunn og rettigheter. Nordkyn Kraftlag A/L har inngått ny leieavtale med Statskog SF for fallrettighetene for en ny konsesjonsperiode. Staten har ikke egne anlegg som kan utnytte reguleringen. Med henvisning til de vurderinger som er gjort i bl.a. "Arendalssaken" og "Randsfjordsaken", anbefaler NVE at hjemfallsretten ikke benyttes.

Konklusjon

NVE mener fordelene ved å gi ny konsesjon for regulering av Reinoksvatn og Fossvatn i Fosselvvassdraget i Lebesby kommune er større enn ulempene jf. vassdragsreguleringslovens § 8 og anbefaler at det gis ny konsesjon etter vassdragsreguleringsloven.

NVE anbefaler ny bruksrettskonsesjon etter industrikonsesjonsloven for samme tidsrom som ny reguleringskonsesjon.

Merknader til vilkårene

NVE foreslår at det utarbeides nytt vilkårssett med dagens standard ordlyd i tråd med vedlagte forslag. Av praktiske hensyn har vi foreslått et vilkårssett knyttet til tillatelsen etter vassdragsreguleringsloven og et vilkårssett etter ervervsloven. Vilkårene er stort sett sammenfallende, slik at vi har valgt å kommentere vilkårene med referanse til nummereringen som er gitt i vilkårene etter vassdragsreguleringsloven.

Post 1 Konsesjonstid

Det er søkt om konsesjon for 50 år. Nordkyn Kraftlag A/L er et andelslag med begrenset ansvar og med kundene som eiere. Selskapet tilfredsstiller derfor ikke kravene for konsesjon på ubegrenset tid. Loven åpner for å gi konsesjon i 60 år. NVE anbefaler at det gis konsesjon i samme tidsrom som leieavtalen for fallrettighetene, dvs. til 11.06.2053.

Post 2 Konsesjonsavgifter

Vi foreslår at avgiftssatsene settes til kr 23,40 til kommunen og kr 7,80 pr. nat.hk. til staten. Disse satsene tilsvarer satsene på tidspunktet den tidligere konsesjonen utløp. De foreslåtte satsene tilsvarer gjeldende satser for reguleringen etter indeksreguleringen som skjer omkring samtidig med oversendelse av denne innstillingen.

Post 6 Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.

Dette vilkåret foreslås tatt med slik det gis ved nye konsesjoner. Vilkåret vil gjelde for eventuelle fremtidige tiltak knyttet til vedlikehold og drift av anlegget. Det vil også gjelde for opprydding på anlegget som ikke er utført i tilstrekkelig grad tidligere.

Post 7 Naturforvaltning

Fylkesmannen i Finnmark har pekt på at det ikke er gjennomført utredninger som kan dokumentere de virkninger 50 års kraftverksdrift med regulering har medført. NVE mener et nytt standardvilkår om naturforvaltning vil kunne dekke disse forhold tilfredsstillende.

Post 8 Kulturminner

Riksantikvaren viser i denne saken til uttalelsene fra kulturminnemyndigheten, og har generelt vist til tidligere håndtering av lignende saker. Det blir pekt på at det kan være behov for å stille krav til undersø-

kelser. I høringsuttalelsene fra de regionale myndigheter er det ikke kommet inn spesielle merknader ut over den generelle aktsomhetsplikten.

NVE vil vise til St.prp. nr. 73, 2001 – 2002 hvor fornying av konsesjonen for Byglandsfjord er omtalt. I denne proposisjonen er forholdet til vilkår om kulturminner ved fornyelsessøknader diskutert. NVE foreslår en likelydende vilkårstekst for fornyelsen av konsesjonen til Mårøyfjord.

Post 11 Terskler

NVE ser ikke noe åpenbart behov for terskelbygging, men vilkåret tas med for bl.a. å kunne gi pålegg om biotopjustering og erosjonssikring dersom dette viser seg nødvendig.

Post 13 Manøvreringsreglement

Det er ikke kommet merknader til gjeldende manøvreringsreglement. NVEs forslag til nytt manøvreringsreglement er basert på standardformulering.

Øvrige merknader

Berørt reinbeitedistrikt har angitt et generelt krav om konsekvensutredning som grunnlag for en reindriftsfaglig uttalelse. Det er ikke angitt noen forhold fra reindrifta som peker på konkrete problemer 50 år regulering har medført. Ut fra dette vurderer NVE at konsekvensene for reindrifta i området er forholdsvis begrenset. Vedlagte forslag til vilkår vil kunne dekke disse forhold tilfredsstillende gjennom en mulighet til etterundersøkelser jf. post 15."

Forslag til vilkår for tillatelse for Nordkyn Kraftlag AL til å foreta regulering av Reinoksvatn og Fossvatn i Fosselvvassdraget i Lebesby kommune

1

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis for perioden frem til 11. juni 2003. Ved konsesjonstidens utløp har staten rett til å kreve avstått reguleringsanleggene med tilliggende grunn og rettigheter uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger som hører med til reguleringen avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Det som ikke tilfaller staten, kan den innløse for dets verdi etter skjønn på sin bekostning eller forlange fjernet innen en av Olje- og energidepartementet fastsatt frist.

Ved konsesjonstidens utløp skal reguleringsanlegget med bygninger og innretninger være i fullt ut driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 10, post 3, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler i dem kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter og næringsfond)

For den øking av vannkraften som innvinnes ved reguleringen for eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse betale følgende årlige avgifter: Til statens konsesjonsavgiftsfond kr 8,59 pr. nat.hk. Til konsesjonsavgiftsfondet i de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr 25,76 pr. nat.hk.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Økingen av vannkraften skal beregnes på grunnlag av den øking av vannføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året.

Ved beregningen av økingen forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hva som i hvert enkelt tilfelle skal regnes som innvunnet øking av vannkraften avgjøres med bindende virkning av Olje- og energidepartementet.

Plikten til å betale avgiftene inntrer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdelsesloven kap. 7.

Etter forfall påløper rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

3

(Kontroll med betaling av avgift mv.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket og avgivelse av kraft, jf. post 17 kan med bindende virkning fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

5

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal vedkommende myndighet underrettes i god tid på forhånd.

6

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for reguleringsanleggene. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

7

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN)

a. å sørge for at forholdene i Fosselvvassdraget er slik at de stedegne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompenserende tiltak og tilretteleggingstiltak.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Direktoratet for naturforvaltning (DN) å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser samt friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

VI

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren.

8

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter innen rimelig tid og senest innen 5 år, dersom vedkommende kulturminnemyndighet ikke forlenger fristen, å oppfylle lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner §§ 8 og 9 i områder som berøres av reguleringen. Program og budsjett for det arkeologiske arbeidet skal utformes under hensyn til at konsesjonen er en fornyelse som ikke medfører nye inngrep. Dersom det ikke foreligger særlige forhold som tilsier noe annet, skal undersøkelsene avgrenses til områder som er direkte berørt av tiltaket og søkes holdt på et rimelig økonomisk nivå. Kostnader knyttet til gjennomføring av det arkeologiske arbeidet, herunder nødvendige for- og etterarbeider, bæres av tiltakshaver, jf kulturminneloven § 10.

Undersøkelser og eventuelle utgravinger skal foretas i den tiden magasinene likevel er nedtappet. Konsesjonæren må varsle kulturminneforvaltningen (fylkeskommunen eller Sametinget for samiske kulturminner) i god tid før nedtappingen av magasinene.

Konsesjonæren skal ved et eventuelt større anleggsarbeid i god tid på forhånd få undersøkt om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter kulturminneloven og i tilfelle gi melding til kulturminneforvaltningen. Viser det seg først mens arbeidet er i gang at tiltaket kan virke inn på automatisk fredete kulturminner, skal melding sendes kulturminneforvaltningen og arbeidet stanses.

9

(Forurensning mv.)

Konsesjonæren plikter etter fylkesmannens nærmere bestemmelse:

- å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med reguleringen er påkrevet av hensyn til forurensningsforholdene i vassdraget.
- å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersøkelser i berørte vassdragsavsnitt.

10

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utilgjengelige.

11

(Terskler mv.)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprenskinger mv. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan Olje- og energidepartementet pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Terskelpålegget vil bygge på en samlet plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegget samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

12

(Rydding av reguleringssonen)

Neddemmede områder skal ryddes for trær og busker på en tilfredsstillende måte. Generelt gjelder at stubbene skal bli så korte som praktisk mulig, maksimalt 25 cm høye. Ryddingen må utføres på snøbar mark. Avfallet fjernes eller brennes.

Dersom ikke annet blir pålagt konsesjonæren, skal reguleringssonen holdes fri for trær og busker som er over 0,5 m høye. I rimelig grad kan Olje- og energidepartementet pålegge ytterligere rydding. Dersom vegetasjon over HRV dør som følge av reguleringen, skal den ryddes etter de samme retningslinjene som ellers er angitt i denne posten.

Rydding av reguleringssonen skal være gjennomført før første neddemming og bør så vidt mulig unngås lagt til yngletiden for viltet i området.

Tilsyn med overholdelsen av bestemmelsene i denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

13

(Manøvreringsreglement mv.)

Vannslippingen skal foregå overensstemmende med et manøvreringsreglement som Kongen på forhånd fastsetter.

Viser det seg at slippingen etter dette reglement medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstat-

te mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før reglementet er fastsatt.

14

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

De tillatte reguleringsgrenser markeres ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

15

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av reguleringens virkninger for berørte interesser. Undersøkelsesrapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. Olje- og energidepartementet kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

16

(Militære foranstaltninger)

Ved reguleringsanleggene skal det tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at konsesjonæren har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Konsesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

17

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den for hvert vannfall innvunne øking av vannkraften, beregnet etter reglene i vassdragsreguleringsloven § 11 nr. 1, jf. § 3. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Staten forbeholdes rett til inntil 5 % av kraftøkningen, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverkene for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

18

(Luftovermetning)

Konsesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

19

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Ved overtredelse av de fastsatte bestemmelser gitt i loven eller i medhold av loven plikter konsesjonæren etter krav fra Olje- og energidepartementet å bringe forholdene i lovlig orden. Krav kan ikke fremsettes senere enn 20 år etter utløpet av det kalenderår da arbeidet ble fullført eller tiltaket trådte i virksomhet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 13, 17 og 19 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i vassdragsreguleringsloven § 12, post 21.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år.

20

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger. Olje- og energidepartementet kan bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringene kan medføre forpliktelser.

21

(Merking av usikker is)

De partier av isen på vann og inntaksmagasiner som mister bæreevnen på grunn av reguleringene og overføringene må merkes eller sikres etter nærmere anvisning av NVE.

Forslag til Manøvreringsreglement for regulering av Fossvatn og Reinoksvatn i Lebesby kommune, Finnmark

(erstatter reglement gitt ved kgl. resolusjon 30. september 1988)

1. *Reguleringer*

Magasin	Naturlig vannst. kote	Reg.grenser Øvre kote	Reg.grenser Nedre kote	Oppd. m	Senkn. m	Reg. høyde m
Fossvatn	223,00	234,00	223,00	11,00	0	11,00
Reinoksvatn	291,00	297,75	290,50	6,75	0,50	7,25

Høydene refererer seg til F.M. nr. 10 ved dammen ved Fossvatn, 239,42 moh og F.M. nr. 3 ved dammen ved Reinoksvatn, 298,00 moh.

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Ved manøvreringen skal det has for øyet at vassdragets naturlige flomvannføring nedenfor magasinene og overføringsstedene såvidt mulig ikke økes.

Forøvrig kan tappingen skje etter kraftverkseiers behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde mv. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringstiden.

4.

Viser det seg at slippingen etter dette reglementet medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan Kongen uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann, fastsette de endringer i reglementet som finnes nødvendige.

Forandringer i reglementet kan bare foretas av Kongen etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale seg.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet.

Forslag til vilkår for tillatelse for Nordkyn Kraftlag AL til å erverve bruksrett til fallrettigheter i Fosselvvassdraget for Mårøyfjord kraftverk

1

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis for leietiden på 50 år frem til 11. juni 2053.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. industrikonsesjonsloven § 5a, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter og næringsfond)

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten på kr 8,59 pr. nat.hk., beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som det konsederte vannfall etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer på kr 25,76 pr. nat.hk., beregnet på samme måte.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Plikten til å betale avgiftene inntrer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdelsesloven kap. 7.

Etter forfall svares rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3, første ledd.

3

(Kontroll med betaling av avgift mv.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jf. post 11 skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

5

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal naturvernmyndighetene underrettes.

6

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for vassdragets utbygging. Arbeidet kan ikke settes igang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

7

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter innen rimelig tid og senest innen 5 år, dersom vedkommende kulturminnemyndighet ikke forlenger fristen, å oppfylle lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner §§ 8 og 9 i områder som berøres av reguleringen. Program og budsjett for det arkeologiske arbeidet skal utformes under

hensyn til at konsesjonen er en fornyelse som ikke medfører nye inngrep. Dersom det ikke foreligger særlige forhold som tilsier noe annet, skal undersøkelsene avgrenses til områder som er direkte berørt av tiltaket og søkes holdt på et rimelig økonomisk nivå. Kostnader knyttet til gjennomføring av det arkeologiske arbeidet, herunder nødvendige for- og etterarbeider, bæres av tiltakshaver, jf. kulturminneloven § 10.

Undersøkelser og eventuelle utgravinger skal foretas i den tiden magasinene likevel er nedtappet. Konsesjonæren må varsle kulturminneforvaltningen (fylkeskommunen eller Sametinget for samiske kulturminner) i god tid før nedtappingen av magasinene.

Konsesjonæren skal ved et eventuelt større anleggsarbeid i god tid på forhånd få undersøkt om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter kulturminneloven og i tilfelle gi melding til kulturminneforvaltningen. Viser det seg først mens arbeidet er i gang at tiltaket kan virke inn på automatisk fredete kulturminner, skal melding sendes kulturminneforvaltningen og arbeidet stanses.

8

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

9

(Hydrologiske observasjoner, kart m.v.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som i det offentliges interesser finnes påkrevet og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

10

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den gjennomsnittlige kraftmengden som vannfallet etter foretatt utbygging kan yte med påregnelig vannføring år om annet. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Konsesjonæren kan i tillegg pålegges å avstå til staten inntil 5 % av kraften, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverket for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

11

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 10 og 11 kan medføre at konsesjonen trekkes

tilbake i samsvar med bestemmelsene i industrikonsesjonsloven § 26.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år.

12

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger, jf. industrikonsesjonsloven § 2.

III Høringsuttalelsene

Olje- og energidepartementet har sendt NVEs innstilling på høring til Lebesby kommune, fylkeskommunen i Finnmark og Miljøverndepartementet.

Miljøverndepartementet har i brev av 28.09.04 uttalt følgende:

> "Miljøverndepartementet har ingen merknader til at det gis konsesjon i tråd med NVEs innstilling.
>
> *Tillatelse etter lov om vern mot forurensninger og om avfall*
>
> Det kan gis tillatelse til utbyggingen etter lov om vern mot forurensninger og om avfall § 11 dersom det vilkår som NVE har foreslått som post 9 blir fastsatt."

Fylkeskommunen og kommunen har ikke gitt uttalelser.

IV Olje- og energidepartementets merknader

Bakgrunn

Nordkyn Kraftlag AL har søkt om fornyelse av reguleringskonsesjonen for Reinoksvatn og Fossvatn i Fosselvvassdraget i Lebesby kommune i Finnmark uten endringer i forhold til tidligere konsesjon. Reinoksvatn og Fossvatn er henholdsvis hovedmagasin og inntaksmagasin for Mårøyfjord kraftverk som har en årlig middelproduksjon på om lag 30 GWh. Det søkes også om bruksrettskonsesjon etter industrikonsesjonsloven. Reguleringstillatelsen ble gitt ved kronprinsregentens res. av 29.07.1955. Konsesjonens varighet ble knyttet til leieavtalen for fallrettighetene som ble inngått den 11.06.1953 med en varighet på 50 år, og løp ut den 11.06.2003 mens fornyelsessøknaden var til behandling i NVE. Nordkyn Kraftlag AL søkte 25.11.2003 Olje- og energidepartementet om tillatelse til fortsatt drift av anlegget inntil søknad om ny konsesjon er avgjort. Slik tillatelse ble gitt ved Olje- og energidepartementets brev av 08.12.2003.

Nordkyn Kraftlag AL har inngått ny leieavtale til fallene med Statskog SF v/Finnmark Jordsalgskontor for 50 år gjeldende fra 11.06.2003.

Nordkyn Kraftlag AL er et andelslag hvor Lebesby og Gamvik kommuner eier om lag 50 % og 50 % eies av privatpersoner og bedrifter.

Avklaring av fortrinnsrett og hjemfall

Fortrinnsretten etter industrikonsesjonsloven

Det er søkt om bruksrettskonsesjon til fallrettigheter i Fosselvvassdraget til bruk i Mårøyfjord kraftverk. Dette fallet utbringer mer enn 4000 naturhestekrefter, og er dermed konsesjonspliktig ved overdragelse, jf. industrikonsesjonsloven § 1 første ledd.

Med henvisning til industrikonsesjonsloven § 10 første ledd, har Olje- og energidepartementet meddelt at staten ikke vil gjøre fortrinnsrett gjeldende i forbindelse med selskapets erverv av bruksrett til ovennevnte fallrettigheter. Fylkeskommunen og kommunen har henholdsvis en subsidiær og tertiær fortrinnsrett etter industrikonsesjonsloven § 10 første og annet ledd. Finnmark fylkeskommune, og deretter Lebesby kommune, er underrettet om fortrinnsretten per brev, men har valgt å ikke benytte seg av denne retten innen fristen.

Hjemfall

I henhold til vassdragsreguleringsloven § 10 nr. 4 har staten rett til å kreve avstått uten godtgjørelse reguleringsanlegget med tilliggende grunn og rettigheter ved utløpet av konsesjonen, jf. post 1 i vilkårene i konsesjonen av 29.07.1955. Staten har ikke egne anlegg som kan benytte seg av reguleringen, og staten har i tråd med langvarig praksis valgt å ikke benytte seg av hjemfallsretten i denne saken.

Fordeler og ulemper

Reguleringen av Reinoksvatn og Fossvatn med tørrlagt elveløp mellom Fossvatn og sjøen medfører de største ulempene.

Fordelene ved tiltaket er knyttet til kraftproduksjonen på om lag 30 GWh per år.

NVEs innstilling

NVE finner fordelene ved å gi ny konsesjon til regulering av Reinoksvatn og Fossvatn til å være større enn ulempene, jf. vassdragsreguleringsloven § 8 første ledd, og anbefaler at det gis ny konsesjon på dagens standardvilkår. Bruksrettskonsesjon anbefales gitt for samme tidsrom som ny reguleringskonsesjon.

Olje- og energidepartementets vurdering

Olje- og energidepartementet legger vekt på at søknaden gjelder en videreføring av en etablert regulering uten nye inngrep.

Departementet finner at fordelene ved tiltaket er større enn skaden og ulempene for allmenne og private interesser, jf. vassdragsreguleringsloven § 8 første ledd.

Olje- og energidepartementet anbefaler at Nordkyn Kraftlag AL får tillatelse etter vassdragsreguleringsloven til å regulere Reinoksvatn og Fossvatn. I likhet med NVE tilrår departementet at tillatelsen gis for samme tidsrom som leieavtalen til fallrettighetene, det vil si til 11.06.2053.

I tillatelsen inngår også tillatelse etter lov om vern mot forurensninger og om avfall § 11.

Olje- og energidepartementet anbefaler at det gis bruksrettskonsesjon for samme tidsrom som ny reguleringskonsesjon.

Olje- og energidepartementet viser til brev av 08.12.2003 til Nordkyn Kraftlag AL og påpeker at vilkårene til den nye reguleringskonsesjonen gis virkning fra utløpet av den tidligere reguleringskonsesjonen 11.06.2003.

Departementet slutter seg ellers til NVEs merknader til vilkårene.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

1. I medhold av lov av 14. desember 1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer gis Nordkyn Kraftlag AL tillatelse til regulering av Reinoksvatn og Fossvatn i Fosselvvassdraget i Lebesby kommune i Finnmark.
2. I medhold av lov om vannfall, bergverk og annen fast eiendom mv. av 14. desember 1917 nr. 16 § 5 gis Nordkyn Kraftlag AL tillatelse til å erverve bruksrett til fallrettigheter i Fosselvvassdraget til bruk i Mårøyfjord kraftverk.
3. Tillatelsene gis på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 28. oktober 2005.
4. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen av Fossvatn og Reinoksvatn i samsvar med ovennevnte foredrag.

43. BKK Produksjon AS

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd i forbindelse med overføring av vannfalls- og reguleringsrettigheter, kraftverksanlegg og eiendommer)

Olje- og energidepartementets samtykke 7. februar 2005.

I

Departementet viser til søknad fra BKK AS datert 31.8.2005, på vegne av BKK Produksjon AS, om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd i forbindelse med overføring av vannfalls- og reguleringsrettigheter, kraftverksanlegg og eiendommer fra BKK AS til BKK Produksjon AS.

BKK AS innehar fallrettigheter som er konsesjonspliktige etter industrikonsesjonsloven. En overføring av konsernets fallrettigheter fra BKK AS til BKK Produksjon AS er derfor konsesjonspliktig i henhold til industrikonsesjonsloven kapittel I.

II

BKK AS med tilhørende datterselskaper har tidligere fått flere unntak av Olje- og energidepartementet fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd. Departementet forbeholdt seg i vedtakene statlig forkjøpsrett i den grad selskapene har fallrettigheter som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet, og rett til å konsesjonsbehandle de rettighetene som ved vedtakene ble unntatt fra konsesjonsbehandling ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i BKK AS eller BKK Produksjon AS.

Olje- og energidepartementet kan ikke se at overføringen foranlediger bruk av den statlige forkjøpsrett som staten betinget seg. Departementet kan heller ikke se at overføringen gjør det nødvendig å foreta konsesjonsbehandling av de rettigheter som BKK AS og BKK Produksjon AS tidligere har fått fritatt fra konsesjonsbehandling ved tidligere vedtak.

III

Departementet finner at den omsøkte overføringen av fallrettighetene fra BKK AS til BKK Produksjon AS er i tråd med de retningslinjer som i Ot.prp. nr. 31 (l989-90) er lagt til grunn for unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll med forvaltningen av vannkraftressursene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven. Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd

kan føre til at eierforholdene i selskapene endres slik at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntaket.

Ved slike unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd vil det derfor bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser i selskapene skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet vil videre forbeholde seg retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapene har fått fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd.

I den grad selskapene har fallrettigheter som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene. For konsederte fall forbeholder staten seg retten til å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede.

Med hjemmel i lov av 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom mv. § 1 fjerde ledd, gis unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett ved overføring av fallrettigheter fra BKK AS til BKK Produksjon AS som omsøkt.

Unntaket omfatter også overføring av andeler i ansvarlige selskaper, sameier og andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter.

Unntaket skjer på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse i BKK AS eller BKK Produksjon AS skal meddeles konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene, å konsesjonsbehandle de rettigheter som selskapene ved dagens vedtak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd.

For fallrettigheter som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre den statlige forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene. For konsederte fall forbeholder staten seg retten til å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter lovens § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede.

Dersom BKK Produksjon AS senere overdrar andeler i ansvarlige selskaper, sameier eller andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallsrettigheter, utløses konsesjonsplikt etter industrikonsesjonslovens kap. I. Forkjøpsrett og fortrinnsrett utløses etter samme kapittel for så vidt gjelder fallrettigheter som tidligere ikke er konsesjonsbehandlet.

Emisjon av aksjer i selskapene vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelser i forhold til de vilkårene som departementet har satt for vedtaket.

Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energidirektorat slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.

44. Halvor H. Holta Holding AS

(Konsesjon etter industrikonsesjonsloven § 36 for erverv av aksjer i Tinfos AS)

Olje- og energidepartementets samtykke 2. desember 2005.

Det vises til Deres brev av 19.10.2005 hvor det søkes om konsesjon etter lov 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) § 36 for Halvor H. Holta Holding AS sitt erverv av Halvor H. Holtas aksjer i Tinfos AS. Disse utgjør 1,1 prosent av aksjene i Tinfos AS (44 stk). Halvor H. Holta Holding AS innehar fra før 28,3 prosent av aksjene i Tinfos AS (1132 stk).

Etter industrikonsesjonsloven § 36 første ledd skal ved vurderingen av konsesjonsplikten også medregnes aksjer som tilhører selskapets styremedlemmer. Styremedlem i Halvor H. Holta Holding AS, Anne Kathrine Fløttre Holta, innehar 1 aksje i Tinfos AS og denne aksjen må derfor medregnes.

Videre skal det etter industrikonsesjonsloven § 36 første ledd ved vurderingen av konsesjonsplikten medregnes aksjer i annet aksjeselskap dersom "flertallet av selskapets styremedlemmer består av personer som også er medlemmer av styret i det første selskap". HAI Invest AS innehar 4 prosent av aksjene i Tinfos (159 stk). Disse aksjene må medregnes da Halvor H. Holta er eneste styremedlem, samtidig som han er styremedlem i Halvor H. Holta Holding AS.

Etter dette skal foruten de 1176 aksjer i Tinfos AS som etter ervervet innehas av Halvor H. Holta Holding AS, også medregnes den ene aksjen som innehas av Anne Kathrine Fløttre Holta og de 159 aksjene som innehas av HAI Invest AS. Til sammen utgjør dette 1336 aksjer eller 33,4 prosent av aksjene i Tinfos AS. Gruppens totale aksjepost i Tinfos AS endres dermed ikke som følge av ervervet, jf. konsesjon gitt ved departementets vedtak av 06.07.2004.

Halvor H. Holta Holding AS innehar fra før mer enn 20 prosent av aksjene i Tinfos AS. Økningen av selskapets direkte eierandel i Tinfos AS fra 28,3 prosent til 29,4 prosent er dermed konsesjonspliktig fordi Tinfos AS innehar vannfallsrettigheter i henhold til lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikon-

sesjonsloven) kap. I. Departementet er gjort kjent med at styret i Tinfos AS har samtykket i overdragelsen av aksjene.

I medhold av industrikonsesjonsloven § 36 og bemyndigelse gitt ved kgl.res. av 20. desember 1996, gis Halvor H. Holta Holding AS konsesjon for økningen i selskapets direkte eierandel i Tinfos AS gjennom erverv av Halvor H. Holtas 44 aksjer i Tinfos AS. Det settes ingen særskilte vilkår for konsesjonen.

Det gjøres oppmerksom på at det i og med dette vedtak ikke er gjort noen endringer i de tidligere meddelte konsesjoner eller tilknyttede vilkår.

45. Firma Albert Collett

(Tillatelse til overføring av 1 prosent eierandel med tilhørende vannfallrettighet i Firma Albert Collett til Firma Albert Collett AS)

Kongelig resolusjon 16. desember 2005.

1. Innledning

Det ansvarlige selskapet Firma Albert Collett søkte i brev datert 24. september 2003 Olje- og energidepartementet om fritak for konsesjonsbehandling, subsidiært godkjennelse til overføring av 1 prosent eierandel i Firma Albert Collett til aksjeselskapet Albert Collett AS.

Avslag på søknaden om unntak fra konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd, ble vedtatt av departementet i brev av 30. april 2004. Søknaden om konsesjon ble deretter oversendt NVE til forberedende behandling.

2. NVEs innstilling

Norges vassdrags- og energidirektorats innstilling av 15. mars 2005 lyder som følger:

"Søknaden

Det ansvarlige selskapet Firma Albert Collett søkte i brev datert 24.09.2003 Olje- og energidepartementet om fritak for konsesjonsbehandling, subsidiært tillatelse til overføring av 1 % eierandel i Firma Albert Collett til aksjeselskapet Albert Collett AS.

I brev til NVE datert 30.04.2004 har Olje- og energidepartementet opplyst om at det er gitt avslag på søknaden om unntak fra konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd, og departementet ber NVE behandle konsesjonssøknaden på vanlig måte.

Vi referer her søknaden, eksklusive vedlegg, av 24.09.2003:

> "Det søkes med dette om fritak for konsesjonsbehandling subsidiært godkjennelse for overføring av en eierandel på 1 % i det ansvarlige selskap Firma Albert Collett til aksjeselskapet Albert Collett A/S.
>
> Bakgrunnen for overføring av eierandel er å sikre selskapet et liv med ubestemt varighet samt å etablere en eierstruktur som vi mener vil forenkle avslutningen av generasjonsskifte etter 3. generasjons eiere samt kommende skifte til 5. generasjons eiere.
>
> Firma Albert Collett ble etablert av brukseier Albert P.S. Collett i 1871, og har siden den tid drevet med virksomhet relatert til utnyttelse av jord-, skog- og vannressurser samt foredling av disse.
>
> Pr. i dag er virksomheten konsentrert om jordbruk, skogbruk, naturbasert reiseliv, vannkraftproduksjon samt eiendomsforvaltning. Jordbruket omfatter aktiv drift av et gårdsbruk med 250 dekar innmark, en melkekvote på ca. 105 000 kg samt en årlig produksjon av storfekjøtt på ca. 5 000 kg. Skogbruket tar utgangspunkt i selskapets eiendom på ca. 570 000 dekar hvorav 120 000 dekar er produktivt med et beregnet balansekvantum på 12 000 kbm. I tillegg til tradisjonelt skogbruk har man i de senere år satset noe på å bygge opp produksjon av pyntegrønt/juletrær. Naturbasert reiseliv tar også i hovedsak utgangspunkt i selskapets eiendom nevnt ovenfor, og består primært i tilrettelegging og salg av jakt- og fiskeprodukter. Man er i tillegg nå inne i en prosess for å utvikle aktivitets- og opplevelsesprodukter som ikke er direkte koblet til jakt og fiske. Vi anser dette som viktig for å kunne forlenge driftssesongen spesielt med tanke på de ansatte.
>
> Vannkraftproduksjonen omfatter 4 mindre kraftstasjoner som til sammen produserer ca. 60 GWh/år. Disse ligger i Opløvassdraget hvor en vesentlig del av nedslagsfeltet er eid av selskapet.
>
> Selskapets eiendomsforvaltning omfatter utleie av næringsbygg og boenheter (hus-/leiligheter) som tidligere ble benyttet i egen virksomhet.
>
> Virksomheten har 12 faste ansatte medarbeidere, i tillegg kommer 12 til 15 medarbeidere som arbeider deltid primært innenfor virksomhetsområdet naturbasert reiseliv.
>
> Før 1912 mens virksomheten var eid av brukseier Albert P.S. Collett og mens hans kone satt i uskiftet bo er det litt usikkerhet knyttet til selve selskapsformen. Etter denne tid er det imidlertid klart at virksomheten har vært organisert som et ansvarlig selskap. I 1912 overtok 3 av Albert P.S. Colletts sønner virksomheten, og etter hvert trådte etterkommerne etter disse også inn på eiersiden. Fra 1912 og frem til 1971 hadde selskapet til enhver tid 3 ansvarlige deltakere, og antallet stille interessenter var på det meste oppe i 18. I 1971 trakk en av de ansvarlige deltakerne seg fra virksomheten, og det var da 2 ansvarlige eiere frem til 1983 da en av disse døde. I denne perioden var det på det meste 8 stille interessenter i tillegg til de ansvarlige eiere. I 1985 økte antallet ansvarlige eiere til 3 før det i

1987 ble redusert til bare 1 ansvarlig eier. I løpet av denne prosessen ble også antallet stille interessenter redusert fra 8 og ned til 4. Selskapet har hele tiden bare hatt ansvarlige eiere og stille interessenter som har vært etterkommere etter eller inngiftet i familien etter brukseier Albert P.S. Collett.

Dagens eiere består av undertegnede, Trygve Ebbing (oldebarn av grunnleggeren), som eneste ansvarlige deltaker og med en eierandel på 90 %. I tillegg finnes 4 stille interessenter; Kristin Biørnstad, Nanna Ebbing, Anne Cecilie Ebbing og Albert Collett, alle med en eierandel på 2,5 % hver. Den daglige ledelse av virksomheten forestås av undertegnede som bor på eiendommen og som er utdannet siv.øk. (NHH79) og forstkandidat(NLH83).

Det søkes med dette om fritak for konsesjonsplikt subsidiært konsesjon for overføring av en eierandel i Firma Albert Collett på 1 % fra Trygve Ebbing til aksjeselskapet Albert Collett A/S. Dette aksjeselskapet er heleiet av Trygve Ebbing. Vedlagt finnes kopi av avtale mellom Trygve Ebbing og Albert Collett A/S. Andelen er verdsatt til kr 354 160,- som etter vårt beste skjønn motsvarer andelens verdi. Jf. forøvrig med eget vedlagt notat hva angår verdivurdering.

Prinsippalt mener vi at forutsetningene etter industrikonsesjonslovens paragraf 1, fjerde ledd om at departementet når "særlige hensyn" foreligger kan gjøre unntak fra konsesjonsplikt skulle være til stede. I høringsnotatet er denne bestemmelse fremhevet som et viktig verktøy for å skape bedre struktur og eierforhold. Spesielt nevnes her ønskeligheten av å redusere sameieproblematikken. Som referert ovenfor har dette vært en utfordring for dette selskapet. Generelt nevnes de utfordringer som er knyttet til sysselsettingen innenfor primærnæringene, og som har særlig betydning for desentrale strøk som Namdalen i Nord-Trøndelag. Disse utfordringene møtes best om man kan fokusere på effektiv drift og produktfornyelse. Subsidiært mener vi at forutsetningene etter industrikonsesjonslovens paragraf 2 "særlige omstendigheter" skulle være til stede for å gi omsøkt konsesjon særlig fordi et slikt eierskifte også må antas å være i samfunnets interesse.

Avslutningsvis nevnes at søknad om konsesjon bare er stilet til Olje- og energidepartementet i det den alminnelige konsesjonslov av 1974, paragraf 2, ikke vurderes å komme til anvendelse i vårt tilfelle."

Høring

Olje- og energidepartementet har i brev til Albert Collett AS datert 29.03.2004, med kopi til NVE, meddelt med henvisning til industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 at statlig forkjøpsrett ikke vil bli gjort gjeldende i forbindelse med selskapets erverv av en eierandel på 1 % i Firma Albert Collett. Olje- og energidepartementet har i brev til Nord-Trøndelag fylkeskommune samme dag opplyst om departementets vedtak og at fylkeskommunen har subsidiær forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 9 nr. 1 første ledd. *Nord-Trøndelag fylkeskommune* har i brev datert 02.07.2004 meddelt at fylkeskommunen ikke vil gjøre sin forkjøpsrett gjeldende, etter vedtak i møte i fylkesrådet 28.06.2004.

NVE har etter dette sendt søknaden på høring til Nærøy kommune, Fylkesmannen i Nord-Trøndelag og Nord-Trøndelag fylkeskommune ved brev datert 18.08.2004.

Nærøy kommune v/ jordbrukssjefen har i e-post datert 28.09.2004 meddelt at kommunen ikke har merknader til søknaden om overføring av 1 % eierandel i FAC. Det samme har *Fylkesmannen i Nord-Trøndelag* meddelt i brev datert 10.09.2004.

NVEs kommentarer og vurdering av konsesjonssøknaden

Denne saken gjelder spørsmålet om selskapet Albert Collett AS skal få konsesjon etter industrikonsesjonsloven (ikl.) § 2 første ledd til å erverve 1 % eierandel i vannfallene i Opløvassdraget i Nord-Trøndelag som i dag utnyttes til kraftproduksjon.

Firma Albert Collett (FAC) og Albert Collett AS har inngått avtale datert 01.07.2003/25.08.2003 om opptak av Albert Collett AS som ansvarlig deltager i FAC. Opptakelsen av Albert Collett AS som ansvarlig deltager har skjedd ved at Trygve Ebbing, som eneste ansvarlige deltager i Firma Albert Collett og som eier av 90 % av andelene her, har overdratt en eierandel på 1 % til Albert Collett AS. Opptakelsen har skjedd med virkning fra og med 01.07.2003. Albert Collett AS er heleid av Trygve Ebbing. Albert Collett AS forestår ikke virksomhet knyttet til energiforsyning. Selskapet skal utelukkende forvalte eierandelen i det ansvarlige selskapet FAC.

Overdragelsen av andelen på 1 % til Albert Collett AS utløser konsesjonsplikt etter ikl. kapittel 1 for Albert Collett AS, ettersom erverv av andeler i ansvarlige selskaper i henhold til ikl. anses som direkte erverv av en tilsvarende andel av fallrettighetene.

FAC fikk i kgl.res. 01.10.1954 konsesjon etter vassdragsreguleringsloven til regulering av Mjøsundvatn og Hustjern i Opløvassdraget og overføring av de to vannene til Storvatn i det samme vassdraget. For Mjøsundvatn gjaldt konsesjonen en regulering på henholdsvis 5,35 m for ytre del og 3,85 m for indre del. Konsesjonen ble gitt med varighet 50 år. NVE har i brev til FAC datert 09.12.2004 angitt hvilke undersøkelser og faglige vurderinger som skal utføres i forbindelse med eventuell søknad om fornyelse av konsesjonen. FAC har i brev til Olje- og energidepartementet datert 30.12.2004 søkt om midlertidig tillatelse til fortsatt regulering av Mjøsundvatn og overføring av vannet herfra til Stor-

vatnet inntil søknad om fornyet konsesjon blir avgjort.

Konsesjonen fra 01.10.1954 omfattet ikke den øverste reguleringen av Mjøsundvatn på 4,25 m. Denne reguleringen ble etablert før vassdragskonsesjonslovenes tid, og kan derfor videreføres uten konsesjon etter vassdragsreguleringsloven.

Opløvassdraget ligger i Fosnes og Nærøy kommuner i Nord-Trøndelag. Vassdraget har et nedslagsfelt på 192,7 km^2 og en samlet midlere avrenning på 386,8 mill. m^3 pr. år.

FAC eier og driver fire kraftstasjoner med tilhørende fallrettigheter i Opløvassdraget. Kraftstasjonene produserer ca. 60 GWh/år. En vesentlig del av nedslagsfeltet til kraftstasjonene er eid av FAC. Selskapet eier en 22 kV kraftledning som knytter kraftverkene sammen. I tillegg kommer et fordelingsnett inne på selskapets industriområde. Firma Albert Collett forestår omsetning av kraft til kunder tilknyttet selskapets nett i industriområdet, og videreselger kraft ut over forbruket hos egne kunder. FAC innehar forenklet omsetningskonsesjon for denne virksomheten. I tillegg til kraftproduksjon driver selskapet virksomhet innefor jord- og skogbruk, naturbasert reiseliv og eiendomsforvaltning.

Basert på industrikonsesjonslovens regler utbringer de fire kraftstasjonene i Opløvassdraget samlet mer enn 4 000 nat.hk. Vannfallene som eies og utnyttes av FAC ligger følgelig over grensen for konsesjonsplikt etter ikl.

Søknaden om ervervskonsesjon fra Albert Collett AS utløser ikke behov for nye konsesjoner etter vannressursloven eller vassdragsreguleringsloven. Overdragelsen av 1 % eierandel i FAC utløser heller ikke plikt til å søke nye konsesjoner etter energiloven fordi omsetningsvirksomheten og driften av de elektriske anleggene fortsatt skal forestås av FAC.

Søknaden er begrunnet med at en overføring av en eierandel i FAC til Albert Collett AS vil sikre FAC et liv med ubestemt varighet samt etablere en eierstruktur som vil redusere sameieproblematikken og forenkle avslutningen av generasjonsskifte etter tredje generasjons eiere samt kommende skifte til femte generasjons eiere. Søker mener for øvrig at det omsøkte eierskiftet må antas å være i samfunnets interesse slik at forutsetningene om "særlige omstendigheter" etter industrikonsesjonslovens § 2 for å kunne gi konsesjon derfor skulle være til stede.

Foreliggende søknad utløser forkjøpsrett etter ikl. § 6 nr. 1 og § 9 nr. 1 første ledd.

Olje- og energidepartementet og Nord-Trøndelag fylkeskommune har meddelt at henholdsvis statens og fylkeskommunens forkjøpsrett ikke vil bli gjort gjeldende.

Verken Nærøy kommune, Nord-Trøndelag fylkeskommune eller fylkesmannen i Nord-Trøndelag har hatt merknader til søknaden om erverv.

Denne saken dreier seg om eiendomsforhold. NVE konstaterer at både FAC og Albert Collett AS er heleid av private, og at en ervervskonsesjon til Albert Collett AS som omsøkt endrer svært lite på eierskapet til vannfallene i Opløvassdraget.

FAC har i lang tid regulert og utnyttet Opløvassdraget til kraftproduksjon. Dette skjer delvis med grunnlag i konsesjonsfrie rettigheter og delvis med grunnlag i konsesjon etter vassdragsreguleringsloven. Dagens regulering blir ikke berørt av søknaden om ervervskonsesjon. NVE kan ikke se at en mindre endring av eierforholdene i FAC vil kunne være til hinder for en fortsatt samfunnsmessig fornuftig utnyttelse av vannkraftressursene som selskapet disponerer.

NVE anbefaler på grunnlag av ovenstående at Albert Collett AS får tillatelse etter industrikonsesjonsloven til å erverve eiendomsrett til 1 % av vannfallene i Opløvassdraget på de vilkår som fremgår av vedlagte utkast.

Kommentarer til vilkårene

NVE foreslår standard vilkår som er vanlig å gi ved nye ervervskonsesjoner, men det er tatt hensyn til at utbyggingen er fullført. Vi har nedenfor kommentert forslaget til vilkår.

Post 1 – konsesjonstid

Albert Collett AS er 100 % eid av private. NVE foreslår at konsesjonen gis for 60 år, som er maksimal tillatt varighet etter ikl. for ervervskonsesjoner gitt til privateide selskaper.

Post 2 – konsesjonsavgifter og næringsfond

Konsesjonen etter vassdragsreguleringsloven gitt 01.10.1954 har vilkår om konsesjonsavgifter. FAC betaler i dag konsesjonsavgifter til Nærøy og Fosnes kommuner og staten etter et avgiftsgrunnlag på til sammen 2748 nat.hk. beregnet etter reglene i vassdragsreguleringsloven. Avgiftsgrunnlaget er beregnet for den økningen i regulert vannføring som konsesjonen av 01.10.1954 representerer. Dersom Albert Collett AS får ervervskonsesjon som omsøkt må det foretas beregning av økningen i vannkraften etter reglene i ikl. Selskapet skal betale for kraftøkningen som skyldes både tidligere ukonsederte og konsederte reguleringer. Foreløpige beregninger viser at den totale kraftøkningen i de utbygde vannfallene etter reglene i ikl. er i størrelsesorden 15-20 000 nat.hk. Albert Collett AS må etter sin eierandel i vannfallene betale avgifter for 1 % av kraftøkningen.

Vi finner ikke grunnlag for å fastsette andre avgiftssatser enn det som har vært vanlig for sammenlignbare konsesjoner gitt i senere tid, og foreslår 8,00 kr/nat.hk. til staten og 24,00 kr/nat.hk. til kommunene.

Avgifter etter industrikonsesjonsloven og vassdragsreguleringsloven foreslås samordnet etter gjeldende praksis.

Det er ikke fremsatt krav om næringsfond. På bakgrunn av kraftstasjonenes størrelse og den svært beskjedne eierandelen til Albert Collett AS i vannfallene finner vi ikke grunnlag for å foreslå næringsfond.

Post 10 - konsesjonskraft

Grunnlaget for konsesjonskraft er det samme som for konsesjonsavgiftene."

NVEs forslag til vilkår for tillatelse for Albert Collett AS til å erverve 1 % eierandel i vannfall i Opløvassdraget i Nærøy kommune i Nord-Trøndelag:

1

(Konsesjonstid)

Konsesjonen gis for 60 år.

Ved konsesjonstidens utløp tilfaller vannfallet med alle de innretninger, hvorigjennom vannets løp og leie forandres, så som damanlegg, kanaler, tunneler, bassenger, rørledninger m.m., de til utbyggingen og kraftanlegget erhvervede grunnstykker og rettigheter, kraftstasjonene med tilhørende maskineri og annet tilbehør samt arbeiderboliger og andre bygninger, som hører med til kraftanlegget, staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger som hører med til kraftanlegget avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Det som ikke tilfaller staten, kan den innløse for dets verdi etter skjønn på sin bekostning eller forlange fjernet innen en av Olje- og energidepartementet fastsatt frist.

Ved konsesjonstidens utløp skal anlegget med bygninger og installert maskineri være i fullt ut driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre hva skjønnet i så henseende måtte bestemme.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30 år. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. industrikonsesjonsloven § 5a, 1. ledd.

Konsesjonen kan ikke overdras.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2

(Konsesjonsavgifter og næringsfond)

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten på kr 8,00 pr. nat.hk., beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som det konsederte vannfall etter den foretatte utbygging kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer på kr 24,00 pr. nat.hk., beregnet på samme måte.

Fastsettelsen av avgiftene tas opp til ny vurdering etter tidsintervaller som loven til enhver tid bestemmer.

Plikten til å betale avgiftene inntrer etter hvert som den innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdelsesloven kap. 7.

Etter forfall svares rente som fastsatt i medhold av lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. § 3 første ledd.

Konsesjonsavgiftsmidler danner et fond som etter nærmere bestemmelse av kommunestyret skal anvendes til fremme av næringslivet i kommunen. Vedtektene for fondet skal være undergitt godkjennelse av fylkesmannen.

3

(Kontroll med betaling av avgift mv.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jf. post 10 skal med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av Olje- og energidepartementet.

4

(Erstatning til etterlatte)

Hvis noen av arbeiderne eller funksjonærene omkommer ved arbeidsulykke i anleggstiden, kan konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet pålegges å sikre eventuelle etterlatte en øyeblikkelig erstatning.

5

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift mv.)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, fornminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Dersom slike ødeleggelser ikke kan unngås, skal naturvernmyndighetene underrettes.

6

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Konsesjonæren plikter å legge fram for NVE detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for vassdragets utbygging. Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultatet blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

7

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes fylkeskommunens kulturminneforvaltning med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 annet ledd, jf. §§ 3 og 4.

8

(Ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter å erstatte utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veger, bruer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. I tvisttilfelle avgjøres spørsmålet om hvorvidt vilkårene for refusjonsplikten er til stede, samt erstatningens størrelse ved skjønn på konsesjonærens bekostning.

Veger, bruer og kaier som konsesjonæren bygger, skal kunne benyttes av allmennheten, med mindre Olje- og energidepartementet treffer annen bestemmelse.

9

(Hydrologiske observasjoner, kart mv.)

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av Olje- og energidepartementet utføre de hydrologiske observasjoner som i det offentliges interesser finnes påkrevet og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la oppta i anledning av anleggene, skal sendes Statens kartverk med opplysning om hvordan målingene er utført.

10

(Konsesjonskraft)

Konsesjonæren skal avstå til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 % av den gjennomsnittlige kraftmengden som vannfallet etter foretatt utbygging kan yte med påregnelig vannføring år om annet. Avståelse og fordeling avgjøres av Olje- og energidepartementet med grunnlag i kommunenes behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning.

Konsesjonæren kan i tillegg pålegges å avstå til staten inntil 5 % av kraften, beregnet som i første ledd.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraften tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med leveringssikkerhet som fastkraft og brukstid ned til 5000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, betales av den som tar ut kraften.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel.

Prisen på kraften, referert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger, fastsettes hvert år av Olje- og energidepartementet basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet.

Unnlater konsesjonæren å levere kraft som er betinget i denne post uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å betale til statskassen en mulkt som for hver kWh som urettelig ikke er levert, svarer til den pris pr. kWh som hvert år fastsettes av Olje- og energidepartementet, med et påslag av 100 %. Det offentlige skal være berettiget til etter Olje- og energidepartementets bestemmelse å overta driften av kraftverket for eierens regning og risiko, dersom dette blir nødvendig for å levere den betingede kraften.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny prøvelse etter 20 år fra vedtakets dato.

11

(Kontroll med overholdelsen av vilkårene)

Konsesjonæren underkaster seg de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av Olje- og energidepartementet til kontroll med overholdelsen av de oppstilte vilkår.

Utgiftene med kontrollen erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere regler som fastsettes av Olje- og energidepartementet.

Gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2, 10 og 11 kan medføre at konsesjonen trekkes tilbake i samsvar med bestemmelsene i industrikonsesjonsloven § 26.

For overtredelse av bestemmelsene i konsesjonen eller andre i loven eller i medhold av loven fastsatte bestemmelser, kan Olje- og energidepartementet fastsette en tvangsmulkt på inntil kr 100 000 pr. dag til forholdet er brakt i orden, eller inntil kr 500 000 for hver overtredelse, såfremt det ikke er fastsatt annen straff for overtredelse av vilkåret. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Olje- og energidepartementet kan justere beløpene hvert 5. år.

12

(Tinglysing)

Konsesjonen skal tinglyses i de rettskretser hvor anleggene ligger, jf. industrikonsesjonsloven § 4.

3. Olje- og energidepartementets bemerkninger

Firma Albert Collett (FAC) eier og driver fire kraftstasjoner med tilhørende fallrettigheter i Opløvassdraget i Nord-Trøndelag. De fire kraftstasjonene utbringer samlet mer enn 4000 nat.hk., og ligger dermed over grensen for konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven. FAC fikk ved kgl.res. av 1. oktober 1954 konsesjon til vassdragsreguleringer i Opløvassdraget. Kraftstasjonene produserer om lag 60 GWh/år.

Det er søkt om tillatelse til overføring av en eierandel på 1 prosent fra Trygve Ebbing som eneste ansvarlige deltager i Firma Albert Collett til Albert Collett AS. Bakgrunnen for overføringen er opplyst å være etablering av en eierstruktur som vil forenkle generasjonsskifte.

Søknaden utløser konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven kapittel 1, ettersom erverv av andeler i ansvarlige selskaper anses som direkte erverv av en tilsvarende andel av fallrettighetene.

Overdragelse av fallrettigheter etter industrikonsesjonsloven § 1 utløser forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven §§ 6 og 9.

Olje- og energidepartementet har ved brev av 29. mars 2004 meddelt at staten ikke vil hevde statlig forkjøpsrett.

Nord-Trøndelag fylkeskommune har ved brev av 2. juli 2004 opplyst at det etter vedtak i fylkesrådet 28. juni 2004 ikke vil bli gjort gjeldende forkjøpsrett.

Søknaden om ervervskonsesjon utløser ikke behov for nye konsesjoner etter vannressursloven eller vassdragsreguleringsloven.

Den omsøkte andelsoverdragelsen fra FAC til Albert Collett AS på 1 % av eierandelene i FAC endrer i liten grad eierforholdet til vannfallene i Opløvassdraget. Trygve Ebbing er eneeier i Albert Collett AS og eier 90 prosent av FAC. Departementet støtter NVEs syn om at den omsøkte endring i eierforholdene ikke er til hinder for en fortsatt fornuftig samfunnsmessig utnyttelse av vannkraftressursene selskapet disponerer.

Olje- og energidepartementet tilrår at Albert Collett AS gis tillatelse etter industrikonsesjonsloven til å erverve eiendomsrett til 1 prosent av Firma Albert Colletts fallrettigheter i Opløvassdraget.

Tillatelsen tilrås gitt på de vilkår som er foreslått av NVE. Departementet viser til NVEs bemerkninger til vilkårene, som departementet slutter seg til.

Olje- og energidepartementet

tilrår:

I medhold av lov om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom mv. av 14. desember 1917 nr. 16 gis Albert Collett AS tillatelse til erverv av 1 prosent av eierandelene med tilhørende vannfallrettigheter i Firma Albert Collett.

Tillatelsen gis på de vilkår som er inntatt i Olje- og energidepartementets foredrag av 16. desember 2005.

46. Tussa Kraft AS

(Unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd)

Olje- og energidepartementets samtykke 19. desember 2005.

I

Det vises til Deres brev av 01.11.2005 der det på vegne av eierne av Tussa Kraft AS, Ørsta, Herøy, Volda, Hareid, Vanylven, Ulstein og Sande kommuner, Hornindal Kraftlag AS og Tussa Kraft AS, søkes om unntak fra konsesjonsplikt og forkjøpsrett etter lov av 14. desember 1917 nr. 16 (industrikonsesjonsloven) § 1 fjerde ledd i forbindelse med en planlagt kapitalnedsettelse i Tussa Kraft AS hvor selskapet erverver aksjer fra Ålesund kommune og Tafjord Kraft AS til amortisering.

De gjenværende eierne i Tussa Kraft AS øker som følge av amortiseringen sine eierandeler i Tussa Kraft AS. Denne økningen er konsesjonspliktig i henhold til industrikonsesjonsloven, jf. § 36 første og tredje ledd. De gjenværende eierne skal imidlertid etter samme bestemmelse første ledd annet punktum konsolideres, siden ervervet må anses å ha funnet sted etter en forutgående innbyrdes overenskomst. Samlet utgjør eierandelene etter ervervet 100 prosent av aksjene i Tussa Kraft AS. Etter fast praksis skal vurderingen da skje etter industrikonsesjonsloven kapittel I.

Tussa Kraft AS er morselskapet i Tussa-konsernet. Tussa Kraft AS innehar samtlige aksjer i Tussa Energi AS og Sunnmøre Energi AS som begge innehar rettigheter etter industrikonsesjonsloven kapittel I.

II

Olje- og energidepartementet finner at den omsøkte amortiseringen er i tråd med de retningslinjer som i Ot.prp. nr. 31 (1989-90) er lagt til grunn for fritak fra konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd.

Olje- og energidepartementet skal sikre at nasjonal styring og kontroll i forvaltningen av vannkraftressursene ivaretas gjennom industrikonsesjonsloven.

Departementet er oppmerksom på at fremtidige salg av aksjer i selskaper som har fått unntak etter industrikonsesjonens § 1 fjerde ledd kan føre til at eierforholdene endres slik at de ikke lenger gjenspeiler de forhold som lå til grunn for å gi unntaket.

Ved unntak etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd vil det bli satt som vilkår at samtlige fremtidige aksjeoverdragelser i selskapene skal meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet vil videre forbeholde seg retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene, å konsesjonsbehandle overdragelsen av de rettigheter selskapene har fått fritatt fra konsesjonsbehandling etter § 1 fjerde ledd. I den grad selskapene har fallrettigheter som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet, forbeholder departementet seg samtidig retten til å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 og statlig fortrinnsrett etter industrikonsesjonsloven § 10 ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene.

For konsederte fall forbeholder staten seg å gjøre statlig forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse i selskapene medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er til stede.

Med hjemmel i lov av 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall, bergverk og annen fast eiendom mv. § 1 fjerde ledd gis unntak fra konsesjonsplikt, forkjøpsrett og fortrinnsrett for Ørsta, Herøy, Volda, Hareid, Vanylven, Ulstein og Sande kommuner, Hornindal Kraftlag AS' og Tussa Kraft AS' erverv av til sammen 100 prosent av aksjene i Tussa Kraft AS.

Unntaket gis på vilkår om at enhver fremtidig aksjeoverdragelse Tussa Kraft AS, Tussa Energi AS og Sunnmøre Energi AS meldes til konsesjonsmyndighetene. Departementet forbeholder seg samtidig retten til, ved enhver fremtidig aksjeoverdragelse i selskapene, å gjøre den statlige forkjøpsrett etter industrikonsesjonsloven § 6 nr. 1 og den statlige fortrinnsretten etter industrikonsesjonsloven § 10 gjeldende for fallrettigheter som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet, samt å konsesjonsbehandle de rettigheter selskapene ved dette og tidligere unntak har fått unntatt fra konsesjonsbehandling etter industrikonsesjonsloven § 1 fjerde ledd. For konsederte fall forbeholder staten seg retten til å gjøre forkjøpsrett gjeldende etter industrikonsesjonsloven § 4 første ledd dersom en aksjeoverdragelse i selskapene medfører at vilkårene for tidsubegrenset konsesjon ikke lenger er tilstede.

Dersom det senere overdras rettigheter i ansvarlige selskaper, sameier eller andre sammenslutninger med konsesjonspliktige vannfallrettigheter, utløses det konsesjonsplikt etter industrikonsesjonsloven kapittel I. Forkjøpsrett utløses etter samme kapittel for så vidt gjelder fallrettigheter som ikke tidligere er konsesjonsbehandlet.

Emisjon av aksjer i selskapene, for eksempel i forbindelse med fusjon med andre selskaper, vil bli behandlet på samme måte som aksjeoverdragelse i forhold til de vilkår departementet har satt over.

Departementet ber om at det oversendes konsesjonsdata til Norges vassdrags- og energidirektorat slik at konsesjonsregistrene blir ajourført.